

אקרא לאלהים עליון לאל גומר עלי ה' ינמור בעדי ה' חסרך לעולם מעשה ידיך אל תרף

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ח

ספר מכתם לדוד

א"ב בחבמה און וחקר האי ספרא דבה ויקורא זה כ"לל גדול בתורה ספר
קדשי דוד כ"לל ופרט ושלשה ספרים נפתחים לקרא אורים
גדולים אספקלריא המאירה . זה ראשון ספר הסדי דוד
סבב הולך על דרכי מרן הקדוש בהלכות פסח ור"ה מנוכה ומבילה כאורך
וכרוחכ בפילפול עצום לאחוקי שמעתתא אליבא דהלכתא ערוכה ככל ושמויה . סמוך לפרט
סימנין דאורייתא הכאים ראשונה על שלחן מלכים שלחן ערוך תאובלי קרא אוכלא דאפרת הן
וסן גופי תורה . חלק ראשון זה בכ"ה

א"ב ר"ך ריבא ותר ריבא דבכר תיבה מלכה ח"ך ות"ס מכת"ס לר"ר האדם הגדול בענקי
שייף עייל שייף נפיק מתחסד עם קונו רכזין חסידא הדר לכל חסידיו הדר אחור
בתורה דין הוא אבא תלמי ורבי עשרת דאשי החכם השלם הדיין המצויין הרב המובהק כהר"ר
רוד חיים שמואל חסאן זמקל ואוריתיה בשדס . זה שני וחלק שני ספר
מכתם לדוד על הנשר הגדול הראב"ס
זל העמיק הרחיב כרוח חכמתו פרוש מרובה כמה הלכתא נכרוותא
כחמה חשי הנכורה . יבא לרון דברך חדש על כל קוץ וקוץ תילי תילים של הלכות הכינה וגם
חקרה . מרבה ישיבה מרבה חכמה מנופה ב"ב גפה וכברה . ושלישי בקרא בחידושין על
פס"ס הוויות דאב"י ורבא קא חויא בחידושין על תוספת קידושין דוב עוביין ורוב היקטן מציון
תנא תורה . ועוד לו קונטרס שאלות ותשובות כל כי עשרה . ע"כ חשל

א"ב כ"ד בישראל קרא . שמו נודע הוא האור המאיר הגדול הרי"טבא
זללה דרכמותיה דמר ושכרותיה לית ליה שיטורא . ואיני
רחיב תורתן של ראשונים חובה יתירה . אחרתי ויקי תה לזכות את הרבים אעלנה על מוכח
סדרים שיטה **למסכת מגילה** הנמצאת אתי לא יערכנה והב רוב פנינים כי שוב
סמרה ודרש' סמוכים הן התורה מונחת אב"ל

אב יחיה דקביע ליה עזרניה בערן בן אלהים והיתה נפש ארונו ר"ס נחמה כנוד
המים ולמען דוד תבא מוכה כרא כרחם

פה ליוורנו יע"א

שנת ודוד מברב"ר בב"ל ע"ו

ברפוס המוכח החכם כמוה"ל אליעזר סעדון

Con Approvazione

לפי המהמא ואמא לויא סלאף ואלא

כירח יכון עולם ועד בשחק נאמן סלה

אחת נשבעתי בקדשי אם לדוד אבוכ

בס"ד

ספר זה נסרק ונעבד ע"י
"יודאיקה אימג' אוצרות התורה בע"מ".
ניתנת רשות ל"היברא בוקס" שע"י חיים רוזנברג"
להכניסו לאתר ולהפיצו לצורך שימוש אישי בלבד.

וזאת למודעי

אין רשות לאף אחד להדפיסו או להעתיקו
בכל אופן שהוא או בכל אמצעי שהוא
בין בחינם בין בשכר בין ליחיד בין לרבים

ניתן להשיג עותק מספר זה ועוד ספרים

וכן התוכנה **אוצרות התורה** המשולבת

(בשילוב **אוצר הפוסקים**)

אצל:

בית ספריית מורגנשטרן

רחוב רבא 14 ת.ד. 3620 אשדוד

טלפון 08-866-0821 פקס 08-866-5059

OTZROT HATORAH

THE MORGENSTERN LIBRARY

14 RAVAH STREET

P.O.B.3620 ASDOD, ISRAEL

Email- kidosheypolin@bezeqint.net

This sefer has been provided by
Judaica Image OTZROT HATORAH for individual use only.
All rights reserved by Judaica Image OTZROT HATORAH.
Permission is only granted to Hebrew Books Org.
No Permission is granted (in any form to distribute these books)
to anyone else even if they don't sell them.

הסכמת

חכם הישלים היינן חמוייין הריב הסובהק ריט ורימ בעיר ואם בישראל ארניל יעלא חתן
חרב המחבר ולהיה וישן נהאחררה לבא לא היה איפשר להניחה בחיא

יש

לך ארם הלא זה אשר יטעה שוט"ה רינוקא - והיה ככאול בא ולא ידע לנוס ומיום עומדו לבו אומר לו ראוהו להוי פרונק
לאכול ולסתות ולרעות עצמו כתענובות בני האדם וכתב על ספר חקה - רטב למיתב כשתחות וגיל ושר כסורים
דהרנזה לישנות יהנה הלא זה הלכה פסוקה - ולעד"ן עצמו מן הבא בירו דהא איכא רובא וחוקה - דהכל למיתה הן
עומדין וכבר מילתא אמורה דמת מתוך שחוק סימן יפה לו כי אחרי מותו להכל דמת וכדומן על פני הארמה יהיה סרות -

ותו

איכא איניש דרפתיה אפרטה לאסוף הון רב - בדריה קא טרח טרחא רב"ורא ומיזל קאזיל למורב ביום ולקרח כללה ועל
עצמו לא חס לכל יכחו טרב - לזכריה הוא נרץ נכ"ר אל נכ"ר ולא ראה דחמירא סכנתא אגב אורחיה ממזרח וממערב -
ולכשישנה ושנה ויקח טר"ח מתך בקשת לתו"הו טרח וכתב לו את פרשת הכסף ותידר שנתו לילו כימוז כי לא ימוז :

ודה

כמה וחמי דחשין ליה עסקיה גם לומן שכני ארם אוכלים ודין נרחא דיתבי בתעניתא כוליה יוקא כיון דארמי - והיה בני
ירעב על ממונו ל"ו חס כי מימיו חיס כמורה וארוחתו ארוחת ירק מעשבי דרכרא ללמד על עצמו יצא דמסתפק
בכחיו - וו ואז"ל וו דבי אתי עניא ודפיא אכבא וכפשו לשאול הקישה - הפעיל לו ירכה באר"ש לו מוטורה פכש וז"ל מצא פתח
פתוח שתיך הוטיי דהיטבתר עניא וענייתא אולא - ולהוכח חליים ישחוב כי ה"ן חלה - דהא כתיב ארור הנכר אשר יכחש בארם
וא"כ דעביד הכי לאו שפיר עביד רשדי תיכלא בכולה - והכוטס בה' חסד ימוככו ל"ו יאכה ה' גל"ח :

ועד

השליטה ל"ו בא הרודף אחר השררה ויה דרכו יפלט נתיב איהו ודין יכבדוהו אנשים ולפני גדולים ינחשו כהאי מילתא
נקיל וסרי - ודין נרחא דאם פגע בו ארם אשר לא יערכנו - וערכו עליו על מד תלת בחמרא דרדי - נעשה כשרו חידורין
ויורד עו ער לחיו כי לא ישקוט עד שיראה דת - שותת מרבתא ומרכרא אכשאל ואטופרי - וכי ימצא איש החיץ יחנף לו אשר סם
לו כשנש סדרא הרדי פארי - כגירון לתת לו את השאכה ונתן את המלא בריקן וכרווא קרי - האי נכרא נכרא העליא הוא גריק לו
באחד אמת אמת תפסיס אשוי שומרי - איהו ואכזריה לשאול בשלמו בו וכשלמו יום השכם ושלמו :

שלישה

אלה ורדמי להו חזינים ממינים שונים אידי ואידי חד שיעורא - לא ידעו הכן ושום סכל אכבי"א קרא אכבי"א סכרא
דהדין עלמא לבני הלולא דמיה היא הידיעה היא הקריאה - עולם ההפסד עולם המקרים תחיל תנח"ק כחכמיה
ואחריתא צרה - והנוטה אחריה יראה כנח"תה ההוא יומא יומא דעיבא אותו היום שניתן לקבורה - כי יראה להאי שופרא רבלי
בארעא והוי בטיל וחשיב כעפרא - אינהו כדירשו בעוד רוח חיים באפס למידין ומשיבין דכרים שאין להם חוקה ולאן לסמחא מלי
דכרי נינה את הכל ישא הרוח - כל אחד עושה מה שלבו חפץ מתהלך בתומתו עד עת בא דכרו - אותו היום עיניו יסו והנה יצא
מס"ר הד" וטמא טמא נעשה חמ"רו - וזו היא שקשה על נפשו העלוכה דעשאה כבית המנוגע וכפיש הכהתי תתלא אמר כה יעשה
לבקרו - פשא דתלתא חזין לדייביה על תפשו ושר כחו מעלין אם אבן הוא כימות עד דמכתת שיעורו - נעשה נפשו ככרה וכעפר
תימות :

ולאידך

ביסא אימא וראי אשרינו לארם סאשורין באין עליו - דמיים שנתפתחו עיניו יאיב ארפתיה וידע כפשיה דהצה
להכל דמה ישבו כמי שאינו ובעל הכית דוחק ויתכבון חלע - דסוף ארם למות וכל מצעו הן הן ערזו כתב ידו הוא
זה מה שמתו ומה שאינו - ומה הלשון אומרת אשרי איש בעורו איש ונס כי יוקין כולי האי ואלו שתהא ינאלתו בביתו ושבע ילון
ולכו בטוח אשר כבאתו כיום מיטלם וחניה דעתיה תשתבא עליה וירוי לא אסורות יתהלך במישרים - עיניו ימוו על ימין ושמאל
חבילות שלמנות רשת לו עררים - הן הן ערזו הן הן שלמוי אורות חקשין מאירים כהשירים - סכל קרוביו צדיקים כינא בו אלן
ולאים לקראתו ובאשבו שמה כל ההדרס וישמחו כל חוזה בו כיבא על סכרו למנותם שאננות ושאר אך נו"ח :

כזה

יאה וקדש צדיק זה קרוי ארם מו"עד לעולם בעדו ערזים - מיים הללו היינו רכיתיה בתלמוד ומעשה גדול דהו ליה בני
הרדי טובים השנים - מאן דחמא חמא דלייקר ליה תלמודיה ונס עד זקנה וו היא טיבה יתיב ונרים היבא דחמלי תני תנא
הלכתא נברותא ויקרא סם המקום ההוא חמנס - ובגון דא אמרו משיכה קונה דאגב אורחיה דמר שרטט וכתב לו זה ספר
קרשי דוד הכולל ג' ספרים דכרי אמת נכרים היו לנו לעינים - הן הן הדברים הנאמרים והנעשים לשתים כמות כל מי
שיט לו מוח :

הן

הארם הדואה אומר ברקאי כי זה האיש מתיל באריו במלחמתה של תורה עוקר הכים וטוחק מה נבר כנוכרין - חסד"אה
הוא והסדאין חלוי וכל מעשיו לט"ש ואפילו כהררי ארדין - הדר הוא היינן חמוייין הריב המוכהק מר חמי כמיה"רר
דוד הסאן זלעה נודע בשמו ומעשיו מהדר מן המהדין בני ספר דבי רב חרלית אישר הא כמה שרי דעביד להו הנחה בתוך
התיבה והיה כנז"ח - נפש הרב זל ויקס ה' כן ממלא מקום אביו ויאמר כלבו הניע וזן לקיים מלי דאבות ולעביד
פשו עבדתא שפירתא - עקר ומורד אר"ש כעיון וסכרא וכל מילתא דמתאמרה דאם היסברה והאר"ש האירה הכא תרבימו כהריתא
אגב אורחיה דמר ה"ן אשאר חל על אישור דהוסיף כפך משלו נתן טעם בר נתן טעם כעיקר דאורייתא - ומן השמים סייעוהו לסיים
כמי טוב ולהעלותו על מוכח היטוס ושכמוהו רבין דראיהי והכי נסיק אדיתא - דין הוא הדר האמור"ר כתורה מושב"ח ועומד חכם -
פריץ

הסכמת

עדיף ויש חתיבתא . זה כלל גדול בתורה הרב הכולל **מגנני במורה שנת** נר"ו יהו דעא דמשמאל יהבי ליה מקבלת
 חלי מעלייתא . ומתוכס תלתא דרחת"ו ליה יחולו על
 אורך ימים וסדות חיים הרי אלו פולסה לעילא תון כל ברכתא . ועל השכות עיניו יחוו כנין דכשך בנין דמורין רכני אלפין ורבני
 מאוותא . ועד השלטה ל"ו בא כסף משנה מאת ה' יהבי ליה חלא חפניה טיכותא . ואני תפלה בה יעשה לו ה' ובה יוסף גם ו
 לטובה להשיבו לאתנו והוא יושב על כנו על אדמת הקדש והשמחה כמעונו ברכה הסמוכה לחיבתה . וזרחו לברכה הולך ואור על
 זרח זרוח :

השתי

היא חזקין האירכא ואכחזי תמחין . אחנה שוכרת על הבת ירושלים החריכה והשומחה תחת היותה שרתי בתה
 פטרופולין אל מלך כזה שאכן . והבנים בניה כני ציון היקדים יושבים על אדמתם ארץ הצבי כולקו איתנהו ביה ה'
 חגמה וה"ן עצה וכתובה יתכונן . ואך היום הן כעון מוחלפת השיטה הצבי ישראל נחה קראו לה ארץ נכהה לחזן דסני לה
 חס"ר שפ"ה חס"ר הד"ר וחס"ר עגון . בא בבור קנא לשוך ונחזי אכן דגלי מבשר משחיע שלום כהן משוח . בא יבא ברינה לקרא
 לשכויים דרור ולאסורים פקח קוח . וטב ישראל א' כוהו ומלך מלך חזי דהוה הוה רך ומשוח . וזרעו לברכה מלך ביומי מוכתר בכתר
 פתרים ה"ן מנח"ם יושב על הכסא ל"ו בחיל ונ"ו ככה והכית בהבנתו נראה כשמחתו ה"ן זה מן המוכן הבנ"ה רכ"ה לעיני כל ישראל
 להשתחוות ולזכות אביד :

בה דבר ארם ונ"ו ימיו מחאובים מלא ימות . השתא תיהא כהאי צערא קאיתוב לילו כימות לא מוגי רישיה אכזי סרייא
 לפום צערא וצערא דנפלא לא יוכל ליתנות . עד דלא ירע לכוון אוקרא אף כלשון בני ארם תבכיב גיכונין בעלמא במילות שונות
 ופ"י ותקנה לחמי האל סגדול והחכיב . פ"ה יוסף ס"ט כמחור"ר **נהוראי אוביב** ולסה

ספר מכתם לדוד

הלכות יסודי תורה

ולחומר ואחרת איהו ואמר דה' אמר לו דהלכה כפ' אמתיה
 וא"כ הו"ל סותר מה דהיה בעיניו למיעבר לחומר א"ל או א"ס
 נאמר דהרמב"ם ז"ל מיידי בהיכא דפשיטא לן דהלכה כפלוני
 מיידי דהתא איהו והכחש דהלכה באיך דפלוני עליו ולעולם
 א"ס כיון א"ל אמתיות העיניו פשיטא את הטמא או טיהר את
 הטמא או אחר הלכה כפלוני וכיון א"ל האמת פטור וכן
 היה רבאש הברק דקאמר א"ל פירש כמנהג מנהגות פ"י
 שלא שפיענו מוסק הו' בהיכא דשניה דקא"ל המלך בזה
 דקאמר קא"ל הו' לטופסות שני חז"ל כפי הקבלה שהם ד'
 כתיב פירש הוא ש"ס ש"ס ארבעים וכיוצא בזה דהו' הכחש
 מה שפירש לנו מהה רבינו ע"ה א"ל א"ס פירש פירוש אחד
 כמנהג תקנות ה' פירש שאינו סותר פירוש"ה אעפ"י שהוסף
 פ"י אחר מה שלא שפיענו אינו חייב שאינו חייב לא א"ס הוסף
 מנהג או גרע מנהג ח"ן תקנות והיה דפ"ה מהלכות עז
 רכתב דהרמב"ם ז"ל וכן כתיב השקר חיתתו כחוק אעפ"י
 שנתכבא בק"ס הש"ל ולא הוסף ולא גרע כנאמר ח"ך הנביא
 וכן ומה הנביא הואו ע"כ הרי דאפ"י לא שניה כיון ש' האמת
 אעפ"י כן חייב מיתה לא קשיא מירי דהיה מירי כנביא
 שנאמר דבריו שקר דהיינו שאמר הלכה פלונית כך וכך וכיון
 א"ל האמת א"ל אמר ש"ה צויהו דבר זה ונתן אות ומצת על
 זה ש"ה דבר עמו ולא באו האות והמופת במצא שקר שדבר
 לו ה' והוא לא דבר לו לזה פשיטא דחייב מיתה שהרי כתיב
 השקר הוא ולוה דייק הרמב"ם והביא ראיה מפסוק אך הנביא
 אשכ ויוד לדבר דבר כשמי אשר לא צויתו דיקא שלא צויתו
 לדבר והלך לדבר ומת הנביא והוא ולעולם דהיכא דלא
 הסתקש דבר תורה דהיינו שטמא את הטמא וטמא את הטמא
 ולא בתכרכו לנו א"ס הוא משקר פשוט הוא דפטור וכו"ש א"ס
 כיון את ההלכה ונתן אות ומצת ובה האות והמופת דפשיטא
 ופשיטא דפטור וכאן הוא וכלאו הדי מוכרח לומר כך שא"ס
 אתה אומר שאפ"י כיון את ההלכה לטמא את הטמא ולטמא
 את הטמא ולא כתב דר שמשקר ש"ה לא דבר לו שאעפ"י כ' חייב
 הדי חזינו כמה נביאי שהיו מצוים לישראל לשמור מצות השבת
 או אמת מצוות התורה על פ"ה א"ל ודאי כדכתבנא
 ומעשה סליקו ליהו תמיהה ש' שמה על רבינו הרב בעל לח"ת
 ז"ל שהובא דסוף פרק הנחמקין דף פ"ט ראשון ל"ג ת"ס רבין
 וכו"ש נביא שהיהו דרבין סברי דהו' כסקילה ואע"ג
 דכתיב מיתה ס"ס וכל מיתה האמורה בתורה הו' חנק יליפי
 דהיה הרבה ממשות וכו"ש לא נמיר ג"ש והו' חנק וצויתו
 כפי פלוגתיהו דר"י ורב המנוא דלרב חסדא פליגי רבין
 ור"ש בתרתי ומוזים בתרתי בעוקר הנוף בע"ה ובעוקר
 מקצת וקיום מקצת בע"ה פליגי אבל בעוקר הנוף בשאר
 מצות דרבי הכל כחוק וככלשול מקצת וקיום מקצת בשאר
 מצות דרבי הכל פטור דס"ל דהך קרא דכתיב לא איירי א"ל
 בע"ה אבל בשאר מצות לא איירי כלל ועוקר הנוף דשאר
 מצות כפקא לן מקרא דא"ל הנביא אשר יודי לדבר דבר כשמי
 דבר ולא חגי דבר ומש"ה ח"ת ליהו דקיום מקצת וכשול
 דשאר מצות פטור ובעוקר הנוף דשאר מצות הו' חנק וכו"ש
 דסתם מיתה האמורה בתורה הו' חנק ורב המנוא ס"ל
 דפליגי כתלת דקרא כמי מיעדי בעוקר הנוף דשאר מצות
 דהיינו

הלכה ד' כתב אלף למד וכו' עיין מ"ס הרב כ"מ
 ז"ל בשם מהר"ם אלסקה בכונת הראב"ד ז"ל הוא מדויקא דכרייהא
 מדקתני טין לית חשדי דרי בית מנכחות הדי זה נחמק
 והכונה היא היכא דהיתה כונתו לכתוב השם שלם ולא כתבו
 בשמע להיכא דכתבו שלם דאסור למחוק אלו השני אותיות
 נמנו משא"כ למחוק אפילו אות אחת הוא מכלל למיחר
 דפשלמא בשמות אלהים והויה באסכחן דאית כיהו חומרא
 דאפי' היה ברעוהו לכתוב השם שלם ולא כתב לא ב' אותיות
 אעפ"י אינם נחמקס מוכה נשמע להיכא דכתב השם שלם
 או איכא דקושטא טפי מעללייתא והאור למחוק אפי' אות אחת
 נמנו משא"כ בשמות דאין בהם זו הקומרא כלל מכלל להחמיר
 בהם כולי האי וכונתו להשיב אחאי דכתב הרמב"ם ז"ל ה' ב'
 כל המחוק אפי' אות אחת וכו' דהשתע דא"ס מחוק אפי' אחת
 מכל אחד מהם וטעמו שלא השיב השם אפי' אחת
 מניה מדבריו עצמן מה דרבי הברייתא חשיבו וכו"ש וכיוצא
 בזה קשה לדרכו של מהר"ם ז"ל ומצאתי להרב לח"מ
 שכתעורר בזה ותיק כיוצא בזה עוד נראה לומר דאפשר
 דכונת הראב"ד להשיב הוא אחאי דהשתע מדבריו רבינו דנש
 כשנתכוון לכתוב השם שלם ולא כתב א"ל חגי אותיות אינם
 נחמקין ולרעתו ז"ל הוא דדוקא היכא דהיתה כונתו לכתוב כי
 א"ס השני אותיות בתורה שם בפני עצמו או הוא דאינם
 נחמקס משא"כ היכא דהיתה כונתו לכתוב השם שלם ולא
 כתבו :

פ"ט דין ג' וא"ס אמרו שהדבר נעקר לעולם מיתתו בחנק
 והקשה מר"ן ז"ל דהרמב"ם פ"ק דיבמות דיעשה
 ב"ק ואמרה הלכה ככ"ה וק"ל הדי בכל דוכתא וכו' ול"כ
 דל"ק דכלאו הכי הלכה ככ"ה ולא יצתה ב"ק אלא להפיש
 דעתו דכ"ה א"ל כמי משום טענת אחד דתבא הסבא לומר
 דהלכה ככ"ה משום דמחדרי טמיו ויינו דעת כ"ה דס"ל
 דהלכה כוותיהו משום דרפי מחדרי ולהסיר סבדתם הוא
 דיעתה ב"ק אמנם לדין דס"ל הלכה ככ"ה בכל אופן בין
 מחדרי בין לא מחדרי לא אעטיבא לן בת קול כלל דרוק :
דין ד' וכן א"ס עקר דבר מהדברים שלמדנו מפי
 השמועה או שאמר בדין מדיני הקורה שהצויה
 לו שהדין כך הוא והלכה כדבריו פלוגי הדי זה כתיב השקר
 וחנק ומתה מר"ן ז"ל ככ"ה וז"ל ואת שגראה מדבריו כאן
 שאפילו כיון את ההלכה לטמא את הטמא ולטמא את הטמא
 חנק ומדבריו בראש הפרק נראה דדוקא כשכא להסויף
 או לגרוע אלו לסנות הדי זה כתיב השקר הוא כשבת לומר
 הלכה ככ"ה בין שאינו מוסף או גורע ולא משנה אינו כתיב
 השקר ע"כ ול"כ דהכא כמי לא מייגאלא כמשה רבין שיש
 לנו פסק הלכה כפלוני והוא אחר ש"ה אחר לו שהלכה ככ"ה
 פלוגתיהו או שא"ס מוספים א"ס הלכה כפלוני או כפלוני ומכת
 זה היינו מחמירים דפסיקא דאורייתא לחומרקא ויהי בא ואמר
 ש"ה צויהו הלכה כפלוני קתתרי והו"ל סותר קומשא"כ כ"ה בין
 א"ס נאמר דהרמב"ם דקאמר הלכה ככ"ה דהשתע דאיכא מאן
 דפליגי עליה בהיכא דהשתע לן לן קא"ל דהשתע לן לן חנק
 כמה משכחתיה דהו' חנקתו לן דה"ל נקטתו דאורייתא

להולמו דא"כ נס בלפני אידיהן דניח הוי דמיפסות כגז לאסור
דקולא מדיא מלתא וזו קסום דברייאל מסייעא לר"ל
פסקינן כוותיה ולא תסגיחון בקאי איתמר בהרי הכי תלת
א"כ לענין זה נמו לא תסגיחון והו"ל לפסקא כוותיה כיון
דברייאל דמסייע לר"ל ס"ל דמאי באידיהן מיתר כמ"ס
ההב ז"ל

לאה"ב שוב אחרי כיוון כה תפלתו לא א"ל כתוב וז"ל וזו
תפלתו כיה תפלתו תפלתו כה דניח דר"ל כהרי
הקד תלת דהלכת כוותיה לא פסקינן כוותיה אפי' לענין לפני
אידיהן ולוח ז"ל נשכר תפלתו שהפית הר ז"ל דכתיב דמסייע
לר"ל ס"ל נס כיום חירס נשא ונתן חותר א"כ לעולם חנינן
למימר דהלכה פר"ל בלפני לא תסגיחון קסום דברייאל מסייעא
ליה וטעמא דלא מיתיה ליה כהרי הקד תפלתו הוי תפלתו דלא
קומא לנשכר כמותיה לנחיה אפי' כחירס עננס כיון דהכרתי
קסוייעא גב כהן תפ"ל לא איהי לה תפ"ל לאשמועי' דבאידים
עננס פסקינן כרו ועיין בהקד"ש ז"ל בפסקיו אכתב וז"ל
אבל נשא ונתן כיום חירס דכרי הכל אסור ודכרי הרב
לח"מ ז"ע

לאה"ב כבר נשאל לשון זה להר"ם דהיינו כיון כיון כיום
בשאר חכמים די כוונתו ס"ק"ם והעלה ד"ש
הוא לדעתו זה הלא"ש ושט"ם פלג דבריו אכיו ע"ש זלחה
וכתבו כשיירי ככה"ב דר"מ קמ"ח ס"ב ס"ב ס"ב ע"ש :
ש"ס ה"כ ואם חשש לאיכה נוטלו בפניו וכו' תמה מר"ן
ז"ל בכ"ח דמהפ"ס משמע דרוקא כלאחר יד לאכרו
אבל בלאו הכי אסור זע"ש ולי נראה דהתם חייבי בדיב ודאי
דסוף עב"ס כדרייק טעמה הווא אפיקורוסא דשדר ליה
וכן ולהכי אסור ליקח מירו אלא באופן זה דמאכרו בפני
משא"כ הכא דרייק לישאל דהרמב"ם ז"ל דסיומא דמילתא
דקאחר ואינו כהנה בו עדי שורש לו טעה הגוי אינו עכו"ם
משמע דמירי הכיבא דתפלתו לן אי עובר עכו"ם או לאו
ובהכי הוא דקאחר רכיבו דלוקחו בפניו תפלתו א"כ לאו
הכי און ליקח ממנו בלום ובהכי ל"ח חתאי ל"ה השמייעו
דרכוב"ס דילא דתפלתו ליקח ממנו חנו עובר עכו"ם בוראי
כתנאי זה דזוכרעיהו שלא בפניו דמ"ל דרכיבו דאינו לוקחו
ממנו כלל דלאו כולו עלמא דניח במירו לזורקו בפניו ותו
דחיישינן לאיכה ג"כ

א"הב נראה דר"ט הוא ז"ל כתנאי זה דזוכרעיהו בפניו
וה"ל דהך דבגמרא אחרו דבכל אחר יד ליכא
למיחש למשום איכה ס"ל להרמב"ם דעתה דלאו כ"ע ריבא
גמירי לזורקו בפניו בהטרפות זה חיישינן במי לליכא ודמירי
דבראי עובר עכו"ם און לקבלו ויתר נראה לומר דהך דר"ל
אמר הכי מ"ת רבני יהודה נשיאה דשתק בגמרא דלא קבלה
מניה מטעם האמור דברדאי עובר און לקבל כלל ודקמ"ס
חייבי כספקא באמור ועיין לה"ה דה"ה בס"י קמ"ח ח"ה
שתורנו לוח ולהרמ"ם כה"ע ז"ל ע"ש

שוב כאמור בחירושי הרמב"ם ז"ל דמ"ס פ"ב
דקמ"ס אסורא לא תפלתו תפלתו א"כ לפי התקום
ולפי הקמן ופי' ערו טול ודריק לכור בפניו דרע"ג דרע"ג
משום איכה כהאמורן בוראי רב"כ ל"ח חתאי ל"ה חתאי
כיה כל חתאי דהפסד ע"כ וא"ל לפי זה למה דהרמב"ם נקט
מילתא דריבא פסקית לכ"ע והתם שא"מ לפי שהם גבירי רב
וס"ל להרמב"ם דכיון דמשום איכה הוא דקתירו און לזהב
תמנו אלא בירוע דאינו עובר ע"כ ככלתו חתומים המעשים
דבר שדך ואחרים דלאו עותר לשלוח ומילא לקבל

פרק י"א ה"ב והלוחש על המכתיב וכו' בפרק
חלק אלו שאין להסיחלק
לע"כ ר"ע אומר אף קפולא כהרי המעט והלוחש על
המכה

לאחריוס אסור וכן"ל לפני אידיהן אסור לאסור איהן
חותר וקאמר הט"ס חכמים היינו ת"ק ומסייעו וכו' וכו'
איהא נשא ונתן איכא כוונתו ת"ק סבר כשא ונתן חותר
ורבין בתראי סברי נשא ונתן אסור הרי רבבין בתראי כה
וא"כ כיון דרו נמי תנן כותיה דרדין לכללן דר"ל וז"ל הלכה
כרו וליכא למימר דסתמא דמתני עריפ"א מרבבין בתראי
דאידך קתני דלדרכא הו"ל סתם וא"כ מלוקת כהרא
מסתמא ואין הלכה כסתם :

וקורם ראיתי לישב רבתי סתום כרו"ע ע"כ ה"ה
תניא כוותיה כמ"ס ועוד דלקמן מסיק נשא
וכתן איכא כוונתו וקא חפרס דחכמים דמתני אית ליהו כפ"ה
וכתן אסור כדכיוונתו ומתני צריפ"א דברייאל ע"כ וז"ל
לרדק דברייאל ז"ל דהא מחכמי דרין קמייב לר"ל והכי כתבו
ומתני עריפ"א דברייאל כלומר דר"ל ליה לוח מסייעת אלא
מכריתא ואלו רו אשן לוח מסייעת מתני ועיין להרב לחס
סתום ז"ל

ולענין ז"ל דאין כוונתם להכריח תוה הפירח אחר
דהלכה כרו אלא כוונתם לחנות חזרי דפתכו
ואין לומר דהא דלא חשיב הא דהכא היינו משום דתניא
כוותיה ולא אינפריך למתניה ובכך דמו זה מההיא דתלמי
מעוברת דחשיב התם כפרק החולץ ועל זה כתבו ועוד
דלקמן כלומר ועוד ראהו דלא חנינן למימר דלא חשיב לוח
התם משום דתניא כוותיה דהא ר"ו נמי רבין ובתראי סברי
כוותיה וה"ה ר"ל מת"ק אית ליה מסייעת וא"כ הו"ל ר"ו
טעיה שוין והרמב"ם לכללן דר"ל ורו הבגם דר"ל אית ליה
מסייעת דברייאל ג"כ עב"ן כיון דרו אית ליה מסייעת
מתני דצריפ"א דברייאל לא תוסף תת כפ"ה דברייאל לר"ל
דחנינן למימר דת"ק היא דר"ל הכי ודוק

אמנם הרמב"ם ז"ל דמסק כרו"ל טעמו משום
דמאי דקאמר הט"ס דפליגינן ת"ק ורבין
כתראי כנשא ונתן עכו"ם איכא כמה תירוצים אחרים
עבאמרו כוה וא"כ און זה זוכרעיהו מ"כ מסייעת דר"ל טעיה
טעיה הפורשת ומאי דלא קא חשיב לה התם הרב דרע"ג
ההיא דחולצת מעוברת דתניא כוותיה דר"ל ההיא איבעי
ליה לאתויי התם הבגם דתניא כוותיה משום דהוי ריבא דתלמי
כדוכתב הוי ואבראי דמסק רכיבו כה"ל דכיון אידם ענמן
נשא ונתן אסור כתב הרב לח"מ ז"ל דתניא כוותיה
דר"ל דאפי' באידיהן נשא ונתן חותר מ"ת פסק כרו דנשא
וכתן כיום חירס משום ההיא דחולצת תלת דהכלתא כוותיה
דר"ל ולא חשיב הא ע"כ וז"ל ואפי' כדכתיב דכרין
דפליגי ר"ו ור"ל הוא בלפני אידיהן אמנם באידיהן כולו עלמא
חורו דאסור דהא בד פריך כו"ל דברייאל דקתני אידיהן על
גמים נשא ונתן אסורס חזי לאון לפני אידיהן לא איהיהן דוקא
הרי באידיהן חורס ר"ל וכו"ס לא ליכא דאמרי דר"ל פריך ליה
לר"ה אידיהן און לפני אידיהן לא ש"ע דה"ל ס"ל דל"ה תפלתו
סב"תקיש ליה וליריד מו נישא דמ"ל דאפי' איהיה חותר
דברייאל כמתני הט"ס למסייעו לר"ל פשטא חו"ל לפני אידיהן
דקתני כשאמרו אסור ל"ה אית ולתת עמהם וכו' והייש מתניתין
דקתני טעמה ימים לפני אידיהן אחר דאשת עתת
עמיה ואוקימנא לה התם ד"ו ע"כ א"כ כלא איהיהן ע"כ
דלא חייבי חתני ופאלישין ענמן ואה"ה קתני קמ"ס דקתני
עב"ת כשאמרו אסור ל"ה אית ולתת וכו' ואפי' דבפ"ה דקתני
נשא ונתן חותר חשא"כ אידיהן ענמן כשייא האסור אפילו
לר"ל וכמו שפי' רש"י ז"ל וז"ל כשאמרו וכו' לפני אידיהן ע"כ גם
קאי דהייב טעמא דמסק כוה כרו דנשא ונתן כיום חירס
גמירי דאסור משום ההיא דחולצת תלת דהכלתא כרו"ל לקיש
ג"כ חשיב הוי וכמ"ס הרמב"ם לדעתו המעט קול לא איתת

להיטב בדבר כותב הסמ"ג ועיין בס' רמב" דמי כלאוין ג'
 וברס"ל כלאוין כ"ז מ"ט כזה ואם נרד עור פני התוספתא
 דאופטר דס"ל דשיעור פאה שתי שערות לחוד ולכך נקט ב'
 שהפס כה שיעור וה"ה ח' מהן ע"ש ולזה כתב הפת"י ונרד
 להטיב כולומר אם נכחו להרכ"ס או להתוספתא ועיין בס'
 כ"ת ס"י קפ"א וק"א נקט הנר האחר מאי דקשה פני מה שני
 מהן הנה וראיתי בס' מסרי דוד מ"ט כזה ואין דרכי מין הנה
 טובלים פירושו ועוד דלו יסא בדרכיו דמרכבין הוא אבל
 לתלות הרכ"ס ס"ל עד שיגלה כל הפאה מ"מ אדברי
 התוספתא נראה הפך ואם תלש שתי שערות לכך מן הפאה
 חייב אפי' דנשאר כמה וזה ברור הפך הרכ"ס דמתני
 ארכעי' ונלח השיעור אינו חייב ואם פאק הנר הפ' בתוספת'
 חנף מה שהקטינו לפעול עוד זאת דעתא אינו יכול לאומרו
 צין דליכא שיעור מראיותא ואינו חייב עד שלא תשא אפי'
 אחת ואם נשארה אחת אינו חייב ואם עקרה חייב ועוד
 דלדיו' היכי מני אתו דרכי הפ' דהתב דאיכא ראיות' בפאה
 ולא תג' בה יד הלא ליכא טום ספיא נס מ"ש דהתוספתא
 בגלגל הכל והניח ב"ש אחרות ולא לקי שמדקדק בדרכי מין
 הכי ויאה שלא הבין כן אלא בתלש הכל הפאה ועוד לשיטתו
 גם כי הניח אחת לכך אינו לוקה ולמה נקט שתי שערות
 ועוד נראה דרומי' נדון ומפורע דקאמר דלא הוה באהוביה
 כן גם לענין פאה ויא לאו דמיסתמינא אפי' אפי'
 דהרכ"ס אויל לשיטתו דס"ל דמתוך דל'קט בתלש
 ורהיטני או במספרים הפאות דלא באסר לא הפאה בתער
 אחסם התוספתא אוסרת כפאות הדאש ועיין במחנה ליהושע
 כריש שבועות על דרכי התום המתחיל חייב דתב דתום
 דאוסרים כפאת הראש חלקט ורהיטני מש"כ ב"קן חילס
 מהתוספתא הלון ועיין להרב שער התקן בדין ו' מ"ט כזה
 ותמה על הסמ"ג דס"ל בהרכ"ס והוא הזכיר התוספתא
 הלון ע"ש ולפי זה הרכ"ס ס"ל דלענין חייב חלקות אינו עד
 שישחת הפאה כולה לזה כשהשחית והניח ארכעים אינו חייב
 אלא דתב דשחענו מוקיניו דשיעור הפאה ארכעים אבל לא
 חמצי'ה לאחר האם הניח פחות מרובעים יתחייב חלקות
 כפסול שמייעה וז' אהנס לדעת התוספתא דאסרה תלשות
 שיער בחלקט ורמב"ם ס"ל דקדק להניח הפאק כולה פחות
 שהיא ושאינו חוזק וזה חייב אם תלש שתי שערות וזהו שכתב
 סמ"ג ונרד להטיב בתוספתא דהיינו דמשס נר' הפך סכרת
 הרכ"ס דתרי' לבי' בתוספתא ונס וזהו שהשחית עד
 ארכעים שערות אינו חייב כזה כשתלקה ארכעים הרב שיער
 אלק' על הסמ"ג דזו היא כותנו בעצמו ואין סבר הסמ"ג
 בזרי לראות בדרכיו ונרד להטיב כדכר' :

הלכות תשובה פרק א'

הלכה ב' ומה הן הקלות וכו' כתב מהר"ם הכ"ה ז"ל
 וז"ל דהא רב יהודה בס' ק"ד דשבעו' איכא
 דבנפשיה הוא דקאמר וכו' והוא תמוה דהא בהדיא לתרן
 אמתג' הוא דקאמר כדחשק' להדיא הפס' ולע"ד ז"ל דס"ל
 חזן ז"ל דמוכרח לומר דקוא' מטום דסכרת עצמו הכי ס"ל
 דל"ת שזכו בתק' לעשה הוא הקלות' דאי ס"ל הוא דל"ת
 שאינו יתק' לעשה הוא חמקות א"כ הוה הכניחו לרב יהודה
 לפרש הכי ואלו הן קלות עשה ול"ת וזו הן חמקות כדיתא
 ומתנות ב"ד דאי תמס וזכר המתני' שאי חות שהדת' ליה
 לל"ת בהדי' עשה וה"ל כדיתא ב' דהדי' חמורות וה"ל לא
 הן קלות עשה ואלו הן חמורות ל"ת ובלתי' ומיתות כ"ד
 ואמאי פלגיניה בהאי' בנכח' אלא ש' דמטום דס"ל הוא הכי
 חשום הכי אוקי למתני' כנותיה הא לאו הכי אין הכרח ליתובי

לה הכי וכי תמאז או היה מפרש הכי מסיבא ועיין דין ל"ת
 הניתק לעשה הא ל"ק כלל דכיון דל"ת סתם כלל'ה כהדי' חמורי
 מילתא בשוטא היא דל"ת הניתק לעשה שרינן ליה כהדי'
 עשה ורינו כעסק דל"ת סכרא בעולם לומר דל"ת הניתק
 לעשה נמי הוא המחמורת הא לא אמרה לומר מעולם ועיין
 להרח"ל ז"ל שתי' לא כהכא אחריכא כונא בזה ויש או גמי'
 דכיון דלא אתא לא לתרנו מתני' לתקן הכפל א"כ ר' כחומר
 אחר רב יהודה ה"ק וכו' ואלו הן קלות וחמורות עשה ול"ת
 בדיעות ומיתות כ"ד ואמאי נחית לפרושי מיהם הקלות מי
 הם החמורות כיון דאין מעלה ומוריד לקושיית הש"ס לא ודאי
 דסכרא הכפשיה שרי לה כפירושא דמתני' כהכ"ב אי כמי
 אוסר לומר דשאי הכא כ"ק ר' שבועות דתירוק שתי' הוא
 מוכרח מעצמו וליכא תירוקא אחריכא דאפי' אי הוה מקדק
 בח"ס מהיבא ז"ל אלו קלות עשה ול"ת הניתק לעשה אלו הן
 חמורות ל"ת שאינו כ"ל וכו' זה דומק גדול לחומר ועל מי
 חנף עלו התבא לפרש כך בדרכיו דל"ת קאי אהבא ואהבא
 ח"כ מוכרח דמוה' כזה רב יהוד' למתני' ולא מני פלג' אסתם
 משנה וא"כ מוכרח דס"ל הכי נלוח לתרנו מתני' דוקא קאמר
 אלא דהכי נמו ס"ל משא"כ כההיא רפ' כהרא דיומא מאי'
 דתירן אינו מוכרח וקוה מני לתרנו דלא זו אף זו קתני :
 (אד"ב עיין בתום' כריש האיש מוקדש וכמ"ס כה' הגולה
 מ' תר"ן ע"ש) א"כ כיון האינו מוכרח הך יסובא
 א"כ ליכא הכרח לומר דס"ל הכי אלא יסובא בעלמא קאמר
 למתני' וליה לא ס"ל אלא ליתובי מתני' אלוכא דמ"ד הוא
 דאתא ולדידיה מתני' מתרנא בדרך לא זו אף זו :
 (אד"ב וקנת סווע איכא לדרך ההאשון שכתב א"ל מהיר'
 דשבועות דאחר שם יום הכפורים מכפר אעשה
 אעפ"י שלא עשה תשובה לא תעשה ר' שמואל בשם ר' יורא
 והוא שעשה תשובה ע"כ וא"כ לדידיה פירושא דמתני' הוי
 הל"ת שרינן אכריות ומיתות כ"ד ומוכרח דהיינו ל"ת שלא
 נת"ל כסכרת מ"ד שם במסכ' יומא רפ' אבל כתיק לעשה
 דינו כעשה דלא מצינו מ"ד אופכא וא"כ גם רב יהודה אי לאו
 דס"ל דכל ל"ת נכלל' בקלות לא הוה מפרש מתני' הכא הכי
 דהוה מפרשה בדרכי' שמואל כה' וירא אע"ג דלענין מתני'
 דאזינו לענין זהוה המכפר לעולם זל יפרש ר"ש כה' וירא
 ובכלל קלות הס' ל"ת דלא נת"ל מ"מ פיון דקאן מחלק ביניהם
 ז"ל דלאו כהרא' בנכח' קתני דהוצב מופסע על הקלות והא'
 דריתא' וזהו כהדי' עשה בזהב לחוד ול"ת דלא נת"ל עס'
 בראיות' כתי' תשובה ולא סגי בזהב לחוד ואין לומר דכללם
 בהמתני' הו' בעשה תשובה דעל מי סמך עלי' התבא להבין כך
 כיון דכללם הל"ת עס' קלות ולא הוכיח תשו' אלא ודאי דס"ל
 דאיתא בכלל קלות ל"ת דאינו פת"ל ולא אתי לטעות ועיין
 מ"ש לקמן בדרכי' דהרכ"ס כס"ד ע"ש אבל אם לא עשה
 תשובה אן הוה מכפר אלא על הקלות וכו' ותמה חזן ז"ל
 דמחשע בש"ס דלרבי' שיעור מכפר על פל העבירות ולרכב
 דס"ל בוותיהו אינו מכפר כלל על שום עון בלא תשובה
 ותרנא תירוק א' ומצאית אותו כהר"ב לח"מ ז"ל דמקו' מניל
 ספרו ז"ל עוד לנע"ד דעת רבינו הוא דקאמריון סתם כפ"ק
 דשבועות כד מוקינן למתני' אליכא דר' דסיפא דתתג' אחת
 כהנים ואחר כהן חשע וכו' דרכי סכר לה כנותיה דר' יהודה
 בהא ואחר ליה אפי' דוקא קאמר חזן רבי סכר לה כרז' אבל
 דז' לא ס"ל ככ"ב ע' בתוי' דתתני' רישא דיום הכפורים מכפר
 אפי' על שאינו שגבם או דלמא מדרבי ס"ל כרז' אף רז' ס"ל כר'
 מיהו ארשא דמילתא קאמרת למימרא דתלמוד' ס"ל בדביה
 א"ל אן דוקא קאמרינא רבי ס"ל כה' אבל רז' לא ס"ל כרכי
 דתניא יכול ויהי וזהו מכפר על שנים ועל שאינו שגבם ודן
 הוא הויאל וקטאת ואשם מכפרין וזהו ספק קה חטא' ואשם
 וכו'

וכן אף זהב וכו' זה להטות ואשם שאין מכפרין על הגזיר בשוגג תאמר וכו' הואיל ומכפר על המזיד כשוגג יכפר על הטובים ועל שאינם שבים ת"ל אך חילק סתם ספרא חזי רבי יהודה וקתני שבים אין לא שבים לא ורמינן סתם ספרא אסתם ספרא דמיא וכול' ל"א יהא זוהב חכפר אלא א"כ התענה בו וקראו מקרא קדש ולא עשה בו מלאכה לא התענה בו וכו' מנין ת"ל זוהב הוא ת"ת אחר אכ"י הא רבי הא רבי יהושע רבא אחר הא והא רבי ומורה רבי בכרת דיומיה רל"ה וכו' והנה משמע מדברי רש"י דפסוק אך חילק היינו כשלא עשה תשובה אין מכפר כלל על שום עון והחילוק הוא דאי שב תוהלין לו ואי לא כלל לא וזה פירושו לא נראה להרמב"ם ז"ל לפרושי הכי חרא דכפי זה צריך לומר דמשתיבת דרשת אך חילק לפי פירוט רבא דמוקי ליה כולהו אליבא דרבי דכפי זה צריך לומר דאך חילק הוא במין העונות דאליבא דרבי כפי תירוץ רבא כרת דיומיה נפקא ליה דלא חכפר בלא תשובה מאך חילק הרי החילוק הוא במין העונות ואין הכונה חילק בין עשה תשובה וכו' ובפניות ל"ה הכי מהני לא החילוק הוא במינו העונות וא"כ ס"ל לרבינו דנס קודם תירוץ רבא הכי הו"פ ל"ה אך חילק בעשה ול"ת אינו צריך תשובה ובריות ומיתות כ"י צריך כי הכי דלא לפלגו בהכי והנה על כרחיך ד' יהודה ס"ל כרבנן דסוברין דאין עובד מכפר למורה וא"כ ס"ל דקרא דהכר' תכרתת הוא כרת בעשה ברת לעשה"כ דהנהו ג' עבריות עונה בה שאם עשה תשובה ומת מיתה תמורת זקודם קס"ד לרבינו כל מנות שבתורה אין שום מצוה שמכפר כיפור לומר בלא תשו' כלל דעדין לא ידעי' עוהך סברא דקתני אך חילק ולכפי לא הוה מצי מוקי מהכי לא לר' משא"כ בתר דתגלה לנו דאיכא ברית' דרמיס לך דרשא דאך חילק וכמו שפי' מנין למיחור למכר' דרבנן הכי דמורכחים אינו כתי לדרוש תשובה דהיינו בכריות ומיתות כ"ד הוא דאין מכפר אלא בתשובה אבל עשה ול"ת מכפר בלא תשובה והיינו דחילקו למאי דקס"ד לומר רבי יחי' דמכפר על המזיד כשוגג יכפר מתי על שאינם שבים מתי כלל עבירות שבתורה חוץ תאותם הב' דב"י לן קרא כיון דאתא מיעוטא דאך נחתין חר דרשא למיחור דבכריות ומיתות כ"ד הוא דחלק בהכי דהא דרבינו תשובה הוא בהכי כריות וכו' דאי להקב"ל לא איצט דנפקא לן מקרא דרבה ה' בזה הא ודאי לא אתא לא לכריתו ומיתות כ"ד משא"כ בעשה ול"ת : וא"כ השתא מנין לאוקומי שפיר מתני' כרבנן והא כראיתא והא כראיתא דרביה ול"ת אפי' בלא תשו' זה מכפר וכריתו ומיתות כ"ד עם תשובה : וכפ"י פי' הש"ס הכי הוא סתם ספרא חזי ר' וקאמר שבים אין לא שבים לא פי' בכריתו ומיתות כ"ד דאי להקב"ל תלתא לא איצטריך נפיק מני דבר ה' בזה וכו' הרי דר' ס"ל דבכריות ומיתות כ"ד אין זוהב מכפר בלא תשובה וא"כ לא מצית למיחור דר' סבר ליה כרבי דרבי קתני כל עבירות שבתורה חוץ מהקב' תלתא זוהב חכפר ואפי' כריות ומיתות כ"ד ודוק בהקב' תלת' דב"י קרא דמכפר רלא מכפר לא בתשובה ולר' בכריות ומיתות כ"ד מתי בעי תשובה עם זוהב ולעולם ול"ת אפי' ר' מורה לר' דזהב חכפר בלא תשובה וכפ"י דרבינו לפרשנס לרבנן דפליגי ארבי וכו' דאין זוהב חכפר בלא תשובה לא פליגי אלא אמאי דס"ל לרבי דאפי' כריתו ומיתות כ"ד נתיילא בעו תשובה בהא הוא דפליגי עליה דרבי אמנס בעשה ול"ת אזלי ומורה דזהב לומר חכפר וכו' והשתא פריך שפיר סתם ספרא אסתם ספרא דקתני דאפי' עשה בו מלאכה וכו' אפ"כ זוהב הוא ת"ת הרי דאפי' כריות ומיתות כ"ד מכפר בלא תשובה דרש"י ומשמע דמכפר על מה שלא התענה ועשה בו מלאכה : ומשני אכ"י הא רבי והא ר'

וא"כ ר' ס"ל כמו שאמרנו דבכריות ומיתות כ"ד אפי' זוהב מכפר ובסתמא קמיתא דספרא וסתמא בתריתא רב' דס"ל דזהב חכפר על הכל חוץ תלת' וכפ"י לא תקשה דאי' פה"ל לשנויי הא והא ר' ומורה ר' בעשה ול"ת דזהב חכפר לומר בלא תשובה משום דה"ל כהדיא האי סתמא דאפי' עשה בו מלאכה וכו' חכפר הרי דאפי' כריות : ואפי' ימא דהכונה היא אפי' עשה בו כריות ע"כ חכפר על שאר עבירות וכדמתרין לה רבא אליבא דרבי הא ליתא דהדין הוא חכרת דיומיה לשאר כריתו דיומיה דמאי דמוקמינן לה ליבא דר' דכבר דיומיה רהיינו מלאכה וכו' אינו מכפר לו על שם עצמן אמנס חכפר לו על כריות אחרים דלאו דיומיה אמנס לסברת ר' דס"ל דאפי' שאר כריות אינו מכפר אינו בא הדיוק חכרת דיומיה לאפוקי עשה ול"ת אלא לאפוקי שאר כריות : ועשה הוכחה לאוקומא כר' רבא אחר הא והא רבי ומורה ר' בכרת דיומיה דאינו מכפר עליו גופיה הגם דאפי' עשה כרת דיומיה מכפר לו אותו היום על שאר כריות וכו' וא"כ השתא דתגלה לנו דלרבי יהודה מורה הוא בעשה ול"ת דזהב חכפר בלא תשובה א"כ איכא למי' דנס רבנן הכי ס"ל ולא איפליגו עליה דרבי אלא אמאי דס"ל דאפי' כריתו ומיתות כ"ד זוהב חכפר בלא תשובה אמנס במאי דס"ל בעשה ול"ת לא פליגי וכל מאי דמנין דלא לפשוטי פלוגתא לא חפשינן ולכפי אמרינן דכ"ע מורה בעשה ול"ת דזהב חכפר בלא תשובה אפי' רבנן ור' וכיון דהכין הוא לא דחקי' נפשין לאוקומי למתני' ביחודא לא כרבנן ועשה ול"ת מיידי אפי' בלא תשובה וכריות ומיתות כ"ד דוקא בתשובה דדוקא לא הוה דחקין למשכנוי נפשין לאוקומיה אליבא דרבי אלא מקמי דירעין אף סתמא דספרא דאך חילק והוה קס"ד לרבינו אין שום עבירה שמכפר זוהב בלא תשובה אפי' עשה ול"ת משא"כ השתא דס"ל לר' הכי ודוק :

לה"ב : כל זה יכולין לירחק בש"ס רינן אמנס כיון דאשכחן בירושלמי דרש' שבועות שכתבתי לעיל דקאמר זוהב חכפר עשה אפי' לא עשה תשובה ול"ת ר"ט בשם רבי יורא והוא שצ"ע תשובה ע"כ הרי אחרת בירושלמי בפירוט דל"ת בעי עש' זוהב תשובה וא"כ מכל' להרמב"ם לפרש רלא כפשת הש"ס ואז תלמודא דידן פליגי עם הירושלמי אדרבא עדיף טפי להניחו כפשתו שלא לעשות מחלוקת בין הירושלמי וש"ס רינן :

הנן אמת דמש"ס דילן נראה דלדעת רבנן אפי' עשה אין זוהב חכפר אלא לשבים כמו שהקשו האי עשה היכי דמי ולא אשכחו לתרזוי אלא לדעת רבי כנראה דלדעת רבנן אינו מכפר אלא עם התשובה ומהירושלמי נראה הפך כי על כן ס"ל להרמב"ם דבירושלמי דמחלק בין עשה ול"ת הוא דס"ל בת"ד ביומא דלאו שאינו נת"ל אינו בכלל קלות ולזה מחלק אמנס למי' דל"ת שאינו נת"ל הוא בכלל קלות הו"ל בעשה ופי' היכי דבעשה אמרו בירושלמי דמכפר בלא תשובה כן ל"ת מורה : ולכנה הוכר' דהרמב"ם לפרש קושיא הש"ס כמו שפירש הרב למי' ז"ל דבכריות ומיתות כ"ד הא ע"ש וזה שהקשה מי הוסיקו לרבינו לפרש כך דרבי הירושלמי הוסיקו דאמרו בפשוט דעשה זוהב חכפר בלא תשובה או כמו שפי' מתי ורבי א"א ז"ל דוה הכריתו לפרש כנן דבתר הכי כתגלה לנו ומעתה תלמוד ירושלמי ל"פ עם תלמוד ירו' וזה חשיב לפי' שכת"ל בירושלמי לשייב קצת לדבריה א"א ז"ל הג"ל וכחפשי בספרי הפוסקים האותו : בספר מרכבת המסנה ח"ב שהאריך בדיון זה ואין הפלא שתקבלו עמי לעמוד כדברנו אמנס בהלכה נ' שם בסוף דבריו הביא הירושלמי הג"ל וכתב משם הרב יפה מראה שנתקשה בזה הירושל' דהוא דלא כמאן כפי הש"ס דילן והניחו ככ"ע והרב הג"ל תירך כמ"ש אכן למה שראתם

הלכה ט' אבל עבירות שבין אדם וכו' תמה הרב לח"מ מהא דכתב רבינו בפ"ה מה' חובל וחזיק אינו דומה חזיק חבילו בבוטו לחזיק חמומו שחזיק חמומו כיון ששילם מה שהוא חייב לשלם כתכפר לו אבל חובל בחבירו וכו' אין מתקפ"ד שביקש מן החבול ויחול לו וכו' הרי להדי' דרוקא חבול בחבירו הוא דרדיך לבקש ממנו חזי' משא"כ חזיק חמומו והכא כבד דגם אם החזיר לו, ממון שהוא חייב צריך לרצותו. והרב לח"מ ז"ל בפ"ה מה' חובל וחזיק חזיק ריש חילוק בין חזיק ממון חבירו לבזול דחזיק ממון אינו כהנה הוא תמנו ולהכי כיון ששילם לו מה שהוא חייב אינו צריך לפייסו משא"כ גזול שנהנה צריך לרצותו ע"כ ודברי הרב דחוקים חרא דנאי איריית נהנה או לא נהנה מאן פלג' לך כיון דהפעולה אחת היא ואדרכא איפכא היסתברא דחזיק חמיר טפי דלא נהנה משא"כ גזול דחמיר ממון חקפיה וכדאמרינן בעלמא גזול ועריות נפיש יפרייהו שפשו של אדם מחמתו ומתאוה להם משא"כ זה דכתבון להכעיס:

(אד"ב) ולכאורה היה אפשר להביא ראיה להרב לח"מ תמה דדרשו בקמא פ' הכוס ד' ס' ע"ב שלחו ליה חבול ישיב רשע גזילה ישלם אעפ"י שבזילה משלם רשע הוא. ולסכרת הלח"מ יפרישה כל עור שלא תרצה חבירו וחבול ישיב היינו תלשון חבול תכחול שלמת דעך והיינו דוקא כעין גזילה דנהנה לא בסתם חזיק. אחכס כפי מה שפי' א"ל לקמן דברי הרמב"ם דפ"א מה' תשובה דין א' שכתב הרמב"ם וכן החובל דפי' דבריו דמייירי לענין ודוי' ותשובה לה' דצריך לעולם יבוליס אנו לומר דלזה קראו הכתוב רשע כל עור שלא התורה ופתחשת שלא לעשות כן עור אהכס ראייתו בשטת תקובנת וקמא ר' ג"ב עלה דאמרינן שם כל אלו שאמרו וכו' הכיאל תמס האב"ל וז"ל אבל זה שכתבו לצירו אינו ונא ירי שמים עד שיפיים את חבירו והוא יבקש עליו רחמים מפני שחטא בצער חבירו כמו שאמרו לענין גזילה חבול ישיב רשע גזילה ישלם אעפ"י שמשלם גזילה רשע הוא וצריך כפרה על חטאו ע"כ כנראה דגזילה הוי חבול בחבירו וצריך פיוס חבירו ואי לאו רשע מיקרי כל זמן שלא פייס חבירו והיינו תמס דגזילה שאני דנהנה. אכן נראה דאינו מוכרח לעולם שם אינו תלן' בפיוס חבירו ואינו צריך אללא דת"ת לבזול קב"ה צריך תשובה וגם ודוי' קמיה קב"ה על החטא שעשה עכ"פ כן כמי כאן חבול בחבירו של חבירו חטא לבזול שמים כמה שצער את חבירו וזה החסא לא פחול וצריך שירצה את חבירו כדי שיצא ירי שמים אבל ת"ת שפטן של דברים אינם חזרים כן דהא התם נמי ציערו כמה שבולו ואף שהחזיר הגזילה הכא נמי כבר פרע לו ה' דברים וכללם הצער ואפיה אמרינן צערא דגופא לא קא מחיל מוסס ממנא בגזילה נמי יהיה הכי ומדקדוק דבדין שכתב רשע הוא וצריך כפרה על חטאו ולא אמר פיוס לחבירו כנראה דלא קאמר כמו שכתבתי ואפי' יהיה פיהו וצריך פיוס אפטר דככל חזיק ממון ואמר כן אלא דלקח דרשת דבזיתו בקרא אבל לקח הכל' כפי' אהמ"ו (ואדרכא וכו') וראיתי בס' זיה' שהקשה על תירוק הל"ם וז"ל אבל קשה דכדאי' בת"י דענין כפי' מה' תשובה ה' א' וכן חבול בחבירו חזיק חמומו ואע"פ ששלם לו מה שהוא חייב אינו מתקפ"ד עדי שיתורה וצ"ע וכו' ואיך כתב שם דכיון ששלם לו מה שהוא חייב כתכפר לו ע"כ ואינו אומר דקושיא זו אינו תבין דהא התם כפי' לא לא מייירי רבינו אללא לענין ודוי' וכולהו פקחא לא מייירי אללא כהכי והתם בה' חז"ת דקאמר כיון ששלם לו מה שהוא חייב לו כתכפר לו כוונתו דתו לא נשאר לו עבירה אינו לבין חבירו ואמנם כינו לבין החוקים וראי שצריך ודוי' ולא איירי בתם לענין זה ולא ירעתי כמאי דחה הרב לח"מ ז"ל בכדי. ובהכי נמי ל"ק מה' שהקשה דופ"א

טראה מדבריו דרושה לתרן דרבי הלכה כ' דסמך על הירושלמי בזה ולא העיר לתרן מה שקשה להס' דלין זה דוחק דיניה תלמוד דירן ויחך מאי דמשמע כירושלמי ע"ש ועיין בירושלמי דף ת"ה פ"ה אלו דברים דקאמר מה אכן קמ"ל אס' כעשה תשובה וכו' ואוקמה כלל עשה תשובה ומכפר על הקלות כיוסוקי ולא הוציר שציר וזוהי ג"ס שם בקלות איכא חסס שיש בהם כרת ואפי' הכי קודים שם כהו דמכפר עם היסוקי ועין בפי' מראה ז"ל וצריך אני להתישב בדבר):

פ"ב ה"ג' וצריך לפרט החטא עיני ת"ש חזן הכ"מ ז"ל וק"ל כח"ש ואע"כ דרכ וטרא אחר רב נחמן משני האי רומיא כאן בעבירות שבין אדם לחבירו כאן בעבירות שבין אדם לחקום והאי סבוייא מני אתי כר"ע וכו' ותקיהי היכי מני אתי כר"ע דהא לר"ע אף בחטא שבין אדם לחקום ס"ל דלא מני' מגלי אפי' לחקום ואי"ל חטא שבין אדם לחבירו דלא צריך לגלות לפני החקום ואילו לר"ן דאמר דעביר' שבין אדם לחקום לא מגלי לבני אדם שמשמע דלחקום מני מגלי להו דלא קאי לא לגלות לבני אדם משא"כ לחקום פשיטא ופשיטא דמגלה וקדע שרי הרמב"ם ז"ל פסק כרב נחמן לקמן דאמר דבעבירות שבין אדם לחקום לא מגלי כתב ז"ל וז"ל אבל בעבירות שבין אדם לחקום אינו צריך לפרסם עצמו וכו' אללא שכ לפני האל ופורט חטאיו לפניו וכו' הרי דעכ"פ לפני האל יתברך צריך לפרטם והיכי מני אתי כר"ע דאמר דאף לפני ה' לא הפרט. גם מה שהביא ראיה לדעת רבינו מראשיתו בעבירות שהתורה עליהם יזכר שצבר וכו' ועל כרחין כפורט. אומר ראיה לר"ד דהתם מייירי היכא דעשה מדרים כפולנו אס חזיר כיוןך אחר להוכיח המדרים ג"כ בוודי הבס דלא חזר לעשות חידים אבל לעולם פורט מחס לא כענין. ותו ק' ותמיה לו מילתא דכפי מאי דמשמע מדבריו ז"ל ומאי דקאמר דתירוצא דר"ן מני אתי כר"ע מוכרח דס"ל דמאי דקאמר ר"ן דחטא שבינו לבין החקום אינו מגלה היינו אפי' לחקום דמוסס הכי כתב רמני אתי בר"ע א"כ כר"ע כן בתירא לא מני אתי דאמר דכחטא העב' שבינו לחקום שגילה לחקום וא"כ אמאי כתב דהאי סבוייא מני אתי כר"ע משמע דכ"ס כר"ע ולא היא. ותו קשה דכפ"י גם לרב יהודה אמרינן דמייירי לבני קב"ה אי פורסם מגלי אפי' לבני אדם ואס אינו פורסם אפי' לה' לא מגלי א"כ אמאי לא תפליב העלום ז"ל בין פורסם לאינו מפורסם דאס אינו פורסם אפי' לה' לא מגלי ואס דאמר דבהא לא פסק כרב יהודה לא ידענא היכא אשכחן כיונא בזה דכיון דטעם הרמב"ם ז"ל דפסק דלא ככללין קולן הלכה כר"ע מחבירו הוא מטעם דס"ל לרב יהודה דלא כר' עקי"ל כבר פלוגתיה ואמאי הכיח חילוק של רב יהודה והלך אחר חילוק דר"ן סוף דבר שדבריו ז"ל ע"ש:

והנראה לעכ"ר רלעני ה' מוריס כל האמוראים דמגלי כולם ולא פלוגי' לא לבני אדם וא"כ טוס אחר מהס לא אתי כר"ע ומס"ה פסק כר"ע וכו' ורוח הטב' א"כ לחקום **(אד"ב)** והא דלא מתרן רב לרומיא דקראוי ה' לחקום והא בדברים לא שמועין דכתיב דבזיתו אדם לחבירו מותר כרכים מגלה. ור"ן נמי להוריענו דכתיב אדם לחבירו מותר אפי' כרכים ואפי' אינו מפורסם ועיין להפ"ח מ"ס חיים ס"ו תר"ו כמה שהוסף כרבי חזן ע"י דמספקא ליה בהעת' ר"ן אן כר"ע אן כר"ב ועיין להרב חסדי רוד כפי' על התוספתא כפ"ר דיומא שאין הפכחי' תפסים לעמוד בדברי קדשו ולהרב מגילת אסתרי גשון י"ו):

מנוח. וכן דלמי דודיה זל זל דשלי עליה דהר"א זל דה"ל דה"ל
 חזר לבין לכו הכי עדיף טפי לבין ולקרות ק"ט שתקנה ולא
 איכפת אי הוה מנוחה. ותמיה אמי אידך יצאו דכרים אלו מפנה
 קדש והשתא ומה כפסוק ראשון שחיוב כפי הדין לבין ואזל
 שחיוב שלא לקדומו ערמי מדינא אעפ"כ. מאסו דבר דאין
 בו איסור אלא תבונה חכמתו ליה יציבא בארעא וביורה
 בשמי שחיוב בשאר הפרט שאין צריך בונה כלל לא כ"ט דאין
 חוזר כלל. אשר על כן הלצ"ד בזה הוא דהרמב"ם זל
 הוקשה לו בלישנא דברייתא דקתני טעה בין פרק לפרק
 ואינו יודע באיזה פרק טעה חוזר לפרק ראשון דאחמי
 אינצריך התנא להאריך כ"כ בענין בחילות שנות למימה
 ואינו יודע וכו'. והיה די באומרו טעה בין פרק לפרק חוזר
 לפרק א'. ועל זה פי' זל שהבונה הוא שהטעות באה לו
 כשהיה בין פרק לפרק והיינו בין פרשה לפרשה ושם הוא
 טעיה ופי' פרק פסוקא דהיינו פרשה. ועוד לו שאינו יודע
 באיזה פרק טעה דהיינו שחצא עצמו שהוא זוכר שהיה בין
 פרשה לפרשה ושם הוא שטעה ואינו יודע איזה פרשה היא
 שבמר ואינוהי שצריך להתחיל לידע באיזה בימיה הוא אם למת
 פרשה אחת ועבסויה מה שצריך ללמוד היא השניה או גם שניה
 למר חוזר לשלישית ואמר דחוזר לזאהבת הטעם דכיון דבין
 שמה לזאהבת צריך להפסיק א"כ חייטין דלמלא הפסק שחצא
 עצמו מה היה בין פסוק לפרק לזאהבת שחצא לא קרא אלא
 פסוק אחד ושם הוא טעיה ככלל.

(אה"ב עיין בה"ג ע"ג דפי' זה וברש"ל בפירושו על
 הסמ"ג רפ"י דבריו בהרמב"ם ועיין כס' חסדי
 דוד על התוספתא ב"י היה קורא ומה שפי' רש"ל דבריו
 הרמב"ם וסמ"ג דגם מספקא ליה שחצא לא למד כלל פ'
 וזאהבת כי אם פרשת והיה אם שמוע זה קשה. וכן דאי הכי
 הול"ל לקרות גם שמוע. ודברי היר"ו דקט טעה ואינו יודע
 היכן טעה חוזר לתחילתו לומר שברור לו חסייעין להרמב"ם
 דכזה הכלל הירושלמי ב' חלוקות ראש טעה באמצע ואינו
 יודע באיזה פסוק אכל וודע אותה פרשה חוזר לתחלת אותה
 פרשה ואם טעה בין הפסוקים חוזר לתחלה דהיינו לזאהבת
 דשמי ורמי כבר קרא וכן דברי התוספת' ברישא דאמר טעה
 ואינו יודע חוזר לראש היינו חלוקת בין הפרק' ואח"כ חלוק'
 טעה באמצע. אמנם לרש"י צריך לפרש הירושלמי והתוספתא
 דהיא דין אחד דלא זוכר כש"ט דין דהיינו דמסמ"ג לו נמי אם
 נמר שם פרשה אפי' פרשה ראשונה כמו שפי' הרב חסדי דוד
 זל דברי התוספתא לדעת רש"י ע"ס).

הלכות תפלה

פרק ג' הלכה ז'

וכן יתפלל על מוצאי שבת
 בשבת וכו' בפרק תפלה
 הסמ"ג. ותמה הרב לח"מ זל וא"ת והא שמואל אית ליה
 היתם דתפלת ערבית חובה שכן אמרו שם אלא מאי אין ליה
 קבע כמ"ד תפלת ערבית רשות דאמר ר"ז אמר שמואל תפלת
 ערבית ר"ג אמר חובה ואפ"ה ס"ל דמוקד להתפלל על מוצאי
 שבת בשבת שכן אמרו שם וכו' וזל גרי' אביי אמר וכו' כגרי'
 הדין וא"ת אי טעמא הוה מאסו. דתפלת ערבית רשות איך
 אמרו שם אדרבא מדר"ה ורבנן לא הוו מנלו עד אורתא ש"מ
 אין הלכה כר"ז ומכא ליה דילמא אפי"ג דס"ל כר"ז מ"מ לא הוו
 מנלו עד אורתא מאסו דס"ל דקע"ר חובה. וע"ק כדאמר
 שם רב זילקילי לבי גביבא זלי ש"מ תלת וכו' ליתא ש"מ ארב'
 והוא תפע"ד דהא טעמא דגלי משו"ה הוא עכ"ל. ולאו
 קושיות ניכחו לנב"ד. דהא בשלמא בחילתא דהיא כפי הדין
 צריך להתפלל בגולה כרבנן דס"ל דתפלה המנחה עד הערב

ותפלת ערבית וכן ערבית ומעיקרא דריבא זמנא היא
 ההלכה א"כ כשאנו באים להתחיל מקודם האי זמן דהיינו
 להקל הפך הלכתא דקול צריכין לתת טעם דלהאי זמנא
 הוא דמזגין להקל. ולהכי פתן טעם הרמב"ם דטעמא דאי
 מוקילין להתחיל מקודם דת"ע רשות אפי"ג רבי' זמנא
 הוא בגולה מהם אפי"ג הכר שהיא רשות הקלנין בזמנא.
 מסא"כ אי תימא דקול כר' דלמך דומן מנחה הוא עד פלב
 המנחה ומאז מתחיל זמן ערבית א"כ רבי' דעיקר זמנה העיקר
 הוא בזמן זה מהבא. יתני דמאן דס"ל שתע"ר חובה כשכיל
 זה יצטרך להתפלל עד הערב הא מילתא דתמיה ודאי רבין
 דעיקר זמנה הוא זה לא שייך למומר דכשכיל חובה קמתין
 מהלהתפלל עד הלילה דאפי"ג דמוכ הוא עיקר זמנה הוא זמן
 זה. וזהו כדמו כל קשיות הדל"ס זל ודוק היטב. ותדע לך
 דהא אפי' ק"ט דהיא דאורייתא. והיא חובה אליבא דכ"ע
 דאפי' תאן דקאמר ק"ט דרבנן. והם התוס' זל והנמשכים
 אחריהם דפסקו כר' אחר שמואל דס"ל הכי כפרק מי שמתו
 אפי"ג מודו פ"ע דחובה היא ואפי"ג ס"ל כהה תנאי בריש
 פ"ק דברכות דק"ט ש"ל ערבית משעה שמי ארס נכנסים
 לאכול פיתם בערבי שבתות וכיוצא בראייה התם ובתוס' זל
 ב"ה מאמתני זע"ה:

הנהגות

מכתם הלכות תפלה דוד

שהבין ברכיו הרמב"ם הגדול דאף ליה זמן תפלת ברכות
היו זמנה מתחלת הלילה עם ההלכה ר' ולא הוציח לפי פירושו
מומרת רב חסרא דאמר כחיוזי אכן וכו' דבראה כרה ס"ל ולא
כרכין ואלא לרעיתו אף ליה וזמנה מתחלת הלילה ע"ש ועיין
בהוספתו דברכו פ"ג כ"ג שאלו שם תפלת הערב אין לה
קבע הבין דבי עמי אומר עת בעילת שערים ומה שמי שם
הרב אבידוד ז"ל :

פרק ד הלכה ד' וכל הצריך לנקביו וכו' כתב הפ"מ ז"ל וז"ל ת"ר

היה צריך לנקביו אל יתפלל ואם התפלל תפלתו תועבה אחר
דב וכו' ולא תיקח רב יהודה ל"ש לא שאינו יכול לשהות אבל
יכול לעמוד על עצמו תפלתו תפלה זו היא גירסת רבינו והלא
בהדוף דברים חותר ועד כמה אמר רב שאת עד פרסה
ומדתייטטא חפלתו תפלה לומר שיאזנה המולד דבי תמי
תפלתו תועבה היינו צריך לחזור ולהתפלל עכ"ל ומשמע
מרבנו דלגיסת הרוף ז"ל דברים חותר באיכא דיכול לעמוד
על עצמו דהיינו לכתחלה תמילא כרישא וקאמרת תפלתו
תועבה דלוינו יכול לעמוד היינו שאינו יכול להתפלל לכתחלה
הש"ס לנעמן דיעבר יצא ואין צריך לחזור ולהתפלל - ולעז
תמה עליו הרב מהרש"א וזה"ש כ"ס חקדאי קדש ז"ל וליתא
דגם מאן דברים מותר אית ליה הך דינא חמה שאמר תפלתו
תועבה וצריך לחזור כמו שכתב גבי שיכור תפלתו
תועבה דצריך לחזור וכו' עכ"ל ואינו בענינו לא ידעתי לטוף
רעיתו ז"ל חסד דהא התם גבי שיכור כתב הרוף ז"ל אמר רב
בר רב הונא שתי אל יתפלל ואם התפלל תפלתו תועבה שיכור
אל יתפלל ולא יתפלל תפלתו תועבה וא"כ אפי' תמילא דס"ל
להרוף ז"ל כההיא דשיכור דאם התפלל דצריך לחזור ליכא שום
דאיה כלל דדייק לה דתועב' תלישאלא דדייק לה דתועב' כ"ס
ואם יתפלל תפלתו תפלה הכלל דמאי דקתני תפלתו תועבה
היינו דצריך לחזור ולהתפלל ולאו דתועב' דלשנא דתועבה
והראיה דהכא גריס הרוף חותר וקת' קאמר ואם התפלל
תפלתו תפלה דמשמע דוקא דיעבר מש"ס הכא דקגריס
לישנא דחותר משמע לכתחלה ונדולה מוז דהרוף ז"ל לא
כתב ס' כההיא דשיכור דצריך לחזור ולהתפלל וא"כ איכא
למותר דהתם כתיב ס"ל דלא צריך לחזור ולהתפלל - וכן רעת
הת' - והיה אפשר להביא ראיה לזה דאפשר דסוף הרוף
אמרי דכתב כ"מ שחתי בשהי דהתפלל ומלא צויה במקומו
הואיל וזמנו אין תפלתו תפלה וצריך לחזור ולהתפלל כמקום
טהור - אלא דאדרבא איכא דדייק דדוקא התם הוא
דביאר הרוף ודוק - ומ"מ העיקר כדברי מר"ן הכ"מ ז"ל
(אה"ב) מדברי מרן הכ"מ ס' ק"ב נראה דמלישנא
דתועבה הוא דמשמע ליה ש"כ כתב וצריך
לחזור כ"כ הרמב"ם ז"ל ועשוט הוא שאלו שתי תפלות תועבה
לא עלתה לזו אותה תפילה גם הרשב"א כתב ס' ק"א גריס
בהרוף וזמנה כתב דלא יצא ודאי משום דתפלתו תועבה
ע"ש - גם מ"ס דכן דעת הת' שם ולא פירש היכן כתבו
הת' כן דהא שם כ"פ דעד פסקו דשיכור תפלתו תועבה ולא
יצא ושם דמסקי הת' כתבו דצריך לחזור ולהתפלל גם מדברי
הת' שם בפרק מי שמתו כ"ד המתנות רכ"ב ע"כ נראה
דאם הרביש וכו' לו תלוך קודם שיתפלל חוזר דדוקא משום
דכא לו בהיותו מתפלל לא הוצרכו לחזור ולא הטיחוהו
רבנן ואם כיון למ"ס הת' רכ"ב ע"כ ד"ה אעפ"י שהתפלל
תפלתו תועבה והיו מעות לא יוכל לתקון וזה פירש דחוזר
ותפלל ע"כ כנראה דלמס' תו' לא סל"ה וא"כ יהיה דכתבו
כשיכור בפרק הדר שהיה לרעת רז' או דחלקים בין יהיה
דשיכור וכן דאיתי להרב פני הושע דנראה דסל"ה וצוד
דבעלה דכיון דרכה ס"ל דנכרא חיילי היא וא"כ מאן דחשקי

וכו' הו' חג לנבי תרו והלכה כרביס - אונס המספי' תו'
שם דהביאו סתם נראה דליכא החלוקת אלא יחזור ויתפלל -
ויש נסחאות דאיתא בש"ס מאי תקנתיה ליהדר ולעילי כנראה
דלא היתה גירסת הת' הכי וכן דאיתי לה"כ סמיכת חכמים
שכ"כ חסס הגאון מהרש"א ז"ל אונס הר"כ סמיכת חכמים
פירש דבכתיבתו דהיה להס גירסת הש"ס מאי תקנתיה וכו'
ולפי פירושו שם כתו' יוצא לנו דאף לדברי הת' ראשונים
מורים דיחזור ויתפלל אלא דכאן לתרץ קדמך לטון הש"ס
עיין וכפי זה אית' מ"ס הת' כשיכור ומ"ס בר"ה מתתין
שכ"ל - אכן תפלתו בתו' כו' בבית נהירו רעיינו דהם הכולל
במהר"ר דקל בנימין מורינו נר"ו שכתבו ז"ל תפלתו תועבה
פירש ז"ל והיו מעות לא יוכל לתקון וזה פירש שיחזור
ותפלל - היא זכה דשע"ס תועבה נראה לרז' דהיינו כמקום
שהיה יכול להסתפק ולעלות שיש שם צויה ולפיק תפלתו
תועבה אבל אם אינו כמקום שיש להסתפק ולעלות בדבר לא
צריך לחזור ולהתפלל ע"כ הרי נראה פשוט דלכרא ח"א"כ
לחזור ולהתפלל והיו מעות לא יוכל לתקון כמו שכתב ח"א"כ
וגם יש לנמור חסס כמ"ס מהרש"א דליכא בגירסתה מאי
תקנתיה דהרי הצתיקו בתחילה לטון הש"ס ולא הביאו גירסת
זו - וכן דאיתי לו עור שם כשיטה חקובת להר"ר בלאל
מועיקת מהרש"א פליק ז"ל מאי תקנתיה ליהדר ולעילי
נמחק ז"ל נראה גם מדברי הת' ע"כ הרי דהבין כדברי
מהרש"א ז"ל כדברי הת' דלא כה"כ סמיכת חכמים ז"ל טוב
דאיתי לתקון פ"ר"ה ז"ל שכן הכין בדברי הת' דהיו מעות לא
יוכל לתקון ודחה דרביהם כריש ג"כ והעלה דכל מקום דקתני
תפלתו תועבה צריך לחזור ולהתפלל ע"ש דתועבה ודאי
דלדברי הת' הכלל הוא שכיון ח"א"כ ז"ל לומר וכן דעת הת'
כאמור לעיל ורוב"ן ז"ל כההיא דנראה פסק דצריך לחזור
ולהתפלל אבל כה"כ צריך לנקביו כתב ז"ל ת"ר הצריך לנקביו
אל יתפלל אמר רב וכו' עכ"ל וכו' אבל יכול לעמוד תפלתו
תפילה ע"כ לא הוכיח כשיינו יכול לעמוד על עצמו אם
התפלל תפלתו תועבה כמ"ס בש"ס - ואם חוזר ומתפלל
או לא - ואפשר דסוף על מ"ס כרין צויה במקום והא דהאי
גריעא ונכרא לא חיי הוא כשהיה צריך לנקביו אבל מדברי
ח"א"כ שדחה הראיה שהכין משם לדעת הרוף נראה דס"ל
דחתם גריעא כמקום שיש להסתפק בצויה דה"ל חמה
ששונדך לנקביו בתחילה דלוינו נקרא מוטא דרענו אונס
דסבר דיכול לעמוד דאי לא הא הו' ח"א"כ מההיא - או
אפשר דס"ל לח"א"כ ז"ל דהבא גריעא כשהצריך לנקביו והיו
מעות לא יוכל לתקון ולזה לא יחזור להתפלל ככלל לרעיתו ז"ל
לחלק בענין דאי לא היה חילוק איכא - ואם כה"כ שם כרין
צויה כתב ז"ל ויכא דכלי ואשכח צויה תוכא דכלי צלותיה לזו
צלותא היא ומובעו ליה למיהדר מכלי דתנו רבנן וכו' אלא
אמר רבא כיון שחטא אין תפלתו תפילה ובהא דצריך לנקביו
בתב אסור ליה ללזוי עד דמיפני מכלי לא מקבל צלותיה
ע"כ פשט הדברים נראה דצריך לחזור :

הלכות מזוזה

פ"ו הלכה ד' בית שיש לו מזוזה מכאן ומכאן
וכמה כמין קשת על שתי המזוזה
במקום המסוקף אם יש בכובה המזוזה י"ט או יתר חייב
במזוזה ואם אין בהם עשרה טפחים פטורים מפני שאין לה
מסוקף וכך מרן כ"מ ז"ל ומ"ס דכינו מפני שאין לה מסוקף
ז"ע שאם הכיפה חייב מסוקף אפי' אין גובה המזוזה י"ט
ליתכשר ואם אין הכיפה חייב מסוקף כי הו' המזוזה גבוה'
י"ט מאי הו' אטו גובה המזוזה משוי לכיפה מסוקף עכ"ל
ועכ"ר

דוינין טבי מרכרים אמרם ומיהו ק' דה"ל ה"ל לרכימו
 לומר שגמר ארץ חטה ושעורה וכו' ואכלת ושבעת וכרכת
 ולכן כ"ל דרכימו דיקן לישאל דתוספתא דתמי בכרת המזון
 מן התורה שגמר ואכלת ושבעת ומשמע ליה דתמשה מימי
 דגן קאמר דמקטו ושבעת ואין לך דבר שמשביע אלא חמשת
 מיני דגן עכ"ל דמאי דין ליה מההיא דריש פ' ככל מערבין
 דהגידור מן המזון לחזור במים לתלת קווא תמוה דהא חסיק
 הפס כבאומר כל הון עלי הא לאו הכי לא הוון כל דרכרים
 ככלל יעושה ואפשר ליישב דס' דמאי דליטריך הא"ס
 לשנויי באומר כל הון עלי היינו דוקא לרב ושמואל דס' דלא
 חכרך כורא מיני מזונות אלא על חמשת המיני אמנס לדין
 דלא קול הכי מיתקמא מתניתין כפשטא וכמ"ש התוס' זל
 כד"ה למאן וכו' דא"ן הכינמי דכל מילי קרוי מזון אך לא
 תיקנו בכרת כורא מיני מזונות אלא המילי דקבעי סעודה
 עליוהי דאורו ורוחן לקבוע עליוהי אויגיי משא"כ לרב ושמואל
 דלא משביי אורו ורוחן חמשת מיני דגן ומשויי פריך שגיר
 ס"ל דלא איקרו מזון אלא חמשת מיני דגן ומשויי פריך שגיר
 לשו ומשויי פריך שגיר מר"ן זל לרעת הרמב"ם דס"ל כמ"ד
 דרפי' אורו מוכרך מיני מזונות כמו שפסק בפ"ג מהל' ברכות
 א"כ לעולם התניתין כפשטא וכל מילי איקרו מזון אלא דלא
 מוכרכין כמ"מ אלא על דבר שקובעין עליו מש"כ שאר
 דכרים הנס דקון מזון לא מוכרכין עליוהי כמ"מ כיון דלא
 קביעי עליוהי וא"כ הו"ל לרכימו לפרושי ולא לכתוב מזון
 סתם דמשמע כל מילי ומשני בסוף דבריו דסמך כהאי דכתב
 שגמר ואכלת ושבעת וכו' ולא שייך שבעה אלא בחמשת
 מיני דגן ורוק :

לא דקס' דמר"ן זל כ"א ח"ס ר"ח ס"ו פסק דלא כר' ושמואל
 דמכרך על האורו כמ"מ וא"כ כפ"ה מתניתין דהמכרך
 מן המזון וכו' היא כפשטא ואמאי פסק כיד ס' ר"ז הנכרך
 מן המזון אסור בחמשת המיני ואם אחר כל הון עלי אסור
 בכל חוץ ממנס ומלח ולפחות הו"ל לפסוק דאסור במי באורו
 דהוי מזון דמכרכין עליו כמ"מ ומה נס דלפי מילי דכתבת
 לעיל הו"ל לפסוק דאסור בכל חוץ ממנס ומלח א"ו דלא ס"ל
 כמ"ס והדרת ק' לרובתא ומוכרח לומר דס"ל למר"ן זל
 דע"כ לדין דמי ס"ו דלא כרב דמכרכין לזאוקומי
 מתניתין דקגידור מן המזון כבאומר כל הון עלי דכתיב דמכרכין
 על האורו מני כמ"מ מ"מ מן דכל מילי חוץ מן המנס ומלח
 איקרו מזון אמאי חוץ מוכרכין על הכל כמ"מ א"כ דמיני
 מתניתין באומר כל הון עלי ומה שהקשו התוס' זל דמאי לא
 פריך לכ"ע וגם דה"ל למרמי מתניתין אהרדי יהיא דפ' ככל
 מערבין עם אהנה התניתין דפ' כינר מוכרכין ובמר לאותובי
 אדרב ושמואל תשום דאתתכו דהא זמנא וממילא ק' א"כ ע'
 א"כ מאי חקשא מר"ן כב"ה על הרמב"ם מההיא דש' ככל
 מוערבין וכו' ולפי חומר הענין זל לע"ד דס"ל למר"ן זל
 דרמי דפשטא דמתניתין דפ' כ"מ אפי' לדין דס"ל דלא
 כיו"ס לא מני מיתקמא אלא באומר כל הון עלי תכח רהוי
 הפך כמה מתניתין דפ' כינר מוכרכין מוכרח לומר באומר כל
 הון עלי דאי לא הכי הו"ל לרכוכי הבל פרי כמ"מ ומאי
 דפריך הש"ס ארבי ושמואל דוקא ה"ט דחש למידחי ליה בתורת
 דחייה דלעולם כל מילי איקרו מזון חוץ ממנס ומלח אמנס לא
 מוכרכין כמ"מ אלא המילי דקבעי סעודה עליוהי כמ"מ
 התו' הנס שאין מילוח זה אמת עב"ה מש דלמי לא ליה כקש
 ובחל לאותובי ארבי' תשום דהוי קשאי אלייתא וכת"ש הר"ן
 זל כריש המרבי את אשתו מליהנות לו וכו' דנשמא דלא פריך
 מנושא דמתניתין משום דהיא דמי ליה דאין ככלל זה תשמיש
 סתמא יע"ש ורוק :

ולע"ד קושיא מתיקרא איני מוכין דכונת הרמב"ם היא על
 זה הדרך דבשלמא היכא דחזיין ריש עשרה כבוכה המזונות
 שהיו שיעורם יש למעלה הכיפה אינלא מילתא דכיפה היא
 במקום המסקוף ואפ"כ דהיא עשויה כיפה לא איכפת לן
 בהכי משא"כ היכא דליכא עשרה כבוכה המזונות אינלא
 מילתא שגמלים המזון כליפה ואינה עשויה הכיפה במקום
 מסקוף :

(אד"ה) פ"ין להר"ן זל מ' רפ"ח ס"ק ג' דשם כא יותר
 תמוה ומלאה דלנה כיון ח"א זל ועיין כבאר
 הגולה שם :

הלכה ו'

הר הבית הלכות ועזרות ובתי כנסיות
 ובתי מדרשו' שאין בהם בית דירה פטורין
 לפי שאין קדש יע"כ ככונתו זל דהיכא דהם בית דירה כוה' אנו
 יודעים שאין קדש והיכא דאין בהם בית דירה כוה' אנו
 יודעים שהם קדש ובכפי נסתלק תמיהא אחת מעל הרמב"ם
 דכריש הפרק כתב דנריך עשרה תלמים ואם חסר אחת מהן
 אינה חיבת כמזווה והכא כיון דהלכות אין בהם בית דירה
 אחאי אינטריך לומר טעמא דפטורים לפי שאין קדש כללו הכי
 פטורין מטעם שאין בהם בית דירה אלא ודאי כמ"ס ורוק :

הלכות ס"ת

פ' י הלכה ב' הנה דעת הרמב"ם לפסוק
 דאין למכור ס"ת יס' לקנות
 חדש וכתב הכסף משנה זל דאף על גב דאיבעיא ולא
 אפשר טעם חומר קדושת ס"ת פסק לחומר ע"כ ואזני
 עכר ואפי' לדידי חז"ל דרכימו וכר דאיפשיטא כענין
 לחומרה דבדסינן בתר הכי תא שמע דאמר וכו' תמוס ר' מאיר
 אין יהודין ס"ת אלא ללמוד תורה ולישא אשה שמע מינה
 תורה כתורה שפיר דמי דילמא שאני לימוד שהלימוד מביא
 לידי העשה פירוש ואם כן הויא עליוהי אחרינא דעריף
 מקניית ס"ת אבל תורה כתורה לא וכפי זה כענין דמתיקרא
 ליתא כלל דהא הכי כענין לן כיון דלא מעלי ליה אסור אן
 דילמא כיון דליכא לעלווי עליוהי אחרינא שפיר דמי דהוא
 סלקא דעתין דליכא עליוהי אחרינא עדכית מקניית ס"ת
 ובתר דאשכחן דהויא כרייתא דקתי ללמוד תורה וליקח
 אשה דעריף טפי כל חדא מטעמא : שמעינן דאיכא עליוהי
 אחרינא ואם כן כפי זה כענין אפשר דאסור דהא איכא
 עליוהי אחרינא ואם כן אסור למכור ס"ת יס' ליקח חדש
 דהא הני למעבר כוה' חנה אחרינא דללמוד תורה וליקח אשה
 ואף על גב דקאמר בתורה דילמא וכו' לאו דוקא דתירין זה
 אגית מנר ענתו וכו' הנלע"ד א"ה עיין בדרשותיו :

פרק ראשון מה' ברכות

הלכה א'

ת"ע מן התורה לכרך אחר אכילת מזון
 וכו' ועיין מ"ש מן הכ"ח זל וק' טובא
 כמ"ס שרקק על דברי הרמב"ם שם מההיא דריש פ' ככל
 מערבין וזל ואיכא למידק שרבינו כתב ת"ע מן התורה לכרך
 אחר אכילת מזון שגמר ואכלת ושבעת וכרכת וכו' וכל
 הדברים ככלל מזון חוץ מן המנס ומן המלח כדתבן כריש פ'
 ככל מערבין וא"כ הכי קאמר בתר הכי ומכרי סופים
 לכרך אחר על כוה' איכא : וזל דכיון דקרא ואכלת ושבעת
 וכרכת כתיב בתר קרא דארץ חטה ושעורה אית לן למיחר
 ללא חיבה חורה לכרך אלא על שכעת המיני הכתובים
 באורו פסוק וכמ"ס ס"ג כ"ש ה"ג ולפי זה מ"ס רכימו דהן
 התורה לכרך אחר אכילת מזון אחר שכעת המיני קאמר וכו' ל

מכתם הלכות ברכות לדוד

אמנם

קטטא דמלתא לדידי נמי מוזן סתם לא איקרי
 חלה חמשת המינין ומה דמוכרכין בת"מ האורז
 הואיל וקבעי עניניהו איכא תיקו להם. חמשים לכרך בת"מ
 מאחר דחשבי להו לקבוע עליהם כמו ח"ה הגם דלא איקרו
 סתם מוזן ומאי דקפדין מר"ן הכ"מ ז"ל לשתת דכינו הוא
 על זה האופן דכיון דחוינין דכ"מ סב"כ ב"מ המקשה טעם
 כזה דכל מילי איקרו מוזן המוזן מן המוזן אינו מותר אלא
 במים וחלה ומש"ה פריך התם איך לא חשרכינו לקורא
 בדבריו שהוא המטה תורה שלא סוף הרמב"ם לכל אדם
 שצאה הש"ס מה שפירץ התם ואיכא למיטעי דכל מילי נמי
 איקרו מוזן ועלייהו קאי ת"ש רבינו מ"ע לכרך אחר אכילת
 מוזן ומה שתיקנו בת"מ כי אם ח"ה ואורז ודוחן הוא הש"ס
 דקבעי עלייהו זה וטעם האדם והז"ל לרבינו לפרטוי וכ"ת
 ה"כ דלא"כ דכן הוא האמת דס"ל הכי וכפי זה מוכרח לומר
 רס"ל דהני דרשאת דפ' כינר מוכרכין הוו דרשא גמורה ולא
 אסתמכתא כדס"ל דתלמודא התם ומאי דרמי ליה הון דחיות
 בעלמא א"כ היכי כתב אח"כ ומכרי סופרים לכרך אחר כל
 מה שזבל ותיקן מר"ן ז"ל בתירוצו האי דכיון דקרא דואכלת
 ושבעת כתיב בתר קרא דארץ חמה ושעורה וכו' כלומר דעל
 זה סוף רבינו שלא לטעות בדבריו דכיון שכתב שבאר
 ואכלת ושבעת והך קרא כתיב בתר ארץ חמה וכו' מויליא
 משמע מדבריו דלא קאמר מ"ע וכו' מוזן חלה חמשה מיני
 ו' המינין והוי כפסטא דסוגיא דפ' ב"ה ד' המינין הוו
 ראורייתא דקאמר הש"ס אלא יליף מן המינין וכו' ולא דמי
 הש"ס אלא דלא למילף מניהו חמשה דשאני ו' המינין
 דאיתיהו בכבודים וע"ה הק"מ רה"ל לרבינו לכתוב שבאר
 ארץ חמה ושעורה וכו' ואכלת ושבעת כי היכי דמשמע מינה
 דלא קאי ויאי דקאמר מוזן לא אהני תירצן דסוף אמאי דכתב
 מילתא ושבעת דקרא ואינו חייב מן התורה א"כ שבע וע"ה
 סוף להנין דלא קאי אלא אחתות מיני דגן המשביעין וכפי
 זה נפיק לן דלדעת רבינו ברכה מעין ב' דמונות וכפי
 ראורייתא שארי לא הוכיר פת זקן רחיהו ז"ל תבירי לבויהו
 דאח"כ רבינו כפ' ח' מהל' ברכות הלכה י"ב כל הברכות הלן
 אם נסתפק בהם אם בירך או לא אינו חוזר ומכרך לא בתחל'
 ולא בסוף תבני שהם מד"ם ע"כ וכתב ע"ה מר"ן הכ"מ ז"ל ז"ל
 ומשמע שהוא סוכה ראפי' ברכת מעין ב' אינם מן התורה
 ואפי' על הממיה ולפיכך כתב בסוף פ"כ דאם נעלם ממנו
 ולא ידע אם בירך לאחר המזון חוזר ומכרך קודם שכתב ברכ'
 חמשת מיני דגן שפ"ב ג' ואפשר לומר דמ"ש כפ"א דאחמשת
 מיני דגן ברכה אחרינה מן התורה הוא היכא דשבע מהן
 דהיינו שאכל מהן שיצור שאחרים רגילים לקבוע שעורה
 לשבע ממנו עליו דרואי רלא עדיף חפת גמור ואפי' הכי
 מדאורייתא לא מתייבב אה"כ שבע וכוין שמה שאמה מחייבו
 מדאורייתא הוא ממה דקאמר קרא ושבעת דהיינו ח"ה
 המשביעין לא עדיף מאם אכלו פת גמור דמן התורה לא
 מתייבב אה"כ שבע אלא דעל הפת חז"ל החמירו שאפי' על
 ביות וכבינה דהוי דרבין אינה נאשתית ברכתו אמתם פת
 הנאה בכסופן וכיוצא היכא דאכל כרי שביעה דהוי ראורייתא
 דהוי בעין פת שנעשה המעשה שתייבב כחלה הוא דמכרך
 ג' ברכות שא"כ אם אכל שכל ענין שכל עיקר חיובי אפי' עשאו
 פת לא הוי אלא מדרבנן או אפי' אכל ושבע ממשנה קריה
 דחייב מדאורייתא אפי' הכך א' חייב ג' וכפי זה נ"ש
 הכ"מ כפ"ח ראפי' על הממיה הויא מדרבנן לאו מילתא
 פסיקתא היא דהיינו דקרא היכא דלא שבע ממנו אבל אם
 אכל ושבע ממנו אפי' שאין ברכהו אלא על הממיה כגון ח"ק
 לביבות וכיוצא שאפי' קבע עליהם אינו מכרך אלא מעין
 ג' הויא ראורייתא דהכתוב תלה שיצבע מח"ה באופן שיהיה

וחייב מן התורה וכן מוכח מו"מ ב"ש פ"ה שהוכיח דמי
 כה"ה דויני ברכה א' מעין ג' סוף ונראה לענן ספקא לא
 הוניה מן הכלל דאם נסתפק אינו חוזר ומכרך אלא ברכת
 המנוחה לחם מן הארץ ומשמע היא ברכת מעין ג' אם נסתפ'
 חוזר מטום דהתם קאי היכא דקבע בדמוכח להדיא מלשנו
 דלא מיירי אלא בקבע :

הלכה ב'

ומשמע א"כ ברכה לא לפני ולא לאחר'
 ע"ה רביעי' פ' היה קורא דף ג' ע"ה ב"ה
 מיניהו שאיך אנא דר' אחי מר' אחי השניו בתענית מהו
 שיטעום אכילה ושתיא קביל עליה והא ליבא או דילמא הנאה
 קביל עליה והא איכא א"כ טועם ואין בכך כלום תב"ה
 מטעמת אינה טעונה ברכה והשניו בתענית טועם ואין בכך
 כלום ע"ה כהן דראי' גר' אחי טעמי ע"ה רביעיתא ע"כ וכתבו
 התו' ז"ל ר"ה טועם ואין בכך כלום פי' ר"ה שחזורי ופולט דלא
 חשיבא הנאה מן הטעמים אבל כולע לא וכו' ומש"ה פולט דלא
 א"כ ברכה שאינו נהנה ע"כ ולא ירענא לכאורה מי הכריחו
 לומר כן שחזורי ופולט דוקא באופן דלא חשיבא הנאה מן
 הטעמים הוא דשריא אכ"כ כולע לא דאדרכא חש"ס משמע
 דכל דלא הוי אכילה הגם דהוי הנאה שריא ז"ל הכ"מ הגם דבולע
 דחשיבא הנאה בין דלא חשיבא אכילה שרי דהכי לויק לישבא
 דקאמר אכילה ושתיא קביל עליה והא ליבא או דילמא הנאה
 קביל עליה והא איכא ש"ט דמשמע' אית בה הנא' וכחכי הוא
 דעסקינן באופן דאיכ' הנאה לאדם דלא קא ע"ה לא אי אכילה
 דוקא קביל עליה והנאה שרי ואי אפי' הנאה קביל
 עליה אסיר לטעום וכו' קאמר' ליה טועם ואין בכך כלום מילתא
 משמע דאכילה דוקא קביל עליה ולא הנאה וא"כ אפי' באופן
 דהז"ל הנאה שרי מטעמת כוונ' ונראה דהתו' ז"ל דמקוניהו
 לשון הש"ס קרא' א"כ טועם ואין בכך כלום דהז"ל דמיני דראי'
 דקטא בסדר הבעי' אי הנאה קביל עליה או דוקא אכילה
 קביל עליה הכי הו"ל א"כ אכילה דוקא קביל עליה והא ליבא
 א"ו דבוכתו לומר דאפי' תימא דהנאה קביל עליה שרי וטועם
 ואין בכך כלום ראפי' הנאה ליבא ומינה דמיירי בטועם ופולט
 דאי כולע פטוטא דהויא הנאה וכפי זה מיייתו רחיהו שפיר
 ע"ה מדקתמי בברייתא מטעמת וא"כ ברכה ומינה דליבא
 הנאה כלל דאי איכא הנאה הא אמרינן אסור ליהנות מיהע"ה
 בלא ברפא ומוכרח לומר דליבא הנאה דהוי טועם ופולט וכפי
 זה הגם דדעת הבעי' היתה דראי' איכא הנאה חירש לו ר'
 אמר דליבא הנאה אמנם ראב"ה ז"ל ס"ל דכונת הש"ס היא
 דהנאה לא קביל עליה שכתב והכיוון דבריו הגדו' תימונות
 כפ' א' מהלכות תעניות וז"ל כיון דאסיקא דהנאה לא קביל
 עליה יכול לכוס קמזון וכו' ללחמא גרובו ולפלוט וכו' ויש
 לדקדק דבריו ז"ל מה שדקדקנו חדא דתאמי' לא השיב ר' אחי
 הנאה לא קביל עליה ותו לא' ותו דכיון דמשמעתי הויא
 הנאה ושרי מטעמא דהנאה לא קביל עליה אמאי א"כ ברכה
 והדי הננה והברכה בהנאה תליא ותו דכפי דבריו ז"ל תב"ל
 לומר דקיימי בטועם ופולט כי כל מה שהכרסנו לומר דקיימי
 בטועם ופולט הוא תמאי דמשמע מהש"ס ראפי' הנאה ליבא
 ומינה דפולט דלת"ה הנאה במורה היא אמנם לסכר' ראב"ה
 דשרינן הנאה דילמא טועם וכולע ואעפ"כ הנאה חשיבא ולא
 אכילה הנאה שאין טעם לרבו' וכו' דבריו דרבינו ז"ל מוכר'
 ראפי' כולע שרי כדמשמע לחיוב מוכרכיו ובת"מ מר"ן הכ"מ
 ז"ל וא"ה לומר דשרי אפי' אכילה א"ו דלא חשיב' אכילה

וכתב

הרא"ש ז"ל דטפי מרביעית אעפ"י שפולטו
 חשיבא הנאה לענין תענית אבל לא לענין
 ברכה דהא בעינן שיקנה בתוך מעיניו :

בדמי' ויחמסו רהו' כלבו' הוא דלכתח' לא יחמסו אם הויה
 בשפתו' אפי' לכתח' ותו' דלישנא דאמר כוונת' הלב' הו'
 ה' יהי' ברע' לחוד' ולישנא דלא יברך כלבו וכו' לאו' דמי
 בעוכלא לרנא דלישנא דאחר כוונת' הלב' וכו' ר"ל מאחר דמי
 ולכו' שון' לא תו' צריך' להשמיע' לאזניו' חטא' אפי' מא' דקמי'
 להויה לא יברך כלבו ואם כדך וכו' תשמע' דדוקא' לכו' ולא פני'
 אלף דק' לי תו' בהויה' פוביא' הוא דקאמר' לא הו' דת' כח' ד'
 בר'ט' כ"ט' וכו' תורס' לכתח' מי לא רז' ולא ר' יוסי' ירז' הו'
 אקרת' ריעפך' אק' וכו' ר' יוסי' אפי' דיעב' נמי' לא ותא' קוטיא'
 רהו' ל' לאוקומה' כד' וע"כ' לא קאמר' רז' התם' אלף במילי'
 דאורייתא' אהמס' במילי' דרבנן' כההיא' דרשב"ט' רהו' משום'
 ברכות' דרבנן' אפי' לכתחלה' נמי' וכמו' שחילק' בט"ס' בתמלת'
 הסוגיא' לרז' רהויה' דהמברכ' ואינו' מושג' לא יתרום' א"ע' תרס'
 ת"ת' אליבא' דר' יוסי' דע"כ' ל"ק' ר' יוסי' התם' אלף כ"ט'
 דאורייתא' אהמס' דרבנן' דיעבד' דחיה' יאל' וז"ל דכיון' דרז'
 לא דריש' שמע' השמע' לאזנך' מנ"ל' למימר' אפי' במילי' דאורי'
 לכתחלה' בעינן' שמיעה' הוכרח' לומר' דהו' גדר' דרבנן' שפשו'
 גדר' לכתחלה' בעינן' שמיעה' מההית' טוב' וכו' וכן' סבין' נחיה' לא'
 יאקרו' כן' נמי' אפי' במילי' דרבנן' לכתחלה' ליכעי' שמיעה'
 זכשנא' מאי' דקאמ' הט"ס' כריש' הסוגיא' דאוקי' רהויה' דתרום'
 אליבא' דרז' דאפי' דס"ל' כ"ט' דאורייתא' אפי' דיעבד'
 לא יאל' עבד' בתרומה' רהו' משום' ברכות' דרבנן' דדוקא'
 לכתחלה' ולא דיעבד' דהס' אמרו' דהס' אמרו' ולא רז' לכוז'
 דומה' בדומה' לק"ט' משא"כ' כשהכל' דרבנן' כין' כ"ט' וכה"ת'
 כין' בתרומה' שפוטא' דחמיוס' האון' מרומיה' וברותיה' ל"ט'
 דאורייתא' או' דרבנן' ומש"ה' לא מני' לאוקומי' רהויה' דתורס'
 לכתחלה' אלף אליבא' דמח' דס"ל' כ"ט' נמי' הכי' דוק'

לדקדק' באותיותיה' לדעת' רז' וא"כ' לא' חזי' לטקוני' שאני' ההס'
 דאפי' לכתחלה' כ"ט' משום' דמוזיא' בשפתו' משא"כ' כ"ט' ו'
 דקורא' כלבו' דוקא' דיעבד' משום' דהתם' מאי' דבעינן' שיוניא'
 בשפתו' הוא' משום' דבעינן' דקדקדק' באותיותיה' משא"כ'
 בשאר' מצוות' כברכת' המזון' דלא' בעינן' שירקדקדק' באותיותיה'
 אחר' לי' מוזיא' בשפתו' באומר' כלבו' ומש"ה' פירי' ויאל' ס"ל' לרז'
 אפי' לכתחלה' חזי' לקרות' כלא' להשמיע' לאזניו' ומיילא' לכתח'
 כ"ט' דוקא' כלבו' לכתחלה' מהש' ואמאי' קמי' דוקא' דיעבד'
 וככי' לא' תקשה' נמי' למאי' האשקמה' התם' כד' דיעבד' דוקא'
 קאמר' דמשמע' דפי' זה' א"ט' האל' בריותא' דבה' היכוותיה'
 דאלת' ה"ק' סיכי' חזי' אלתא' כוונתיה' כ"ט' מאי' דקמי' יאל'
 דיעבד' משום' דהויה' בשפתו' משא"כ' ה"כ' אבכה' ג' דלא'
 הויה' בטקוני' ובשנא' לפרוש' ז"ל' א"ט' דכלפוי' דקמי'
 לאו' דוקא' חלה' להרמב"ם' ז"ל' וכת"ש' לק"ט' דדוקא' כ"ט'
 בעינן' שיוניא' בשפתו' וכפי' זה' לרז' הויה' ס"ל' כ"ט' אם'
 השמיע' לאזניו' יאל' הואיל' וס"ל' קרא' ולא' דקדק' יאל' כדקמי'
 בכהניתי' ה"ה' אפי' קרא' כלבו' לגמרי' דיאל' כיון' דלא' העכב'
 לא' שמיעת' אוון' ולא' דקדוק' האותיות' ומיילא' הוה' א"ט' בריות'
 דכה"ת' כוונתיה' דאל' אמרה' כלבו' מהש' יאל' כ"ט' ומש"ה'
 קאמר' הט"ס' או' ר' יוסי' אפי' דיעבד' נמי' לא' ששמע' ראי' הוה'
 ס"ל' רז' דיעבד' יאל' הוה' א"ט' וכפי' זה' למסקנא' דקאמר' רז'
 מחלוק' כ"ט' חבל' בשאר' מצוות' ר"ה' יאל' דקמי' וכו' אלתא' אפי'
 כד' דאפי' כלבו' מהש' יאל' כיון' דלא' בעינן' בשאר' מצוות' לא'
 שמיעת' האוון' וכ"ט' דקדוק' האותיות' למכרת' ר' יוסי' דאפי'
 כ"ט' לא' בעי' דכיון' דלא' בעינן' שמיעת' האוון' ולא' דקדוק'
 האותיות' ה"ה' כלבו' דקבל' א' וכפי' זה' הפסק' דכינו' הכא' בהלכות'
 ברכות' הוי' כ"ט' ע

ועוד הויה' ליהי' הרפ"ח' ז"ל' דכלבו' דקמי' בברייתא'
 לאו' דוקא' אלף' כל' שלא' השמיע' לאזניו' כלבו' קרי'
 ליה' וכפירוש' רש"י' ז"ל' דלמחמת' דמוקמינן' בדיני' דתורס'
 לכתחלה' כ"ט' קשה' מאי' איוניא' בחזק' המדבר' ולי' שו"ע'
 לשמועין' דכותא' טפי' אפי' יאל' תורס' לכתחלה' מאחר'
 רבכוונת' הלב' הן' הן' דרכמיס' א"ו' דלב' לאו' דוקא'
ולענ"ד אינה' ראי' דברתי' נמי' מיהא' בעינן' לר"מ'
 משא"כ' אלס' דלא' חזי' להויה' בשפתו' אינו'
 יאל' אלף' דיעבד' אכל' לא' לכתחלה' ובדקמי' מתניתין' דה' לא'
 יתרומו' ומני' אלס' ולא' חזי' חזק' המדבר' ואינו' שומע' דסתמא'
 ר"מ' היא' והכי' צריך' לומר' התם' כד' מיימי' היא' בריות' דבה"ת'
 קאמר' רעלה' חזי' לא' רז' ולא' רז' אפי' לכתחלה' או' יוסי'
 אפי' דיעבד' נמי' לא' לא' מאי' רז' דיעב' חזין' לכתחלה' לא' כלומר'
 דהויה' דתורס' וכה"מ' היא' וק' דלשמועין' בתרומה' דאפי' אל'
 פיון' דכה"ת' אפי' כלבו' מהש' וכ"ט' תרומה' א"ו' דדוקא' היכא'
 דבבבא' חזי' להויה' בשפתו' ותו' דלמסקנא' דמוקמינן' דרז'
 ברכיה' ס"ל' דיעב' חזין' לכתחלה' וסא' דכ"ט' בתרומה' רז' היא'
 קשיא' נמי' דא"כ' לישמועין' ריביותא' טפי' רז' דאפי' אלס' אם'
 תרס' תרומתו' תרומה' א"ו' דכתיב' וכו' ואל' דהרמב"ם'
 ז"ל' לתרום' דמיתבא' אלס' כההיא' ברייתא' דהרמב"ם'
 המדבר' ואינו' שומע' לא' יתרום' אהו' תרס' ת"ת'
 ההס' אמניא' דמשום' דהו' אל' קרא' דדוקא' דיעבד' זולא' לכתח'
 אמנס' אלס' הוא' חזק' לכתחלה' נמי' מוזיא' בשפתו' ואין' צריך'
 להשמיע' לאזניו' אפי' לכתחלה' והוה' מוקמינן' לה' ליכא' רר"ת'
 דס"ל' דאפי' לכתחלה' א"כ' להשמיע' לאזניו' ואם' לחשך' אהס'
 לומר' אי' הכי' בברייתא' דקמי' לא' יברך' ארס' כה"ת' כלבו' ואם'
 כדך' יאל' ניהא' נמי' הכי' דדוקא' משום' דהו' כלבו' הוא' לכתחלה'
 לא' השא"ס' אם' הויה' בשפתו' אפי' לכתחלה' נמי' ש"ד' והכי'
 הויה' חזי' כד' חף' אתה' אמור' לכו' דה"ל' דלמאי' דקאמר' הט"ס'
 ה"ר' ה"ה' רז' היא' ריביותא' דרבי' ת"כ' ת"ה' היא' דאתא' ור"ל'

והנה נקטינן' סוגיא' היא' דכל' מילי' דאורייתא' נרעת'
 רז' טוים' ה"ס' ק"ט' וכה"ת' מ"כ' לרעת' הרוב' ס'
 ז"ל' רס"ל' דכה"ת' חס' כדך' כלבו' יאל' ה"ה' כ"ט' ז"ל' הכי'
 דה"ט' כיון' דלא' דריש' שמע' כד' יוסי' יאל' מאי' פסק'
 רבינו' בהלכות' ק"ט' צריך' להשמיע' לאזניו' ואם' לא' השמיע'
 יאל' דמשמע' דוקא' אם' הויה' בשפתו' מרנא' כתב' אעפי' שלא'
 הויה' בשפתו' דכתב' הכא' ואם' לאמר' רס"ל' דכיון' דא"ר' יוסף'
 מחלוקת' כ"ט' וכו' ד"ה' יאל' ומיילא' השמיע' דלא' חזי' לכוז'
 עליה' דר"מ' רז' ר' יוסי' אלף' כ"ט' וזולא' לא' ק"ל' כוונתיה' דר' ת'
 כ"ט' דאמר' אחר' כוונת' הלב' הן' הן' דהכריס' ומת' הפסק'
 רבינו' לענין' ק"ט' כד' דיעבד' יאל' אם' לא' השמיע' לאזניו'
 ולא' לכתחלה' אמנס' בברכות' רהו' שאר' מצוות' דלא' חזי' לכוז'
 עליה' דר"מ' אחר' כוונת' הלב' הן' הן' דהכרי' ופסק' רבינו' כד' פ'
 דאעפי' שלא' הויה' בשפתו' יאל' א"ה' לומר' כן' חזי' דשאני'
 כ"ט' דאת' כן' ר"מ' משום' דבלי' קרא' על' לכך' משא"כ' ככה' ת'
 ואם' לאמר' דמרינן' חק"ט' כמכ"ט' דהו' ע"מ' עכ"ל' קשה' חס'
 כן' דפסק' כר"מ' הו' ל' לפסוק' דאפי' לכתחלה' יברך' כלבו' ומכ"ל'
 לכתחלה' צריך' להשמיע' לאזניו' וכו' חזין' כדך' כתבתי' דאפי'
 דר"מ' נמי' בעינן' כ"ט' אפי' שיוניא' בשפתו' ולא' חזי' לא' לפוק'
 שלא' להשמיע' לאזניו' והללנ' ד' לומר' דר"ל' לרבינו' דכ"ט' שאני'
 רז' וכה"ת' דהס' דרז' לא' דריש' שמע' השמע' לאזניו' שחזי' לטק'
 שמיעה' אלף' לטון' הכנה' כלומר' הכן' עכ"ל' הא' קאמר' שמע'
 בכל' לטון' שאתה' שומע' ומיילא' מהש"כ' דלא' מיהא' בעינן'
 דהיינו' שאמר' כלטון' שמכין' דהס' שאינו' שומע' ע"ת' דבעינן'
 שיוניא' ובשפתו' משא"כ' בשאר' מצוות' דהיינו' שאר' ברכות' אפי'
 לרעת' ר' יוסי' לכתחלה' בעינן' שמיעה' לאזניו' נמי' וכן' לרעה'
 רז' דכל' דהכריס' דומים' לק"ט' דכיון' דלא' דריש' שמע' דבעינן'
 לכתחלה' שמיעת' האוון' מדרבנן' ה"ה' בכל' מילי' כין' דאורייתא'
 כין' דרבנן' אמנס' לענין' דיעבד' יש' חלוק' דכ"ט' דרבי' טפי'

דחשמש חיובא חיובא לומר דלמו דלמו לענין לנאת לא לענות
 לדעת רבין דאפי' שלא לנאת חיוב לענות ומא"ה נקיט
 לנאת דחיובא בשלמא לדעת הטור ז"ל כ"ח ס' רט"ו דס"ל
 דכרכה שאינו מחוייב בה אינו חיוב לענות א"ש דכיון דקתני
 ועונן דמשמע לנאת דחיובא מוכרח לומר דכיוונה היא
 לנאת זה לא לדעת רבין ק' :

ורענ"ר

ל"ק מידי לדעת רבין דהנה קושטא דמילת'
 הוא דעונן משמע חיובא סוף לענות ואי לא
 קתני סיפא ואין עונן אחר כותי וכו' ה"ה היתה נותנת
 דלא מיירי לא לענין לנאת דאין הוא חיובא לנאת לא דחסיפא
 מוכרחין אנו לומר דרישא מיירי אפי' שלא לנאת והוא חיובא
 לענות והוא דאי לא מיירי רישא לא לנאת היכי משמע סיפא
 דאין עונן אחר כותי וכו' דהיינו כתי לנאת עד שיאמר כל
 הכרכה כולה דמשמע היא אם שמש כולה נפיק והא ליתא
 דכל שאינו מחוייב בדבר אינן מוציא את הרבים זה וקושיא זו
 ק' נמי על המקשה דהיכי ס"ר דמעירי לנאת זה דא"כ היכי
 מצי קאי סיפא דתמיתין ככה"כ דומיא דרישא א"ו דמכח זה
 מוכרחין אנו לומר דהמקשה הכין דמיתין תמיתין בכל כוונא
 בין לנאת זה בין שלא לנאת דככה"כ סמי דחי ריוקא דסיפא
 בחאי דמיירי רישא דהיינו היכא דכוונה שלא לנאת וה"ק
 עונן אחו וכו' דהיינו חיובא הוא לענות אחר שראל בין לנאת
 בין שלא לנאת ואין עונן אחר כותי אפי' שלא לנאת עד
 שיאמר כולה אבל לנאת כלל כלל לא וקפידן ארישא החלוקת
 לנאת ומאני דלא מיירי תמיתין לא שלא לנאת ואפי' קתני
 עונן דהוי לנאת דחיובא למימרא דאפי' אינו בא לנאת זה
 חיוב לענות וכפי זה אדרבא ק' לסכרת הטור ז"ל דהרי לדעת
 המקשה מוכרח לומר דרישא מיירי אפי' שלא לנאת מכה סיפא
 כח"ס וקתני לנאת דחיובא וכשתירץ לא סתם לו לא דלא מיירי
 בלנאת אבל לעולם דעונן הוי חיובא :

וי"ל

לסכרת הטור ז"ל דרוקא לא היה מפרש דעונן
 לנאת דחיובא אלא מעיקרא דהוה ס"ר דתמיתין
 מיירי אפי' לנאת ומאני זה היינו מכרימים דעונן היינו חיובא
 או נתחייב לומר דם שלא לנאת הוי חיובא לענות משא"כ
 בשתיירץ לו דלא מיירי בלנאת זה אין לנו הכרח לפרש דעונן
 הוי חיובא ודוק :

(אה"כ) עיין בכ"ח ס' רט"ו שנידחק לומר דגם הטור ס"כ
 כהה"כ כ"ס וכה"כ ז"ל דחייב לענות אחו' :

הלכה י"ד

ובל מי שלא שמע וכו' עיין מ"ט כוז
 הר"מ ז"ל דרבין נתכוון כזה לתרץ
 קושיית התוספות ז"ל דהקא מההוא דאכסנדריא של תנאים
 וכו' דהתם מיירי שכבר יצאו זה וכו' עינש עד סוף דבריו ז"ל :

והרואה

יראה דבסוף דבריו סתם מ"ט בתמלה
 דכינו מתרץ להאי דאכסנדריא של תנאים
 היכא דלא נפיק זה באותה ברכה וכו' וספקת דבריו דחאי
 דכתב רבין בתמלה דאפי' אינו חיוב באותה ברכה חיוב
 לענות היינו דוקא שמשע סוף הכרכה א"כ ק' היכי מצי
 לתרנו. קהיא דאלכסנדריא של תנאים דמיירי בשאינו חיוב
 באותה ברכה הרי כפי דבריו באן אפי' אינו חיוב באותה
 ברכה מ"מ נרדף שימשע סוף ואילו התם בהאי דאכסנדריא
 לא היו שותפין סוס דכר ואין לומר דכפי מ"ט בסוף דבריו סוד
 בו מ"ט בתמלה דרבין משני להאי דאלכסנדריא בשאינו
 מחוייב באותה ברכה הא ליתא דכל כי האי הו"ל לפרושי מה
 משני רבין לקושיא אנו' :

וי"ל

דס"ל לקבל"מ דלעולם החילוק הוא בין מיביים
 לשאין מיביים בה אלא דס"ל להרחיב"ס ז"ל דההיא
 דאלכסנדריא של תנאים דלא היו שותפים סוס דכר אינו חיוב
 לענות אלא משום. תנוה הוא דהא עבדי ואינן חיובים לענות
 אלא

דין מביימהו ז"ל וכפי זה לנאת דמהניא ולא מהניא הוי
 דלא כפשיטה דיומא דין מביימהו וכלהו ס"ל דלכרך א' לכולם
 גרוע והול"ל דלישנא קמא דרב ס"ל דין גרע מפת ולנאת
 בתרא דרב ס"ל דין עדיף מפת ולישנא קמא דרב ס"ק ל"ט
 אלא פת דבעי היסבה להורירו מנדולתו ולכרך א' לכולם לפי
 שהוא חשוב יותר מהיין וכעי היסבה להורירו מנדולתו לכרך
 א' לכולם אבל בלא"ה כ"א מוכרך לעצמו דעושה בו פעולה
 ההיסבה לשנתו ממה דהוה בלא היסבה דכלל היסבה כ"א
 מוכרך לעצמו ועו' היסבה א' מוכרך לכולם ונמצא שהיסבה
 גרמה לו אבל יין וכ"ש שאר דברים גרועי טפילאפי' בלא
 היסבה גרועי וא' מוכרך לכולם ור"ו סכר דין הוי כוחו פת
 ולנאת בתרא דרב ס"ק ל"ט אלא פת דמהניא ליה היסבה
 כלומר להורירו מנדולתו לכרך א' לכולם אבל יין לא מהניא
 ליה היסבה כלומר אינה עושה בו פעולה לשנתו כלל דאפי'
 היסבו כל א' מוכרך לעצמו כמו שהוא בלא היסבה דהיין חיוב
 טפי מהפת ואינו יורד מנדולתו כלל ומחילה משמע לנאת
 בתרא דרב דשאר דברים שיידיניהו. פסום דאינו לא בכלל יין
 ולא בכלל א' מוכרך היין לא הוה דלא חטיב יורד מהפת
 ומש"ה לא קמא דאבל יין ושאר פירות לא מהניא להו היסבה
 ואפי' היסבו כ"א מוכרך לעצמו ובכלל פת נמי לא. באו דייס
 הפירש"י בין היסבו ללא היסבו דה"כ אחאי אצטרי' לאהורי רב
 להתמיתין כפת כלומר הו"ל לאוקומי כפת וכל מילי והול"ל
 הכי ל"ט לא פת וכל מילי מוח מן היין הוא דמהניא להו היסבה
 אבל יין וכו' אלמא דשאר דברים גרועי מפת דאפי' בלא
 היסבו א' מוכרך לכולן ור"ו פליג ביין דהוי כמות וכו' שאר
 דברים מודה לרב וה"כ לר"ו בין לנאת קמא בין לנאת
 בתרא שאר מילי אפי' בלא היסבו א' מוכרך לכולן ופת ויין
 הוא דבעי היסבה להיות א' מוכרך לכולן וכפי זה יש הפרש
 בין לנאת קמא לנאת בתרא בסכרת רב דקמא דלנאת
 קמא יין אפי' בלא היסבו א' מוכרך לכולם וכ"ש שאר מילי
 ולנאת בתרא יין אפי' היסבו כל א' מוכרך לעצמו ושאר מילי
 אפי' בלא היסבו א' מוכרך לכולם ופסק כר"ו דאין הפרש בין
 לנאת קמא לנאת בתרא לסכרת ר"ו ובשאר מילי ל"ט ר"ו
 וקושיא זו היא גופא הקשה לחכמי לובלין ז"ל דמכ"ל לפרש
 ולהקשות על רבין דפגומתא דהני תרי לנאת הוא דלנאת
 קמא דרב ס"ל דהמשכות הוא לנאת כ"א לעצמו ולישנא
 בתרא ס"ל אישנא דהשיבו הוא דא' מוכרך לכולם וכדמשמע
 מדרכיהו ומדברי רבין ז"ל שהינן כדרכיהו הכי ממה
 שהשיב לחכמי לובלין וס"ל כרכתב הרא"ש ז"ל לזה הקשו על
 רבין דהו"ל לפסוק כלנאת בתרא דאחאי לא פירשו ק'
 פירושא שפירש הר"ל ז"ל ולבואו לנאת ששאר דברים לא נרבינו
 היסבה :

ורענ"ר

ז"ל רענ"ר רבין שלא רצה לפרש כדברי הר"ל
 ז"ל הוא משום דעכ"פ לא מתחייב לנאת
 דמהניא ולא מהניא אפי' לפי פירוש הר"ל ז"ל דלישנא
 דמהניא משמע דהני למעלותא ולרעת רבין מוכרח דס"ל
 דלכרך א' לכולם היא גריעותא א"ו מוכרח לומר דמהניא
 ל"ד ה"כ ל"ד לנאת הרמב"ם ז"ל והוה טעם חכמי לובלין ז"ל דלפי
 פירושם מהניא ולא מהניא הוי בדוקא כפשיטא דלישנא ודוק :

שם הלכה י"ג

אחן הק' הר"ל ז"ל דכפי דברי
 רבין ז"ל דס"ל דאפי' אינו חיוב באותה ברכה חיוב לענות
 אחו' א"כ מהיבן קס"ד דמקשה התם כפ"ה א' דתמיתין
 דעונן אחו' אחר ישאל ואין עונן אחר כותי וכו' דפרדק
 לחימרא דישאל אעפ"י דלא שמש כל הכרכה עונה ופי' לא
 שמש היכא נפיק וכו' והשתא לפי דברי רבין הויכא דייק
 המקשה דלענין לנאת קתני דקפידן דאי מוקתני עונן

פבתם הלכות כרבות הרוד

אלה באשמוע סוף הכרעה ויהא נמשך רב חילוקים בדבר לענין לכת' ה' כפי' כן' שמשמע כל הכרעה כולה ולענין שלא לנאת אלא לחיוב לעשות בענין שמיעת סוף הכרעה ולענין מצוה לעשות אפי' אינו שומע. סוף דבר מצוה לעשות וכהיהו דאלסמכדוהו והגם. שלא ביאר בדבריו זל כל זה ספק לו על מ"ס לחלק בתחלה דבריו חילוק זה ליישב דבריו של רבינו אהר"י :

והנכרי בענין החילוק זה שמחלק גבר כנרון זה בין המ"ס למצות כנגד ד' דאין לחלק בזה בין מצוה למצוה כנגד ד' שול לעמת אפי' הם מצוה לעשות ודאי דחל עליו חיות לעשות משום כי שם ה' אקרא וכו' ולא מצוה לעשות עבדו ולעשות אלא יהיה דש אכיר. לעשות משא"פ יהיה דיכול לעשות הל' עליו חיובא דממילא ודוק. אשר ע"פ גלג"ד דמ"ס רבינו בתהלה אעפ"י שלא שמע הכרעה כולה מתחלתה ועד סופה הכוונה שלא שמע כלום קמחה זאמ"ס חייב לעשות אחריו והיניו היהו דאלכסמכדוהו של פתרים דאפי' לא קו שומעים סוף דבר היו חייבים לעשות כיון דלא נפקו זה בהך ברכה ולענין לזאת י"ח שפי' שישמע בולה וכו' ויינו דכתפ רבינו בתר הכי וכל מי שלא שמע וכו'. אעפ"י שהיה חייב כה לא יענה פי' שלא שמע כולה לא יענה וכו' :

אור"ב וזוה א"ש מה שייק מר"ן זל בכ"מ כרין ז"א זל אעפ"י שדברי רבינו שמתקד שישמע כל הכרעה מתחלתה ועד סופה אמורים אצל יוצא בשמיעה לכה בלא עניית אמן ה"ה דאפי' עונה אמן אינו יוצא וכו' ולפי דבריו א"א זל כפ"ן פירש דבריו הרמב"ם זל :

ומ"ש בכלל הענינים נכתוב לנלו תיבון אחר שתינו הפוסקים זל דהתם טיירי שהיו יורעים באויה ברכה היא ולזה אפי' ברכה שהיא חייב בה ונפ"ל זה בא לשלול דאפי' בכלל הענינים דהיינו דיוע אינה ברכה כמו שדעוים הענינים והיו בכלל הענינים בפרט זה שודע הברכה עכו לא יענה בברכה שהוא חייב בה דלא קמח כיון דהיה יודע אזה ברכה היה מתחלה וגם שמע סופה יוצא לח וענה קמ"ל דבענין שישמע כולה :

הרבה ט"ו כל המכרך ברכה שאינה נריכה וכו' דקדק כס' קול' ל' לוי זל דהכא משמיב מרכיו רבינו שאיסור ברכה שאינה נריכה הויה מן התורה והקשה על זה חמ"ס רבינו בתשובה לחכמי לניול הקיאה מר"ן הכ"מ זל בסוף ה' מילה וזל דרכים ידועים שכל ברכה שגל המצוה וכו' דרכן הוא בין שתקיה המצוה וכו' וקמקום הם שתיקנו הברכה והם שאמרו שכל ברכה שאינה נריכה עובר משום לת"ש וכו' ע"כ ולפי"ד אין מחלן ראייה כלל דלשון מושאל הוא נקט רבינו הרי נושא שם שמים לשוא כלומר חזכיר שם שמים בלי חוב. ברכה דאי לא תימח הכי מני סני ליה לרבינו לומר הרינו. עובר משום לא תשא את שם ה' אלהיך שהוא לישנא דש"ס וכו' אם היה בכלל אכרת לא תשא ותו לא היה צריך עוד להאריך ולומר והרי הוא כשבע לשוא דממילא שמעע ואחיו שיהא לשון הש"ס. וא"כ מה הכרח יש בדברי הרמב"ם דאי כלשון הש"ס דפסטות לישנא דה"ן עובר משום לת"ש שמעע דהוי דאורייתא ואעפ"כ פתשו לה דכותינו הפוסקים זל דהוי אסתכתא ומכ"ס כלשון זה של הרמב"ם דפסטיית הלשון שמעע כרתיבות :

ותו דאחיו לא כתב רבינו ברוש הל' ברכות יש בכללן מ"ע של וברכת ומל"ת ל"ת את שם ה' אלהיך והו כספ"מ שמה לאו זה ככל פרטיו ומיני טבועות ב' שהן ד' אחיו לא הזכיר דבר זה לומר כדרכו בכל מצוה ובכלל זה שלא לברך ברכה שאינה נריכה א"ו כרתיבות. וכפרט שכבר דבריו הנאמרים בתשובה הנ' וכל מה שדק ליישב

דבריו אהר"י כס' הו' אינו מתושבת בכו טליתא המעין וראיתי להרב בעל כמי שחולל זל ס' ת"ס שהיה דבריו הרב נמות דס"ל דעובר משום ל"ת ודקדק עליו דא"כ אפי' ברכות האריות היה ראוי לחלק היבא שיש לנו ספק שאין ראוי שמימי ספק קיום מצוה ככנים ענמנו בספק עבית' לאו דל"ת וכו' וע"כ :

וקושייתו זל נכונה וברורה דאפי' לנ"ד ספק חדאוריית' לחמירא חדאורייתא אכ"מ במילתא דאס' אלו החמירון אין סופינו לחלק האיסורי לחין עז זה חס"כ היבא דאנו מחמירין לקיים העשה של וברכת את ה' אלהיך ואנו מקולין באיסור ל"ת אינה חמירא זאת אלא קולא הוא דהויא והגם דקול אתי עשה ודמי ל"ת הכ"ע ודאי עשה דוחה אפי' ודאי ל"ת משא"כ ספק עשה לא דמי אפי' ספק ל"ת עור כל' להוכיח דס"ל לרבינו זל דלא הוי אלא מדרבנן ואחיו דקמס ה"ן נושא ש"ס לשוא לשון אסתכתא הוא דאי לרשתו זל כפ"ט מה' ס"מ וכמה דבתי דס"ל דסתקא דאורייתא לחמירא לא הוי אלא מדרבנן אס' מדרבנן דהמכרך ברכה שא"כ הו"ל עונה משם על לאו דל"ת והוי בכלל לאו זה היכי מנו רבנן ל' דברך ברכות דאורייתא כב"הו חסעקא דלא הוי חיובא אלא מדרבנן היכי אשכחן דאפי' איסור עשה דהיינו לאו הפא חכלל עשה דלעולם פהס תעבורו לא דחוי ליה מצוה דרבנן :

א"ה"ב עיין בכ"מ פ"ד דחמ"ו דין ה' המצוה חמ"ן ב"ט ועיין להדמין כס' ארעא דרבנן מ"ב אות ה' ד"ה איסורי עשה ומה שהקשה עליו עפ"י דארעא ע"כ כדאמרינן פ"ב שאכלנו וכפ' השולח בהי"ד ד"ה דנכנס לכה"כ שחרר עבדו וכו' דפרק ושא ארו וכו' והמשחרר עבדו עובר בעשה והשמי מצוה שא"כ ופרק הא מצוה הכאה בעבירה היא ומשמי מצוה דרכים שא"כ הוי דלא דחויא מצוה דרבנן דהיינו לומר קדים וקרושה בעשה אפי' בלאו הפא חכלל עשה וכ"ס ללאו נמוך ואפי' בזה לא נחא להו להפוסקים זל הר"ן והרמב"ן והרמב"ם וכל א' לדרבנן פהס ליישב היבא אשכחן דאפי' עשה דרבנן ודמי לאו הפא חכלל עשה וע"כ :

וב"ת שא"כ כה"מ דעיקרא דאורייתא ולזה חמירא ספקא אע"כ דלא הוי חיובו הסתא אלא מדרבנן הא ל"ק דלדעת הרמב"ם זל גם תהלה עיקרה הוי דאורייתא כפ"ט כה"ל וכספ"מ :

והגם רב"ד מתנין לעקוד דבר מן התורה כשא"כ אלא תעשה כדאיתא בפ' האשה רבה ותו דאי הוי בכלל לאו זה המכרך ברכה שאינה נריכה א"כ הו"ל לרבינו כמיני הלוקין בה' סנהדרין לומר בכלל לאו דסבועת שזא ובכלל זה המכרך ברכה שאינה נריכה וכה' טבועות כמי קו"ל להזכיר פרט זה של ברכה שאינה נריכה כפרטי טבועת שזא ואין להזכיר ס"ל לרבינו דהוי דרבנן דא"כ הוי דאוריית' חמ"ס הו"ל לאו שנכלל' ואין לוקין עליו ולמה משם הרמב"ם זל לאו דה"ל משא"כ בכלל הלוקין דהא בלי קרא ה"ל ימכה אבל ב"ד חלפין אותו הגם דהוי לאו שאין בו מעשה כדאיתא פ"ק דטבועות וקופה שמועין כמי דרכיה הגם דהוי לאו שבכללות דראיתו היא חדשה"ל למנות כמי בכלל לאו זה המכרך ברכה שאינה נריכה והגם דיש לדחות ולומר דלא בלי קרא הגם דהוי לאו שאין בו קטעה ולא שבכללות ואפי' לוקין עליו אלא לשבועה מהש' חסום דיש בחיין שם השבועה מעשה משא"כ המכרך ברכה שאינה נריכה שאין שם טבועה עליה לומר דיש בחינה מעשה לא איתרבי ללקות עליו ולזה לא הזכירו רבינו כמיני הלוקין ואין זו דחיה דהגם דמטיעמא דיש בחיין השבוע' מעשה דכיהי קרא לשבועת שזא עכו' אהכי לן האי טעמא דאחשביה קרא כמו מעשה ועכו' ק' אפי' תימח דהוי מעשה גמור אי הוי בכלל המכרך ברכה שאינה נריכה הא קו"ל לאו שבכללות

דאיצ"פ כן הכרך כמ"מ מינה שחציון כמד"ש בטריחא
 דפטורה מן החלה דרמ"ה כמ"מ הוא דמכרך עליוה גז"ל
 הסתא דשק לרינא דטריחא אפטר לומר דטרוקמין יכרך
 המוציא כיון דחייבין בחלה וכפסקא דאביי התם . וזו דר"כ
 פסק באיכא דאמרי קמא דס"ל נבל מרתח ואילו כפ"ו
 דביכורים פסק בלישנא בתרא דלחם דעשוי לריתח ייגע .
 ולע"ד בהורמנותיה דמתן ז"ל דרכינו הכא רינא דטרוקמין הוא
 דאשמועינן ורייקי כוכא דארעא דקאמר תלמודא ולוה דקרוק
 הרמב"ם ז"ל לומר הכאפת כקרקע וס"ל דלא כפירוש ז"ל וא"כ
 כיון דחייבת בחלה ואצ"פ כן מכרך כמ"מ מ"כ"ס לטריחא
 דפטורה מן החלה כדפסק כפ"ו דביכורים דמכרך כמ"מ ולא
 אנטריך . לאשמועינן ליה הכא . ולא ס"ל לא בלישנא בתרא
 דקאמר דטריחא היינו לחם העשוי לריתח מטום קרזל בלישנא
 בתרא וכפרט דחייבת תלמודא שיעתא ההכריתא דרמי רבי
 חייא . וכ"ש לבידת הרזף ז"ל שכתב דתני רבי חייא משמע
 דהאמורא גופיה אייתי רחיה מהכריתא לפירושו . אלא
 דאכתי איכא למירוק אחמי לא אשמועינן רינא דטריחא אי
 קבע סעודתיה עלוה אי מכרך עליה המוציא ונ' ברכות
 דה"פאר לחלק ולומר דרוקא לא אמרינן דאי קבע מכרך עליה
 המוציא ונ' ברכות אלא כטרוקמין דחייבת בחלה מש"כ
 בטריחא דפטורה מן החלה . וזל דס"ל לרמב"ם ז"ל דלא
 כהרזף דאצ"פ . קבע עליה אינו מכרך המוציא ונ' ברכות
 וטיעמו רבין שהוה הפרש בלישנא בתרא דלחם הצשוי לריתח
 ופירשו ז"ל דכחפה בחמה ס"ל דלית ליה חשיבות אפי' הוכא
 דקבע עליה מטום דאין דרך לקבוע עליוה כלל דלא יעברי
 ליה הלא לערכו בכותם ולא דמי להבין אחריו דהתב :

הרכה י"א כל שתכרכין וכו' כתב מר"ן ה"ה ז"ל
 דכפ"ו כינר מכרכין מט"ס הסנינות הוא
 פשוט דהא נבי חכמה גרסי' אי אית בה פירווקין כזית בחלה
 מכרך המוציא ולכסוף ג' ברכות אי לית כו פירווקין כזית
 בתחי' מכרך כמ"מ ולכסוף ברכה אחת מעין ג' ומשמע
 דהא כהא תלוא ות"ש והרמב"ם ז"ל כתב וכו' הוא כהריז דר"ה
 אבל כזית מלח וכו' ענין תחלה וסוף ח"ל ר' ירמיה כר אבא
 לר' יודא האי זית מלח כיון דשקלתיה לברייתיה כבר ליה
 שיעורא וכתב בשם התוס' דאכרכה אחרונה קבעי אבל
 ברכה א' אפי' כל דהו מכרך דאסור ליהנות מן הנה"ז בלא
 ברכה וכן פירש' בסוכה דף כ"ו נבי עובדא רר' גרוק
 שהביאו לו פחות מכביצה ואכלו חוץ לטובה ולא בירך אחריו
 דמשמע הא לפניו בירך וה"נ אמרינן בירושלמי וכו' הניכון
 הרי פחות מכזית וכו' אמר ר' יעקב בר אחא לשאר מינין
 ונריכא וכו' פ' למעשה קרייה וכוונת הירושלמי כדאיה ע"ה כל
 שהאומרים עליו ג' ברכות אומרים לפניו המוציא אבל שכתב
 לה רבר שאומרים המוציא ואין מכרכין אחריו ג' ברכות
 והיינו פחות מכזית וכסיפא קאמר כל שאין אומרים עליו ג'
 ברכות אין אומרים לפניו המוציא א"כ השמע כפ"ו אבל
 משכחת לה מלתא ראיין אומרים לפניו המוציא ומכרכין אחריו
 ג' ברכות והיעו פת הבאה בכסנין היכא דבתחי' התחיל
 לאכול ואח"כ אבל שיעור שאחרים רינין לקבוע עליו דמכרך
 ג' ברכות ומשמע נמי תשגרא דלישנא כל שאין אומרים עליו
 ג' ברכות וכו' משמע רפחות מכזית לא מכרכין המוציא וכו'
 מקשה והכוונה היא קשה דרוקא דרישא ארסיפא ותידין לו
 דרוקא דרישא שפיר אמנם סיפא לא אשמועינן אלא אם זה
 מיניס דכל שאין מכרכין אחריה ג' ברכות אלא מעין ג' אין
 מכרכין לפניס המוציא אלא כמ"מ כמו שפ' הרא"ש ז"ל
 ויריעת ההכין שזה דכל שאומר לפניו המוציא אומר לאחריו
 ג' ברכות וכן בסיפא כל שאין אומר לפניו המוציא לא מוונת
 אין אומרים אחריו ג' ברכות אלא ברכה א' חפין ג' דהא לא
 חיימיט

נתעבל וכו' חוור ומכרך ודייקין דרוקא אם נתעבל בוראי
 וכו' ואפטר דכוונתו לר' לאפוקי סברת הר"ה ז"ל שכתב דאי
 התחיל להתעבל מהני לזה כתב דרוקא נתעבל כל המזון
 ודוק :

וראיתי להר"ב לח"מ ז"ל שמה על מט"ס מרן ז"ל כפ"ו
 בסו' קפ"ד ור"ט דרכינו כתב דין זה
 כאן בכרכת המזון מטום דהוין מן התורה אבל כל שאר
 הברכות שנסתפק וכו' אינו חוור ומכרך וכו' מ"מ קשיא לי
 דלמ"ד בטע רבעי משמע התם כהמרא דחיימר ליה חר היולז
 לכל דבר נטיעה רבעי ברכה וא"כ קשה על רכינו ז"ל שפסק
 בה"מ שנטע רבעי כמ"ד בטע רבעי איך כתב דכל הברכו'
 הוין מדרכין הא כל חידו דנטיעה בעי ברכה מן התורה וז"ל
 דהכא נמי ה"ק תלמודא בשלמא למאן דאמר בטע רבעי
 הנינן למימר דחיימר ליה חר היולז לכרכה לא למ"ד וכו' ולא
 למימרא דס"ל הש"ס כמאן דס"ל בטע רבעי מילתא דפשיטא
 דיסבור דהיולז דחיימר הוא לברכה אלא דלא תקשה לן עליה
 דאפטר לו"ס ר"ל דהוין דאו' ומפיק ליה מהיולז דחיימר ליה
 ואנה"ג דמנינן למימר נמי דס"ל דרכין היולז לדרשא אחריתי
 אלא דהא מיהא אין לנו כח לומר לא לכאן ולא לכאן דלעולם
 יוכלין אנו לומר דס"ל דאורייתא לא לה"ד וכו' ק' . וכתב הכי
 דאמרינן סברא הוא הני נמי נפקי מסברא ומנינן למימר
 דרייש ליה להיולז לדרשא אחריתי ודוק אלא דקשה לי לרברי
 מרן ז"ל דאי דייקנן הכי דייקנן דכל ברכה המזון אפי' ברכה
 א' מעין ג' הויה דאורייתא דהרמב"ם מוזן קאמרו ולא פת וכן
 מוכח מהמתני' גבי בעל קרי דקתני ועל המזון מכרך דקאי
 לא דכ"ע מאי שטא מו' המיניס ואחמי לא אמרינן דקאי
 וברכת אבל מאי דארכר בקרא . איברא דמתני' דפועלין
 השמע דרוקא פת דקתני ואוכלין פתן וכו' והדבר צריך
 תלמוד :

כ"ג הל' ב' אבל רנן שלוק וכו' כתב מרן ז"ל בכ"מ
 ומ"ו ז"ע למה לא כתב רבינו דין כוסס
 את האורז עכ"ל ולע"ד אפטר לומר דס"ל להרמב"ם ז"ל
 דאיכא הפרש בין חטה לאורז דבחסים כוסס חייקי היכא
 דשלקו נמי דכיון דלית ביה קליפה שפיר קרינן ביה כוסס וכן
 קלוי משא"כ כאורז לא שייך כוסס אלא כלל שלקו משא"כ אם
 שלקו דרך אכילתו הוא וו ולא קרינן ביה לכוס דכולי עלמא
 הכי קאכלי ליה וכו"כ על כרחך מאי דקתני בכריתא הכוסס
 היינו או דאכיל קלוי או חיו והרמב"ם ז"ל דינא דשלוק הא קאמר
 ליה לקמן דמכרך עליוה כמ"מ ודינא דכוסס כיון דלא מיידי
 אלא כחי ואין דרך בני אדם לאוכלו לא הוא ולא חטויס חייס
 ולהכי לא קאמר ליה לא נבי חטה ולא גבי אורז מטום דהוין
 תלמא דלא שכיחא ואין דרך לאוכלן חייס לא הבהמות ומלתא
 דלא שכיחא דררס יאכלס חיון ודינא דקליות טעמא . דלא
 קאמר ליה רכינו ז"ל מטום דאמרינן בירושלמי דתפסקא ליהו
 לאימוראי התם מאי מכרכי עליוה כוסף ו' ירמיה אמר שלא
 אבל אותם מימינו מטום טפיקא וכת"ש התוס' ז"ל כפ"ו כינר
 מכרכין דף ל"ו ע"א ד"ה הכוסס וכו' יגע ומטום הכי
 הרמב"ם ז"ל השמיטו ודו"ק :

הלכה ט' עסה שנאפת בקרקע כמו
 שהערכיים שוכני מדברות אופין
 הואיל ואין עליו צורת פת מכרך כמ"מ מדברי רבינו נראה
 דהפטר לסרוקמין דקאמר תלמודא דלא כפירוש דפי' שיעולין
 בומא בקרקע כקרה :

וראיתי לחזיו רכני כספרו ראשון לזיון על הרמב"ם
 ז"ל שכתב דהאי דינא שכתב רכינו הוא מאי
 דקאמר תלמודא טריחא וכו' והקשה ליה דאחמי לא הוכרי
 דין כרוקמין דהי הוה פסיק לרינא דטרוקמין דחייבין בחלה

אמעיש לא מנ' ברכות וכפי' הרא"ם ז"ל וכפי' אורו לא אימעיש דגם הוא בכלל דמיון ומכרכון לפניו מוונות מדרבנן לאהרין מעין ג' והרמב"ם ז"ל למה הזכיר מוזן מן האורו ע"ז כתב מרן ז"ל ולדבוכו שכתב מוזן מן האורו ז"ל דסבר דלא פליג אב מרן דירך דקאמר דאורו לאחריו ככ"ר דאין למירוק מן הכללות

פרק ד' הלכה ג' כתב מרן"ה הפ"מ ז"ל דהא"י דנקט זקן וחולה הוא אורח'

דמלתא נקט ולאו דרוקא הני ותרע' דבכרייתא אחריתי קתני אם הניחו סם מקצת חכרים וכו' ולא קתני זקן וחולה וכו' ולער"ב דטעמ' דנקט זקן וחולה הוא משום דזקן נקטיה משום דרבילות להניח זקן אבל חולה אשמועינן האע"כ דלא קאביל בהדייהו דסר"א דנקט היבא דהוה אכיל בהדייהו ולא הלך הוא דמינכרא קביעותיהו ולא בעו ברכוי מה שאין כן אי לא הוה אכיל בהדייהו הוה אמניא דמיון דכל האוכלין הלכו להם לא נשאר קביעות קמ"ל דרש"י הוא יחולה דסתמא דמלתא דחולה שאין יכול לילך לחוץ ודאי דלאו בר הכי הוא לקבוע עמהם ולאו ע"כ שפיר הוה קביעות דאי תימא דטעמא הוא משום רבילות הוא דנקט חולה ג"כ וכת"ס מרן"ה ז"ל א"כ היה די באומר זקן ואמאי אנצטרך לומר חולה ג"כ אלא ודאי כדאמרו:

וטעמא דנקט בהך ברייתא אחריתי מקצת חכרים

הוא לאשמועינן מידוש אחר מה דלא שמועינן מהך ברייתא דהא כוליהו ר' יהודה ניכחו פדאוקי ליהו תלמוד' ההם בפ' ערכי פסחים והוא דאלו תניו ברייתא הזקן או חולה לחוד יבא הציצת לומר דרוקא הני הוא דמהני משום דסתמן אינו יכולין לילך ויבכר קצתם על קצתם ולא חיישינן שילכו אחריהם על זה וזה שמועינן לילך ולהיחם במקום הקביעות עד שיחזרו ומהני הך קביעותא משא"כ בהורים כריאים איבא למימר דלא חזו למקור עליהם להניח במקום קביעותא ולילך בלא ברכה וצריכין לברך קודם הליכתם לחששת שמא ילכו אחריהם קמ"ל דה"ה בחורים כריאים באופן האצטרך הא והא' ג"ס הרמב"ם ז"ל דקרק לו' תרתי דברישיא קאמר דינא דזקן או חולה לאשמועינן דהגם דלא אכיל עמהם ובסיפא אשמועינן אפי' בחורים ולהכי דקרק לו' ואם לא הניחו סם אדם ולא קאמר כמו שהתחיל בריש' ואי לא וכו' זקן או חולה אלא לאשמועינן דאי הניחו אדם בכל אופן מהני בין אכיל עמהם בין לא אכיל ואפי' פתור דליבא למישה לשמא ילך ולא בעו ברכה קודם יציאתא אלא אם אינם מניחין אדם כלל:

עוד כתב מרן"ה הפ"מ ז"ל ופטר עוד וכו' דהכוונה

דאפי' אי הוה הני הך ברייתא בלשון רבי' עבד' היה צריך הרמב"ם ז"ל לאומר בלשון יחיד דאי היה אומר בלשון שהיתה שנויה היה צריך לחלק בין הניחו ללא הניחו וכו' כדי שלא לטעות והיה צריך להאריך וע"כ צריך ג"כ לומר דיבא דברייתא דחכרים וכו' ואין להסתות דע"כ אם היתה הברייתא מתבטלת בלשון רבים והא תני' לה הכי והוה מחלק בה בין הניחו שכ' ללא הניחו והא תני' לא הוה צרי למימר דינא דברייתא דחכרים הוא לא קשיא דמיון דרך לומר בין אחר המילוק ולהניח עיקרא דריבא דברייתא דחכרים וכו':

הלכה ה' וכן אם היו מסוכין וכו' כתב מרן"ה ז"ל

ככ"מ נשאר לרקוק בלשון רבים דכן משמע ולאשמועינן מידושא אתא ואיפכא הוא דהא בפירות אפי' רב חסדא תורה דצריך לחזור ולברך ובמירוי דסיבורה דרייק דכרים הטעמים ברכה לאחריהם במקומו הוא דפליגי וז"ל האכלה דלעיל היינו מפרש מידי דאין טעמים ברכה לאחריהם במקומו ואתא לאשמועינן דה"ה לשתית יין ואכיל' פירות ו' המינים שהם טעמים ברכה לאחריהם במקומן כמ"ס בתח' *

אמעיש לא מנ' ברכות וכפי' הרא"ם ז"ל וכפי' אורו לא אימעיש דגם הוא בכלל דמיון ומכרכון לפניו מוונות מדרבנן לאהרין מעין ג' והרמב"ם ז"ל למה הזכיר מוזן מן האורו ע"ז כתב מרן ז"ל ולדבוכו שכתב מוזן מן האורו ז"ל דסבר דלא פליג אב מרן דירך דקאמר דאורו לאחריו ככ"ר דאין למירוק מן הכללות

הלכה י"ב כחה דכרים אחרים וכו' עין ה"ט

מרן"ה ככ"מ ז"ל ואכתי קשה מה ראו חכמים להחמיר בברכה לפניו שהיא חדרבנן יותר מברכה אחרונה שהיא דאורייתא וכו' שכלך אחרו יבכר אפי' על כל שהוא בתח' שמא ימלך ויאלץ כשיעור ונמצא שהיא צריך ברכה לפניו ואין בידו לתקן אבל לאחריו אוקמה ארינא וכו' וקשה לי ולמה לא חשו ג"כ לנטילה שמא יאלץ בלא נטילה כשיעור דומיא דחששו לברכה והו"ל לתקן שאפי' פחות מוכיית צריך נטילה דומיא דהכא דתקנו לברך ברכה ראשונה אפי' אבל דהו' ואין לומר דטעמא דלא תקנו נטילה אפי' אפחות מוכיית הוא משום דאי איבא למישה שמא יאלץ הרכה א"כ היו צריכין לתקן נטילה בברכה ואיבא למישה שמא לא יאלץ כי אם מעט כאשר ברעתו עבשו ונמצא שהיתה ברכה לנטילה דהא לא תקנו ברכת נטילה אלא אחרילה משא"כ ככ"ד דסוף סוף הני כהנה וספיר חזי לברוכי אההיא הנאה הא ליתא דלפחות הו"ל לתקן לנטול אפי' על פחות מוכיית בלא ברכה ואי איפשר לו' דהכי ס"ל למרן ז"ל דבעי נטילה בלא ברכה אפי' פחות מוכיית דמוכח בהדיו כריש ה' נטילת ידים בש"ע דלא בעי נט"י כלל:

ותו קשה דמיון דאפי' יאלץ הרכה אין חייב לברך ברכה

ראשונה אלא מדרבנן א"כ היכי בזרין שמא יאלץ הרכה ומכרכון אפורתא הו"ל גזירה לגזירה וז"ל דשאני ההיא דנטילת ידים כיון דארינא אלא אוקמה גזירה לא הצריכו נטילה אלא היבא דשייך לחוש לטומאה והטעם כבבשה משא"כ כשאוכל פורתא אפי' והיו ידיו טומאות אינה מטומאה טומאת אוכלין כל פחות מכוונה ולא שייך להגזיר שמא יאלץ טפי משום דהיא גופא גזירה ואין ניקום ונבזור וכו' משא"כ הכא גבי ברכות אע"כ דכל עיקר ברכה ראשונה אינה לא מדרבנן אפי"ם שיאלץ הרכה עכ"ל הא מיהא לא הוה גזירה לגזירה משום דמאי דתיקנו לברך אשיעור כל דהוה לאו מטעם גזירה הוא אלא מצוה דרבנן הוא דהוי וספיר חזי לגזור ככה"ג אפי' היבא דאלץ פורתא אי נמי כ"ל דהכא גבי ברכה שפיר טעו אינשי דמיון דעיקר טעמא דרבנן הוא משום דאסור ליהנות מן העה"ז בלא ברכה וקחוי דרש"י פחות מכו' הגם דאיבא הנאה לא חייבוהו לברך לא שניא ליש בין הנאה מועטת להנאה מרובה משא"כ גבי נט"י דלא הוי טעמא אלא משום סרך תרומה וכל דליבא כזית ליבא חששת טומאת אוכלין ליבא למיטעי כלל - ולתקן קושיתו ז"ל מעיקרא כ"ל דמיון דטעמא דרבנן דהצריכו ברכה ראשונה הוא משום דאסור ליהנות מן העה"ז בלא ברכה להכי מהאי טעמא תקנו לברך אבל דהו' דהרי הנהגה משא"כ ברכה אחרונה דלא הוי טעמא משום דאסור ליהנות דההיא הוה דקאמר קרא דרוקא אזי אלץ שיעורא הוא המכרך ש"ט דקפיד קרא דאין ראו לברך ברכה אחרונה וז"ל דאיבא אכילה ממש והשוו מדרותיהו דבין אפי' במילי דארינא הוה דתיקנו ליהו ברכה אחרונה דלא מני לברוכי אלא אי אכל שיעורא בעין דאורייתא משא"כ ברכה ראשונה דהו"ק ואין להקשות אכתי לא תקנו כה"ג בברכה שת הבאה בכפניו דאיבא למישה שמא יקבע עליה ונמצא שהיא צריך לברך בתח' המוצא ונט"י ואחרכה הא עדיפא ליהו דנמצאת ברכה ראשונה שלא כתקנה דז"ל דרוקא במילתא זוטריה חיישינן הפחות מוכיית לכזית ככ"ל יבא ליתוסף משא"כ מעראי לקביעות לא שכיח לטעות כולי האי:

לחייבו ולא לפוטרו ואינו דקדוק כלל דה"ק וכן אם היו מסובין וכו' והכוונה היא כמו שזכר מקודם דאם הניחו מקצתם איך צריכין לברך ואם לא הניחו אז צריכין לברך והוא קיהיב טעמא שכל המעשה וכו' ומצא דלא קיהיב טעמא דבשל המעשה לא אמליית היבא דלא הניחו שם מקצתם ודוק וכלאו הכי לק"מ דמאי דקאמר שכל המעשה וכו' הוא נתינת טעם גם אחאי דאדבר בהלכה ד' דהיינו שכתב וכן אם היו מסובין בשתייה וכו' דינא הכי דמו שזכרנו אם הניחו וכו' ואם לא הניחו והשתא קיהיב טעמא בין אסעודה בין אשתיה ופירות דטעמא היו שכל המעשה וכו' ולא קאי אחאי דקאמר בהלכה ה' לחור אלא אכולה מלתא עור אפשר לו נמי בטעמא דקאמר שכל המעשה וכו' בלישנא דמיוכא לחור דאפי' דבכה"ב דינא דהוי מפניה לפניה לא בעי ברוכי הגם דלא הניחו וכו' וכל זה אינו שיה לירסוף סוף כיון דאשמועינן הרמב"ם בדיון הקודם דין ופת כדרייקין ליה וצריך לברך ואם הלך וחזר צריך לברך למפרע על מה שאכל כבר ולכתלה על מה שזוהה לאכול מינה שמועין לכל הפירות בין פירות הטעונים ברכה לאחרים במקומן כו' המינים בין שאר פירו' דמו"כ אי ריינין ליהו כפת הא קאמר ליה לדינא דפת ואי לא דיינין ליהו כפת חכ"ם שאז אפי' רב חסדא מודה שצריך לחזור ולברך :

ו דהרמב"ם ז"ל ס"ל דלרעת ר"ג אררבה חירושא דדינא הוי אפיכא אפי' בדברים שאין טעונים ברכה לאחרים במקומן ולכא כיהו קביעותא עכ"ל שייכא כיהו עקירא לענין שצריך לחזור ולברך למפרע על מה שכבר אכל דסד"א דלא אמרינן דאם עקר שצריך לחזור ולברך למפרע אלא בדברים דאיכא ביהו קביעות כגון פת ויין ופירות ו' מינים ופיוזא כזה שייכא עקירא משא"כ במילי דלא איך כיהו קביעות לא שייכא ביהו נמי עקירא והגם דהלך וחזר אין צריך לברך למפרע על מה שכבר אכל ולהכי תמצא דכד פריך תלמוד' התם לר"ח קדיין מודקתני עקרו ש"מ דמיירי בדברי' הטעונים ברכה לאחרים במקומן דון מינה דלישאל דעקירא לא יאמר אלא ארברים דאית ביהו קביעות ואל"כ חירושא דדינא לענין חורה היו טפי בדברים שאין טעונים ברכה לאחרים במקומן להכי כתב הרמב"ם ז"ל בדרך לא זו אף זו וכן לענין שתייה ואכילת פירות וכו' פי' כל מין פירות וכל מין שתייה ולהכי פתס הרברים והגם דמהגמר מוכח להדיא דאפי' מילן דס"ל בדברים הטעונים ברכה במקומן דאינו צריך לחזור מודה הוא בדברים שאינם טעונים ברכה במקומן דצריך לחז' ולברך איכא למית' דה"מ לרעת רב חסדא משא"כ לרעת רב ששא אררבה חירושא דדינא דצריך לחזור הוי טפי בדברים שאין טעונים ברכה לאחרים במקומן דהגם דלא שייכא ביהו קביעות והנה הרעת נותן דלא שייכא ביהו עקירא ג"כ ואין צריך לחזור ולברך למפרע קמ"ל ולהכי ל"ק דרב ששא דפליגי עליה דר"ח אפי' בדברים הטעונים ברכה לאחרים במקומן דאמר אפי' דברים הטעונים ברכה לאחרים במקומן צריך לחזור ולברך ואמאי קאמר כהאי לישאל דאמר זה ואמר זה וכו' דדוק

והר"ן ז"ל כתב בפ' ערבי פסחים גבי הא דפריך תלמודא לרב חסדא מודקתני עקרו מכלל דבדברים הטעונים ברכה לאחרים במקומן וכו' כתב וז"ל לאו מלישנא דעקרו קא רייק דהא כי האי לישאל אתמר בגמ' בין ואע"פ שאין טעון ברכה לאחרים במקום לרעת הר"ף ז"ל אלא דייק לה פדקתני בשה"ש יוצאי' טעונים ברכה למפרע בשלח כדברי' הטעונים ברכה לאחרים במקומן מיהא שששוא יוצא מתקומן הרי הוא עוקר מתקומן ומש"ה צריך לברך דאע"פ דקין כפ' אלור דברים מיי שאכל ושכח ולא בעיד יחזור לתקומן ויכרך

בתת"פ זה דצריך לחזור ולברך ולא אמרינן לקטעייה קמא הדר עכ"ל והדברים תמוהים דהיכי תיסך ארעתי' לו' דמיירי בדברים שאין טעונים ברכה לאחרים במקומן דהא בהלכה ג' השמע להדיא דמיירי בדברים שטעונים ברכה לאחרים במקומן שכן כתב ז"ל היה אוכל וכו' הואיל ושינה מקומו צריך לברך למפרע על מה שאכל וחזר ומכרך בתחלה המוציא וכו' הרי השמ' להדיא דאף בדברים שטעוני' ברכה לאחרים במקומן מיקרי עקירה ולא אמרינן לקביעה קמא הדר ותו דהעיקר חסר כיון דלא אתא לאשמועינן אלא אף המינים הו"ל לפרושי באיזה פירות מיירי ותו מה היא כוונתו באו' הייתי מפרס וכו' השמע דהשתא דאשמועינן הניב"ם ז"ל דינא דשתיה ופירות לא מפרשינן לדינא דלעיל הכי וממ"כ אי מצינן לפרושי הכי לרעתו ז"ל השתא מו מצינן לפרושי הכי אלא דאשמועינן חירושא אחרים בדברים הטעונים וכו' ולעול הפירושא דין הראשון אינו זו המקומו' ולזה ז"ל מיהא דכונתו דהיא דינא דאשמועינן בדברים הטעונים ברכה במקומן דה"ה דגם הם לא אמרינן להכביה הדר הררינן לפרושי דלעיל נמי מיירי ג' בדברי' הטעונים ברכה לאחרים במקומן אלא דכלאו הכי דבריו ז"ל תמוהים מלתיה דרכה כריחא דמיירי בדברים הטעונים ברכה במקומן :

ותו איכא למיקר אפי' לפי דבריו ז"ל כיון דכפי האמת דעתו ז"ל לפסוק דאפי' בדברים הטעונים ברכה לאחרים במקומן לא אמרינן לקביעה קמא הדר כגון שגילה אח"כ א"כ הו"ל לפרושי מלתיה כדיון הראשון כדברי' הטעוני' ברכה לאחרים במקומן ותו לא הוה צריכה ליה להאריך ולקבוע לזה דין בפני עצמו וכו' :

ולערך דלעולם הרמב"ם ז"ל מיירי בכל הדמים ההורדין בדברים הטעונים ברכה לאחרים במקומן וכח"ם אלא דחש הרמב"ם ז"ל עליו להכין דדוקא פת דהניח קביעותא דיריה קביעותא מעליותא הוא דמהני היבא דהניחו שם מקצתם משא"כ כיון ופירות אע"פ דבדברים הטעונים ברכה לאחרים במקומן הוא עכ"ל דמאי קביעותא דיריה לקביעותא דפת ואע"פ שהניחו מקצתן לא מהני וצריך לחזור ולברך קמ"ל דדינא שיה :

אי נמי כ"ל לו' דהתא הרמב"ם ז"ל לאשמועינן כי היכי דלא יתיא רעד באז לא אשכחן דו' המינים אית כיהו קביעות לענין ברכה לאחרים במקומן דנ"ט כראש הפרק ה"ח לענין ולכהי' צריך לברך במקומו קודם שילך משא"כ לענין שאם הלך ששמיחור צריך לברך למפרע על מה שכבר אכל לא שמוע' דאית ליהו הך חשיבות דהא לא כתב הרמב"ם ז"ל בתחלת הפרק אלא שצריך לברך בכתבן במקום שאכל משא"כ לענין הלך שצריך בשחזור לברך למפרע הולך ולא נהרינן ליהו מדין הראשון דהתם מיירי כפת וכיוצא כדקאמר כסיפא ומכרך המוציא ודקין אחרים כתב סוודתה דחשע דבסעודה מחש מיירי משא"כ כיון ופירות להכי אתא לאשמועינן דגם כהני נמי דינא הכי ואם הלך וחזר שצריך לברך למפרע על מה שכבר אכל ולחזור לברך שניה על מה שזוהה לאכול ומכ"ם דברים שאין טעוני' וכו' :

והיה נר' עוד לחור דהכא אשמועינן דין ופירות לא מיקרי קביעות אלא היבא דהסיכו ולזה דקרק לו' הסכו כזה ולא כהני דהני גריעי קביעות' דיריה מפת ומזונ' דפת ומזונות ישיבתם הויא קביעותא האורכא דלית' לן הסיכה משא"כ יין לא מיקרי קביעותא :

שוב דאיתי להר"ב מנ"א שתי' כתי' דראשון שכתבתי ודאיתי במ' מעשה רוקח שפרס מחדש על הרמב"ם ז"ל שהקשה על הר"ב מנ"א דכפי דבריו הו"ל לדמות' ז"ל לחומר פיטורא ומדברי הרמב"ם ז"ל השמ' דאתא

מכהם הלכות בריות דרוד

מכמות והכל בנזכר אשר היבא דישבו כולם או נתמזגו בלחץ
הויא הפסקת עכ"ל הויא הפסקה בה"ב לא מנינו באכילה
דגמר בלבו הויא הפסקת כלל ובענין יסוב דברי הרמב"ם
ז"ל אחר שיבתי דבריו ז"ל עם הסוגיא בלי טעום הניחא
מנתי הכל בס' לח"ו ז"ל ע"ש

וראיתי לומר ז"ל כב"ס ק"ע ט שכתב ודעת הר"ן
ז"ל כפ' כישו' חרס לחלק בין שתייה לאכילה
דשתייה משום דאין לה קבע כי אמרו הב' לן ויכירך הוי גתך
ונריך לחזור ולכרך אבל אכילה יש לה קבע שפעמים שאדם
יושב בסעודה קטנה ונמשך לסעודה גדולה ומשום הכי אפי'
גמר וזכ"ל סילק הוטר לאכול עד שיטול ריו וזינו צריך לכרך
ונראה דלפי דבריו ז"ל צריך לומר וכו' ויותר נראה לפרש דברי
הר"ן דבקבועי' לאכילה קאמר דהכ ויכירך הוי סילוק לשת'
ואסור לשתות בלא ברכה ויותר לאכול דמאחר דזינו מצריך
ברכה לאכילה אינו כדון מצריך ברכה לשתיה שבאותה סעודה
בין דכולא מרא סעודה היא שתייה כתר אכילה גרידא וכסא
שאינו מצריך ברכה למה שיאכל כך אינו נוגעין ברכה למה
ששתיה באותה אכילה וכו' ע"כ ודבריו ז"ל אינם מוכיחים כלל
בזו שריאה היראה ואפשר לומר דמאי דקאמר דמאחר
שאינו מצריך ברכה וכו' הוונת דקשוא ליה דמי הוא כפי זה
הפי' דבקבועים לאכילה קמיירי ההוא עובדא דתלמודי דרב
ואעפ"כ הב' לן ויכירך הויא הפסקה לענין שתייה ולא לענין
אכילה דתלתא דפשיטא היא דכיון דבגמרא בענין אכילה
קאמר התם כפ' בינך מברכינן דלא תיקרי הפסקה אלא ע"ש
א"כ ודאי הוא דכשאמרו הב' לן ויכירך לא אתער ליהו אלא
למישתילגוה אחר דהס' הויא דמאחר וכו' קמ"ל דלאו הכי
הוא ככ"ל ויעיין בספר כ"ח ז"ל וס' תפארת שמואל ז"ל שהגיה
בדברי הר"ן ז"ל

עוד אפשר לומר ולשון הר"ן ז"ל מהופך דמחילת דמאחר
עד למה שיבתי באותה אכילה אין זה מקומו ז"ל
מקומו הוא לעיל בתירוץ ראשון שאמר ונראה דלפי דבריו ז"ל
וכו' לא היה קביעותם לאכילה אלא לשתיה דמאחר שאינו
מצריך ברכה לאכילה וכו' עד למה שיבתי באותה אכילה
והא דקאמר הוויבתי וכו' ככ"ל כיון שלא להגיה בדבריו ז"ל
ועיין מ"ס הר"ב הלבושים ז"ל דלח"ד דהסיח הדעת והב' לן
ויכירך הוי סילוק לענין שתייה ולא לענין אכילה אפי' בתוך
סעודה אחת ואמר הב' לן ויכירך איתער למשת' בלא ברכה
זכרי לאכול מיהו אינו צריך לכרך אלא על מה שרונה לשתות
ולא על מה שכבר שתה דאין יכרך על זה ששתה והוא אינו
הכרך על האכילה והא שתייה כתר אכילה גרידא וכו' ז"ל ע"ש
וכפי דבריו ז"ל אפשר לומר דלמה כתבון מר"ן ז"ל בבל' לתת
טיעם שאינו צריך ברכה אחרונה על מה שיכר שתייה ואפשר
שהרב עמנו בעלי הלבושים כך הכין בדברי מר"ן הב' ז"ל
ומיניה פסק והוציא הדין שלו אלא דאין זה נכון בדברי מר"ן
ז"ל כלל דהא מר"ן סיים ז"ל וכסא שאינו מצריך ברכה למה
שיאכל כך אינו מצריך ברכה למה שיבתי דמי כפי
דבריו ז"ל הול"ל כך אינו מצריך ברכה למה ששתיה
וכו' והעיקר כח"ס אלא דעל כל פנים קשיא לי
בנזכר לפי פי' זה של מר"ן ז"ל בדברי הר"ן ז"ל דאפי' בקבועי'
לאכילה הב' לן ויכירך הוי סילוק לענין שתייה ולא לענין אכיל'
תופק לי דאפי' דהוה לה התחלת סעודה אחריתי לנבי
שתייה עכ"ל הא מיהא לא ליכעי ברכה על השתייה כלל דהא
כשהוא בתוך הסעודה ויותר לשתות מים בלא ברכה כלל
מתחלת סעודה עד סופה ואפשר דשתייה דקאמר ליה הב' לן
וכסקי היינו יין ולהכי קאמר ליהו ראסור הנס דשרי לאכול
הס' כ"ס אס' הוי שמואל' מים מתלתא דפשיטא דשרי דאפי' הימא
דחשיבא סעודה אחריתי לנבי מים שלפסקה שתייה ראשונה
עכ"ל

ויכר ה"מ כשוכח אבל לכתח' קודם שיפיקו מתקומו צריך לכרך
ומשום הכי ניהא אבל אי בדברי' שאין טעונו' ברכה לאחריה'
במקומו עסקין אמאי טעונים ברכה למפרע והרי אין לך
עקירות שהיא סלוק יותר מתחלת' ונתן קובע ברכה לפניו
אבל לא לאחריו כח"ס עכ"ל וכוונתו ז"ל רזויה דבשלא אס'
אמרינו דמיירי בדברים הטעונים ברכה לאחריהם במקומו
משום הכי קתמיבסיהם ינזאים טעונים ברכה למפרע וצריך
שלא ילך עד שיכרך ברכה במקומו משא"כ אי אמרינו דמיירי
בדברים שאינם טעוני' ברכה לאחריהם במקומו אמאי קאמר
דצריך ברכה למפרע הארשאי לברכה במקום שהיא רונה
דאפי' לרעתיה דרב חסדא דוקא לענין שאס' רונה לאכול
עוד צריך לכרך פעם אחרת על מה שרונה לאכול משום דכיון
דאין טעון ברכה במקומו כיון שעמד מתקומו אז הוא גתך
סעודתו משא"כ לענין שיהיה טעון ברכה במקומו בדקתגי
מכרך למפרע אמאי הרי בכל מקום שהיא רונה יכרך ולא
נפקא מינה אלא אס' רונה לחזור לאכול פעם אחרת דצריך
לכרך פעם אחרת על מה שרונה לאכול הגם דחזור לאכול
במקומו שאכל כראשונה ולא עדישא מאלו נמלך לאכול
פעם אחרת ואפי' כן אינו צריך לכרך במקומו ברכה אחרת'
על מה שכבר אכל דדוק ככ"ל כוונת דברי הר"ן ז"ל והר"ב
כנה"ג א"ח סי' קע"ח כתב עליו שדבריו ז"ל צריכין ביאור
ואם על לשון זה נתבון שפתותיו כבוד מלנו

הלכה ו' כירך על הפת פטר את הפרש' וכו' ועיין
מ"ס מר"ן ז"ל ככ"מ וליצ"ד דס"ל לרבינו
דלעולם פשיטא דמתני' דסברת כ"ה היא פשוטה על זה האופן
כירך על הפת פטר את הפרפרת וכ"ס מביאה קדרה משום
דדמי ליה דהוא הוון ב"כ כירך על הפרפרת לפי פטר את
הפת וה"ה דהוא קדרה דלא פטר ליה דהא חטוב טפי מיניה
הוא ולא פטר ליה הברוב ממונו ולא פי' תלמודא ההוא פירוש'
בסיפא דמתני' אלא לנר שחאמר דכ"ס אסיפא פליגי או
מוכרחים אנו לפרש בספיא כך כדי לחול מחלוקת כ"ס וכפ"ז
כרישא מודים כ"ס לב"ה דפת פוטר הפרפרת דכ"ס מביאה
קדרה משא"כ אי אמרינו דארישא קאידרס' כ"ס דאפי' פת
אינו פוטר לא פרפרת ולא מע"מ רכ"ס פרפרת דלא פטר ליה
למ"ק דלא חשיב טפי מיניה דודאי פליגי ב"ס וכו' מיני דלא
הפשיטין פלוגת ס"ל להרמב"ם ז"ל דאסיפא פליגי ופסקינן הב"ס
וטעמ' מדקחזינן חס"ס דקבעי אליביהו

אי נמי אפשר לומר דכיון דקול דהס"ל לא קא בעי אליבי'
דכ"ס אלא היבא דנפקא מינה לב"ה ומהו הוכרח
הר"מ ז"ל ל' דאין אנו מפרשים בספיא הך פירושא אלא לנר
שחאמר דכ"ס אסיפא פליגי או מוכרחים אנו לפרש כך בדברי
ב"ה לחול עז' פלוגתא דכ"ס ולעולם בדברי ב"ה לחודייהו אי
לאו סברת כ"ס פשיטא דדברי ב"ה הוא דמאי קתני סיפא
הפרפרת אינו פוטר את הפת לאו דוקא אלא היירי דקתני
רישא פת תנא כתי סיפא פת וכיון דלא אפשיט' כועיין נקיטינן
כפשיטא דמתני' ודוק

הלכה ז' גמר בלבו וכו' כתב הראב"ד ז"ל לא אמרו
לענין אכילה אלא לענין שתייה בלבד אבל
לענין אכילה לא הויא הפסקה אלא במים אחרונים או בשניה
או בכמוסם עכ"ל מ"ס או בכמוסם דבריו ז"ל ז"ע דהא איהו
גופיה כתב בהשגות בסוף ה' חמץ ומצה דנתבטחו אפי'
כולם לא הוי הפסקה ולא הסיח הדעת כרו' וא"כ הכי השכחת
לה נחמנו שאמר כאן דחשיבא הפסק כיון דאפי' כולם לא
הויא הפסקה כדכתב ז"ל התם

ואפי"ר לומר ברוח דכוונתו כאן להקשות על רבינו
דח"ל דגמר בלבו הויא הפסקה לענין
אכילה הא אפי' לרשת' ת"ק לר' דמאחר דס"ל דלא שני שניה

עכ"ל יכול להתחיל לשתות פעם אחת בלבד ברכה באכילה
 האחרת. אי נמי אפשר דה"ל ז"ל ס"ל בת"ד דת"ל בת"ד
 הסעודה בעו ברכה ולהכי אי חשבינן שכבר נפסקה שהיה
 ראשונה בעינן לברוכי על מה שזוה לשתות עוד כשרוצה
 לאכול.

הלכה ט' היו חסובין לשתות וכו' כפ' ע"פ דף
 ק"א אמר רבי יוחנן אחר שינוי יין ואחר
 שינוי מקום אין צריך לברך מתיבי שינוי מקום צריך לברך וכו'
 ופי' רש"ס ז"ל ז"ל אחר שינוי יין וכו' שהביאו לו יין מחכית
 אחרת ויש לו טעם מסונה או גרוע או מטובח אין צריך לברך
 טניה על היין אבל הטוב והמטיב מיהא מברך אם מטובח מן
 הראשון כדאמרנ' בהרואה דף כ"ט אמר רב יוסף אמר רז'
 אע"פ שאמרו שינוי יין אין צריך לברך אבל לאמור הטוב
 והמטיב ושינוי יין היינו מחכית אחרת כדאמרנן בברכות
 ירושלמי כ' כינר על כל חכית וחכית שהיה פותח היה מברך
 עליה ומה היה מברך אמר ר' יצחק כשם רבי אומר הטוב
 והמטיב עכ"ל ודבריו ז"ל אינם מוכנים ללאו רישיה סיפיה
 ולא סיפיה רישיה בתמילת דבריו ז"ל משמע דס"ל דאין מברך
 הטוב אלא כדאיתא יין מטובח מהראשון הא לאו הכי לא מברך
 ובתרא הכי קאמר ושינוי יין היינו מחכית אחרת וכו' דמשניב
 דאפי' בסחה אפי' גרוע מברך. והנה יכולים אנו לברוא
 חילוי דרשב"ס ז"ל כתיב' גונוי וכוננו' ז"ל באומרו אם מטובח
 מהראשון היינו לברוכי מאי קאמרו לגעין ברכת כפה"ג או
 גרוע או מטובח לסי קאמר גרוע לא ולעולם לאו דוקא
 מטובח מה' אלא אפי' חז' הסתם כל דלא ידע לן שהוא
 גרוע מהראשון וכפ' שפיר מיייתי ראייה מהירושלמי דפ' כינר
 דהיה מברך אבל חכית וחכית מסתמא כל שאינו ידע שהוא
 גרוע מהראשון. א"כ אפשר דכוננו' ז"ל במאי דקאמר
 מטובח מן הראשון היינו לברוכי היכא דלאו יודעים שהוא שזה
 לא ואינו מטובח ממנו בזה אינו מברך ולעולם היכא דכבר
 ידע מהו בעינן שירע שהוא הטוב מהראשון משא"כ מסתמא
 דהיינו ידעא דעריין לא ידע ליה מהו שפיר מני לברוכי
 עליוהי וכפ' מאי קאמ' רשב"ס ז"ל אם מטובח מהראשון
 רכריו ז"ל כדיוקא והיינו היכא דידע מהו זהא דמיייתי ראייה
 מהירושלמי היינו להיכא דלא ידע מהו שפיר מני לברוכי עליה
 מן הסתם:

והתו' ז"ל כתבו ופי' רשב"ס וכו' וכן נשמע בירו'
 דסוף כינר מברכין דקאמר אבא בר רב הונא
 אמר יין חדש אין צריך לברך כגון יין אין צריך לברך שינוי מקום
 צריך לברך וכו' משמע שר"ל דין חדש וישן צריך לברך לפי
 שהשן טוב מן החד' אבל שינוי יין הסתם אין צריך לברך כיון שאין
 ידע מהו שהיה מטובח. ויהי עובדא דבתרא הכי פליגי עליה דקא'
 דעל כל חכית וחכית מברך וכו' הטוב והמטיב משמע בכל
 עיני אפי' מטובח לכינא. מיהו יש לראות שהיה מברך לפי
 שלא היה חכירו אבל אם ידע שהשני גרוע לא ע"כ וכוננו'
 דבריהם ז"ל כדאיה לכאורה דתמילה פרכיה ראייה לברכין
 רשב"ס ז"ל מהירושלמי דמשמע דדוקא כשהשני מטובח מהא'
 ובתרא הכי כתבו עליו מיהו עובדא דבתרא הכי משמע דאפי'
 כשהשני מנונה מהראשון מייחב לברך וא"כ אין לנו הכרח
 לפסוק כדבריהם דמשמע דבריו דדוקא כשינוי מטובח
 מהראשון כיון דעובדא דבתרא הכי פליגי עליה דרב הונא
 וישנו אותו דמני לחיאי כדבריו רב הונא והיינו כסתמא שאינו
 ידע אם הוא גרוע או מטובח מהראשון. ומאי דקאמר רב
 הונא דדוקא מטובח היינו היכא דידע מהו בעינן דליהוי
 מטובח משא"כ בסחה ולעולם כפ' מנינן למימר דלא קא'
 מקשו ארכרי רשב"ס ז"ל כלום דלרשב"ס לק"מ דפסק כרב
 הונא. לא דאיכא למידיק דאיתא לא הקשו לרשב"ס ז"ל מק'
 כ"ל

היא נופיה ובתרא הכי דבריו קשיין אהדרי. אשר על כן
 נראה דתמילתא דפשיטא היא דמרכרי רשב"ס ז"ל הוא דקא'
 מוקשו ליה מברכין נופיה ולהכי הונרו לישב. ומעתה ל"ק
 מה שדקדק בדבריו התו' ז"ל כס' מנעשה רוקח שגרעס מחמט
 דמיחא שהם מיטבין לדעת הרשב"ס הוא עובדא אמנע
 עדיין קשייא מאי דקאמר רב הונא נופיה שינוי יין אין צריך
 לברך דאפי' מיחא דמייחי בסתם הא קאמר דאינו צריך לברך.
 וכמ"ש לק"מ דאין מקשים התו' ז"ל כי אם מברכין רשב"ס
 נופיה ומה שהביא בתרא הכי הוא עובדא ובראית שהיה
 פליגי ארין שהביא כדאמרו משא"כ מאי דמשמע יתו מברכין
 רב הונא דבסתם א"כ לברך אינו מוכרח ליתובי לדעת רשב"ס
 כיון דלא איתוי ליה ש"מ דלאו הלכתא היא ופסק כעובדא
 דר'. א"כ ז"ל דס"ל התו' ז"ל דהיה דשינוי יין א"כ לברך
 מיתוקמא כפי דבריו רשב"ס כשינוי גרוע מהאמר או שזה לו
 ודע דהטור ז"ל כתב מק' ע"ה דבריו רשב"ס ז"ל כדאפי' אחריתא
 דס"ל דרשב"ס לא מייחב לברוכי הטוב והמטיב אלא היכא
 דהשני ודאי מטובח מהראשון וכו' ודבריו ז"ל תמוהים דאין
 עלה על דעתו להכין הכי בברכין רשב"ס ז"ל דא"כ תקשה ליה
 סוף דבריו של רשב"ס. ותו דהתו' ז"ל פירש דבריו רשב"ס
 דמאי דקאמר בתמילה מטובח לאו דוקא וכמ"ש לבי'ל
 ולקושויא וז"ל דס"ל להטור ז"ל דכל האי דמייחב התו' ז"ל הוא
 לדעתם לגעין הלכה או ליישב הירושלמי דלא פליגי ר' אחאי
 דאמר דדוקא מטובח וכפ' שפיר דבריו. לא דאיכא למידיק על
 זה דהא מברכין התו' ז"ל להדיא כפרק כינר מברכין דכ"ט
 ד"ה הטוב והמטיב וכו' דלברכין רשב"ס הוא דקא' מתיבי
 הוא עובדא דרבי שכתבו לפני' רשב"ס יעמידנה להיה
 דרכי כמסופק אם האחרון טוב ולזה היה מברך שחא מטובח
 יצא וא"כ אין הטור ז"ל לא חס לכל זה ובתרא דבריו רשב"ס
 דדוקא מטובח. וכבר תמה עליו מן ז"ל כב' ותו דמה
 יעשה לברכין רשב"ס בעצמן חספיה לרישיה. וז"ל דכוננו'
 הטור ז"ל בקיה שהביא דבריו רשב"ס ז"ל באופן דמשמע מברכין
 דדוקא מטובח מהראשון הוא מאי דמשמע מברכין רשב"ס ז"ל
 שכתב להדיא דדוקא מטובח והנס שהביא בתרא הכי עובדא
 דר' דאכל חכית וחכית הוה בריך איכא למימר איפשר דהוה
 תפרשה כמטובח ב"כ והכוונה אבל חכית וחכית שמתבא
 מטובח מהראשון כי היכי דלא ליפלוג ארכרי רב הונא ז"ל
 אייתי ליה אלא ליתני ראייה דלא מני לברוכי אבל שינוי אפי'
 מחכית אחת שחלקה לשתים קמ"ל דדוקא שתי חכיות ומאי
 דקאמ' הטור ז"ל כתר הכי והתו' פ' הכוונה פ' דבריו רשב"ס ז"ל
 ולא דבריו עצמן דבתמילה הכי פשט דבריו וא"כ הביא מה
 שפי' בו התו' ז"ל כ"ל ברור כדבריו הטור ז"ל דאין קושי לברכין.
 ותו דאי תימא דחאי דכתב הטור ז"ל והתו' פירשויא דבריו
 עצמן הרי הם מסתמא דבריהם דאפי' גרוע מהראשון מברך
 ואין כתב משמע דאם ידע שהוא גרוע ממונ דאינו מברך
 דדוקא היכא דמסופק אי מטובח או לאו אלא ודאי כמ"ש
 ואין לומר דמאי דקאמר מברכין התו' ז"ל דאין לברך בגרוע
 ממונ היינו דדוקא בגרוע ממונ הרבה ולא בגרוע מעט וא"כ
 מנינן למימר שרבי התו' ממש קאמר ולא מאי דפי' בברכין
 רשב"ס הא ליתא חידא דא"כ ארשמועינן בסתמא דמברך
 לישמועינן דלכותא אפי' דהוי גרוע אלא שאינו גרוע ב"כ
 ומכ"ש סתמא ותו דמשמע מברכין ז"ל נמי דאפי' אינו גרוע
 מהראשון לא מעט אפ"כ אינו מברך הטוב והמטיב וכמ"ש
 מן ז"ל כב' והוא דקדוק נכון וא"כ לא מנינן לאוקומי דבריו ז"ל
 אלא כמ"ש:

ודעת רבנו ז"ל נראה דס"ל דלאו דוקא חדש ויין יסך
 דקאמר כדירושלמי דה"ה איפכא וטעמא דס"ל
 כעובדא דר' ז"ל דפליגי אדרכי הונא וכו' דאמר ר' דעל

הוא דדוקא מטובח היינו היכא דידע מהו בעינן דליהוי
 מטובח משא"כ בסחה ולעולם כפ' מנינן למימר דלא קא'
 מקשו ארכרי רשב"ס ז"ל כלום דלרשב"ס לק"מ דפסק כרב
 הונא. לא דאיכא למידיק דאיתא לא הקשו לרשב"ס ז"ל מק'
 כ"ל

מכתם הרבות פרבות הלכות

כל חכית והצית היה חכרך צלח הדכל תלח כטוי המין זלו כשהוא המונה בטעמו או בפוזלו או בחסיכותו מכרך עליו הטוב והמטיב ולהכיר האחר על כל חכית וחכית דסתחא או אפסר טיהיו שוין בטעמן ובזוונם לגמרי וכפז מאי דכתב הקת"ס זל סחור לחודס לאו דוקא סחור וזרוס או חדש וישנ אלא סחור וזרוס לחודש נקטתה דלא תימא דחיותא לאו מילתא היא אפי' תצתם סיה קת"ל דאפי' כ' קדושים ב' מינים ומכ"ס היכא דמטוים בטעמם ל"ס אחרון גרוע וזל' אחרון מטובח מילתא דפטיטא דרפדך דכטעמא עיקר ומאי דקאמר בתר הכי יסן וחדש אחא לאשמועינן דהגם דהשני גרוע מהראשון עכ"ל כיון שהוא מין אחר מכרך הטוב והמטיב אמנם מן זל כתב ככה על דבריו וכינוי וזראה מרביו דדוקא כשהשני ממון אחר הוא דמכרך הטוב והמטיב אבל אם שניהם ממון אחד אפי' דהשני המטוב מן הראשון אינו מכרך הטוב והמטיב והיכא שהשני ממון אחר והוא גרוע מהראשון כפשו דההנות דמשמע מדבריו דמכרך עכ"ל וזינו הפין דבריו זל דלטו כשהשני מטובח לאו שני מינים ניכרו וכפ"ס ותו דמ"ס שההנות כתבו דמשמע מדבריו זל דאפי' השני גרוע פשוט הוא בדבריו זל וכדכתיבנא :

ודע

דמשמע מרביו רבינו זל דדוקא לא הני לבדוכי על השני הטוב והמטיב לא היכא רבא היה שם מתחילה השני לפניו לא עכשוו הביאוהו אבל אם היה שם מתחילה לא מני לבדך מה"ש וכא להם יא אחר וכו' ארוס והביאו סחור או יסן והביאו חדש וכו' אבל הסור זל כתב ולא דוקא הביאו להם מהחדש אלא ה"ה אם היה לו מתחילה ב' מינים יבנות מכרך על השני הטוב והמטיב ע"כ ולא ידעתי מכלל הא מילתא דיוון שהיה שם לפניו כבר נפטר בכרכה קמיתא ולא הני לבדוכי תו עליו הטוב והמטיב דמשמע דלא מרבכינן הטוב אלא באופן דעדיין לא נפטר זה קיין מכרכת כפ"ג ואנו מכרכין במקומה הטוב והמטיב משא"כ הכא דמעיקרא היה לפניו מכלל לומר דמכרך עליו הטוב והמטיב ואפי' נפטר דמיירי כשמעיקרא כיון שלא נפטרנו כברכת כפ"ג אלא לבדך עליו אח"כ הטוב והמטיב וכיון שנתכוון שלא נפטר אותו הו"ל כהביאוהו לפניו עכשוו וכונתו לומר דלאו דוקא הביאוהו לא אפי' היו שניהם לפניו משכחת לה אופן שיכרך עליו הטוב והמטיב והיינו כשנתכוון שלא נפטרנו :

ומרן

זל כתב בשם הר"ר הטוב כדבריו הסור זל אבל המדרכי כתב כפרק הרואה בשם אבי העזרי שם הביאו לו יין רע ויין טוב באחר שיש לו לבדך תיד כפ"ג על היו הטוב ופטר את הרע ולא יבדך על הרע תחילה כפ"ג כדי לבדך אחריו הטוב והמטיב כדי להקרות בכרכות כי לעולם יש לבדך על העיקר ועל החטב תחילה כדאמרינן בפרק כ"ח עכ"ל ולא ידעתי מהיכן קא דיוק מן זל מדבריו הסור זל פלגי על קמי דכתב אבי העזרי שכתב אבל המדרכי וכו' דילמא לעולם אינו ומורה כדבריו אכזה ואכזה זל מורה כדבריו הסור זל אלא דהסור מייירי כסתמא דלא ידעין הי מנייהו עדין ולהכי מכרך על אחד מהם כפ"ג ועל השני הטוב והמטיב תל"כ היכא דאחד מהם גרוע מורה הוא דמכרך על החטוב כפ"ג ופטר את הרע וכו' דס"ל למרן זל דהמדרכי זל ס"ל דדוקא כשהשני מטוב מהראשון הוא הטוב והמטיב ולא מסתמא וזל' בגרוע ולהכי מוכרחים לומר אנו דאינו מורה פרינו של הסור זל דלא משכחת שיהיה זה האופן שאם היה מסופק לא מרבכינן הטוב והמטיב ואי אחד הטוב מחבירו צריך להקדים הטוב ולפטרו האחר וכן משמע מדבריו נמי למדקדק בדבריו דס"ל דאין מכרכין הטוב והמטיב אלא כשהשני הטוב מהראשון ומ"נ פטור זל כראה דורה כדבריו ראב"ה זל ולא מייירי לא כסתמא

א"יכו יורע מהוא הרוב הא לאוהי פ"א לחקדים החכוב ומ"ה העיקר פריצת הרמב"ם זל כמ"ס נפח"ס דהסור זל מורה הוא ברין של ראב"ה זל שכתב המדכ"ל זל גמורא דיונו ודבלינו ליטב פסקי מרן זל בש"ב ש"ס א' הכייל לרין הנור זל אפי' היו לפניו שני מינים מתחילה מכרך על הכ הטוב והמטיב וכפ"ג הכייל דיונו של המדרכי בש"ס ראב"ה זל ומדברי מרן זל ככה משמע דפליגי אלא ודאי כמ"ס וראיתי גמור"ס זל בהנה"ט שכתב בס"א ודוקא שלא היו לפניו יחד כשבידך כפ"ג אבל אם היו ביחד א"כ לבדך אלא כפ"ג במו שיתבאר בס"ב ע"כ הרי דכיון ליטב מה שהקטנו דאין מרן זל פסק שתי הסכרות הפשוטות כמו שכתב ככה ולהכי תיירן דדבריו הסור מייירי כלא היו בטענה שבידך כפ"ג וכמו שביאר הרב מנחם דוד זל ואחר המחילה רבה הראויה לפי כבודו זל אי אפטר שלוח כיון מרן זל מרא דא"כ אמאי ככה משמע דהם חולקים ואם הוא כך כמו שחילק מור"ס זל הסור זל מורה בדבריו ראב"ה וראב"ה מורה בדבריו הסור ומר אחר קרא ומר אחר מרא ולא פלגי אלא ודאי העיקר כמ"ס (אה"ב גראה מדבריו א"א זל דלא שלטו עיני קראו כדבריו הר"ר דהן אמת הקושייתו קושייא כפי מה שהפנין הדב ע"ז דאתא לתרומי דבריו מרן ושמרן מרן בו מכה תיירן וה דאינו רחוק על כמ"ס במקום אחר מהש מוריס הרב כס' כ"ג נ"ד דמצינו כונא כזה א"כ שיהיה יש מקום להקשות כפי דבריו הסור אכן מור"ס ספק על מ"ס כשקרו דרכי משה על קושיית מרן זל זל ומיהו יש ליטב דרכיו לא קאמר אלא כשלא היו ביחד כשבידך כפ"ג אבל היו ביחד גזירה לדבריו המדרכי ע"כ וא"כ כמשה כונתו לומר לדעתו אתי שפיר שני הדינים הנו' אמנם לדעת מרן קשה זה כ"ל בגוניה טוב ראיתי הדרשה אחר שיצאתי לאור מהדש נראה שהבין דבריו דמ"א כמ"ס וקשה שם דבריו הס"ע אהדרי גם בראיית שם שהקשה על מרן הכה כמו שהקשה א"א זל דהסור מייירי כשאין ידוע וכו' והנחתו בתימא ויעוס מה שע"י כדבריו הסור ודבריו דכ"ס והת') :

הלכה י' אין מכרכין על אוכל מן האובלים וכו'

ירושלמי פרק כ"ד מכרכין ר' ויקרא אומר ר' זירא בעי אהן דנכס תרומוסא ומכרך עילייה ונפל מיניה מהו מכרכינן עילייה ומלא תניית מהו כונו לבין אמת המים אמרין תמן לכך כיון דעתו מתחילה כרה הכא לא לכך כיון דעתו מתחילה תני ר' חייל אין מכרכין על הפת אלא בשעה שהוא פורס אחר ר"ח בר וואי דהא אחריה אהן דנכס פוגלא ומכרך עילוי והוא לא אתא ליריה צריך למיברכה עילייה ומלא תניית ע"כ והנה לדעת רבינו זל דבריו הירושלמי ברורים דמכעייני ר' זירא שמעינן דהיכא דבידך ונפל מידו ונאכר דמכרך ומלא אחרייתו על הפירות האחרים ויש חילוק בינו לרין אמת המים כמו שמתלק בירושלמי ותני ר' חייל דבמקור מיניה ר"ח בר וואי דנכס פוגלא עכשוו וכשעה שבידך עליו לא בא עינין ליריה דבעי כדוכי פנים אחרת אמנם לדעת ר' חייל א"ה הורה דמיה"ס כפיני שלא הוסיף והירושלמי הזה אלא ריבא דנכסו בידיה ובידך ונפל מן ידיה דבעי כדוכי פנים אחרת שיהי הביאו הירושלמי כולו ונפי' כההיא דתני ר"ח דטעמא דאינו מכרך אלא בשעה שהוא פורס הוא משום דחי בוצע קודם הכרכה שחא תפול הפרוסה מידי ויאכרכה ויעטרך לחזור ולכרך על פרוסה אחרת ויש כאן כרכה לכטלה אבל כשהוא מכרך קודם כניעה על כל הפת אם תפול הפרוסה מידי יפרוס אחרת ולא יעטרך לבדך וכו' מ"ה למרנו מרביו הירושלמי שאם היו פירות לפניו ודעתו לאופלס ונטל אחר המים וכיך עליו ונפל מידו ונאכר צריך לבדך כרכה אחרת על הפירות שאכל וכו' הירושלמי דכל

וכס' חלום רבה ספק על דברי הלכות אל ועוסב עמו האמר
 כפי' חירושלמי לרעת הרא"ש אין מקום למה שרצה לתרן
 הלחם המודות קושית תהוה למה לא נקט בריש חירושלמי
 והוא לא חתא ליריה כמ"ס בההוא רפובל' ותירצה עמו דברי
 חרן הכז בפירושא חירושלמי כדעת הרמב"ם ובשלמא לרעת
 הרמב"ם יחא אבל לפי' הרא"ש ושכן חכין תרז' חכתי קשה
 ועיין בכו' סי' ר"ו מ"ס חסס שבולי הלקט שהביא חסס ג'און
 וכראה נתי חסס דמפרשי תחילת חירושלמי לענין נאכר ולא
 איפשיטא וההיא דר' חייל ודנסב פובל'א בפנין אחר דלא
 כהרא"ש ודלא כהרמב"ם ועיין בסו' סי' ק"ס מ"ס חרן קבז'
 מ"ס הכז חסס רבינו גראון ופי' חירושלמי כס' השכולי לקט
 חסוס הפסק וברולי הדור סכנדרס דחו דלא קיל' כחירושלמי
 חסוס קול' כרכא ע"ט ולפי' א"א כהרמב"ם דאינו חסוס
 הפסק ל"ק וכנראה שהכין כן ארז פר"ח בחיס חיס כדעב
 הרמב"ם והטור ע"ט וכן ראיתי בריוט' בסו' ר"ו שהכין
 ברערי הרמב"ם כפי' הכז דלאו חסוס הפסק הוא יעוש :

חלכה י"א דברים הבאים וכו' פ' בינר מכרכין
 דמ"א ומירוש' אל דברים הבאים מחמת
 הסעודה ללפת בהם את הפת אין טעונים ברכה דהו' להו'
 טפילה הילכך כל מידי בין חוון בין פירות שהביאו ללפתן אין
 בו ברכה לא לפניו ולא אחריו - שלא מחמת הסעודה בתוך
 הסעודה כגון עיסא וכן חרדון ותרדון שאינם ללפתן ובאים
 לחוון ולאטע טעונים ברכה לפניו דלאו טפילה ביניה ואינו
 בכלל לחם דפטור מברכת התפילה ולא לחמיהם דמיני חוון
 ביניה וכהמז' בוטרותן דברים הרגילים לבא אחר הסעודה
 כגון פירושא פ' בינר בתוך הסעודה שלא מחמת ללפת טעונים
 ברכה וכו' דלאו טפילה ביניה בין לחמיהם דאין ברכת חוון
 בוטרותן דלאו חווני ביניה - והתו' אל כד"ה תמהו עליו ול'
 ולא נהירא דא"כ חתני' היא דמכרך על העיקר ופוטור את
 הטפילה ומאי קמ"ל - וע"ק דפרך בסמוך יין נמי ניפטריה
 פת ומאי קשה והלא כשאתון היין אינו טפילה לפת ואכן
 במידי דטפל דפת מיידין ואין לפר' לפי' הקונטרס יין נפטריה
 פת כשאר פתו כיון ופ' דהו"ל יין טפל דהא לא אשכחן שיכרך
 עליו בפנין זה אלא ודאי וכו'

ולענין דלגשו אל לק"מ כלל דמה שהקשו דמתני'
 הוא דבריהם אל אינו מכין דמתני' מיירי
 בטפילה שאינה עיקר כלל ולא בעי' למיכלה אלא כדי לחתק
 דומיין דרב חליה וכוננא חסא"כ היכא דהטפל ב"כ עיקר
 חנלן דפטור קמ"ל רב פפא דאפי' טפילה כהאי פטר לה הגם
 דהיא עיקר שרונה למלאת כטנו ג"כ תמכה :

ג מה שהקשו תמה דפרך בסמוך אי הכי יין נמי
 ליפטריה פת אין קושית תוה לרברי דשו' אל דכוונת
 הקושא היא דהגם דין אין בא טפל ללפת וכוננא עבד' כיון
 דאכלה עכ"פ גריבא' דאפי' ללפת חרות החתכל מיקרי טפל
 שהיא צורף חס"פ לומא למת ולכתי פריך כיון שאתה אחרת
 שאפי' דבר טב"כ הוא עיקר ואינו טפיל של המסעה אעפ"כ
 פטור ה"ה כתי יין ומאי טבא דין נמי דאפי' דהא עיקר ג"כ
 עבד' כיון דנורף אכלה הוא ליפטור ותמיהני שהרי הם עצמם
 בסמוך כר"ה אי הכי וכו' דרוא' יין מחמת הסעודה אתי שסוף
 שותה כמה פעמים דאי' ללאו הסעודה לא ישתה יבד' דכיון
 שהם עצמן צריכין לפרש כך אחאי' לא פירא כד לעיל ול"ק
 לרשו' חרי' - תו' הקשו כמה שפירשו דבריהם הבאים שלא
 מחמת הסעודה וכו' בגון דישא ותרדון וכו' ולא נהירא
 דאחרין בחתני' בלך פל' הפת פטור את הפטרות ובהמרא
 מפרש דהא כל מעשה קדרה - ודברים הרגילים לבא לאחר
 הסעודה פירשו וכו' ואפי' הביא אותם בתוך הסעודה וכו'
 דהיינו כרז ששת והו"ו דלא כהלכתא קול' כרפ' לחמן וכרז
 הוה

דברי חירושלמי לא מיירו אלא ככה"ג והוא תפוח מאי
 טפליהו - ואחאי' איכפל זה הרין זה פעמים כחירושלמי
 חורבוסא ופובל'א - וכבר ראיתי כמעשה רוקח שחמה
 עליהם אל ומה שמכס לתרן לא כיון יפה כהו שיראח הרואה -
 ולענין דס' להרז' והרא"ש אל דכעית רז' לא איפשיטא דהוה
 בעי למיפטט מחמת חמים וחילקו דאין ראה כיון דיש לחלק
 כימיס דשאני אמת חמים שלחות חמים חכוין מתחילה
 פסא"כ הכא והכוונה דאין ראה דאין צריך לחזור ולכרך כיון
 דיש לחלק כימיס - ובתר הכי מייתי הש"ס כרייתא דר"ח
 דצריך לכרך על הפת כשעת בניעה דוקא ומינה קא פשיט
 ר"ח כר ווא כפובל'א דצריך לכרוכי וכמנא שלא עלה ביריכו
 חירושלמי אלא דיקא דנסב כיריה וכריך ופנל מן יריה ולא
 קשה הידי להרז' והרא"ש אל ומאי דלתי טפיר דבריהם אל
 הוא לישא דקאחר הרין דנסב פובל'א וחכרך עליה והוא לא
 אתי ליריה חממע דאחר דנסב וכירך או הוא דלא אתא
 ליריה והכוונה היא דנאכר חירו' - אהנס טיפת הרמב"ם
 אל נכונה יותר לענין דר"ק הרין דנסב פובל'א וחכרך עליה
 והוא לא אתא ליריה הכוונה וכשעה שבירך עליו עדיין לא
 היה בא לירו' וכו' ומתמע חרכי הרא"ש אל בהרא' דהגם
 דרוצה לאכול כל אותם שהם לפניו ולקח אחר וכיך עליו
 ופנל חירו' אעפ"כ לא אחרין דכיון דרעתו לאכול כולם לא
 בעי לכרוכי דהא על כולם היתה כוונתו אלא אעפ"כ בעי
 כרוכי - ועשמו כיון שהוא אל מפרש בההיא דתני ר"ח
 דטעמא דיכרך קודם שיכנס הוא חסוס שאם תפול או אותה
 פרוסה או אינו צריך ברכה על פרוסה אחרת כיון שבירך על
 כל הפת השא"כ אם יכנס ואח"כ עכרך חייב שמי' תיפול חירו'
 אותה הפרושה ונחנא שצריך לכרך על פרוסה אחרת הרי
 משמע לפי דבריו אל דהגם דרוצה לאכול כל הפת דהיינו טפי
 מחותה פרוסה שחתך כשעת הכרכה וא"כ איכא למימר דהרי
 דעתו לאכול יותר מוה הפרושה ואפי' נפלה לא בעי ברכה
 קמ"ל דאעפ"כ בעי ברכה פעם אחרת ומינה לפירות לפי
 דעתו אל דהגם דהיה דעתו לאכול כל אותם הפירות שהיו
 לפניו עכו' כיון שלקח אחת כירו' לכרך עליה ונפלה חירו'
 וכאכרה צריך לכרך פעם אחרת ;

אבר לרעת הרמב"ם אל דס"ל בפירוש דהא דתני ר"ח
 דינא אחריתי הוא ראשונותין דהיבא דבירך
 קודם טבא דכר לירו' ח"כ לירידה אל מניין למימר דרוקא
 היבא שלא היתה כוונתו לאכול אלא אותו הפרי תאומם שהיו
 לפניו ונאכר או מחייב לכרוכי ומנא אחריתי לפי שנאכר
 אותו הדבר שכוין עליו ככרכתו חסא"כ היבא דכוונתו היתה
 לאכול מהפירות שהיו לפניו הגם דאיתו שיהי כירו' נפל ונאכר
 לא בעי לכרוכי ומנא תביות והכי דייק קנת לישא דהרמב"ם
 אל אעפ"כ שהוא תאומם חוון ואם איתא הו"ל לאשמועינן
 בכותא טפי הגם דרוצה לאכול דבעי כרוכי פעם אחרת לא
 דהו"ו דמ"ס"ל נכון כדעת רבינו אל וכן נראה מדברי הטור
 סי' ר"ו שכתב נטל פרי בירו' וכו' אעפ"כ שהיה תאומם חוון
 לפניו יותר כשבירך ומ"ס לרעת הרמב"ם אל ומוכרחים אנו
 לומר כן כדעת הטור אל שהיא פסק השני הדיונים כדעת'
 הרמב"ם אל דרוק ;

אזה"ב וכוה אתי מ"ס דרא"כ בסו' סי' ר"ו על דרערי
 הש"ס רק שלא היה דעתו עליו לאכול ותמה'
 ספריש דאינו כן לרעת הרמב"ם והרא"ש וכל האלוניס אפי'
 היה דעתו צריך לחזור ולכרך כי אם לרעת הרא"כ ור"ת
 פ"ס ולפי האומר דהטור והרמב"ם כחרא שיטה קיימי דלא
 כהרא"ש ולהכי דמ"א הגיה על מרן שהם דכרו' הרמב"ם
 והטור ופירש דהיינו דוק בשלא היה דעתו לאכול ולא כתב'
 כהרא"ש ועיין להר"ט מ"ק ח' מ"ט כזה על דברי רמ"א אל

מכתם הלכות ברכות גרוד

זוהי עכ"ל. והא ל"ק דכיון דרב פפא הלכתא קאמר מילתא
לפשיטא דכוותיה ק"ל דהוא כדלמא ומאן אמר דלא הוה
בדיה וקבלה מפי מרובים דהכי הלכתא. ותו דכיון דתלמוד
איתיה ליה בתר הכי ש"מ דכותיה מ"ל תלמודא והכי ק"ל.
גם מה שהקשו בדמורא פירשו למתני דקתני כיון על הפת
פטר את המפרסת דה"ה כל מעשה קרייה. י"ל דאפשר דס"ל
רב פפא כב"ט דקאמרי דפת אינו פוטר אפי' מעשה קרייה.
ואינו דוחק לומר דס"ל כב"ט דהא אפי' הרמב"ם ז"ל בפרק ד'
מה ברכות לפי מר"ן הכ"מ ז"ל התם פסקי כב"ט דמדסקיל
זטרי הש"ס אליבייהו ש"מ דכוותיהו מ"ל הש"ס. גם אלו
באמר דהכי מ"ל לרב פפא ואפשר דזהו טעמו של רש"י ז"ל
דכיון דמהש"ס משמע דס"ל כב"ט כי היכי דלא תקשה
הלכתא אהלכתא דרב פפא קאמר הלכתא ורב פפא פשיטא
ליה דכ"ט ארשא הוא דפליגי וס"ל דאף לא מעשה קרייה
אינו פוטר אותו הפת דרוק:

איה"ב עיין כס' קדשי דוד בתנן דשייכא למי קעז'
שהארץ כענין זה דבריהם הכאים ואביוניה
ז"ל וכלתי לעמוד על דבריו שם כי טרחת ההעתקה רבה
עלי והיה צריך זמן מה ואין היכולת בידי מחמה סיבות.
פ"ה הל' א' נשים ועבדים וקטנים וכו' וספק וכו'
משנה כפ' מי שמתו דף ד' ובמורא ח"ל
רבינא לרבא נשים בכהמז' דאורייתא או דרבנן למאי ב"ת
לאפקי רבים וכו' ת"ש וכו' ולפיטמין וכו' אל"ה הכא בנאי
עסקינן כגון דאכול שיעור דרבנן דלתי דרבנן ומפיק דרבנן
צ"ב ופירש"י ז"ל או דרבנן דכתיב על הארץ הטובה אשר נתן
לך והארץ לא נתנה לנפשות להתחלק וכו' ותמהו עליו הת'
ז"ל כר"ה נשים בכהמז' ותמיה כהנים ולויים נתי תבעי שהרי
לא נטלו חלק בארץ וא"ל לא יוצאו אחרים זה בכהמז' ואינו
קובץ דכרייה ז"ל דרש"י ז"ל טעמו ונזמקו עמו דהא ק"ל כר' יוסף
דאמר כפ' כרם רבעי חכאן אחרו וכו' מתורים אבל לא גרים
ולא עבדים משוחררים שאין להם חלק בארץ ר"ת אומר אף לא
כהנים ולויים שלא נטלו חלק בארץ ר' יוסי אומר יש להם ערי
מוגרש וידוע הוא דהלכה כר' יוסי וכן פסק הרמב"ם ז"ל פ' ז'
מהלכות מעשר שני וליהי רש"י ז"ל בחר לאוקומי הכניא
אל"ה דהלכתא. ואפשר דס"ל להתוס' ז"ל דהכי קא בעי
תלמודא דק"ל פתם משנה ר"מ וקבעי אמאי דקתני מתניתין
ומייב"ו בכהמז' אי חיובא מראורייתא קתני או מדרבנן וא"כ
לדעתיה דר"ת הוא דקבעי ולהכי קא תקשו לדעת רש"י שפ'
צדרי הכניא הם השום ולא נטלו חלק בארץ אמר' לא קמבעי'
ליה ג"כ בכהנים ולויים שאינם יכולין להתודו ולומר אשר נתת
לנו שלא נטלו חלק בארץ ואע"ב רבבי וריו לא אשכחן
דחייביהו ד"ת מדרבנן דמשמע דפטורים לגמרי שאני התם
דאין הוריו מעבב משא"כ הכא שאסור לאדם שיהנה כלל
ברכה חייביהו מדרבנן.

אך אי קשיא הא קשיא לדעת רש"י ז"ל גרים ועבדים נתי
תבעי ליה שרי לא נטלו חלק בארץ. ואעבדים
איבא למימר דה"ה דקטן נשים וכו' עבדים דכל מצוה
שהאשה חייבת עבד חייב דבמר לה לה תאשה אל"ה גרים
קשה:

וראיתי להרשב"א ז"ל כחידושו שהק' קושא זו ותיקן
דאפשר דגרים ועבדים הוה פשיטא ליה
דחייבין משום דיש כהנים וזרים שהם חייבין ע"כ ותמיהא
לי על הר' ז"ל דתתי חדא דהלל כל מצות שבתור' דאשה פטורה
ועבד נתי פטו אמאי לא חייבין להו כיון דיש כהני דקחייבי
ותו דא"כ בחייבינהו נתי בודוי מעשר אלמא תנן דאינס
מתודים אליבא דכ"ע וליבא מאן דפליגי. וגם לויים וכהנים
למה לא חייבינהו בודוי העשר תמיה טעמא ר"ת. והא

מיהא ל"ק דאפי' לדעת ר' יוסי קאמה דהכי ז"ל אל"ה האסור'
ק' וכו' ומה שהקשו לדעת רש"י ז"ל אמאי לא קחייביהו. ליה
בעבדים וזרים ז"ל דהא ז"ל דבעבדים נתי קחייביהו ליה ודיוק
לשכא דרש"י במתני' בבמ' בבני לה דאורייתא או דרבנן עכ"ל
משמע דבעבדים נתי קבעי אל"ה קטן נשים וה"ה עבדים
ואיירי דאיירי בנשים קטן נשים ואי מפשיט לן בהני ה"ה נתי
גר ומאי שני.

והרי"ף ז"ל כתב אמתני' ז"ל תפלה זמורה וברכת
המזון דהו"ל מ"ג שלא הזמן ברכתא וכל מצות
עשה שלא הז' נשים חייבות עכ"ל.

וראיתי כס' מר"ק שהכין מדברי הר"ף ז"ל דס"ל
דכפ"טא הכניא מרקאמר דהו"ל מ"ג שלא
הז' ותמה על הר"ר יונה ז"ל שהכין שהדבר ספק. יעיש
ולענ"ד אין ראיה כלל מדברי הר"ף ז"ל דה"ק תפלה וכו'
וכהמז' טעמא דחייבין משום דמ"ע שלא הז' כהנאי הוא וכוון
דאינה מ"ע שהז' להני חייבין ג"כ הנשים מדרבנן דאי הוה
מ"ע שהז' לאנשים לא הוה רבנן חייבי לנשים כמו ק"ט
ותפילין דלא חייבו אותם אפי' מדרבנן משא"כ תפלה ומזוזה
וכהמז' וכפ' מאי דקאמר מ"ע שלא הז' קאי האנשים. גם
מה שהקשה למ"ש בשלטי הגבורים לדעת רש"י ז"ל שהניס
ולויים פטורים מהתוספתא דקתני הכל חייבין בכהמז' ושר'
לויים וכהנים וכו'. ל"ק מכלל דלדידיה תקשה דתלמודא
דיין אמאי לא חייבי. ראיה מההיא תוספתא לתפלה מינה
דנשים לא חייבי. מראורייתא מדרבנן כפי"א נשים ועבדים
פטורים והיינו פטורים מראורייתא אל"ה ודאי לתלא דפשיטא
היא דהך תוספתא מושבטא היא ואין לסמוך עליה וכגון זה
מרבנא בפומייהו דרבנן ז"ל הלל במפרתם. ומספק לי היבא
דאכל וכסת' אס כיון דבהמז' אי יכול להוציא האשה מאחר
דכל חייבו הוא נתי לא הוי. אל"ה מספקא ויבא הספק ויוציא
הספק או לתלא דהא דמאי למאי דק"ל בדין טומטום דאינו
מוציא אפי' מינו השום דאיבא למיחש לשמא הוציא ימצא וכו'
והמוציא ימצא נקבה והו"ל אשה הוציאה לאיש וה"כ איבא
למיחש שמא זה לא בידך ומצא חיוב ברכתו הוה דאורייתא
במורה ואשה שמא יבא אליהו ויאמר דאינה חייבת אל"ה
מדרבנן ואינה מוציאה מי שמחויב מראורייתא. וכגון זה
צריך לארועי דהא מיהא פשיטא לי דאי כוונה להוציא והוא
כיוון ללאת בברכתה דינא ולא מחייבין ליה לברכי משום
דהשתא איבא למיחש שמא היא חיובא מראורייתא
ואפי' הוא חייב ג"כ מראורייתא הא אפיקתיה לח וכמצא
מכרך ברכה לבטלה ואת"ל שחיובה מדרבנן ואיבא למיחש
לשמא הוא עדיין לא בידך ומייב מראורייתא עכ"ל משום
ספיקא לא מחייבין לברכי כיון דאיבא חשש ברכה לבטלה
ככ"ל.

ודע דמהבא ז"ל ראיה נכונה למ"ד ספקא דאורייתא
ליתיה מראורייתא אל"ה מדרבנן ומשום הכי פסק
הפקא שרי דהול"ל ספקא דרבנן מראמרין במחל הכא
כפ' מי שמתו דהוה בעי לאתויי ראיהו דתניא בלמית אחרן
כן מתוך לחבו וואשה מוכרת לבעלה אבל אחרן חכמים
תבא חזרה למי שאשתו וככיו מוכרין לו ומראמרין דמתכרת
לבעלה ש"מ דהוה דאורייתא ודאי לא כדאכל שיעורא דרבנן
ה"כ כדאכלי שיעורא דרבנן וקאמר רבנן פסקי ז"ל דספק' הוה
דלא אפשיטא הך כניא ז"ל לא. תוציא האשה לאיש כיון דלא
איפשיטא וכדקאמר תלמודא מעיקרא כבעיא למכ"ו לאפקוי
רבים יח ואי איתא דספקא דאורייתא הוי מראורייתא לחומרא
מה לי ודאס מה לי ספקא ומאי לא תוציא האשה לאיש הבס
דהוה ספיקא ולא אפשי' בעיני. עכ"ל מראורייתא יכיהו תרוייהו
אל"ה ודאי בדאמתן ולדעת מאן דס"ל דה"י דאורייתא לחוד הוי
מראורייתא.

פרק ו' ה' ה' א'

כל האוכל הת' שמכרכין עליו המוציא צריך נטילה ידים תחלה וסוף לכאורה נראה מדברי רבינו ז"ל דעת הכאה בבטנים כשקובע עליו דצריך לבדק עליו המוציא דצריך נטילה דהא תלה לה לנטילה בברכת המוציא . ואי לא קבע עליו שאז אינו מכרכך עליו המוציא אין צריך נטילה . וכ"כ מרן ז"ל ב"ב שכן השמע מדברי הרמב"ם ז"ל . אומנם לא ידענא מכ"ל הא מלתא להרמב"ם ז"ל ומי תלה נטילה בברכת המוציא דמת"כ אי חאי דגורו משום סדך תרומה לא גורו אלא כפת גמור מ"כ חאי אהני אם קבע עליה ה"מ לענין ברכתו דמשתבת מחוונות להמוציא וברהמ"ז משא"כ לענין נטילה חאי ההני . ואי גורו ככל אמ"י פת הכאה מ"כ אמ"י לא קבע עליה בעי נט' תחילה . ולכאורה נראה דלמה כן רבינו מהא דאמר' בפרק שני דחגיגה אהמ"י דקחמי כוונתין לידים לחולין ולמעשר וכו' ופרק הש"ס חולין ונועזר מי בעני נט' ודמינה התרומה והכבודים מייבין עליהם מיתה ומוחא ואסור לוריס והם נכמי בהן ועינאמי נט' והערב שפס הרי לן כתרומה וכבודים משא"כ במעשר וכ"כ בחולין קשיא מעשר חמישער קשיא חולין אלו חולין בשלמא מעשר וכו' ל"ק הא ר"מ והא רבנן דתנן וכו' אלא חולין וכו' לא אמר רב נחמן ל"ק הא באכילה דהמא הא באכילה דפידי דאמר רב נחמן הוועל דיו לבידו ה"ו תבסי הרוח ע"כ ואיכא למירק דלא איתא דפת הבאה בכנין כינה טעונה נט' מ"כ א"כ דרמב"מ כון בהמא לבידו ליפלות אית גופיה קון פת שמכרכין עליו המוציא לפת הבאה בכסנין אלא ודאי חשיב פת נט' ליה להש"ס כון פת לכסנין דכתרווייהו בעי נט' ולא יצא מהכלל אלא הפירות דלא בעו נט' . אלא דכ"ל משמע דהם דלא אכל אלא כוית וכבינה דבעו נט' כפת גמור לכל דבריו דכחא מחתא מחתיכה . היהו יש לדחות דכוונת הש"ס היא דחרווייהו בעי נטילה וליעולם הא כדאיתא והא כדאיתא פת גמור כל דאכיל כוית או כבינה ופת הכאה בכסנין בדקבע עליה . והם דלישבא דש"ס קאמר הא באכילה דהמא עכ"ז פת הבאה מיקרי נהמא . אי נמי אפשר דלחבי לא כילה לפת הבאה בכסנין כהדי פת כו' היכי דלא ניתא דרבינו כמון פת גמור ולא קא מפליג נמי כון פת גמור לפת הכאה בכסנין דלא ניתא דלא בעי נט' כלל להכי הכיחו כו' כו' כו' דרבינו לא היו לא כמון פת גמור ולא כפירו לא דייא כפ"ע דאי קבע בעי נט' ואי לא לא . וכן פסק מרן ז"ל כפ"ע רמ"י קמ"ח דהיכא דלא קבע על פת הכאה בכסנין לא בעי נט' ואי קבע בעי נט' . ועדין לבי הש"ס כו' שאין דעת רבינו מבוחר כו' דאפשר דאדרבא משמע דרבינו לאורך גיסא דדוקא לפת שמכרכין עליו המוציא תמיד אפי' דבר שאינו קביעות סעודה הוא רבינו נט' משא"כ פת דלא מכרכין עליו המוציא לא בקביעות לא בעי נט' הגם דקובע דכה"ג לא גורו . וכן מן דין אי אהרינן דאפי' לפת הכאה בכסנין כשקובע צריך נט' אפי' נקת תורת כל אחד בידו לכל אחד כפי קביעותו . ומרן ז"ל כ"ל נספיק בדבר כמ"ס דאפשר דדוקא כשכרכין עליו המוציא תמיד אפי' בלא קביעות . ומ"ס שם ז"ל ואין לומר חשכא דכיון דשקובע עליו מוכרך המוציא מיקרי פת שמכרכין עליו המוציא ואף כשאינו קובע עליו צריך נט' דהא' השמע בירושלמי דפת הכאה בכסנין אין צריך נט' . וכו' לכאורה נראה דכוונתו ל' דאין לומר אישכא כדברי הרע"ב ז"ל דחאי דקאמר הפת שמכרכין עליו המוציא הכוונה כיון דהשכחת לה שמכרכין עליו המוציא בקביעות הגם דהשתא לא קבע עליה בעי נט' . ואי כך כוונתו ז"ל הוא תמוה מאד דהירושלמי לא משמע דפת הכאה בכסנין צריכה לנט' לדעת הרמב"ם ז"ל ד"ס דפרפרת הוא לישתן ואוכלין ולא פת

הכאה בכסנין דהא ביר' הני קאמר הביאו להם פרפרת וכו' והרמב"ם ז"ל פי' כפ' כו'ד מכרכין כפי' המאכיל . דפרפרת היינו לישתן וכו' וע"ז וככר תמה עליו הר"ב מטה יוסף מ"כ סי' ה' . אשר על כן נראה דודאי דכוונת מרן ז"ל היא לרין לא לדעת הרמב"ם ז"ל לדעת הרמב"ם ז"ל לא איירי בירושלמי בהכי כלל . ודעת הרמב"ם ז"ל ודאי שפתו כרוד מללן דדוקא היכא קבע דאי אף בלא קבע הו"ל למומר סתם כל האוכל הפת צריך נט' ומחילא שמעינן דכל חזן פת רינט שזון אלא ודאי כמ"ס :

הלכה ג'

כל פת שהמלח בו וכו' תמה הרמב"ם ז"ל וז"ל עשה זה ככרד מה שאמר במהרה מיכל כויל חאי וואמר ליה לא כ"ס וחיי ראשי קלקל עלינו הלשון עכ"ל . וכתב ע"ז מרן ז"ל כ"כ מ"ו ז"ל ואני אומר שאם נוסחת סגרינו אחיתית קשה חכ"ל לרבינו דפת שהמלח בו טעון מים אחרונים . ודאייתא בה' מעשה דקחא שנתים מחדש שהקס' דלעיל כתב מרן ז"ל גבי מ"ס הרמב"ם ז"ל דפת טעון נטילה ידים בסוף כתב מרן ז"ל שם שהוא פשוט כפ"ל כל הכשר ואיך הכא הקשה עליו . ולי נראה דל"מ דכוונת מרן ז"ל לעיל הוא דרבינו של הרמב"ם דבעי נטילה מים אחרונים הוא פשוט כפ"ל כ"ה דהיינו מהכ"ל טעמא אחריו דקייבית התם תלמודא דאפיקו אהתא חביעה אי נמי הרבו את הכפס ומש"ה מלתא דפשיטא דבעי אפילו לפת דמ"ס משא"כ הכא דקאמר הרמב"ם דטעמא הוא משום מלחא שהוא מעורב בו ליהי קא תמה מרן ז"ל דלהאי טעמא דמלחא דמלחא בעינן נטילה ג"כ לפת ופשוט . ומלתא דפשיטא לע"ד דרבינו אפיק ליה לריבית מחדאחריון במהרה כל מלחא חאי ואח"ל לא חביעה וכו' לרבינו ז"ל דכוונתו היא דלא איצטרך למימר הא מלתא כיון דקאמר לעיל מפני מה אמרו מים אחרונים חובה מפני שאכל אחר סעודתו מלח ויש בה מלח סדומי' שחמא את העינים אמר אביי ומשתכחא כי קורטא ככורא וכבידת הר"ף והל"א ש ז"ל דגרסי הכי ולא כדגרס' המוציא לפנינו וא"כ מ"ס דהשתא ומה כשאוכל מעט אחר הסעודה והווי פורתא אעפ"כ מייסבין דלחא עיטו ידיו לעיניו ומכ"ס כשכייבל מלחא דהוי הרכה ודאי דאיכא למיחש לשפא יושיט ידו עיניו וישתתא וזהו כוונת הסוגיא לדעת רבינו ז"ל וכו' לא קשה מה שהקשה מרן ז"ל כ"כ דאחמאי לא פסק רבינו דייא דכל מלחא דכיון דכתב דאפי' בתפירות איכא למיחש חכ"ס לתורה דאיכא למיחש לזה ככ"ל .

הלכה ו'

נטלים דאי ה' זכ"ה הר"ב לח"מ ז"ל תמה בזה לדעת הרמב"ם ז"ל דמ"ל דהא דקתני חתני כוונתן מי רביעית לאחר ואפ"ל דקא' כשניים ולא כראשונים קשה לפירושו חזא דהש' כהשנה כדמפלגי' בספ"א כון ראשונים לשניים שאמרו ג"ס חוסיפין על השניים ואין חוסיפין על הראשונים אמאי לא מפלגי' ברישא דדוקא בשניים ולא כראשונים ומדלא מפלגי' ש"מ דרישא בכל גוונא הוי' ולע"ד ל"ק דאדרבא משום דהיינו של הרמב"ם ז"ל דקא' חזיקן דכספי' קא מפלגי' כון ראשונים לשניים וכו' דראשונים חמורים יותר משניים דראשונים לא מני להוסיף עליהם משא"כ שניים חזי להוסיף עליהם מיהו לרודן דרישא ודאי דלא מיירי אלא בשניי' דאי תימא דמיירי כראשונים על מי שמכא עליו להכין כך דראשונים מיירי ואכ"ל לאקלוי ולגור דגם כראשונים מיירי לא ודאי דרישא אסיפא שמכא דכיון דגילה לן בספ"א דהך קולא לא הווא אלא בשניים הוא דמני לאוסופי' ולא כראשונים מינה דרישא בחתני' דקתני כמי הך קולא לא מיירי אלא בשניים ולא כראשונים . ותו דכפי זה אתי דקדוק לישבא דמתני' דקתני בספ"א חוסיפין על השניים ואין חוסיפין על הראשונים דאיפ"כ הו"ל למיתני להקדים סדר הנעלה ולמתני' אין חוסיפין על הראשונים

כחם הלכות ברבות להוד

הראשונים אבל מוכיחין על השניים אלא וראו דנקט ואולי
שברא דישא דבהאי חיידי ברישא ולא שמועין דישא בשניים
חיידי ולא בראשונים :

עוד

הקשה הרב הכו' מהא דאביעאי. לן כפ"ב דביעין
דף ט"ו ע"כ ידים טהורות לחנאין או אין טהורות
לחנאין ואחרתא אילתא דקא תמו בו תרי הרביעית והתנן
הרביעית כוונתא לא ואפי' לשנים והשתא לדיעת רבינו ז"ל
חאי פריך דלמא. תתני' כחם' שניים דוקא כמו שאנן אחרים
לפי האמת והיינו דאביעאי ליה למקשה אי תתני' בשניים
דוקא אבל בראשונים לא או דלמא אפי' לראשונים וכו' .
לע"ד ז"ל דאי אפשר דהוה מספקא ליה בכונת המשנה הוה
פירושא אי חיידי בראשונים או בשניים דאי הוה מספקא ליה
האי הוה בעי בכונת המשנה מה היא ולא היה בעי כך בראש
אלא ודאי דהוה פשיטא ליה פירושא חדא בתתני' ודאי מרלא
קא בעי בכונת המשנה ומיכה תפסוט בעי' דיריה ולוח
פריך ליה דמת"כ קשה דאי הכין פשט המשנה כפשטא דחיידי
בשניים מחילא תפסוט ליה דרוקא בשניים הוה דהבטירה הוה
בראשונים לא חזי לטול' מי' רביעית לב' וחאי קבעי דמת' חפסט
דכרי המכעי דחיידי בראשונים דהא ראשונים הם עיקר דטירה
ועלייהו קאמר' דים טהור' לחנאין או אין טהור' לחנאין ואפי' תתני'
דכוונתו דמכעי הוה בשניים עכ"ל קשיא יותר דהא תתני' הוה
דחיידי בשניים ואי"כ על כל פנים מקשה שפיר דאי מספקא
ליה לבעי בתתני' מה הוה וכו' ודאי דלא מספקא ליה בתתני'
לא ודאי פשיטא ליה ואי"כ בין אי פשיטא ליה דחיידי בראשונים
או בשניים תפסוט ליה דאי בראשונים ושניים חיידי מתניתין
בכולם תפסוט בעייתו עכ"פ ואי דוקא בשניים חיידי תתני'
תפסוט ליה בעי' דיריה דחיידי בין אם הוה חיידי בראשונים
ואז"ל אם חיידי בשניים זלכתי בין דמספקא לי תלמודא בדכרי
המכעי קפריך ליה סתמא ורוק :

וכן

משמע מדקרוק לישא דמתני' דתתני כוונתא לחד
ואפי' לשניים דהו"ל למיתני חי רביעית כוונתא אפי'
לשנים אלא ודאי דלאו בחד גוונא ניהו דלמא' חזני רביעית
בכל גוונא בין בראשונים משא"כ לשנים אינו מועיל אלא
בשניים והכוונה היא חי רביעית כוונתא לחד בכל אופן אבל
לשנים משכחת לה אופן שכוונתא והיינו בשניים ורוק :

ארא

דאי קשיא הא קשיא מה שהקשה לי אחי זפת
הגדול החכם השלם כהמ"ר יהודה ד' אבילה ז"ל
דקשה אדרכי עאי דחיידי התם טובא דקאמר אחר דדי רב
ינאי אין ידים טהור' לחנאין דאמאי לא קפריך מתתני' ערוכה
ששנינו כפ"ק דיריס מוסיפין על השמים ואין מוסיפין על
הראשונים ואמאי פריך ליה מדר' ינאי . ותו יש להקשות
סוכא דר' ינאי אמאי קת"ל תתני' היא ואע"ג דהוה פלוגתא
דתנאי הו"ל הלכה כמ"ר ואמאי קתני להאי דישא כשתם
זו"ע :

הלכה י"א

ואם תקן המנופה וכו' כפ"כ כל הכשר
דף ק"ג ע"ג אגוד רבה מנופת חבית
שתקנה כוונתא מוכה לידים חמת ופגעה שתקנס כוונתא
הסם לידים שק וקופה אע"פ שאקבלין אין כוונתא מהם לידים
וטעמי' ז"ל וז"ל שתקנו חקקה לקבל רביעית אע"ג דמיעיקרא
לאו לאי שתמושי בגווה עבדרא ואין חללה עשוי לתוכו
עכ"ל :

וכתבו

התו' ז"ל ד"ה מנופת חבית שתקנה פי' בקו'
וכו' נראה דכלא חקיקה היא רביעית אלא
שגשופעת היא ואינו יושבת אלא ממוכתת וכו' וכן משמע
כחם' ידים דחשיב מנופת חבית בהדי דפנות הכלים דאין
מחנדין סוקין' אלא לפי שאין יושבים אלא המוכחין ע"כ הכה
בכוונת התו' ז"ל יש"כ פירושים דאפשר לומר בכוונת' לפרש

התך פירוש רש"י ז"ל דמשתע לכו מדכרי רש"י ז"ל דלא היו להם
בית קיבול כלל והחקיקה היא שצעה להם בית קיבול או דרך
חפשי' בדכרי רש"י דמחו דקחה רש"י ז"ל חקקה לקבל רביעית
היינו שהיה לה בית קיבול קודם החקיק' לא שלא היה ראוי
לקבל שלא המוכח' ולזה חקקה מחסונו ועשה לה הכנה לישב
כדי שיכול' לקבל רביעי' דמקודם הגם שהיה לה מקום קיבול
דביעית מ"ח לא היתה יכולה לקבלו כי כשחמלאין אותה
ומניחים אותה היא נמשכת ונשאר מעט ממנה ולא נשאר בו
הרביעית וז"ל רש"י ז"ל חקקה לקבל רביעית והוה ששים רש"י ז"ל
אע"ג דמיעיקרא לאו לאשתמושי בגווה עבדרא ואין חללה
עשוי לתוכו משמע להרא' שמיידי דלית לה חלל' אלא שאין
עשוי לתוכו לפי ששקד' וכן משמע מדכרי התו' ז"ל שכך הדין
בדכרי רש"י ז"ל ולאו דמפרשי' התך דכרי אלא מפרשי' בדכרי
ז"ל הכין דכתבו נראה דכלא חקיקה היא רביעית וכו' וחי
איתא דרס"ל התך רש"י ז"ל למה לכו לחומר בהאי לישא הו"ל
נראה דכלא תיקון היא רביעית ואמאי קמי' לישא דחקיקה
דרש"י ז"ל אלא ודאי דמפרשי' דמאי דקאמר רש"י בלשנא דרס"ל
דקאמר מנופת וכו' שתקנה וכו' לבעקור לו הפירוש שפירש
חקקה לדכרי חקקה אין הכוונה כמו חק תוכות דהיינו טעם
לה מקום לקבל המים אלא שברר המקום שהיה גורם לה שלא
להיות יושבת ולחמי מתנא דתתני' ז"ל לא התקא ע"ל רש"י ז"ל תתני'
תתני' דיריס דמשמע מינה להרא' דהמנופה היא בית קיבול
גם לא קשה שום דבר ע"ל רש"י ז"ל כן נראה לי בזה . ולאכתי
גומה שראיתי בחידושי הרשב"א ז"ל התם שכתב ז"ל פירוש ז"ל
שצעה לה ב' קיבול ע"כ ולא נהיר לבעלי התו' ז"ל דא"כ פשיט'
דמחי וכו' ולעכ"ד תלתא דפשיטא ללאו להאי תוספת דקא
אזכין הרשב"א ז"ל דהא חזין דלא הקשו שום דבר אדכרי
רש"י ז"ל ומ"ש הוא ז"ל דלדכרי ז"ל פשיטא דהיינו כיון
שחקקה וצעה לה בית קיבול הו"ל כנעשת מחדש עכשו
ונולתא דפשיטא דכשרת' ואף לפי מה שהביא ז"ל בדכרי רש"י
לק"ת לע"ד דרבנא אשמועינן דסר"א דהגם דהשתא עשה
לה בית קיבול עכ"ל לא עדיפא חקק וקופה דאע"פ דזפתן עד
שעשאו חזקנים לקבל המים עכ"ל לא אחרתא דהשתא פנים
חדשות כאלו לכאן וכאילו השתא הוה שעשאן מחדש ושני
מחדש רבין דכל השקיס והקופו' לאו להכי עבדרי ואין תלאתא
להכי לתת כתובם מים לא חקיקו בלי להיות ראויים לכוילה
וכמו שדקדק רש"י ז"ל כד"ה שק וקופה ז"ל אין תלאתא למים
דרבין אין חקבלין מים וכן כתב תתני' ז"ל בש"ע פי' קי"ט
דהגם דתקנס ע"ל טיט או זפת כופת ע"ל שהם ראויים לקבל
אע"גכ אין כוונתא מהם לידים וכן מוכח מדכרי הר"ף ז"ל כפ'
אלו דכריס שכתב שק וקופה אע"פ שתקנס אין כוונתא מהם
לידים הוה דשינה לישא דתלמודא דקאמר שק וקופה אע"פ
שחקבלין אין כוונתא מהם לידים דמשמע דוקא אי בעשית
האופן שעשאן עשאן כלאופן שיקבלו המים דהיינו שעשאם
בדוקק הרבה מחדש שאין רוב הקופות עשויות למים משא"כ
היכא חתשה בטיט או כופת חמת דאשרי דהו"ל כאלו נעשה
כלי אחר חתשה ושנים חזקתו כאלו לכאן . אלא ודאי דרס"ל
ז"ל דאע"ג דחקיקה לא אחרתא דכאילו עשאה מחדש אלא
כחילתא שרביעית הוה לעשות כוונתא כה למים או כיון דאמרי'
דהו"ל כאילו עשאה השתא מחדש שרי משא"כ בתלתא שאין
רבנות לעשות בה המים כלל אפי' ע"ל טיחה בטיה או זפת
להכי הגם דמחה אסיר לטול' מחדש לידים ולהכי אשמועינן
רבנא בתתני' דלמיתמא דמאי לטק וקופה והגם שתקנה
השתא עכ"ל כיון שאין דלילת להשתמש בה ע"ל מים אסיר
וה"נ המנופות אין דרכם לעשות אלא לבסות החביות ולא
לקבל כתובם מים חק"ל דשרי וטעמא כמ"ש דשאני המנופה
דרך הוה לעשות בכוונתא כה מים כשיש לה בית קיבול ולהכי
הגם

אם רמזיקרא לא היה לת בית קיכול ולא היה ראיה עכו
התא ה"ל כעשת חמראשורי לישול ממנה לדים - וכן
מראה דעת רבינו ז"ל שכתב אבל עק וקופה שנתקנו אין
נוטלים מהם לדים ורוק :

אבל

דעת הרשב"א ז"ל נראה החם הקפס ע"י טיט
וכיוצא אופשר דמהכו לנטי' ולא קא פסל בתלמוד'
אלא חיבה דרמזיקרא עשאן דחוקי' ע"ר שקבלו מים הוא דחוסר
מטום דאין דרך לעשות הקופה למים . משא"כ היכל דעת
פניהם כטיט וכיוצא ה"ל כאלו עשה כלי אחר מחמם ופניהם
חדשות באו לבאן וש"י . ולהכי הקשה על פירוש רש"י ז"ל דאי
הכוננה היא בחמי דקאמר הש"ס שתקנה היינו שיעשה לה
חוקים לקבל המים פשיטא דשרי ודמיא קט"ל . ואי איתא ה"ל
להרץ כמו שכתבו אלא ודאי כדאמרן . ומ"מ האמת יורה
דרכו דכוונת רש"י ז"ל כדעת התוס' ז"ל ואין כוונתו כחלל ביחא:
ש"ס ובלים שנסתברו שכירה המותרת אותם וכו' .
כפ' כל הבשר דף ק"ע א"ר אומר רבא כלי שניקב
בכונס משקה אין נוטלין מהכו לדים ע"כ וקדמי' ז"ל לאו
כלי הוא דרכבן כלי תקון עכ"ל וקשה על רבינו ז"ל אחאי
לא ביאר זה רבינו ז"ל ואמר פיהם כלים שנסתברו שכירה
המותרת אותם ומרן ז"ל בכ"מ כתב דרבא אורחא דהלתא
נקט ויה"ה לכל שאר הכלים כל אחר ואחר כפי שיעורו .
ומתה יה"כ לה"מ ז"ל ז"ל וקשה דרבא ודא ודא ה"כ ה"כ
המניע דף ג"ה גבי קידוש מים שאתם דרכו רבינו כפ"י מה'
פיה אריחה כלי חרס שניקב בכונס משקה אין מתלחין וכו'
ולמה לא כתב שכל כלי וכלי כפי שיעור טהרתו כה"ט כ"ן
אלא שהוכיח כונס משקה וכו' דמשמע דשיעורו א' לכל הכלים
והינה הדבר ככ"ע . ולע"ד אינה קו' כלל דהא דכינו ז"ל כבר
ביאר כל זה פ"ט מה' כלים כל כלי וכלי שיעורו וכאן כפי'
דפיה לא איירי בהכ"ל אלא איזהו דבר שאין ומתלים
בו מים ואין מקדשין בו ואחר שהוא כלי חרס שניקב בכונס
משקה שאינו ראוי שיהאמר בהם מים חיים אל כלי וזה אינו כלי
וסוף אח"כ פ"ט דכלים :

הלכה י"ז

אבל אם הסיח דעתו מהם צריך לישול
ידיו ככל עת שצריך נטילה . כ"ל דרדקין
לומר בכל עת שצריך נטילה דמילי יתירו כינח לאשמועינן
אגב אורחיה כלסוגו הטחור דלאו כל נטילה מובלת להא
דלתא להתנות בו ומעיל אלא דוקא ככני' של שחרית ולא כל
נטילה כגון נטי' לאכילה לא תעיל להתנות שתעיל לבעורה
אחרת ונלמי כתב דאם הסיח דעתו מהם דלאו צריך לישול
כשיצו לאכול צריך לישול ככל בעורה ובעורה . וכן ראיתי
להור"ם ז"ל כש"ע סי' קס"ד בהנה ז"ל וקא דמהני תגאי דוקא
כנטילה שאינה צורך לאכילה דמיא דנטי' שחרית אבל אם
הטל לצורך לאכילה לא מהני תגאי באותה נטי' ע"כ . והוא בשם
הר"י ז"ל . ודפ"ט ז"ל ז"ל כתב דוקא בשמתנה שחרית וכו' וכתב
בו ז"ל דאפשר דדעתו כדעת הר"י ז"ל שכתב דהא דתמן מוונין
את הכוס ואח"כ נוטלין לדים התם שלא התנס ככני' שחרית .
אחתיב . לישול בשעת לאכילה בזה אחרו תחך לנטי' בעורה
דמאחר שנוטל ידיו לאכול יש לו לאכול מיד אבל בזה שאינו
חייב לישול משעת לאכילה שהרי שמר אותם שהבקר והתנה
עליהם בזה לא אחרו תחך לנטי' בעורה ע"כ ושעתו של ר"ת
דכל שמתנה שלא כשעת לאכילה מתנה שחרית קרי ליה ר"ת
אין טעם לחלק בין תגאי דשחרית לתגאי דשאר היום ע"כ .
והדברים תמוהים בעיני דכיון דלא מהני בשעת לאכילה מניילא
לא מהני אלא בשחרית משום דהיא דוקא הוא . מהני משום
דמכרך בה על נטילת ידים משא"כ כאשר בטילה דלית בה
ברכה והיינו טעמא דר"ת ז"ל דקאמר דלא מהני אלא כנטילה
של שחרית וטעמא' הטוס דמכרך בה עני' ומטום הכי קאמר

דמהני משא"כ כאשר נטילות היכי מהם כיון דאין מכרך בה
בהם . והיא אפשר לומר דס"ל לרבינו מרן ז"ל דרבי' דר"ת ז"ל
דבכל זמן דנפיק מכית הקפס ורופה להתפלל כדף נטיל' ידים
ולאחי הקופה ליה חס איתא דמאי דקאמר ר"ת ז"ל הוא דוק'
נטי' שחרית מאי שאר דאי' כשכל נטי' הא משכחת לה נטילה
בשאר היום כשינא חב"כ ורופה להתפלל ואמאי קאמר ר"ת
דדוקא ככני' שחרית אלא ודאי דמאי דנקט נטי' שחרית לאו
דוקא וכונתו נטי' שאינו של לאכילה אלא שאין זה כגון דהא
מרן ז"ל נטילת ידים אלא כבקר דכל כל היום לא ואפי' כשעה שרופה
להתפלל ואפי' עשה צרכו וכו' ועש' קרי דלדעת ר"ת ז"ל לא
מכרכין על נטי' אלא בשחר או בשעת לאכילה וא"כ כיון דמאי
לר"ת ז"ל שכתב דלא מהני אלא של שחרית וכה' הוא דמהני
תגאי' תלתא דפשי' דדוקא קאמר וטעמא' הטוס דהאי אית'
סא ברבס משא"כ שאר נטילות שכיוס כיון דלית בהו ברבס
להאי לא מהני כהו תפאח סוף דבר שדכרי מרן ז"ל נטי' ולענין
תלכה אין לנמוך על הארץ או של מור"ם . ז"ל קא כלל דהאי
תלא וייניה כה"מ מרן ז"ל כבד' דזו היח דעת ר"ת ז"ל ועליה
דעת זו מהני ואף מרן ז"ל בתורת אפרס קאמר לה ולא סוף
עליה לענין תלכה וכן הסכימו האחרונים ז"ל קא כספרהם
ועש' ועיין כ"מ שפירי מלך ונ"ה ז"ל ש"ס הוא תמה על מרן ז"ל
תמיהו' אחר' ועש' ומ"מ חס שהק' דמאי לא ז"ל תגאי בשעת
לאכילה לאכילת אחרת . למה דבר' מאלו התנה שלא בשעת
לאכילה והרבה להשיב לתוהו' נטי' . ואפשר לומר דאי יאמרו
לו דמהני תגאי' תלכה לאכילה אחרת ואפי' למוטעו ויטעו
שעל מה שאכל עפ"יו היה תגאי ולא יוהר מלשנפס ואח"כ
יאכל בהם משא"כ כשמתנה שלא בשעת לאכילה כל עוד שלא
אכל מודרר בהו טפי לשמחם . וגם לזה כיון דהמכ"ס ז"ל
שכתב צריך לישול ידיו בכל עת וכו' לומר דלא מהני לא נטי'
של שאר היום ולא נטי' של לאכילה אחת לאכילה אחרת . והב"ס
דלדעתו ז"ל משכחת לה כמה זמני כיום שישול ידיו ויכרך נטי'
בגון כשרופה להתפלל כה"מ בתח' הקרק או כשאוכל דבר'
שטיבולו במשקה כה"מ כה' חתך ומפה עכו' ס"ל דלא נתקן
הך תגאי אלא בשחרית ואין לך בו אלא חיובו . ואפשר לתת
קצת טעם לזה דלא נתקנו מ"ל שיעיל קא תקפתא אלא כצפרא
הטוס דאית' בה כמה חומרות וכפי ארס נוהרים בה הדכה
אלא דאיכא למידק טובא שהי' פסח מרן ז"ל כש"ע סימן ד'
דנטי' שחרית אין להקפיד בה ככל הדברים הנרובין לנטילה
לבעורה ממה שכתב התם ס"ו טוב להקפיד בכני' שחרית ככל
הדברים המעבדין בכני' . לטעורה ע"כ והתנאה על מור"ם
ז"ל שכתב שם מיהו אינו מעבד לא כלי ולא פה כבדא וכו'
והשתא כפי דברייהם ז"ל היכי אמרינן כמריא דמהני להתנות
עליה לאכילה ואין לומר דמיהו כתיבא דשעה אותה טפי
מחויבי' דהיינו דבישית שלם ועלי וכו' . כפרא וכל הדברים קא
ליתא דסתתא קאמר דב נוטל ארס ידיו שחרית ומתנה עליהם
כל היום כולו ומשמע . ככל אופן שקוא חיוב נטי' שחרית כהך
גוונא ויעיל להתנות עליה דתעיל לו לאכילה לכל היום כולו
שוב . ראיתי להרשב"א ז"ל בתשובה ס"ו שכתב למה
תקנו ברכת על נטי' בשחרית ונטי' אכילת כהך
דנהו ככל תקון לברך בשחרית נטי' ומקפדין בכל תגאי נטי'
בעורה וכו' ויש ליקח דמיהו דהיא מחדתרינן כס"ל דאפשר
גוטל ארס ידיו שחרית ומתנה עליהם כל היום כלו' מתכת
שתעלה לו אותה נטילה אפי' כשעורה ואלו' לאכילה נטי'
בעינן ומקאמה כוטל ידיו שחרית משמע דה"ל באותה נטי'
כשמוטל ארס ידיו שחרית יוכל להתנות שתעלה לכל היום ואפי'
לאכילה וכו' . ומיהו לע"ד ראוה זו אינה חכרעת וקוא ראובא
למירק דמאי קאמר דהאי לישנא . נוטל ארס ידיו שחרית
מתנה

דרך ארץ בזה שמתין מש"כ ליריד דצריך שאח"כ יכרך לכולם
מלהא דפסי' דליכא זילותא כהא זילותא כלל כיון דהוי מטעם
שימתינו שיטמיע' הכרחה מפי המכרך וכדלמי דרך ארץ הוא
שיטול הגדול תחילה . וכן דעב"פ צריך להמתין עד שיביאו
מלח או לשתק לפני כל אחד ואחד וא"כ כיון דעב"פ צריך הוא
להמתין ולא מתי לאכול קודם מוכרח הוא להמתין ולכא"כ בזה
זילותא :

ותו דכיון דקול בעל הבית כנצע מוכרח אפי' הגדול
להמתין בעל כרחו עד שיכצע בעל הבית וליכא בזה
זילותא כיון דהכיין הלכתא ולא קפריך ר"ט לר"ג אלא דלדירה
דפדמאי דלית להו הני מילי דבעב"כ בוג' וכיוצא מש"כ ליריד
ועל פי הרברים האלה הסתובים יתודף לפ"ד ב"כ מאי דכתב
רבינו לקמן הלכה זכ' וז"ל הביאו להם מים לנטיל' כל שמכרך
ברכת המזון הוא נוטל ידיו תח' כדי שלא ישב הגדול וירע
חזוהמות עד שיטול אחר . ושאר הסוברים נוטלין ימימם בסוף
זה אחר זה ואין מכבדין בכבוד זה שאין מכבדין בידיים חזוהמו'
וכו' ותססו מרן הס"מ ז"ל דאמאי לא מפליג רבינו בין היכא
דהו חמשה או יותר דקתמי צבדיתא כיון שזה ה' מתחילין
מן הגדול וכדלמי חיו יותר מתחילין מן הקטן . ועיין מש"כ לזה
ז"ל . ועל פי מש"כ ל"ק מיריד דכיון דאיתיה תלמודא בתידי הכי הק'
בריתא דקתמי אין מכבדין בידיים חזוהמות ש"ת' דתלמודא הכי
ס"ל וכיון דליכא כבוד דמיים אחרונים כלל א"כ הדבר תלוי
במי שמכרך ברכת המזון וכל מי שמכרך ברכת המזון הוא
נוטל ידיו באחרונה תחילה והטעם כדי שיעיף בכרכת חזוהמו'
ולאו מטעם כבוד כלל וכפי זה אמאי דקתמי בכתמי' תתמי' מן
הגדול לאו דוקא לא כל שהוא תומן לברכה בכתמי' דקמסיק
וקתמי גדול השום דרך לברך הגדול להכי קמסיק ותמי גדול
וכ"כ הרשב"א ז"ל בחיורשו' ועש' ותמצא ראה למ"ס' אמנם
בבאי דקמפליג ברייתא בין הו חמשה או יותר כיון דאשכחן
להך בריתא בהרייתא דלא מפליג הכי קול' וש"מ מסתמא
דחלמודא דהכי ס"ל וכן נראה דעת הר"ף ז"ל שלא הזכיר אלא
הך ברייתא דאין מכבדין וכו' והשמיט האיד דקתמי כדומן
שזה ה' וכו' ועיין מש"כ לקמן הלכה זכ' :

הלכה ב' בעל הבית וכו' פס' ג' שאכלו ר' זירא

הלש על גביה ר' אבהו קביל עליה אי
תתפח חטיבא חריך שקי עבידיכא ויחא טבא לרבנן אתפח
עבר סגוריה' לכולהו רבנן כי תוחא למיטרי א"ל לרבי זירא
לשרי לן מר א"ל לא סבר ליה מר להא דר' יוחנן דאמר בע"הב
בוצע טרא למוכי מטא לברוכי א"ל כבדין לן מר א"ל לא סבר
לה חד להא דר' הונא דתן בכל דאמר בוצע חבדן ואיטו במאן
ס"ל כי דאמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחי בע"הב בוצע
כדי שיכצע בעיני יפה ואורח מכרך כדי שיכרך לבעל הבית
ע"כ . ואיכא דמירק דכיון דר' אבהו הוא ידע למימרת רבי
יוחנן כדמשמע מתלמודא דאמר ר' אבהו במאן ס"ל ואמר כהא
דאמר לר' משום רשב"א וכו' א"כ תעיקר אידך קאמר ליה לר'
זירא לשרי לן מר וואר ר' יוחנן קאמר רשב"א בוצע . ואפשר
לי לומר דלגולם הוא ידע לה ודאי כדמשמע להדיא מסתמא
דתלמודא דאמר דס"ל ברשב"א אלא לעשות דרך ארץ הוא
שרצה ורצה לכבד ר' זירא . שהוא יבצע במקומו כדאמרין
בכל דוכתא דאם בא לחלוק כבוד לרבו או למי שהוא גדול
חמנו רשאי וד' לא קבל דבר זה דלמי רוב הענוה דידיה לא
היה מחשיב עצמו לגדול חמנו ולהכי קאמר ליה לא
מר וכו' דלא רצה להראות שהוא עשה לו לצד כבודו אלא לשמא
לא ידע ליה למימרת ר' יוחנן . וכדאמר' בהרייתא דלקמן
גבי הבוצע הוא פושט ידו תחילה ואם בא לחלוק כבוד
לרבו או למי שהוא גדול חמנו הרשות בידו הרי דמני שפיר
לקת רשות למי שגדול חמנו חמנו ר' מוכרחים אנו לומר דלא

ונתנה וכו' דה"ל אחר רב' מתנה אדם על נטיל' של שחרית
שתצלה לן לכל היום דהא עיקר חוב נטיל' בשחרית הא שמעו'
לה מדוכתי טובא כס"מ כפ' הרוואה דקאמר כי חסי ידיה ליחא
וכו' אסר וכו' וזונו נטיל' . וכן כפ' היה קורא כל הנפשה ונוטל
ידיו ומניח תפילין . וכו' יגעס לן אחר ר' חייל בר אשי ומנין
סביאי הוה קאמא . וכו' ודע דכך נתנוי לן פירקין בספרא דבי
רב . והוה נטיל' וזאה ומתיני לן פירקין וכו' הכי לברא דהא
שמעיקן לה לנטיל' שחרית ואמאי אצטרך למימר כהאי לנטיל'
כיון דמשמע דמאי דאתא לאשמועינן אינו אלא דמהני הק'
נטיל' להתנות עליה לכל היום . ותו אי עיקר חיובא דנטילת
שחרית נמי קמ"ל הכא התם כפ' כל הכשר הו"ל לומר בהדיא
חיוב אדם לנטול ידיו בשחרית ומיזא אחתי קאמר נוטל אדם
ידיו שחרית . וכו' דמשמע שהוה רשות ולא חיובא . אשר על
כן נראה ודאי דמאי דקאמר רב נוטל וכו' ומתנה היינו דוקא
בהיכא דנוטל . נטילה מעליתא הראויה לאכילה ולהכי קאמר
נוטל אדם ידיו שחרית וכו' פ' נוטל אדם ידיו שחרית נטילה
הראויה לאכילה ומתנה עליה או וכו' והלאו הכי לא ואין ראיה
כפ' דבעינן כנטיל' של שחרית כל הרברים המעבכים כנטיל'
לאכילה ואפשר שהוה דעת הר"א ז"ל שכתב מרן ז"ל כפ' כו"ט
ד' דמשמע מדכרין דלא בעינן בלי לנטיל' של שחרית וכו"כ
בהגהות מרדכי פ' אלו דברים והר"ף ז"ל כר"פ כל הצטר ועש'
זכתב מרן ז"ל דמשמע מדבריה' רה"ה לשאר דברים המעבכי'
כנטיל' למעוה . שאינם צריכין לנטיל' של שחרית וכו' ועש'
ובהכי לא תקשה להו היתיה דמתיני הרשב"א ז"ל חפ"ל הכי'
ולכהי כתב מר"ס ז"ל הרי הוה מיהא אינו מעבכ לא בלי ולא כח
גבא וכו' . אמנם מרן ז"ל מחמת רוב הפוסקים ז"ל נראה
מדבריהם דלא בעינן כנטיל' שחרית תגאי נטיל' לאכילה משום
האי פסק דטוב להקפיד כנטיל' שחרית וכו' ולא בתורת חיובא
וכן עיקר זכ"כ כס' ברכת אברהם רף ע"ט :

גם ת"ש דכיון שהב טרודין יש לחום סמא יבצע באוכלין
ולאו ארעתייהו ולכך לא תקבו בן . ולא דק דעב"פ
ערף טפי הו"ל לתקומו הכי תלפיקונו לנטילה לבמתי משום
חשש איוה אדם שיעב' אלא ודאי כמ"ס :

פרק ז' הרכה א' הגדול שכוולן נוטל את

ידיו תחילה וכו' תמה מרן
הכ"ה ז"ל דאמאי לא מפליג בין היכא דמתיני תכא קמיה להכי'
דלא מיתו קודם ובגמרא אשכחן דר"ט קפריך ליה לר"ג הכי
ישב גדול וימתין וכוליה ותירן הוא ז"ל ועש' מדכרין ז"ל דחוקים
דכה כמו שיראה הרוואה . ולעד' לן לומר דס"ל לרמב"ם ז"ל
דנהי דר"ט קפריך ליה לריש גלותא הכי ומשמע דהברייתא
דמתיני איהו לית עליה האיד פירכא ש"ת ודאי דס"ל דמאי
דקתמי הכריתא דמקדמין הגדול שפסה דמתיני ברמיתו תכא
קמיה . אמנם כיון דאשכחן בהרייתא אחריתא דמתיני תלמודא
התם דקתמי אין מכבדין בידיים חזוהמות ש"מ דרוק כמזוהמות
הוא דאין מכבדין מש"כ כראשונים מכבדין וכו' הכי
דכאחרוני' מאי דקתמי אין מכבדין מתיני בכל גוואל ל"ט סליקו
תכא מקודם או לא דסתמא קתמי בהרייתא ה"כ כראשונים הגם
דלא מיתו תכא קמיה :

עוד כ"ל לומר דכיון דקול דאם הסכו אחד מכרך לכולם

א"כ היכי השכחת לה דליתו תכא קמיה מקמי
שיביאו לפני האחר' ומאי אהני ליה דעב"פ מוכעי ליה להמתין
עד שיביאו לפני האחרים משום דאחר תכרך לכולם וכדאמרין
כפ' אלו הכרים רעמא הוה משום כרוב עס הדרת תלך דטפי
עדיף . שאחר מכרך והאחרים ונאמים היכא דהסכו וכדקתמי
סתמא דמתני' הסכו אחד מכרך לכולם . ולא קפריך ליה לר"ט
לר"ג אלא לירידה דפרסאי דקפרי הרכה כדרך ארץ קפריך
ליה דאי עכרי דרך ארץ מה יענו כהא תלתא הא איכא מיעוט

אבל לא חזי ככל גדול דהאומר לא כי אלא חזי ככל גדול חזי
 לאויבהא קמיפליג דהאם חסוב עדיף ומ"ס שלם עדיף היבא
 דאיכא כהן כלי עלמא לא פליגי דחסוב עדיף כי פליגי
 דליכא כהן דתקן כל מקום שיש כהן תורם מן היפה וכל מקום
 שאין כהן תורם מן המתקיים א"י יהודה אומר אין תורם אלא
 מן היפה וכו' ופירש"י ז"ל אמר רב הונא וכו' אם רצה מכרך
 על הפתיתין ואם הפתיתין גדולים מן השלמין צריך לכרך
 עליהם ע"כ אבל לא חזי ככל גדול ואע"פ שיש כוונת
 מקטן שלם ע"כ:

והנה הרמב"ם ז"ל כתב פ"ה מהלכות תרומות וז"ל אין
 תורמין לא מן היפה שאמר כהרמב"ם את חלבו
 ממנו ולא מן שיש כהן תורם מן המתקיים אפי' שיש שם יפה
 שאינו מתקיים וכו' תורמין ככל שלם קטן אבל לא
 חזי ככל אפי' שהוא גדול ע"כ והדבר תמוה כפינו מאד
 דהא מסוגי"ל דבסמוך מוכח להדיא דלא פליגי תכאי אלא
 היבא דליכא כהן וכפאי הוא דפליגי תכאי לתורם תורם מן
 היפה ולמר מן המתקין משא"כ היבא דאיכא כהן תורם כ"ע
 דתורם מן היפה וא"כ אחאי פסוק ותינתן הרמב"ם ז"ל לומר
 שתמא דתורמין ככל שלם קטן אבל לא חזי ככל גדול ולא
 פליגי בין היבא דאיכא כהן או לא והא דלא כהאן
 ונלע"ד דרעת הרמב"ם ז"ל הוא דפאי דקאמר תלמודא חזי
 לאן כהא קמיפליגי דמר סבר חסוב עדיף ומ"ס שלם לא כפלי
 זו האוקמתא כלל תנוד דלא אומר תלמודא לא היבא דאיכא
 כהן כולי עלמא לא פליגי וכו' אלא תמא כהאפי נפשה הוא
 דקאמר היבא דאיכא כהן וכו' דלא תמא דמחלוקתם היא
 ככל אופן קמ"ל ולעולם חזי דקאמר רמ"ס חסוב עדיף ומ"ס
 שלם עדיף מתקנה זו במקומה מונחת ולא נפלה:

אין אחד ההקפס לא זו הדרך והנכון בעיני תא
 דמ"ל לרבוזי ז"ל פלוגתא דת"ק וזו דגל היא
 מטעמא אחריבא לרביע"ט ק"ס"ל רבנן שלם אית ביה תרתין
 למעלייתא דהוא חסוב עתה והוא מתקיים ולהכי אהני לן
 כן היבא דאיכא כהן או דליכא תמיד אינו מפרש אלא חסוב
 ולא חזי ככל גדול ועו' פליגי עליה ר"י ומ"ל דאפי' היבא
 דאיכא כהן יוקר טוב חזי ככל גדול ולא כמו שארץ אומר
 דאפי' היבא דאיכא כהן קטן עדיף תמא דאית ביה תרתין
 שהוא חסוב וגם שהוא שלם דלירידי ככל קטן הגם שהוא שלם
 לית ביה האי דין כלל ובתלתא דלית ביה אלא חדא לטיבותא
 דהיינו כשהוא דבר חסוב ולא מתקין כגון תמיים ס"ל ת"ק
 דרוק' היבא דאיכא כהן הוא דמפרש ממנו ולא היבא דליכא
 כהן והיבא דאיכא מתקיים ולא חסוב כגון ברונות ס"ל
 ת"ק דאינו מפרש אלא היבא דליכא כהן ופלוגתא דר"י אית"ק
 ככלל הוא דלית"ק ס"ל דבגל קטן אית ביה חסבות ג"כ
 ומתקיים ולרעת ר"י לית ביה חסבות ולהכי אפי' היבא דליכא
 כהן אינו נתון לו אלא חזי ככל גדול וכונת הש"ס דקאמר
 חזי לאויבהא קמיפליגי דמ"ס חסוב עדיף ככל אופן ומ"ס שלם
 עדיף ככל אופן הגם דלית ביה חסוב ומשיבותו הוא שלימותו
 דחסיב לן יהדותו מתקיים מחסבות בופיה דתפא חסבה דלפי
 לרע"ת"ק כל שלם הוא עדיף בהם דלא חסוב וכפ"י פלוגתייהו
 נמי הוי דומיא דפרוסה של חסוב ושלמה של שפרופים חסובת
 יותר ולרעת ר"י פרוסה של חסוב יותר וקאמר רגליו הכי
 הוא רב"ט חסוב דפרוסה של חסוב חסובה יותר וקאמר רגליו הכי
 ופוסה של שפרופים דרוק' ליהיבא דאיכא כהן רב"ע עורה דחסיב
 עדיף ופלוגתיהוה"ל הוי איהיבא דליכא כהן מ"ס שלם עדיף
 ומ"ס חסוב עדיף ופיתא לאן חסוב שלם עדיף חסוב עדיף
 חסוב אלה חסוב מתקין יותר עדיף ליה לכהן חסוב דשמה
 יפסד ור"י גמ' דרעופים חסוב עדיף דתקן וכו' ונלע"ד פלוגתייהו
 דכלל הוא אפי' בל' קטן שלם אית ביה חסבות חסובתיהו
 דמ"ל

יבא לה למימר דר"י כונה אלא לחזי קמיפליגי כע"כ
 כונע אבל לא ידע לחזי דקאמר ואורי חסובתיהוה"ל
 ולא"ס לכוותיה כהא אלא כהן דרב חסוב דתקן חסוב
 ז"ל דאיהוה"ל הוא החסובתיהוה"ל דלמסרובו ליתוה"ל
 דר"י הונא עם הפיה דר"י וקאמר דר"י חזי קמיפליגי ע"כ
 חסוב עמה והא דר"י וחסובתיהוה"ל בשבעל הבית חסוב עמה
 הוא כונע ואו הוא דאורי' חסובתיהוה"ל לכרוכו לבה"כ ודכריה'
 אינם מוכנים לע"ד דהא מוכח מתמא דתלמודא דפליגי
 ר"ה ור' יוחנן דהא ר"י דקאמר ליה אלא ס"ל מר כהא דר' הונא
 דמן ככל הרי כע"כ שהוא ר' אבהו היס חסוב עמהם מרשר'
 ליה בתחילה ואע"כ קאמר ליה אלא ס"ל מר וכו' מ"ס דרב
 הונא חזי אף היבא דכע"כ חסוב עמה וא"כ ודאי פליגי
 אר"י יוחנן ומאי יתובי קא מיתב"ל התו' ז"ל הפך הכרת רז'
 ושתמא דתלמודא:

וראייהו להרשב"א אש"ז כחירושו שרקקן מה
 שרקקנו ובראשונה ויתין וז"ל ויל' דשאני רז'
 דה"ל כמעודה זו כעכל הבית דמחמתיה עבדה ליהו יוחא
 טבא לרבנן עכ"ל ולפי דבריו ז"ל יתישב ודקדוק השני
 שרקקנו דהיינו קאמר ליה בתי הרי רז' לר' אבהו לא ס"ל מה
 לדרכי הונא דמן ככל ואחאי הניח לדרי ר"י דקאמר בהדיא
 לאורה חסוב עמה וס"ל כותיה דרקפדוק ליה בתחילה
 חזיה ואין לומר דלא ס"ל כותיה כהן דר' דומק' אלא דלפי
 דכרי הרשב"א ז"ל אחי שפיר ר"י אבהו מעיקרא היה ס"ל דרז'
 רזנו כעכל הבית ולהכי קאמר ליה דליכריך ליה וכוון דקאמר
 ליה לא ס"ל מר וכו' ולא כע"כ לברוכי מ"ס דר"י דאין
 דינו כע"כ הגם דמעודה הויא מחמתיה ולהכי כע"כ ר'
 אבהו וכשרנו לכרך רז' לבר' לפי דעתו דמ"ל דיינו כאור' והוא
 לא רצה כוח דמ"ל דלא אומר הא תמא דר' יוחנן אלא היבא
 דאיכא כע"כ ז"ל אורה חזי האורה חסובתיהוה"ל איכהו תרתייהו
 הם כע"כ רז' חמת דהסעביה מחמתיה הוא דאית עבירא
 ז"ל אבהו דהוא מלריה דעבורה וכוון שפ"י דהין הוא דהכונע
 הוא דמכרך וכהי הוא דמחזיק ממרד ר' הונא דמן ככל
 כהיבא רכולם כע"כ הבית ז"ל היה דעתו מעיקרא רז' דקאמר
 ליה לר' אבהו דליכנע איהו חסוב רכיון דתרויהו אית ג'הן
 דין כע"כ הנהג' יסבסא מכרך ודנו להחסיבו לר' אבהו
 לגדול ומחילה חסוב הוא יבכך ג"כ כחמתיה רב הונא
 אחסוב ר' אבהו לא הכין אפי' אלא כמ"ס חסוב דהוי הוא
 סבא דרבי ע"כ רוקא ודאי קאמר ליה לרז' בתי הכי דליכריך
 דמ"ל דיינו כאורה' אי כמי דלעולם הכין הענין אלא שלא
 רצה להודיע שהכין דמ"ל לרז' לעשותו גדול ממנו ורוק כי
 הוא חזי' ועל פי האומר חסוב פתני דלכרי הרמב"ם
 שפסח רמ"ס היו כולן כע"כ הבית וגדול שבהם כונע והוא
מכרך ברכת המזון ע"כ ולא נודע מאין הוציא הרב ז"ל דין זה
ואיס מקום סבורו ומר"ן ז"ל כמ"כ כתב שכתב כן לישב הפי
תרי לישני דאמר רז' חסוב רב"ע כש"ס אורח ואיך לישב
דכונע מכרך כשכולן כע"כ הבית ומסתמא הגדול שבהם הוא
סכונע ע"כ ודבריו ז"ל לא אית בהוה"ל ע"ה דמנליה לרבינו
ז"ל למתוכי הוהו תרי לישני כיוון דהש"ס חסוב דפליגי תפא
במחלות דין דממא לא היו כולן כע"כ הבית ואע"פ קאמר
 ליה דליכריך ולפי ח"ס אחי שפיר דממוא דבר שחסיבין
 דאי היו כולן כע"כ הבית דהגדול מכרך והוא הכונע ורוק
הלכה ד' ג"ע ס"ל ע"כ איתמא קבילו
 לפימה שיתקין ושלמין אחר רב הונא
 מכרך על התיתין ופוסר את השלמים ורז' אחר שלמה תמא
 מן המוכר אבל פרוסה של חסוב ושלמה של שפרופים דכרי
 ככל מכרך על הפרוסה של חסוב ופוסר את השלמים
 שפרופים חסובתיהוה"ל אלא בתמא תלמודא ככל קטן שלם

שיעורם המבדק. אי נמי נראה לפי דרך זה עצמו דמחברך
 אשמועינן דאין התסוכין ראין לטעום כלומר בכל חופן עדי
 שטעום המכרך יחמם כפוצע לא קאמר חלה והכונע הוא
 פוטט ירושתו דתינו דרשות נתונות לו לפוטט ירו תחי' אבל
 לעולם אי ראינו מתעבב אינם הייבין להמתין לו כמו
 שמתנינן למכרך דרוקא תמכרך יש לו מעלה זו ולא הכונע
 וכתיב סליקו להו כל דקרוקי מתן זל ככ"ה יעש :

אי נמי נראה דס"ל לרבינו זל דמאי דקתני כברייתא
 והכונע הוא פוטט ירו תחי' היינו לטול פרום המוניא
 לאכול ולהבי אסמכה רבינו לעיל גבי המוני' ואמר מתי פרום'
 לפני כל אחר ואחר והכונע הוא פוטט ירו תחי' פי' לטול
 הפרוסה שלו לאוכלה והמניא שחמץ ראין התסוכין לוקחים
 הפרוסה לאוכלה קודם לו ומאי דקת"ל רב יהודה כריה דר"ש
 בר שילת הוא דצריכין לעשות לו כבוד אחר לכונע להניחו
 להקדים הוא לטעום הוא קודם מן התכטיל המובא לפנייה
 ויהי ראין התסוכין דשאין לטעום וכו' ויקח לישבא דטעימיה
 דיאמר על התכטיל טעי עדיף וברישא קאמר והכונע הוא וכו'
 ואוכל וכו' ורוק והנס דמהש"ס מוכח דלטעום ולאכול מהא היא
 עכ"ל הרמב"ם מתקרק כלשון טעי משא"כ הש"ס אינו חושש
 לאלו הדקדוקים ולהבי קאמר להאי בקרא מינה ולאצטריך למי'
 שחייב ארס לומר כלשון רבו :

שם ואין הכונע ראוי לטעום עד שתכלה אמן הפירוב
 העונים וכו' הכי איתא בבבבא אין הכונע ראוי
 לנכוע עד שיכלה אמן חמי רוב העומי' ע"כ וכו' אחרי רבינו
 כהב ואין הכונע ראוי לטעום והן אחת דמנינן לחימר סכך
 הוה גרים וכח"ס מתן זל ככ"ה. אבל הכל' עדי הוא דהרמב"ם
 זל חיליה הוא חמא דאמרינן התם דף ט"ז ע"א אחר רב חייה
 בר אשי פת הננוחה בקפירה המכבין עליו המוניא ופליגא
 רוב חייה ר' דאמר חייה צריך שתכלה ברכה עם הפת מתקוף
 לה רבא חמי טא צנוחא דלא ראי כליא ברכה הפרוסה קא
 כליא אוהבי פת נמי כי כליא ברכה הפרוסה קא כליא חלה
 אהה רבא מכרך ואח"כ כונע ואיפסיקא הלכתא כוותיה דרב'
 ומבדקינן לחימר מכרך ואח"כ כונע ס"מ דלא מעבב הכניעיה
 חלה הכרכה ולא שמיעת אמן. חפי העונים ולהבי תלא מתלא
 ברכה חלה אחר רבא מכרך ואח"כ כונע ורס"י זל ליישב
 הגימטא פלגינן דקאמר אין הכונע ראוי לנכוע עד שתכלה
 אמן והשטע דלא חייב כונע עד שתכלה אמן עם היא דלעיל
דהשטע דכרכה חלתא תליא כתב התם וזל עדי שיכלה אמן
 הכי העומס אמן אחר כרכת המוניא דאף עניית אמן הן
 הכרחה היא ואמרינן צריך שתכלה ברכה עם כניעיה עכ"ל
 ולא רס"ס זל לא סיחורא ליה הא חלתא דלא אשכחן בשום
 דבת דאמן סיא מהכרכה. ותו דהא קול כמ"ד שמע ולא
ענה עא הרי דאין הענייה מעבכת כלל חלה השמיעיה והיכי
אמרינן ראינו דמאי לנכוע עד שתכלה אמן והשטע רכל עוד
 טלא סימו עניית אמן עדיין כאילו מכרך ולא חמי כונע וכמו
טעמן רבינו כמ"א חת אלו חלה עדי שתכלה ברכה. ומטעם
 זה גימט דיקף. והרמב"ם חסך גימטא וגרמין אין הכונע ראוי
 לטעום ולחיה תמוא דקרוק רבינו לעיל. הלכה כ' וזל' חשלים
 הגרסה ואח"כ כונע סדי דתלא הכניעיה כסיומו הוא הכרכה
 זלא בטאם התסוכין העונים זיה כרוה :

הלכה ז' ואם נתנו לו זמן מכרך על כל כוס וכוס וכו'
 ג' עיין חס שטעם הר"ב כ"מ זל דמתני'
 כהניס מתן דקאמרין בהמתא זל חס' וירא אכר רב לא יתן
 ארס פרוסא גליק מין טל שטס וכו' והשטע מכרך על כוס וכוס
 יאס עדיק על כל פרוסא אפרוסה. ור' יוחנן מכרך על כל
 כרחה בדרסה ואמרו. התם אחר דכפא כשלמא דרב וכו'
 ל"ק ה' דליעא ארס יחשוב ה' דליעא ארס יחשוב וכו' ותימא

שיכינו לא חילק בין איכא ארס חשוב לליעא ארס חשוב ואפי'
 תימא דהא קאמר דלא פליגי ר' ור' לא קאמר לה זל בדרך
 אי אחרת. בטלמא אבל לבוס קוטטא דמתלא חמב פליגי
 מ"מ כיון דקול' רב ויהי הלכה כר' היל לפסוק דמכרך על כל
 פרוסה וכו' ועם הש"ס שנתן זל והוא דחוק ורחיק ומאי למרחיק
 ואפשר לומר לפי ד"ס זל לרבי זל דאדריחא הא דר' המכרייתא
 דמיינתא תלמודא יתתם כמקור דתבא לא יתן ארס פרוסה לשמש
 בין שהכוס בירוכין שטעום כידו טל כע"כ ולא ס"ל לרבינו
 כפי' דש"ל דפי' דקא' אדריחא' טלא יתנו הס פרוסה לשת'
 חלה אכע"כ ל' עיניה חטעם גופייה טאורא ארס רבר קלקלה
 בסעודה. כדאיתא התם. ויחד כדא"ה זל לומר יחזא הכקון
 כעניי דחשום רהניא סלתא דלא שמיחא האדריחא דשטעא חלו
 אוכל זל אחר שבזמין כל השעודה אי מתחיל לאכול לא חס
 להציקו משא"כ לשתות זין רגילין לשתות ראין קצב לשתות
 ולכולם ס"ל דהי פליג ארר"ב חטום דקא' דקאמר רב. פפא
 דלא פליגי ס"ל אחר חלה כדורת כשלמא ולא דחכי ס"ל זל
 דמצינן לחימר הכי אלא כמי אפי' יתעא דס"ל רבוי ר"ב
 דקוטטא קאמר להו עכ"ל כיון דלא שכיח וכו' כמ"ס זל כתבו :

דהי"ב ר' ח' אס היו תסוכין לשתיה ככנס ויושב
 בחוקמו ופוטט ירוי זאח"כ מחזיר פניו
 לאורחו' וכו' הקטת הר"ר יונה זל דאחאי צריך כעולה כשכיל
 השתיה וזל דחשום שהיו אוכלין מעט לתתק השתיה כשכיל
 זה צריך כטוי' ואעפ"כ' כיון שאין עיקר הקביעות אכילה איכא
 למיחש טמא יחשדוקו' וכו' משא"כ כשקביעות האכילה היא
 על השת' לא יחשדוהו ע"ש ולער"ן לומר דשבתא רכטוי' הוא
 חטום בקיות ימים כשלמא ולא חטום חיובא פלג והגם דקול
 כל הכולל ירוי לפירות קו' מנסי הרוח עכ"ל ה"מ כשכונתו
 מחמת חיובא משא"כ כשכונתו מחמת בקיות כשלמא לית
 לן בה וכו' כמ"ס כמ"ע בהג"ה ס"ד קינ"ח ס"ה בשם הגהות
 סמ"ק והגם שמדברי התו' זל כפ' כיצד מכרכין דף מ"ב ד"ס
 כל אחר השטע דכל שטוטל שתי ירוי הוה גסות הרוח וזי חטום
 לקיות די ביור אחת עכ"ל ל"ק לרברכו' דשאני הכא רכיון דרביא
 חכה"כ וספספא הגם דלא אפספא חלה כידו אחת. עכ"ל בקיות
 הוא לטול שניהם חלנו אחת חובה היא חטום דשפספא כה
 וזה התם איתא בבבבא. אחר רב נתחן בר יתק אלא אפי'
 לשתות חדיע ריע' דאניא דעתא וכו' ח"כ קול' לגבי פלגוני
 דהיכא דחיקו איכטמים דרשתי ככבר דלוי' עיניה' דליניא
 דעתיה אפי' לשתיה יטול מחתן זל דס"ל דרביא דלי' נחמן בר
 יתק הוא דקראי חשוב לרבר דליכא למחשדנה והאיךנא לא
 ושכיח כיוצא בכו' ככ"ל :

דרע דמאי דכתב רבינו זל איס' סיוי תסוכין לשתיה וכו'
 ככנס וכו' ופוטט ירוי זלא חאי חלה ארסי' דרבר עם
 חכרו והפליג דכפאי' גוואל הוא דאיכא למיחש לשמא יחמרו
 כיון שאינו כו' אס לשתיה מתק' זלא נטל משא"כ כחזי' דכנס
 להטיל מים אס' הוה תסוכין לשתיה נמי לא כפי' לטול בפנים
 חלה מתחן ולכא' כזום. חשרא כלל אפי' לשתים חטום דליכא
 חשרא לא כחלתא דלית בה מאיסותא כלל כגון הא דרברכש
 חכרו והפליג כהו איכא למיחש שמא יחמרו איתו לומר אצטל
 ירוי משא"כ היכא דהשתין מים אפי' לשתיה לא חשדוק' לשת'
 ולהכי רייק דהב"ס זל וכתב זאס' דהוה גמטוק' וכו' וכו'
 ופוטט ירוי ס"מ דככל חופן שתיה לא חשדוק' כפי' זלא לשת'
 ירוי והיינו ככאב' דהטום דעתו זלא כהיכא דהשתין מים
 דלתיה סול' ופוטט יתקא' זאמן מפרטיק' לה דא' טיה
 כהשתין מים דבא' וזי חיה גבחס דעת' צריך כעולת' זשו
 שתיס חלה ורואי כדאמרן. וכפי' אתי שפיר פטטא דכרייתא
 דמאי דקתני' דשא' הלבה' בסעודה ארס יונא להשתין דקף
 פוטט ירוי אחת וככנס דמיייר בכל גוואל בין באכילה בין בשתיה
 ואחאי

מבתם הלכות ברכות לרוד

הפרק הריבא דקמ"ב ע"כ. וכו' אהא הוא דקאמר רב אבהו לא אמרן אלא לטעות וכו' אמנם רישא ככל בנזיל תיירי דאיתתא דבסתיא אפי' רהיבא דלא מחייב לישול אלא ידו אחת כבון דהשתין מיס אפי' כן מחייב לישול כפניהם א"כ רהיבא דנטיול ידו אחת בשתייה לא קתני ליה כבדלתא כלל דלמא דקתני נוטל וכנכס לא תיירי לא באכילה וסיפא דקתפלוני דברב עבד הכרו והפליגי לא תיירי לא בשתייה כענין הנה הענין א"כ רהיבא דנטיול ידו אחת דהשתין מיס לנפיק שתייה היבא אשמועינן ליה ואין לומר דהא"כ דלא כפי נטיול שתי ידיו הא ליתא וכו' רהיבא הוא דהשתא ומה בהבחי הדעת דאינו נוטל כלל אלא השום נקיית בעלתא לפי מ"ש למעלה לאו לפי מ"ש הר"ר יונה ז"ל שחא זאכל אינה פורתא למתק ומכ"ס היבא דהשתין מיס ושכטף חלתא דפסא דהיבא הוא כדלוי לישול ידו אחת אלא ודאי כמ"ש דרישא תיירי בכל כין באכילה בין בשתייה ואין חילוק ביניהם אלא לענין הסח הדעת דרוק :

הלכה י' לא ישלח אדם חבית יין ושמן צף וכו' דכרי רכיבו אינם מוכבים לו דבמחלה משתעב דהשטא הוא הנס דלא ישלח אדם אחר חבית אחרת אלא שחא כיון שיראה שמן צף על פיה יסבור שהוא כולה שמן ויזמן אורחים ויתכייש ואמאי אסמריך רכיבו למימר דהשטא היא שחא ישלח לו אדם אחר וכו' ודכרי אינם מוכבים ונראה לומר דרבי ז"ל הוסיף לו דכי היכי דהפליגי התם בההיא דפתיחת חביות בין היבא דאורעיה אלא דלא אורעיה דכה"ש דאורעי' שכבר פתחה שרי ה"כ אמאי א"כ קתני בכרית דאי אורעיה דכרי דשכר דשעמא הוא שחא יסבור שמה ששלח לו הוא חבית של שמן כיון שירעיהו שהוא יין ושמן הוא דכף על פניו דרוק ליבא השטא ואמאי קתני שתמא דמשתעב בכל גוונא אסור ומהו הוכרח רכיבו ז"ל לפרש דשעמא דלא קא תפליגי הפרייהא בין היבא דאורעי' או לא אורעיה הוא השום דלאו השום שחא יסבור שחא יסבור השתא שמה ששלח לו הוא שמן דה"ל לחלק בין אורעיה ללא אורעיה אלא ודאי רהיבא השטא אחריתי דלא מהני אפי' היבא דאורעי' ולהכי לא קא תפליגי כדכריא בין אורעי' ללא אורעיה והשטא הוא שחא הנס דאורעיה השתא ואמר לו שהיא יין עכ"ל חיישינן שחא אדם אחר ישלח לו לזה עצמו חבית אחרת שהיא כולה יין ואין שמן צף על פיה ויד מה בדעתו שזו החבית של יין היא החבית אשר שלח לו האחר הראשון מאחר שכבר אפת ליה ידעיה שהיא יין סוכר שזו היא וזו ששלח לו האחר סוכר שהיא שמן ומוזמן אורחים וכו' וטעמא חשום דאפי' למיטעני להכי לעולם אסור לשלוח לו כלל כי אם או כלה שמן או כולה יין בלי שום תערובת ועולה הוא למעלה :

הלכה י' לא ישלח אדם חבית יין ושמן צף וכו' דכרי רכיבו אינם מוכבים לו דבמחלה משתעב דהשטא הוא הנס דלא ישלח אדם אחר חבית אחרת אלא שחא כיון שיראה שמן צף על פיה יסבור שהוא כולה שמן ויזמן אורחים ויתכייש ואמאי אסמריך רכיבו למימר דהשטא היא שחא ישלח לו אדם אחר וכו' ודכרי אינם מוכבים ונראה לומר דרבי ז"ל הוסיף לו דכי היכי דהפליגי התם בההיא דפתיחת חביות בין היבא דאורעיה אלא דלא אורעיה דכה"ש דאורעי' שכבר פתחה שרי ה"כ אמאי א"כ קתני בכרית דאי אורעיה דכרי דשכר דשעמא הוא שחא יסבור שמה ששלח לו הוא חבית של שמן כיון שירעיהו שהוא יין ושמן הוא דכף על פניו דרוק ליבא השטא ואמאי קתני שתמא דמשתעב בכל גוונא אסור ומהו הוכרח רכיבו ז"ל לפרש דשעמא דלא קא תפליגי הפרייהא בין היבא דאורעי' או לא אורעיה הוא השום דלאו השום שחא יסבור שחא יסבור השתא שמה ששלח לו הוא שמן דה"ל לחלק בין אורעיה ללא אורעיה אלא ודאי רהיבא השטא אחריתי דלא מהני אפי' היבא דאורעי' ולהכי לא קא תפליגי כדכריא בין אורעי' ללא אורעיה והשטא הוא שחא הנס דאורעיה השתא ואמר לו שהיא יין עכ"ל חיישינן שחא אדם אחר ישלח לו לזה עצמו חבית אחרת שהיא כולה יין ואין שמן צף על פיה ויד מה בדעתו שזו החבית של יין היא החבית אשר שלח לו האחר הראשון מאחר שכבר אפת ליה ידעיה שהיא יין סוכר שזו היא וזו ששלח לו האחר סוכר שהיא שמן ומוזמן אורחים וכו' וטעמא חשום דאפי' למיטעני להכי לעולם אסור לשלוח לו כלל כי אם או כלה שמן או כולה יין בלי שום תערובת ועולה הוא למעלה :

הלכה י' לא ישלח אדם חבית יין ושמן צף וכו' דכרי רכיבו אינם מוכבים לו דבמחלה משתעב דהשטא הוא הנס דלא ישלח אדם אחר חבית אחרת אלא שחא כיון שיראה שמן צף על פיה יסבור שהוא כולה שמן ויזמן אורחים ויתכייש ואמאי אסמריך רכיבו למימר דהשטא היא שחא ישלח לו אדם אחר וכו' ודכרי אינם מוכבים ונראה לומר דרבי ז"ל הוסיף לו דכי היכי דהפליגי התם בההיא דפתיחת חביות בין היבא דאורעיה אלא דלא אורעיה דכה"ש דאורעי' שכבר פתחה שרי ה"כ אמאי א"כ קתני בכרית דאי אורעיה דכרי דשכר דשעמא הוא שחא יסבור שמה ששלח לו הוא חבית של שמן כיון שירעיהו שהוא יין ושמן הוא דכף על פניו דרוק ליבא השטא ואמאי קתני שתמא דמשתעב בכל גוונא אסור ומהו הוכרח רכיבו ז"ל לפרש דשעמא דלא קא תפליגי הפרייהא בין היבא דאורעי' או לא אורעיה הוא השום דלאו השום שחא יסבור שחא יסבור השתא שמה ששלח לו הוא שמן דה"ל לחלק בין אורעיה ללא אורעיה אלא ודאי רהיבא השטא אחריתי דלא מהני אפי' היבא דאורעי' ולהכי לא קא תפליגי כדכריא בין אורעי' ללא אורעיה והשטא הוא שחא הנס דאורעיה השתא ואמר לו שהיא יין עכ"ל חיישינן שחא אדם אחר ישלח לו לזה עצמו חבית אחרת שהיא כולה יין ואין שמן צף על פיה ויד מה בדעתו שזו החבית של יין היא החבית אשר שלח לו האחר הראשון מאחר שכבר אפת ליה ידעיה שהיא יין סוכר שזו היא וזו ששלח לו האחר סוכר שהיא שמן ומוזמן אורחים וכו' וטעמא חשום דאפי' למיטעני להכי לעולם אסור לשלוח לו כלל כי אם או כלה שמן או כולה יין בלי שום תערובת ועולה הוא למעלה :

הלכה י"ג תנן בפ' כ"ד מוכרין דף מ"ג והוא אומר על המובחר ואפי' שאין תביאין את המובחר אלא לאחר הסעודה ע"כ ופירש"י ז"ל וז"ל אותו שבידך ע"כ היין הוא מוכרך על המובחר שהיו רגילין להביא לפניהם אחר אכילה חבית דובליו על האש להדיח בו וכו' לאחר סעודה לאחר ברכת המזון שאינו מצרכי סעודה אפי' הכי מי שבידך על היין שהחיל בכברות אחרונות ומוזמן עכ"ל והנה בכונת רש"י ז"ל נראה דליבא ב' פירושים א' דכונתו לומר דמתקני דקתני והוא אומר על המובחר תיירי שהביאוהו באמצע הסעודה והוא האכילה קודם ברכת המזון ומאי דקתני ואפי' שאין תביאין וכו' הכוונה ואפי' שאין רגילות הוא להביאו אלא לאחר הסעודה וח"כ לית ליה שייכות עם הסעודה אפי' בן מאחר דהשתא הביאוהו קודם הוא מוכרך וזו היא שחבין הר"ר יונה ז"ל בדברי רש"י ז"ל ועל פי זה תמה הר"כ תנן ז"ל על מרן הכי ז"ל שכתב דדעת רש"י ז"ל כדעת הרמב"ם ז"ל ולא היא הא אשכחן להרמב"ם ז"ל שכתב דהכאת המובחר הוא אחר ברכת המזון וע"כ איכרא דקדוקו הר"ר יונה ז"ל שכן כונת רש"י ז"ל הוא מת"ם המגנה ואפי' שאין תביאין

הלכה י"ג תנן בפ' כ"ד מוכרין דף מ"ג והוא אומר על המובחר ואפי' שאין תביאין את המובחר אלא לאחר הסעודה ע"כ ופירש"י ז"ל וז"ל אותו שבידך ע"כ היין הוא מוכרך על המובחר שהיו רגילין להביא לפניהם אחר אכילה חבית דובליו על האש להדיח בו וכו' לאחר סעודה לאחר ברכת המזון שאינו מצרכי סעודה אפי' הכי מי שבידך על היין שהחיל בכברות אחרונות ומוזמן עכ"ל והנה בכונת רש"י ז"ל נראה דליבא ב' פירושים א' דכונתו לומר דמתקני דקתני והוא אומר על המובחר תיירי שהביאוהו באמצע הסעודה והוא האכילה קודם ברכת המזון ומאי דקתני ואפי' שאין תביאין וכו' הכוונה ואפי' שאין רגילות הוא להביאו אלא לאחר הסעודה וח"כ לית ליה שייכות עם הסעודה אפי' בן מאחר דהשתא הביאוהו קודם הוא מוכרך וזו היא שחבין הר"ר יונה ז"ל בדברי רש"י ז"ל ועל פי זה תמה הר"כ תנן ז"ל על מרן הכי ז"ל שכתב דדעת רש"י ז"ל כדעת הרמב"ם ז"ל ולא היא הא אשכחן להרמב"ם ז"ל שכתב דהכאת המובחר הוא אחר ברכת המזון וע"כ איכרא דקדוקו הר"ר יונה ז"ל שכן כונת רש"י ז"ל הוא מת"ם המגנה ואפי' שאין תביאין

אזא עמנו נטל ידיו תתן אלה דרשו ז"ל פי' כפי עשט חמשה
לה חוכמה נטילת ולא ברכת המזון . אי עמי דכאי הוא
דאשתי קמפרא דקוף הוא הנוטל ידיו וקוף הסכר וקס"ג
דאחר הוא דבידן ולהכי קשריך . לא דלפי פי' של הר"ר יונה
בדברי רש"י ז"ל שהמזמר הוא קודם כרכה דהיינו אחר
האכילה קס"ג ח"כ קול"ל תלמודא הואיל והוא נוטל ידיו
באחרונה דמזון . נטל . משמע שכבר נטל אלה ודאי כמ"ס
השקול נטל ידיו באחרונה וכו' קאי אנדול . דקטוס זה הוא
דוסיכין לית לברך ברכת המזון . וכן נראה לו עקר ברעת
הא"ז ז"ל כפי' הר"ר יונה ז"ל וכמ"ס וכן פראים דברו התו' ז"ל
שכתבו וז"ל אע"פ שאין מביאין וכו' וכבר נרכו ברכת המזון
יש הפסוק כון ויון למזמר . ע"כ הו' לקראי . דאחר הוא דבידן
ברכת המזון ומטוס הני קאמי התו' . דקנס דהוי הפסק
ונסקסא ראשוו של ויה סבידך . על היין שלאחר המזון בברכת
קטון סבידך האמר אע"פ כן זה קוור ומכרך ברכת המזמר
דאי לאי' כפי מה הפסק איכא . אמנס לרעת התו' ז"ל המזמר
בא אחר ברכת המזון ובהעת המזכ"ס ז"ל ולרעת רש"י ז"ל
קודם ברכת המזון . ועד"ן סדרה קשה בעיני לרעת
קמכ"ס ז"ל דמ"ל הואו בידך ברכת המזון ליאכא דמ"ס
דאחר הואיל והוא נטל ידיו וכו' דהול"ל קואיל והוא כירך על
היין שלאחר המזון וכמו שהקטיו לעיל . אחר ע"כ הנראה לי
נכון הוא דהמכ"ס ז"ל לא גרים לעיל . ונרסמו הוא בנרסמ
הרוף רבו ז"ל דגרים והוא מכלל דאובא עדיף מתיבה משייע

אלה דרבינו אבו ליטובי פי' ז"ל בן לחר וכן לעד עם
סובית הש"ס דקאחר ז"ל הוא מכלל דאיכא עדיף
מיניה ואחאי הואיל והוא נטל ידיו באחרונה תמי' משייע ליה
לרב דאחר רב מיני צר אשוי אחר רב כל הנוטל ידיו באחרונה
תמי' הוא מוזון לברכה ע"כ דלפי מה שפי' הר"ר יונה ז"ל
בדבריו רש"י ז"ל דבתוך הסעודה הביאו אותו קשה תמי' קאי
דאחר תלמודא ואחאי דמשמע דקוונה היא ואחאי כיון
דאיכא עדיף מיניה תמי' איהו איהו עדיף על המזמר ואי
דחמינו למזמר קודם ברכת המזון חמי' א"כ תמי' קאמר
הואיל והוא נטל ידיו באחרונה וכו' כיון למה שקבין בדבריו
ז"ל חרן בכו דברעת קמכ"ס ז"ל ס"ל דקאי דקמייהו הוא אומר
על המזמר הינו שקביו המזמר אחר ברכת המזון קשה
ג"כ דכפי פי' זה מוכרח לומר שהוא ג"כ כירך ברכת המזון
ולא הגדול מהנו וא"כ אחאי אנטרד למימר קואיל והוא נטל
ידיו באחרונה תמי' הול"ל משום דקוף בידך וכמ"ס קמכ"ס
ז"ל כפי' המשנה ובפרקין על היין והואיל ועשה תקוה אחרתי'
ואתי משייעת לרב כמו שפי' כפי יופי' דאשכחן קמא דכיון
דעשה תקוה אחת ועשה תקוה אחרת וכמ"ס רש"י ז"ל ק"ג אחר
רב כל הנוטל ידיו וכו' הוא מוזון לברכה ואחאי אנטרד
לאחיו ל"ה חמת הנוטל . ותו קשה דאחאי פי' רש"י ז"ל
דקמי' והוא אומר על המזמר אותו סבידך על היין וכו' ואי
איתא דמ"ל כפי' קמכ"ס ז"ל הול"ל אותו סבידך ברכת המזון
וכו"ס קמכ"ס ז"ל כפי' המשנה נטל . ולפי מה שהכין הר"ר
יונה ז"ל בדבריו אפשר לומר דכוונת קמרא היא ע"ה דהכי
קאמר והוא מכלל דאיכא עדיף מיניה דקמ"ל רש"י ז"ל כן הוא
מכרך אע"פ דאיכא עדיף מיניה והוא מכרך ברכת המזון
אע"פ כן מי סבידך על היין הוא מכרך ג"כ על המזמר
ואחאי כיון דאיכא עדיף מיניה שהוא מכרך ברכת המזון הוא
יכרך על המזמר א"ל הואיל וגדול לו ימות לבכר ג"כ לתת
לו לכרך על המזמר א"ל הואיל והוא נטל ידיו באחרונה בתמי'
פי' טעם שהגדול מכרך ברכת המזון הוא כשכיל שהוא נטל
ידיו באחרונה תמי' כשכיל זה הוא שמכרך ברכת המזון ולא
מחשם כבוד כד שתקשה דאחאי לא עשינו לו כבוד לכרך על
המזמר ג"כ דבשלמא אי תיתה להכרכה שמכרך ברכת המזון
היא כשכיל כבודו מיחא דהוה חקטי' דתמי' לא יקבינן לגמ'
כמי' דחשיבותא דברכת המזמר משא"כ השתא דאחאי
דחשיבותא דברכת המזון לא מטעם חשיבותא הוא דהוי אלה
חשוב קדוהו נטל ידיו באחרונה תמי' וזה הוא הכבוד דבי שלא
שאר יבדים מוזהרות וזה הוא הכבוד שנטו לגדול ומקולא
לא בשכיל שנטל ידיו הוא מכרך ברכת המזון . ולפי מה
שהכין חרן ז"ל בדבריו רש"י ז"ל אחי יותר מיושב ליאכא דמ"ס
דקאמר הואיל והוא נטל ידיו וכו' רכיון דעכר קד מנה דנטו'
לכבוד על מנה אחרתי' ואחאי דכתב רש"י ז"ל כפי' המשנה
הוא אומר על המזמר אותו סבידך על היין לעולם הש"ל

פרק ה' הלכה ב' אבל אם שתה השמן לבדו

או שלא היה חושש בגדונו
תכרך . עליון שהכל שהי' לא נפקה בטעם השמן ע"כ והוא
לכאורה תמוז בעיני דמשמע מדבריו ז"ל דבעיני תרתי
דבעיני שייתה השמן עם האינדינון וג"כ שיהיה חושש
בגדונו לקכי כתב אבל אם שתה השמן לבדו הגם דחושש
בגדונו או שלא היה חושש בגדונו קנס דסתמו על יד
אינדינון תכרך שהכל . וקא משמע בנמרא להדיא דכשלא
היה חושש בגדונו יאיו השמן הוי . שכל לגבי האינדינון
דהאינדינון הוא עיקר דאחאי . קתם הול"ל אינדינון עיקר
ותמן זה הכלל כל שהוא עיקר ועמו . ספלה מכרך על הציור
ופטור את . הספלה דלא . הו' שמו' עיקר אלא קיפא דהיה חושש
בגדונו וא"כ יחייב קאמר קמכ"ס ז"ל דאי' לא היה חושש
בגדונו וסתמו דמכרך שהכל וקא כיון דקול' אינדינון עיקר
צריך לכרך עליון בפי' א' דהא אינדינון מיחא דסילתא הוא וקול'
מיחא דמליווהו סלקי' מפרצונו עלייהו בפי' א' דכל מידי דלאו
אורחיהו למלכיהו בפי' א' ופחותוון מכרך עלהו שהכל אי' סלקי'
לחו מכרך עליון כוונת . פרי הארמה וכמ"ס רבינו ז"ל בסמוך
וא"כ אחאי . תכ רכיון דמכרך עליון שה"כ . ואפשר לומר
דקמא כיון שלא קירס רכיון ז"ל דמייתי כשהיה שרן מובט ש"ס
דרכיו מיידי באחוקו עצמו שהוא עושה אותו לחשישת רכיו'
שמכרך בגדונו שרן וחו' עיקר כהאי גוונא חמש מיידי אחי'
דקאמר איו' שלא היה חושש בגדונו דמ"ל ז"ל דבעיני תרתי
להיות השמן עיקר ולכפי' קאמר דקנס דהיה השמן הדליל
ומעורב בו מובט . מי סלקות . עכ"ל כיון דחיינו חושש בגדונו
אינו מכרך אלא שהכל הגם דקאמר . תו' מרובה וה"ל עיקר
עכ"ל ס"ל דלא הו' עיקר . תו' ראו' לכרך עליון כשה"כ אלא
היכא דחאו' . ליה קבאת הרבואה והקבאת השמיהו חשי"כ היא
דלא שתי ליה . לרפואה קנס דלית ביה הפלת גופו עכ"ל פיון
דלית כיון קבאת אחרייתו אינו מכרך עליון אלא שהכל וכפ"ן
מוכרח לומר דחיינו מפרט רכיון ז"ל כפי' רש"י ז"ל שפי' וז"ל
החושש בגדונו צריך ליתת כו' שרן הרבה דהו' סלקי' עיקר
אינדינון טפל ע"כ דהש' מרכיון ז"ל דחאי דקפרי' תלמודא
הו' ל

מכתם הלכות זבירות לבד

הוא לזכור לא שבעיניו אלא שבעיניו דוק והוא כפי הכח והאיכות כפי
 טעמו אחריו דמקורו דבשר מברך אצל זכור וזכור אצל
 ומכאן מקורו זל כאלוהו וזהו שם ר"ת ס"ב וע"כ
וראיתו זל ע"כ וזל ע"כ וזל ע"כ וזל ע"כ וזל ע"כ
 ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ
 חכר עליוהו כלל ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ
 שאינם עושים שום דבר אלא כבוד ולא כבוד אלא כבוד
 עתה דמשי הוא ששום האה וזוהו כבוד ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ
 דמשי הוא כבוד כל שאינו חושש בבריתו ואינו טועם לו שום
 טעם ולא האה וזוהו כבוד ולא כבוד אלא כבוד ע"כ ע"כ
 שאינו נהנה בטעם השמן בלמוד דמשי דמשי ליה הכאה
 ממנו ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ

הלכה ג תקן ועל הירקות הוא אומר כפי הא
 במה קתמי ירקות דומיין דפת מהפת
 ששנתה על ידי האור אף ירקות ששנתו על ידי האור אחר
 רב וימי משתיה ראשי ואת אומרת שלקות מברכין עליהם
 כפי"א מתמי חקיקתי ירקות דומיין דפת דרש רב הקורא
 חסום רבינו ומנו רב שלקות מברכין עליהם כפי"א ורבותינו
 היוורדין מלא ומנו ע"כ השמיה דר"י ויחזיקו אחרו שלקו מברכין
 עליהם שה"כ ואני אומר כל שתלתו כפי"א שלקו שה"כ
 וכל שתלתו שה"כ שלקו כפי"א ואיכא למידק דמשי
 דמשי דמשי דמשי דמשי דמשי דמשי דמשי דמשי דמשי דמשי
 למעלותה או לבריעותה בכל בונה מברך עליהם כפי"א
 ומאן דמברך מברך עליהם שה"כ ה"כ לא ע"כ בן ששנתו
 למעלותה או לבריעותה והוא דבר שאין הדיע סובלתו
 והיכי אפשר לומר דמשי דמשי דמשי דמשי דמשי דמשי
 בשנתה למעלותה ולבריעה עליהם כפי"א שהכל דבשלתה היכי
 דהיתה ברכתו קודם כפי"א ע"כ משום דשנתה לבריעותה
 דמלתה דמשי לברך עליה כפי"א כשהם חיינין או ששיר
 מזינין לבריעה עליהם כשנתה שכל משום דשנתה לבריעותה
 אומנם מלת דמברכין עליה כשהם חיינים שה"כ אמאי כשהם
 חסושים דשנתה למעלותה לא מברכין עליהם כפי"א
 אשר על כן נראה לי דכדורא היכי דהיה משתנה למעלותה
 אליבא דרב"ע מברכין עליהם כפי"א ולא פלוגי בזה רב
 ורי כלל פלוגתיהו הוי היכי דשנתה לבריעותה דהיה
 מברכין עליהם כשהם חיינים כפי"א ואסתמו לבריעותה דה"ס
 אעפ"כ מברכין עליהם כפי"א ומ"ס כיון ששנתה לבריעותה
 מברכין עליהם שהכל וכפי"א ומאי דקאמר בתר הכי רב חסדא
 ואני אומר וכו' הווכח היי דאף בזה לא פלוגי אלא דמר
 חיינו במלתה דשנתה למעלותה ולהכי קאמר דמברכין
 עליה כפי"א ומר מיידי במלתה דשנתה לבריעותה ולפולס
 דליכא פלוגתא ביניהם כלל ומאי דמיינין תלמודא בתר הכי
 מאי דדרש רב נחמן דמשמע דמברכו דפלוני אהרני ולא כרע
 ר"ה דהשוא אותם דלא פלוגי על כרחין לומר ב"כ כו"ס
 דלא פלוגי אלא כשנתה לבריעותה אבל כשנתה למעלותה
 מודים כ"ע דמברכין כפי"א וכפי"א ששיר מאי דמיינין
 ראיה מהך ברייתא דרבינו עובדין ברקל השמי וכמושל שלא
 ניווח ר"ה אומר ונאם ברקל השמי וכמושל אעפ"כ
 שלא ניווח ר"ה אומר ונאם ברקל השמי וכמושל אעפ"כ
 הוא לבריעותה וכהאי הוא דפלוני אבל היכי דשנתה למעלותה
 לא פלוגי ומאי דמיינין פלוגתיהו דשמואל ור"ה לא דמאי
 דק"ס שמואל ור"ה לא פלוגי לא כה"כ דשנתה לבריעותה מש"כ
 כשנתה למעלותה מודים כ"ע דמברכין עליהם כפי"א ומאי
 תלמודא דכ"ע מודו דשלקיה מברכין עליהם כפי"א אפילו
 היכי דשנתה לבריעותה וכדעת שמואל דבמלתיהו קיימי
 כדמעיקרא והכא בטעם מנה הוא דפלוני וכו' אבל לעולם
 בירקות אפי' ר' יוסי מודה דמברכין עליהם כפי"א הנ"ס

הוא לזכור לא שבעיניו אלא שבעיניו דוק והוא כפי הכח והאיכות כפי
 טעמו אחריו דמקורו דבשר מברך אצל זכור וזכור אצל
 ומכאן מקורו זל כאלוהו וזהו שם ר"ת ס"ב וע"כ
וראיתו זל ע"כ וזל ע"כ וזל ע"כ וזל ע"כ וזל ע"כ
 ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ
 חכר עליוהו כלל ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ
 שאינם עושים שום דבר אלא כבוד ולא כבוד אלא כבוד
 עתה דמשי הוא ששום האה וזוהו כבוד ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ
 דמשי הוא כבוד כל שאינו חושש בבריתו ואינו טועם לו שום
 טעם ולא האה וזוהו כבוד ולא כבוד אלא כבוד ע"כ ע"כ
 שאינו נהנה בטעם השמן בלמוד דמשי דמשי ליה הכאה
 ממנו ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ ע"כ
הלכה ג תקן ועל הירקות הוא אומר כפי הא
 במה קתמי ירקות דומיין דפת מהפת
 ששנתה על ידי האור אף ירקות ששנתו על ידי האור אחר
 רב וימי משתיה ראשי ואת אומרת שלקות מברכין עליהם
 כפי"א מתמי חקיקתי ירקות דומיין דפת דרש רב הקורא
 חסום רבינו ומנו רב שלקות מברכין עליהם כפי"א ורבותינו
 היוורדין מלא ומנו ע"כ השמיה דר"י ויחזיקו אחרו שלקו מברכין
 עליהם שה"כ ואני אומר כל שתלתו כפי"א שלקו שה"כ
 וכל שתלתו שה"כ שלקו כפי"א ואיכא למידק דמשי
 דמשי דמשי דמשי דמשי דמשי דמשי דמשי דמשי דמשי דמשי
 למעלותה או לבריעותה בכל בונה מברך עליהם כפי"א
 ומאן דמברך מברך עליהם שה"כ ה"כ לא ע"כ בן ששנתו
 למעלותה או לבריעותה והוא דבר שאין הדיע סובלתו
 והיכי אפשר לומר דמשי דמשי דמשי דמשי דמשי דמשי
 בשנתה למעלותה ולבריעה עליהם כפי"א שהכל דבשלתה היכי
 דהיתה ברכתו קודם כפי"א ע"כ משום דשנתה לבריעותה
 דמלתה דמשי לברך עליה כפי"א כשהם חיינין או ששיר
 מזינין לבריעה עליהם כשנתה שכל משום דשנתה לבריעותה
 אומנם מלת דמברכין עליה כשהם חיינים שה"כ אמאי כשהם
 חסושים דשנתה למעלותה לא מברכין עליהם כפי"א
 אשר על כן נראה לי דכדורא היכי דהיה משתנה למעלותה
 אליבא דרב"ע מברכין עליהם כפי"א ולא פלוגי בזה רב
 ורי כלל פלוגתיהו הוי היכי דשנתה לבריעותה דהיה
 מברכין עליהם כשהם חיינים כפי"א ואסתמו לבריעותה דה"ס
 אעפ"כ מברכין עליהם כפי"א ומ"ס כיון ששנתה לבריעותה
 מברכין עליהם שהכל וכפי"א ומאי דקאמר בתר הכי רב חסדא
 ואני אומר וכו' הווכח היי דאף בזה לא פלוגי אלא דמר
 חיינו במלתה דשנתה למעלותה ולהכי קאמר דמברכין
 עליה כפי"א ומר מיידי במלתה דשנתה לבריעותה ולפולס
 דליכא פלוגתא ביניהם כלל ומאי דמיינין תלמודא בתר הכי
 מאי דדרש רב נחמן דמשמע דמברכו דפלוני אהרני ולא כרע
 ר"ה דהשוא אותם דלא פלוגי על כרחין לומר ב"כ כו"ס
 דלא פלוגי אלא כשנתה לבריעותה אבל כשנתה למעלותה
 מודים כ"ע דמברכין כפי"א וכפי"א ששיר מאי דמיינין
 ראיה מהך ברייתא דרבינו עובדין ברקל השמי וכמושל שלא
 ניווח ר"ה אומר ונאם ברקל השמי וכמושל אעפ"כ
 שלא ניווח ר"ה אומר ונאם ברקל השמי וכמושל אעפ"כ
 הוא לבריעותה וכהאי הוא דפלוני אבל היכי דשנתה למעלותה
 לא פלוגי ומאי דמיינין פלוגתיהו דשמואל ור"ה לא דמאי
 דק"ס שמואל ור"ה לא פלוגי לא כה"כ דשנתה לבריעותה מש"כ
 כשנתה למעלותה מודים כ"ע דמברכין עליהם כפי"א ומאי
 תלמודא דכ"ע מודו דשלקיה מברכין עליהם כפי"א אפילו
 היכי דשנתה לבריעותה וכדעת שמואל דבמלתיהו קיימי
 כדמעיקרא והכא בטעם מנה הוא דפלוני וכו' אבל לעולם
 בירקות אפי' ר' יוסי מודה דמברכין עליהם כפי"א הנ"ס

אמנם ראיתי להטור זל סי' ר"ב וזל ע"כ וזל ע"כ וזל ע"כ
 דוקא חושש בבריתו אלא אורחא דמלתה נקט
 וה"ה נתיי אס אינו חושש בבריתו אס כותן שמן הרבה לתוך
 אכילתו מברך עליו שהרי נהנה ממנו אבל בה"ב כתב שאין לו
 לברך אלא אי כיון ליה חביבה דמכוון לרפואה ומתהי מיניה
 אבל ליכא רפואה אפי' כותן שמן הרבה הוי אכילתו עיקר
 ואין לו לברך על השמן וב"כ הר"מ מוטב וכו' וב"כ הרמב"ם
 זל וכו' ע"כ ולפי ע"ד כוונת הר"ב הטורים זל לומר דגם
 הרמב"ם זל חזון ומורה דלא מברך על השמן כפי"א הנ"ס
 דהיה מרובה אלא היכי דהגם דהשמן מרובה האכילתו הוא
 והר"ם זל אבל לאו דר"ס דהגם דהשמן מרובה האכילתו הוא
 עיקר ובת"ש הר"ב הטורים זל כשם בה"ב דר"ס אכילתו
 עיקר הא ליתא דא"כ לא הו"ל למימר הרמב"ם זל ומברך עליה
 שהכל לא כפי"א כמאי דשלקא לא רדאי דלעולם דהיכי דהוא
 מרובה ורדאי הוא העיקר אלא דמיון דלאו לרפואה הוא אין
 הכנתו מרובה ולהכי אינו מברך אלא שפכל ולא איתיה ליה
 הטור זל אלא לאפומי מינו שסובר והוא הר"ם יוסף זל דהגם
 דלא הוי לרפואה כלל מברך כפי"א דוק ומעתה דברי הרב
 מרן זל כפי"א אינם מוכיחים לי שכתב זל ומ"ס וכו' וב"כ
 הרמב"ם זל וכו' כלומר גם הרמב"ם הסכים לברכי בה"ב
 ור"ש סבורים שאם אינו מתכוין אינו מברך על השמן שהרי
 כתב שאם לא היה חושש בבריתו מברך שהכל כלומר על
 האכילתו וכו' וז"ע ואפשר דר"ס למרן זל דדוקא היכי דמאי
 דשילקא לא הוה ביה תיערבו שמן הוא דמברך עליהם כפי"א
 כברכתם מש"כ השתא דליכא ביהו תיערוב שמן הגם דאינו
 עיקר עכ"כ איכא טעמא דיריה ביהו ולהכי מברך שהכל
 דדוקא לא מברך על מילא דשילקא כשילקא גופא אלא היכי

דנשתה לנריעותא דבמלתיה קאי כדמעיקרא הנה מהבא
 חשיב דס"ל סתמא דתלמוד דבכל גוונא דריקו וכו' דמשתי
 לנריעותא דמכרכין עלייהו כפה"א דבמלתיהו קיימי כדמעיקר
 וכסבר' שמואל והיא סכרת רב לפי מאי דמשמע מדכרין קודם
 ישוב של רב מהדר דקאמ' דלא פלגי איהו וכו' ולא ס"ל תלמוד'
 ה' קיימא דר"ה אחסם מהה דקיימתי תלמודא בטר הכי
 אמוראי דפליגי בדר' יוחנן דמ"ס אחר רז כפה"א ומ"ס שהכ"כ
 טפי עדיף לן למימר דלא פלגי אלא הכא מיירי כהיכא
 דתחלתו כפה"א ומד מיירי כהיכא דתחלתו שהכל כ"כ
 ובכבר' ר"ה כי היכי דלא ינמא תרי אימוראי אליבא
 דר"ה אלא דמהה דקאמר רב נחמן בר יצחק
 כתר הכי קבץ עולא לשכסציה בר' כהנימן בר יפת בר יפת
 ותיבה רבי וירא דמה ענין ר' כהנימן בר יפת אצל רבי
 אבהו דמשמע דפליגי בדר' יוחנן אלא דהשתא אחיבא להכין
 מאי ראייה הייתי תלמודא מההוא תורמוסא דשלקי ליה שביע
 ומיין בקדרה ואכלי ליה כקנחא עבודה ואתו ושאלו ליה לר'
 יוחנן ואל' מכרכין עליה כפה"א דפני מאי דכתיבנא דלא
 פליגי רב ורז אלא היכא דנשתה לנריעותא אבל כשתה
 לנריעותא מוריס כ"ע דמכרכין עליו כפה"א וכו' הגם
 רחוק רז וס"ל דשלקות מכרכין עלייהו שהכל כדברי ר'
 כהנימן בר יפת עבד ה"ה היכא דנשתנו לנריעותא דכרזא הוא
 דפליגי מש"כ היכא דנשתנו למעלותא כהא דתורמוסא
 דאין סהדי דקודם אינו ראיין לנכילה כלל ורזי דנשתה
 למעלותא ומורה רז דמכרכין עליו כפה"א ומאי ראייה מייתי
 אלא ורזי דס"ל תלמודא דפלוניתיהו הוי אפי' היכא דנשתה
 למעלותא אפי' כן ס"ל רז דמכרכין עליו שהכל כהיה כדברו
 הגם דנשתה למעלותא ולהכי מייתי שפיר ראייה דתורמוסא
 כיו דהיכא דנשתה למעלותא נמא ס"ל רז דמכרכין עליה
 כפה"א ולא כדקאמר דאפי' היכא דנשתה למעלותא
 דמכרכין עליו שהכ"כ אלא דהיכא דנשתה למעלותא מורה
 רז דמכרכין עליו כפה"א והיכא דנשתה לנריעותא כהאי
 הוא דפליגי רז וס"ל דמכרכין עליו שהכל הואיל ונשתה
 לנריעותא ומאי דהייתי לעיל רב נחמן דבפלוניתא דכאי
 היא ויטיייה ליה דנוגיס בריקית שהרי דקאמר רז דאין ינאין
 כהכוסל הגם שלא נמוח דהורכמו מיניה לעיל דפלוניתיהו
 לא היא אלא דהיכא דנשתה לנריעותא דהא ריקק המכוסל
 נשתה לנריעותא וכהא הוא דקאמר רז דאין ינאין לפי זה
 אחרין דהי"נ דנשתה לה ריקק סתמבטל ונשתה
 למעלותא ואעפ"כ קאמר רז דלא ינאין ה"ה הוא דקס"ד
 רב נחמן בר' יצחק ולפי זה נמוח דהשתמא דתלמודא גוונא
 להאי דה"ל דלא כר"ה דקאמר לעיל דליבא פלוניתא בין רב
 רז דבר ארד חדא ומר אחר חדא ולא פליגי אלא כרב נחמן
 כר' יוחנן ס"ל דפליגי רב ורז היכא דנשתנו לנריעותא דקא
 הש"כ היכא דנשתנו למעלותא מוריס כ"ע וכפ' לענין
 כלה מייחסי הדבר לפסוק הלכה כרב ושמואל דס"ל תרווייהו
 דמכרכין עלייהו כפה"א אפי' היכא דנשתנו לנריעותא
 אעפ"כ מכרכין עלייהו כפה"א דהיינו אפי' תומי וכרתי
 דרז"ג דקאמר ר"ה לעיל ליישב דכריסם דמאי דקאמר רז
 מברך שהכל הוא כחומי וכרתי דנשתה לנריעותא ומאי
 דקאמר רב כפה"א הוא כמילי דנשתנו למעלותא עכ"ל רב
 נחמן בר יצחק פליגי וס"ל דפליגי מדקאמר ואני אומר
 כמחוק' שניה והגם דנדרחו דברי עולא דקאמר כדרי דשלקו'
 מכרכין עלייהו שהכל אלא דס"ל כפה"א הא כתיבנא לעיל
 דלא מרז דכרזי אלא כמאי דקאמר דל"ס דבכל מין שלקות
 אפי' היכא דנשתנו למעלותא אעפ"כ מכרכין עלייהו
 סה"כ וכהא הוא דקפריך ליה מההיא דתורמוסא דקאמר
 רז דמכרכין עליה כפה"א ולעולם דרז"ג ס"ל כמילי דנשתנו

לנריעותא דמכרכין עלייהו שהכל כ"כ וכיון דק"ל כוונתו
 דרב ושמואל לנביה דר"י דקאמר לא קי"ל רב וכו' הלכה כר"י
 א"ל היכא דאינו למוד' משא"כ היכא דהו דתמי ר' אשמואל וכו'
 סלין לן ריבא דאפי' היכא דנשתנו לנריעותא דומיא דתומי
 וכרתי אעפ"כ דמכרכין עלייהו כפה"א וכן ראייתו להר"ף
 ז"ל שכתב ז"ל ואת אחרת שלקות מברך עלייהו כפה"א וק"ל
 הכי דרב ושמואל ור"י כולהו ס"ל דשלקות כפה"א וכו' ואפי'
 תומי וכרתי וכו' ע"כ הרי דפסק ז"ל כמ"א דאפי' תומי וכרתי
 מכרכין עלייהו כפה"א דלא כר"ה אלא דמהה שכתב דרז
 כמי הכי ס"ל משמע דרז"ג ס"ל דאפי' תומי וכרתי מברך עלייהו
 כפה"א הגם דנשתנו לנריעותא ולפי מ"ש לא הוא דר"י
 פליגי כמילי דנשתה לנריעותא וס"ל דמכרכין עלייהו שהכל
 ודוק' שמואל ורב הוא דרז"ג הכי דאפי' היכא דנשתנו לנריעותא
 מברכין עלייהו כפה"א ואפשר לומר דמאי דקאמר הר"ף ז"ל
 ואפי' תומי וכרתי לא קאי אמאי דקא' בתחלת דכרזי וק"ל הכי
 דהא רב ושמואל ור"י כולהו ס"ל דשלקות מכרכין עלייהו
 כפה"א דמאי דקאמר בתחלת דכרזי וכלהו ס"ל הכי לא קאי אלא
 על רובא דריקות דאדרבא משתינים למעלותא כשלוקתם
 והראיה דתלמודא דאצטרך לתפש חיפוש מחיפוש למצוא היכי
 משבחה לה שלקין דבתחלה מכרכין עלייהו כפה"א ולכסוף
 שהכל כלומר הרי רוב השלקות השתינים למעלותא ובתחלה
 מכרכין עלייהו שהכל ולכסוף כשתבטלו כפה"א ער שמא
 תומי וכרתי ש"מ דשתם שלקות משתינים למעלותא וקודם
 שליקתם מכרכין עלייהו שהכל וכאנשלקו מכרכין עלייהו
 כפה"א וככהא הוא דמייירי ככהא דקאמר ואת אחרת
 שלקות מכרכין עלייהו כפה"א והא הוא דקאמר דהי"ף
 ז"ל דהכי ס"ל רב ושמואל ורז אחסם מאי דקאמר בטר הכי
 ואפי' תומי וכרתי דנשתה לנריעותא קאי אמאי דקאמר
 אבל בעלת אפי' רז מורה דשלקות בתלתייהו קיימי ומכרכין
 עלייהו כפה"א ואפי' תומי וכרתי דכוונה דרבי יוסי מודה
 בעלמא דאפי' היכא דנשתה לנריעותא דומיא דתומי
 וכרתי אעפ"כ מכרכין עלייהו כפה"א וכדעת רב ושמואל
 וכן משמע להדיא מהש"ס דקאמר רב נחמן ואני אומר
 במחלוקת שניה דרז"ג ס"ל כר' יוחנן דקאמר דמכרכין על
 השלקין שהכל היכא דנשתנו לנריעותא מיהא ואע"כ דלסבר'
 עולא בדרז' אפי' היכא דנשתנו למעלותא מכרכין עלייהו
 שהכל כמו שגילה לן הש"ס דקפריך ליה מתור מוסא וכמ"ש
 עכ"ל הא אשכחן דפליגי תנאי פהיכא דנשתנו לנריעותא
 מיהא אי כמי דהכא מדקאמר רב נחמן ואני אומר במחלוקת
 שניה ואייתי פלוניתא בתבאי בריקית דנשתה לנריעותא ש"פ
 דס"ל כמו שגילה דעתו אח"כ דרעיתו דר' יוחנן הוא דלא
 פליגי ארב ושמואל אלא דהיכא דנשתה לנריעותא דלא
 כדמשמע מדברי עולא והא דמי תלמודא דלעולם בעלמא
 אפי' ר' יוסי מודה כד' ושמואל דאפי' היכא דנשתה לנריעותא
 דמכרכין עלייהו כפה"א בשלקות והכא שאני משום דבעינן
 טעם חנה וליבא הרי תלמודא אוקמיה לר' יוסי דלעולם חזי
 סבר אפי' היכא דנשתה לנריעותא כרב שמואל מכרכין עליה
 כפה"א כר' אשמואל והיינו דקאמר הר"ף ז"ל אבל בעלמא אפי' ר'
 יוסי מודה וכו' ואפי' תומי וכרתי פי' וכבר ושמואל ודוק ככ"ל
 ככן בסוגיא ודבריהו כביו הגדול הר"ף ז"ל ודעת רבינו
 ז"ל לפסוק כר"ה וכפריש' ז"ל דס"ל דלא פליגי רב ורז אלא מה
 מיירי בירקות שרביך לאלה היין ומד מיירי בירקות שרביך
 להאכל שלוקין וכמ"ש מין הכ"מ ז"ל א"ל דקשה ליעל זה שהרי
 רב נחמן בר יצחק פליגי עליה דר"ה וס"ל דפליגא ומסת' דסת'
 דתלמודא הכי ס"ל כוונתיה אשר על כן נראה דלעולם רבינו
 פסק כר"י אליבא דרב נחמן בר יצחק דס"ל דר"י היכא
 דנשתה למעלותא דומיא דתורמוסא חזיל ומורה ר"י
 דמכרכין

פתח ביוצר אור טיים נמי הכי וכן בני עץ זה הדרך פי' בסיפא
הרי דבר חתימת הכרעה אולינן וה"ל נומא דהיכא דפתח
ארעיתא דחמרא וסיים בדשכרא דיעא כיון דסיים בדשכרא
דהכל הולך אחר החיתום ודמי שאני התם דקאמר ברוך יוצר
המזורות פי' שאני התם דהחיתום נומא הוה ברכה ולזה דל
ההכא דתחילת הכרעה כמאן דליה וסיים הכרעה מהני
למזרים דהא אית זביה ברכה משא"כ הכא גבי גרון דירן
כשחסיים שה"כ וז' אינה ברכה להכי ודאי דלא מהני דתחילת
הכרעה היתה בכוננה אחרת שהו"ו ונהכי רייך בכרייתא
למזמר פתח ביוצר אור דהיינו שהתחיל והוכיז בהדיא יוצר
אור ולא שהתחיל לברך ארעיתא וכו' בדקאמר לתלמודא
בבעיין . ואל תקשה לפי זה מאי שבי' פתח' במעריב ערבים
דלא ינא מאחר דסיים ביוצר אור ונימא דל מהכא החתימה
ואולינן בתר תחילת הכרעה דאית בה ברכה בפ"ע ואדרבא
אית בה סס' ומלכות משא"כ בחתימה . דלית בה אלא סה ולא
מלכות וכן נמי בשמירת אמואי היכא דפתח ביוצר אור לא ינא
משום דסיים כמעריב ערבים זל דס"ל דהעיקר הוא כשחסי'
ראש סיים ביוצר המזורות וכן הוא העיקר שבר"ה שמכרך
להקב"ס וזאי סיים כמעריב ערבים ה"ל משא"כ ההתחלה
אינה כלום דאינו ניכר שהוה שבח הוימן השוה אז הוא יום יום
וזאי הוא לילה לילה אלא היכא דסיים בסוף הכרעה ולא
בתחילת' ופרך' הגימ' למ"ד כל ברכה שאין בה סס אינה ברכה
חלף למ"ד כל ברכה שאין בה מלכות אינה ברכה מאי איכא
לרימא הכי נפיק לרירך דחמרת דמשום דאית בה בחתימה
הוכרת השס הוא דנפיק' וכן בשלמ' לרודי דאמינא דכל חתימה
הס דאינה ברכה ינא זה שפיר דה"ל הגס דאינה ברכה
נפיק זה אלא לרירך דחמרת דרופא משום דהשיבא ברכה
כפ"ע הוא דנפיק הניחא וכו' לא למ"ד וכו' הכי נפיק ומשני לא
טעמא לאו משום חתימה למזריה לא כיון דכבר ארבר מלכות
בתחילה וארבר לה לחדת יום כהדי מרת לילה וכתב הכי
פתיחה התיים כיוחא ש"ר ולהאי מלתא דאין בה מלכות
אהני לן מאי דארבר בתחילת הכרעה למרת יום כהדי מלכות
והוית לה ברכה כדחוי ולעולם לנפ"ש של הבעיא ליכא דאית
דמהני חתימה כיון דלית בה בלתימה לא סס ולא מלכות
ודעת רבינו זל כדאמר דס"ל דהאי דיעא דפתח לא
... כשפתח ביוצר אור הש"ס כלל דתחילת' דפשי' הוא דיעא
ולא לא קאמר דיעא חספא אלא ינא דמשמע דמדוכא ינא
ואין החזירן אחו' בכלל דלא הפסקא ליה לתלמודא אלא היכא
דעיקר הכרעה לא היתה כהונן משא"כ היכא דעיקר הכרעה
פחה כהונן מלתא דפשיטא ליה לתלמודא דיעא והוה מוקאמ'
תלמודא אלא היכא דנקיט כסא דשכרא כיריה וקסבר דחמ'
וכו' מאי כתר עיקר ברכה אולינן או בתר חתימה אולינן פי'
קתר עיקר ברכה אולינן והאי לאו כלום הוה דלא היתה עיקר
הכרעה כהונן דהוה שכלא ופתח חתימה דחמרא ונהכי הוה
דלא סהם ס"ה דס"ל לתלמודא דהיכא דעיקר התחלה כהונן
פשיטא דמהני אלא הכא הכי קתבעינא ליה כיון דאין עיקר
או לא משא"כ היכא כהונן דמהני לן חתימה דהוה כהונן
פשיטא דמהני . ולהכי פסק רבינו זל דהיכא דפתח וביקר
אדעתא לומר שהכל וטעה ואמר כפ"ס דיעא משום דעיקר
הכרעה כהונן והכס דסוף הכרעה לא הוה כהונן לאו
אדעת לן וכן אס' הוה כהני פירות הארץ והתחיל הכרעה על
הנת לומר כפ"ס וטעה ואמר כפ"ע וכו' . והא דקת"ל
בברייתא דפתח בשמירת ביוצר אור והייס כמעריב ערבים
דלא ינא היינו טעמא אע"ג דעיקר הכרעה שהוה ההתחלה
כא כהונן עכו' כיון דאית בה חתימה בכרעה מונכחא מלת'
דנאמא בכרעה דלית בה חתימה בכרעה דומיא דהני דכת'

רבינו זל כהני איכא למזמר דכיון דעיקר הכרעה כהונן תו
לא בעינן מידי דהא כיון דחמרא כלאו אמ"ס ארעיתא למימה
האיך הוא עיקר הכרעה והו"ל כאלו נמר אומר שה"כ
ולכ"י קרי' לה תלמודא עיקר ברכה משא"כ שה"כ
הכרעה דאית בה חתימה ג"כ בכרעה האין לא
היקריא ההתחלה הוה העיקר אלא אדרבא החתימה היא
העיקר כיון שחתימה בכרעה ולכ"י קתני כהך כרעיתא הכל
הולך אחר החתום וקס"ר תלמודא דכל החתימות שוות ורנה
לדמות דכי היכי דאמר' התם בכרייתא דהכל הולך אחר
החיתום ה"ל אמר' הכא דכיון דנמר שה"כ דיעא וקאמר
ליה שאני התם דהחתימה ג"כ הוה ברכה ולהכי קפריך
דהשתא דקאמרת דטעמא משום דהוה גופה ברכה ח"כ
הניחא למ"ד וכו' אלא למ"ד וכו' מאי איכא למימר והשני דאי
משום דלית בה מלכות כי קאמר מעיקרא ברכה ומלכות
אחריויהא קאמר וכהי דלא הוה עיקר ברכה כהונן עכו'
אהני לן הא מלתא למלכות דלא ארבר בחתימה דמהני מאו
דארבר בריש' אחריויהא ח"כ הרי באמרה מלכות אמ' היכא
דפתח ביוצר אור נאמרה מלכות נמי דלעילא דהיינו חוסך
וכיון דאיתא נמי חתימה כראוי דהיא עיקר הכרעה בכרעה
דאית בה חתימה בכרעה ח"כ שפיר הוה ליה ברכה מעצמית'
בשם ומלכות ולהכי פתח רבינו זל כפ"ס מהלכות ק"ש זל
בשחמית פתח יוצר אור וסיים מעריב ערבים לא ינא פתח
במעריב ערבים וסיים ביוצר אור ינא ובערצ פתח במעריב
ערבי' וסיים ביוצר אור לא ינא פתח ביוצר אור וסיים במעריב
ערבים ינא שכל הכרעות הולכות אחר חתימתן עכו' וטעמא
שלא פסק רבינו לריבא דפשיטא ליה לתלמודא דהיינו היכא
דנקיט כסא דחמרא כיריה וקסבר דשכרא פתח וברך
ארעיתא דשכרא וסיים בדחמרא ינא דאפי' סיים בדשכרא ינא
וכו' ואמאי השמיטו רבינו הא ל"ק כלל דכיון דהשמועינן
דכותא אפי"ג דלא הויסוף הכרעה כהונן כלל כיון דעיקר
הכרעה הוה כהונן מהני נפ"ש היכא דאיכא תריויהו דאי
אזלת בתר עיקר הכרעה הוה לה כהונן ואי אזלת בתר
סוף הכרעה שפיר דמי פשיטא ולא אנטרף הרמב"ם
זל לפסוק האי דיעא . וטעמא שלא ארברו ובעיא של התלמוד
ונפקא מינה דהוה לוקול דתסקן ברכות להקל וה"ל לפסוק
האיך דיעא דמשפכ' בים דתסקן לקולא הא נמי ל"ק דכיון
דכתב הרמב"ם זל בתר הכי זל כל הכרעות האלו אס' כתפי'
לן אס' בירך או לא בירך אינו חוזר ומברך . לא בתחלה ולא
בסוף חפני שהם מברכי' סופרים ע"כ הרי להדיא דכל מלתא
דאיתא בספיקא אינו חוזר ומברך וממלא משמע ככ"ל
ותלמודי רבינו יונה זל פירשו שרבינו מפרש פתח בדשכרא
וסיים בדחמרא . ר"ל שומר כל הכרעה ואח"כ סיים ואמר
בפה"ג כהונן דאמר באל' את"ה שה"כ . ואח"כ סיים כפ"ס
ינא כיון דסיים כראוי ואפי' סיים בראשית כלומר ששתה
חזר שאמר שה"כ וכו' ינא אלא היכא דנקיט כסא דשכרא
וקסבר דחמרא פתח בדחמרא וסיים בדשכרא כהונן דאמר
באל' את"ה בפה"ג ושה"כ מאי בתר פתיחה אולינן כלומר
אחר מה שאמר בתחלה כפ"ס . ולא ינא או אחר מה שאמר
בסוף שה"כ וינא ולא אפשיטא ולקולא וכו' . ובתחילה
מוכרזים לא הבכתי דרכם זל דפשיטא . דסוגיא לא משמע
הכי חרא דמלישגא דתלמודא דקאמר פתח בדשכרא וסיים
בדחמרא דמשמע דתלמודא למורה הוה דהוה ואס' כדבריה זל
הרי כבר נאמרה כל הכרעה כולה ולא יאמר על זה פתיחה
ורן אומר דאפילו סיים בדשכרא ינא דמשמע דמיירי
בדלא סיים בדשכרא עסקינן דלפי דבריהם הו"ל
דאפי' לא סיים בדחמרא ינא דתקן וכו' דאן הוה משמע
שפיר דה"ק דאפי' לא הוה מוסיף לומר בפה"ג ינא יתו קסא
דא"כ

מכתם הלכות ברכות לרור

רא"פ תא"י תתקפ"א ליה כמשי' היכא דנקיט כסא דאכרא
 וקסבר דתמיה פתח ברחמי' ואיסי כדאכרא בגון דאמר
 כאל' את' כפה"ג ושהל"ב מלי קא תספקא ליה דתלתא
 דפסטיא היא דלא יכא דתהיבא תתי' דינא יח כיון שכל
 הכרחה היתה כסעו' וכי בשכיל סא"כ סוד ואמר שהל"ב
 יכא אתמיהא ופי' דברייתא דמתי' תלתודא דסמית פתח
 כיוצ' אור יוכ' ערכי' וכו' דעמי' ליה דתחיל' יוצ' אור
 וכסעית התמיה' במקום כרוך לוי יוצ' המחור' חתם המעיר'
 וכן ע"ה הו"א כמו שפי' וכבר הס עמנו כתבו דקשה ליה
 הדרך ועש' גם על מה שפי' הר' מנחם ז"ל כפי' דברייתא
 דהכונה היא בשחרי' פתח כיוצ' אור כגון שאמר כאל' את'
 יוצ' אור אשר בדברו מעריב ערכי' וכו' עד שחתם המעיר'
 ערכים לא יכא שהיה החתום היה שלא פראוי פתח במעריב
 ערכים כגון שאמר כאל' את' אשר בדברו מעריב ערכים
 יוצ' אור וכורא חסך עד כאל' יוצ' התאורות ויכא שהיה חתם
 כלהכו' וכן בערכי' וכו' מתפרס על זה הדרך שכל הככו'
 הולכות אחר חתימתן וכיון שחתם כהגון אפי' שפתח שלא
 כהגון יכא עכ"ל וקשה טובא על זה דא"כ אחאי כדפריך
 תלמודא הניחא למ"ד כל ברכה שאין בה אזכרת השם וכו'
 אלא למ"ד כל ברכה שאין בה מלכות וכו' וקאמר כיון דאמר
 רכה בר עולא כדי להוכי' מדת לילה ביום ומדת יום בלילה
 כי אחרת ברכה ומלכות מעיקרא אתרוייהו קאמר ולדבריו
 ז"ל אחאי אצטרך תלמודא לכוניי הכי והא כיון שאומר בתהלי'
 אחר שאמר יוצ' אור אחר הדרך לה"ג תכף אחר בדברו
 מעריב ערכים א"כ עמי' הו"א ברכה ומלכות ג"כ על ענין
 הגילה וכו' ויכא אחאי אצטרך לחומר דמעשה הוי
 משום דאמר רכה בר עולא וכו' דמשמע דעמאל הוי דוקא
 משום שאזכור מדת לילה ביום ומדת יום בלילה הוא דהו"א
 לה ברכה ומלכות אתרוייהו והא בלאו הכי הרי חפץ
 לכרכ' ומלכו' מוכי' והדיא בלילה אשר בדברו מעריב ערכים
 כהדיא וכו' וכיון נמי הנס דתחיל' אשר בדברו מעריב
 ערכים וכו' הרי אחר סמוך לה תכף ומיד יוצ' אור וכורא
 חוסך וכו' ותו דכפי' דבריו ז"ל שכתב שכן אחר כאל' יוצ' אור
 אשר בדברו מעריב ערכים א"כ הרי לא הופי' ובורא חוסך
 שהוא מדת לילה וכו' ומר"ן ז"ל ה"מ כתב על דבריוס ז"ל
 תמהני איך עלה ברעתו לפרש כן בדברו רבנו שהיה דבר
 חכואר הוא שלטון רביו אינו סובל זה בשום ענין שרבונו
 תלה הדבר ששענה סוכר עם ומלכות לא נתכוון אלא לברכה
 הראויה ולפי דעתם כיון ששים בברכה הראויה אפי' שפתח
 בברכה שאינה ראויה יכא אפי' שחשתתא כשעת הזכרת
 שם ומלכות היתה כוונתו לברכה שאינה ראויה כמו שפתח
 וזה הפך דברי רבנו ע"כ ואינו אומר בהחלוקה מפבורו ולא
 הבנתו דברו כלל דהא דבריהם ז"ל הם דברי רבנו שמה
 שכתבו הם שכל הברכות הולכות אחר חתימתן הם דברי
 רבנו הם כפ"א מהלכות ק"ט ואחאי קא פריך דה"ה ה"ה
 להקשות דברי רבנו ז"ל אהררי דהא כתב שכשענה הזכיר
 שם ומלכות לא נתכוון אלא לברכה הראויה דמשמע דהעיקר'
 תלוי בתחלת הברכה בהזכרת השם ומלכות והגם דהיתה
 סוף הברכה שלא כהגון לא אויפת לן ואילו התם כפ"א בהל'
 ק"ט כתב רבנו איפכא דכל הברכות הולכות אחר חתימתן
 ואחאי קא פריך אדכרי' ה"ה והר"מ ז"ל ותו קאמר לדבריו
 הר"ד יונה ז"ל הסיקו ה"ה כן דמגיד הברכה בגולה ואח"כ
 אחר כפ"ג דהא חייקו ברבנו ז"ל ה"ה תוריס להפך דכתב
 והתחיל הברכה על מנת לומר שהכל נטעה ואמר כפ"ג
 דמשמע להדיא דלא הזכיר שהכל כלל אלא היה ברעתו לומר
 שהכל ומתקו' שיאמר שהכל טעה ואמר כפ"ג וכן חמה
 דסיים הרמב"ם ז"ל לומר מפני שבשעה שהזכיר את השם
 והמלכות שהם עיקר הברכה לא נתכוון אלא וכו' דמשמע

להדי' דלא הזכיר כלל וכו' ולא הזכיר מעיקר הברכה
 אלא השם והמלכות ותו לא ידעתי ומה ענינה אחרת לא הזכיר
 רבינו ז"ל דינא דמחור והזכיר דין אחר מדעתו ולא תמי'
 דפסי' ליה לגמרי דהיינו היכא דמק' יכא דמחור סידור יוסב'
 דמחור' פתח ברכה וכו' כדמחור יכא דמחור הזכיר ספק
 דמחור' דהיינו היכא דנקיט כסא דאכרא כדפי' בירי' ויוסי' דמחור'
 פתח ברכה ואפי' כדמחור ואפי' ז"ל פסק דמחור' קאמר
 דלא אדכר כמ"ה מלך כמ"ה וכל כפ"ג וכל כפ"ג וכו'
 דינא דהרמב"ם ז"ל דהא' חסע' מדבריהם ז"ל דמחור' חת'
 הברכה היא העיקר ופי"ה מהלכות ק"ט שמשמע דסוף הברכה
 הוא העיקר שכתב' שכל הברכות הולכות אחר חתימתן
 ופי' ופי' ופי' וכו' ויוסי' חסע' חסע' חסע' חסע' חסע' חסע'
 דלפי' דבריוס חסע' חסע' חסע' חסע' חסע' חסע'
ומד"ן ז"ל פסק' כתב דרך אחר קרוב למה שכתבתי
 באנפא אחרת' אלא דמפני' מינה ידעתי' עדיין
 קשה מהקושי' שהקשתי דוק דתשכח' גם טרחה הרבה ליישב
 שאלת חכמי' לוי' לברמב"ם ז"ל וז"ל יורכ' רבנו ואם שכר
 שיעוריס ארץ יכא ומכא' ויכא' אלפס' ז"ל ה"ה יע' זה הדרך
 וחתרונו להוציא להיכס' ולא יכל' שהיה קיומי' וסכר' אויסי'
 יוצ' אים מהגבן דמי' לפתח כמעריב' ערכים ופי' טעם אור
 לא יכא קראו אתה דכינו את' האור כי טוב' עכ"ל יתשוב'
 ודאי' לי שאין להקדים חמומים אלא כשפס' הו"א מהגבן כמו
 כפ"ג מין וסכר יוצ' וזאתו' סכר של עכס' שאין אפי' יוצ' אפי'
 ככוס אם סכר אם יין ופי' אפי' אדם לטעות וקשקש ע"מ שהיא
 סכר ופי' כפ"ג אפי' אפי' אפי' אפי' אפי' אפי' אפי' אפי'
 איורי רבנו בדב"ה זה סל"ג ופי' קמי' סל"ג אפי' אפי' אפי' אפי'
 על דעת לברך כפ"ג ופי' אפי' אפי' אפי' אפי' אפי' אפי' אפי'
 הגוסס' עסקין וזה מקום לשגג' זו אלא כשכר יוצ' אפי'
 הגבן הן דרכים חמומים ע"ה ופי' אפי' אפי' אפי' אפי' אפי'
 ז"ל היא אחי' דמכני' כמחור' אלא היכא דמחור' יכא' אפי'
 דמחור' בירי' וקסבר דמחור' פתח כמחור' מלי' פתח פתח
 אזלינן או' בתר חתימה אזלינן ופי' אפי' אפי' אפי' אפי'
 דרכן לקולא וע' הוקשה להם דמשמע מהשתם לטעות
 ה"ה ז"ל וקאמר שכר סתם משמע אפי' סכר טעמוס יכא
 וע' הוקשה להם איך יכא דהא דמי' להיכא דערכי' פתח
 כמעריב ערכים ופי' כיוצ' אור דלא יכא דמחור' דלא
 הברכה כולה של יין על השכר של' שיעוריס היכי פסקין והגם
 דסיים עור שהל"ב היכי יכא דהא דמי' להיכא דערכי' פתח
 כמעריב ערכים וקובי' לשי' ה"ה ז"ל ופי' כיוצ' אור דהיינו
 שאמר כאל' את' אשר בדברו מעריב ערכים ע"כ אור וכו'
 חוסך וכו' דתתא דלא יכא סדי דהגם דהתתא הברכה הפוק'
 כמעריב ערכים אפי' כפ"ג וקאמר סל"ב סי' שגר אור וכו'
 כאל' יוצ' האורות לא יכא ופי' אפי' אפי' אפי' אפי' אפי' אפי'
 העיקר הברכה כולה היתה שלא כהגון איך יכא כסבל' מה
 שסיים אח"כ שהל"ב אחר' שאלמה כל הברכה כולה יכא
 אפי' דמחור' אפי' אפי' אפי' אפי' אפי' אפי' אפי' אפי'
 הזכיר חתי' ערכי' והתתא בברכה עכ"ל כיון דמחור' הברכה
 שהיא החתימה חתם כיוצ' אור לא יכא ויכא אחר' דהא
 דבגבן כפ"ג זו עיקר הברכה היא מהשכר' כפ"ג והיכי
 כפי' אפי' אפי' אפי' אפי' אפי' אפי' אפי' אפי' אפי' אפי'
 משום דמעיקרא חתי' חתי' דברך כפ"ג נמי חתי' קאי ג"כ
 אשכר' דיונא ג"כ הוא חתמנן אלא מדקחיינו ליה לתקורא
 דאי' חתי' סתמו וקאמר שכר סתם משמע דאפי' שגר
 שיעוריס וגם ה"ה ז"ל סתם דכרו' קשה היכי חתי' חתי' חתי'
 שגר שיעוריס דמנא קאמ' כל תמי' דמחור' הוא חתי' חתי'
 שהל"ב כלל שם וכלל מלכות ופי' חתי' חתי' חתי' חתי'
 ז"ל דהא ל"ק דלא חס לטעות ה"ה ז"ל דלאו כשופטני עסקין
 דרואי דמחור' הו"א מהגבן עסקין דאדם יכא לטעות כפי'
 לכן

מכתם הלכות ברכות להור

אם יש בויהם מין ו' עליו הוא מברך וכו' א' מברך על אויה
 חסד שירצה ע"כ הגם פטור דמתני' משמע דל"ה הגם דליכא
 חביב רב' פ"ב. או איכא מין ו' עליו הוא מברך הגם דלא ליכא
 חביב יותר ממנו ועל' פלניו יברך ואחרי מברך על אויה מהם
 שירצה מכלל דלוי כולם חביבין עליו בהשאלת מלת' מר' חכמי'
 לר' דמברך על מוקד' וכו' א' חסד' חסד' עולא מחלוקת כסברותיהן
 שוות דר' כסברותיהן ובריר' ופ"ב כדרי חביב' עדיף אבל אם אין
 ברכותיהן שוות ובריר' הכל מברך על זה וחזור ומברך על זה
 ופטור משאר דאם אין ברכותיהן שוות ל"ס יש בהם מין ו' או אין
 בהם ל"ס איכא בהו חביב' א' א' א' ככל' אופן מברך על זה
 וחזור ומברך על זה ואין אחרי' חסד פוטור את חבירו' ולענין
 קמימה תאן דכני' לאקדמי' מקדים השות בידו דכיון דאין
 אחד ויהא פוטור חבירו לכת' תעשה לטוס אחד על חבירו
 ומשמע דלענין קמימה לכת' חסבותיה' להקדים מין ו' או
 החביב דדוקא היכא דלאו פוטור את' חבירו הוא דאיכא הק'
 חסבותא למין ו' להקדמו' דרי' לפטור האחרים או להקדים
 החביב כד' לפטור האחרים ואיכא וילתא' אם מין אחד שאינו
 מין ו' או שאינו חביב' יפטור מין ו' או יפטור החביב אבל כל
 היכא דכלאו הכי צריך לברך על כל אחד בפ"ע אין קפידא
 וכן משמע מדברי רש"י ז"ל להיר' א' א' וכו' וכו' לומר דס'
 לעולא דפליגתא דמתני' הוא לפטור את כולם על אויה מהם
 יברך מדקאמר אבל כשאין ברכותיהן שוות דברי הכל מברך
 עז' וחזור ומברך עז' דלא חייב כח' שפתיח' דהכי הו"ל אבל
 כשאין ברכותיהן שוות ד"ה אויה שירצה מקדים אי לא מיירי
 אלא לענין קמימה אלא ודאי דס' דלענין לפטור את כולם
 הוא דקאמר ולהכי קאמר דדוקא איכא ברכותיהן שוות דוקא
 הוה פלוגתאיהו אבל כשאין ברכותיהן שוות ליכא פלוגתא
 וכו' עז' וחזור ומברך עז' והכוונה הוא דאיה שרונה להקדי'
 יקדים ולא תלתא מלתא לא ברכות' ולא כמין ו' אהנס
 התו' ז"ל פי כדבר' רש"י ז"ל דכשאין ברכותיהן שוות ד"ה החביב
 עדיף לענין קמימה דמורה בכה"ג דו' לר' כן עדיף החביב
 להקדמו לענין קמימה וכו' א' א' וכו' ל' דמת' כיון דס' ל'
 לר' דמין ו' עדיף מהחביב עליו ואחרי כשאין ברכותיהן שוות
 לית ליה הק' חסבותא ומשארית חסבותיה בחביב' ותו' דלא
 חזיקן ליה לעולא דלא אדרי כלל מזה אלא מברך עז' וכו'
 ומשמע אפי' הפחות אם ירצה להקדמו אפי' שאינו חביב לו
 הרשות וכו' דכיון דאין אחד פוטור חבירו ליכא חסבותא
 דקמימה דלוי כדכריהם ז"ל הו"ל אבל כשאין ברכותיהם שוות
 ד' ה' אויה מהם שירצה מקדים או ד"ה חביב עדיף וזו אתא
 לאשמועינן הק' דאיכא דאע"כ רגל דבידך בפת' א' על פה"ע
 יכא דדוקא כחד מיכא ובת"ס רש"י ז"ל א"ב ה"ל למימר מברך
 עז' וחזור ומברך עז' וכו' ואויה מהם שירצה מקדים וזו
 אית לכו ז"ל גירסת דה"ק ז"ל דברים ד"ה מברך וכו' ואויה מהם
 שירצה מקדים ניחא אבל אויה כראיה כן מדבריהם ז"ל וכו'
 דברינו עדיף שפי' מתוכי הו' לפניו כיון וזית מברך על הצנן
 ופוטור את הויה פ"י כשלאח' כפי חזו' ד' ד' דכלל בוהא פלניו
 מני מיתוקמא הוא חסבותא שפיר' כדכין דס' רחביב עדיף
 וכיון חביב שפי' חסד' וכו' רבן דבכה"ג נמי דהוה תרי' מיני
 כמא' חזי לפטור ברכת כפה"א לפ"ע א' אהנס השתא דקאמרת'
 דכשאין ברכותיהם שוות מר' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א' א'
 דאינו חביב מקדמו וטעמא כיון דאין אחד פוטור את חבירו
 קשה דהאי חסבותא דלא כמאן כיון דלכ"ע מקדים אפי'
 הגרוע וחזור ומברך על האחר ותמימתא קמי' איפכא וא"פ
 קשה תדתי' דהא דקמי' מקדים החביב וב"כ דפוטור את פרי
 העץ ומשני דלעולם כדאמר' והכא שאני דהו' עיקר ולהכי
 מקדים ליה וב"כ הוא' פוטור האחר האלו טעמא בופיה וכתר
 הכי מיתמי' פלוגת' דהאחרי' דפלניו קה אחר כעולא דלא פלניו

לא כסברותיהן שוות ומדאמר דפלניו אפי' כשאין ברכותיהן
 שוות וקרי' תלמוד' דכשלאח' למי' דלא פלניו לא כסברותיה'
 שוות ניחא אלא למי' דאפי' כשאין ברכותיהם שוות פלניו
 כהאי פלניו ומשני' להקדים דאחר רב' יוסף וזו תימא דבי' יתק'
 כל המוקדם כפול' וזו הוא קודם לברכה וכו' והשתא למאי
 דכתבו התו' ז"ל לעיל דלפולא דקאמר אבל כשאין ברכותיהם
 שוות ד"ה מברך עז' וחזור ומברך עז' דהלכונה היא ומברך
 קודם על החביב א"כ מתי' קפיד' הא ודאי מלתא' דאשמיטא
 היא דפלניו לענין קמימה ודקאמר עולא אליכא דכ"ע
 השתא אמרי' דהכא פלניו קמי' דאיהו ר' יהודה דמקדים
 המין ו' ורבנן כדרי החביב עדיף ומתי' דמקדים דקפיד' כמתי'
 פלניו אלא לאו ש"ט דעד' השתא' לא אסיק אדעתיה תלמודא
 דאיכא פרישתא דקמימה דס' דליכא חסבותא אלא לפטור
 וא' ז' אבל לענין קמימה ליכא חסבותא כלל ולהכי קפיד' כמתי'
 פלניו כיון דמיירי אף כשאין ברכותיהם שוות דאו' מלתא
 דפטי' היא דלא פטור זה לטוס האחר דאין ברכותיהם שוות
 וטעמא כמ' רש"י ז"ל לעיל דכיון דהכי מתיני' הם אין כרכת
 כפה"א פוטרת כפה"ע ולהכי לא קאח' דהכי פלניו דר' סבר
 מברך על מין ו' כמות' וחזור ומברך על האחר' אם הם פירות
 האדמה' כיון היכא דברכותיהם שוות ופטור השאר בין היכא דאין
 ברכותיהם שוות רשאי לברך עליו וברך לברך על אחר' וחסבתי'
 ס"ל רבין כך וכן כך מברך על החביב ופוטור השאר דהיינו
 אפי' כשאין ברכותיהם שוות מברך על הצנן ופוטור את הויה
 וכפי' מתי' דאשמו' דו' הוא בתרתי' ודכא ברכותיהם שוות קאמר
 דמברך על מין ו' לפטור השאר דהכי חסבותיהם שוות
 נמי לאשמועינן אתא דאין לברך על החביב שהוא הצנן
 ולהוציא האחרים דס' דתרי' מיני' אין אחד פוטור את חבירו
 וכפי' מתי' דקאמר דכשאין ברכותיהם שוות דאע"כ כן מברך
 על מין ו' לאו להקדי' לא לאשמו' דלא מני' לברכי' על החביב
 שהוא הצנן ולפטור השאר כפי' חסד' וכו' :

והשתא מסתברא לי מתי' דקאמר' להקדי' פלניו
 היינו דוקא בחיבא דאין ברכותיהם שוות דהאי
 הוא דמקדין לומר הכי מש"כ כסברותיהם שוות כדקאמי קאי
 דפלניו לפטור דקאמר עולא אלא השתא אתא לאשמועי' דגם
 כשאין ברכותיהם שוות פלניו מטעמא אחר' וכו' ולעולם לא
 פלניו עליו דעולא דקאמר דכסברותיהם שוות לר' כן חביב
 פטור אפי' מין ו' ולר' מין ו' פוטור החביב דאין לומר
 דכפי' אפי' כסברותיהם שוות לא פלניו אלא להקדים ולעולם
 דכולהו ס' ל' דמברך עז' וחזור ומברך עז' ה' ליתא' וברוכא
 היא דהא טעם יש להרבות בברכות כיון דברכותיהם שוות
 אלא ודאי דהיינוק' הוא דהא כהא תלוי' דלרעת ר' מקדי' מין
 ו' וכהיכא דברכותיהם שוות מתילא אינו צריך לברך עוד על
 השאר וכן' סברי' דמקדים החביב ופוטור ממילא' השאר
 אפי' מין ו' רחביב עדיף מתיון ו' וכהיכא דאין ברכותיהם
 שוות לר' מקדים המין ו' וחזור ומברך על הצנן ולרבנן
 מקדים הצנן ואשאר דפוטור את הויה דס' דברכת כפה"א
 פוטרת לפה"ע אפי' כפה"ג ותדע דכן הוא דמשמע דלא
 דמיקאן לן מלתא דלא מתיני' לאקומי' פלוגתאיהו אלא חזר ד'
 דס' ל' דמברך על מין ו' כיון דעל כרחין ברכת כפה"ע לא חזי
 לפטור כפה"א א"כ כמתי' פלני' תשא"כ ככתב שפיר' לא הוה
 קא קשאו לן מיירי עליוהו דאיהו אשמו' דאפי' היכא דאין
 ברכותיהם שוות ככלן כיון וזית מברך על הצנן ופוטור את
 הויה ולאפוקי' מהחילוק שכתב' רש"י ז"ל וא"כ מתיני' למימר
 דהשתא נמי הכי ס"ל רבנן דתמיון מקדים החביב וכו' אם
 ברכותיהם שוות מברך עליו ופוטור האחרים וכו' אם אין
 ברכותיהם שוות אי' הוא פרי' האדמה מברך עליו ופוטור
 אותם וכן מוכח מדברי' התו' ז"ל דה' כמתי' פלניו דלא דמיק'
 לן

לן אלא ד' דמאי טעמיה זעם :

ודעת

רבינו זל כר' דפסק ברכין אליבא דעולא דרס"ל
דפליגי בשכרנותיהם שוות ולפטור הוא דפליגי
דרס"ל דמין ו' עדיף ועליו מוכרז ופטור השאר ורכין סברי
דחביב עדיף ועליו מוכרז ופטור את השאר וביאור דבריו זל
הכי הוא היו לפניו מניח הכרה אם היו שוות מוכרז על אחת
והוא ופטור השאר ואם אין ברכותיה' שוות מוכרז על כל אחת
מהם ברכה הראויה לו ואיזה מהן שירצה להקדים מקדים מאי
דקאמר ואיזה מהם שירצה וכו' קאי לשני החלוקות דבין היו
ברכותיהם שוות בין אין שוות עכ"פ איזה שירצה דהיינו שהוא
חביב עליו להקדימו מקדים אלא ההפך הוא דבשכרנותיהם
שוות מוכרז עליו ופטור את האחרים והשאין ברכותיהם שוות
הגם דמקדמו חוזר ומוכרז על האחרים כל אחת ברכה הראויה
לו כיון שאין ברכותיהם שוות ומשמע דרס"ל זל כמ"ש לעיל
בשם התו' זל דכשאין ברכותיהם שוות נמי מקדים החביב
הגם דאינו פטור טוס דבר עכו' דריך דרזן דמאי שמעינן
דליכא חשיבותא בקדמותא מדכרי רב יוסף ואי תימא רבי יצחק
דליכא חשיבותא בקדמותא לא משפישן פלוגתא ואחריון דגם
לדעת עולא רס"ל דליכא חשיבותא בחביב והגם דאינו פטור
עכו' דמקדמוין ליה כיון דליכא חשיבותא בקדמותא נמי ובהכי
לא קשיא מה שהקשו לעיל על דברי התוס' זל דה"ל דאי
לבו דברי רבי יצחק לא היה שמעינן עד השתא דליכא
חשיבותא נמי בקדמותא ולהכי קפריך תלמודא בתאי פליגי
אחזק בחד דאשכחן האי סברא הדריון לפרושי דברי עולא נמי
הכי . אי נמי איכא למימר דרס"ל זל דמוכרז לפרש הכי
ברברי עולא דכשאין ברכותיהם שוות נמי דמוכרז על זה
וחוזר ומכרז על זה היינו ומקדים החביב דהיינו כגון קודם
לזית דאי תימא דרס"ל דרוקא לא אתא לאשמו' אלא דכשאין
ברכותיהן שוות דאין אותה פוטרת כולם ולעולם לענין קדמותא
אפי' הגרוע דהיינו הוית פשיטא ופשיטא דנריך לברך על כל
א' כפ"ע דהיכא הוית דמוכרז על הוית ופטור את הצנון ולא
הו"ל לא אכל כשאין ברכותיהם שוות ד"ה מקדים אפי' הגרוע
והמילא משמע דנריך לברך על כל אחד כפ"ע דהא ברכת
בפיה"ע אינה פוטרת בפיה"א אלא ודאי דלהכי קאמר לישבא
דשמעינן מיניה תרתי שמעינן מיכס דכ"ע מודו כשאין
ברכותיהם שוות דמקדים החביב דהיינו הצנון ושמעינן נמי
דאינו פטור ברכת העץ של הוית ודו"ק ומאי דדחיקה תלמוד'
לבידור בתאי פליגי ולא אוקי פלוגתיהו לענין קדמותא דרף
לם' עולא כשאין ברכותיהם שוות נמי דליכא אחד פטור את
מכירו אפי' כן אנו אומרים דרס"ל מקדים החביב וה"ל הו"ל
דבחיב פליגי דלרז' מקדים מין ו' וכו' הא לאו קושיא היא כלל
דח"א דוחקא היא לומר דפלוגתא דרז' ורכין בחבי הוא דהו"א
לענין קדמותא דפשיטא דמתני' לא משמע הכי דלא קתבי רז'
אומר נוקדים מין ו' וכו' אלא רז' אומר וכו' עליו הוא מוכרז
דמשמע דעליו הוא מוכרז ופטור השאר ודו"ק והיינו דרוחק
דאית ליה הש"ס אח"ד דפליגי אפי' כשאין ברכותיהם שוות
דעל כרחין פשיטא דמתני' משמע דהא לפטור ואי פליגי באין
ברכותיהם שוות היכי משכחת לה לפטור ותיצן לו כדוחק
דלהקדים מיירי מתני' !

וראייתו

להר"כ פ"ח זל בליקוטי א"ח ס' ר"א שרחה
דברי הרשב"א זל כוון הקושיא שהקשייתו זעם
ומחילה מכבודו דאלו היה משגיח דגם התו' ורש"י זל והרמב"ם
הכי רס"ל לא הוה רוחה דבריהם כקושיא שהדוחה ורחם אותה
כק"ש . גם מדברי הרד"ק זל הכי משמע שכתב וזל אחר עולא
וכו' אכל כשאין ברכותיהם שוות דברי הכל מוכרז על וכו'
והיו מהן שירצה יקדים הו"י לבריא דרס"ל זל דגם כשאין כר
בניהם שוות מקדים החביב ודו"ק . וכן עיקר ואלא

מזנין למימר דרס"ל לרכינו זל כרז' דא"כ אחאי לא אשמעינן
זל בשכרנותיהן שוות דמקדים מין ו' אלא ודאי כמ"ש וברור
ומ"ש ואם אינו רוצה כזה יותר מזה וכו' נר' דרס"ל זל עד כאן
לא פליגי רבין ארז' אלא היכא דליכא ביניהם חביב הוא
דמקדמוין ליה למחביב משא"כ היכא דליכא חביב פשו' דמין
ו' עדיף ממי שאינו חביב עליו וכן מוכח דמקאמר דרז' סבר
מין ו' עדיף ורכין סברי חביב עדיף פי' דרז' סבר מין ו' עדיף
מחביב ורכין סברי חביב עדיף ממין ו' משא"כ היכא דליכא
חביב ודאי דמין ו' עדיף ממין שאינו חביב . וכפ"ג גם לרז'
לא פליגי ואמר דמין ו' עדיף לא לבכי חביב אכל היכא דליכא
מין ו' חביב עדיף מהשאר האחרים שאינם מין ו' . ודע
דמאי דכתב רבינו איזה מהן שירצה להקדים מקדים ולא כתב
הגם איזה מהן שירצה מקדים פי' מרן הכ"מ זל דכוונתו לומר
דלא בעינן שיהיה חביב לנו תמיד אלא בחד השתא אוליין
והיינו דקאמר איזה מהן שירצה להקדים פי' מאי דבעי
לאקדמוי השתא ולא בחד השתא זל הר"ש זל שכתב דאוליין בחד
החביב עליו תמיד ולא בחד השתא דגם דהשתא אחר חביב
עליו יותר עכו' מקדים החביב עליו תמיד . דחביב דלרכין
כמו מין ו' לרז' וכו' זעם :

ויאמר

בשקיות עפרות והכלו ומח' מכת"ר לא דמי
הא להא דלרז' ס"ל דהעיקר הוא חשיבותא המין
שהוא חשוב תמיד והיינו מין ו' משא"כ לרכין ס"ל דבחד
חשיבותא הפרי לבכי האוכל שמכינן לה חשיבותא ולא לבכי
הפרי שהוא חשוב תמיד ובהא פליגי רז' ס"ל דרוקא חשיבותא
של כל העולם עדיפא שהיא תמידית דהיינו מין ו' שהוא חשוב
ולרכין בחד חשיבותא דידיה אוליין ולא ידעתי מאי תרמה האי
להאי . וכן מוכח תלמיא דמתני' דקתני איזה מהן שירצה
מקדים ולא קתני איזה מהם שהוא רעה דמשמע מה שהוא
רוצה בו תמיד אלא מה שירצה דהיינו הכל לפי העת ולפי הזמן
במה שהוא רוצה בו יתחיל :

שם

וכל הקודם בפסוק הוא קודם לברכה וכו' משמע
דרוקא היכא דאינו רוצה בזה יותר מזה הא לאו הכי
מקדים החביב במין ו' בפניהו . וקשה מההוא עובדא
דמיייתי בנמרזא דר"ח ורב המנוא הווי יתבי כסבורתא אייתי
לקמיהו תמרי וימוני שקל רב המנוא ובריך אתמרי כרישא
אמר ליה ר"ח לא ס"ל מר' להא דאמר' וכו' כל המוקדם
בפסוק זה וכו' ואי איתא מאי קפריך ליה דלמא דתמרי חביב
ליה טפי ובשלמא לדעת הר"ש וסיעתו זל דרס"ל דלא אוליין
אלא בחד מאי חביב עליו תמיד ולא השתא איכא . למימר
דחיה ידע ביה דהוה חביב ליה רימוני יותר אלא לפי מאי דפי'
דברי רבינו דבחד השתא אוליין וכמ"ש מרן זל קשה
דמי אמר לו דלא היו חביבין עליו השתא תמרי טפי מרימוני .
וכיוצא בזה הקשה הר"ש זל לדעת הר"ר שמעיה זל זעם .
וזל דאפשר דחוייה דבריך עליהו ולא אכל מנייהו כל מוכרז
והתחיל לאכול מרימוני וש"מ דרימוני חביבין עליו יותר דלהכי
רוצה לאכול מהם וס"ל דנריך להקדים תמרי קודם הגם דאינם
חביבין עליו ולהכי הקדים לברך על התמרי ואכל פורתא מהם
ואח"כ אוכל מרימוני שהם חביבין לו יותר וכמ"ש הר"ש זל
בופיה לדידיה דרס"ל דבחד מאי חביב עליו תמיד אוליין
והגם דהשתא אינו חביב עליו מוכרז עליו ואוכל פורתא ואח"כ
אוכל מהחביב עליו השתא משא"כ לדעת הרמב"ם זל דרס"ל
דבחד מאי חביב עליו השתא אוליין א"כ כיון דאכל כי אם
פורתא תמרי אמר ודאי דלאו חביבין עליו השתא לא רימוני .
ולעיל קפריך ליה . והכין .

הלכה י"ד

כחכ בשלטי הנבדור' כפ' כיצר מוכרזין
דמדברי רבינו זל משמע דרס"ל דרוקא
בברכת מעין שלש דה' מיני דגן הוא דנריך כה מעין המאורע
משא"כ

מכתם הלכות ברכות לרוד

מש"כ בברכת מעין ג' לין זמירות לא בעי דהא חזקין דכ"ג שכתב ברכת על המחיה שם הזכיר דבשבתות וימים טובים נרץ להזכיר בה מעין המאורע אמנם כפ"מ שהזכיר דמורי לא הזכיר דנרץ להזכיר בה מעין המאורע ותקף עליו דבשלא הסמ"ג זל דס"ל דין האירוב לא בעי הסבה השום הכי כתב דהיקא ברכת על המחיה הוא דנרץ להזכיר בה מעין המאורע: אמנם לדעת רבינו זל דס"ל דגם יין כפי הסיבה אמאי לא כתב דחזכיר מעין המאורע כי אם בעל המחיה ולע"ד לא קשיא כלל דלאו טעמייהו דהרמב"ם וסמ"ג זל הוא כמו שחשב הרב זל דמשום הכי הקשה אלא העיקר הוא דהכי רבוואתא זל תלו וינייהו בירושלמי פ' כוזב מברכין דאיתא התם דנרץ להזכיר בה מעין המאורע ומשמע: לכו דרוקא בברכת על המחיה דבכפי מיירי התם ומכלל לומר בשאר פירות ולהכי הוא דס"ל זל דרוקא בברכת על המחיה אמנם הטור זל ס"ל דכיון דתגלה לנו מהירושלמי דנרץ להזכיר מעין המאורע כמעין ג' דה' מיני דגן ה"ה גמיו כל ברכת מעין ג' דהטור זל ס"ל דמאי דקאמר התם הירושלמי מהו להזכיר בה מעין המאורע קאי אכל הפך דארב"י לעיל מיימה שהזכיר כל ברכת מעין ג' דה' המינים ודממרא ודמיירי והא קאי מאי דקאמר מהו להזכיר בה מעין המאורע אמנם דעת הרמב"ם זל וסמ"ג דלא קשיא אלא מאי דקאמר התם בסמוך להזכיר ברכת פועלים שהיא זל כ"כ ברכה כמו ברכה אחת מעין ג' וכמו שפי' המפרש שם זע"ש כדמשמע התם ועלה קאי מאי דקאמר מהו להזכיר בה מעין המאורע וס"ל זל דרוקא כמו ברכת פועלים דהיינו ברכת על המחיה שהיא ברכת המזון מש"כ שאר ברכות מעין שלש לא בעי מעין המאורע:

כברכה ראשונה יברך מטפח שהכל דעל הכל אם אמר שהכל יצא אבל ברכה אחרונה אין לומר אלא שמתקנה עכ"ל ולתפוקי היה"ר גינת ורדים זל סי' ט"ו שהעלה דינא דמדכרי רבינו נראה דלא ס"ל הכי ותהי שביא ראייה מדברי הר"ף זל שכתב כס"פ כיצר ומברכין ת"ר אחד שבר תמרים ואחד שבר שעורים ואחד שמרי יין ומברכין עליהם שהכל אחרים אחרים שמרים שיש בהם טעם יין ומברכין עליהם כפה"ג דבה ורב יוסף דאמרי תרווייהו אין הלכה כאחרים עכ"ל וכתב הר"ר יונה זל זל בכבא בתרא פ' המוכר קול דאי רמא תלתא ואפי"ר דממרא מעלייא הוא ומברכין עליו כפה"ג אבל בפחות מזה אע"פ שיש בה טעם יין אין ומברכין עליו ונראה דמאי דאמרי ראי רמא תלתא ואפי"ר דממרא הוא זה הוא כיינות שלים שהיו חוקים אבל במקומות שאין היינות חוקים דה' אפי"ר רמא תלתא ואפי"ר לא דייקין ליה ממרא ולא ומברכין עליה כפה"ג ואפשר שמפני זה לא פי' רבינו הגדול הרב אלפסי זל כדו שלא יצטרך לחלק הדבר וכתב התם אין הלכה כאחרים עכ"ל וזו היא הגירסא שהביא הרב הגדול זל בדברי רבינו יונה זל ופי' זל וכוונת דבריו רבינו יונה זל שהרב אלפסי לא יצטרך לחלק בין יין חזק לשאינו חזק ויהיה הדבר תלוי בשיעורם וכל חזק ומתקן ושינה מוסח ברכה זו החזק ינו הדפה לפיכך שם הדבר וכתב שאין הלכה כאחרים לפי שאין המפרש בפסוק זה אלא במקומות שהיין שלהם חזק וראוי לברך עליו כפה"ג וכו' כיון שמברך שהכל יוצא זה ולכך לא רצה לבאר מה שאמרו בממרא כדו שלא נבא לכלל טענות שום פועל לברך כפה"ג על שאינו חזק וכו' והשתא אי איתא דאין ברכת כ"ר פוטרת כמו שהכל מה תיקן כיון דעדיין איבא חשש שיברכו לפעמים על יין חזק ברכה אחרונה ככ"ר ואינה פוטרת וכו' זע"ש:

והא' אומר מתי תב"ר דעיויל פילא בקופא דמחטא ולא כיון היה"ר יונה לזה כלל ואפי"ר דדינא מ"ט בדברי רבינו יונה שמפני זה לא פי' הרב אלפסי זל הדבר כדו שלא יצטרך לחלק גירסא זו אינה כפועל בדברי רבינו יונה והגירסא היא שמפני זה לא פי' הרב אלפסי זל הדבר ותו לא והכוונה דכיון שאין היינות שלנו חוקים כמו ארזו ומן שהיינות שלהם היו חוקים מש"כ השתא דהיינות שלנו אינם חוקים בשביל זה לא רצה הר"ף זל להביא מאי דאמרי' בממרא דממרא דמנו ביה תלתא ואפי"ר דממרא הוא משום דהשתא האירובא ליבא ממרא כהאי גוונא ולעולם דברכת כ"ר אינה פוטרת ברכה אחרונה כלל ושיעור דברי הר"ר יונה זל הם עלה ונראה דמנה דאמרי' ראי רמא תלתא וכו' הוא כיינות שלהם שהיו חוקים וכו' אבל במקומות שאין היינות חוקים וכו' וכיון שכן האירובא דליבא יין חזק משום שכיני לא אייתי לה רבינו להקיא דאמרינו בממרא דהאירובא בכל גוונא אין ומברכין אלא שהכל זהו כוונת רבינו יונה בלי שום פקפוק ותו אפי' לפי מה שהבין הוא זל דאפי' האירובא כמי איבא דין שלהם חזק כיון שלהם עכ"ל כיון דרוב היינות של האירובא אינם חוקים חז"ל השוו מדותיהם והגם דמסכתא לה מוי שאינו יוצא זה דיינו חזק עכ"ל לא חששו חכמי למיעוטא כיון דרובא דעלמ' אינם חזק וכה"ג אמרינו בעלמא דלמעיוטא לא חששו רבנן והגם דאחר לא יוצא זה לא איכפת לן ביה וכ"ש דהעיקר הוא כה"ש דהאירובא כל היינות שלנו לא דמו ליינותיהם והכי מרגלא בתוספיהו דרבנן פסקי' זל דהאירובא ליבא ממרא כה"ג ותו לפי דבריו זל קשה טובא על הר"ף זל דכיון דחזקין דבירושלמי אחר ר' ימיה לא אבל סולתא חימיו משום דהיינו מסתפק מה היא ברכתו וש"מ דלא מפטר בברכת כ"ר ראי איתא הו"ל לאכול ואמאי לא אכלו וכו' דאיתבירולן בהדיא מהירושלמי דס"ל הכי מיוכל לברך להכריע

הלכה ט"ו שהיה יין ואכל תמרים וכו' דעת הרב זל דהגם דאיתרמי גתא ויהיה סדר אכילתו יין קודם ואח"כ תמרים ואח"כ תבשיל של ה' מיני דגן עכ"ל לא אמרינו דמקריהם כסדר אכילתם קח"ל דאע"פ כן בסדר הכרעה מקריהו כסדר מעלתן והיינו על המחיה קודם ועל פרי הגפן ועל הפך ור"ף:

הלכה ט"ז דרקח מין הכה זל ומברכין רבינו כס"י ר"ח דס"ל דלא כהר"ם זל שכתב דאם היה יין ואכל פירות דמברך עליו ופוטרו הפירות כיון דחותם על הארץ ועל הפירות דמדכרי רבינו זל נראה דלא ס"ל הכי חמ"ט בסוף דבריו מקמי שכולן פירות היצן וכו' ש"מ דרוקא כפה"ג שכולן פירות מעין מש"כ פירות יין הגם דחותם על הארץ ועל הפירות נמו ע"ה היין עכ"ל בחתי' הכרעה איבא שינוי דעל היין פותח על הגפן וכו' והר"ב לא שכתב אבל כשר דמתח' לשון רבינו איבא למידק איפקא שכתב אבל כשר ואתה יין מברך בסוף ע"ה כפי עצמו וע"ה כפי עצמו דמשמע כשר ויין דלית להו שייכות בברכה כהדי דהדי אבל פרי העץ ויין ש"ד כיון דחותם על הארץ ועל הפירות וכו' דאלת"ה הו"ל לרבינו זל לאשמועינן ריכותא טפי דאפי' פירות היצן ומכ"ש וכו' זע"ש ולעד"ן דאין זה הכרח ורבינו אשמועינן מלתא אחריתא דלא חזי מפטר בברכת כ"ר היין דס"ר דאמינא רבי היכי דברכת שהכל פוטרת הכל ואפי' פת ויין ה"כ ברכת כ"ר ע"ה כפ"ע ועל זה כפ"ע והכוונה דלא תימא אי כבר בידך וכיוון לפטור ברכת היין בברכת כ"ר דינא מהו בדיעברקמ"ל דלא יצא הגם דכבר בידך כ"ר והוא מברך ע"ה כפ"ע וע"ה כפ"ע וכמ"ש הטור זל סי' ר"ח זל והתום מוסתפקים בה פי' בברכה אחרונה דכוסם את החטה אם היא כ"ר או מעין ג' על כן כתבו שיש לזוהר שלא לאכול חיטים היין או שוקין כענייניהו"ל בתוך הקעורה שאם אדם מוסתק

מסתמא פמו ברכת שהכל . אמנם ממוס דחזינון ללא כיון
להו למינו הכא כהדי עמי ועשבי ס"מ דלא שמועין דינא
אחרתא . אתא הרמב"ם ז"ל ור"ק :
פרק י"א הלכה י"ו כתב מרן ז"ל בכ"מ ז"ל
והרמב"ן ז"ל חילק
ביניהם ואומד דבחולו של פסח כיון דאיקרו מועד
מחייבין למיקרי הלילא וכו' והרבנים תמוהים בעיני
דיקא אמרין פגמא דבס' ערכין דר"י ע"כ שאלו
ד"מ דאיקרו מועד ליתא קלא ותרצו לא איקדיש בעשיית
הללכה וכו' הרי דבס' ר"ח איתקרי מועד ומאי קאמ' הרמב"ן
ז"ל דבחולו ש"מ קרינן משו' דאיקרו מועד והלא גס ר"ח איקרו
מועד והו"ל למימר משום דאיקרישו ימי הש"מ בעשיית
הללכה כדאמרין בש"ס וכו' ע :

הלכות מילה

פרק א' ומצוה על האב וכו' כתב הכ"מ ז"ל בס"ה
כתב רבינו סימן דט"ו קי"א שציונו למול את
הבן וכו' וצריך טעם למה לא מצוה הרב למול את עבדו
וכו' ע"כ ולע"ד ז"ל דאדברא רבינו נתכוון לכלול כולם בניו
אחד ומ"ס למול את הבן לאו דוקא האב לבנו אלא ה"ה הרב
לעבדו וכיוצא ותדע דל"ק שציונו למול האב את בנו אלא
כוונתו בא' למול את הבן היינו הפך הבה וא"כ בכללו עבד
והכל ולזה הביא בדרך כלל הפסוק המול לכם כל זכר ודוק :
סוף הלכות מילה עיין משו' רבינו ז"ל התם ועיין במס'
פתיכות פ"כ דף כ"ד ע"א ובתוספות דף ה' אב"י
אמר וכו' :

הלכות שבת

פ"א הלכה ג' והעושה אותה בזיון מכין אותו מכת
מרדות כתב ה"ה ז"ל מפני שצובר על
ז"ת של דבריה' בדבר שיש לו עיקר מן התורה והו' בן מרדות
ויש לזה סמך בהרבה מקומות . וכתב מהרש"א ז"ל דמשמע
דוקא בשביל שיש לו עיקר מן התורה הוא מרדות הא' אי הוי
דבר שעיקרו מדבריהם הוה מחמירין לומר דרע בנידוי
ובפ"ו קשה ממ"ס הרמב"ם ז"ל בהלכות ז"ט פ"א הלכה כ"ב
י"ט שני אעפ"י שהיא מדברי סופרים כל דבר שאסור בראשון
אסור בשני וכל המחלל ז"ט שני וכו' מכין אותו מכת מרדות
או מדרין אותו והשתא ממ"ס אי ז"ט כ' יש לו עיקר מן התורה
דוקא מרדות ואי אין עיקרו מן התורה דוקא כידוי . תו קשה
חמ"ס בסוף הלכות ז"ט הלכה זו העושה מלאכה בע"פ אחר
חנות מדרין אותו ואז"ל דאם לא נדוקו מכין אותו מכת
מרדות וא"כ תימא על רבינו שפגמ' לשיטת' לע"פ אחר מצוה
וכו' . תו הר"ן ז"ל הקשה בפרק מקום שנהנו דבמקנת יובתי
אמרין דמאן דעבד ארבעין משמיתין ליה ובמקנת דוכתי
אמרין דלקי אבל שמותי לא ותיירך דמילתא דעיקרא מדרבנן
דכי קא עקר לה עקר לכולה מצוה משמיתין ליה אבל בדבר
שציקרו מן התורה והוא עובר על מה שאסרו בו חכמים מכין
אותו מכת מרדות . ותמה עליו מרן ז"ל בכ"מ בפ"ו מהלכו'
ת"ת הלכה ה' יקשה לי דהא נטילת ידים אין עיקרא מן
התורה אם לא על דרך אשמכתא . לכך ז"ל דמשקפך בדבר
הרבני סופרים חמירי טפי חבובר על דבר מדבריהם וכו'
ורכיוו' ז"ל תמוהים כמו שיראה המלך דמאי פרוך מהקיא
דארבא לכאורה נראה דהיא בעינת' לרבני הר"ן ז"ל דקאמר
דעיקרא דרבנן משמיתין וכבר תמה עליו הרב בעל מקראי
קראש כס' חנן אלנה"ס כשליה פ' חנן להיס' ועש' שהאריך להקשו'
עליו

להכריע דיונא ז"ח כמלתא דלא כדירא בש"ס דיון כלל ואפי'
אם יעמוד הרזף ז"ל ויאמר שיהו כוונתו צריך לתת טעם
לרכיוו' ז"ל סוף דבר שדבריו הר"ב צריכין לי עינן . ותו
אפשר דדוקא לענין ברכה ראשונה הוא דקאמר הרזף ז"ל
ולעולם ללא מצי לשתת דביעית מופי הספק ולא הזכיר אלא
לשון הש"ס :

פרק ט' הלכה ד' היו לפניו בשם וכו' כוונת
דבריו רבינו ז"ל הוא דאם
היו לפניו בשם שהוא עץ וכו' או אין ברכה אחת מהן כוונת
חבירו ומינה דאם היו עמהם מיני בשמים וכירך מיני בשמים
יבא ז"ח האחרים שכולם מיני בשמים הם וזהו כוונת הטור ז"ל
שכתב ז"ל יראה שאם היו לפניו עצי ועשבי ומיני בשמים וכירך
מיני בשמים פטר הכל שהכל מיני בשמים אבל כשעצי בשמי'
ועשבי בשמים לפניו או צריך לצרף על כל אחד וכן יראה
דעת הרמב"ם ז"ל שכתב היו לפניו בשם שהוא עץ ובשם שהוא
עשב מצריך על כל אחד ואחד לכך ולא הזכיר מיני בשמים
עמהם אבל רב עמרם כתב היו לפניו ג' מינים עצי ועשבי
בשמים ומיני בשמים מצריך על כל אחד בפני עצמו עכ"ל .
וכתב עליו מרן ז"ל בכ"מ ואינו אומר שדברי ר"ע אינם אלא
לכתחי' דאילו כריעבד על כולם אי אחר כמ"כ יבא והשתא ז"ל
שרבינו ור"ע לא פליגי דלא נקט רבינו דקרא עץ וצ"ש בה'
ה' וכו' עכ"ל . וכפי ח"ש דכרי הטור ז"ל נכונים בטענם
דכוונתו ז"ל ברורה דגם הוא איו"ל ומורה דלדעת רב עמרם ז"ל
נתי כריעבד יבא אלא דמאי דקאמר רבינו מורה ר"ע ז"ל הוא
בסתמא אי לא כיוון אדעתא דהכי לפוטרום אלא כירך במ"כ
דלדעת ר"ע צריך לצרף על האחרים ולדעתו ז"ל ולדעת
הרמב"ם ז"ל יבא ולהכי הרמב"ם ז"ל לא הזכיר בהרייהו מיני

בשמים משום דקפסיק ותימי אין ברכה אחת מהם פוטרת
ואילו מיני בשמים ברכתה פוטרת האחרים אפי' בדתם
היבא דלא פיון בהדיא לפוטרום אע"פ מן פוטרום ואז"ל היבא
דכיון לפוטרום מה שאין כן בעצי בשמים ועשבי בשמים ולהכי
לא כתבו בהרייהו . וא' תקשה לזה דמאי שצ"א הברכת שהכל
דאע"ג דקיל דפוטרת כריעבד עב"ה"מ כריעבד היבא דכיוון
לפטור ממש אז על הכל אי אחר שהכל יבא משא"כ מסתמא
אי היו לפניו מידות שמכריך עליהם שהכל נ"ב ועירות שמכריך
עליהם כפי"א וכיוצא וכירך סתמא על פרי שברכתו שהכל
דלא יבא ז"ח שאר הפירות הא' לא קשיא דז"ל דשאני ברכת מיני
בשמים דהיא פרטית יותר מברכת שהכל דאינה פרטית כלל
משא"כ ברכת בח"כ היא פרטית מעט משום דהיא מדברי
בברכה בשמים אלא דלנבי ברכת בע"כ ועש"כ אינה פרטית
כמותם ולהכי שפיר מהני אפי' מסתמא כל שלא כיוון בהדיא
שלא לפוטרום ור"ק וכן מוכח מדברי רבינו ז"ל לעיל שכתב
ועל הכל אי אחר בורא מיני בשמים יבא וא"כ אמאי לא כתב
למיני בשמים כהדי הני ז"ל תימא דאי הוה קאמר להו כהדי
הני הוה משמע דאפי' היבא דמכיון לפטור האחרים מין עץ
ושין עשב בברכת מיני בשמים לא יבא ומשום הכי הוא דלא
קאמר להו למיני בהרייהו משום דלא יבא דאפי' היבא
דנתכוון בברכתם לפטור את האחרים לא נפטרו אבל לעולם
חנלן לרייקין מדבריו ז"ל דס"ל דאפי' בסתמא היבא דלא איכיון
לפטורם נפטרו בברכתו שכירך סתמא במ"כ . הא ל"ק כלל
דא"כ לעולם הוה קאמר להו למיני בשמים כהדי עצי ועשבי
ואין לטעות דאפי' היבא דמכיון לפטור אותם לא פטרום דהיא
קאמר לעיל כהדיא ועל כולם אי אחר במ"כ וכמאי מוקמינן
ליה לא ודאי דטעמא דלא קאמר להו למיני כהדי עצי ועשבי
היינו לאשמועינן תאי דלא שמועין ממ"ס לעיל הלכה א' רע"ג
הכל אי אחר מיני בשמי' יבא דמהתם הוה מניין למימר דדוקא
היבא דאיכיון לפטור אותם בברכת במ"כ הוא דלא יבא וז"ל

הפ"ח אמנם שאר קושיות מלאות שהביא הפ"ח קשים ואינם מתורגמים לרברי א"א זל זל לא בא אלא לתרץ קושיות הר"ח זל ובודאי שלא כעלם ממנו מה שהאריך הפ"ח בזה ומחר"ט בן פונטרי עיננו ועיין בספ"ט המנות להר"ר האב"ט זל"ה בס' ת"א מה שהאריך בזה ומה מתירובני במקמתי הוא כתירוצו א"א זל ואי לא דמיסתפניא אחינא עור לקו' מהר"ח א מההיא דפ"ק דל"ט דמכת מדרות היינו כשהוא ת"ח וכשאינו ת"ח נידוי אף שהלשון אינו כ"כ ברור כמ"ש הטור סי' תנ"ו וכן נראה דלוי נמא דלו זה או זה קאמר נמצא דלא פסק לדינא דש"ס לא בהלכות זט ולא בהל' ת"ת ואף דקאמר א"ס אינו מן התלמודים ודוק מינה שאינו בנידוי א"ל כל ידעינן כמה הוא כיון דלא פירש דאף דיכול לומר דהוא כמה שאמר ברישא שהוא נביא אבל ג"כ יכולים לומר דלא זה ולא זה לזרוב מרבנן כי א"ס בעריה ותוכה' מגול' ולתה סתם הדברים הרמב"ם אלא ודאי דרישא הוה לת"ח וכן שהיא דעושה מלאכה בע"פ ודאי ת"ת דלא נקט אלא נידוי הוא דינא לרוב העולם דאינו זורכא מרבנן ומתן על מה שפסק בהלכות זט :

הלכות חמץ ומצה

פרק ה' כתב ה"ה זל וכתבו זל דקרייה לא מהני לה לתלפתה בומרי וכו' ותמה עליו הר"ב פ"ח זל דהוא תלמוד ערוך בדינו כפרק כל שעה וכפרק דם חטאת יעשו ועיין בס' מקראי קדש מה שתייר לוי' ואפ"ש לומר לעב"ד דסבירא ליה לה"ה זל"ה דמאי דקאמר התם ואי מלייא בומרי קאי כתי אקדירות ול"ד אבוכיאי והוא תמום דקשה לשינא דש"ס דאיתא התם זל אי הכי אמאי קאמר רב דקדירות כפ"ה ישכרו ליעצור ליהוה הסקה ונשני וכו' אי בעית אימא הא והא בפלי חרס ותפרו הסיקו מכפנים וקדירו' הסקו מבחון וכו' כעביר ליהוה הסק מכפנים חיים עלייהו תמום דפקעי הילכך האי כוכא הסיקו מבחון הוא ואיני ואי מלייא בומרי שפיר דז' והלשון במומם דבין דמסיק בתחיל' דקדירות מאחר דהסקו מבחון אף אם רוצה להסיק מכפנים חיים עינין רילמא חיים עלייהו ולא יסיקו כ"כ אי כתי לפי פירשי זל דאיכא למיחש דאי שרינן ליה ע"ה הסק מכפנים אהו למעב' ע"ה הסק מבחון מהאי טעמא אסרינן לה לכוכיאי כיון דהסק דירה תמיד בחון איכא למיחש וכו' וכבר עמד בזה הרח"ז זל געש שתייר ביומק' ואפשר לומר דמא"ס זל"ה זל דמפרשים כן מאי דקאמר הש"ס ואי מלייא בומרי קאי כתי אקדירות והכוונה דאע"ג דאיכא למיחש לשתא חיים עלייהו ה"מ כשלא רוצה לעשות לה"ה אלא הסק כעלמא בדרך כל הסק או איכא למיחש אבל אי חוינן דמלייא בחלים לוחשות כוראי דלא חיים עלייהו וה"ל ככבשן דשרי ולעולם איכא דקדירות וכוכיאי אין כביהם בחלא נימא . . . אמנם מרבני הפוסקים זל מופה כדרייא דלקדירות לא מהני מלייא בומרי כלל ש"ת דלא קפדו הש"ס הכי ומשום זה כתב ה"ה כשם וכתבו זל ודוק .

פרק ו' הלכה א' מצות עשה וכו' עיין להר"ב מש"ל זל מה שהק' על כדיתא דת"כ זל כפ' אמור גרסינן ובט"ו יום למרש הזה חג המצות יום זה טעמא מצה ואין חג הסוכות טעמן מצה והלא דין הוא ומה זה שאינו טעמן סוכה טעמן מצה זה שטעמן סוכה אינו דין שטעמן מצה ת"ל זה חג המצות ואין חג הסוכות זה טעמן מצה ע"כ תו גרסינן התם הוה חג הסוכות זה טעמן סוכה ואין חג המצות טעמן סוכה והלא דין הוא ומה אם זה שאינו טעמן מצה טעמן סוכה חג המצות שטעמן מצה אינו דין שטעמן סוכה ת"ל

עליו ועל הר"ן זל והכלב"ד לישב הכל והוא דכוונת הר"ן הוא על זה הדרך דבחילתא דעיקרא דרבנן קא עקר לה לכולא מצוה משמתינן ליה תשמע אבל בדבר שאינו עוקר לכולא מצוה אפי' במילי דרבנן מכין אותו מכת מדרות דוקא כגון דקעבד מצוה דרבנן ולא קעבד לה כתק"ט וטעמא דקא' כהאי לישבא דעיקרא דרבנן דכי קא עקר לה קא עקר לכולא חילתא דתשמע דכל דעיקרן דרבנן ומבטלם לכולא חילתא קא עקר ולכולא מצוה וה"ל לפלוגי בדוכא דעיקרא דרבנן בופיה בין היכא דעוקרה לבמרי להיכא דלא עקר לבמרי . אי בעית אימא דהכי קאמר במילי דעיקרן דרבנן והי מינייהו ופי' דכי קא עקר להו וכו' הרי השמיענו להדייא ההפכיות אפי' במילי דעיקרן דרבנן דלקי . וע"ה תמה מר"ן זל דהא נשילת ידים אין עיקרה מדאורייתא אלא מרבנן והיכי אמרינן שגרו את ר' אלעזר בין הכר שפקען בגטילת ידים שהרי לא עקר המצוה שפקען משמע דלא קיים המצוה כתקנה ולא עקרה למצוה לבמרי אמאי נידוהו הא אינו חייב כדיו ותייר דיש חילוק בין שפקען לעובר דבצובר על דבר א' מדבריהם דהיינו שציקרו מדבריהם ועבר על דבר אחד מדבריהם ולא עקרו כדרייקונו מדברי הר"ן דמכין אותו מכת מדרות תמום דליכא כיווי מאחר דאינו תקיים אינו ניכר הכיווי משא"כ מפקען דהיינו היכא דמקחיש כפרט אחד מדבר של דבריהם הוא חמור יותר ולהכי אפי' דלא נעקרת המצוה משמתינן ליה ודוק . ובהכי ל"ק מורי כלל מפל הכן קושיי סוף סי' ל' דמ"ט הרמב"ם זל כפ"ב דז"ט מכת מדרות ונידוי ה"ק א"ס עקר המצוה לבמרי מנדון אותו מאחר דז"ט ב' אין עיקרו מרבנן ואיפ"ס א"ס לא עקרו לבמרי ה"ל בדבר דעיקרו דאורייתא מאחר שלא עקרו לבמרי ומכין אותו מכת מדרות . וכן הוה דפ"ח מהלכות זט נמי עיקרא דרבנן והכוונה כמ"ש דאי עוקרה מנדון אותו וא"ס לא עקרה מכין אותו מכת מדרות . אמנם במילי דעיקרן מדאורייתא בכל גוונא מכין אותו מכת מדרות ולהכי הכא לא כתב רבינו מכין אותו או משמתינן אותו דמאחר שציקרו מן התורה לא הו' עוקר כלל דאף דיעבור על כל דברי חכמי' לא הו' עוקר דהא עדיין שרשה קיים ולא עקר המצוה ודוק ובהכי ל"ק מורי מכל מאי דהק' מהר"ח זל התם בין על הר"ן בין על מרן זל והכ"ה (אד"ב ב' נראה דש"ס נפל וז"ל מאחר דז"ט ב' אין עיקרו מדאורייתא . והיה כדא"ס לעב"ד לתרץ לקושיות מהר"ח על ה"ה מההיא דפ"ח מהלכות זט כמה שאנו רואים להרמב"ם שם בהלכו' ת"ת דין ה' פסק המזול בדבר אחד מד"ס ואח"כ ברין זא כתב המחלל זט שני אע"פ שהוא מנהג ועיין בלח"מ דרכי הרגיש דהרי הוא כלול בדין שפ' וכתב שהוא סמוך הרמב"ם לאומרו אעפי' שהוא דר"ל דנתי דהו' דברי סופרים מ"ה עיקר הדבר תמום מנהג וא"כ כיון שכן אמרינן דמה שירוש' כ"ד יעשו יעשו מכת מדרות כיון דלא עקר דבר סופרים מעיקרא אלא מנהג . ויכולים לדרות דהא מיהא חסור מד"ס וכמאן דעקר לכולא מצוה דרבנן וכן כההיא דעושה מלאכה בע"פ דמשום מנהגא כמ"ש שם הרב מרכבת המשנה לרב אשכנזי זל"ה וראיתי להרפ"ח סי' תנ"ו שק"ל ה"ט ות' דבין דעיקרו משו' מנהג הוא איתי לולולוי ביה לזה מתירינן לנדרותי אמר לרבני א"א זל ל"ק גם אינה קושי' דק"ל שם הסתלקי ע"פ דברי א"א זל והי' וע"ש כמה שצידד בדברי ה"ה שפנינו וליכא למיחש דהרמב"ם ק"ל דמה כאו רב ושמו' ללמדנו כפ' חקום שנהגו דמנדון על זט שני הרי מתהל' היא דהחולל כדברי סופרים מנדון שנידוהו את ר' אלעזר כן הכר כמה' עדיית דהא כפי חילוק מרן ל"ק דא"ס שפקען זל"ה מנדון אלא דמ"ה קשה דהרי עובר ומנדון וז"ל כמ"ש א"א זל וכו' איתי נמי דברי הכ"מ כה"ה משא"כ לתירוצו

לולב ושופר ל"ק דאיתא משתה ואסעטל לא יבא וכלתא חרז
 בריתא הוא וכן נראה תחתום דהוצרכו להקשות מתקומות
 חרזים וז"ל תירוצו לכיסוי והא מייירי בעפר עיר הנדחת ואס
 לא שייך בטו' ולהכי ר"ת הקסה לחילוקי מובמות ושאה מקומ'
 ולא חזא יוציין בתום' המסתמקים בכיסוי עפר ע"ז אי תכסין
 לכתמילה כמו עפר עיר הנדחת שהוזכר בש"ס' וכפי מ"ס
 אתי שפיר מאי דאמרין ע' מצות חליצה רף ק"ג אמר רבא
 החולטת בסגל של ע"ז חליצה כשרה ולא מפליג בין דגוי
 למשגל בין קודם כטול לאחר כטול ואדרכא משמע להרא
 דמייירי קודם כטול מדכתב אע"פ שאסור בהנאה וכו' וכפי
 מ"ס יומא וכן פסק רבינו ע"ד מה' יבוס וחליצה ולא מפליג
 נמי התם ויבא לא דקסה מ"ס רבינו התם דאס חלץ בסגל של
 תקרוב ע"ז חליצה פסולה ודפי מ"ס הא אינה טעונה שריפה
 ולא מכתת שיעורה וזל רס"ל לרבינו רנס תקרובת ע"ז טעונה
 שריפה או שחיקה דהשתא ומה אסרה שיש לה כטול ע"ז גוי
 צריך לאכרה בזה האופן תקרובת ע"ז שאין לה כטול אפי' ע"ז
 גוי לכ"ש ואפי' ע"ז דשראל דהס דאין לה כטול עכ"ז טעונה
 גטילה ולא שריפה התם גזירת הכתוב הוא כדאיתא בבב' ולא
 מכתת שיעורה וכדקא ס"ד התום' זל כפ' מצות חליצה וכו' כ
 הרשב"א זל בחיוראנו התם דתקרובת ע"ז טעונה שריפה
 כעיר הנדחת יבא וכהכי א"ס רבנא דקא תקרובת ע"ז ולא
 קטע ע"ז ע"י רנס היא אין לה כטול וכמו שהקשו התום' זל
 התם לשיטתם יבא וכפי' מאי רבנא דרבינו זל הכא חיסור
 ראשה ומכ"ס תקרובת ע"ז מהפגם האומר עור אשיבה ידי
 להכין דברי מרן זל כ"כ חלפי' זל אחאי לא אשתעינן רבינו
 דינא כע"ז קודם כטול דלא יבא כיון אסרה אחר כטול דהיינו
 דינא כדיתא רפ' כסוי הרס :

ותו קשה לי ולקשהה ס"ס לרברי רב יהודה :

(אד"ב נראה דט"ם הוא וז"ל לרברא שס כהמ' סוכה ורב
 יהודא איתא כפ' ראוהו כ"ד לגבן שופר לפי גירס'
 הספרים והתום' גורסים רבא) מתמי' רפ' לולב הגזול ואנטי'
 לשכחי הכא באשרה דמשה עסקין דקתני מכתת שיעוריה
 וכפ"ז מאי דקתני מתמי' של אסרה ושל עיר הנדחת בדוקא קתני
 ואי דברי מרן זל דאפי' שאר ע"ז קודם כטול כותני וכו' סו"ל
 לאשתעינן מתמי' יהודא אפי' בשאר ע"ז קודם כטול :
 (אד"ב לא דיפלא אחאי לא ניחא ליה לתרץ כגד מרן כנו
 שתי' ר"ת דהתם דמייירי באשרה תכף לקביל הלולב
 כתבטל כמ"ס התום' וכשנמא לרעתו זל לא ס"ל הכי ברעת
 הרוב"כ כמ"ס לתום' ברעת מרן יומא' ואפי' דמיון רהוא זל
 ס"ל הכי כפגט הרוב"כ זל וכ"ס אסרה ועיר הנדחת וכשנמא
 לפי מ"ס שפיר ומאי דלא קמס תמי' תקרוב' ע"ז כפי' כמ"ס
 וכדתי' :

ותו קשה לנפי' מרן זל דהרי כתב רבינו פ"ד מה' חליצה
 סגל החוסבר זכונ' של ע"ז אע"פ שהא אסור בהנאה
 וכו' משמע דמייירי בלא כטול ומ"ס מרן זל לתקן זה דלא קאי
 אלא החוסבר ומתולט אחרי המחי' רבה אין דבריו מוכנסים לי
 חרז דאדרכא קאי אר"סמך ליה דהיינו של ע"ז ותו אי קאי
 החוסבר ומתולט הו"ל אע"פ שאסור בהנאה ותו דאי כע"ז
 בכתבטלה איירי א"כ ה"ל לילוב' וליתמי בודרה בין הש"ס
 בין הרמב"ם זל וזשמו' דאפי' בשאר ע"ז קודם כטול גר' דלא
 ניחא ליה תי' התום' דיתא לאשתעינן דתקרובת אין לה כטול
 דהא שמעינן לה כהמ' ע"ד רף ג' ע"א' לתום' אי אמרינן
 דרבא לא בעי' כפי' פנים ל"ק וע"ז כפ' הכ"ס ברין הגו' פסול
 וכ"ס תקרובת ע"ז דהשת' ומה ע"ז דיש לה שצט הכוסר דהיב'
 דכטול כשרה עכ"ז היכא דלא כטול פסול תקרובת ע"ז ועיר
 הנדחת שאין לה' כטול כלל ולא משכתת בה' מצות הכוסר
 לא

ס"ל דבאשרה דוקא או שוחק וזורה וכו' אמנם כשאר ע"ז יכול
 להסלק לים כמות שהיא ולפי' לא שייך לומר כותני הנחת
 וכו' הלא באשרה דוקא דבעיא שחיקה או שריפה וידי' ע"ז
 ריעו דמסך לא כשרי עיר הנדחת' רהתם נמי אין תקון' אלא
 שריפה משא"כ שאר ע"ז הנס' שמנה לאכרה כזה התופן עכ"ז
 אין חיוב ויכול להסליכה לים כמות' שהיא וע"ז של ישראל הנס'
 דאין לה כטול עכ"ז דיעבר' דא' משום דאינה טעונה שריפה
 או שחיקה אלא גטילה :

(אד"ב טלח דכדרי התום' שס כפרק חליצה בתירוצ' דאין
 לך כותני גדול מזה וזה' והתום' משקל ליה
 ולזה תירוצו א"כ ועיין בתום' פתק ר' ר"כ ר"ה מה מוכח
 גטילה דקאמר פירוש בלא הנאה כמו עגל ששחיקה וזורהו
 ועיין להרב פרשת הכסף דכתמילה ס"ל דהיינו כיעור ולכסוף
 הכי' דכרי רס' דהוא כדברי רבינו דגטילה כקרקע ע"ש
 ואפשר דהתוספות דטובה דכתבו דאין לך כיתות גדול מזה
 לשיטתם אזלי אע"פ שדבריהם סתומים ע"ש טוב רחמי' שס
 כסוף דבריו שהעיר כדברי התו' דייכנו ע"ש מ"ס ול"כ כו"ס'
 ולא הוא מכתת שיעורה וכמ"ס רבינו בפ"ח מה' ע"ז רין ט'
 ועיין דכדרי מרן הכ"מ זל התם ומאס והפסק רבינו סתם
 ככל חן ע"ז בין דגוי בין דשראל לכתמילה לא יטול השום
 מיאוס וריעבר' יבא דגוי משום דלא בעי דוקא שריפה או שחיק'
 ומאס הכי לא היו מכתת שיעוריה ודישרא' נמי טעם דגטילה
 טעונה ולא שחיקה ושריפה ולא מכתת שיעורה משא"כ אסרה
 כיון דבעיא שריפה ואפשר דאפי' אסרה דישאל טעונה שריפה
 ולזה תמצא דהרמב"ם זל כשהזכיר רין ע"ז ישראל דטעונה
 גטילה לא הזכיר אסרה לא ע"ז והכונה דמתמילין טפי כע"ז של
 ישראל דלא תהי' בטל כלל אלא טעונה גטילה ומיכה לאסרה
 דישאל דלא בעיא שריפה מכ"ס' חאשרה דגוי ולזה כסוף ההוא
 פרחא כשהזכיר דאין יתקן לאסרה דישאל בין לנכרה וכו'
 כיון הוא בין שפאיה וכו' לא הזכיר דטעונה גטילה אלא ודאי
 וככלל' כמכ"ס מדין אסרה דגוי רבעי' שריפה דוראי דמתמי'
 טפי כשל ישראל תבטל בו גזאסם הכי סתם רבינו וכתב הכא
 אסרה דמשה כון דגוי בין דישאל פסול' דכתתי וכו' ומאס
 זה כתב רבינו כשל ע"ז לא מפליג בין דגוי לישאל דכלל בוהלא
 יבא כיון דלאו לשריפה קאי לא מכתת וכו' ג"כ מה' שופר כתב
 התם ושל ע"ז לא יתקע' ואס תקע' יבא ולא חלפה בין דגוי ליש'
 ודאשרה לא שייכא גבי שופר משום הכי לא הזכיר לעיין
 פיסול דיעבר' אלא עיר הנדחת וכפ"ז לא קלא בתקון' לכות בו
 ל"ט וכו' יבא דלא ערוך חשל ישראל ומאס הכי נמי לא הנורך
 רבינו לפרושי להדיא דאפי' כשל ישראל יבא דיעבר' ושחך על
 סתמות דבריו דמיון דלא מפליג כע"ז אס טולו ע"ז טלח לזכר'
 אוליכות ש"מ רל"ס ומיכה מפורש יבא דאפי' כשל ישראל
 יבא דיעבר' ואין אינו צריכין לח"ה ה"ה זל דמייירי כשנטלו ע"ז
 טלח לזכות בו וכ"כ נמי גבי לולב הכא דדוקא כ"ס שני דביס'
 ראשון בעי' לכם משלכם ולע"ז חין נר' בין דגל' כ"י התי' ה"ל
 לרבינו לפרושי דמייירי בכתבון טלח לזכאבכוס שני דוקא ועל
 הי סמך אלא ודאי כמ"ס וזה ג"כ קשה לפי מרן הכ"מ הכא
 כפ' זה שכתב רבע"ז קודם כטול לא יבא וחרת כטול יבא דה"כ
 הו"ל לפרושי ולתם סתם דהרי' מן קשה דאי יבא חילוק בין
 קודם כטול לאחר כטול וקודם כטול אפי' בשאר ע"ז לא יבא
 כדמייירי' במס' חולין פ' כיסוי הדס רף פ"ט' מדייתא דקתני
 לא יבא הו"ל התם דלא כטולה לפ"ז ולעולם דל"ס לר' בין
 כיסוי לתקיעת שופר ונשילת לולב ולזה זל דה"ה דהו"מ נמי
 הכי אלא דיתא לאשתעינן דכיסוי אפי' בלא כטול ש"ד

(אד"ב לא זכתי' לזכרין דבריו דנראה דקושייתו היתה
 דכיסוי מייירי אחר' כישול ומאי דיתא רבע"ז לא
 יבא הוא קודם כטול וכן ברין דאי להקשות בין הכריתת

לאו נחמנו וכו' ומתעב מתכבד וכו' לפי שרמיהו דקאמר
דנטעו מתחילי נכך לא קח תעניתא לרבינו חפסי הוה דבטלה
קחא תמיה דהיכי חזי למתקמי הש"ס דחפסי לחדוש חסוד דהא
יתא דאם בטלה שרי וכו' רבינו פ"ח מה"ע דאם בטלה
תבטלת ושריא להדיוט וכדמשיב נתי התם מההיא דב"ה תתא
כ"ב דמי וכו' ומאז דקאמר הש"ס דאפי' להדיוט חסוד היינו
קודם ביטול וא"כ חבליה למדן ז"ל לומר דבש"ל ליה ל"ה חפסי
בתבטלה ואם נאמר דכוונתו כפי קאמי דקאמר הש"ס כיון
דאפי' להדיוט חסוד כו' כיון דלהדיוט חסירה בלא פטול
מחילה תלתא דפסי דמתחילי דב"ה לחסוד בתקוה חפסי אחר
ביטול פ"י זה אין הדעת סובלתו דע"כ כל פנים קל ומומר
לעיל :

ותו לישאל דאפי' להדיוט משמע דבמציאות אחת היו
הקל ומומר גם אין לפרט דרוכה לומר דמכעיל דר"ל
דקאמר דסיבא דנטעו ולבסוף עבדו דשרי להדיוט מי מתיאם
למנוה או לא וכו' ולא אפי' טעא ולחומר ולוה סתם הרמב"ם
ז' וכתב הבעבדת סתם לא טעא נטעה מתחילי לנכך ל"ה
נטעה ולבסוף עבדה וכפי זה מוכרח לו דמפרשינן לבע"א
אפי' לענין דיעבד אם יצא או לא א"כ קשה תלמד שאין
דמו מזה בדברי חז"ל ולא דרבה משמע מדברי דמתחילי
דפסי' ליה לר"ל הוא דמפיק ליה להאי דינא ולא מתחילי
דמסקא ליה ולחומרא שכתב ז"ל וכיון דמשיבא ליה בנטעו
מתחילי לנכך וכו' ולא אשכחן חז"ל דפליגי וכו' :

תו יש לתמוה ע"ז דהא מוכרח לומר דלא קא מכעיל ליה
אלא לענין לבתחילי אי שרי או לא ודכתב הר"ן ז"ל
התם כפ"ל כל הכלמים כשאם הראב"ד ז"ל דאי לתי' קשיא טובא
דהא קול' שופר על ע"ז לא יטול ואי נטל כשר כפ"ל ראוהו כ"ד
ובפ"ל כיוסי הדר דמנות לאו ליהנות בתלו ואי קול' הכי בתלתא
דאסירה להדיוט דהיינו ע"ז דתלוש קודם ביטול ומשם מנות
לאו ליהנות בתלו כ"ס וק"ו תלתא דשריא להדיוט דהיינו אשרה
מנטעה ולבסוף עבדה דהוי מחובר דשרי להדיוט כ"ס דשרי
למנוה ומאי קבעי ר"ל אפי' קרא דדינא המתתהו לדקל וכו'
כי קבעי לך וכו' ותירץ הראב"ד ז"ל דלעולם דשרי דיעבד
אפי' היבא דאסירה להדיוט משום דמנות לאו ליהנות וכו' וקא
מכעיל ליה לענין לבתחילי אפי' היבא דשרי להדיוט כיון דלא
הוי אלף חומרא לבתחילי וכו' וע"כ וא"כ אפי' אי אמרינן דהוי
תיקו דאיסורא ולחומרא עכ"ל ה"ל לענין לבתחילי ומכליל
לרכיו לומר דאפי' דיעבד ואפי' לדעת הרמב"ן דמתיר
התם דלעולם הכעיסא הוי אפי' לענין דיעבד חסוד לומר
דר"ל לא כ"ל ההוא דרב יהודה ודרכא דר"ל דלולב של ע"ז לא
יטול ואם נטל כשר דאי כ"ל הכי כ"ס הכא כג"ד לא ר"ל ס"ל
דכיון דלהדיוט חסוד כ"ס למנוה וקא מספקא ליה אי היבא
דשרי להדיוט אי חסוד למנוה וכו' וע"כ איך שיהיה כלם שוין
לטובה הרמב"ן והדאב"ד ז"ל והר"ן ז"ל אולי ומורה דלענין
הלכה אכן דירין לענין דיעבד יבא כתב"ש מאופר ולולב של
ע"ז שלא בתבטלה וכפי דברי מר"ן ז"ל אי מתבא נטיק ליה
לרבי' האי דינא חבליה לחסוד אפי' דיעבד דלא יבא :

ותו לישאל דאפי' להדיוט משמע דבמציאות אחת היו
הקל ומומר גם אין לפרט דרוכה לומר דמכעיל דר"ל
דקאמר דסיבא דנטעו ולבסוף עבדו דשרי להדיוט מי מתיאם
למנוה או לא וכו' ולא אפי' טעא ולחומר ולוה סתם הרמב"ם
ז' וכתב הבעבדת סתם לא טעא נטעה מתחילי לנכך ל"ה
נטעה ולבסוף עבדה וכפי זה מוכרח לו דמפרשינן לבע"א
אפי' לענין דיעבד אם יצא או לא א"כ קשה תלמד שאין
דמו מזה בדברי חז"ל ולא דרבה משמע מדברי דמתחילי
דפסי' ליה לר"ל הוא דמפיק ליה להאי דינא ולא מתחילי
דמסקא ליה ולחומרא שכתב ז"ל וכיון דמשיבא ליה בנטעו
מתחילי לנכך וכו' ולא אשכחן חז"ל דפליגי וכו' :

ותו לישאל דאפי' להדיוט משמע דבמציאות אחת היו
הקל ומומר גם אין לפרט דרוכה לומר דמכעיל דר"ל
דקאמר דסיבא דנטעו ולבסוף עבדו דשרי להדיוט מי מתיאם
למנוה או לא וכו' ולא אפי' טעא ולחומר ולוה סתם הרמב"ם
ז' וכתב הבעבדת סתם לא טעא נטעה מתחילי לנכך ל"ה
נטעה ולבסוף עבדה וכפי זה מוכרח לו דמפרשינן לבע"א
אפי' לענין דיעבד אם יצא או לא א"כ קשה תלמד שאין
דמו מזה בדברי חז"ל ולא דרבה משמע מדברי דמתחילי
דפסי' ליה לר"ל הוא דמפיק ליה להאי דינא ולא מתחילי
דמסקא ליה ולחומרא שכתב ז"ל וכיון דמשיבא ליה בנטעו
מתחילי לנכך וכו' ולא אשכחן חז"ל דפליגי וכו' :

ותו לישאל דאפי' להדיוט משמע דבמציאות אחת היו
הקל ומומר גם אין לפרט דרוכה לומר דמכעיל דר"ל
דקאמר דסיבא דנטעו ולבסוף עבדו דשרי להדיוט מי מתיאם
למנוה או לא וכו' ולא אפי' טעא ולחומר ולוה סתם הרמב"ם
ז' וכתב הבעבדת סתם לא טעא נטעה מתחילי לנכך ל"ה
נטעה ולבסוף עבדה וכפי זה מוכרח לו דמפרשינן לבע"א
אפי' לענין דיעבד אם יצא או לא א"כ קשה תלמד שאין
דמו מזה בדברי חז"ל ולא דרבה משמע מדברי דמתחילי
דפסי' ליה לר"ל הוא דמפיק ליה להאי דינא ולא מתחילי
דמסקא ליה ולחומרא שכתב ז"ל וכיון דמשיבא ליה בנטעו
מתחילי לנכך וכו' ולא אשכחן חז"ל דפליגי וכו' :

ותו לישאל דאפי' להדיוט משמע דבמציאות אחת היו
הקל ומומר גם אין לפרט דרוכה לומר דמכעיל דר"ל
דקאמר דסיבא דנטעו ולבסוף עבדו דשרי להדיוט מי מתיאם
למנוה או לא וכו' ולא אפי' טעא ולחומר ולוה סתם הרמב"ם
ז' וכתב הבעבדת סתם לא טעא נטעה מתחילי לנכך ל"ה
נטעה ולבסוף עבדה וכפי זה מוכרח לו דמפרשינן לבע"א
אפי' לענין דיעבד אם יצא או לא א"כ קשה תלמד שאין
דמו מזה בדברי חז"ל ולא דרבה משמע מדברי דמתחילי
דפסי' ליה לר"ל הוא דמפיק ליה להאי דינא ולא מתחילי
דמסקא ליה ולחומרא שכתב ז"ל וכיון דמשיבא ליה בנטעו
מתחילי לנכך וכו' ולא אשכחן חז"ל דפליגי וכו' :

לא כ"ס דבמציאות אחת היו הקל ומומר גם אין לפרט דרוכה לומר דמכעיל דר"ל
דקאמר דסיבא דנטעו ולבסוף עבדו דשרי להדיוט מי מתיאם למנוה או לא וכו'
ולא אפי' טעא ולחומר ולוה סתם הרמב"ם ז' וכתב הבעבדת סתם לא טעא
נטעה ולבסוף עבדה וכפי זה מוכרח לו דמפרשינן לבע"א אפי' לענין
דיעבד אם יצא או לא א"כ קשה תלמד שאין דמו מזה בדברי חז"ל ולא
דרבה משמע מדברי דמתחילי דפסי' ליה לר"ל הוא דמפיק ליה להאי
דינא ולא מתחילי דמסקא ליה ולחומרא שכתב ז"ל וכיון דמשיבא ליה
בנטעו מתחילי לנכך וכו' ולא אשכחן חז"ל דפליגי וכו' :

ותו קשה דאפי' ניקח דבריו ז"ל קשה חז"ל טעא בני
סב"ל מוחלט דלמנותה כשרה משום דבג"ד קרייה
דחז"ל אפי' שרוף נהי דלענין שיעור שפיר' דמי עכ"ל כיון
דלמריה קאי הרי אסור כהנאה חידו דהוי בג"ד שלם שאסור
בהנאה ומ"ס אמר' דלמנותה כשרה' אלף והאי משמע מנות
לאו ליהנות בתלו א"כ ה"ה נתי' ע"ז אע"ז דלא בטלה דאסור
כהנאה לשתרי וחאי טעא והגם דמי' סב"ל מרן ז"ל דגם שאר
ע"ז כתותי' מכתת וכו' וס"ל דלמריה קאי' הגם שאין זה אחת
וכדתי' וא"כ חזינו למתד' דמשום הכי כתב דוקא היבא
דבטלה ודוקא במוחלט הוא דשרינן משום דניזית הכתוב
דמקרי בג"ד אפי' שרוף משא"כ שאר ע"ז לא מהני אלף ע"ז
ביטול זה אי אפשר לומר בדברי מר"ן ז"ל שהרי הוא סותר
זה בה"ש בסוף דבריו דטעמא דשרי' מוחלט לאו משום
דקרייא קרא בג"ד אפי' שרוף ודוקא לו' דלא קאמר הכי אלף
לפי תירוצו שני :

ולתירוץ שני קשה שכתב דאפי' תימא דקאי לכולהו
מ"ח חלונה דלא בעיא שיעור קבוצ ואע"כ
דמכתת שיעוריה ש"ד קשה טובא דא"כ של תקרובת ע"ז ושל
פיר הנדחת נמו לשתרי דכיון דלא שיעורא לא קפדינן בבי' חליב'
דאין שיעור קבוצ והגם דמכתת שיעוריה ס"ד מחילה לא
כשאר אלף איסור הנאה מנות' לאו ליהנות בתלו וכו' :

ואה"ב עיין סס ב"ה מו מאים מ"ה התי' דמיידי לאחד
ביטול כנראה מדבריהם דבנטעו מתחילה לנכך
לא מהני ביטול לענין מנוה וכן פירש דבריהם בלחם סתרים
ודברי הסתר' ושכן נראה דברי התי' בח"ס סוכה ורב' דיומי
אתא לומר בנטעו מתחילה וכיטלה אם יש דימא' וא"כ ע"כ
לומר לדעתם דלדעת ר"ל הוה פשיטא ליושא קמא דיש דהוי
או משום חילום דכרכתב מר"ן ז"ל ואתא רב דמי' לומר דהא
דרדמוי' מספקא ליה ככ"ל לפי קינור דעתי' להלן בעד מרן
אף שלא יכולתי לעמוד בקונטרס זה בישוב דהני הלכות
הדורות כי אם אבד דהטאי וא"כ כיון דהיינו להטו' דר"ל הכי
פ"י דברי הרמב"ם אף דלא ימלט מדקדוקים לא דדברי מרן ז"ל
דפ"ד מאיסורי' וכתב סותרו זה עיין לקודם דבריו שכתב דלא
חזינו חז"ל דכוונתו דהתי' ורב' דימי' קמי' דקאמר דמסקא'
ליה משום דהוי דכראה דפליגי אלושא קמא חפ"י זה אין צריך
לירחק ולומר דכוונתו דלמסא' קמא ליבא חזן דפליגי עליו
מסקינן הכי דדוקא טוב דלתי' ה"ס בסוף הענין והביא
דברי התי' וכתב דכוונתם לומר דבנטעו ולבסוף עבדו הוי
בלאחר ביטול דשרי' להדיוט ע"כ נראה מדבריו דלעולם דלא
בעל איירינן אלף דבנטעו ולבסוף עבדו חסוד ליה כלאחר
ביטול כיון דשרי' להדיוט מחילה דנטעו מתחילה לנכך
דקאמר דאסיה להדיוט הימנ' בלא ביטול וליבא דאיה מדברי
התוספות הנ"ל למרן ז"ל ככ"מ נ"ס מאי דמשיבא מדברי
דבע"א דר"ל דפ"ל כל הנלמדים דקאמר המתקוהו' לנכך לולב
כסובא :

מין דמיון אחר שלישי עוד בו דאדרבא הסכרה נקתת איפכא דחלתא דהוי תיקונו כידים הגם דהוא אין בידו לתקנו ספיר מקרי בידו לתקנו ודמי קצת להיהו דהוי יעבדי מרובות דשרי משום דבידו לתקנו משא"כ חלת' דאין בידו כלל כהיהא דעלתה בו תמרה וכיון דאפי' כהיהא אמרו' דאם עלתה בו מעיט שרי חכ"ט הא דאשרה שבתלה מועיט . גם מ"ט דרכינו מפרש דמאי דאמרי' בפ' כיסוי הדם ואם נטל לא יצא דכתותי חתת שיעוריה וכן ההוא דמתני' דפ' לולב הגזול דאוקומא באשרה דמשה היינו עז' של יש' שנטעו חתני' לכך דלא בטלה ורכא דקאמר ואם נטל כשר היינו קאילן שנטעו ולכסוף עבדו דשרי להדיוט כרכון למנוה אסיר לכתמי' וכביצי' דפ' כל הנלמים אם יש דמיון או לא היינו באשרה רבוי שבתלה וכו' . י ויש לתמוה דכיון דלא קא מוכיעיא לן אלף היכא דבטלה ומטעם אם יש דמיון וכו' משמע דאם לא ביטלה חלתא דפשי' דלא יצא דאם אותא דניבא מטעם חנות לאו ליהנות נתנו א"כ נוקים חלתא דרכא דקאמר ואם נטל יצא היינו באשרה של בני ואפי' קודם ביטול ואפאי' אכשריך למימר דמיימי כאלין דאשרה רבוי ונכסוף עבדו דשרי להדיוט חילא ודאי דדעת הדב' ז"ל דאשרה רבוי ונכסוף עבדו חלתא דבשט"א דלא יצא ודארכוסכו נמי מוכיעיא דפ' כל הנלמים באשרה שבתלה אם יש דמיון או לא חמילא השאע קודם ביטול הוה דמיון חנות דהשום וה' הוא רבעי' לאוסרו א"כ משום דאינו חזור ונכרש דמי מיעיקרא יצא לא שייך בביעיא אם יש דמיון או לא כיון דלא נדמו כלל ופשוט :

ותו דהרשב"א ז"ל לא גרים חנות לאו ליהנות נתנו בדרכי דכיניו כמו שהקדים כתמי' דכרעי וא"כ הו"ל לאוקומי היהו דפ' לולב הגזול דקתני חתני' של אשרה פסול דמיימי כקודם ביטול ולעולם באשרה של בני טעה עליה משה ואפשי' דטעמו משום דס"ל דלשכא דכתותי חתת שיעוריה לא יאמר חלף אפי' דלית לה ביטול :

(אד"ב) ועוד דהוי דומיא דעניו הכרתת' : **ותו** ז"ל דעל מי פסד רבינו להכיין דמאי דכתב ושל עז' לא יטול ואם נטל יצא כעז' של בני שנטעו ולכסוף עבדו דהא הוי חלתא עמושיית דאפי' דשרי להדיוט אפי' אסיר למנוה וכל כי האי הו"ל לפרושי :

(אד"ב) לא ידעתי אמאי ל"ק ליה על דכרי הלח"ת ז"ל דכמי דכריו שכתב ז"ל אבל כל דכר של עז' שנאמר אפי' שביטלו אח"כ לדעת רבינו אם נטל לא יצא משום דיש דמיון עכ"ל א"כ אמאי כהניסע פסק רבינו דכשרה דעפי' שהא אשורים כהנהא אחאי הא יש דמיון אפי' דמיתא דביטול חכ"ט דמיימי דלא בטל חלף א"כ ז"ל לעיל ובס' דכריה התו' שש דבוסה דמשא לקח הלח"ט שטיה וזקשה כפי הנראה דגם פירושה הוי כדכתב הלח"ט שוב דאינו לתהר"ס ז' מחיב בס' כפות תמרים שהעיר בדכרי התו' מה שהרמב"ם חתם תירונו אינו לדכרי הרמב"ם שכתב אפי' שאסור בהכחא לדעת הלח"ת ז"ל אם לא שאסור במ"ט הכ"מ דקאי אחוסר ומחלט ומיידי בסנדל של עז' שלא במניאות שהשתחוה לכמהה וכו' כמ"ט לא דכר א"כ ז"ל לעיל הרבה להקשות על זה :

וראייתי למהרה"א ז"ל בס' מקראי קדש שכתב לרחות דכרי חזון הכ"מ ודקרק שנים או ב' דקרוקים חמה שדקרקנו יצא עוד כתב הרב הגו' לרחות מילוק הרל"ס דחילק בהיהו בביעיא דפ' כל הנלמים דהתם מיידי אפי' בביטלה מביטול ואפי' כן הוי דמיון משום דצריך מעשה לבטלה ולא דמי לעלתה בו תמרה מועיט וכו' יצא מה שדחה להך מילוק ומ"מ הוה שהקשה עליו דא"כ כשבא לפשוט מהיהו דכיסוה ונתגלה וכו' הו"ל לרחות דשאני התם דהוי חלת' דאחיתא

במובי"א סקודמת בני נקטס ראשו מעיט ועלתה בו תמרה ב"ט וכן הסכתה כל הפוסקים ז"ל דאפשיטא בביעין דר' ירמיה והא דכרוך רידן נמי הוי דמיון מעיקרא דמועילם לא נכחה זה הלולב וא"כ מוכרח לומר דהך בביעיא דכמי ההך רב דמיון כפ' כל הנלמים אינה הלכה למאי דקול' כפ' לולב הגזול וכו' הר"ן ז"ל התם כפ' כל הנלמים מכה קושיא דפ' לולב הגזול ז"ל ואפי' דביעייא הרב דמיון הכא לא אפשיטא הא אפשיטא לן כפ' לולב הגזול וכו' וכ"ט לפי מ"ט בביאורי לרבינו בה' לו : **(אד"ב)** חבל על דאכרין) נבי אם מיעטן דס"ל לרבינו דלעגן חנות אפי' נראה ונכחה חזור ונכחה וכפשיט דכרי רב פפא דקאמר זאת אומרת אין דמיון אלף ננות יצא כ"ט הכא דהוי דמיון מעיקרא :

ואפשי'ר לומר דס"ל לתמן ז"ל דרביה הרמב"ם ז"ל כדעת הש"ת שדמיון שכתב הר"ן ז"ל כפ' לולב הגזול והיא דעת הה"פ' התם וכפ' כל הנלמים רהגם דפשיטין דדמיון מעיקרא לא הוי דמיון ה"מ כדכר שבידו לתמן כהיהו דאין מועטין ב"ט דמני' למיעטן ב"ט ואפי' דלא מני' למיעטן כהיתר משום מתקן מנא חלף באיסור יעה' קרינן ביה בידו לתקן לחסוקי היהו דעלתה בו תמרה דלאו בידו להעלות בו תמרה כלל ולפי דכרי מרן הה"מ התם דוקא היכא דחשכח' לה דכריו לתקן דהתך הגם דהשתא אין בידו קרינן ביה דמיון וכו' וכפ' חזקין למימר דהכא בביטול דאשרה דאין בידו לתקן כלל דהא צריך שהבינו בטלנו אפי' דמיון מעיקרא דהוי כה"כ לא נפשיטה דמאי לח"ט התו' ז"ל בביעלתה בו תמרה כ"ט גמאוס דפי' פסק רבינו דלא יצא מטעם דמיון מעיקרא כה"כ דהוי דמיון :

אלא דערין צריכין אנו למודעי דל"ס מרן ז"ל בנפיה נבי לולב כהיהו הכיא כפ' זה ז"ל דלרעת דכיניו דין לולב ושופר של עז' כך הוא דקודם ביטול לא יצא וכו' ולאחר ביטול לכתמי' לא יטול וכו' אבל בדועבד כשרים ואי איתא דס"ל למרן ז"ל ברעת הרמב"ם ז"ל דהיכא דאין בידו להקן אפי' דמיון מעיקרא הוי דמיון והרעת התום ז"ל א"כ היכי שרינן דיעבד הא כיון דקודם ביטול פסולים לא מני' למישרייהו אחר ביטול אפי' דיעבד מטעמא דכבר נדמו ודמיון מעיקרא כה"כ דאין בידו לתקן הוי דמיון ז"ל דה"ל דמיימי כשבתלה מועיט וס"ל דה"כ לא הוי דמיון כיון דכשרה ז"ט שהוא וחו' חנותו היה כבר מוכטול וכשר והא דאביעיא לן כפ' כל הנלמים אם יש דמיון וכו' העינו היכא דלא בטלה חלף ב"ט וכמ"ט התום כפ' לולב הגזול לתקן ל"ס ר"ת ז"ל חלף דכל כי האי הו"ל להקתנ"ס ז"ל לפרושי בריבא דאשרה שבתלה דהיינו כביטלה ב"ט ואמאי כתב סתם אפי' שביטולה וכו' ונס' כרין דשל עז' דלא נטל כשר הו"ל לפרושי דמיימי בביטול מועיט . דתו דלפלו ולתמי דאשרה גמאוס ב"ט מועיט לבטלה ב"ט :

ותו דמכרי מרן ז"ל קבא שבתלה דלאו מביעיא דלא אפשיטא הוא דפסק רבינו הכי חלף משום דפשיטא ליה לר"ל ולכא חזן דפלוג עליה ש"כ שם להדיא ועם : **שוב** ראייתי להרב לח"מ ז"ל כפ"א הקלכות שופר הלכה ב' שכתב לפרש דכרי רבוי כמו שפירשתי בדכרי מרן ז"ל ולא ראה דכרי מרן ז"ל ומלכד שיש לדקדק עליו מה שדקדקנו לפי' מרן עוד זאת אררש דלפי דכרינו ז"ל שהוקשה לו הקושיא שהקשינו לפי מ"ט לדעת חכמי' דמ"מ הו"ל לרבי לפר' דכאשרה שבתלה ב"ט אינו תי' הוא ז"ל ככרינו ס"ל דכאשרה אפי' שבתלה מועיט הוי דמיון דתיקונו לא אחי' חמילא כהיהו דעלתה בה תמרה לא צריך לבטלה כידים ולזה חזרו טפי דמיון דידים ודוקא היהו דעלתה בו תמרה דתיקונו אחי' חמילא הוא דאמרי' דאם עלתה בו מעיט שרי ולא הוי דמיון וכו' ומלכד שדכר זה רחוק מהרעת' . להמניא

ונראה

לומר דכונתו באלו וכן האמת הוא אמאי דכתב
 מרן בה' לולב דריתו של הרמב"ם הוא כאלו
 שנטעו מתחיל' לכן וכו' למן דחיי רמב"ם ר"ל כאלו שנטעו
 מתחיל' לכן לא קמביע' לי היינו אפילו בבטלה פשיטא ליה
 לאיסור דכיון שנטעו מתחיל' לכן מאיס טפי דאפי' לאחר
 ביטולו הנס דשרי להדיט אסיר למנוה ואומר דאפי' להדיט
 אסיר וכו' וחי בבטלו שרי להדיט נדק לן דהכי קאמר כיון
 דהיה זמן דהיינו קודם ביטולו דהיה אסיר אפי' להדיט מאיס
 טפי ואסיר למנוה אפי' לאחר ביטולו דשרי להדיט כי קא
 מביע' בבטעו ולבסוף עבדו דלא נאסר להדיט כלל אפי'
 בלא ביטול מי חלים למנוה או לא ולפי זה מאי דפשי' ליה
 לר"ל ללאסא קמא מספקא ליה כפי' ללאסא דרב דיהי דהיינו
 באשרה שנטע' מתחיל' לכן ובטלה ואיסא בנייהו מאי דפשי'
 ליה לר"ל מספקא ליה ללאסא דרב דיהי ובהו הוי כפי' רש"י ז"ל
 ומוכרח לפלס כן דאי איפשר לפרט דכפי' רב דיהי הביעיה
 בבטעו ואח"כ עברו מיידי בבטלה הא ליתא חקמה אנפי דרא
 דלא שייך לישא דביטול בתלתא דשרייה להדיט וכו' וזו דאין
 סברא לומר דלר"ל אפי' קודם ביטול מספקא ליה אי אסיר
 מועבס מילום או לא ואיזה פשיטא ליה דכה"ל ודאי אסיר
 מטעם מילום וק"ל בעי אי אחר שבעלה תאמר מטעם דיהי
 שכבר היה דיהי דכל כי האי ה"ל לפרוש אלא ודאי בת"ס
 דרז"ל ללאסא דרב דיהי פשיטא ליה כבטעו ולבסוף עבדו
 דשרי למנוה כיון דמסקא ליה בבטעו מתחיל' לכן ובטלו ולא
 מספקא ליה בבטעו ולבסוף עבדו בלא ביטול ש"ס דפשיטא
 ליה להתיירא דוראי הא חמדי' מאידך וכדמוכח מדברי ר"ל
 כפי' פי' מרן ז"ל רכנטעו מתחיל' לכן פשי' ליה לאיסורא הנס
 דביטולו ואלו בבטעו ולבסוף עבדו אפי' ביטול מספקא ליה
 וכפי' נתיק לן כן לישא קמא ר"ל לרבינו רב דיהי לענין
 בטעו ולבסוף עבדו אי פסקוין כלשכא ר"ל ודאי דפשיטין
 לתומרא לזכור אפי' טענו ולבסוף עבדו חשא' אי פסקוין
 דרב דיהי אי לענין בטעו מתחיל' לכן ובטלו מטעם דכאשר
 בתיקו פסקו' לתומרא מחילא לענין בטעו ולבסוף עבדו דשרי
 להדיט ומעולם לא באר ודאי דשרי ולפי דברי מרן ז"ל שכתב
 בה' אורחא דכתב דבינו דניא דאשרה היינו באשרה שנטע' מתחיל'
 מתחיל' לכן והנס שבעלה וכו' דהיינו מתחיל' דפשי' ליה לר"ל
 וכו' ופתי' מרן להדיא א"כ מוכרח' אנו לומר דספקיה דר"ל
 הוי נטעו ולבסוף עבדו ומוכרח' לפסוק כוותיה למו' לאסור
 אפילו נטעו ולבסוף עבדו והוה כותי' הרב"מ ז"ל באר' וכן
 האמת דפסק למו' וכו' פי' וכן האמת כדברי מרן דהנס כפי' ס'
 מה' לולב שכתב דריתו של הרמב"ם ז"ל דהנס הוא מתחיל' דפשי'
 ליה לר"ל ודאי' לרבר דהא פסק למו' כוותיה דר"ל בבטעו
 ולבסוף עבדו דאסור והוא מתחיל' דפסק בה' צניע' המשתחוו
 לכהמה נמיה פסול לצניע' והך בייע' קאמר דהנס דלא ליכא
 דר"ל היא דמר טעמא אית' לה' חסום סימא דכי היכי
 דהמשתחוו לכהמה הנס דלא נאסרה מעובד' להדיט עכ"ל פסק
 דבינו דמרה' פסול לצניע' חסום מילום ה"ל המשתחוו לרקל
 שנטעו ולבסוף וכו' והא' אומר' ז"ל הרב"מ ז"ל וגם ללולב
 פסק למו' דכ' טעם' אפי' מוכרח לומר דנס ללולב פסק כתי'
 לתומרא כיון דחיוני' דב' טעם אחר וא"כ בנמלא דבר' מני
 סתרי' ויהי אית' ודמ' ס' בה' לולב דהיינו מתחיל' דפשי' ליה
 ר"ל מוכרח' דישבור דנס טעמו ולבסוף עבדו אסור לדעת
 רבינו כלשכא קמא דר"ל לתומרא וברמב"ם ח' צניע' וכו' ודאי
 דסמך דבינו מתחיל' דפסק בה' צניע' ובפי' מ"ס בה' איסורי
 חובת' דפסק ליה לרבינו מביעיה רב דיהי ופסק לתומרא
 וכו' ש' לבידו' יתייב' לומר דנטעו ולבסוף עבדו שרי כרבי
 רב דיהי ומתברר דקשה דבינו אחר' עור' בה' דהאמת הוא
 כמ"ס בה' לולב כדמ' מתחיל' בה' צניע' עור' כה"ס ח"ן

דאיתא מחילא ויז' פליג' ה"ה דעלתה נה תהרא מועט וכו'
 ולא דמי לההיא דאשרה שבעלה דנריך העשה לבטלה וכו'
 יע' ואמר' רמ"ל רבה אין זו דמיה דההיא רביהו הוס
 שרינן אפי' דהו' נראה ונראה דחמיר טפי דהתם נראה ונראה
 הוא כמ"ס דהפרי' ז"ל ומכללס הר"ן והפרי' כ"ד ומורי הר"ב
 פרי תואר ומר"ס ז"ל חביב ז"ל כפ' פנות תמרוס יע' אמתס
 לבינן למשרי דחיו מעיקרו אפי' דנריך העשה ש"ד ומיידי
 ראה תכראה ונראה דחיו קמי' דכתב' ז"ל וכמו שכתבו ז"ל
 ומאוס הכי דהו' לו ה"ס דמיה לימתא יתר' אי כתי' אפשר
 דדמי ליה דאשרה מניה היח' דמחילא אית' ולא נריך
 מעשה כל דהו' להקל לא תפשוט :

עור

תמה הרב הס' על דברי מרן ז"ל דהבא גבי לולב
 מטעם מוכרחו דריתו של הרמב"ם ז"ל הוא מתחיל'
 דפשי' ליה לר"ל בבטעו מתחיל' לכן דפסול וכו' למיידי באשר'
 שכתבטלה ואלו כפי' ד"ה' איסורי חובת' חמצי דס"ל
 דמביעיה דרב דיהי וממת ספקא הוא ככל' ולפי' דנראה
 לו כי היכי דלא ליהו' דברי מרן ז"ל סתרים זה את זה והוא
 דללאסא קמא דר"ל כפי' מאי דמוכן מדברי מרן ז"ל דס"ל
 דחיי רמב"ם ר"ל כאלו שנטעו מתחיל' לכן לא קא מביעיה
 לי היינו בבטלו ואפי' כן פשי' ליה לאיסורא ולא קמביעיה
 ליה אלא בטעו ולבסוף עבדו דמעולם לא באר להדיט אלא
 דאח"ל לרבניה אסיר אי ה"ה למנוה מספקא לייסא דרב
 דיהי דבאשרה שבעלה קמביעיה ליה ומאוס דיהי ואלו מאוס
 מילום כפי' באשרה שבעלה הוי בעיה דלא איפשי' וכמו
 דהא תלתא דאשרה שבעלה הוי ספקא דליאני דכפי' לישא
 קמא פשי' דאסירה למנוה וכפי' לישא דרב דיהי ה"ל ספקא אי
 פסול אי לאו ומאוס זה ה"ה גבי לולב כפי' דיהי מתלה דפשי'
 וליכא מאן דפליג' עליה פי' ליכא מאן דפליג' עליה כפי' לישא
 דר"ל לא אשכחן מאן דפליג' איכא דלישכא קמא ח' מלת' פשי'
 ליה לר"ל ולא נחת ליישב איכא דרתי' לישא אהס התם כה
 איסורי חובת' כה ליישב לתרי' לישא וקאמר דכיון דגבי לולב
 גכ"ס מדי' ספקא לא נתיק דהיינו ספקא דתרי' לישא דכפי'
 לישכא כתי' דהא קמביעיה ליה אפשר דלענין דיעבר' הוה
 אמרי' דניא ואפי' פסקו' דפסול כ"ס הכא :

א"ל

דהנס בה' לולב ס"ל למרן ז"ל דהעיקר כלשכא קמא
 דבאשרה שבעלה פשי' ליה ומטעם מילום דללאסא
 בתרא קשיא ליה דהלא פשי' כפי' לולב הגזול דחיו מעיקרא
 לא הו' דחיו וזה הו' דחיו מעיקרא אלא ודאי דכלשכא קמא
 עיקר ולא מספקא ליה מטעם דחיו ולא ס"ל למרן ז"ל לחלק
 מה' שחלקו התוס' ז"ל כפי' לולב הגזול וכמה' ובהיס' יע' ש
 וכשכא לפרט דברי רבינו כפי' ד' הוה איסורי חובת' רבה ליישב
 שחלה על דבר זה שאלה הלא היא דלתא העיקר כלשכא
 דרב דיהי כך היתה בעית ר"ל וכיון דאפי' כפי' לולב הגזול
 מחילא לא יש איסור ביה לא חסום מילום ולא חסום דיהי לא
 חסום מילום דהעיקר כרכ' דיהי ולא חסום דיהי דהא איפשי'
 בעיין כדוכתא אחר' הנס דהתם לא פשיט ליה פשיטין
 לה כפי' לולב הגזול ליה כה' לו' דעכ"ל מדי' ספקא לא נתיק
 אי העיקר כלשכא קמא או כלשכא בתרא ומאוס זה פסקו'
 גבי לולב דפסול זכ"ס הכא דרוך האטוס :

אלה

דח' הר' מקראי קמ' ז"ל אחר שיהי' דברי מרן ז"ל
 בה' לולב ואח"כ ח' ס' בה' איסורי חובת' כתב על זה וז"ל
 וכן האמת דפסק לתומרא דבינו דהנס נראה לכהמה צמרה
 היינו בעיה דר"ל וכו' דצניע' כתב' המשתחוו לכהמה צמרה
 פסול לצניע' וגם ללולב פ' לתומרא דמיהס טעם א' ולמאן
 דברי מרן קותרים זא' ודבריו ז"ל אין להם מוכן ללא רישיה
 טעיה וכמו שיראה המעיין :

בשפת:

לדרך זה לא הרגיש להשיג דמסק הרמב"ם כה' הלניע דכשר אפי' קודם ביטול כראה דמפרש כמו שפי' חזן בב"מ זל):

עוד

כראה ליישב דברי הרמב"ם זל באופן אחר דלעולם כפי' דמוניא דפ' כל הצלמים דף מ"ו מפרש רבינו זל כפי' דמז' זל וכיון דאליבא דרב דיימי באשרה שבטלה מקבעינא ליה ומטעם אסי' דייחזי או לא ולקרא הכי עיינא בספקא פסק רבינו לחומרא והיינו חזי' דפסק בה' לולב או שהיה מאשרה הנעכרת אע"פ שבטלו האשרה מלעכרה ה"פ פסול והיינו כנטעה מתח' לכך דתם אשרה היא שנטעה מתח' לכך ולענין נטעה ולבסוף עכדה דהוי ביעינא דר"ל כפי' לישאל קראי אי טעוה כבזוה או לא ודייקא דקתני המסתחוה דרקל כזומר דמסתחויה וזילך הוא דעבד ע"ז ולא נטעו להכי ס"ל רבינו דהך ביעינא לא הוי אלא לענין לכתח' אי שרי או לא ודייקא כתי' אומדן מהו למצוה משמע דמהו לכתח' והוכרח לפרושי הכי משום דקשאי ליה מה שהקשה הר"ן זל כפ' כל הצלמים משם הראב"ד זל דמאי קמבעינא ליה דהא קול דאפי' ע"ז גבורה דאסירה להדיוט עכ"ל למצוה יצא דיעבד כדקאמר רב יהודה בפ' ראובו ב"ד ובפ' ביטוי הדם ובפ' לולב הגזול ואי מתא דאסירה אף להדיוט יצא משום דמצות לאו ליהנות ניתנו כ"ס וק"ו מתא דשרינא להדיוט לגמרי כי הא דנטעו ולבסוף עבדו ותיירן משם הראב"ד זל דלענין לכתח' הוא דקבעינא אי אסרינן לכתח' אפי' דשרי להדיוט אי אמינן לבזוה לענין לכתח' אע"פ דלענין דיעבד שרי אפי' מתא דאסירה להדיוט מטעם מצוה לאו ליהנות נתנו וכו' וע"ז הכי ס"ל רבינו ומשום הכי לא פסק לאסור דפסול כנטעו ולבסוף עבדו ומאי דפסק בה' כיצוה המסתחוה לבהמה דמהך פסול לציית התם דלכתחילה הוי דלא ש"ך ענין דיעבד אלא כהא דלולב וסופר דאחר שכבר קיים המצוה חזן למיבזו פנים אחרת וכיוצא בזה משא"כ לענין צינית תמיד הוא כלכתח' בהתמלת קיום המצוה שבכל זמן הוא חייב ומשום הכי פסל וה"ל הנהו בעיני דפסק בפ"ד מה' איסורי מובח נמי כלכתח' הוו ולענין איסור לכתח' והתר' דיעבד לענין נטעו ולבסוף עבדו בכלל מ"ט ואל ע"ז לא יטול ואם נטל יצא הוי אפי' נמי דלענין דיעבד שמעי' ליה וק"ו דש"ל ע"ז דאיו פסול דיעבד ולענין איסור לכתח' סמך אה"ט גבי צינית וטעמא דלא חילק בין ע"ז של בוי לשל ישראל ס"ל רבינו דכל ע"ז אפי' של ישראל דיעבד יצא ומשום הכי דתם הדברים וטעמו זל הוא משום דס"ל דלא פסיל דיעבד אלא ע"ז שרינה כשריפה או שחיקה וכו' והיינו דוקא אשרה וה"ה תקרובת ע"ז של בוי שדינה כשריפה משא"כ ע"ז של ישראל אינה טעונה שרי' אלא בנייה כדכתב רבינו פ"ה מה' ע"ז ונפקא לן בבמ' דקאמר קורא וסס בסתר וכיון דאין דינה כשריפה לא הוי חזקת שיעורה ומשום הכי כתב רבינו פ"ד מה' יבום וחליצה סדרל של ע"ז אם חלץ בו יצא אפי' דאסור בהנאה וכו' ולא חילק בין של בוי לשל ישראל ולא פסל אלא של עיר הגדולה ואל תקרובת ע"ז וכו' והשב"א זל בחידושו בפ' לולב הגזול דשל תקרובת כתי' דינו כשריפה והוי כשל עיר הגדולה ומשום זה לא אצטרף רבינו להוכיח של תקרובת ע"ז משום דדמו של עיר הגדולה והיינו טעמא נמי שבה' שופר לא פסל רבינו אלא של עיר הגדולה וה"ה של תקרובת ע"ז נמי דמשכחת לה דכר זה כשופר דליהוי של עיר הגדולה או של תקרובת ע"ז או מכהמה שהקריבוה לע"ז לפי מ"ט דש"ז זל התם ביבמות או לפי הרשב"א דהיינו שהקריבו השופר עצמו לע"ז אהנס של אשרה דלא משכחת לה שופר של אשרה לא הוכירו ואל ע"ז אפי' של ישראל דהיינו שהיו עצמו ע"ז או משמי ע"ז לא אסיר אלא

לכתח' ויעבד כשר כיון דלאו לשריפה קאי לא אבינת שיעוריה ומשום הכי נמי לא פי' רבינו דמיידי בשלא נתכוון לזכות בו כע"ז ש"מ דאפי' נתכוון והוי על"ז ש"ך וכפ' עיקר החילוק דלרבי רבינו בין הימרא דרבא דקאמר דשל ע"ז יצא עם מחני' דקתני דשל אשרה פסול הוא דשאני אשרה משא"כ ע"ז ולעולם לא שאל ע"ז דישראל מדבוי ואפי' קודם ביטול יצא וכפ' מ"ט רבינו התם בפ"ה מה' ע"ז הלכה' ז' כיצד תאבד ע"ז וכו' ותקרובת שלה שוחק וזורה לרוח או שודף ומטיל לים ע"כ לא קאי לכל ע"ז דחייב לאברהם בזה האופן אלא דוקא לאשרה הסמוך לרין זה מלפניו וכן לתקרובת ע"ז המוזכר סס בדבריו - אהנס לשאר ע"ז אה"כ דמצוה לאברהם בזה האופן אבל חיובא לא הוי כה"ג אלא באשרה וכיוצא ומשום מצוה הוא דקטט רבינו בדבריו התם בבין חמשה' וכו' שצמחה לאברהם בזה האופן וכיון דחיובא לשודף לכתח' אלא באשרה ועיר הגדולה ותקרובת ע"ז לא הוי חזקת שיעוריה לא הוי ומשום חזקת פסול קודם ביטול משום כתותי ואחר ביטול באשרה משום דייחוי ונקט רבינו הך דינא דאשרה פה' לולב משום דשייך ביה ממי דאשמעינן דאפי' בביטול ודין תקרובת משמע ממילא כתי' ט' אי נמי בכלל עיר הגדולה הוי כמש"ל וכפ' ל"ק מה' שהקשה חזן על דברי רבינו בפ"ה מה' ע"ז דדברי רבינו הוו דלא פתחן וכו' יצא דלא איירי התם בפסחים אלא כשאר ע"ז משא"כ באשרה וכמש"ל וכפ' אתי שגיר דהתם בפ' לולב הגזול כדפריך תימרא דרבא אמתני' דקתני של אשרה פסול ומשני הקא כחאי עסקינן באשרה דמשה דפתתי חזקת שיעוריה פי' באשרה דמשה שצוה עליה חשה לשרפה שחאמי ואשריהם תשרפון כאלו משום שפי' לא קא משני בע"ז דישראל משום דפ' דישראל לא חזקת שיעורה דטעוה בצינה ולא שריפה וה"ה דהוה חזי לשנויי בתקרובת ע"ז דפסול הוא לשריפה קיימא אלא דלישאל דאשריה קתני מתני' נישאל ליה לזוקמי באשרה דתקרובת הוי נמי אהנוס ואע"ג דכפ' לולב הגזול אישטיטא ביעינן דדמוי מעיקרא לא הוי דמוי למצוה שאני התם דהוי דפר דכירו לתקנו משא"כ הקא דאין כידו לבטלן דאין ישראל שבטל ע"ז כלל וכמ"ס התוס' זל בפרק של הצלמים ושאר דוכתי וצ"ע ככ"ל לפרש דברי רבינו וכל הדוכים שראויים בזה הם דחוקים יותר : והא דלא ביאר רבינו בה' לולב דמיידי כביטולו בז"ט דאי בטלן קודם ז"ט לכתח' דמוי שהרי כשפא זמנו היה כשר צריך לומר דס"ל כמ"ס התוס' זל דבני איסור ע"ז שאני ואפי' ביטול קודם ז"ט מיקני דייחוי ומשום הכי לא חילק :

ומתוך מ"ט קשאי לי למ"ט הפ"ח זל כה' ר"ה וזל ההשתחוה לבהמה קרינה פסולין לשופר ע"כ ורבינו זל אינו מוכיח דהשתחוה קרינה פסולין לשופר ע"כ דאסירה להדיוט ומשום דמצות לאו ליהנות נתנו וכו' ומכ"ס המסתחוה לבהמה דשרא להדיוט לא ב"ש ומכאן קושאי זו הוכרח הר"ן זל לפרושי משם הראב"ד פ' כל הצלמים דהך בעי' דבעי התם אליבא דר"ל המסתחוה וכו' קרינה מה הם לחצונות וכו' לא הוי אלא לענין לכתח' דלענין לכתח' אפטר דאפי' במלתא דשרינא להדיוט צריך לומר דלכתח' ושאני צינית דפסק הרמב"ם זל הוא משום דהתם תמיד הוי כלכתח' וכמ"ס לעיל תשא"ב הכא למיבזו לחזור ולתקוב בז"ט חזן אהנה וכן מוכח מדברי הר"ן כפ' כל הצלמים וכראה לי דהך בעי' דקבעי התם לחצונות וכיוצא בזה דקא בעי כולם לזורך גבוה' הוה קרא דקבעי אי מוכיירי קרבן כקרבן או לא וכדמוכח מקדמי' דש"ז זל התם והתוס' זל בר מינה דההיא דצינית והרמב"ם זל פסקינה להך בעי' לחומרא כפ"ד מה' איסורי מובח ואלו לענין שופר לא פסק דכר זה דוקא לענין צינית הוא דהוי כלכתח' תמיד ולוה פסל ומכאן דהיב"ב

אפי' כ"א ז' בשבת קורין כ"ב ע"ג

אלה

דחויב ליה להפסיק א' ז' בחורשו ספיקא בשם התוס' ז' סהקסו דאחאי לא אוחתה להאי חומר' דר' חלבו אמר דב קוצא פורסם סהל להיות בשבת כל הגרסה ודחה ליום הכניסה כמתני' דירן דקתני בהדיא חל הכו' בשבת כפרים' ועירות גדולות חוקיינן ליום הכניסה דמשמע דכמתני' לא איתא אהי מוחלא דר' חלבו ומכא זה הוכחו לומר דלא גרסי' הכי כמתני' אלא ה"ג חל להיות בשבת כפר' מקדימין ליום הכניסה ועירות גדולות קורין כ"ב ע"ג ומקפין חומה למחר כ"ק דרבי ושינוי דלא חזי לאוחתה אלא כרבי' ועוד הביאו ראיה מראשונים כסלמי שמעתין אלא מאי ע"ג זמנס לאפקוקי מדר' דאמר הואיל ואידחו עירות מחקוון ידחו ליום הכניסה ואי איתא ליתא לאפקוקי מתני' ודחה הוא ז' שאין צורך למחוק גמטת הספרים ושעמא דאחר כמאן כרבי משום דאוקימנא כתי דשא' דמתני' כרבי ולאפקוקי מת"ק דרבי דתנא דמתני' היינו כ"ב ונודחי חזי לי דלאו דמיה חיל לרבי דהפוס' ז' דאי תימא דמתני' היינו רבי תימא דבאי קת"ל רב הובא מתני' הוא דבשלתא אי אמרינן כ"ב התוס' ז' מצינן להי' ברעיתא לא שמיני' לכו לאומרואי ה"ג כ"א אמרינן דהיינו מתני' ושעמא דלא קתני כמתני' משום דר' היינו תנא דמתני' א"כ כתיב קת"ל רב הובא ור"מ האי מתני' היא ואי איתא לאפקוקי ת"ק דכריתא הו"ל כלל הלכה כמתני' ותו לא מורי' וכפ"ז פלו דרבי דת"ק ז' על כוון דברים כבדושת' התוס' ז' מכח כל ההכרחות שכתבנו' ותו על כרחך דמאי דקאמר תלמודא מצי מתני' אי רבי אי רז היינו ארישא דוקא דהא רז לא קתני דיקא דחל בשבת כלל ואפשר דהכי' דחל בשבת וסבור דקרי' בע"ג דהא שעתא דידיקא קאמר תלמודא פיה כל שנה גמיה אין מוקפין קודמין לעייר' אף כאן אין מוקפין קודמין לעייר' וכיון דר"ל דאין עיריות נדחין ליום הכניסה ממה דלא קאמר דירחו עיריות ליום הכניסה וליקרו מוקפין כ"ב ע"ג דקפיד דליקרו עייר' כמקוון וקפיד ג"כ דלא מקדימין מוקפין לעייר' או איפשר דיסבור דהכי' דחל בשבת ידחו ליום הכניסה העיירות' וכי הוכי רז' לא מצית לאוקומי כותיה אלא דישא ה"כ אמרינן דלא אוקי כותיה דר' אלא דישא ודיקא כתי דלא אייתי בפיותא דר' דקתני חל להיות בשבת ידחו ליום הכניסה אלא בתורת קושא ולא אייתי לה בתורת לאוקומי מתני' כותיה וגדולה מון איבא למידק מאי דקפידין לר' וסבור ר' עיריות לא דחינן ליום הכניסה והתניא חל להיות בשבת וכו' ר' אומר אי' חכי הואיל ונדחו עיריות מחקוון ידחו ליום הכניסה ותרץ הכי קשטא ה"ס זמנס שבת היא והואיל ואידחו אידחו והכא זמנס פ"ג הוא משמע דבד פרוך לא ידע ליה להאי חילוקא ואמאי לא קפידן סתם מתני' דישא לסיפא דמשמע דמתני' כתיב ואמאי אם איתא דגרסינן חל להיות בשבת מקדימין ליום הכניסה קשיא מתני' דישא לסיפא לא והאי דלא גרסי' כמתני' אלא הכי חל להיות בשבת כפר' מקדימין ליום הכניסה ועייר' גדולות קורין כ"ב ע"ג ומקפין חוקה למחר ועלה דברי הרמב"ם ז' על כוון זליכא הגנה כלל' וכ"ש ירושלמי שהיתה לו הבריסקא שלפניו כבר פירשה באופן אחר' ואי"ג דליקרא דרמב"ם ז' כ"ב' הושתיה הגרסא שלפניו אינה קושא דמוכרח לפרש כפי' המשנה הגרסא המנונה פיון דאית לא שעמא דהואיל ואידחו אידחו דלא כתיב התוס' לענין פסא הלכה זמנס כשא' למסוק התלכה דייק שגיר דרבי' וזה דרכו בכל מקום ז' וכ"כ הר"ן ז' כמסקינו כפסא דרמב"ם ז' ז' :

הוא אטעמא דקיהוב דטעמא דקרינן כיום הכניסה הוכח דחל להיות בשבת לאו מטעמא דכל הגדרה ירחק ליום הכניסה דמשנינן מינה דלא חוקי ומנו לא זרובין דאידחו להו מיום ז' ידחו ליום הכניסה אלא דנס ע"ג ז' וכן הוא ולא פר' ע"ג קרי ליה טלום בומני' והכי הוא דפליג רב וס"ל דלעולם זמנו הוי זמנא דליקרו כיום הכניסה משמע דקאמר כיון דלא מוכחא ד"ג הוא יום מיוחד ולא מיוחד הנס משום דהוא יום מלחמה ולתיב היכא דחל בשבת קרינן כיום הכניסה ומהאי טעמא גופיה היכא דחל ע"ג קורין בני ט"ו וכ"כ ז' ע"ג ולא דחינן להו ל"ג משום דר' הפל יוצאין בו ולא הנינן לרחותם ולחלקם דליקרו בני ט"ו כ"ג מהטע' עצמו דלא מוכח הנס והיינו דייק כירושלמי לומר ודכותה וכו' ודוק וכפ"ז אתי שגיר דלא קאמר רב פהאי לישא בהויא פורים סהל להיות בשבת קורין המתילה כ"ב ע"ג אלא בהאי לישא כ"ב ע"ג ומכיל גלחי לא קאמר תלמודא דאתא רב לאפקוקי התני' אלא לאפקוקי רבי ותלמוד ירושלמי דחיקא ליום חלתא לאוקומי פלוגתא כהא חלתא דמו סבר הואיל ונדחו ידחו ומר סבר לא השום דלא אטכח בהדיא הוא דפליג בהכי ולהכי פירשה למתני' פירושא אמרינן אמנס תלמודא דירן כתר ראשבת כהדיא דפליגי תכאו כהכי ת"ק ורבי ושעמ' דמאן דאמר היכא דחל בשבת שיקראו כיום הכניסה הוא השום הואיל ואידחו אידחו א"כ פשיטא דמאי דקתני מתני' היכא דחל בשבת שיקראו כיום הכניסה הכי היא ומשעמא דהואיל ואידחו א"כ קשה מאי דקתני מתני' חל להיות ע"ג דקרינן בני ט"ו בדר' חתני' לא דחינן להו ליום הכניסה אלא מוכרח לומר דתני תכאי קניה וכתיבויא קתייתא ירושלמי וא"כ אכן פסקוין פת"ק דקאמר דהכי' דחל בע"ג דלא דחינן ליום הכניסה דלא ס"ל כלל דרחינן ליום הכניסה דאי לאו הכי הוה דמי ליום הכניסה או עיירות או מוקפין אלא ודאי דלא ס"ל כלל דרחינן ליום הכניסה וא"כ ה"ק לירייה היכא דחל בשבת דלא דחינן ז' ליום הכניסה וכותיה פסקוין' ותרע דקרא פרוך לר' וסבור ר' עיריות לא דחינן ליום הכניסה והתניא חל להיות בשבת וכו' ר' אומר אי' חכי הואיל ואידחו מחקוון ידחו ליום הכניסה ותרץ ליה הכי קשטא ה"ס זמנס שבת הוא והואיל ואידחו אידחו והכא זמנס ע"ג - משמע דבד השתא לא ידע האי חילוקא ואמאי לא קפידן מתני' דישא לסיפא דמתני' משמע דהוה ניקח ליה לא ודאי כדכתיבנא תרו תכאו היא' וליכא למימר דתלמודא דירן יתרץ כדתיבין כירושלמי הפעם ד"ג יום מלחמה הוא ולא מיכבר' נייחא היא ליתא חדא דלא אידבר קא חלתא כלל פ"ג ע"ג דילן למי' דסמך עלי' להכיה' ותו דהא מוכח בהדיא חילוקא דירן דירן דלא הוה ידע להא חלתא מרקא פרוך לעיל מחוקפין ואיחא בתליסר' משמע דהנינן למעבר ז' בתליסר' ושמי' חוכר' חלתא אלא זריא דלא קיה ידע להך מיקרא ד"ג יום מלחמה הוא ולא מיקבר' חלתא :

עוד

ז' דרמא דקאמר תלמודא ל"ג רב דאתא לאפקוקי מדר' ש"מ דאיסו ס"ל סמא' חילוקא בוותיה דרכ וכיון שכן הוא דלא ס"ל לתלמודא חילוקא אידחו כדמשמע פשטא דתלמודא על ברחק כו' קאמר לעיל חזי מתני' אי רבי אי ר' וכו' לאו אכולה התני' קאי אלא ארישא דמתני' משא"כ סיפא חדא דלא קהוין תר' יום דס"ל דכה"פ דהוי ז' בשבת דמקדימין ליום הכניסה' ותו דלא מצית לאוקומי לסיפא דמתני' כחך מוכחן תגלי או כרבי אי כ"ג אם לא שתאמר דכוון דאידחו אידחו וכוון דתלמודא גילה דעתו דלא ס"ל הואיל ואידחו אידחו א"כ מוכרח דלא קאמר אי כרבי' או כ"ג אלא אערב שבת :

וכפ"ז

קשיא סיפא דמתני' ומוכרח לומר דתני תכאי' ואין ק"ל כ"ק דלא קתני דאידחי אידחי ולהכי

הלכות הצובה

פרק שלישי הליכה ר' וכל הרוצה אותה

והוא כיון חכרף
 סתמי וכן כתב ר"ל וז"ל וכן ראיתי להרב בעל העיטור
 שכתב וזאת הדין שצוה בקרון או בספינה שלא להליך
 בכיתו וכו' וכן תמוזי לכאורה דמכרתי הרב בעל העיטור
 אל מוכר ר'ל ס' לפרש"י פ"ה ז"ל דעת הרשב"א ז"ל הוא כשלא
 הדין וכל הדין עליו בביתו ואינו עתיד להליך הא' לאו
 הפטור הרי בהענין כל הכך תפלים וכו' מדברי הר"ב העיטור
 ז"ל נתי דמיה סתם כגון שצוה בקרון או בספינה מסמע
 להדיא דבעינן דאית עתיד להליך דהשתא מי שהו' בקרון
 או בספינה פלוגה אינו עתיד להליך באותה הלילה ת"מ
 מיה דסיים וכתב של"ה הדין ככיתו מוכח דהגם דהדין
 עליו כהוד' בביתו כיון דלא הדין הוא ואינו עתיד להליך
 מוכר וזו הדין דרשב"א ז"ל וזאת הדין סתם ה"ה ז"ל
 והיה אפסר לגמר דרעת הרב העיטור ז"ל היא כדעת המדכני
 ז"ל וישע' דקדמוהו ד"ל ר"ל דלא הדין ואינו עתיד להליך ית
 הגם דהדין עליו כיון ביתו ופירק וכו' והוא ה"ה ז"ל
 ז"ל וישע' אפסר דמאי דקדמוהו ה"ה ז"ל וזענולס ר'ל ס' ז'
 העיטור ז"ל חולק על דברי הרשב"א ז"ל וזענולס ר'ל ס' ז'
 בהרשב"א וכתב' ולומר כמי דקדמוהו דקאמר וכן וכו' הוא
 דאית כס' הרשב"א ז"ל ג"ס זה דרוח חמ"ס ע"ז וכן פירוט ולסון
 הנמרה ויתר וכו' השמע לאפוקי הדין מפרשים שהוכיח בסמוך
 או כמי דקדמוהו דקדמוהו ליה ויש מוכחוהו וכו' והיינו כדעת
 הרשב"א ז"ל :

(א"ה ב') לפארה הרבדים סחומים ואינו מבינס דהא חמ"ס
 בתחיל' והיה וכו' חולק על הרשב"א שחמע דהדין
 כדעת דקדמוהו כה"ס הרשב"א ז"ל כפי' דרשב"א ז"ל דאעפ"י
 שעתיד להדין ככיתו חכרף אעפ"י שאין הכרח בדברי ה"ה
 דהדין וכן לא כתב לאפוקי לא כגון שקדליקו עליו בתוך ביתו
 אבל לא בעתיד להדין וכן נראה מוכרי ההגמ' שכן הבינו
 דברי רבינו סתם וכן כתב רש"י וכתב ר"ס וכו'
 כנ"ל דמפרש דכרי ודכרי הם סיוע למה שהדין הטור כרש"י
 ועיין להרב ט"ז ס' ח"ס כזה ג"ס הכ"ה הכ"ה בהגהת הטור
 דמיחוקי הרמב"ה כ"ז שכן כדכרי בשלשן הרמב"ם דאם עתיד
 להדין לא בקרא הוא וכתב דבס דעת דכוחות לא כחלקן
 כי אם על המדליקין עליו וכן ביתו לא בעתיד להדין
 מ"ה לפי מה שהדין ח"ה ז"ל כסברת הפ"ח ח"ה כדעת וס'
 מוכחוהו לפי מחלקו כי אם במדליקין בתוך ביתו לא בעתיד
 להדין וכן דברי הרב העיטור הכי מוכחו וא"כ אינו כדעת
 הרמב"ם דאפ"י עתיד להדין חכרף ובשלא או הוא אחר
 דדעה בעל העיטור כדעת וס' מוכחוהו ולזה קאי וכן שכתב
 ה"ה דאפ"י שפיר אמנס לומר דסבר כדעת הרמב"ם לא אתי
 ולומר דס' כדעת וס' מוכחוהו ובעל העיטור דס' כדעת
 הרמב"ם דאפ"י עתיד להדין חכרף אין לשונם מוריס בן כמו
 שדיק הוא ז"ל מדכרי בעל העיטור כי על כן כ"ל סבדרף א"כ
 חזר בו והדין דברי הרמב"ם וה"ה וכדעת רבנוואתא וכדעת
 העיטור כמ"ס חסס ניקוי הראב"ה וזאת שפיר כדעת
 הרמב"ם אבל באינו עתיד להדין אעפ"י שהדין עליו בביתו
 חכרף לדעתם שלא כדעת הרשב"א ז"ל ואלא כמו שהדין הפ"ח ז"ל
 כדעת דקדמוהו ז"ל ועיין ח"ס שיער' כה"ה ג"כ כמ"ס ד"ז יע"ש :
הלכה ה' אעפ"י שקריית הלל זכור עיין ח"ס ה"ה
 ז"ל ודכרי ז"ל חנומנים ופי' דכרי ז"ל
 דס' דרעת הרמב"ם ז"ל דקרא לא פליג אטעמיה דאבוי דיוז'
 מוכרי דס' דמילתא דתקינו אותה רבנן מפני הפסך לא
 כעני ברכה ודכא נמי מודה כהא מילתא ככל מילי ומאי

דפליג עליה הוא דמאי דבעי להכריז דכ"ז זה אכ"ז חקוהו
 דמאי וקאמר רבא דאין הכרח מזה דהיה ה"ה למומר
 רכיון דכרי על הדמאי ה"ל פתחה של פדריה ובעי כדכרי
 וזעמא ר'ל חכרבינן בוא חסום דרוכ בל' חסעטין הם ולא
 ה"ה מחמת ספק דמיה אלא חומרא דהז' פלוגי' לחיותו הוא
 כוונה רבא ולעולם כעמק דיו דכרי סמפיק דהתם דמילת'
 דתקינו רבנן חממת' ספקא לא כעני ברכא אפ"י ומוזיה והשתא
 אתי שפיר מאי דכתב' זכרין למדו דהא אפ"י וכו' וכל' עלמא
 ובפ"ה דכרינו ספק' טעמא דהאי חסום דהאי חסום דהאי חסום
 חסמי הספק הוי ברכא דלרבא הוי טעמא חסמי חסום יע"ה
 משטתן הם' ולומר דכיון דהדין דין איתן דכל דבר דעיקר
 עשייתו וכו' לא כעני דהוי ככל דבר דתקינו חסומים ולא פליג
 רבא בזה אלא בטעמא דמאי דאין להכריז חסמו וכדכרינו
 לא קפיד דהמ"ס ז"ל נקט טעמא דכרי אלא דאיתא למידק
 על זה חמ"ס רבינו בתשובה ומייתי' לה מרן הכ"ה בסוף ה'
 מילה דמחמע להדיא חסם מדברי רבינו פלוגי' רבא אדאבוי
 ולדעת רבא אפ"י אמילתא דעיקר עשייתו חסמי הם' מוכרינו
 וא"כ קשה לדכרי ה"ה ז"ל וזאת קשה דכרינו רבנו ז"ל דהיינו כהא
 נקט טעמא דכרי חכרף מדברי רבא כיון דרבא פליג' לזענן
 דרבא הלא ק"ל אבוי ורבא הלכה כרבא וכו' ורבא אינו מודה
 לטעמא דאבוי אפ"י בצלמא כדמחמע מהתם היכי שדיקין
 לדכרי רבא ופסקין באבוי וזו קשה דמההוא יתשובה נמי
 חסמי דלדעת רבא לא מרדך לתרן על ז"ט שני דתקינו רבנן
 ברכה כשפיל' שלא תלולו בה' אלא טעמא לדעת רבא דכיון
 דתקינו ליה רבנן חסמי ספק בעני ברכה לפום דינא וחמ"ס
 מוכרינו ס"כ ס' זכר רבא וא"ל אל תאמרו כן וכו' שהדין
 ב' ומכרינו וטעמא מאי אין מוכרינו דמאי חסמי חסום יע"ה
 משטתן וא"כ אפ"י נקט דכרי חסא טעמא דכרי כרי שלא
 ילולו בו טעמא דליתיה לברכות רבא :

(א"ה ב') צינן כהה"ה לח"ה ז"ל מה שפירש בדברי ה"ה באופן
 אחר ואפ"י חקוהו כקוהו הכי' והיינו דכ"ז
 דכרי ה"ה רפ"ו דהלכות לולב דין יג מוריס ויתר למה שצ"י
 א"ל ז"ל דכרי חסא דכ' כתב ס' דפירוש אחר' הוא דקאמר
 וגם הלשון שהוא קשה דהא רבינו כתב' ס' ז"ל פליג' רבא אדאבוי
 ודכרי מרן הכ"ה ז"ל ס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס' חס'
 בסוף הלכות מילה דכרי דא' לא מוכרינו חסום ז"ל
 תקינו בו חסומים אבל חסום תקינו חס' :

הלכה ו' ואלא חסום בלבר וכו' עיין ח"ס
 ה"ה וכל שאר חסומי דמאי דתקנו עליו חס' ז"ל והדין
 הדכריים כ"ז יע"ש ולענ"כ נראה דאין מודה ה"ה ז"ל דס' ז'
 לדכרי דאפ"י מילי דלכרי קבלה נקראים ד"ס כמכור בם'
 חסומי שורט א' וזו אינה דרכא לפנים אלא דהפא הענין
 הוא דכיון דאשכחן לתלמוד' כפ"יה קורא דקאמר הלל דכבן
 מוכעיא וכו' כה"ס ה"ה ז"ל דמדיאמתי סתת' ס"ת דכל הלל
 הקבוצ הוי דכבן ולא דכרי קבלה ס"ת דמאי דאמרינן התם
 כפיר ערבי פסחים דף ק"ו שהכריזים תקנו הלל על כל צרה
 שנבאליס חממה וכו' לזיקאיהיאללל שאינו קוראים שהוא קבוצ
 במומס ידועים דזה הוא דכבן כדמחמע חמ"ס ברכות רהוי
 דכבן וזה שהכריזו ב"ל ולומר דמאי דאיתו כערכין ראה
 מקרא דהש"י והיה לל' על' זה יקום שקבוצים לאו לעיקר
 ראה אלא לדמיון בעלתא' ולעולם קרא לא מיירי בהכי וכפי
 זה מוכרחי' אמר' לפרש דכרי הרמב"ם ז"ל כאן דמאי דקרי להו
 דכרי סופרים הוא' דכיוקא' דכבן חמ"ס ולא כתב' ששאר
 חקוהו אחרים דקרי לר"ק דכרי סופרים הם דודאי הוא ד"ק
 וזה הוא שהכריזו ה"ה ז"ל אלא לפרש דכרי כאן הכי ולעולם
 דאפי' ד"ק קרי להו דלמ"ס ז"ל דכרי סופרים כדאשכחן בם'
 החקות דקרי למניה דכרי סופרים הם דודאי היא ד"ק וכן
 כרי

הנכס הוא יצטרף ואי לא נמי חסדא בעלמא הוא ולעולם אינהו לא פרכו . או נמי לעולם דהוה חסם כתיביל ויחזי דלא כרכו אלא ודבר דלמא דגומרין חס וטעמא דלא כרכו תאס דכרכות איגס תצבכות :

ורציתי להתוס' ולכפרק היה קורא דף יד א ד"ס ומיס שהיחיד וכו' שהביאו חזקוני מההיא דתענית דמכרין על סחבא כח' שבתכו דאי לא כרכו חזי ומסקיא ליה אלא ודאי כרכו . ואעפ"כ תסין דמנכא בעלמא קאי אלמא דמכרין אמנכא וככר דחיון חיזי וז' לרעת הרמב"ם ז"ל . והלאה דפרק ג' לולב וערכה דהוה אותה ד"ת דאטילטול לא תכרין ועל המנהג מדכרין ע"כ ג"ס חס אסקסו תוס' ז"ל לרעת הרמב"ם ז"ל מיוס טוב שני קל גליות בתוכו למאי דרמס' כפ"ק דבבבא ז"ל והסת' דרעין בקיבוץ דיקח ח"ט עבדין תרינוס' תאס דלמא תוס הוהו בקיבוץ אכתיבס בידס ומני דרודי תלכות בורה ותי לקולו ע"כ קרי בהדיא דהרמב"ם דרעין בקיבוץ דיקח מנכא בעלמא הוא וא"כ למאי תכרין עליו הא אין תכרין על המנהג . ולתרוץ קושיא זו אבא לחידו כהיא דרמסין כפ' בקה דמליקין וז' ז"ל דספק דדבריהו הוא וכעני ברובי התם פני היכי דלא לולו קיה ע"כ דמאי קא פריך וז' ז"ל שני דספק דדבריהו קא תידיד לאו ספק דדבריהו הוא דמנכא בעלמא והוי כמנהג דכרין . ללא תמחה ספק גבעו בה זמין לומא ז"ל דכתיב' דהוה ספקא תמחה ספק דהוה מכרין עליו דע שכתב הרמב"ם כפ"ו תלכות קידוש החדש ז"ל ומאיסתו קתילו כל ישראל לחשוב כמסבין זה מסוף חמתי קמ' בעת שחכמה ארץ ישראל ולא כז' ז"ל דס' כ"ד קבוע אפל בניו חכמה המוסה וכן . בניו חכמי הנמרא ער אכין ורכא על קבוצות ארץ ישראל היו סומכים . כזמן הוק שאין עס סנהדרין וכ"ד ז"ל אין ישראל קובעים על סבבין וכו' אפל תקנת חכמי' היא שוהרו כמנהג אבותיה' שבדיה ע"כ קרי בהדיא דרמב"ם ז"ל כתב היהו רמנכ' ואעפ"כ כתב כזו בקלכות דמכרין עליו וטעמא דמכרין עליו תאס דלא לולו . ביה בטעמא דקיה שנת' סת"ס לסקין גס להאי טעמא יאנו לחשא ולונו וז' דרכא שנת' אבא למיחש יותר כיון דלא קוי אלא מנכא בעלמא וטעמא דקא פריך וז' ז"ל דרעין דדבריהו הוא תאס דבזמן אכין ורכא עדין ז"ל ע"כ אין ישראל ויאמר עליו ספק ולא תנכא . אלא דקאס כיון דרמב"ם ז"ל גוימר בזמן הוק דלאו ספקא הוא אלא מנכא אחאי נקט הטעם ספקא . על דכ"ל דלעולם ספקא קאי דלפני הוה דמכרין תאס . ספקא דכזמן שתקנו הכיבס היה חמתי ספק וטעמא קוי שלא זולונו כן ותקנה דאסונה לא וז' דמקומה אפ"ג דלאו תאס ספקא הוא לא מנכא בעלמא וכפי זה לא היה לנו לדבר ולא חיישי' לזולונו עכ"ל טעמא דאט דכרפן קאי לפי שיעקר התקנה היה כזמן שהיה ספק ומשאו לשמא זולונו . בן או איפשר דהרמב"ם ז"ל כרת עיקר התקנה דתאס שחא זולונו בן ותיבה דנס לרדין נמי לטעמא דמנכא חיישין לזולונו :

הלכה ט' ימים שנזמרו בהם תהלין יא לנו להספיק בין פירק לפירק אכל באהנע הפירק לא יספיק וימים שנקראים בהם כדילוג אפי' באהנע הפירק יוסק עכ"ל . דברי רמב"ם ז"ל סובלים כ' פירושים או אחרין דאין דביוס . שגומרים הסבל וכו' להספיק להשיב אפי' לשאר כל אדם אכל באהנע הפירק לא יספיק להשיב לארס דעלמא אחרס תפני הכבוד יא לנו להפס' אפי' באהנע הפירק להשיב ולא בשאר מפני הכבוד . אס תפני היראה וכפרקוס שאל תפני הכבוד . וימים שאין נזמרו את תהלין אפי' באהנע הפירק פוסק להשיב לשאר כל אדם ואזאל אפי' מפני הכבוד ואז"ל תפני

כרטיס' ומילה דקרי לה דברי סופרים נמי ופרכי ל"ק מירי תמה דתקנה מרן כ"ח ז"ל על ה"ה ז"ל חספר המנות ומתחיל' הלכות חגיגה ורוק :

ג"ס מיה סתק' אחאי דקאמר ק"ה ז"ל דמקאמר דהרמב"ם ז"ל קריאת תהלין לעולם וכו' דהשמע דאפי' קריאת תהלין על צרה שגבאליס חמנה קרי לה ד"ס והוא הפך דברי הרב המהיר קו' זו ל"ק כלל דחאי דקאמר דהרמב"ם ז"ל לעולם קאי אחאי דסמך ליה דמחייב בה ככל הימים שגומרי' בהם את תהלין וכו' והכונה היא על הוה ימים כדמק"ט ואזיל דרוק וכפ"ט ל"ק מה שספקה מרן דרוק ותשבו' וקנס דהתם כפרק היה קורא קבעי כתי לענין חגיגה ומגילה ודאי דהוי דברי קבלה מ"ה כד קבעי לא קאמר אלא הלל דרכן קיבוץ ולא קאמר הלל ומגילה דרכן קיבוץ ע"כ דהכי קאמר דהתם סגן בכלל הוא תאס דהוי דרכן גמור ומגילה ככ"ט דידה הוה תאס דק' דאורייתא ומגילה דברי קבלה ורוק : (א"ה ב' חפן לפי דרך זה לכאורה לא אתי שפיר' סגובי' תעניות דכ"ח ע"כ דקאמר אחר רכא ואת אומרת הילולא דבריש ירחא לאו דאורייתא דאמר דז' השנ' ד"ג בן יהודק זה ימים סנהג וכו' ובשלהי לפירקו עס אחי שפיר שפתי' ואת אומרת וכו' מרלא קתני באחד כניסן ס"ה דלאו דאורייתא הוי אלא מנכא כדלקמן . מנכא אבותיה' כדירוק אכל הלל דמנכא כיון באחד בטבת ודאי דאורייתא דכיון דנכתיבם תקנוקו וקיה אומרים איהו על כל פירק ופירק ועל כל צרה וצרה שלא תבא עליהו כשגבאליס קו אומרים הוה על גאולתם כדאורייתא דהו ע"כ וכ"כ דטו' ענמו כפסחים ואומרים על גאולתם כיון חנוכה אחת דמס' יט' לרחות דלאו ליומים קבועים אלא כשנינונו מהצרה אכל הכא דכרין כרור מילני דמיידי על ימים הקבועי' ודרך אבא אומר דכרין רש"ס עס כדף קו' ע"כ ר"ה חשא וישרא' וכו' כלומר באותו פסיטא לן דמס' וישראל באותה טעיה יתקנוה וכו' אכל הללויה דראשי חדשים וימים טובים מי תקבו ע"כ וא"כ כפי דבריו אף על קול' דר"ח פתו שאר ימים הקבועים נכתיבם תקנוקו ומה יענה לסגויא סגו' בתעניות האמורה ועלו למאי דאתאן עליה כפי פ"ה"א דכרין הרמב"ם דהוה שותקו נכתיב' אזו' וימים קבועים הוה קאמר דהוה ד"ה לאו דאורייתא כנ"ל דשאר הוי דאורייתא ולפלא למומר לגדיה' דקא לדידיה הוה דכתיבם לאו ליומים קבועים איתמר ובשלת' כתיב' הוה אחרין דר"ק חס וקרי ליה דברי סופרים הוה אחי שפיר דכיון דר"ק חס כדאורייתא דהי וכמו שראיתי להרב לת"מ ז"ל שתיירן לרעת ה"ה ז"ל אהנע לרעת ה"ה ז"ל דהס דרכן מוסק ולאו דברי קבלה נינהו קשה וזידי לדרמק ולומר דגבתי דר"ח דהוה מנכא חשיב הארס עס דרכן דאוריית' ר"ל כמזוק דאורייתא כיון דאבא חזנה מררנן תשא"כ כ"ה דאנו אלא חזנה ורוסק וע"פ פי' א"ה ז"ל . בסתלקה קושי' מרן הכ"ה תעל הראב"ד דשפיר תאס דלדידיה הוה ד"ק זולו לקרמב"ם כראה דהוי דרכן גמור כמו שבבין ק"ה ז"ל :

הלכה ז' ואין תכרין על המנהג וכו' איכא למידק בההיא דתעניות . לפי מאי דר"ל לרבינו דאחנכא לא תכרין מנהג נכפך קשה או חזונה כ"ה דקא תכרין הכי . קאמר בתר הכי כיון דחזקין דקא מרנא אמר ע"ה דמנכא אבותיהם כדיריהו וקא על חנכא . לא תכרין וז' וז' איתא דהוה מנכא לא הוה תכרין ואי חזקין בלא כרכו מלי מספקא ליה פסיטא ליה ופסיטא דמנכא בעלמא קאי כיון דלא כרכו פירק דאסונה דכרכה דאסונה . מדוגא חייכיס כיוסם שגומרין בהם תהלין פרכתס דהרמב"ם ז"ל כמקור . ולאו ז"ל מרא מהרמ"ו או דרב עאל' לבי כנשתא כפר דחמילי תהלין ולא ידע ה' כרכו אי לא ולא הכי המתין לראו' אי נמדי ליה לאו

מכתם הלכות מגילה דרור

היה דמחבא גמרי לשומע כעונה ולדעת דמחבא"ל חסידא
 גמרינן להאי דינא דשומע כעונה וכו' והב"ע מקראי קרש
 כתב וז"ל דרכינו מפרש דהעם גל' הוא אומרים בשם ה'
 ומוכחין על ש"ן מזה ילפנין דשומע כעונה. והב"ע ודרכינו
 ז"ל אינם מוכינים לע"ל כלל דהש"ס קאמר דהעם אומרים בשם
 ה' ואכן מפרשים דלא היו אומרי' גמרי' והפטר לפרש דכרין
 ברחוק דה"ק דפי' הש"ס כך הוא אומר ברוך הבא והם אומרי'
 בשם ה' וזהו דינא דהקטן חז"ל בעיקר תקנת ההלל ועל זה
 הוקשה לו הרמב"ם מאי ראייה חייית' מכלל לשומע כעונה דאינן
 ראייה כלל רכינן דעיקר' התקנה חבי' הוי' השש"ן יאמר ברוך
 הבא והם יאמרו בשם ה' א"כ זהו מה שחייבין לנענות ולא
 יתיר ולא טיך לזאתו ראייה מכלל לשומע כעונה אלא אם היו
 חייבים לומר ברוך הבא ומוציאם הש"ן על זה פי' הרמב"ם
 בהטטרפות ג"כ דאפשר דראה הגאונים הקדונים אליו דבימי
 הגמרא לא היו נוהגים כמות שומרי הש"ס כות' שהיא אומר
 ברוך הבא והם אומרים בשם ה' לא היו נוהגים כמות הרמב"ם
 ז"ל וזהו פירש הש"ס מביא ראייה על זה הדרך ומה דמוציא
 דכפי התקנה היה הש"ן אומר ברוך הבא והם אומרים בשם
 ה' וזהו חייבם ולמה היו משנים לומר הש"ן ברוך הבא והם
 ג"כ אומרים ברוך הבא ואינם אומרים בשם ה' שהוא התקנה
 אלא ודאי דשומע כעונה דהא ששומעים ממנו בשם ה' יוצאין
 וסור' וזהו הש"ן חביב' ז"ל בשם' כמות תמרים כתב דרכינו
 סובר דאידועיה' הך מילתא' הדיקאמר רבא היתם בסמוך אחר
 דבא לא לומר איניס ברוך הבא והור' בשם ה' תמסו דמחוי'
 כמותא ש"ס לכתלה דרבי דהגם דאחר קורא כל' פסוק עכו'
 אם חנשים בנתיים מחוי' כמותא ש"ס לכתלה ומכ"ס דלא
 מצי' אחר לקרות ברוך הבא ואחרים יענו בשם ה' רכינן דהעם
 אינם יוצים כי אם בשם ה' כודאי מחוי' כמותא ש"ס לכתלה
 וכו' ואין דרכנו מוכינים לנ' כלל מלא דמתלמודא משמע דלא
 פליגי דשאיני היבא דקורא ומפסיק להשא' כנתיים מחוי' כמות'
 ש"ס לכתלה משא"כ כפשה"ן אומר ברוך הבא והם יענים
 תבין אחרים בשם ה' מילתא דפשיטא דלא מחוי' כמותא ש"ס ל'
 ומאי' טעמא הוא דקא תפיק מצינה לתלמודא תכלל לשומע
 כעונה לכוון דמחוי' דקשרי להו לומר אחרים בשם ה' ולא חששו
 למחוי' כמותא ש"ס לשומע כעונה דהוי' כאלו הם עצמם
 אמרו ברוך הבא ואז ליכא הפסק בין ברוך הבא לבשם ה'
 דתבין לסיים ברוך הבא שאנו מושכים אותם כאלו אמרוהו
 הם היו אמרו בשם ה' ודוק. ותו אי איתא דפליגי הו"ל
 לתלמודא לומר ופליגא דרבא ותו דמורבח דל"פ דהא הך מומר'
 קמית' היא בשם רב חנן בר רבא קאמר לה וסיכי פליגי אדרבא
 אבהו. ותו דרבא סיכי פליגי אכריתא דקתיני דמנו למעבר
 הכי דהש"ן יאמר ברוך הבא והעם אומרים בשם ה' ולא חש
 תבא חששו הך מילתא דמחוי' כמותא ש"ס ורבא פליגי עליה
 לא ודאי דקושטא דמילתא הוי' ברכתיות דשאיני היבא דהקור'
 עצמו מפסיק ופליגא מרכיני רש"י ז"ל לא לומר איניס וכו'
 חיי' שאין אחר מקרא אומרו וכו' הכונה דקורא ליכא איסורא
 אלא היבא דאין אחר מקרא אותו ודוק. ותו בר מין הא
 מוכחא מתלמודא דאידועיה' הך דרבא והעיקר כר' ספרא
 דאסוקי מילתא ולית לן בה ומהש"ס השמע דהכי ס"ל כותיים
 דרב' ספרא. ורבא גופיה הדר ביה וכמו שכתבו והופימו התו'
 ז"ל כד"ה אחר רבא וכו' מדאמרין בפדק מנות חלוצה דק"ו
 דרבא בופיה פליגי אדרבא ואמר אסוקי מילתא היא ולית לן
 בה זיבש. ותו דכפי פי' ז"ל דהכי ס"ל לדרכנו מה תיקן כיה
 רכינן במ"ט הוא אומר ברוך הבא והם אומרים ברוך הבא
 אין לך הפסק מזה בדין מזה שש"ן תפסיק עד שאומרי' העם
 ברוך הבא פעם אחת:

תפני היראה וכפרקים שאל כל אדם וכפי זה הוי'
 דינא בהלל בימים שבמחין איתגברין ק"ט תמס משא"כ כנתי'
 שאין היחיד בומר ההלל וכפי' מאי דגרסינן בתם ברכות פרח
 הית קורא וז"ל בעא' אומר אחי תנא דבי ר"ח מר"ח בהלל
 ומגילה מהו שפסיק מיי אחרין ק"ק"ט דאורייתא פוסק הלל
 דרכין מיבעיא או דילמא פירסומי' כמא ערוך ל"ל פוסק ואין
 בכך בלע"פ דמשמע דהפסיק הוי' דומיא ק"ט תמס מיידי
 בימים שבמחין בו ההלל דמיידי דמיידי דמיידי דמיידי דמיידי
 מבעי' וזו אית' דמיידי בהלל שאינו גמור כגון דר"ח וכדומה
 ללו דרכין הוא אלא מהבא בעלתא כדכתב רכינן הבא
 דטעמא דאין מרכינן על ההלל דר"ח שהוא כדלוג שהוא
 מהבא בעלתא ואין מרכינן על המכה וכו' כסוף הלכות
 ברכות שהלל של הש"ס של פסח הוא כדלוג ואין מרכינן
 ומשמע דטעמא הוי' תמס דהוא מכה בעלתא וכן מוכח
 מדברי ה"ק ז"ל שכתב וז"ל דעת רכינן להשוות הש"ס של פסח
 לראש חודשים וזה כדעת כל המפרשים הון מהמכ"ץ ז"ל
 שחילק ביניהם ואחר שכתבו של פסח וכו' ולכך עליו יזלדירי
 חז"ל ראייה לרבי רכינן ז"ל מה אמרין בתם תענית בשלשה
 פרקים דכ"ה רב חיקלע לכפל כר"ח חזיניה דהו קא קרו
 הלילה סבר ל' אפוקיניהו כיון דחזא דקא מרלגי אחר מכה
 אבותיהם בידיהם ע"כ הוי' להדיא דמחנה דחזיניהו דקא
 מרלגי קוח הכריע שהוא מכה הכי נמי כה"ס של פסח כיון
 דחזינן דקא מרלגי ש"ס דהוא פשיטא וכוין דמנהגא הוא לא
 מרכינן וראיה הפריק לז"ל וערה כמ"ס ה"ת ולדעת
 הרמ"ב ז"ל יש לומר וז"ל פירושא אחריתא כדבריו רכינן על
 זה הדרך דבין פרח לפרק שאל אפי' בשלום כל אדם ואכ"ל
 שהוא חשיב' ובאקצי' אינו פוסק לשאל בשלום כל אדם אבל
 פסיק אפי' בשלום כל אדם ושאל בשלום אדם ככד ואכ"ל
 שהוא חשיב' ומה שאין היחיד בומר בתם ההלל אפי' באמצע
 הפרק שאל בשלום כל אדם והאי פירושא הוא דחוק ורחוק
 בדברי רכינן ומכרעא לנ' מילתא לפרש דרבי רכינן פיי' שאר
 התפשים וסך דמאי דכתב בלכות ק"ט וכו' :

(אד"ב עיני מ"א א"א מ"י תרנ"ב פה' הסדר דוד בהלכות
 מגילה) ולדעת דש' והיש"א והרזו ז"ל דה"ל דק"ט
 היינו פרשה ראשונה כדמשמע בהדיא מרכינן כר"ס פ"ק
 דברכות וכר"ס פ' היה קורא א"כ הוי' דקא בעי' הש"ס דוד
 בעא מצינה אחי תנא דבי ר"ח מר"ח בהלל ומג' מהו שפסיק
 מיי אחרין ק"ק"ט דאורייתא פוסק הלל דרכין מיבעיא א"ד
 פירסומי' כמא ערוך ל"ל פוסק ואין בכך בלום מופנה לומר
 דלא קא בעי אלא לשאל מפני היראה ולתשיב' מפני הכבוד
 ותו לא אחסר לשאל הפני הכבוד ולהשיב' שלום לכל אדם אפי'
 דפרקים אינו פוסק דהא חק"ו דאורייתא הוי' דקא מרכינן לה
 וכוין דמראורייתא אינו לא פרשה ראשונה לדעת רש"י ודעימיה
 זעלה הוא דקאמר ק"ו ק"ט חזרית פוסק הלל דרכין מיבעיא
 וקול רוי' לכא חן הרין להיות כדרון א"כ לא מפסיקין בהלל אלא
 כעין שאנו פוסקי' כ"ס באמצע הפרשה דאורייתא וכו' דאפי'
 כשאר פרשיות דרכין אין אנו פוסקים לא לשאל מפני היראה
 ולהשיב' מפני הכבוד. מיהו יש לרחות דאע"ג דלא הוי'
 דאורייתא אלא פרשה ראשונה מ"מ פניו דתקינן רבנן הנך
 תרתי פרשיות כההו אוקמו דלגיטוהו סוה והלואיה קול' לעינן
 פסוק קרא ק"ט רחור וקורא אותה כולה ולמ"ד פרשה א' מן
 התורה מוכרח לומר דהשוו דינא כדאורייתא :

(אד"ב עיני להרפ"ח כפי' תק"ן ס"ד דהסכים כפי' דברי
 הרמב"ם כפי' א' שכתב א"א ז"ל :

הלכה י"ד הוא אומר ברוך הבא וכל היבש וכו'
 תמה הרב ל"ח ז"ל דבגמרא אחרין
 הוא אומר ברוך הבא והם אומרי' בשם ה' מכלל לשומע כעונה

הרמב"ם ח"ב

הלכות אישות

פרק ראשון הלכה ב' כתב ה"ה בטוב

דבריו וכבר כתב

הוא שאף הדברים שבאמר בהם הלכה למשה מסיני נקראים דברי סופרים וה"מ דינם ממש כדון תורה וכו' והמנהיג תמה עליו בבליגון שהרי הרמב"ם ז"ל כתב פ"ב מה' טומאת מת וז"ל ולפי שטומאתו הלכה היא הרי הוא דין תורה ולא מדברי סופרים ע"כ הרי דהרמב"ם ז"ל ס"ל שדבר שהוא הלכה אינו נקרא דברי סופרים ואינו דיקדוק דהתם הכי קאמר הרי הוא דין תורה ונפקא מינה אי חייל לן ביה שפיקא דאסור ולא כמילתא דהויא דברי סופרים דאי הוי ספיקא לקולא כדון כל ספיקא דהכבן דאזלינן לקולא אמנם ענין שהוא הלכה אינו ליה דין תורה וכו' ולהכי לא קאמר הרי הוא מן התורה ולא מדברי סופרים אלא הרי הוא דין תורה ודוק ותו תמהי לי מילתא עליו דדברי ה"ה ז"ל הם דברי הרמב"ם בהקדמתו לסדר ורעים דמשמע מדבריו ז"ל הם שאין הפרש בין הלכה למשה דהמורה בכתוב לשאינה דמורה ל' זה דהמורה בכתוב קורין אותה דבר תורה לפי שהיא רמזה בכתוב משא"כ בהלכה למשה שאינה רמזה בכתוב קורין לה עם הל"ק וליבולם דתרווייהו דין אחד יש להם לצבין דינא' ודאית' למחן ז"ל ככ"ח שכתב להביא ראיה לדברי רבינו דכל מילתא דלא ברירא בדאורייתא קרי לה תלמודא דברי סופרים תהא דיתבן בפרק הנחנקים דפ"ח חומר כו"ט מדברי תורה האומר אין תפילין כדי לצבור על ד"ת פטור חמש טוטפ' להוסיף על דברי סופרים חייב ובגמרא אחר ר"א אומר' אושעיה אינו חייב אלא על דבר שציקרו מד"ת ופירושו פד"ס ויש בו להוסיף ואי הוסיף גרע הרי הלארבע טוטפות קרי ד"ס אב"פ שהם דאורייתא שהרי זקן ממנה אם אורה לבעות ה' טוטפות חמיתין אותו והא פשיטא דאין חמיתין אלא א"כ סורה לבעות הפך דבר שהוא דאורייתא וכו' ע"כ ואינו בעינותי לא ירעתי כוונתו חרא דהיכא אשבחן הכא גבי טוטפות דתפיקי להו התקפא או חנ"ש חרא ורמי לא הו' אלא פירושא דרבנן שהם פירושו שכוונת טוטפות הס' ולעולם היכא דאיכא היקשא או ג"ש פשיטא דלא חזי לקרות לה ס' ד"ס ומאי דנסתייע מסברא לומר דה"א לומר דחמיתין אותו אלא היכא דסורה לבעות הפך דבר שהוא דאורייתא לא ירענא חכ"ל ואדרבא איכא מסתברא דלא חמיתין אותו אלא בדעתו אפירושא דרבנן כהמזה דאורייתא חרא דאלת"ה סוה' ליה ל"א לאשמועינן ריבוחא טפי דאית' פיר' דאורייתא תאמר שאינו מפורש בתורה לא חלץ גילגל אותו אעפ"כ חייב לא ארמי היכא דכל עיקר הפירוש הוא דהרבנן או הוא חייב הא' לאו הכי פטור דמוק סוף הא' עבר' אדאורייתא ותו לדבריו ז"ל הו' הול"ל ר"א אינו חייב אלא על דבר שהוא דברי תורה ופירושו מדברי סופרים דהו' הוה מפרשין דא"ע' דהפירוש עגמו דאורייתא כיון שחכמים הם פירושו חייב משא"כ השתא דקאמר דעיקרו מד"ת משמע דכוונתו באומרנו עיקר' לון התורה ויפה שהיא מן התורה והוה כוונת עיקר' דאורייתא דאמר' בכל דוכתא בש"ס דהכונה היא עיקר' המורה דוקא הוא דאורייתא משא"כ שאר פירושיהם הם דרבנן גמורים וכדאמרינן גבי תרומת תאנים דרבנן ונקראת עיקרה דאורייתא משום דעיקר' לון התרומה כשאר פירות היא מדאורייתא הרידהבם דתרומת תאנים הם מדרבנן לומר עכו' נקראת מדאורייתא משום דעיקר' תרומה היא מדאוריית'

ולעדין לומר דס"ל להרמב"ם דפי' הגמרא חמין הוא

דהיינו הוא אומר כדון הכא דוקא וס' אומר' ג"כ כשם ה' דהיינו דה"א אינו חסידים עומה בשם ה' ונכחין רשומע כעונה כיון שהוא אינו עונה עומה בשם ה' אלא הם לחודיהו ש"מ רשומע כעונה והוכרח הרמב"ם לפירושו הכין מדאמרינן קודם לכן התם מכאן דנריך לענות ראשי פרקים הרי דנריך לענות ראשי פרקים וברוך הכא גמיוסובר רבינו דהו' ראשי פרקים להכי הוכרח הרב ז"ל לפירושו הכי וכפי זה פירו' דבריו ז"ל הכי מתפרשן הוא אומר כדון הכא וס' אומר' כדון הכא הכונה ומסיימ' בשם ה' ולא אינערך לפראשי דיסיימוסם דוקא ולא הוא לאשמועינן רשומע כעונה הוא מילתא הא אשמועינן לה הרמב"ם ז"ל כה' ברכות בפ"א דשומע בעונה הבס דלא ענה יצא ולהכי לא אינערך לאשמועי' הכא דרשומע דוקא הם רמשיימ' בשם ה' ודוק: (אדריב עיין להרפ"ח בס' תכ"ב מה שתי' לזה)

פרק ד' הלכה ג' תנהג פשוט בכל ערינו

וכו' והקשה הר"ב לח"מ ז"ל דזה המנהג הו' דלא כמאן לפי פירוש רבינו שפירש דההדרין מן המהדרין קאי אסופא דבריתא וכו' יצא ולא קשה מידי דהא תדקתני דבריתא והמהדרין מן המהדרין כ"ש אימורים יום א' מדליק ח' (מכאן ואילך פותח והולך וכו' לא יוס' א' מרליק א' מכאן ואילך מוסיף והולך ע"כ אפ"ג דמפרש לה הרמב"ם ז"ל אסופא ח"מ שמענין הך בריתא דכל שבושה דתת' לטיבות' מיקר' מהדר מן המהדר מינה דכל דעביד חרא ממייהו מקרי מהדר שבושה הידור דכיון דלאהי לן מאי דהולך ומוסיף על כו' לכל אחד ואחד לקרותו מהדר מן המהדר ש"מ דההוספה בכל לילה הויה לה הידור דאלת"ה לא היה קרינן ליה מהדר מן המהדר ולהכי גם אי עביד חרא מהנהגו תרי הידורי או אי עביד כו' לכל אחד בלי הוספה או אי עביד כו' לכל כפי' ביתו והולך ומוסיף כמה דנהגו הנהגו דאית' דהמב"ם ז"ל מיקר' מהדר והיינו דקמ"ל בריתא דכ"ס וכ"ה דלא תימא דהא לאו הידור הוא כיון דלכ"ס פותח והולך ולכ"ה בלילה ה"א אינו עושה כו' אם אחר זה כ"ל פשוט בדברי רבינו ובש"ס:

הלכה ז' עיין בחיבורו חסדי דוד בה' חנוכה שה' בהה הלכה זו באורן:

הלכה ט' הרליקת כפנים והוציאה לא עשה כלום

תמה על זה הרב חסד"א ז"ל דכפ"ט דה' בואת מקדש כתב רבינו הטובה הכהן והוציאה לחון והדליקה הוד כסורה ונתן טעם מרן ז"ל דכאשר לבתחילה וכו' ובפרק כמה מדליקין חמיתין כו' חנוכה למורה אי מדליקין מנר לכו' ז"ע ע"כ ולפר' דשאני התם כמורה דכיון דבלי לן קרא דשרי הדלקה כו' מדקאמר בהאי' לישנא דבהעלותך' וכמ"ס הלכות"א ז"ל וחביוא' מרן ז"ל התם ככ"מ מהדלקה כו' לא משכחת לה אלא דהוציאה לחון הדליקת התם ש"מ דקרא' להדייא שרי ככה"ג הוציאה והרליקת הבס. דההדלקת היתה' שלא במקומו דהא שריותא דשמעיה מקרא כלאו הכי לא משכחת לה זאה"כ אם בא להרליקת הבסן עגמו מילתא' דפשיטא דלא חמני להדליקה שלא במקומו דהדלקה במקומו בעינן משא"כ הכא כהנוכה דלא שייך הך טעמא דהתם ודאי' דבעינן הרליקת במקום המזה דחמכה ודוק. אי נתי' שאני' הכא גבי חנוכה דעיקר' המזה היא הדלקה לחון משום פירושוני' נוסא דלא לאו הכי הויהא אומר' לזכו' להדליקת משא"כ כשמדליקה חפכנים ומוציאה לחון לא מיכברא מילתא' דמשום פירושוני' נוסא הוא משא"כ התם לענין המורה לא שייך הך טעמא ודוק:

אינה הלכה למשה . גם תלמי' פשיטא ליה דהויא הלל' ע"ג שם מתוך מנה שאני דואה עס בתאו' הרב חוות יאיר לא הוכיח כלל הא דארבע בתיס דהיא הלל' :

ורע

שמתהו על הרמב"ם דאמאי קאמר דשטר תני מראורייתא דשטר כמי הוא מהקשא רויבאה והיתא וא"כ למה קאמר שהוא מן התורה וכבר פלא וי' פתשוכח ז"ל הביאה הרמב"ם ז"ל בס"ל ותיירך דשטר היו ורמי' דראורייתא דפ"ק קידושין אמרו לר' יוחנן דלמדי ביאה תבעולת בעל' דלא קני למילין מוכעלה דהוא אמוכא דתרתני בעינן כסף וכיאה וכי תימא כערה המאורסה היכי משכחת לה ותיירכו כבון שקרסה כשטר הואיל ובומר ומוציא בומר ומכניס ג"כ ע"כ שטר נפקא לן מנערה המאורסה וא"כ לכך נקרא דבר תורה ע"כ :

וראייתי

להרפ' לח"מ ז"ל שמתהו וגל תשובה זו דמ"מ מהקשא רויבאה והיתה שמעינן לה דאי בלאו הקשא וכו' א"כ לישאוק קרא מוניאה והיה וכו' ע"ג שהאריך . ולערך' דלמ"מ כלל דאע"ג דמהקשא רויבאה והיתה גמרינן לה סוף סוף הא איגלאי לן מילתא מש"ס דהויא דראורייתא ולא רמיא לכסף ומתפייא כמו ביאה . ותמצא דכללא דכ"ל לן הרמב"ם ז"ל בס"פ ק"א הוא דכל מילתא דאתיא מנ"ס או מהקשא אינו נקרא דראורייתא זולת אי אחר תלמודא דהיא דראורייתא וכנ"ס ה"ק ז"ל וז"ל ומ"ס ריבון וכו' הוא מן השרש השני וכו' א"כ ואמרו בה"ס בכיורו שהם מן התורה ע"ג א"כ כל דנתקרא לכו ע"ג דהוא מהתורה אע"ג דהוא מנ"ס או מהקשא ע"כ שפיר קרינן ליה דראורייתא וה"כ דכוותא דכיון דאיתכריר לן מה"ס דשטר הוי דראורייתא דקאמר סקילה דנערה המאורסה היכי משכחת לה ומוקי לה בשטר ש"ס דראורייתא הוי א"כ ק"ס דמהקשא גמרינן לה מאי איכפת לן בכ"י :

ג

מה שהביא ריאה מההיא דפ"ו דהקואות וכו' וט"ו עלה בתוספתא כוית מן הנכסיה ולפע"ס מן השרץ ספק יש בהם בשיעור ספק אין בהם ספקן טמא שכל דבר שצ"ק מן התורה ושיעורו מנ"ס ספקו טמא ומדרי' בהס' עירובין דשיעורין הל"מ וע"ג אינה חכמת לע"ד דאיבא להימר דלא קאי אלא חטומאית שרץ ושיעורו או מפורש לא חורבנן הוא דפירשטו כדאמרין בפ"ב דהגיגה דא טומאו' מיכתב כתיבן לא נכרכא לא לכעדרה מן השרץ דלא כתובא דתניא בההי' יכול ככולס ת"ל מהם יכול בהקפתת ת"ל בהם הא כיצד עד שיגיע כחפצתו שהוא ככולו ושיעורו ככעדרה שכן חומט החילתו ככעדרה ר"ב בר יהודה כוונת הל"מ ע"כ הרי דפירוש דשיעור טומאית שרץ ח"ל אינה הם דפירשטו . לפי קרי ליה ד"ס ולא קאי מאי דקתני בתוספתא ושיעורו קוד"ס אלא אכעדרה מן השרץ דאיבא למימה דאינה הלכה להשהי' כלל דהא כללא יתיב לן הרמב"ם ז"ל בהקדמת' לפי' המעשה שדר וריעם דלא משכחת הלכה דפליגי בה ח"ל כלל למד ההלכה היא כך ולמד ההלכה היא כך ומאי דתמצא דפליגי לפעמים אלא בעינן רמייה בהאי קרא היא רמויה קוד' הפיק לה מאי קרא ותר' הפיק לה מהאי קרא וכל פלוגתייהו היא לאסמכה אקרא וע"ג דכרינו ז"ל כי חיים הם : וא"כ אי אמרינן דשיעור טומאית שרץ היא הל"מ היכי פליגי ת"ק וז"ל בר יהודה התם כסף"ק דתנינה דלמדי ככעדרה ולמד חפ"י ככל שהוא דהא וכו' הל"מא שחפרנס משכחת לה אפי' ככל דהו"א וכו' לדרייה כיון דתני טעמא בהכי משמע דאפי' בכל דהו אלא דהוי דלאו הלכה היא : ומ"ס הרמב"ם ז"ל בפ"ב בהמ"א דשיעורין הם ומחלוקתם קוא ט"ס וכתן שכתב עס הקסם המגיה וע"ג שדכרינו אחת וזרח :

דאפי' כנזות דרכן ומה שמדשו כבון מנילם וחפסה פעמס זקן המרא אלא בדבר דעיקרו מן התורה כמס"ל וכוה אחי שפיר פירושו בש"ס לרעת הרמב"ם ולבג"ד מה שקשה למדן מההיא דתמריס ל"ק דהא כתב הר"ן עס וז"ל אכל אסור אל מדרייהם שיבא לכפוף לגדי אסור תורה ואף יהיה בו חיוב כרת א"כ פק"ג איבא חיובא לזקן המרא או לא כהא גריבא עינן כבון שקרס ארס את האשה בחינת כשעה ששית שאסור כהכאה מדרייהם או וכו' דק"ל ראינן חוששין לקידושין וכו' אחר וקידוש קידושין אחרים שגריבוי חכמים חקורשת לשני ואסורה דלאשון אסור כרת וכו' הזקן והתירה לראשון מקני שלא גריבא צפיינו שיבא אותו דבר שקרס בו אסור כהכאה מדרייהם אם נאמר מאחר שאין המחלוקת לעקור דבר מראורייתא לא מדרכנן פטור או לאמר מאחר שצבשו חולקין דברר אסור דבר שחיבין על דונו כרת ועל שבנתו חטאת והא חיוב ולרעת הרמב"ם פטור ולרעת הרמב"ם חיוב וכמו שהאריך הרמב"ם ז"ל בס' המצות וצ"ע א"כ ואמר מרן שדוקא בזה הוא דנעשה זקן ממרא ולא בעינן אחר אף שכל מיני דרכנן כלולים בלאו דלא תבור הוא לעבור בלאו דקרא ולעולם דאיכס המיתין אלא אם הורה לעשות ספק דבר תורה דלא כמו שהכין הרמב"ם בעד הרמב"ם ולזה מילת' דמכין בס' חבילת אסתר ומעתה דברי מרן מוסלוקים מקושיות כי אם מה שהקשה הג"ל וקראת דלוח כיוון א"ל בת"ס ואיפשר וכו' :

עלה בתוספתא כוית מן הנכסיה ולפע"ס מן השרץ ספק יש בהם בשיעור ספק אין בהם ספקן טמא שכל דבר שצ"ק מן התורה ושיעורו מנ"ס ספקו טמא ומדרי' בהס' עירובין דשיעורין הל"מ וע"ג אינה חכמת לע"ד דאיבא להימר דלא קאי אלא חטומאית שרץ ושיעורו או מפורש לא חורבנן הוא דפירשטו כדאמרין בפ"ב דהגיגה דא טומאו' מיכתב כתיבן לא נכרכא לא לכעדרה מן השרץ דלא כתובא דתניא בההי' יכול ככולס ת"ל מהם יכול בהקפתת ת"ל בהם הא כיצד עד שיגיע כחפצתו שהוא ככולו ושיעורו ככעדרה שכן חומט החילתו ככעדרה ר"ב בר יהודה כוונת הל"מ ע"כ הרי דפירוש דשיעור טומאית שרץ ח"ל אינה הם דפירשטו . לפי קרי ליה ד"ס ולא קאי מאי דקתני בתוספתא ושיעורו קוד"ס אלא אכעדרה מן השרץ דאיבא למימה דאינה הלכה להשהי' כלל דהא כללא יתיב לן הרמב"ם ז"ל בהקדמת' לפי' המעשה שדר וריעם דלא משכחת הלכה דפליגי בה ח"ל כלל למד ההלכה היא כך ולמד ההלכה היא כך ומאי דתמצא דפליגי לפעמים אלא בעינן רמייה בהאי קרא היא רמויה קוד' הפיק לה מאי קרא ותר' הפיק לה מהאי קרא וכל פלוגתייהו היא לאסמכה אקרא וע"ג דכרינו ז"ל כי חיים הם : וא"כ אי אמרינן דשיעור טומאית שרץ היא הל"מ היכי פליגי ת"ק וז"ל בר יהודה התם כסף"ק דתנינה דלמדי ככעדרה ולמד חפ"י ככל שהוא דהא וכו' הל"מא שחפרנס משכחת לה אפי' ככל דהו"א וכו' לדרייה כיון דתני טעמא בהכי משמע דאפי' בכל דהו אלא דהוי דלאו הלכה היא : ומ"ס הרמב"ם ז"ל בפ"ב בהמ"א דשיעורין הם ומחלוקתם קוא ט"ס וכתן שכתב עס הקסם המגיה וע"ג שדכרינו אחת וזרח :

(א"ר"ב) עינן כשול"ת חוות יאיר ז"ל בס' ה"ב כמה התמרחר על כלל הרמב"ם הני' דההלכה להשהי' ליבא מחלוקת ועינן עס כסוף הסיון שהביא דברי הכ"ע והראיות הנו' מחלוקות וקלנסה ככרחה דס"ל שיבא הלכה למשה אף דאיבא מחלוקת דהא עס לעיל הוכיח הא דסוף פ"ק דתנינה והיינו משום דהם הרבה להשיב ראיוס הפך דברי הרמב"ם אכל מ"ת הו"ל להעיר דכ"י דברי הרמב"ם

נכתם הרבות אישות לרוד

ע"ז דלא קא פריך לעיל ד"ה אלא את נא דאמאי אינטיך
לא תווי לטטר מקרא וכו' יעב דקרוק לישנא ד"ס לא משמע
הכי דקאמר לא לכתוב רחמנא בשטר ותיתי מסך משמע
דהפירכא היא הקרא דוינאה והיתה דלמא לי ג"ס כלל וקאי
דכתייב תלישנא דרש"ז זל סב' קשיא ליה הך תנא וכו' לא
ידעתי מאי לויא מיימי תלשון רש"ז דאיפכא משמע תלשון רש"ז
זל סב' זל הוא תנא דלעיל דפריך בכולהו והלא רין הוא והרר
וכו' ואנריכיה קרא ללי' קרא בכולהו וכו' משמע דקרא קא
פריך :

יעוד הקשה הרב להם מהנה זל לרעת רבינו דס"ל
דכסף היו מדרבנן אס' כן כהא דאמר רב הונא
דף ה' החופה קונה ועריך ליה רבא דטלס תנן ארכע לא תנן
ושני אב"י דתנא חלתא דכתיבא בהדיא קתני חלתא דלא
בתיבא בהדיא לא קתני והשתא כיון דכסף הוא אתי גוג"ס
והוא דרבנן ותנא ליה הו"ל למהני נמי חופה דאתיב בתה
הנר . ולא קשה מדי לענ"ד דאדרבא תמס ראיה לרעת
הרמב"ם דאי ברעת הרמב"ם זל ושייעת מרחמיה דהנך תלת
דקתני מתני' כוליה דאורייתא א"כ איציקרא דוינא מאי קא
פריך רבא לרב הונא דתנא זל קא תני אלא דאורייתא ולא
דרבנן לא נחית למהני . ואב"י קאי אינטיך לשנויי הכי
חלתא דכתיבא וכו' והו"ל לשנויי שנוייה דוינא דתנא לא
קתני אלא דאורייתא ולא דרבנן דחליבא דכ"ע חופה מדרבנן
הוא דהויא כדמשמע מדברי הרמב"ם זל בפסקי' ואלא לאו
שמע מינה דכיון דכסף נמי מדברי סופרים והניא ליה הו"ל
לקתני נמי חופה הגם דהויא מדרבנן ולהכי לא אשרח אב"י
לשנויי אלא משום דהנך כתיבי בקרא פירוש רמזי בקרא
דאפי' כסף אית ליה רמז בקרא משא"כ חופה ורוק :

כתב חזן זל ככ"מ השם הר' אברהם בנו של הרמב"ם
זל שהקשו לו על מה שכתב רבינו מצות עשה של
תורה לקדש את האשה כמה שאמרו בפ' אלו מנלחין דף זח
גבי הא דאין נושאין נשים במועד דהוה בעי דלירויי מינה
לסיועו לשמואל דקאמר חותר לארס אשה במועד דרוקא
גישואין הוא דאסיר הא אינוסין שרי וקאמר דאי תנא לא
תיסעיה דלא מבעינא קאמרי לא מבעינא לארס דלא הוי
מועד דאסיר אלא אפי' לישא דקא עביד מצוה אסיר ועיין
שם מה שפירז זל . ולי דהויא אפשר לומר דפירושא דתלמודא
הכי הוי דהנה התם בפירקא קמא דף ח' ע"ב אמרינן דטעמ'
הוי משום הטורה דטרחא שלא לצורך המועד היא ר' יצחק
כסא אמר מפני כיוול פריה ורביה ופי' רש"ז זל דאי שרו
להו ביום טוב אין ארס גושא אשה כל השנה בולה לא מתתין
עד המועד שיעשה טורה אחת למועד ולכשואין ע"כ וכפי
זה כונת הש"ס התם דף ח' הכי הוא לא מבעינא לארס דלא קא
עביד מצוה פירוש מצות פריה ורביה באירוסין שלו ובהג"ג
חלתא דפשיטא היא דאיכא למימר שמה אס נקוד לו במועד
לארס יבוא להניח עד המועד הגם שירצה לארס עור קורס
המועד משום דלית ליה מצות פריה ורביה באירוסין וכמה
שכה משמו עד המועד הינו מוטל מצות פריה ורביה אלא
אפי' לישא אשה דוראי מקיים הוא מצות פריה ורביה
וס"ד אמרינא דלכא להישא שמה יבוא אדעתא דהכי עד
המועד מאחר דאיכא כיוול מצות פריה ורביה לא חיישין
להכי קא משמע לן דאף עפ"י כן חיישין ולעולם תלמודא לא
איידי במצות קידושין דאדם דהיא מצוה ג"כ עפ"י לא תיירי
אלא במצוה שכתבא מעבב הנישואין מעבב לעשות מצות
פריה ורביה שבהמשך וכן ההוא היה יכול לפירה ולרבות
משא"כ לגבי מצות הקידושין הגם דהיא מצוה ג"כ עפ"י כן
בשמועבה לזמן אחר אינו מוטל בזה מצות פריה ורביה
דאפי' היה מתארס לאו בהכי תלינא קיומי מצות פריה ורביה

ורוק ואפשר שזה כונת רש"ז זל סב' זל דקצביר מצוה
דעוסק כפריה ורביה עב"ל :

וראיתי לרבינו זל סכתב בספר המצות זל מצוה ר"ב
הוא שנינו לבעול בקידושין ולתת דבר כיר
האשה או בשטר או בכדיה וזו היא מצות קידושין והרמז עליו
בי יקח איש אשה וכו' אליה ובעלה וכו' הורה שהוא יקנה
בכדיה ואמר וינאה והיתה כי כמו שהזכיר בשטר אף
ההוייה בשטר וכמו כן למדנו שהיא כקניית ככסף מאומרו
באמה העבריה אין כסף לארון זה אבל יש כסף לארון אחר
ומנו אב אבל קידושין דאורייתא אמנם אין מביאין שהם
בכדיה כמו שכתב ר' במקומות מכתובות וקידושין ונדה וכו'
ובביאור אמרו קידושי ביאה שהם דאורייתא עד כאן לשון
הרמב"ם שם . ודבריו זל כללוא ומני מרא דחזין דבפירקא
קמא דקידושין דף ע' קא אמר הש"ס דאי מהאי קרא רבי
יקח איש אשה ובעלה הוא אמרינא עד דהוון תרתי כסף וכדיה
להכי אצטריך ר' יוחנן לאתויי מקרא אחרניא דבעולת בעל
וא"כ איך אייתי הרב זל ר' ראה מהאי קרא דמי יקח איש ובעלה
הא משמע דבעינן תרתי ובעלה למורה לא סמיכא לאתקווי
ולקושיא זל חזינן דליתא דליתא לא סמיכא לאתקווי
שהוא דרשא פשוט יתיר ולהכי אייתי קרא רבי יקח ובעלה
משא"כ מהך פסוקא דבעולת בעל אינו מבורר דקאי על
הביאה ור' יוחנן דמייתי ליה גס הוא מורה דעיקר הדליה
אינה אלא מהאי קרא דבעלה אלא רבי יחזי דלא כטיעה לומר
דבעינן תרתי גלי לן קרא התם בההיא דבעולת בעל ואיך
קרא גלי לן פירושא דהך קרא רבי יקח בל' קאמר ולא בעינן
תרתי . ולהכי תמצא נמי לענין כסף דאייתי קרא דאמה
העבריה דאין כסף לארון זה אבל יש כסף לארון אחר ולתנא
דמתני' קאמר בגמרא דנפקא ליה קיסה קיסה חסדה עפרון
עם כו' כפר לו קרא שהוא מבורר בכתוב דקרא דכסף מיידי
כדשת האמורא דב יהודה אמר רב :

יעוד הקשה הרב ל"מ זל לרדברי רבינו מאי קא פריך
בגמ' אמאי דאמר רב יהודה אמר רב אשי כל כסף
האמור בתורה כסף צרי נשל דבריהם כסף מדינה ופריך והרי
קרושי אשה דכתיב כי יקח איש אשה ובעלה ונמר קיסה
קיסה חסדה עפרון ותנן כ"ה אומרים בפרוטה ובטה פרוטה
גימא רב אשי דאמר ככ"ס ומשני אלא אי אתמר הכי אמר
וכו' ולדידיה זל מאי פריך דלא קאמר רב אשי לא כסף האמור
בתורה אבל כסף קידושין דרבנן והאיכא דכונת הקו' היא
דכיון דכסף קידושין מוכסף דעפרין קא נמרינן ליה שהוא
מראורייתא א"כ כי היטי דהתם בכסף עפרין הוא כסף צרי
לדידיה זל ה"ה נמי הכסף קידושין כיון דמיניה קא נמיר ומאי
קא אמרינן כ"ה פרוטה וטוה פרוטה . ואיני תנן דבריו זל
מרא דמאי דקאמר רב אשי דרבנן היינו אפי"ג דמרא דאורייתא
קא נמרינן ליה מוכסף המוכבר בתורה עם כל זה כיון דהוא
דרבנן הוא כסף מדינה . ותו לדידיה זל מה יענה לדיעה
רב יהודה גופיה דף ג' ע"ב דפי' טעמא דהתני' דקתני כסף
והוא דקאמר קרא באמה העבריה וינאה חסם אין כסף אין
כסף לארון זה אבל יש כסף לארון ומנו אביה ארי
לדידיה מאי דקתני מתני' כסף הוא מקרא דאורייתא ממש
וכפי דבריו רב אשי שאמר רב יהודה גופיה משמו דכסף
המווכבר בתורה הוא כסף צרי א"כ לדידיה אין קתני כ"ה
פרוטה שזה פרוטה ואמאי לא פריך ליה תלמודא קושא יותר
חזקה וליכא למימר דס"ל תלמודא דרב יהודה אפי"ג דקאמר
לה למימרא דרב אשי עם כל זה לא סבירא ליה כותיה אלא
דכסף האמור בתורה נמי הוא כסף מדינה מו"ל לאפשוני
פלוגתא מסתמא לא פליג עליה אלא דרמי דלא קאמר רב אשי
דרבנן הוא כסף מדינה אלא לדיעה ליה רתו כלל בקרא משא"כ
כסף

כסף הרמוז בקרא כתוב בתורה מקרא והוא נזי ונלכזי פריך שפיר אלף דאעפוב הלח"ס זל סוכר נקרא דברי סופרים מאמר שאינו מפורש בתורה וכפי זה הוא דרין דהיה הני להקשות אמיתא קמייתא דרב יהודה דמיתא לכסף מאמה העכרייה ולמיחר נישא רב ורב אשי פלוגי דלמר כסף האמור בתורה נזי ולמר מדינה אלף דפריך להבין סברת רב אשי וכלאו הכי פריך קושא חוזה:

אלף

אי קשיא הא קשיא לנביו זל דאם איתא דכסף המוזכר במתני הוא דרבנן א"כ איך רב יהודה קא חזינן דקבמיר לה מקרא כהדיא דויצאה חכס אין בכף וכיין דמעוסא דקרא הוא א"כ הוי דאורייתא:

והו

דקמיין דתלמודא קא פריך התם דף ר' והאוי ויצאה חכס להכי הוא דאיתא הא תבעי ליה ויצאה חכס אלן ימי בברות אין כסף אלן ימי כעדתי ולאטריך לשמוי דמיתורא דדור קא נפקי לה שבע מינה דהיא ואלטריך לשמוי דמיתורא דהרמב"ס ס"ל לפסוק במחן דמפיק לה מקימה קימה דהא חזינן ליה בס' המצות ר"ב מיייתי ליה מקרא דויצאה חכס אין בכף וכמו ש"כ"ה למהן כס"ד - ונ"ע - ולאטריך לומר דטעמא דהכח בס' המצות מהך קרא הוא לצד שהוא יורה מפורש בו כסף:

עוד

כחב הרב המגיד זל וזל דע שצפ"ב לדברי רבינו דכ"ל שטרס מדברי סופרים הוא בומר כה כמו השטר והביאה ובמיחור כתב כאן כיון שנקיט האשה באחד משלשה דברים אלן נעשית מקודשת והכא עליה חוק מבעלה הייב מיתת כ"ד וכו' וכן מתבאר בהרבה מקומות שאין קידישי אחר חופסים כה אחר הכסף וכו' ע"כ ותמה עליו הרב מטנה למלך דהו סותר ה"ש הוא עצמו בפ' ד' גבי ח"ש הרמב"ס זל המקדש בפסולי עדות אינה מקודשת וכו' כתב ודע שיש מחלוקת בין המפרשים זל אפ אלן הם מדברי תורה ואם אלן הם מדברי סופרים שפצת מן הנאונים סוכרים שכל אותם שהם נלמדים מן המדרש בקדושי האם הם מדברי סופרים וכ"כ רבינו בפ' ג' מהלכות ערות ויש לתמוה הא הוא זל כתב בן בפ' א' ההלכות אלן בני קדושי כסף דאע"פ דדברי סופרים קרי להו רבינו ח"ה דין תורה דהשתית להו ואם בא אחר עליה כהו וכו' ה"כ מלי נפקא לן לדעת רבינו אם קדושי האם נקרא דברי סופרים מאלן פסולים לגמרי הם ואם נקראשה בפנייה אינה נצריכה נט' ואולי לשאר הנאונים סכרי לרבר הלמד מ"ב מדות דין סופרים גמור אית להו ולכניהו דקא נפקא לומר מה הם הפסולים מן התורה או מ"ב מדות וכו' הוא רוחק ונ"ע - ודבריו זל תמוהים בעיני דמאי קא חקש על הר"ב המגיד זל דדברי הרב המגיד הם דברי הרמב"ס זל התם שכן מוכיחין דבריו כהדיא דנהרגים על הכא על המקודשת בכסף וכמו שהוכיח ה"ה זל - וכן מוכח נמי חסובין בפקא קמא קידושין דף ט' ע"כ לדעת רבי דמפיק לה לביאה מקרא דכי יקח איש אשה ובעלה לא אשכח לאוקמא לנערה המאורסה דקאמר קרא בסקילה היכי משכחת לה דהב כביאה אשת איש גמורה היא ולא בקדושין של כסף כחזין דליתניהו הוי משא"ב בתר דאיתיה לרבי מקרא דבעולת בעל א"כ אינלמי מילתא דקרא דכי יקח או קאמר וכמו שפירש רש"י זל התם וא"כ מצינן לאוקמא לנערה המאורסה וכסף וחיבה קרא - והו מלי דקמשי דלבעת הגאונים זל דוקא הוא דקאמר ולדיניה איכא חילוק - מה יענה לדעת הרמב"ס זל שכ' בהדיא התם בפ' ג' דפסולי עדות דמדברי סופרים נצריכה נט' כמ"ש זל בפסולי עדות של דברי סופרים או בעדים שהן ספק פסול תורה אם נציה לנכוס חזור ומקדש בכשרים ואם לא נציה לנכוס נצריכה נט'

חמו מספק ע"כ הרי להדיא דהרמב"ס לא חשיב להו לפסולי עדות מדברי סופרים כהדי ספק ולא קא חשיב להו כהדי פסולי עדות דאורייתא וא"כ קשה דברי הרמב"ס זל אהדרי - ותמיה אני מהרב מטנה למלך זל איך לא השגיח בדברי הרמב"ס אלן ותמה על הרב המגיד זל:

אשר

ע"כ נראה לי ברור דהרמב"ס זל מלתא דפשיטא דמאי דקאמר התם בפ' ג' או בפסולי עדות מדברי סופרים לא הוו ריכס כדאורייתא כמו כסף קדושי אשה אלן דברי סופרים ממש כריכס לגמרי אפ"ה קאמר דנצריכה נט' אם לא נציה לנכוס ולא הוו כדאורייתא גמורים וכפי זה נפקא מינה טובא אף לדעת הרמב"ס זל דכיון דכרכבן הוא דהוו קדושי האם נצריכה נט' כמו שכתב כאן הרמב"ס זל קשה מידי לדעת הרב המגיד זל וטעמא דמלתא דהנב דכסף נפקא לן מנורה שוה וקדושי האם נפקי מדכויי דקרא ג"כ וא"כ תרתייהו כחדא מחתא ניכיה ואמאי תפלגין בהו דין כסף דדינו כדיון תורה וקדושי האם כדיון דרכבן - אי לומר דטעמא הוי דש"מ קדושי כסף דכיון דמקמינן אחר האמת לנערה המאורסה דחייב בה קרא כסקילה אפי' בכסף למורהו כמו שכתבנו לנו מדר' נחמן וכמו שכתבתי לעיל ז"ל הרי להדיא דאפי' הכסף גמור בו להתייב הכא עליה מיתה כשגור ובאפי' משא"כ פסולי עדות דרכבן הגם דנפקי לך מדכויי דקרא ג"כ עכ"ל לא אש"חן דריכס כדיון תורה ולהכי לא אמרינן דריכס בפסולי עדות דאורייתא אלן בפסולי עדות דרכבן וכפי זה חזי דקאמר הרב המגיד זל בפ' א' דהנב דכסף קרי ליה דברי סופרים עכ"ל דינו כדיון תורה לאו כלל הוא דכל מלתא דקאמר בו הרמב"ס זל ר"ס הוה ריכס כדיון תורה הגם דאיתא מדרשא הא ליתא אלף דוקא בכסף וכיוצא בו דאיתביר לן מהש"ס דדינן כדאורייתא גמור ולא כל מילי - וכפי זה ח"ש רבינו בס' המצות דכל מילי דנפקי מדרשא או מ"ב מדות נקראים ר"ס לאו בגמרא חרא כליהו דיש מהם שהם דינס כדיון תורה ויש מהם שדינס כדרכבן והכל כפי מה שמתבאר לנו מהש"ס וכן מוכח מדבריו זל התם - וכדומה לזה כתב כשטר דהנב דאיתא מ"ש ויצאה והיתה קרי ליה דאורייתא משום דכש"ס משמע שהוא דומה לביאה דקאמר דמצינן לאוקמא לנערה המאורסה כשטר הייב משמע דכשטר דומה לביאה וכו' כ"ל ברור מדברי רבינו זל וכפי זה על דיון לומר דגם מ"ש כשטר משנה זל כתחילת הלכות אלן היינו דוקא בקדושי כסף ולא בכל מילי וזה מוכרח לומר כמו שהכרחנו לדעת הרמב"ס זל:

ומעתה

ה"ש מור"ם זל בהגהה בח"מ סי' ל"ג וזל וזל דקדושי האם נמי אינס פסולים חלף מדרכבן וכו' לעינן ערי קידושין וכו' דבריו זל משה אמרן ומ"ש השפתי כהן זל על דלעולם אויל ומורה שהנכ"ס זל דהנב דקרי להו ד"ש עכ"ל דין תורה גמור מית להו - אינו לל"ד כלל כמו שכתבתי ומ"ש מדברי הרב המגיד זל ראייה ומ"ש כאן אינה ראייה כלל ואדרבא מדברי הרב המגיד זל גופיה מוכחא מלתא הפך ממ"ש ומוכרח לפרש דבריו זל כמ"ש ובה הוא זל לא כתב כן כריש הלכות אשות חלף בכסף דכתבאר לוכן מדברי הרמב"ס זל וכן בכל מקום כמ"ש ואפי' כהלכה למשה חסיני גופיה כראה מדבריו זל למדקדק בדבריו דאין ולאו דפישיא בידיה - גם מדברי הכסף משנה זל אין ראייה וכמ"ש ואפי' אם תמצא לומר דמדברי מרן בכ"מ זל מוכח דס"ל דכל הגלמוד כמ"ש או כאחד מ"ב מדות דין תורה אית להו מה נעשה שהרמב"ס זל ניליה דעתי הפך - גם מה שהביא מיה ממש' רבינו בפ' ג' מהלכות אישות וזל המקדש כביאה הרי אלן קדושי תורה וכן מתקדשת כשטר מן התורה אבל הכסף מדברי סופרים וכן דין הכסף דין תורה ועיורשו

מכתם הלכות אישות לרוד

כפ' כ' מהלכות נערה בתולה וז' אני אומר שזה שאל' בתורה
 אל תחלל את בתך להזנותה שלא יאחר האב הואיל ולא
 חייתה בתורה תפחה ואוסם אלף שימן חזון לאב הרני סוכר
 בתו הבתולה לבוא עליה בכל מנין שארצה או וכו' בחינם
 לכך נאמר אל תחלל שהרי ברייתא בת"כ היא ומייתי לה
 הש"ס במקום הנשדפין דף ע"ו ע"א וע"ג וכו' שכתבתי לביעל
 ואיך אמר ז' כלשון אני אומר ואפשר דמאי דקאמר דרמב"ם
 ז' אני אומר הוא לומר דאין אבו יכולין לחייבו לביעול הקדשה
 בב' לאזין הסוס אל תחלל ומשום לא תהיה קדשה או לחייב
 האב בב' לאזין הסוס לא תהיה קדשה ומשום אל תחלל אלף
 ג' לרוב ז' דמה שאל זה קלאו של אל תחלל לא בא אלף על
 האב לחייבו בלאו ולא דלא תהיה קדשה הוא על הכובע
 והכעבלת וכו' ונזקק הכובע והכעבלת משום לא תהיה
 קדשה ע"כ . וכפי הטעם הראב"ד ז' שכתב הרב המגיד
 ז' דכפי דברי רבינו ז' המורה הדין חסלם עליה מנין והלא
 לוקה וק"ל אין אדם לוקה ומשלים וכו' . ולע"ד איך קושא
 לדעת הרב ז' דקרא היבא דתירצו שניהם או שנתן לה מה
 שרצה או כהנס או אובח משום לאו דלא תהיה קדשה ולקח
 הכובע והכעבלת מש"כ היבא דהיה הדבר באונס ובפיתוי
 דאז חייב לתת קנס או מלתא דפשיטא היא דלא לקח דאין
 אדם לוקה ומשלים וכן משמע מדבריו ז' בהדריא בפ' שני
 מהלכות נערה בתולה ש"כ ז' וז' שזה שחייתה תורה לאונס
 ולגפחה מנין ולא תלקות כשאיננה הדבר מקריה שלא מדעת
 אביה ולא הביעה עצמה לכך וכו' אבל אם הביעה בתו הבתולה
 מוכרת וכו' הרי היא קדשה ולוקה הכובע והכעבלת משום לא
 תהיה קדשה ע"כ הרי לה דהיא ובהיבא דחייב באונס דהיינו
 היבא דהוה בפיתוי שלא מדעת אביה מלתא דפשיטא דלא
 לקח דאין אדם לוקה ומשלים ולא לקח אלף היבא דהיה
 בראונס ובהכי מיירי דרמב"ם ז' הכל וזה ברור . גם מש"כ
 אלף ודאי מי שהזכרה לפיתוי אביה קדשה ע"כ ודאי שזה
 דעת רבינו גם כן שכוון שלא בא עליה אלף על ידי פיתוי לא
 מקריא קדשה ולא לוקה אלף משלם קנס לאביה וכו' שכתבתי
 ומתיה חכי איך נעלם מעיני מרן הראב"ד ז' כ' . ואפשר
 וקרב הדבר בעיני דלאו דברי הראב"ד הוא דהמלתא דמכיו
 בה בהשגתו הרב המגיד ז' ועיקר הטייתא בהשגתו היא
 הכתובה בפנינו . וזוה שהספה דרמב"ם ז' בתשובה על
 דעת רבינו ד"ל דחדשה אביה ליהדיוס מעיפה עלגם כלב
 וכו' וברעון שפני ישראל אשר רבד בו ה' ופלבשו אשר בשכס
 וכו' הרי דהיו להם עלנשים ופלבש בבבועה אלו היתה אסורה
 עליו לא יציר הכתוב ויקם אשה וילך וכת' ויאמר אבי הנערה
 אל חתמנו וכו' הרי משמע דמותרת הפלבש להדיוס ויש לומר
 דאין ככל אלה טענה על הרמב"ם ז' דהתם כיון דחויבין דקרא'
 ועיפה פלבש כלב ילדה וכו' שח"מ רות לפריה ורכיה וכו'
 רות לפריה ורכיה ולא לזכות ולשכיבא בעלמא שרי דלא
 קאמר הרמב"ם ז' על התם פרק שני מהלכות . ולתוס' דעילגש
 אסורא להדיוס אלף כל קהילא לטעיבא בעלמא ולא לפריה ורכיה
 אבל היון דמיוחדת לו והוא לפריה ורכיה שרי ומאי דקאמר
 הרמב"ם ז' על התם היינו דמאי דתאי דשרי בחלף דהיינו אפי'
 לשכיבא בעלמא . ולא לפריה ורכיה . בכה"ג קא אסר להדיוס
 מש"כ לפריה ורכיה שרי איף . כלל כתובה וכלל קדושין כיון
 שהיו לשם אשות ולא לשם זנות ונס ההיא דפלבש בבבועה
 לפריה ורכיה ולא לשכיבא בעלמא . ולהכי קרי לה קרא אשתו
 ברכתוב ויקם אשה וילך וקרי ליה חותנו . ודברי הרב המגיד
 ז' אינו מוכיח ב"ש . דכספרי חש"מ דלאו דלא תהיה קדשה בא
 להזירה בראת הפנויה כח"ש וכו' . אפשר שאינו לא כמיוחדת
 לכך כדכרי בהמ"ס ז' וכו' וברור הוא דלא מיירי לא כמיוחדת
 לכך וידי עליו ויצו מה דאיתא בת"כ כ' אל תחלל וכו' כמו
 שכתבתי

ועיקרו מדברי חפזים נאמר כיון איש אשה ואמרו
 חכמים לקוחים חלו יהיו בכסף נאמר נתתי כסף השדה קח
 מחיי עכ"ל ות' שמוסחו או נכבה וכו' ודמה ח"ש מרן הכסף
 משהו דמוסחו או אינה כנוסה ועיקר הנוסחא היא שמה אל
 הכסף דמכרייהם נאמר וכו' . ולענ"ד דבריו של מרן ז'
 ככונים וכרויים ובידתו נכונה וכוונה דאע"כ דכסף דין
 תורה אית ליה מ"מ אחאי הרמב"ם ז' כתב לישאל רובן
 דמשמע שהוא שוה לגמרי לנטר וכיאה ואם תמצא לומר
 דאיתא לאשמועינן הך דינא דלא פלגינאו אלף כסף לא כדיון
 הוא מלתא כבר שתיבין לה חמש בתחילת פרק א' וכו' שרייך
 הרב המגיד ז' סס מדבריו ומאי אצטריך לאשמועינן הכא
 זמנא אחריית' ואפי' אם תמצא לומר כמ"ש הוא ז' מ"ח אין
 דאיה כלל דקרא קדושין של כסף ולא כל מילי דנפקי מיד
 חרות והמדרקק בדברי מרן הכסף משנה ז' וראה דלא קשה
 ליה אלף על תיבת וכן דמשמע שהכסף הוא חמש ככיהא
 ושטר ולא הוא שוה קרא דאורייתא וזה קרא ד"ס ולא
 שייכא תיבת וכן כיון שיש הפרש כניהם בפרט אחר וכל מה
 שמתריך התם בראיות הוא שלא לנגוד דאלו ראה דברי
 הרמב"ם ז' אל הכא לא היה כותב ח"ש ולא היה מתמיה על
 דברי הרב המגיד ז' והם כרויים וככונים ואין בהם כעל
 ועיקרם ותמיה אנימיהם איך נעלמו מהם דברי הרמב"ם חלה
 ואפשר דהיתה להם חיון גירסא אחרת כן כ"ל :

שם הלכה ד' קודם מתן תורה וכו' לפיכך כל
 הכובע וכו' תמה עליו הראב"ד
 ז' וז' אין קדשה אלף מוחסת המופקרת לכל אדם אבל
 המיוחדת עננה למיש אחר וכו' ומילתא דפשיטא היא לדעת
 רבינו ז' דעת הראב"ד ז' וראה לרוב מה"ש לפיכך כל
 הכובע אלף לשם זנות בלא קדושין לוקה כדוגמתו ז' דקרא
 אינו חייב תלקות אלף בשקול לשם זנות וכלל קדושין דהיינו
 שאינה מיוחדת לו וכוה הוא דמלקח לני וכמ"ש הרמב"ם ז'
 וברור וכן הוא בדברי רבינו בהדריא בפרק זה מהלכות אסורי
 ביאה הלכה ב' שהקדשה היא שהפקירה עצמה לכל שהיא
 במלקות ועש אמנם הם הוא בלא קדושין וקרייה גיווחדת לו
 שאינה לשם זנות או לא הויה בלאו אלף אסורה הוא מוקדמת
 קרא כי יקח איש אשה וכעלה ונחאי קרא הפקינו לכו
 לקדושין כפרקא קמא קדושין ש"מ דבעינן קדושין והיינו
 פלבש שהיא מיוחדת לו והיא כלל כתובה וכלל קדושין וכבר
 בתב רבינו להאי דינא בפ' ד' מהלכות מלכים ומשמע מהתם
 דאין בו לא אסור לאו ולא תלקות אלף אסורא כעלמא ואין
 אסורא משום לא תהיה קדשה כבר היה מדעת הראב"ד ז'
 שהבין בדברי רבינו . וכו' נראה מדבריו רבינו בהדריא בפ'
 ב' מהלכות נערה בתולה דאסורא דלא תהיה לא הוי אלף
 היבא דהויה מופקרת לכל ועם וכלן עתה על האי דקרא
 לומר לשם זנות אמנם לאו דלא תהיה קדשה אינו לא בתופק'
 לכל והוא גופיה הלוא דאל תחלל את בתך להזנותה שכתב
 פעם ב' כדאיתא בתורת כהנים ומייתי לה בסנהדרין בפ'
 הנשדפין וז' אל תחלל את בתך להזנותה זה המוסר דתו
 פנויה שלא לשם אשות וכן פנויה המוסרת עצמה וכו' . אלף
 לזכות יכול על מעשה יחיד פיקוש אם תסר בתו לאדם אחר
 ת"ל ומלאה הארץ זמה ולא על מעשה יחיד משמע דאילו
 במעשה יחיד אין בו לאו כיון דיהיה לו לשכיבא אמנם איכא
 אסורא דנפקי לן ממי יקח איש אשה דהשמע דבעינן קדושין
 וכ"כ הרב קמית ספר והרב פרשת דברים ז' בדרך מנותק
 דאזכרה זו בפלו' . וכ"כ הרמב"ם ז' בס' המנות לאזין
 ש"ס :

אלף דאני תמיה כזה ח"כ אחאי אינו עובר בשני
 לאזין . ותו יש להבין מו' שכ' הרמב"ם ז' סתם

שכתבתי לעיל דתרויהו על ענין אחד הם להעת רבינו . גם
 חס"כ ראוה לרכרי רבינו מדאמרין בכל חובתא חזקה אין
 אדם עושה התורה בלא הווי עומק וזוה ואם לא היתה הפנייה
 באיסור מן התורה לא הווי עומק וזוה ואם לא היתה הפנייה
 כלהו איכס לא ויהי כיה ע"כ . ואזני תמיה כוה שהרי גם
 הראב"ד ז"ל מורה כוה דאיסורא דפנייה שאינה מופקרת הוי
 מן התורה ואינו תמיה על רבינו אלא על תמי דמשמע ליה
 מדבריו ז"ל דמיידי הכא כשאזנה מופקרת לכל ואף עפ"י כן
 חייבו מלקות וקאמר איהו ז"ל דכהיה איהן כה לא לאו ולא
 מלקות ואין מלקות אלא במופקרת לכל וכבר כתבתי שרעת
 רבינו ז"ל הכא נמי לא מיידי אלא במופקרת לכל . וידע סגן
 הוא דעת הראב"ד ז"ל דאפי' תיחדת לו כיון שהיה בלא כתובה
 וכלא קדושין אסירא מדאורייתא חרלא הסינו לרבינו ז"ל בפ' ד'
 מהלכות הלכות ש"כ דפולגא אסורה להדיט ולא שריא אלא
 לתלך ש"מ ראויל ומורה כוה וכנהת הסבתו ז"ל כח"ס .
 ותמיה אנו על הרב המגיד ז"ל דאף לפי דעתו ז"ל מ"מ האו
 ראוה מיידי לרכרי רבינו דקאמר הכא שהיה בלאו נהי דמיידי
 ראוה לפי דעתו דהיא מדאורייתא מ"מ בלאו וימלקות כ"ל .
 ואפשר דכוותו ז"ל רבינו דלמדנו מדבריו ר"ל בכל דוכתא
 דאפילו פנייה שאינה מופקרת הווי אסורה מדאורייתא ולא
 מדרכנין מדממני רבני אחזקה וו ולא אשכחן היכא רבינא
 בדאורייתא . איכא למימר דהוא בכלל הלוא דלא תהיה
 קדשה ג"כ ומיידי אפי' תיחדת לו ולפי תש"כ להעלה הו'
 אינו גם ת"ס הרב המגיד ז"ל להכיא ראוה מדאורייתא כפ'
 הכא על וכתודף ק"ט לר' אליעזר עמו הכא על הפנייה
 שלא לשם אשות עשה וזוה ואפי' דלא קימ"ל כר' אליעזר
 מ"מ משמע דאסור לאו איכא דאי מן התורה היה מותר היכי
 אחר ר' אליעזר דמקרייא וזוה ודבריו ז"ל אינם חוכני לעכ"ד
 דלאו רישיה סיפיה ולא סיפיה רישיה דבתמילה קאמר דח"מ
 משמע דאיסור לאו איכא ובתר הכי כתב דאי מן התורה היה
 מותר וכו' משמע שרצה להכיא ראוה שהיא אסורה מן התורה
 ולא בלאו . ותו דח"כ קאי ראוה לרכרי הרמב"ם ז"ל ואפי'
 כיחא דלאו בדיוקא הם דבריו ז"ל וכנהתו היא דאם מן התורה
 אינה בלאו היכי קא אחר ר' אליעזר וכו' דמקרייא וזוה וכפי
 זה שפיר מיידי ראוה לרכרי הרמב"ם ז"ל . קשה טובא ע"ז
 דהא אשכחן להרמב"ם ז"ל בפ' ז' מהלכות אסורי ביאה ש"כ
 דאפי' באסור עשה עושה אידה וזוה ע"ש הלכה ב' ואם כן
 הכא נמי ניחא לסכרת ר' אליעזר הכי ותכ"ל לאתניו ראוה
 ללאו ומכ"ס לרדין דלא קול בתיה . ותו דהתם מיידי במופקר'
 לכל כח"ס רבינו התם בהדיא ומכ"ל לשאינה מופקרת שהיא
 בלאו לדעת ז"ל בדבית רבינו . טוב ראיתי להר"ב מוהרש"א
 ז"ל כס' מקראי קדש שהקשה על הרב המגיד ז"ל הבינות חבילו'
 של קישות וילת שכינותי כומצת לדעתו ז"ל ועיין בסוף ס'
 ע"ז החיים . ומ"מ מה שראיתי שמהם על מה שכתב מרן
 הכסף משנה ז"ל בפ' ז' מהלכות מלכים אמאי דכתב רבינו
 דהדיט אסור בפולגא . כתב דכיון דלוקה תמוס דלא תהיט
 קדשה הדיט אסור בפולגא דתמוהיט רבינו ז"ל דהוא עצמו
 כתב בפ' כ' מהלכות בערה כתולה לדעת רבינו דאינו לוקה
 רק במופקרת ונמצאו דבריו סותרים זה את זה ע"כ ולע"ד
 נראה דכוותו מרן ז"ל הוא רבינו ראשכחן דהמופקרת אסירא
 מדאורייתא ולוקה עליה גורין אפי' כשאזנה מופקרת דאי
 לא הווי מופקרת אסירא מדאורייתא לא הווי חיישין למיגזר
 בפולגא לאסור הגם דאינה מופקרת ולעולם אזיל ומורה מרן
 ז"ל דפולגא היא חבורת דוד דגורו על הפנייה וכהכי לא קשה
 מה שהקשה עוד התם ז"ל דהיי פולגא . אסורה חבורת דוד .
 גם כה"ס לא קשה מה שהקשה הרי אף לדעת הראב"ד ז"ל
 דס"ל דלא לקי אפ"ה מורה דהדיט אסור בפולגא ואין תלאו

הרב כיון דלוקה ע"כ וכמה שכתבתי לא קשה מדי .
כתב רש"י ז"ל בסוף פ' חיי שרה ז"ל פלגאם נשים
 בכתובה פלגאם שלא בכתובת עכ"ל וטעם עליו
 הרמב"ן ז"ל ז"ל שאין הדבר כן כי לא תקרא פלגא לא כשהיא
 בלא קדושין כי הפנייה מדבריו סופרים והבייראם כסנהדרין
 פלגאם בלא כתובה בקדושין עכ"ל . כיון להקשות על רש"י
 ז"ל דמשמע מדבריו דאין כיון נשים פלגאם לא הכתובה אבל
 קדושין מדבריו דאין כיון נשים פלגאם . ותמה עליו דתתי
 חזא כי לא תקרא פלגאם לא בלא כתובה וכלא קדושין ואמרו
 כי הכתובה מר"ס הכונה רביון דהיא מר"ס דלא תקנו לה לא
 שלא יהיה נקל בעיניו להוציאה כדאיתא בפ' האשה רבה א"כ
 מדאורייתא בקדושין לחודיהו הווי אשה וא"כ מדאורייתא
 מה שפרש בין אשה לפלגאם לא ודאי דפלגאם היא בלא קדושין
 נמי וכיון דמן התורה היא בלא קדושין לא תקינו לה רבנן נמי
 כתובה ולא חששו לה חששו דתיהי נקל בעיניו להוציאה .
 ואפשר דטעמא הווי דלא חששו לפלגאם כוה חששו דלאו לפריה
 ודביה קיימא ולא הכי לא חששו לה רבנן אס תמיה נקל בעיניו
 להוציאה דקאי לחאי דאמרין בפ' האשה רבה דף פ"ט ע"א
 דטעמא תמי אמור רבנן התם באשה שהלך בעלה למדינת
 הים ואמרו לה טות בעלך . ונמצא חי דמצא מזה ומזה ואין לה
 כתובה לא מזה ולא מזה חששו כדי שתהיה נקל בעיניו
 להוציאה . וראיתי להרא"ם ז"ל בפ' התורה שרצה להרין על
 דש"י ז"ל ותחילת דבריו ז"ל כתב ז"ל וכו' ענינה טענה כי הרב
 ז"ל כבר גילה דעתו שפירושו זה הוא מההיא דסנהדרין ואם
 כן אי אפשר לומר חזקתא אלא שזוהתו היתה גבא בכתובה
 פלגאם שלא בכתובה כח"ס הראב"ד ז"ל בהשבתיו או
 שהיה מפרש דהיא דפלגאם בלא כתובה וקדושין בלא
 שיהי יחד כוה בשנים ואין שיהיה אין טענה על הרב ע"כ .
 ודבריו ז"ל תמוהים בעיני מדא דח"ס דהרב ז"ל היתה נוסחתו
 כהראב"ד ז"ל בהשבתיו אדרבא מדבריו הראב"ד אימכא
 שחייבין כפרקין משמע דגרסתו היתה בלא כתובה וכלא
 קדושין יע"ש . גם חס"כ דהיי מפרש שהיא בלא כתובה
 וקדושין הכונה בלא שניהם לא ידעתי פירושו דמאי דנקט
 הרמב"ן ז"ל בלשונו בלא כתובה וקדושין לא משום דהו' היא
 דהיימא דאית ליה כח"ס לומר דרש"י ז"ל מפרשה הכי הא ליתא
 דהיימא שש"ס היא בלא כתובה וכלא קדושין כוה הגירסא
 שלפנינו וכח"ס הרב המגיד ז"ל כפרקין ווס ברור לא שהרמב"ן
 ז"ל קינר דבריו ותמיה אנו מהרא"ם ז"ל . עוד כתב הרא"ם
 ז"ל ויש קצת ראיה לרכרי הרב וכו' עד קלה בעיניו להוציאה
 ואני שמעתי ולא אכתי דמה הכיא לישב לדעת רש"י ז"ל ואדרבא
 משם תיבנותיה דרש"י ז"ל דכר' יהודה לא מני אחי דס"ל דהרתי
 אית לה וכל מקום הא קתל דהלכה כר' וכו' מן דין לא הכפתי
 דבריו ז"ל כח"ס והוא דרין בפלגאם אס היתה בלא קדושין
 תהי קלה בעיניו להוציאה וכו' משמע דהגם ודאית לן
 כתובה אס תמיה בלא קדושין תהי קלה בעיניו להוציאה .
 ותמיה אנו דמה"ס משמע דלא אמרין תהי קלה בעיניו
 להוציאה אלא אכתובה וכיון דתקינהו לה בכתובה תו לא
 חיישין שתהא קלה בעיניו להוציאה כיון דנרין להוציא מעות
 ונמצע מלהוציאה משא"כ בקדושין תמי מניעה איכא חזר
 דאית כה קידושין והו' דח"כ מה הויעלו חז"ל בתקנתם באוננים
 התם בפ' האשה רבה דף פ"ט ע"א דטעמא דתקינהו שלא
 תטול האשה שהלך בעלה למדינת הים ונמצא חי שלא
 תטול כתובה לא מזה ולא מזה כרי שתהא קלה בעיניו להוציא'
 ואם אפי' בקדושין נמי לא תהא קלה בעיניו להוציאה מה
 הויעלו חז"ל בתקנתם ולוה יש לומר דנקוט מיהא פלגא בדרך
 דעכ"פ לא דמי כשצריך לתת לה גט וכתובה מהיכא דלא
 צריך לתת לה אלא גט . ותו דכפי דבריו ז"ל קידושין אלו הם
 גדרבכך

מכרם הלכות אישות לרוד

ז' עיני ח"ס הר' אברהם בנו של רבינו בתשובה כפ' ט"ו
 מהלכות אשורי ביאה דמה שהצריך רבינו כפ' ב' מהלכות
 כערה שתהא מופקרת היינו ללקות היא אמנם הכובל אפי'
 אינה מופקרת לוקה משום קדשה וע"ש. וקשה טובא על
 דבריו ז' שהיו רבינו כתב בפרק ז' התם ז' כל תקום שהוא
 לוקה היא לוקה וכ"מ שהוא אינו לוקה היא אינה לוקה וכו'
 וזלתי בשפחה חרופה בלבד ע"כ היו דלא אשכח דשנייא
 לעינו חלקות שהוא לוקה והיא אינה לוקה לא שפחה חרופה
 ואם איתא לרבוי הר"ם ז' הרי קדשה נמי כשאינה מופקרת
 שהוא לוקה והיא אינה לוקה. ואפשר לישב דהכי קאמר
 הרמב"ם ז' דלא אשכחן בשום דומתא שהכובל לוקה והיא
 אינה לוקה לעולם אלא שפחה חרופה דלעולם הוא לוקה והיא
 אינה לוקה אמנם קדשה דלפעמים הוא לוקה והיא אינה
 לוקה ולפעמים כשהיא מופקרת לוקים שניהם כהא לא קא
 עמיך הרמב"ם ז' לא כהילי דלעולם אין דינס משתנה דככל
 העריות הוא והוא לוקים לעולם וכשפחה היא אינה לוקה
 לעולם אלא הוא. אמנם מה שהביא ראיה דפנייה אפי' אינה
 מופקרת לוקה הוא חמ"כ רבינו בפרק ט"ו בעל ולא קדש
 אינס. לוקים משום ממורות ע"כ דייק מזה הרב הנו' דרוקא
 משום ממורות הוא דלא לקו אבל משום קדשה לקו יע"ש
 ולעב"ד אינה ראייה כלל חדא דהכי קאמר אינס לוקים משום
 ממורות כשום איפא היבא דהוי בלא קדושין אבל משום קדשה
 לפעמים לוקים אינה דהוי מופקרת ולפעמים לא לקו לא היא
 ולא היא היבא דלא היא דהוי מופקרת ע"ש. אמנם ממורות דלא
 שח' מופקרת משאינה מופקרת כל של קדש אינן לוקים. ותו
 דלפי דבריו ז' דחילק דהיבא דהוי מופקרת לקו שניהם והיבא
 דלא הוי מופקרת לוקה הוא ולא היא אם כאלו לדייק רבוי
 הרמב"ם ז' לא איפבא הוא דדייקין דתב בעל ולא קדש אינן
 לוקים משום ממורות משמע אבל משום קדשה לוקים שניהם
 בכל בונא. ח"פ ע"ג דאינה מופקרת וזה הוא הפך מה שחילק
 ומוכרח הוא לתרץ ולומר דהכי קאמר דהא משום ממורות
 לא לקה אבל משום קדשה יש פעמים דלקו שניהם דמסתתא
 דייקן דומה לנושא והיינו כמופקרת אס' כן ח"פ אנו קאמר
 כן לרבנו אבל לדייק ולומר דכזה לא לקו תרווייהו אבל
 משום קדשה פעמים לוקה חד מהם ופעמים לוקים שניהם
 מאן אמרה וכו' ששהריא שהבאתי לעיל שכתב רבינו דלא
 משכת לה דלקה הוא ולא היא אלא הכא על שפחה חרופה
 והנס שהשנו לעיל הוא רוחק גדול דהוה מצי למימר שפחה
 חרופה וקדשה ואי משום שהיה צריך הרמב"ם ז' לא להאריך לטון
 ולומר חוץ משפחה חרופה וקדשה שאינה מופקרת כרי שלא
 נטעה ברכיו הא יתא שהיו דיעת הר"א בנו ז' בפי פרושו
 דהיה דפ' א' מהלכות אישות היא כסתם פנייה שאינה
 מופקרת ולוה לוקה הוא ולא היא ומשום הכי כתב רבינו קדש'
 סתם. הרי דקדשה חתם בל' שלא פירש הוי אינה מופקרת
 ואם כן הרי לרבינו לכתוב חוץ משפחה חרופה וקדשה.
 וליכא לנטעי כלל וצ"ע עליו. וכן משא"כ בפרק א' מהלכות
 אישות אלא ודאי דרבוי הר' אברהם ז' ע"ב :

אך

את זה ראיתי להרב זרע אברהם חלק א' מ' כז'
 שכתב בזה דברים מתמיהים שמה שכתב הרמב"ם
 ז' ב' ב' ב' לאו דוקא לא אורחא דמילת' נקט דמי שהיא
 מוכנת. והומגמת לכל הנלכת ויושבת בשוק המיוחד לזנות ועלי
 זה הביא ראיה מהקדשה היא בענים וכו' ואעפ"י כן יפה
 השיבו על דברי הרב ז' כי הנה הרב ז' כלל בלשונו שני
 עניינים אחר שלא יאמר האב רבינו. אומר בתי הבתולה וכו'
 שניתן שלא יאמר אביה ליה לבוא עליה מוכח להדי' שאף שאינה
 מכינה עצמה לכל אלא לאיש אחד מדעתה ומדעת אביה
 וקראת קדשה ומה שסיים הרב שאם הניח בתו מוכנת לכל

מדרכין ואלו מדאורייתא אין לה לא כתובה ולא קדושין כיון
 דכל ההכרה שלה אינו אלא משום שלא תהא קלה בעיניו
 להזניחה וא"כ כפי זה אמאי אצטריך לדחוקי ולמסכני נפשיה
 ז' ולמימר דרש' ז' בדים כבדת הראב"ד פלגשים שלא
 בכתובה או ס"ל דפלגשים כלא תרתי כוונתם אבל קדושין
 אית להו והול' כפי שטתו זאת דלעולם ס"ל כדעת הרמב"ם
 ז' דכל כתובה וכל קדושין והיינו מאי דאיתא בסנהדרין
 והאי דמשמע מדברי רש"י ז' דקדושין אית להו היינו מדרכין
 דתקינו לה קדושין כרי שלא תהיה נקל בעיניו להזניחה דהא
 ודאי חלתא דפשיטא לכ"ע וליכא מאן דפליג דמאי דקאמר
 תלמודא כרי שלא תהא נקל בעיניו להזניחה היינו מדרכין
 וכמ"ס התוס' ז' התם הכרו וכ"מ נמי מדברי הרמב"ם ז'
 והעיקר הוא דתמיהת הרמב"ם ז' לא היא הנס דמשכת לה
 דתמצא דאית להו קדושין מדרכין כרי שלא תהיה נקל בעיניו
 וכו' מ"מ מדברי רש"י ז' משמע דמדאורייתא קאמר דאין
 זולוקו כין נשים לפלגשים אלא כהא חלתא דנשים בכתובה
 ופלגשים שלא בכתובה משא"כ בקדושין שוים הם רכי היכי
 דנשים קדושין אית בהו ומדאורייתא הכי נמי פלגשים. ולוה
 ז' דאי הוו נחתי רבנן לחוס לה לשאל תהא קלה בעיניו הוו
 מייש' לתקן לה כתובה ג"כ דאיכא פסידא דתמונא. אלא
 לאו ט"מ דמדאורייתא סו' דהוה הך קדושין וזה דוחק
 דאפשר דתקינו לה פלגא מיהא :

עוד

הביא ראיה הרמב"ם ז' לא גיה דפלגשים היא בקדושין
 דתלמודין כב"ד איש דמוס ומרמה יתעב ה' הם
 דואב ואחיתופל זה היתור ג"פ וס"ד וזה היתור ג' וזו עריות
 ונפשיה דמוס זה היתור ג"פ דכתיב בא' אל פלגשי אביך
 וכו' ואי איסור דפלגשים אינו אלא ביחוד מאי ג"ע איכא ע"כ
 ואינה ראייה לעב"ד כלל דעריות הוא לפי שהתורה אסרה
 ספגש להדי' ורוקא למלך שריא משא"כ להדי' אסרה
 וביאתו עליה הוא איסורא וכמ"ס הרמב"ם ז' ב' ד' מהלכות
 תלכס' להדי' אס' דכיון דלהדי' לא שריא אלא בקדושין
 כל שחא עליה בלא קדושין הרי זה ג"ע וכהא דאמרינן ג"כ
 בויקרא רבא על פסוק איש כי יפליא נדר וכו' כל המשסה
 נדרו סוף בא ליה יע"ג ג"ע וס"ד ג"ע מנין דהיה שאלה
 וזו דיהה הרי דהיה בתולה היתה וכו' וכעלה בלא קדושין
 היא ג"ע וכהי נמי רכותה דרוק. ולוה יש לומר דמאי דקא
 מייית ראייה הרמב"ם ז' לא היא לפי דעת הרמב"ם ז' דס"ל
 דפלגש שריא להדי' וכמו שכתב בתשובה הביאה מרן הכסף
 פוסק ז' בפרקין מהלכות אלו וכו' היתה ראייה לסבת רש'
 ז' לדעת הרמב"ם ז' לא שפיר דהא הרמב"ם ז' דפלגש בלא
 כתובה וכל קדושין ושריא להדי' אס' כן מאי קאמר התם
 בכ"ד שריא ג"ע הא שריא היא אלא דהיא דכקדושין הוא
 דהיא ולעולם לדעת רש"י ז' דלא יודיעין מאי ס"ל דאפשר
 דס"ל דפלגש אסרה להדי' כדעת הרמב"ם ז' לא ליכא ראייה
 מהתם כלל. וגם זו כד דייקין שפיר לאו ראייה היא ג"כ
 אפי' לדעת הרמב"ם ז' ז' דס"ל דשריא להדי' עם כז' אין ראייה
 לעולם דפלגש היא בלא כתובה וכל קדושין ואעפ"כ שפיר
 קרינן ליה עריות מאחר דקול דמתלך קונה אותה ביחוד א"כ
 כיון דנקמת ביחוד הוה ליה כאלתו לכל דבר והכא עליה הרי
 הוא כדיון עריות וכמו שדקדק הרמב"ם ז' על התם בפרק ד'
 אלא ביחוד בלבד קונה אותה משמע דיחוד בפלגש הוא כמו
 קדושין בשאר נשים וכי היכי דקדושין בשאר נשים אס' בא על
 חקורת אביו הרי נלה עריות ה"ה פלגש דיחוד דיהה
 כקידושי אשה הוי ג"ע גס מה שהג' לראיה מפלג' בבב' דקרי
 לה אשה וחתן וחתן ואין. זה אלא בקדושין כד כתבתי לעיל
 דאינס ראיית כלל דהתם משום דהוה לפירה ורכיה להכי קרי
 נהו הכי ותהי טועמא נמי שרי להדי' לעיל לדעת הרמב"ם ז'

וכו' לכל לא נעשית וזכה ואל תשכני שאם היה אומר על אופן האומר הוא משמע דכל פניהו חייב עליה חלקות . הא ליתא דהא כבר ביאר לנו כפ' שני מהלכות נערה בתולה דרוקא כשהוא שלא ע"י פיתוי מש' אכ ע"י פיתוי לא חיישי' חלקות אלא ודאי כמ"ס דרעות דכינו כבוד מללו כמ"ס וכמו שהבין מן הכסף משנה ז"ל :

הלכה ו' ויש נשים אחרות וכו' הקשה מן ז"ל וז"ל וקטילי לשון קבלה נוסף על דבר מקובל מפי משה רבינו ע"ה או נלמד מזה מדות ומאחר שאסור שניות הוא הנזרת חכמים כראיתא בפ' ב' ריבמות לא יצדק לומר בהם לשון קבלה ע"פ ולע"ד אפשר לומר דכיון דבגמ' קאמר דשלמה נוד על השני' ומפיק לה מהכתוב באופן ומיקר תימן משלים הרבה וראשונותא מפיק ליה מקרא ופרעהו אל תעבור בו וכו' להכי קאמר מפי הקבלה דידוע הוא דרברי דוד ושלמה וכיוצא קורא אותם בהמרא דכרי קבלה שחס כרוח הקדש וכל האמר כרוח הקדש נקרא דכרי קבלה וכדכתב ה"ה ז"ל נבי מבינה דפורים דכרי קבלה הוא האחר שאחריה כרוח הקדש וזה ברור אחר זה ראיתי להרפ"א לחס משנה ז"ל שכו' וז"ל וכראה דמשום שאמרו בהמרא רחו לשניות מן התורה וכו' עוד אמרו שם דשלמה נוד עליהו ומשום הא אפשר דקראם רבינו דכרי קבלה ע"כ ודכריו ז"ל סתומים ואפשר לפרש דכריו ז"ל כמ"ס :

פרק ג' הלכה ב' ואם נפח הוא ואמרה היא ה"א כתב הטור וז"ל סוף מ' כ"ו ואם נתן טוה ואמרה היא אם היה נדבר עמה על עסקי קידושין הוה ודאי קרושין ואם לאו הוה נפח וכ' הרמ"ה ז"ל וכ"ש אם ענה הכעל הן רהוה ודאי קרושין אמר' אינם עוסקים באותו ענין ע"פ ופי' דכריו הרב משנה למתן ז"ל רסובר דהא יתן סתם ולא נודב את' הוא ואמרה היא היינו משום דהא יתן סתם ולא נודב את' הוא ואמרה היא יתיקון או מתנה וכו' אמרה רבנו מקורשת וכו' שאל לא הש' לדבריה ומש"ה כתב דהיכא דעביד דוראי מקורשת וכו' ולפי' קשה דהטור ז"ל סתם כאן כדכרי הרמ"ה וכתבתי כמ"ס ב"ש הרא"ש ז"ל בכתבה היא ואמר הוא דכאדרם חסוב מקורשת ולא הצריך שתאמר היא תחילה הילך ומנה ואתקד' לך ואח"כ שיאמר הוא הרי את מקורשת לי כהנאה זו כדכרי רבינו שכתב לקמן דעל כרחין דהיינו משום דאם איתא' דלא הוה נפח לא היתה אומרת ולא היתה שותפת ומש"ה אין צורך שתאמר תחילה ואתקדש אמר' לך ודי לו ב'אמירת הכעל ולא אמרין' דלא חיישא' לדבריו כי הוה דאמרינן בנתן הוא אמרה היא דצריך שיענה הכעל הן דאם לא כן איכא למימר דלא חש לדבריה עכו' . ולפי"ד נראה דשאני ה"א דנתנה אשה לאיש חסוב מתנה ידים מוכימות הן דהבס דלא אמרה ואתקדש אני לך עם כל זה ודאי דרעתא רבך מתנתא הוא כדי להיות לה הנאה בקבלתו ותיהיה מתקדש' לו כהך הכא' דאי' לא תימא חבי פהיב' קא סלקא דעתא' שיקבל מידה התנה כיון דהיינו אדם חסוב אלא ודאי שמת' דמעיקרא חבי הוא דעתה כנתינת הדינר לד והו' כחאן דאמרה הרי אני מתקדש לך וכיון שחור הוא ואמרה הרי את מקורשת לי וכו' בטר חבי הרי הם קרושין גמורים וה' נ"ל לומר לרעת הטור ז"ל דאי לא תימא חבי מלבד תם שהיא הרב הנו' ז"ל עוד תמיה לי על הטור ז"ל דהא מוכריא דגמורא מוכח כהדרי' דבעינן שתאמר הרי את מקורשת לי לך וכו' ואתקדש' אני לך דהא דאמרינן דרבה דקא בעי' הא לך מנה ואתקדש' אני לך ופי' דש' ז"ל והוא קבלו ואמר לה התיקדש לי בכך ע"כ והאי הוא דקא חשבי תלמודא דמיידי באדם חסוב ופי' רש' ז"ל ומוכרח דאין סברא כלל לו' דמנהי אמירתה היא בלא אמירתה דההיכא יתיבין דאיהו הוא דבעי למקנא' ומעיקרא מאי בעי רכא . אלא ודאי דכ"ל לטור ז"ל דע"כ לא קאמר רכא דאמרה

חי שיכא עליה וכו' זה הוא ענין אחר ולא תנאה הוא אלא כוננו רכונה דכהא איכא תרתי דנולד שיהי קדשה גורם שתחלה הארץ ומה וכו' אבל זה שהבינה ענמה אמר' לאיש א' וכו' הרי זו קדשה דלוקה עליה ואינו משלם ממון ואם הכינה ענמה לכל מאן רבעי' ליומי תלכר אסור קדשה אית בה נמי משום ומלחה הארץ ומה אבל איש אחר כתי' דלית בה משום ומלחה הארץ ומה קדשה מקריא' ולוקה ואינו משלם ועל זה השיבו הראב"ד ז"ל שכשאינה מכינה ענמה אלא לארס' אחר לא מקריא קדשה כלל וכו' ע"כ תורף דכריו ז"ל נעם באורך ואחרי המחילה רבה הראויה לפי כבודו וכשיקת גפרות זהב לו לא זו הדרך ולא זו העיר בכונת הרמב"ם ז"ל ולא להכי כיון אלא כמ"ס דלא הוה קדשה לא המוכנת לכל מאן רבעי' והא לך לישבא דת"כ דמייתי רבינו ז"ל הכא וכספר המכות שזה ז"ל אל תחלל את בתך להזנותה זה המוסר ביתו פניהו שלא לשם אשות וכן פניהו המוסרת ענמה שלא לשם אישות אלא לזנות וכו' על חפשה יחידי פירוש אם מסר בתו לארס' אחר להיות לו לפגוש או אם ענמה התרפת להיות לארס' ח' לפגוש ת"ו הלאה הארץ ומה ולא על חפשה יחידי וכו' הרי להדיא דלא חייבה תורה אלא על חפשה רבים והחפשה יחיד לא חייבה תורה כלל ופירושה דמייכא דקרא דקאמר אל תחלל גילה עליה סיפא דקרא שהוא דוקא על חפשה רבים ולא על חפשה יחיד וא"כ לדעת הרמב"ם ז"ל דס"ל דלאוהרה זו היא גופה אוהר' לא תהיה קדשה וכמו שכתבנו לעיל אם כן אוהר' לא תהיה קדשה לא הוה על חפשה יחידי כלל והרי מוכחי דכרי הרב ז"ל בלי שום פתוקק וכמו שהבין מן ז"ל הכסף משנה בפרק ב' מהלכות נערה בתולה ואין צורך להאריך בזה כי הם דבריהם פשוטים . ותביא אלי מהרב הנו' ז"ל איך העלים עין מזה . ויגיה סיפור אשר ברך עליו ונבע דכרי הרב"ש הוא אהר' כל ישע"ה שג' דנרדכי ז"ל קטא דכרי הרב"ש ז"ל לא אהר' דהכא משמע דרוקא היכא דאין בקובה של זונות ומדכרו ברש הלכות אישות הולך ואור עם מש"כ כאן וזה הוא כוננו כמ"ס דקדק לומר אין איכור לאו אלא בהזנות ענמה לכל אדם יענין שם בדכרי הרב המביר ז"ל והכוונה דרוקא היכא דיושב' בהקום מוזבן לכל עובר ושכ שכולם יודעים זה ההקום וכשרוצים אותה יורעיה תקומו שכל הרועה קרי זה נפכה לשם ושם תמצא ולהכי כתב מופקרת ומוזמנת דמשכחת לה שתיהם מופקרת לכל אדם ולא תהיה מוזמנת דהיינו שכל מבקשה ימצאה הרי היא מוכנת ומוזמנת להם אבל לאו כנקל היא נמצאת לכל הרועה לטול הש"פ המוזמנת הדי היא יורעה אל קובתה כי שם ביתה בית ועד לזנות וכמ"ס ג"כ כאן הראב"ד ז"ל ולהכי חייתי רמיה חפיה הקדשה קיא בעיניס דהיינו שהיא קובעת מקום לתפלותה בהקום עובר ושכ זו היא הנקראת קדשה דמזה הכיר יהודה שהיתה קדשה כיון שהיתה יושבת במקום עובר ושכ . ותמיה אני מהרב הנו' ז"ל מה יענה כמ"ס דכינו בפרק זה מהלכות אסורי ביאה שכתב רבינו להדיא ז"ל וכן הכא על הפניהו אמר' היתה קדשה שהפקירה ענמה לכל אדם חפשי' שהיא כהלכות לא נעשית וזכה ע"כ ולדכרי הרם ז"ל שכתב דלרבנותא נקט שהפקירה ענמה לכל למימרא דאף על פי כן לא נעשית וזכה הם דברים מתמיהים יותר רא"ש הו"ל וכן הכא על הקדשה אמר' שהפקירה ענמה לכל שהיא בחלקות השתא משמע רשם קדשה לא מקרי חלל כשהיא מופקרת לכל וכוננו ז"ל הכין אפי' היתה קדשה שהיא המופקרת לכל . ותו לדכריו ז"ל מאי אעפי' שהיא בחלקות משמע דלא הוה בחלקות אלא המופקרת' לכל דהו"ל וכן הכא על הפניהו אף על פי שהיא בחלקות אמר' היתה קדשה שהפקירה ענמה

מכתם הלכות אישות לרוד

במקדש ככסף רכבתי מודה רב ראין שליח נעשה ער חשום רכובעין בעדותם ורב מיירי במקדש כבטור לזכ' לתיחש למירי וכי תימא ועד השתיא הוה ליה רב כב"ש הא לא קטיא דהוה חזי לזאקמא באופכותא וכדמטיא לכריתא דכתד הכי וכמ"ס התום זל כד"ע כ" לא פלגי אלף ורזא מלתא דפטיטא ליה לשתתא דש"ס דלא מפלגינן בכסי ורוק :

ש"ס הלכה זה אם קדש בשטר וכו' עיין מ"ס ה"ה שהרמב"ן זל נחלק עליו וכו' ולפנ"ד אפשר לומר דשאני קדושין דבנינו דעתא שניחא לה להתקדש בשטר לחוד מהני דלא בעינן שמיעה מפני אלף אלא בביט דכתיב וכתב אבל הכא כיון שבילתה דעתה דניחא לה דיתקדש בשטר לא בעינן שמיעה מפני אלף כיון שנתנה רשות לשליח לקבל קדושה בשטר אמאי לא מהני וכן מוכח במסכת גיטין דף כ"ט ע"א מאי בינייהו וכו' שליח מתנה וכו' ואמאי לא קאמר שליח קבלה לקידושין איכא בינייהו מאן דאמר תמוס כיון ליכא מאן דאמר תמוס מיני איכא אלף ורזא דלא פסיל ולא צריך אחריה ככה"ג ורוק :

הלכות איסורי ביאה

הלכה עשירית אסור להפסיד אכא הורב וכו' כ"ל דרעת הרמב"ם זל

על זה הדרך דייקן הוהא בריתא דקפריץ מינה הט"ס דקתני מנין לסירוס בארס שהוא אסור וכו' ולא קתני חייב כהאי ברית' דלקמן דמסרס אחר מסרס שהוא חייב ט"מ דאסור ואין לוקין קתני ותו דקא מתרצין הני מילי היכא דקא תכוין וכו' ולשינוי ליה התם מסרס מנוס שנוגע באברי הורב משה"כ הכא דייקן סתמנים וכסתמנים אע"ב דקא תכוין שרי אלף ורזא דרעו דקתניא מנין לסירוס וכו' ט"מ סירוס באיזה אופן שיהיה אע"פ שיהיה ע"ב סתמנים אסור והיינו טעמא דדייקא בריהא דקתני אסור תמוס דמיירי בסירוס ע"ב סתמנים ורזא לא לקי עליה ליה לא מצא לתרץ כי אם הני מילי היכא דקא תכוין וכו' אבל אי קא תכוין חפ"י ע"ב סתמנים אסור והרזיה על זה דהוהא בריתא דקא פריך מינה בתר הכי וקתני התם מוריס בתסרס אחר תסרס וכו' שהוא חייב דייקא לומר חייב תסוב דרזא לא קח מיירי בסירוס שהוא ע"ב סתמני' ודייקא כמי דקאמר תסרס אחר תסרס ולא קתני בסירוס אחר סירוס ורוק ולזה דייקן הרמב"ם זל ואמר כיצד שכל א' וכתב אש. סביר וכו' אחר וכתב את הכניס או נתקן וכו' אחר וכתב חוטי כניס כולן לוקין ובתשקפה דייקן ואמר כדי לסרס וכו' ורוק וכתפתקתי בתסרס באברי הורב אחר תסרס כסתמנים אם לוקין וכתסרס בסתמנים אחר תסרס באברי הורב פטיטא לי ראין לוקין דלא עדיף מותסרס מתחילה ועד סוף בסתמנים שאינו לוקה ומסתפק אבי בזה אם נעדר לבמרי דאפשר דלא אמרינן תסרס אחר תסרס שהוא חייב אלף היכא דכרזית בעולתו דומיא דשא דכתב הרמב"ם זל דכרת אחד הניד וכו' אחר וכתב את הכניס משה"כ מציאות זה ואי פסטינן דמותר גפיק לן דלא איתאמרלא הא מילתא דתסרס אחר תסרס שהוא חייב אלף בתסרס באברי הורב אבל בסתמנים תסרס אחר תסרס תובר ולזה תמצא דייקן הרמב"ם זל וקא אמר הא מילתא דתסרס אחר תסרס שהוא חייב קודם שיאמר דין תסרס ע"ב סתמנים ט"מ דבהא מילתא דתסרס בסתמנים לא שייך האיירא תסרס אחר תסרס דבעינן זה תותר וכי תימא דטעמא דקט ליה מילתא דתסרס אחר תסרס ברישא תמוס דבעי למימר דבס חייב א"כ הו"ל לחזור תכא בתסרס ע"ב סתמנים ולמימר דבס תסרס אחר תסרס אסור אלף ורזא כדאמרן ורוק :

דאמרה היא ואתקדש אני לך אלא מעיקרא דהוה טלחא דעתין דמיירי בארס ראיו חסוב להאי בעינן שיהא כדכריס משמעות שהוא כשכיל קדושין שמתרנית בו דאי לא תימא הכי סגס דאמר איהו בתר הכי הוה את מקודשת לי לא מהני כלום דאיכא למימר לא חששה לדכריו משה"כ בתר הכי דאוקומחא לה בארס חסוב לא בעינן שתאמר כלום ורוק וכן מוכח מדברי הוה"ר"א שאון זל סי' קע"ו שכתפתק בני סא דאמרינן תן מנה לפלוני ואתקדש אמי לך דמקודשת מדין ערב אי דוקא בטמרה היא ואתקדש אבי לך או דילתא אפי' כשלא אמרה היא כיון דאמר איהו אה"כ הרי את מקודשת וכו' והוכיח מדברי התוספות זל דלא בעינן שתאמר היא ואתקדש אבי לך כיון דאמר איהו אה"כ הרי את מקודשת וכו' וגם וכ"ס בכ"ד דרג' לזכר דרעתה אקידושין דאמאי קא יכבא ליה ורוק וכתסר בית שמואל כתב דמדברי התוספות זל מוכח דס"ל כרעת הטור זל וכפי זה נדקו ימיו דברי התום זל עם מה שדייק מדכריס הוה"ר"א שאון זל וכן רעת הר"א שוה"ר זל וכתבנו ירוחם והרב המגיד זל אמנם רעת הרש"א זל דהיכא דאמרה היא ואתקדש אבי לך הוה ספק קידושין ואולי לשיטתיה דס"ל בני אף דתן מנה לפלוני וכו' דרוקא היכא דאמרה גאתקדש אבי לך כמ"ס מהר"א שאון זל כפי' הנו' בשמו ורוב דאפי' לרעת הרמב"ם זל דס"ל דבעינן שתאמר היא ואתקדש אבי לך לאו דוקא דאמרה הכי לא ה"ה היכא דלא אמרה כלום אלא דבתר דאמר הוא הרי את מקודשת ענתה היא אחריו הן פטיטא דמהני דלא ברע מהיבא דלא הוה עוסקים באיות עינין וענה הוא כן אחריה אמרינן דהוה מקודשת כמ"ס הדנו"ס והסכים על ידו ורוק זל בבי"א וכו' ק"ו השתא ומה התם דבעי' אמירתו דאיהו הוא דקא קני לה אע"פ כן כיון דאמר הו"ל באילו אחר ומכ"ס הכא דלא בעינן אמירתה כלל אלא בילוי מלתא בעלמא שמתרבת להקדש לו פטיטא דמהני ויה כבוד לע"כ :

הלכה ג' ואם קדש בשטר וכו' כתב ה"ה זל דטעמ' הוה תמוס דמקשוין הוה לציאה ולזה כתבו מן המפרשים זל וכן מוכח הסוגיא דפריקא קמא דביטין והקדושין שדין לפסול המחובר וכ"כ הרש"א זל וכו' וקוטטא דמס וגיא רהתם מוכח בהדיא דפסול המחובר דומיא דביטין דאחריו התם דף י' ע"א אלף כי קתני מילתא דליתיה בקור' לא קתני וכו' ע"כ הרי להדיא דמחובר אסור דאם איתא דמחובר כשר בקדושין א"כ הו"ל מילתא דליתא בקידושין ואמאי לא קתני לה כהדי הק' :

הלכה ו' השליח נעשה ער לפיכך אם עשה שני שלוחים לקדש לו אשה והלכו וקדשו אותה הן הן שלוחיו הן ערי הקדושין וכו' והוא מסוגיא דריש פירק האיש מקדש דאיתא התם פלוגתא דאמוראי ואפסוקה הלכתא כהאן דאמר רשליח נעשה ער כיון בקדושין כיון כבירושוין וכן בדיני תמונות וכגון' התם עביר צרכותא ואחרו שם עוד בגמ' דהשתא דתקון דבנין שביצת הסת אינן כאלמין לעיני דעני תמונות דכובעין בערות וכתב ה"ה זל דתכאן למרו המפרשים זל דה"ה לקידוש' כסף דאינן נאמנין כלא עדים אחרים תהטעם עצמו שרי הם כובעים בעבודתן מחמת הכסף וכן הדין בשטר שיש בו טוה פירושה ולענין דיכא מדברי הרמב"ם זל נראה דלא מפליג בזה דאפי' קדש בכסף שליח נעשה ער מרסתם סתומי למילתיה ולא קא מפליג מדי' ותו דכן מוכח מסוגיין דפ' האיש מקדש דף נו"ג ע"א דקא פריך התם מהכריתא לרב מדתניא אחר לשלשה זלו וקדשו לי אשה אחר שליח ושנים עדים דברי בית שמי' וכו' וכו' אומר' כולם שלוחים הם ואין שליח נעשה ער ע"כ לא פלגי לא בב' אבל בב' דברי הכל לא וכו' ואם איתא מאי קא פריך דילתא התם מיירי

(אה"ב) עוד מצאתי לו זל ראש וזל לחן דאמר דמראורי' למה לא לקי . ויצור למה לא אסרינן ליה נמי מדאורייתא מיהא לקרבן ג"כ אם שתיה כוס עיקרין ונפטרין אברי הורע שלו . וכראה לי דאין איסור אלא מדרבנן משום פריה ורביה . תוס' פרק הערל דע"ה דקא חווינן בני ארס שבורתין בינה אחת ומולדין וכו' ומיד כתבו דאם נכפעת אפי' אחת לא . עוד כתבו טוב להזיז לרופא לחתוך של שמאל והיא חומרא גדולה אם אפשר וז"ע בסנהדרין ד' ע"ו וכמצינא ד"ן ע"ב עב"ז :

(אה"ב) עין בשע"ת כית יאודה סי' מו' באורך והרכ מהר"ו עיי"ש זל הסכימה דענין דע"א סמיים ליכא אלא איסורא דרבנן כמ"ש אה"מ זל :

הלכות טוטה

אבר

הבן בהיותי בנא אהון בשנת התק"כ כפי הנר' בדמינוי סגור מפני חמת המסוק דבר כפיר וסגור דלתים נסתפקתי ושלחתי הספק לא"ה זל ולא השיב לי וגם אחר עבוד ועם ונפתח הסתום כמחה היתה מסמסת ולא שאלתי את פיו ועתה מצאתי שכ' בענין הנה כי בן אשתיו פה הספק ות"ש באותו זמן ואחרי אכתוב מזה שמצאת כתוב לא"ה בענין וכן כמסלתי לו הספק לא שאלתי לו מה שכתבתי כי אם הספק לבר וזל נסתפקתי בכל פסולין דרבנן דקול דלא תצא אם גירשה בעלה כגט פסול וייתה אם איסורה לחזור לבעלה כיון דערין אינה מבורשת מרבנן ואמרינן איסורה לבבל ולבועל ומשכיבין כאלו היתה מקודשת לראשון מרבנן וכל דתקון רבנן רעין דאורייתא תקון או דילמא כיון דמראורי' הויה מבורשת במורה לא אמרינן איסורה לבעל ולבועל דלא קנסו אותה חכמים דלא אמרו אלא דזריכה גט כ' לכתחילה כמו בני שלום מלכות כדי להתקיים שלום מלכות אבצא בזה אבל לא חשיבא אשת איש לענין אב בא' עליה אחר מרצונה אפי' מדבריהם . ואם תמצא לומר קנסו אותה חכמים אף כדון כזה אם נאמר דקנסו אף בחזרה ונשאת לבעל או לבעל אמרו הצא כאיסור תורה כיון דאכתי אגידה ביה מדרבנן וכעין דאורייתא תקון . ואף דאם לא בא עליה שום אדם והיתה גשאה כגט פסול דינא הוא דלא תצא התם טעמ' הו' דלא נפק מינה חורבא דכ"ע לאו דינא במיורי וסברי דכתבשה כהון . אבל הכא דנהנה בעצמה מנהג הפקר אפשר דתצא אם נשאת לבעל או לבעל דאי לא מיהוי כחילי דתריה אדרידי והוא כיון דאתה הצריכה גט כ' לכתתי' הרואה אומר אשת איש היתה ואם אחר כך תנשא לבעל או לבעל נפיק מינה חורבא לזולתי באיסור א"ה דאין הזנות אוסר . או דילמא דלא קנסו חכמים אלא רוקא לכתחילה דלא תנשא לא לבעל ולא לבעל אהמכ דרביעבד השוו אותן כשאת בנט פסול דלא תצא ולמשא דנפיק מינה חורבא א"ה חיישינן דאם דרואים בני ארס דאם יאיהו האונן כא"ה גבורה תצא ואם כן רוקא לכתחילה הוא דקנסו כעין של תורה לא ברעבד . וגם להפסוקים דסברי דכפולני נטיין אם נשאת באותו הבט תצא חיובייה ליה אם נכפלה לאחר בניו בניו ואח"כ ביתן לא גט כתיקנו מהו אם יכולה לחזור לבעלה ראשון או לנשא לבעל ואם תמצא לומר דלא תנשא להם אם דוקא לכתחילה אבל לא ברעבד דאפי' דאף דבנט פסול תצא מ"מ לא עשאוה כשאת איש אם נכפלה בניו בניו לנט כ' דתהא איסורה לכללה כי אם כשהיא מ"ה דאורייתא לא ככה"ג ואפשר דאפי' לכתחילתנשא להם או דילמא דוקא רעבד :

והנה

תמן הניבן כתב לשם מלכות שאינה הוגנת וכו' הויה במורה וכתב במערכ תנא מורה ומזה ופי'

רש"י אם נשאת בגט זה תצא מן הא' ומן הב' וצריכה גט מן הראשון וגט מן הב' ואצטו שקירושי כ' לא הו קירושי וכיבמו מפרש טעמא בורה שמא יאחרו גירש א' גט גמור ונשא ב' ומצאת א"ה יוצאה בלא גט והולד ממור מזה ומזה . ופי' רש"י אם החזירה הא' וילדה לו בן הו ממור מדרבנן וכיבמות אמרינן וכו' ע"כ הנה הרב זל משווה דינא דתתני' דהתם כאלה שהלך בעלה למדינת חים וכי הינן דהתם מן הראשון ומור מדרבנן ומן הב' מדאורייתא אף כאן דינא הכי והלשטבא והתוספות והר"ן זל דמו דכריו וזל הר"ן וליתא דהתם כיבמו' אמרינן הכי דהתם הויה אשת הראשון ואינה מקודשת לב' אבל הבא גט א' כשר מדאורייתא דאם מפרשינן כש"ס טעמא משום שלום מלכות וכ"ש ודאי קירושי כ' קידושין גמורים הם אלא הכי פירושא תצא מן הא' מן הר"ן מפני שקירושי כ' קירו' גמורין הם שהרי כתבשה מן הא' מדאורייתא ומן הב' נמי תצא כיון שגט א' פסול מדבריהם הרי הוא כאלו ויתנה עם הב' ולפיכך אפי' כתבשה מן הא' איסורה עליו כשם שאסורה לבעל כך אסורה לבעל . וצריכה גט מן הב' מן הר"ן ומן הא' מדבריהם עכ"ל והלשטבא זל ה"ק' עוד זל דהתם כיבמות איסקיא דלא חיישינן להאי טעמא דשמא יאחרו גירש ע"ש ולעב"ד אי מהא לא קשיא דרש"י לא גרים אלא ועיין בחירושי הרשב"א טיבמות דף כ"ב ד"ה לרש"י ע"ש . הנה הלשון זה של הר"ן ש"ה הרי הוא כאלו ויתנה עם הב' וכו' נראה דאם היתה מונה עם הב' ר"ה דאין הפסול לא מרבנן משום שלום מלכות אסורא לבעל ולבועל אפי' לרצת רבנן דלא פליגי עם ר' מאיר אלא כשנתקדשה קידושין גמורין דאו לא אמרינן כשם שאסורה לבעל כך אסורה לבעל אבל בינתה מורו אלא דרבי מאיר סבר כיון דמינה מתטבע שטבעו חכמים חיישינן ליה כאלו ויתנה עם הב' ואסורא לבעל ולבועל . ואם כן נראה לכאורה מהכא דאם ויתנה לב"ע אמרינן כשם שאסורה לבעל אסורה לבעל . אמנם נלע"ד ועדין יכול הדומה לדמות דכותב הר"ן הויה דחשיבין ליה כאלו ויתנה עם הב' באיסור תורה דלא היתה מבורשת מן הא' דאורייתא דאין אסורה לבעל וכו' והכא לר' מאיר דס"ל כל המעשה חשיב ליה כאלו עבד אסור תורה לנזות עם אשת איש וכי סיבי דהתם הו' ולר' ממור מדאורייתא הבא נמי הו' רבנן וכיון שכן לא שושט ספקין לרבנן דלא סברי כל המעשה ואם נשאת לא תצא אכתי לא ירעבא מה איהון ביה . והואיל ואתא לירן מחלוקתם של ראשונ' רש"י והר"ן הוקשה ליה ברבדי הר"ן אלו מהא דאיתא כשרק האשה רבא דף ג"ה מיתבב עולא מי אמרינן מאי הוה ליה למיעבד וסתין כתב לשם מלכות וכו' תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה ואמאי נימא מאי הוה ליה להעבד ומשכיבין איביעי לה לאקריווי גיטא . והשתא לפי' רש"י נחא דכל הסוגי' דהתם מוכחא דהק"ו הויה דתחזור לבעל א"ה כיון שהיא אנוסה ושינוי מה שהקשו והויה הוה ליה להעבד כיון דלרש"י קדושי כ' לא חלו כיון שהיא אנוסה מותרת לחזור לבעלה אלא להר"ן קירושי כ' הם קידושין גמורים א"כ הויה סלקא דעתייה דתלמודא משום מאי הוה ליה להעבד תחזור לבעל הראשון והלא הויה אשת הב' מדאורייתא והויה הראשון מחזור גרושתו מן הנישואין דב' . וצריך לרחק ולומר דרעת הר"ן דקושי' הש"ס הויה למה תצא גט ההב' כיון דלא עשתה איסור בחויד כי הכי דליקנסוה דחאי הוה ליה למעבד . וראיתי להתוססת יום טוב שדנה להלין בעד רש"י וכו' ולי אפשר לניטב דכרי רש"י דסובר דכשארך ד תאירבל המשנה והולד ממור סינוי לומר שצטאוה ממור גמור בשל תורה וכ"כ הו' בס' קב"ח לרעת רבינו מנחם ולפיכך כיון דהוקמינן למתניתין כר' תאיר כתנא שצטאוה כא"ה בעורה של ראשון מן התורה ע"ש :

אסרוין בהם כטעמא דמתני' דהא טה ע"ש * וכן כדון
 לרש"י נריך לומר דחזי דמסקינן שם כהאשה דקנסוה רבנן
 היינו לומר מטעמא שמיא יאמרו וכמנחת א"ל ונזאה בלא גט
 אלא דקידושין לא קנסו ותלו דיאמרו קידושי טעות הוא אבל
 כשואק לא תלו לומר נישואי יטעות ואסרוה כיון דעברא
 אסור ולעולם היו משום שמיא יאמרו וכוה רווח לן דלא תיקשי
 לרש"י קושית הרמב"ה שכתבו למעלה ומעתה ראוייה הרב
 מחנה אפרים ככונה דהרי התם באשת חרש שנשאת לפיקח
 קידושי ב' הם קידושין גמורין ואסרוין מטעם שמיא יאמרו וזה
 שלא ככרי הר"ן דכתב דהיא דקידושי ב' הם גמורים לאו
 מטעם שמיא יאמרו אסרוין אלא תרינא דפסול וכו' לא דרואה
 אכי לה"ה כפ"ר מה' אישות דין ט' הפך מה שמשמע מדכרין
 פה דאם כתב ללא אסרוין הכי אלא כשקדושין הראשון הם
 דאורייתא אבל בחרש לא והוי דכריו הפך מ"ש כפי דגירושין
 וא"כ לרעת הר"ן אנו יכולים לפרש הידושלמי דהיינו לראשון
 מן הדין כיון דקידושין הראשון הם מדרבנן וקידושין הב' הם
 גמורים והב' מדרבנא אלא דלפי זה לא את"ש מ"ש עור
 הידושלמי הוא סכרי מימר דהוה טרחון לה"ה ז"ל וא"כ הוה
 ראית הר' מחנה אפרים ז"ל ועתה ראיתי להר"ל שם דכתקשה
 בדכרי ה"ה וחילק בין קידושין לנשואים ע"ש דאת"ש ועיין
 בש"ת דהרימט ח"א סי"א ולפי דכריו ליכא מהידושלמי ראיה
 דהכל הוא דהו קנסא ע"ש :

נדון בסכרת רכיבו הנבאל דפסק בר' מאיר כהיה
 כמורה לכאורה היה נראה להכיר ראיה מההיא
 דפ' האשה דכתיב למפסא ומתני' דשלוס מלכות דאסרוין
 שם מי אסרוין חזי הוה לה למעבר ואתן וכו' ואחאי ניהא
 מאי הוה ליה למעבר ומאי קושא ניהא דהיה אחאי בר'
 מאיר ז"ל מאיר סבר ללא אסרוין מאי הוה ליה למעבר אבל
 רבנן ט"ל דאסרוין ולפיכך התורה לחזור לא' : ועוד מאי קא
 מתרן איכעלה לאקרוי גיטא ניהא כפירושא ברבנן כאמור
 לא ורבי דהלכתא בר' מאיר ומ"ה לא איכפת לן אי סברי רבנן
 דאסרוין דלית הלכתא בותיהו . ויש לדמות דלרבנן לאו
 טעמייהו דאחרי מאי הוה ליה למעבר אלא היינו טעמא דכיון
 דהיא פגורת גירושין גמורים מן התורה ומתקדשה קידושין
 גמורים מש"ה מקשרי רבנן התם דהיינו חסיק הש"ס שם דלא
 עבדינן עובדא מהאי טעמא דתאי הוה לה למעבר וא"כ
 הש"ס כוונתו להקשות מי איכא מאן דסבר האי טעמא דתאי
 הוה לה למעבר לרבנן כפיטא אלא אפי' לר' מאיר לא ס"ל .
 וראיתי לרש"י שם שפי' ז"ל כתב לשם מלכות טאיכה הונת
 סופר שהיה נריך למנות למלכי ישראל או שם מלך ככרי באותה
 מלכות וכתב לשם מלכות אחרת בגון וכו' תנא וכו' וכראה
 מדבריו דאף במלכי ישראל איכא קפידא אם טינה ובגיטין ע"ה
 דמ"ש שם מפני מה תיקנו מלכות כגיטין כתב שאמרו חסוכין
 אנו בעיניהם וטעם זה לא שייך כי אם באומות העולם אמנם
 למלכי ישראל אינו מטעם זה אלא בדאמרוין בר"ה אחתיה
 דארכיבא ראשי שנים ר"ה למלכים למאי הלכתא לשטרי חוב
 המוקדמים ולא אמרו משום שלום מלכות כהנא . ושם פי'
 רש"י דגילין הוה למנות שטרותיהם לשנות התקן בדאמרוין
 במס' גיטין משום שלום מלכות . וגם משם נראה מדכרין
 דם' דטעם שלום מלכות הוה אף למלכי ישראל . וראיתי
 להתוספות שם בר"ה שתמהו עליו ז"ל וזה אינו דהכא למלכי
 ישראל קא מיירי ע"ש והרב בני יעקב תמה אהר"ן מרישים
 לסיפיה ותיירן דרש"י ויהר"ן רובמא נקטי לומר דהתם תקנו
 משום שלום מלכות אמנם הכא הוא מטעם האמור בש"ש ע"ש
 אכן בלשון סכ' הכא בגיטין לא העיר חמנו דהכא לא אפשר
 לתרן כדתיירן התם וק"ל :

והנה הרב בני יעקב כס' א' כתב על הפי' הנזכרים
 לסכרת רכיבו מנאל בדרך הראשון דס"ל
 דעשאוהו כמזור של תורה ומותר כמחמורת קשה היכי מצינן
 למימר דמותר כמחמורת אע"פ דלא מיפסל אלא מדרבנן והרי
 כפ' האשה רבא אסרוין על מאי דתנן רישא אלא כעלה וכו'
 והולך ממור מזה ומזה ובעינן למפשט דבית דין מתנין לעיקור
 דכר מן התורה תדאמרוין הולך ממור ואקשוין כאלמא מן
 הב' ניהא אלא ח"ן הרשון אחאי ומשני מי סכרת מותר
 כמחמורת אסור וכו' ופסקוה כל הפוסקים וכדמסיק תלמודא
 בתר הכי דאין בין דין מתנין לעיקור דכר מן התורה בקום
 עשה ואם כן היכי מצינן למימר דס"ל לרבינו הנכ"ל דעשאוהו
 כמחמור דאורייתא ומותר כמחמורת דאם כן תפסוט מינה
 דבית דין מתנין לעיקור דכר מן התורה והרב תוספת יוס טוב
 תקע בה חסמרות בדכרי מרן ולרדי קשה הדבר טובא
 עכ"ל . ונראה דהרב בני יעקב אבב שיטפיה לא דק כדכרי
 התוספת יוס טוב דהרי כתב ועיין מ"ש ריש פרק האשה והיינו
 דאם הכיול משא התוספת דהיא ריש כדכר טעם וסמך לא
 הוה עוקר דכר מן התורה וכ"כ בסוף חס' נדרים דרש"י ס"ל
 הכי ולא"כ הכא דתקנתן היא משום שלום מלכות הם אמרו
 ולא הוה עוקר דכר מן התורה כיון שיש כדבר טעם כן כ"ל
 באותה התוספת יוס טוב ומורי הרב השוכנח כהה"ר ב"ר ברוך
 דאני השו' תירן דהכא הוה כעין שב' ואל תעשה דהם אמרו
 דהבט כיון שלא כתב שלום מלכות הו"ל כאינו וממילא כמנא
 דלא חלו קדושי ב' ומנא הולך ממור דאורייתא בשב' ואל
 תעשה אבל התם כפ' האשה רבא אי הוה אחרי רבנן דהולך
 מן הראשון ממור נמנא דעיקור בקום עשה מש"כ הכא
 דממילא בא כאמור . אח"כ הנחמתי להרב קרית מלך דנראה
 דכיון לזה אלא דבאו דכריו סתומים כפ' א' מהלכות גירושין .
 והרב בית שמואל רצה להכיר דבס' התוספת דף כ' ד"ה
 אי כעין שמו ושמה דסכרי בסכרת רש"י לפי' פי' מוקדשא
 זאינו מוכרח דהרבה פירושים כאמור בתוספת עיין בספר גט
 פשוט :

ומצאתי להרב מחנה אפרים כהנאות' להר"ן שהכיר
 סיעתא לרש"י מהידושלמי הכיול הרב
 המגיד פ' י"א דגירושין באשת חרש שהלך בעלה למדינת
 הים וכו' ואמרו לה הת בעלה ונשאת לפיקח תנא מזה ומזה
 דמשמע כפי' רש"י ע"כ ורבנן סתומים וזה לשון הידושלמי
 פ' חרש אשתו של חרש שהלך בעלה למדינת הים וכו' והלכה
 ונשאת לחרש או לפיקח ואח"כ בא בעלה תנא מזה ומזה .
 אשתו של פיקח שהלך בעלה למדינת הים ואמרו לה וכו' והלכ'
 ונשאת לחרש ואח"כ בא הפיקח הוינא סכרי מימר ניהא חרש
 ויקיים פיקח ואמרו עוד הוה כאלן קנסא ע"כ ופסקו
 ה' רמב"ם פרק' מהלכות גירושין ונראה דכוונת הרב היא
 ל'מר דמדאמרוין עוד היא כאלן קנסא היינו לומר דהיא
 דוקא דזכינן להאי טעמא מטעם קנסא אבל כהלקא קמא
 אסורה לחזור לבעלה כטעמא שמיא יאמרו גירא זה וכשא זה
 וחזויר גרושתו מן הנשואין וכ"כ בתשובות מהרש"ך חלק א'
 ס"ל דכהלקא קמא היינו טעמא כדכתבית אבל כהלקא
 בתרא דלא שייך שמיא יאמרו בשן דלא תיקנו רבנן כשואק
 לחרש לגבי פיקח דזכינן לטעמא דקנסא וכמנא רטעמא
 דאשת חרש שנשאת לפיקח דתנא מזה ומזה היינו משום שלא
 יאמרו וכאלמא לסכרת רש"י דס"ל דלא חלו קידושי בני אחי
 שפיר ראי לאו מטעמא דשמיא יאמרו הייה מתרת לחזור
 לבעלה אבל להר"ן דס"ל דחלו קידושי ב' א"כ אפי' ליכא
 טעמא דשמיא יאמרו אסורה לחזור לבעלה כיון דקדושי ב' הם
 גמורין מן התורה אשר זמן רב בא לידו ספר פני משה וראיתי
 שם כפירושא כירושלמי כתב דכל החלוקות האמורות שם

יָרֵד ראיתי להרב תוספת יום טוב דקשיא ליה דברי הר"ן חרירה ארזיה וז"ל שה במשנה ו' אחרו כל העריות שאמרן נדותיהן וכו' כתב חסיים הר"ן ראש"ב דמורו רבנן כשינה שמו ושמה דהולך ממור אפי' מן הראשון התם היינו טעמא לפי שנשאת בנט פסול טעושה ולדה מן הכ' ממור מן התורה ומ"ה קנסין ליה מדרבנן ולדה מן הא' אבל כל היכא דליכא ממור דאורייתא לא קנסין למעבד ממור מדרבנן ומדבריו אלו קשה על מה שהשיב הוא ז"ל על דברי רש"י שפי' חתניתן דלעיל כמתני' דהאשה והשיב הוא דהכא גירושין גמורים מש"ה כנה תכ' ממור מדרבנן כמ"ס לעיל משמואלאן כתב שכנה מהכ' ממור דאורייתא ואע"פ דהכא אין קיימין כשינה שמו ושמה דהתם מורו רבנן מ"ה הרי הוא ז"ל הפרשטיה שמו כב' שעות כמ"ס לעיל בשמו וליתא אלא מדרבנן רק לרבנן מורו ואעפ"י כן כתב רבנה הוב' ממור דאורייתא ואם כן אף אנו נאמר דמהרבנן כשהע' לר' מאיר דמורו דמקום דמורו רבנן ראף על פי שאין זה אלא בעין שינוי הטבע מ"ה סברי דעשאוהו ממור גמור כמו ב' לר' מאיר במקום שחולק וסבר דהולך ממור היינו ממור דאורייתא לפי שפעשאוהו עכ"ל התוספת יום טוב ודוחק הרבה לפרש פירוש בהר"ן דמ"ס טעושה ולדה מן הכ' ממור דאורייתא דהיינו שחכמים עשאוהו להקשות הר"ן דרירה ארזיה יתיר טוב הוא לומר דמ"ס למעלה דשינה שמו היינו בכ' שעות דרירה דלא ס"ל הכי אלא הוא סובר שינה שמו מהש' ומ"ס לעיל הוא סב' התם' דהכי הביאו מהש' התו' והכא גילה דעתו רחבה דלא ס"ל כפירושה אף דזה דוחק דהו"ל לבנות דעתו מ"ה יותר כגון לכבול דוחק זה ולא לאמר דסתר את עצמו וכו' ויתא' אי איהו סבר פירושא דשינה שמו היינו מהש' פשיטא נזיכה לקימר ועוד מדאצטרך לומר כמ"ס דחכמים מורים לר' מאיר ואם הוא שינה שמו מהש' לא גריכה וכמו שהוכיח מרן בב"י קכ"ט וכתבו התוספת יום טוב שם כז' יגורץ ע"פ הבנת הר"ן וז"ל דדבריו הן דברי הרמב"א כשיטת רלב"ג וז"ל שינה שמו ושמה תנא וכו' בזה ודאי הניט פסול דבר תורה כגון ששינה שמו ושמה דאורייתא אבל אם עירובא עירה אינו אלא מדרבנן וכיון שכן הא איתא כפי' רש"י דאסורה לכו' מן הרין ולא' משום קנס דעשאוהו כאלו זייתה ברזון וגריפה גט מזה ומזה מן הכ' מן הרין (כראה דכ"ל מהראשון) ומהראשון מדרבניה דשינוי רבנן באשתו כדי לעשות הולך ממור מן הראשון וכהא' אפי' רבנן מורו דהולך ממור מזה ומזה וכל היכא שכלכה היא וכשאת בנט כבול דבר תורה וקלקלה בכ' החמירו עליה להצריכה גט חכ' כדי לעשות הולך ממור מהראשון אבל היכא שנשאת בנט כשר דבר תורה אלא שהוא פסול מדרבניה כהאל' עשו הולך ממור אלא ר' מאיר למור דס' כל המשנה וכו' ואם אמתני' דכל העריות כתב וז"ל דכיון שכן הולך מהכ' ממור מן הרין ומהראשון מדרבנן דאצרכוה גט מהכ' כדי לעשות כנה ממור מהכ' אבל אליבא דרבנן לא איתא דאילו לרבנן דסברי דקידושין תופסין בחיובי לאוין אין הולך ממור כלל דהא פרישנא לעיל לרבנן אין הולך ממור אפי' משום קנס אלא כשנשאת בנט פסול דאורייתא דאז הולך מהכ' ממור דאורייתא אבל כל שלא קלקלה בכ' אפי' שנשאת בעבירה לא קנסין לה לעשות כנה ממור הילכך כשאחרין הולך ממור מזה ומזה אליבא דר' מאיר איתא ודרבנאית עכ"ל הרי דהן דברי הר"ן ומעתה אין אנו צריכין לידחק ולומר דמ"ס טעושה ולדה ממור מן הכ' דאורייתא דהיינו דחכמים עשאוהו וגם לקושיט פשיטא לא קשיא דמירוש גמול למדנו דחכמים לא קיסו לעשות הולך מהכ' ממור אלא אם כן עושה ולדה מן הכ' ממור דאורייתא והשתא לא קשיא ג"כ מה' בא

למדנו דמורים חכמים כשינה שמו ושמה דהוי דאורייתא פשיטא דהולך ממור דהא חרית לן דלגבי ראשון עשאוהו הולך ממור מדרבנן כיון דלגבי שני הוי ממור דאורייתא ומעתה דק ישרש חתני' כשינה שמו ושמה כפסטה ופה שהכיא מהתום' ליה לא ס"ל ויותר טוב לתקן את הסתום ולא להקשות ממקום סתום על המפורש מהכ' הסתום;

נְצִינָו למדים דרש"י ס"ל דהתם באשה שהלך בעלה למדינת הים דאורייתא היתה מותרת לבעלה כיון דלא חלו קדושי כ' אלא מדרבנן אסורה על בעלה וכן הביא מרן בבבא בבית באבן העזר סי' קכ"ט בשם רש"י וז"ל ומ"ס דכיון שא' היתה נשואת אחיו מותרת לחזור לבעלה היינו מההיא שכתבתי בסמוך רב אחר וכו' פי' רש"י טעמא נשאה ראשון תרוייהו מורים דמותרת וכו' נראה מדרבנן שהטעם שאמרו בהאשה שהלך בעלה למדינת הים ואמרו לה מת בעליך וכשאת נשאת אסורה על בעלה הראשון לא מן התורה נאסרה עליו שהרי היא כמו אנוסה אלא משום דכיון דנזיכה גם חכ' חיישינן שמא יאמרו שהוא מחזיר נשואו מהש' הנשאת וכיון דכשנשאת אחיו וכו' ואע"פ שדברי רש"י כראש הפרק גבי תנא וכו' אינם כדרך זה מ"ה למדנו הריב"ש דלא נאסרה על הראשון אלא מדרבנן ומעתה יש לנו לעיין ולכוין דבריו אלה עם אלה עכ"ל;

והנה הלשון ש"כ בראש הפרק הוא זה תנא מזה ומזה כשאר א"ל שזייתה דהך לאו אנוסה היא ואע"פ דהימננהו רבנן לעבד א' באשה חלום ועינא טעמא מאי האם דהיא נזיכה דייקא ומנסא' והא דלאו דייקא קנסי' לה ע"כ הנה מריש לשונו ש"כ כשאר א"ל שזייתה דהך לאו אנוסה היא משמע דמאורייתא היא אסורה לחזור לבעלה ומסוף לשונו ש"כ והא דלא דייקא קנסי' לה משמע דמדרבנן הוא דאסורה לחזור ואפשר לומר דמ"ס והך לאו אנוסה היא ר"ל דרבנן לא קרו לה אנוסה כמ"ס ואע"פ דהימננהו רבנן ואם כן הויה אנוסה כמי אפי' מדרבנן ותיירץ דרבנן לא חשבי לה באנוסה והם קנסו אותה אבל מאורייתא היתה מותרת אלא רבנן השוו אותה כשאר א"ל שזייתה והשתא איתי שפיר דאתי בלשון האחר ש"כ מרן כז' בבבא בבית דשיניה שוים דמאורייתא מותרת ;

איך שיהיה אין ראיה לדר' מדרבי הר"ן והרשב"א ז"ל לדעת רבנן אהגס את זה תנאית להתוספות שם כפ' האשה שכתבו על מאי דאחרין במתני' דהאשה שהלך בעלה ואם היתה בת ישראל לפסלה מן הכהונה והקשו כמ"ס פשיטא וכתבו התוספות וא"ת אחאי פשיטא והא כשרק ארבעה אחין אצטרך וכו' ואו' דז' היתם לא אצטרך למידק אלא שאע"פ שמותרת לבעלה אפי' פסולה מן הכהונה אבל הכא כיון דאשמועינן מתני' דאסורה לבעלה מדרבנן דקתני תנא מזה ומזה פשיטא דפסולה כמי לכהונה כיון דמדרבנן כמי קרינן בה ונטמאה ונטמאה עכ"ל הרי שכתבו דאף מדרבנן קרינן בה ונטמאה א"כ כגו' ד כמי מדרבנן קרינן בה ונטמאה דכי היכי דהתם היא מותרת מן התורה כיון דאנוסה היא ומדרבנן אסרינן אותה עליו ומקרינן ונטמאה לגבי כהונה לפסולה מן הכהונה כמי כמי אפי' יש לומר דהתם הו"ל כאלו עיקרו מן התורה דמן התורה לא היתה יכולה ליכא בעד א' אלא דהם אחרו מפני מורו שהחמירו בסופה הקילו בתחילתה ודוקא היכא דייקא הא לא דייקא לא והו"ל כאלו נשאה באסורה למפרע דלא היתה יכולה ליכא לא חשבינן לה שוגגת דכה"ג לא תקימו חכמים ומ"ה קרינן ונטמאה מדרבנן אף שיש האומרים ועשאוהו כאלו מן התורה יכולה להכשא' אך לא כזאת דלא דייקא אבל התם מן התורה היא מבורשת גמורה אפשר דלא קרינן ונטמאה מדרבנן ; (לכאורה

ולכאורה

נראה להביא ראיה לנדר מהא דכ' הרוף כפ' בית שמאי וזל דשמעין מינה כקטנה שלא מיאנה והגדילה אף עפ' שלא כבעלה לאחר שבדלה אינה יוצאה במיאון. אלא נריכה גט מדרבנן וכיון דמדרבנן הוא נריכה גט תפסי בה קידושי שני ונריכה ממנו גט ומסתברא לן דאם רצה הב' לכונסה חגרה ראשון ומשא ב' אבל חגרה ב' ונטא א' לא ודוקא היכא דלא בא עליה קודם גרושי א' אבל אם בא עליה קודם גרושי א' אסורא לתרווייהו ונריכה גט מתרווייהו והויא כאשה שהלך בעלה למדינת הים שהיא אסורה על זה ועל זה ונריכה גט מזה ומזה אבל חמור לית לן בה דנשואין דרבנן ניכחו ולא נשואי תורה עכ"ל. והכיאווי הראש שם באותו פרק וכן הטור כ"ה טי' קנ"ה ושם הביאו סברת הראב"ד זל וזל כדאי הוא הרב לסמוך עליו אף אם יאמר על המתיר אסור כי כבאן אף איסור חמור ולא לבזר בה משום אשה שהלך בעלה למדינת הים שאם נזרז במקום שיש עניה או אסור דבר תורה ניבזר במקום שאין איסור ערוה. ולא אסור לאן וכו' הילכך אם יש כבאן מי שמורה להתיר נשמע לו וכן היא תסקפת הרא"ש זל וסנה מהכא שמעו דבתחלות שנויה דלהרוף אף דהם קרושין דרבנן וכו' יש לו בה קרושין גמורים אפ"ה בא עליה קודם גרושי ראשון אסורה לב' נמי אפ"ה דלראשון הוו קרושין דרבנן והב' קרושין גמורים. הני נמי נבד"ד בכל פסולי גיטין כיון דפסול מדרבנן הויא לה כעקדשה קרושין דרבנן ואם בא עליה אסורה לבעל ולכוכל ותצא משניהם ולהראב"ד דס' דכל שאין אסור תורה או אסור לאו לא גזרו אם כן אף כאן בנדר נאמר דלא תצא אם נשאת לבעל או לכוכל ואפשר דאפי' לכתחילה לא אסרו דבר שאין בו אסור תורה כהכא דהוה גט פסול מדרבנן לבד. זה היה נראה לכאורה. אכן נראה דאין מכאן ראיה דהכא שאני טעם לו לראשון קרושין בה ונשואים ומש"ה כשבא עליה הב' הויא אסורה לתרווייהו אף דנשאי יש לו בה קרושין גמורים דבר תורה אבל הכא דאין כאן לא פסולי דרבנן לבד. נמתא דאם בא עליה אינה אסורא לתרווייהו ואפי' לכתחילה תנשא לו. וע"כ אתה צריך לחלק בין היכא דאיכא על כל פנים קרושין ונשואים דרבנן להיכא דאיכא פסול דרבנן לבד דהם לא כן תיקשי הרמב"ם תרדיה' ארדויה דהכא פסק דאם בא עליה דאסורה לתרווייהו ותצא משניהם ואילו בכל פסולי הגיטין פסק אם נשאת בגט פסול לא תצא ומאפי' לא תצא מי נבעה מהיכא דיש לה קרושין מדרבנן ואם בא עליה קודם גרושי ראשון תצא וכו' לא אתי לך למימר כמו שכתבתי דרבנן דמתעבקיח ממי דהנריכו גט ב' לאו מטעם דאכתי אגידא ביה אלא כרי לקיים תקנתם בהויא דשלוס חלכות והא ראיה דאם נשאת לא תצא ואם הייתה אגידא אכתי עים הא' אמאי לא תצא הרי איכא ונטמאה דרבנן אלא ודאי נמי דאחשבה כאשת איש להנריכה גט ב' לכתחילה לכו דמשום שלום וכיוצא אבל לענין אחר לא ולא שייך כאן כענין דאורייתא תקון כמו שיתבאר לתמן. וכיון דכן דכשנשאת בגט פסול לרבנן לא שמינן לה כאלו ויפתה ולא דמיא להאי אשה שהלך בעלה למדינת הים אלא דאמרו דלכתחילה לא תנשא משום דלא עשתה בתקנת חכמים א"כ ה"ה בלא התקדשה לאחר אלא כבעלה לאיש דרך וזאת לא אפרינן בה כל דתקון רבנן כענין דאורייתא תקון אלא מתורת לחזור לבעלה. ולא מחלוקין לומר דדוקא כשנשאת בקרושין הוא דאמרו דלא תצא אבל היכא דהנשא הפקדא כענניה מאחר דאפי' דאמרו דבגט פסול לא תנשא בו לכתחילה לאו מטעמא דאכתי אגידא כראשון אלא לנדר היותר טוב לקיים תקנתם אבל כקטנה תיקנו לה קידושי ונשואים הם אמרו דליהו כענין דאורייתא וכו' היכי דבדאוריית'

אסורא הכי נמי הכא כיון דתיקנו לה קידושי ונשואים מש"כ לבט פסול לא אחשבה מקודשת. לו אלא להנריכה גט ב' לכתחילה לא לענין אחר דהתם דאחשבה כאשת איש כו' היכי דלא ליהגו בה מנהג הפקר ותקנתם היא הקדושי וקרינן בה ונטמאה מדרבנן. וכן צריך לומר להר"ן כפ' המגרש דס"ל בעד הרוף רכל פסולי דרבנן אם נשאת לא תצא והרי הכא סובר הרב דתצא דבשלמא להנריכו זל דס"ל בעד הרוף דתצא אחי שפיר דהכא פסק דתצא מזה ומזה לא להר"ן קשיא אלא ז"ל כ"כ ט"ש. ומדברי הר"ן הכו' דפ' המגרש קשיא על הרב מכתב מאלוהו שכ' וזל נמצא פסקן של דברים לענין דינא כהיה בחזרה וכו' כמעשה דלר' רבינו חננאל זל ודעת ר"ת לפי מ"ש העיטור והרשב"א וכו' אם נשאת תצא וכן דעת הרוף לפי דברי הר"ן ולפי שיטתו שחולק אהיהו דרב האי געש. ולא זכיתי להכין דבריו דהרי הר"ן כפ' המגרש כתב דעת הרוף כדכינו האי ע"ש ועוד שהוא עצמו למעלה כשהביא פי' הר"ן שם כתב בתוך דבריו ולכתחילה לא תנשא דמשמע דאם נשאת לא תצא. ואי משום ח"ש הר"ן כפ' הזורק אינה מקודשת והולד כשר דמשמע דתצא מדרבנן אינה מקודשת כמו שדיוק הרב בעל בני יעקב בס' א' אן מנאן ראיה דאפשר דבכותה היא אינה מקודשת דרבנן כרי שתנשא לכתחילה. ועוד דהיא בסו' תכ"ח כתב דלהרוף לפי דעת הר"ן לא תצא.

אין

שיהיה חזרני על המקרא דאיכא לחלק כת"ש וכן יש להוכיח דטעי עדיף היכא דיש קרושין ונשואין אף דאין אלא מדרבנן מכל פסולי גיטין דרבנן והיא מדרבני הרמב"ן הביאה הרא"ש כפ' בית שמאי וזל והרמב"ן בא לחזק דברי ר' אלפאס והביא ראיה מכל פסולי גיטין של דבריהם בבין כתב לשם תלית שאינה הוגת היה בחזרה וכן כינסה בגט קרש שככל אלנו לא עשתה אסור ערוה ולא אסור לאו וזין בהם אלא פסולי תקנות של דבריהם משום שלום מלכות ומשום דמחוי שיקרא ואפ"ה תצא מזה ומזה וכל הדרכים אלנו בה חזן מתמזר לדרכי חכמים ולר' מאיר הולד מתור כ"ש כוון שיש כאן קרושין שלמים הם מדרבניהם שהיא עצמה מזה ומזה. והרא"ש כ"כ על דברי הרמב"ן דאינו ענין לכאן כלום דהת' שניה מהטעם שכתבו חכמים בגיטין וקסנו לכ"ה משניה אבל בדיון זה שאין תקנה לחכמים דבר זה אלא לפי שבה עליה באסור יש לקבוע אין לחדש קנס זה מדעתנו אם לא שנמצא שקנסו כיוצא בזה עכ"ל הגה ח"ש הרא"ש בשם הרמב"ן וכו' ש כוון שיש כאן קרושין משויב דטעי עדיף כשיש קרושין אף דאין אלא דרבנן מכל פסולי גיטין דלא אחשבה כנשואה מדרבניהם. ומעתה אחי שפיר דלא קשיא אהלכתא דהתם בכל פסולין דרבנן פסקו דלא תצא והכא בקטנה פסקו דתצא ראשי כשהיא מקודשת ונשואה לראשון דרבנן ואין הכאן דאיה לנדרן שלפנינו ואדרבא נראה מדרבני הרמב"ן דלמאן דפוסק דפסולין דרבנן דלא תצא או אפי' דאין דסבר דתצא כשנשאת אם כבעלה לאחר כנשפת ברא לא אמרינן בה אסורה לבעל ולכוכל כענין דאורייתא דהכא לא תיקונו לה דבן לאחשבה כנשואה מדרבניהם ואם נבעלה לאחר לאסורה על בעלה שלא תנשא לו עוד כקטנה לדעת הרוף דהתם תיקונו לה קרושין ונשואין אבל הכא אף דאמרו ופני תקנתם להנריכה גט ב' אבל לא לומר דאם נבעלה ולא נשאת דתאסר באסור תמיד. אך לדעת הרא"ש טעי איני ליה דעדיף בכל פסולין דרבנן לחזן דאחר התם תצא מהכא. אבל למ"ה התם לא תצא נראה לומר דלא תצא נמי הכא כיון דאין כאן איסור תורה וכמו כן להראב"ד ויף למ"ה דתצא אפשר נמי דלא אסרו אלא כשנשאת אבל בלא נשאת ויזניה עם אחר לא אחשבה כא"ל לאסורה על בעלה אם נזמן לתקנתה או לכוכל

אחר שהצריכה גט ב' :

והשתא

לסכרת הראב"ד והרא"ם דהיבא דליבא אסור תורה ולא אסור לזו דבר תורה לא אמרינן דרבנן קנסו דתנא ה"ה בגר"ד לא גזרו כסוכתה כיון דליבא אסור תורה אבל להדוף אפשר דהבא שאני כיון דהיא מקודשת וכשואה חמסה להרא"ם והראב"ד ז"ל הקידושין לא מעלין ולא מורידין :

ואישכחנא

שיעמא להדוף והמכ"ן מהירו' כפ' חרש אשתו של חרש שהלך בעלה למדינת הים וכאז ולאחרו לה מת בעלה והלכה ונשאת לחרש או לפיקח ואח"כ בא בעלה תנא מזה ומזה ופסקו הרמב"ם פקדו' מהלכות גירושין ומיעתה הרי כאן דאין כאן אסור תורה ולא אסור לזו אלא קידושין דרבנן לבר לא' ולכ' קידושין בגורין אפ"ה אמרינן דתנא מזה ומזה . . . אם כן הבא נמי כקטנה שבא עליה כ' קודם גירושין הא אף דלא הויל מקודש' לגישון אלא דרבנן תנא מזה ומזה שחא יאמרו כדכתיבית לעיל הבא נמי לא שבא ואפשר לומר דהתם שאני דרתי לאשת פקח שהלך בעלה למ"ה וכש"ל המש' הירו' עור היא באנין קנסיה משא"כ כקטנה שלא מיהא וכו' (ועתה אמת אנרי הי בשעה שקדשתו זה לא היה ביו' הרמב"ם עכ' לחם משנה וביה ראייתו להר"ב הנו' שהוק' בו ע"ס) ומ"ל נ"ד אן ראייה מהירו' דהבא שאני דהויל מקודשת וכשואה לגישון וכו' שכתבתי לעיל אך להרא"ם והראב"ד לבר דלא מעלה ולא מוריד היתה מקודשת והכל תלוי אי איבא אסור תורה או אסור לאו דבר תורה גם בגר"ד יומא דבשואה לבעל או לבועל לא תנא אבל לכתחילה אפשר דלא תנשא (וגם למ"ס שראיתי עתה להר"ב לחם משנה ז"ל ושם כתב דלפי החילוק שכתב באשת חרש שנתקדשה לפקח בלא שמועה שמת דלא אמרינן דתנא לדעת הרא"ם דשאניא הויל רירו' א"כ כ"ס בגר"ד) .

אהריכותי וזה ראיתי להר"ב בני יעקב ברק קמ"ח שחילק כמו שהלכתיו בין קידושין לכל פיסולי גישון מכה הקושיא שהפשיטו ובסוף דבריו כתב דכפי'ס הרא"ם ז"ל אדרבא שם בניטין הסברא נותנת דתנא כיון דשינה מוטבע שטבעו חכמים אבל הבא לא' : ונתקשה מכה סברא זו להרמב"ן דאין פסק בקידושין דתנא ובגירושין דלא תנא והניחו בתיהו' ולדירין כבר אשכחנא בירו' הפורט דבקידושין אמרינן דתנא אבל בפסולי גישון אפשר דהרמב"ן ז"ל לא ס"ל כסכרת הרא"ם וס"ל דאדרב' טפי ערוך דתנא דרבנן דאשכחן לן בפירושא בירו' ת"מ נקטינן ממאי דכתיבנא דהראב"ד ז"ל והרא"ם חיישי לקירו' ולא אמרו דתנא מזה ומזה כי א"כ היבא דליבא אסור תורה וכנ"ד ליבא אסור תורה ואם נשאת לא אמרינן דתנא : עור היה נראה להביא ראיה לנ"ד מהא רב' הרמב"ם דקטנה שקדשה אמה ואחיה ונתת ברצון מותרת לחזור לבעלה אבל קטנה שקדש' אביה כיון דקידושה מן התורה אם זנתה ברצון אסורה לחזור לבעלה ע"ש הרי כאן דכיון דקידושה מדרבנן אפ' זנתה מותרת לבעלה ומכאן ראייה לנ"ד אלא דלכאור' ק' מרין קטנה שלא מיהא שכתבנו דלהדוף והרמב"ם אפ' בא עליה קודם גירושין א' תנא מזה ומזה אף דקידושה קידושין רב' וא"כ הב"ד אף דקידושה שקדושה אמה או אחיה אינם אלא דרבנן אם זנתה אחיה מותרת לבעלה ויחא דתנא מזה ומזה ומורי הר"ב כמה"ד בג"ן תירץ לי דהיבא אם זנתה כיון שהיא קטנה ויכולה להאן כיון שזינתה חשבוני' לה פאילו מיהא דבעלה כיון שזינתה וכו' ס"ל כאלו מיהא וכו' היכי דאילו מיהא מותרת לחזור לבעלה הכי נמי האזי וזנת נחשב כאלו מיהא ומותרת לחזור לבעלה וכיון שכן אן תכלא ראייה לנ"ד מלכד החילוק שחילקתי לעיל בין העניני' מ"ד להיב' דאיייתי לה קידושין וגישון דרבנן :

ובהפשי באמתחות הפוסקים מצאתי להר"ב בית שמואל סי' ת"ד שכתב ז"ל ואם בא פקח וכשא אותה או אפי' חרש אסורה לבעלה כשה אסורה לבעול כך אסורה לבעלה וכס"י ב"ה כתב דכיון דליבא אסורה דאורי' לא קנסין אותה ואין ספר הנו' בירו' כעת ולכאורה נראה דאשתמיט מניה מחלוקת הדוף והראב"ד והרא"ם וגם דברי הירו' הנו' לעיל . . . ואפשר לומר שביא הא דהתם כמחלקותם כיון דבאה לכלל קדושין דאורייתא כיון אם בעל לכן קנסין דתנא להדוף כיון דכ"ע לא ירעי אם לא היתה מקודשת בתורה לראשון ולשהי אם נתיר אותה לראשון יאמרו דמחזיר גרושיו אבל הכא כיון דקידושין הראשונים הם דרבנן ולא אתיא לכלל קדושין דאורייתא לא איכפת לן אם יאמרו וכה"ג חילק הבא ב"ש בעצמו לעיל בסו' י' אן דברי הירו' נראה דאשתמיטתיה וכו' . . . ומראות נפלאות מה שראיתי בספר בני דוד שהבין בדברי הר"ב בית שמואל ז"ל דאם בא פקח אחר לבר מהראשון ע"ס :

ומצאתי

לר"ד בני יעקב ברק קמ"ח שכתב בפשיטות דבר' לא אמרינן כשם שאסורה לבעול אסורה לבעול והוליד מסקנא זו מכה אחי דקשיתי דברי הטור אהר"ד רבסי' ת"ו כתב אשה שינא עליה הול שנתקדשה וכו' שם אהתה מצריכה גט אהתה אסורה על בעלה וכס"י ק"ץ הביא דברי הרמב"ם פתח משמע דס' כותיה שכתב שכל הקום שאמר פסול אם נשאת לא תנא ואם הביע והיך יכתוב גט אחר והיא תחת בעלה . הרי שכתב בפירוש דאפי' אם נשאת מצוה לכתוב ואחאי לא ימא דאם אהתה מצריכה גט אהתה אסורה על בעלה . ולזה תירץ דע"כ לא אמרו הכי אלא דוקא בבי קול מוסר דעיקר הספק הוי שמא קול שינא אמת ומכאן שנתקדשה לראשון ודאי וקדושי' ב' לא תפסי או שמא שקר היה הר"ב וקדושי' ב' קדושין במורין הם וכו' כ' רש"י שם אהתה מצריכה גט אהתה אסורה על בעלה לזה ולזה דיאמרו ודאי קמו רבנן במלתא וירבו שקדושי' א' היו במורין ומכאן שזה בא עליה בזנות ואסורה לזה ולזה ומטעם זה הוא שכתב הטור דאם כנסה אסורה לו כיון דאתה מצריכה גט וכו' אבל היבא דמרדאויתא הרי היא מגורשת במורה אלא דאתו רבנן ופסלי גיטא מחמת שום טענה וכה"ג כיון דמרדאוית' מותרת לבישא לכתחילה אלא דרבנן הוא דגזרו ופסלו מני' לתיבא גיטא אפי' אם היא תחת בעלה ולא שייך הבא אסורה לבעל ולבועל שהרי שפיר נשאת לו מרדאויתא עכ"ל הרי דבריו כדור מללו דרוקא בש"ס אסור תורה או אם מצריכין גט מהירו' כה"ה ב"ה כונסה קודם גט א' כיון שאזו צריכי' ללקח גט מהבעל נכדא דמחויקי' לה באשת הא' בעצמו דזה הב' בא עליה בזנות ואסורה עליו כיון שהיא כדאורייתא . אבל באסור דרבנן אפי' כינסה קודם גירושין א' אפי' מצריכין לה גט מראשון לא אמרינן לה על בעלה הב' דברבנן לא אמרינן כשה שאמרה וכו' :

ומצאתי

תשובה לרש"י היא מוצאת במרן ה"ו סימן קכ"ט ז"ל ובאורחות מייס כתוב בלשון הוה שאלה אל הר"ם ז"ל יוסף ששינה שם אכיו בגט שהיה שמו יעקב והוא כתב שמואל לפי שהיה אותו יעקב מומר ומת במותרותיו וכו' מאחר שהחזיק שמו ושם אכיו כן במדינה ומתקנת ר"ג בהגו' לכתוב בניטין פ"כפ וכו' ואם לא תפגי שגשאת האשה ושלא להניא לעו' על הנס שלא תצטרך להניא קוה האזיל ונתייחדה עמו הייתי תסכים לדדותו ולכופו שיכתוב לה גט אחר עכ"ל הרי דאפי' באסור דרבנן כמו הבא נמי אמר שלא יתן לה גט ואחאי יומא אפי' יתן לה גט הראשון לא תנא הן הב' כיון שאין כאן אסור דאורייתא ולא שייך כשם שאסורה וכו' ורש"י עצמו הוא המוליד דאם כנסה שני מצריכין לה גט מהא' התם כקול דתנא והטור משם למדו כמ"ס מוהר"א שאין

מכתם הלכות סוטה לרוד

אמנם ארבעה דייקנים להפך דדוקא בדין הרמב"ם ז"ל דהוי כשצ"ת דתצא מזה וזוה נרביה גט מ"כ שלא יאמרו אשה יוצאה בלא גט הא לאו הכי אפי' קרשה הכ' לא היתה נרביה גט ומהרת לחזור לבעלה ולא הייטב שאמרו החזיר גרושתו אחר שנתקדשה כהפוש בהדיו בהרמב"ם התם אמנם כ"ד ר' רונתה דליכא הכי תשקיה נראה דמותרת לחזור לבעלה ואם גירשה אח"כ בעלה בגט כשר מותרת לכוזב דאם אימא אמאי אינפריך הרמב"ם ז"ל או יתיר דמנייה פסק רבינו לרעו למיקטא אידיכא באשת חרש שנסאת ואח"כ בא בעלה לשמועין באשת חרש שזינתה שאסורה לבעל ולכוזב וכו' וממילא קוה שזינתה דהעמידו רבנן דבריה' כעין של תורה דנשמתה ונשמתה וכו' ומעצמו היה יוצא לנו דדיניה שיהי עס א"א דאורייתא לכל דבר ואם נשאת כשהלך בעלה לת"ה וכו' עדים כל הרפסין האלו בת' אלף ודאי דדוקא כשצ"ת הוא דעשו איתיה כעין דאורייתא דהויא גזירה שמה יאמרו וכו' אבל זינתה כיון דכל עיקר גיטוייה דרבנן לא אסתכחו אקרא דנטקא לאוסרה והנה מדברין כראש שפיקך הוי כשארמר הגירושין בגט פתול בא עליה אחר בדרך ונות בעלקא ומדמתי' לה לנאשה שהלך בעלה למדינת הים וכו' דקנסוהו ופ' ספקך הוי אי קנסין לה משמע דזינתה הוי דרך כשזין שנסאת אחר דקנסוהו דהוה לה למירק ועוד לא ירעב' שפיקך תמי הוי אי כשכבעלה כשגגה שחבטו סקיא מגורשת גמורה פשיטא סקיא מותרת לבעלה כדון כל שגגות וכן הדון כמי שהלך בעלה למדינת הים ואמרו לה מת בעלך או כוא עדים דזינתה ואח"כ פא בעלה כדואי שמותר לחזור לבעלה שהי שגגתה היא דדוקא היכא דנשא' הוא דאשפתן מהטעמי' קנו' מדבריהם ז"ל הוא דקנסו אותה : ואי שפיקך הוי בזינתה כמודד שדעיה שאינה גרושה מדרבנן שגיטה פסול : אח"כ אין לו דמיון עם אשה שהלך בעלה לת"ה דקנסוהו דהפא לא שייך קנס כיון דהוי מדינה : לא הספק זינה אם תמי דת"ל ונשמתה ונשמתה אחר לבעל ואחר לכוזב אמרינן אפי' כשזינת' דרבנן דהס העמידו רבנן דבריהם פנין של תורה או לא ואם כניס אנחנו בזה ממילא הופטו שפיקך דאמאי קנט יתיר' כדון זס דאשת חרש דנשאת ואח"כ בא לבעלה וכו' דמשום קנשא הפא מזה וזוה הו"ל לאשמועין דבותא כזניה תחת בעלה שקוא אסורה ליה ולזה פלמוד אלף ודאי דבזינתה אפי' היא מותרת כיון שאין גיטוייה אלף דרבנן לא העמידו דבריהם כעין של תורה ומותרת לבעל ולכוזב :

ז"ל והרי כבאן רש"י ס"ל דאפי' באסור דרבנן לא מצינין לה גט ופסקו מרן בס' קב"ט : וכבר ראייה להרב גט פשוט דתמה על מרן דפסק בס' ק"ף בהרמב"ם ע"ש : וא"כ על פי חילוק הרב בני יעקב היה לו לרש"י להנדיחה כאן בעניינינו גט ונ"ב : מ"מ קטיון מדברי רש"י הללו שבתשוכה דכיון דלא מצריכינן לה גט אחר חכעל הראשון אינה אסורה על הכ' אבל אם מצריכינן לה אמרינן דתצא אפי' באסור דרבנן וא"כ בכל פסולי גיטין דרבנן אם זינתה ועדין לא נשאת עם קב' ודאי דמצריכינן לה גט מהא' וא"כ כיון שהחזיקו אותה באשת הא' ודאי אסורה ליה ולזה אב נשאת אח"כ להם אבל אם לא קבלה גט מהא' והלכה ונשאת ונתת לא ירענא ס"ל לרש"י אי אמרינן בזינתה דתצא אם נשאת לו : וזוה הויה להרב דרכי' נועם בס' ו' שדיוק בשלון הרמב"ם דבאיסורא דרבנן לא אמרינן כשם שאסורה וכו' וזה לשונו גם ים לדקדק מדבריו דכשהסור הפסול של גט לנשא מיהו שני תחתיה שאלסרה לכוזב מאחר שלא היה בפסולו אסור דאורייתא ע"ש ור"ל מורכב הרמב"ם ואם נשאת לא תצא והולך כשר וכתיבין לה גט אחר כשר ונותנין לה והיא תחת בעלה ואם אי אפשר לבתו גט אחר והיה הכעל תיק ובידש מעצמו הרי זה תשובת שאם נתן לה גט אחר והוסר פסולו דליכא חשש א"א אפי' מדרבנן אין זה תשובתה אם ענה ובידש אלא קרי הוא באשה דכעלת דאם איתא שגם שנתן לה גט אחר והוסר פסול חשש ערוה חנוה עליו לנרש מהתת שאלסרה הרבנן הו"ל שאף אם ניתן לה גט אחר והיא תחת בעלה דמגורו המת בעלה הם נותנין לה גט אחר הוכיח ותיקוה הפעל והמדותו אלא כשגמר ובידש בלא נתינת גט כ' מהבעל הראשון אבל כשתיקן לה גט כ' כפל דכרוי ואמר והיא תחת בעלה כלומר תשאר תחת בעלה בהיתר גמור כשאר נשוי דעלמא ע"ש ואשתמיט מיניה תשובת רש"י דחולק וכבר דאם הצריכות גט מן הא' תצא מן הכ' : ועיין במתקין יוסף בפ' האשה דף קל"א ע"א שכתב בשומרת יבם שזינתה שמתרת ליבם כתב בויהו אסורה לבעל משום קנסה ופסקה תור"מ בס' קב"ט ונראה דאין המש' ראייה : גם מה"ש התוס' שהחולק דמשום לא תוכה לא קנסו אותה חתמים אין ראיה ע"ש :

זורה הוא זה שמצאתי כתוב לא"א ז"ל על עיני הכ"ל וז"ל בן דוד מהרש"ם גר"ו יאמר וזרח אחי השלם וכו' על הספק אשר נסתפקת לכ זורה ל"ל להביא ראייה מהקרא דכתב הרמב"ם ז"ל בפיר' ההלכות גירושין הלכה ד' והלכה ה' וז"ל כל מי שנסאת בגט בטל הדיו ונרביה גט וכוזב כ' מדבריה' כדי שלא יאמרו א"א יוצאה בלא גט וצריכה גט מן הא' להתיירה לטאר העב ונאסרה על שטיה לעול' אעפ"י שגזעלה כשגגה כדי שלא יאמרו החזיר גט גרושתו אחר שנסאת ואם עבר א' משניהם והחזירה גיטא וכן הדין באשה שבאו עדים שחת בעלה ונשאת ואח"כ בא בעלה גט שהיה בעלה פקח או חרש בין שנסאת לקוח בין שנסאת לחרש שאין קירושין קידו' גמורין תצא משניהם וצריכה גט הזה וזוה ונאסרה על שניה' עולמית ע"כ : והנה דין הא' שכתב רבינו פשוט ונלמד מדין האשה שהלך בעלה למדינת הים וכו' כ"ש הרב הגמיר ז"ל ודין הכ' הוא תהירו' דפרק חרש תבואר : והרי קבא דנשואי חרש לא הוו אלף אדרבנן ואפ"ה באסרה על שניהם עולמית ואפי' אם נשאת אח"כ תצא : ולקינו אפרש האי שאל מכל פיסולין דרבנן דאם נשאת לא תצא : ומיהו למסקנא דכיון דריש' בגט פסול הויה לה נשואה מדרבנן אע"פ דדאורייתא הרי היא גרושה גמורה עכ"ל מדרבנן הויה א"א וכלו נשואין דרבנן הוו ואם נשאת תצא :

(א"י"ה) בתוך מה שכת' לעיל בספת משש בורה דלזה נתיבותיה אלף דלקחתי הספק כפסולין דרבנן וכל הספק הוא ככו' אם בנשואין דרבנן או קדושין דרבנן אמרינן ונשמתה וממילא יוצא ג"כ לפיסולין דרבנן אם ינשכוח כח"ה דרבנן או תמיא דאפי' דבגטויא דרבנן אמרינן הפא כפיסולין גיטין כמ"ל אלף דר' דכתחילה כשכתבתי לו לא פירשתי וכרי ואח"כ רתתי הלשון וענין לעיל שכתב דכחתי היינו הוה וכתבתי דזס וכלקן אמנם גיטין הלוקא א"א ז"ל קשה כמ"ל אמנם ג"ל לנפשו מהאי' דפיקא קמא דחגיגה ד"ט ע"כ מרלא קאמשי ת"ס ואי בעית אימא הא ויהא ברעון ולא קשני' כאן באשח חרש כאן באשת פקח לא ודאי ללא שאד דהעמידו דבריהם פנין של תורה : עוד נראה דרייה ליה מה"ש הרמב"ם ז"ל פרק ז' מהלכות גירושין בני מברש את אשתו ונתקדשה לחמה חצפה' שלא בעלה באסרה על בעלה הראשון וכו' ואם החזיר לוקח וכעין איתו להוציא וכו' והייה לאוש אחר שהיא הקידושין היא שאומרת אותה על בעלה להחזיר לו וכוכלל לאו זה שכל אשה שזינתה תחת בעלה באסרה עליו ולוקח עליה שבאמר אחרי אשר הזממאה והרי נשמתה וכו' הרי דפסק בפ"ד דאחרי אשר הזממאה קמא לרבות סוטה שנותרה וכו'

(אד"ב והוא ש"ס ביבמות דקי"ב ע"א) וזל הכא על אשת קטן אפי' היתה יבמה טבא עליה בין ט' שנים ויום א' הרי זה פטור וכן הבא על אשת חרט וכו' ועל אשה שהיא מקודשת בספק או מגורש בספק כלם פטורין ואם היו חייבין מוכין אותם מכת מדרות ע"כ הרי דאפי' מגורשת בפסק דק"ל דאפי' נשאת תנא מיה וזוהי עבדא אפי' כמודר אין כן לא מכת מדרות וטעמא כתב ה"ה זל דאין תלקין על הספקות וטעמא דאשת חרט כתב מפני שאין הכישרון מן התורה אלא מדרבנן וכודאי שאינה פאסרת שהרי כתב ה"ה זל אם הלכה כ' דבר פשוט שכל שאינה א"א מן התורה היא להכפווה שוייתה ואפי' לכהונה שריא ומ"ה פתח הרמב"ם זל גבי קטנה נישואה בת מיוזן שוייתה שריא מותרת לבעלה קהן אפי' דאוונס לבני כהן אפי' א"כ אפי' היא קטנה ופיתויה הו"ל כאונס הנ"ל לשרא אבל לבעלה כהן דאפי' אונס אפי' אמתא שריא ליה אלא ודאי דשעמא הוי דכל נישואין שאינן מן התורה אינה נאסרת לבעלה ואם כן כל שכן היא פוען ספקיה דהו נישואין שתקנו רבנן דיש סכרא לומר הכל דתקון רבנן בעין דאזירותא תקון עבדא שריא כ"ס וק"ו העיסולין דפסלי רבנן בניטין השום גרזין או סינין דאיהו קאסרת על בעלה ואין לדחות דאפי' קטנה בת מיוזן כמו שראוי בפיסקא שכתבת ל' א"א דכלא השנאה פתחת זה דמאי דאמרינן דהו"ל כאלו לא נשאת קוד אחר שנהה בתקנת חכמים שבך תקנו שכן פתח הרמב"ם בהדיא קטנה שהיא אשה הרי זו וכו' דק"ל כאלו לא נשאת וכו' :

אמנם כל עבר שלא מיאנה אשת אונס מגורשה דרבנן היא וברקווא כתב רבינו דמותרת לבעלה אפסר אפי' כהן ותר דהרי דב"ה ה"ה פלל לנו דכל שאין נישואיה מן התורה מותרת לבעלה דהו"ל כפמינה וכו' :

(אד"ב אמנם לא קרענו ל' ההיא דמ"ל הר"ף והרמב"ם כקטנה שלא מיאנה דאם בא עליה וכו' דמכת קו' ההיא כתבתי חילוק הנו' בשם מורי הרב ואישר דמ"ל דשאני ההיא דבין דכ"ע לא ידעי טלא בעל כגדלות כו' אם ב"ד גורזין אטו ח"ל דעלמא דיאמרו דמותרת מש"ז"כ הבא אלא דהיא"ש ודעמיה שם לא אסר אלא מגרש א' ונשא ב' ע"ט) וכו' מתורץ מאי דהוה קשה לו על ה"ה זל שנתקשה ב"ה"ש רבינו דקטנה שקרעה אביה דאסרה על בעלה מהירו' דפרק היה נוטל דאמר ל' יומה קטנה שנתה אין לה רצון להאסר על בעלה ע"פ ואמאי לא תסגי לרוד' דהיא כנשאת על ידי אמה ואחיה דקדושים דרבנן וכסא מודים הרמב"ם אלא ודאי דמ"ל לה"ה ברעתי רבינו דאין אשה נאסרת על בעלה בטות אלא בשקדושה מן התורה ולא מדרבנן וא"כ אם אמתא דקירו' מיירו בקטנה שקדושים מדרבנן אמאי תלי טעמא דאין לה רצון להאסר על בעל ת"ל מטעם דקדושה דרבנן לא ודאי דלא חנטיך להאי טעמא לא להיא דקדושה מן התורה על ידי אביה ואפי' שריא ומה לא תנא מקום לישב דברי רבינו ופתי' שאסרה לבעלה ישראל ומתנא דבר מצינו למימר דקטנה בת מיוזן דאין קדושה מן התורה לא חנטיך דירושלמי לטעם הנו' דכלא זה שריא כיון דאין קדושה אלא מדרבנן :

(אד"ב כבר כתבתי היא קטנה שגדלה ולא מיאנה דתנא וכו' ואפי' שחלתי לצייל דאיותו למיחלף באשה דעלמא למה לא ינשא הכי נמי כפיסולין דרבנן דכ"ע לא ידעי וכשרואין שאנו חנדיכין לתת גט סברי דעתה הוא דנתן גט ויכתה ביני בני ואתו למיחלף בא"מ דעלמא ועוד עיין לצייל סכרות הפסקים שהבאתי עור הגדאה הדבריה דאפרין :

אמנם עדין לא נתברר לי היבא והיא טעם מקודשת או טעם מגורשת שוייתה אם היא אסורה לבעל (לכובל)

וכבר הני בהלכ' ס"ו כתב חרט שריא כדמיון כמו שהארנו והלכה ובתקדשה למרש אחר ואין ז"ל לפקח אסורה לתזור לבעלה המרש וכו' והוא מהירו' דפ' חרט יעם וכתב ה"ה דטעם מדין זה לא יפה כמו של חרט מן הפקח בין שהפקח שריא אשתו ונשאת לכיוצא בו אסורה לתזור לו והחכם היה מוהר וכו' הרי דהנס דנשואי חרט חכמים הם שתקנו אותם עבד' גשו דינו פקח כדון ללא יוכל בעלה והו' והצינורו דכריהם כצין של תורה מהטעם שכתב הרב המחיר וכו' שהכניסוהו רבנן בכלל פסוק זה והצמידו דכריהם כצין של תורה ממילא לכולי קרא העמידוהו דיינו אפי' לסמיה דקרא דכחיס אחרי אשר קוטמיה דמנה נפיק לן אם ופתי תחת בעלה וממילא משמע דאשת חרט שוייתה אסורה לבעל ולכובעל הגם דנשואיה מדרבנן וה"ה לכל מאי דאמר רבנן כנט פסול היא דנשאר אשה ונישואה מדרבנן דאם ונתה אסורה לבעל ולכובעל מהטעם עגמו שכתב הרב המחיר דאם לא כן פתח דפיה כוחן של נישואין של חרט דהוי דרבנן שאין הוכות אורחא ופיקויה איתא מהני יותר מנישואין דהנריתא דכאסרת עליו אלא ודאי כדאמרו :

(אד"ב כפימ"ל אינו רוחה הכרת דלגט פסול דרבנן דאם ונתה תקא אסור לבעל דכפי טעם דברי ה"ה דיוקא התם דמי לאשת פקח שריא ונשאת וברש דאסור לתזור לו דמי אחר דעסוה כח"א מדרבנן לענין לאסורה על בעלה כמ"ס אלא לקריכה גט לבר מפני תקנתם) אמנם עמדה בפני :

(אד"ב לכאורה הלשון אינו תמונ דנדאה דהולך להביא ראיה הפך האמור והיא שיעתא התקם כמותה היא כך להביא הפך דמשמע ליה דמותרת לבעלה וכמו שגילה בסוף דבריו שכתב טוב וכו' והיינו דאפי' דאסורה דרבנן מותר לבעל לשון היור' דפ' חרט שהביא ה"ה זל וז"ל יצחק טאל ל' יומה אשתו של חרט ושל טטה אפי' אסר תלוי אין בה וכו' אפי' אלא בשם ד' אלעזר אומר אפי' אסר תלוי אין בה וכו' אפי' דברי היור' הזה משמע דמן התורה אפי' ספקא דאזירותא אין בה אמנם מדרבנן אסורה ויינו בשוגגת תחת בעלה וכמ"ס אמנם כיון שאין בידי לא היור' עגמו ולא פידושו מה אענף ומה אומר :

(אד"ב כבר נתקשה כזה קרב מ"ל זל שם) ודע דמהירו' הוה שהביא ה"ה זל קשיא לי על הראש"ד זל ועל ה"ה זל שכל ה"ש רבינו כפ' פ' תהלכו' איותו וזל חרט שגא פקחתי אינם אלא מר"ם לפיכך אם בא פקח וקודש אשת חרט הרי זו מקודשת לב' קידושין בהורים ונותן גט והיא מותרת לבעלה המרש ע"כ והראש"ד זל השיבו שאינה מותרת שחא יאמרו גירס זה ונשא זה וכנשא מחזור גרושתו אחר שנתקדש יכו' וה"ה כתב לישב דברי הרמב"ם זל וכיון דקידושי חבס דרבנן אין לחוש שחא יטעו כיון דאפי' יאמרו אינו עובר כאיסור תורה ואין לנו להסויף בגדלות של דבריהם עכ"ל והוא תמוה דהרי ובידו מפורש בא אחר וקדשה תפסי בה קידושין גירסה מותרת לראשון ואם בין איך לא עלה על לבם לשון זה והוא חמס דברי רבינו :

(אד"ב לבאו' היה נראה לו' דלדעת הראב"ה זל דכשארנו ביור' הדא היא דתני סתרו מאי דסבר העיקרא דמותרת לחזור לא' לגירסת הראב"ד שגורס קורא אני עליה לא יוכל כמו שגדאה ממה שהשיב הראב"ד בפ"א מה' גירשין ולאיטתיה אויל אלא דא"כ הו"ל לה"ה לומר דלשטתיה אויל ועוד דהא הכריח שם ה"ה זל מסוף היור' דאמרו הוה סברינן מימר וכו' רמזם כגירסת רבינו וא"כ קו"ל לה"ה לומר כנו') :

שוב ראיתי שהירו' הוה פסקו הרמב"ם זל כפ' ג' מה' אסוריה ביאה :

ולכו על צדו לא והנה בהשק תקודשת פשיטא לי דאינה באר' לבעל ולכו על חסוד רבוי בחוקת פנויה וכו' וראי דאין אסורא אלא מדרבנן ככל הספיקות לדעת הרמב"ם ז"ל וכל ההולכים לשיטתו אהם כמ' מגורשת דק"ל דאם נשאת תנא אם לא נשאת לאחר אלא זינתה מהו מאחר דאיכא חוקת א"ל הו"ל ספק זה מדאורייתא ואם זינתה אסורה לבעל ולכו על או לא והגם דכתב הרמב"ם ז"ל דאינו לוקה אלא חמת מדרות עבד' בין דהוי ספק זה ואסורו מדאורייתא הויא מ"מ מדאורייתא אף שאין לוקין כאסרה לבעל ולכו על או דילמ' דוקא היכא דתחייב מיתת בית דין או חלוק' הוא דאסרה לבעל ולכו על וכפי ה"ש כלע"ד דלא כתב ה"ה טעמא דאין חלקין על הספקות אלא משום ספק מגורשת דאע"ב דאיכא חוקת א"ל עבד' מטעם דאין חלקין על הספקות אינו לוקה אהמם לספק תקודשת' דלדעת הרמב"ם אין איסורו אלא מדרבנן לא מצריכין להאי טעמא וכן נראה הפשטא דסוגיא דפ' קמא דקידושין גבי נתן הוא ואגורה היא דקאמר הש"ס ספיקא הוי וחייבין לה מדרבנן ונראה דמהכא חייבין רביה לנת"ד ספיקא דאוריית' היכא דלא איתחזק איסורא לא הוי לא מדרבנן אמנם הר"ן ז"ל דס' דספיקא דאורייתא לחומרא מדאורייתא כתבואר בדבריו בסוף פ"כ דקידושין וי"ו מש"ה כסתפק בהך דנתן הוא זעש וכ"כ בתשובותיו סי' נ"ו מש"ה כסתפק בהך דנתן הוא ואמרה היא וז"ל כהאי לישנא מספקא לי טובא ליה דספק הוי הוא ספיקא דאורייתא והכי קאמר דמספקא לי מדרבנן הא מדאורייתא כמי איכא לתישא וכו' והר"ף ז"ל כתב ואם נתן הוא ואמרה היא חייבין מדרבנן וצריכה בט ונחמך כלסוף הר"ף ז"ל דכי אמרין ספיקא הוא לאו דוקא דהרינא פשיטא לן דלא הוו קידושין בין דאמרה היא לא דחכמים החמירו בדבר ועשאוהו בספק ולישנא דספיקא לפ"י לא אתי שפיר והביא דברי הרמב"ם כפ' ב' שכתב תקודשת בספק וכתב על זה ולפיכך כמי מסתפק בכל ספק קידושין אי צריכה בט מדאורי' או לא דאפשר דמדאוריית' שרי וכו' וזאתה חומרת להכשא אלא שחשבו חומרת ערוה אסורה מדרבנן אבל הרב אלפסי ז"ל וכו' זעש וכו' נדחק הרב ז"ל דלא אסיק אדעתיה בההיא פלוגתא דאיכא תאן דסבר דספק דאורייתא לא אסיר לא מדרבנן דאם עלה בדעתו דבר זה לא הו"ל דלדמנתי חומרת ערוה אסורה מדרבנן ודלא בכל הספקות דאוסורין כמי הכל הוא וכפי מ"ש הר"ן ז"ל משת' דאם היה כדון זה כשאר איסורין לא הו' אסרי דכאן משמע שבהין ר"ל הוי ספקא כלל אמנם אי הוי ספק גמור היתה צריכה בט מדאורייתא אבל כפי מ"ש דברי הר"ף ז"ל יתפרש הגי' ומאלי דכ' בעצמא דרב מארי והוה ליה ספיקא דאורייתא ולחומרא היינו לחומר' מדרבנן וסמך אמאי דראשון ז"ל בההיא דנתן הוא הוא אמרה הוי בפירוש רביה צריכה בט אלא מדרבנן הכלל דנראה לי פשוט דספק תקודשת אינה צריכה בט אלא מדרבנן משום דאיכא חוקת פנויה ויה אפי' לדעת הרמב"ם והר"ן ז"ל דסבירא לכו דספק דאוריית' לחומרא מדא"ל דלא פליגי הרמב"ם והר"ן על הרמב"ם והרמב"ן ז"ל אלא היכא דלא איתחזק לא איסור ולא היתר אמנם היכא דאיכא חוקת היתר כולי עלמא מודו דספיקא לא הוי אלא מדרבנן ואי איכא חוקת איסור כגון ספק גירושין כולי עלמא מודו דצריכה בט מן התורה ומשום הכי הוצרך הרב המחזיר ז"ל לתת טעם לשאן לוקין על ספק מגורשת אלא חמת מדרות משום דאין לוקין על הספיקות ועתה ספק תקודשת שזינתה פשיטא לי דאינה באסרת על בעלה ולא לכו על וכתבתי מגורשת מספיקא לי בין דצריכה בט מדאורייתא וזינתה אם אסורה לבעל ולכו על הגם שאין בה חלקות או דילמא דאינה אסורה לבעל ולכו על אלא היכא דאיכא מיתת בית דין או חלקות עוד אינו מסופק בהן שגריש את אשתו ספק גירושין וכא עליה דרובין קורם

תקופת בט כשר להקירה ואחר שזינתה עם ראובן נתן לה בעלה הכהן בט כ' כשר להקירה לבעלה אם מותרת לראובן הכובל או לאו אם תמא לומר דספק מגורשת דזינתה אסורה לבעל ולכו על היינו משום דלא קדם לה איסור אחר על בעלה אלא על ידו דלא לאו איסור זה אי בעי מחזירה אבל לגבי כהן דאפו' ספק גירושא אסורה לו וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל פרק ו' מהלכות איסורי ביאה מי נישא דמין דוה לא הוסיף לו פה אסור מש' אינה אסורה לבעל או דילמא אינו היתה אשת ישראל היתה אסורה לבעל ולכו על מהי כמי הכא ואין לדמות דרון זה לההיא דמכות דקאמר דילמא לאוסרה הכובל כ' דיש לחלק דילמא עבד כהן לא קאמרין דאף על גב דלא אסרה על בעלה אסורה לו אלא התם דסוף סוף הרי מייב מיתת כ"ד אם היו שם עדים והתראה שהיא אשת איש מגורשת וכהאי גוונא אע"ב דלא אסרה על בעלה אסורה לו אבל הכא דאינה אשת איש מגורשת הויא הרגלים לומר דאע"ב דלא אסרה על בעלה מ'אסר עליו אחר כך נצאתי הדבר מפורש בפרק י' יוחסין דף ע"ג ופסקו הרמב"ם כפ"ו מ'איסורי ביאה דמאחר דיש כאן איסור מוסף שרי קורם כשהיתם גרושה לא היתה אסורה לא לכהונה ויתוסף בה אסורה ונות מנו דשם זנות אסור על ישראל דאשת ישראל שזינתה תחתיו אסורא עליו ניתוסף על הכהן אסור אחר וזה נקרא אסור מוסף וזה אפי' לא היתה אשתו אלא אשה שגרישה בעלה ונשאת לאחר דובתה תחתיו אם נשאה כהן הרוטם אחר שמת בעלה או גירשה לוקה שנים וא"כ את"ל דספק מגורשת שזינתה אסורה לבעל ולכו על הוי דרון כהן שגריש אשתו ספק גירושין וזינתה ניתוסף להכא אסור אחר ממילא הלתא דפשיטא דאסורה לבעל לא רעיקרא ספקין עדין לא הוכרר אם ספק מגורשת שזינתה ולא נשאת אי אסורה לבעל או לכו על :

והנה

כענין מה שכתבתי למעלה דאי ליכא בט אלא פסולא דרבנן וזינתה דאינה אסורה לא לבעל ולא לכו על קשה לי טובא חמה שכתב הרמב"ם פרק ב' מהלכות סוטה וז"ל ואלו הן הכשים שאין ראיות לשתות אף על פי שהיו רובה לשתות ובעלה רובה להשקותיה אלא ינארות כלא פתובה משיבונו עדי סתירה אחר עדי קינזי מאסרו על בעליהן לבעולם וטו כשים הן וכו' וקטנה אשת הנדל ונדולה אשת הקטן וכו' או האלם או מי שאינו שומע וכו' והאלמת ושאינה שומעת וכו' אשה פרט לקטנה תחת אשה פרט לאשת קטן וכו' והשלמא קטנה אשת הנדל ככל פירש לנו הרמב"ם ז"ל בבמה מקומות שיש קטנה שזינתה שבאסרת על בעלה והיינו כשנתקדשה על ידי אביה אלא או אלתא או מי שאינו שומע או שאינה שומעת איכא לחמיר דמיימי בשומעין ואינם מדברים או רכובים ואינם שומעים שקדושתן קידושי תורה וכמו שכתב רכובי בהלכות אישות שהם כפקהים ודייקא כמי דלא קאמר חרש וחרשת אי כמי שכתבנו אחר נישאיהן אמנה גרולה אשת הקטן לא ירענא אנואי אסורא בין דאפי' כשאין דרבנן לית ליה כפפורש בש"ס ופוסקים והרמב"ם ז"ל בהלכות אישות ותו קשיא לי מאשת אכרדונינום דספק רבנן פרק ד' מהלכות אישות שהם קדושי ספק וצריכים בט מספק וכפי הראשון ז"ל ולמה צריכין בט מספק והלא אינן ראויים לנישא כלל עבד כהן וטעמא דנרתן אכרדונינום נושא אבל לא נישא כדאיתא בפ' הערל והרב המחזיר ז"ל תירץ דרכינו הוציר שני הפנין כשקדשו הן וכשנתקדשו הם וכו' וראי כשקדשו הם צריכין בט להקיר אשה זו אבל כשנתקדשו הם יש לוותר שהצריכים רכובי בט לענין הבא עליהן דרך קדושתן שלא יהיה כבא אספק אשת איש וכו' עבד כהן ולא זינתה להבין דברי הרב המחזיר ז"ל שהרי הוא ז"ל כתב פ' ב' מהלכות איסורי ביאה דכל שאין קידושיה מן התורה הבא עליה הרי זה כבא

על הפסוק וצט נאם כן ספק אשת איש מאן דכר סתה . ותו
 כיון שהם ספק קרושין לא היו אסורא אלא מדרבנן ואחאי
 עמך רבינו בהלכות סוטה ראשת אנדרוניום אסורא לבעלה .
 ולתרוץ זה צריכין אנו לומר דרוקא בספק קידושי-אשה גמורה
 דמקורם היה לה חוקת פניה משום הכי הוה ליה נישואיה
 דרבנן מאחר דלא חל' הספק אלא על ידי הקדושין ומאחר שהם
 בספק וכבר קרמה להם חוקת פניה קורם חלות הספק משום
 הכי אין נישואיה אלא דרבנן אמנם בדרון זה דהספק
 דאנדרוניום ספקו-מנר עבדו לעולם הוה ספק דאורייתא
 גמור וכפי זה נתיכרר ספקין רכי היכי ראשת אנדרוניום
 כיון דהוה ספק גמור אסורה לבעלה הוא הוה בכל ספק
 מגורשת שזניתה אסורה לבעל ולבעל אמנם קהיא גדולה
 אשת קטן קשה . ודרך אגב ראיתי להרב פרי חדש בספר
 חוס חיים פרק ד' מהלכות אשות שתמה על הראב"ד והרב
 המחיד ז"ל שצילמה מהם כרייתא ערוכה בפרק התרל דף
 ע"ב ובכבודות דף ט"ב טונוטום שקידש קדושין בתקדש
 קדושין קדושין הוא ז"ל דאנדרוניום וגם בירוסלמי בתקדש
 חוששין לקדושין ע"כ וצ"ל אסורה היא קושית עצמתי . אמנם
 אחר ההקדמה לא קשה מדי והוא דאורייתא ספק כל' אלעזר
 דקתני אנדרוניום חייבין עליו סקילה כוכר כחה דברים
 אמורים בזבחות שלו דהיינו מחזורי בדפירה הר"ן אבל
 בכבדות שלו בטור ופירש רבינו דפטור אבל אסור קתני ולזה
 פסק רבינו דהכא על טונוטום או אנדרוניום דרך גקובתי
 חזין אותה חת חרדות וכתב הרב המחיד ז"ל שכן דרכו
 לפסוק בכל פטור אבל אסור . ואם כן אי אפשר להם להגא
 בשום אופן שהרי אסור לבוא עליהן שאף הם זכרים ואסור
 משום לא תשכב את זכר אלה שאינו חייב סקילה אלא בטקום
 זכרות פאמור ומשום הכי קתני כמתניתין אנדרוניום נושא
 אבל לא נישא ופירש רש"י ז"ל שהשוכב עמו ככא על הזכר וכן
 פירש רבינו נס"ח דנושא אשה אבל לא נישא . ומשום הכי
 קשיא ליה להראב"ד ז"ל דנהי דתפסי בהם קדושין אם בתקדשו
 ברכתני בזה כרייתא עכ"ל אמאי כתב רבינו וצריכין גט
 חספך דמשמעותו הוא להתירם לבעול בראמרינן בכל
 דוכתא ופמו שהוה האמת גם כן בשקדשו הם נשים הכא
 בנכ"ד ורבינו על שני החלוקות פתב וצריכות גט משמע כי
 היכי דנריכות גט הויא קידושו הם נשים היינו להתיירם
 לע"מא הכי נמי הויא דתקדשו הם והלא כיון שאינן יכולות
 לנישא בלל לשום אדם ישאלו כן מקדושותיה ומאי אכפת לן
 ומאי נפיק לן להצריעם גט ומשום הכי לא קתני הראב"ד ז"ל
 אחאי רכתב רבינו שהן מקדושות מספק שזה הוא חלתא
 דפשיטא ברכתני הך כרייתא והוא פשוט כיון שהם ספק איש
 בספק אשה ולא הקשה אלא אחאי צריכין גט דרוק וברור וכלפי
 קושיא זו הוכרח הרב המחיד גם כן לחנא תרופה וצריכות גט
 להנילם מספק אשת איש שאם יבוא עליהם שום אדם תלכד
 אסורא שהוא כנופס הנר עצמם אפי' שסאם פניויות . בלא
 קדושין שהוא בפך או ודאי תשכב וכור נוסף ספק אשת איש
 לכה עליהן דרך נקבותן תלכד אסור דרביע עליהו דרך
 נקבותן דפטור אבל אסור וזה כדור . והנה רש"י ז"ל פירש
 פתם בפרק ערל בההיא כרייתא ויה לשאוב בתקדש קדושין
 קדושין דתפקא חנם לאתסורי היא דקידשה באחותו ואלאו של
 טומוטום שמה אשה היא עד כאן ואחאי לא פירש דתפקא מינה
 להכא עליהן דרך נקבותן שהוא ככא על ספק אשת איש
 והשום זה נצטרם גט וברפירש הרב המחיד לרעת הרמב"ם
 ז"ל . וכמו שפירש גבי כשקידשו הם נשים שהם ספק מקדושת
 וצריכות גט . אלא וראי דרש"י ז"ל סבירא ליה כמו שכתב
 הראב"ד ז"ל דכשתקדשו הם לא תצריכין להו גט דלמאי
 דפקא מינה כיון דאין יכולים לנישא ומשום חשש להכא עליהן

דרך נקבותן היא חששה רחוקה דלא מציתה כל ספק מקדושי
 נישום לזה והוא לא אשכחן והנה לחה שפקדונו בענין אשת
 קטן ליכא למימר דאף על גב דלית ליה נישואין כיון שקינא
 לה ובסתרה בקפידא תלי רחמנא . קא ליתא דבהדיא איתא
 בט"ם ושכב איש אותה שכבת' ורע פרט לשקינא לה דרך
 אכרים . וקא פריך דחלתא דפשיטא הוא דאינה באפרת כויה
 ומשני מהו דיתמא בקפידא דפצל תלי רחמנא והא קפיד קא
 משמע לן הדי דלאו בקפידא דבעל תלי . ואפשר לומר
 בדיוק דלדרכא מהכא נראה כמו שכתב רבינו מרדכי
 דאנטיריך קרא למעוטי דרך אכרים לאשמועינן דאין קפידתו
 קפידא כויה שמועינן דיש מקום דקפידתו הויה קפידא כל'
 היכא חליכא שכבת' ורע והכי קאמר קרא היכא חליכא שכבת'
 ורע לא הויה קפידתו קפידא אמנם כ"י איתא שכבת' ורע דהיינו
 גדול . הבא על הנדונה הנם דקיה אשת קטן הויה קפידת
 קפידא לאוסרה עליו דשויא חכמיה חתיכא דאסורא ורוקא
 סיבא דליכא שכבת' כפ"ל הוא ולא הוה קפיד' קפידא . והנה
 במתניתין דסוף פרק סיה טביא תקן על מה היא אומרת קא
 וכו' שלא שטייה ארוסא ונשואה ושומרת יבם ובגמרא אמר
 רב הקמחא שומרת יבם שזניתה אסורא לזבחה מחאי
 חרקותני שומרת יבם וכו' אי אמרת בשלמא אסורא משום הכי
 חתני כהדה אלא אי אמרת לא אפירא היכי חתני כהדה והתנן
 וכו' אמרי בהערכא לית הלכתא ביה המנוא' אלא אדקתני
 שומרת יבם וכו' והא חזי ר' עקיבא הייא דאמר אין קדושין
 תופסין בחייבי לאוין ומשווי לה כערוח ע"כ ופירש רש"י ז"ל אין
 קדושין תופסין באשה האסורה על המקדשה כלאו ורבנן פליגי
 עליה ואמרין בחייבי כריתות הוא דלא תפסי אבל בחייבי
 לאוין תפסי אלמא דר' עקיבא חשוי חייבי לאוין חמדות לענין
 אסורין בחייבי כריתות וכו' וליאמר על בעלה חייבי היכי
 דהכא על אשת איש שזיבא כרית' אסורה על בעלה כן הבא
 כל שומרת יבם שזיבא עליו כלאו דלא תהיך אשת חמת וכו'
 אסורה על יבמה וכו' קרי רחא כהא תלייא דכל היכא דלא
 תפסי בה קדושין אסורה לבעלה אמנם היכא דתפסי קדושין
 אם זניתה מותרת לבעלה : וכן פסק דהנ"ם דשומרת יבם
 שזניתה מותרת ליבמה משום דמסמין כחכמים דסבירא להו
 דקדושין תופסין ביבמה ואם כן נפיק לן דכל אשה שתופסין
 בה קדושין מותרת לבעלה והוא סדן פסק מגורשת וכל סדן
 מגורשת כגט פסול לדרבנן . והנה רב סמנא סבר דביבמה
 מורו כולי עלמא דלא תפסי בה קדושין אפי' רבנן דפליגי
 עליה דר' עקיבא וסבירא ליה דקדושין תופסין בחייבי לאוין
 מורו הכא ביבמה אף על גב דאינה אלא כלאו ולא תפסי בה
 קדושין משום דכתיב לא תהיך אשת חמת החוזה לא תהיך בה
 הויה והויה בארסתו שומרת כיון דאגידה ביה דלא תפסי בה
 קדושין כן כתבו התוספות ז"ל והוכרח רב סמנא למימר הכי
 משום דמתניתין סתמא חתני ושומרת יבם וכו' ומשמע
 דאיתא כ"ע וקאמר הש"ס דלא היא המתני' ר' עקיבא היא
 דסבר אין קדושין תופסין בחייבי לאוין ומשום הכי משכינה
 גם על יחי היותה שומרת יבם דאם זניתה אסורה עליו
 בדתני בתנתי' זה הכלל כל שאינו תבעל ולא תהא אסורה
 לו לא היה מתנה עמה אמנם רבנן דסבירא להו דקדושין
 תופסין בחייבי לאוין לא ינתנה עמה כיון דאפי' זניתה אינה
 אסורה לו ומינה דכל דתפסי בה קדושין לכנס אם זניתה
 מותרת לבעלה ואפי' לר' עקיבא ורב סמנא דרוקא משום
 דסבירא ליה דאין קדושין תופסין הוא דאסורה לבעלה דמתיא
 לערוה ראשת איש גמורה דלא תפסי בה קדושין . ותו
 איתא דאפי' פסולין דרבנן אם זניתה אסורה לבעלה מאי
 חירושא רבא אתא לאשמועינן רב סמנא בשומרת יבם
 דאסורה לזרים כלאו דאם זניתה אסורה לבעלה כיון דאפי'

מגורשת גמורה מן התורה ולית בה אלא אסורא דרבנן ואם כשאת לא תנא אסורא לבעלה והש"ס כמו אכטריך לשוני הא חזי ר' עקיבא הוא אלא ודאי דמתנא דפשיטא דכל פסולין דרבנן אם זינתה מותרת לבעל . הן אחת דבספק מגורשת עדין לבי תהסס דאפשר דדוקא היכא דתפסי בה קדושי ודאי כמו חייבי לאוין הוא דאינה אסורה אם זינתה אחת בספק מגורשת דחאי דתפסי בה קדושי הוא מספקא אפשר דאם זנתה אסורה לבעלה דהויא ספק כרת . עוד חזי מסופק בספק מגורשת שקדשה אחר ולא נשאה ומת או גירשה אם קותרת לחזור לבעלה . דאפשר דדוקא מגורשת גמורה שנתקדשה לאחר כדחאי הוא דאסורה לחזור דקרא קפיד אהיה שפאמר והלכה והיתה לאיש אחר בת"ש הרמב"ם ז"ל . ויש קצת ראיה מזה שכתב הרמב"ם ז"ל בפ"ו והלכות גרושין הרי שנתקדשה ואח"כ בא לבעלה או נמצא הניס בטל הרי זו מותרת לבעלה ואיכה נריכה בט"כ שאין קדושי תופסין בעריות ואין חופשין שמה יאמרו וכו' ביון שלא נשאת יאמרו תנאי היו בקידושין ולא נתקיים הנה ממה שדקדק לומר או נמצא הניס וגם מזה שכתב שאין קדושי תופסין בעריות פשטע אבל אם היתה ספק מגורשת אסורה לחזור לו כיון דנריכה בט משני אסורה לחזור לו . וכ"ש אם נתגרשה בנט פסול מדרבנן דאם נתקדשה לאחר וגיירטה או מת דאינה יכולה לחזור לנישא לראשון כיון דגרשה א' גרושין גמורים מן התורה וקדושי"כ קדושין גמורים כדחאי דקדושין בה והלכה והיתה לא יוכל לבעלה הראשון ואסורה לחזור לו והש"ס יצילנו משגיאות ויראה מתורתו כפלאות :

(אה"ב) אב טירדאי אין הפנאי מסכים עמי להתישב בענין הדק היטב ולחזור על המקרא"כ כי אם באתי להתישב ככל ענין וענין צריך זמן ומנס ולעכב חזרתי למקומי וגם אחת אביד כי באותי פרק שם נמצא מורי הרב המופלא כהרמ"א נר"ו והרצתי הספק הנו' ועתה שהאיר וזרח ספר כרכי יוסף ראיתי כה"ה סי' זוד שהביא הספק והעמיק הרחיב בענין וגם על הירושלמי ומשעם הל"ל לא יכולתי לרוות נמצאוני :

הרמב"ם ח"ג

הלכות נדרים

פרק ט' הלכה ב'ג הנודר מן ישראל אסור בגרים . ונראה לי דאם נדר תכני אברהם דאסור גמי בגרים דמיקרו בני אברהם לשיטת הרמב"ם ז"ל פ"ד תהלכו' ביבכורים ע"כ וכן דעת הר"ש כפ"ק דביבכורים וכן דעת ר' בעל ה"ח פרק המוכר את הספינה דפ"א ודוק . ומסתפק חזי אם נדר מורע אברהם אם תותר בגרים דאיכא למימר דאי"ג דמיקרו בניס דכתיב גי אב המון גוים נתתיך מ"מ ורעו לא מיקרו דכתיב כי בינחם יקרא לך ורע . או דילמא דכלוס טעמא תאי קאמר קרא כי בינחם ולא בישמעאל משום דלא הוה נריק א"כ גרים שהם נריקים וקראו הכתיב אב המון גוים שהוא אב לגרים ויארם בגרים . והנה מצאתי לטור ז"ל שכתב בוד"ס ד"ו הנודר מורע אברהם וכו' כאמר בגרים ודין זה לא נתבאר בש"ס ולא ידענא תנ"ל ונראה לי קצת ראיה מהא דאמרינן בגרים פ"ג ד"ג"א שאינה נכנה לורע אברהם אסור בישראל ומותר באומות העולם ופרכין והאיכא ישמעאל ומשני כי בינחם יקרא לך ורע כתיב והא איכא עשו כי בינחם ולא כל ינחם ע"כ ואם איתא לשמועין ריבויא אפי' גרים דנרקו יחדיו דלא מיקרו ורעו ומכ"ס שאר בני ישמעאל וצטו

אלא ודאי בגרים מיקרו ורעו . ועוד דהא וכלי הא קא חויין דורעו אינן ולא אימיצטו אלא כמי ישמעאל דלאו נריקי הוו משא"כ האי :

עוד

ראיתי לה"ש הרמב"ם ז"ל פ"ה ח"ה מלכים ז"ל המילה נכסויה בה אברהם אפינו ורעו בלחר שאמר יאתה ורעך אחרך יצא ורעו של ישמעאל שאמר כי בינחם ינחם עשו שהרי ינחם אחר לבינחם ויתן לך את ברכת אברהם לך ולורעך תכלל שהו' לברו ורעו של אברהם המחויין ברתו וכדרכו הישרה והמה המחוייבין במילה ע"כ וכיון דקול דהגר חייב לחול ואשכחן דלא מתנה אלא לורעו של אברהם ואי הגר לא מיקרי ורעו למה חייב במילה דקרא קא דייק בה . וריבך והיינו ינחם ויעקב דוקא אי אמרינן דבדייק דוקא מי שגולר מינחם או מיעקב ממש הוא דמיקרי ורעו א"כ בר לא יהיה חייב ע"כ ר"הוא ישראי גמור לא ודאי דהא כהא תליא דטעמ' מאי קאמר הקב"ה לאברהם כי בינחם יקרא לך ורע טעמא הוי משום דלא היו הולכים בדרכי ה' ישמעאל וזה דייק הרמב"ם הטא ואמר בסוף הלשון שהוא הנקרא ורעו של אברהם המחויין ברתו וכדרכו הישרה ה"י נמי בר כיון דכנסת תחת כנפי השכינה והחויין ברת ה' הטהורה ודאי דמיקרי ורעו . ועוד דהא לא מתיישבין המוחס דורעו הוא אלא טעמא דאידיה משום דהיי' הלך בדרך לא טוב ועכשיו שחור וריאה הרי הוא בקדמותו קאי והכי נמי איכא למיחק מ"ש הטא בפרקין הנודר מורע אברהם מותר בבני ישמעאל וכו' ואינו אסור אלא בישראל וכו' א"כ כל הנקרא בשם ישראל אסור ושם דייק זה כתב הנודר מן ישראל אסור בגרים הרי דיתנהו גרים בש"י ישראל מדקאמר בגרים אפי"ג דלא נדר אלא משם ישראל וכיון דמיקרו ישראל הרינן למיחר נמי דהא דקא אמר הרמב"ם ז"ל לבעל ואינו אסור אלא בישראל בכלל גרים גם אם בשם ישראל יתבנו והופשט ספיקן דהנודר מורע אברהם אסור בגרים ככ"ל ברור :

(אה"ב) ובתקום אחר מצאתי לו לא"א ז"ל שסיים אמנם יש לי מקום עיון בדבריו ז"ל דהא בגרים וביבכות אפינו עשו מינחם ולא כל ינחם ורבינו נקט טעמא אחריכא ינכ"ל וראיתי להרב בני יעקב שדקדק בן כרכרי הרמב"ם בהגהותיו ע"ש . ונפיו דברי א"א ז"ל אפשר לישב בדוחק מה שראיתי להרב בהזאת עולם שכתב על דברי הטור בס' ד"ו הנודר מורע אברהם אסור בישראל ובגרים כתב ז"ל ב"כ הד"א"ש וכן נראה מדברי הרמב"ם בכתובות וכו"פ ב' דביבכורים מטעמא דהייב לתם שלא נטלו הגרים חלק בארץ ע"כ ולא ידענא היכן מצא בהד"א"ש ע"כ אי משום ח"ש שתופסתא דקאמר הנודר מן ישראל אסור בגרים משם ליכא ראיה דאף דהם ככלל ישראל ח"מ באומר מורע אברהם אפשר דלא נכללו גרים ולזה תמצא להרב"א ז"ל שם בוד שהייב בתומא דכתיב הטור ז"ל שהביא ח"ש מן ז"ל ככ"ו וכתב ונ"מ יש לתמוה כיון שלא נזכר זה במתא וגם הפוסקים לא כתבוהו הל"ל לרבינו להורות כך עכ"ל ושמוך לו שם הביא שתוספתא הנו' ואחאי קא תתמה הרי יש ללמוד משם . אלא אפשר דכונתו ז"ל דכיון דכתב הר"א"ש ז"ל דהנודר מורע אברהם אסור בישראל סתם והביא התוספתא שאמרו שם שגרים ככלל ישראל חתילא אסור בישראל הנאמר למעלה אף גרים קמשמע אלא דהרב ב"ח ז"ל לא נחית לדייק ה"י משום המשמע ליה דישאל דאמר למעלה היינו ורע ישראל ממש דספק הטור דלא ינכס גרים כמשמע כיון דקאמר ורע אברהם ולזה סתם הטור ולא ביאר אמנם באומר וכודר ישראל סתם אז ככללי הגרים דלא הוכיז ורע והרי השתא ישראל הוא אמנם אינו מוכרח סברא זו ככ"ל ועיין להט"ו (ס) :

הלכות נזירות

פויק ה' הלכה ב' המטמא את הנזיר וכו' אם היה הנזיר מודר הנזיר

לוקה וזה שמתמאו עובר משום ולפני עור לא תתן מכשול וזה היה הנזיר שגנב וזה ששימאו מודר אין אחר מהם לוקה ולמה לא ילקח המטמא הנזיר לפי שגאחר וטמא את ראש נזרו אינו לוקה עד שיטמא עצמו מרעתו ע"כ וכבר דשו בזה רבים דאמאי לא חילק חז"ל דקאמר הג"ס דרוקא היכא דלא מני אתי הק איסורא אלא על ירו כגון דקאי בתרי עברי כהרא והכי נמי הו"ל לחלק דרוקא היכא דלא בא האיסור אלא על ירו וכן קשה בסוף פרק הלכות כלאים וע"כ ולכאורה יש לומר דהתם דרוקא בעינן דליהו בתרי עברי דכה"ל לתייבו משום דלא כפי ליה בידים דייקא נמי דקתני המושט יין לנזיר אבר מן החי לכני נח דהו"ל גרמא בעלמא כה"ל בעינן דליהו הנזירות דלא הוה מני למעבר אלא על ירו השא"כ היכא דספי ליה בידים כהנזירות דאין קיימין כדדייק לישנא דהרמב"ם ז"ל שכתב המטמא המלכיש וכו' מטמאו ומלכישו כלאים ולא כתב הכותן כלאים לחבירו ללבוש הגורם לנזיר לטמא ט"ח היכא דרוקא דטימא והלכיש בידים כה"ל הגם דייב שיהא מטמאו ומלכיש כלאים והוי מודר ע"כ אמרין אי לאו דכפי ליה בידים לא הוה עכוד - א"כ ז"ל דער כאן לא אינפריך הג"ס לטמוי דהתם מיידי בתרי עברי דכה"ל אלא התם דאית ליה לנזיר יין ולכן נח אבר מן החי וכדדייק לישנא דקתני המושט ולא קתני הנותן וכמ"ס התו"ז ז"ל דקאמר אי לא יסבינן ליה שקליה איזו והוא מוכרח מה"ס דאי לאו הכי תאי פריך התם שאני דאית ליה כהמה אחריתא משום הכי לא עבר משא"כ הא דלית ליה יין ואמ"ה אלא ודאי דהבא נמי בראית ליה עסקוקין אלא דשאל לו להושיטו ולאו מדיריה נהיב ליה ומש"ה אינפריך לפלוגי דהיידי בתרי עברי כהרא דלא מני הוא לטלו אמנם היכא דאינו שלו דלית ליה יין ואמ"ה אפי' דלא הוי בתרי עברי והכרח עובר משום לפני עור כיון דהודיריה היכי ליה וראיה לזכר נמי מה"ס דקאמר דאי לית ליה כהמה קא עבר משום לפני עור ואי אפי' התם כמכר לו ברחמים קא צבר כיון דלית ליה חנה דאיכא למעור דאי לא מכר ליה איהו מני ליקח תאמר חכ"ם אי יסביב ליה תריליה היכא דלית ליה פשיטא דעובר ולפחות שניהם שזין מתנה פומכר - וא"כ אפי' אי תאי דכתב הרמב"ם ז"ל בה' כלאים הוי כמכר לו ע"כ שער דמוי דמיו לרינא דנמרחא כפי חילוק שכתבנו - עור ז"ל דהתם שאני דקתבע מניה למכור לו כהמה או לתת לו יין ואמ"ה לכן נח ומשום הכי לא קעבר אלא בתרי עברי או היכא דלית ליה כהמה אחרת כדדייק לישנא דהמושי' דהשמע דהוה דיריה וכדדאי רכיון דהוי דיריה לא הושיט לו אלא אם שאל לו ומכר דכהמה נמי כה"ל חייב וגם דקאמר הג"ס והא הכא דאי לא יסבינן ליה שקליה איזו משמע דקא תקעיה משא"כ היכא דמעצמו טימא אותו והלכישו כלאים מייב ככל אופן - עור ז"ל ע"כ ת"ש רט"ז ז"ל כה"ל חגיגה

אחתקיים אסור למכור להם וכו' ודבר שאינו מתקיים מותר למכרו והקטן הפרט והכית מרס ז"ל למה לא נחא רכיון דחזיל ומודר ישראל עובר משום לפני עור לא התן מכשול כיון דעל ירו כהה הודרתו ותדירו דאין הנזיר מנויים על ההודרת דלא עדיף מביטוף וביטוף שאין הנזיר מוזהר עליו דכלל הוא אפי' כג"כ היכא שאין ישראל עובר לא באזהרה ולא כמיתה אין הנזיר מוזהר עליה עכ"ל - ולכאורה נראה הפך חמאי דאמרינן בסנהדרין דף ג"ו ע"ב אין בית דין ישראל מתהיב עליה אין בן נח מוזהר היינו מיתה אבל לענין לאו כהו לענין גיטוף וביטוף דאמרנו שם דלמעוטי התם ארבעים היינו למיתה אבל ללאו ולפולס נתרבה מונו למר או תלמידי למר לאו לכר ולא למיתה וזכי מוכח מדברי רש"י בדף ג"ו דקאמר הג"ס כן נח מוזהר באזהרה היא מיתה לא ומירין אזהרתו וזו היא מיתתו וכו' רש"י אזהרה שלחן כלומר כל אזהר דתני תנא גבי בן נח וזו היא חיתה שלהן דלא דייק כהו תנא למיתה מיתה גבי חייבי כריתות ואזהרה בשאין בהם מיתה כמו גבי ישראל ע"כ שרי ברור דאיכא בהן אזהרה אף שביטוף ליכא מיתה אלא אזהרה דתני תנא ר"ל מיתה דלא דייק וכן גראה שם דלמ"ד הנו"ש אינו חייב מיתה אלא על ארבעה אבל על שאר איהו דנפקו מונו אינו חייב כה"ל דהוה מונו דכהה דכריה יש בהם דבישראל ליכא מיתה אלא לאו - וכן דאית להרב"ם הלכות הלכיש פרק ג' דין כ' ס"כ בן נח שצבר ע"ו וכו' וכל שאין בית דין של ישראל מתייב אין בן נח בגרב ואף ע"כ שאינו נהרג אסור בכל וכו' מרן בה"מ שאין מתייבין כגון גיטוף וביטוף שלא כדרכה ע"כ ועל מ"ש אסור לא הוויעט אינן מקורו וכדאי נר"ד סו"ט הרמב"ם כה"ל דע"כ מנויים או מונו או מאלהים או חיים חיש והיינו לאסורא אבל למיתה לא כיון דאין ישראל מתייב בה אלא כתרבה הנזיר לאסורא בכל אזהרה דע"ו ואף גיטוף וביטוף אסור בהם דכיון כן שהוה אסור אף הודיא היא אכיור דע"ו ואסור בה - וא"כ למה נקט רש"י והטור משום לא ישמע - ואף לשת ר"ת ש"כ איכא למדיק הכי כהרא יראה הרואה כיון כן שמרש"י עצמו חסות רש"י דליכא אזהרה רבן גמ' ואינו חייב מיתה אם כן לקח נקט לא ישמע - וגם הרא"ש כדכריה גראה דסוכר כן דכת' שם בדף ע"ב עלה דרב אשי הו"ל איכא וכן לכו נורא אמר ליה דביבא הא איכא לפני עור א"ל רוב עמים להסקה ופ"ל הרא"ש שם לפני עור דבני חנונים אפי' ושמא יעשה מחנה גלמים - וזו ע"כ ע"כ ומשמע דעל עשים בצטוה בני גממסום עשיה עובר ישראל לפני עור כיון דהנזיר חטוה אף דישאל שעשה ע"ו אינו חייב מיתה אלא הוא באזהרה כמו שכתב הרמב"ם בחיוב המנות א"כ כהנא דנס הרא"ש סוכר רכל אכיור דע"ו כתרבה והיכא דישאל נהרג אף הוא נהרג ואי לא אסורא ליכא - וכבר דאית בס' פרשת הסקף שקשה על הכ"ל חלשון הרא"ש הנו"ש אמנם היה נראה דליכא ראה מהרא"ש דאפשר דכוחו לומר שצוה"ל לעבור ע"ו ועבורה ומ"ש איכא לפני עור אמנם מסוף הלשון שכתב וזו ע"ו ודאי שזו אינה עבודה והיינו גיטוף וביטוף ואמ"ה אמר שישאל עובר לפני עור דהנזיר מוזהרין אף דבישראל אינו מתייב ע"ו וליכא למימר דהעיקר הוא העשה לעבור ועבודה וזו ע"כ א"כ נקטיה דהוה אינו - ואפשר דנס הרמב"ם יפרס סוניה וכו' כפי הרא"ש ולא כפי הר"ן כמו שכתוב בסמוך דהר"ן אינו לשתתו - וליכא למימר דהרא"ש תפס במ"ד שם בס' ארבע מיתות דף ג"ו ע"כ דאע"פ ע"ו מחייב מהגורה שזה שעשה ואף דבישראל ליכא מיתה כ' שם הרב חידושי הלכות דלכך כ' רש"י שם למעוטי גיטוף וביטוף אבל עשה ע"ו איתרבי מונו דהיינו כיון דאתא קרא לברו ואינו מונו"ל חקרא דבישראל איתרבי למיתה דאזהרתיה וזו היא מיתה

מכתם הלכות נזירות לרוד

מיתתה וא"כ מ"ה עובר אבל לעולם אוהרה ללאו לכד ליכא
 כגוים היכא דליכא קרא לכדו ומדכין ליה מישראל כיון
 דבישראל ליכא עיתה אלא לאו ומ"ה גיטוף וניטוף לא נהרבו
 כפי' ללאו או אסור אלא בכל מקום דליכא אוהרה לגוי ומיתה
 וכד ליכא מנה. מישראל מיתין מזהר רזי לאו לא . זה אינו
 דהרי רבא דרזח בשרא הקשה על דבריו והתניא וכו' דנדרים
 דהסרי הוא אפכא וכ"כ הרמב"ן בהשגות בחנין המנות
 מנה רזי ועיין במתילת ספר לאוין כ"ט על דברי הרמב"ן .
 ועוד דמי הכניסו להרא"ש לפרשה בפלוגתא ולמה לא פירש
 כפי' הר"ן אלא ודאי דסובר הרא"ש דאף לה"ד דליכא מיתה
 איסורא איכא משום אביגרא דע"ז ומ"ה עובר ישראל גם
 מדברי הרמב"ן שהביאם הר"ן בסוף ע"ז שאכתוב לקמן נראה
 ממונו שאפשר שיהיו מזהרין לרוד בשמה ולקיים בשמה כמו
 שאמרו גם בסנהדרין דף ס' אלא הרי הוא כגיטוף וניטוף :

אכזם

ראיתי להר"ן בשו"תו לסקהדרין דף כ"ו ולהת'ן
 גם כדבור המתחיל ואלובא דר' מאיר שגראה
 מדכריהם שלעולם כגוי כיון שהוא באזהרה צריך שיהיה חייב
 מיתה אבל לומר שיהיה כגוי לאו כלל מיתה בישראל לא
 משכחת לה ומ"ה אחי שגיר מה שהקטו בט"ם איש למה לוי ולא
 תירץ הס"ס לר' יצחק כפי דברי הפוס' דכל הקטויל הוא לר'
 יצחק למה דאיתא איש איש לרבות ללאו ולא למיתה דלרעת
 רש"י לא קטיל כמו שגראה הוראה דפי' דבריו דהקטויל לתריוהו
 לר' מישא' ור' יצחק ומס"ה תרין מתלא דטויל לתריוהו
 ואפשר דגם הרמב"ם ס"ל כפ"ה וכ"כ הר"ן עוד למטה בדרך
 כ"ז ע"כ ד"ה הרבה עריות וזה נראה כשכרת הב"ח אלא
 דצריך להתייבב לפי אישה וז' בסוגיא למאן דאמר דליין בן כח
 נהרג אלא על ארבע אף דנכטו על השאר ומישא' יסבור כן
 דכתיב ואלא שפאר וכו' וכפ"ה נמי רבוים נראה דדוקא הכי
 חייבים ולא שפאר . טוב דאיתי בס' הליכות חלי כללי הא'
 סי' קכ"ט הקשה גם לדכריהם אם כן פשהקטו בט"ם איש איש
 למה לוי למה דבא ללאו וכתב ואין לומר דכיון דבבי כן נח
 אוהרתו וז' היא מיתתו וכו' הכא כמי כיון דלא מנית לרכווי
 למיתה לא חגי לרכווי ללאו דכיון דליכא אוהרה צריך להיות
 בו חיוב מיתה דאוהרתו וז' הוא מיתתו זה אין לומר דכמה
 מנות איכא כגוי נח שהם אסורים ולא מיתתו כמו ע"ז שאין
 כ"ד של ישראל מיתתו ודברים שמהך הרב ומצאתי דאיה
 לדבריו וכו' והביא גם דברי רש"י שכתבנו והניח לכלל מוסכם
 אם כן נמצא כיון דחזוין דלמר נכטו מיוזי ולמר תאלהים
 ולמר תדכר הקה למיתה חליש איש לכל עבניו ע"ז נכטו
 והיכא ראייתא מיתה בישראל גם לו דיינין למיתה והיכא דליכא
 לאו כמו גיטוף וניטוף גם הגוי הוא כלאו ולא כמיתה וכמ"ס
 הרמב"ם שכתבנו לציל שאסור בכל זכמה דמיס אחרים
 דגם סברת רש"י כן אף ריש לרשות דכוונת רש"י לומר לא דייק
 התנא משום דליכא בכין נח הרי דכיון דליכא בו אוהרה חייב
 מיתה מ"ת מדברי הר"ם כבוד ורש"י לא יחלוץ בזה וכן נראה
 מהרא"ש כמו שכתבתי וגם מדברי הרמב"ן שאכתוב לקמן .
 וכיון שכן שורה קטויל מתקומה למה ביהודא ליכא לאו ינמא
 דהוי כגיטוף וניטוף וכבוד בשמה ומקיים בשמה וגם . הגוי
 יהיה אסור בישראל וישראל הגורם לו עובר לפני עור ולמה
 נקט רש"י לא ישמע(א) ב' ומתוך מה שהקטו הפריט והדרישה
 מוכח בחילוקי א"ל ז' דהרי הכא לא בקאי בתרי עברי נהרא
 דהא יכול לקנות תאחרים ואפ"ה חקשו דלמה נקט משום לא
 ישמע וגם מהיכא דנדרים דכיון אכא דקאמר דעובר משום לא
 לפני עור ועיין לקמן מ"ס השם הרב החסידים יד' מלאכי
 (ל') :

כשמו וכו' משייב ליה לאכזה דשמואל דאמר אסור לאדם
 שיעשה שותפות עם הגוי שחא יתחייב לו שכובע ונשבע בע"ז
 והתורה אחרת לא ישמע על פיך ט"ס תליהם ליה אחרים . והנה
 בהש"ס ליכא לאקטויל אלא דשמואל דשמואל תיפוח ליה משום לפני
 עור דהגוי נמי אף דהשאר לאו ית' יהיה מזהר הגוי
 כמ"ס הרמב"ם לפני גיטוף וניטוף דאפשר דשמואל חידש לנו
 חידוש אחר דעובר משום לא ישמע אבל לענין לפני עור שזה
 הוא לכל האיסורין . משא"כ לרש"י בהוראה שגראה דליכא
 אסור לא ישמע דמשום זה עובר דאם כונת רש"י לחדש לנו
 דאף משום לא ישמע למה ליה לתלמודא לאשכוחי לן כפיקותא
 בין אית ליה בהמה לית ליה נמא דמי משום הקרבה עבר
 אחרת ואי משום הרוחה עבר אתרתי לנמא דכש"ס ויקרא הוא
 ריש לדייק אבל הרוחה יכול לרחות :

אמנם

חייבא להר"ן בהלכות ובשיתו דכתב דעיקרא
 לישראל אתא קרא ואיסור זה מדרבנן הוא ואם
 כן אסור לקבל השכובע אפי' דליכא הפסד ונתן טעם למה
 שעכשוו תקבלין דאינס חזקיים שם ע"ז ולבסוף כתב שיש
 לחוש על שמות וכו' והסכים דה"ת אינו דבר שחייב האדם
 למנוב את שרכים בכך אלא דרך חסידות כשהוא דאמרין
 במובילה תיתי לוי דלא עבדיית שותפות עם הגוי עכ"ל דליכא
 למירק אם לא ברע נדר בשמה ומקיים בשמה חגיטוף וניטוף
 דכתב הרמב"ם דאסורים בו אם כן תיטוף ליה דליכא אסור
 תורה דגויס מזהרים בו והישראל עובר משום לפני עור
 וכשלמא להר"ן לא קאי דאילו לשיטתו כהרב ב"ח דכל שאין
 ב"ד קמיתין . אבל לאשר פוסקים כמו הרמב"ם והרא"ש
 ועדמימי חז' יתרו דנראה דבריו דאסור דאורייתא ועוד
 דהרמב"ם בחיבורו כשכתב דעובר על לא ישמע למה לא כת'
 דעובר אלפי' עור . וראיתי להרמב"ן הובא בהר"ן סוף
 פירקא קמאי דע"ז דכתב דהא לא מיתמר אפי' מדרבנן דמשום
 לפני עור ליכא אלא כהה שאי אפשר לו לעשות אלא על ידי
 ישראל כהמש"ס יין לגזיר ברקאי בתרי עברי נהרא . ועוד
 אפשר שאין כגוי נח מזהרין שלא לרוד ואלא לקיים בשם ע"ז
 וקרא דלא ישמע לא אחי להכי כלל אלא לישראל בופיה אוהר
 דחמא אבל כה"ג אפי' מדרבנן לא מיתסר כיון שאין ישראל
 חשבינו בשם ע"ז אלא הגוי נשבע חאלני על ידי שכתחייב לו
 שכובע . והנראה לוי ככוונתו הוא דכתחילה פתב דליכא
 לפני עור אלא היכא דלא אפשר וכו' והכא פרי הם מודבלין
 כל היום לרוד בשמה . ועוד דמאן לומר לן דתוהרין כלירוד
 ז"ח"כ אתא לומר דאף אסור לא ישמע ליכא אפי' מדרבנן לא
 משום מדת חסידות כיון דאלו חשבינו בע"ז אלא אוהו דידים
 עביד חאלני . ומדלא יהיב טעם זה הרמב"ן דמשום הכי
 אינו עובר לפני עור כיון דהוא עושה חאלני נראה דלא היינו
 מדויקין דמ"ס הוא הגורם לתת חפשו לפניו ולזה לא פתר
 מטעם זה אלא אחר הגיונוס דהכא לא שייך לפני עור או
 בא לתת טעם לענין אסור לא ישמע על פיך שכל פני ליכא
 השמעה . מ"מ נקטינן מדברי הרמב"ן דהיכא שחברג
 בלאו הכי ליכא לפני עור אף דע"ז ירו' מתוסף השכובע יותר
 תמה דעיקר חילוקו אינו חלומו דהרי חמחתי מתוסף השכובע
 אחת או הוראה אחת מיתרת על ידי שרת' . וקודם דאוחי
 דברי הרמב"ן דאיתי להרב טו' יורה דעה ס' קמ"ח דחלק
 כדברי הרמב"ן וכנראה דלא לראה דהוה מיתי שיעתא
 דתיבא כתיב מ"מ כפי זה האמור מדברי הרמב"ן נסתלקה
 קושית הרבנים הוצ' מעל רש"י . ועוד נקטינן מהרמב"ן
 דסובר דאפשר דאינס מזהרים מלרוד ומלקיים דכיון
 מספקא ליה וא"כ נמא דגם רש"י סבר כך ולהכי נקט קרא
 דלא ישמע וגם על פי זה נמי מסתלקת קושית הרבנים הוצ'
 מעל

הן

אמת דו חקירה בעצמה דהקטו הרבנים הוצ' ברברי
 רש"י ירתי לחקור בסנהדרין דף ס"ג ע"כ הגורר

מעל רש"י : ולכא' למימר דמטעם הרב הכ"ח והפרישה בעצמו הוא דקאמר הרמב"ן דאינס מוהרים דכל שאין בית דין של ישראל ממיתין בן נח אינו מוהר דאם בן תאי אפשר דקאמר הלל במראה ערוכה קאי ונור היאך החליט כהנר הראשון דמוהרין אלל ורזי דשם לענין מיתה נאמר לא לענין לאו והסתפק ליה אם כתרבה בצוי ע"ו ככל הענינים בישראל אף ללאו או אפי' ללאו ליכא . אמנם רואה אנכי שחלוקים רש"י והרמב"ן דלרש"י אף דאינו אינו מכריחו אלל לישבע ולא בשם ע"ו איכא לא ישמע ולינו משום מרת חסירות דאי לא תימא הכי אף כתב רש"י דבהוראה עובר ישראל משום לא ישמע הרי אינו אינו מכריחו. שורה לע"ו א שורה כמו היכא שחכריתו לישבע ואיניו רדיה עבד לישבע בע"ו הכ"ח אינו רדיה עבד להורות לע"ו אלל ורזי דלא ס"ל הכי וכי תימא להרמב"ן גופיה מה נאמר שם בסווי"א רצ"ו דף ו' דקאמר אי משום הרוחה אינו מודה מפני מה אפשר הרי אינו אומר לו ומכריחו שורה לע"ו כי הכא בשכונה ואפי' אסורא דרבנן ליכא וכי תימא דנ"ל דלעת הרמב"ן דמשום חסירות נעובה כי סיכי דקאמר לענין שכונה והכי נמי לרש"י . וה אינו דדיינו דעת הרמב"ן דאינה נהלת לומר דאסור משא ומתן לפני אידיתו הוא משום חסירות תאי דלא אשתכח בשום פוסק ויאהי בא להוסיף ולגמרה דרש"י אסור כ"ו . אבל לומר דרש"י פליגי עליה בזה וסובב דאף דאינו שכיבועו מ"ן כיון דלא ירו מהסייב השבועה איכא אסורא דלא ישמע מענינו לו הכהים כש"ה דר"ן בהלכות בפי' ארבע מיתות דאסורא דאורייתא איכא ועיין להרד"כ בהרש"א סי' קס"ו דכתב דהא דאסור לגרום שיבע הוא מדרבנן . וגם הרב לחם גושנה סובר ברעת הרמב"ן כפי' יט בסנהדרין דהגורס לבו שיבע עובר בלאו אף דאינו לוקה משום שאין בו מעשה . והרב החב"ב סבר דלוקה כגורר או חקיים . וראיתי למהר"ם הלובלין בשיטתו לסנהדרין שם דף ס"ג שחילק דהכא לא שייך לפני עור לא לענין שכונה ולא לענין הוראה כי אם אסור לא ישמע דאסור לפני עור לא שייך כי אם ברבר ברור כמו מושיט כוס יין או מוכר לו בהמה להקדשה וכן כתיבתיים לו שכונה ושיביעו והוא ישבע בע"ו אבל במידי סובר זה וכול לגרום שיכוח אחר כך לישבע בע"ו ליכא לפני עור ולא לא ישמע והכי ראינו מדברי רש"י הנזכר' לעיל דהכא בהוראה דנקט דעובר על לא ישמע ועיקר חילוקו אינו הולמו דהאי שאל חלה ישמע דעובר מעתה . ולפני עור בעת השבועה אם בוונתו לומר דלא ישמע ד"ל לא תברו' אף דעתה אינו נשבע אין במראה כחשמה הכי לא משמעות הש"ס הוא דכשיביענו הוא דתורה אמה לא ישמע דאי אם נשבע הוא עובר ואם בן הוא גם ולפני עור הוי הכי ואכחו דשמואל בא לגמור דאסור כרי שלא יכוח ליה וחד . הן מדריש רב חב"בי הקשה מההיא דמועדי קטן דף יז כהכה כמו הגדול וכ' רש"י שחא יכבוט . ועוד נראה לי דאשתמיט מניה דברי הרמב"ן האמורין לעיל דמשם מוכח דאף כה"ג איכא לפני עור אלל דמטעם אחר אחר שאינו עובר . שוב ראיתי בהפך החינוך להרא"ה בפי' משטטים סי' פ"ח וז"ל ויש הפרש' שיעקר לאו זה אינו בא אלל כעוסק עם הגוי ביום חנו ומריחו דאינו מודה וקא עבר על לא תוכירו כלומר שלא יוכירו אחרים על דרך האסורה להם דהיינו על דעת לעולם שהיא אסור אף להם מן התורה שכן נח מוהר' על ע"ו עכ"ל נר' שסובר דגם בהוראה מוהרים הפך הכרת הכ"ח שכתבנו לעיל דהלל בישראל אינו מת בהוראה דהיינו אם נתן לה חליטת על הטובות אשר נתתהו וכדלוי דבזה הישראל אינו חייב היתה דאינו מקבלו לאלוה לא נתן שגל יוד באה לו הטובה אבל לצולס מקבל לאלוה האל ית' אלל שהוא כעין דור אנוש וכיוצא שכתב הרמב"ם בפי' א' רצ"ו ולא דמי לאומר אלי אתה

שמקבלו לאלוה . והרב ט"ו רצה לאומר דישאל חייב בהוראה ודימחה לאומר אלי אתה ואין לו דמיון וכבר הובא בס' פקדתי הכסף הלכות על פ"ט ונדולה מווי חנינו בהרמב"ם פ"ג מהלכות על העובר מאהבה ומראה פטור ופי' מיראה סביר מטיבה ומריצה כיון שלא קבלו לאלוה פטור ואף דר"ן בשיטתו דהי דינו היינו משום דכל דעושה אינו עבודה לשום זורה כדי שיביע לו תוצלת הרי נתן לה אלהות והשררה עיין שם אבל הכא לא עשה שום עבודה אלל חיות ווי אינה עבודה . אכן לדברי החינוך שכתבנו יוכלין אנו לומר דכוונתו לומר על דרך האסורה להם דהיינו על דעת לעולם דהיינו דעל ידי ההוראה עושה עבודה ומקבלו לאלוה וכזה הוורו אבל בענין אחר לא וכזה חייב אף הישראל וכזה לא מותר' דכרוי להכ"ח ואף דלא אמרו אלל אינו מודה והוראה לכך לאו עבודה היא מכל מקום החינוך מפרשה כך דהיינו ע"ד לעבודה דאסור להם מן התורה ומוהר' עליה . ועוד ראיתי להר"י בשיטתו לסנהדרין כתיבת יד דאשתמיט שם היה שהקטנו לעיל וז"ל והאי דאצטרך לכתבו מלאו דלא ישמע ולא חוקי לה אללו דלפני עור משום דרוי לא נכנסו שלא לידור בשמו ולקיים בשמו עיניש ולמעלה מזה כתב . עלה דהיא דאמרינן שם דלהזכירה אסור ואיכא דבעי אחאי לא חשיב בהתמיתין הוכיר בשמו וקאמר דלא חשיב אלל ענין מודה באלהות ע"ש ואם כן לדבריו סב' לנפשה שם שאינן מנינו היינו אף דהיא ענין מודה באלהות וא"כ אף אנו נאמר בבא' דאינו מודה דהיינו אינו מודה מש"ה נקט רש"י לא ישמע ולא חוקי משום לפני עור כמו שהקטנו הכ"ח והפרישה . ועוד אנו למדין מדבריו דאף דהוא ענין מודה באלהות אין הישראל חייב כגורר בשמו כמו אלי אתה דשאני התם דמקבלו לאלוה מש"כ האי אף דעושה ענין מודה באלהות וזה נמי שלא כדכרו הטו דהשם אלי אתה לאלוה . ומודה :

ובדיהותי כזה ראיתי למרן בסו"ח מ"ח סי' קפ"ב דכת' דכומן הזה לענין להסתתף עם הגוי לכתחילה להנחות אישיו אסור ולהרמב"ן והרא"ש וראב"י נראה דשני דכיון דליכא ליהויש כזה להוכרת שם אהים אחר' ולהרמב"ן אפי' כי איכא לחיטת ליכא אסורא אלל מחדת חסירות עכ"ל והרב בית חדש תפס עליו כזה דלדעת התוס' והרא"ש והר"ן והמרדכי על שם ר"ש ור"ת כולם מסכימים דאפי' בזמן הזה דנשבעים בקרשים שלהם אסור במור הוא מדרבנן לנשות לר"ת שותפות עם הגוי ולא קאמר הרא"ש וכו' אלל לחוק פסק ר"ת דאם עשה שותפות חותר לקבל השבועה שלא יפסיד אבל לכתחילה פשיטא דאסור לרידהו אף בזמן הזה אמנם להרמב"ן מרת חסירות היתה אפי' בזמן וכו' כ"ש בזמן הזה דלכתחילה מותר ע"ש :

והנה מלכה הטור א"ח סי' קנ"ו שכתב ויזהר מלהסתתף עם אלליו ועובר משום לא ישמע ומיהו אם נסתתף וישכח בשם אלליו ועובר משום לא ישמע ומיהו אם נסתתף יכול לקבל השבועה ומיהו אין כל אדם יכול לעמוד בזה וגם רש"י התירו שאין הכרח עכשו וכו' ועוד כיון שיעקר פרנסתו עמקם ואנו נושאים ונותנים עמם עכ"ל הרי דהטור התיר לכתחילה בזמן הזה והרב ב"ח כתב דכ"ע אסור לכך מהרמב"ן . ועוד איכא למודק בדברי הטור דמ"ל לא כתב בשם אביו דאסור נר' דליכא הכרח לדבריו לא לאסור ולא להתיר לפיכך לא הגזלו . אמנם רואים אנו להטור שהוא תיקן פסקי הרא"ש וכתב שם זמן כפי' ארבע מיתות הא דאסור להסתתף ולא קיים בזמן הזה לא לאסור ולא היתר אכן מדברי הרא"ש כבכורות ובפסקי הרא"ש שם נראה דאינו לא לנשות סניף להתיר לקבלת השבועה גם מדברי האב"ה בפי' ארבע מיתות הכי משמע . גם מדבריו ר"ו בכתב' יז נראה הכי דמתחלה

מכתם הלכות נזירות לדרור

דמתחילה כתב דמותך לקבל השבועה וכו' עוד יהיה כתב טעם אחר כזמן הזה כי כשבעים בקדשים שלשה הנקרא וכו' ואין תופסים בהן אלהות וכו' ואף עפ"י שזוכרים שמים וכוונתם וכו' מ"ח אין זוכרים שם עבודה זרה ודעתם לעשותם סמים אחרים - ואע"פ שמתקנים וכו' נראה לדענן היתר קבלת שבועת קאמר - וראיתי למהר"ם מלובלין בפ' ארבע מינות שם בר"ה אסור להשתתף פירש הדברים מ"ט בזמן הזה הוא להיתר להשתתף אפי' לכתחילה וכו' ע"פם מדברי הר"ן בשטתו נראה דאף בזמן הזה היה ראוי לכהן מנהג הסדרות שלא להשתתף אלא דאף כל אדם יכול למנוע את סדכים מזה - גם מדברי הר"ן שם ולעיל דף ס"א ע"כ כתב ולמדו חכאן וכו' אף על פי שאין טועים אחרים לעשותם אלהות או אלו משתחווים לפניהם השתחוויה של אלהות דין ע"ז וכו' לכל דבר וזהו טע' הכא שהוא ענין של ע"ז מדברי הר"ן אלו נראה כדברי השער אפרים סי' כ"ד אמנם רבינו ירוחם קורא לקידושין הספר וכו' ועיין בהגה"ם פ"ק ז"א מהלכות שבועות פסק להא דכל ההתקף ש"ס ודבר אחר נעקר מן העולם ואוקי לה לענין שבועה ולא דרעתי למה דב"ש לאו לענין שבועה לכד אתמר - אפשר דכא לגלות לנו מה שחידשו התוספות דדוקא בענין אלהות הוא מכה קראי דקשו ולא דוקא שבועה - עוד ראיתי למרן שם בח"מ סי' קפ"כ הביא דברי ההגהות אשכנזי דסוף פרקא קמא דע"ז וז"ל וכהנהו אשכנזי דעת רש"י ור"ת מ"ח גם לכתחילה מורה ר"ת דאסור להשתתף מיהו רבא לית ליה האי רבא דשמואל ואפשר דהלכתא כותיה והר"ף הביא הכא בשם ר' אבהו דהוא רבא דשמואל וכו' ופי' הדברים ודמיון פרקא קמא דע"ז מיתני פוכרא דאשראל וכו' שהיו שותפים איתא לקמיה דרבא ואם איתא דאסור למעבד שותפות עם הגוי הול"ל אסור אתה למעבד שותפות בהדיה כן נראה לי פי' דבריהם - ואין תסס דאיה דהתם כבר דשתתפו מתי הול"ל לרבא למעבד דאם איה אחר לישאל לפלגה שותפותא הוה מטי ליה במיבא וכל כ"ה שרי לקבולי חוייה שבועה לדעת ר"ת ואפי' לדעת ר"ם כיון שכבר נשתתפו אינו מחוייב למעבד דאם יקבל מחנו שבועה עכ"ל והרב כ"ת חדש שם תפס עליו דודאי אין כונת ההגהות לפרש אלא דלא היה לרבא לזקק לשמוע מאלתם גלגל להורות להם דבר וכתבנו בפ' תי' שמת דף קכ"ו דהקא חכמים לרבי אליעזר מופעה דאינן של בני רובל דאמרה היתן בכינתי לבתי אחר להם בני רובל תקבדם אחס מירוש מדהוה רשעים לדעתו של ר' אליעזר דהוון מקיימם קוונים בכרס דלר' אליעזר אסור וקאמר ר' אליעזר דלפי שהיו רשעים גלגל הוון נוקקים להם בבית המדרש לסודות להם דאין באמירת אחס ממה ומתקן קך היתה הכת המוקפת בכינתיא ואת יהוה סכאיה שקיימו את דבריה אכל דעת חכמים מתירין לקיים קוונים בכרס גלגל היו רשעים וקיימו דבריה ממש דבריה שכיב מצע בכתיובים וכמסורים דהוון אלתא דלדברי הכל הכא דעברי אסורא אין נוקקים להם להורות להם דבר ומתנוקק רבא להכי תוריקא? ושאל לנו כדקיימם בלכת גוי מכלל דלית ליה רבא דשמואל זו היא דעת התנאים ומ"ח לענין הלכה בקטיון בכל הסוסין וכו' ולכאוף פ"ק דלדעת הרמב"ן דסכר דהיה דשמואל ממש מדרת חסידות נבעו בה איתא היה רבא כלל קאמי ע"ג :

דשמואל מופרזך מיניה שתקא דש"ס הכא עכ"ל - ודבר דרש"י הללו נראה דאשתמיט מוכייהו דמורן והב"ח - גם מוכח מכאן דמאז דתמדין דפליגי ארכוה דשמואל כונת ההגהות היא שלא היה להם לזקק להורות דאי לא מאי קשא ליה להר"ם התם היינו אחריהו שיתוף כחילוק מר"ן - ומה גם דהכא בש"ס הכי מוכח דפירשו מתינתין שם בבכורות דקאמרה המשתתף לו אף ע"פ שאינו רשאי והוא מוטעם ההיא רבא דשמואל דאינו רשאי מ"ח לא קנסינן ליה ופטור מן הבכורה ומכאן מוכח שחילוק מרן הוא אמיתי ואם כן מאי קשה ליה להר"ם מהתם אלא ודאי רבן הוא האמת כחילוק מר"ן אלא דכל כונתם דאמרו דפליגי היינו ממש דאי סבד כאלוה דשמואל לא הוה ליה לזקק להורות לו - וזה יהיה ג"כ כונת התוספות בבכורות שם וכפיסקי התוספות שם כתוב אסור לעשות שותפות עם הגוי ולא שום משא ומתן עכ"ל ולכאורה נראה דכוונתם לומר דאפי' שאר משא ומתן אסור דל"כ הוא הפך מה שפסקו בפנים - והנראה דרביך לפסוק אסור לעשות שותפות ולא שום משא ומתן ר"ל אינו אסור שום משא ומתן וכן פסק שם הר"ם ועיין כשיורי כג"ה יורה דעה סי' תמ"ח מ"ט כדברי הטור והדור"ך שם להביאו מדברי ההגהות נראה דאשתמיט מיניה דמר דברי התוס' והר"ם הללו - עוד ראיתי בהיותי עומד בזה להפרישה ב"ד סי' הול"ל דכתב ע"מ שכתב הטור הילכך כל דבר שמתקיים אסור למכור להם פירוש אפי' הוא דבר שאינו ראוי להקדמה אבל אם הוא ראוי להקדמה אף ע"פ שהוא דבר שאינו מתקיים אסור כתי ממש לפני עור ע"ש - ולא זכיתי להכין דבריו דבאינו מתקיים מה אסור יס אפי' ראוי להקדמה כיון שאינו מתקיים עד יום האידן הראוי להקריב וכן מוכח בבבב"ד מהר"ם שם ופי' ר"ת כל תקם ומעבר שרי ואין אסור למכור להם אלא מרי דבר הקדמה המתקיים עד יום אידו וקבלת דרוגו כמא דהכל תלוי בחתקים עד יום אידו בהקדמה דזה מוכרח לדעת ר"ת דהיי' לדעתו בקרבן הוא דאזרינן ועלם קאי כשאמרו בש"ס לא אסורו לשאת ולתת עמם אלא כדבר המתקיים ממילא כדבר שאינו מתקיים מותר ואוקי אותם הר"ם לענין כמירה ומר"ת ניקח לרש"י דכהאי סברא לא פליגי ועוד דאם איתא לאי כשהקשו התוספות וזה"ל ש' לדעת רש"י אמאי לא קטפו בש"ס הנפקותא כביעישו כענין תקם וממכר ולמאן או ממש הרוחה אסור כמתקם וממכר אי ממש לפני עור אינו אסור - אם כן גם לר"ת קשה כן דנפיק מיניה דבר שאינו מתקיים דמותר למכור דאם הוא דבר דחוי להקדמה אי אסורו הוא ממש ולפני עור אסור ואם ממש הרוחה מותר אלא ודאי כדבר שאינו מתקיים עד יום אידו אף דהווי מוי להקדמה ליכא אסורא וכן מוכח בשיטת הר"ם בא ל"ע דכתב דכדבר שאינו מתקיים מותר למכור וליכא למיחש למירי - עוד ראיתי בדרישה גם דכתב דלדעת ר"ת אפי' יש לו מילתו המין אסור כמירי דמאי להקדמה שם דנראה מדבריו דלדעת רש"י אינו כן וזה אינו דמה נפשך אי אולינן לחומרא בין בזה בין בזה דאי להחמיר ולשמיטה אסור בין לרש"י בין לר"ת ועיין שם בב"ח שמתקן דלית ליה מילתא בין בין רש"י ור"ת ועיין שם בהר"ן שם בהלכות ע"ז דמתני' :

בתב הרמב"ם פ"א מהלכות בלאים אסור לישאל להניח לגוי ור"ת ועיין שם בהלכות ע"ז דמתני' :
 שכתב אין לומר דפסק כירושלמי דגוי אסור להדיב בלאים שאלתו הירושלמי הוא כר' אליעזר ורבינו כפ' ט' מהלכות הלכים פסק דלא בותיה - אלא טעמו ממש דאיבעיא להו בפ' הפועליה חסום פתיו וכו' ולא אפי' שאל לחומרא והרב חסדה למך וכו' מנן שאול תקשו בלשוננו ויבד דהאמת נראה דלאו ממש אמירה אכרה דהא להניח קאמר והי"ל

דמוכד כהר"ט בהלכות כלאים הלמד האי דינא מההיא רב
 מרשטייא דהסוד השום דלא לית ליה לילופי במקום דאין סה בני
 תורה כנ"ט כנ"ט כנ"ט כנ"ט כנ"ט כנ"ט כנ"ט כנ"ט כנ"ט כנ"ט כנ"ט
 להניח לבני להרכיב בשל ישראל אף שגמסו מצדו דלא לית
 ליה לילופי כישאל זו היא ראית הרח"ט לפי קוצר דעתו והיינו
 דלא הניח ראיה מראיבועא לן כפ' הפועלים ואילו לן לחומרא
 דהכא ללא באחירה קיימין והכ"ה הביא מרב מרשטייא א"ר
 מרבני מר"ן ט"ט כנ"ט נראה שלא הבין כן דברי הר"ט אלא
 שאכור דההרכבת אלן מדינא אסור ואם כניס אהמו וזו כוונתו
 לא ידעתי מה איכור היכא דלא אחר לו מדי והוא עשאו
 העצמה דהא דהכא לא איירינן באחירה ואי משום אחיבה
 תפוק ליה משום דאיכובעיא לן כפ' הפועלים ולא אפשיט
 דלמחרן :

וכ"מ לדעת הר"ן כפי אשר הבין בדברי הר"ט איכא
 למידק אחזי טרח בכסף משנה למלא מקום מהיבן
 למד הרמב"ם ריבו ליתא דלמדו מרב מרשטייא כמו שכתב
 הר"ט ששהבילו מרן ט"ט כנ"ט וכ"ט לדעתו סה ליעיל כדן
 הראשון דפסק כרב מרשטייא דלאו חוטעם כל המקל אלן מן
 הדן דכזה הרחיה על כנון . הן אחת דעיקר פירושי קשה
 דהי הכי למה התיר הרמב"ם כדדול הלל רב מרשטייא לא
 התיר כי אם כגוי קטן כמו שהקשו הרבנו והר"ן י"ל
 הרמב"ם . והנה למה שהקטנו ליעיל לדעת מרן זה ה"אסור
 הקטן לנו כיון דליכא אחירה . אפשר דס"ל כמו שכתב הרמב"ם
 פ' עשירי מהלכות ממרים דפסק כר' אליעזר לענין הרכבת
 אלן והרכבת בהמה דאסורים הם אף דאינן נהרגין ולא פסק
 לגמרי כר' אליעזר לענין הדינים הלל לענין האיסור וס"ס
 כפ' ט' פסק דכל שאין כ"ר של ישראל מיתין עליה בן נח
 אכור אף דאינו נהרג וכתב האסור לישראל להניח לבן נח
 להקים מצבה וכו' ולא הראה לנו מרן מקום מוזנז הנה כי בן
 יראה דבס' באן א"ל לשיטתו ודעתו הוא דכיון דהבני אסור
 על כל פנים איכא אסורא דלפני עור ואף בני אחירה איכא
 אסורא אפי' כגוי שבידו למונבו מדבר האסור לו . וכן דאיתי אחרי
 רחי כדרישה דר' ס' רצ"ו רפי' דברי הרמב"ם כמו שכתבנו
 לא דלא ובר שר הביא ראיה לדבריו והביא דפ' ט' שהבאתי
 שחבר סה להניח להקים מצבה וכן ראיתי להרב משנה להלך
 ט"ט שפי' הכי ולא זכר מההיא דפ' ט' וא"כ הרמב"ם והר"ט
 במרה שטה אזלי כפי ג"ס מרן ברצפת הה"ט דמדינא הוא
 ולא חוטעם אחירה אלא דמ"ל לא הרוחנו אפתי אם בן למה
 הין כנ"ט לא פירש רבני הרמב"ם הביא אפתיא שפירשו
 בדברי הר"ט הוא כמו שכתבתי :

וראייתי להרב שפתי כהן ט"ט שמה על דברי הר"ט
 וכתב דלא חזא שום רמז בהרמב"ם ע"ט .

וזה אינו דהרי הרמב"ם כתב כפי' כן כמו שכתבתי . טוב
 דאיתי כס' כית ואודה למהרה עיינא ז' כדף קוז עמר כזה
 ע"ט . ונראה דעיקר תמיסתו הוא על מה שכתב הר"ט
 הגוון וזה אינו . אבל מ"מ הפטט דבריו שכתב טעם מרן
 דמשום דאיכובעיא לן כפ' הפועלים פסקו . כן ולא כתב חטעם
 לפני עור נראה דהבין דהיכא דאסורין לכד ליכא משום לפני
 עור ועל זה תפס עליו דסכרי דלא תירץ כן אלא להניחו יסוד
 הוסד דהוהר וע"ז סת' לו כיוניו דהוהר וכיון שכן אף
 דאסור ליכא לפני עור וזה נראת כונתו אחנם הר"ט
 ומנהגו למלך סכרי דכיון דאסור הוא איכא לפני עור ומחזוין
 וזו הריהו תקטי בלישניהו לדור דהוא שומעא דחוסתבר הוא
 דהרי הבריו התוספתו בסוף פ' א"ר דע"ז למע' בחסות רבבן
 איכא לפני עור א"כ הוה כמי דאסור הוא למע' לא ינמא דאיכ'
 לפני עור (א"ר) ובה חסבא מתוך תירון סררישה והמ"ל
 דההור איכא כינוי לקו א"ל ז' דהרי אינו כמינאו דקאי בתיה

עברי נהר : ואסור להניח להקים מצבה משום לפני עור ולא
 ח"נ הרמב"ם כהא דכעין חויה מציאות דקאי בתרי עברי
 נהר) וכן להביא ראיה לדעת המסנה למלך והר"ט דכדכר
 דבן נח אסור אף דאינה מתן לו כידו ואינו אסור שום דבר
 אסור להניח משום לפני עור מההיא דהאסור את הפועלים
 דף ג' ע"כ תא שבע דשלמו ליה לאכזה רשמואל אלן תורין
 דבכנין ארמוני ומנפיק יהון וכו' ואוקמהו כר' מירקא דסכר
 דנגטו על הסירים הרי דהכא אף דלא אחרו ולא ראו אם תניח
 האיכור שתגלה לו שיעשו בשלנו אם מקיימו עובר משום לפני
 עור וההכא נפקא ליה להרמב"ם ההיא דפ' ט' דחלכי דאסור
 להניח להקים מצבה והיא דהיא דהלכות כלאים פ' א' שכתבנו
 שכתב הרמב"ם דאסור לישראל להניח לבני שירכיב לו אילנות
 כלאים ולא חוטעם אחירה הוא אהנם להביא ראיה כנ"ר השפתי
 כהן מזה חין ראיה הלל להאי עמינא לכד דלהניח כמי עובר
 וכבר ראיתי כס' מנן שאול שחילק כמו שכתבתי מהרב שפתי
 בהן בן היכא דנהרגין להיכא דאסורין לכד לענין לפני עור
 אלף שאינו כהלם חילוק זה כה"ט . אהנם אפתי איכא למירחי
 דרינא דהרמב"ם סה בפ' ט' מהלכות כלאים לא נפיק ליה מההיא
 דכלא' דהכא בפ' א' מהלכות כלאים דייק כלישניהו הרמב"ם
 וקאמר לרובע לו אהנם אם עושה בשל בני אף דיכול אני
 למנובאי איני מחייב להפרישו לבני וא"כ ה"י איסור להניח דכתי'
 בפ' א' מהלכות כלאים עדין לא ידעין טעמו . ור' לי דטעמא
 יש בדבר דכשעושה בשל ואני מניחו נראה שמועד הוא העני
 ואני מחויב כידו כיון דשלי הוא ואני מתן לפני חטטול אהנם
 בשלנו איני מתן חטטול דסכר אסור הוא ומה שאינו מונע אותי
 הוא משום דאיני עושה בשלנו אלא בשלנו וכן נראה מרבי
 הירכא בפירושו על הרמב"ם כתב דלומר לו הרב אלן ואני
 לוקוח מתוך חו הרביע בהמתך ואני לוקחה מתך שרי וליכא
 בה משום אחירה לבני ומינה לרדק לענין לפני עור דליכא
 דחי ולא חגי למה התיר לגמרי אלא דהפי זה ההיא דפ' ט'
 דמלכות לא אשכחא לה פתירי דאס' כאמר דכוננו לו דאסור
 לישראל להניח לבן נח להקים מצבה היינו דלומר לישראל לבני
 להקים מצבה בשל ישראל אסור זה רוח דמן הסתם משמע
 אפי' בשל בני וא"כ אף דכאמר דליכא ראיה מחסיא דהפועלים
 דשם מיידי בשלנו וכן ההיא דפ' הרמב"ם בפ' א' דכלאים
 דאסור להניח שירכיב לו אילנות דשם כמי מיידי בשלנו ומ"מ
 בההיא דפ' ט' להניח מצבה משמע דבשל בני איירי . והאמת
 דרווח אינו להרטיבא בהם ע"ז דנראה מדבריו דבבני חין אינו
 מניס להפרישו ולא כאמר אסורא דלפני עור לא בדקאי בתרי
 עברי כהר"ט אבל אי לא קאי אינו עובר הישראל משום לפני
 עור אף אסורא איכא וזה כישאל עם ישראל אהנם כבני אפי'
 אסורא ליכא כשהוא בעצמו יכול לקחת אותו וכיון שכן אף
 כשהישראל נותן לו ליכא אסורא ז"ל אבל מ"מ אם תכע ליה
 בפירוט לשיטתו הרי דמשום לפני עור ליכא אפתי אסורא
 איכא במלתא משום וכוונתו ירי עוברי עברה כל שאינו גורמים
 לו לנשות האיסור או להרכות באיסור וכדקל' ש"ן חייבין
 ידי ישראל כשביעית ואפי' לומר להם חוק אסור ולא יעור אלא
 שאינו חייבים לחמות כידו דכל ישראל ערבים זה לזה וכל שכן
 שאסור לגרום להם וכדאמרין בפ' שנים אוחזי דאי לא תימא
 הכי אכן מיוותא לרובע הכי חסרין לאו ע"כ . ואיכא למידק
 מה דאיה תביא חסרת דלינו התם שאינו שמים לא היה מוסר לו
 לא היה עושה האסור והיינו לא אף תכרי עשם כהר"ט דהכא
 אבל הבא בביקר דינא שהוה לכד היה עושה האיסור אלא
 דנתרבה כשהלי הנא לן דליכא אסורא . אף שיהיה נקטין
 מדברי ההוטבא דתריה מדא דאפי' נתרבה האסור מחמתו
 ליכא לפני עור וזה כיועמא להרב ט"ז שכתבנו למעלה דעל
 מה שהקשה רמ"ט כריש חס' ע"ז דף ו' דנקט כלישניהו לא ישמע
 ולהה

מכתם הלכות נזירות לדוד

וזה לא נקט לפני עור תירץ דכללו הכי עושה האיסור והקטי'
הרי נתרצה האיסור תכאן משאם כדכריו ודכריו חסור לנכא
לפני עור ע"ש ונוד ואת שמענו מדכריו דהיכא דלא קאי
בתרו עיבדו וכו' כישרא דוקא איכא איסורא ולא כגוי. ומשמע
דכריו דהיטבא כהרמב"ם הלכות מעשר פ' י' דין יג רופא
חבר שהיה מאכיל וכו' דכדוראי אסורא אפי' לתוך ידו אסור אפי'
השל חולה ואפי' מצוי אלנו כמ"ש שם מר"ן כ"ש כדכרין שאפי'
כספק אסור אפי' מצוי אלנו והוא ירוש' פ' ג' דרמאי השום
מסייע ידי עובדי עבודה. ורואתי לשפתי כהן ביורה דעה
סיקנ"א שטקרי הפך ההבא שם דס"ל דרף בגוי איכא איסור'
דרכנן אף אם יש לו ויכול לקנותו על ידי אחר והרב הגו' הכריח
דכגוי אין אנו מצוים להפרישו ועש' נדכרים הללו שהכאתי
מהר"טבא מסייעין אותו גם דכרי הרמב"ם מהלכות כלאים
שהכאתי לעיל גפי' פירוש הרב משנה לתוך ולפי מה שחילקנו
דרוקא בשל ישראל כאמר ג' ב"ה הוין סייגתיה אלא דהיה דפ'
ט' דהלכות מלכ' דלהניח להקים מצבה הויה תיובתיה אם לא
יפרש כמ"ש דשם כמי מיירי כהכי דבשל ישראל מיירי. וכן
ראיתי להרב בעל חוות יאיר ס' תפ"א שהסכים עם הרב
שפתי כהן דכגוי אינו מצוה להפרישו אלא דבמחור הספקא
ליה וישב סוביא רע' לרעת הש"כ דלנדרין קתני אלא דאינו
עצמו כתב ודוחק וכן דעת הרדב"ז כגון שכתבתי. ומה שהביא
ראיה התקופות דשבת ומהר"ם איש לנדון שלו כגון ע"ז
שהגוי מוזר וכו' ובאחד מן החי האין נמא לן שאינו חייב הישרא'
להפרישו והר"ן סתמא נקט ואפי' דעל הכל קאי אהמס' מדכרי
הרמב"ם שהכאתי מוכח בדכריו ועיין להרב החסיד יד מלאכי
ס' ע"ה דאשתמיטתיה דכרי שפתי כהן הגו' שרנה לתרץ
מה שנתקשה שם עור דהכא אמרו דרוקא ברלא דקאי עבדי
כהרא עבר לפני עור ולפי זה כההיא נדכרים דף כ"ב דאמרו
שם כר אשי הוא ליה ההוא אכא וזכייה ואמר ליה רבינא
והא איכא לפני עור ומאי קושיא הרי ודאי שם היו מוצאים
לקנות עצים אחרים וזלת רב אשי ותירץ דאיסור' דרכנן איכא
הכח תוספו דשבת ולפי הכרעת הש"כ דכגוי לא כאמר ליכא
תירוצא. אלא שראיתי להר"טבא כדכריו וליקושוין שכתב
בדף ט"ז ע"א מה בהמתין וכו' תכאן אזהרה למרכיב אילין
שהוא לוקח ואסור לעשותו על ידי גוי כדאיתא בירוש' והיינו
מדרכנן. ודכריו כאן סתומים בדאמרו כדאיתא בירוש' היינו
ר' איעור ואם כן חיי' האי דקאמר ואסורא מדרכנן הלא אסור
ראוריתא איכא דלפני עור וזה הוא אף אם ס"ל דאינו פוסקין
לגמרי כר' אליעזר אלא לענין איסורא כדעת הרמב"ם ואם
פוסק דרכנן ואיסורא קאי' היינו משום איבעיא דלא אפשיטא
והיינו מדרכנן משום אמירה א"כ מה לו עם היורש. וראיתי
להרדב"ז בלשונות על הרמב"ם שפי' דכרי רבינו מכח בעיא
אי אמרינן אמירה לגוי כאיסורא לאו ולאמורא ובהא אף דב'
הרמב"ם להניח הכא השיב כאמר. אכן לרעת הרמב"ם
שכתבתי למעלה בראה דלא ס"ל הכי ואם לאו הכי למה ליה
להביאו ומהיה דרב משרשיא ליתא משום איבעיא ופסקין
להחמיר אלא ודאי דלא השיב לרעתו אמירה. ולכאורה היה
בראה להביא ראיה מהיה רבנכי תודי ומתקנמי דמצינן
רש"ל שרנה לפשוט דאמירה איכא וקשה והכי שם ליכא אמירה
אלא ודאי דחשיב אמירה וקשיא לרה"ש. ולהרב משנה לתוך
שכתבנו לעיל ויש לחיות דכוונת המקשה כן היתה לחיות
דההיא כר' חירקא איתא דאי משום אמירה הכא ליכא. ועיין
להרב בעל חוון נחום סדר טהרות כפ' י' מומ' כלום משנה ו'
שכתב משם מוהרמ"א כס' דרך הקדש דחילק שם דהא
דמחלקין בין קאי בתרי עיבדי כהרא או לאו היינו דוקא
כשהגוי או כן נח אומר לו הש"ה ברלא קאי אינן עובר וכו'
אלכ כשאינו רונה בכך אלא שהישראל אומר וכו' עובר והרב

הכו' שם הכשה לו הכונית ע"ז דף ו' ע"ט גס ראיתי כהפזר
משפטי שמואל שחילק כחילוק הרב דרך הקדש וחילוקו כפוף
התשובה כסוף הספר מהיה דשלהי פירקא קמא רע"ז ונה"א
לי למה שהקשה הרב בעל חוון נחום על מוהרמ"א לו' דבבב'
דייק לא יוסיט ולא יוסיט משעה דלא הוה. במחילות שיקחו
אם לא יתנו לו וכדון הוא דהכא הו"ל לתרנוי כמ"ס הרב
הכו' אלא דקושטא תירץ. לו דייקא כמי דקתני לא יוסיט ואף
דהחוקטן עקר ראיתו. הוא זו אפסכ. דהחוקטן הוא סכר הכי
אכל האת אינו כן והתרנן הוה מצוי לתרנוי כאמור לא דקושטא
תירץ ועיין שם במשפטי שמואל מה שחילק עור וקשה לדכריו
מה שכתבו התוספות בפ' איוהו נשך ד"ה ערב ובאיש אוקרש
ד"ה אכל כמתכוין טוב ראיתי שכבר הקשו הדב' כנה"ג והרב
כהונת עולם התוספות פרק איוהו נשך אהמס' מהאיש מקרש
לא הקשו והנראה לי דמתוספות. דאחנה נשך אפשר דיתא
דאינו אסור ברור דיכול המלוה לחזור בו גס. מההיא דהאיש
מקרש יכול לפלותו ולאוכלו בירושלים ונמצא דערין אינו אסור
ברור וגם אין כאן בוף האיסור ודוק וקתני יש לנתנם על חילוק
הט"ז שכתבתי לעיל מההיא דחגיג' רכ"ה כחכר וע"ה שירטו
את אביהם דכתב רש"י דבכ' מיניס אין לומר גרידה דשקת
אביהם ככל חלק לזה וחלק לזה בכל המינים ונמצא חכר זה
מחליפה לו ויזכר בלפני עור ע"כ והרי הכא ברלא חזי יש לו
חלקו אלא החכר מוסיף ומרבה ונתן לו גם חלקו
ומרבה כאיסור ועובר דהוי בקאי בתרי עבדי כהרא ועיין
בדכריו יונה ז' אלו דכרית דכתב דאסור להאכיל כדכריו בלא
כטילה דעובר משום לפני עור ופסקו מור"ם כמ"ס סי' תפ"ג
ולכאורה היה כ"ל לומר דהתם הוי בקאי בתרי עבדי כהר"א
לא הוי מאכילו לא היה אוכל. או דשאני תהם דלא קא תבע
מיניה ובחילוק ח"א ז' או בחילוק האחר דהכא שפי' ליה טריס
בתוך פיו. אהמס' ראיתי להרב ת"א ז' דחילק בחילוק ח"א
ז' הב' דכריו יונה מיירי במאכילו השל המאכיל לזה עובר
המאכיל חס"כ כש"כ רע"ז. דהוא משל הנזיר והבן נח. וה"ט
עור שם מ"ח אם הפרוסה של האוכל רק שהוא מושיטו לו
דמ"ח איכא מסייע לעבדי עבודה חס"כ משם בראה דאיכ'
סייעתא לדכריו ובכר הרב תפ"ג כהנייע מדכרי הרמב"ם
דפי' דמעשר שכתבתי למעלה ועיין להרב אלנה רבה. ומתוך
דכרי הר"טבא שכתבתי כר' דלא ס"ל דשם כהונת ע"ז מיירי
בקה תבע מדכתב אכל היכא דתבע וכו' ועיין מ"ס הרב ת"א
כס' שמו"ס ק"ד.

הלכות מעשר שני

פרק י"א ובין בפני הבית חייב להעיר ולהתורה
עמ"ש בראב"ד ז' אלו ומה שכתב חזק
כמ"ח ז' ודכריו אין להם הכרח גס מ"ס דריעבד קאמר אינו
הוכרח דלדרכא דכרי הרב מחשישים זה חרא דקאמר חייב
לבער ולהתורות משמע דמייא דלבער דחייב הכי מצי להתורו'
ולאו דיעבד ועוד תמי דקאמר רבינו אה"כ ומצונו בחקקט
שכאמר לפני ה' ואם התורה בכל מקום יצא. ואי בכוונה הכא
באחרו חייב לבער ולהתורות היינו דיעבד איתא בק"ו מ"ט
אה"כ אם התורה בכל מקום יצא ודוק. ונראה דנפקא ליה
לרבינו הא מילתא מדאמרי תהם כפ' אלו הן הלוקין ד"ט ע"א
ובזבחים ד"ס תניא ר' יוסי אומר יכול יעלה אדם מעשר שני
בחוון הוה בירושל' ויאלכלו ודין הוא כבוד ענין הכאת מקום
ומעשר שני טעון הכאת מקום מה כבוד אינו לא בפני הבית
אף מעשר אינו אלא בפני הבית מה לכבוד שכן ט"ז חזק
דמיס ואמוריה לגבי המזבח כיבדו ויביחוה מה לביבויס וכו'
ואבלת לפני ה' אלהיך ובכורות. הקדש ונאכר מקיס מעש
לכבוד

לכבוד מה בכור אינו אלא לפני הכית אף מעשר אינו אלא לפני הכית : וקטיל לני טובא והרי קרא קא גווח ואכלת לפני ה' והינינו בזמן הכית וח"כ למה אינטריך לחילף ויצטר מכבוד בהקט : ותו רבד פרכין מאי אקסר וכו' אפי' בכור נמי תבעי : והפרכין וכו' ואקטש כשרו לדמו למה אינטריך הא קרא בהדיא קאמר ואכלת לפני ה' אלהיך מצטר רבך וכו' ובכורות בקרך אלא ודאי דמזמורו לפני ה' אלהיך אינה ראיה דדוקא לפני ה' אלהיך דהיינו בית המקדש ועיין ברע"ז ז"ל ר"ה ומאי אקסר וכו' ח"כ לפני ה' אלהיך יכול להיות בכל מקום שהוא מוקרי לפני ה' וכשהיה הכית קיים עבדין ליה בדיוקא ואף בזמן הכית אם התורה בכל מקום יצא כדכתב הרמב"ם ח"כ ושלא בפני הכית מצי לכתילה להתירו עלינו וכוה עלו דברי הרמב"ם על כנון : ח"כ כבאר דהא דכתב לתורות היינו כירושלם :

(אה"ב) ובת"ס ח"א רבזמן הכית עבדין ליה בדיוקא מסתלקת מעליו קטילא מח"ט כחולין דף ק"ל ע"א היכא ליפסיכוו אבראי לפני ה' הכית ועיין להרב מרכבת המשנה ז"ל :

הלכות בכורים

פרק ב' דין י"ג הקונה אילן אחד וכו' אינו מביא : לא ידענא הוי"ל לרבינו דין זה ומרן ז"ל נדחק הרבה ליטב זה ע"ש : ובהדיא איתא בתוספתא דביכורים פ"ק וז"ל הקונה אילן בתוך של חבירו הרי זה מביא ולא ידענא ולא קורא ע"כ הרי בהדיא דכ"ל חכמים דאינו מביא כל עיקר מטעם שלא קנה קרקע וכו' :

פרק ו' אבל העושה עיסה ליבשה בחמה וכו' פטורה מן החלה שאין מעשה החמה לחם ע"כ ובדין ז' כתב לחם העשוי לכוהן מעשה מוכיחין עליו עשאה כעבין חייבת בחלה דלימודין פטורה מן החלה ע"כ והוא תורה דמאי בחמה לא חילק וכתב סתם דיבשה בחמה פטורה ולא חילק בין עשאה כעבין לבלמודים והו"ל לחלק התם והו"ל נזקך לומר דך דניח בהר הכי א"כ דדיבשה שאמר בהר הכי הלבנה זך ודאי מלמודי הרב ז"ל מה בס' ראשון לגיון שכתב דהרמב"ם ז"ל לא ס"ל כרע"ז ז"ל שכתב דלחם העשוי לכוהן היינו שכתב בחמה אלא פת נמור שכתב בתנור ואעפ"כ יש לחלק בין עשאה כעבין דש"מ דכוונתו לאכול חמה כך לעשאה כלימודין דש"מ דלא קפיד לאכול חמה כך : דין הראשון שלא חילק הוא דין אחר : והוא מהא דאיתא בפרק כ"ט חלת המשרת פטורה מן החלה דחפרש לה רז' שעשאה בחמה ולא מפליג מדין וכו' יצט : ותמיהא לי מילתא על מרן ז"ל ככ"ת איך נעלם ממנו כל זה וכתב על מאי דכתב רבינו שכלה זך לחם העשוי לכוהן ופירש' אין אופין אותו בתנור וכו' אלא לחם וכו' הוא על כרחין לומר דהרמב"ם לא ס"ל הכי כמ"ש מדלא מפליג מדין בעשאה בחמה ומאיכא למירק דלמה להאיך כנה לה סם לחם העשוי לכוהן וכו' משא"כ לאידך קרא לה סם העושה עיסה ליבשה בחמה וכו' והו"ל למינקט לישבא דשמיא לתרויהו : אשר על כן נראה דהרמב"ם ז"ל שני ליה בין היכא דקובש העיסה הרבה בחמה עד שהפייכש לאופה אותה שיפור אפיתה בחמה דמיכש ואין חילוק בין עשאה כעבין או כלימודים בכל גוונא פטורה מן החלה דלא מוקרי לחם כלל ויהו שכתב שאין מעשה החמה כלל לחם כיון דמייכש : משא"כ בדין זך קראה לחם לומר דהאי לחם מוקרי דהא לא יכשו בחמה אלא שיעור אפית לחם דוקא ולזה אם עשאה

הלכות שמיטה ויובל

פרק א' הלכות ב' עמ"ש מרן הכ"מ ז"ל וז"ל ומספיקא לא מלקיין ליה וכו' שמעתי תקאים על זה מה"ס רבינו פ"ח מה' קרבן פסח וז"ל אבל לא ומכוסל באחת אינו לוקה אלא אחת וכו' ועיין בדברי מרן ז"ל התם שכתב לא שיש לתמוה למה פסק בלישבא קמא וכו' וכבר השיגו הרמב"ן וכו' ואפשר שטעמו משום דאמרינן איבא דאמרי ואיבא דאמרי לא מיתבירי הי לישבא קמא והי לישבא בתרא והילכך דקיימין לקולא וכו' ע"כ וכפי מ"ש מרן ז"ל הכא דמספיקא לא מלקיין וכו' ח"כ כפי דברי מרן ז"ל התם דמשום סמיכתא נבעי בה הרמב"ם ז"ל דלא ידעינן הי הוי לישבא בתרא ח"כ הו"ל לפסוק רבינו דלא לקי כלל כדברי האיבא דאמרי דמיקל : ותו קשה דהיכי קאמר דקיימין להקל והלא להחמיר הוא דפסק רבינו ועיין בשו"ת שער אפרים שישב לקו' זו בדוחק : ולע"ז נראה ליטב בדוחק דלישבא דהילכך דקיימין וכו' הוא דברי מרן דכיון דרבינו פסק לחומרא והרמב"ן פסק להקל דקיימין להקל דמספיקא לא מלקיין ובת"ס בבאין : והרמב"ם ז"ל שפסק להחמיר לא משום ספיקא דאדרבא ה' : להקל הוא דעבדין אלא דס"ל לרבינו כמ"ש הרשב"א ז"ל דמירדשויהו בהם' חולין דלא אמרינן מלכה באיבא דאמרי בתרא אלא היכא דסבירא קמיתא מיימי לה בשתמא משא"כ כד מיימי לם' קמיתא בשא איבא דאמרי אדרבא כמ"ד קמא קול' כיון דלא ידעינן הי מיימייהו קמא וכו' :

פרק ט' הלכות ב' כתב בריתא דרבי אמנם אפיק שמיטה ועל יובל : ופי' מרן בכ"מ ז"ל דרבינו מרשש בריתא דרבי דמאי דקתני שמיטה קרקע היינו ריובל שהשרות חוזרות לבעליון ובמרנן מינה כהקפא דשמיטה שמוט לעבין השמטת בספס כשביעי' אמנם שמיטת קרקע דשביעית לזרוע אפי' בזמן שאין היובל כוהב הויא דאורייתא וכו' ע"ש ורס"ו ז"ל תמוהים דכמס' מוציג קטן דף ע"כ לכאורה הויא תיובתיה דקא מיימי תלמודא ראי' לזריעת שביעית דהויא דרכן מבריתא דרבי ונראה לומר דלעולם הך סוגיא דת"ק פשטא דברייתא דרבי חיי

חון מאכילת פסח ומצה שמחה והקלע ע"כ היו בארץ דש"ל לרכיבו כדכתיב חייבות בשמחה ומחם יצוד תמה עליו תדאמרי' כפ"ק דר"ה כפי רבי זירא אשה מה היא בכל תאחר מי אמרי' הא לא מחייבא בראיה או דילמא הא איתא בשמחה א"ל אב"י ותיטיק ל' דהא איתא בשמחה ופריך תלמודא והאמר אב"י אשה בעלה משמחה ומשני לדידיה קאמר ליה ע"כ ופסק רבנן כר' זירא כפוד מהלכות מעשה הקרבנות וכ"כ חרן ז"ל גופיה התם ונראה דהרמב"ם ז"ל לעולם פסק באב"י הבא ופ"כ מה ע"ז ומפרש רבנן אב"י על זה הדרך דמאי דקאמר אב"י אשה בעלה משמחה היינו עיקר החיוב תלוי בבעלה לשמחה בקרבן שלמים שלנו והחיוב שלנו על האשה הוא שאינה יכולה לומר איני רוצה לעלות עהך כשבעלה יכריחה לעלות עמו חל עליה החיוב לעלות ופסקא מנינה אלמנה שאינה שרויה אלז שום אדם פטורה לגמרי ומאי דתירץ אב"י התם בקידושין אשה בעלה הכי פירושו כיון דעיקר החיוב תלוי על בעלה אעפ"י שגם עליה יש חיוב כאמור לא גמרינן מינה לכל מצות ועשה שהיא ולעולם דיש עליה חיוב אחר שבעלה ירצה לשמחה והכי פסק רבנן פ"כ מה ע"ז חון ממנה שמחה והקהל וכו' שגם השמחה יש עליה חיוב לאסוקין כל מצות שהז"ש שאין עליה חיוב כלל וכפ"ז חזי קאי כמי רז כוותיה דאב"י והא דאיצטרך לתרנוי אין למרין מן הכללות וכו' משום הכך תרמי אמרינא שגם מצה והקהל א"כ אע"פ דס"ל באב"י דבעלה משמחה פלגי עליה כהא דמנינן למילין הינה אע"פ דעיקר החיוב תלוי בבעלה אי לאו הטעמא דגלשה כתובים הבאים פאחד וגם סתמא דתלמודא בתריתא משמע דס"ל כר' זירא לאו האי טעמא דגלשה כתובים הבאים פאחד גמרי' משמחה אע"פ דעיקר החיוב תלוי בבעלה כיון שהמי לחייבה הוא לעלות עמו מצה גמורה מקריא מדקאמר תלמודא כמיא דסוגיא ה"ל ב' כתובים הבאים פאחת וכו' הניחא וכו' אלז למ"ד תלמודין מאי איכא למימר הא איכא שמחה והו"ל ג' כתובים רלעולם תלמודא ס"ל בדעת אב"י דבעלה משמחה והראיה מדקסקיל וטרי אליבא בפ"ק דר"ה כמו שכתבם כס"ד אלז דפליגי עליה בהא דמנינן למיבמר מינה אע"פ דעיקר החיוב הוא על בעלה אי לאו האי דב' כתובים ולזה כתב הרמב"ם ז"ל פ"כ מה ע"ז שהיא מצה גמורה אע"פ דעיקר החיוב תלוי בבעל ומאי דקאמר תלמודא בר"ה ד"ו בבבבית ר' זירא והאמר אב"י אשה בעלה משמחה פי' וכיון דס"ל אב"י דאינה מצה גמורה כיון דעיקר החיוב תלוי בבעל דמהאי טעמא לא גמרינן ממנה שאר הצות א"כ לא קרינן בה כמי ובא"ת שמה והבא"ת שמה כיון דעיקר החיוב של עלייתה הוא על בעלה ומשני לדידיה קאמר דס"ל חייבת בקרבן מחם ו א"כ מהבא דוקא לסכרת אב"י דס"ל רבין דעיקר החיוב תלוי בבעלה אינה מצה גמורה הוא דאינה עוברת בכל תאחר דלא קרינן בה ובא"ת שמה וכו' כיון שכל חיוב עלייתה תלוי בבעלה אהס לר' יוחנן ולסתמא דתלמודא דס"ל דמצה גמורה מיקריא אע"פ דעיקר חיובא תלוי בבעל כיון דמצי להכריחה לעלות עמו ומל עליה חיוב גמור כהוא רוצה לשמחה והוא מנינן למיבמר מינה לשאר מצות אי לאו טעמא דב' כתובים וכו' פשיטא ופשיטא דעוברת בכל תאחר וקרינן בה ובא"ת שמה והבא"ת שמה דלא משמע מהס"ם דאינה עוברת אלז לדעת אב"י כדכתיבנא ולזה פסק רבנן פ"ד מה' מעה"ק דעוברת בכל תאחר משום דסתמא דתלמודא ורז ס"ל כר' זירא דעוברת בכל תאחר אע"פ דלא הוי מטעמיה דר' זירא ופ"ז אתי שפיר כמי מאי דקאמר אב"י גופיה בפ"ק דחגיגה אהכי דקמי חיובה קטן וכו' ונותיק ל' ר' זירא עד הכא מאן אייתה ופריך ליה אב"י עד הכא דמחייבא אמיה בשמחה

הוי דשביעית בזמן הזה דרכן וכדאייתי תלמודא ראה מיניה דס"ל רבי שביעית בזמן הזה דרכן ואפי' דוחצנה דקא גמר דינא דשמיטה כוליה מיוכל כספים וקרנע אלא דהרמב"ם דעת אחרת אתו והוא דהא על כרחין דרכן דפליגי עליה דרכו דרשו לקרא דשמיטה שמוט דאל"כ אמאי כפל קרא שמיטה שמוט דמילת שמוט חיוורת דאשכחן ברייתא דת"כ דקמינה כהריא דשביעית כוהנת בזמן הזה דאורייתא ומייתי לה רש"י בפרק הנוקין דל"ו ע"א תו איתא בירושלמי רפ' הנוקין ז"ל בזמן שהיוכל כוהב השמיטה כוהנת וכו' ואיכא למירק דהכי תרמי ברייתא דת"כ דירושלמי לא איתין לא כרכי ולא כרכבן דאילו לרבי אפי' שמיטת קרקע כשביעית דרכן ולרכבן משמע דס"ל דרפי' בזמן הזה הויא דאורייתא וא"כ כמאן אתיא ההיא דקא גמר מיוכל לשמיט אשר על כן הוכרח הרמב"ם ז"ל לומר דרכן דפליגי עליה דרכי דרשי קרא דשמיטה שמוט אחר שמיטת כספים ואחר שמיטת היוכל קרא גמרינן שמיטת כספים משמיטת היוכל וטעמא דלא קא גמרי מיניה לא שמיטת כספים דדמיא ליה כי היכי דשמיטת קרקע יוכל שדות חודרות לבעליהן הכי כתי' שמיטת כספים חודרין לבעליהן ודמין אהרי ונ"כ קרא דשמיטה שמוט מיירי בשמיטת כספים ולהכי מפרשין ההיא ברייתא דת"כ דקמינה דשביעית כוהנת בזמן הזה היינו שמיטת קרקעות וההיא דירושלמי דקאמר קרא גמר מיוכל היינו שמיטת כספים ויתו דמוכרחים אתו לומר דהוה דרכן בשמיטת כספים שהיא דרכן בזמן הזה דע"כ יודו רבנן כפרוובול דתקן הלל ואי לא רהוה דרכן לא מצי לכתלה ;

הלכות חגיגה

פרק א' הלכה א' כתב קרן ז' בכ"מ

ומשמע ליה דעופות כולל זכחים ע"כ והקשה כס' מ"ל דכפ' פרת חטאת דקוט אמרינן אחר רב שסת לרכי האומר אין מכה כמה אין עופות כמה זכחים ולא מנחות זכחים ולא עופות הכי דמילת זכחים שוללת מנחות ועופות עכ"ל גם הרב בעל פ"ח כס' מים הייס תמה עליו מראמרינן בפ"ק דחגיגה יע"ש ולער"ן רלא קשה מיירי דגריבין כפ' שתי מדות ד"ג ע"כ לעשות ריח כיחא לה' מן הבקר או מן הצאן מה ת"ל לפי שאמר עולה שומע אני אפי' עולת העוף במשמע ת"ל מן הבקר ומן הצאן דכרי' יאשיהו ר' יונתן אומר איני צריך הרי הוא אומר זבח ועוף אינו זבח ע"כ הרי להדיא לר' יאשיהו אנטרין מן הבקר ומן הצאן אע"פ דכתיב זבח השומע דס"ל דאין ראה מובח דמצי ליכנס בכלל זבח עוף וכוותיה דר' יאשיהו פסק רבנן פ"כ משה"ק :

שם

וזל והשמחה האמורה בגללים הוא שיקריב שלמים יתר על שלמי חגיגה והם הנקראים שלמי שמחת חגיגה ונשים חייבות בחמה ; וכתב הראב"ד ז"ל א"א לא בקריבן אלז שתשמח עם בעלה שתעלה עמו וכו' ע"כ וכתב הראב"ד ז"ל דכרי הראב"ד ז"ל מכוואדים פ"ק דקידושין דף ל"ז דקאמר אב"י התם אשה בעלה משמחה וסובר כפי רש"י ז"ל שפי' משמחה בבכל כבגדי צבעונים ובאז' בכלי פשתן מוהאז' וכו' ורכינס ס"ל כפי ר"ת והאי דקאמר חייבות היינו בקרבן בעליהן ואין תפיסה על רבנן למה לא היריד לבאר זה ע"כ תורף דרבנן בעומק יע"ש ותמה עליו הרב הגדול מהר"א כר"ו מהא דאמרינן התם בקידושין וכלל הוא והאיכא מצה שמחה והקהל וכו' אמר רז אין למרין מן הכללות אפי' במקום שאמר בהם חון ופסקה רבנן פרק י"ב מה' ע"ז וזל כל מצות ל"ת שבתורה וכו' וכל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות

איייתה אחיה וכו' אחאי לא קפריך תלמודא התם כדקא פריך בר"ה והאמר אביי אשה בעלה משומחה והתו' זל בקדישין וכפ"ק דר"ה נרחקו בזה דעולה כשכיל בעלה ופסאט דלישא דמחייבא לא משמע הכי ולפי דרכנו אחי שפיר דמחייבא חמש היא כשהבעל רוצה לשמחה וכהכי נמי נישא טפי אחי דקא פריך התם תלמודא ולשעמין תקשי ליה חכה גופא מי לא מחייבא בשמחה ולא קאמר מוי לא חיוב בעלה לשמחה ודוק. וזכ"ק כותב השגות הראב"ד היא למה שמוכן הפשוטות דכרו הרמב"ם דחייבת היא עצמה בקרבן מדקאמר התם וגם חייבות כחצוה וו והשינו ש"יניו כן ש"יניו חייבת היא עצמה בקרבן אלא שהעלה עם בעלה ויהו החיוב שמוטל עליה הוא לצלות עמו כשיצא לשמחה והוא עליו מוטל החיוב לשמחה בשלמים אחכע עליה אין מוטל אלא לעלות עמו וכמו שפי' בדברי אביי אלא דהתם"ס זל לא ביאר דכרו ופנ"ט הכ"ה זל ולהכי לא השיב הראב"ד זל להרמב"ם זל דפיר מה' מעה"ק דגם הראב"ד זל מורה בזה מטעמא דהתיבנא דסתמא דש"ס פליג עליה דאביי כהא. וכפ"ק סליקו להו פסקי הרמב"ם זל על כן ודכרי מרן זל כדאי מונק זה יראנו מתורתו כפלאות אמן:

הלכות פרה אדומה

דפסי במעוברת דוקא קורם שתלד יצא לפי תיודת ראשין של הר"ם זל ואם כן שפיר כתב הרמב"ם זל ואין צריך לומר כלומר אפי' עלה עליה וזכר לכד פכולה משום משאיו ואין צ"ל כשהיא מעוברת דהעובר לאו ירך אמו כסכרת רבנן. ותו דהא אמר ר' יוחנן בתמורה פרק כינר מעירימין דף כ"א המפרש מטאת מעוברת וילדה רצה בה מתכפר רצה בולדה מתכפר מאי טעמא קסבר ר' יוחנן אם שיירו השוין עובר לאו ירך אמו הוא והוא ליה כמפרש שתי הטאות רצה מתכפר בה רצה מתכפר בחברתה ופי' רש"י זל רצה בולדה מתכפר דכי אמרינן ולר הטאת למיתה אזיל הכ"ה בהקדישה ולכסוף. כתעברה אכל הקדישה מעוברת חשיב עובר לקבולי קדושה כפי עצמו מחא אמו והו"ל כמפרש שתי הטאות לאחריות דמתכפר כאילו שירצה אם שיירו לולד דאמר וילדה חוליין והיא מטאת משוייר והו חוליין וכיון דלוי בעי לא קדיש אלא לאו ירך אמו הוא כי לא משוייר ליה נמי לאו ירך אמו הוא ומחמת עצמו קדיש ולא מחמת אמו ולא הו בולד מטאת ע"כ וכן פסק הרמב"ם זל פרק ד' מהלכות פסולי המוקדשין וקשה טובא על זה והלא הוי מחוסר זמן והכי קדיש והא אמרינן בתורת בהניס פרשת אמור מנין אף להקדיש תלמוד לומר לקרבן ולזה היה אפשר לומר דשאני הקדש הכא ממילא למקדשו ביריב קודם זמנו כהא מיידי בתורת בהניס ואי נמי דאף על גב דלכתמי' לא מקדיש מחוסר זמן. אם הקדישו הוי קדוש וכדמשה' להדיא בפרק מעשר בהמה דף כ' ע"א מה כבוד קדוש קורם זמנו וקרב לאמר זמנו אף מחוסר זמן קדוש קודם זמנו וקרב לאמר זמנו ע"כ וכן פסק הרמב"ם זל פ' ג' מהלכות איסורי הוצא זל וכן המקדיש מחוסר זמן הרי זה כמקדיש בעל מוס עובר וכו' יצא וכ"ה הכא בהך דספרי דחלה עליו על העובר ממילא חזר עצמו דומיא דמפיש מטאתו מעוברת ומעתה אלתלא גזרת הכתוב שלא יבדלוה אצלם הוה אחיבא דאם קנו עגלה דתמי הלשכה דיכולים לבדלו דמחוסר זמן קדוש לפני זמנו וקרב לאחר זמנו והכי נמי אחר שבעש' פרה עושין אותה ויכולין לבדלה מאחר שכבר קדשה ומש"ה אחא יקרא למיור שיקחו פרה שלא יקחו עגלה ויבדלוה כל' אעפ"י שכבר קנו עגלה לא יבדלוה כש פרה לא דרכין לתללה על מעות חוליין ויפלו דמאי לקדיש בהם הכתי ויחזור ויקנו פרה. ואי נמי אעפ"י שכבר יבדלוה ונעשית פרה נרכין. לעשות התיקון הוה ועיין בבבבורות פ' הלוקח כההה דף כ"ה ע"א דקאמר וליחליה ולפיקה לחוליין והדר לקדשה וכו' ע"ש ועיין פרקא קמא דשכונות וההיא דספרי דתני מעשה וכו' אם ילדה נקבה כשר לפרה על כרחין ל' כדאמרן שהוא משום דחיילה עליה קדושה ממילא ולא דמי ללקוחה ויבדלוה הס' וכ"ש אי אחרין דליכא דין זה המקדיש מחוסר זמן כפרה כלל דמרכויה דקרא נפיק לן דקאמר לקרבן שהכונה להקדישו לקרבן ואיכא למימר דדוקא לקרבן אשה שהיא לקדיש מוכח דוקא הוא דקפיד קרא אמחוסר זמן שלא יקדיש מחוסר זמן אכל הכא גבי הא דהוי קדיש ברך הבית דוקא לשרפתו הוא דבעינן שלא שרפנה מחוסרת זמן ואע"ג דאחא קרא לומר ויקחו פרה לאו מהאי טעמא דמחוסר זמן אלא גזרת הכתוב הוא והראיה משעיר המשתלח דאצטרך לרכויו קרא חטעם האמור לעיל וכוה אחי שפיר האי דספרי ווטא כפסטה כן נראה לי לומר לדעת הרמב"ם זל ו"ש אח"ת ומרן זל ככ"פ כתב דאי משום הא דמחוסר זמן לא ארייש דמצי לקנותה עגלה ולא יקראו לה סס עד שתעשה פרה ע"ה ותמה עליו מהרמב"ם זל כס' עץ החיים דמיון דרכייהם לקנותה מתרומת הלשכה מה שייך קריאת שם דמיון קריאה והיא קושיא חזקה למרן זל ואפשר לומר שתי"ש מרן שיקנו אותה עגלה הכונה ממוצת חוליין וממילא לא קדשה ואחר שבעש' פרה יקנו אותה מתרומת הלשכה

פרק א' ואין לוקחין עגלה ומדלגין אותה שנאמר ויקחו חלין פרה ולא עגלה לא הנאו אלא עגלה פוסקין עליה דמים ויהיה אצל בעליה עד שתבדיל והעשה פרה ולוקחין אותה מתרומת הלשכה ע"כ וכתב עליו הראב"ד זל אמר אברהם לא מן שם הוא זה לא שאין הקדישין מחוסר זמן לחובב וזו קרויה מטאת וכו' ועיין שם. ולא זכיתי להנין מנ"ל דמחוסר זמן פסול בקדשי ברך הבית ולא אשכחן מחוסר זמן דפסול אלא בקדשי הנובח. והראיה דבתורת בהניס הוצרך לרכוויא דלה' להכיא שיעיר המשתלח:

ראיין ללמוד זמנו לכל מילוי דההם טעמא הוי משום דהוי מחירו של שיעיר הנקרב לה' צריך שיהיו שוים בכל וראיה נמי ליה דתני' דפ' ב' דפרה לא קניי אלא כל המומין הפוסלין וכו' וזה אינו מוס גס הרמב"ם זל בההוא פרקא לא הוכיר אלא כל המומין וכו' פוסלין כפרה וכו' תו איכא בספרי ווטא זל פרה שלא יקחו עגלה ויבדלו אמהו עשר שלקחו פרה מעוברת מוכן וקבותו אינו חטארים אותה עד שהיתה יולדת אם היה הולד נקבה כשר לפרה ע"כ ודכרי בספרי הוה אינם מוכנים כלל דכתחילה בתב דאין לוקחין אלא פרה ולא עגלה ויבדלוה ולכסוף כתב מיעשה לתתור דמשמע ראפילו בעורה כמעני אמה ההכי אם נמצאת נקבה והוא פלאי וכסלת' אי אחרין דלא פסול מחוסר זמן כפרה מאחר דלא הוי אלא קדשי ברך הבית נישא דמשום גזרת הכתוב בעינן שיקחו פרה ולא עגלה. משום הכי כיון דלקחו האם לפרה הוי תקיים קרא דויקחו אלנין פרה והעובר נברא לקוחתו ממילא ח"ב אמה ואם נמצאת נקבה כשרה לפרה אדומה לכשתבדיל ולא אחרין הוי לקחו עגלה ויבדלוה והכתוב אמר ויקחו אלן כרה כיון דנבררת אחר לקיחת אמה ואמה הוי היא פרה אלא אי אחרין דטעמ' הוי משום מחוסר זמן היכי ומכשרינן העובר לפרה. ואע"ג דהרמב"ם פסול פרה המעוברת כסכרת רבנן דלא בר' אליעזר שכה. זל עלה עליה זכר פסולה ואין צריך לומר שהמעוברת פסולה. והקשה מרן הכסף משנה זל דתני ואין צריך לומר דהיא היא כיון דטעמא הוי משום דעלה עליה זכר ועש' ולפי קונר דעתי נראה דלא קשה מירי דהרמב"ם זל דפסל כמעוברת אינו אלא בעורה מעוברת מטעם דהעובר לאו ירך אמו וכמו שכתב הר"ם בפ' ב' דפרה לכסרת רבנן

ולעיר אין דבריו מוכיז'י כל לל ולא ידעתי מהו ההכרח שנתן ומה טעם יש בו חזק מ"ס דאחאי הכיז הק דר' וכו' כפי מ"ס הר"ן זל תסת וכו' הרמב"ן זל בספר המלחמות ומכאן הש"ך גמיה סמוך ונראה דר' קאמר אפילו בשעת הלואתו וכמו שהוכיחו המוביני דר' השולח דף ל"ו וכו' שעה דף ל"ה והוסיף הרמב"ן זל לפרושי רסוביני כס"ט שכו' הרייניס בדרך דחיה אתמר זע"ט :

אמר כל אלה הדברים מה מקום לדבריו זל נאודרבא הריף זל כרוח מוכינתו נתכוון במאי דאיייתי דברי ר' לאשמר' דדברי ר' אפי' במשכנו בשעת וכו' והוא דלא קאמר הש"ס אימור דאמר ר' וכו' אלא מעיקרא דלא חשבתו במאי נוקים פלוגתא דתנאי כי היכי דליהוי ר' ינחא ככ"ע ומשום הכי קאמר אימור וכו' אלא במשכנו בשעת וכו' פלוגי ותדע דלא קאמר אימור דאמר ר' וכו' הכף ומיד אחר שהביא דברי ר' ינחא ה"ל אימור דאמר ר' וכו' שלא בשעת הלואתו והכי תנאי דבריה באו מפורשי' כשעת הלואתו קא עסקי מדרקתי הולוה על המשכון וכמו שדייקו המוס' זל והר"ן זל ההם אלא ודאי דלפני מאי דקאמר גלימא דר' ינחא תנאי היא הוא דקאמר הכי כי היכי דליהוי ר' כפולו עלמא אחרי' דרוקא במשכנו שלא בשעת הלואתו ונציא דאיתא בהדיא בדברי ר' חש"ס כמשכנו בשעת וכו' אין לנו דאיה מדרביו וכל זה הוא ר' ככ"ע וטעם הש"ס היא הטוס דגמרי בכל דוכתא מרביו כפ' כל שעה וכפ' השולח ולוה טרח לאומקיה ככ"ע והשתא כפ' קא ס"ר הש"ס דתאי דגמרי חדרו כפ' כל שעה לישראל שהלוי את הנכרי על חצונו עובד משום דקני ליה כר"י דשמעו בשעת הלואתו וכו' היא דפ' השולח דאמרינן גלוה על ההשכון אינו משמע מדר' דשמעו נמי בשעת הלואתו וכדמוכח מהש"ס פ' האומנין ובמ"ס הר"ן זל היינו מדרקאמר ר' איהו ברדייה בשלא בשעת הלואתו דקני ליה אכן נמי כדירן אמרינן אפילו בשעת הלואתו אמנם כיון דהסקינן דכ"ע אית ליהו דרב יוסף והכא כהלוח צריך לתשכון פלוגי דדרינן להיתר ר' מיירי אפי' בשעת הלואתו והנס דקרא מיירי כשלא בשעת וכו' במד ר' לשעת הלואתו נמי וכדכי אתי ככ"ע דאי אמרינן דרוקא בשלא בשעת הלואתו אמרה וכדקס"ר א"כ הוי ר' דלא במאן דלכ"ע הוי אפי' בשעת הלואתו ש"ט ולוה כהרנון הריף זל להכי דברי ר' ואח"כ כתב כך הך שקלא וטריא ולפסוק הלכה דכין בשעת וכו' בין שלא וכו' הוי ש"ט לאשמועינן כל הנו' ולעולם דאפי' שלא בשעת וכו' לא קנייה מדר' אלא להיות ש"ט ולא שני וקרוכ דרכי לנ"ד לזוה נתהוון הרמב"ן זל באותו ודאי דאיתא בס"פ שכו' הדיינין בדרך דמיה אתמר וכו' פ' בדרך דמיה כי היכי דלא ליהוי דברי ר' בפלוגת' דתנאי וכ"מ כפ' דר' בין וכו' בין וכו' קני נופסיר אפי' מה שטוס המשכון הבר על הכוס דאי מדרב יוסף מני לחימר דרוק' כנגד חובו לרב יוסף והרב כלל לא אפי' כנגד המשכון לא הוי כהמו' דאיח' לנאכוס כפכת ר' דס"ל כן . והוסיף לפי דבריו זל דקרוף זל ס"ל במשכנו שלא בשעת וכו' חייב באונסין מאי האי דכתב הריף זל וזל והלכתא המלוה את חברו על המשכון ש"ט הוי ל"ט משכנו וכו' ול"ט משכנו שלא בשעת אלו אתו ש"ט הוי וכו' ואי איתא במשכנו שלא בשעת וכו' חייב נמי באונסין כנגד חובו וכדברי הש"ך זל א"כ הו"ל להר"ף לתקט ברישא בין משכנו שלא בשעת הלואתו שהוא יותר פשוט לחי' ש"ט דכ"ע מודו אפי' רבה וכתר הכי לשמו' ריבואת דאפי' משכנו בשעת הלואתו הויא פלוגתא דרבא ורב יוסף קול' כרב יוסף דהוי ש"ט דמשום זה הטור זל כתב ל"ט משכנו שלא בשעת וכו' ל"ט משכנו בשעת וכו' וכתב הרב בפרישה זל דהוי לא זו אף זו וז' דל"ט משכנו שלא בשעת הלואתו דוראי לשם בוביינא נקטיה ולא לזכרון דברים ולוה הוי ש"ט דקנאו אלא אפי' בשעת הלואתו

הדברים שמי אמות בכל ראות סרכי' וראות הימיר כביהא דאס נח החפץ ברשות הימיר כביניהס וחוד והלך לראות הדברים השני אף על נב דקול דארבע אמות בשני ראיות הדברים מוצטרפים הכא כיון שכת ברשות הימיר שביניה' והסיון ואינו מייב חסון מעביר ברשות הדברים אלא חסון מוציא מראות לראות וכן לענין כדמלית דאס היתה כדמלית בין שני ראיות הדברים וכן החפץ כדויקתו בכדמלית קורס שהגיע לראות הדברים הכ' פטור אף שצבר החפץ ארבע אמות בין כ' ראוי' הדברים דקול דמוצטרפין עם כל זה הכא אינס מוצטרפין ופטור דסבידא ליה לרבינו דאע"ב ר' פלוגי התם לענין הוציא ב' תנאי ברובות בהעלם אחד בשתי ראיות אי הפסיק הכדמלית או לא ופסק רבינו כדכא התם כדוקא ראות הימיר . יעד' תאמר דאשכחן ברביא אחרינא דשבת הנו' דשוים הם להפסק' ראות הימיר וכדמלית הכי נמי הפסיקון בנכסי הגר כן נראה לי לדעת רבינו ולא הפלוגי אמוראי התם אלא לאותה הפסקה לענין אותו דין אם הפסיקו כלל לענין נכסי הגר הווי כ"ע כיון דאשכחו דנפסקת אפי' הכדמלית להפסוק ריבא המווכר בדבריו רבינו כפ' ז' הלכה ז' ועיין דברי הרב המגיד זל שם ועיין בדברי רבינו כפ' ז' :

הלכה י"ב כתב רבינו זל וכל המפסיק לענין טומאה וכו' עיין מה שהקטפה הרב לחם נושנה זל על זה עיין שם . ולענין נראה דכיון הרב זל למאי דקול לענין טומאה דאס היה מוגדל של עץ בתוך חלל חצר גדולה וממלא כל רוחב החצר תחתל לכותל דמפסיק כפטן הטומאה שיש כבר החצר האחרת וכלל שבחצי החצר הכ' טהורים כיון שהוא כלי עץ המחזיק מ' פאה ויותר כדאיתא בהס' כלים פ' ר' ורבינו פסקו פ' ז' מהלכו' טומאת מת עיין שם וא"כ ה"ה דאס היה בחצונו הבקעה מוגדל מפסיק בין צד הבקעה שיש שם הטומאה ובין הגד האחר של הבקעה וכהא מודו רבנן דאס אינו יורפ' להיכן נכנסו שפסק ביאה כוה טהור ולא קאמרי רבנן דאפי' פסק ביאה טמא אלא היכא דלא יש דבר רחוק בפני הטומאה אי מושבין הכל . פסק אחד אבל כדון זה תוריס כבינא כוה תמוא כוה אופנים שפסיקוים ומיהו לגדון דירן דמפסיק בנכסי הגר ולא קנה לא הצד האחד של הבקעה כן נראה לי פשוט :

הלכות שכיחות

פרק עשירי הלכה א' כס"פ טבעת הדיינים ועיין בהריף זל והר"ן זל שפי' כדעת הריף דאפילו במשכנו שלא בשעת הלואתו לא הוי אלא ש"ט ואינו חייב באונסין וזה פשוט הוא בדברי הריף לאפוקי מדעת רש"י זל וסיבת מרחמהו דס"ל דבמשכנו שלא בשעת הלואתו דקני ליה חדרו חייב אפי' באונסין אמנם משכנו בשעת הלואתו איזיל ומודה דלא הוי אלא ש"ט כדברי רש"י זל בכמה דוכתי ובמ"ס לקחן כס"ד לאפוקי ומה שראיתי להר"ב ככה"ג ח"מ סי' ע"ב בהנהגת כ"י סי' כ"ט דלדעת רש"י ל"ט משכנו בשעת הלואתו לשלא בשעת וכו' בתירווייה חייב באונסין וע"ט שדבריו לפי ע"ד הסתמיהו :

אמנם תאי דאתאן עליה הוא מה שראיתי להר"ב ח"מ סי' ע"ב ס"ק מ' שדניה להכריח כדעת הריף זל דס"ל כדעת רש"י דלא בשעת וכו' דקני ליה חדרו היינו ופי' לאונסין דאי לא תימ' הכי לאוה צורך הביא בס"פ שכו' הדייני' הך דר' וכו' כיון דאיהו פסק כרב יוסף דהוי ש"ט חסון פרוטה רר' וכו' ודוחק לומר וכו' הרי להראי וכו' ועוד ק' וכו' ולתמכ"ן וכו' אלא וכו' :

מכתם הלכות שכירות לדוד

הלוואתו הנהו אחינא דלזכרון דבריה בעלמא בקטייה קמ"ל ומרן ז"ל בשולחנו הטהור כסי"ע כ"ב דנקט אישכא בתחבס לכחוב לישכא דבין משכנו וכו' בין משכנו וכו' דככה"ג לא שייך לומר זו ואין צריך לומר זה ועיין בסת"ע ס"ק ת' ואני כירדתי דרך לעצמי לישב לאון דכנו הרוף ז"ל דנקט לישכא דל"ט וכו' ל"ט וכו' וכתב המפורשת ברישא דככל מהלך איכא חידוש בקמייתא אישכא חידוש דלא אמרינן כיון דהוי בשעת הלוואתו לזכרון דבריה בעלמא בקטייה קמ"ל דהוי ש"ט ובבתרייתא הוי חידוש דאע"ג דהוי משכנו שלא בשעת הלוואתו עכ"ל לא הוי אלא ש"ט ואינו חייב באונסין לאפקוי מס' רש"י ז"ל ומשום הכי איכא כפל הדברים בדברי הרוף ז"ל דנקט בתחילת דבריו והלכתא וכו' ש"ט וכו' ל"ט וכו' ש"ט הוי וכו' ודוק וה"ל חפשי לזכרון מרן כש"ע כסי' הנו' וכל זה ח"ש אי אמרינן דס"ל להרוף ז"ל דאפי' שלא בשעת וכו' לא מחייב באונסין חמסא או אמרינן בדברי הרוף ז"ל הוי זו ואע"ל זו ובס' כפל הדברים באמור ולפחות הו"ל להרוף ז"ל למקט לישכא דבין בין וכו' דלענין המשכנו שלא בשעת הלוואתו דהוי ש"ט וחייב אפי' על היתר על המחב פשיטא דלא גרע ומשכנו בשעת הלוואתו וכו' כפי דברי הרוף ז"ל כך הו"ל להרוף ז"ל לכתוב ואם המשכון יתר וכו' משלם המלוה וכו' ואם כאכר באונס ומשכנו שלא בשעת וכו' אינו משלם לו היתר דהיכא אשמו' הק ריבא ואין להאריך בדקדוקים כי האמת יורה כמו שהבינו בדבריו הרמב"ן והר"ן ושאר הפוס' ז"ל ולא כיון לח"ש

הש"ך כתב הש"ך ואפשר דכל הפוס' ז"ל מודים לדינא לת"ש דמשכנו שלא בשעת הלוואתו עפ"י כ"ד מחמת שאין לו לשלם קונה חתו אף לאונסין ומ"ל ל"ט וכו' ל"ט וכו' חייבי ביש לו לשלם אלא דפסח דבריהם וכו' הנה דברים אלו הם לכאורה כבדבריה הרבנות ס"י ז"ל וכל משכון שבא אחר הלוואה חקרי המשכנו שלא בשעת וכו' להתחייב באונסין לפי אופיהם הסוברים דשלא בשעת הלוואתו חייב באונסין וכו' וכפ"י צריך לומר דכוונה הש"ך היא לדרעית רש"י ז"ל לבעול אפי' שלא ע"י כ"ד אלא דכהא חולקים עליו הפוסקים ועל ידי כ"ד מודים לו :

וראיתי להר"ב הגסה לתקן דף זוד מה' שכירות שמתה עליו וז"ל ויה אינו אלא במשכנו לכסוף ע"י כ"ד ששם הוזהר המלוה להחזיר וכו' ושם הוא דאמר רבי יצחק ב"ח קונה משכון ולרעת רש"י ודעמיה היינו להתחייב באונסין אבל במשכון הבא מיד המלוה ליר המלוה כרצונו וכו' כך הוא שעת הלוואה או אחר ימים לבולי בעלמא אין בו המרכה אלא ש"ט וכו' עכ"ל כראה מדבריו ז"ל שהבינו בכונת מהר"טן דומיא דקאמרי בש"ט דרז מיירי שלא בשעת הלוואתו לאו דוקא ע"י כ"ד אלא כל שלא לקח המשכון בשעת הלוואה הוי בכלל הוה וקאי בפלוגתא דרבנא דאחא רש"י וסיעתו ז"ל ולהקת כל הפוסקים ז"ל לענין אונסין ומשום הכי תמה עליו דרז לא מיירי אלא ע"י כ"ד וכו' :

ורע"ד אפשר לומר דבנות מהר"טן דס"ל כס' הש"ך שבתתיה בסוף הלעולם רז מיירי אפי' שלא ע"י כ"ד וע"י כ"ד מודים כ"ע רקז' כרז' כהא וחייב באונסין ומאי דכתבו ז"ל ל"ט בשעת הלוואתו ל"ט שלא בשעת וכו' הוי ש"ט דוקא כונתם רנויה שלא ע"י כ"ד מרעת המלוה לזבול תורים בדרכי יצחק כפי פירשו ע"י כ"ד וכוה לק"מ להר"טן ז"ל :

עוד איפשר לומר ויתורן גמוי דברי מהר"טן דמאי דפי' רש"י ז"ל כפ' שבועת הדיינים ובשאר דוכתי ע"י שליח כ"ד אין הכוונה לאפקוי שלא ע"י כ"ד אפי' אחר הלוואתו כגון שמשכנו מרעת המלוה ומרצונו הא ליתא דויל בתר טעמא דטעמא מאי קאמר רז דב"ח קונה משכון שלא בשעת הלוואתו

עוד ראיתי להש"ך התם בח"מ סי' הנו' ס"ק ט' מה שהקשה לס' הרוף וסיעתיה לפי פשוטו דאפי' משכון שלא בשעת הלוואתו לא הוי אלא ש"ט דכיון דלא הוי אלא ש"ט נואו דקנה איכא חתי' חבת"ר רבין דאלו מתבידי ברשותיה קאי שפיר הוי שלו והויל דקנה וראיה מההיא דפ"ק דפסחים דף ה' דקאמר רבא כיון דאלו מגניב או מתבידי ברשותיכו קאי וכו' ופ"טא הוי גניבה מהא דומיא דאיכידה ולא כמו שנדרחין התום' ז"ל כס"פ שכונת דריינין דמיירי כגנב ע"י לעטים מווינין :

ותו דמרביי הרמב"ם ז"ל שכתבתי דבריו ז"ל מוסתרים דכפי דבריו ז"ל רלא שייך לומר דקנה דקנה אלא היכא דמחייב באונסין א"כ מוכרח לומר דקרא לא מיירי אלא במשכנו שלא בשעת הלוואתו דאינו דקרא לא מיירי אלא כמו שפי' רש"י וכו' הש"ך ווה אינו דקנה הרמב"ם פסק כפ' ג' מה' מלוה דאפילו המלוה יחייב ליה מרעתיה המשכון חייב להחזיר לו ואם לא החזיר נכו' עובר ופסקו מרן כש"ע סי' צ"ו סו' ז"ב והוא מסוביא דפ' המקבל דף ק"ד כתי"ש ה"ה ש"ט זע"ש ולרעת רש"י דפי' כשלא בשעת הלוואתו היינו ע"י כ"ד א"כ הא מעצמו ומרצונו אם נתן לו משכון לא מחייב באונסין וראוי א"כ אמאי חייב להחזיר לו כיון דלא נכלל בכלל הפסוק ואמאי עובר אם לא החזיר אלא וראוי דבכלל קרא הוא אפי' החזיר מרעתו ולא דוקא ע"י כ"ד לא כל שלא היה בשעת מתן מעות חייב להחזיר ולא כתב רש"י ע"י כ"ד אלא לענין אונסין דכיון דלקחו

אלא בשעת הלאה לא הוי אלא ש"ס היכי גברי מינה לשעת
 הלאה הוון ראפי בשלא בשעת וכו' לא קני ליה קנין גמור
 לאונסין ובשלמא לרש"י יחא וכו' הוי דלא יחא ליה בתנ'
 התום ז"ל התם והיכי השתא הכא רנה לרחות דברי הרמב"ן
 ז"ל והרשב"א ז"ל בכח תירוק התום דמינין למי רמח מה
 שנחמק הוא ז"ל בדברי התום ליה לא בחרו להם הרמב"ן
 והרשב"א ז"ל דרכ' ופני מקום לומר דרז' מיירי אפי' בשעת וכו'
 דניחא ליה ל' למימר הכי טפי :

ג מ"ט על ראית הרמב"ן והרשב"א מפ"ק דקידושין
 דלשכא דקידשה כחלוה שיש עליה משכון מקו' מדרז'
 וכו' משמע דהיינו בשעת הלאה לא ידתי' לסוף דעתם וכו'
 לע"ד כונתם ברובה דכיון דמימרא רכב נחמן היא התקדשי
 לי בחנה והניח לה משכון עליה וכו' כמ"ט להדיא מרקאמר
 והיכי לה משכון עליו דהיינו בשעת הלאה דכשעה שאמר
 לה התקדשי וכו' שהיא שעת הלאה הניח לה המשכון עליו
 ואהא פריך ליה רבא לר"ן קדשה במשכון מקודשת ש"ס דהאי
 נמי מיירי בשעת הלאה דמאן הכי הוכרח לחלק בין משכון
 דידיה לאחרוני דאי לא תימא הכי ה"ל לשנויי דהא והא
 במשכון דאחרוני וההיא דתני מקו' מיירי בשלא בשעת
 הלאה אלא ודאי כמ"ט ויהו כוונתם ז"ל ומכוון הענין נקטו
 ברשומם וקצרו כמובן :

עוד התב' דרוות ראית הרמב"ן והרשב"א ז"ל מפ"ק
 דקידושין דף זט ע"א מתקדש כחלוה שיש עליה
 משכון מקו' מדרז' ב' וכו' אינה ראיה כלל לפי מ"ט
 התום והרא"ש ז"ל דמיירי במשכון דידיה וכו' :

ורע"ד היא ראיה ככונה אף לפי דברי התום ז"ל וקודם
 כל דבר רב' אדבר' בכונת לשון התום ז"ל התם
 ד"ה חלוה שיש עליה משכון וכו' שדבריהם ז"ל קשים להולמם
 דכפי מ"ט התם כו' כפרק דף ח' דגמרי' מדרז' אפי' משכון
 בשעת הלאה באופן האמור שם בדבריהם א"כ מה מתרצים
 התם ברף זט בדבור הנו' ז"ל אלא אפי' במשכון בשעת
 הלאה וכו' דמ"ה תקשה ראפי' במשכון בשעת הלאה גמרי'
 מדרז' והדרגא קושא לרובותי' . והכונן בעיני' הוא דהתם ברף
 ח' מיירי דקדשה במשכון עצמו ונתנו לה מרא דהוי דומיא
 דמאי דקאמר רב' נחמן והניח לה משכון עליו וכו' ובכה"ג
 גופיה אי הוי דאחרני מקודשת . ותו דלשכא דקפריך מיניה
 רבא דקדשו במשכון הכי משמע וכדמוכח להדיא מדרבי
 התום והיינו דגמרי' מדרז' אפי' בשעת הלאה אמנם היכא
 דלא יהיב לה המשכון לא אשכחן ראיה דקמי' ליה ואפי' לא
 יהכיב ניהלה דמקו' אפי' במשכון בשעת הלאה דלא אשכחן
 בהך כיוונתא דמינה פריך רבא לרב' נחמן אלא היכא דיהיב
 לה המשכון ודוקא דהוי דאחרני אמנם היכא דמשכון שלא
 בשעת הלאה דעדיף טפי מניין למימר דאפי' לא יהיב לה
 המשכון מקו' והנה התם ברף זט מיירי בדלא יהיב לה המשכון
 דקאמר התקדש בחלוה שיש עליה משכון ולא קאמר במשכון
 אלא בחלוה שיש עליה משכון ולנה אס' דאמר דמיירי התם
 בשלא בשעת הלאה א"כ הגם דלא יהיב לה משכון שפיר
 מניין למימר מדרז' כמו שכתבנו לעיל וכו' פי' כמו דגמרי'
 לעיל ביהיב לה משכון הגם דהוי בשעת הלאה ה"כ בשלא
 בשעת הלאה דעדיף טפי הגם דלא יהיב לה זליצ' ה"ל
 לאתויי מדרז' ב' דקאמר בשלא בשעת הלאה אפי' לא יהיב
 לה המשכון מינה להיכא דיהיב לה המשכון אפי' במשכון
 בשעת הלאה ואפי' אין מחזור לה המשכון :

ומעתה לא מצי' למימר דבר זה מדרבי יצחק ראפי'
 לא יהיב לה המשכון ואפי' משכון בשעת
 הלאה אלא מדרז' ב' ואשמועינן הכא רב' נחמן דהגם דרז'
 ב' היירי דמחזור לה המשכון דהיינו היא גופא כדכתבו ז"ל
 עכ"ל

דלקחו ע"ז ב"ד לימא דך לקימה להתחייב אפי' באונסין ולעול'
 לענין להחזיר לו חייב אפי' נתן לו מעצמו ושייך שפיר ולך
 תהיה נזקה אפי' לא מחייב באונסין ותכלן נמי קשיא לה"ט
 הר"ב חשבה למדך דדוקא ע"ז ב"ד הוא דחייב להחזיר ראפילו
 למ"ט רש"י ע"ז ב"ד היינו לענין אונסין אמנם לענין חזרה אפי'
 מצרנו ולא מינין מאן דפליג עליה דהרמב"ם כזה דלא
 אשתמיט שום פוסק או הפרש להוכיח פלוגתא זו :

ג מ"ט הש"ך ז"ל התם להקשות מה שהקשו התום ז"ל פ'
 האומנין דף פ"א וכפ' השולח דף ל"ו והרא"ש פ"ק
 דקידושין דאמאי קחלוה להיות עליו כש"ט דמי חשיב קנין גמור
 אפי' באונסין נמי לחייב וכו' ומה שתירבו דקמי' ליה לקדש בו
 וכו' ולקנות עבדים וכו' היא גופה קשיא :

ואדרי החמילה לא ירעהי' תמו' בוכת קושיתו כיון דרוב
 הפוסקים ז"ל כוכרים בהיא דרפ"ק דקירו' דאס'
 קדשה כמשכון דאחרני מקודשת אפי' כמשכנו בשעת הלאה
 וכו' הרמב"ם ז"ל וכו' התום ז"ל כפ"ק דקידושין דכיון דכ"ח
 קונה משכון שלא בשעת הלהתו' בשעת הלהתו' נמי חליב
 שצבוריה לקדש בו וכו' וכ"ה ה"ה בשם הרמב"ן ז"ל כפ"ה
 מה' אישות ומעתה מה מקום להקשות כיון דאפי' משכנו בשע'
 הלאה דאליבא דרע"ב אפי' לם' רש"י לא הוי אלא ש"ס ואפי'
 ה"ל לכל הני דבנות' דמקו' ואס' כונתו לחלוק על כל הני דבנות'
 גס כזה לומר דאינו מקו' אלא כמשכנו שלא בשעת הלאה
 ובסבתו קא חקשה עליהם ז"ל אתמהא . גכ מ"ט ז"ל להקשו'
 וכו' וארדכא וכו' דאלו לפי' התום א"רדכא איפכא חסתברא
 דלם' התום ש"ס יחא טפי כיוון דאפי' שלא בשעת וכו' לא קמי' ליה
 לז להיות ש"ס ואעפ"י כן נתגלה לנו מהפסוק דקמי' ליה דל"ה
 נזקה תי"ל מינה לכשעת הלאה נמי דתמי' טכא כיון דהוי
 ש"ס ולזה קמי' ליה נמי למנה לם' רש"י דשלא בשע' הלאה קמי'
 ליה לאונסין גמרי' א"כ היכי אמרינן דה"ה בשעת וכו' הא לא
 דמי לשלא בשעה וכו' גס מ"ט דכפי דבריה' אף בשעת הלאה
 יקדש בו ויחקה בו עבדים וכמ"ט התום גופייהו ואמאי לענין
 שמיטה וחמץ קמי' ליה ולקדש בו ולקנות בו עבדים לא קמי' ליה
 וכו' כך הוא האמת וכמ"ט התום כפ"ק דקידושין דף ח' והיינו
 מאי דכתב המרדכי בשם התום דרפ"ק דקידושין ודלא כהש"ך
 שכתב דאינו כן בתום שלפנינו :

ג תמיה ליה על הרב ז"ל כמ"ט והמרדכי עצמו כתב בשם
 התום דרז' אמר דוקא שלא בשעת הלאה ול"ע ע"כ
 ולק"מ דהגם דרז' לא מיירי אלא כמשכנו שלא בשעת הלאה
 דכהכי הוא דמיירי קרא מ"ט גמרינן מינה דבשעת הלאה
 נמי קמי' ליה לקדש בו וכו' וכמ"ט התום ברף הנו' ולע"ד
 איפשר להביא דמדמי' ראיה לדברי התום ז"ל התם דבשעת
 הלאה נמי קמי' ליה לקדש בו וכו' דאל"ת ה' אמאי לא קושני
 התם וליפלו' בין שעת הלאה לשלא בשעת הלאה אפי'
 בדאחרני ולעולם הא והא בדאחרני עסקינן אלא ודאי
 דבדאחרני בכל בוונא קמי' ליה לקדש בו :

אמנם לפי מ"ט הש"ך ז"ל קשיא דידה אדירדה מ"ט
 כפ"ק דקידושין מ"ט כפסחים דף ל"ב דנראה
 דפלגן בהדיניה ועיינתי בדברי התום דפ' כל שעה וראיתי
 שדבריהם עלי' ככנה אחר עה מ"ט כפ"ק דקידושין אלא
 דהתם כפ' כל שעה קינורו' ולא הכיאו היא דפ"ק דקידושין
 דמשכו' אמאי דכתבו כפ"ק דקידושין והיכ' ז"ל הכין דכיון דלא
 היטרי' התם אלא לענין חמץ ולענין דוקא קאחרי ולא
 היא כאחור אמנם דברי התום דפרק השולח דף ל"ו ד"ה
 שאני משכון וכו' ג"ע ועיין כס' עצמות יוסף בשיטתו לחס'
 קידושין :

ג מ"ט הש"ך ז"ל ז"ל וזו נדחה וכו' תמיהא לי דלעיל
 איהו גופיה הקשה על דברי התום דלפי שיטתם דהם

מכתם הלכות שבתות לדוד

מחמת גלות מחילת שיעבוד המלוה וכת"ש התום א"כ לא
 אנטרדך להא דרו בר יהודה דמאי דמזי למילף מוניה הוה
 מלתא דפשיטא ומאי דחידש לן רב נחמן דאע"ג דלא החויר
 לה המשכון הוה מקו' ולא נמא דלא פתחא דעתה לא מזי'
 למילף מדרו' ונ"ע עכ"ל. הנה מוכרי הרב אל משמע דחטין
 בדכרי התום' אל דמאי דכתבו דפשיטא ליה דאין עיקר היעוד
 וכו' היינו דפשי' ליה לרב נחמן מסברא דנפשיה בלאו דכרי
 ר' כו' כלל דאין עיקר היעוד בחזרת המשכון אלא מחמת
 מחילת שיעבוד המלוה דהיינו פרוטה האחרונה דסוה' לה
 עדין למעבד גביה ביום האחרון וכויה הוא דמקדשה וממילא
 משמע דרב נחמן ס"ל דמנפשיה דמעוה הראשונות לקידושין
 ניתנו דאי לא הוה הכי היכי פשיטא ליה דעיקר היעוד של
 אמה העבריה היא מחילת שיעבוד המלוה דאית ליה גבה או
 אמרינן דמעוה הראשונות לקידושין ניתנו לכתא הלואה בכה
 אלא ודאי כדאמרו ואמטו להכי הקשה מוהרזבל דמאי הוה
 דכרי ר' כו' כלל :

אמנם לע"ה אין כונת התום' כך אלא דפשיטא ליה
 לרב נחמן בדכרי ר' כו' דמאי דקאמר אס' יש
 שהות במס' כדילעטאיה עמו שוח פרוטה מקורס' היינו לו דכוח
 הפרוטה לחורה היא דמקו' בהנחת מחילתה והנס' דאיכא
 חוקת משכון לצמצמה דהיא גופה עכ"ל לא אחי לן מרדו דאפי'
 אי הוה כהמלוה דלא הוה חוזר משכון דגופה לעצמה הוה
 מקדשת לא דהמלוה כד' הוא וכפ' שפיר מצינו למילף מדרו'
 כו' ל"ד רבי היכי דת' פשי' ליה לרב נחמן כו' דהעיקר
 הוא גלות מחילת הק' מלוה דפרוטה דהוה ליה גבה והנס'
 דאיכא משכון גופה גביה עכ"ל תלו ר' כו' עיקר טעמא הוא
 מחיל' הפרוטה לפי מה שהבין רב נחמן בדכרי ר' א"כ המשכון
 כחאן דליתיה דמי' כאלו עדיין גביה ואע"פ כן מיוצרת ה"כ
 הנס' דאיכא משכון ולא החויר לה המשכון מקדשה וי"ל
 דכרי ר' כו' לא הוה במרינן דאפי' סיכא דאיכא משכון היינו
 מחוירו לה ונחמא דמדרו' כו' דאשמעינן דמצינן הראשונות
 וכו' ומשמע ליה רב נחמן דהעיקר היא הק' פרוטה מינה
 שמעינן דבר זה :

עוד ראיתו להר"כ עצמות יוסף שהקשה כמ"ס התו' אל
 ונראה לי לדרקין דקסבר ר' כו' דעבר עכרי אין
 גופו קניו דאינו גופו קניו חס' ענין זה אצל מלוה שיש עליו
 משכון אין כאן מלוה כלל אלא מקדשה בהקבלת גופה לעצמה
 וכו' והקשה הרב הנז' דא"כ כיון דכל הכרח התו' הוא מראש'
 רב נחמן מקדש במלוה על המשכון תקשה לרב נחמן מכלו'
 דר' כו' ס"ל דע"פ אין גופו קניו ובעכו' זה דמיה איתו למלוה
 על המשכון דלמא' כו' ס"ל דע"פ גופו קניו כפי ההלכה ולא
 ילמוד זה הרין ונ"ע :

ולע"ה נראה דהיינו כונת התום' במ"ס וכו' לדרקין
 וכו' פי' ומקשה לרב נחמן ומלית דלמא' ר' כו' ב'
 ס"ל דע"פ גופו קניו וממילא אין ראיה אלא שקדשו ופסחו על
 המבין ולוה היינו מוסיף אל דעל כהך לא בהקבלת גוף שהוא
 קניו לו מקדשה דתקשה לרב נחמן דא"כ לומר כן דא"כ אין
 תקדש בלא שטר שמדור וכו' והיינו מה שהכריחו רב נחמן לו'
 דס"ל ר' כו' דאין גופו קניו וממילא שפיר קא' במר דרביה
 ורו"ק :

עוד אל דמוכר רב נחמן לומר דה"ל לר' כו' אין גופו
 קניו דאי קניו איתו לומר דא"כ יש שהות וכו' שיה
 פרוטה דכיון דגופו קניו ומקדשה בהקבל' גופה לעצמה אפי'
 לא נשאר כי אם דביע פרוטה כיון דעדיין גופה קניו בההיא
 הנאה מקדשה דלמ"ד גופו קניו עד סוף רביע אחרון עדיין
 גופה קניו והתומו' כיון דהשמיענו הכרח מוכרי רב נחמן
 דמוכרים אמן לומר דהבין בדכרי ר' כו' דע"פ אין גופו קני'
 מקדמת

עכ"ל אשמעינן רב נחמן הכא דאין עיקר היעוד כחזרת
 המשכון כמו שסימנו דכריהם אל ומעתה לא תקשה דהו"ל
 לאתויי לעיל דדרו' כו' דכיון דאפי' כמשכון בשעת הלואה
 ואפי' לא יתיב לה המשכון מכ"ס הוה' דלעיל דתיב לה
 המשכון הגם רהוי משכון בשעת וכו' ור"כ כולה מלתא כפי'
 מדרו' כו' ובפי' מ"ס לק"מ דכרי ר' כו' הם כהמלוה דהחוי'
 המשכון ורב נחמן דקאמר המקדש במלוה ולא קאמר המקדש
 במשכון אשמעינן בדכרי ר' כו' דאין עיקר היעוד בחזרת
 המשכון ולוה אשמעינן דאפי' לא החויר לה המשכון ולעיל
 לא אנטרדך לאתויי מדרו' כו' מטוס דמאי דקא' מתיב ליה
 רבא הוא דאתא לשנויי ולק' מלתא לא אנטרדך לאתויי מדרו'
 כו' משום דמיידי כדתיב לה המשכון וזה שפיר במד' מדרו'
 וספך אמאי דאשמעינן דינא דהתם דף יט דמקדש במלוה
 שיש עליה משכון דאפי' לא יתיב לה המשכון וכ"ס הק' משא"כ
 אס' כחמר דההיא דמקדש במלוה שיש עליה משכון היינו דוקא
 בשלא בשעת וכו' אינו מקשינן דהו"ל לאתויי מוכרי עמק דהוי
 מפורש ויבא :

עוד יש לפרש כונת התום' אל באופן אחר והוא כי מ"ס
 אין לפרש וכו' רמזי ליה מדרו' פירוט ויה הענין של
 אמה העבריה הוי כשלא בשעת הלואה אהנכ' בשעת הלואה
 לא במד' מדרו' כו' ונרדך לומר דבמד' מדרו' ויכ' מוכרחין
 אלו לומר דאין ראיה מדרו' רבא לומר דפשי' דנצי' חזרה
 ושל' בשעת וכו' דוקא הוא דהכי אפי' לא החויר לה המשכון
 כדמ"ס מלפניא דמקדש במלוה שיש וכו' משא"כ בשעת
 הלואה דגופה שפי' דוקא א"כ הוה' לה המשכון א"כ הו"ל
 להביא כאן דרו' כו' לאשמעינן דא"כ משכון בשעת הלואה
 דכעינן שפירי לה המשכון והכי נמי לעיל דף ח' הו"ל לאתויי
 דכרי ר' כו' נמי למבחר מיניה דשלא בשעת וכו' אפי' לא
 החויר דמדרו' לא במד' ר' כו' ר' כו' החויר והיינו דלא קרבו
 התום' אל דא"כ הו"ל להביא מדרו' וכו' ולעיל הו"ל להביא מדרו'
 כו' וכו' סמכ"פ דהתם יבא נס' דיבא דיוצא מדרו' כו' והכא
 יבא נס' דינא דנפיק מדרו' ונכנסו התום' אל כחילוק שכתבו
 התו' בחר הכי דאין עיקר יעוד בחזרת משכון והשתא קא'
 סלקא דעתיהו' אל דלא שגא דאחריני כההיא דהתם דף ח' לא
 שגא משכון דיה' על מלוה דאית ליה גבה כההיא דדף וט
 שלא בשעת הלואה א"כ לא יתיב לה המשכון ובשעת הלואה
 דוקא דתיב לה משכון והוכרחו לתרץ אלא ודאי דהכא מיידי
 אפי' בשעת הלואה יאפי' לא החויר לה המשכון פי' ושאיני
 הא דהכא ומההיא דהכא מהני אפי' בלא החויר כיון דהוי
 דיה' במחילת המלוה סנ' אפי' במשכון בשעת הלואה וההיא
 דדף ח' דהוי משכון דאחריני אפי' משכון שלא בשעת הלואה
 דקא' יתיב לה המשכון והשתא אין עניינם שיה לאתויי דרו'
 הכא ולא דרו' כו' התם ומעתה ל"ק מה שהקשה הס"ד התם
 על דרמב"ן דמאי ראיה מיידי מההיא דענין ר' כו' מיני
 במשכון בשעת הלואה ומיה' למאי דאמר רב נחמן וכו' דכפי
 פי' התום' דכתשנן דיה' דהקנין אין ראיה ובפי' מ"ס לק"מ
 והוא ראיה אפי' לרבני התום' דההני לן היתה דיה' היינו
 לענין דאפי' לא החויר דוקא אהנכ' לענין איתו דיה' אפי'
 בדאחריני וראיה דהתום' עצמם הכיחו דף ח' דאפי' בשעת
 הלואה והיינו אפי' בדאחריני כיון דנותה לה ורו"ק :

עוד הקשה מוהר"ב בדבור תום' הנז' וז' ותו' איכא
 למירק במאי דקאמרי וז' דפשי' ליה דאין עיקר
 היעוד בחזרת המשכון אלא מחמת מחילת שיעבוד המלוה
 לחור ואתמחא עדין הקושיא במקומה עומדת דכיון דרב
 נחמן כל עצמו לא בא אלא לומר דאע"ג דלא החויר המשכון
 דלא נמא דתקשה לה דעתה אכל אס' החויר המשכון או
 שיתיה הלואה בלי משכון הוה' מלתא דפשי' הוה' מקודשת

מדיקאמר מיניה למלוה שיש עליה משכון וממלא לא אצטריכו
 תו לאצטופיעין מי הכריחו לרב נחמן דכיון דפתחו לנו אצרי
 אורה כח"ש דאי גופו קניו מקדשה כהנא' גופה לצננה מהיל'
 משמע דזה אי אפיטר לומר בדבריה ר' כ' כיון דקאמר כתי
 שוה פרוטה ולא אצטריכו ליה תו לפרושי וסמכו על הכותין .
 וא"ש מה שכתבו עוד ומיהו ול וכו' הסוונה דמלכד הכרה לרב
 נחמן המוכן לפי מה שכתבו עוד יש הכרה אחר דר' כו"ס ל'
 דאין גופו קניו וכו' ודוק :

כתב

הר"ש ז"ל כפ"ק קידושין וז"ל וצריך לרקוק אחאי
 קבאלו להיות ש"ש אי חשיב קנין גמור באוכסין נמי
 לחייב ואי לא חשיב קנין אפי' ש"ש נמי לא היו וכו' אלא
 ודאי היינו שכרו דקני ליה להיות ממונו לקדש בו אשה ולקנות
 בו עבדים וכו' ולפוס האי טעמא לא מוכל לפרש בשומעין
 דבשעת הלואה מיירי דכיון דשלא בשעת הלואה לא היו אלא
 ש"ש משום שנהנה שיכול לקדש וכו' א"כ בשעת הלואה אין לו
 צמח וכו' :

וראיתי

להרב עצמות יוסף ז"ל שמה על דברי הר"ש
 הללו דהיא כתב דרוקא שלא בשעת הלואה
 הוא דמקדש בו האשה וכתב טעמא דכהיהא האה דמקדש
 בו וכו' הוי ש"ש א"כ היכי תבב בס"פ שבועת הדינים ולא
 שאל משכנו בשעת הלואה ל"ש משכנו שלא בשעת הלואה
 הוי ש"ש והוא תימה דכיון דהסיק כפ"ק קידושין רש"ט הוי
 משום דכול לקדש בו א"כ הו"ל דאפי' בשעת וכו' מקדש בו
 ונ"ע :

ולעיד

נדחה לומר דהנה הר"ש ז"ל פסק כרבה כנר'
 מדבריו בפרק האומנים כס' דמייתי התם בסוף
 דבריו ועיין כס' פלפלא חריפא להר"ב תי"ט דס"ל לרבה דפרו'
 דרב יוסף כיון דלא שכיחא והוא פורת' לא הוי ש"ש בזה וכו"ש
 התוס' בפ' שבועת הדינין ושמואל דקאמר אכר קתא דמנבל
 אכר אלפא זווי היינו בדפריש שמקבלו בחוכו אמנס כגד
 המשכון הוי עליה ש"ש אביבא דכ"ע דהוי כמפורש ועומר
 דמקבלו בחוכו כח"ש הר"ש ז"ל התוס' בפ' האומנים וכפ"י חאי
 דכתב הר"ש ז"ל בס"פ שבועת הדינין דל"ש משכנו בשעת
 הלואה ל"ש משכנו שלא בשעת וכו' הוי ש"ש היינו כנגד
 מעותיו דהוי כמפורש והיינו כמפרש ואזיל הר"ש ז"ל התם
 טאם אכר או נכבד והיה המשכון כנגד החוב אין ללוה על
 המלוה ולא למלוה על הלוה כלום אלא יצא משכנו בחוכו
 ואם החוב יתר על המשכון הלוה כותן למלוה היתרון ואם
 דמי המשכונות יתרים על החוב אין המלוה נותן ללוה היתרון
 ע"כ הרי דלא הוי ש"ש ממש אלא כדן ש"ש כמה שכנגד
 מעותיו וטעמא הוי כאלו פירש דקבלו בחוכו כנגד מעותיו
 ולא מחמת הגאה דלית ליה הגאה כלל לם רבה לחפשי תאן
 דפוסק כרב יוסף דהוי ש"ש גמור דמקריא הגאה ושכר מה
 דלא יהיב לעני ליה אפי' היה המשכון יתר על החוב חייב
 המלוה לתת ללוה היתרון דכיון דקנייה מחמת הגאה ושכר
 קנייה כולו וכ"כ הרי"ף בס"פ שבו' הדינין . ומעתה לדעת
 הר"ש ז"ל לענין קידושין בעינן שיתן לה דבר שכולו קניו לו דאי
 לאו הכי הו"ל בקדשה בדבר שיש לו שותפות דלא מהני א"כ
 מיניש לה בחלקו ולזה צריך לומר דהיא דכפ"ק קידושין
 דקאמר דמקודשת במשכון מיירי דהוי כנגד החוב דוקא או
 דמפרש לה בחלק שיש לו במשכון והא' ליתא דסתם קאמר
 והו"ל לחלק :

ותו

דחאי דמפתין חררי' דכ"ח קונה משכון שלא בשעת
 הלואהו משמע בכל גוונא אפי' מה שיתר על החוב
 וכחאי קנייה דמשמע מקדש דקנייה דמשום הכי קאמר קרא
 י"ד היתה צדקה דאי משום שתופס להיות בטוח וכו' אין אנו
 ציינן לרדו וכו' כמו שהארזק שם הר"ש ז"ל כפ"ק קידושין

ועלתה מסקנתו ז"ל דכהיהא האה דהוי ממונו דמיני לקדש בו
 אשה ולקנות בו עבדים וקדשנות אחר שנתן ללוה המעות הוי
 ש"ש וקנאו כולו אפי' מה שלא כנגד החוב לענין זה לקדש בו
 אשה ולקנות בו עבדים וכו' אפי' המשכון שוה יותר מכדי
 מעותיו דהיינו מני לקנות טרה כמנה במשכון שמה מנה
 הגם שהחוב שצלו אינו אלא חני מנה וכן מקדש את האשה
 במשכון שתי פרוטות הגם שאין לו עליו אלא פרוטה מקודשת
 הגם דבעלתא כוונא כוה לא הויה מקו' כההיא דאיתא בפ'
 הא"ש מקדש ההוא אריסא דקדיש כמזוזא דמתני דאיהו
 מקודשת משום דהוי דריה ודמכריה כמ"ש הר"ן ומייתי ליה
 מרן הב"י סי' כ"ח וז"ל יש מי שאומר דאפי' כמזוזא אי שוה שתי
 פרוטות מקו' שהרי אחר מהם טלו ולא נהירא לא שאפי' היה
 שוה כמה אינה מקודשת וכו' וכן דעת הרמב"ם ז"ל בפ"ה
 מה' אישות וה"ה בסס הרשב"א ז"ל קת"ל דהר"ש ז"ל דלענין
 זה הו"ל דמשכון כולו שלו אמנס לענין גניבה ואכירה לא קנה
 להתחייב לשלם לא כנגד חוכו ולזה דוקא שלא בשעת הלואה
 דאשקחן כהאי בקרא דקנייה דתיב ולך תהיה צדקה אמרי'
 הכי דרוחא דקרי ליה . דקנייה לא קנייה הוא משום דמיני לקדש בו
 וכו' אמנס בשעת הלואה ל"ש משכנו לקדש וכו' אלא אי הוי
 משכנו כנגד חוכו וכוה א"ש חאי דפסק הטור ז"ל בא"ה סי'
 כ"ח דרוקא במשכון שמשכנו שלא בשעת וכו' הוא דמקו' ולא
 התנה אם המשכון כנגד החוב אם לאו משמע בכל גוונא
 ובח"מ סי' ע"ב פסק דכין משכנו בשעת הלואה כין שלא
 בשעת וכו' הוי ש"ש להתחייב בגניבה ואכירה ופירש דרוקא
 כנגד חוכו יצ"ש . אמנס מה שיש מן החופי כוה הוא דהו"ל
 להטור ז"ל לפסוק במ"י כ"ח בא"ה דאם המשכון כנגד החוב
 אפי' משכנו בשעת הלואהו מקודשת :

והקרוי

אלי דבמשכנו בשעת הלואהו כלל כלל לא
 מקדש אפי' היה המשכון כנגד החוב משום
 דרוקא לענין להתחייב בגניבה ואכירה משום דסתמא קבליה
 בחוכו משכ"כ לענין קידושין וכונא בעינן שיהיה קניינו ולא
 אשקחן דקני ליה אלא משכנו שלא בשעת וכו' מדר' לרעת
 הר"ש ז"ל דלדכתי מיירי קרא וכההיא האה דמקדש בו וקונה
 בו עבדים וקרקעות ואפי' זה לא הוי ש"ש להתחייב בגניבה
 ואכירה אלא כנגד חוכו ודו"ק . שוב ראיתי להר"ב כנה"ב
 בח"מ שהקשה קושית הר"ב עצמות יוסף וכתב דבח"ש הרב
 כ"ח מתורץ יצ"ש ואין הפנאי מאכיס עמי לפלפל בדבריהם
 ז"ל הלא בספרתם :

עוד

כ"ל ליישב קו' הנו' והוא דהנה לדעת הר"ש ז"ל
 דס"ל לפסוק דמלוה על המשכון ש"ח ולענין כנגד
 החוב הוי דינו כש"ח משמע דהוי כמפורש כאלו אמר כהד"א
 דמקבלו בחוכו הגם דלא הוי ש"ש ממש כח"ש בס"פ שבועת
 הדינין וכפ' האומנים ומשום הכי ק"ל להר"ש ז"ל בפ"ק
 דקידושין דלדין דפסקי' כרבא דס"ח הוא דהוי א"כ היכי ק"ל
 דמקדש במשכון דאחריני דמקו' דקני ליה מדר' כאמר' התם
 בפ"ק דקידושין דף ח' ואי הוי ש"ח בחאי קני ליה דלהכי קאמר'
 קרא ולך תהיה צדקה כיון דמלוה על המשכון אפי' משכנו שלא
 בשעת וכו' הוי ש"ח דלענין דלא מחייב בגניבה ואכירה לא
 כנגד חוכו דהוי כפירש ולענין זה דוקא הוי דינו כש"ש אבל
 היתר על החוב וכן המשכון לא מחייב כמ"ש הר"ש ז"ל התם
 בס"פ שבו' הדינים וכפ' האומנים אמאי קבאלו דרוקא להיות
 ש"ש לקדש בו וכו' לם ר"ח ז"ל דאי גוירת הכתוב הוא דקני
 ליה קנין גמור מדקאמר ולך תהיה צדקה א"כ אפי' באוכסין
 לחייב וכו' ומשני דקני ליה לקדש בו וכו' דוקא וכיון דלא קני
 ליה לכל העינים לא לקדש בו ולקנות בו עבדים וקרקעות לא
 הוי אלא ש"ש לדעת רבי ינחם להיות חייב בגניבה ואכירה
 דס"ל לר' ינחם דכהיהא הגאה דמיני לקדש בו ולקנות בו
 עבדים

מכתם הלכות שבירות דוד

אם כן היכי מניין לפסוק כרב יוסף ראפי' בשעת וכו' כיון דקרא מיירי בשלא בשעת וכו' וסופה ר' יצחק דרוקא בכה"ג הוא דהו' ש"ס כסגנייה הנחה סוכרת כו' היכי מניין לפסוק כרב יוסף כיון דר' הוא דלא כותיה והו' לפסוק כרבא דתנא דבי ר' יצחק סמיה ליה לזה מוכרחים אנו לומר דר' נמי ס"ל כרב יוסף ראפי' בשעת הלוחות וכו' ומאי דקאמר הש"ס בס"פ שבועת הדיינים אימור דאמר ר' וכו' הוא בדרך דמיה וכו' ולדעת רש"י ז"ל נמי דס"ל בדר' דלא מיירי אלף אלא בשעת וכו' ולענין אונסין גינה דבשעת וכו' הו' ש"ס ומשום הכי פסק רש"י ז"ל נמי כרב יוסף כמו שהביא מרן הכו' ז"ל התם - אלא דזה אינו נוח לי דהגם דר' ס"ל דרוקא אלא בשעת הלוחות הוא דהו' ש"ס והו' כרבה עבד' פסקו הבאונים ז"ל כרב יוסף משום דהש"ס בס"פ שבועת הדיינים מחייב דכ"ע אית להו דרב יוסף:

אלה נראה דכוונתו ז"ל להסיקט הק טעמא לתרץ נמי לענין אונסין דאזי שוין לענין אונסין כמ"ס הטור ז"ל ראפי' שלא בשעת וכו' פטור ואזי אמרי' דר' דרוקא אלא בשעת וכו' מיירי איתא דלענין אונסין מיירי וכס' רש"י לזה אנטריך לדברי הרמב"ן ז"ל:

אלה ראפי' קרא דריבא מה שהקשה מרן הכו' ז"ל על הטור ז"ל דלדעת התוס' ז"ל דס"ל כפ"ק דקידושין דר' דרוקא בשלא בשעת הלוחות א"כ מכלית להטור ז"ל להשוות שעת הלוחות אלא בשעת הלוחות וכו' יגש הם דברים תמוהים דהא לדיעת התוס' ז"ל דסברי לפסוק כרבא דנולו על המשכון הו' ומאי דמחייב הוא דרוקא כשהמשכון כנגד החוב דהו' כאלו פירש שמקבלו בחובו או אפי' בשהמשכון שוה יותר או פחות מחוב אינו מתחייב להחזיק בש"ס אלא כנגד החוב כשהמשכון שוה יותר או כנגד המשכון כשהמלוה היא יותר א"כ לענין זה דהו' כאלו פירש מחייב שגא משכנו בשעת וכו' משלא בשעת וכו' כיון דלאו מטעם ש"ס קאתו עלה אלא מטעם דהו' כאלו התנה בהדיא וא"כ מה מקום לקושינו ז"ל:

והנה כל האדמונים תפסו עליו ז"ל דהקושיא ליתא כלל מהטעמים שכתבתי יגש הלא בספרתם - ולע"ד נראה דקושיית מר"ן ז"ל היא קושיא אלימתא לדעת התוס' ז"ל וגם לדעת הבאונים קשיא ולא מני לשוני לדעת הבאונים ז"ל אלא כפי מ"ס הרמב"ן ז"ל דברך דמיה איתמר דהא דקאמר הש"ס אמור דאמר ר' שלא בשעת הלוחות וכו' וכוונתו היא דאמאי הוהוה שלא בשעת הלוחות לשעת הלוחות לעבד' שאם המשכון יתר על החוב לדעת התוס' דפסקו כרבא אינו חייב המלוה לשלם היתר על החוב כן משכנו בשעת הלוחות בין שלא בשעת הלוחות ואמאי דבשלמא משכנו בשעת הלוחות דפסקו' כרבא דהו' ש"ס אין ראוי להייב המלוה אלא כנגד החוב מטעם דהו' כמפורש בתנא כפירוש דקבלו בחובו אבל יתר על החוב לא אהנס היבא דמשכנו שלא בשעת הלוחות דכפי' מרבי' יצחק דקני ליה מפסוק ולך תהיה דקה אמאי לא יתחייב המלוה אפי' היתר על כנגד המשכון והו' לדעת התוס' ז"ל ולדעת הבאונים ז"ל נמי קשיא דאמאי הוהוה שעת הלוחות לשלא בשעת הלוחות דכתיבוי' חייב המלוה לשלם אפי' היתר על כנגד החוב דבשלמא אלא בשעת הלוחות דקני ליה דמרי' יצחק דהו' הוא לשלם היתר אבל בשעת הלוחות דלא הו' לא ש"ס משום פרוטה דרב יוסף אין ראוי להיות ש"ס על היתר וכנגד חובו דאין ככרא שיפסיד יותר מחובו בשביל הנאת פרוטה שמרויה חלת' לעני' ומאי דקאמר רב יוסף כמ"ס לאו כשומר שכר במוד וכפ"י איבא בין דבא ורב יוסף דלרבא אס פירש שאינו מקבלו בחובו להדיא או אפי' כנגד החוב לא יתחייב אהנס לדעת רב יוסף אפי' אי פירש חייב

עבדים וכו' הו' ש"ס אפי' להתחייב בגמיכה ואכירה ולדעת רש"י כרבא דהו' ש"ס לא קנייה לא לקדש בו וכו' וכפ"י דרוקא אלא בשעת הלוחות הוא דמצי לקדש בו אהנס וכו' אבל בשעת הלוחות לא דבשלמא אס שלא בשעת הלוחות הו' חייב באונסין כס' רש"י נהתיב דגא לענין שעת הלוחות להיות ש"ס ומיהו דמצי לקדש בו וכו' אהנס כיון דשלא בשעת וכו' לא הו' אלא ש"ס מטעם האמור בשעת הלוחות לא מצי לקדש בו וא"כ ש"ס הרה"ס כפ"ק דקידושין ומהי' ההנהגה דמצי לקדש בו וכו' הו' ש"ס דמשמע דהו' ש"ס להתחייב בגמיכה ואכירה היינו לן רבי יצחק דלענין פ"י דברי ר' יצחק קמיירי שהביא פ"י רש"י ודמה אותו מש"כ לירין דקול כרבא דהו' ש"ס ומהפרי' קרא דקני ליה דרוקא לענין לקדש בו ולקנות בו עבדים וקרקעות אי נמי לדעת רב יוסף דמלוה על המשכון הו' ש"ס הפרי' לדברי ר' יצחק דקני ליה אפי' לענין גמיכה ואכירה ולדעת רש"י להתחייב באונסין אהנס לדבא דס"ל דהו' ש"ס הפרי' לדברי ר' יצחק דקני ליה לקדש בו ולקנות בו עבדים וקרקעות דרוקא:

וראיתי למרן הכו' פ"י ע"כ שכתב ז"ל ויש כאן מקום עיינו כיון דאמר ר' בעל חוב קונה משכון אלא שלא בשעת הלוחות אבל בשעת הלוחות לא אמר חכ"ל לרבינו להשוות שעת הלוחות אלא בשעת הלוחות לכ"ע מיהו לשיטת הגאונים כבר כתב הר"ן בסוף פ' שבועת הדיינים בשם הרמב"ן דכי אמרי' אימור דאמר ר' משכנו שלא בשעת וכו' דרך דמיה איתמר וכו' אבל קושטא דמלתא וכו' דהא דר' אפי' משכנו בשעת הלוחות דהה"ס כפ"י כ"ס וכו' אבל א"א לומר כן לדעת התוס' דר' הדבריה פ"ק דקידושין וכו' דהא דר' דרוקא אלא בשעת הלוחות וכו':

ודבריו ז"ל אינו מובנים לו כלל דהא חאי דאנטריך למי' טעמא לשיטת הבאונים ז"ל מוכרי' הרה"ב ז"ל שכתב דהא דקאמר הש"ס בפ' שבועת הדיינים אימור דאמר ר' וכו' ררך דמיה דרוקא וכו' דלפי' הבאונים ז"ל הגם דאמרי' דר' דרוקא משכנו שלא בשעת הלוחות עכו' מוכרי' רב יוסף דפסקין כותיה נפיק לן משכנו בשעת הלוחות דהו' נמי ש"ס משום פרוטה דרב יוסף דהא שומר אכירה הו' דמיה דמשכנו בשעת הלוחות ווה פשוט כדמוכח בסרי' התם בס"פ שבועת הדיינים דבר אוקי דברי' שלא בשעת וכו' וקאמר רב"ב סברי' לר' ולפוגמא דהכי תנאי הו' בלפוגמא דרבא ורב יוסף קאמר ז"ל והכא במשכנו בשעת הלוחות וכו' וכיון דפסקו הבאונים ז"ל כרב יוסף אפי' ניהא דר' יצחק לא מיירי אלא בשלא בשעת הלוחות עכו' נפיק לן איך דרב רב יוסף וכדמוכח להדיא מוכרי' הרה"ב ז"ל כפ"י האומנים ובס"פ שבועת הדיינים ומה שהוכר' הרמב"ן לומר דהא דקאמר הש"ס כפ"י שבועת הדיינים אימור דאמר ר' וכו' הוא בדרך דמיה היינו לדמות ס' רש"י ז"ל דס"ל דהא דר' יצחק הו' קנין במוד אפי' לענין אונסין ולא מיירי לא שלא בשעת הלוחות משום הכי כתב הרמב"ן ז"ל דהא דר' אפי' בשעת וכו' ובדרך דמיה איתמר וכפ"י כיון דר' מיירי אפי' בשעת וכו' מחילא דמעיין דמקדשת הלוחות לא הו' לענין אונסין ה"ס שלא בשעת הלוחות מש"כ לענין ריבא דמשכנו בשעת וכו' הו' ש"ס לדעת הבאונים ז"ל והה"פ והרמב"ס והרמב"ן וסיעתם ז"ל לא גריכי לזה מטעם האמור ווה ברור לכל עין דואה ולענין כמ"ס שבו' הדייני' כדברי הרמב"ן ז"ל כהלחתי ובדברי הר"ן ז"ל התם:

ואפשר לומר לזה ויהא דאנטריך מרן הכו' ז"ל לומר הק טעמא משום דהקושיא לו ז"ל דמי אמרי' דר' דרוקא אלא בשעת הלוחות מיירי והו' ש"ס לדעת הבאונים ז"ל

מטום הנחת פרוטה שתקח וכל קושיא זו לא תני לזכות אלא כפי מ"ש הרמב"ן פתחי דק אמר הא"ס איתור דאמר רז וכו' הוא בדרך דמיה אבל האמת הוא דבעל חוב קונה משכון אפי' משכנו כשעת הלוואה אהנס לדעת התוס' שנילו דעתם להפקי' לא חזי לשנויי הכי :

אמנם

לפי מאי דפתיבנא לעיל ופרשנא לשיטת הרמ"ש ז"ל לשנויי מאי דקשיא ביריה אדרייה דהיא גופה שיטת התוס' ז"ל יבא על כנון והוא דלא קול כותיה דרבי יצחק במאי דס"ל דשלא כשעת הלוואה הוי ש"ס אפי' לבעין גבייה ואכירה אלא לבעין לקדש בו אשה ולקנות בו עבדים וקרקעות וכמו שהוכחתי מרכי הרמ"ש ז"ל דכיון דקול כותיה דרבא דהוי ש"ס ל"ג משכנו כשעת הלוואה או שלא כשעת הלוואה זכפ"י לק"מ דמאי דאמרי' דמשכנו שלא כשעת הלוואה דהוי ש"ס כנגד' ויחובו לבעין גבייה ואכירה ממשמו' הוא דאמרי' לה' דכיון דס"ל לתוס' והרמ"ש ז"ל לפי גרסתם דשמואל' כדפריש להדיא ה"מ לבעין יותר הכנגד המשכון אבל כנגד המשכון ממילא חשמע דאפי' חן הסתם הוי כיון ש"ס ולוה ריבס שיה' ואין בניהם כמלא מינא לבעין חוב גביה' ואכירה ודלא כמ"ש מור"ם ז"ל בס' דרכי משה ועיין בס' כ"ח גס מאי דפתיב מור"ם ז"ל התם לתת לקושיא דהו' דהו' דשלא כשעת הלוואה כפיקא לן מדרכי יצחק והיינו כשהמשכון כנגד החוב וכו' וכמדומה לי שזכר ז"ל לחד זה דרכי יצחק מייירי עמשכון כנגד החוב מדאמרי' התם בס"פ שבויעת הדיינין כד הוה ס"ד לזוקומי פלונתא דהני תנאי' כדשמואל' דלא שיה' שיצור וווי קאמר הא"ס לא כדלא שוי וכו' כולי עלמא לית להו דשמואל' והכא כדשוי שיעור וווי וכדרכי יצחק וכו' הרי דרזי מייירי כדשוי וכו' ולתתא לע"ד חדא דתני דקאמר כדשוי הוא לאפקודי דלא שוי אלא פחות מהחוב אהנס אין לו שיעור למעלה אפי' שיה' מהשכון יותר :

ותו

אי כנגד המשכון דוקא אמאי אצטריך למגמר מדרכי יצחק הא ה"מ כמפורש ובדרכי יצחק : וש' ליישב דהוא גופא קמ"ל דכני יצחק דהוי פתס כיון דהוי כנגד המשכון הוי כמפורש ומורכבי יצחק קרא הא מלתא חדא דהו' דחוק הרבה וכו' דאמאי אצטריך קרא דולך תהיה בדקה דרמסכרא ויעינין דבר זה ודכנגד המשכון הוי כמפורש : ותו דכפי תירוצו ז"ל לא מתרצונין קושיא הרמ"ש ביריה אדרייה מ"ש כפ"י שבויעת הדיינין עם מ"ש כפ"ק דקדושיין דלא מוקדש אלא במשכון משכנו שלא כשעת הלוואה וכפי דרכי מור"ם ז"ל הני' כיון דרכי יצחק גופיה מאי דקאמר דקני ליה למשכון היינו מטום דהוי כמפורש כנגד החוב דמקבלו בחובו א"כ מאי שניא משכנו כשעת הלוואה דלא מוקדש בו היכא דהוי כנגד החוב כיון דקנין ראשמועיין קרא בשלא כשעת וכו' הוי מטום דכאלו פירש ומאי שניא אלא ודאי בדכתיבית :

עוד

ראיתי להש"ך ז"ל במ"מ סי' רס"ו ס"ק ד' שהביא דרכי מהרש"ל שכתב כפ"י הכנס סו' ה' להביא ראיה לפסוק כרכא דשומר אכירה הוי ש"ס מרקול בני מורד הנאה מחברו דאפי' המחזיר מורד הנאה מביעל האכירה מחזיר וכו' וממאי דאמרי' תכסין בעפר עיר הברחת וכו' וכן המורד הנאה מחברו מותר לתקוע לו וכו' מטום דהצות לאו ליהנות ניתנו ואי קול' כרכ יוסף דהוי ש"ס מטום דק פרוטה גנס דלא מתנהגי הפירוטות הצהורה הא קא מתנהגי הפירוטה דעניא כשעה שעוסק במצוה וכו' וכתב על זה הש"ך ז"ל ודקדקתי אחר דכריו ומצאתי שאין בהם המשכו' דשאני מורד וכו' דאמרי' בש"ס פ' אין בין המורד דף ל"ג פרוטה דרב יוסף לא שכיחא וכו' וכמתייעי מרכי הר"ן ז"ל התם דכיון דלא שכיח לא הוי ככלל' אישור הנאה ומיאו' כיון דאפשר דאיתי

ומתנהגי מיניה ש"ס הוא עליה וחייב בגבייה וכו' : ולפי' דרכיו של הרב ז"ל מוסרדים על ארבי פז' והוא דהרב ז"ל לא רצה כפי' הר"ן מטום דקשיא ליה בגויה דכיון דקול' כותיה דרב יוסף גבי שומא אכירה דהוי ש"ס מוכרח לומר דס"ל פרוטה דרב יוסף שכיחא דמטום הכי משכינן ליה ש"ס אי' כמי גנס דלא שכיחא כיון דמסכתא לה הוי ש"ס ג"כ מ"כ' דמקרי' הנאה הוא מקריא שטר גמור מ"כ' ש"ס הויה הנאה דכל דהוא ויחי' אמרי' התם כפ"י אין בין המורד אפי' מחזיר וכו' ומטום פרוטה וכו' לא שכיחא ומטום הכי הוכרח הרב ז"ל לומר דהני אימוראי דפליגי התם מה אמר דוקא בשנכסי מחזיר אסורין על כעל אכירה וכו' ס"ל כרכ יוסף דש"ס הוא ומ"ד אפי' נכסי בעל אכירה אסורין וכו' ומטום פרוטה וכו' לא שכיחא ס"ל כרכא דהוי ש"ס זאס איתא דקול' כרכ יוסף דהנס דלא שכיחא עכ"ל הוי ש"ס היכי פסקינן גבי מורד הנאה דאפילו נכסי בעל אכירה אסורין על מחזיר הו' יחזיר דהוי אליבא דרבא כמפור' אלא ודאי דהלכתא כרבא וזה דעת מהרש"ל ז"ל אלא דעכ"פ ודאי הוא דאשתמיטתיה לטון אלו' דס"פ שבויעת הדיינין מרלא הביא דכריהס כלל אפי' על חנת לסתור וכו' :

וחנה

התם כמוף פ' שבויעת הדייניס כתבו התוס' ז"ל בר"ה ורב יוסף אמר בשומר שטר כתבו ז"ל וא"ת דאמרי' כר"ה דף כ"ה המורד הנאה מחברו מותר לתקוע לו תקיפה של מצוה ואמאי הא מתנהגי לרב יוסף דחשיב ליה בהכי בשומר שטר : וכוונתם ז"ל דצויה להקשות למאן דפוסק כרכ יוסף דשומר אכירה בשומר שטר קשיא הלכתא אהלכתא דכההיא דשופר קול' דמותר לתקוע לו ולא הויה אפי' הנאה מאי דמתנהגי בפרוטה דלא היכי לבעי דהא ליכא תאן דפליגי דהעוסק במצוה פטור מן המצוה דמתניין היא כהנס סוכס וכנס' כרכות וא"כ היכי פסקינן הכא כרכ יוסף דשומר אכיר' בשומר שטר דהוי ש"ס הוי מ"כ' שהויה הנאה וכפי זה ז"ל דלא הקשו אלא לט' ר"ח ז"ל שהביאו כר"ה שומר אכירה דס"ל דהלכה כרכ יוסף והוא דחוק והכיון הוא דכח קושיאם ז"ל היא דהו' ל' לתניי' הש"ס התם כהנס ר"ה ופליגי' דרב יוסף לא לאו ש"מ דרך דוגמא מפורש ויבא אליבא דכ"ע ואין בו מחלוקת : ותו' ז"ל וז"ל דשמי' שומר אכירה ומשכון דכהה פבמיס שיתעסק בה לשוטחה לצורכה ולהצניעה יפטור מליתן לו אבל התם יכול לבזין לתקוע ולטבול במקום שלא יבא סס עניי באותה עעה : והנה דרכי התוס' ז"ל אלו הן הנשאלין בשאל הקדש דמאי כוונתם באומרים יכול לבזין וכו' אה כוונתם לומר דכיון דהיה יכול לבזין ולתקוע וכו' במקום שלא יבא סס עניי כהנה' רחא הכאה כלום ולא באה לו הנאה על ידי התקוע או על המזעין כיון דהיה יכול ליהנות כלאו הכי באומן אחר דהיינו לבזין את השעה שאין סס עניי השתא כמי גנס דתקוע לו וטבול בזמן שהיה סס עניי לא הויה הנאה או דלמא דוקא כענין שבאותה עעה לא יהיה סס עניי : ובר' דקרקע מרכי התוס' ז"ל דכוונתם ז"ל היא דה' הראשון שנדרנו בדכריהס והוא ממ"ש אבל התם יכול לבזין לתקוע וכו' דהו"ל' אבל התם מכוין לתקוע וכו' לא ודאי כוונתם לומר כיון דיכול לייטור מהפרוטה באופן אחר לא שכיחא הנאה אפי' היכא דליבא עניי : ותו דאי לא שכיחא הכי תקשה לתירוטם ז"ל דעל מי ספק הש"ס התם כהנס ר"ה להכין דההיא דמורד הנאה מחברו מותר לתקוע לו וכו' ומותר לטבול וכו' דמייירי דוקא אם הכיון את השעה שאין סס עניי וכל כיו' האי הו"ל' לפרוטי' : וזו ראיה לדרכי מהרש"ל שפתיבתי כמסוף שהביא' ראיה דקול' הלכה כרבא מההיא דהמורד הנאה וכו' דלא מצנין לזכות ראיתי לפי תי' התוס' ז"ל דמייירי בתוקע כשעה דלא שכיחא עניינס

מכתם הלכות שבירות לרוד

על דברי שמואל התם כס"ט שכונת דריונין דלא דמי לשאר
אממכתות דעלמא זעט וה"כ אמרי' אלך בריון זל רמון דכל
חאי דאתא שמואל לאשמועינן הוא דלא הוי' ככה"כ אממכתא
כמ"ט התו' והרא"ט א"כ תקשה לטמול חאי קמ"ל הא שמעינן
דבר זה מסיפא דמתני' דסלע הלוייתי וכו' וסתים היה שום
וכו' דמייירי בדפי' דאם נאכר דיתחייב לטלם אפי' שהוא יותר
מהחוב וחוכרה לומר דמאי דאשמועינן מתני' הוא דלא הוי'
אממכתא ומאסו סכי הוכרחו לשנוי' זל דמייירי בפשיעה ולא
תירונו דמייירי כדפריש:

עוד

זל דרואק בההיא דשמואל דהוי כמחילה כמה שהלוחו
כיון דקבל הקתא בפי' שאם נאכר דהשפיד מעותיו
לא הוי אממכתא כיון דהוי כמחילה שמחלו לו כל החוב אבל
להתחייב לטלם מכיוונו מחדש אם נאכר המשכון דהוי מציאות
דסיפא דמתני' אפשר דלא קני הלוח ומאסו דלא סמכא
דעתייה ודו"ק והוא או שומר מצוה וכו' דהיינו שומר המשכון
שעשה עליו מצוה לא ידע דבר רע שהוא כס"ח דהבס דמרויח
פרוטה שלא לתת לעני עבד' לא הוי אלא ס"ח מהטעם האמור
א"כ תקשה מתני' דקתני סלע הלוייתך עליו ושקל היה שום
והלה או' לא כי אלא סלע הלוייתך עליו ושלשה דינרי' הים
סוה דחייב ואמאי' כיון דהוי ס"ח הוא יתחייב לטלם לו הכל
ומה לו אם שקל או תם שהוא כיון דחייב לטלם לו הכל
וצריך לו' דכנגד החוב מתפרש הוי וכו' כשאלנו מקשים
מסיפא הוכרחו לנו לומר דמייירי בפשיעה חייב אפי' מה
שיתר על אממכתא והוא זעתי ומשפט ידע' לב' חכם אל תסבור
שכל בוואי אפי' אומר לך שומר מצוה וכו' תרע כי יש עת
שחייב והוא כשהוא בפשיעה וכו' ומשפט דהיינו כשכנגד
החוב שהדעת שופט ומחייב לומר דיתחייב שם רמז לחיוב
בכנגד החוב וכו' ופ"ט האמור בענין יאמר בא כותב הפ' כה
אמר ה' שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי וכו' והוא
דכבד כתבנו דאם עוסק במצוה פטור מליתן לעני צדקה בא
הכתוב ליתן בו מצוה ולהוסיף האדם דאע"פ כן עשה צדקה
אפי' בשעת שהוא פטור ממנה והוא אומר שומר משפט ועשו
צדקה פי' לפי' כשעה שאדם עוסקים במשפט ונמצא שאתם
עוסקים במצוה אע"פ כן ועשו צדקה ולזה לא אמר שמרו
משפט וצדקה אלא ועשו צדקה שם רמז דס"ד שלא לעשות
ויהיב טעמא כי עו' זה קרובה ישועתי לבא כאו' זל ולזה
צריכין לעשות לפנים משורת הדין דהא"כ רואין אתה מייבין
אבל חייבם מקריבין הבאולה ובהכי לא תקשה מה טעם
דצורך לומר הטעם כי קרובה דכלאו הכי איכא מקום פטור:

והנה

כפי האמור אשכחנא פתרי' לת"ש רז' ישב אדם
ולא עבר עבירה נותנים שכר בעושה מצוה
ואוקימנא בבאה עבירה לירו ויניצל המינה וק' דאמאי נותנין
לו שכר בעושה מצוה דהול' נותנים שכר שומר עצמו מעביר'
וכת"ש אתי' שפיר נכון דהוא נלחם עם היצר הדי הוא עוסק
במצוה ופוזר ממנוה אחרת:

הלכות נהלות

פרק ז' הלכה ד'

וזל שכוי ששכח ושנינו בו
שמת ויררו יורשין לנחלה
וחלקו אותה ביניהם אין מוציאין אותם מידם ותמה עליו
לדאב"ד זל וזל אמר אברהם תמה אני על דבריו דכותינו
אמרו אפי' בלא שחעו בו שמת מורידין קרוב לנכסיו והוא
אומר אפי' כששחעו בו שמת אם ירדו לנחלה אין מוציאין
מידם וכו' עכ"ל וכתב הרב המגיד זל וזל ועל כן נראה שהוא
סבור דכיון דנכסיו מורידין קרוב לנכסיו בלא שחעו שמת
להתעסק בהם כארס כששחעו בו שמת מעלין הקרוב מדרג'
אחת

רכל פי האי הו"ל לפרושי הש"ס התם ונתגדל התמיה על
הבוסקים זל שפסקו כרב יוסף דהוי ש"ס ולא חילקו בההיא
דהמורד הנאה וכו' דמייירי במכוין את השעה שאין סס עני
כין גבי שומר בין גבי מעין אלא ודאי כדכתיבית דכיון דהוה
חזי לפרושי עצמו באופן אחר כיון דהוי זמן מועט הנס דהשת'
מיהא הא איכא עני והריוח הק פרוטה לא חשיבא הנאה
משא"כ גבי שומר כיון דהויה פעמים רבות לא חזי לכיון כ"כ
פעמים וכו' ק"י ועל ד' נראה לתרץ קושית התוס' באופן אחר
והוא דאפי' היה דשומר אבירה דלא הוה תמיה הק פרוטה
באופן אחר משא"כ היה דהמורד הנאה וכו' דכלאו הכי הוה
אפשר לתקוע לו ארס אחר ולא היה נותן לעני וזה לא הויה
הנאה הק פרוטה הנאה כיון דכלאו הכי היה יכול לעשות
באופן אחר וכן הטובל במעין הנה אפשר במעין אחר והויה
מרווח הפרוטה ככ"ל:

וע"פ

דברי התוס' זל הנו' תירונוס איפשר לומר כוונת
הפ' בקהלת שומר מצוה לא ידע דבר רע ועת
ומשפט ידע לב' חכם דהנה כענין הצדקה כתוב לאמר השמר
לך פן יסיה דבר וכו' והיה כך חסא ולזה אמר כאן שומר מצוה
דהיינו או שומר אבירה או המשכון לא ידע דבר רע פי' לא
ידע ולא יחשוב כלל באותו דבר רע שאמר הכתוב על המעלים
עניו מן הצדקה אלא הו' פטור ומותר מליתן א"כ הרי נהנה
דמשום הכי חשיב לה רב יוסף ש"ס והקשה קו' התוס' מההיא
דהמורד הנאה מחברו ומתעין ויהי כמשיב ועת ומשפט ידע
לב' חכם כיון דהשכחת לה דאיכא עת דיכול ליהוה לתקוע עני
למכול בזמן שאין עני נמצא דלא אחיי ליה הבס דהיה שם אנו
ולא כתיב לו' ולם רבא דס"ל דשומר אבירה הוי כס"ח אפשר
לומר כותב הפ' שומר מצוה לא ידע דבר רע דהיינו שאם
נאכר המשכון אינו הפסיד כלום לפי שהוא ס"ח וכי תמיה א"כ
תקשה ליה לרבא וכי לית ליה נותני' דהעוסק במצוה פטור הן
המצוה וא"כ מוכרח שנהנה השומר והכי קא חשיב ליה ס"ח
הרי נהנה הק פרוטה דעני והנה שמר אתו ויהי כמשיב החכם
עניו בראשו לבכו וכו' דהא מלתא לא שכיחא בכל עת אלא
בעתים רחוקים שיוכין את השעה ויבא כשעה שיש עני וירויח
וגם דהוי פרתא וכמ"ט התוס' זל התם כס"ט ס"ה ברעת
רבא זעט והוא או' ועת ומשפט ידע לב' חכם:

א"נ

ע"פ ה"ט הרא"ט זל כס"ט שכונת דריונין דפסקי'
דרכא דשומר אבירה הוי ס"ח או מלוה על המשכון
עבד' כנגד החוב פתחו כפירושו דהוי כלא התנה כפי' שמתקבל
המשכון כסוכו והא מלתא גמרי' לס מרשמואל דאמר האי
חאי דאופייה אלפא זווו וכו' אכר קתא אכר אלפא זווו ותוקי
לה הרא"ט זל התם כשפירש שמתקבלו בחובו והתם דוקא
להפסיד כל החוב דהוי טפי מהמשכון בענין דפריש מיינה
דכנגד המשכון דהוי כמפורס כוראי דהוי כס"ט והוקשה לכו
התו' זל עו' מתתני' דקתני סלע הלוייתי עליו וסתים היה סוה
והלה אומר לא כי אלא סלע הלוייתי עליו וחמשה דינרין היה
שום חייב דהוי מורה בחקתת וכו' פירוש ואמאי' כיון דמתני'
לגו' ר"ח דמייירי ברלא פריש ממינא סיפא דמתני' כתי מייירי
ברלא פריש א"כ לא יתחייב אלא כנגד חובו ותירונו דמייירי
כפשיעה ולע"ד יש לדרקק על דברי התו' הנו' דכפי תירונוס
כמי לא הויה סיפא דומיא דרישא דרישא דקתני סלע הלוייתך
עליו ושקל וכו' והלה וכו' ושלשה דינרי' וכו' חייב דקפריך
מיינה הש"ס התם לטמול חזי' לאוקומא אפי' בניניה ואבירה
וסיפא לא חזי קאי אלא בפשיעה וא"כ כיון דרישא וסיפא לאו
באר גוונא א"כ הו"ל לשנויי אהך סיפא דמייירי כדפריש
דמתקבלו עליו שאם נאכר המשכון דחייב לשלחו אפי' סוה יותר
מהחוב ודמי' לרשמואל ומאי' שאל ואשמועינן מתני' דלא הוי
אממכתא תה שאומר לו שאם נאכר שחייב בו וקמו סת' הרא"ט

אחת שאם ירד תורת נבלה אין מוציאין מירו עכ"ל - ותתיהו
אני הנלגה לרוב וְאִי הָא מילתא ותו דהא בהדיא תנן כפ' **ב**
האשה שלום דף קי"ז ע"ב שאין האחין נכנסין לנחלה על פיה
הרי דאפי' היבא דאיבא עד אחד דהיינו האשה זכמו שכתבו
התוספות וְל התם אף על פי כן לא חזו לירד לנחול כיוס על
פי שני עדים וכל שכן הכא כשמצעו בקלא בעלמא פשיטא
ופשיטא דלא חזו לירד ומוציאין מידם - והיה נראה בעיני
לומר דטעמו של רבינו וְל הוא דמקומותיו הכא עליה
דשמואל מהיהו דקתני וחדא אפי' וכו' ודמה דכה דהתם
לירד ולמכור תנן והתם כשלא שמעו שמת חכלל דאי כשמעו
שמת מורדין אפי' לירד ולמכור דהא על כרחין מאי דקא פריך
הכא מהיהו בריתא היינו דוקא לשמואל דקאמר דאפי' בלא
זמנו מורדין דאי לכולי עלמא חזי למימר ליה דהתם בשלא
זמנו ותאי קא פריך - אלא דחכמי הירושלמי הוה דדוקא
היות דהוה סלקא דעתין דמיידי אפי' לירד באריות להכי לא
וגי לאוקמא להיהו בריתא אלא בשלא זמנו כי היכי דלא
תיקשי אכולי עלמא אמנם השתא דמוקמינן לה בידידה למכור
אפי' תימא דמיידי בשמעו לא תיקשי דהתם לירד לאריות
והכא למכור :

ער כן נראה לי לומר דכרי רבינו וְל דר"ל דליות
הרשכו הוא סמוכן לרוב למיתה וכו"ס הרמב"ם
וְל עצמו בהלכות מתנות עניים ועש' וכוון שכתבו התוספות
וְל הכא ולוה כיון ששמעו שמת קרוב לוראי שמת ולהכי
לכתחילה ודאי דאין אנו מורדין אותה לנחלה לכתחילה עד
שיהיה ברור לנו על פי שני עדים השא"כ היבא שכבר ירדו
וחלקו אותה והרי הם בירם אין אנו יכולים להוציאן מידם דהרי
הוא ברוב והמוציא מחברו עליו הראיה דהא כיון שקורם
שיהיה בשמע שמת היה כהפך בסכנה וכיון ששמעו שמת
קרוב לוראי הוא שמת ולפחות הוא ליה כמון החוטל כהפך
דאית ליה להרמב"ם וְל בכל דוכתא אם תפס אין מוציאין מירו
וזה שאין כן היבא דינא לדעת דאז לא הוה בסכנה כל עוד שלא
באו שני עדים שמת עדיין בחוקת שהוה חי וקיים ולהכי אע"פ
שתפס מוציאין מירו וגם מאי דקתני התם ביבמות שאין האחין
נכנסין לנחלה על פיה אף עפ"י שרביה בעד אחד אם תפס אין
מוציאין מידם - עוד יש לומר לפי מה שכתבתי לעיל דהיהו
בריתא דמיתתיה במהילתין להקשות מיהא לשמואל או מפרשין
לה דמורי כששמעו כו שמת אפי' כן אפי' כששמעו שמת אין
יורדין לנחלה לירד ולמכור ואי אריותן דמיידי בלא שמעו כו
שמת הש"ס הוא דלא חזו לירד למכור הא אם שמעו שמת
יורדין לנחלה וכיון דאיבא ספקא מאי היא בנות הבריתא
קאיוה אופן מיידי הש"ס אם תפסו אין מוציאין מידם ודוק
וארכא שפי הוי פשיטא דבריתא דמיידי בלא שמעו שמת דאי
כשמעו ככלל כוה אפי' שמעו בעד אחד ואקאי אינם מניחים
אותם לישא :

ונדחקו הרכה לישב הלא בספרתם ויש לדרקוק על דכריסם וְל
הרכה כאשר יראה התעין ונדולה חזו מה שהקשה הרמ"ך
וְל כפ' ה' ההלכות סנהדרין אמאי דכתב הרמב"ם אף על פי
שאין בית דין של חוצה לארץ אלהם שליחות של בית דין של
ארץ ישראל עושים ואין להם רשות לדון דיני קנסות בשליחותם
ע"כ כתב וְל תימא כיון שהוה פסק כרכ אחא ברבי דרב
איקא דתן התורה חד נמי כשר דכתיב כדקת שטוט עמיתך
מנין שיהיה סמוך ועוד ראי בסמוך מיידי אפי' מדרבנן כשר
ולא נדרינן קשום וישכיו קרבות ביחוד מוחה אפי' לא יהוס
סמוך רן אפי' לכתחילה תימיה הוא לפסק שלו - אמאי אצטרך
למימר כהוראות והלאות שליחותיהו קא עבדינן כלי
שליחותיהו ויכולן חכמי בכל שאין סמוכין לדון כהוראות
והלאות כיון דמיידי וכרי ונ"ע ואני אומר אי לאו דמסתפינ'
דהרמב"ם וְל פסק כרכא אי בעית תימא קשום דכתרא הוא
ומאריה דתלמודא וכמו שהקשה עליו הרשב"א וְל בתשובה
ועיין כרכרי מר"ן הספך מהאנא וְל שהכינו דפסק כרכ אחא
והקשו עליו - ועוד דמקשהו עינא שהקשה הרמ"ך דהי
פטום כפ"ס כדמה תקומות לאין דינס כחוזה לארץ אלא
בשליחותיהו דרבנן הסמוכין בארץ ישראל וכו' וזי קיימא לן
כרכ אחא קשה הקושיות הנזכרת אלא ודאי דר"ס פשיטא ליה
כרכא דהראויייתא לתלת בציון וגם כן סמוכים בארץ ישראל
דיערוכ פרשיות כתוב כאן וכדי שלא יבטול דלת בפני לוויין
הקילו חכמים או כב' הדיוטות או ביחוד מוחה וסמוך בארץ
ישראל וזה הוא בארץ ישראל דאף על גב דלרעת הלמכ"ס
וְל משכחת לה האידנא סמוכים בארץ ישראל אפי' כרי שלא
יצטרך לטרוח על הסמוכים והוי פעלת דלת בפני לוויין וכמנ"ל
שהקילו באלו וכו' בחוזה לארץ צריכין לטעמא דשליחותיהו
דכרי ארץ ישראל אפי' לגבי הלאות והוא דבשלמא בארץ
ישראל דאיבא סמוכים ונ"כ יש מקומות דליבא סמוכין
ובתקתא דרבנן לא בטל דין תורה אלא באקראי במקומות
שאין שם סמוכים שפיר דמי אמנם בחוזה לארץ שמעולם אין
סמוכים אי לאו טעמא דשליחותיהו עבדינן לא הוה חזו לדון
כלל - אי נמי והוא הסוכן בעיני דמה שהקילו חכמים בשלש
הדיוטות או יחד מוחה חטעם בעילת דלת היינו כצירוף
טעמא דשליחותיהו דסמוכים עבדינן וזה מוכרח לאומר
לסכרת רבא נמי רבינן דחכמים הקילו - חטום שלא יבטול דלת
כפני לוויין בשלש הדיוטות למת לא טעמא אנו דשליחותיהו
עבדינן גבי הלאות וכו' והלא בחוזה לארץ נמי חטם דהדיוטות
אנן עם כל זה הרי הקילו חכמים בעילת דלת בפני לוויין
אלא על כרחין לומר דכתיבית דכלא טעמא דשליחותיהו
דקאחי לא היו מקילין חכמים כב' הדיוטות אמנם לסכרת רב
אחא לא חזי לתקום כלל ההוא טעמא דשליחותיהו עבדינן כיון
דלרדיה מן התורה לא בעינ' אלא אפי' יחד ואפי' אינו
מומחה וחכמים החקירו ואין עירוב פרשיות כתוב כאן -
ומעקה אחי שפיר לשון הרמב"ם וְל שכתב אעפ"י שאין בית
דין פחות מב' רכלל הפירושים הנאמרים ליטבו על פי סכרת
רב אחא לא נתישב לשון זה דאעפ"י שאין בית דין פחות מב'
כיון דתן התורה די כב' דקאקמרי אח"כ אלא כוונתו אעפ"י
שאין בית דין פחות מב' לנפוקי' ס' רב אחא דבית דין אפי'
אחד מיקרי בית דין ומה שכתב מותר לאחד לדון מן התורה
שנאמר כדקת שטוט עמיתך וכו' ומדכרי סופרים וכו' כוונתו
וְל דאינו מפורש בתורה אלא אחר שנאמר כדקת שטוט
עמיתך ואזיל הרב וְל לטעמיה דס"ל דכל דכר שאינו מפורש
בתורה קרי ליה דכרי סופרים ומסום הכי כתב ומדכרי סופרי'
עד שיהיו ג' והכונה היא על מה שאמר רבא דעירוב פרשיות
כתוב כאן ומהיהו הוא דנפקא דבעינן ג' וזה קורא אומר

הלכות סנהדרין

פרק ב' וְל אף עפ"י שאין כ"ד פחות משלשה מותר
לאחד לדון מן התורה שנאמר כדקת שטוט
עמיתך ומדכרי סופרים עד שיהיו ג' וגם שרבו אין דינא
דין עכ"ל והוא תמוה דמ"ס דיחור מותר לדון מן התורה
השטע דפסק כרכ אחא כפרקא קמא דסנהדרין דס"ל הכי
וממ"ס ג' שנים שרבו אין דינא דין השמע דלא סבר כוותיה
לא כר' אבהו דס"ל הכי והא ודאי דלא כרכ אחא דהתם קמא
הש"ס להדיא דרב אחא סבר כשחול שנים שרבו דינא דין -
והאיתיה שהראשונים וְל נתקשו בלשון זה וגם האחרונים וְל

מכתם הלכות סנהדרין לרוד

זכאי וזכאי הכל שכן דמיתו לדינה שאמרו בית דין איש עליו זכאי וכו' אף עפ"י שזה ערין ואף על גב דכבר חיובו שכובע שפיר איכה למעבד קל וחומר מלוגי אתה זכאי וכו' ורוק ועיין מוהר"ם ח"ג . אהנס מה שכתב חרן זל כספך קטנה דכין דיתרנה שכנדרו לישבע כמו שאמר טוב אינו יכול לחזור בו לא הכנתי דכרו בוה שהרי הרמב"ם זל כתב ונשבע וכו' חייב לשלם הרי קודם שנשבע אף עפ"י שתרצה לישבע כמו שאמר מני הדר ביה . ומתיתמא שחרב זל גופיה בבו כתב שדעת הרמב"ם קדעת הרמב"ם שכתב קודם שנשבע יכול לחזור בו וגרים בההיא דיש נוחלין עכרי גכת וכו' וכשכע אינו יכול לחזור אבל בעוד שלא נשבע יכול לחזור בו דמיתו דלא שייך ביה פסוק דין בעוד שלא נשבע המעשה הוי כלפני גמר דין וכו' וכן כתב הרמב"ם וכו' ועיין שם ובסוף הענין כתב ואינו כתבתי לעיל דרכי הרמב"ם עיקר דהרמ"ם נמי הכי ס"ל וכו' :

פרק י"ד כתב זל בומן דכין דיני נפשות בארץ ישראל דיני נפשות בן בחוזה לארץ

והוא שהיו הסנהדרין סמוכים בארץ וכו' שהסנהדרין נוהגת בארץ ובחוזה לארץ והטור זל בס"כ כתב זל אף עפ"י שאין דיני נפשות בארץ דיני נפשות וכו' כלומר אחר ששטלו סנהדרין והיינו ארבעים שנה קודם חרבן הבית דבומן דהוה סנהדרין בארץ ישראל היו דכין דיני נפשות אפי"ן בח"ל כמו שכתב הרמב"ם וכו' והנה תמי דמשאלע מדברי הטור זל דחפי' ה"דרכא וכו' לרין דיני נפשות לנצור שעה אינו מוכן לי מההיא דפ' ארבע מיתות ההיא אמרתא בת עלי בת בהן שזכתה האי ואקיפה חמא בר טוביא חבילי ומדות זרפא ואנור ענה רב יוסף דטעיה בתרפי' כדרב מתנה וכו' ובבביתא דקתני ובתא אל הבהניס הלויים ואל השופט אשר יהיה ביתים הסס בזמן שיש בהן יש משפט בזמן שאין כהן אין משפט ומכא סוגיא זו דרכין אנו לומר דההיא ברייתא דאיתא בפ' גמר דהין ובפ' ה"אשה רבא תניא אחר ד' אליצור בן יעקב שמעתי שבית דין מכיס יעוצושיה שלא חן הרין ולא לעבול על דרכי תורה שלא לעשות סיני לתורה ומצוה באחר בימי וכו' שרכב על הסוס כשבת והביאו לבית דין וסקלוהו לא מפני שהיו את אשתו תחת התאנה והביאו לבית דין וסקלוהו לא חמני וכו' ע"פ היינו בזמן הבית שהיה כהן גדול ואיכא דיני נפשות אזי יש פח ביד בית דין לנצור שעה להובא אפי"ן מי שלא נתחייב מיתה או חלקין אפילו מי שלא נתחייב חלקות אנוס אחר החרבן ששטלו ארבע מיתות אפילו נמי שנתחייב לא חנו בית דין להרוב אפי"ן לנצור שעה וכו' למי שלא נתחייב ואין לומר דההיא דחמא בר טוביא הוא שלא היה צורך שעה מש"ה הוא דקאמר רב יוסף דטעיה חדא דאס בן הכי הו"ל רב יוסף דטעיה דאין דנין מיתה זל לנצור שעה וממילא שמתעין דשלא לנצור שעה אסור וכהא הוא דטעיה חמא בר טוביא דהתא דמיתת ברייתא כסתם חשמי דככל בוגא אסור . וזו תמא אחר ליה לרב יוסף דלא היתה צורך שעה ולכחות הוה תקשה סה"ם ורילמא צורך שעה הוא . וזמן לומר דכל כך שמיטא ליה לש"ס דלאו צורך שעה הוא . וזו דהוה ליה לש"ס להקשות ולשמיי' למשמעין סתמא דש"ס הלכה דלנצור שעה מותר אלא ודאי דחמא בר טוביא סבר דכין רבנות הבית דאיכא דיני נפשות היה כח ביד בית דין אפי"ן מי שלא נתחייב מיתה משום צורך שעה כדקתני בהן ברייתא הרי דמותר לעשות הפך היתורה לנצור שעה וסבר אהוה דמינה לאמר חרבן הבית מני שנתחייב מיתה ממש אפי"ן דאין כידכו לרין דיני נפשות עכ"ל לנצור שעה מותר כי היכי דמותר להס בזמן הבית לחצור למי שלא נתחייב לנצור שעה

הרב זל דכרי שופרים ביון שאינו מפורש כתורה אלא אחר ראפי' דברים הנדרשים כש"ס תמדות שהתורה נדרשת בהם ביון שאינו מפורש קרי ליה דכרי שופרים כל שכן מלתא דטכרא דרבא דקאמר פירוב פרשיות כתוב כאן ורב אחא פליגי דסבירא ליה דאין עירוב פרשיות חסום הכי ודאי לסברתו זל קרי ליה דכרי שופרים . ולעולם דמורייתא הוא ומסום הכי שמיס שדנו אין דינהס דין וכו' . אבהו דס"ל להרב דהתי כרבא ואפי"ן תימא דמני אתי אפי"ן כרב אחא כון . שדחקו המפרשים זל מכל שכן לרבא דדינא הכי דאין דינהס דין ופסקו כרבא מהטעמים הנ"ל ובפ"ה . מהלכות הנ"ל פירש לנו הרמב"ם זל קולא שהקילו חכמים דאפי"ן ג' הדינות או יחיד מומחה וגם כההוא פירקא דמון הלכה . זל ואלכה זל :

פרק ז' זל הרמב"ם והכילו הטור בס"כ כ"כ נבמר

הדין והדין הממון כדיון זה הפסול או כעדותו אינו יכול לחזור בו והטור זל כתב על זה הלשון זל ויראה מדבריו שיכול לחזור בו זל מן שלא הוציא ממון על ידו ונדחה אפי"ן לא הוציא ממון רק שאמר פלוני חייב כקרא במד דין זאינו יכול לחזור בו . ע"כ דכרי הטור זל שקוליס הס במה שכתב ודרהו וכו' אס . כוונתו ללמוד על הרמב"ם או לפרש דכרו דכונתו לומר גמר דין דלאו דוקא . והנה לענ"ד יש להסתפק לענין דינא כהא דאמרין דאס נבמר דהין אינו יכול לחזור בו אס הוי דוקא בשאין חייב להחזיר בנן דהוה ליה נכסיה בני חורין דתנא לן לכשיקבלו בעליו פסוליס חן לרין או להקדיד ששאי חרם לחבול בעגמו הכל כשכסו כלם משופכרי' לכעלי חובות אחרים ואס ויחייבהו זה הפסול חוכו קודם לשאר בעלי חובות וטריף הכסוים ואין לשאר בעלי חובות כמה יערעו חוה איכה למימר דלא מהני כלום ומני לחזור בו בכל אופן ואפשר דאפי"ן היכא דקבו מניה ועוד דאפשר דקנוינא עשו כיוניהם להפקיע זכות שאר בעלי חובות ואס בן איבא למימר דדוקא היכא דמקבל עליו התובע הוא דהכי עביר אמנס אס מקבל עליו הנתבע לא מני הקבלו ולא מהני ונדחה דכל היכא דהוי בפקא דמי' ואמר דמחייבי ליה ורילמא פתרי ליה לא חיישקין לקנוינא . ואס בן לא עבא ואפי"ן שיש לו בעלי חובות אחרים מני מקבל עליו קרוב ופסול . והיה בהניס שזה אחת כי אין מפרים אתי להשט בזה . אפשר שזה כיון הרמב"ם זל כהה שכתב והוציא הממון וכו' כלומר אף על פי שזה מוציא ממון תבעלי חובות אחרים על ידי הפסול הוה שפיר דמי ולא מני לחזור ורוק ואפי"ן כפ"ס בפירוש ההשנה וכו' מן זל בבו וככ' לומר דמ"ס להוציא הממון לזו דוקא לזו הכונה דבגמר דהין והביא דאיה מ"ס הרמב"ם זל כדן דוג' לזו בחיי ראשך נבמר דהין ונשבע אינו יכול לחזור בו ואפי"ן לא אמרו בית דין פלוני זכאי וכו' וכ"ס הבא שבגמר דהין כהיט פלוני זכאי וכו' שאינו יכול לחזור בו ועיין שם . ולפי קוצר דעתי אין זה הכרח שהרי הרמב"ם זל כתב וזל כון מי שנתחייב לחבירו שכובע בבית דין ואמר לו ישבע וכו' וכן השבוע איתן לך וכו' הרי דמיתו הרמב"ם זל כשכבר פסקו לו הדין שחייב שכובע או ליעטר או לישול ועל זה כתב הרמב"ם זל נבמר הדין שכתב כמו שאמר לו אינו יכול לחזור וחייב לשלם הרי דמיתו דין הכא היא השכובע ויכול לחזור בו כל זמן שלא נשבע אף עפ"י שקבל עליו לישבע כמו שאמר כל עוד שלא נשבע יכול שכנדרו לחזור בו הלא נראה להביא דאיה מ"ס דמיב לשלם הרי שהתשלומין אינו מונע כלום דגמר דין דהבא היא השכובע שנשבע ובמר דין דלעיל שכתב הרמב"ם זל הוא פלוני אתה זכאי וכו' ומרהבא תשלומין אינו מונע ה"ה סתם . ויש לנצור שדעת חרן זל בס"כ ואפי"ן לא אמרו בית דין איש פלוני זכאי וכו' היינו אחר שנשבע כמו שאמר שלא הנצור הרמב"ם זל שאמרו בית דין אחר השכובע איש פלוני וכו'

הרכ בעל הטורים זל שפירא שלח הכין מן כדעת הקמח"ס זל
וזה דעת הרב הקמחי זל:

הרכות עדות

פרק י' וכן משחק בקוביא וכו' וכפרין ו' חקלכות
 גולה כתב ההשקיים בקוביא וכו' עיין מה
 שכתבנו עמנו פס"ס י' מהלכות עדות וכו' וכל האחרונים זל
 איש לרכובנו מרן הכסף השנה זל והרב לתם משנה ומקראיש
 והרדב"ן בלשונות הרמב"ם סוף חלק ראשון ומקראיש ושאיר
 האחרונים זל הלא בספרתם * ולעג"ל רכרו כדורים והוא
 לרעת דמיכר חמא דס"ל משום אסתכתא לאו למעורא ולא
 סכירא ליה טעמא רלמי סזינן עוקיים במוכו של עולם טעמ'
 דמפתכרא אלח דסכירא ליה דאכסחך טעמא לא הוה פסלינן
 ליה לעדות מדרבנן דאע"ג דאיסורא איכא הכל מקום אין
 זה כדמי לפסולנהו לעדות לאי דשעם אסתכתא הוא רפסלינן
 ליה ולעולם בביבא דלא סיך אסתכתא איסורא רבנן מיהא
 איכא אף לרעת דמיכר חמא ולרעת זו אוקמינא בש"ס דר"ז
 דקתני מתני כדון סזין להס אוטונו וכו' פליג התנא קמא ולא
 אפלא לפרש וזכר הש"ס נדחבכ לאסתיק מהי כגייהו דרמי בר
 חמא ור"ס בתר קמי לפרוך ליה מרדו דקתני אימתו וכו' דהכוב
 דמוכר דכין דטעמא דרמי בר חמא קוא משום אסתכתא
 יתחייב מוה לפסול אפי' יש להס תלאכה אחרת כיון דאיכא
 לתא דגול בהקיא שעתא מה לי יש לו תלאכה אחרת או לא
 ומש"ה קאמר חזי כינייהו איכא כינייהו דמך אוכנתא
 אחריתי וכו' הוא לסכרת תנא קמא אמנס לרו דמסקינן דפליג
 אליבא דרמי בר חמא מוכר דס"ל לר"ז דאע"ג דטעמא הו
 משום אסתכתא עם כל זה לא פסלינן ליה לעדות הלא אם אין
 לו תלאכה אחרת והיינו פלוגתיהו דלמנא קמא כיון דהו
 אסתכתא ולא קייל והו גול דרבנן פסלוהו לעדות ור"ז ס"ל
 דאע"ג כן דוקא אם אין לו אומנות אלא זו ואם כן תנא קמא
 ור"ז תרוייהו ס"ל דאיסור משחק בקוביא הוא משום אסתכתא
 לא דר"ז פליג אהנא קמא כהא דס"ל דאם יש לו תלאכה אחרת
 לא פסלוהו לעדות אף דאיסורא איכא אפי' יש לו תלאכה
 אחרת ומעיק אף דר' יבואש ז' לוי ור"ז ס"ל דאימתו לפרש
 ת"ח כיון דאשכחן דהש"ס קאחס סלבה כר"ז זל אהר ר' אבהו
 אמר ר' אלעזר הלכה כר"ז מוכר דס"ל לש"ס ולהני אמוראי
 דפליגי ר"ז אהנא קמא חקא' ה"לכה כר"ז מכלל דפליגי וטעמא
 דכר' הש"ס ור' אבהו אמר ר' אלעזר לומר דפליג ר"ז הבס
 דקתני אימתו דלא כר"ז ור"ז וכו' ויהו דקוטא סוגיא דש"ס
 דעלמא משום דס"ל סתמא דתלמודא ור' אבהו ור' אלעזר
 דהכא מודה ר"ז כל ור"ז דתא לאפלוגי מפח הקיא כריתא
 דתייתי הש"ס דקתני כין שיש לו אומנות שלא קוא בין אין לו
 אומנות אלא קוא פסול ופסול דהך כריתא משמע כותיה
 דרמי בר חמא ואמתו בת"ק דפסול אפי' יש לו אומנות אחרת
 מחילא משמע דר"ז פליג אהנא קמא והבס דהש"ס מתרן ליה
 איכא דר"ס דהקיא דר' יהודה משום ר' טרפין וכו' הוא סינו'
 דחקיא דלא ליהו תיובתא לר"ס מניה וכתר הכניגו לן הש"ס
 דביעתיא הוא כרמי כרן חמא דמפסיק הלכה כר"ז ומעיק עלו
 דברי הרמב"ם זל על כדון כמ' י' מהלכות עדות שכתב והוא
 שלא היה לו אומנות אלא הוא הואיל ואינו עוסק במוכו של
 עולם הרי זה בחוקת שאוכל מן הקוביא שהוא אכס גול והיינו
 כר' יהודה דס"ל דבעינן תרתי וכדכתיבית ואז הוא רפסול
 לעדות ותלי לה כפי רבינו לסכרת ר"ז רכבי תרתי דטעמו קוא
 משום דאם הוה ליה תלאכה אחרת לא חשבינן ליה דנהיכה
 מן הגול דאפשר דאינו נהנה מאותם המעות אלא נותנס
 לעניינס

כ"ט מן שנתחייב אלא דאפי' אלו יכולים לדנו ולנוסף שעה
 מותר לדנו וקאמר רב זל דרעיה כוה דדוקא כותן הכית
 דהניס ריני נפשות חכמי זה דניס לנורף שעה אפי' למי שלא
 נתחייב דהי התר המללל אהנס השתא דלא מניין לרור דיני
 נפשות כלל אפי' לנורף שעה ולמי שנתחייב לא הותר
וב' נראה שיהא דעת הרמב"ם זל דפסק כהתם להך
כריתא דפ' ארבע מיתות בית דין בפירוקין זל אין
 דיני דיני נפשות אלא כפי הכית וכו' מפי השמועה למרו
 כותן שיש בהן מקריב על גבי המזבח יש דיני נפשות וכו' וכפ'
 כ"ד מהלכות אלו פסק להיה כריתא דפיק השתא רבא זל
 יש לבית דין להניקות למי שאינו מחויב חלקות ולהרוג למי
 שאינו מחויב מיתה ולא לעבור על ר"ת אלא לעשות סייג
 לתורה וכיון שרואי בית דין שפרעו העב בדבר יש להס לגדור
 ולחוק הדבר וכו' הכל הוראת שעה לא שיקבע הלכה לדורות
 ומעשה והלקו ארבע שבעל אשתו תחת האין ומעש' בא שרכב
 על הסוס כשנת כיוני היוני והביאו לבית דין ופסלוהו ומעשה
 שתלה שמעון שטח שמוכיב נשים כיום א' וכו' אלא הוראת
 שעה כפי מה שיראה וכן יש לבית דין בכל מקום ובכל זמן
 להלקות אדם שמועטו דעה וכו' והרמב"ם כהא בכל מקום
 ובכל זמן משמע שהדין ההשקין שכתב בו הרמב"ם אינו בכל
 מקום ובכל זמן אלא כותן דריבא בההדרין כותן הכית ומוסוס
 זה דין זה שכתב בכל מקום ובכל זמן לא הזכיר הרמב"ם כלל
 אלא להלקות הו לפנות ולאבד המונו ולהחריס וכיוצא שמש
 מינה דמוכר הרב זל דלא הותר כותן הוה להרוג אפי' לנורף
 שעה ודרך אבך דיתני לרקק כרכרי הרב זל שכתב ששמעון
 ז' שטח תלה פ' נשים וכו' ולא היו סס כל דרכי הרמב"ם
 והחקיקה וההכרחה ולא בעדות כדורה אלא הוראת שעה ולא
 ידעתי אה הנה ליה דמהתנין דפרק נגמר הדין משמע
 דהוראת שעה היקה שתלה נשים אע"ג דאין אשה נתלית וגם
 שהרבס כיום א' ולעולם נתחייבו כפי הדין הר"ז אלו יתו יש
 לרקק כיון דהוא זל פסק כפ' ט"ו מהלכות הנה הדין האשה
 נתלית והיינו כדאיתא בהקיא מהתנין דפ' נגמר הדין שרבו
 להביא ראייה משמעון כן שמה דתלה רבי' וקאמר דאין ראייה
 דהוראת שעה הייה והרמב"ם שהרב פ' כיום אחד וקול דאין
 בית דין אחד הורגים כ' כיוס' ו' ואחאי לא הזכיר רבינו כאן
 הך טעמי לומר דהוראת שעה הייה כיון דפסק כן והניח
 טעם הנאמר בהתנין דמשמע מניה דהריתתן מיהא הייה
 כדן ונתן טעמים אחרים שלא הייה כדן אפי' הרמב"ם עננה
 אלא הוראת שעה ויש לומר דמתאי דחזינן דמייתי תלמודא
 עלה דהקיא כריתא דר' אליעזר כן יעקב שמש"ה סכית דין
 הכין ועוסקין שלא מן הדין רביני נורף שעה ומעשה וכו' שמש
 מינה דשמעי ליה לר' אליעזר ז' יעקב דטעמא דשמעון כן
 שמש כמי הכי הוא דהבס דלא נתחייב מיתה מר העדות
 וההתרות וכיוצא עם כל זה משום הוראת שעה הרבס ומשום
 הכי רבינו כשכת' לנו זה המעשה השמיענו יותר חידוש דאפי'
 לא יתחייבו כדן וזה דוקא כותן הסנהדרין * אמנס רינא
 דהאידיכא הוא ת"ס הרב זל בתר קמי וכן יש לבית דין בכל
 מקום ובכל זמן וכו' ולא הזכיר הרמב"ם כלל דס"ל דלא הני
 להני האירעה כלל אפי' לנורף שעה ומלה וכן שכתב הוא לר'
 דאע"ג דאין רבים דיני נפשות האירעה עם כל זה לנורף שעה
 הותר להס לכל בית דין * וטעמו זל מהקיא דהיתרתא בת
 עלי ריש פ' ר' מיתות דמשמע להדריג דלא הותר ה' ור"ל הרוב
 אפי' לנורף שעה מדרל אחר הש"ס דלמאן נורף שעה הוא
 ור"ע שעה אפי' כהרל רכיון לנורף שעה הותר הרוב מהאי
 טעמא נמי לא דקדק באופן הרמב"ם על ידי פתילה של אבך
 כיון דאין מיתה על פי הדין אלא לנורף שעה אלא ורואי
 ית' לנורף שעה לא הותר להרוג האירעה וההיתמא על

מכתם הלבות עדות לרוד

כסם שאסור לנצח מארץ ישראל לכבל כך אסור לנצח מכתם
 לשאר ארצות דמאחי תלי טעמא דאסורא דמכתם לנצח לשאר ארנו'
 בהרי מארץ ישראל לכבל וזוהו ליה לחבמר מיניה וביה כסם
 שאסור וכו' תכבל לארץ ישראל כך אסור תכבל לשאר ארצות
 דהוי יציאה מכתם מיציאה מכתם דאיסור' דכתיב בכלם יובאו
 וכו' דמארץ ישראל לכבל פשוט הוא ורייקא כמי דקאמר בטס
 שאסור לנצח מארץ ישראל לכבל וכו' השמע דמארץ ישראל
 לכבל הוא פשוט ליה ולא אתא לאשמועינן אלא אסורא
 דמכתם לשאר ארצות ואם כן הוה ליה לחבמר מיציאה מכתם
 לארץ ישראל ליציאה מכתם לשאר ארצות ותו דהרעת יובת
 דאם הוא אסור לנצח מכתם לארץ ישראל כוראי דלא תוה אסור
 לנצח מארץ ישראל לכבל . ותו אסיפא דקרא דקאמר ואתה
 יהיו קאי אפי' בכבל לגבי ארץ ישראל אם כן נחא כמי דשא
 דקרא בכלה יובאו היא גורתו ית' לילך לשם היא גורה
 מאתו ית' שלא לנצח משם לארץ ישראל ולפחות שלא יהיה
 אסור ללכת לארץ ישראל לכבל אלא ודאי דהוי ממרא דשמוא
 דקאמר השמיה ר' פליצא אמתרא דר' דאמר השמא דכעשיה
 דשמואל ס"ל דקרא דכבלה יובאו לא קאי לא לגבי שאר ארנו'
 אבל לגבי ארץ ישראל אדרבא מצוה לעלות ומש"ה לא כתב
 דכינו איסורא אלא תכבל לשאר ארצות ולא לארץ ישראל :

לעביים וכיצא שלא לעסלו לעדות אהנס כיון שאין לו תלצה
 אחרת הרי זה בחוקת וכו' וכל זה הוא לענין עדות אהנס בפ'
 ומהלכות גולה דמיירי לענין אסורא אסור בכל גופא סתם
 דקאמע אפי' אם לו תלצה אחרת ואסר המאמק עם הכותי
 אפי' אין בו מטעם אמתא דדוקא בול נמור אסור כגוי
 אבל זה שנתן מדעתו מותר דלא ברע מטעמיה דשרי עם כל
 זה אסור משום שאינו עוסק בישוב העול' ומדתי טעמא משום
 שוב העולם משמע דלא אסור אלא כשאינו מתעסק כהלצה
 אחרת כמו שבילה דעתו בפ' י' דערות דלא מקרי שאינו
 מתעסק בישוב העולם אלא כשאין לו תלצה אחרת הנם
 דתחלת לשוכו בשוחק עם ישראל מיירי אפי' יש לו תלצה
 אחרת וכדכתיבית כמו שבילה דעתו דקייוב טעמא משום
 בזל וסיפא בענין שוחק עם הגוי דיון משום שוב העולם לו'
 שאינו אסור אלא כשאין לו תלצה אחרת אבל יש לו תלצה
 אחרת מותר לשחוק עם הגוי לכתחילה כן כדראה לי :

הלכות מלכים

פרק ה' הלכה י"ב עיין מה שהקריב לחם
 משנה א' . ולענ"ד כר'
 דחוקקה לרבינו לפי פי' רש"י זל האי דקאמר ר' השמיה דשמוא

תם וגשלם הלכות הרמב"ם שבה לאל בורא עולם

ספר קדשי דוד

מסכת ברכות

ברכה לבטלה כיון שכבר אכל • או דילמא עדין האתם
 בגויה ומכרך אפי' אחר בטר הסעודה • א"ל מי שאכל שום
 וכו' לומר הוא עשה עבירה ואכל בלא ברכה ימזר ויאכל עוד
 בלא ברכה על דעת לכרך לבסוף • משמע מוכרין דרוקא
 באמצע הסעודה הוא דמכרך • אחר דכינא הילכך וכו' כונתו
 לומר כהפך מוכרי התשיב דהגם • אחר דכינא מני לכרך
 והראיה שלו היא מדתניא וכו' וכונתו באומרו הילכך כמו
 העולה כיוצא להלכה הוא זה דאף לאחר הסעודה מכרך וכו'
 ואחר שרצה לו ראיות מההיא ברייתא נשאר עיקר בדיני דברי
 המפסיק דרוק' באמצע הסעודה הוא דמכרך ולזה פסקו הכי
 הפוסקים ז"ל • אי כמי זל והוא בהקדים לך מאי דמכרין
 בפסחים דקט"ו ע"א אמאי דאמר ר"ה שאם אין לו אלא תרור
 וכו' ופרטיק אחר שמיילא כרישו מוננו והתם מכרך אלא דאכל
 אותו פנים ב' בלא ברכה ולזה קא בעי הכא שמי שאכל ולא
 ביקר מהו שיחזור ויכרך כונתו אי אמרין דאחר שמיילא
 כרישו פסח לא יכרך אלא יסיים סעודתו בלא ברכה או דילמא
 דיכרך ופיק גס יח אכילה ראשונה אחר מי שאכל שום וכו'
 פי' דילן שאכל בלא ברכה לא יוסף עוד לאכול בלא ברכה
 ולא דמיא ה' לההיא דהתם ביקר פנים ראשונה ולזה יכול
 לאכול פ"ב על סמך ברכה ראשונה משא"כ הכא אלא הפך
 ומסיים סעודתו • והשתא הדברים שקולים אפשר לומר דה"ה
 כמי כי לא רצה לאכול עוד כגון • שלא נזכר עד שגמר סעודתו
 ע"כ מכרך מהמשמע מוכרין דנפיק זח אכילה ראשונה
 באותה ברכה דמכרך באמצע אף כי סיים נמי מני לכרך
 ואיכא למימר דלא דרוקא התם באמצע הסעודה דאכל סמוך
 לאותה ברכה ואגב נפיק זח אכילה ראשונה אבל כי סיים
 סעודתו לא והוא ברכה לבטלה • לזה קאמר רבינא הילכך
 פי' שהביע רבינא הסברא כנר הראשון מאותה ברייתא
 דקמייתא • וכד דמי ליה הש"ס הראים דברייתא ממילא נשאר
 כריבו דרוקא באמצע הסעודה ולזה פסקו הכי הפוסקים ז"ל
 אב"א גורחאמר הש"ס נראה וכדחה אינו חוזר ונראה הרי
 כהניא דס"ל רלא מכרך או אפי' תימא דנשאר דהכר בספק
 כדברי המפסיק אוליגן לקולא דרוק •

(אד"ב עין בהם שכתב דכו הרכ המנוול ז"ל כס' פ"ת
 הלבנת שמיטה סי' ז"ט ס"ק ג' בפירושו דהאי
 וכדברי רש"י ז"ל ולהרכ פני השועב ז"ל ומ"ש א"א ז"ל ולזה פסקו
 הפוסקים הכי לרוב הפוסקים נתבון אפי' שלדעת הראכ"ד
 אינו כן כמ"ש הרכ מ"א כמי' קס"ו ס"ק כ"ה) :

טסכת שבת

דף י' ר' ירמיה הוא תיב קמיה דר' יוצא והו עסקי
 בשעתיתתא כנה ללניו והוא קא מסרהב רבי
 ירמיה קרי עליה ר' יוצא מסיר אונו ונשמוע תורה בס תפילתו
 הנובעה • דקדק הריק ז"ל דההכא משמע דר' יוצא לא סבירא
 ליה כהיה דרב המנוול דאמר ומן תורה למוד ומן תפילה
 למוד וא"כ ה"ל ליה לר' ירמיה מתימא חיי עולם ועוסקים
 בחיי שבה כרקאמר ליה דבא לרב המנוול • ויש לומר דשאיני
 התם דהוה מאריך בה יותר מהצריך ולזה קאמר ליה רבא
 מיטין וכו' דהוה ליה ללמוד באותה שעה היותר שמוסיף
 להאריך בתפילה מש"כ הכא ר' ירמיה לא היה רוצה להאריך
 בה

דף ד' ע"א עד יעבור ון ביאה שניה מקשים היא
 דאמרין לקמן דף ו' ע"א אחר ר"ה כל
 דיבור ודיבור שינא מפי הקב"ה לטובה אפי' על תפלי לא חזר
 כו' ולדידמי לוי דלאו קושיא היא דהא לא שמה הכטחה
 דהקב"ה דמוי רמיו בתורה שראים לרכר זח אילוני החטא
 זשיינו דרמו ככפל עד יעבור עם זו קמית • האתנס על יעקב
 קשיא בטר דקאמר ליה קב"ה והנה אכני עמך וכהה הכטחו'
 מה יראה היתה לו ואע"ב דש' לדמות דיעקב אבינו לא ירע
 להא מילתא דאין חוזר הקב"ה • מיהו בלאו הכי לא קשיא
 דהא לא אמרין הא מילתא אלא לבני רבים הוא דאינו חוזר
 כו' מההכטחה המכטיח אותם אבל לא יחזר וראיה שכתב
 תהיה דין רבים אית ליה שהוא מלך ותו כתיב מה עמו •
 ואע"ב דיעקב אבינו ג"כ איכא למימר דכיון שיהאית מתנו
 השבטים דין רבים אית ליה אעפ"כ הוא לא היה מחשיב עמנו
 לזה וק"ל :

(אהוב עיני להרא"ס פשת וישלח שמהעצם בקושיא ו' ולמי
 דברי א"א ז"ל אפי' ספיר במ דההיא דהכניא ב"ש) :

שם דף ט' ע"ב

לדקדק לירייה מאיקאמר קרא
 וזה נתן את חן הים ונומר אחיי אינטרין כיון דהוא בעל
 כרחם דפסטיא דקרא חשבע רבתן מינס בעיניהם והשאלו
 כרונס • וזל דהיא היא דלעול' רונס לא היה הניחה להשאלו'
 ולגר רוב חסן שתתן ה' את ישראל בעיניה' הו' ששאלו אותם
 וא"כ הוי כרונס ובעל כרחם • וכפ' דייק הרייה שמיא
 מפתוק ומות בית המלך שלל שסה ישראל הכקראים מות בית
 שלל הוי כריבים שום טרחא עמהם לרננס או להפזר בהם
 להשאלו אלא ה' היו באים וכותנים כמו מי שמוציא שלל :

דף י"ט לעולם אל יפתח אדם פיו וכו' עיני מ"ט

הטור זר סי' ע"ב שאין ראוי לאדם לומר לא
 כפרעתי כפי חפשי שלא יפתח פיו וכו' הקס' מוהר"ק ז"ל דהא
 כתיב לא כחטאינו עשה לנו • ולענ"ד לא קשה מידי דרוקא
 בשעת מסכנה שיש קטרום הוא דאין לומר דבר דומיא דהתם
 בהלכות אבל שמרת דהין מתחמה עליו וכאומר ז"ל יראה עצמו
 כאילו הרכ מונחת לו כין ירכותיו הוא דקאמר דבר זה • והרב
 הכו' תירן כין יחזר לרבי ואינו נראה וכבר הקשה עליו מוהר"ר
 הכהן ז"ל משמעתיך דמיידי ברכים מהראיה קמיתא לולי ה'
 צבאות וכו' כמעט כסודם וכתיב כתיבה שחצו דבר ה' קמיני
 הדום וכו' וכפי מה שכתבתי בענייני נוחא דהא נמי כנביא
 עומר ומתנבא מה שעתידין לומר אומה ישראלית אחר המרבן
 ומה שמיסבם הקב"ה ובמחירן מיכה שאין לומר בשעת צרה
 שמרת דהין מתחמה דרכים שלא כהוגן מפני הקטרום הנמצא
 באותו זמן והראיה שבוין • שדמו עצמה לסדום השיבם הקב"ה
 קמיני סדום וכו' ולזה אין ראוי לומר כן שה' רב חסד :

פ' ג' שאבלו דף ג"א ע"א מי שאכל

וישמה ולא
 ביקר מהו שיחזור ויכרך כלומר שחזור סעודתו ויכרך ברכה
 המוציא דקא ס"ד דרביעי דאם מכרך באמצע הסעודה המוני'
 אין הכרעה עולה לו לכאן ולכאן • א"כ איכפא דהוה פשוט
 ליה דתעיל לו לכאן ולכאן • ושאלתו היא אי מני יכול לסיים
 סעודתו ויכרך או לאו מי אמרין דכיינון שיאכל תכף לאותה
 ברכה ואגב נפיק זח קמייתא אבל בלאו הכי הוי

כראה רבנות רש"י הוא מחדש קרא כדבוריה והוא
הכערה בלשון תשכית ולא קאמר כפי תבערו ש"ח דרמו
לנו דגם ביטול היו כמו הכערה וא"כ כל אחד כרינו קודם זמן
איסורו ביטול בלבד ואחר זמן איסורו כיבוד . דגם רש"י ז"ל
מודה דפי' תשכיתו היא הכערה אלא מדאפיקוס ודוק . והא
דאמר' נמי לקמן ש"ח מדרעיק' אין כיבוד חמץ אלא שריפה
קאי אחר זמן איסורו דלא תימא דיתנו לכלבים או ישליכהו לים
וכן פירש' התם :

דף ו' ע"ב ד"ה ורעתיה עילוי ועל פ"ה קשה
וכו' ול"ק מירי דרוקא שריפה
קאי דחיים עלה ואינו שורפה אבל ביטול לא חיים עלה לכתלה
ולפירוש' ז"ל קשה אמאי איבערין למימר ורעתיה עילוי הול"ל
ושמא ימצא גלוסקא יפה ותהיבא ס"ד דבטלה חאליה דוקא
פירורין קאי דבטלי חאליהן דלא חשיבו ודוק ברש"י ז"ל :

תו' ד"ה משש שעות ולמעלה וכו' ורש"י ז"ל הוכרח
מדקפריך תלמודא וביבטליה כד' וכו' ואי
כדבריהם ז"ל אמאי לא קאמר נמי שש ודוק
ועיין דף ד' ע"א :

דף כ"ו כגדי כהונה דכתיב והנחם שם וכו' הנה
מדברי התו' כפ"ב כ"מ רכ"א ע"א ד"ה שמחת
בית השואבה שאני וכו' מוכח דס"ל דהא דקתני כגדי כהונה
היינו אפי' כגדי כהנים הדיוט' שהקשו אמאי דמשיי הש"ס
התם שמחת בית השואבה שאני ז"ל תימא היכי שדי להדליק
הא לא נזק קרבן הוא ואמרין כפ"כ דקידושין כגדי כהונה
שכלו הוצלים בהם וכו' וההיא דהתם דהתם השמע להדיא
דכגדי כהן הדיוט' ההיא חתני דקתני חבלי מוכני כהנים
ומהמיניהם היו מתקייצין ומהם מדליקין דקפריך מינה אמאי
דתני רבויי כד חתא פתילות ושמיים שאמרן חבמים אין מדליקין
בהם כשבת אין מדליקין מהם במקדש מאוס שנאמר להעלות
כד תגיד וקס"ד דשמחת בית השואבה נמי לא מנינן להדליק
מהם והאכתישים היו של כל אדם וכמו שפי' רש"י ז"ל התם הרי
דמיני כגדי כהן הדיוט' ואהא קא מקשו התו' ז"ל מההיא
דפ"כ דקידושין דכגדי כהונה שכלו מוצלים בהם . והרב פני
יהושע ז"ל תמה על דברי התו' הללו דמכ"ל דההיא דכגדי
כהונה שכלו מוצלים בהם היינו אפי' כגדי כהן הדיוט' דרוקא
בגדי כ"ג דכתיב כהו והניחם שם תלמד שטעונין בניו
דאע"ג דקול כל דבר שנעשית מצותו אין מוצלין בו שאני הכא
דבלי קרא וכו' . גם מדברי התו' ז"ל מדקפריך רז משמע רש"י
דכגדי כ"ג מיייר גם חסוניי' דידן מוכח נמי הכי דקפריך
היחא לרבנן דאמרין תלמד שטעונין בניוה אלא לר' דוסא
דשליב עליה דאמר אבל דאזים הם לכהן הדיוט' ומאי והניחם
שם שלא ישתמש בהם כיום הכיפויים אחר מאי איבא למימר
ואיבערין לשנוי דהו"ל תרומת הדשן ועגלה ערופה וכו' ואם
איתא דאפי' כגדי כ"ה שכלו נמי דביא הכי דמוצלים בהם
הא איבא שפיר שני כתובים תרומת הדשן וכגדי כהונה דהיינו
כגדי כ"ה דאע"ג רנעשית מצותן מוצלים בהם ולא הותרו
אלא לכ"ה אלא ורזאי דרוקא אליבא דרבנן דס"ל והניחם שם
שטעונין בניוה הוא דמוצלים בהם ומחילא שמינין מינה
דרוקא כגדי כ"ג דכתיב כהו והניחם שם ולרבי דוסא אפי'
כגדי כ"ג אין מוצלים בהם :

(הדר"ב) עיין מה שכתבתי במס' סוכה פ' החליל דכ"ג
ד"ה אשה היתה כבורת דלפי דברי התו' איבא
סייעא מדברי הירושלמי שם שוב ראיתי מה שהארך בזה
א"א כדרשותיו ואין הפנאי ומכיים עמי ללמוד דבריו עתה אם
יהיה אלהים יעמדי עור חזון למועד אהדרנו להוציאו לאור
למנו למכותי נפש א"א ז"ל תפא נפשנו נרודה בצרור החיים :

כה אלה להתפלל כדרך בני אדם ואחר כך יחזור ללמד נהג
שאני נפסיד כלום חזון הלימוד דתה לי אם יקדים הלימוד או
יקדים התפלה כיון שאינו האכר שום זמן חזון הלימוד ולזה
לא טיך נזהר לו מניחין וכו' דאינו מניח שום דבר דארבא
דעתו הוא שתפלל וישאר דעתו פניו ללמוד הש"כ השתא
דרעתו טרוד . שהא יעבור זמן תפלה גם מאי דקרקק מהו
אמרו גם תפלתו תועבה נראה לי ריבון על פי תאמרם ז"ל
כדרכות פרק אין עומדי' גדולה תפילה יותר ממעשים טובים
וכו' לזה אמר גם תפלתו תועבה לא חכעיהו סהתורה עדיפ'
ממעשים טובים שהם יבטל ת"ת כשבול לעשות מנות שהם
תועבה אלא אפי' תפלה שהיא יותר מעלה תועבה וכ"ש שאר
מעשים טובים . ואגב ראיתי לישב לשון התו' התם כפ' אין
עומדים שכתבו ז"ל גדולה תפלה וכו' בלא תפילה וכו' ודכריה'
ז"ל תפילים דמאי קא השמע לן תלתא דפשיטא היא :

טבכת פסחים

ד"ב ע"ב רש"י ד"ה כורקין שלא יעבור עליו בכל
יראה וכל ימצא עכ"ל וקשה
זי דלקמן מוכח דמד אורייתא כביטול בעלמא בני וכיון דביטול
אע"ג דלא ברק אחאי עובר עליו בכל וכו' וכדכתב רש"י
בהדיא רפ"ו ע"ב ד"ה ורעתו עליה . ואפשר דרעת רש"י
דביטול לא מהני מדאורייתא אלא לספק חמץ אבל ורזאי חמץ
צריך לבערו ולכדוקו מדאורייתא ואי לא ברק עובר עליו ככו
וכו' . אי נמי ז"ל דס"ל לרש"י דביטול חמץ היינו שריפה ולא
ביטול בלבד ולהכי צריך לכדוקו ולהדליקו . ועיין ת"ש כתימקי
על הט"ע הלכות פסח סי' תל"א כס"ד . וז"ל שרפת רש"י
היא דכריקה טעמא הוי דחיישינן שמא לא יכדוק מאחר
שערין הוא חותר בו ויעבור עליו ככו . וכו' וכדמוכח בהדיא
ד' ו' ע"ב וע"ש :

שם תו' ד"ה וכאור כוקר וכו' פי' ר"ת וכו'
ותימא זי דאמאי חוקי ליה להאי דלא
בהלכתא דהא קול כר"פ תפלת השחר דהלכה כר' דאמר
דתימיר אינו קרב אלא עבד ד' שעות הואיל ותנן בכחיתא
בזוהיה ולפי ח"ס ר"ת הכא מוכרח דפי' המקרא דתת הכש
האחר תעשה בבקר היינו פד מצות :

שם רש"י ד"ה והיא קיימא לן בשמעתתא
קיימא דכרכות עכ"ל ואיבא
למירק דהא התם לאו ראייה גמורה היא כדקאמר ואעפ"י שאין
ראיה לרב וכו' לרב ואמאי פסיקא קולתא הכא עבד כה"כ
לאו לילה הוא . ונראה שטעם זה הוכרחו התו' לומר דפי'
רז דמאי דפשיטא ליה היינו השום מאי דהסקינן כספ"כ
דמגילה דער כה"כ יום הוא ולא סחכו אחאי דאמרין כפ"ק
דכרכות ורש"י ז"ל לאו קואי כ"כ היא דאע"ג דהתם כפ"ק
דכרכות קאמר ואעפ"י שאין ראיה לרב ה"מ לענין ק"ס
דלענין ק"ס דתלוי בוהן שכיבה לא מיייר קרא דאע"ג דלשאר
כל הנותת שפיר הקרי לילה ת"מ לענין ק"ס דתלוי בשעת
שכיבה ולא בלילה אין ראיה כי אם וכו' והכא דלא מיייר לענין
ק"ס שפיר פשיטא ליה דער כה"כ לאו ללילא הוא . לא שדכרי
דשו ז"ל כפ"ק דכרכות אינם סובלים זה שפירש וכו' לרב
הוא איבא דכל עת הלאכס קורא הכתוב יום . אבל לבעולם
מקודם נמי הוי יתמא :

דף ד' ע"א לאטרומיה להאי עין פירש' וקשה דהא
כדיקה דרבנן ופסיקא לקולא ומאי
קתבינא ליה :

ע"ב תו' ד"ה מדאורייתא כביטול וכו' פי'
בקינטרים וכו' וקשה לרז וכו' ולי

דף כ"ט רש"י ד"ה

דשלא בוחמו אסור תדאורייתא ומסו"ה אסור כמינו :
 דרף כ"ג ע"ב תוס' ד"ה כחאן כר' אליעזר
 וכו' וק"ל לפרושם
 זל רח"כ דפקחא ליה ליעזריה דרדתיני על עירובו ג"כ חסבין
 הו"ל כחאן כר' אליעזר דרדתיני כי כל דהא מדישא דכי כל
 הוא דפקחא ליה ליעזריה כפי פירושם זל וכהכי לא מני להקשות
 אי הכי לעבין חתן בפסח נמי דתתם לאו מני כל הוא דרדתיני
 ליה ר' אליעזר - ויש לומר דהכי קאמר הא מני ר' אליעזר אי
 דרדתיני כל לעבין מקצתו ואיתר ליה כי כל לרבות ערובו הוא
 דפקח' ליה היתר מנטרף לאיסור מני כל האהנס לאסוקי דכפן
 גלא דרדתיני כל הבס דרדתיני כי כל לא מני למרדטיה אלא לחלוקא
 קבייתא דחמילא טפי שהיא מקצתו ומחילא לא איתר להו
 רבוייא לעירובו דמניה נפיק לן צירוף ומ"ה לא קאמר הא מני
 דכפן דרדתיני כי כל וכחו שכתב רח"כ - ולדעת רש"י זל לא קשה
 מידי דעל כרחי למימר דכל חיה איכא חירוש כפי ענהה
 גזקתו איכא חירוש הבס דאינו כזית שלם אלא חמיו זית של
 שאור וסמי זית היתר משלמים ובערובו איכא חירוש הבס דאינו
 כיבר אלא מעורב ומתא ריש סברא לקחמיר בערבו טפי
 דמקצתו מאחר דסוף סוף הא איכא כזית שאור בתערובת
 חס"כ מקצתו דליכא אלא חמי זית ויש דר' לאסר בתקפת יותר
 מאחר דהוי בעין חסד דהוי חמי זית ומ"ה לא קאמר הא מני
 דכפן דרילתא כיון דלית להו אלא רבויא חדא לעירובו הו
 חסקי לי דעל כל פנים הוי כזית שאור הבס דהוי מעורב ולדע'
 התוס' קשה לידמאק להו למתמר מעירובו להיתר מנטרף
 לאיסור דשאני ערובו דהבס דהוי מעורב על כל פנים הא איכ
 ב' זתים בשאור שיעור הקטרה לדעת רבא דעל כרחק עירובו
 חתין דקתני קאי אכלו ולא אהתקפו דהיינו אם היה אותו כזית
 לדעת רבא כפי מעורב עם היתר ולדעת רבא אם היו אותם הב'
 זתים מעורב' עם היתר ואין מבוטא אם היו חס' זתים מתערוב'
 שאר ומזה כמו שנראה חתין חס' עניינס זל הבס דליכא כפיני
 זתים שיעור דלהוי כזית שאר דרש"י זל לא יסבור זה :
 (אד"ב כן פירשו דכניסה כפרק כל המכחות ע"ש ועיין
 במדושי הלכות הכא על ע"ש חס"כ בב' זתים דלא
 צריך קרא אכן א"א זל אולי ע"פ מ"ס דהחירוש הוא דאינו
 ניכר) גם מה שהקשו לפירוש רש"י זל חלדדיה תערובת דחמץ
 חכא ליה כיון דצריך קרא להיתר מנטרף לאיסור ולא קשה מדי
 בלל דלעולם לא דרשינן לקרא דחמץ אלא לתערובת ומחילא
 נפיק לן אסור היתר מנטרף לאיסור בכלל שכן דהא מאי דתרכי'
 תערובת בחמץ היינו לומר אם אבל כזית מתערובת חמץ
 דהיינו זית אחד מעורב מחמץ ומזה ולא דמי לעירובו דמורכי'
 לשאור כל תקטירו דתתם הבס בעירובו היינו כזית שאור אי
 ב' זתים לרובא מעירובו כלו עם היתר ולזה לא חתין למתמר
 מיניה להיתר מנטרף לאיסור דשאני התם דעל כל פנים הא
 איכא כזית שאור שיעור הקטרה בתערובת והקציר כל
 התערובת חס"כ בתערובת דחמץ דמרכיני היינו אם אבל
 כזית מתערובת חמץ דהוי בלאו הבס דהכזית אינו כלו חמץ
 אלא בהיתר משלמים לשיעור כזית מחילא משתע' וב"ש הוא
 להיתר מנטרף לאיסור דהיא חפי' בשאכל כזית מתערובת חמץ
 ומזה ואינה חמץ בעין ישנו בלאו ב"ש כשאנו בעין חמי זית
 וחמי זית וזה שכתב רש"י כר"ה חפי' חמץ נמי דהא אחריון על
 עירובו בלאו והיינו נמי היתר מנטרף לאיסור ע"כ ומוכרח'
 אנו לומר מילוק זה לדעת רש"י זל דשאני ערובו דשאר כל
 תקטירו מערובו דבני חמץ רחי לאו הכי קאיא ארדייה
 דמתחילת דרכיני משמע דלא מקרי היתר מנטרף לאיסור אלא
 היכא דאיכא חמי זית וחמי זית ואיכא מעורב' ולא במר
 מערובו לא מקצתו וכתר הכי גבי חמץ מדאה דקמיר מערובו
 אלא ודאי כראתן :

אי מתא בנ"ט וכו' גלי
 דעתיה דכ"ה ס"ל דהמר
 אף לאחר הפסח אסור עכ"ל ולא ייעבד מי הכריחו לזה
 דלעולם אימא לך דכ"ה ס"ל דחמץ אחר הפסח מן התורה שרי
 וקנסא קנים החיל ועבר על כל יראה כדאמרינן תתם ומאי
 דקפריך הש"ס הוא דכיון דס"ל כל איסורין שבתורה ככ"ט
 מוכרח לומר דס"ל דשאני חינו. חמיר טפי יותר מחמיר דחמץ
 דס"ל הכי בשאינו חינו ככ"ט כמינו כדכ"ט וזה כדור ופשוט
 בכל הש"ס חוק ותשכח כפרק ט' ובס' ב"ה ור"כ מחיל לעבין
 מאי דהסר בוחמו בין כמינו בין שלא כמינו ספיר דרך היא
 המרה בכל התורה דגורו מינו לבו שאינו מינו לארובי ס'
 דהיינו שיעור כ"ט אמנס מאי דקאמר רב שלא בוחמו במינו
 אסור שלא כמינו מותר דרובא איכא חסבא חסבא דהו"ל לאסור
 שלא כמינו כעין התורה ככ"ט בכל איסורין שבתורה דגורין
 שלא בוחמו משום קנסא וכ"ש אי ס"ל כ"ו דשלא בוחמו אסיר
 מן התורה תקשה טפי החיל וס"ל כ"ו דאחר ומנו מן הקודם
 וס"ל בכל ה' איסורין ככ"ט טפי הו"ל לאסור בשאינו מינו תמינו
 מאחר דבכל ה' איסורין שבתורה כהיינו כדכ"ט כמינו ככ"ט
 ור"כ הו"ל לחסר שלא בוחמו בין כמינו בין שלא כמינו דגורין
 מינו אסור שא"ת בכל איסורי תורה אי ס"ל כ"ו דשלא בוחמו
 אסור מן התורה ור"כ קושית הש"ס היא מכל דר' ר"כ מי
 הכריחו לכ"ט זל לומר דלא חתי אלא כר' וקיינו מדקאמר שלא
 בוחמו במינו אסור - ופסד לומר דכ"ט דרש"י זל דס"ל
 דלי פסקר לומר דהש"ס סבר השתא דכ"ה ס"ל דר"כ הוא
 פריך הש"ס הכי שלא בוחמו במינו אסור החמי אסור ובי תיתא
 ג' זתים שלא בוחמו אסור ומ"ה ר"כ דרובא הו"ל למיעור בשא"ת
 דגוראורייתא ככ"ט אסור א"כ ארובא הו"ל למיעור בשא"ת
 במינו אסור בוחמו ומינו שאינו מינו ומדלא פריך הכי אלא
 הש"ס ח"ט דמאי דאמר שלא בוחמו במינו יחיה ופחאי אלא
 ודאי ס"ל הש"ס ודאי דגורמיו דרב החמיר טפי
 הש"ס שלא בוחמו ש"מ דכ"ה ס"ל דהיה ליה כפ' התערובות
 דכל איסורין שבתורה במינו בפסחהו שלא כמינו ככ"ט אלא
 דלא הוה ידע הש"ס דגור בפסח שאינו מינו אסור מינו אלא
 הוה ס"ל דמאי דקאמר רב בוחמו בין כמינו בין שלא כמינו
 אסור כל חר כדנייה במינו בפסחהו שלא כמינו ככ"ט ושלא
 בוחמו דקאמר דמינו אסור נמי היינו במשאו ומאי דקאמר
 הש"ס במינו עסיקין אלימא ככ"ט לא קאי אלא אחין וש"ה
 זה"ק אינו מאי דקאמר בוחמו שלא כמינו אסור ככ"ט ר"כ
 מוכרח דבוחמו כל אחד כדיו בשאר איסורין ור"כ אי תיתא
 דהוי דאמר שלא בוחמו היינו דגורין אסור ומנו ח"כ כי היכי
 דגור מינו במשאו שלא בוחמו אסור מינו דוחמו הכי הו"ל
 להבזר שאינו מינו דשלא בוחמו אסור שאינו מינו דוחמו דמאי
 שאל וזיה כזית קושית הש"ס והשני אלא במשאו ופיעתא
 דמפרס דגור כפסח שלא כמינו אסור מינו אסור שלא בוחמו
 לא גורין דתתי שלא בוחמו דשרי אסור וזכו וש"ה אסור מינו
 ולעולם כר"ש ס"ל דשלא בוחמו שרי תדאורייתא חס"כ
 מעיקרא דחמץ רנא ס"ר דגור בוחמו שא"ת אסור מינו אלא
 מדינא דאורייתא קאמר לא מני למיעור דס"ל בר"ש דאחר
 זמנו שרי ובעיקר איסורין שבתורה ס"ל כ"ו דשכ"ה במשאו
 שלא כמינו ככ"ט וזה"ה חמץ אהנס שלא בוחמו גור אסור
 זמנו ח"כ אחילא לא גור אלא בחיינו הו"ל לבזר ב"כ שלא
 בוינו שלא בוחמו אסור שלא כמינו בוחמו כיון דתרווייהו
 דגורין יתא בוחמו וכל אחד כדנייה - ותו דר"כ אחאי אסר
 שלא בוחמו במינו במשאו הו"ל לאסור בששים דוקא כיון שהיא
 משום גזירה אין לו להחמיר כ"כ שלא בוחמו לאסור במשאו
 ור"כ יחיה דבוחמו שלא כמינו דקאמר אסור היינו במשאו
 דגור בוחמו שלא כמינו אסור חינו עכ"ל - אלא ודאי כר"ש ס"ל

קדשי מסכת פסחים דוד

לאה"ב לכאורה נראה מדברי ר"א ז"ל מלמל הרגיש לתרן קוסית התום שהקטו דלתיה דלא כרכא ודלא כחבי דכוונתו לומר לדעת רבא דמקצתו דקאמר רבא היינו כוית שלם אלא דהוא חזי קאסוד וחזי התר והיינו דככל חדא איכא חידוש בה"ש ז"ל וערכובו היינו כה"ש דקאי אכלנו וכזה נמצא דהנה כרכא ולי ליה כיון שתומים הדברים ועוד עיין בהדומי הלכות מ"א ונראה דת"מ משמע ליה דמשמע לרבא דככל חדא איכא חידוש הש"כ אם איירי מקצתו ככיות אסור שלם ודוק :

שם דף ק"ה ע"ב תוס' ד"ה היו באותו הסם כתבו אחרי דאמרו התם אמר ר"ל נשים חייבות בה' כוסות שא"פ הם היו באותו הסם ע"כ הקטו אי הכי בסוב' נמי לייבבו מהאי טעמא ותיירן דלא אהני האי טעמא אלא בחילוי דרבנן דהם אמרו וזה אמרו מש"כ בדאורתא דככל אפוי פטורות ע"כ יש לי רחיה בדורה לדבריהם ז"ל דאמרינן בקידושין דף ל"ח ע"א אסתמיתין דקתני כל כוסות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות ופירן והרי כוכה דה"ע שהזמן גרמא היא וטעמא דכתיב האזרח למעוטי ה' ל"א הכי חייבות ותיירבו שאכי הים מהו דתימא תשבו בפין פירוי מה דירה איש ואשתו אף כוכה איש ואשתו קמ"ל ואיכא למידק אחאי אגטרין דהאי טעמא והא איכא טעמא ויכא דר"ס דאחיבא האיול ואף הן היו באותו הסם להיבבונה קמ"ל אלא ודאי דליתיה ליה מלחא דכיון דאמר דחמא דה"ע שה"כ נשים פטורות ככל אפוי וכו"ל לתלמוד דליכא ליהוש על האי קרא למעוטי בהך סברא :

שם דף ק"ה ע"ב תוס' ד"ה היו באותו הסם כתבו

אחרי דאמרו התם אמר ר"ל נשים חייבות בה' כוסות שא"פ הם היו באותו הסם ע"כ הקטו אי הכי בסוב' נמי לייבבו מהאי טעמא ותיירן דלא אהני האי טעמא אלא בחילוי דרבנן דהם אמרו וזה אמרו מש"כ בדאורתא דככל אפוי פטורות ע"כ יש לי רחיה בדורה לדבריהם ז"ל דאמרינן בקידושין דף ל"ח ע"א אסתמיתין דקתני כל כוסות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות ופירן והרי כוכה דה"ע שהזמן גרמא היא וטעמא דכתיב האזרח למעוטי ה' ל"א הכי חייבות ותיירבו שאכי הים מהו דתימא תשבו בפין פירוי מה דירה איש ואשתו אף כוכה איש ואשתו קמ"ל ואיכא למידק אחאי אגטרין דהאי טעמא והא איכא טעמא ויכא דר"ס דאחיבא האיול ואף הן היו באותו הסם להיבבונה קמ"ל אלא ודאי דליתיה ליה מלחא דכיון דאמר דחמא דה"ע שה"כ נשים פטורות ככל אפוי וכו"ל לתלמוד דליכא ליהוש על האי קרא למעוטי בהך סברא :

(אה"ב עיין ה"ס ח"א ז"ל בכימוקויה לה' מבילס פי' תרכ"ח)

מסכת ר"ה

פ' ראווה ב"ר מתני' כל השופרות בשרים חוץ משל פרה הפני שהיו קרן דקדק הרב משה ב"ח ז"ל כס' יום הרועה מדקתני שהיו קרן ולא קתני שנקרא קרן וזהו שיעור הלשון שם רמז לתרן קו' ר' יוסי דהיינו חוץ משל פרה מפני שהיו קרן דוקא ולא שופר ומינה דכל השופרות דקתני ברישא נקראים נמי קרן אלא דנקראו נמי שופר ולזה קא חכמי ת"ק ויהו שדקדק רש"י לומר שהיו קרן אינו קרוי שופר ע"כ ועוד אינו מוסיק דהיינו נמי שהם רש"י ז"ל דבריו על חילת שהיו קרן וכו' לא דהו"ל למנקט חוץ משל פרה וכו' או מפני שהיו קרן וכו' אלא ודאי כדאמרן לרבוו דהדקדוק שהיו קרן קא סמך ת"ק אלא דכפ"י איכא למידק מאי פקדון ליה רז והלא כל השופרות נקראו קרן אחאי לא יתיב דעתיה לרדק דבריו ת"ק דקתני שהיו קרן שכיוון לתרן קוסיתו ותגדל התמיהא על הש"ס דקאמר שפיר קאמר רז דאדרכא כפי רדוקו הנו' בדבריו ת"ק שפיר קאמר ת"ק ולא דהשתא רז דהשתא טעמיה דרז דמיייתי דאיה קתרא דותיטב לה' משור פר מש"כ דבריו ת"ק טעמו כגדו מפורש יוצא ואלמלא דבריו הרב הנו' ז"ל הייתי אומר דרש"י ז"ל מאי דפי' אינו נקרא שופר פי' כפי מסקנא דתלתא דקאמר הש"ס הגם כי דקדוק הרב ז"ל הוא דקדוק אחימי ויגד עליו ריעו מאי דקתני רז והלא כל השופרות נקראו קרן הרי שפסא דלצה לומר שיש להם שני שמות שופר וקרן לומר לישבא דקריאה נקראו וזל וגם זה יהורן ב"כ מה דקדק הרב הנו' מאי דקתני ת"ק אמר רז והלא כל השופרות וכו' מה זו תמיהא והלא וכו' והו"ל כ"ל אומר כל השופרות וכו' עוד דקדק הרב הנו' מאי דקאמר הש"ס שפיר קאמר רז מה זו תמיהא דקאמר שפיר קאמר וכו' כנראה דהא"ב עיין ה"ס ח"א ז"ל בכימוקויה לה' מבילס פי' תרכ"ח

דרז לכדי הטין דבריו ת"ק השמ"ל בן כל השופרות דאיקרו שופר נמי הגם דאיקרו קרן כשרי הש"כ של פרה דלא איקרו אלא קרן והיינו כו' תחיה דרז והלא וכו' כדאמר שחור תמיה עלך דת"ק מאחר דרפי המוכן מדבריו מדקדוק אומר שהוא קרן ולא קאמר שפיר קרן דכל השופרות איקרו קרן ואיקרו שופר מש"כ של פרה דלא איקרו אלא קרן הרי דהגם דחזיק דכל השופרות איקרו קרן עפ"י אשכחן נמי דאיקרו שופר בקרא אחרינ' א"כ אינו דאיה מאי דקרי ליה קרן כהך קרא דכמשוך בקרן היוכל וא"כ אחאי לא יתיב דעתיה ת"ק לומר דשל פרה נמי הגם דקרא קרייהו קרן איכא קרא אחרינא למידק מיניה דאיקרו נמי שופר כההוא קרא דתיטב לה' משור פר אישור ליה פר ואם פר למה שור ולזה קתני בתמיהא והלא וכו' ותלמודא קאמר שפיר קאמר רז לאפוקי מאי דעבידן דאדרב' כפי דקדוק ת"ק לאו שפיר קאמר רז כדאמר תן דעתך דשפיר קאמר רז דפירד ליה משמעתא אחר שהכין דבריו א"כ אמרם המתירן לא יגד לצונק סברת המהמה ולזה תירן לו בפשיטות דאדרכא סברת רבנן נכונה דשל פרה לא איקרו לא קרן ולא שופר וכל השאר הגם דאיקרו קרן איקרו נמי שופר והיינו מהה דדחיין רבנן לומר מפני שהוא וכו' כיוונו לתרן קוסית רז ולזה קא פירד ליה ורז וכו' כיון דכבר כיוונו לתרן קוסיתו מאי קא פירד) אלא ורזי בוכתו ככח קרא דתיטב לה' משור פר וכו' א"כ מאי שפיריהו דרבנן וזו היתה פסוקו בתחילתו שא"כ שפיר קאמר רז אלא הבין דבריו המתירן והנרדך להשתדל לו כפי דבריו מה בוכת רז ופי' דבריו דמקשה אלא דהנהיג לו חכה קרא אחרינא וא"כ מאי שפיריהו דרבנן ותיירן דה"ל כהך דרשה דרב מחב"א אי נמי דליכא מק' המתירן אלא ה"ס מפרש הדברים בלומר טעמ' מאי קאחיב' דשפיר קאמר רז ולא ידעבא מאי דשפיריהו דרבנן שהרי כל כוסות רכנן היא כל השופרות איקרו קרן ואיקרו שופר וכו' ושל פרה קרן איקרו שופר לא איקרו וא"כ מאי טעמא דרז באומר מאי פקדון ליהו כיון שהרי פירשו דבריהם בחתמי' אלא ודאי דטעמא דרז הוא מקרא אחרינא דתיטב לה' משור פר והיינו קרא פירד ליהו מוכח זה בדאמרן וא"כ הפ"י הוא דחלה הקוסית דקאחיבא שפיר קאמר רז ומאי טעמא דרבנן ומאסי כדרכ מתבא וכו' ודוק :

א"י נמי ז"ל דהנהיג רז באומרן והלא וכו' ראש' לפי שיטת רבנן דלא אשכחן בקרא קרן פרה דאיקרו שופר אלא קרן עפ"י מהאי דנפיה לן רבא השופרות איקרו קרן דמקרא דבמשור בחרן היוכל לא נפיק אלא ריובל דהיינו דברא שהוא איל איירי חרן וכחו שדקדוק מסר"מ ז' חביב ז"ל ולתרן זה צריך לומר מלכר מה שתי' הרב הנו' דמיתורא קרא דקאמר כמשור בקרן היוכל בשומע"כ קול השופר דכיון דקאמר במשוך בחרן היוכל ל"ל לומר בשומע"כ וכו' אלא ודאי לא לומר על עצמו יבא אלא לומר על כל השופרות דאיקרו קרן נמי עפ"י :

ור"ע ז"ל דכיון דאשכחן דאיל דהיינו יוכלא דהוא חרן מכל השופרות וקרי ליה קרן תמיהא כולהו נמי איקרו הכי דלא ס"ל לכולנו תנאי בין רבנן בין רז לפלוגי ביניהו אלא בין של פרה לשאר לדעת רבנן והיינו נמי דאמרי לדעת רבנן דכל השופרות איקרו שופר מקרא דכמשוך בקרן היוכל וכתיה ויהי קול השופר כמו שפי' רש"י ז"ל וקרא לצמיירי אלא כיוכל דהיינו דברא וא"כ מאי רחיה מיתנו אלא ודאי דכיון דגלי לן בחד תמיהו ה"ס באחריני חוץ משל פרה ותמיה אחי ההרב הנו' למס' הוצרך לשנויי הכי דמיתורא קרא קא מפייה רבא השופר איקרו קרן והלא מוכרח הוא לשנויי על מה דקא' דכל השופרות איקרו שופר מקרא דכמשוך בקרן היוכל כתיב ויהי קול השופר דמאי דאיה מיייתי הא לא מייירי התם אלא

קדשי נכבת ינאי דוד

כחן דאמרארון גלה לככל דכמה תנאי התם כפרק הוצאו
 לו דרכו הכי ומפקי לה מקראי ומחילא לית לן ראהי דמקן
 המשחה בנוו יאשיהו דלא דרשינן הכי התם אלא מגזרה טיה
 כדמייתי התם וקרא דיאשיהו דואמר ללוים וכו' דמינה מפקי
 תנא דננוו יאשיהו סכרי הכי תנאי כפשא קרא כנו שפירשו
 תלמודי רבנו ספרייא באון זל כדכרי הימים שלחיות דהשטה
 ואחון לקחו הארון ממקומו והניחו במקומו עז כשפנה יאשיהו
 כל הני ללוים הירושלים אמר להם ללוים שיחזירו הארון למקומו
 ויש לומר דסכר הש"ס דמהכרייתא גופה מוכח דס"ל לרז
 דשמן המשחה נגנו והוא מדקתני ועדין כולו קיים לעתיד
 לבוא ואם איתא דגלה לככל או תנאו איתן בזמן החרבן
 האויבים ודמי שהיו משכריה הצלוחית שמה' ש' בה אכנים
 טובות ומרגליות כדאשכחן כפ' כמה מרליקין גבי צלוחית של
 שמן שנצאו כני השמונאי שהיה בחותמו של כהן גדול כדאיתא
 התם ופי' רש"י זל דהצניעו זעש והקשה הר"ן זל אוך התינו
 הפך שנמצא חתום ניוח שמה הסיטוהו וזכ' וטמא כהנים
 ומירץ זל דאם היו כוזאים אהו לא היו מניחים אותו כך והיו
 שוכרים אותו אולי שכו דבר נחמד עכ"ל ולזה כיון קשו זל
 שכתב כהצניעו ותייר דאחאי לא חייסין שמה הסיטוהו כנו
 שהקשה הר"ן זל ותייר שהיה מונעב ולא ראו אותו וכוון
 דמוכרח דסוכר דנגנו סוכר הש"ס דמחילא סוכר האי תנא'
 בהך כרייתא כפ' הוציאו לו דנגנו גס הארון עמו מכה הגזרה
 טיה דקראי וכל שאר הדברים דמייתי התם שהזכרו בהך
 כרייתא וספיר קא פריך ליה חיבה כיון דלא ס"ל כחן דאמר
 גלה לככל עב יהויכין אלא רעדיון קשה דאחאי לא משנה
 דסכריא ליה כחן דאמר התם חרון במקומו נגנו כוסבירא
 ליה זה כן לקוש ורש"י ומפקי לה מקרא דיהיריכו הכדים וכו'
 עד היום הזה וכל מקום שנאמר עד היום הזה משמע לעולם
 כדאיתא ההם והמשמע להדיא דהני תנאי ס"ל דחרון לעצמו
 נגנו על ידי כס במקומו שלא על ידי יאשיהו ומחילא זל דנגנו
 שמן המשחה וצלוחית וכן ומטה אחרן מכה הגזרה טיה דקראי
 דמייתי התם ותייר דלחן דאמר נגנו יאשיהו לא נגנו במקומו
 דאמר קרא בבית אשר כנה שלמה ופי' דה"ס זל כותבין
 להסכה יומא שהכונה שמה שלמה כרוח הקדש שעתיד כ"ה
 ליחבר ולזה כשכנה כ"ה כנה תחת הקרקע בית אמר מונעב
 הרבה שאין אדם יכול להכירו וכו' לחסורי עליון כסוד גדול
 שיהסרו דבר זה הדור לדור והיינו דאמר קרא בבנין שלמה
 ואכין סס תקום לחרון וכן כתב רמב"ם זל כפ' ד' ההלכות
 בית הכמזרה וזל וכנה שכנה שלמה את הכית וידע שסופו
 להחרב כנה כו תקום לנגנו הארון למטם ברתמוניות עמוקות
 ועקלקלות ויאשיהו הולך כנה ונגנו כהקום שכנה שלמה וכו'
 ונגנו עמו וכו' מה גרמה מעשים לחאי דקתני מתני' דבלשכת
 דיר עצים היה נגנו דתנן מעשים ככהן אחד שרמה הנשפה
 משונה מחברותיה וכו' וידעו כיומד ששם הארון נגנו וכן תנא'
 דכיר ישמעאל וכו' יענין שם היריהו בלשכת דיר העצים
 ולזה פסק רמב"ם זל בהך תנא' המוכר דסתם המתני' ס"ל הכי
 ולא כחן דאמר גלה ולא כחן דאמר נגנו מעצמו במקומו
 זאע"ג דסתמא דמתני' דפרק הוציאו לו אוקמא הש"ס כחן
 דאמר חרון גולה לככל מדקתני משניטל חרון ולא קתני
 משנגנו תנן כח"ד חרון גולה לככל חפשי לומר דס"ל דכשני
 סדרים יש סדר למשנה וכקטיון כסתמא דסדר קדשים דהיו
 בתראה וכו' ע"י ח"ס למחן דאמר חרון במקומו נגנו משמע
 דעל ידי גס נגנו במקומו מחש וכן כר"י להדיא תהירושלמי
 כפ' ג' דשקלים דקאמר על רכרי רז דאמר ענ דכרי רז דאמר
 במקומו נגנו מדקתני ויחריבו הכדים וכו' ורובן אחרי בלשכ'
 דיר העצים היה נגנו הרי דעליו במקום ולסכרו או חיכה
 לתומר דנגנוו קודם החרבן מעט או נפחות אינן לומר שנגנו

כניו יאשיהו ולא קשה להך תנא ויש לומר כ'אחת מב' פליס
 או סכאחר מאחר דהני תנאי דס"ל דהארון נגנו במקומו
 איתותבו דפריך הש"ס התם וכל היכא דכתיב עד היום הזה
 לעולם משמע והבתיב ואת היכובי יושבי ירושלים וכו' והתניא
 וכו' ומסיק תיובתא ומשום הפי לא משני דסכר פתחן דאמר
 הכי מאחר דהתיובת אי נמי לא שני ליה הכי משום דהך תנאי
 דסכרי חרון נגנו במקומו לא הווכר שמן המשחה ולא הך
 אחריתא כדכריה' אע"ג דאפשר דליפי' להו כמי מכה הגזרה
 טיה דקראי ות"ת אינו מוכרח דאפשר דלית להו הך גזרה
 טיה מאחר שלא הווכר כדכריהם שאר הדברים והתי' יאשיהו
 זל כתבו התם אמתניתין דפי' הוציאו לו כחאי עסקין וכו'
 אלמא כמקדש הראשון מי הוי פרוכת אלא כמקדש שני מי הוי
 ארון והתי' משנגנו חרון נגנו שמן המשחה עמו וכו' דהוה
 חתני' דמיתלתין מדקתני משניטל הארון ולא קתני משנגנו
 ויש לומר דאי הוה פריך ליה הוה מצי לרשימי ליה דכשעלו כני
 הגולה העלוהו עמה' ולזה קפריך ליה שפיר מהך דקתני דנגנו
 יאשיהו ומייתי דליה תקרא דואמר ללוים אכנים לכל ישראל
 הקדושים לה' תנו את ארון הקדש בבית אשר כנה שלמה כן
 הוד מלך ישראל ללכס משא ככתף וכו' ופירשו בירוש' דשקלא
 פירק' דכונת ארון לין לכס משא ככתף וזל אמר להם אם
 גלה הוא לככל טוב אינו מווד למקומו ע"כ וכונת המשנה
 להקשות מוכריתא זו דנגנו יאשיהו ובכלל הקושיא בכלל בכלל
 קושיאו דסדר שלא יתירן לו דהאי תנא סכר כחן דאמר גלה
 לככל וכשחזרו כני הגולה החזירוהו עמהם שהרי אמר להם
 יאשיהו שאם יגלה לככל לא יחזור עוד וז"ל ממה נפשך קשה
 כין לחמן דאמר גלה דכונתא אוקימנא חתני' דקתני משניטל
 וכין לחמן דאמר נגנו יאשיהו ונחנא דעדיף טפי הך פירכא
 דפריך ליה באופן זה ובהט לא קשיא נמי הך שיש לחדק
 דאחאי לא קשה אלא כמקדש כ' והתי' חרון במקומו נגנו
 וכמה שכתבתי לא קשה מידי ודע דכפי ח"ס לעיל לא קשיא
 מה שהקשה הרב מוה"ר פינשו זל לחמן דאמר חרון במקומו
 נגנו ומייתי ראייה מחרא דויהיון שם וכו' ואחאי לא מייתי
 מקרא דיאשיהו וכו' ולפי מה שכתבתי לא קשיא הרב המרחק
 בנפיה ולא מצי לנארוי ראייה א' א' חוק קרא דויהיון שם כדכתיב'
 וזה גרס לו להרב זל דסכר דחן דאמר דנגנו מקרא דעד
 היום הזה חזרה דיאשיהו נגנו ומשום הכי פריך דהוה ליה למי'
 מקרא דיאשיהו וכו' ולפי קוטס זה דרך וכו' לו הרב בעל
 שער יוסף כר"ו כמירושין למסכת הודיות לתרץ הקושי' דאחאי'
 לעיל דחאי פריך התם דחן דאמר דנחמא יחזיחו מוכריתא
 דקתני משנגנו הארון וכו' ואחאי קא פריך כיון דאיכא תנאי
 דסכרי חרון גלה לככל ומשני לפי דרכו כיון דהד כרייתא
 דקתני דנחשך יחזוהי יאר ר' יהודה דאשכחן לר' יאודה סכא
 כמילתין לפי שפירק התום וארכ' חזירוהו סלכות זל דס"ל
 דהארון נגנו שיער היתם מדא' אדרה' אע"ג דרז' במהלה
 מקרא דויהיון שם חזרה הוא דיאשיהו נגנו וזע"ה מה
 שכתבתי לא מצי קמי' זה הדור וברמב"ם בירוש' שכתבתי לעיל
 דמשמע להדיא דיש נפקותא כיון שחי' הסכרות דלחמן דאמר
 נגנו במקומו היינו במקומו מחש על כס וחלן דאמר דיאשיהו
 נגנו היינו בלשכת דיר העצים זאע"ב לפי דכרי דרז' דס"ל
 חרון במקומו נגנו היינו ר' יהודה פתם הוא ר' יהודה בר
 אלעאי אחאי לא משני ליה שפיר לחמן קיימין לזה דרז' ס"ל חרון
 בלחמן נגנו משצטנו עז' כס ולא עז' יאשיהו ומחילא מכה וכו' ש'
 דקראי נגנו עמו ג"כ שמן המשחה ולא יהיה זה בזמן יאשיהו
 אלא אח"כ וקרא דואמר ללוים כשטייה כנו שפירשו המפרשים
 דכרי העצים אלא ודאי מוה' נראה דהש"ס דלין ס"ל דהו רז' בן
 לקיש גדייקא נמי שהווכר עם רטב' ככריתא וכדאשכחן נמי
 ככריתא

בביתא שזוזכר עם רשנא צפ"ק רחיצה אחתני דקתני מי
 טלא חב כ"ט הראשון שלגנא וכזה מתוך מה שהקשו התוס'
 ז"ל רחמאי פליגי רבי יהודה במתניתין ולא פליגי אהרן רחמאי
 ס"ל במקומו נבנו ורישא דותני דקתני משניטל ס"ל כמ"ד
 ארון גלה ונרחקו לומר דהא פליגי בביתא . וזכר שכתבתי
 יוחא דלאו דז' סהם הוא דפליגי בביתא לא דן' לקיש ואצ"ב
 דכירוש' ס"ל רהוא ר' יהודה בר אלעאי חין קפידא בזה ככמה
 מקומות אשכחן דפליגי . ש"ס דילי' עם הירוש' בשמות הפנאים
 דוק ותשכח . עוד כתב הרב הנו' זאי לאו דחסתקפידא אחינא
 דאפי' תאן דסבר ארון גלה מורה הוא כפירושא דקרא רויאמר
 ללוים וכו' דאהר שגנוו יאשיהו הן בעון נתגלה להם העקום
 ובלה לבבל וכו' וכתב דמהרמ"ם ג' דקדוקי יב"ש ע"כ וכוונתו
 לומר דמאן דאמר גלה לבבל מורה דנגנו קודם עזי יאשיהו
 אחכס מאן דאמר נגנו במקומו ויפיק ליה מקרא דער היום
 הוה ס"ל דלא גלה כלל . ולפי קונר דעביי כעיה קשה לו דכר
 זה חר' דאס כן מתניתין דקתני השמיטל הארון רדייק' הניה
 דס"ל כמאן דאמר הארון גלה הוכזה ואין הני דנגנו קודם
 לכן וקשה דאיך הפה יכולה לדבר דמתני' תנא משניטל הארון
 היה מניח על אבן דמשמע דקודם שניטל היה מניח על הארון
 וכפי דבריו אפי' קודר' לוח מולאן שנגנו היה מניח על האבן
 והיו תאמי תנא משניטל דרשנא דער אותו וזן היה מניח
 על הארון וחו דרבי דרבי' ס"ל לט"ס לאשמעינן ס"ל מלתא
 בגוגס דבריו והכו ק"ל שנגנו דתנינא אלא שניטל תנא
 דלא כמאן דאמר ארון נגנו כמאנו דתנינא וכו' ר' יהודה אומר
 ארון במקומו נגנו שפאר וישיבו הכרית וכו' ער היום הוה
 דבהכי ליכא לקטעי ושפיר משהמע דלא פליגי מתקיתין אלא
 אמאן דאמר במקומו נגנו אחכס למאן דאמר נגנוו יאשיהו
 לא פליגי . אחכס השתא דקאמר הט"ס באופן זה משמע
 איקבא . והו קשה דכפי דבריו אצ"ב דהוה תני תנא משנגנו
 כיון דלא אייהי ראייה מקרא דער היום הוה מנינן למי' דנגנו
 עזי יאשיהו ואח"כ גלה לבבל ולא הוי הפך ממאן דאמר גלה
 דתנא דמתניתין אלא לאשמעינן מאיזה זמן היה מניח על
 האבן . ויתו דמיון דכוכב הט"ס דכן הוא דלמאן דאמר גלה
 נגנו מקודם עזי יאשיהו כתר דקאמר תנן כמ"ד גלה לבבל
 דתניא וכו' הוה ליה לט"ס לומר דקודם שנגל' מי הוה והתניא
 בשנגנו הארון וכו' והוה ליה לשנויי תאי גלה אחר שנגנו עזי
 יאשיהו נתגלה לאשמעינן מירוש' גדול כוה . ותו דהרמב"ם
 ז"ל שהעתיק הך בריתא דיאשיהו נגנו עם כל' הקדמים הנו'
 שם מוכרח דמוכר הפך כל זה דאכ סוכר בן למאי נפקא מינה
 כתפ' לנו כל זה כיון דסוף סוף גלה ותו דרז' דבריתא כפ' ג'
 דהוריות דקתני דשמן הקשה קיים כלו עדיין לעתיד לבא
 והרב הנו' כתב לשיטתו דהא דפריך מביתא דקתני דיאשיהו
 נגנו אצ"ב דאיכא תנאי דסברי גלה לבבל מאוס דלפי הכך
 תנאי דסברי ארון גלה לבבל מורה דנגנו קודם עזי יאשיהו
 אלא דח"כ גלה לבבל ומשני רב פפא דמאי דקתני רז' דתשח
 יואחו היינו בשמאן אפרסמון לקסני' עז עם כרתא הנו' דלעול'
 יאשיהו נגנו ומאן נמשח דקתני רז' בפרסמוןא ונגנוו עזי יאשיהו כפירושא
 רז' ככל זה הארון ושמן הקשה נגנו עזי יאשיהו כפירושא
 דהך קרא ויאמר ללוים וכו' אלא דח"כ נתגלו עזי עון וגלו
 לבבל אח"כ איך הפה יכולה לדבר ועדין כולו קיים לעתיד לבא
 הרי ודאי כיון דראו את השמן שברוהו לשמא יש בה דבר יקר
 ובריתא קתני נגנו עמו שמן המשחה וכו' ואין הדעת סוכר להיות
 במקום אחר דנתגלה להם הארון ולא נתגלה השמן . וכל
 הדקדוקים שכתב סתורו כמ"ס כבר תירצנו אותם בעניותנו
 כמ"ד . עוד כתב הרב הנו' ע"ל פי מה שהכריח קרב חודשי
 הלכות פי' כקרא רויאמר ללוים וכו' תנו משמע במקום חדש

מטבת סוכה

דף א' ע"א תוס' ד"ה תאי טנא גלי סוכה
 וכו' וקא דלא פריך
 וכו' ונראה לי דהתם דוקא אס מיעטן דביעבר או בשבית
 דחמך דביעבר דמי אכל קבא לבתחילה מני למיעבר הני
 דומיא דמכו דקתני יעטם ולהכי התם כיון דלא שרי אלא
 דיעבר

טלא הית כו וזה סיוע למה שפירש הך קרא כביתא דנגנו
 יאשיהו ולא כפסטא דקרא דהחזירוהו למקומו מרהוה ליה למי'
 והחזירו בבית וכו' ועל פי זה רצה ליטב קושיית הוהרזט שהק'
 כההיא דמתניתין דפ' מנחה מלמדה דמחזיר גרושתו אינו
 חוזר ומפירש בגמ' דמקאמר קרא כי יקח איש אשה חדשה .
 והקשה הרב הכו' דאחאי לא חפיק מכו יקח לבדו דמשמע
 מחדש מרהוה ליה למומר כי יחזיר כדרייק הט"ס כפ' יש כחולין
 דף ק"כ . ויקח ויחזיר חכעי ליה אמר רב יהודה בר זבידא
 תלמד ששעה לק מעשה לקוחין אוש"ב באפיריון ואהרן ומרים .
 מסוררים לפניה ומלאכי הקשת אומרים אס הכניס שמחה .
 ולצ"ב דקושיית הרב ז"ל אינו תכין דמאי חזיה דיקת מרישא
 מקושיית הט"ס רוח מתשבות הט"ס דקאמר אלא ששעה כה
 מעשה לקוחין א"כ הרי משמע דקנס דלא היתה מרשה כיון
 ששעה לה לקוחין שפיר קאמר קרא עז' ויקח הרי ויקח אינו
 כדוקא על אשה חדשה אלא כיון ששעה מעשה לקוחין שיד
 לומר ליטבא דיקח וא"כ כפי זה מאי קא פריך דתיפוק ליה
 מחזיר גרושתו חפיק לחזירה והלא משכחת לה כמי מחזיר
 גרושתו ומוכר אהבתו אותה עושה לה מעשה לקוחין ואי הוה
 חפיק לה נוכח יקח הוה חפיק לן דאפי' מי שמהזיר גרושתו
 ועושה ליה מעשה לקוחין חוזר מחזירי התלמחה והרי נתת
 תורת כל אחר בירו הט"ס חפיק ליה נוקרא דאשה חדשה
 ואיך . ובר מן דין קי' אנו מכמישין את המוחס דמחזיר
 גרושתו לא יאמר עליו שס לקחה אמאי כיון דנריך לקדשה
 שפיר קרי' פיה יקח מלאן לקוחין וא"כ איכא למי' דאשיק'
 לא הקשה הט"ס כפ' יש כחולין ויקח ויחזיר חכעי ליה אלא
 משום דסבר הט"ס דלא גירשה מקודם אלא שלחה מביתו
 לבית אחרת שלא היה רובה לפרות ולכיבוד כאותו זמן וא"כ
 מאי ויקח ומשני דשעה מעשה לקוחין כאלו לקחה מחדש כיון
 שדריך לציאות מי שמגרש אצ"ו ומחזירה . אי נמי דחידש לנו
 דמאי דקאמר קרא ויקח שגרשה ממש והחזירה דשפיר קאמר
 ויקח כיון דקדשה מחדש והרב ז"ל גראה היבין דמאי דמקשה
 הט"ס ויקח ויחזיר חכעי ליה דלשון קימה לא משמע אלא על
 אשה חדשה שלא היתה לו מעולם ויוכחד כיון שהיתה אשתו
 מקוד' אצ"ב דנקדשה ממש לא שיד לומר ליטבא דיקח אצ"ב
 דמוקדשה מחדש ולא ידעיהי זה חמין לו . ויתו אף לפי דעתו ז"ל
 מ"מ דפתיחן הט"ס ששעה לה מעשה לקוחין ומוכרח שהוכנה
 לדעת הרב ז"ל ששעה לה דברים שאינן נעשים אלא לצידי
 חדשה . מ"מ אף לפי זה לא האקשה מרז שהרי נאמר נמי כי
 יקח אפי' מחזיר גרושתו כששעה לה מעשה לקוחין והיכי
 מנינן למבמר מכו יקח וכדאמרן לעיל ודוק . עוד דאיתי
 להר' שציר ויהי כר"ו שכתב דבלשון הוקב דקט הרמב"ם כפ'
 ח' ההלכות כלי המקדש ומשוחו יואחו מפני היחיקים וכו' ולא
 בלליניהו בקדי הגך דאשמועי' דלאו בשמן המשחה נמשח . ואין
 זו ראייה כלל שהיה הרמב"ם כפ' ח' מכלי המקדש כתב ז"ל
 ואין מושחין חלף בן חלף וכו' ואס היתה סם מחלוקת מושחין
 איתו לטלן מחלוקת . וכו' כוון שמשוחו סלמס חפני מחלוקת
 אדוניהו ויואס חפני עתלה ויאחו חפני היחיקים וזה שמשוח
 אישע ליהוא לא בשמן המשחה משחו לא בשמן אפרסמון ודבר
 זה מסור ביר החכמים ע"כ .

קדשי מסכת סוכה דור

דעבר לאו תקנתא גמורה היא ולהכי לא קא פריך מינה לא מחכו ודוק :
תוס' ד"ה דאיתא :

(אד"ב ע"נ מ"ט א"ח) וז' על לקמן ד"ה ע"ב :

תוס' ר"ה אמר רבה וכו' ק"ק וכו' כיון דאין חללה כ' וכו' דעת התוס' ז"ל בפירושה דמתני' לדעת רבה הכין הוא סוכה שהיא גבוה למעלה וכו' פ"א ע"ב דאין בחללה אלא כ' אמה והכך על כ' אמה של החלל וזו היא סוכה שהיא גבוה וכו' מכ' אמה. ולהכי קא מחקו מההיא דרבה גופיה דפ"ק דעירובין דף ר"ג דאמר רבה מקצת סוכה וכו' אחאי קאמר פסולה כיון דאין בחללה כ' ודלג כמו שדייק בהש"כ ז"ל בחידושו דיותר מכ' אמה בחלל מדקתני למעלה מכ' ולא קתני סוכה שהיא גבוה מכ' דהא גרסינן לקמן ד"ג ע"כ היתה גבוהה מכ' אמה בסוכה גופיה :

(אד"ב ע"נ כ"ט ח"ד ע"נ חמ"ט מ"ט כדברי התו' וחס שכתב עליו הרב פני האדם כחידושו ו"א ז"ל כ"ר דכותו לדעת התוס' לדעת רבה ודלג לא חסין ו"א דחלל סוכה תנן דמתני' לן רבא ו"א לדעת רבה מתני' מתפרש דאיכא חלל מכ' והסך עליו ולכך פסולה חלל כ' דוקא לא סליט עינא ו"א באחאי פסול טב כיון דתהמעט וליכא חלל כ' ותירצו מה שתיצרו אמנם למטה דבשר דהא חלל כ' תנן לדידיה ודאי דמתפרש מתני' כדעת הרשב"א וז"ל אלא דכל רוכה א"א ז"ל הוא לומר דכפי דברי הרשב"א נראה דא"א לפרש מתני' באופן אחר וקשה להו' ולזה כה"ב דאין הכרח הכרח כמו שהק' ההסוגיא אמנם למטה אפשר דבכ' רבה הדר ביה ומהפרשת התני' כמ"ט הרשב"א כאמור אמנה לפי מהר"ס ז"ל בדברי הו"ס קשה מאי האי דכתבו תוס' דאין בחלל כ' יותר מכ' הו"ל : אכן מה שהבין א"א ז"ל בהרשב"א ז"ל לעב"ד נראה דאין כונת הרשב"א הכי אמת שהר"ן הכריח הכי אמנם בהרשב"א א"א לומר כן דהא הרשב"א כתב טע' בתחילת עמוד ג"ט וז"ל ולהכי אמרו מכיון שהוא גבוהה מכ' ע"ש אלא כונתו דהו"ל סוכה שהיא גבוהה כ' :

ע"ב גמרא בשלמא דרבי יאשיה פליגי אדר"ה וכו' וקשה הא לא איירי רבי יאשיה בהרשר סוכה כלל ואיפשר דבחד מונייהו הוי אחאי קאמר דפליגי אחרונייהו : תו איכא למידק בדברי הש"ס דקאמר דאיכא קא יתיב שעורא בהשכא וכו' הו"ל דאיכא יתיב שעורא דהכשר סוכה ואיהו לא קא יתיב כדקא' כיחא בהכשר סוכה קחפלי וכו' וז"ל ר"פ מהה דקא פסוק ותיב רבי יאשיה דכאין דפנות חבונות לשכך אכור משמע דלא אשכחתיקון אחר כלל להחיר ואמר אפי' היא רחבה כמה אמות וזה הפך תרנייהו לא כ"ר ולא כ"ר דלתרנייהו ע"פ אכ"ש בה יותר הארבע אמות כשרה ו"א כ' פשיטא דפליגי אחרונייהו אלא ר"ה ור"ה כיחא בהכשר סוכה קחפלי דקדק לומר בהכשר סוכה ולא קאמר דרבי יאשיה הכי דרבי יאשיה לא קפליג אלא בסוכה שהיא גבוה למעלה מכ' אמה ולא כשיעור סוכה דעלמא מש"כ ר"ה ור"ה ודוק :

(אד"ב וכו' גירסא דירן דייקא וצ"ע בתוס' וכו' בדברי רב דייקין הכי דהא רבי יאשיה מפי רב אמרה וע"נ כחירושי הרשב"א) :

דף ג' ע"א אמר רב אשי לא כצרכא וכו' והפך תנין לפרושי כמילתא דאמר בש"ן דפנות מניעות לסכך לה סוכה שהפנות מניעות ואיהי הות יתיבא כההיא דאין הפנות מניעות משום אורא רכנן סכרי דכניה

לא הו' יתיב גבה וז' סבר רבבה הו' יתיב וכוה לא קשה למ"ד כשאין דפנות וכו' מה ישיבו רבנן לקושיה דז' וק"ל :
(אד"ב וכו' ראיתי להרשב"א שפי' לדעת רבנן ע"ט) :

דף ד' ע"א מהו דתימא דופן עקומה מרובה אחר אפרין אבל כל רוח ורוח לא קמ"ל ואע"ב דמתמי' דלקמן דז' ע"א שמעינן דאפרין דופן עקומה אפי' מר' רוחות שאני הכא דאפרין דופן עקומה מלמטה וכפ' שפיר הוה מני לטבוי אקושיא קמיתא דהכא אשמעינן דאפרין דופן עקומה מלמטה מה דלא שמעינן מתמי' אלא דמשכי ליה עדיפא ופשוט :

(אד"ב סתם לן מהיכא מוכח משם דהוא לכל רוח ועיין בהר"ס ז"ל שנתה קושיא זו לפירוש רש"י ע"ש אמנם א"א ז"ל נראה דמ"ל כמ"ט הרשב"א כחי' דפנות באמצע משמע ויותר ג"ל דדעת א"א ז"ל להקשות ממה שאמרו טע' וכן חזר שהיא מוקפת אכסדר' ולא ידעתי למה הרשב"א והר"ס ז"ל לא תלי קושיאם מההיא :

דף ד' ע"ב ורב נחמן אמר באמצע הגב מחלוקת וכו' בהר"ס ז"ל כפ"ד מה' סוכה פסק דעל שפת הגב כשרה וקשה הלא תלמודא סלקא בתיקו מה היא רעת רבנן אי חכשרי בעל שפת הגב או כה"א כמי פליגי והו"ל ספקא דאורייתא ולחומרא : וז"ל להרמב"ם ז"ל דאפשיטא בעינן מודייקין בסמוך חבתיא דקתני בע"ד קונרסין בארץ וכו' דז' חכשירי וחכמי' פסולין ועוד באמצע הגב הוא פלגי על שפת הגב ל"פ ואותבין עליו דר"ה דקאמר דעל שפת הגב פליגי ומינה אפשיטא בעינן קרב נחמן הלא פליגי אלא באמצע ואין דברי ר"ן מודייקין כדיוק הכריתא ואע"ב דקא רחי לצול' אפי' על שפת הגב פליגי וכו' להודיעך כמו דר' ל"ה הוא קא רחי ה"ו כי סיגי דלא תיהו כריתא תווכחיה קא חפין לה משטא ולעולם סתמא תלמודא לא משמע ליה הכי ודייקא נמי דקאמר אחר לך דב סוכא וכו' ולא קאמר לצולה וכו' ודוק :

(אד"ב אפטר דגריס להרמב"ם ז"ל גירסא כך כש"ס מתמי' דאיתא ביזולמי פ"ק דסוכה ותני כן אביא ארבע יקונרסין וסדר על גביה סוכה כשרה והכריח הרב קרבן העדה שם דמייירי על שפת הגב ו"א כ"ו כ"ו לא להשו' מחלוקת' תלמודא דירן ע"ס הירושלמי פי' דהאי קא דמי ש"ס דירן היינו לדעת רב הו"א אבל לירן כתיבין דפשיטות על שפת הגב כשרה ובהכי שו' תלמודא דירן ע"ס ש"ס ירושלמי סוכ' ראיתי להרב קרבן העדה בפ"ק דעירובין דהכריח לדעת הרמב"ם דה"ל כגירסת הגאונים דליתא הכי ע"א כגירסתם מוכח היר' הנו' וגם ראיתי להרב הפ"ת שמואל דהכריח בגירסת הגאונים מודייקין כש"ס דפשיטא ליה בתו' דעל שפת הגב לכת' מחלוק' ע"ש ו"א אף לפי גירסתנו ה"ל דברי הרמב"ם ז"ל ולא הכריח מזה לביקור הגירסא כיון דמייקין דעה"פ לדעת רב הו"א אמרו הסב"ר כהכר ועיין כשי' רבינו הרב המופלא קדוש יאמר לנו כמה"ר חן' עטר ז"ל בס' ראשון לציון) :

תוס' ד"ה סבר אביי וכו' ולא דמי וכו' פי' דלא תימא דאביי לא הדר ביה מכח פירכת רבא ולהכי הוא דקאמר אביי לקמן דז' ע"א סיכך על גבי אכסדרה כשרה דאפרין פי' תקרא יורד וסותם אבל אי הוה מורק לרבא הכא דבעינן מניעות ניכרות לא הוה אחר התם דכשרה ושאיני התם דמ"ל דהנהו ניכרות כינהו ודייקי לה מדקאמר תלמודא הכא סבר אביי ודוק דייקא נמי דהתם כסיכך ע"ב אכסדרה דלא קא פריך ליה רבא בעינן מניעות ניכרות בדפריך ליה הכי אלא פירכא אחריתי :

ראשונה קשיא אלא ודאי דגירסת רש"י היא ע"א דהיינו מדמה
 ובגדלאה מהתום לדעת רש"י ואין ראיה מהש"ס שבידו רחב
 דכ"ס ג"מ לא מדמי כ"כ ברש"י אבל ודאי אינו אלא כ"א -
 והרב ארז מישור שהביא הגירסא שלפנינו סתם ולא פי' אי
 ס"ל כר"ת דאם הכין כך ק"מ מ"ט רש"י הכא אם לא שנתק
 לפרש כמ"ט ואכתי קשה מה שהקשיתי מכל' לרש"י לפרש כך
 בין שגירסתו בגירסת ר"ת ואפי' לפי גירסת מדמה נרחקו
 התו' הכא לפרש מכל' ל"ט להכין כך במשנה מכ"ט לגירסת
 ר"ת ולזה כתבו בכבוד דלפי' קמאי גרים מדמה וכ"כ הרשב"א
 בחי' לגזיר כו' ומה שנסאר לנו להעיר הוא אם לפני התום
 היתה גירס' רש"י כנסחת מדמה למה לא כתבו שם פי' הקונט'
 כדרכם ואם היה לפנייהם בגירסתו למה לא הקשו מ"ט רש"י
 בסוכה כקושית א"א ז"ל :

כ"י אתא הלכתא לשיעורא כדדרכה בר כר חנה וכו' וקשה
 והא חסיק דמיעוטו ומקפיד עליו בזיהה דרכין משום
 רובו דמקפיד ואי הכא קאמר מאי דק"ר ולכסוף חזר משום
 פירכת שיעור נמי דאורייתא הו"ל אלא כי אתא הלכתא וכו' וז"ל
 דהמקשה דקא פריך חזינון דאורייתא נכחה הוה ס"ל רכי היכי
 דריכויא דכשור דשמעי' מיניה דאיכא חיצא בכשור הוה אפי'
 מיעוטו ומקפיד עליו הכי נתיבא דאורייתא דמרכינן מיניה
 חזינא בכשור הוה אפי' כמיעוטו המקפיד דכיה קרא ואחשבי'
 ככשור ולא הוה ידע להאי דרבי יצחק והמתיר תירץ ליה
 שפיר דאוצטרך הלכתא לשיעורו וכוחו כמו שגילה א"כ
 דהלכתא אתא לרובו ומקפיד עליו וזילוי מקרא לא מנינן
 למילף אלא כולו ומקפיד עליו ולא רובו וטעמא דלא אייתי ליה
 הא דרבי יצחק משום דהאי ניחא ליה דהווכר בה שער בהדי'
 וחש שיכין דאכשור קאי רבי יצחק וריכויא דכשור לא ילפינן
 מיניה אלא כולו והוא לא הכין הכי למאי דהוה ס"ל דריכויא
 דאת הוה רומא דכשור ולהכי קא פריך שיעור נמי דאורייתא אז
 הכין כוחו ותירץ לו כי אתא הלכתא לר' יצחק דאחר דבר
 תורה רובו ומקפיד עליו וכו' דמדאורייתא לא הוה מרכינן אלא
 כולו דשאני שיעורו מנפשו עכ"פ ובר רביה קרא לא מנינן
 לאוקומי ריבוי אלא כבדר הרששון שהוה כולו ומקפיד עליו
 ואתא הלכתא ופירש דגם רובו ומקפיד עליו ומדרכין הוה
 דגדור על מיעוטו המקפיד וכו' ואל תתמה היכי מנינן לעשות
 חילוק בין רובו לכולו הא ק"ל רובו ככולו הא ליתא דהא מנינו
 בפרק הערל דע' מחלף בין רובו לכולו ובהכי ניחא כמה
 דקרוקים דאיכא למירק כהאי סוגיא ודוק ווהו לשיטת יש
 מפרשים שהגיהו התום ז"ל ס"ל דכשור אפי' מיעוטו חונקיה
 נאז"ב ובהכי ניחא מ"ט רש"י כר"ה ניחא אחת קאורה
 ומקפיד וכו' ואמרינן לקמן גזרינן על מיעוטו
 המקפיד ע"כ ומה כ' לומר אם להוריע דהמקפיד לא קאי
 כפי זה הו"ל אלא דאדרבא עתה ס"ל דהוה הלכתא אפי'
 למיעוטו אמנה לה"ש א"א א"ש דרש"י גילה לנו סברת המתיר
 מה שגילה א"כ אלא דהמקשה לא הכין לא דרש"י בעירובין
 לא כתב שכ כמו שכתב הכא ודוק ולדעת התו' דרמו ק'
 פירושא איכא למימר דהמקשה הוה ס"ר הכי כדכתיבנא
 וחירש לו התרין ריכויא דשיעור לא הוה אלא כולו ואתא
 הלכתא ואוקי אפי' רובו ומינה ד"כ בכשור לא הוה שמעינן
 מקרא אלא כולו ולפ"א אתא הלכתא לרובו בכשור ומינה גת'
 ר' יצחק לשיעור דהוה רומא דגופא וק"ל :

כ"ט אתא הלכתא לשיעורא כדדרכה בר כר חנה וכו' וקשה
 והא חסיק דמיעוטו ומקפיד עליו בזיהה דרכין משום
 רובו דמקפיד ואי הכא קאמר מאי דק"ר ולכסוף חזר משום
 פירכת שיעור נמי דאורייתא הו"ל אלא כי אתא הלכתא וכו' וז"ל
 דהמקשה דקא פריך חזינון דאורייתא נכחה הוה ס"ל רכי היכי
 דריכויא דכשור דשמעי' מיניה דאיכא חיצא בכשור הוה אפי'
 מיעוטו ומקפיד עליו הכי נתיבא דאורייתא דמרכינן מיניה
 חזינא בכשור הוה אפי' כמיעוטו המקפיד דכיה קרא ואחשבי'
 ככשור ולא הוה ידע להאי דרבי יצחק והמתיר תירץ ליה
 שפיר דאוצטרך הלכתא לשיעורו וכוחו כמו שגילה א"כ
 דהלכתא אתא לרובו ומקפיד עליו ולא רובו וטעמא דלא אייתי ליה
 הא דרבי יצחק משום דהאי ניחא ליה דהווכר בה שער בהדי'
 וחש שיכין דאכשור קאי רבי יצחק וריכויא דכשור לא ילפינן
 מיניה אלא כולו והוא לא הכין הכי למאי דהוה ס"ל דריכויא
 דאת הוה רומא דכשור ולהכי קא פריך שיעור נמי דאורייתא אז
 הכין כוחו ותירץ לו כי אתא הלכתא לר' יצחק דאחר דבר
 תורה רובו ומקפיד עליו וכו' דמדאורייתא לא הוה מרכינן אלא
 כולו דשאני שיעורו מנפשו עכ"פ ובר רביה קרא לא מנינן
 לאוקומי ריבוי אלא כבדר הרששון שהוה כולו ומקפיד עליו
 ואתא הלכתא ופירש דגם רובו ומקפיד עליו ומדרכין הוה
 דגדור על מיעוטו המקפיד וכו' ואל תתמה היכי מנינן לעשות
 חילוק בין רובו לכולו הא ק"ל רובו ככולו הא ליתא דהא מנינו
 בפרק הערל דע' מחלף בין רובו לכולו ובהכי ניחא כמה
 דקרוקים דאיכא למירק כהאי סוגיא ודוק ווהו לשיטת יש
 מפרשים שהגיהו התום ז"ל ס"ל דכשור אפי' מיעוטו חונקיה
 נאז"ב ובהכי ניחא מ"ט רש"י כר"ה ניחא אחת קאורה
 ומקפיד וכו' ואמרינן לקמן גזרינן על מיעוטו
 המקפיד ע"כ ומה כ' לומר אם להוריע דהמקפיד לא קאי
 כפי זה הו"ל אלא דאדרבא עתה ס"ל דהוה הלכתא אפי'
 למיעוטו אמנה לה"ש א"א א"ש דרש"י גילה לנו סברת המתיר
 מה שגילה א"כ אלא דהמקשה לא הכין לא דרש"י בעירובין
 לא כתב שכ כמו שכתב הכא ודוק ולדעת התו' דרמו ק'
 פירושא איכא למימר דהמקשה הוה ס"ר הכי כדכתיבנא
 וחירש לו התרין ריכויא דשיעור לא הוה אלא כולו ואתא
 הלכתא ואוקי אפי' רובו ומינה ד"כ בכשור לא הוה שמעינן
 מקרא אלא כולו ולפ"א אתא הלכתא לרובו בכשור ומינה גת'
 ר' יצחק לשיעור דהוה רומא דגופא וק"ל :

דף ט"ז עין ע"א ותניא רז' בן כתיבא וכו' ק"ק אמאי
 איצטרך לאתויי הכרייתא דרובב הא
 מדרכי יעקיבא שמעינן לכולא מילתא וז"ל דאיצטרך לאתויי
 דכרי רובב דמפרש דכרי ר"ע דמחגיגה הוא דקא גמר
 כהיקשא דאי לאו הכי הוה מני למיגמר מקרא דחב הבכות
 וכו' לה' תרתי הוה שמעינן מלה' הוה ילפינן איסור הכאה
 ומתמיכות

ח"ר עין ד' קונדסין וכו' רואים וכו' הכא אשמועינן
 חידוש נר' יעקב אב"ע שחם עגולים אמרינן רואים
 וכריתא דלעיל אשמועינן חידוש לרכב דאפי' מרכובים פוסלי'
 ואל ידע בעיקר דאשמועינן חידוש לרז' אב"ג דלית הלכתא
 כותיה דהא כחא דהיתרא עדיף אפי' למאן דלא ק"ל כותיה
 קמי' למיחייב לאשמועינן כדאשכחן בפ"ק דביצה דקפריך
 לתקורא וכי תימא כחא דהיתרא עדיף וכו' ע"ס :

דף ה"ע"א והכתוב ומהה עלה אל הלהים וכו'
 וז"ל דמפיקוה מדבר בכתת תורה
 והקב"ה ירד על הר סיני וא"כ משה לא עלה לשמים אלא להר
 סיני שהיתה שם השכינה - הרי אמרו ז"ל כתוב אחר אומר
 מן השמים השמיעך את קולו וכו' וכתוב אחר אומר וירד ה' על
 הר סיני הא כינר תלמוד שהרכין השמים עד למעלה העשרה
 על הר סיני וכו' וכפ"י קא פריך שפיר דמסת' עלה עם הקב"ה
 לשמים :

והכתוב ויעל אליהו בסערה פי' דהשמיע דאליהו
 גופיה עלה גופו ונשמתו ותירץ לו להטעם
 מעשרה פי' שם הכיה גופו ועלה וכו' וכו' וז"ל שטיח גופו
 בגלגל חמה שבחון שיצטרך אליו לכה לעלה יקח אורו :
הפסח מרובה וכו' ואפי' למאן דאמר שפיקא דאוריית'
 לחומרה דאורייתא לח מנינן למילף מכלים
 ונעביד לחומרא דלא הוה חומרא אלא חומרא דלית לחייה ספק
 משא"כ הכא דהוה חומרא דלית ליה קולא דאפ"י דהפיר קרא
 להיות כו טעמא ולא חזי' למיעבר טפי וכן הוה דפ' אין דורשין
 אז ילפינן חבב הבכות לחומרא דלית ליה קולא דשחא הוה
 מייתי חולין לעזרה וכן הוה דתורת כהנים דכי יזוב רמה
 ימים רבים שהביאו התום ז"ל :

דף ו' רש"י ז"ל כדי רביעית וכו' לגירסת רש"י
 במס' גזיר פרק ג' מינין דל"ח
 דגרים כגירסת ר"ת ז"ל ת"ק לא תרמי להו' איסורי נזיר וכו'
 דלגירסא זו אכילה לכ"ע ככותי ולא פליגי אלא בשתייה דת"ק
 סבר לא גזרינן שתייה האכילה ומשנה אחרונה ילף שתייה
 האכילה מה אכילה בכזית אף שתייה בכזית וכפ"י מה שפירש
 רש"י כאן דמרכינן אכילה משתייה הוה דלא כמאן - ויש גושט
 דהכא הוכרח לפרש דכי הכי היכי דליהונו העניני דומים אהרדי
 דכולהו משערינן כהו מילתא אחרייתא כדכתבו התו' ז"ל והתם
 כנזיר פי' לפי הגירסא שהיתה לפניו ועדין ג"ע :

(אד"ב) עין בארז מישור כנזיר דהכיבא כ"א ברש"י דגרים
 מדמה וכן נראה מהתו' הכא בשמעתין וכעירובין
 דף ד' דלפי' רש"י גרים מדמה אלא שכתבו דר"ת מנא כהפרי'
 ישנים לא מדמה וא"כ שגירסת רש"י היתה מדמה לזה כתב
 הכא דאיכא ת"ד דאכילה דשמועינן כמ"ט התו' בכיבוד לדעת
 רש"י הכא וכעירובין ואף לגירסת רש"י חזינון וכו' לדעת
 ולומר דכונתו דת"ק היינו"ט דהשתא לחומרה וכו' חתמי
 לשתייה דהיה הכל כרביעית גם אכילה כמטענה ראשונה דלא
 ענכיס וכו' אלא מדמי הכל לאכילה בכזית וקטא אכילה וה"ה
 שתייה ומשנה ראשונה קטש שתייה וה"ה אכילה וכוה אתי שפיר
 מ"ט כאן איכא מ"ד אלא דוה רוחה מרא עין מה שהק' בארז
 מישור ועוד אי רש"י גרים כגירס' דר"ת מנ"ל דאיכא מ"ד יפרש
 כר"ת דאכילה כ"ע ל"פ וכטעמא לגירסא אחרת מוכרח
 וכיור בש"ס אמנה לגירסת מנ"ל ועוד רבאוקורו לא מלתיס
 לשתייה נראה דשתייה דינו מופרד דהוה רביעית ולא מדמה
 שאר איסורי נזיר לא והוי למשנה אחרונה שתייה נמי היא
 בכזית ובטעמא לר"ת דהוה ת"ק דמטענה ראשונה ל"ק - ולזה
 ז"ל בך לא מדמה אכילה לשתייה אלא שתייה לאכילה אמנם ק'
 20 ר)()

קדשי מסכת סוכה דוד

וקסמיכות חג הסוכות קוד ילפינן דבעינן סוכה עשויה לטע
חג כדגמרינן כמי שהאזן קרא אחרונה דקמייתא בתר הכי
להכי איתיה תלמודא דבדרובכ למימרא דאינטיק ליה כוליה
קרא ודוק:

גאה"ב נראה דה"ל דמאי דגמרינן בתר הכי לאו תמילת
תעשה אלא הסמיכת חג הסוכות ובמה שכתב
ביחא כשהקטולב"ט והוצרך ללמוד מקרא אחרונה ולא תירץ
דתרתי גמר מקרא דהא אינטיק כוליה קרא וכן נראה מדברי
התו"ר מה חגיגה דאי לא הכי הוה דרשין סמיכת חג
הסוכות אמנם מדברי רש"י כדע"ס הסוגיא משמע דלא דרשין
האי סמיכו מטעם דאחרונה דקרא לומר הכי עשהי כתב דכתיב
סוכות לה' נראה דלאו מהסמיכת קרא ועיין להרב פני
ישוש כחידושו ו אפטר לומר דרעת א"ל זל דמ"ט רש"י
היינו כתחילה דרשין לא הוה ידעינן דמצי למיגמר הסמיכת
חג הסוכות דהוה ס"ל דאחרונה דקרא הכי אמנס לכתר דהכי
דכרי לזכב דשמעינן מינה דאינטיק לכוליה קרא הא לאו הכי
הוה גמרינן הסמיכת חג הסוכות אנו לומדין דלא אחרנין
דאחרונה דקרא הוא וזוה גמר בתר הכי לכ"ט ולא תמילת
תעשה גמר ו והר"ן כדע"ס שפעתינן לא כתב כדע"ס אכל
אין נראה לומר ככונת א"ל זל על זה האופן דאי לא שהכתיב
דכרי לזכב הוה סבר דר"ע יבא לו מלה וא"כ היה מקום
להקשות דמיגמר תרתי כדגמר בתר הכי ואין כן האמת דמש
תמילת תעשה הוא דגמר אמנס מהסמיכו ליכא למיגמר דכך
אחרונה דקרא כה"ט הר"ע לזו הכי דכרי לזכב לאורי
דכוליה קרא להכי הוא דתתא ולא תמילת לה' לומר הוא
דנפק ליה והסמיכות אחרונה דקרא הוא אי לאו דדרשינן ליה
לשם חגיגה ולומר דלוק ביזו התו"ר לתרין כמ"ט א"ל ולעולם
דלחר האמת מהסמיכות לא גמרינן מידי אלא כתבו הס"ד
וא"כ תמילת ח"ט כמ"ט טעם תמילת לכ"ט תמילת לה' דקרא
כמ"ט רש"י דאין דכריהס חורים בן):

דף י' ע"א תכלל דתנא קתא סבר אפי' שאינה
ראויה לדירה פסולה פי' תנאי קרא
טסין ותיני ת"ק דמתני' סוכה ע"כ סוכה העלוונה כשרה
והתחתונה פסולה משמע דלא אשכח דכשר לתחתונה בשום
אופן דלא"כ הו"ל לטלובי ולחיתני ואם אין הכשר בעלוונה
התחתונה כשרה ודוק:

שם כי אתא רב דימי וכו' כתב הר"ט זל וזל ותלמודא
דפרין לשחאל תמוס דמצי לשנויי מתני' והכי ארחה
דתלמודא וכו' יבש דכרי כאורך ודכרי זל קסיס להולתם
לכאורה דארבא ריוקא דמתני' כותייהו הוי:

גאה"ב כותבו כמ"ט כהרף ועיין בב"ב זל טס ואין
לומר דכיון דכתב הר"ט ש אין דייה סרוחה יותר
מזה וא"כ הוי באינה ראויה אפי' עג' הדחק דתוורו רבנן
דתחתונה כשרה וא"כ כיון שכן הוה דלא כחאן דהא אינו דהא
חזינן כמ"ט דכיון כתחילה דכאינה גבוה הוא דפסלי רבנן
ולא הוי כתיבה ראויה כלל אלא דלזו היה יכול הדוחה לומר
דזו היינו כתחילה דלא ידעינן דרבנן מכשרי באינה ראויה
כלל אמנס בסוף דידעינן דאינה ראויה כלל תכשרי רבנן גם
זו אינה ראויה כלל דדייה סרוחה הוי ואתו דלא כחאן ועיין
להרב קרבן בתנא שכתבשה דכריהס הרא"ט הללו ומה שנדחק
לתרין):

שם ע"ב אמר ר' אהרן ושחאל וכו' הרב"ט זל כתב
דקינותות לא אסרי אלא בעשרה טעמים
ונקליטין אפי' גבוהין עשרה מותרת דלא הוי כסוכה בתוך
סוכה ויתתא דהא מסקינן דקינותות אפי' פחות מעשרה
ונקליטין דוקא פחות מעשרה אבל עשרה משוכא אהל
דקביעא הוי לגבי כולה ולגבי קינותות לא קביעא ודוקא כולה

הוא דכשרה אפי' עשרה וחרב סמ"ט זל כתב דארחיא מוגוא
דהכא תכח סוגיא דלקמן דשליה פרוקין דמסקינן דסוכה עשויה
כחון דרף פסולה לפי שאין לה גב וכו' וקשה דכתיב דמסקינן
התם דרשינן אהל"ס לאו כאהלים אהני לן האי לנקליטין
שאפי' גבוהין עשרה לאו אהל כינהו ובגמרא ת"מ לית לן ראייה
למידחי סוגיא דהכא לנבינן קינותות דלא אסרי אלא בעשרה
וזל דמסוגין דהכא כתיב מוכח דפשטא דמתני' דקתני קירש על
גבי קינותות היינו בעשרה דוקא כדפרישה תלמודא תעיקרא
ס"כ בעשרה ולא דייק לאוקומא כפחות מעשרה אלא תכח
דיוקא דההיא כדיתתא מריוקא דנקליטין וכו' ארחיא דך דינא
דההיא כדיתתא מתני' דלקמן לא דייקין מינה מירי ופשטא
דמתני' בעשרה כדס"ד מעיקרא ותרע דהא כיון דמסקינן
במתני' דלקמן דהעושה סוכתו כחון דרף פסולה דרייק חייב
רב יוסף התם להתייר כבילה שאין לה גב אפי' גבוה עשרה
א"כ מוכרח לאוקומי סתמא דמתני' דהכא כרבנן דהתם וא"כ
נקליטין דקתני הפא מתני' דכשרים אפי' בגבוהים עשרה
ומינה לקינותות דדוקא כשגבוהים עשרה וסברא היא דאי
אינס גבוהים עשרה אפאי הא הו"ל לקו דוקא דנקליטין דאית
כוה חרא לטבותא וחדל לרעותא דנקליטין אין להס גב
וגבוהים עשרה וקינותות אינס גבוהים עשרה ויש להס גב
וכדכתבו התו"ר זל דרעת המקשה כד"ס או קבועי:

גאה"ב וז"ל לפי דמה שאמרו שם דלשנוי אהל"ס בבבזר
מעשרה כמי שהאל"ס הוה היינו דוקא לפוס תאי
דרחיק לאוקומי נקליטין כפחות מעשרה וכן נראה מהה טפסין
הרח"כ זל כדן סוכה על גבי סוכה כשחאל דפחות מעשרה
לא מיקרי אהל אפי' דסוכה קביעא כמ"ט כמ"ט ופיין
בהר"ט שם ועיין בהרשב"א כחידושו בהאי סוגיא ת"ט
דרעת הר"ף זל ומשם באר"ט ת"ט ה"ה לזכרי דהר"ט זל):

דף י"א ע"א רש"י ד"ה ואין גידולן מן
הארץ וכו' הוקשה
ליה זל דיוקא דרישא דמתני' אריוקא דסיפא דריוקא

דסיפא נעשה כדניא דרישא ודוק:
שם ע"ב ושחאל אמר פסולין לעולם איכא למידק
למ"ט התו"ר זל כדע"ס מחילתין ד"ה דאורייתא

דטעמא דלא קתני סוכה שהיא גבוה וכו' ימעט וקתני פסולה
דילמא טגי איניש לומר דמעט לתחילה אבל דיעבד כשרה
ולהכי קתני פסולה למימרא דנרף למעט וזי לאו הכי פסולה
א"כ תאי ראייה מיתו שחאל הכא דפסולין לעולם מרהול"ל
תלזין וכו' יפסוק דאי הוה תנא יפסוק הוה משמע לתחילה
דוקא ודיעבד כגון אי הוה שבת ולא מצי למיפסיקיהו דכשרה
ללבוש איתו גלית ולהכי קתני פסולה ולעולם אם תקנה
תתקנת ו ותו איכא למידק כדכרי התו"ר זל תאי דקאחרי
דאי הוה תני וכו' דארבא השתא איכא למיטעי דמאי דקתני
פסולה הוא פסולה ולא מהני לה תיקון משום תעשה ולא מן
העשוי והא קמ"ל תנא דאפי"ג דליכא פיסול בגופה אלא
מחמת גובה הסכך אפי"ג פסולה וליכא למימר דטפי אית
ליה לתנא למיחש עלי' לטעות להתייר ולתימר דכשרה הסוכה
מלחום עלי' לטעות פסולה הא ליתא דלא אחרנין הכי אלא
בפיסולא גלא אחי לזי קולא אבל הכא אחי לזי קולא
דמשכתא לה שאל יביה לו כי אם זאת הסוכה ואתי לבטל מנהו
דאורייתא ולאכול כלי סוכה וזל דיתם גבי סוכה שאני
דאי הוה תני ימעט הוה אמריא דלכתחילה קתני אבל כדיעבד
שכד דמי כי הכי דלא לבטולי מנהו דאורייתא ולאכול חון
לסוכה ולהכי הוה מפרשינן הכי משא"כ הכא דאפי"ג דהוה
תני יפסוק לא הוה מכשרין דיעבד משום דניצית חוכת מלא
כוא ושב ואל תעשה ידקיך ולחחר מצי למיפסיקיהו משא"כ
גבי סוכה שאם אנו אומרים ונתין לחחר אחי למיכל היום חון
לסוכה

קדשי מסכת סוכה ד"ד

ביום א' ומביאה ביום א' חמה ולנית כל ח' דקפיה לאו דוקא
אלא ר"ל שאם לא הקריב כא' והקריב באיזה יום מהשנה
וק"ל:

דף נ"ג ע"א תוס' ד"ה

אשה היתה בור'
וכו' וזל וכו' כפי
פשוט דברי התוס' זל נראה שלא תירצו אלא קושיא שניה
שהקשו מה"ס דיריך דפריך כ"ט דאע"פ דקול ומראה וכו' אין
בהם מעילה איסורא מדרבנן איכא וא"כ היכי היתה בודרת
וע"ז תירצו דלאו דוקא אלא כלומר היתה יכולה לברור ואינה
רשאה מחמת איסורא משא"כ לפי הירוש' דמשמע מדרבנן
דבוררת תמס דפריך היך בוררת האיכא מעילה ומשמי דקול
ומראה וריח אין בהם משום מעילה עדין קשה מההיא דפריך
כ"ט דמעילה הוא דליכא הא איסורא איכא ונריך לומר דס"ל
להתוס' דפליגי הירוש' וסובר דאפי' איסורא ליכא זה אנו
יכולים לומר הנס שהוא דוחק דהו"ל התוס' דבר זה דהירוש'
פליגי עם ס"ס דילין כה:

(א"ה"ב) גמ' דברי התוס' כפרק כמה מדליקין דף כ"א ר"ה

שמחת בית השואבה מורים כן שכתבו והא דאמרי'
בוררת אשה חטין לאור בית השואבה לא שהיתה בוררת אלא
יכולה לברור ומיהו בירוש' דייק מהכא דקול וכו' דבר ברור
דס"ל לרפתי הירוש' בוררת ושם לא הקשו מההיא דפ' כ"ט
ה"מ נראה דקשה להם לדעת התוס' אמנם לרפתי לא היתה
בוררת - גם התו' כפ' כ"ט דף כ"ו ר"ה מעיל' הוא דליכא
כתבו תימא דכפ' ההליל תימא אשה בוררת וכו' וביירוש' דייק
וכו' ודאיתוי' שם להרב ח"ה דפי' כונתם דר"ל חילולי הירוש'
היו הפרשים שלא היתה בוררת אמנם לבריר הירוש' קשה ע"ש
ולפי' אתי שפיר הויה דשכת אמנם דהכא נריך לירחק דהיה
שתירצו שאינה בוררת היינו לדעתם ונח נדעת הירוש' ודברי
הרשב"א בחירושו מורים כן שהק' תימא היך כהניתי וחזור
זה ות' בירוש' וכו' ואין זה מספיק דהא אמרין כפ' כ"ט וכו'
וזל דבוררת לאו דוקא ועיין להרב קרבן העדה דפי' הירוש'
דמוהר לברור ולא העיר ככל זה להזכיר דברי התוס' עכ"ל
אלא דקשה דאי אופטר לומר דפליגי ס"ס ירוש' בזה שהרי
משנה ערכה כפ' חשילין פירות דס"ל ע"א שלהכת של הקדש
לא כהנין ולא מועלין ופי' רש"י זל דהבס דאין מועלין להביא
קרבן עכ"ז אסור ליהנות מדרבנן הרי להדיא דהגם דמראה אין
בו מעילה משום דאין בו חמאס עכ"ז מדרבנן אסיר ולא חגי
פליגי הירוש' על זה - וליכא לתימר דהיה דשלהכת לא כהנין
מיידי ליהנות חנוף השלהכת דוקא אמנם לענין ראייה לראות
לאורה היכא אשכחן דקאסר תנא דמתני' ליתא רבין דטעמא
היו חסום רלית ביה חמאס וכפי' רש"י זל כפ' א"כ ח"ה ל'י
ליהנות חנופה או לאורה - ועוד בה דלמה לן לומר דפליגי
ס"ס דילין עם הירוש' אלא היכא דלא אופטר לאשוויבהו - וכו'
דכונת התו' זל דקודם שהביא דבור' מרעש הקשו דמה שהקשו
ותירצו דבוררת לאו דוקא אלא היתה יכולה לברור כלומר זהו
פי' תמי דקתני בבדייתא אשה היתה בוררת וזה הפי' עכ"מ
הבין הירוש' כבדייתא ועל זה פריך הירוש' כפי' מה שהבין
כתחילה דאפי' מראה איכא מעילה היכי היו עושין אכוקות
אלו ולא חמאס לברור שחא יתנו מהאור בני אדם ותברור אשה
חמים וכונא כיון שאם תברור וכונא הויה מעילה גמורה
הו"ל לברור שלא לעשות דבר זה אכוקות גדולות כ"כ באופן
שיכולה אשה לברור וכו' שחא יבטלו בני אדם ומשני קול ומראה
וכו' אין בהם מעילה כלומר וכיון דליכא אלא איסורא דרבנן
משום איסורא דרבנן לא גזרו שלא להדליק כ"כ לגזור שחא
תברור וכונא כיון שאפי' תברור ליכא אלא איסורא דרבנן
לא גזרו ודוק הטב:

(א"ה"ב) דכרו התוס' הכא יכולים להתפרש הכי אמנם דבריו
התוס' דשכת שכתבתו לכאורה נראה דא"כ כונתם
הכי דהא בתחילה תירצו דבוררת לאו דוקא ואח"כ בתכרומיהו
בי"ט וכו' כנראה דלהירוש' דבוררת מיידי ואיפשר לומר דשם
דלא עלה על דעתם קושיא ה"מ דף כ"ט היכי הויה יכולת
כפשוטו לתנס הכא דנתקשו מההיא דפ' כ"ט ס"ב ס"ב דלא
תימא דפליגי הירוש' דחייבין לומר דכן ס"ל נמי להירוש' ככ"ל
להלן לדעת אה"מ וזהו אלא דק"ק על דברי התו' זל דכירי'
לא אהך מתני' דהליל אמרו בן דבן אמרו שם תמי לא היה
חצר כירושלים שלא היתה תאריה מאור בית השואבה הני
יכולה אשה לברור חמים לאור המערכה ולא היו מועלות לאור
דא"ר יחאפי' כן לוי הריח והמראה והקול אין בהם מעיל' ע"כ
נראה דלאור המערכה של מוצב קאמר וכן פי' הרב קרבן
העדה אכל' על מתני' לא ק"ל כלל ונראה טעמו חסום דשם
לעיל מזה אמרו תמי מכלאי חכמי כה"ג היו מדליקין הנרות
שכפשים ומכלאי חכמי כהן הדיוט היו מדליקין הנרות שבחוץ
ופי' הרב קרבן העדה דמכלאי חכמי כ"ג היו מדליקין המנורה
ומכלאי חכמי כהן הדיוט הן המנורות שבשחא בית השואבה
וא"כ מעתה ליכא קושיא שאף שלא היתה חצר כירושלים שלא
היתה תאריה וכמא דהיה אשה יכולה לברור בבדייתא דהזכרה
בס"ס ריבן דלא מעיל' בירוש' ח"ה ח"ה בבגודי כהן הדיוט שכלו
אין בהם מעיל' דה"מ דילין כפ' כ"ט דקירושין בבדי כהנים
שכלו מועלי' בהם היינו בבדי כ"ג וכמו שהכריח א"ל בנימוקין
לחם פסחים דכ"ו על דברי התוס' שם דס"ל דגם בבדי כהן
הדיוט שכלו מועלים ומירוש' הויה הו' סיעתא לא"א זל קתת
דלא הקשו ולא מועלין לא בשביל אור המערכה דאינו סיעתא
גמורה כיון דלא חייבין דהביאו ברייתא המוזכרת כ"ט דילין
דהיתה יכולה לברור לאור בית השואבה דאיפשר דס"ל לירוש'
דלא היה חגי' כ"כ אור לבדי שיתכל לברור ולזה לא הקשו -
אמנם נראה דהתו' ס"ל דמכ"ש א"ס לאור המערכה היתה יכולה
לברור משום דהמוכח הויה גבוה זא אמר וכו' המזרחי הויה
כמוך מכ"ש לאור נרות בית השואבה שהיו גבוהים וקו' הירוש'
קאי ב"ט על אור בית השואבה והקשה לא מעלו או דתו' היתה
גירסת' יכולה לברור לאור בית השואבה וא"כ אדרבה מעתה
מהירוש' הויה הוא סיעתא לכתתם שם כפסחים דף כ"ו דגם
בבגדי כהן הדיוט שכלו מועלים ככלל דלפי דברי התוס' זל
טוב ראיתי מה שהדריך א"ל בדרשותיו כענין זה ע"ש:

מסכת מגילה

דף ח' תוס' ד"ה
עד שיכתוב אשורית וכו' וזל
דאינה כשרה לקרות אלא
למכרין בה דין הוא שלא תטמא את יחיד' אבל היכא דכתבי'
אשורית כשרה אף לשינוס מכרין ומה דין הוא שהטמאה את
הירים דכריהם כל' דהא לשנואל דס"ל פ"ב דף ז' ע"א
דינותי כשר לכל - וכ"ש אשורית היכי קאמר שמואל דף ז'
ע"א דאינה מטמאה את הירים ומוברח לומר דלא אמרו דכר
זה אלא למי שסובר דמטמאה את הירים ולרייה הוא דמחלקין'
הכי משא"כ למ"ד אינה מטמאה כלל:

מסכת הגיגה

דף ב' תו' ד"ה
לא תהו בראה וכו' זמ וכו' והא
ליתא וכו' וכשמיענה מן הדא
מתני' דקתני ליבטל והלא לא נברא העולם אלא לפי' ואמר
ר"ט כל שהוא חנוה וכו' פי' הרי דכירושלמי מיייתי דאיה מהאי
מתני' דירין מדקתני והלא לא נברא העולם אלא לפי' דמשמע
ליה

ומשמע אפי"ן דעכר ולא סמוך מעוט לא חזי לסמוך כזו אלף ודמי כדאמרן ;

דף י"ז תו' ריה

אף חב הסוכות טעון לינה וכו' כל פירות וכו' וא"כ הא סמי נפקא מהתם ולא צריך האי היקשא ;

שם פסח טמי אין צריך קרא טי דנפקא מופנית כבקר וכו' ;

שם גמרא רגל כפני עזחו הוא אפיא למירק אדך לא אסיק ארעתיא חתמי' יתקני דלעגין תשלומין זיק וזה סוים . תו איכא למירק אומרן אלא חצתה למאי הלכתא כתיבא רחמנא לחג הסוכות משמע דהוה נמיא ליה אי קוה גמיר היקשא תמכ הסוכות והא קשיא חב חצות למאי קלפתא פתביה ;

שם תו' אף חב הסכת וכו' התו' זל כתבו היינו כדאכז דלא דריש ופנית וכו' ותימא לי א"כ מהיכא קא דריש לביכורים דטעונין לינה כדאיתא התם כר"ה ד"ד ואי אמרינן דדריש להו קופנית א"כ אחאי אנטרין ליה הכא היקשא התוספות זל עצמן כפופה דף מז ע"כ הקשו למחן דדריש כל פירות אחאי אינטרין היקשא דיהב הסוכות ותירצו לפי דרכם : זל דע"פ מ"ח מוכח מדברי ריש זל גמיר התם דר"כז דריש ופנית : זל נראה דר"כז דריש ופנית כל פירות שאתה פוגע וזוה מפיק להו לביכורים דטעונין לינה ואנטרין היקשא דחב הסוכות הכא לשכנית הימים דחב הספות דביעין לינה כל ז' אפי"ן דלא הקריב אלף צ"א דכי היכי דחב חצות פנינן לינת כל ז' וא"ל לר"כז כדאמרין כזבחים פ' דס' חטאת דנ"ו ופנית פבקי עשאן הכתוב כולם פקר אחד זעש דקא חטיוו דופנית הוא דדריש מחן דדריש כל פירות התם בר"ה . והיינו היקשא דאקשויה קרא לחב הסוכות כדרי חב חצות לענין דכעני ו' לינה כח חב חצות ואילו מכל פירות לא הוה מצנין לחילף לחב הסוכות אלף יום אחי מטעמא דקרבן . והרשב"א זל בחידושו למס' סוכה מוכח מדבריו : ואף למ"ש התו' זל כר"ה דלא כביעין אלף לילך אחד של לינה אש הקריב כיום א' ואם לאו טעון לינה לילה א' פיוס הקריבה ולא כל ז' והנרצו ליטב מאי דאיתא בהחלויל ההלל והשחמה שחנה זעש מ"ח אף לדכפיהם איכא למימר דאיו הכל פירות לא הוה שחפנין אלף אש הקריב כיום הקבוע בזמנו טעון לינה אבל לתשלומין מנ"ל . דדילמא כיון דלאו קא חייתי ליה אלף לתשלומין איתו טעון לינה חירי דהוה קפס טמי למ"ד דאין טעון לינה התם כפסחים דצ"ה דטעמא הוי כיון דלא הוי אלף תשלומין פכיתכו התו' עצמם להכי אנטרין היקשא דחב הסוכות ;

דף י"ז ע"ב איתא אלמא כזט קצירה בזס מני אוכא וכו' ותמיה לי לרעתיה דהרמב"ם

זל פ"ק ר"ט גיעתייה דסופרים דקצירה מותרת כזט מדאורו' מה יענו בסוגיא ערופה כהאי ואופא לחומר דהכי קא פריך דכיון דלא אתא קרא אלף למישרי קצירה כזט לא חזי רבנן לאסור והיינו דקאמר מו סמי פ' הא דאשרירי רבנן מטעם שמיא יונענע משתת זט ואי לא אתא קרא אלף להכי לא חזו רבנן לנזור ועדין דע"ב ;

(אה"כ) עיין למורי הרב בז' פי' תנ"ה מ"ש כזה מקרב דבר משה ומקרב ראשון לניין זל טוב ראיתי בס' ראשון לניין ודבריו זל הם הם מה שכתב א"ל זל לתרבער דהתכ"ס ולא ידעתי למה לא הזכירו ;

דף כ"ג גמרא ע"ב ואלא עשאוה כעמא חת אי הכי תכני הוואה בזו

פי' דהא קול חרב הוי הוא כחלל ולאו דוקא כלי התכות אלף

לית דעבד חצות אפ"ל וכו' ובתר דאיתי ראיא חתמי' דידן דעבד חצות אפ"ל חייתי ראיא חתמי' דהאמר כל שהא חצות וכו' אינו נושא אשך פמועד הוי כהדיא משמע הדכרי הירושלמי דמתמי' דידן חתמי' דעבד חצות אפ"ל . ולרירי חזי לי לתרן קושייתם הראשונה תיעורא דלמא חייתי ראיא מהאי קרא דלא תהו בראיה הוי לאטמועין דאפי"ן אקייס חצות טו"ר ומטעם לא תהו בראיה וכו' ועיין מ"ש בפ' בתרא דתנילה בס"ד ;

(אה"כ) לא תצאתי לו פתוח וכול על דלכדין אונסם נ"ל דהקיא דתנילה דמוכר ס"ת לישא אשה היינו אפי' קייס פו"ר וכן משמע טפ פתמות המוסקים ועיין בה"ל כה' גלכיס מ"ש בפ"ת התו' לתרן קושיית קרב ח"ה זל ומספ' באר"ה דגבול יש להם למצות פו"ר ושם כתב דאפי' לכני נח יש גבול ע"ש ועיין מ"ש התו' בהפ' שבת דף י' ע"כ ד"ה והתיב' חנין לסיוד דכתבו דאפי' קייס איכא חסום ולעריב אל תנח ידך וכתבו דהס"ס נקט טעמא דסיודם חסום דאיכא למ"ד בימות דכיון דקייס פריה ורביה תו לא צריך א"כ ג"כ נראה הכי אלף דאשה לומר הכי כחשבה מטוס איכא מ"ד ומה"ש"ם נ"ל דמוקי לה דאשה וקנה וכו' ליכא קנת ראיא דהו"ל לאוקמוהי בעבד רמ"ד כ"כ חזון על הסירוס להא לא אוקמוהו דיעבור מטוס לכני עור אונסם למ"ד דאינו חזון יש לרקק למה לא אוקמוהו בעבד ונראה דכיון דחצות אפריה זרביה להכי לא אוקמוהו גם לקושיית התו' וכו' שם דהו"ל למינקט מטוס פריה ורביה נראה דס"ל שם דעבד חצות ראי לא הו"ל לתרן דהוה מוקי לה בעבד כחשבתה פה ולא כמו קפיתכו בניטין דת"א דעבד אינו חצות אפריה ורביה ;

שם דף י"ד ע"א הו"ל גמר ושכח וכו' מהכא חס' דאיכא זילותא טמי לומר

לא למד כלל חלומר למד ושכח ואלו כרש"י זל פהשת חמיני כפ' ויטעמ' משה ויטב פנינו הודי' ולא כזס לומר שחעתי ושכחתי וזל דאפי' חשה דלמד חפי ההכורה איכא זילותא טמי אש שוכח השאלו לא למד דהלומר חפי' אינו שוכח באומרו זל ; **דף ס"ו** אפקיה וכו' וחמיהו טמין עולוס דמורא אמרו ליה מ"ש כי חמיהו לא קתת חמיהו ; וכתבו התו' זל להודיע לו שאין לו זילתא למ"ט יותר מאשרינו . הוזכרו התו' זל לקרש הכי דקא למה יתחייב מ"ט טמין פולסו דמורא דקא לא עלה על דעתיה דמ"ט טעמא כזה דקא קראו קא חזויה להודיע ולהכירו יתפדך כדקאמר לקמן ואתא מדככות קרש וכו' דגול מרעבה וכתה קראי ותו יש לרקק אומרן אמרו ליה מ"ט כי חמיהו לא קתת וכו' דהכי הו"ל אפקיה וכו' השום דלא קם מקמיה אלף ודאי דקא רמחיה לון מהאי טעמא אלף לקראו' שאין לו זילתא וכו' ואח"כ אמרו ליה אמריה בעלמא ולא יתחייב על זק מתלות וכוה לא יקשה מה שחשקה מהרש"א זל ע"ש ;

שם דף י"ז ע"ב לטעון חמ"ד דסמיכה גופא פלוגי קח"ל דכשבות הוא

דפלוגי . ופלוש כהמ' בינה וכו' זעש ואיכא למירק דהוי רכי ויחנן דלא כחאן לא כרז ולא כרז בר יהודה דגדסינן התם אחר רז' לא נחלקו כ"ש וכ"ה על הסמיכה עצמה שברך על מה נחלקו על תקף לסמיכה שמיטה שבס"א א"כ וכו' אומרים צריך ע"כ קא קמן דמה סבר כתבך לסמיכה שמיטה פלוגי ומ"ש בסמיכה עצמה פלוגי וא"כ רז' דלא כחאן . וזלד"ס ל' לרבי יוחנן דרבי יוסי ס"ל דגם כשבות פלוגי ועל כרחין לחומר הכי דהא אפי"ן דס"ל כ"ש דלא מעכבא תקף לסמיכה שמיטה עכו' חודים כ"ע דערין טמי לסמוך בזמן שחטתו והיכא דתננה למעבר סמוך לסמיכה עדין טמי ואם לאו דס"ל דאסור מטוס שבות אחאי קא פסקי קוצאין שלמים ואין סומכין עליהם

תחילתה וזהו אשר מיהרת לחסות תחת כנפיו ולזה לא תהיה מעופה כמו שאר הדברים שמאחרים לבא ולזה שפיר קא גמור הש"ס כל הדברים שצריך לומר לברים מדכרו נעמי לרות דנעמי לא היתה חושבת אותם לגיורת עד שאמרה לה כל הדברים הנאמרים באמת לברים וקבלה עליה הכל ואפשר שזהו שכיון בועב באתרו תשכורתך שלימה וכו' כלומר מומן הראשון שנשאת למחלו לא מפכשו מהטעם האמור ומלבד כל האמור שהוא אמיתות הדברים ל"ק קושיה הרב ז"ל דהו יכולים לומר דמיקרי מיהרה מה שבאה עכשו ולא המתנה עד זמן ימי דוד ושלמה שהיו ישראל ברום המעלות וכל הכא להתגייר באותו זמן לא היה לש"ס כמ"ט הרמב"ם ולזה לא היו כ"ד מוקבלים גרים באותו זמן ובעו ע"ה כרה"ק שהיתה חיה עד זמן תלכות שלמה שכן אמרו ז"ל כסא לאס הטלך אם התלכות שהיו רות כמנא שחיתה עד אותו זמן וזהו אשר מיהרת רמון לה שמיהרה כדי לנאת תלכות בית דוד :

מסכת בתובות

דף ג"ב ע"א תוס' ד"ה כמותך תלתא וכו' וק' מוה' ד"ב דמאי ראייה מיימו כפי חש"כ הרא"ש ז"ל דמאי דלא נריך לכתוב וחד לייטויה הטעם שאעפ"י שכתבו תלתא חכ"מ אחרי' שהפני שהיו סבורים לזנותם תלתא ואח"כ לא חתמו לא שנים לכך וכו' וא"כ מאי ראייה מיימו מבי דינא דשאני הוה דאין בית דין פחות משלש ראעפ"י שלא כתב וחד לייטויה ליכא למטעי אבל במחבת תלתא לעולם אימא לך דהויא עכובא ונריך לכתוב ואחר לייטויה ועיין חש"כ הרב פ"ח ז"ל בליקוטיו ויש לומר דהתו' ז"ל ס"ל דכשכותב כבי דינא אף לכתמלה אין צריך לכתוב וחד לייטויה וכפי זה מיימי ראייה במדרגות עב"ל וכפי דבריו ז"ל מתוך אמאי לא הכריחו התוס' ז"ל דאיייתם מדקאמר הש"ס תו לא צריך דמשמע דלא בעו למכתב וחד לייטויה אלא שח"מ דמההיא ליכא ראייה דמנין למימר דטבי קאמר תו לא צריך לעיכובא אבל לעולם דנריך לכתוב וחד לייטויה לכתמלה ולהבי לא מיימו ראייה לא מדקאמר ודינא כ"ד הק"ף ודוק :

דף צ"ז מתניתין מן הנישואין מוכרת שלא כב"ד וכו' כתב הר"ן ראייה מוכרת אלא למונות וכו' וקשה דא"כ היכי קאמר הש"ס תהו דתימא למה מן האידוים דלא נפיש חן דירה וכו' אבל גרשם דנפיש חן דירה אימא תיביע חן וכו' היכי מצינ' למימ' הכי הרי אלמנה מן הנישואין דנפיש חן דירה ואעפ"י כן קתינ' ר' שמעון דאין לה למכור שלא כב"ד אלא מנוכות ולא כתובה לדעתיה דהר"ן ז"ל - ויש לומר דהוה אמיןא דשאני אלמנה מן הנישואין דטובא לה עבדו לה ראי שרו לה למכור שלא כב"ד גורמין לה הפקר מנוכות ויקר להכי הגב' דנפיש חן דירה כיון דנזנא לה הזק מזה למנוכות דקחן לא מישיבין לחן מש"כ גרשה דלית לה מנוכות הוה אמיןא תיביעו חן קא משמע לן :

גמרא אבל גרשה וכו' אימא תיביעו חן וקנת קשה דלישמעינן גרשה ולא לישמעינן ארוסה ויש לומר דהוה אמיןא דדוקא הניא הוא דלא ס"ל לנ' שמעון דלא חייש להכי מש"כ משום שחא תכובה וליא כבעל ושייך גבי ארוסה הוה אמיןא דחייש לה ר' שמעון ואיזיל ונודעה דארוסה תשכור שלא כב"ד קא משמע לן :

דף צ"ה ע"א ברינו' היתה כתובה ארבע מאות וזו וכו' ונראה לי דאם הוא איפכא דמכרה לראשון שיה הנה ורינר במנה ושלש' אחרי' מכרה בדקדוק האחרון בטל כתי דהא מאי דמכרה לקמא א"כ

ה"ה כלי עץ ברכת הרמב"ם ז"ל פ"ד מה' טומאת חת והאי טעמיה הוה כדכתבו התו' ז"ל ד"ה טעמיה וא"כ אדם המקבל טומאה מחכה כפי הזאה גוף' ואלמנה תניא חותכה ומטבילה טעון מטבילה אין הזאה גוף' לא ובהכי לא קשה דמהאי ברייתא ליכא טעם פירכא לטעמיה דילמא חותכה אין טעון פי אם מטבילה אבל הטעמיה ביעיא גוף' ומאי קא פריך וכהני' כוונ' לרובנו דקא פריך אדם אחנס אטעמיה ליכא פירכא עכ"ה ברייתא גס מההיא התני' דלעיל דקתינ' ר"א אומר יטבולתו דמשמע דדוקא מטבילה ולא הוה גוף' דמנין למימר דלא אתא ר"א אלא למימר דלא בעי לטבילה ופריך אלא עשאיה כטמא חת כו' טעון ולהכי לא בעיא הוה גוף' לא היא ולא הנוגע בה כק"ו דלא יכסה ביה חומר' טפי מידרה : וזה לדעת הרמב"ם ז"ל דס"ל דמכר הרי הוא כחלל אפי' עץ ולדעת התו' ורש"י ז"ל כ"כ עיין הכ"מ ז"ל הלכות טומאת חת :

(אה"ב עיין כס' ראשון לזיון דפו' לרש"י דקושיה הש"ס קאי אטעמיה וקשה ככ"ל) :

מסכת יבמות

פרק החולץ דף מ"ח ע"ב מפני מה

וכו' מפני מהו עתון להכניס תחת כנפי השכיבה - אמר ר' אבהו ואי תימא ר' הניבא מאי קראה ישלם ה' פעלך וכו' אשר באת לחסות תחת כנפיו - ופי' רש"י ז"ל והתו' ז"ל אשר הדרת ולא אחרת ע"כ והקשה הר"ף ז"ל וקשה שהרי שבה בארץ מואב בשואה עשר שנים חלה בגיור עד עכשיו שהזירה נעמי לאז' ואין לומר שמהי כתביירה אלא שלא אמרו לה הלכות גרים עד עכשיו דבגמרא תחמע דעכשוו כתביירה דיליף דאין חרכין ומדקדקין מדכתוב ותרא כי תתאמת וכו' ותמלך לרבר אליה - ועוד נאמר הנה שבה וכו' שבי אחרי יבמתך - והנה הרמב"ם ז"ל בפ"ג מאסורי ביאה כתב ז"ל אל יעלה בדעתך ששהוון המושבי את ישראל או שלמה שנקרא יוד ה' נשאו נשים ככריות בביתן אלא סוד הדבר כך הוא וכו' ואם איש הוא כורקין אחריו שחא עיניו נתן באשה יהודית ואם אשה כורקין שחא עיניה פתנה בכחו' מחבורי ישראל וכו' למיך לא קבלו כ"ד גרים בימי דוד ושלמה בימי דוד שחא מן הפחד וכימי שלמה שחא מפני התלכות והטובה והבדולה וכו' ואעפ"י כ"ד גרים הרבה היו מתגיירים בימי דוד ושלמה כפני הדיוטות והיו כ"ד חושטין להם לא דוחין אותן ולא הקרבין אותם עד שתרצה אחריתם ולפי שאיני שלמה וכו' והדבר ידוע וכו' ולא ע"פ כ"ד חשבן הכתוב בחלו הס כותיות וכו' ואיסורן הס עומדים ועוד שהוכיח סופן על תמלתם וכו' יעש ומעתה לעולם גיורים מחלון וכליון לרות וערפה וכשואה אלא שלא היה ע"פ כ"ד לחקור אם תכליתם היחה כדי להנשא לבחורי חמד מחלון וכליון או לש"ס ולזה כשראתה נעמי כי ערפה בשני דברים שמארה לה כי חזרה אל עמה ואל אליה חששה שחא רות כ"כ כיונא בה לא לשם שמים היחה כותיה תחילה אלא לנשא למחלו כנוי יבמתה שהוכיח ערפה על תחילתה שלא כתביירה החילה לשם שמים - ולזה תחילה מחדש לומר לה כל הלכות גרים וללמדה כל החומרות שיש בהם לחקור אם היה תחילתה לשם שמים ודאי תקבל הכל עכשיו הגם שטל הטעם שאין לה לנעמי כן לתת לה והיא בדלי לרות ש"מ דמתחילה לשם שמים נכתובה שהוכיח כותיה על תחילתה לא כמו ערפה ולזה ותמלך לרבר אליה כיון שקבלה הכל - וזהו שהוריע לה כעו כטעם דבריו דלא מעכשוו שנחשב לה שנתגיירה אלא חקורם שהוכיח כותיה על

כפ' ויפא עור שבע שנים אחרות מה ראשונות באמורה אף אחרונות וכו' וזל דהתם חוכמתי אנו לדרוש שוין לטובה מאחר שבאו הדברים נ"כ בדברי לכן כאומרו בעברה וכו' עור ו' שנים אחרות ולכן א"ל שיהנה לביעותא ולפחות היה מניח הדבר פתום והיה אומר עור ו' שנים ותו לא אלא ודאי התנס לאידך גיסא שיהיו שוין לטובה משא"כ התם :

(אה"ב) הנאה בתו לא"ל זל מיוסין על מגילה וסוטה אכן כלינו ומקורעין דלא יכלין כתבא לחיקרי וחזו הוית דהא איכא שירים שירי ברכה אמתית ויהי מה אשיתם דוברות מר מיש למיעוטא דברים העומדים ברומו והיו לכרות כל ריבור וריבור מלתא אלבשימו וקירא ידעני בה רבנן ללא מילתא אור יקרות :

כפ"ק דסוטה דף א' ע"א אר"ש בר עמח כי הוה רפח ר"ל בסוטה

אמר הכי אין מוונגן לו ללמד אשה וכו' באן כוונגן ראשון באן כוונגן ב' הקשו התוס' זל אמאי לא תירג הכי במס' מ"ק דוח ע"כ אמאי דקאמר שמואל חותר ללמד אשה בהש"מ שמואל יקדמו אחר ופירך והאמר שמואל בכל יום ויום כת קול חכרו' ואומרת בת פ' לפ' וכו' אלא שפא יקדמו אחר ברחמים ע"כ אמאי לא תירג באן כוונגן א' וכו' והניחו הדבר בתימא בסוטה ובמ"ק - ולעירך דהתם לא מני לתרוגי הכי דקאמר שמואל בכל יום ויום השמע דמייירי אפי' כוונגן ב' משא"כ בסוטה דדייק ואמר ארבעים יום קודם ביצרת הולד דמשמע בהריא דמייירי כוונגן ראשון אלא דהוה ה"ד דאפי' כוונגן ב' נמי ופירך לו דרוקא קאמר משא"כ ההיא דמ"ק דמשמע שאין בת קול זו תלויה ביצירת הולד דקאמר בכל יום ויום :

דף ד' ריש' ד"ה תרע דכות תולה לס תראה ותלמוד וכו' כותו זל דאין

לפרש שבוכת בן עזאי לומר שתלמוד תורה כדי שאם תשתה תמצא כמה לחלות שהצלתה וכות דתורתך אבל אם לא למדה שמואל האמר דאע"ג דעשתה עבירה ולא הו"ל זכות דתורה אעפ"כ ניצולת העשה בהנה ובהנה לכך צריך ללמוד תורה - א"כ מאי קא פריך הש"ס וכותא דמאי איליתא וכו' והא בהדי' משמע מתתני' דאבותא דתורה וק"ל :

דף כ"א ע"א תורה בין בעירובא וכו' ולעב"ד כר' ר"מ מורי דלעולם מאי דקתני

מגינה היינו מן הפורענות ומאי דקתני לפי שעה היינו כוזה העולם שאינו אלא לפי שעה ולזה קתני מה נר אינה מגינה אלא בשעתה אף תורה אינה מגינה אלא בשעתה ומדדייק הלא למיתני הכי ש"מ דהכי כותות ולזה סיים בתורה וקתני ואומר בהתהלכך וקשה מאי ואומר הכי הראיה חכמה למה איננו פרוק תו לכולי האי אלא ודאי שבוכת התנא לומר לנו דמעלת התורה המתונה היא דקתורה מגינה אף בקבר וכעפ"ז משא"כ התנאים דוקא בעפ"ז שהוא כמו שעה אחת ואפי' מרוק נמי המשל שהביא שהיה מהלך באישון לילה ואפילה היא הנשמת כשכחה בעפ"ז ועדין אין בידה לא תורה ולא תורה הנה הוא דומה לאותו האדם שהיה הולך באישון לילה וכו' והוא התיירא מכל הפחדים הנזכרים נודתה לו נר היא המצוה של המילה הנה ניצול מן הקוצים ומן הפחדים ומן הכרכים שהם יסורי העול שהם מניחים מחיטים שוכים ועדין הוא התיירא מן המייה ומן הלפטים הם הטיבה ומייליה דתורה בין בעירובא רעסיק בין בעירובא רלח עסיק בה לא מצלא מלכא כיון שעלה עמוד השחר דהיינו רובה לתורה ניצול ג"כ מחיה רעה ומליסטים והיינו אם יהיה עוסק תמיד בתורה דומיא דהאי גברא דאית ליה אור היום דכל זמן דאית ליה אור היום הוא שהוא ניצול מחיה רעה וכו' אבל אם עליו עור לילה ודאי שיחזור להתיירא מהנו' ה"כ העוסק בתורה אם ישאר עוסק

אינו בטל המקח משום דעדין יש לה ליקח יותר ודירה חכמה לא ריהא מפסדת אותה הדינר מהה שיש לה ליקח אבל במכר האחרון לא כשאר לה ליקח אלא כ"ט ומכרה מאן לזה האחרון בטל וכן מוכח מדברי רש"י זל והתוס' להחן בשמעתין וכפי זה מאי דקתני מתני' כבכחא אמעשיית היתה כתובהה מנה ומכרה שוה מנה ודינר בחנה חכמה בטל לאו דוקא דה"ה שוה נוסה ודינר בחנה ודינר אלא חירוש לר' שמעון הוא דנקט הכי דאף עפ"ז דאויל מכרה קיים ועדין בס' בית שמואל אכן העור ס' קמ"ג שכתב שאם מכרה שוה בשוה הנם דמכרה יותר המכר קיים ומייתי ראיה מדאמרינן בחשן המשפט לפנין שלח יבש : **דף צ"ט ע"א גמרא** אבל הכא בניגור מנה א' אטו מנה אחרון וכו' וקשה ולשמעו עינין מיפא ולא ליטמו עינין רישא הול דהו חמיקא דשאני הכא כסיפא דטעוהא כפורתא הוא דאמרינן דרוקא כריתמי מכרה בטל ולא כריתה נוס"כ הויא דהוא טעוה כ"כ שוה מאתי' בהנה אפי' כריתה אמתית מכרה בטל קא משמע לן :

ביסבת גיטין

דף נ"ז מעשה בת' ולדים וכו' דרש להם הגדול שבהם אמר ה' חנשאן אשיב וכו' אשיב הפגולות ים לאו הנטבעים ע"כ הקשה הרב משכמות יעקב דכיון שנתן להם שכל לקרש שמו יתב' מה נהפיקו ודאי ה' ישיב את שבתם ות' עפ"ז דברי התוס' זל שכתבו לראיה אכדו עצמן ותישטין מהיראין מיוסין כדאמרינן אלמלא כדוה להנניא וכו' - עור זל לעב"ד מאי ראייה הביא להם חפסוק זה למה שנסתפקו הם אם נקראים האבדים עצמם או לא - מריא דפסח הכתוב הוא שה' מציל האדם חתני שני אריות ונחמטול של ים ולטובצי ביים ונביעי למחון חפסם לשלום כאשר שמענו כמה שניצלו וכרברי דזל כמה לאין חקר ואפי' נהך דרשא דרדוש שהיא להשיב שבתך לפה"כ איכא למימר דהיינו כשאירע להם הענין שלא על דם אלא על פי אמתו יתב' ולא על ידיהם - ולכן נראה דאיתתן מן הפסוק היא על זה האופן דלעולם הבינו הפסוק כפשוטו כדאמרן שה' מציל חסדי אריות כמו שהגיל דלמלא ומציל לטובעים ביה כרמו הסו' וכפ"ז דרית הגדול שכרם היא הכי למחן שנסתפקו אם נקרא תאבדי' רצית או לאו שפיר כשיט להו סהך קרא דבשלמא אם הנטבעים כים לא היה איפשר להם בשום אופן שינצלו כמו חיי שהורג עצמו ביד' שארי הוא בחייו להרוג עצמו או כמו ענין שאול שאמר לנר עמלקי שיהרגהו שהוא בעל בחירה והו הנקרא מאבד עצמו ומוסם הכי הוצרכו לתרץ על שאול שחא יסרהו יסורין קשים המתו ולזה מעטו הכתוב מאומרו אך את דמכס וארזל ידול כשאול ת"ל אך אמנם ככה"כ שהפילים עצמם שיכול הקב"ה יתעלה שמו לעשות להם נסים להשליכה היה בו פירק לארץ אחרת וינצלו איכס נקראים מאבדים עצמן לרעת אלא המציל עצמן מאדם רע בחייו ומפיקים נפשם ונזופם כ"ד ה' שאם ירצה שב יכול יעשה להם נס וינצלו ואם לאו הטוב בעיניו יעשה והוא המתית והו כונת ראיית הגדול - וכאותו חומור עצמו ענין ירדת השבטים לתוך הים ומסרו עצמן לברוח מהחזרים ומסרו עצמן להכניסם כה' צוארם בתוך הים כמאמר זל והקב"ה הגילס - ויש לרקק פה"כ אף היו מאבדים עצמן בידה אלא ודאי כדאמרן :

איתא כסו' מס' גיטין והיתה לאיש אחר זה גרש רשעה מחייו ויה הכניסה ולזה קרייה קרא אחר שאין מעשיו הנזכרים כמו הראשון וכו' ושמע דלישנא דאחר היו שינו לביעותא וכן השמע בני מדאמרינן פרק אין דורסין גבי אלישע אחר הוא יכו' זעש וקשה ממ"ש רש"י כפי החומש

וידוי מעשר ה"ח כוטה היו מופנה ונמדין מופנה חזרי אחר
וכו' ה' נתי לתא דהא כתבו התום דככה"ג דהלמד אינו
מופנה אע"פ דהלמד מופנה לא נמדין כדכתבו במס' נזיר
וכתבתי דכרייה למעלה . ואינו תמיה איך תלה פוקי סריקי
בעמודי עולם ולא ידעו האי חילוק דין מופנה מזד למופנה
מכ' נדדים ;

דף מ"ו ע"א

מאי פירות אילימא וכו' אלף משתת
אזקן ואסרים וכו' אלף חנות וק"ל
דמהכא משמע דעת ס"ס דוקן לא מצי להוליד ואלו היתם
בחס' שבת פ' שמינה שרצו דק"א ע"א קאמר הס"ס הן הן
שהמיוזבי לבערותי פי' שאע"פ שהיא זקן מצי להוליד על ידי
סמינים והסברו חייב וכו' ע"ש וא"כ הכא מצי נמא דלפולס
פירות הם בניס וגם זקן מצי להוליד ולא היה ליה לידחק לפיש
דפירות הם חנות . וזל דהכי קא פריך אי אמרינן פירות היינו
בניס אשמועינן ח"כ על כרחך דקא קפדא תורה דוקא אמאן
דהוא דאוי להוליד וכיון דקפדא תורה על זה לא מצינן למימר
דה"ה זקן דרילמא דוקא תאן דהוא דאוי לילד באתיה טעיה
דהיינו דגופו עננה ראו לילד שלא עב סמינים דלא מוקמינן
אלא לרובא דרעמא דלא ילרי כלה ואסרים . מש"כ התם
בחס' שבת דאיתכרוד לן מקרא פ"ה במופני תאן דהוי דוקא
דאוי לילד דהא רבי קרא דתקון וברות מפרס אחר נפרס וזקן
טעמא הוא דבעינן לומר דמתוך השום דאין כמותו דאוי
להוליד וקרא לא מרבי אלף מי שכתותו דאוי לילד דהיינו סריס
וכדאמרינן דוקן ג"כ איכא כמותו מי שראוי להוליד עב סמינים
אמרינן דמיכ מש"כ הכא אי אמרינן דפירות היינו בניס
ולזה קאמר קרא דבעינן בנחל זקן דוקא שאינו עושה פירות
לא תצית אמרינן ה"ה מצי מי שיש במינו שמוליד עב סמינים
דדילת' דוקא מי שראוי להוליד באתיה טעיה וכן נראה מדברי
הרשב"א בחידושי' לחס' שבת שהקשה אמאי דקא בעי תלמוד'
לאוקומי לם בזון הקשה דמאי ש"א זקן ומידן דה"ה דברע
זקן סמינים דמפרס אחר מפרס גורת הכתוב הוא וטעמא משום
דכל כיונא בו כלומר בתוך שבתות מוליד וזה מפרסו אין
דיכר שהיה סריס מתהילתו ונראה כמפרסו עכשיו ע"כ הרי
ג"ך דדוקא בהיכא דיכר וכו' מש"כ בתפרס אחר מפרס עב
סמינים . וגם ג"כ דאיה תעיקרא דהוא בעי לאוקמה בעיקרה
אלנבא דה"ך כדוקא דרוק . אי"ל דל דתריץ הס"ס תירוק דאוי
נמי אסרים וק"ל .

דף ר"ב ע"ב

וילף אמירה ק"ק דמאי אולמיה
דהאי אמירה האמור' כוטה מהאי
אמירה האמורה נבי מעשר דהאי רסוטה קאמר בפשיטות
דבכל לשון מש"כ אמירה דמעשר וכהא דקאמר תלמודא
לקמן ולויס בנפיהו כ"ל . וזל דשאני האי רסוטה דהאי
אמירה מיומרת ולא איצטרביא לגופה שכבר התחיל לומר
והטביע הכהן את האשה ולמה איצטרך עוד לומר ואמר
הכהן לאשה והו"ל לסימניה למילתיה דקרא ומילת ואמר הכהן
היא לבני צורך או הו"ל והטביע הכהן את האשה ואמר וכו'
ולא היה צריך לומר אל האשה אשר ע"ב שמעינן מינה ואמר
אל האשה בכל לשון שהיא שומעה מש"כ בוידי מעשר לזה
הוצרך למיגמר מסוט' וזה לדעת הת"ובן נלמדברי הרמב"ם
דהלכות סוטה . ואיפשר לומר לדעת רש"י דהכי הוה מקובל
בדיניהו ואשכוחה אקרא ;

שם

וילף חלוים וכו' ה"ח למיפרך ולויס בנפיהו מכ"ל
בדלקמן לא דעדיפה מינה קאמר ליה דאע"ג הוה
פשיטא האי דרשא דלויס דדוקא כלשון הקדש אע"כ לא
ילפינן מנייהו לוידי מעשר שכתוב ביה עניה וכו' וק"ל ;

שם

מפני מה תקנו תפילה בלחש וכו' אע"ג דמקרא
קלא הוא בראמרינן בפרק אין עומדים מחנה ומנה
היא מדברת . ה"ח מצי למימר תקנו וקאי אאבות העולם
דתקינן לה בקדמותה וכודאי דאינו הכי תקנו ומנייהו גמרא
מנה ;

שם

התם ניכסוף וכו' מהכא משמע דמי שעשה עברה
גדולה תמריס ועשעי' שמונה להתודות בפני העם
להתכפר לו ענין גדול כזה וזל"ע בזה קצת על מ"ש הרמב"ם
הלכות תשובה וכו' ש' הלכות י"ה ב"ד ;

דף ר"ג ע"א תוס' ד"ה

וענית ואמרת וכו'
וראיתו לבעל דמת
שמואל שתירץ תמיתה התום זל וזל יום לתרץ דניחא ליה
ללמד עניה ואמירה דמקרא ביכורים מעניה ואמירה דלויס
דהמה מופנה מכ' נדדים דלא הו"ל לכתוב אלף אמירה וכן
נבי לויס אלף ללמוד נ"כ מש"כ ואמרת לפני וכו' אינו מופנה
דבעי לגופיה . והא רילף כוטה וידוי מעשר אף דאמירת
אינה מופנה ע"כ שם בניס וטה מופנה דכתיב ב' בפעמים
ואמר הכהן וכו' וכו' מופנה תזד אחר למדין ע"ב ואני אומר
אחר החמילה ואישתמיטתיה מ"ש הרי' במס' תע"ב דביה"כ
דהו"ב תיבות כאן וב' תיבות כאן נמדין היטייה אע"ג דלא
הוו מופנים משום נד ואז"ל הכא דהו"ד תיבות וגם דמתו
משום מש"כ הדיא דלויס דלא דתו ממש דהכא קאמר וענית
והתם ועניו ויהא ואמרת והתם ואמרו . ותו דהא כתבתי
לפיל דנ"כ עניה איצטרביא ליה ולא מופנה היא . גם מה
שכתב דמש"כ דנמדין מוטטה דאע"ג דאיצטרך הא נבי
השפיעה

תרומה ודוק:

פ' האייתו בקדש דף מג ע"א

אחר שלח נעשה עד וכו' איבא למידק אחאי לא קא פריך לא
 מ"ט רבי ר' שילא ולא האי טעמיה דרב וכפרט דרכי רב
 קדמו וכו' תימא דרביעיה דרב כסדרתו מפסט פשיטא ליה
 תלמודא ומשום הכי לא קא בעי לא מ"ט דבי ר"ש י אי הכי
 אחאי כי קא משני אנטרין לחיב טעמא ל"ט רב והא מפסט
 פשיטא ליה טעמו כרישא דמלתא ותו יש לדרקא אחאי
 אנטרין להאריך אלף מעתה קדשיאשה כפני שנים ולא אחר
 ליה אתם עדי ה"ל דלא הוו קידושין ו והא כיון דפשיטא ליה
 ללא בעינן אתם עדי אלף גבי הודאות וכדפי' רש"י ז"ל ולא
 קו"ל להקשות אלף הכי אולימא משום דלא אחר לקו אתם עדי
 והא קא חוו לה וק"ל ולקושיא זו ז"ל דקנה כפר יודע מ"ט
 קר"ן ז"ל בשם הרשב"א ז"ל דאע"ג דלא בעי שיאמר להם אתם
 עדי מ"ט בעינן שיהיו סס הוונתין בפני המתקדשת דאי לא
 כיון שקדשה כינו לביטול והעדים קיי אחורי הכרזי ולא ראתה
 אותם שאלו לומר מטעם היותי כז' ולא סתכא דעתה דכ"ע
 ידעי שאלו קדושי בלא עדים וכו' ודאי לטחן כוונתכוונה וכו'
 ועש ומעתה אי הוה תלי טעמא לקושיות כבראה לבר והיה
 אומר וזרי ראו הוא מטעם דאע"ג דקאי לא ידעייה כהם כיון
 שהבעל ידע כהם ודאו מאחורי הכרזי הוו קדושין כיון דכבראה
 תליא מלתא ומשום הכי אנטרין להאריך ולומר אלף מעתה
 קדש אשה בפני שנים וכו' כלומר שהיו מוונתין סס ודאיתיה
 אותם המתקדשת ;

ולקושיא

א"ל דהנה המקשן ס"ד דלא קאחד רב
 שלח נעשה עד אלף איבא דאלף שנים
 דאחר מקש נעשה שלח לתת הקידושין ביד האשה או לתת
 המצות ביד המלווה וההקיימת וכמהרת השלימות כן לכדו
 והשני מצטרף עם אחד להעיד או שלח שלשה שלוחים א' מהם
 נעשה שלח ושנים עדים וקמ"ל רב דהבכ דשלחם קבשלח
 בתורת שלוחים יכולין להצעות א' שלח והשנייה השליחות על
 ידו והשאר יהיו עדים כיון דסברא קא' ולא בעי' לומר לעדים
 אתם עדי אבל לעולם שיהיו שנים עצמן שניהם שלוחים ושניהם
 עדים או שלשתן שלוחים ושלשתם עדים לא ובסתיוע בזה מוכח
 הסברא דכיון דשלוחו של אחד כמותו הו"ל בגופיה שא"כ
 כיון דהכתיב א' מהם שלח והשאר נעשו עדים קרי חזוין בהם
 השליחותם שנים וכיון דלא נבחרה השליחות אלף עז' א' מהם
 לא הוו האחרים כגופו ולעולם אס' לא שלח כי אס' שלח א' אפי'
 רב תורה דבעינן שני עדים אחרים ואינו מצטרף עם א'
 להעיד וכפי' רב שיהי דפליג ואתר אין שלח נעשה עד פליג
 אפי' כדיון וכו' דלעולם אפי' שלח שנים או ג' כולם שלוחים
 ואין א' מהם יכול להיות עד כלל ולזה לא נודע טעמו דר"ש
 אחאי אינן יכולין לעשות א' מהם שלח ושנים עדים או
 כשהיו שנים א' מהם שלח וא' מצטרף עם עד אחד אלימא
 משום דלא אתר לקו אתם עדי וכו' כלומר דאי ס"ל לר"ש
 בעלמא דהתקדש בפני שנים לא בעינן שיאמר להם אתם עדי
 חאי טעמיה הכא אחאי אינם יכולין לעשות א' שלח וכו'
 עדים דמלתא דפשיטא היא דפני דבקר השליחות קא על יד
 א' מהם תו ל"א הוו בגופו ומכאן זק חזר בו תמה דס"ר
 וקאמר אלף לבעולם רב ס"ל דשלח נעשה עד כפל גוונא דאפי'
 נבחרה השליחות על ידו נעשה עד ואם היו שני שלוחים שניהם
 שלוחים ושניהם עדים ואם קים א' מהם הוא שלח ומצטרף עם
 אחר לעדות וטעמא דרב דלא לגווי מלתא יותר קא' להיות
 השלוחים הם עדים ולא חייס ל"ט ר"ש דתכפ סתתכו הקידושין
 ליד האשה כו כפרק במר שלוחותיהו ושנים אח"כ חצנתן
 עדים על מה שראו שנתקדשה וכו' וכו' דרכו זה לעולם ר"ש
 מודה

השנייה דחזר של שותפים אין קנין זה חוס וכו' הכי קא
 מכיזא אי אחריון כיון דיש לה חלק בה כי אחיה ליה תהיה
 על השלח רעתה להתקדש ואינו כפי' כיון דנמא ליה לקדשה
 אקניו אקני ליה מקום באתו שלח וקניא ליה א' דמלא כיון
 דשלח זה אינו שלה לבד אלא רעתה להתקדש ודחיה בעלמא
 היא ע"כ וכדפי' הר"ן ז"ל אינם מוכני דכחאי קניא ליה דכרברי'
 בעלמא לא קניא לא כסף ושטר וחוקק ומלח ליישב דהכונה
 דכיון דיש לה חלק בו בכל חלק ומלק מהשלח דקא לא יודע
 חלקו החלקה מי אחריון דכונה באונור תהיה על השלח כלו'
 בקש אופן שאובה בו והוא כפי' כיון דנמא ליה לקדשה ודאי
 מכיל חלק הכונה לו במקום שיכחו הקידושין כדכידור בעלמ'
 וקניא ליה הקידושין כדקול גבי עירובי כחצר השותפין שגח
 א' מהם ולא עירב דהכיל רשותו להם כדכידורא בעלמא
 כדאחריון התם בעירובין דף ט"ו ו"ה דכונתה א"ר דחוי
 קא דמחיל ליה ואין רעתה להתקדש ואע"ג דאיהו ודאי תקני
 לה באופן הכי קיא לא ניחא לה ;

דף מ"א ע"ב

הא למה לי קרא מיר"ט וכו' נפקא
 וכו' הפסוק כס' מר דרור ז"ל וז"ל
 דמאי קושיא דלמא רחב"א גופיה ההבא נפקא ליה וכו' יליף
 ר"ה בבטיין וקידושין נעש מה שזכרנו הוא ז"ל לישב ו לעד"ן
 דתציקרא קושיא ליהא דאי מההיא נפקא ליה א"ל הו"ל
 להכשיר בעבר קרא נעשה דלא פכיר לא אבן ברית וכו'
 בן ברית הוא כדאית' במ"ט גיטין דף כ"ג נעש מקרא דמחוטב
 ענין עד שואב מיתוך והמיקא לי מלהא על המחבר ז"ל איך
 אישתימיתיה הוביא דגיטין וכו' ;

שם גברא

סר"א עבר דלאו בר היתירא וכו' אבל
 ככדי וכו' ותמיקא לי מלתא דקא תתני'
 ערוכה היא ומייתי לה ה"ס כהמ' גיטין דכדי שתרם אפי'
 ברשות ישראל אין תרומתו תרומה ור"כ הכי תיסק ארבעתין
 למיטעיה כהכי ומתני' כוונת ככרוכיא דלא תצין למעבדיה
 שלח ;

ואפשר

לומר ויתורן נמי קושית ס' מר דרור שתמה
 וז"ל הדיכי לא אסיק ארבעתיה מתני' דתרומה'
 דקתני תרומה גוי הוא תרומה וא"כ להכי אנטרין קרא דסר"א
 וכו' כדקאמר ה"ס כי היכי דלא ניחא דה"ה דמצינן לנעבד
 ליה שלח משום הכי אנטרין ג' וכו' ועש והוא דהמקשן ידע
 להך מתני' דקהי דתרומת כדדי הוא תרומה ואעפ"כ לא חש
 לטעיות דהא קחוינן דקתני מתני' דתרומות פ"ג רכדרי שתרם
 סל ישראל אפי' ברשותו אין תרומתו תרומה ס"ה דלא מהני לן
 איתיה בתרומה דכפשה להויתו שלח דכע' עד סיקה מצווה
 ועשה כהשלח והוא ס"ל וכן הוא האמת דמקאי קרא דגם
 אתם הוא דמצינן ליה הך תלא דאע"ג דאיתיה בתר' דכפשה
 לא מהני דכענין שיהיה בן פריך וכו' פריך אקרא והמילא
 אמתני' נמי דתרומות קא פריך דלמה ליה להוביא זה דכענין
 בן ברית להוביא התרומה לשראל דאע"ג דאיתיה בתרומה
 דכפשה לא מהני להיות שלח לתרום וכדקתני מתני' דתרומה'
 נמי ותיפוק ליה מהטעם עצמו של רחב"א דכענין דחייב בו
 דמצווה בו ויכול לעשות הוא דמצינן משויה שלח הא לאו הכי
 לא ואע"ג דאיתיה בתרומה ודאי דלא משוינן ליה שלח הו"ל
 ואינו מצווה כהו ישראל והשיב לו שהייתי טועה לומר דאמרי'
 היא דקאמר רחב"א הוא דליתיה כשום אופן משא"כ ככדי
 הו"ל ואיתיה בתרומה דכפשה כדקתני מתני' ואנ' לארשי'
 קרא דגם לא הוה מצינן מהיכן להוביא דהכדי התרום לישראל
 וכו' אין תרומתו תרומה ותנא דמתני' לא הוה מצי' למייתי הך
 מתני' דמהיבא נפקא דמסברא לא נפקא לן לא היבא דליתיה הך
 כלל דומיא דגיטין וקידושין והשם הכי אנטרין קרא ומיניס
 הוביא התנא קמי' דקהי דהכדי התרום של ישראל אין תרומתו

היה שלוחו והם עדין אלא דבכ"ז כיון דמצי למעבד א' עליה
וב' עדים עדיף לן טפי ונקטו דברייהם בב' לאסתובג' הך
חידושא דכיון דמצי למעבד א' עליה וב' עדים לא מצו למעבד
כולהו שלוחים וכולהו עדים ומשום הכי לא הקשה מב' ט'
וע"פ הנחה זו שכיבן ומתריץ כדעת המקשה נקל בעיניו
להשיבו אישך והכחול כפי שיטתך שאני מוכין חכין מדימי עיניך
שאתה מוכין כך כדכריב כ"ט תריץ אישך ליה גלה דעתו שאינו
כן דוק :

והנה כתב הר"ן ז"ל בסוגיין דלפ"ג דקולן דשליח כעשה
עד אפי' לענין קידושין ה"ת בקידולן שטר דאינס
נובעים בעדותן אבל בקידושין כסף או שטר ויש בכיור טוה
פרטת לא תהימני וכו' ולא תבעיא היבא דהאשה מוכחשתן
אלא אפי' היבא דהיא חודה להם אינה מקודשת ודאי דכיון דאין
נאמנין חזר עצמן אלא חזר הודאתה הו"ל במקדש בלא עדים
דאפי' שניהם מודים אינם מקודשת ומ"מ וכו' ולא זכית להכין
דכריין ז"ל דהא כיון דקולן דחוקת שלוח עושה שליחותו לחומרא
כדאפי' בניטין דף ס"ד ממילא הם נאמנים שקדשוה בכסף
כמו שזוהו אותם המשלח דהוי לתמורא לאוסרה אכ"ע וא"כ
בשלמא כשהיא חכשת אותה נמי איתרעא לה חוקתיהו
מושא"כ כשהיא חודה דכרייהם חוקתם במקומה עומדת ולא
חשיבינו נובעים בה בעדותן כיון שהיא חודה וגם לא חשיב חזר
הודאתה אלא כיון שהיא חודה אין לנו סתירה ודעיותא לחוקה
דאיתא קמן וכיון דקולן דשליח כעשה עד ולא בעינן שאמר
להם איתם עדי וא"כ מה שאנו מאמינים אותם לא חזר
ההודאה שלה אלא משום דלא איתרע חוקתיהו אלא כשהיא
מכחשת אותם :

והדע שהיה אמרי' כגום' כויר פ' הריני כויר ובכמה
דוכתי אמר ר' האומר לשלוחו צא וקדש לי אשה
סתם וסת' השליח אסור בכל הכשים שבעולם חוקת שליח
עושה שליחותו ע"כ והתום' ז"ל בפ' התקבל אסיקו דקנסא
בעלמא הוא דקנסין ליה שזוה לקדש סתם ולא חש על עצמו
שיבא ליה תקלה אבל מן הדין מותר בכל הכשים שאין זו
חוקה במורה דאין ביה לקדשה שאלא לא תתרה ועוד דאוליין
בתר רובא וכו' וע"פ ה"פ ויפלה הר"ן ז"ל התם כדעת התום'
ז"ל ופירש דכרייהם ז"ל וז"ל דקנסא בעלמא הוא דאין אומרים
חוקת שליח עושה שליחותו אלא במה שבידו וכו' וע"פ וא"כ
כפי דכריין ז"ל התם דטעמא דלא הוי חוקה במורה הוא משום
דמי יימר דמתרצית האשה להתקדש וכו' א"כ הכא דמודה
דנתקדשה הויא חוקה לומר אלא וכדאמרן אצלני מתלא למפרע
דהיה בידם לקדשה ודכה"ג חוקת שליח עושה שליחותו ודי
לנו בזה גילוי דעת :

והו כי היכי דמטיקרא קודם דתקימו דכין שבעת היסת
היו נאמנין אפי' לענין ממוכא במיגו דהחורנו לך
והיו נאמנין אפי' מוכחשתן כין לענין קידושין כסף בין אם
שליח חובות למלוה השתא נמי בכדון דידן אפי' בתר דתקימו
רבין היסת היבא דחודה האשה שקבלתא אית ליה מיגו דאי
ביעו חזו אמרי בתורת מתנה אמרת ליה לתת ליה ואין עליהם
שום שבועה דהרי חודה שקבלה המומן אלא דמכחשתן אותם
שלא בתורת קדושין קבלתם השתא דאמרי בתורת קידושין
והיו נאמנין והכא לא שייך לומר דמכח הודאתה הוא דנאמנין
בלא שבועה דאפי' היתה מוכחשתן שלא קבלה כלום אין
עליהם שום שבועה דהמשלח לא היה יכול להשביעם דלא
נתקנה שבועת היסת לא על טעמא ודאי ולא על טענת ספק
דשחזי נתנו לה והיא נ"ב אינה יכולה להשביעם משום דלא
זכתה בתומן זה כפי דעתה כדל' להשביעם עליו דהולך ליה
כוזב ולא דמי לשלוח חובות למלוה שכתב הר"ן ז"ל דמצרפין
טענותיהם טענת הלוה דטעין ודאי שבתן כולם חובות וטענת
התלוה

חודה אם שלח ב' שלוחים דכולין לעשות א' שליח ושנים עדים
ולא פליגי אלא אחאי דמ"ל רב דאם שלח שנים הם שלוחיו והם
עדין דמ"ל ר"ט דמי שגמר השליחות על ידו לא מצי להיות
עד מטעם דהוי בגופו כיון שגמר הקידושין על ידו :

מתני וכו' עד כאן לא פליגי וכו' התום' ז"ל הקשו ז"ל
תימא אחאי קאמר ע"כ לא פליגי כמי פליגי
מי לא פריך שפיר ממתיה רב"ה וכו' וז"ל דהוה מצי לשנויי
אישך כרמנאי כמקור משמע מדכרייהם דהתקשה אסיק
אדעתיה אישך . וטעמא ז"ל כדאיה משום דמי מתני' הכי הוי
הו"ל מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה ואחאי לא מצי לה תנא בהדי
הכהו בעדרות . אלא דקשה מאי קא משנו ז"ל דהוה מצי
לתימר אישך ותאי אחאי לן אישך סוף סוף הו"ל ב"ה דלא כרב
אפי' אחר האפכתא דרב ס"ל דשליח עצמו אפי' שגמר
השליחות על ידו בגון שלא שלח אלא שליח' מוטטרף עם אחד
להעיד ואם שלח שנים הם שלוחיו והם עדין ומצויל כל א' חזק
לב' ענינים בשליחות ולעדות והא מתלא לא שמעינן לה מהי"ה
דקתי א' שליח ושנים עדים משמע הא שנים לא הוו הם עצמן
עדים אלא א' שליח וא' עד עם אחר ואי ס"ל כרב הו"ל
שלשתם שלוחים ושלשתם עדים וא"כ היכי הוה מצי לשנויי ליה
אישך . וכי תמא דכוונתם א' דהוה מצי לשנויי ליה אישך
ואחי דנקטי ב"ה שלשה ה"ה שנים דהם שלוחים אפי' עדים
ואין צריך שום אחר ומאי דנקטי ב' חוביה לב"ש דאפי' בב'
קאמרי כולם שלוחים ולא עדים כלל . הא ליתא דכמה טעמי
חדא דחידוש לב"ש לא שמענו כיון דב"ש במקום ב"ה אינה
חשבה ובשלמא אי הוי ב"ש מקילין מצי' לתימר כחא דהתירא
אתא לאסתוב' אפי' דאינה חשבה כדאמרי' בפ"ק רבינא ז"ע
אמנם השתא כפי ההיפוך הו"ל ב"ש לחומרא דשלוחים הו"ל ולא
עדים כל ה"ה . ותו דאי הכי הו"ל ב"ה שלשתם שלוחים ונ'
עדים ומינה נשמע דה"ה שנים . ותו דאם זה הוי תירוץ
ועד השתא אחאי לא מצי לשנויי ליה הכי דה"ה בשנים דהם
הם עדין והם שלוחיו ואישך דב"ש לב"ה . לכן נראה לי
בכונת התום' ז"ל דהוה מצי לשנויי ליה אישך כלומר וכיון
דמתא כפ' רב"ש סבירי דכל ה"ה שלוחים ולא עדים דמ"ל
דאפי' לעשות א' מהם שליח וב' עדים לא מצו עבדי ומוכח
דטעמא הוי משום דלא אחר ליה להיות עדים וכדקס"ד לרעת
ר' שילא ולזה קאמרי ליה ב"ה לב"ש הכי לויין ס"ל דשליח
בעשה עד אפי' במורה השליחות על ידו וא"כ שלשתם עדים
ושלשתם שלוחים ואי הוה תרתי הם שלוחיו והם עדין ואי הוי
חד שליח מוטטרף עם עד אחר ומעידים אלא ליריבו אודו לן
מיהת דהיבא דהוה שלשה דא' שליח ושנים עדים תאחר דליבא
סברא לומר דבעינן אמירה לעדים והתקשה לא נישא ליה בלו
הרוחקים כלל ולזה כרי שלא להאריך כ"כ דאי הוה מקשה
מכ"ה בפשיטות הוה דמי ליה כאחר ויהי צריך אריכות
דברים לרמות לו תשובתו לזה בחר להקשות באופן זה דכזה
מוגלה דעתו דכיון דקתי א' שליח ושנים עדים ולא קתי
חידושא טפי בשנים דהם שלוחיו והם עדין וכ"ש שלשה דמצי
למעבד הכי לעשות א' שליח ושנים עדים לו הוה אסתובגין
בשלשה דשלשתם שלוחים ושלשתם עדים ומתילא נשמע לשנים
ט"מ דבשנים כ"ע מורה דלא מצו למעבד הם שלוחיו והם עדין
ומשום הכי הקשה בזה האופן עד כאן לא פליגי אלא בב'
אבל בשנים כלל לא :

והחכם כהר"ש בני ה"ה אף הוא היה מתכוין ליישב
דברי התום' ז"ל על זה האופן דהתקשה
פתחם להקשות בזה האופן והוא שאם היה מקשה מב"ה
בפשיטות חש לכל יטעה המורץ כדכריין ויאמר דמיה דלא
הקשה וחובלי עלמא דע"כ לא פליגי אלא בב' וכו' ט"מ
דהוקשה ס"ל רב"ש דקאמר א' שליח ושנים עדים ה"ה בשנים

היה הוא נאמן אפי' לענין תמונה בעלמא כגון השולח חצות
 למלוא ע"י שלוחים מן התורה הן נאמנים להפיד כגון דאי בעו
 אמר' המורכו לך ואפי' המלוא מחמיסם או האשה נחמא דתן
 התורה אין אמונתם שהם נאמנים מכתת הודאת האשה או
 המלוא דאפי' מחמיסין הם נאמנים וא"כ מאי דאחמור רבנן
 ותקינו שבוצת הסת היינו היכא דמחמיסין אותם במציאות
 דלא הוו נאמנים מן התורה אבל אי מורים לא אחמור כולי האי
 לחשוב אותם כגובעין בעדותן ולא נפקא מינה מירי אלא
 לענין קידושין אבל לענין תמונה לא נפקא מינה מירי רבין
 דמניסם מורים שפיר דהי ולא חזו דרבי כהו כגון אי שלח
 מנה עב שלוחים לקנות לו קרקע מחכור דנקנה ככסף וקנו
 חוכו ונעשו הם עצמם עדים על המכר והמכור מורה שמכר
 טוב לא חזו המוכר או הלוקח דרבי ביהו מטעם דאי לא הוה
 מורה לחו והיה מחמיסם היו נובעים בעדותן השתא נמי הו
 נובעים בעדותן וה"ל כלו חבר בלא עדים דבני תמונה לא
 איברי עדים אלא לסקרי ועובדא דאיסור גיורא דקידושין פ'
 האחר יוכיח דפליג ככסי עם אחותי וכו' יע"כ הרמב"ם
 ז"ל פ' מה' מינה וזו הל' הבקין אינו נדך להיות בפני עדים
 אלא אם היה בניו וכן חכרו קנה שלא הכריזה תורה עדים
 בדיני תמונה אלא לכופר אבל המוכר או הנותן וכו' אין נדך
 עדים וכו' וכן קנה הקונה בא' מן הדרכים וכו' בין בכסף בין
 בשטר או בחוקה קנה אי"פ שאין שם עדים וכו' אין אחר
 מהם יכול לחזור אפי"פ שאין שם עדים ע"כ ואין בזה שום
 חולק הרי דהיכא דמורים לא נפקא מינה מירי לענין תמונה
 אלא דר' אבון ס"ל דתמונה דכפין מינה לענין איסורא כמו
 קידושין כסף מחמירין לאחשובניהו כגובעים בעדותן
 כיון דאם היתה מחשבת וכו' וזו ס"ל דלא אחמור רבנן ככה"כ
 חומרא כ"כ לאפקויני קידושי תורה ותו דביקש שבועת הסת
 בתקנה בענין הכחשה דהיינו בדיני תמונות והיינו בראיבא
 הכחשה דהתם הוא דאיתא ומינה למה דבמרי מינה לענין
 תמון דקידושין דכפין מינה איסורא דהיינו דוקא בהכחשה
 ומלך לאחמורי כולי האי כיון דתן התורה אפי' דאיבא הכחשה
 כאחמין ודמי לתם שבתכו דא' והתום ז"ל כפ' המביא בט דף י'
 ע"א גבי מאי דשאלין ומרינן בההיא ברייתא דקתני בשלשה
 דרכים שוו גיטי נשים לשחרורי עבדים וכו' בסוף הסוגיא אלא
 כי קתני מלתא דיתא בקידושין וכו' דבגט ושמור הוא
 דבורין דלתא אחי למיסחך עלייהו ומצרכין ליה גיטא
 אחריבא אבל בקידושין כיון דמראורייתא מקודשת משום עדי
 מסייה אי אמתת איה מקודשת שית אשת איש לעלמ' והתום
 ז"ל דחייבו הענין דאין לחוש במה שסבורה שהיא מקודשת
 דלא נפיק מינה חורבא והא לא שכיח שתקבל קידושין מאחר
 כיון שסבורה להיות מקודשת יע"כ הרי דלא בורין בקידושין
 כ"כ לאפקויני קידושי תורה דכפין חורבא משא"כ אי אמרינן
 מקודשת לא שכיח לבה תקלה ע"ז וכדאמרן:

אי נמי כופת ר' בירושלמי לומר דאי אפשר לומר דכרבי
 ר' אבון דכיון דהוו איכסי דבקידושי כסף אין שלח
 נעשה עד ובקידושי שטר גופיה כשהוא טוב פרוטה אין שלח
 נעשה עד אחר למי' דאין שלח נעשה עד בקידושין כלל ואתו
 לחישי אסת' איש לעלמא אלא דכפי' ויהי ויכולין אבו לרשות
 לאמר דלא איתא ר' לאפלוני אדר' אבון אלא במאי דס"ל דאין
 לומר שלח נעשה עד בקידושי כסף כלל ושרינן לה לעלמא
 ואהא הוא דפליג עליה דאין להקל אמנם אין דעת ר' דליהו
 קידושין גמורין אלא ספק ובמ"ס הר"ן ז"ל לא דמקראמר עלה
 איתא עובדא קומי רב נעשה שלח עד משמע לבמרי דהוו
 קידושין גמורים וכיון דכש"ס דילן אין הכרח לשום סברא
 כקישין כותיה בירושלמי וכפרט דאפשר לע"ד לדרקק קבת
 מורכבי הש"ס דידן מדקאמר וכן כרימי ממונות ולא קאמר

המלוא שלא קבל כלום והיו ככריז' זבס דוקו ותו דאית להו
 מינו אלימותא כשהם שלשה היכלי למימר שנים מהם
 חזרו תשליחותם ועשו'א' שלח ושנים עדים ומצו דרבי בהו
 נשליחותם אפי' עשאם שלוחים בעדים תרע שהיו לדעת
 הר"ן ז"ל ס"ל דהעושה שלח בלא עדים לא הוו קידושין כלל
 כדכתב בקידושין פ' האומר וכסברת הראב"ד ז"ל בהשנותיו
 פ"ב נוה' אישות ואפי"ס ס"ל כהא דאמר' בירושלמי דקידושין
 ר"פ האומר העושה שלח לקרש לו אשה ואמר לעצמי קרשתיה
 והיא אומרת לראשון בתקדשתי השני באומר לאשה קרשתך
 והיא אומרת לא קרשתי בלומר שהוא אסור בקרובותיה והיא
 מותרת בקרוביו ולשני באומרת קרשתי והיא אומר לא
 קרשתך שהוא מותר בקרובותיה והיא אסורה בקרוביו ומזכיר
 כפ' דהשליחות היה בעדים לדעת הר"ן והראב"ד ז"ל דאי לא
 הא ס"ל דהשליחות בלא עדים לא הוו קידושין כלל דלדיעתיהו
 ז"ל הו"ל בתקדש בלא עדים דלא הוו קידושין ואמאי היא
 אסורה בקרובי הראשון כיון דהשליחות בלא עדים לא מהני לא
 ודאי בעדים עסקין וכ"כ הר"ן להדיא בר"פ האומר בקי'
 ואפי' הכי מני לבטל שליחותו וא"כ כ"כ הר"ן ז"ל סתמא
 קאמר דאפי' מורה האשה לא מהימני דהו נובעים בעדותן
 משמע דאפי' רעושה שלוחים בלא הוו קידושין גמורים ולא
 במציאות הכרייתא דמיתתי הש"ס ואמאי נימא דמהמני ולא
 הוו נובעים בעדותן כמינו דאי בעו אחרי נימא שנים מהדות
 שליחות ונעשו עדים על כתיבת הקידושין על ידי השלישי
 שבעה שליחותו:

והנה מהירושלמי הנו' הוכרח הרמב"ם ז"ל לומר דלא
 בעינן שליחות בעדים דמשמע ליה פשטא
 בירושלמי דקאמר כרישא לא הומוק השליח בעדים וכו'
 ופשטא משמע דהשליחות היה בלא עדים ודחוקיה לפרש כפי'
 הראב"ד ורש"י ז"ל ואפי' הכי אסורה בקרובות הראשון מוכח
 שפיר דלא בעינן עדים לשליחות:

והנה בירושלמי דפרקין ז"ל כ"ג אומרים אין שליח
 עולה משום עד ובה"א שליח עולה משום עד היך
 עובדא שלח שלשה על דעתהון דכ"ג שליח ושני עדים על
 דעתן דכ"ה שלשתן שלוחין וכו' עדים א"ר אבון בר רבייא
 נראין הרבירים כשקדשה בשטר אבל אם קדשה בכסף כעשה
 כגובע בעדות אחר ר' תכין שהאמינות תורה אפי' קדשה
 בכסף אינו נובע בעדות אחר ר' בא איתא עובדא קומי רב
 ועשה שליח עד ע"כ:

ומכאן ראינו למה שהוכחתי לעיל דהיכא דשלח ג'
 שלוחים דכ"ע לא פליגי ר' חזנו למעבר א' מהם
 שליח וכו' עדים דהשנים כשתלקו משליחותם ונעשו עדים על
 הדבר ולא תלי זה בפלוגתא דשליח נעשה עד אלא היכא
 דבגמר השליחות על ידי ולא סלקו עצמן מהשליחות כהא הוא
 דפליגי דכ"ג סברי דלא חזו להיות עדים אלא א"כ כשתלקו
 משליחותם ולזה אמרו א' שליח וכו' עדים כלומר דהשתלקו
 הכ' משליחותם ונעשו עדים מעצמם כיון דלא בעי' אמינות
 איהם עדי וכו' סברי אפי' מתקיימת בגמר השליחות בב' ולא
 סלקו עצמן שום אחר מהם מהשליחות מצי להיות שלוחים
 ועדים ואמר ר' אבון בר חייה נראים הרבירים וכו' ואיבא
 למימך אמאי קאמר כהאי לישנא נעשה כגובע בעדות הרי
 גובע בעדות גמור הוא והול"ל הו נובע בעדות ונראה
 דהירושלמי לא מיירי בחכמתא איהם האשה אלא דמורה דהו
 מקודשת על ידי - וא"כ לא הוו נובעים בעדותן כיון דמורה
 שקבלה מידם אלא מטעם שכתב הר"ן ז"ל דכיון דאלו לא היתה
 הורה לרבייהם הוו נובעין בעדותן השתא הוו כגובעים
 בעדותן ואתא ר' ז' ופליג וקאמר חכין שהאמינות תורה אפי'
 קדשה בכסף לא הו כגובע בעדות הלומר כיון שמתן שתורה

קדשי נכבת קידושין דוד

עד אמנם לדעת הרמב"ן ז"ל דמ"ל דמדינא הוה אסור בדי
 הנשים משום ספק וחשש איסור והיינו אי לא כהא לדין
 לפינוי קרובות ואע"ג דרית להו חוקת פנויות אין חוקתם
 מועלת להקרי א' מהא לזה אמנם כשכאלות לפינוי ואחרו שלא
 תקדשו עד א' נאמן באיסקרין היכי מניין לשרוי משם
 איסור בעד אחר ה' אע"ג דק"ל רעד א' נאמן באיסקרין ה"מ
 שאר איסקרין אמנם דבר שבבעיה אינו פחות משנים וכו'
 ולדעת הרמב"ן ז"ל לדעת דעת הרמב"ן ז"ל דאי כוונת הר"ן
 ז"ל להקשות מדאמרי' התם כפ' האומר המקדש בעד א' אע"ג
 דמנייה מודים אין חוששין לקידושין ל"ק דטעמא הוה משום
 דכיון דרית לה חוקת פנויה אין עד א' תפקיע אותה החוקתה
 וכפרט דהוי לחוב לאחרים לאוסרו על קרובותיה ולאוסרה
 על קרוביו משא"כ בכ"ד דהעד מסייע לחוקת פנויה ולאו כל
 שכן הוא כמ"ש הר"ן ז"ל ואי כוונתו ז"ל להק' מדאמרי' התם
 גבי אחר לו עד א' אשתו ונתת דלאכיו אי מהימן ליה שהוא
 כשר ואינו בולן חייב לאפקויה ע"פ עד א' כיון דהכחל שותק
 ואינו תכחשו ולרבה דהלכתא ופתייה דקא אי מהימן לה כמי
 תרי"גש הרי רעד א' לא מצי לאוסרה אף שהכחל אינו תכחשה
 ואי לאיסורא ולהחמיר דאמר רבא הכי כ"ס להקל ולהתירה
 גם וק"ל מ' להרמב"ן ז"ל דהתם איתתא בחוקת בשורת היתה
 לבעלה ולאו כל כמיניה דעד א' להפקיעה מחוקתה אלא כב'
 משא"כ בכ"ד דהררבה החוקת מסייעת לעד :

דף כ"ד ע"ב נערה מהו שתעשה שליח וכו' הא
 דלא קמבעיא ליה בקידושין ואליבא
 דר"ל דמ"ל דמי היכי בבידושין ה"כ פלוגי בקידושין מהו
 שתעשה שליח לקבל קידושה משום דאתא באגב לאשמועינן
 דמ"ל דהלכה כר' ודלא כר"ל משום הכי לא קבעי אלא
 בקידושין דמחילא לאשמועינן דקידושין לא שייכא בעיני
 אי כמי טעמא דלא קמבעיא ליה בקידושין הוא משום דעיקר
 האי מלתא בקידושין הוא דגמירינן לה כדקאמר ר"ל דנוח
 ונראה והיתה ומשום הכי קטט הכעיא בעיקרא דמלתא ומחיל'
 כפקא לן לקידושין וראשון כ"ל עיקר :

ע"ב ואי ס"ד כחצר אביה דמיא וכו' איכא למידק מהיכא
 מייתי הוכחא דקאמר ואי ס"ד כחצר אביה וכו' כי
 מהי גיטה ליה נמי אין הכי דכהיכא דמינו גיטה ליה נמי
 לא מהי ג'א ע' שמירת האב דומיא דחצרן לדינתו וז"ל דמתני'
 הוא דמוכח פ' דא"כ היכי קתני במתני' היא זאביה מקבלין
 את גיטה הא אפי' לקבל היא בידה לא מהני איס' ללרבכין
 דכחצר אביה דמיא אלא אי הוי אביה שומר אותה דומיא
 דמאי דקאמר רבא דבא היכא דכתיבו ביד עברה יסן ומשמרתו
 דוקא הוא דהוי גט הא לאו הכי לא הוי גט וז"ל דלמא
 (מאי דקתני מתני' היא זאביה וכו' מוקי לה רבא היינו כיושב
 ומשחר עשקינן ולעולם מספקא ליה להכא אי מאי דאמר
 רבכין דמקבלת גיטה) הא נמי בכלל שפיקום דרבא הוא אין
 מאי דקתני במתני' דמקבלת גיטה היינו כזאביה ויטב ומשמר
 דוקא ומחילא פיקין לן דכחצר אביה דמיא לוי' דלמא אפי' בלא
 שמירת אביה מקבלת גיטה וקמי' דפיק דביד אביה דמיא
 וא"כ מאי קמכרייה ה"מ דפשי' ליה לרבא דמי יד אביה דמיא
 וז"ל דמתא דמ"ס ל' דמאי דקתני מתני' היא מקבלת גיטה
 הוא דומיא דאביה דמי היכי דאביה בלי שום שמירה ה"כ היא
 בלי שמירת אביה ולא מצי רבא לאיסתפוקי בהכי דפשיטא
 דמתני' הכי הוי וא"כ מוכרח הוא דפשי' ליה לרבא דביד אביה
 דמיא ואין לומר דלאו המתני' הוא דקא מוכרייה ה"מ אלא
 מדכרי רבא גופיה דקאמר דמי היה עברה יסן ומשמרתו ה'
 גט ואי תימא דכחצר אביה דמיא א"כ אפי' השכיבן שמירתה
 בידה עבא' לז הוי גט משום דהוי חצר המשמרת שלא לדעת
 אביה ולעולם לאו מתני' קא מייתי הוכחה דמניין למימר
 דמידי

וכ' לענין תמוזא כדקאמר בכמה דוכתי ואז היה משמע דכל
 מידי דרית ביה דררא דתמוזא ומדקאמר לישאל דיני תמוזא
 משמע דמי תמוזא נחמיה הוא דתיקינו דכין שבועת היסת
 חש"כ קידושי כסף וטעמא הוי כדקאמר בירושלמי דכיון
 דאתו למיטעי ולאקולו בקידושי תורה דלאו כ"פ דנא גמירי
 בין שטר דרית ביה פרוטה להיכא דרית ביה ובין קידושי שטר
 לקידושי כסף ובין דחוו דקידושי כסף או שטר דרית ביה
 שום פרוטה אחרין אין שליח נעשה עד אתו לאקולו ולמימר
 דאין שליח נעשה עד לענין קידושין כלל ונתו דכמתא דהוי
 דיכא דשום פרוטה הוי השטא רחוקה לתור דאגב פרוטה
 להלקה בין שמייה משקרי ומלתא דלא שכיחא היא ואע"ג
 דהשכחת לה נמי דמקדשה בכמה מ"מ כיון דריכא הוי בשוה
 פרוטה השוה רבין מדוקיהם ולא גורו ככה"ג ולפ' אפי'
 מוכחת אותם כפי טעם זה הוי נאמנין ואפשר שזהו טעם
 הרמב"ם ז"ל שלא חילק כלל ובכל בוונא כתב העושה שנים
 שלומים וכו' הן הן עדים וכו' ולא חלק בין קרש כשטר או בכסף
 ובין מוכשת או מורה בכל בוונא תקודשת :

א' נמי דמקד אמתא דכתב לענין תמוזא דהשתא בתקון
 רבין שבועות היסת הו"ל נוגעין בעדותן ואינם
 נאמנים היכא דאיכא הכחשה ומקד רה"ה לענין קידושי כסף
 היכא דליכא הכחשה דגמירינן מדיני והכא כה' אישיות
 לא מיירי אלא היכא דמורה האשה ומקד דנא דשליח כג"ש
 עד הוא דאתא לאשמועינן לאפקויה מדר' שילא דסבך כיון
 דשנומו של ארס כמותו הו"ל כגופיה ולעולם דמיירי חסתמא
 דליכא הכחשה כיוניהם וכיון שכן לא הוו נוגעים בעדותן
 וטעמו ז"ל דכתי' לעיל דכיון דק"ל חוקת שליח עושה שליחותו
 לחומרם כל כמה דליכא הכחשה הויא חוקה אלימתא והיינו
 אפי' בסתמא וכו' היכא דאמרה קדשתיה והיינו היכא דמורה
 האשה דחו' לא התרעה החוקה משא"כ היכא דמכשתת היא
 אחרעא חוקתייהו וכל הטעמי שכתבתי לעיל הוו מייעתת
 להרמב"ם :

וי"ט להסתפק לדעת הר"ן ז"ל דסבך לענין קידו' דהוו
 נוגעים בעדותן בקידושי כסף או שטר שוה פרוטה
 וכו' מה יאמר לענין גיטין אם גאמר רה"ה אי הבט שוה
 פרוטה הוו נוגעים בעדותן בקידושין או כיומא דשאר קידושין
 כיון דהאשה וקדשה ככסף והשטר שוה פרוטה דעתה לפרוט'
 דנייר גמיוהו"ל נוגעי' בעדות נוף הקידושין משא"כ כגט
 דאשה בכסף לא מתגרשה כיון דמורה שקבלה לא הוו נוגעי'
 בעדותן אע"ג דשוה פרוטה כיון דלאו דעתה אהך פרוטה
 דנייר אלא אחאי דכתי' ביה ודקד אגב דריתיה ליה"ן ז"ל
 גם כפ' התקבל שהקשה על הרמב"ן ז"ל דמ"ל דהא דאמרי'
 העושה שליח לקדש לו אשה סתם ומת השליח אסור בכל כג"ש
 שבעולם היינו מדינא ולאו קנסא בעלתא בדעת התום ז"ל
 התם והיה טעמו דכיון דאין קרובותיה כחות לפינוי לדין אין
 חוקתם גסה פנויות מועלת לו להקרי א' מהנה שרונה ליקח
 משה"כ אם בלות ואומרת לא קדשו שליח גזאי חותר בהן
 רעד א' נאמן באיסקרין וכו' וכתב הר"ן ז"ל וז"ל ולא בתברין
 אגלי מדאמרינן סתמא אסור בכל הנשים שבבעולם ואי לאו
 משום קנסא כחומר היאך הוא מותר בעדות עד אחר הו"ל
 דבר שבבעיה דאינו פחות משנים אע"ג דלא איתחוק איסורא
 שהרי אפי' לאיסורא אחרו כן בקידושין פ' האומר לפיכך גראה
 כדכרי התום ז"ל וכו' ג'ש' וכוונתו ז"ל רמיה דכשלתא לדעת
 התום ז"ל דמ"ל דמשום קנסא בעלתא הוא דאסיר בכל הנשים
 אבל מדינא נשאר שרי בכלוהו אי בעית דכתר רובא אזלינן
 ותו דאין חוקת שליח עושה שליחותו ככה"ג הוי חוקה גמורה
 כיון דאין בידו לקדשה שמא לא תתרצה שום אשה להתקדש
 עי' אותו שליח וכפ' הו' שר' ליה כולהו נשי דעלתא בלא שום

דמיוני עין שזורת האב הא ליתא דנס מדברי רבא מאי ראיא ראיבא למימר דמיוני ראיין לה אב אלא ודאי כמ"ש גס אין לומר דמדיוק הכעיא דקאמר רבא או דילמא כחצר אביה דמיא ועד דמטי ניסא לורה לא מנרשה דתסמך דשטיט דכמטי לורה ודאי דלא בעי שמירה הא ליתא דלשכא דכרדי הכעיא הס דכרי הנמרא ורואיה מרקאמר אלא לעולם פשיטא ליה דכיד אביה דמיא וכו' :

והנכון

כעייני דמדיוק דכרי רבא בעיקר הכעיא הוא דקדייק מרקבעי תהו שפגשה שליח לקבל בט מיד בעלה ואי איתא ארקמבעיא ליה אי יכולה לעשות שליח תכעבי ליה אפי' היא גופה אי מהיב אלא ודאי דהא פשיטא ליה :

י"ט

אמר רב נחמן והוא ששידכו - מרבתי רש"י ז"ל הכא חשמע דלא בעינן שידוכין אלא לגבי גט משא"כ מילין אפי' בלא שידוכי מלתא דפשי' היא לרעת דשמואל אליבא דרב נחמן דבעי מילין . וקשה דהי הפי מילי הני דקמטני תלמודא כדפריך אבולא אע"ג דשידכו ומטני מאן דמתני הא לא מתני הא הא אפי' מילין דמתני דשמואל לא הויי אלא בשידכו עבד' היינו דוקא נטעמא דבעי . גט משא"כ מילין בעי וא"כ אפי' מאן דמתני והוא ששידכו שפיר מני אפי' פלוגתא דעולא אהיבא דלא שידכו דמטעם דס"ל שמשא דבעי מיהא מילין וכן מוכח נמי מדברי התוס' ז"ל כר"ה אלא דקדשה אייה גפשה וכו' שכתבו בשלמא לשמואל ז"ק דאיכא להי' דשמואל מיירי כשידך והבא מיירי כרלא שידך ע"כ ואי איתא דבלא שידך ס"ל שמואל דלא בעי אפי' מילין אכתי קשה לשמואל מהכריותא דאי מיירי כשידך תרתי בעי' ואי בלא שידך ולא חרד בעי' אלא ודאי מלתא דפשי' דלשמואל אפי' למאן דמתני והוא ששידכו . ה"ת לגבי גט נמי משא"כ מילין אפי' בלא שידכו ודאי דבעי' ואילו לעולא אפי' מילין לא בעי' וא"כ שפיר מני אפי' פלוגתא דעולא אהיבא דלא שידכו ואפשר לומר דכוין דשמואל לא מיירי דקאמר דבעי תרתי אלא כהיבא שרידה אע"ג דמודה כהיבא דלא שירכה דבעי מילין מיהא עבד' מאחר דלא שידכו הא מלתא להדיא כדברי שמואל אלא מדייקא דש"ס מרבתי רב נחמן הוא דקדייק לה רש"י ז"ל וסברא הוא דכשלמא לגבי גט אחרין דכשלא שירכה מלהא דפשי' היא דלא ניחא ליה כלל וא"כ אחי בעינן גט משא"כ מילין גס דיעבינן כוראי דלא ניחא ליה עבד' בעינן מיהא בעי דלא קאתי עלה עולא דלא בעי אפי' מילין אלא משעמא דלא קמשה קטנה כלום וכפירוש' ז"ל כר"ה אפי' מילין וכו' שאין מעשה קטנה כלום וכו' כלומר דאי חשבינן ליה מעשה גס דיעבינן כוראי הנמור דלא ניחא ליה אביה עבד' מילין מיהא בעי וכן מוכח פשטא דתלמודא דקאמר מילין שמשא לא נתרצה האב ואי איתא דכשלא נתרצה האב אין מעשה כלום לגד ספק זה דשמשא לא נתרצה לא הו"ל להצריכה מילין כלל דאין מעשה כלום אלא ודאי דמעשה מעשה מיקרי אלא דמטעמא דלא ניחא ליה אביה הוא דאחרין דאינו מעשה דאין משא"כ לרעת עולא לא חשיב ליה מעשה כלל דהוי כאלו לא קבלה קידושין כלל . וא"כ להיות דלא ארכי הא מלתא להדיא כדברי שמואל לא מני למי' דהכי הוא דאתא לזימלונבי עולא ודו"ק . אי נמי דקדקון אפי' מילין משמע לא תבעיא גט ואי קאי אהיבא דלא שירכה מאן דבר שמיה דגט והו"ל אומר עולא אינה צריכה מילין ודו"ק :

תו' ד"ה

מאן דמתני הא וכו' ולהך איבא דאמרי דכ"ע סבירא' וכו' ארשמואל וכו' כוונתם ז"ל דלא אתא לאפלוני ארשמואל אלא מלתא באנפי נפשה היא וכדפירש' ז"ל אבל לעולם הוא הפך דברי שמואל דשמואל אפי' למאן דאמר דלא מיירי אלא בשידכו עבד' בלא שירכה בעי

מילין וכדפי' לעיל מה שא"כ לעולא כרלא שירכה אפי' מילין לא בעי אלא ודאי כמ"ש וכפי' מאי קאמרי תו' ז"ל ומה אהר חרד' וכו' קאי אלישכא קמא ולישכא בתרא לאפוקי מרש"י ז"ל דמפיש דפלוני . אבל לא קאי אשמואל ועולא ודו"ק ודלא כמ"ש כס' מר דרור ונרחק לומר דעולא לא פליג ארשמואל אמנם שמואל איפשר דס"ל איהו אפי' בלא שידך בעי מילין הפך מעולא דרבתי התוס' ז"ל לא חשמע כוונתיה דקאמר מר וכו' ומה וכו' ולא פליגי מטעם דליבא פלוגתא ביניהו כלל אלא בעיקר כדכתיבנא ודו"ק :

י"ב

מתיב רב כהנא וכו' איבא למדיק דשמואל נמי מיי ניחא לרדיה דלרדיה נמי הא ס"ל דבעיא גט ומילין ואילו מתתני' משמע דאו זה או זה קתני והתני' ז"ל כר"ה אלא דקדשה נפשה נכנסו מזה . וכתבו דכשלמא לשמואל מצנין למימר דלא ק' ליה מיירי דאיבא למימר דעיל מיירי כשידך והבא מיירי בלא שידך ולהכי לא מנריך אלא מילין וכו' ולפי' דלא תירצו כלום ז"ל דהא"כ למאן דלא מתני פלוגתא דעולא ארשמואל דס"ל דשמואל מיירי דוקא בשידכו מצנין למימר הכי דשמואל דמלליך תרתי גט ומילין מיירי כשידך דוקא אלא למאן דהתני לפלוגתא דעולא ארשמואל וס"ל דשמואל מיירי אפי' בלא שידך בעינן תרתי גט ומילין מאי איבא למימר :

וראייתו

כס' מר דרור ז"ל שכתב כשם בית יהודה שתירץ כזה דללישכא קמא לא מני להקשות דשמשא יאמר ה"פ מאן דמתני הא דר"ן דאיירי כשידך לא מתני הא דעולא א"כ שמואל איירי כשידך ומתני' איבא לאוקומי בלא שידך איירי וכו' ומאסם הכי לא מני להקשות אלא ללישכא בתרא ע"כ והדבר תמוה בעיני דמהני זה למאן דלא מתני פלוגתא דעולא ארשמואל אלא למאן דמתני פלוגתא דעולא ארשמואל לא מתני הא דר"ן דמתניא כיון דאמר' דמאן דמתני הא דר"ן לא מתני הא פלוגתא דעולא ממילא מאן דמתני פלוגתא דעולא לא מתני והוא ששידכו אלא אפי' בלא שירכה ס"ל לשמואל דבעי' תרתי א"כ הדרא קושיא לרובתין והו"ל לאקשויי תלמודא למאן דמתני לפלוגתא דעולא לפירך ארשמואל דהיכי קאמר דבעינן תרתי אפי' בלא שירכה א"כ מתני' כמאי מוקים לה :

תו'

איבא למדיק אחאי לא קפריך לעולא נמי ללישכא קמא למאן דס"ל דפליג ארשמואל ומוכרח לומר דלרדיה שמואל מיירי בכל הופן ואהא פליג עליה עולא דכשלמא יהיבא דשירכה חודה ליה משא"כ בלא שירכה פליג ג"כ כרייתא זו כמאי מיתוקמא . ולזה מצנין למימר דלעולם לאכולה לישני קפריך ולא מתרא אשכא בתרא אמנם קושיא קמיתא במקומה עומדת ואפשר לומר רב כהנא דקמתייב מהך מתנית' ס"ל דהייקרי הוא כדברי ר"ן דאמר דשמואל לא מיירי אלא בהיבא דשידכו אבל בלא שידכו די במילין וכפי' כריתא מיירי בלא שידכו . אלא דמ"ה קשה אמאי לא קפריך אמאן דס"ל דעולא פליג ז"ל דאדרכא משום הכי הוא דלא קפריך אמאן דאמר דעולא פליג עליה דשמואל לאשמועינן רהא מילתא ליתא דליבא מאן דפליג עליה דשמואל ומחילא שמעינן דשמואל לא מיירי אלא כהיבא דשידכו אבל בלא שידכו די במילין לחודיה וכהכי מיירי מתני' ולא שמעינן דעתיה לא פריך אשמואל אליבא דלישכא קמא . וכהכי מתריבין נמי מאי דפרכין אמאי לא קפריך אלישכא קמא דעולא לעולם והגם דמצנין למימר כדדמינן דלעולם איתרייהו קפריך הוא דוחק וכפי' טעמא הוי לאשמועינן דלא פליג ארשמואל כלל והייקרי הוי כלישכא בתרא דעולא מילתא באפי' נפשה הוא דקאמר ומיירי כרלא שירכו ולעולם כהיבא דשידכו אולי ומורה הוא לשמואל דשמואל לא מיירי אלא כהיבא דשידכו . וכי תימא

שם גמרא כתיב שארית ישראל וכו' כתב בספר עצמו יוסף זל המכאן להדורו שאם האב בילה דעתו שהוא רוצה לקדש לא והלכה היא וקדשה עצמה המקודשת דמסתמא אמרינן בורא לא טעמא דהא טעמא דאביו אינו אלא מטעם דאמרינן שארית ישראל לא יעשו עולה הא לאו הכי הו"ל ס' מקודש כיון דגילה דעתו ופליג לעולה דאמר דלא חיישינן הכא ס' דחיישינן וגם מטעם רבא וכו' :

ולע"ד און מכאן ראייה כלל לזה ותדע לך ראי אמרינן הכי והיכ דגלי דעתיה שרונה ליתך לפל' והלכה וקדשה עצמה המקודש ג"כ מ"כ כשנתקדשה ונתרצה האב באתם קידושין דודאי רהוי מקודשת דהשתא ומה היכא דאיכא ספקא דאיפשר דקודם שתתקדש חזר בו מאות' סברא אמרינן המקודשת ומכ"כ היכא דנתקדשה ושאלנו את פיו ונתרצה על הדבר מלתא דפשי' דהוון קידושין והיכי פסקי' הר"ף זל וסיעתיה דאפ' נתרצה האב אח"כ דלא הו"ל מקודשת לדעתיה דעולה דכוותיה פסקו ונתקשה להו סוגיא דרבא . וליכא למימר דס' ל' להר"ף דדוקא היכא דנתרצה קודם קידו' בעינן משא"כ כשנתרצה אחר הקידושין דאפשר דבעל כרחו כיון שכבר נתקדשה אחר שנתרצה ולא מלכו . הא ליתא דהא כלום מאי טעמא אחר הר"ף זל דהגם דנתרצה לא הוון קידו' כל שלא היה עם בשי' קידו' טעמא הו"ל דאי' דהיכא דנתרצה קודם קידושין היכי שרינן ס' אשת איש לבלתי' וליוהם שנה בתרצה אלא ודאי דהגם דנתרצה כל שלא היה עם בשעת הקידו' לא חיישינן למיורי והגם דנתרצה לא הוון קידושין ועיני' לברון זה אי' ליתא . דהיכא דגלי דעתיה שרונה לקדשה עם זה והלכה וכו' דמקודשת היכי שרינן ס' אשת איש לבלתי' ליהוש' שמא גלי דעתיה שרונה לקדשה לפ' זה שקדשה אלא ודאי מלתא דפשי' רהוי דאפ' גלי דעתיה כיון דלא הוה התם כשעת קידו' ליכא למיחש למיורי כלל . גם ממאי דקפידו לעיל ודילמא ארצוני וכו' וקאמר בפ' אחר מר וכו' ואי איתא דהיכא דגלי דעתיה דארצוני האב שרונה לתת בתו לפ' דמהני א"כ ה"ה הבן אי' גילה דעתו דמהני אחאי לא חיישי' דילמא ארצוני ארצויה הבן לפני אביו והו"ל ספק קידושין . וטעמא הכא בבי דאמר לקריביה וכו' דמשמע דאי לאו טעמא דשארית יש' לא יעשו עולה ולא ידברו כוב משמע דהוה חיישי' להנך קידו' שנתן לה לקריביה באגרא מכוון דגלי דעתיה מעיקרא התם טעמא הוה משום דהוון קריביה דמסתמא ניחא ליה לאיניש למייהב לה לקריביה דממשפתו ומכית אביו וכיון דגלי דאדעתיה דבעי למייהב לה לקריביה אמרינן דמסתמא הכי ניחא ליה ואיכא למיחש לקידו' וכ"כ ס' דאיכא טעמא דארינא דבוראי דלא מתקדשה אלא לקריביה או לקריבה ולא לסום איש זר דהיינו אם יצא הוא תהיה לקריביה ואי לאו לקריבה ולהכי אי לאו טעמא דשארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כוב הויכא חיישי' לקידו' שנתן לה לקריביה מן הגב משום דאמרינן דמסתמא ניחא ליה בודאי דליהוה הנך קידו' גמוריס כי היכי דלא תהוון לקריביה' של אשתו משא"כ בעלמא דאפשר דהגם דהוון קרובו ובלי דעתיה דלא חיישינן כל עוד דלית לה קרוב אשתו שרונה לתתה לו ודוק ואין להביא ראייה מדעת אביו לקאמר דהגם דלא עשו שום סעודה ליכא למיחש להנך קידושין מטעם שארית ישראל וכו' הו"ל דבשבי' דברו שאמר לה שנתרצה לתתה לקרובה לא הדר ביה וליכא למיחש לקידו' של קרובה וה"כ ניחא כיון דגלי דעתיה האב שרונה לתת בתו לפ' אלמוני דמסתמא לא משגי בדיבוריה . הא ליתא ודאי ובדומא היא חדא דדוקא היכא דהכטימ לאמר דומיא דהכא שהכטימ לאשתו שנתרצה שיתנה לקרובה או יש חששת שארי' ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כוב משא"כ כשמתברר טיבו לבינו שלא הכטימ לשום ארס כהא מלתא לא אמרינן הכי דכתבתי

הא עכ"פ פליג עליה פהיכא דלא שירכו דלמחול בעינן מיוזן עכ"פ וכדזכרנו לעיל ולעולה כלל כלל לא . זל רכינן דהא מלתא לא בריכא כהדיא ברכי טחול כוזי למימר עולה דכוותיה ס' דלא בעינן מידי לא בט ולא מיוזן :

דף מ"ה ע"ב ודלמא ארצוני וכו' פשרי וז' בן קמי אביו וגילה לו דעתו שהוא חפץ בה וכו' וכתוס' דוד זל תמחו עליו דכהא מילתא לא הוון זכין לארס טלה בפניו דחובה היא טחאסר בקרובותיה ומכא זה פירשו ס' זל דהאב הלכה קמי' הבן שרונה לתת לו בת פ' וסתק ונתרצה וכו' וע"פ זל לא מיירי לרבי רס' זל דאע"ג דהוון כמי חובה לגבי הא מלתא דאסר בקרובותיה מ"ת הוון זכות וחובה וק"ל דזכין לארס טלה בפניו אפ' היכא דהוון לחוב על חנות לזכות כדאמרינן לעיל דף מ"ב לחוב ע"ת לזכות חננל ת"ל ונשאל א' נשאל א' הו"ל דהגם דהוון זכות וחובה עכ"ל שפיר הוון דזכין לארס טלה בפניו וכ"כ הכא דאע"ג דהוון אמרינן התם דאין זכין ה"ת התם דוקא משום דאמרינן דלא אסוק אדעתיה בודאי שיתן לו חלק א' שאינו רוצה דאפשר שיכרו לו לחלקו החלק שהוא רוצה משא"כ הכא דכיון דגילה דעתו לאכיו שרונה בת פ' לאשה הרי ידוע בודאי שהיה אסור בקרובותיה ואע"פ כן ניחא ליה וזה פשוט וכן פ' הר"ש זל בפסקיו :

שם גמרא א"ל רב שמי וכו' פשרי זל שמעתי ממנו בפ' דלא סבר לה לרברב ושמואל דאמרי מושקין שמא נתרצה וכ"כ לשמא עשאו הבן שליח א"כ שמענו וכו' עכ"ל ראיתי מתמיהים על לשון זה של רס' זל דכפי פירושו זל הו"ל להשיב לו על מאי דקפידו וילמא שליח שויה הר"ל תכף להשיב ליה לרבינא בפ' א"ל מר דלא סבר להא דרב ושמואל דהיינו דלא חיישינן לשמא נתרצה האב וכ"כ לשמא עשאו שליח יעשו כס' ס' סדרפס מחדש של הר"ס דק"ק אייזון שטאט וכוותו כיון דלא הו"ל תירוצא דאחאי דקאמר ודלמא ארצוני ארצוני דאהא לא משגי כלום וכו' וע"פ ד"ל ק' מידי כלל דמהך טעמא גופיה דקאמר רס' זל מתירוצת נמי דאחאי לא חיישינן שמא ארצוני ארצויה דמר טעמא אית להו רכינן דלא חיישינן למאי דס' רב ושמואל דחיישינן שמא נתרצה האב שא כעולה רס' זל דליפא למיחש למיורי ואי איתא דאיכא למיחש לשמא ארצוני ארצויה התם נמי אחאי קאמר עולה דליכא למיחש למיורי ואין צריך לא בט זלא מיוזן וכיחוש דלמא ארצוני ארצויה התם נמי דהיינו שגילה דעתו אביה לפני בתו או לפני הבעל שרונה להשאה לו ונמצא דהוון ספק קידושין והיכי שרינן ס' אשת איש לעלמ' וכשלתא לרעת הר"ף זל וסיעת מרחמיה דס' ל' התם דהגם דאח"כ נתרצה אביה לא הוון קידושין כיון דלא ידע בשעת הקידושין והכי ראי' דלבר דאי איתא דהיכא דנתרצה אח"כ הו"ל קידושין הו"ל ס' ארצויה' ולחומר' והיכי שרינן אשת איש לעלמא ריש ס' שמא נתרצה אלא ודאי דאע"ג דנתרצה לדעתיה דעולה לא הוון קידושין הואיל ולא היה ססיניחא אלא למ"ד קשה שא למאן דס' דהיכא דנתרצה הו"ל קידושין א"כ אחאי לא חיישינן שמא ארצוני ארצויה או עשאה שליח לכתו לקדש עצמה אלא ודאי דלרעת עולה כי היכי דלא חיישינן שמא ארצוני ארצוני כל עוד דלא חיוון שנתרצה ה"כ לא חיישינן שמא עשאו שליח און שמא ארצוני ארצויה וקמי דקאמר רס' זל וכ"כ לשמא עשאו הבן שליח לאו למימרא דלא קא משגי אלא אהך חששא דשמא עשאו שליח אלא הכי כוונתו דלעול' עיקר טעמיה הוא אחששת דקא ארצוני ארצויה דהיינו כי היכי דהתם לעולה ליכא למיחש לשמא נתרצה ה"כ הכא ליכא למיחש שמא ארצויה כל עוד דלא ידעין בודאי דארצויה ובתורת כ"כ ס' אור' דקממי אחששת דלמא שליח שויה ודוק והבן

לדעתיה דר' ירמיה בר אבהו דהשתא ומה כהיכא דנתקדשה לדעת אביה ובשאת שלא לדעתו ס"ל ר' ירמיה דליכא למיהא שוה מאי דשתיק הוא נטוס דמירתח רתח אלא דכיון דשתיק ודאי דאיתקומו איתבחה ליה דאי איתא דמירתח רתח ארברב הו"ל למחות וכיון דשתיק ודאי דנתרצה א"כ הכ"ס היכא דנתקדשה נתי שלא לדעתו מכ"ס דאמרינן דניחא ליה דאי איתא דרתח הו"ל למחות מטום דכל כי האי לא שתיק דהשתא ומה לדעתיה דרב ירמיה אפי' כדורא לא שתיק מכ"ס בתרתי וז"ל רב ירמיה דשאי היכא דנתקדשה לדעת אביה דכיון דקדשה לדעתו מסתמא אמרינן דנתרצה ולא דמירתח מטום דדוראי אחר חומר דטעמא דעשתה כך שנישאת שלא לדעתו לאו מטום דלא החשיבתו לא מטום דס"ל דכיון דקדשה לדעתו ש"מ מסתמא דניחא ליה להשיאה עם זה כדעתו הפשוט ולזה אמרינן דעתיה דמאי דשתיק הוא מטום דנתרצה דכל עור דלא מיחה הכי אמרינן ואפי' למחן דס"ל דהיכא דאיכו בעיור דלא אכלה היינו מטום דאוישור דהוא לא נתרצה כלל ויבא וימחה אבל כשהוא בעיור דאוישור אנו לו' שנתרצה כאחור מטום דהוא אי' הו"ל לנעוץ מה שא"כ היכא דנתקדשה כתיי שלא לדעתו ודאי דמאי דשתיק הוא מטום כעם דמיומר אחר אנו לא נליתי דעתי לקדש' ואעפ"כ הלכה וכו' ונתקדשה ונישאת דליכא הקום המיזן יכנס לה הטענו ועו' ודאי מתקעם ורוק :

דך מו ע"א

איתמר קטנה שנתקדשה שלא לדעת אביה וכו' כתבו התו' ז"ל דאיתתמאן אחר שנתרצה אביה יכולה לעכב ואע"ג דאביה יכול לקדשה בעל כרחה וז"ל היינו דוקא בתמ' הקידושין אבל אחר שנתקדשה שלא לדעת אביה ואח"כ נתרצה אביה ואתה רונה לומר דמקודשת מטעם וכו' ולא היה מתרצה אם היה יודע דמעבדת וכו' ותמיהא לי לתלמי' דא"כ קשיא דרב ארברב דהא רב גופיה ס"ל לגייל דקטנה שנתקדשה שלא לדעת אביה צריכה גט וצריכה מילואן צריכה גט שחא נתרצה אביה וצריכה מילואן שחא לא נתרצ' אביה ויאתרו אין קידו' תופסין באחותיה ואי תיתא דס"ל לרב דאפי' נתרצה האב יכולה היא לעכב א"כ אחאי בעי' התם גט ומילואן דרי לנו במילואן בתמיה כפסך דאי אמרינן דלא נתרצה סעיר די לנו במילואן ואפי' תיתא דנתרצ' לא בעינן גט ורי במילואן דאי קוה ידע אביה שעתכ"ל לא הוה מתרצה בזה וכשלמא למחן דאמרי' דרב הייורי דוקא בהכא דשידכו דוקא הוא דכתיב גט ומילואן מניזן לדחוקי נפשו ולנומור דשאני התם דכיון דשידכו מעיקרא לגר שא"ל שנתרצה אביה אינו די לנו במילואן לחוד דכיון דנתרצה ש"מ דמעיקרא חאי דשידכו הוא כדעתיה לקדשה לו ואי הוה התם והוה שא"ל ליה כשעת הקידושין הוה אחר הן משא"כ הכא דמעיקרא לא גלי דעתיה כלום אמרינן דלא נתרצה אלא בחשכו שהיא לא תעכב אלא למ"ד דרב מייירי אפי' דלא שידכו תאי איכא למומר וז"ל דהתם מייירי היכא דאביה עושה לה למחן בשביל שלא רנו לתתה לזה שקדשה או רהכעל לא רנה ליקח אותה והיא צריכה למחן בשביל שחש דאחור רבין השום שיאתרו אין קידושין תופסין באחית' ואנו חלמדין אותה שתימחן להכי לא מהנינן מילואן למוריה אפי' להיכא דנתרצה אביה מטום דלא היה המילואן מדעתה תצר עממה אלא על ידי המעשה ולא חמד שלא דתתה לאותו סכעל אלא השום כדי לקיים דברי סמימס שחשטו לשפאל יאמרו אין קידושין תופסין באחותיה או אם הוא מנר שאביה אינו רוצה לתתה לו עכשיו בעל כרחה היא מחאנת ולהכי לא קא עקרא במילואן הקידו' לבמדי אלא לגר שאתמר שלא נתרצה האב משא"כ לגר שא"ל שנתרצה האב לא קא עקרה הך קידושין במילואן דלא היה תאליה דאפשר דעדין דעתה עגו' ולא מהני אלא לחשש שחא ואתרו :

דבתלמה היא כדעתו כך ואח"כ חישב תלמיה פעם ולא רנה משא"כ כשתבטיח דייק ודאי ומכטיח וכיון שהכטיח ודאי שהסכים כדעתו לבמדי ולזה שייך מלי דקאמר קרא שאריה ישראל לא יעשו עולה וכו' ותו דהכא שאני דהיא הדבר עי' וצריח כדברים שאשתו הכריחמו בדברים עד שאמר רצה אני לזה אמרינן דמסתמא הסכים כדעתו לבמדי לתתה לקרובה דאי היה רצונו לרמותה וכיבא מתמילה כיון שהיא אחרת לקרובה הוה אחר הן וכתר הכי הוה עבדו שאי רביעי ולמה איצטריך לכפתיה לא ודאי דכיון שנתרצ' פתרה מדעתו השלם משא"כ ככ"ד :

תוס' ד"ה

הוה עובדא וכו' אך ד"ת וכו' כמו שהנינו בפ"ק דמגילה וכו' איכא למידק מש"ס הוה תיובתיה דר"ת ז"ל דשאני התם דרבי יוחנן קאי כוונתיה מטום הכי קול כוונת דרב' ולבולס אפשר דהדר ביה רב ומטעם דר"ת ס"ל הכי הוא דשתיק הכי דכונתה לא בעי' ומאי רליה מיייתי מתקום :

וראיתי

להרוב בעל עצמותו ויבך ז"ל שצמד כוה ותי' וז"ל ונראה דהכי מוכחי דהא רב גאליה ש"ס חש לרוב אפי' הגם שראש דרבי יוחנן קאי כוונתיה אלא ודאי דהשום חומרה בעלמא וכו' ודכיון ז"ל נפלאו ולא היבול חרובה ומכ"ל לקושיא דהא לא פסיקא מילתא דרב ראה מיישרת ר' יוחנן דאוישור דלא ראה אותה ואפי' תיתא דראש אותה ה"ן אחר לן דס"ל דקאמר התם דרוק' כצבור דאפשר דס"ל דר' סתם קאמר ל"ט צבור ל"ט יחיד וא"כ אין ראה עי"פ להכריח חומה פסקא דריבא . לא כלע"ד דכונת ר"ת ז"ל לאתויי רליה מילאמוראי בתראי דמפרשי לרבני ר' יוחנן דדוקא כמיכור אבל כיחיד שפיר נפיק הוה דמשמע דאיכא זמן דהני לקרובה יחיד ואי איתא דאפי' רב הדר ביה וס"ל כר' אפי' א"כ אחאי קמפרשי לה למימרת ר' יוחנן דלא במחן לא סרב ולא כרב אפי' ותו איניהו בופייהו מי הכריחו למימר הקך רב ורב אפי' אשר ע"כ נראה ודאי דרב לא הדר ביה אלא חומרא הוא דעכ"ר כוונתיה דרב אפי' . ודע דמרבני ד"ת הכא השמע דהא דאמר רב אפי' התם בפ"ק דמגילה דאפי' בומנה דוקא בי' לאו למימרא דאי לא תנא י' שלא תנא אלא הכוונה שיערה לבקש על י' ואם לא תנא יקרא בוח"ד תדע לך דהכי הוה דהא הכא ר"ת מפרש דרב מילא דהש' לרוב אפי' היינו חומר' בעלמ' ואי אמרינן דסבירת רב אפי' הוה דאי לא תנא י' לא קרי הוי חומרא דאיתי לדיי קולא אלא ודאי כמ"ס ועיין מ"ס כבי' ורי' לא"ח הלכות מגילה בענין זה באורוך בס"ר . עוד נראה לי דאיה לפרוש ר"ת ז"ל דקאמר בתר הכי רב שמואל בר יצחק וסודה רב שאם תתא אינו יודעה וכו' ואי איתא דרב הדר ביה ולא מטום חומר' הוא דעבר הכי א"כ מה מקום לומר וסודה רב מילתא דפשי' היא כיון דהדר ביה אפי' לענין תרומה דלא תצוה לאכול אלא ודאי כמ"ס :

והרמב"ם

ז"ל בתלכות מגילה פסק התם כרב והכא כרבין דידן פסק כרב אפי' ומוכרחים אנו לומר דהתם טעמא הוי מטום ר' יוחנן הוא דפסקינן הכי כמ"ס הרא"ש ז"ל הכא ולא מטעם דרב לא הדר ביה אלא לעולם רב הדר ביה וק"ל כר' יוחנן משא"כ הכא ק"ל כר' אפי' וכדפסק הרמב"ם ז"ל אלא דתמיהא לי מילתא אחאי פסקינן כר' יוחנן לבני רב ורב אפי' דנהו דק"ל רב ור' יוחנן הלכה כר' יוחנן ה"מ כשחא לבני רב דוקא משא"כ לבני רב ורב אפי' הו"ל רבוי לבני רב יחיד ויחיד ואפשר דמטום דלאו ר' יוחנן הוא דאמר הכי אלא דאמוראי הוא דמחו' ורב אמונה דהו"ל רבוי לבני רב ורב אפי' :

ש"ס

ירמיה בר אבהו אחר אביה חופלת וכו' תאי טעמא דרב הו"ל ונעשו בה מעשה יתומה וכו' ואיכ' למידק

קדשי ניסבת קידושין דוד

יחרו שהיא חששא בעלמא מכני הרוחיס משא"כ בההיא
הכחא דהמילואן הוא מוגד עגמה מדעתה שהרי אביה מתרצה
והיא מעב"כ דהיינו שאינה רוצה אותה והדרה בה ממש כזה
עוקרת הנך קידושין לנמרי כיון שהיו כלא ידעית אביה :

ומעתה

כפי האמור לא קשה קושיא עצומה דהוא
קשיא לי על מ"ט מרן ז"ל בא"ה סי' ל"ב כסס
ר"ה וז"ל פ"ה הא רעולא לא מיירי אלף כגון דאיתיה לאב בעיר
דאי ליתיה לאב בעיר היאך יתיר עולא ספק אשת איש לעלמא
והו"ל למיחש שמא יתרצה האב והו"ל קידושין למפרע לא ס"מ
דאיתיה לאב ובהא פלוגי רב ושמואל בכרי מודשתין אורווי
אדוי ועולא סבר מירתה רתח עכ"ל והדברים תמוהים וכמו
שראיתי מי שתמה ואכתוב דבריו בהמון כס"ד ר"כ מאי
קפריך לתלמודא ארעולא מההיא דקתני וכולן אי מתו או מיאנו
צרותיהן מתרות וכו' לימא דהתם מיירי לעולם דהיבא דקדוש
אינה נפשה וטעמא דבעי מילואן עסקינן דרביה ליתיה בעיר
דאיבא למיחש לשמא נתרצה וכי תימא אי איבא למיחש לשמא
נתרצה תיבעינמי גט הא ליתא דאפי' תימא נתרצה ממאנת
היא אח"כ כמו שכתבו התוס' ז"ל דמעבכת הבס דנתרצה קודם
משום דארעתא דמעבכת לא נתרצה ועל קושיא זו בה כס"א
שנדפסו חזקת של מהר"ם שטלטט והכריח מזה דמאי דקאמר
הכא רב דמעבכת היינו ובעינמי גט יעשוכפי ת"ש ל"ק
מיירי כלל דשאני מילואן דהכא המתילא דהתם דאפי' לרברי התו'
ז"ל שכתבו עכ"ל דהכא אפי' נתרצה האב יכולה לעכב מהטעם
שכתבו עכ"ל התם שאני דהמילואן לא היו כתיאורן דהכא ולהכי
לגד שכל'התם דאיבא למיחש שמא נתרצה האב מילת' דשמיט'
דלא מהני מילואן לחודיה ובעינמי גט ולהכי לא הוה מני
לשנויי הכי ארעול' דאי תימא דהיא דכולן אס מתו או מיאנו
מיירי כמציאות דאיבא למיחש לשמא נתרצה ודאי דבעי גט
ומילואן טוב דאית' להרב חזקת' ז"ל מ"א סי' ו' שתמה על
דברי התוס' ז"ל מה שתהתייג ולא וכתיה לראות מה שתי' הרב
ז"ל יען כפרו אינו כמנא אבלי :

שם גמריא

אמריביה רב הונא לרב אסי וכו' איבא
למירקא אמאי לא קמשיט ליה דשאני התם
כיון דהוא ע"י פיתויי שלא היתה רוצה להכי לא הוה הנך קידושין
אלגמי ולהכי הציא מעבכא נמי היא כמו אביה משא"כ בהא
דרב אסי דהוה הקידושין שלא ע"י פיתויי להכי דוקא אביה הוא
דחצי מעבכא משום דהוה שלא לדעתו משא"כ היא לא תניא הרד
בה וא"כ אפי' נימא דקרא נתי מיירי דהיבא דנתכוון לשם
אישות לא קשה לרב אסי מיירי וכפ"ל הוה אתי הך בריה דמייתי
בתי הכי דקתני מהר ימהרנה לו לאשה שצריכה הימניו קידו'
דהגם דנתכוון לשם אישות עכ"ל האחר דהיה ע"י פיתויי צריך
קידושין אחרים :

ואפי"ר

לומר דס"ל לתלמודא בדעת רב אסי דאפי"ר
דהוה ע"י פיתויי מ"מ כיון דהוה לשם אישות
נתרני' ודאי השום טעם למיתב טן דו למיתב ארמלו דהשת'
ומה גבי אביה שהיא וצלת מרשטו ע"ז זה אמרינן לעיל
דאעמא דאמרין דמיטיבין שמא נתרנו משום דככל דהו' ניהא
ליה כמו שפירשי ברך הקורס יעם וכו"ס בבב דכות הוא לה
ודאי שנתרנית מדעתה אפי"ר דהוא ע"י פיתויי ודוק :

אי נמי

ז"ל דרב דלא משני הכי הוא משום הך ברייתא
דמייתי בתי הכי רב יוסף ואי איתא דפיהה
לשם אישות קידושין למה לי ולא ס"ל הך דהיה דקא דחי אביי
דכיון דנתרצה אביה והיא לא מיעבכ' אפי"ר דהוה הנך קידושין
קמאי שלא לדעת אביה כיון שנתרצה אח"כ שפיר הוה קידושין
בדעת רב דס"ל דכיון שנתרצה אביה אח"כ הוה קידושין
ולכהי לדעת רב אמרינן לעיל דהיבא דנתקדשה שלא לדעת
אביה לריכה גט ומילואן גט פשום שמא נתרצה אביה ומילואן

משום שמא לא נתרצה וטעמו של רב דכיון דס"ל דאי ידעין
דנתרצה ודאי מקורשת והו' קידושין גמוריס הבס דלא הוה
התם כשעת הקידושין להכי לא הני למימר דלא חיישי' שמא
נתרצה כדע' עולא דכיון דאי נתרצה הו' קידושין איבא למיחש
שמא נתרצה והו"ל ספקא דאורייתא להכי בעי גט ומילואן
משא"כ עולא דס"ל התם דליבא למיחש שמא נתרצה האב הוא
משום דס"ל דאפי' ידעין דנתרצה לא הו' קידושין דאי הובא
דנתרצה הו' קידושין אמאי לא חייטיבין שמא נתרצה הו"ל ספק'
דאורייתא אלף ודאי דאפי' נתרצה לא הו' קידושין כיון שלא
היה הרניו כשעת הקידו' ולא היה סם בשעת קידושין וכו"ס
הר"ן לדעת הר"ף והרמב"ם ז"ל דפסקו כעולא והוא טעם כגון
וכפ"ל לדעתיה רעולא דס"ל לדעתם ז"ל דאפי' נתרצה אח"כ
לא הו' קידושין אתי שפיר הך ברייתא דמהר ימהרנה לו לאשה
שצריכה הימניו קידושין דמיירי אפי' נתכוון המתנה לשם
אישות אעפ"כ לא מהני שנתרצה האב אח"כ ובעי קידושין
אחרניו לדעתו וכדעת אביי אמנם לדעת שאר הפוסקים ז"ל
דס"ל ה"פך דברי הר"ף והרמב"ם ז"ל רעול' נודדה היבא דנתרצ'
דהו' קידושין ואפי"ר כן אינו חושש שמא נתרצה מוכרח לומר
דס"ל ריש הכרח מהך ברייתא דמהר ימהרנה לו דמיירי שלא
לשם אישות דאי איתא דמיירי לשם אישות אמאי בעי קידושין
אחרניו כיון שנתרצה וכן ס"ל מה שהקשה הר"ב עצמות
יוסף ז"ל על הפוסקים ז"ל דס"ל דאי נתרצה מתני דא"כ היכי
קמיר אביי שצריכה קידושין לדעת אביה כיון שנתרצה
אביה מהני ולמה לי אלף ודאי כדעת הר"ף וישיעתי' ז"ל עיקר
ואינטריך לרמוקי ולמימר לדעת שאר הפוסקים ז"ל דאביי קטק
חזי' וזי' ס"ד נתרצה ודכיון ז"ל אין להם משמעות דהכי שייך
לו ככה"ג דקטק חזא כיון דמיוסן דאיהו קא דמי הכי אבריתא
דקתני דבעי קידושין ומוקי לא דמיירי לעולם כפיתה לשם
אישות ואעפ"כ בעיא קידושין לדעת אביה ואי איתא כדעת
שאר הפוסקים ז"ל אמאי בעי קידושין כיון שנתרצה ואי כוונתו
לגור על הברית' דמאי דקטק דבעיא קידושין לאו דוקא דקטק
חזא אח"כ הכי הו"ל אלף אביי לאו דוקא קידושין אלף נתרצה
קתני אמנם כפי מה שכתבתי יבא על כגון דשאר הפוסקי'
ז"ל לא ס"ל כדעת אביי דס"ל הכי לא כרב דס"ל דאם נתרצה
מהני והו' קידושין גמור' דמשום הכי חושש הוא לשמא נתרצה
כיון דלא נתרצה הו"ל קידושין וס"ל הך ברייתא דמהר ימהרנה
לו דקטק דבעי קידושין הוא משום דקרא מיירי בפיתה שלא
לשם אישות וא"ת הרי אביי ס"ל לעיל גבי ההיא דאמרתי
לקריבאיה והוא אמר לקריביה דס"ל אביי דמטעמא דשארית
ישראל לא יעשו עולא כיון דנתרצ' לה לא הדר ביה הרי דנתרצה
מהני כבר תירצתי לעיל דשאני נתרצה ע"י כפיה מהיבא
דנתרצה מעצמו דכיון דמעיסקא לא היה רוצה כמו שגילה
דעתו ואח"כ ע"י רניו נתרצה חסתת' נתרצה ממש לנמרי דאי
איתא הו"ל למימר איני רוצה לא לקריבאיה וכיון שנתרצה והפך
סברתו ודאי לנמרי נתרצ' משא"כ היבא דנתרצ' מעצמו איבא
למימר כי לא תלכו ותו דהתם עדיין לא נעשה טוס דרב
ונתרצה לעשות איבא למימר דהוא נתרצה תלכו משא"כ הכא
איבא למימר כי לא תלכו וטעמא דקאמר הן הוא משום שכבר
נעשה הדבר ע"י בתו כזי לעשות רצונה הוא שנתרצה מאחר
שכבר נהיה הדבר ותו דאינו רומה' צונן קורס למעשה לכוון
אחר המעשה ודוק וכמו שדקדק הר"ן ז"ל מדברי הרמב"ם
ז"ל כפ"ג שכתב דאם נתרצה אחר שנתקדשה אינה נוקודשת
דמשתע דוקא אחר שנתקדשה אבל נתרצה קודם שנתקדשה
מוקודשת הרי דהגם דס"ל דלא מהני נתרצה עכ"ל ה"מ אחר
הקידושין אבל קודם מקודשת יעם :

ומזה שתא

חל עלינו מוכת בלאור לשון הרמב"ם ז"ל
פ"ג מה' אישות וז"ל נתקדשה קודם
שכתבו

יכולה לעכב ה"כ קודם שיקדשו לרעת היתכ"ס ז' וז' כבפי דכרינו עלו דברי הרמב"ם ז' על כגון דבתידי דלכב דה"ל דתתצ' מהני להית קידושו קידושו נמצא דעיקר קידו' לרע' רב הס חרימי של חב ואעפ"כ קאמר דקודם שנתרצה יכולה לעכב ואז אע"פ שאח"כ נתרצה לא מהני מינה לרעתיה דהרמב"ם ז' דם' ל' דנתרצה לא מהני וכעין קידו' אחרים דנתרצ' לדריה הס בקודם שנתרצ' לרב דנציא מעכבא קודם קידו' בתראי הנס דנתרצה כל שצדיק לא קידשה קידו' שניים ואם אח"כ קידשה עמו לא הוה קידו' ודוק זהו הנלע"ד ברעת הרמב"ם ז' והוא כגון לעמית כסוגיא זה' ינחמיבמועבלי דרק למען שמו

וראיתי

למרו' ז' כ"ח ז' וז' וז' נראה לפ' כונת רבינו דכשאתרו בין היא ובין אביה יכולין לעכב לא כרס"י שפי' שהיא יכולה לעכב קודם שיתרצה האב אלא ה"פ אפי' ידענו שנתרצה היאכ כשעת קידו' היא יכולה לעכב ואף ע"פ שהאב יכול לקדשה בעל כרחו היינו כשהוא מקדשה מדעתו אבל כשהוא לא קדשה אלא היא קדשה עצמה רק שנתרצה דמאחר שנתרצה הרי היא מקודשת אבל אם אח"כ לא תרצית כיון שהיא לא קדשה תתמי' הרי הוא תלמי ברעיתו וכו' עכ"ל ודבריו ז' לא יכתיב להכינס חוץ דכפי דבריו ז' קאי הרמב"ם ז' אלא לרא' הזכיר בתמי' דבריו והיינו היבא דנתרצה כשעת קידו' דבשלמא לפי שטבישתי שפיר קאי אמתניא דרש"א והיינו אהיבא דנתרצה אחר הקידושין ומתיל' בין דקאמר דלא הוה קידו' מתילא משמע דאי כצו להשיאה לו דבצי קידושי אחריו ושפיר הוה מאי דקאמר בתר הכי דמתניא נועכב דהיינו אחר שנתרצה אחר הקידו' קתמי' ורצה לקדשה ישלה היא לעכב משא"כ אם אחר שקדשה עיכבה אין כדברים ממש והוה קידו' גמורים וכן הוא יכול לעכבה חלקבל קידו' שניים אע"פ שנתרצה יכול לחזור בו :

ותו

דמתניא להרמב"ם ז' לו' האי דינא דאע"ג דנתרצה כשעת הקידו' דהוה קידו' גמורים ואעפ"כ יכולה לעכב דבשלמא לדברי התוס' ז' ניחא דאע"ג דם' ז' דאע"ג דנתרצו דנציא מעכבא וכו' היינו משום דלא נתרצה בשעת הקידו' ולהכי אמרינן דאם הוא ידע דתעכב היא אח"כ לא הוה מתרצה לפי שבין שלא נתרצה קודם קידו' ואח"כ אחר שנתקדש נתרצה גילה דעתו ששכיל שרצונה לנשא לזה הוא שנתרצה ולא חזר שרצונו הוא לקדשה לזה שאם היה רצונו לקדשה לזה ונתרצה בו חזר עצמו היה מתרצה קודם הקידו' ובין שלא נתרצה אלא אחר הקידו' ש"מ ששכיל לעשו' רצונה דוקא וכיון שאח"כ לא נתרצית אמרינן דעתיא דהדר ביה משא"כ היבא דנתרצה קודם קידו' דעל' כדחק מאי דקא' הכ"ת ז' כשעת הקידושין היינו קודם קידו' דלא משכחת לה לגמסא כרבי שמקבלת הקידו' ודוק - ולזה הדברים ניכרים שהיא חזר עצמו דנעכב ולזה אפי' שאח"כ עכבה היא דבריה כלא היו :

וראיתי

למוסרי' קולון ז' שורש א' שכתב רודאי דהרמב"ם לא קאמר דלא מהני אפי' נתרצה אלא דוקא היבא דנתקדשה שלא בפני האב כמתני' דלא ידע בהפך הקידו' דאז אפי' נתרצה אח"כ לא מהני דדוק סוף לא חלו הקידו' תתמי' - אבל היבא דהוה התם דידע ואתק ואחר כך נתרצה חזרה הוא דהוה קידו' גמורין וכו' וכתב דבזו מתישב מאי דכתב רבינו ז' ובין היא ובין אביה יכולין לעכב דוראי מהני עיכוב דאב היבא דנתקדשה בפניו וסתק ואחר זמן מעכב דאי לא מעכב אלא מתרצה היתה מקודשת וכו' מעכב לא הוה קידו' ומה שסתק תחתית כעם הוא וכו' והיינו דמשיים בין נתקדשה בפניו וכו' בין שלא בפניו אינה מקודשת דקאי אעייובא דסלקין מינה וכו' :

שכתבוהו שלא לרעת אביה אינה מקודשת ואבי' אם נתרצה האב אחר שנתקדשה וכו' ובין היא ובין אביה יכולין לעכב בין נתקדשה בפניו בין נתקדשה שלא בפניו אינה מקודשת עכ"ל - ותמה עליו הר"ן ז' כפרקין ז' ואחשה מה שכתב בין היא בין אביה יכולין לעכב שזה אין לו ענין אא"כ כדאמר שאם נתרצה אח"כ מקודשת וכו' יש מקום לומר שאם הייתה היא קודם שנתרצה שיכולה לעכב אבל כיון שהוא סובר שאפילו נתרצה האב אח"כ אינה מקודשת היכי שיק' למימר שהיא יכולה לעכב וז"ע עכ"ל :

ולעיר

נראה לומר דהכא הרמב"ם ז' מייירי היבא דנתרצה אביה כאלו הקידושין רוצה להשיאה לו והנס דלא מהני הפך קידושין עכו' עסקין שרצה לקדשה לו פעם אחרת וקאמר דלא מצי להשיאה לקדשה לו בעל כרחיה כיון דהיא מעכבה והנס דיכול לקדשה לבתו בעל כרחיה עכו' ה"מ בתמי' הקידושין משא"כ הפא מאחר שכבר נתקדשה לו בלא ידיעת אביה פעם אחת והיא חלתא גמורין לה ממה דמוקי אבוי להך כדיתא דתתמי מהר ויהדנה לו לאשה שצריכה קידושין וקאמר אבוי דלעול' מייירי בפיתה לשה קידו' ואעפ"כ בעינן קידושין אחרים לרעת אביה והנס דנתרצו אביה והיא מאחר קידושי קתמי' היו שלא לרעת אביה לא מהני מה שנתרצ' וצריכה קידושין אחרים וזה כדעת הרמב"ם ז' דם' ז' דלא מהני מאי דנתרצה אביה בתר הכי ולא הוה קידושין ומתילא שבעינן דבעינן קידושי אחריו אם רוצה להשיאה לו ומאי דמאי דקאמר אבוי - ומתילא שבעינן דכי יוכי דהתם משקינן מקדא דאם מאן יתמן רבין היא בין אביה יכולין לעכב דכפי דבריו אבוי הכחשה היא דיכולה לעכב מלהתקדש לו פעם אחרת ומוכרחים אנו לומר דטעמא הוי דהנס דקול' דמצי לקדשה בעל כרחו היינו דוקא היבא דעדיין לא נתקדשה בלא משא"כ הכא שכבר נתקדשה ומתילא שבעי' לכ"ך דם' ל' להרמב"ם ז' דבצי קידושי אחריו אם רוצה להשיאה לו כיון דקידושי קתמי' לא הוה קידושין דנציא מעכבא בזה כיון שכבר נתקדשה פעם אחרת ואין לחלק בין חפזות לכ"ך דהא קחוינן דבמקרא קפדין מתפזות דאשכחן בה דמעכבת בין היא בין אביה לרב אפי' דאמר דדוקא אביה יכול לעכב ואי איתא דיש לחלק בין חפזות לכ"ך מאי קפדין אלא ודאי דמתפזת היבא דנתכוון ללשם אישות דמי לנתקדשה שלא לרעת אביה וא"כ כי היכי דאחריו התם דהנס דנתכוון לשם קידושין מציא מעכבא ל"כ הפא ז' ודאי דקאמר רב דקרא לא מייירי אלא כלא נתכוון לשם אישות אלא לרעיתיה דרב אפי' ודייקא מצי דקאמר מצי לשנויי לבו משמע לרעיה מצי לשנויי לבו וכו' אבל קאטטא דמתלתא לרעיתיה דרב דם' ז' הכא בנתקדשה שלא לרעת אביה רבין היא בין אביה יכולין לעכב מצי למימר שפיר דמייירי קרא אפי' בנתכוון לשם אישות ואף עפ"כ קאמר דנציא מעכבא וה"כ דכותי' - ואל ידמיך דעתך דבר זה דהא לרש"י ז' שפי' דמאי דמעכבא הוה קודם שנתרצ' אביה והנס שנתרצה אביה בתר הכי אינס שוין דבריו לכלום ולרעת רש"י ז' כיון שנתרצה הו"ל קידושין ואעפ"כ כיון שעכבו קודם הנס שהוא רוצה אח"כ לא אמרינן רבין דבעל כרחיה יכול לקדשה ה"כ כיון שהוא מתרצה כאלו עכשוני רוצה לקדשה לו אעפ"כ לא מהני כיון שכבר נתקדשה לו שלא לרעת אביה הנס דלא הוה קידושין עכו' ביתוסף לה ראתי וכו' על ידם לעכב ולא אמרינן דל' מהכא אותם הקידושין כלא היו וכאלו עכשוני מקדשה מחדש כיון שנתרצה - וה"כ לרעת הרמב"ם ז' דם' ז' דאפי' נתרצה לא הוה קידושין דהנס דלא הוה קידושין עכו' ביתוסף לה לכת על ידם לעכב ע"ז אביה קודם שיקדשה פעם אחר' וכו' דקידושין פעם אחרת לרעת הרמב"ם ז' דם' ז' הס שמונתרצה לרעת רש"י ז' ופי' אפי' דקודם שנתרצה לרעת רש"י

קדשי מסכת קידושין דוד

וגם דכרוי זל לא זכיתו להבינם חדא דלדידיה מאי דקא' הרמב"ם זל כתחילת לשכון נתקדשה וכו' שלא לדע' אביה אינה מקודשת ואפי' אם נתרצה האב אחר שנתקדשה וכו' היינו כשאין אביה בעיר דאי אביה בעיר ושמע ושתק ואח"כ נתרצה הנתא דפטי' לרדיה דהויה מקודש' והוא תמוה חדא דעל מוסף הרמב"ם זל להבין דכרוי דקאי אהיבא דאינו בעיר ודכרוי זל באו סתומים :

גם ת"ס דכפי דכרוי קאי מאי דקאמר כסוף דכרוי בין היא בין אביה אחאי דסליק מיניה וכו' מחלה מכבוד תורתו ואחר נסיקות עפרות זהב לו לא זו הדרך דכפי זה אחאי אנטרין הרמב"ם זל לומר פעם אחרת אינה מקודשת כיון דקאי על העיבור דהבי הולל' בין היא וכו' יכולין לעכב בין נתקדשה בפניו בין שלא בפניו ותו לא מירי וקאי על העיבור ומתילא השמע דלא הוה קידושין בין דמו מעכבי דאם הוה קידושין לא הוה מני לעכב אשר על כן העיקר הוא לכל הפירושים דהאי דפתב הרמב"ם זל בין נתקדשה וכו' בין שלא בפניו קאי ארישא וחוור אתחילת דביא דאפי' אם נתרצה האב דלא הוה קידו' וחור ואמר דזה בין נתקדשה בפניו ושתק ואח"כ נתרצה בין שלא בפניו ואח"כ נתרצה לא הוה קידו' ולפי שהפליג בין מאי דקאמר כרישא ואפי' נתרצה וכו' ולא הוכיח התם אינה מקודשת אחרו קכא כפיפא ומתילא סליקו להו דכרי הרב מהרזקו זל שהרי כפואר דמאי דקאמר הרמב"ם זל דאפי' נתרצה אח"כ לא מהני היינו אפי' בפניו ושתק דהו' על כרחין סיפא ארישא קאי ודוק וכו' ב"כ ה"ב עגנות יוסף זל דלכל הפירושים מאי דקאמר כפיפא בין נתקדשה בפניו וכו' קאי אהמי' דכרוי ועם ותמהני עליון שלא דחה דכרוי סל מהרזקו זל מהאי געמח ומלתא דפיטא לע"ד דמהאי געמח הוא דבליה מרן זל ב"כ בפירושו סל מהרזקו זל :

והו' קשיא לי לרדכי מהרזקו זל דכפי דכרוי זל בין היא ובין אביה יכולין לעכב דקאמר הרמב"ם זל היינו דוקא היבא דנתקדשה בפניו ושתק דלא זל לא הוה מעכב הוה קידו' משא"כ היבא דנתקדשה שלא בפניו לא שייך לומר דיכול לעכב כיון דאפי' נתרצה לא מהני וא"כ היכי שייך לומר דהוי דקאמר בתר הכי דכפן קאי מאי דקאמר כתר הכי הרמב"ם זל בין נתקדשה בפניו בין שלא בפניו דקאי לעיבורא דסליק מיניה הא לא משכחת לא דליקו אעיבורא אלא מאי דקאמר נתקדשה בפניו דהו' אי הוה נתרצה היתה מקודשת משא"כ נתקדשה שלא בפניו לא משכחת לה דליהו קאי אעיבורא בין דאפי' נתרצה לא הוה קידו' מטעם האמור דכרוי זל דסוף סוף לא חלו הקידו' תתי' א"כ היכי משכח' לה דקאי אעיבורא דסליק מיניה :

והו' ועל מי בהך דרמב"ם זל להבין דחלוקת בין היא ובין אביה יכולין לעכב דדוקא היבא דהוה בפניו דארישא לא מני קאי דרישא דקאמר דאפי' נתרצה אח"כ לא הוה קידו' על כרחין לפני דעת מהרזקו זל מירי דוק' בנתקדשה שלא בפניו ואפי' כפי לא מני קאי ולא אמתא קאי סוף דכרי' שרבינו זל הרמב"ם איברי :

ובתשובת הרב מהרש"ך זל ה"א ס' ו' תמה על דכרי הרזק זל בת"ש דהך עובדא לא שייכא וכו' רמאיוה טעם היה תקום למוס כהאי עובר' לדלותא סדא איבה בחשאי לקדשה או לאו מטעמא דאבי וקבא אלא משום דגלי דעתיה כמאי דקאמר העוקבא לקריביה וא"כ כל ששידך כמי אין לך גילוי דעה גדול מזה וכמא דחיישינן שחא נתרצה וכו' :

והרב עגנות יוסף זל תירץ דבשידך ליבא הוכחה כלל דשחא לא יבא לירי גמר אבל כהאי דקאמר לקריבאי היא הוכחא בכרע שרונה לקדשה לו :

ולע"ד

קושא מעיקרא ליתא חדא דאפי' התם דהיא אמר לקריבאי ולהכי אמדינן דעת' אומדנ' דמוכח דודאי כיון דקאמר דכפי ליה ודאי דהכי עביד דמקדשא דעתיה לגבי קריבוק או לאו מטעמא דאבי או דכרא וכו' דאיכא לתומר דליתיה דאיבא חזן דכייף ליה בדכריה לתיבהה לקרובה שהיא אשתו ולקטו אחרון דיתא ליה לשלוח לקדשה יפה שפך אחת תורם כרי שלא תקדשו אשתו לרצויה עד שיקדשה עם קריבה או לאו מטעמ' דחבין ודכא משא"כ כהיא דשידכו' ליבא הוכחה כ"כ חדא דלא הוה קריבוק ואפי' יהי קריבוק לטב מאן דכפי לקדמיה כו' קכא דרונה אשק וכו' :

ותו' תמיהא לי מלתא מאי קושא דהתם החששא היא שחא שלח בחשאי לקדשה כיון שגילה דעתיה שרונה לתרה לקריבוק או לאו מטעמא דאבי וכו' משא"כ כהיא דשידכו' מאי איבא למיחש שחא בטרנן אפי' תימא דתרצו ודאי קא ס"ל לקרן זל כעולא דאפי' נתרצה ליבא למוחש למירי ולמיחש שחא כהיא דשידכו' כמי שלח לקדשה כחשאי הא ודאי בורכא היא חדא דהא ודאי עסקינן דליתיה קמן דאי איתיה קמן לרעתיה דרב דחייש שחא נתרצה ומשום הכי מצריך גט ומיאוון תרתי תיסגי כחדא דאי אמר שנתרצה תבי גט ואי אמר שלא נתרצה וכו' אפי' תימא דבשעת קידושין הוה קמן ולהכי איבא למיחש שחא שלח בחשאי לקדשה ואח"כ יבא מהעיר והלך למדושה הוה וכו' עכ"ל קשה דמחאי אית ליה לשרוי לקדשה בחשאי הו"ל לקדשה כפרהסי' דהא ליבא חזן דהוה מעכב על דו' ותו דמחשע ודאי דכריא לן דהנך קידו' היו שלא לרעתו וליבא ספיק' דהוה לרעתו כלל דקא' שנתקדשה שלא לרעת אביה :

ורמיהו' להרכ בעל נח"מ שחמה על דברי מרן זל זל והרב בית יוסף זל לא קרא לוי יישוב הרב מהר"ז קולין זל תירץ תירוץ אחר ואמר והיבא דנתקדשה בפניו וכו' וקשה דכרוי דהא בנמרא כפי נתקדשה לרעת וכשאת שלח לרעת ואביה כאן וכו' משמע התם דפטי עדיף היבא דליתיה קמן מהיבא דליתיה דהיבא דאיתיה אמרינן ה"ה דאשתוק מרתח רתח והלכתא כרב הונא דאמר הכי בנמרא וכו' וע"ש ולע"ד לא קשה מירי כלל דהא מאי דפסקינן הלכתא התם כרב הונא לאו משום דקאמר דכרוי מני אתי אפי' לרעתיה דרב דס"ל דהיבא דליתיה בעיר דלכלה ומשום דאיתיה אפי' כוותיה דרב משום הכי פסקינן כוותיה הא ליתא דהא לרעתיה דרב אפי' גמין ס"ל איפכא דכרוי דקאמר דאכלא מני אתי אפי' לרעתיה דרב אפי' וכו' ש"כ רב ואמאי לא פסקינן כוותיה אלא עיקרא דמלתא הוא דטעמא דפסקינן ה' לכתא כוותיה דרב הונא הוא משום דאיהו דכיה דר' גרמיה בר אבא : ולכן משום דס"ל כוותיה דרב הונא כמאי דקאמר דכרוי מני אתי אפי' לכתא דרב ותדע דהא דהוה פלוגתא דרב ורב אפי' קול' הלכתא ברב אפי' איבעית אימא לנ"ד משום דרב עגנות חור כו' והודע לנו איננוי כס' התום זל דס"ל דטעמא הוה משום דליתיה עכ"ל כוותיה וא"כ ט"מ ודאי דמאי דפסקינן הלכה כוותיה דרב הונא הוא דוקא משום דהוה רביה דר' ירמיה וק"ל דאיתוראי קמאי וכו' הלכה בתלמודי' בתקום הרב ודוקא היבא דיש לנו ליה משה"ס הלכה בתלמודי' הוא דפסקינן כוותיה ולעולם כמאי דקאמר דכרוי מני אתי אפי' לרעתיה דרב מטעמא דאפי' היבא דליתיה ליבא מחיתיה ליבא דהיבא דליתיה תלינן שנתרצה משא"כ היבא דאיתיה אפי' דשתק מרתח הוא דרתח לא מסכינן לומר שנתרצה דכיון דאיתיה קמן שילינן ליה ולא מסכינן לומר שנתרצה כהא מלתא לא ק"ל כוותיה אלא לעולם אפטר דכריא לן איפכא דרב לא יורה כזה דכי היכי דשרי בליתיה ה"כ באיתיה ואפי' :

זל הכא דמתרצה והו קידושין עכא מציא לעבב טון דמתחיל קרעה צנחנה כלא רישתו וכן עצה לפי' חוהרין זל שטיבוב דידה הוא קודם שמתרצה דהגם דעתך יכולה היא לעבב כל עוד שלא צילה דעתו שמתרצה להדיח צנחנה דמתרצה אח"כ לא הו קידושין הגם דמצי לקרעה כפי"כ כיון דהכא בתקדשה מתחיל' שלא לדעתו ונמצא דטעם אחר להם עכא לא מצינו זה באמר דהיינו פי' מרין זל וכפי' דכריו זל פי' רש' זל היינו פי' התום זל ופי' מרין זל מאחר דטעם אחר להם והם דמוקים בהמשחי קסת אשר על כן הנכוז' לפי' מה שכתבתי ודו"ק וכן אחת שמה שפי' בדכריו מרין זל הוא קצת דחוק עכא אין לנו תמורתו אמנם מה שפירשתי בדכריו מוהלוקוה קס' דכריו פשוטין - שוב ראיתי לקר"כ עצמות יוסף זל שדקדק מה שדקדק סל"מ על מרין זל : משמע מדכריו שדכריו מוהרזקו זל פשוטין ועס ;

ופי' נבין ליתובי דעתא בזה מלתא מאי דתמה קר"כ עצמות יוסף זל דלפי דכריו עולא דפסק דכינו כוותיה דאפי' מתרצה האב לא בעי מירי לא בט ולא מירין ליבא לאוקומי והיא כריתא - דמיימי הש"ס לעיל דקמי וסוין שמוכרה אלמנה לכ"ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט אלא בקידושי יעור ואלכא דר' יוסי כד יודיה דאמר מצות הראשונות לאו לקדור' ביתו והו"ל לשפחות אחר שפחות ויכול למוכרה : ובאחת קשה הרב מה שדמכ"ס זל הכוז כריתא זאת כפי' ד מהלכות עבדים ופוסק כמבטוי דאמרי רבנות הראשונות לקידושין ניתנו כדאיתא התם ותתיה וו שייכא בהלכות עבדים יותר ויותר דשם פסק דרין אדם מוכר את בתו לשפחות אחר אשות אבל בקידושי יעור מוכרה לשפחות אחר הקירו' והא ודאי כד' יוסי דאמר מצות הראשונות לאו לקידושין ניתנו ובתת' הקדק שם פסק כדכין דאמרי מצות הראשונות לקידושין ניתנו וכו' זל עס ;

ולע'ר אפשר לומר והוא דלרעת דכינו זל סל' כדעת עולא דאפי' מתרצה האב כדתיא אחר שמתקדש לא מהני ולא הו קידושין כמ"ס פ"ב מה' אשות מוכרה לומר דפסק באיבא דאמרי אחר עולא קטנה שמתקדשה שלא לדעת אביה אפי' מירין אינה צריכה דהיינו לא שפא שירכו ל"ט לא שירכו דאע"ג דשירכו ס"ל דאפי' מירין לא בעי וכמו שפי' רש' זל דאיבא דאמרי פליג אליבא קמא דלליכא קמא ס"ל דלא פליג עולא אדרב' ושמואל אלא משום דלא מתני הא דרב נחמן דאמר דרב לא מירי אלא בשירכו וס"ל דרב מירי אפי' בלא שירכו בעי גט ומירין ומשום הכי פליג עליה אמנם היבא דשירכו מורה עולא לרב ולאובא דאמרי ס"ל דעולא לא אתא לאפלוני אדרב' אלא מלתא באכפי כפשא היא ול"ט שירכו וכו' ולא כפי' התום זל שפי' דלמכא דאמרי גמי מורה עולא בשירכו ומר אחר מרא וכו' ולא פליגי וכפי' מאי דקא פריך לתמורא דעולא מתך ברשתא דרשין שמוכרה אלמנה לכ"ג גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ואבטריך לגטוי ר' יצחק דמיירי בקידושי יעור ואלכא דר' יוסי כד יודיה דאמר מצות הראשונות לאו לקידושין ניתנו אלא לטעם קמא דס"ל דמורה עולא בשירכו דכינו גט ומירין ולהכי לא אשכח תקום פטור אלא לאוקומא אליבא דר' יוסי דאמר מצות הראשונות לאו לקידושין ניתנו אמנם לנשאה בתרא דס"ל לעולא דאפי' כשירכו לא הו קידושין ולרעת הרמב"ם זל אפי' מתרצה האב אח"כ כפי' לא מהני אח"כ לא קשה מירי לעולא מהיא כריתא דמירי היבא דמתרצה אביה ורצה לקדשה לו פטעם אחרת ועיכבה היא דכפי' הגם דקדשה פעם אחרת אחר שעיכבה לא הו קידושין וכמו שפירשתי דכינו הרמב"ם זל לעיל וכיון דעל ידי מירין ריהה הוא דלא הו קידושין שפיר מני לקרותה אלמנה ועכא יכול למכרה לשפחות לכ"ג כיון דליכא קידושין

כן קול כוותיה דרב הווא מטעם האמרי ותראיה דלא קול כוותיה דרב כדן ריהא ריהבא דליתיה אלא כרב אפי' ודו"ק ; **רש"י דה'** קרא בעיא למימר האכזה יכול לעבב וכו' איבא למימד דמלסן זה משמע דלא בעי קרא לאשמועינן לא מירין דיריה ולא מירין דיריה ואלו מלסון רש"י זל ר"ה אחר משמע דלא הוא איתר' לן אלא מאי דאשמועינן בעיכוב דיריה דקאמר וזל אלא לאשמועינן רכי מעבכא איהי נמי וכו' וזל דהכי פירושו קרא בעיא וכו' למהרה ראבזה יכול לעבב וכן היא פי' וכשלאח' אביה מצינו להימר לאשמועינן אתא דע"ג מירינו נידך ליתן הקפתה קנס ולאו דאתא לאשמועינן דמצי לעבב אלא בתו לחאי אבטריך לאשמועינן דהשתא קס"ד דבעיכוב דיריה לא בעי קנס אם אביה רוצה ומירש רב נחמן בר' יצחק דהא קמ"ל דע"ג עיכוב דיריה נמי השלם קנס ודו"ק ;

ע"ש גמרי' לומר שמשלם קנס במקומה איבא למימד דכיון דהסתבר ודעינן דאיהי נמי מציא מעבכא כמו אביה הגם דלא קאמי קרא כיון שלא ניתנו קנס אשות אח"כ מה טעם איבא למימד דעיכוב דאביה הוא דמיי' ליה קנס ולא היא וזל דכר"ל דקא אביה הוא דע"ג עיכובו השלם קנסא משום דקנסא מרין קידושין הוא וכי היכי דקדושיה לאביה ה"ל קנסא דיריה דהוא לאביה דקא היבא דאביה מעבכ' ויהיב ליה קנסא משא"כ היא הגם דהסתבר ידעינן דמציא מעבכא עכא לעבין קנס הוה אמריא דלא מהני עיכוב דיריה כיון דאביה לא מעבכא קמ"ל זל ;

תו הקשה הרב בעל קנס משנה זל וזל יעור קשה דתצא שתידין בעיכוב דיריה בעיכוב דיריה מאי מתרין אם לא שפאמר דכשעיכב הוא לכסוף לא מהני נתקדשה בפניו אבל כשמתרצה הויכא סופו על תהילתו והיינו תירין שתידין מהרזקו זל והיה נראה לומר דלפי' מרין זל עיכוב דיריה הוה היבא דמתרצה בשעת קידושין דמירי דעיכוב דיריה ואע"כ כן שפיר מהני לעבב הוא עצמו אח"כ הגם דירעינן שמתרצה כפי' בשעת משעה מצי הרב ביה - אלא דהא מלתא ליתא כלל מרא רהיכו מצינו למי' דאע"ג דמתרצה בשעת מעשה כדאמרי דמצי העבכ כדן הכי דמיון דהוון מרזין שיהיה בשעת מעשה הוון קידושין במוכרם והיכו מצי עקר להו כדן הכי - ואפי' היבא דאמרי העיכוב מצי דתת אמרין דארעתא דכפי לא מתרצה משא"כ הכא - ואפשר דלפי' סל מרין זל עיכוב דיריה לא דמי לעיכוב דיריה אלא היינו היבא דעיכוב' בשעת מעשה בשעת קידושין דמי הוה מתרצה הוון קידושין משא"כ אם עיכוב לא הוון קידושין אבל לומר דבעיכוב דיריה ס"ל כדמהרזקו זל היא ודאי ליתא ועמא דלא פי' מרין זל עיכוב דיריה הוא משום דהוא זל כה לתרין קושי' מרין זל והר"ן זל לא הקשה אלא אעיכוב דיריה משא"כ אעיכוב דיריה מלתא דפשי' היא דהוון בשעת קידושין דמי הוה מתרצה הוון קידושין כיון שהיא איבא מעבכת - אינמי דעיכוב דיריה הוון היבא דלא הוה פטור וכשמשמע עיכוב ;

עור הקשה הרב בעל קנס זל וזל למחרת קולן זל קשה דלא תירין אלא אביה אבל ליהא מה תירין אם לא שפאמר דכשעיכב היא אפי' שיתרצה האב לכסוף לא מהני מאמר שמתחיל לא קדשה הוא דלא היה יכול לקדשה בעל כרחו כדכתב הרב בית יוסף וכו' עכ"ל - ותמיהני מאי קושיא מיראי עיכוב דיריה דמהרזקו הוא קודם שיתרצה אביה ואח"כ הגם שיתרצה לא מהני כלל וכפי' רש"י זל דעיכוב דיריה הוון קודם הרעיון דיריה ואע"כ כן לא דמי לעיכוב דיריה כפי' מרין זל דלפי' מרין זל הוון אפי' אחר שמתרצה אביה וא"כ לא ידענא מה היא כוותי' הרב נח"מ זל כה דאע"ג דטעמא מרא אית ליה דהיינו דאע"ג דקול המתקדשה בע"כ עכא הכא לפי' מרין

וכפ' לארבעין לאוקומי כריתת בקידושי יעוד אל' לצונס בקדושין תחש וכוונן אנתקדשה שלא לרעת אבי' ואח"כ כתתה אביה דקול ראון רעון מועיל ונרדך קידושין אחרים וקודם כתתת הקידושין עיכבה היא דמציא מעבבא כמ"ס זבבס דקדשה הוון עיכבה קודם לא הוון קידושין ולזה הגם שתקד' אלמנה לפי מצריכה מילון שאלמלא מילון דירה הוון קידושין עב' יכול למכרה למסחות לכ"כ לפי שכון עיכבה קודם קידושין בתרא לא הוון קידושי' ואל ירחיק דעתך דבר זה לומר דהכי קרי לה אלמנה הגם דלא הוון קידושין כיון דבעיא מילון תא חוי מ"ס התום ז' ד"ה אל' לאו דקידשה אינה נפשא וכו' וז' ואת' אחזי לא מצינ דמייירי כשידכו להכי קרי לה אלמנה וז' כיון שדיר היינו חמי שקיר' אביה וא"כ הדרא קו' לרובתי' וכו' אבל אליבא דשמואל ביחא דמיקי לה בלא שידכו וקרי לה אלמנה תמוס דבעי מילון וכו' שרי להדיא דהיכא דבעיא מילון הגם דהקידושין לא הוון קידושין שפיר קרי לה אלמנה ולהכי לא פריך לשמואל תמוס דמצי לשכנוי דמייירי בלא שידכו והכא כמי מצונן למחר דלאיכא דעולא דמ"ס דאפי' כשידכו לא הוון קידושין ואפי' תרצה כמ"ס לרעת הדמכ"ס ז' ל' ל' לא מצי להקשות לאיכא דאמרי ולא קא פריך אל' ל' ל' ל' קמא ואנטרד' לשכנוי בקידושי יעוד ואליבא ד' ויהי אמתס ללשנא בתרא דקול' כוותיה כדפסק הרמב"ם ז' בריתא אחי' כרבבן ודכת' ו' וא"כ שאר פסק הרמב"ם ז' התם כפ"ד מה' עבדים ודמעות הראשונות לקידושין ניתנו כרבבן :

איברא

דעדין נרדך יישוב תאי דפסק רבנו שם באותו פרק הלכה ז' וז' המקדש את בתו וכו' שאין אדם יכול למכור את בתו למסחות אחר אשות אבל מוכרה למסחות אחר מסחות כיצר חכמה למסחות תמי' ויעוד אותה הארון ומת הארון וכו' ומורה לרשות האב כשהיא קטנה הרי האב מוכרה פעם שניה אפי' לכהן גדול וכו' עכ"ל והדר תמוה דל' רבבן דפסק בנותיהו הלכה ז' שמעות הראשונות לקידושין ניתנו דתמוס הכי הוא דקאמר דאפי' המוך לשקיעת החמה כסוף שש שלא נשאר זמן שיעור שעה עבודתו פרוטה עב' שפיר מצי ליעדה בלא פרוטה תמוס דמציאות הראשונות לקידושי' ניתנו וכפ' הוסי כתב בתר הכי דאם יעדה הארון ומת דמצי למכרה פעם שניה הא מעות הראשונות לקידו' ניתנו והו"ל קידשה אביה ואינו יכול למכרה למסחות אשות :

ונראה

דפ"ל לרבינו דפלוניתא דת"ק ר' יוסי בר יהודה היא דוקא היכא דיעדה סמוך לשקיעת החמה כסוף שש כמציאו דליכא שיעור עבודת שעה פרוטה וזהכי פליגי ת"ק ס"ל דאעפ"כ לא בעי למיחב לה כלום תמוס דכיון דבעי ליעדה השתא ועדין לא נשאר בעבודתה שיעור שעה פרוטה אמרינן דעתיה דמעות הראשונות לקידו' ניתנו ולא הכי נתנס דאי לא תימא הכי הו"ל ליעדה קודם שיעור מעט מעדין היה לה שיעור בעבודתה שעה פרוטה ולמה יזום עד עכשיו כשכיל זמן כל דהו כמי שנטרד לתת לה קידו' לא ודאי דכיון דחוינן דהינה ליעדה עד עכשיו ש"מ דדעתו כתיבית מעות הראשונות לקי' נתנן ומתמיר ת"ק לו' דמעות הראשונות לקידו' ניתנו והווי יעוד ולא מצי למכרה אביה אחר מות הארון וז' בר יהודה פליג וס"ל דנרדך לתת לה קידו' דמעות הראשונות לאו לקידו' ניתנו כלל אמנס היכא דיעדה כל עוד שיע' לה זמן כשיעור עבודתה לקידו' מתתא דפשי' דחיינו קידושיה הם עבודתה ולא אמרינן דמעות הראשונות לקידו' ניתנו כיון דאי לה קידושיה מעבודתה ולא צריכה היא לתעו' שלקח אביה ואי מת הארון מצי אביה למכרה מחר אחר דהיעוד שיעור הארון הוא מקד' עצמה ולא באל לה מצד אביה

כלל וכפ' היא דאוקו תלמודא הק כריתא דקתני וכו' שמכרה אלמנה לכ"כ גרושה וחלוצה לכהן הרוט דמייירי בקידושי יעוד ואליבא דר' יוסי דאמר מעות הראשונות לאו לה ניתנו ה"ה דהוה מצי לאוקומה אליבא דרבבן ובקידושי יעוד וכגון שהיה עדין זמן שיעור עבוד' שעה פרוטה דהכי מורי רבבן דמעות הראשונות לאו לקידו' ניתנו אל' דמיחא לה לאוקומה בכל גוונא אפי' היכא דלא נשאר זמן שיעור עבודת שעה פרו' דהיינו בין היכא דנשאר זמן בין היכא דלא נשאר זמן והא מתתא לא הווי אל' אליבא דר' יוסי בר יהודה וכפ' הווי דכתב הרמב"ם ז' פ"ג מה' אשות ואפי' בתלמדה או בתגרסה מאותם קידו' וכו' היא לשון מושאל ויראי דלא מיקדש' אלמנה ולא גרושה אל' שלא להארץ לשון ולומר אם פתת המקדש וכונא קאמר בהך לישנא ולא חש למסעות בזה כיון דקאמר דלא הווי קידו' אפי' תרצה אביה וכו' וקאמר ואפי' בתלמדה או בתגרסה מאות' קידו' וזה ברור ומוכרח לו' כן לכל הפירושי' ורוק :

וראיתי

להר"ב עצמות יוסף ז' שדעמיק עיונו הוון כזה וכונת תירוצו הוא על פי דברי מרן הכ"ת ומהרה"ק ז' ל' דלרעת מרן אפי' תרצו כטעת הקידו' מציא מעבבא ולרעת מהרה"ק ז' היכא דשעת ושתק ואח"כ תרצה מציא מעבבא ואי לא עיכבה הוון קידו' וכיון שכן ש"מ דרבבן אביה תלוי ברעתה אי עיכבה או לאו ולזה הגם דלא עיכבה הווי קידו' עב' מאחר דאי היתה מעבבת לא הווי קידו' ש"מ כאלו הווי קידשה עצמה ולא הוון קידושי אביה ולא קרינן ביה מוכר את בתו למסחות אחר אשות אל' היכא דקידשה אביה דאו לא מציא מעבבא מוש"כ היכא דאם היתה מעבבא לא הוון קידו' מצירה הוון הכך קידו' ולהכי שפיר מצי למכרה אח"כ למסחות וככה"כ מיתוקמא בהך בריתא דרופא חקמי דירע תלמודא להך מיהרא דרב דח"ל רבבן היא בין אביה יכולנן לעבבא הווי דאנטרד' לאוקומה אליבא דר' בר יהודה וכו' מוש"כ אחר שתגלה לנו דברי רב לא צריכנן להכי דאיתא אליבא דרבבן וכו' זעש :

והרואה

יבאה כמה דמוק דרכו של הרב ז' מכתת טעמי חריא דאין סברה לומר דלהיות דמציא מעבבה לזה הגם דהשת' לא עיכבה דשפיר מצי למכרה אח"כ וזהו רמוק מהרדע הרבה ומאי חוית דאולת בתר דירה בול לארדך גיבא דאי לאו דהוה אביה מתרצה לא הוון קידו' וש"ס מי הוא דין ברמא להך קידו' דליהוון קידו' הוא אביה ופעלתו ניכרת מוש"כ היא השתא מיהא לא עיכבה וא"כ קידושי אביה הם והיכי מצי למכרה למסחות אחר אשות :

ותו

דעיקר הקושא העצומה כדברי הרמב"ם מיניה וביה כו' בפרק התלכה ז' הלכה ז' לא מיתרצה כלל כדברי הרב ז' הלכה ז' פסק בת"ק דמעות הראשונות לקידו' ניתנו ומתום הכי כתב דלא בעי למיחב לה קידו' וכו' ואילו בהלכה ז' כתב דשפיר מצי למכור את בתו למסחות אחר מסחות כיצר הרי שמכרה ויעדה הארון וכו' ומת וכו' הרי זה מוכרם שנית וכו' והוא תמוה שהרי כיון דקול' בת"ק דמעות הראשונות לקידו' ניתנו א"כ הו"ל הא מתתא שמות אחר אשות דתמי' דקאמר דהש"ס לא ידע השתא לדברי רב הוא דחיק ודחיק ותמי' למרינוי וכבר הרגיש הר"ב ז' בחולשת תירוצו זה וכתב דלא אשכח טפי עדיף מיניה ולפי חומר הכונא קאמר :

והר"ב

לחס משנה ז' הלכות עבדים פ"ד תמה הכ' תמימות הנו' על הרמב"ם ז' וכתב הקושיות אלן בהולות הן כענין ולא תנאמי בהן דבר מתשכב לדיעה ואולי היה לו לרבינו ז' גירסא אחרת אחר רב עמרם הכ"ה בקידושי יעוד לכך ולא גרים ואליבא דר' יוסי וכו' אל' סובר ראש"ב

אחריו דמיירי בפיהה שלא לשם אישות קרא בעי למימר דחיי מעבד מלתא דקמי' היא דבשלמא אביה חיי למומר דאשמו' דע' מיאונן הקבל קנס ועלום לא אתא לאשמו' דחיי מעבד אלא הוה ורזי דחייא מעבדא דקשתא לא ס"ד דע' עיבוב דיריה ימיה הקנס ג"כ וכו' ורזי דחייא מעבדא דקשתא מעבדא דחייא דע' דאשמו' דקני' דחיי לקדשה בע"כ היינו היכלא דלא היה ע"ז מעבדא דחייא ודאי סתם אב לקדש בתו לראוי לה משא"כ תבא דחייא דחייא דקני' דחייא לא פתח ליה כזה שאינו ראוי לת לאל משום כדי שתהא בקל בעיניו להשיאה משא"כ אם לא יתענה לזה איך קבל בעיניו להשיאה ולזה אמר תורה דיקולה לעבד :

וכפ"ז מאי דקאמר בתר הכי אמר רבנן לומר שמטלם קנס כמפתיה הכוונה דע' מיאונה עושה תרתו מרא דחייא וכול להשיאה לו ונ"כ שמטלם קנס ולא אמרי' כיון דאביה מתרצה להשיאה לו קנס דהיא מעבד בע"כ ה"ח לענין שלא להשיאה לו מהשטם האמור שמה אינו הבון לה משא"כ לענין קנס אימא לא קמ"ל : או כתי טעמא הוה געני מה שכתבו התוס' ז"ל לעיל ב"ד"ה בין הוא ובין אביה וכו' דהגם שבתרצה אביה אמרין דעתיא דחייא הוה יגע שהיא תעבד לא הוה מתרצה ומכ"כ הלא דהוה הנאה דיריה דאבי' מאן דלא יורה דכברי התוס' ז"ל פת"ש לעיל יורה הכא קנס דקבא הוה דכאיתו שאם לא ישאנה מקבל קנס משא"כ הו' ישאנה שאינו חוקל כלום וכפשטא דמתני' דע' נערה דף ט"ז ע"כ דקתני הספיקה נותן לכשלא יכנס וכו' ולא כפי' התוס' ז"ל שפי' התם ב"ד"ה איך לי אלא אביה וכו' דהכוונה היא לכשלא יכנס מודעתה אבל לעולם אע"פ שכנס מטלם ופשטא דמלתא לא פושטע הכי אלא כדעת הרמב"ם ז"ל פ"ב מה' נערה בתולה ז"ל ואינו נותן קנס אלא א"כ לא נשאה שגאמר אם מאן ימאן אביה לתתה לו כסף וטקול עכ"ל וטעמא הוה משום דהב"ב דהוה מתרצה אביה עכ"ל אמרין דעתיא דאי הוה יגע שהיא לא תתרצה דחייא ליה פתי משום לקבל קנסא משא"כ אם ישאנה לא מקבל כלום : ולכתי שפיר מהני עיבוב דיריה ובהכי סליקו דברי הרמב"ם ז"ל על כפון וד"ק :

י"ט אמר רבא ש"ת מדרבי אחי תלת ש"ת מקדשה בחלוה אינה מקודשת פירש"י ז"ל מרקביל סך אתקפתא דפרכיטין לעיל והא תלוה היא ואזרקין לשנוי עלה מאי באחת באחרונה קאמר אלמא ס"ל שאינה מקודשת עכ"ל ואיבא למירק דבס מרשמואל ורב שמעון הא מלתא מרקבילו סך אתקפתא ואשטריבו לשנוי עלה ג"כ מדרבא קאמר וכו' והרב בעל עצמות יוסף ז"ל תירץ דלעולם לא מדרבא ושמואל נקפא הא תלתא : וטעמא דקמ"ט מדרבא אחי הוא משום דשלישתן הוו מדרבא ימאי וכו' ורבין ז"ל דחוקים פנו איראס המעיין :

ו"י אפסר לומר דטעמא דלא משמע ליה קא אלא מדרבא אחי הוא פתאי דאיבא למירק תו עליה דרבי אחי דקאמר אחי עב' שיבא באחת מהן באחרונה שבהם דעל מי ספק עלי התנא לקבין דחיי דקתני באחת מהן קיינא באחרונה שבהן ומוכרחים אנו לומר דלחיות דפשיטא ליה לתבא כל כך דהגוקדש בחלוה אינה מקודשת להכי לא חש למיטעי דאע"ג דקאמר באחת מהן מוכרחים אנו לומר דהוי באחרונה שבהן ולא חש למיטעי מרוב פשיטות הדבר וכפ"י שפיר מצינו למימר דמוכח הדבר רבי אחי להדיא חזר דרין פשוט הוא דהקדש בחלוה אינה מקודשת דלא אצטריך תבא לאשמו' דרובא באחרונה דאע"ג דקאמר באחת מהן לא חש לטעות מרוב פשיטות הדבר משא"כ מדרבא ושמואל לא מוכח דפשיטא ליה הא מלתא כ"כ דאפסר רל"ם המקשה קאמר ולעולם לא פשיטא ליה הדבר כ"כ ומשום דאשכחתי תירוצא דלאו דמיקא משא"כ רבי אחי דחייק למימר תירין דחוק מוכח דס"ל

דאע"ג דתעוה הראשונה לקירו' ניתנו כיון שאינו מקדשה באותה שעה שמכרה אלא אח"כ אומר לה הרי את מקודשת לי בקידו' שקיבל אביך דמיקדו' קיו' דירה ולכך יכול האב למכרה אח"כ דלא אסרה תורה למכרה אח"כ אלא כשקדשה ממנו אביה באותה שעה וכו' :

ואלו דברים תמוהים לע"ר הוא דמאן בפין למימר כהא מלת' כל דלא אימאמרה כדאי בט"ר דכיון דקבל קידושיה אביה אפי' קודם פחה וזון היכי מיטען למימר דמיקדו' קידו' דירה אלא הפתה האומר לחברו הן קידושי בתך כשתהיה בת כך וכך שנים ה"כ דלא הוה קידו' ולזה איבט' לומר דלא קאמר הר"ב למ"מ בכה"ג לא הוה קידו' אלא דאף ע"ג דהוה קידו' לא אסר הכתוב למכרה לשפחות אחר אישות אלא היבא דקדשה באותה שעה :

ותו דכפי זה אמאי אצטריך הלמודא הפא בפ"ב קידו' לשנוי דחייא בקידושי ועוד לפי דברי הרב ז"ל ה"ל לשנוי הפא פתאי עסקינן היבא דיקבל אביה קידושים ולא קדשה באותה שעה ומיירי לעול' בקידושי אישות ואמאי אצט' לזאוקמה בקידושי ועוד :

ותו וכי בשטתא לכו בדברי הרמב"ם ז"ל נחדש גירסאות מדעמנו מה שלא צוה בדברי הראשונים :

שם גמריא פיהה שלא לשם אישות קרא בעי וכו' פירש"י ז"ל ז"ל למימר דאביה יכול לעבד וכן היא ומהיבא תיתי לן לאסרה בהיא בעיניה למימר קידו' הן ע"כ וסכונה לע"ר מכוזאר' דאע"ג דקני' דאפי' חיי' ל קדש' בעל כרחיה ואיבא למי' דחייא קוש' דלמא חמ"ל קרא דאע"ג דקני' דאביה חיי' לקדשה בעל כרחיה עכ"ל לא אמרי' תבא נמי דאע"ג דהיא מעבכת כיון דאביה רוצה לתתה לו הרשות נתונה בידו ודכריה אינם מעליה ולא מורידים קמ"ל דמציא מעבכתא עליו שלא להשיאה ושאינה התם דעדין לא נעשה לה שום רבב והוא חזר עצמו רצה להשיאה לזה אמרין דהרשות בידו בעל כרחיה משא"כ הכא אמרין דלעולם הוא עצמו לא נימא ליה כזה אלא משום שכבר נעשה לה מעשה עמו ולא יתבא להשיאה לאחר בהקבל כמו כשהיא בתולה : והראיה שהוה חפסיר הקנס שהיה לו ליקח אם לא יקח אותה זה וכשבידו זה אינו מודקדק להשיאה למו שראוי לה כמו שהיה מודקדק אם לא היה אירע ליה זה ולזה הסמיענו הכתוב דיקולה היא לעבד : ובשלמא לדברי התוס' ז"ל נימא שבהכו דלא חייא לעבד היבא דאביה רוצה לתתה לו כיון דקני' דחייא לקדשה בע"כ :

אל"א דקשיא לי לדבריהם ז"ל דלא חייא לעבד אח"כ מאי קא פריך הש"ס פיהה שלא לשם אישות קרא בעי דהשמי' אחת אלא דפשוט הוא והל"ל פיהה שלא לשם אישות היכי משכחת לה דהיא יכולה לעבד כהי הוא יכול לקדשה בעל כרחיה דהא פשיטא דחייא דקתני כברייתא בן היא בין אביה יכולין לעבד היינו בין היא אע"ג דמתרצה אביה ולא כמו שמכניס התוס' ז"ל שהכוונה שכולם לעבד היבא דאביה ג"כ מעבד דאי אביה מעבד חייא נפקא מענה כעיסוכה ומאי אהני ומהיבא תיתי שכן כך בברייתא ופאי' תימא שהבין הש"ס כך הו"ל להקשות מאי אהני עיבוב דירה כיון דאביה מעבד הגם דהיא חתו' ומאי חייא דקפריך קרא בעי דמשמע דהדבר שיק' שפיר אלא דלא אצטריך קרא : אלא ודאי דהדבר פשוט לע"ר דכונת פירכת הש"ס היא עזה קרא כעני' פי' בשלמא אי אהרי' דכיתה לשם אישות נימא דאשמו' קרא חידושא רבא דסד"א דוקא אפיה חיי מעבד הואיל והיו הקד קידושי שלא לרעתו אבל היא כיון שהיא פתרנית וקבלה הקד קידושי' לא חייא מעבכתא כיון דאביה מתרצה קמ"ל דאפי' ש"כ הניא מעבכתא כיון דהקידושי' הו' ע"י פיתוי אבל אי

קדשי מסכת קידושין דוד

שבויות :

ותו דמי איתא דיש לחלק אחמי אוקחא רבא להך נתיב
כר"ס והו"ל לאוקחא ככ"ע דמדורו גבי קידושין דלא
הוו פרטי אלא אי אחר התקדשי התקדשי וכו' :

ואפשר לומר דס"ל לרבינו ז"ל דכיון דמתתם בשבויו
מוכח מדברי אימוראי דס"ל דולא לך הו

פרטא חדא מדרו כח"ס ויתו מודחינן התם דקבעי התם רבא
מרכ נחמן היו חמשה תובעין אותו ואמרו לו תן לנו פקדון
ותשומת יד וגזל ואכרה וכו' אמר לאחר מהם שבויה שאין לך

בידי פקדון תשומת יד וכו' ולא לך ולא לך וכו' מהו אחר
קחייב או לתא אכל חדא וכו' ואיפשטא דפרטא הוה גזל
לך פרטא הוא וכאלו אחר לכל אחר ולא לך פקדון ותשומת יד

וכו' ומייב עשרים חסאות ואי איתא דלא קי"ל אלא כר"ס תמי
שיאטיה דהך בעינא הא הוה כולל ולא אחייב ליה אלא חדא
אכולהו וכאלו אחר שבויה שאין לכם בידי אלא ודאי דלא

קי"ל כר"ס וכן פסק הרמב"ם ז"ל ואילו מהא רשמתינן משמיב
דס"ל לאימוראי דלא הוה פרטא אלא התקדשי התקדשי וכו'
משא"כ כזו וכוון חדא מרשקלי וטרו אליביה וכו' דכן מוכח

בהרי"ט מדרבי רבא דקאמר שבה אחר רבא לא שבו אלא
דאחר לה כזו וכוון וכוון דאי לא בתי קידושין ער נתיב
אחרונה שהיא כמו דייבורו והתאשבות הוה מלוה אבל אחר

באלו אפי' אובלת נמי מקורסת הוה להדיא דרבא גופיה ס"ל
דכו וכוון וכו' הו"ל כללל ואיזה גופיה ס"ל התם בשבויות
דלא לך וכו' הוה פרטא מדקבעי התם מרב נחמן יעש . ומהו

הוכרח הרמב"ם ז"ל לחלק ולומר דהכא אליבא דרבא מדרו כ"ע
דלא הוה פרטא אלא התקדשי התקדשי וטעמא הוה משום
דשאי התם גבי שבויות דאפי' ולא לך וכו' הוה פרטא מדרו"ל

להיות מקצו ועולה שבויה שאין לכם בידי אלא ודאי לאמת
דכרוי הוא בא שהוא נשבע באמת מדאק מחייב עצמו בכמה
אשקות אי נפשא שהוא נשבע לשקר משא"כ הדיא הדבר הוא

להפך דכל עוד שלא אחר התקדשי התקדשי לא הוה פרטא
ואפי' אחר כזו וכוון כללל הוה משום דלמאי נפקא מינה בעי
לקדשה בכל חדא באנפי נפשא ורי לו בקידו דחדא רמח"כ

אי שיה פרטא כל חדא רי באחת ואי לא שיה תמי חסדי ליה
כיון דכוונתו לפרטי לקדשה בכל חדא באנפי נפשה אלא ודאי
דהוה כללל ולהכי כל שלא ביאר בהדיא דרעתו לקדשה בכל

חדא ודאי דהיינו שאמר התקדשי התקדשי הוה כללל ודו"ק
וכפ"י תמי דקאמר רבא ר"ס הוה לא הוה הך נולתא אלא
אליבא דרבי' משא"כ אליבא דרבא הוה תהני' אליבא דכ"ע

וכוותיה קול דבתראה הוה . וכפ"י תמי תלמודא דקאמר לעיל
וכי תימא כולה רבי יהודה ובפרטי סבר לה כר"ס והתניא וכו'
רבי יהודה אומר שבויה לך לך וכו' חייב על כל אחת ואחת

ותכס זה הוכרח לומר דלעולם כולה ר"ס הך סוגיית איתא
אליבא דרבי דקאמר דהך מתניתין לא איתא אלא אליבא דר"ס
אמנם ל"ס רבא רס"ל דותני' איתא כר' יהודה נמי לעולם

נתיב למימר כולה ר"ס ובפרטי ס"ל כר"ס ולא קשיא הך ברית'
דשמי שבויות מקידושין ודו"ק ובהכי עלו דרבי הרמב"ם ז"ל
על כיון :

תוס' ד"ה ואפי' דמיייתא וכו' וא"ת וכו' ולעדרן
דשאי התם דכבר תכנס לו כולם וכבר
נתינתם קודם שנתאכלו ולוה כיון שאמר הרי את וכו' אפילו

שנתאכלו קודם ששיעבד ומן התמלת הקידושין שפיר הוה קידו'
לשפרע משא"כ הדיא דלא נמרה נתינת המינ' ער שנתאכלו
דלא כזו וכוון קאמר וקודם במר תיבת האחרונה עדיין לויא

קידושין כלל דרוק :
דף ג"ר ע"א ת"ס כתובת כהונה שכלו וכו' עיינ
בס' תסנה לחלק ז"ל נפ"ה רמעי'לה

דס"ל דהכי הלכתא והיינו דהוצרך להאריך משו"ל בלשון
הטהור וז"ל ואיוריקי לטנתי עלה מאי באחת באחרונה קאמר
אלתא וכו' דכוונתו ז"ל רמיה דכל עיקר ההכרח הוא מדרחיק
לשנוי שינוי רחיק וסבן :

שם אחר רבא ר"ס היא וכו' כתב הרמב"ם
ז"ל פ"ד תה' גדרים ז"ל נשבע או הסדר
שאני מהנה לכולם וכאלו על כדור או על שבויה על אחר

מהם והתירו התירו כולם וכו' אחר שאני מהנה לזה ולזה ולזה
היות הראשון הותרו כולן היות האחרון האחרון הותר וכולם
אסורין שאני מהנה לזה לזה לזה ערכין פתח לכל אחר וכו'

עב"ל ותמה מרן הכ"ח ז"ל וז"ל ומה קשה דכ"כ ב' דקידושין
אחרת' דתמי התקדשי' בתמיה זו התקדשי' כי כזו אמרינן
דמתני' ר"ס הוא אחר ער שאמר שבויה לכל אחר ואחר

ועסק רבינו פ"ה ראיות כר"ס והיאך פסק כאן וכפ"י
דשבויות דלא כר"ס וכו' וכן תמה בפ"ה ראיות יעש ותירץ
ז"ל ואפשר לומר דטעם רבינו הוא מדקחוי' דקידו' סתם לן

תבא כר"ס ובשבויות סתם לן דלא כוותיה אמרינן ראה ר'
דכרוי של ר"ס בקידושין ודכרוי ר"ס בשבויות ואע"ג דבגדרים
סתם לן תבא כר"ס כיון דשבויות וקדושת כחדא שיאטיה שייטי

אית לן לחסמך טמי אסתמא דשבויות הפקדון ראיתא כרביס
וכו' ודבריהם ז"ל רחוקים הרבה דכפי דכרוי ז"ל הדי אסתמא
דמחילתן דלאו סתמא היא משום דהוה לה סתם ואח"כ מחלוק'

וכת"ס הר"ן הכא רמייית לה בכלוגתא בשבויות והכ"ל
לפלוגי בין קידושין לשבויות ניקא דר' קרר ביה מרסתם הכא
ותו דהך סתמא דשבויות לאו סתמא היא דהוה לה סתם

ואח"כ מחלוקת דהא פליגי בה ר' ור"ס וכת"ס התוס' ז"ל כרי'
פ"ק רביעיה דר"ב הוה לה סתם ואח"כ מחלוקת וכן מוכח
דרכי הר"ן ז"ל דהיא דשבויות לאו סתמא היא חמ"ס ז"ל

ואע"ג דהתם כפ' שבויות הפקדון אפליגי בהא ואיכא למי'
סתם ואח"כ מחלוקת היא חפ"ה כיון דשקלי וטרי וכו' ואי
איתא דהיא היא סתמא הו"ל ואע"ג דכפ' הפקדון סתם

לן תבא איכא מדר"ס וכו' ומדקאמר בהך לגמא ש"מ דהיא
לאו סתמא הוה ודו"ק וז"ל ע"ד דטעמו של הרמב"ם ז"ל הוה
משום דשבויות קאמר רבי יוחנן אליבא דכ"ע ר' ור"ה לא

פליגי כלל לך וכו' דהוה פרטא בי פליגי וכו' בין איבא דגירסת
רש"י כפי גירסת התוס' ז"ל איתי שפיר דלפי גירסת התוס'
ז"ל דברס' בדברי ר' יוחנן בלא לך לא לך וכו' כ"ע לא פליגי

וכו' וכן בדברי הרמב"ם ז"ל דרס' כתי"ס מר"ן ז"ל ככ"מ יעש
ולפי גי' רש"י ז"ל גרס' נתי בדברי רבינו אישכא והיינו טעמיה
דכיון ז"ל דפסק כר"ס ור' לנבי דר"ס וכו' ר' יוחנן וסתמא

דהתם לאו סתמא היא כדכתי' אלא מדרבי יוחנן הוה דפסק
הכי ומה גם דר' ור"ל אפליגי אליבייהו ותובה נמי לענין
גדרים דכרויס ושבויות כולהו חדא מילתא גינהו כתי"ס מר"ן

ז"ל ומחילא אידחי לה קד מתני' דגדרים כיון דאימוראי פליגי
אליבא דר"ס וז"ל ש"מ דהכי הלכתא משא"כ הכא בקידושין
דאימוראי שקלו וטרו אליבא דר"ס הלכתא כוותיה ס"ל וגם

דהוה סתמא מעלייתא דליבא חזן דפליגי עלה :
אלא דעל כל פנים תקשה הלכתא אהלכתא דמי
חשבינן לולא לך וכו' גבי שבויות ודברים פרטא

או לא לך לפי גירסת מרן ז"ל א"כ תמי שבה גבי קידושין דלא
חשבינן פרטא אלא אי אחר התקדשי התקדשי וכו' :

ותו קשיא טובא דאמרי' לעיל דף מ"ד ע"א וכו' תימא
כולה ר' יהודה ובפרטי ס"ל כר"ס והתניא זה הכלל
וכו' ר' אומר לא לך ולא לך וכו' חייב על כל אחר וכו' אלא

לעולם כולה ר"ס ובשליחות ס"ל מר' יעש ואי איתא דאיבא
לפלוגי בין קידושין לגדרים ושבויות הוה תמי לאוקומא לעולם
כולה ר' והכא בפרטי לקידושין ס"ל כר"ס משא"כ גבי

שכיחא ולא חשו לה רבנן וק"ל:

דף נ"ז ע"א וזה אשר לא תאכלו וכו' את השחוטק מהבא משמע דאסורה באכילה דוקא ולא בהנאה דהא מקרא דלא תאכלו מתייב ליה:

וראייתי להרמב"ם ז"ל בפ' זא מה' טומאת צרעת וז"ל אבל הפטור השחטה אסורה בהנאה ותיחא מוכ"ל הא מלתא דהא מקרא דמיניה מפקינן איסורה דשחטה לא מיירי אלא באכילה ולא באיסור הנאה:

ותו יש לדרקק מאי דקאמר כתר הכי והאיובל כניית חבשר השחטה עכר על עשה ועל ל"ת שבא' וזה

אשר לא תאכלו מהם חפי השמועה למדו שזה הוא לרבות הצפור השחטה וכו' דאמאי לא נקט הכא אלא האיובל ולא הנהיה כיון דהשחטה אסורה בהנאה דבשלמא לר"ל דממיר לאיסורה דנשרייה הוצרכו מעגלה ערופה כחא דכי היכי דעגלה ערופה אפי' בהנאה אסורה ה"ה נמי פטורי הוצרכו אלא להרמב"ם ז"ל דם"ל דהלכתא היא כד' יומין ולא נמיר מעגלה ערופה וס"ל כתבא דמפיק לאיסור השחטה מקרא דוזה אשר לא תאכלו מהם דמפרך מינה לר"ל והרמב"ם נמי

גלי דעתיה דם"ל כהך תנא דמפיק לה מקרא דוזה אשר לא תאכלו מהם דלהכי הוא דקא' דעובר בלאו ועשה א"כ איסור הנאה מכל' - והיה נראה לומר דם"ל להרמב"ם ז"ל דכל מקום שבאמר לא תאכלו א' אכילה ואחר איסור הנאה במשמע עבד סיפורו לך הכתוב כדרך שפרט בבבלה וכו' אבהו דלא כתבא דבי חוקיה ובת"ש בפ"ה מה' מאכלות אסורות ולהכי כיון דמפקינן ליה לאיסורה דשחטה מקרא דוזה אשר לא תאכלו

תמילא משמע דאסורה בהנאה נתי' אלא דהא מלתא לא מיחזירא לי כלל דהא אפי' למאן דם"ל האי בכל מקום שבאמר לא תאכלו אחר אי' אכילה וא' איסור הנאה במשמע ה"ה היבא דלית לן גבוליו כלל להתר הנאה דהיינו היבא דכל עיקר קרא להכי הוא דתתא ולא מריבויא הוא דמפקינן ליה להכי אטריבין ודאי א' וכו' ואחר וכו' משא"כ הכא דלא מפקינן ליה לאיסורה דשחטה אלא מריבויא דקרא מלתא דפשי' משמע ודאי דהוי דומיא דאיסורה דקרא וכו' היכי דקרא לא מיירי אלא באיסור אכילה ה"ה ריבויא דרייה:

איברא דמדברי התוס' ז"ל בר"ה וזה אשר לא תאכלו וכו' מוכח בהנאה דהיינו דהגם דעיקר קרא לא מיירי אלא באיסור אכילה עכ"ל ריבויא דמריבויא מיניה איסורה דשחטה מצינן למי' דמיירי אף באי' הנאה דמריבויא מיניה אלא אכילה דתבא דכי חוקיה דם"ל בכל מקום שבאמר לא תאכלו לא משמע אפי' הנאה מהיבא נפקא ליה אי' הנאה וכו' משמע להריא דלר' אבהו דם"ל דכ"מ שבאמר לא תאכלו אחר אי' אכילה ואחר איסור הנאה במשמע ל"ק מיירי ולא ירענא מכל' הא מלתא ז' - וז"ל רעד כאן לא קאמרין דבעינן שיהיה הריבוי דומיא דעיקר קרא היינו דוקא היבא דקרא מוכח הכי מנפשיה דהיינו היבא דמשמעותא דקרא הוי הכי או ריבויא דרייה נתי לא מצינן לרבויה מיניה אלא כיוצא בו משא"כ הכא גבי שרטי דלעולם משמעותא דקרא הוי וזה אשר לא תאכלו מהם אחר אי' הנאה ואחר אי' הנאה וגבי עופות שמאים גלי לן קרא דשרי' בהנאה מדכתיב לכם ודרש' מינה כפסחים בפ' כל שעה שלכם היא חכא' דשרי' בהנאה דמריבויא דמאן דם"ל כל מקום שבאמר וכו' אחר איסור אכילה וא' אי' הנאה במשמע והרי שרטי וכו' ותנן מיירי חיה ועופות ודגים שגזרמו להם מיניס שמאים ונתתין למכרם וכו' ומשני שאני התם דכתיב לכם שלכם היא ועתה דף כ"ב ע"א אלא מקרא אחריתא דכתיב לכם הנאה בעופות טמאים וכו' אלא מקרא אחריתא דכתיב לכם ט"מ פטשא דקרא דקאמר וזה אשר לא תאכלו מהם הוא א'

הלכה ד' שכתב וז"ל אני תמיה בדיון זה טובא דהא קול כל דבר שנבעת ממותו טוב אין מועלין בו בדאיחא בפ' כל שעה וכו' וכי תיחא וכו' וא"כ כיון דלא ילפינן כדרי כהן הדיוט מבדרי כהן גדול מכל' דכדרי כהן הדיוט יהיה כהן מועילה מאחר שנבעת כהן ממותו ע"כ ולעבר"ן דלעולם לא ילפינן כדרי כהן הדיוט מבדרי כ"ג כלל דדוקא כדרי כהן גדול הוא דמועלין בהם הנגס שנבעת ממותו פטוש דכתיב והניחם שם ולהכי מועלין בהם וטעמיה גבוייה ודוקא כדרי זהב דכהן גדול הוא דנמרינן מבדרי לכן הגם דלא איתמר קרא אלא ככדרי לכן משא"כ כדרי כהן הדיוט לא בעו גבוייה וטעמא דהו' מדליקין מהם פתילו הוא משום דכדדוק קרנן הו' וכה"ש התוס' ז"ל בתוס' שבת דף כ"א ומשום הכי מועלין בהם דכיון דמאי דהו' עושים נרות מהם הוא הוצרך הקרבן שפיר קרינן בהי' לא נבמרה ממותו וז"ל בספ"ה דמורה נבוכות מועלין כה"ה ולהכי כתב הרמב"ם ז"ל בספ"ה דמעילה סתם כדרי כהונה שכלו מועלין כהן כדרי כ"ג כיון כדרי כהן הדיוט וכל אחר יש לו טעם בפני עצמו כדרי כ"ג מטעם דכתיב והניח' שם ולהכי הגם דנבעת ממותו מועלין בהם וכדרי כהן הדיוט משום דלעולם לא נבמרה ממותו כיון דחוו לפתילות משא"כ כדרי כ"ג דגלי לן קרא דהניחם שם דטעמיה גבוייה מינה שמעינן דאין עושין וזהם פתילות ומתילא ירעינן דהגם דנבעת ממותו מועלין בהם כיון דקפיד קרא לגבוה' וכרעת דכיון ז"ל מוכח מדברי התוס' התם בפ' כ"ה מהם שהקשו מדאמרינן הכא דכדרי כהנים שכלו מועלין בהם והוכרח לחלק דהפתילות הו' נזק קרנן יואי איתא ה"ל לנרץ דהכא דמיירי ככדרי כ"ג והתם ככדרי כהן הדיוט ולהכי הו' עושין מהם פתילות לא ודאי דם"ל ז"ל דכדריה דקתני הכא דמועלין מיירי אף ככדרי כהן הדיוט ולהכי קא' הקשו ומבדרי כהן הדיוט אכדרי כהן הדיוט דדוק:

דף נ"ה ע"א בהמה שנחאת וכו' לפום מסקנא דאוקי ר' יוחנן דמתני' לה עד שתזנוס וכו' משום דם"ל דקדושת הנוף לא מתחללא ואע"ג דלא חויא להקרבנה כי הנא דהא ודרי דהבא לא חוו להקרבנה ולא מיני להקריבין לא שלמים ולא עולות ואע"פ כן קאמר ר' יוחנן דלא מתחללי עד שיומנו א"כ ש"מ דהקרבן אע"ג דלא חוו לקרבן כלל ומכחי מתוך מה שחשקה הרב מוהר"ם אבולעפשיא ז"ל בס' הקדושי קרא כה' פסח ח' תם"ט על דברי הרב מנן אברהם ז"ל שכתב דאם הקריש עגל ושור

לדמי' פסח הגם דלא חוו להקרבנה לא מתחללי דקדושת הנוף לא מתחללא והקשה עליו הרב הנו' ז"ל ואינו כלום דעגל ושור דלא חוו לפסח יש להם פדיון דדוקא וכו' לדמיו דחוי לגבוייה דמרינן דקדושת קדושת הנוף משא"כ נקבה לדמי עולה תפדה ותאכל כה"ס הרמב"ם ז"ל פט' מה' תעה"ק וא"כ כשהקריש טוב ועגל לפסח דלא חוו יש להם פדיון וכו' יעש וכפי ת"ש לנ"ח שאני נקבה לדמי עולה דבופס לא חוי כלל לעולה ולהכי לא הויה לה קדושת הנוף לא קדושת דמיס וזה נפרדת משא"כ עגל ושור לדמי פסח אע"ג דלא חוו לנ"ח עכ"ל

הא חוו מיהא לקרבן שלמים ודמו כהא מלתא מיהא לפסח דפסח הוא שלמים ועגל ושור חוו לשלמים וזה שפיר מיקרו קדושת הנוף ולא כפרין ודמו להא דקתני כריתא הכא וכריס הנבמאים מירושלים לנבדל עבר דאע"ג דהשתא לא חוו לעולות ולא לשלמים כיון דבפוייה חוו לעולה ולשלמי' הו' להו' קדושת הנוף ולא מתחללי דדוק:

שם נקבות וכחי שלמים וכו' איבא למירק וליחוש דלמא הקרישן לדמי עולה וזריבין פדיון ויקריב בדמיה שלמים ועולה שלמים טשא היא גופה וכחי שלמי' ועולה מחשש דלמא הקרישן לדמי עולה וז"ל דהא מלתא הויה לה מלתא דלא

הנאה דר' שכתב וז"ל אני תמיה בדיון זה טובא דהא קול כל דבר שנבעת ממותו טוב אין מועלין בו בדאיחא בפ' כל שעה וכו' וכי תיחא וכו' וא"כ כיון דלא ילפינן כדרי כהן הדיוט מבדרי כהן גדול מכל' דכדרי כהן הדיוט יהיה כהן מועילה מאחר שנבעת כהן ממותו ע"כ ולעבר"ן דלעולם לא ילפינן כדרי כהן הדיוט מבדרי כ"ג כלל דדוקא כדרי כהן גדול הוא דמועלין בהם הנגס שנבעת ממותו פטוש דכתיב והניחם שם ולהכי מועלין בהם וטעמיה גבוייה ודוקא כדרי זהב דכהן גדול הוא דנמרינן מבדרי לכן הגם דלא איתמר קרא אלא ככדרי לכן משא"כ כדרי כהן הדיוט לא בעו גבוייה וטעמא דהו' מדליקין מהם פתילו הוא משום דכדדוק קרנן הו' וכה"ש התוס' ז"ל בתוס' שבת דף כ"א ומשום הכי מועלין בהם דכיון דמאי דהו' עושים נרות מהם הוא הוצרך הקרבן שפיר קרינן בהי' לא נבמרה ממותו וז"ל בספ"ה דמורה נבוכות מועלין כה"ה ולהכי כתב הרמב"ם ז"ל בספ"ה דמעילה סתם כדרי כהונה שכלו מועלין כהן כדרי כ"ג כיון כדרי כהן הדיוט וכל אחר יש לו טעם בפני עצמו כדרי כ"ג מטעם דכתיב והניח' שם ולהכי הגם דנבעת ממותו מועלין בהם וכדרי כהן הדיוט משום דלעולם לא נבמרה ממותו כיון דחוו לפתילות משא"כ כדרי כ"ג דגלי לן קרא דהניחם שם דטעמיה גבוייה מינה שמעינן דאין עושין וזהם פתילות ומתילא ירעינן דהגם דנבעת ממותו מועלין בהם כיון דקפיד קרא לגבוה' וכרעת דכיון ז"ל מוכח מדברי התוס' התם בפ' כ"ה מהם שהקשו מדאמרינן הכא דכדרי כהנים שכלו מועלין בהם והוכרח לחלק דהפתילות הו' נזק קרנן יואי איתא ה"ל לנרץ דהכא דמיירי ככדרי כ"ג והתם ככדרי כהן הדיוט ולהכי הו' עושין מהם פתילות לא ודאי דם"ל ז"ל דכדריה דקתני הכא דמועלין מיירי אף ככדרי כהן הדיוט ולהכי קא' הקשו ומבדרי כהן הדיוט אכדרי כהן הדיוט דדוק:

דף נ"ה ע"א בהמה שנחאת וכו' לפום מסקנא דאוקי ר' יוחנן דמתני' לה עד שתזנוס וכו' משום דם"ל דקדושת הנוף לא מתחללא ואע"ג דלא חויא להקרבנה כי הנא דהא ודרי דהבא לא חוו להקרבנה ולא מיני להקריבין לא שלמים ולא עולות ואע"פ כן קאמר ר' יוחנן דלא מתחללי עד שיומנו א"כ ש"מ דהקרבן אע"ג דלא חוו לקרבן כלל ומכחי מתוך מה שחשקה הרב מוהר"ם אבולעפשיא ז"ל בס' הקדושי קרא כה' פסח ח' תם"ט על דברי הרב מנן אברהם ז"ל שכתב דאם הקריש עגל ושור

לדמי' פסח הגם דלא חוו להקרבנה לא מתחללי דקדושת הנוף לא מתחללא והקשה עליו הרב הנו' ז"ל ואינו כלום דעגל ושור דלא חוו לפסח יש להם פדיון דדוקא וכו' לדמיו דחוי לגבוייה דמרינן דקדושת קדושת הנוף משא"כ נקבה לדמי עולה תפדה ותאכל כה"ס הרמב"ם ז"ל פט' מה' תעה"ק וא"כ כשהקריש טוב ועגל לפסח דלא חוו יש להם פדיון וכו' יעש וכפי ת"ש לנ"ח שאני נקבה לדמי עולה דבופס לא חוי כלל לעולה ולהכי לא הויה לה קדושת הנוף לא קדושת דמיס וזה נפרדת משא"כ עגל ושור לדמי פסח אע"ג דלא חוו לנ"ח עכ"ל

הא חוו מיהא לקרבן שלמים ודמו כהא מלתא מיהא לפסח דפסח הוא שלמים ועגל ושור חוו לשלמים וזה שפיר מיקרו קדושת הנוף ולא כפרין ודמו להא דקתני כריתא הכא וכריס הנבמאים מירושלים לנבדל עבר דאע"ג דהשתא לא חוו לעולות ולא לשלמים כיון דבפוייה חוו לעולה ולשלמי' הו' להו' קדושת הנוף ולא מתחללי דדוק:

שם נקבות וכחי שלמים וכו' איבא למירק וליחוש דלמא הקרישן לדמי עולה וזריבין פדיון ויקריב בדמיה שלמים ועולה שלמים טשא היא גופה וכחי שלמי' ועולה מחשש דלמא הקרישן לדמי עולה וז"ל דהא מלתא הויה לה מלתא דלא

הנאה דר' שכתב וז"ל אני תמיה בדיון זה טובא דהא קול כל דבר שנבעת ממותו טוב אין מועלין בו בדאיחא בפ' כל שעה וכו' וכי תיחא וכו' וא"כ כיון דלא ילפינן כדרי כהן הדיוט מבדרי כהן גדול מכל' דכדרי כהן הדיוט יהיה כהן מועילה מאחר שנבעת כהן ממותו ע"כ ולעבר"ן דלעולם לא ילפינן כדרי כהן הדיוט מבדרי כ"ג כלל דדוקא כדרי כהן גדול הוא דמועלין בהם הנגס שנבעת ממותו פטוש דכתיב והניחם שם ולהכי מועלין בהם וטעמיה גבוייה ודוקא כדרי זהב דכהן גדול הוא דנמרינן מבדרי לכן הגם דלא איתמר קרא אלא ככדרי לכן משא"כ כדרי כהן הדיוט לא בעו גבוייה וטעמא דהו' מדליקין מהם פתילו הוא משום דכדדוק קרנן הו' וכה"ש התוס' ז"ל בתוס' שבת דף כ"א ומשום הכי מועלין בהם דכיון דמאי דהו' עושים נרות מהם הוא הוצרך הקרבן שפיר קרינן בהי' לא נבמרה ממותו וז"ל בספ"ה דמורה נבוכות מועלין כה"ה ולהכי כתב הרמב"ם ז"ל בספ"ה דמעילה סתם כדרי כהונה שכלו מועלין כהן כדרי כ"ג כיון כדרי כהן הדיוט וכל אחר יש לו טעם בפני עצמו כדרי כ"ג מטעם דכתיב והניח' שם ולהכי הגם דנבעת ממותו מועלין בהם וכדרי כהן הדיוט משום דלעולם לא נבמרה ממותו כיון דחוו לפתילות משא"כ כדרי כ"ג דגלי לן קרא דהניחם שם דטעמיה גבוייה מינה שמעינן דאין עושין וזהם פתילות ומתילא ירעינן דהגם דנבעת ממותו מועלין בהם כיון דקפיד קרא לגבוה' וכרעת דכיון ז"ל מוכח מדברי התוס' התם בפ' כ"ה מהם שהקשו מדאמרינן הכא דכדרי כהנים שכלו מועלין בהם והוכרח לחלק דהפתילות הו' נזק קרנן יואי איתא ה"ל לנרץ דהכא דמיירי ככדרי כ"ג והתם ככדרי כהן הדיוט ולהכי הו' עושין מהם פתילות לא ודאי דם"ל ז"ל דכדריה דקתני הכא דמועלין מיירי אף ככדרי כהן הדיוט ולהכי קא' הקשו ומבדרי כהן הדיוט אכדרי כהן הדיוט דדוק:

שם נקבות וכחי שלמים וכו' איבא למירק וליחוש דלמא הקרישן לדמי עולה וזריבין פדיון ויקריב בדמיה שלמים ועולה שלמים טשא היא גופה וכחי שלמי' ועולה מחשש דלמא הקרישן לדמי עולה וז"ל דהא מלתא הויה לה מלתא דלא

הנאה דר' שכתב וז"ל אני תמיה בדיון זה טובא דהא קול כל דבר שנבעת ממותו טוב אין מועלין בו בדאיחא בפ' כל שעה וכו' וכי תיחא וכו' וא"כ כיון דלא ילפינן כדרי כהן הדיוט מבדרי כהן גדול מכל' דכדרי כהן הדיוט יהיה כהן מועילה מאחר שנבעת כהן ממותו ע"כ ולעבר"ן דלעולם לא ילפינן כדרי כהן הדיוט מבדרי כ"ג כלל דדוקא כדרי כהן גדול הוא דמועלין בהם הנגס שנבעת ממותו פטוש דכתיב והניחם שם ולהכי מועלין בהם וטעמיה גבוייה ודוקא כדרי זהב דכהן גדול הוא דנמרינן מבדרי לכן הגם דלא איתמר קרא אלא ככדרי לכן משא"כ כדרי כהן הדיוט לא בעו גבוייה וטעמא דהו' מדליקין מהם פתילו הוא משום דכדדוק קרנן הו' וכה"ש התוס' ז"ל בתוס' שבת דף כ"א ומשום הכי מועלין בהם דכיון דמאי דהו' עושים נרות מהם הוא הוצרך הקרבן שפיר קרינן בהי' לא נבמרה ממותו וז"ל בספ"ה דמורה נבוכות מועלין כה"ה ולהכי כתב הרמב"ם ז"ל בספ"ה דמעילה סתם כדרי כהונה שכלו מועלין כהן כדרי כ"ג כיון כדרי כהן הדיוט וכל אחר יש לו טעם בפני עצמו כדרי כ"ג מטעם דכתיב והניח' שם ולהכי הגם דנבעת ממותו מועלין בהם וכדרי כהן הדיוט משום דלעולם לא נבמרה ממותו כיון דחוו לפתילות משא"כ כדרי כ"ג דגלי לן קרא דהניחם שם דטעמיה גבוייה מינה שמעינן דאין עושין וזהם פתילות ומתילא ירעינן דהגם דנבעת ממותו מועלין בהם כיון דקפיד קרא לגבוה' וכרעת דכיון ז"ל מוכח מדברי התוס' התם בפ' כ"ה מהם שהקשו מדאמרינן הכא דכדרי כהנים שכלו מועלין בהם והוכרח לחלק דהפתילות הו' נזק קרנן יואי איתא ה"ל לנרץ דהכא דמיירי ככדרי כ"ג והתם ככדרי כהן הדיוט ולהכי הו' עושין מהם פתילות לא ודאי דם"ל ז"ל דכדריה דקתני הכא דמועלין מיירי אף ככדרי כהן הדיוט ולהכי קא' הקשו ומבדרי כהן הדיוט אכדרי כהן הדיוט דדוק:

הנאה דר' שכתב וז"ל אני תמיה בדיון זה טובא דהא קול כל דבר שנבעת ממותו טוב אין מועלין בו בדאיחא בפ' כל שעה וכו' וכי תיחא וכו' וא"כ כיון דלא ילפינן כדרי כהן הדיוט מבדרי כהן גדול מכל' דכדרי כהן הדיוט יהיה כהן מועילה מאחר שנבעת כהן ממותו ע"כ ולעבר"ן דלעולם לא ילפינן כדרי כהן הדיוט מבדרי כ"ג כלל דדוקא כדרי כהן גדול הוא דמועלין בהם הנגס שנבעת ממותו פטוש דכתיב והניחם שם ולהכי מועלין בהם וטעמיה גבוייה ודוקא כדרי זהב דכהן גדול הוא דנמרינן מבדרי לכן הגם דלא איתמר קרא אלא ככדרי לכן משא"כ כדרי כהן הדיוט לא בעו גבוייה וטעמא דהו' מדליקין מהם פתילו הוא משום דכדדוק קרנן הו' וכה"ש התוס' ז"ל בתוס' שבת דף כ"א ומשום הכי מועלין בהם דכיון דמאי דהו' עושים נרות מהם הוא הוצרך הקרבן שפיר קרינן בהי' לא נבמרה ממותו וז"ל בספ"ה דמורה נבוכות מועלין כה"ה ולהכי כתב הרמב"ם ז"ל בספ"ה דמעילה סתם כדרי כהונה שכלו מועלין כהן כדרי כ"ג כיון כדרי כהן הדיוט וכל אחר יש לו טעם בפני עצמו כדרי כ"ג מטעם דכתיב והניח' שם ולהכי הגם דנבעת ממותו מועלין בהם וכדרי כהן הדיוט משום דלעולם לא נבמרה ממותו כיון דחוו לפתילות משא"כ כדרי כ"ג דגלי לן קרא דהניחם שם דטעמיה גבוייה מינה שמעינן דאין עושין וזהם פתילות ומתילא ירעינן דהגם דנבעת ממותו מועלין בהם כיון דקפיד קרא לגבוה' וכרעת דכיון ז"ל מוכח מדברי התוס' התם בפ' כ"ה מהם שהקשו מדאמרינן הכא דכדרי כהנים שכלו מועלין בהם והוכרח לחלק דהפתילות הו' נזק קרנן יואי איתא ה"ל לנרץ דהכא דמיירי ככדרי כ"ג והתם ככדרי כהן הדיוט ולהכי הו' עושין מהם פתילות לא ודאי דם"ל ז"ל דכדריה דקתני הכא דמועלין מיירי אף ככדרי כהן הדיוט ולהכי קא' הקשו ומבדרי כהן הדיוט אכדרי כהן הדיוט דדוק:

א"י אכילה ויחיד א"י הנאה מדאצטריך לכם וכו' וא"כ מאי דמרבין מקרא דהיינו ציפור השחטה חסורה אפי' כהנאה בפשטה דקרא כיון דלית לן גילוי מתקום אחר להתר פנאה . ולא דרעין קשה א"כ אחאי לא כתב הרמב"ם ז"ל דהנהנה מצטור השחטה בעשה ולא תעשה כיון דמפשטה דקרא דמפקינן חגיגה א"כ אכילה משמעותיה הוי אחד א"י אכילה וא' א"י הנאה וא"י הנאה רכתב רבינו ז"ל מהך קרא גופיה דמיקן ליה . ואפשר לומר דלעולם אויל ומורה הרמב"ם ז"ל דהנהנה מהשחטה עובר בל"ת וטעמא דנקט הרמב"ם ז"ל אכילה הוא לאשמו' כהאי גוונא דעובר בלאו ועשה ואלהנאה לא קעבר בעשה דהא כלום מהיבא קא מפיקין לעשה מלאו הבא מכלל עשה דהיינו מדקאמר קרא כל צפור טהורה תאכלו והך קרא בהתיר אכילה קמיירי דלהנאה לא אצטריך דנפקא חק"ו דרוקא גבי איסורא הוא דשיך למימר אחי אכילה והנאה במשמע משא"כ בהתיר ולזה לא שיך למילף מיניה לאו הבא מכלל עשה אלא במידי דמייורי פשטא דקרא דהיינו אכילה ולא אצטריך רבינו ז"ל לאשמו' דעובר בל"ת אהנאה וסמך אחאי דכתב בפ"ה מהמ"א דכל מקום שכתב לא תאכלו וכו' אחד איסור אכילה ואחד איסור הנאה במשמע אי גמי' ז"ל דטעמא דאפיק לה רבינו ז"ל בלשון אכילה לרמוז דאינו לוקה עליו אלא דרך הנאה וכדקול' בכל חובתא דמפיק קרא לאיסורי הנאה בלשון אכילה לומר דאין לוקין אלא דרך הנאה וכתב רבינו בפ"ה מה' יסורי התורה ועש :

דה נ"ו ע"ב ניתא מתני' דלא כר"ש וכו' תימא דהנאה משמע דלכ"ז דם' דפטר חמור אסור בהנאה אחי' קודם עריפה המקדש בו את האשה אינה מקודשת דהא לא אצטריך לאוקומי מתני' ולאחר עריפה אלא לם' ר"ש דם' דקודם עריפה מותר בהנאה ואלו התם במס' בכורות פ' הלוקח עובר חמורו קאמר הש"ס דטעמא דר"ז דם' דפטר חמור אסור בהנאה הוא משום דוכי' יש לך דבר שהקפידה יורה לאפקועי לאיסוריה כשה ומותר והדי מעשר שהקפידה עליו תורה בכסף צורה ותנן ר"ז אומר כמודי קדש בפטר חמור נמי מקדש כד' לאיעור דאמר ר"א אשה יודעת שאין מעשר ב' מתחלל על ידה ועולה ואוכלתו ביומם ה"כ אשה יודעת דפטר חמור איסורה אית ביה ופרקא ליה בשה ומקדשה בהך דבינו בינו ע"כ הדי להדיא דפטר חמור לם' ר' יהודה אי קדשה בו קודם פדיה מקודשת ולכאורה היה כר' לומר דהכא הכי קאמר ניתא מתני' דלא כר' שמעון וכו' דקס"ד דמתני' מיירי בקודם עריפה וכפ"י מתני' לא אחי' כר"ש כלל דלר"ש קודם עריפה שרי בהנאה (א"כ דלא הוה ידע להך דר"ש) ותירץ אחר רב נחמן וכו' לאחר עריפה ודברי הכל פ' דרב נחמן לא בא לתרץ על ר"ש דמתני' אחי' נמי בוותיה דא"כ הו"ל אפי' ניתא ר"ש מתני' מיירי בלאחר עריפה דאז הוה משמע דלרעתי' דר"ש הוא דריכי' לאוקומי מתני' הכי משא"כ השתא דקאמר בהך לישנא משמע דרב נחמן לאו חק טעמא הוא דאצטריך לאוקומי למתני' בלאחר עריפה אלא משמע קושית ר' יהודה דהכי קאמר דאינה מקודשת אי מיירי מתני' בקודם עריפה והרי טעמא דמקדש' לרעת ר' יהודה וכדפריך הש"ס התם במס' בכורות ומוז' הוכרח רב נחמן למימר דמתני' מיירי בלאחר עריפה ודברי הכל ולעולם קודם עריפה מקודשת לר"ז א"כ דלעולם דתלמוד' הוה ידע כפשיטות דנותני' מיירי בלאחר עריפה מנח מאי דקתני מתני' דהמקדש בפטר חמור אינה מקודשת ורב נחמן אחתני' קא משני ומאי דקא פריך ניתא מתני' דלא כר"ש הוא משום דהוה ס"ל דר"ש אפי' לאחר עריפה מתיר ולא שאכ ליה ודרס"ד אביי התם בפ' הלוקח עובר חמורו דקפריך לרבה דס"ל הכי וכן דרש ר' יוסמן ואיתישא ר"א זעש ומיידע רב נחמן

דלר"ש מורה הוא בלאחר עריפה דאסור בהנאה והרמב"ם התם במס' בכורות . טוב ראיתי דבגמ' קאמר התם אחתני' דהכא בתר דמייתי אוקמתא דהפא ורבה בר אבהו ז"ל איכ' דאמרי מני לא רז ולא ר"ש אי ר"ש תקדוש בכליה אי רז תקדוש בהך דבינו ביני . וקאמר לעולם ר' יהודה ובגן שאינו טוה אלא שקל וכו' דאמר אין פדיה פחותה משקל וכפ"י חזינן למימר דתלמודא דקאמר ניתא מתני' דלא כר"ש הוה ס"ד לאוקומה כרז' ובגן דלא טוה שקל ומשום הכי אינה מקודשת : **וראיתי** להרמב"ם ז"ל פ"ז מה' ביכורים שכתב ז"ל פטר חמור אסור בהנאה עד שיפדה ואם מכרו קודם פדיון דמיו אסורים ע"כ ותמה עליו הראב"ד ז"ל וז"ל א"כ אם דמיו אסורי' למה יתנם לכהן ויהנה בהם שהרי פדיון פטר חמור כשיוי וכו' מאיסורי הנאה שתופסין דמיון הוא זה עכ"ל וכתב עליו תנן ז"ל ככ"ח ז"ל ואינו יודע מה קשה לו על דברי רבינו שהרי דברי רבתי הגמרא הם ואפשר שאינו תמה אלא על הגמ' ע"כ . ולע"ד דברי תנן ז"ל לא הבנתי כלל במאי דקאמר דדברי רבינו הם דברי הגמרא שהרי בגמרא תשמע דהדיא דרוקא ערך שווי של שח קטן הוא דאסור משא"כ ערך שווי של פטר חמור שרי דהיינו שח קטן הפטר חמור טוה ב' סלעין וזהו קטן טוה הלב דוקא הסלעין הוא דאסור בהנאה שהוא שווי של שח הפדיון הנצרך לפדותו כו' וז"ל ר"א חמור ב' סלעים והשה קטן טוה סלע אחאי יאסרו דמי כולו והלא אינו תופס דמיו לומר דכל מאי דטוה הוא כתפס ברמיז' ויהיו אפודין בהנאה כשאר איסורי הנאה דתופסין דמיון ואי איתא היכי שרינן למיבא לכהן דמי שווי והוסיף הראב"ד ז"ל לומר וכו' פטר חמור הוא מאיסורי הנאה שתופסין . דמיו הוא פי' דבשלמא אי הוה מאי' הנאה שתופסין דמיון שפיר דכל דמיס שכתרו אסורים בהנאה אחנה השתא דאין תופסין דמיון לא אסור אלא מאי דנצרך לשיעור פדיונו והיינו שיעור שח קטן להתייר איסורו כולו היבא דפדיון במעות כיון דמני' לפדותו כשה קטן א"כ דוק' שיעור שח קטן הוא דיהיב ליה משא"כ היתר דכשלת' אי אמרי' דהיתר שרי בהנאה נחא דשיעור שח קטן מייב לתת לו עכ"פ והשאר נמי שרי אלא אי אמרינן וכו' וזו היא כונת השגת הראב"ד ז"ל וכונת תמימתו ז"ל היא אחאי לא בואר הרמב"ם ז"ל דרוקא היבא דמכרו בשיעור ששום שח קטן הוא דמיון אסורין משא"כ היבא דמכרו כשיווי הפטר חמור דהיינו טפי משוי שח קטן אז אין כל דמיון אסורין א"כ דהו"ל דרוקא היבא דהפטר חמור הוא לא טוה לא שיעור שח קטן וכדאוקי תלמודא התם במס' בכורות למתני' דהכא דמייירי בשאינו טוה שקל וס"ל כרז' דאמר אין פדיה פחותה משקל ומהש"ס התם משמע דהא תלתא הויא מוספתת היא בדברי ר' יהודה איבא למידין בדברי הרמב"ם ז"ל דפסק הלכה כר' יהודה דפטר חמור אסור בהנאה אפי' תקודם עריפה דלא כר"ש א"כ אחאי פסק סתם בפ"ה מה' אישיות דהתקדש באיסורי הנאה אינה מקודשת ובפ"ב דביכורי' כתב דפטר חמור אסור בהנאה אפי' קודם עריפה וכפ"י משמע דהמקדש בו אינה מקודשת ואחאי היא לדעתיה דרז' מקודשת ואצטריך לאוקומי מתני' דהכא בדלא טוה אלא שקל וס"ל כרז' הא לאו הכי הוה חקן וז"ל לתרץ כל זה והוא דכלום טעמא מאי הוכרח הש"ס למימר הכי לם' ר' יהודה דפטר חמור מקודשת הוא משום דקשיא ליה לדעתיה דרז' דס"ל דטעמ' דפטר חמור אסור בהנאה הוא משום דריפין דהקפידה תורה עליו כשה לאפקועיה לאיסור' ושרי בהנאה ופריך ליה מועשר ב' דהקפידה תורה עליו בכסף צורה ואע"פ כן ס"ל לרז' דבחוור מקודשת ומשיב ראה"כ דבס' בפטר חמור מקודשת וטעמא דקאמר ר"א אשה יודעת שאין מ"ש מתחלל על ידה ועולה ואוכלתו ביומם וקאמר הכא פתי אשה יודעת דפטר חמור איסורא אית ביה וכו' ומקדש

יהיב דמי כוליה דשרוי סיבי פסיק ומני רטע והרא"ש ז"ל דאמר
 לאתגבוי באתיה דמיס מוז מקידושי אשה והא משכחת לה
 דמוצי ליהנות בהן אי הוה ידע הקונה שהס אסורין או פ"ח
 שצריך לפרויה דמי דיהיב ליה מתנה ויהיבניה ותו דכפוס
 טעמא דקאמר רש"י והרא"ש ז"ל דגורנין שחא יבא ליהנות
 בנזק אי הוה א"כ הוה נתי שייבא הך גזירה משא"כ הוה
 דמוכרו לו מוז דמי הוה קטן שצריך לפרויה ולא קא יהיב
 ליה אלא היתר על שווי של שה קטן או לא מיקריא מכירה
 דהו"ל כאלו פדאו מחש או עשאו שליח לקונה לפרויה ולכא
 למיתאשטא יבא ליהנות בו גופיה כיון דלא קא מתהני כלום
 יתר על מה דהוה מצי למעבר איהו גופיה דהא איהו גופיה
 הו"ל לפרויה כשה חסן והוה מרויה היתר כדניא דלוייתא
 דלא אמרה תורה שה לנחמיר אלא להקל כדלוייתא הוה דלא
 חששה התורה שחא אי נתיב לו ליהנות מהיתר על שווי של שה
 קטן שיבא ליהנות מגופיה וה"כ אי חסרו לו מוז משווי של שה
 קטן הצריך לפרויה ליבא למיחש למירי וכדרא מחתא ניבאו
 משא"כ אי מכרו בשווי ולקח דמיס כולם בכל גוונא איבא
 למיחש ותו אי איתא בדברי מרן ז"ל א"כ ארמפלוגי מהני דהכא
 הכרס וקדש ברמיזא מקודשת דמשמע דלויא אסור לאתגבוי
 וכמ"ש רש"י ז"ל לשימיעין ויבא דמיא טפי במכרן וידע הקונה
 דהו"ל אי הגאה ליה ליהנות איהו גופיה מהני דלוייתא דלוי
 כמ"ש ז"ל ארמפלוגי הרא"ש ז"ל וקאמר אבל למיסקל מיניא
 מאי דשו טפי משה קטן וכו' שפיר דמי וכו' לילפוג וליתני במאי
 דשוה כוליה גמי דהיבא ריעה הלוקח דהו פטר מקור דשמי
 ליהנות בכלהו ואתיא במכ"ש היבא דלא יהיב ליה אלא היתר
 על שווי של שה קטן הצריך לפרויה דלוייתא דלא יהיב ליה
 כמ"ש ואין לומר דהשתא אשמועינן הרא"ש ז"ל דאי יהיב ליה
 היתר על שווי של שה קטן הנס דלא ידע שהוא פטר חמור שרו
 הך דמי משא"כ אי הוה אשמועינן הרא"ש ז"ל דניא דהיבא
 ריעה דמצי ליהנות בכלהו דמי או לא הוה שמעינן ליתר על
 שווי של שה הנס דלא ידע הלוקח דשמי הא ליתא חדא דהא
 מלתא דפשי"ל דלא שרי הרא"ש ז"ל ליקח ממנו היתר על שווי
 השה קטן אלא כהיבא דהודיעו שכן מוכח מדבריו ז"ל שכתב
 אבל למיסקל מיניא מאי דשוה טפי משה קטן שהלוקח זקוק
 לפרויה עליו דמיס ש"ד ע"כ ואי אית דמיירי אע"כ דלא ידע
 לוקח דהו פטר חמור א"כ מאי שיאטיא הרא"ש ז"ל לו שהלוקח
 זקוק לפרויה וכו' והו"ל אלא אבל למיסקל מיניא מאי דשמי
 טפי משה קטן הצריך לפרויה ש"ד אלא ודאי דלא מיירי אלא
 היבא ריעה דהו פטר חמור דמורס אותו משא"כ היבא דלא
 ידע אפי"ל ליקח ממנו היתר על שה קטן לא מצי דלא שרי
 למכרו לא היבא דהלוקח מורה אותו וכן משמע להדיא מור"ס
 ז"ל בהגה ז"ל דוק שמכרו סתמא אבל אם הודיעו ללוקח שהוא
 פטר חמור והוא מוכר לו מה ששוי יתיר מחששה שיפדה דמיו
 מותרים וכו' הרי להדיא דאפי"ל היתר על שווי השה קטן לא
 שרינן ליקח אלא אם הודיעו וכן מוכח מדברי הטור ז"ל שכתב
 ובלבד שיודיע וכו' והו"ל ימוכרו וכו' מוז טכדי דמי השה של כל
 שהוא וכו' ידע וכפוס השתא ממילא משמע דלוייתא היתר על
 שווי השה קטן הוא דשבינן ליה משא"כ דמי כולו אפי"ל בהודיעו
 אסיר וכן משמע מדברי הרמב"ם ז"ל דסתם וכתב ואי מכרו
 קודם פרוין דמי אסורין משמע דל"ש הודיעו ל"ש לא הודיעו
 ודאי דלא חילק הרמב"ם ז"ל דאם לקח היתר על שווי השה
 קטן הצריך לפרויה דשמי מלתא דפשיטא דמורה הרמב"ם ז"ל
 להרא"ש כוה ולא אצטריך לפרויה דהא ואי מכרו קאמר דהיינו
 דך מכירה דהיינו מאי דשוה כולו משא"כ היתר וכו' לאו
 מכירה מקרי אלא כפריון ע"י שליח הוא דהו :

כהך דבינו וכוני ומוז כמי הוא דהוכרח הט"ם כמי התם דך
 יוד ע"כ לאוקומי מהני דהכא לר"י כדלא שיה אלא שקל וכו'
 משא"כ לרד"ק דלא קול' כר' לעינן מעשר וס"ל כר"ם דקתני
 כין שובג כין חויר לא קידש וכדאיפסיקא הלכתא כמ"ס לעיל
 ופסקה רבינו כמ"ס ח"ה אשאת ממילא משמע דאע"כ דקול'
 כותיה דר' דפטר חמור אסור בהנאה לא מחייבין לאפסוקי
 כוותיה כמי כהא כיון דלא הכריח חא מלת' הט"ם לא מסביר
 דר' בני מעשר ולכן לא קול' הכי וטעמא דמסקין כוותיה
 דאסור בהנאה הוא משום דסתם תנא התם בבכורות כוותיה
 ותו קול' ר' ור"ם הלכה כר' וכמ"ס הרא"ש ז"ל התם ומסתמא
 דמתני' דסתם לן תנא כוותיה לא מוכח דהתקדש בו מקודשת
 האדרכתא פשטא הו רבין דאסור בהנאה ודאי דלא קידש אלא
 ממה דס"ל ר' בני מעשר הוא דאוקי לסכרתיה הכי דמקודשת
 משא"כ לרד"ק וכפ"ל אפי"ל הו הפט"ח שוי עשרה ושהה קטן שוי
 ח' ומכרו קודם הפריון דמיו אסורין בהנאה כולם ונית לן הך
 דבינו כינו ולהכי פסק רבינו כמי פ"ה דלאו סתמא דהתקדש
 באסורי הנאה אינה מקודשת . ואע"כ דאין הפטר חמור
 מדרבם שתופסין דמיהו וסראיה רחם מכרו וקדש בדמיו מקו'
 אע"כ כן דמיו אסורין קודם שפדאו דהא מתני' דהכא מוקי
 לה התם בבכורות כר' אע"כ דר' ס"ל דהסתא דמיו אסורין
 וכן כל אסוריה הנאה דלא תפסי דמיהו אע"כ כן דמיהו אסור
 לו ליהנות בהם וטעמא הו כמ"ס הרא"ש ז"ל כמ"ס הא"ש
 מקדש משום דגורו רבין לאסור לו ליהנות איהו גופיה כדמיס
 כגון לקנות בהם כלום וכיוצא משום דחיישין שיהנה מהאיסור
 גופייהו בלא מכירה ודוקא לקדושי אשה סתמו משום שאין
 דמי אסור הנאה לבני ריה משא"כ לבני ריהה שדמי אסורי
 הגאה בידו ואע"כ שנהנה כמה שמתקדש לו עכ"ל לא חמירו
 כ"כ בני קידושי אשה . אי נמי משום חצות פריה ורביה והס
 דברי רש"י ז"ל במס' ע"פ ר"ש ולהכי היבא דפדאו כדמיס
 כשווי מותבם לפהו דהא אינו תופס דמיו דדוקא היבא דמכרו
 קנסו אותו משא"כ היבא דפדאו כדמיס :

ור"ה ז"ל כתב התם בס"פ הלוקח עובר וכו' וז"ל
 והלכה כר' וכו' וה"ל הבלת דמי כגון
 דמוכין ליה למאן דלא ידע שהוא פטר חמור וקא שקיל מיניא
 כגדר כולו אבל למיסקל מיניא מאי דשוה טפי משה קטן
 שהלוקח זקוק לפרויה עליו דמיס ש"ד עכ"ל וכתב עליו מרן
 ה"ב ז"ל סי' ט"א ז"ל ומתוך דבריו כר' שא"כ מוכרו למי שהוא
 יודע שהוא פטר חמור אפי"ל נתן לו כל דמי שווי לבמרי הכל
 מותר דכיון שהלוקח יודע שצריך לפרויה בשה עכ"ל דלרד"ק
 שוה כל הדמיס שנתן וגם דמי השה שצריך לפרויה בו א"כ
 מהתם הוא דיהיב ליה אוקח מעות היתרים ולא דמי פטר
 חמור כנהו שהני הוא עתיד לפרויה ע"כ ולע"ד אין זה
 נזכרח בדברי הרא"ש ז"ל דמצינן למיהר דמאי קראמר בגון
 דחובין ליה למאן דלא ידע שהוא פטר חמור וקא שקיל מיניא
 וכו' משום דאורחא דמלתא הכין הוא דלא משכחת לה שיתן
 כל מה ששוה אלא אי לא ידע שהוא פטר חמור משא"כ אי
 ידע ולעולם דאי ה"כ דאע"כ ריעה דהוא פטר חמור וקא
 יהיב דמי כולו אסור ליהנו' ככל דמיו דקנסו אותו רבין גזירה
 שחא יבא ליהנו' כפטר חמור גופיה ותרע שחרי כתב הרא"ש
 כגוגין דהכא חשס דש"י ז"ל במס' ע"ד דהגם דקתני מהני הכא
 דאם חכרן להני אי הגאה וקידש בדמיהו דהמקודשת עכ"ל
 אסור הוא לאיתגבויי מאלותה דמיס כגון לקנות בהם כלים
 וכיוצא דגורו רבין ואפרו חלפי אי הגאה לרד"ק משום שחא
 יבא לאיתגבויי מנזק אי הגאה שלא ע"י חליפין ואצטריך למיהב
 טעמא לקידושי אשה ועש והרי פטר חמור בכלל הכי מילי
 דקתני מהני הוא וס"ד אסורין דמיו למוכר גזירה שחא
 יבא בו גופיה ואם איתא דאי הוה ידע הקונה דהוא פ"ח

דף ג"ח ע"א

הכא במאי עסקין כגון ששחטה
 ומנחתא טריפה וכו' משמע להדיא

קדשי נסבת קידושין דוד

דל' לא משכחת לם כלל חמץ דאורייתא וטעות דרבנן דבשלמא חמץ דרבנן וטעות דאורייתא משכחת לם כגון המקדש מו' טעות ולמעלה כחייט קודרני פי' מסוף טעיה שטית וכח"ט התום זל משא"כ חמץ דאורייתא בטעות דרבנן לא משכחת לם דהמציאות שכתב רבינו ה"ל חמץ דרבנן וטעות דרבנן וידע דהא לרצת התום זל דל' כח"ט מרן זל דחמץ דרבנן וטעות דרבנן מקודשת הוכרחו לאוקומי שהיא דהמקדש משא טעות ולמעלה אפי' כחייט קודרנייתא אינה מקודשת דהכח"ט מסוף טעיה ראו הו' טעות דאורייתא וחמץ דרבנן משא"כ בטעה שטית הו' תרתי רבנן ומקודשתן וכרמס' מרבני התום זל הכא ואלו הרמס' זל גלי דעתיה בפ"ה דאישות דל' כפי' רשו זל דבטעה שטית קאמר וזו כל איסור החמץ לא הו' אלא דרבנן כין אינה גופיה כין זמנו ומאי דקאמר הא"ט אפי' כחייט קודרנייתא לרבנא בעלמא נקטיה אע"ג דאינה מחמיצין תפך ולעולם איסוריהו לא הו' אלא דרבנן עכו' אינה מקודשת ולהכי לא הזכיר הרמב"ם זל באינה מין חמץ קאמר לא כתב פתם וטעמא משום דכל מין חמץ בטעה שטית טוה הו' דכל מין חמץ בטעה ו' איסורו דרבנן וטענתו דרבנן זהו דעת ה"ה והטור זל דרבני רבינו ולא ס"ל כדעפ הר"ן זל דכתב דרוקא חמץ דאורייתא בטעה שטית דרבנן הו' דאינה מקודשת אבל המקדש כחייט קודרנייתא בטעה שטית ס"ל דהרב"ם דמקודשת ורוקא חמץ דאורייתא וטעות דרבנן או חמץ דרבנן וטעות דאורייתא הו' דאינה מקודשת וכ"כ הרשב"א כח"ט פירק זע"ט וכפי דבריהם זל מצי למימר דמשום הכי דיוק הרמב"ם זל לומר כגון חמץ בטעה ו' דהיינו חמץ דאורייתא וטעות דרבנן משא"כ חמץ דרבנן וטעות דרבנן מקודשת ומחילא מ"ט דה"ה המקדש בסולין שנשחטו בעזרה לרצתו זל דל' כפ"ט מה שחייט דאין איסורא אלא מדרבנן ודאי הו' מקודש ולא אנטויך לפרושי כיון שבת כגון חמץ בטע"ש שטית אמנם לדעת ה"ה והטור זל ק"ל:

והו' קשה טובא דמסוגין משמע להדיא דל' דשחייט טעיה שטית לא שחא שחייטו מקדאמר הו' נכפ"ט טריפה מותרים כהנאה וכן פסק רבינו בפ"ט מה שחייט זל הכנאה ע"כ ואלו כפ"ט מה' טומאת נרצת הלכה ו' כתב להדיא דשחייט שאינה ראויה שחא שחייט זע"ט ודבריו זל התם הם מסוגין דף כ"ו ע"א ובפסח כ"י יעקב דל' שחייט שאינה ראויה שמה שחייט דלא כר"ט דל' התם כח"ט שחייט שאינה ראויה לא שמה שחייט זל כ"י כיון דחוינין דר"ט דל' כפיפודי מצורע דשחייט שאינה ראויה לא שמה שחייט והכא כמי גבי חולין שנשחטו בעזרה ה"כ ס"ל דלא שמה שחייט הכי פסקינן בותיהם הכא גבי חולין שנשחטו בעזרה דלא שמה שחייט והתם גבי ציפורי מצורע פסק דלא כר"ט וכי היכי דכתיב שחייט הכא גבי חולין שנשחטו וכו' ה"כ התם גבי ציפורי מצורע כתיב ושחט וזמן הכ"ו זל כתב התם כפ"ט מה' טו"ץ דרבינו פסק כה"ר שחייט שאינה ראויה הו' שחייט משום דקול כרבנן דפליגי עליה דר"ט כפ"ט אותו ואת בנו וכפ"ט חרובה וס"ל דשחייט שאינה ראויה הו' שחייט וקושינו חלה ג"כ ע"ל דבריו זל דא"כ היכי פסק רבינו כפ"ט דשחייט דשחייט שאינה ראויה דלא הו' שחייט:

ונראה לומר וקודם נגש מאי דכתב רבינו בפ"ט מה' גניבה דחולין שנשחטו בעזרה מדרבנן הו' דאצורי והו' תהא דאמרינן כפ"ט כיומי הדם דף פ"ה אמתני' דקתיב השחטו ונמצא טריפה וכו' והשחט חולין כפני' וכו' ר"ט מחייב וחקמים פוטרין ו' ואמרינן בש"ס את"ר חייא בר אבא את"ר יוחנן דהא ר' דבריו של ר"ט באותו ואת בנו ושאלו בלשון חקמים ודר' שמעון בכסוי הדם ושאלו בלשון חכמים וכו' זע"ט וכתר הכי מיייתי תלמודא כדמיתא דקתיב השחט את הטריפה

דס"ל לר"ט שחייט שאינה ראויה לאו שמה שחייט וכמו שפי' רש"י זל זע"ט וא"כ לעולם דל' לר"ט חולין שנשחטו בעזרה דאו' ומאי דקתיב מקודשת מיייר בהיכא שנמצאת טריפה דאו' לית בה איסורא דחולין שנשחטו בעזרה דהא לאו שחייט היא ואינה אמורה וכן פסק הרמב"ם זל פ"ט מה' שחייט כוותיה דר"ט וז"ל גוי ששחט והשחטו ונמצא טריפה הרי אלו מותרים כהנאה ע"כ אלא דתמיהא לי מלתא א"כ היכי פסק בהלכה ג' זל וכל השחט חולין בעזרה וכו' מצינ אותו מכת מדרות ע"כ והוא תמוה דהא המקדש דגמרא הכא נוסמע דל' ש חולין שנשחטו בעזרה דאו' וז"כ היכי קאמר רמזין אותו מכת מדרות וכו' ש לרצת רבנן דל' בכל גוה אינה הקו' דמשמע דס"ל דשחייט שאינה ראויה שמה שחייט' ולהכי קאמרי דאפי' שחייט ונמצאת טריפה אית בה איסורא דחולין שנשחטו בעזרה וא"כ כהאן פסק רבינו לא כר"ט ולא כרבנן תו איכא למידיק אמאי פסק רבינו פתם כפ"ט מה' איש' דהמקדש בכל איסורי הנאה אינה מקודשת ואפי' איסורי הנאה דרבנן וכו' דמשמע דחולין שנשחטו בעזרה כמי המקדש כהם אינה מקודשת ואפי' דאיסורי הנאה דרבנן ניהו כח"ט כפ"ט דה' שחייט ותימא הו' זה דהא כסוגין מוכה להדיא דמאן דל' חולין שנשחטו בעזרה דרבנן המקדש כהם מקודשת דאמר הא"ט אדקתיב ר"ט המקדש וכו' וכו' חולין שנשחטו בעזרה הקו' דייק תלמודא אלא קאמר ר"ט חולין שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא משמע להדיא רבין דחולין שנשחטו בעזרה הו' דרבנן מקוד' ואפי' דקול דהמקדש כחמץ מו' טעות ולמעלה אפי' כחייט קודרנייתא אינה מקודשת אפי' דאין איסוריהו אלא מדרבנן כבר תירצו התום זל כר"ה אלא וכו' דיש לחלק דהתם שאני גבי חמץ דאפי' ג' דאיסורו מדרבנן ה"ט זמן טעות דאו' הו' דמו' טעות ולמעלה אי' חמץ דהו' איסורו דאי' משא"כ הכא גבי חולין וכו' דאי עיקר איסוריהו אינו אלא דרבנן זע"ט כהנאה אי' לאו מאי דכתב רבינו כפ"ט מה' הכה מצינ למייר דר"ט לרבינו זל דלעולם חולין שנשחטו בעזרה כהו' דאורי' ודוקא שחייט שאינה ראויה הו' דהו' דרבנן ומקודש ומרבני רבינו זל נראה דלא ס"ל כרבני התום זל אלא כל מין אי' דרבנן אינה מקודשת ול"ט ליה בין טעות דרבנן לטעות דאורייתא מה"ט כגון חמץ בטעה שטית וכו' וכטעה שטית כל עיקר אי' אינו אלא מדרבנן חמץ דרבנן וטעות דרבנן ואפי' כן קאמר דאינה מקודשת ומינה לחולין שנשחטו בעזרה הנם דל' דרבנן ואין להם עיקר מן התורה עכו' אינה מקודשת וא"כ קשה הא מסוגין משמע דאי הו' דרבנן מקודשת ובהה הכה הבריד זל כתב זל ומ"ט רבי ואפי' היה אסור מדכריהם לנדרו מאיסור ההתם בטעה שטית שחייט כפ"ט דרפסחים דאפי' כוונן שאיסורו מדכריהם אינה מקודשת והוא דהין לשאר דברים וכבר תירצו המפרשים זל הסוגיא שהיא גבי חולין שנשחטו בעזרה שנראה שהיא קשה עו' דהין וכו' זע"ט ודבריו זל נדקו יחדיו עם ח"ט מדרבני רבי זל שח"י דלא ס"ל בחילוק התום זל:

ובירן זל ככ"ו דהא דרבנן ואין כיראה ליה בין משום דאי הוה ס"ל לרבינו הכי הו"ל לתתם ולכתוב ואפי' היה אסור כהנאה מדכריהם ולמה לו לפרש ולומר כגון חמץ בטעה שטית ומדכתב הכי ש"ט דהיינו לומר דרוקא איסור דרבנן כו' האי דהו' חמץ דאורייתא וטעות דרבנן וה"ט לטעות דאורייתא וחמץ דרבנן אבל חמץ דרבנן וטעות דרבנן חוששין לקידושיו וכן ה"ט מרבני הר"ן שו' היא דעת רבינו ע"כ ודבריו זל תמיהים בעיני דאיך דהא דברי הטור וה"ה זל דהא חמץ בטעה שטית הו' חמץ דרבנן וטעות דרבנן דכטע' שטית ליכא איסורא כחמץ כלל אלא מדרבנן והיכי קרי ליה חמץ דאורייתא כיון דליכא איסורא דאורייתא בשום חמץ כלל בעולם ולהכי הו' דרבינו ה"ה והטור זל הכי דרבני רבינו

וכן השוחט ומנצח טריפה זה וזה חולין שנשחטו בעזרה ר"ס
 התיר בהנאה וחכמים אוסרים ובדייתא זו עצמה היא הברית
 דמייתי במלתין הכא והכ"מ ז"ל כפ"כ דה"ש הקשה על
 דברי רבינו כמו שהקשה לעיל כחשבו ז"ל כמ"ש לעיל
 רכין והסקינן לרעת ר"ש דש"י בהנאה דס"ל שמיטה
 שאינה ראויה לא שמה שמיטה ומסקינן דס"ל חולין שנשחטו
 בעזרה דאורייתא חכ"ס לרעת דבין דפליגי עליה דס"ל
 דאכורין בהנאה משום דשמיטה שאינה ראויה שמה שמיטה
 ומשום הכי אכריינן דס"ל דהמקדש בחולין שנשחטו בעזרה אינה
 מקודשת חכ"ס דס"ל דהוה איסורייהו מדאורייתא ולא היא
 ומחילה מקת"ר ואחר נשקות עפרות זבב לו רבנן ס"ל דחולין
 שנשחטו בעזרה לאו דאורייתא וכמו שמשמע מדברי רש"י ז"ל
 להדיא התם כפ"כ בלאו הדס שפירש' ז"ל וז"ל וסבר ר"ש חולין
 שנשחטו בעזרה דאורייתא הוא מובחט כפ"י דקבעי
 שמיטה ראויה דמי רבין וטעמא דאכריי רש"י משום דאין דהוי
 דנשחבו בפנים סבר קדשים כינה וחולין דקאכלי לכו בחוח
 ואחי לגמרי אכילת קדשים בחוח מה לי ראויה מה לי אינה
 ראויה הא אחי לאיתיהווי מקדשים פסולין עכ"ל משמע להדיא
 דלרבנן דס"ל דלא שחא דבין שמיטה שאינה ראויה בין ראויה
 אכורין בהנאה דלא דרשי מקרא רובחט דבעי זכייה ראויה
 חין הכרה לומר דס"ל דאורייתא דאפשר דס"ל דחולין שנשחטו
 בעזרה חסור מהרבנן ומשום גזירה ומשום הכי לא שחא לכו
 דבאורייתא איכא למהיח דלמא אחי לאיתיהווי מקדשים פסולין
 והכרעי הרמב"ם ז"ל לומר דרמיה לרבנן לא אכריי אלא
 מהרבנן משום דקול' כפ"כ כל שעה הלכה כר"ם וכמ"ש לקמן
 דס"ל לגר כתיבה ולבוי במכירה ולדידה מוקמי התם דס"ל
 חו' בעזרה דרבנן והכי דלא תקשה הלכתא אהלכתא ס"ל
 לרבינו דרבנן גמ' ס"ל כר"ם כיון דאין בדכרייהם הכרה לומר
 דס"ל דאורייתא וכוותיהו פסק הרמב"ם ז"ל דחולין שנשחטו
 בעזרה דרבנן הוא דאכריי בהנאה וכמ"ש כפ"כ מה' גמיכה
 אהבס לא בכל מיני פסק כוותיהו אלא דוקא בשמיטה ראויה
 הוא דפסקינן כוותיהו דהויא דרבנן אהבס בפלוגא דשמיטה
 שאינה ראויה אי שמה שמיטה או לאו לא פסקינן כוותיהו אלא
 כר"ם דס"ל דשמיטה שאינה ראויה לא שמה שמיטה ומותרת
 בהנאה ומשום הכי פסק כפ"כ מה' שמיטה דהשוחט את
 הטרפה וכו' בעזרה מותרת בהנאה ללאו שמיטה היא וטעמ'
 הוי חסוס דסתם לן תהא כפ"כ כיסוי הדס כוותיהו דר"ם דהשוחט'
 את הטרפה וכו' הויא שמיטה שאינה ראויה ולא מיקריא
 שמיטה ומשום הכי פטור מלכסות וכמ"ש הרמב"ם ז"ל כפרק
 י"ד מה' שמיטה הלכה ז"ר אהבס כפ"כ זכ מה' שמיטה גבי אוהו
 ואת בנו פסק דשמיטה שאינה ראויה שמה שמיטה כדאמר'
 התם כפ"כ כ"ה דהא"ר דרבי ר"ם גבי אותו ואת בנו וסתמו
 בלשון רבים ומשום הכי פסק רבינו הכי וטעמא דפסק רבינו
 כפ"כ מה' טומאת צרעה דהשוחט שלא באזוב וכו' שמיטה
 שאינה ראויה שמה שמיטה וכבר כתבתי לעיל מ"ש מרן הכ"מ
 ז"ל התם דטעמא הוי משום דקול' כרבנן דפליגי עליה דר"ם
 כפ"כ אותו ואת בנו וכו' דשמיטה שאינה ראויה שמה שמיטה
 וכו' ע"כ ודבריו ז"ל תהוהיס דשמי' התם דפסקינן כר"ם דאמר'
 דשמיטה שאינה ראויה שמה שמיטה הוא תמוס דבראו דרבינו
 לרבי נאכל בלשון חכמים כדאיתא התם וכפ"כ כיסוי הדס דף
 פ"ה ע"ה וכוסייהו הדס גמי רשוי לנו דברי ר"ם בלשון חכמים
 קול' דשמיטה שאינה ראויה לא שמה שמיטה הפך תוה דקול'
 כפ"כ חו"כ משא"כ בהא דציפורי מצורע חכ"ל לתפסק כוותיהו
 דר' יעקב מלבר מה' שהקט' על דבריו ז"ל לעיל דא"כ אחאי
 פסק רבינו כפ"כ מה' שמיטה דשמיטה שאינה ראויה לא שמה
 שמיטה אשר על כן נראה לי דטעמא דפסק רבינו כפ"כ
 מה' טומאת צרעת דשמיטה שאינה ראויה שמה שמיטה הוא

דכיון דהנהגה לנו מהש"ס כפ"כ כיסוי הדס דטעמא דפסק רבי
 כותיהו דר"ם באותו ואת בנו הוא תמוס דגמור שמיטה
 משמיטה דשמיטת חוץ מה' התם שמיטה שאינה ראויה שמה
 שמיטה ה"כ שמיטה שאינה ראויה וכו' וקרי' לרבינו מלכות
 טבא וכו' רבין שמיטה משמיטה ואין רבים שמיטה מטביחה
 וכוונה לדרון דירך דכיון דכתיב ושחט את הציפור וכו' נחרינן
 שמיטה משמיטה ולהכי שמיטה שאינה ראויה שמה שמיטה
 אי גמי נחרי' מאותו ואת בנו דס"ל למד האמר' אי גמי רטעמ'
 הוי תמוס דהו"ל ר"ם דס"ל ככל דוכתא שמיטה שאינה ראויה
 שמה שמיטה ואשכחן בהא דציפורי מצורע דר' יעקב ס"ל
 כוותיהו התם כפ"כ דקידושין ולהכי פסק כר"ם בהא מלתא
 משום דהו"ל רבים בהא מלתא לנביא דר"ם ומ"ש רבינו ז"ל
 התם כפ"כ הכו' הלכה ט' שחט' תאמת ונמצאת טריפה יקח וכו'
 לטעמ' והראשונה מותרת בהנאה הש' דפסק כמ"ר שמיטה
 וכו' לא שמה שמיטה וקשיא לדידי ארדייה מה' ז' להלכה ט'
 וראיתי להרב הגדול בעל מטהה למדך ז"ל ששמר בזה ותידין
 דשאני היכא דהפיסול כא המחת גופה להיכא דהפיסול כא
 מחמת דבר אחר דהויא דשחט שלא באזוב דהפיסול כא
 מחמת ד"ר לרבינו פסקי' כר"ם גבי שמיטה שלא באזוב דהכי
 הוא דפליגי עליה דר"ם אהבס גבי שמיטה ונמצאת טריפה
 חודה ד' לר"ם דהויא אינה ראויה כיון דהאיסור בא גופה
 ולא שמיטה היא ז"ע וקשיא לי על דבריו ז"ל מרא דמה יענה
 ביום שזיבור בו מה שפסק רבינו כפ"כ מה' גמיכה גבי
 שמיטה ונמצאת טריפה דשמיטה שאינה ראויה היא שמיטה
 ואי בדברי הרב ז"ל הא חודה ר' לר"ם גבי שמיטה ונמצאת
 טריפה לא שמה שמיטה היכי פסקינן כר"ם דהוי יסוד דס"ל
 שמיטה שאינה ראויה שמה שמיטה ככל דוכתא ושכ"י ר"ם
 דר' יעקב אחי כוותיהו והו"ל רבים נגד יסוד :

ד"ר דלפי דבריו ז"ל הא קול' אפסוי פלוגתא לא מפסינן
 דר"ם ס"ל ככל דוכתא שמיטה שאינה ראויה הויא
 שמיטה ור"ם ס"ל ככל דוכתא דשאינה ראויה לא שמה
 שמיטה ור' יעקב חמוצע בין הסברות דהייבא דהויא האי' כא
 חנופיה כטרפיה וכיוצא חודה לר"ם וכהיכא דלא הוי חנופיה
 ס"ל דהויא שמיטה ודוקא היכא דקאמר לה הש"ס להדיא או
 אשכחן לה במתני' או בריתא הוא דאמר' הכי דומיא
 דכיסוי הדס ואותו ואת בנו דקאמר הש"ס דגבי כה"ד ס"ל
 לרבי כר"ם מוקדחין דשנאו בלשון חכמים וכו' אותו ואת
 בנו כר"ם דשנאו בלשון חכמים הא לאו הכי לא חגי' לאפסוי
 פלוגתא ואפי' אי יאמר אותה הש"ס צריך לאיה דאפסוי
 פלוגתא לא מפסינן :

ד"ר דמסתמי דמתנייתא דשנאו ר' בלשון רבים משמע
 איפכא דלא תליא מלתא בא"י תהא חנופיה דא"כ
 חאי שחא גבי פסוי פסקי' כר"ם דשמיטה שאינה ראויה לא
 שמה שמיטה ולהכי אי נמצאת טריפה פטור מלכסות וגבי
 אותו ואל"כ כר"ם - בטרפיה גמי דאורייתא כא חנופיה והיה
 אפשר לומר דרבינו ז"ל חייבי כנוצצת טריפה בכני מעיים
 דאו לא חל עליה אי' מועיקרא כלל ושייך שפיר מלת כנוצצת
 דטרפת בני מעיים לא מועיקרא הכחון קורס שמיטה וכדאוקי
 לה הש"ס התם כפ"כ דקידושין וכתבו התוס' ז"ל ד"ה שחטת
 וכו' דה"כ שייך שפיר נמצאת ז"ע אלא דק' אחאי לא
 אשמו' הרמב"ם ז"ל ריכא דאי הוי טרפות דשמיטה וכיוצא כגון
 כשצת שמיטה נקב השטח וכיוצא דאסורה משום דהא חל
 עליה האי' וחו' לרעת רבינו ז"ל קול' כוותיהו דמטעמ'
 שמיטה הוא דאסרת וכמ"ש רבינו התם כפרק חנו' מיתוקת'
 מתני' כטרפות הבא לה כשצת שמיטה כגון שניקב השטח
 אשר ע"כ נראה דכפוס סוביי' דר' כיסוי הדס ופ' אותו ואת
 בנו דמסקי' דכיון דשנת רבי לדר"ם גבי או"כ בלשון חכמים
 ש"ס

ש"מ כאלו לו דרכיו והן כפ' כיסוי הדם כיון דשנה לדר"ש בלשון חכמים ש"מ דהכי ס"ל מעיקרא לק"מ דכ"ש הוא הבא דהתם לן תנא כוותיה דר"ש כפ"ד דנגעים גבי נחמא תרופה דשמיטה שאינה ראויה לא שמה שמיטה גבי ציפורי מצורע ושריא בהנאה ש"מ דהכי ס"ל לרבי ומשום הכי פסק רבינו הכי זארכא הא ערישא דתכתה סתמא בלא שום חולק מהתם דעכ"פ הוכיז החולק גם מהש"ס דפ"ב דקידושין מדפריך מוקף מתני' רז' אדר"ל ש"מ דהלכתא היא וכדקאמר הר"ף ז"ל בת"ם ברכות ז"ל ומדקא חקשים מינה שמעי' דהלכתא היא זעש אמנם שמיטה שלא באזוב וכו' ולא אשכחן גילוי מסתמא דמתני' גמרינן שמיטה משמיטה משחוטין חוץ כר"מ דשכאו דכי בלשון חכמים גבי איתוואת בנו אי נמי השום דס"ל ר' יעקב בהא כר"מ והו"ל רביס לגבי דר"ש ומכ"ל ולהכי כתב רבינו דאברהם בהנאה :

והשתא

צריכינן ליתוכי מאי דפסק בפ"ב מה' גביכה דהשחוט חולין בעורה והשחוט ונמא טריפ' וכו' מייב בתשלומי ארבעה וכו' מ"ט דשמיטה שאינה ראויה שמה שמיטה טעמא הוי נמי השום דהתם לן תנא כוותיה דר"מ דס"ל שמיטה שאינה ראויה שמה שמיטה בהא מלתא ובתוכה התום ז"ל בפ' כיסוי הדם דף פ"ה דטעמא דהתם לן רבי כוותיה דר"מ הוא השוכ דס"ל דבהרינן שמיטה דעבירה משמיטה דעבירה דהיינו משחוטין חוץ הבס דהוי טביחה משמיטה ולא גמרי' טביחה בטביחה דהיינו טבוח טבח השום דהוי טביחה כעבירה בטביחה דלאו עבירה : וכוון דאשכחן למגמר עבירה טעביר' טפי ערק דהתם ז"ל הוי השום דהכי לדחויי דשהכי תכר דבעי' שמיטה ראויה השום דהוי שמיטה דהתיירא מש"כ גבי שמיטה דעבירה אי' למימר אפי' אינה ראויה שמה שמיטה כיון דהוי עבירה אהנה כר בעינן להגמור שמיטה דהתיירא משמיטה דעבירה בעינן דליהוי הלשון סוה דהיינו שמיטה משמיטה ולא גמרי' אפילו שמיטה דהתיירא מעבירה וגשום הכי אצטריך הפה בפ' כה"ד למימר דנין שמיטה השמיטה ואין דנין שמיטה הטביחה השוכ דבעינן למגמר אפי' שנתצאת דהאשונה טריפה דהוי שמיטה דהר וכו' זעש הרי דכפי דרכי התום ז"ל שפיר גמרינן שמיטה דהתיירא אפילו משמיטה דאיסורא כיון דהוי שמיטה משמיטה ולפי זה שפיר גמרינן שמיטה דציפורי . הצורע משמיטה חוץ הבס דהוי שמיטה דהתיירא משמיטה דאיסורא כיון דהוי שמיטה משמיטה ולהכי בהיבא דשמיטה שלא באזוב וכו' דלית לן גילוי מסתמא דמתני' ס"ל לרבינו דגמרינן משמיטה חוץ אי נמי גמרינן למד' מלמד דהיינו מאותו זמנא כנו אחר שבמר הוא משחוטין חוץ גמרינן מיניה לציפורי מצורע . אהנה היבא דהוי שמיטה דעבירה משמיטה דעבירה אע"ג דהוי טביחה משמיטה שפיר גמרינן ולזה שפיר גמרינן לתשלומי ד' וכו' דשמיטה שאינה ראויה שמה שמיטה משחוטין חוץ ולהכי פסק רבינו בפ"ב ז"ל דגביה כוותיהו וכן כפרנ' דהשמיטה פסק דהשחוט חולין בעורה ואסורין בהנאה ואימורייהו הוי דרבנן ובת"ם לעיל . וכן דחוינן דרבנן ס"ל במכילתא דהשחוט ונחמא תרופה וכו' שמה שמיטה ומינה לנ"ד אלא דערינן צריכינן הנו לגורעי כה"ש רבינו התם בפ"ב דשמיטה דהשחוט ונחמא תרופה וכו' דמותרת בהנאה דשמיט גבי ציפורי מצורע שנחמא תרופה דפסק רבינו כפ"א מה' טו"ן דהותרת בהנאה טעמא הוי השום דהכי בתם לן רבי במתני' פ"ד דנגעים וכו' ש לעיל הט"כ הבא גבי השחוט בעורה ונחמא תרופה מ"ל לפסוק דלא כרבנן דאסרי בהנאה :

ונראה

לומר דשפיר גמרינן הפך ההי' דפ"ד דנגעים והוא דציפורי השחטה אסורה בהנאה וחולין שנשחטו בעורה אסורים בהנאה וכי היכי דלגבי איסור הנאה

דציפורי מצורע כשנחמא תרופה . הטרפות מפיק איסורא דתיקרייא שמיטה שאינה ראויה ולא הויא שמיטה ה"כ לגבי אי' חולין שנשחטו בעורה . דאסורין בהנאה כשנחמא תרופה שריא בהנאה דשמיטה שאינה ראויה לא הויא שמיטה . אי נמי דטעמא הוי השום דחוינן דשקיל וטרי הש"ס אליבא דר"ש ש"מ דכוותיה ס"ל ולהכי פסק רבינו כוותיה דר"ש :

עוד

מראה להוכיח כרעת רבינו דס"ל דחולין שנשחטו בעורה לא אסרי . אלא מדרבנן כה"ש רבינו פ"ב מה' גביכה ופ"ו מה' מאכלות אסורות ומשום הכי כתב בפ"ב מה' שמיטה דהשחוט חולין בעורה או האוכל כוית מחולין שנשחטו בעורה חזין אותו מכת מדרות ודלא כה"ש מה' ז"ל בכ"מ התם בפ"ב דה' שמיטה דהוקשה לו דמתסקינן במכילתין דחולין שנשחטו בעורה לג"ש דאורייתא ומשום הכי תירץ ז"ל דטעמא דקאמר הרמב"ם ז"ל מכת מדרות הוא מפני שהוא לאו הבא מכלל עשה וכו' ודרכיו ז"ל תמוהים מרא דהיבא אשכחן דעל העשה איבא מכת מדרות דמכת מדרות ליתא לא בדרכבן ותו דהא הרמב"ם כתב להדיא בפ"ב דה' גביכה ופ"ו מה' מ"א דאין איסורייהו אלא מדרבנן ואין לומר דכופ' מה' כה"מ ז"ל הוא לומר דאיסור אכילתן הו' מדאורייתא לרבי הרמב"ם וס"ל דה"ה הרמב"ם ז"ל בפ"ב דה' גביכה ופ"ו מה' מ"א דחולין שנשחטו בעורה וכו' אסורין מדרבנן היינו דוקא בהנאה אמנם באכילה אזיל ומורה הרמב"ם ז"ל דמדאורייתא אסורין והאילן וכתב הרמב"ם ז"ל דהשחוטין או האוכלין חזין אותו מכת מדרות חס' דאפילו אכילה לא אסורה אלא מדרבנן ומשום הכי אצטריך לומר דלעולם ס"ל לרבינו דשמיטה חולין בעורה ואכילתן דאורייתא וכדרייק הרמב"ם ז"ל בפ"ב דגביכה ופ"ו רמ"א דלא אידכר אלא איסור הנאה וטעמא דלא חיבו אלא מכת מדרות משום דהוי לאו הבא מכלל עשה . אלא דהו' אינו דמ"ש הרמב"ם ז"ל אי' הנאה לאו דוקא והכוונה דאפי' בהנאה אסרי מדרבנן ולעולם ה"ה באכילה דמאן דסבר . דהוא ר"ש דאיסור שמיטה או אכילתן דאורייתא ה"ה אי' הנאתן ולא מפליג בניהו וכדאזכור להדיא התום ז"ל בפ' כיסוי הדם דף פ"ה ע"כ ר"ה חין והתנן זעש שכתבו להדיא דר"ש דס"ל דחולין שנשחטו בעורה אסורין מדאורייתא ה"ה בהנאה נמי אסורין מדאורייתא שכתבו אחרי דקאמר הש"ס התם וכבר ר"ש חולין שנשחטו בעורה להוכיח ש"ס מתתני' דפירק טרובה דפטר ר"ש חולין בעורה מתשלומי ד' וה' דאי לא הו' דאורייתא הו' סייב ושמא הבא כפי' לאזכורי דאיסור בהנאה וה"ה מכלל דסבר ר"ש דחולין בעורה אסורין בהנאה דאורייתא לכך לא מויתי היא דמרוכ' דמהתם לא הו' מצי למודק איסור הנאה אלא אי' אכילה וכו' זעש הרי להדיא לר"ש דס"ל דחולין בעורה דאורייתא ה"ה בהנאה נמי אסורה מדאורייתא וא"כ מת"ל קשה אי ס"ל לרבי' כר"ש וכדכרי חזן ז"ל ליתסר מדאורייתא אפי' בהנאה ואי כרבנן אפי' באכילה לא אסרי אלא מדרבנן :

דרידיך

אפשר לומר דס"ל לרבינו ז"ל לפסוק הלכה כרבנן דפליגי אדר"ש וס"ל דער כאן לא פליגי רבנן עליה דר"ש אלא האיסור הנאה דוקא הוא דס"ל דלא אסרי אלא מדרבנן אמנם באכילה אזיל ומודו רבנן לר"ש דהויא דאורייתא וה"ה השמיטה דהך כריתתא דמית' עליה הש"ס כפ' כה"ד ז"ל וסבר ר"ש חולין שנשחטו בעורה דאורייתא דפירש"י ז"ל התם דהכי מוכח הש"ס דס"ל לר"ש דחולין שנשחטו בעורה הו' דאורייתא הוא מדקא מפליג בין שמיטה ראויה לשאינה ראויה דאי ס"ל דרבנן וביורה משום דלמא אתי לאתכחי מקדשים בחוץ מ"ל ראויה מ"ל אינה ראויה ה' אתי ליהנות מקדשים פחולין בחוץ ומינה דלרבנן דפליגי עליה דר"ש

פטור מתשלומי ד' וכו' אי שטח חולין בעזרה ולרכבן חיוב
 בתשלומי ד' וכו' ובתכו התום' זל בפ' כוסו הדם דף פ"ה ע"כ
 ד"ה אין והתין דה"ה דה"ה הש"ם לאזכורו דס"ל לר"ש חולין
 שנשטחו בעזרה דאורייתא מדקא פטור ליה מתשלומי ד' וכו'
 דאי לא הו"א דאורייתא הו"א חיוב כדמוכח התם בבבא וכו'
 ע"כ ובכונתם זל ברורה היא אמרת בסלמא דאיפור חולין
 שנשטחו בעזרה הו"א אי דאורייתא משום הכי חייב איסור
 דאורייתא ומפקע תשלומי ד' וכו' דאורייתא אלא אי אמרת
 דאין איסורו אלא מדרבנן היכי חזו רבנן משום איסורא דידהו
 לאפקועי מלתא דאורייתא והנס דאמרי' בפ' האשה רבה
 דכ"ד מתנין לעקור דבר מן התורה בטכ ואל תעשה וה"ל
 הו"י שב ואל תעשה הפער דשמי הכא דהו"י כמו ב"ל כיון
 דחייבתו תתורה לשלם לו תשלומי ד' וכו' הו"י כב"ל אי לא יהיב
 ליה ולא דמי לשב ואל תעשה דאמרי' בכל הוכחא דהזנו רבנן
 לאפקועי דהתם דוקא גבי עשה ומש חו"א דאמרי' הכי כמו
 לזכ ושער וכיוצא ולא נבי לא תעשה חנם שאין מחטלו אלא
 בטכ ואל תעשה ואינו עוקרו בידים כמו שהוכחתי בחירושי
 לה' ד"ה יעש וי"כ לדין דס"ל כרבנן דס"ל דשטחו חולין
 בעזרה חיוב תשלומי ד' וכו' ממילא משמע דלא אסירא
 שחית חולין בעזרה אלא מדרבנן והשטח לא מפקעא
 תשלומי ד' וה' דאורייתא דאי ס"ל לרבנן דחולין שנשטחו
 בעזרה אסירי מדאורייתא לזכי הניזן לחיוביה תשלומי ד' וכו'
 הא כיון דאסירי מדאורייתא א"כ לאו שהיטה היא והכ"ן :

ודע

דמרכיבי התום' האלו זל מוכח בדברי ה"ה זל דס"ל
 דהפקדש את האשה אפי' באיסורין דעיקרן דרבנן
 אינה מקודשת כח"ש פ"ה מה' אישות ובתב סגן דעת הרמב"ן ז'
 זל והוא דלפי מה שנידנו התום' זל התם דטעמא דלא אייתי
 ראיה התם דס"ל לר"ש חולין שנשטחו בעזרה דאו' נורפטור
 לשומטן מתשלומי ד' וכו' דהיינו טעמא משום דבעי להתוי
 ראיה לאיסור הכא דס"ל דהו"י דאו' ואלו מההיא דתשלומין
 לא חזי לזיהוי אלא לזכיין אכילה וכו' יעש וקשה דכפ"ן אחאי
 לא אייתי ראיה מההני דמכלתין דקתני דהמקדש כחולין
 שנשטחו בעזרה דאינה מקודשת והשתא חתני' מני אי רבנן
 הא לירידה חולין שנשטחו בעזרה אין עיקר איסורם אלא
 מדרבנן ואמאי אינה מקודשת אלא ורמי דמתני' ג"ש היא
 וש"מ דס"ל לר"ש דחולין שנשטחו בעזרה אסורין בהנאה
 מדראורייתא דאי מדרבנן אחאי אינה מקודשת אלא ודאי דס"ל
 התום' זל דמההיא אין ראיה דהניזן עומד רבנן הא הך
 חתני' וכו' דכ"ד בפ' מלתא דאין עיקר איסורה אלא רבנן
 אינה מקו' ודלא כח"ש מרן הכ"מ זל התם לרחות דברי ה"ה
 זל יעש' ויפקדש לרחות דלעולם כרבני מרן הכ"מ זל וטעמא
 דלא אייתי ראיה התום' מינה הוא משום דס"ל דכיון דבאכילה
 אסירי חולין שנשטחו בעזרה מדאו' הנס דבשנאה לא אסירי
 אלא מדרבנן ויקרי דבר שציקרו מדאוריית' מאחר דבאכילה
 אסירי מראו' ולהכי לא חזי הש"ם לאתויי מקד' מתני' דס"ל
 ד"ש דאסירי בהנאה מן התורה מדקתני אינה מקודשת דאפי'
 דדוקא איסורי הנאה רבנן דאין להם עיקר מדאורייתא הוא
 דמקודשת חס"כ חולין שנשטחו בעזרה דכיון דאסירי באכיל'
 מן התורה אע"ב דאיסור הנאה מכלתן מדרבניה אינה נוק' אלא
 דעכ"פ אחאי לא הקשו כחמ' קושיות נמי מהך התניתין
 דשמעתין קודם שידאשו דבעי לאתויי ראיה אהנאה דהו"א
 דאורייתא דקס"ד ראכלה מיתוי ראיה אחאי לא הקשו דאמאי
 לא אייתי ראיה מתנתני' דהקדושין דעל כרחין כרבנן לא חזי
 אחי אלא כח"ש וש"מ דלר"ש שח' חולין שנשטחו בעזרה ואכלתם
 דאורייתא דבשנאה אי אמרינן דאורייתא משום הכי הנס דאי'
 הנאה רבנן הו"ל עיקרו מדאו' והשום הכי אינה מקו' אלא
 ח"א דחולין שנשטחו בעזרה לר"ש לאו דאו' כלל לא שחיתתן
 וכו'

דר"ס וס"ל דלא שאר ראיה ל"ש אינה ראיה ס"ל דחולין
 שנשטחו בעזרה לא אסירי אלא דרבנן וההיא כתיבא דמינה
 מוכחין הכי באיסורי הנאה מיירי דקתני ד"ש מתיר בהנאה
 ומכחם אסורין וזה אפשר לומר דשחיטה בעזרה ואכילת
 חולין שנשטחו בעזרה הו"א רבנן לר"ש דאי דאורייתא ושאי
 להו רבנן לענין שחיטה ואכילה בין שחיטה ראיה לשאינה
 ראיה והיינו יכולין לומר דזהו כופת מרן זל ד' ועיקר פריך
 דבבבא קאמר דלר"ש חולין שנשטחו בעזרה דאורייתא
 הוכחה ואפי' בהנאה אסירי דאורייתא ל"ס ר"ש וכו' מן הראוי
 היה להרחיב"ם זל לאסור אפי' בהנאה דאורייתא והיכי כתב
 דמכין אותו מכת מדרות והגם רבנן פליגי עליה דר"ש עבד'
 ששהע ולא פליגי אלא בהנאה חמס' אכילה ושחיטה מודים
 דהו"י דאורייתא וא"כ כמאן פסקו וכו' היא כונת קושיתו זל .
 אי נתי רכונתו זל דמדקדושו דרבניו כתב בהלכה הקודמת
 דהשוחט ומצאת טריפה וכו' דשריא בהנאה מוכח דלא פסק
 כרבנן אלא כר"ש דמפליגי בין שחיטה שאינה ראיה לשחיטה
 ראיה ובת"ש מרן זל בהלכה הקודמת ולא ס"ל לתנן בת"ש
 לתפלה ולהכי מן פריך מר"ש ומשי דס"ל לרבניו דמשום
 דהו"י לאו הכא מכל עשה וכו' להכי כתב בשחיטה ואכילה
 דמכין אותו מכת מדרות ולעולם הנאה הו"י דרבנן וכח"ש
 כפ"ן דרמ"א ופ"כ דבניכס ופ"ן רבינו פסק כרבנן זה היינו
 יכולין לומר ליישב דכיון מרן זל . אלא דזה אינו נל"ג ב"ל
 חז"א דזה הו"י גביאות בדברי מרן זל ובלי האי הו"ל לפרושי
 ותו דאמאי לא משני קושית אחאי כתב רבינו דהשוחט את
 הטרפה וכו' דשרי בהנאה דזה הו"י כר"ש ועל מי סמך לתרץ
 זה ולחלק מה שכתבנו . ותו דהא אשכחן בכל הקויה כולת
 דהאכיל' חמירא מחבא' ולא אשכחן כה"ג דהנא חמירא מאכילה
 דכיון דבשנאה לא מפליגי רבנן בין שחיטה ראיה לשאינה
 ראיה מכ"ש באכילה והיכי תנין למימר דבאכילה דהו"י
 דאורייתא מפליגי בין ראיה לשאינה ראיה כיון דבאכילה
 בכלל הנאה הו"י ואין לך הנאה גדולה מזו וכי תימא לעולם
 דשחיטה שאינה ראיה אסירה מדרבנן ולהכי כיון הרמב"ם זל
 ובת' סתמא השוחט או האוכל וכו' סתמא מכין אותו מכת מדרו'
 וכיילינהו לכגולה דיני בהכי דשחיטה שאינה ראיה והנאה לא
 אסירא אלא מדרבנן וכדאי דאינו חיוב אלא מכת מדרות
 ושחיטה ראיה הנס דהו"י דאורייתא האו"ל ולא הו"א אלא לאו
 הבא בכלל עשה לא חייבוהו אלא מכת מדרות וא"כ שפיר
 כתב הרמב"ם סתם מכין אותו מכת מדרות דמשמע בכל
 גוונא לא פריך אלא מכת מדרות והגם דלא וכו"י הנאה הכא
 אלא שחיטה ואכילה אפשר דמק' דכתב בפ"ן ד' דה'
 ח"א ופ"כ דבניכס אלא דמה ששקע לעיל עדיין קשה .
 ותו דלכשנטיח רבנן ס"ל דשחיטה שאינה ראיה אסירה מאן
 לזכא לן דרבנן ס"ל דשחיטה ראיה הו"י דאורייתא ושאינה
 ראיה הו"י רבנן דכיון דחזינן דלא מפליגי ראיה ושאינה
 ראיה ולא מפרשי בהדיא דראיה הו"י דאורייתא ושאינה ראיה
 הו"י דרבנן דלמא כיון דלא מחללי ס"ל דלא אסירי אלא דרבנן
 והשום גזירה ומשום הכי לא מפליגי כיונייהו . כיון דשיך למכור
 נמי בשחיטה שאינה ראיה . ותו דמדקאמר הש"ם התם בפ'
 כ"ה זל אלא ל"ל דרבנן וכו' דלמא אחי למיכל וכו' מוכח
 להדיא דמק' דסבר דרבנן אפי' באכילה הו"י רבנן ודוק .
 ועיין בס' אפי' וטוריותו דהרזאה וראש דפטס דברי רבינו
 מוכח דת"ש כל השוחט וכו' או האוכל וכו' דדוקא בשחיטה
 ראיה הו"י דקאמר אשר על כן נראה לי רבא סלוקא וכהא'
 מיתבא דלדעת רבינו זל חולין שנשטחו בעזרה לא אסירי לא
 מדרבנן וכח"ש לעיל ופסק כרבנן וזה דמיתני כר"ש הו"א
 פקא קרא רבי ירחק וכו' אסתתא כעלמא הוא דהו"י הו"א
 מדקא חזינן דפליגי ר"ש ורבנן בני תשלומי ד' וכו' לר"ש

למיכל וכו' לאו דוקא דטיעמא דקטש דלמא אתי למיכל פז' דא
תימא דאיסורא דחולין שנשחטו בעורה לא אשירי לרעת ר"ס
אלא דרכן ל"ה הנאה דפרוכין אלף אפי' אכילה רכון
דאכילתן גופה אינה אלף דרכן היכי גורין מיה אטו בהמה
אפי' לענין אכילה ואצ"ל לענין הנאה וכדמס' להדיא מדברי
התוס' ז"ל התם וכתבתי דבריהם ז"ל לעיל געש ומ"מ כמ"ס
דמהתם משמע רמז' דס"ל דאיסורא דחולין שנשחטו בעורה
לא הוי אלף דרכן דלאו דוקא הנאה ה"ה אכילה לא אסורה
אלא דרכן האמת אתו וכמ"ס לעיל הכרחת עז' :

שורב ראיתי להר"ב לח"ת ז"ל כפ"ב חת"ש שהקשה על
דברי רבינו דאי"ס"ל דחולין שנשחטו בעורה לא
אשירי אלף מדרכן א"כ היכי אסר בהמה ומיה בהנאה הא
אמרינן התם כפ' כסווי הדם דלא גורין בהמה אטו מיה אלף
לר"ש דס"ל דחולין שנשחטו בעורה הוו דאוריית' דמזיה הוביחו
דס"ל ר"ש דאו' מדאסר בהמה ומיה געש' וזע"ר ל"ק מיה
כלל לפי מה שפירשו התוס' ז"ל כר"ה שינוי דגורין וכו' דכל
עיקר הדאיה דס"ל לר"ש דאו' היינו דוקא מדקתיב במיה
בשריפה דה"ק אי אמת בשלמא דאו' בין בהמה בין מיה ועוף
היינו דגורין הכל במיה שריפה אטו בהמה ואי"ג דבהמה
גופה לא הויא כשריפה מדאורייתא אלף גזירה אטו קרשים
שיצאו לחוץ שהם כשריפה וכחיה ליכא למיטעו וכו' עכ"ל לא
חשיבא גזירה לאו גזירה כיון דאסורה מיהא דאו' והויא כולל
חדא גזירה אלף לאו דרכן אמאי מיה כשריפה עכ"ל געש ודוק
הטב הרי דכל עיקר ההכרח שמכריח הש"ס הוא דמקתיב
דמיה נמי בשריפה הא לאו הכי הנם דהוה אסרינן בהמה
ומיה בהנאה אינה ראיה דהוי דאו' דלעולם דחויא דרכן וכולל
גזירה חדא היא דכיון דאסרינן בהנאה הבהמה משום דלמא
אתי לזהבניו מקדשים בחוץ ואסרו נמי חיה ג"כ דאי לא הא
לא קיימ' הא דוק ויבינו לא אסר כשריפ' געש ומצתה לא חלה
כלל קוסות הר"ב לח"ת ז"ל :

ג מה שהק' הדב' הנו' ז"ל וז"ל ועוד דחולין שנשחטו
בעורה גבי כסווי הדם לקמן פז' דפטור מלכסות ואי
לאו דאו' איך פטור הכסווי שהוא חוץ התורה וכו' ואני אמר
אדרבא ומטוהך דקרחו דמיבוו כחמים בכסווי לחולין שנשחטו
בעורה ש"מ דס"ל הוהו דרכן ומשום הכי לא אפקיעו חיובא
דאורייתא לא דאין לא קול' כוונתיהו משום דלא ס"ל ר' כוונתיהו
משום דשה' לן רבי כמתלי' לסדרת ר"ש כלשון חכמים וטעמו
דס"ל בהא כר"ש משום דקרא כתובי אשר יאכל וס"מ דבעינן
שחיטה ראיה דהיינו כגון שחט ונמצאת טריפה וכיוצא ומיה
דה"ה לחולין שנשחטו בעורה דאין חייבין בכסווי משום דכיון
דחכמים אסרו אותם עכ"ל אי אמרינן דחייב לכסותה הרי לא
מתקיי' קרא דפטור אכסווי דדוקא במידי דשרי באכילה ונהך
טיעמא הוא דס"ל רבי כוונתיה דר"ש בהא מלתא ולא מטעם
דס"ל כוונתיה במאי דס"ל דחולין שנשחטו בעורה הוו דאוריית'
והראיה דנבי אור"ב לא ס"ל כוונתיה וחייב באור"ב דחולין
שנשחטו בעורה ואי אמרינן דרכי דפטור הכל בכסווי הדם
הוא דוקא משום דס"ל דחולין שנשחטו בעורה דאו' א"כ היכי
חייב באור"ב הא מדאורייתא חולין שנשחטו בעורה אסורין
ואינה שחיטה כלל ויזו דנבי חלומי ד' וה' ס"ל לר' וכוונתיה
קול' דחולין שנשחטו בעורה חייב בתשלומי ד' וה' ואי איתא
דאיסור דחולין שנשחטו וכו' הוי דאורייתא א"כ הוה פטור ותו
דק"ש ואי לאו דאו' היכי פטור הכסווי שהוא חוץ התור' בדרכבו
התוס' וכו' לא דעבא מאי ראיה מיימי מדברי התו' ז"ל דהתו'
ז"ל כתבו דלית ראיה מדר"ש דפטור חוץ הכסווי לא אשכחן
ליה בשום דוכתא דאמר אישכא דככל מילי הכי פטור מאותו
ואת בנו ומה שלומי ד' וה' וכיוצא וכיון דלא אשכחן ליה אישכא
מקב"ה וז' ש"מ דטעמו משום דאיסור חולין שנשחטו בעורה
הוא

וכו' א"כ אמאי אינה מקודשת הא עיקר איסוריהו מדרכן
אלא דאו' דהעיקר כדברי ה"ה ז"ל . אלף דכפי זה קשים
דכרי התוס' ז"ל אהדרי דמדכריהם ז"ל בשמעתין ד"ה אלה
חולין וכו' וכפ' מדינה דף ע"ב ד"ה דאי"ס"ר כתבו להדיא
דמקודשת משלש מדכריהם להדיא דהיכא דלא הוי אלף איסור'
דרכן הויה מקודשת וכו' מ"מ לפי מוסקא דמסקינן הכא
בשמעתין דר"ש דאמר מקודשת מיירי בשחיטה ונמצאת
טריפה וכו' דס"ל דשרי בהנאה ומשום הכי הוה דאמר דכיון
ודרכן ס"ל דאשירי בהנאה ומשום הכי אמרו דאינה מקודשת
והוי דרכן חולין שנשחטו בעורה לא אשירי אלף מדרכן בין
באכילה בין בהנאה וכמ"ס ואע"פ כן קאמרי רבנן דאינה
מקודשת ובהנאה קשה מה שהקשמו לעיל ובשלמא לרעת
גור' הכ"ה ז"ל והוא סברת הר"ן ז"ל כדברי רבי דס"ל דהקדש
במלתא דעיקרה איסורה דרכן הויה חק' ומשום הכי קטש
הרמב"ם ז"ל התם כגון חמץ כשעה ו' דהוי חמץ דאו' בשעת
דרכן ניהא סוביין דהכא אלף לדברי ה"ה והטור ז"ל דס"ל
לרעת הרמב"ם ז"ל דאפי' מלתא דעיקר איסורה מדרכן אינה
מקודשת הא חסוביין דהכא משמע דמלתא דעיקר איסורה
מדרכן הויה חק' וכפי מ"ס לק"מ דבפוס מוסקא דסוביין
הש' להדיא דאפי' איסורא דעיקרו דרכן כחולין שנשחטו
בעורה לרע' רבנן אינה חק' ואע"ג דלא קול' כוונתיהו דרכן
גבי שחיטה ונמצאת טריפה וכו' קול' דשרי בהנאה וכפ' ז"ל
ודאי הויה חק' עכ"ל דוקא גבי שחיטה שאינה כחולין דקול'
כוונתיה דר"ש בהא דשחיטה שאינה כחולין לא שמה שחיטה
וכמ"ס לעיל לחנם בהיכא דהוי חולין שנשחטו בעורה כשמי'
דאינה מלתא דפשי' רכוותיהו דרכן קול' דחולין שנשחטו
בעורה לא אשירי אלף דרכן ואע"פ כן אינה חק' דמאי
ראיה ליה דרכן גבי שחיטה שחצה דאינה קול' אכן
כוונתיהו גבי שמי' דראיה וכפי זה סליק עסקא תמורה לרעת
הרמב"ם ז"ל דס"ל דחולין שנשחטו בעורה לא אשירי אלף
מדרכן מינה דכל איסורין דרכן הגם דאין להם עיקר מדאו'
לרעת הרמב"ם ז"ל ז"ל אינה חק' וכדעת ה"ה והטור ז"ל :

וראיתי בט' אפי' וטרי שנדפס חדרם סתב על דברי
התוס' הללו ז"ל לכאורה מהאי ליטנא גופא לא
מוכח מידי דאיכא למימר דהא דקאמר לאו דאורייתא דמשמע
דמדרכן אסור היינו לענין אכילה למוד אסור מדרכן וכו' אבל
לענין הנאה אפי' מדרכן שרי וכו' געש' ומח' מכת"ר דבריו
אינן נראים כלל דהיכי חזינן למימר דאכילה הוה דקאמר
הש"ס משא"כ בהנאה אפי' מדרכן שרי דלית דאי שרי בהנאה
אפי' מדרכן קשה ר"ש מאי חק' ז"ל רכיון דשרי בהנאה ודאי
דמקו' ותגבר הקושיא אליבא דרבנן דס"ל דאינה חק' אמאי
כיון דשרי בהנאה דלא פליגי אלף באכילה אי מדאורייתא אי
מדרכן לר"ש דס"ל הויה דרכן קתיב חק' ולרבנן דס"ל
דהוי דאורייתא אינה חק' ולא אשכחן ככל התורה כלה דמלת'
דאסורה באכילה אין מקדשין בו את האשה דמאיזה טעם אין
מקדשין כיון דשרי בהנאה ומאי דאמרינן התם כפ' גיטוי הדם
דלמא אתי למיכל קרשים בחוץ וכו' מלתא דפשיטא דלאו דוקא
וראיה דהוי דמאי דכשר בחלב וכו' דהטעם דלמא בהנאה
הוה דאסרי רבנן והיינו טעמא דקאמר אלמא חולין וכו' לאו
דאו' פז' כיון דאשכחן לר"ש דס"ל להדיא דכשר בחלב ופטור
חמור דשרי בהנאה כדאיתא בהם' . בכורות דף ט' ע"ב מי
אמרינן דה"ה נמי חולין שנשחטו בעורה ורמינהו וכו' משא"כ
דכנן דס"ל ככ"ה ופטור חמור דאסורים בהנאה דשפיר הוי
דומה כדומה ומשני דהיינו בנמצאת טריפה דחומרת בהנאה
והוי דומיא דכ"ה ופטור חמור ותדע דרש"י ז"ל כתב וז"ל הא
אתי לאתהניו מקדשים וכו' ותדע דהתם קתיב בדייתא ישרפו
משמע להדיא דאסורין בהנאה וש"ה דמאי דקתיב דלמא אתי

הוא דאז' וכפ' הוה מצי לאתויי ראייה מכיסוי לחוריה ולא מצי
 לרחווי ליה טוב דבר כיון ראייה ליה הכי בכל דוכתא מא"כ
 למאן דס"ל כוונתיה דר"ש והוא ר' גבי כיווני רפטור אין ראש
 דס"ל כוונתיה דהוי דאורייתא כיון דחזוין דלא ס"ל כוונתיה בכל
 דוכתא ש"מ דלא תליא חלתא באיסורא דאורייתא וזו כונת
 דחית התו' ז"ל שרמו לראיה זו ודעמא דלא חייתי ראייה ומכיו
 לר"ש הוא משום דלא נוכר בה שם ר"ש אלא וחכמים פוטרים
 ע"כ וכונתם ז"ל דכיון דהזכיר סברתו של ר"ש בשם חכמים
 דפטרי מכיסוי ובני א"ר חזוין דחכמים מחייבי בא"ר א"כ
 לא חזוין לאוכוחי מינה כיון דאשכחן איפכא בדוכתא אחריתי
 דחכמים חייבי בא"ר וכפ' לא מצי למימר דס"ל דאז' מדפטרי
 מכיסוי דכיון דלא הוזכר אלא בשם חכמים אי חזוין לאוכוחי
 הכי ונפלא דחכמים היינו דש' נתייבי לומר דפטרי בא"ר
 וכיוצא והתם אשכחן בא"ר דחכמים מחייבי בא"ר ואם כן
 משמע דלא ס"ל ר"ש דאז' דאי"ל דהוי דאורייתא תמיד הוי
 לפטור תמיד שחיטה שאינה ראויה ורח"ל מילי ראו' וכמו שהיא
 האמת בדבריו ר"ש וכפ' אין ראייה וחוכרת הש"ס להכי ראייה
 להאריך כ"כ ולומר דהוא חכמים דא"ר כ"כ לאז' ר"ש הוא ומשום
 הכי איימי ראייה כבודה יותר ולזה כתב אבל תנני' דמירובה
 דף פ"ו דפטרי ר"ש בחולין שנסחטו בעזרה מתשלומי ד' וה'
 הוה מצי למידוק וכו' מההיא שפיר מקשו ז"ל דהתם הוזכר ר"ש
 בהדיא ולא הוזכר בשם חכמים וכפ' אין לו סתירה והזכירו
 לשנוי שימא אחרונה דחייתי ראייה האכילה יעם וכלא כל זה
 אין ראייה דהאן דפטרי מכיסוי דוסבור דחולין שנסחטו בעזרה
 דליהוי איסוריהו דאורייתא דלעולם הוה דרבנן וכ"ר
 חתנין לעקור דבר מן התורה בשם ואל תעשה כדאשכחן בפ'
 האשה דבה יעם והל"כ דהוה מצי לשנוי הכי התו' ז"ל ריינו
 טעמא דלא חייתי ראייה מכיסוי משום דשכ ואל תעשה שאני
 אלא משום דאשכחן דאי"ל כחלתא דלא שייך שב ואל תעשה
 פטור ר"ש כמו תשלומי ד' ה' דהוי איסורה דהוי כבזל לא טרחו
 ז"ל לומר שינויא דמסתדר' תנר עגמה מרכיז ר"ש בתקום אחר
 וסאר הקטנות שהן' הר"כ לה"מ' ז"ל כבר מתורגמי כמ"ש
 לעיל ודון ואדרבא אשכחא מרביתא מדבריו ז"ל דרבניו של
 רבינו ז"ל דפטרי ל"ב' כוונתיה דר' כפרק עשירי מה' ע"ז דאיה
 קרא לרבני' בכתבם גבי גבילה לרבני' במאירה ולא בנתיבה
 א"כ על כרחין דהוי דמפיק ליה כל איסורין שבתורה מאיתו
 וחולין שנסחטו בעזרה לאו דאו' וא"כ אין לך הכרח גדול מהו
 דיסבור דכיון דהוה דרבנן כ"ל דפטרי כוונתיה וא"כ בהדיא
 אפי' א"כ הוה או' התקב"ס ז"ל להדיא דחולין שנסחטו בעזרה
 אסורין מדראו' הוה חקשין ליה מ"ל כיון דפטרי כ"ל הו' ז"ל
 לפסוק דאיסורא הוי דרבנן ומכ"ש השתא דריש דרבני' להדיא
 דס"ל דהוה דרבנן ונרדף להבין דרבני' דכיון כפי ת"ש כפי דעו'
 עם מ"ש בפרק ח' מהה"א כל תקום שנאמר לא תאכל לא
 תאכלו אחר איסור אכילה ואחר איסור הגאה עד שיפרט לך
 וכו' כדרך שפרט לך בכבילה שאז' לנר אשר כשעדיך תתנגה
 והכלה ע"כ משמע דסבר כר"מ בפ' כ"ש דס"ל הכי ולא כפי'
 דעו' משמע דס"ל כ"ל כ"ל רבני' ככתבן לנר בנתיבה ולכרי
 בנתיבה וא"כ קשה דריה ארוייה :

לכ' רבנן דמשמע דס"ל פשיט' דהוה ראו' ולפוס מסקנא דהוקי
 חלתא דר"ש בנחצלת' טריפה נר' דכשאר חולין שנסחטו וכו'
 אפי' לר"ש הוה דאו' וכו' וכתב לישב לפי מאי דפי' הרמב"א ז"ל
 בשם יש מי שכתב לתרן קושית התוס' ז"ל בשמעתין דמקשו
 דמהכא נשמע דבאיסורא דרבנן תפסי קידו' ואלו פההיא
 דרב גידל דמס' פסחים משמע דהמקדש חו' טעוה ולמעלה
 אפי' בחיטי ראיין איסורן אלא דרבנן אינה הקור' ותירנו דה"ק
 חולין שנסחטו בעזרה לאו דאו' אלא דרבנן וכו' אסרו רבנן
 באכילה אבל בהנאה לא אסרו ולהכי מקודשת ואקשינן עליה
 דר"ש חתני' דקתני ישרבו דהשמע דאסורין בהנאה ע"כ
 ולפי פ' זה אפשר לומר דחכמים נמי ס"ל דהוה דרבנן וס"ל
 דאסורין בהנאה נמי מדרבנן ולהכי אינה מקור' ור"ש ס"ל דדוק'
 באכילה אסרוה ולהכי מקודשת עכ"ל וכוננו ז"ל דבתר דחייתי
 חתני' דס"ל לר"ש דישדפו לא חייתי' לא דס"ל לאסור בהנאה
 נמי ולעולם דוקא מדרבנן ולא פליג ר"ש וס"ל דאסור בהנאה
 מדרבנן אלא נבי' נמצאת' טריפה אבל בשחיטה ראויה מורה
 לרבנן דרבני' בהנאה אסרוה רבנן וכו' יעם ויבדיו ז"ל תהוה'
 וכו' דרבני' חייבי טעם תתמוהו רבנן וכו' יעם ויבדיו ז"ל תהוה'
 לפרטי הכי ולרחוקי עמקן כפי דמונין הגם דקשה להו עכ"פ
 בסוגיא הנר עגמה פההיא לה גזירה לגזירה דכיון דאין
 אי' הבהמה עגמה אלא מדרבנן משום דלמא אחי' לאיתגבוי
 הקדשי' א"כ היכי גזרינן נמי חיה דהא חיה לא בת קדשי'
 היא לא אי תמא דגזירה אטו בהמה וא"כ היכי גזרי' גזירה
 לגזירה וקושיא זו קשיא בין לרבנן בין לר"ש לא דהסוגין דפ'
 כיון דהה שבתתי לעיל הוה תיובתיהו ודבריהם לא מצי
 לעמוד כלל ועיקר דהתם קא' ניתא קסבר ר"ש חולין בעזרה
 דאורייתא תהייל דהשוחט ונחצלת' טריפה וקאמר אין דתכל
 רבי שמעון חולין שנסחטו בעזרה ישרפו וכן חיה שנסחטה
 וכו' אי אמרינן בשלתא דאו' היינו דגזרינן חיה אטו בהמה לא
 אי אמר דרבנן בהמה מ"ס לא גזירה דלמא אחי' למיכל קדשי'
 בחוף היא גזירה גזירה ואין ניקוס וניקור וכו' הרי להדיא
 דהס"ס מוכח מהך דר"ש דס"ל דאו' ויכריחו התוס' ז"ל התם
 דאפי' אהנהא חייתי ראייה דס"ל ר"ש דהוי דאו' יעם וכו' ז"ל
 דהכא נמי בההיא חתפשא אלא דהכא לא האריך הש"ס כ"כ
 בהתם וכמו שכתבו התוס' ז"ל התם ויתו דמלבד כל זה לא
 חזוין למימר דס"ל לר"ש חולין שנסחטו בעזרה דרבנן מרא'
 חזוין דפטרי דס"ל חולין שנסחטו בעזרה מתשלומי ד' וה'
 דרבנן מי מצי ר"ש אפקועי' איסורא דאו' דתשלומין ד' וה'
 משום אי' דרבנן דחולין שנסחטו בעזרה ובת"ש התו' ז"ל התם
 דהוה מצי לאתויי ראייה פההיא דתשלומי ד' וה' דפטרי ר"ש
 דחולין שנסחטו וכו' אלא דבעי' לאתויי ראו' הנאה נמי ס"ל
 לר"ש דהוי דאו' וא"כ עכ"פ הא מיהא שמעי' מההי' דתשלומין
 נמי דס"ל לר"ש דאיסור' אפי' עכ"פ הוי דאו' סוף דבר שדבריה'
 ז"ל אינם מוכיחים לי כלל :

ג מ"ש הר"כ עגמות יוסף ז"ל בקושיהו על רבניו דכיון
 דאוקימו' לר"ש ס"ל חולין שנסחטו בעזרה דאו' כ"ש
 לרעת רבנן דאחרי אינה מקודשת ואסרי' אפי' בנחצלת' טריפה
 ונלתא דפשיטא דס"ל דאורייתא בנח' תכבדו לא היא דהסו'
 דפ' כיון דהס' שבתתי משמע להדי' לרבנן עכ"פ לא אסרי'
 אלא דרבנן כיון דלא שני' להו בין שחי' ראויה לראויה דראויה
 דמהו הוא דרייך הש"ס דס"ל לר"ש דחולין שנסחטו בעזרה
 דאורייתא מהך דשחטה ונחצלת' טריפה וכו' מתירם בהנאה
 ואי דרבנן מ"ל ראויה מ"ל אינה ראויה ומשום הכי הוא דקא'
 ניתא קסבר ר"ש חולין וכו' דאו' ומינה לרבנן דלא שני' ליהו
 ש"מ דס"ל דחולין שנסחטו בעזרה הוה דרבנן וכמו שפירשי' ז"ל
 ועיין מ"ס לעיל וכהכי לא קשיא מה שהק' הרב' הנו' בסוף
 דבריו אח"ש דש' ז"ל כפ' מרובה דפירק' בגמרא ניתא קסבר
 ר'

והו' קשה דכפי מאי דאסיקא לרעת רבניו דס"ל חולין
 שנסחטו בעזרה דרבנן קשה דבשלמ' לפי מאי דכתב
 כפי' דעו' כ"ל דרבני' ככתבן ניתא דס"ל חולין בעזרה דרבנן
 אלא לפאי דכתב כפ"ה דר"ה' כר"מ משמע דס"ל דתולין
 בעזרה הוה דאו' :

וראייהו' לנר"כ עגמות יוסף ז"ל שכתב לתרן על רבי'
 ז"ל דהיכי כתב כפ"כ מה' שחיטה דמבין אחו'
 פכה מרדת דמ"ס ראיין איסור חולין בעזרה אלא דרבנן והוי
 יפק' מונין דכ"כ קידו' דלר"ש חולין בעזרה הוה דאו' וכ"ש

קדשי גמטת קידושין דור

בחוק ובמקום בפנים אלא ודאי ס"ל לרבינו דחולין שגשחו בעזר לא אסורי לא מדרבנן ומשום הכי לא דכפיה מיתוקמ' מתני' ככל נזכר וכתקם ד' לומר ה"ס להכריח סכרת ר' יוחנן רבינו ז"ל אשכחן רפסח כר' יוחנן דם' יגדה לשחיטה מתחילה ועד סוף כרפסח כפ' מה' פשוטי המוקדש' וד' מה' שחיטה וזו ס"ל דחולין שגשחו בעזרה דאורייתא מוכרח לאוקומי למתני' דחייב בתשלומי ד' וה' היינו דוקא' כשחט מקצת סימני' בחוק ובמקום בפנים וכללו הכי ליכא חיובא כדמסקינן התם כבמרא ואפי' לנישכא קמיה לא מיתוקמא אלא דשחט מקצתן בחוק ובמקום בפני' וא"כ אמאי כתב הרמב"ם ז"ל תסם הדכרי ועל מי ספק אלא ודאי כדכתיבא וזו ראייה שאין עליה תשוב' ודוק' וכפי מה דאיתא כפ' בערה שנתפתתה דף מ"ה ר"ט אומר אם נודע להם עד שלא נתמנו מייבין משנתמנו פטורין וכתבו התוס' ז"ל ד"ה אימור וכו' דטעמא דפטור נשום דהוי ספק דלא שייך למימר דיביא קטן שכתב דאפי' יביא גדול לא יתכפר אי הוא חייב קטן וכמא' מביא חולין לבערה ע"כ ואי איתא דס"ל דחולין בעזרה דרבנן ליתיה ולכא למיחש לספק חולין בעזרה דהו"ל ספקא דרבנן ולקולא אלא ודאי דס"ל דהו דאורייתא :

וריש' בפסחים דכ"ב ד"ה חולין שגשחו בעזרה דאוסורי

בהנאה לאו דאורייתא כפ' כ"ב קידוש' אפליגו בו כ' ב"ה וס"ל ז"ל בד"ה חולין וכו' כתבו דששט ההלכה לא משמע כן אלא לגמרי קאמר לאו דאורייתא וכן בסוף שמעתא גבי הא דאמר איכא בינייהו חולין שגשחו בעזרה אי אפטר לפטר' כענין אחר ז"ב ולפ"ד לא קשיא מידי לרש"י ז"ל דאין כוונתו ל' המורה ר"ז דבאכילה אסורי דא"ו אלא לפום מאי דשמעינן מהכא הו' דקאמר דע"כ מהכא לא שמעינן התר אכילה ל' יהודה דאפטר דס"ל כמאן דריש' לאוסור אכילה מקרא דזבחת בריחוק מקום אהיה וזבחו וכו' ובין דלא אידכר בהו אכילה בהדיא לא שמעינן מהך קרא איסורא בהנאה בהו לא מאותו דכתיב גבי טריפה ואיתו ריש' ליה ר"ז לשאר איסורין שבתורה דאסורי בהנאה ובהכרח לומר דלא ס"ל איסורא דהנאה תדא"ו משא"כ אכילה אין לנו ראייה דלא ס"ל ר"ז דהוי דאורייתא ולהכי לא הזכיר רש"י ז"ל אלא הנאה דמהכא מיהא לא שמעינן אלא התר הנאה נודאורייתא ולעולם איזיל ומורה רש"י ז"ל דמזבחי' אחריתא מ"ט דס"ל לר"ז דאפי' באכילה שרי מדאורייתא כהו שהזבחו הס' ז"ל ועלה על דמיה לומר כבנות רש"י לומר דס"ל כמו שצלה על דעתנו לעיל לישב לדברי הו"ל שכתב כפ' כ"ב מה' שחיטה דס"ל לרבינו דהוי דאורייתא ומשום דלית בה לאו כי אם לאו הבא חכלל עשה נשום הכי כתב רבינו דמזבין אותו מוכת מודיות דכותו היא איסורא אכילה ושחיטה אהנה אהנאה מודה דלדעת רבינו לא היא אלא מדרבנן וס"ל דפלו' דר"ט וחכמים לא היא אלא באי' הנאה ולא באכילה דחכמי' נמי מודה דאכילה הויא דאורייתא ונעש' אלא דמלכד מס' ערקרקנו לעיל על זו השט' עור חוררני לכתוב ידי דא"ל לפ"ן דרבנן רש"י ז"ל דית' ל' דנש' לפרוש הכי דרבנן רש"י ז"ל בסוג' ומכלתין עבד' מה נעשה ביה שדוכר בני חיי דכתב רש"י ז"ל כפ' מרובה דף ע"ב ע"א אמאי דאמר ה"ס התם לימא קהכר ר' יוחנן חולין שגשחו בעזרה לאו דאורייתא וכתב רש"י ז"ל התם ז"ל פלוגתא היא במס' קידוש' דף כ"ח אי דאוריית' היא אי דרבנן ע"כ והא הכא דלענין שחיטה נמי קיימי דוקא' דהויא פלוגתא במס' קידוש' דהא הוכחה דקא מוכח ה"ס דס"ל ר' יוחנן דהוי דרבנן ולא דאורייתא מיהא מוכיחים הדברי' דאפי' אשחיטה נופה קא מוכח ואכילה דאי נימא דלא קא מוכח אלא אהנאה משא"כ שחיטה דאורייתא ס"ל רבי יוחנן דהוי דאורייתא עד השתא תקשה לן הקושא' עצמה אי ס"ל דאכילה

ר' יוחנן חולין שגשחו בעזרה לאו דא"ו וכו' פירש' ז"ל פלוגת' היא במס' קידוש' אי דא"ו או דרבנן ע"כ ותמה עליו הרב הכו' דהא לא מצינו פלוגתא לפי המסקנא כלל וכו' ונ"ע וכפי מ"ט לק"מ דהא הלתא דרש"י לרבנן דס"ל דחולין שגשחו בעזרה דרבנן מודלא סאל' ליה בין שחיטה ראייה לאינה ראייה ולא מסקינן דא"ו אלא לר"ט משא"כ לרבנן ודוק' עור כ"ל ראייה דס"ל לה"ס דחולין שגשחו בעזרה לא אסורי אלא מדרבנן והוא דאורייתא כפ' כ"ט דלר"ז דריש' אותו לשאר איסורין שבתורה דאסורין כהנאה ס"ל חולין שגשחו בעזרה לאו דא"ו וקשה ודלמא ס"ל דאוריית' ומפיק לה ממה דמפיק לה ר"ז משם ר"מ הכא בסוגיין דקידוש' ואפשי פלוגתא לא מפשינן לא ודאי דנימא ליה לה"ס לאוקומי לר"ז דקול הלכתא כוותיה דס"ל חולין שגשחו בעזרה דרבנן ותו אי תימא דרבנן נמי ס"ל חולין שגשחו בעזרה דא"ו א"כ ר"ז תני לא רבנן ולא ר"ט והכי חוקי ליה ה"ס לא פ"ט ולא כרבנן ללא צורך לא ודאי כה"ס אי בעית אימא משום דס"ל להתא דרש"י דחולין שגשחו בעזרה דרבנן ומשום הכי חוקי לר"ז הכי נמי בעית אימא משום דרבנן ס"ל דלא אסורי אלא מדרבנן חוקי לר"ז כוותיהו : וכי תימא א"כ הו"ל לאוקומי לר"מ דהי הכי דס"ל דרבנן ודיש' לאותו לדרשה אחריתי ז"ל קסום דשמעינן ליה לר"מ דאית ליה דהו דא"ו כפרקין כדאמרין לעיל לזה מוקמינן ליה הכי אלא דקשה דכפ' כ"ט קאמר ה"ס דלר"מ מפיק לחולין שגשחו בעזרה דהו דא"ו מאותו ואלו בסוגין קאמר ר' יוחנן משום ר"מ דמפיק ליה ששחט שלי בשלך וכו' ונ"ע ואפטר ליושב דהתם דשחט שלי בשלך דסוגיין אין ראייה דאפטר דלפרט דברייתא דמהני' הוא דהתא ר"מ ולא דס"ל הכי ומיתורא דאותו ל' ד"ה כפ' כ"ט וכדענין לומר דהכי ס"ל כתבא דמתני' דמס' קידוש' אי נמי דמהני' דה"ס קידוש' ר"מ היא משא"כ לר"ז דאין לנו שום גילוי כלל מתקרא אחר ופ"ל לר"ז יתכן דלא מצינו גילוי להכריע דהוי דאמר כפ' כ"ב קידוש' משם ר"מ דהכי ס"ל ולא לר"מ דוקא אחר סתו' דהלתא דס"ל דרבנן וה"כ קשיא לי לרבנן התוס' כפ' מרובה דף ע"ב שכתבו אמאי דקאמר ה"ס לימא קהכר רבי יוחנן חולין שגשחו בעזרה לאו דאורייתא וכחבו ז"ל וז"ל וכו' קשה ירד' אדירי דהא אשכחן דס"ל כפ' כ"ב קידוש' דחולין שגשחו בעזרה דאורייתא וכפי מ"ט אין ראייה כלל ואפטר דהכריעו התוס' ז"ל למימר הכי הוא דמיון רלס' ר"מ דמפרט דמתני' דקידוש' דחולין שגשחו בעזרה הו' דא"ו ושמעינן ליה לר' יוחנן דקאמר הלכה כהתם משנה ודאי דהכי ס"ל וס"ל לתוס' ז"ל דמסתמא בין דקאמר פירושא דמתני' משם ר"מ הכי ס"ל :

עור' כ"ל ראייה נכונה דס"ל להרמב"ם ז"ל דס"ל חולין שגשחו בעזרה דרבנן והו' מדקחוינן לפום

מסקנא דממרא דפ' ה'רובה לא מיתוקמא מתני' דקתי' שהוה חולין בעזרה חייב בתשלומי ד' וה' ל' דחולין שגשחו בעזרה דא"ו אלא בשחט סיחלים בחוק ובמקום בפנים כדמסקינן התם דבעי לאוקומי דס"ל לר"ז דחולין שגשחו בעזרה דרבנן דאי דאורייתא מני' שחט לה פורתא אסירה אידך לאו דמרה קא שחט ואורייתא דלעולם דאורייתא ס"ל וכהו' מיירי בשחט מקצת שחיטה בחוק ובמקום בפנים ס"ל הדי דהוא דבכור דחולין שגשחו בעזרה הו' דאורייתא לא מיתוקמא מהני' אלא בשחט מקצתן בחוק ובמקום בפנים א"כ להרמב"ם ז"ל דפסק כה"ק דהתם דחייב בתשלומי ד' וה' אי איתא דס"ל דחולין שגשחו בעזרה הו' דאורייתא הא לא מיתוקמא מתני' אלא בשחט הקצתם בחוק ובמקום בפני' דאי לא הכי מני' שחט בה פורתא אכרה' אידך לאו דמרה קא טבח וה"כ היכי פסק הרמב"ם ז"ל כפ' כ"ב מה' גביה סהם שהוה חולין בעזרה וכו' חייב בתשלומי ד' וה' ולא כתב דדוקא היכא דשחט מקצתן

דקתני מקודשת הוא השום דה"ל איסורא ארבען שאין לו עיקר
בדאורייתא ומפסק לומר דס"ל לר"ש רבין באכילה כין
כהנאה לא אסירי חולין שנאסרו בעזרה אלא מדרבנן דאי
אכילה דאורייתא הו"ל חית להו עיקר בדאורייתא והכי הו"ל
הקודשת משמע מדכרי דה"ל ע"ל דכח מאי דקתני מקודשת
נמי מפרכינן למימר הכי :

ולבד שה"ק הר"ב עצמות יוסף ע"ל עוד על הרמב"ם
ע"ל דידיה אידויה פת"ס לעיל נראה לע"ד דל"ק
חיידי כלל דהא רבינו פסק בר' אבהו דקאמר הכי הה"ס בפ'
כ"ט כל מקום שנאמר לא תאכל לא תאכלו וכו' אחד איסור
אכילה וא' איסור הנאה פתשמו עד שיערץ לך הכתוב כדרך
שפירט לך ככילה והא' מלתא דר' אבהו אוקמינא לה אליבא
דכולנו תנאי בין אליבא דר"מ בין אליבא דר' יהודה פולחו
ס"ל הכי אלא דמי מפיק ליה להא' מלתא מדאנטרין למישרי
גבי הכילה מינה שנועין לכל איסור שבתורה דכתיב כהו
אכילה ולא גלי לן קרא דשרי בהנאה המילא הייתי באיסורא
ופריך בשלמא לר"מ וכו' אלא לר"י וכו' פי' אדרבי אבהו הוא
דחפריך דרפרינו מצי למיקם אליבא דר"מ חתום אליבא דר"י
דס"ל לדברים ככתבן הוא דקאמר למימר דגלינו לא שרי אלא
במכירה ולגר במכירה היכי מצי קמי רבי אבהו הא הוי הפך
מדברי ר' יהודה לאו אדר' יהודה פריך דג"ל למימר שאר אי'
שבתורה בהנאה דמצי למימר דס"ל דשרי בהנאה אלא אדר'
אבהו פריך דהכונה הוא מי נמיא מלתיה דר' אבהו תנאי הוא
ולא הו"ל מוסבא דזה דוחק והא' קולן הלכה כר' לנביא דר"מ
וכן פדשי ע"ל ו"ל בשלמא לר' אבהו אליבא דר"מ וכו' אלא לר'
אבהו אליבא דר' יהודה חת"ל וכו' ומשי דדברי ר' אבהו לר'
יהודה נמי אמרם ומלתיה מוסבמת מר"מ ור' דנפקא ליה
מלכלב תשליכוני איתו וכו' פי' וכיון שכתבנא לנו מאותו
דמיעוט' הוא דדוקא טריפה הוא דשרי בהנאה ממילא שמעי'
דכל איסורין שבתורה שנאמר בהן לא תאכל לא תאכלו וכו' א'
איסור אכילה וא' איסור הנאה כמשמע עד שיערץ לך וכו'
וכפ"י דברי רבי אבהו אתיין בכ"ע דכל מקום שנאמר לא
תאכל וכו' אחד אי' אכילה וא' אי' הנאה כמשמע אלא דהא'
איכא בויניהו דלר"מ נתבא לכו הא הלתא דכל מקום וכו'
דמשמעויהו אחד אכילה וא' הנאה מדאנטרין לגבוי ככילה
למשרייהו בהנאה ש"מ דמשמע ע"ל דאי לא היה אומר אלא לא
תאכלו הו"ל חס' הנאה נמי מינה לכל מקום דלא גלי לן דהיי
איסור אכילה ואיסור הנאה ולר' נתבא לנו הא מלתא דכל
מקום שנאמר לא תאכל וכו' משמעויהו הוא איסור אכילה
והנאה מרקאמר קרא אותו מינה גילה לי דכל אי' שבתורה
דקאמר בהו אכילה משמעויהו הוא הנאה נמי עד שיערץ ל'
כדרך שפירט ככילה אי נמי כותה הקושיא דמוקשה ה"ס
ארבי אבהו ע"ה פ"א דלמא האי פירט דכילה לאו למשרייה
בהנאה דתמיר מינה דכ"מ רלא שרי איסור אכילה דהנאה
משמע דלהכי לא אנטרין דודאי דלא תאכלו וכו' לא חס' אלא
אכילה וגבי ככילה נמי לא אנטרין להתר אכילה אלא ל'
דלגוי דוקא במכירה וכו' וכמ"ס דה"ל ויתרן דלעולם אצט'
למשרי ככילה בהנאה נמי ואי לא הו"ל שרי לה בהנאה הו"
משמעויהו דלא תאכלו דירה אי' אכילה והנאה וכפ"י קרא
דכילה אשמעינן תרתי שרייתא בהנאה ואופן היתר דדוקא
כה"ל דגר ככתיבה וכו' והוא מדקא חוין דקאמר קרא גבי
טריפה איתו וכו' מינה שמעינן דכל מקום שנאמר בתורה לא
תאכל אי' אכילה והנאה משמע וכפ"י אי' לא היה אשמעינן
שרייתא דהנאה גבי ככילה לא היה שמעינן שרייתא דהנאה
בו דלא תאכלו חס' אכילה והנאה ותמילא שמעינן דכל היכא
דלא גלי קרא השמעויהו אכילה היא אכילה והנאה וכפ"י חא'
דאשמעי' דשמעינן גילוי למישרי לן הנאה ואי גלי לן אסורי'
נמי

דאכילה ושמעינן הו"ל דאו' חס' שמיט בותרא אסרה באכילה
אורך לאו דמרה קא טבח דבין דנאסרה אפי' באכילה לחוד
ודאי דלאו דמרה היא אלא ודאי דיהוכחה דקא מוכח דס"ל ה'
ומצן דלאו דאורי' הו' אפי' אשמעינן ואכילה :
ותו דמדכרי דס"ל ע"ל במכילתין ו"ל וכחולין בעזרה קסבר
איסורו לאו דאורייתא לא איסור שמיטתו ולא איסור
הנאתו ולא דריש כריחוק תקום וכו' משמע להדיא מרבין ע"ל
דמאן דיסבור דלאו דאורייתא מוכרח הוא דסבר דבין שמיטה
בין הנאה הו"ל רבבן ומאן דסבר דאורייתא בין אכילה בין
הנאה הו"ל דאורייתא דהא הכא לא הו"ל שום הכרח דס"ל ע"ל
לפרושי הכי דלר"ש דקאמר מקודשת בחולין שנאסרו בעזרה
ס"ל דלא הו' דאורייתא לא שמיטה ולא הנאה דאפ"י דס"ל
דאסירא דאורייתא בשמיטה עכ"ל אי' ס"ל דההנאה לא הו"ל
אלא דרבבן משום הכי קתני מקודשת ומי הכריחו לר"ש לפרושי
דס"ל ר"ש שמיטה נמי לא הו"ל אלא מדרבבן ולא דריש
כריחוק תקום וכו' אלא ודאי דסופר דס"ל ע"ל דכל מאן דסבר
דשמיטה הו"ל דאורייתא ה"ה הנאה מוכרח דאיסור דהו"ל
דאורייתא ומאן דסבר בהנאה דלאו דאורייתא ה"ה נמי
בשמיטה ולא דריש קרא כריחוק תקום ופתו שריקנו לעיל
חסוגין דפ' כיסוי הרס - עוד היה נראה לומר דטעמא
דהוכרח דס"ל ע"ל לפרושי הכי בדברי ר"ש הוא משום דקתני
ר"ש מקודשת ואי תימא דס"ל דאיסור אכילה מיהא הו'
דאורייתא אע"ג דאיסור הנאה הו' מדרבבן עכ"ל שפיר מיקרי'
הא גלתא חית לה עיקר בדאורייתא והכי קתני דמקודשת
באיסור הנאה רחית ליה עיקר דאורייתא ואזיל לשיטתיה
דמפרט סוגיין דפ' ג"ס דקאמר רב גידל המקדש כחמץ מו'
שעות ולמעלה אפי' בחיטי קודשנייתא אין חושאין לקירושיין
ופירש' ע"ל מתח"ש שם ואפי' בחיטי קודשנייתא ראי' חיוון
דידיה לא הו' אלא דרבבן ושעה שמיט דרבבן וטעמו אפסר
לומר הוא משום דס"ל דהא מיהא יש חמץ דעמיד לנאסר
דאורייתא מסוף שעה ו' דהאי חמץ רחמי קודשנייתא אפי'
מסוף שם ולמעלה לא אסיר אלא מדרבבן ושעות דרבבן
דשעה ו' איסורה מדרבבן עכ"ל הא מיהא חית ליה עיקר
בדאורייתא מיקרי ולהכי אין חושאין לקירושיין ומשום הכי
הכא הכין כפום מאי דפ"ד אסתא דר"ש אפי' בשמיטה ראויה
מיידי ולא כטריפה דתפסקי' כי היכי דליהוי חולין שנאסרו
בעזרה לית ליהו עיקר בדאורייתא כל עיקר כי אס' מדרבבן
ומשום הכי קתני ר"ש מקודשת - אי נמי משום דמיידי דהו"ל
חמץ השס שעות ולמעלה דהנע ולא אסיר בהנאה אלא
מדרבבן עכ"ל תאמר דאכילה איסור דאורייתא המקדש בו
אין חושאין לקירושיין ודא' נווי דכוותה אי תימא דס"ל ר"ש
דחולין שנאסרו בעזרה הוו דאורייתא באכילה ושמיטה הכס
דבהנאה לא אסירי אלא מדרבבן אין חושאין לקירושיין והכי
קתני ר"ש דמקודשת ומשום הכי הוכרח דס"ל ע"ל לפרושי בדברי
ר"ש הכי אלא דמיהא אין הכרח כ"כ לר"ש ע"ל לפרושי הכי
דאפשר דר"ש לא ס"ל הא דרב גידל ופת"ס הרשב"א
במירושיין ע"ל לישב מאי דהקשו התוס' ע"ל הכא כפי ס"ד דר"ס
ההיהו דרב גידל דב"ט - אלא היעיקר נראה דהוכרח דס"ל ע"ל
לפרושי הכי מדרבבן סוגיא דפ' כיסוי הרס וכמ"ס לעיל כס"ד
אלא דמדכרי קרא"ס ע"ל בסוף פירקין מוכח דמכח מאי דקתני
מקודשת הוא דמכרחין אנו לומר כפי קס"ה דחולין שנאסרו
בעזרה לר"ש הו' עיקרן מדרבבן דלא אסירי אפי' באכילה
אלא דרבבן והוא הנה שכתב ו"ל ויש לחלק משום דמחז'
בפכה עיקרו דאורייתא אבל חולין שנאסרו בעזרה לר"ש
כל איסורא מדרבבן ע"ה וכוותו ע"ל במאי דקאמר אבל חולין
וכו' לר"ש כל איסורא מדרבבן פי' כפי קס"ה אסתא דחולין
שנאסרו בעזרה לר"ש לאו דאורייתא מוכרח לומר דטעמא

קרישי מסכת קידושין דוד

אמרינן דם ל' לרכיבו ומדרכבין ממש שפיר מצינן לחומר דמיה דרשיית קרא דכו ירחק כריש ההוא פירא אסמכתא בעלמא הוא דאסמכה זל וכדכרזי בכמה דוכתי גא אי אמרינן מדמאי ממש אלף שאינו מפורש הללו אחזי קרי ליה מדכריהם הא מפורש בתורה חייקי :

ג מ"ט זל להביא ראיה לזה מ"ט רכיבו בסוף ה' שחי' שהשחט חולין בעזרה פטור מלכסות ואי מן התורה שריא ה"ל למחייבין לכסוי וכו' ע"כ לא השגיח אדב"ל בסוביא דפ' כיסוי הדם דף פ"ה דקאמר ה"ט דר' שנה לר"ט בלשון הכהנים גבי כיסוי הדם לאשמועי' דהלכתא כוותיה גבי כיסוי הדם דשחיטה שאינה ראויה ל' שמה שחיטה משום דכתיב אשר יאכל וטען וכו' דמשמע דוקא שחיטה דראויה ל' לכתלה הוא דחייב לכסות ומשום הכי פסק רכיבו הכי והגם ראין איסור חולין בעזרה אלף מדרכבין ומן התורה שרו עבד' שפיר חייקי אונה ראויה דכיון דתני קרא בבלבא והאי לאו בת אבינא היא פטור מכוסוי הדם וכו' ה"ט דש"כ"א זל בחי' ואין לומר דכיון דאשכחן דר"ט ראויה מדיה דהאי סברה ס"ל דחו' בעזרה הו' דאו' וא"כ איכא לתימר דהך טעמא הוא דפטור משחיט' הדם כיון דמדאורי' אסורה משום הכי קרי ליה שחיטה שאינה ראויה מש"כ"א אי הוה ס"ל לא אסורה אלף מדרכבין לא הוה פטר מכוסוי כיון דמדאורי' שריא וא"כ היכו מצינן למימר דרכיבו ס"ל דהו' דרכבין דר"ט הכי פטר מכוסוי וכיון דאשכחן דר' ס"ל כוותיה דר"ט בה"א ש"מ דס"ל למסקן כוותיה דחולין ששחטו בעזרה דאו' ומשום הכי הוא דפטור מכוסוי הא ליתא וכו' הא הוא דרשיית דר"ט זל לר' גותי' דר"ט דחולין ששחטו בעזרה אסירי מדאורייתא הוא דס"ל כוותיה לפטור מכוסוי הדם כיון דאסיר' מן התורה א"כ אחזי גבי אותו ואת ככו פטר דלא כוותיה לחייב השחט חולין בעזרה כיון דס"ל דמדאורייתא אסורה שחיטת חולין בעזרה ולאו שחיטה היא כדאיתא בפ' כיסוי הדם ובר"פ אותו ואת ככו גס רכיבו זל פסק פ"כ מה' שחיטה גבי אותו ואת ככו לחייב אשחיטת חולין בעזרה אלף ודאי דטעמא לא הו' אלף משום שחיט' שאינה ראויה לא שמה שחיטה הוא דפטרינן ליה מכוסוי הדם ולא תליא מלתא באיסורא דאו' או דרכבין והגם דלא אסירה חולין ששחטו וכו' אלף מדרכבין עבד' כ"ד מתנין לעקור דבר מן התורה בשב' ואל תעשה משום סיב' והכא נתיב כתי' רש"י זל בפ"ג קידושין ופ' כיסוי הדם רבד' משום דלמא אחי' למיכל קדשים פסולין בחזן זעש' ותרע' דלאו מטעמא דר' ל' לר"ט דחולין ששחטו בעזרה הו' דאו' הוא דפטור מכוסוי הדם תדל' קיימתי מינה ראיה ה"ט התם בפ' כיסוי הדם ובפ"ג דמיו' דס"ל לר"ט דחולין וכו' הו' דאו' דרפטור מכוסוי הדם והתוס' זל התם נדחקו בזה וכת"ש לעיל וכפי דרכו לק"מ ואפי' ימא כדכרי' התוס' זל עבד' לדין דקול כסתמי דריתיתא דר' וכו' רש"י אן ראיה כלל :

ו רכיבי דרבי הפ"ח זל רייקין איכא דרפטור רכיבו בפ"ח מה' גמיבה דשחט חולין וכו' לחייב כחשונא ד' וז' מן התורה אסירי אחזי חייב לא ודאי כה"ש ותלכד' בל זה כבר כתבנו לעיל ראיות מלפ"ה וטובות דס"ל לרכיבו דחולין ששחטו בעזרה לא אסירי אלף מדרכבין :

ו נראה לי דאף מרן זל חזר בו מת"ש בפ"ג ר"ה שחיט' דטעמא דכתב רכיבו דמכין אותו מכת מרדות הוא משום דס"ל דלית בהו לאו מפורש ולעולם דהו' אסורין מדאו' וכו' סי' ק"א הכי' ראיה מדרכבין רכיבו מת"ש בפ"ו מהמ"א דרפי' באיסורא דרכבין אסורה חס"ל ממה שכתב רבי' דאיסור ה"ל אסור אפי' בחולין ששחטו בעזרה זעש' ואי אית' כפי ח"ס בפ"ג מה' שחיטה מאי ראיה מעתי' וכמו שכבר הקשה עליו הפ"ח זל אלף ודאי כדכתיבנא וכן עיקר :

נמו בהנאה הוא כתי' דראיתא קרא דאו' ראו שמעינן מינה דכל מקום דלא יעלי לן דרשי' בהנאה חמילא באיסורה קאי גס בהנאה ולהכי אצטרך קרא למיסרי לן הנאה בכבלה דאי לאו הכי מטעמותא דלא תאכלנו הו' הנאה כהי' וכפ' עלו דברי רב' על כזו דפסק ברו' ופדקול' דר"מ וז' הלכה כרו' וכרי' אבהו דמלתיה איתא כרו' ומשום הכי פסק דחולין ששחטו בעזרה הו' דרכבין ואפי' באכילה ושחיטה וכו' התוס' זל :

ו ראיתו' לה"כ פ"ח זל דר' סי' ק"א ס"ד שהביא דברי מרן זל שפתי' בפ"ח מה' שחיטה על דברי רכיבו וכתב עליו זל ולי ל"ק מרד' וכי תלמי שקלת מעלמא והא רכי אבהו סדר דחולין ששחטו וכו' אסורין מדרכבין כדאיתא בפ' כ"ט זל כתי' הכי ס"ל בפ"ד דכיו' ומאן לימא לן שלא פסק הרב כמותם ע"כ ואני אומר אחר המח' הכת"ר ונסיקת עפרית זה לו לא יעלם כל זה מעיני מרן זל אלף דחייקא ליה מלתא למימר הכי משום דלדעתיה זל דס"ל דכין ד"ט כין רכבין ס"ל דהו' דאורייתא הו' רכי אבהו ור"ל דלא כחאן ולא פסקינן כוותי' וכו' ואמסקר דבנותו זל דכיון דאשכחן אימורא דס"ל הכי ודאי לא קאמרי הכי אלף אי אשכחן טוס' תנא דקאי כוותי' וקיינו דקאלר כחאו' דכרו' וכו' תנאי שקלת וכו' אי נתיי' דאפטר דכונת' הפ"ח זל על מאי דאיתא בפ' ר"ט דרו' ס"ל דהו' דרכבין וא"כ לא הו' דלא כחאן הגם דלא ג' זה כדכרו' :

ג ח"ט הדפ"ח זל להכריע דס"ל לרכיבו דחולין ששחטו בעזרה אסורין מדאורייתא ומאי דקרי להו מדכריהם הוא משום דלא הו' מפורשים בתורה וככלל דכיל לן הרמב"ם זל בס"ה וכו' דכל מלתא דלא מפרשה בתורה דר"ט קרי ליה חס' חכבודו דכבר כתב הרב זל הקם גופיה דה"מ היכא דלא איתפטר בש"ס וקאמרי דהו' דאורייתא מש"כ"א אי קאמרי דאורייתא והכא הא אוקמו' בש"ס לר"ט דס"ל דאורייתא ושקלי וטרי' בפ' דקידו' ובפ' כיסוי הדם לתתוי דאית דס"ל לר"ט דהו' דאורייתא ומינה לרכבן לפי דעתו זל . וכבר הרב זל הרביש בזה וכהכ' והא דקרי ליה ה"ט דאורייתא היינו לאשכחי מת"ר דרכבין וכו' ניחא מני' לפירושי הכי כסובין דקידו' הגם שסב' דכריס דמקום אלף דמה יעשה הדב' זל בסובין דפ' כיסוי הדם דלא אידבר התם מאן דס"ל דהו' דרכבין היכי רכימא דאיתא לאשכחי מיניה :

ו ותו' מנ"ל לרכיבו זל לפירושי הכי כיון דה"ט קאמריה דאורייתא לפוס' כלל' דכיל לן וא"ה הך כלל' דכיל לן הרב זל אינו זורק אלף כפי מה שגראה לו זל ח"כ מאי אהכי לן הך כלל' דהייב לן :

ו והו' דכפי דבריו זל דינא דאורייתא אית להו אלף דקרי להו הרב ש"כ וכו' א"כ אחזי כתב הרמב"ם זל דמכין אותו מכת מרדות העב' אשכחן באיסורא דאורייתא מכן אותו מכת מרדות דהגם דלא איתפטר בתורה דיקא דאורייתא אית ליה :

ו והו' דכיון דמפקינן ליה התם בפ"ג דקידו' גקרא דזוכחת כרימוק מקום איתא וזכח ואי איתא זוכח בקירוב מקום וכו' רכיבו זל התם בר"ב פ"ג מה' שחיטה הו' מפורש בתורה אלף דלא הו' אלף לאו הכא מכלל עשה ולא לאו מפורש דלנקי עליה וא"כ אחזי קרי ליה מדכריהם דרוק' לא קרי מדכריהם אלף מלתא הכאה מריכוויא דקרא כדחייב לן כלל' התם בס"ה ואשכחן להרמב"ם זל בכמה דוכתי דמלתא דהו' לאו הכא מכלל עשה דומיא דהכא קרי ליה דאו' ולא מדכריה' וארדבא קשיא לי אחזי דכתב רכיבו בפ"ה דהא כתב רכיבו בפ"ה מה' טומאת צרעת דהאובל כוית מניפור הוצרע עובר כלאו זעש' הגם דלא הו' אלף מריכוויא הוה אשר לא תאכלו וכו' כדאי' בפ"ג דקידו' דף כ' ב' בשלמא אי

הם עלולים לעבור ככל תאמר ולזה לא ידעו משא"פ
קדשה לא חיישי לכל תאמר האם נאכה פקע תיובתו וכל עוד
שקיה בידם יכולין להיות נוקרית בזה שלא יעברו ודוק :

מסכת קמא

דף ג' ע"א תנו דבין זעשה בכחו של מחוץ
חופר שיחין וכו' אמרו לו נכיא אתה
אמר להם לא נכיא וכו' אלאל כך אמרתי דבר שננטע בו אותו
גדין וכשל בו ודעו ע"כ אובא להדיק אחאי לא הטיב להם
אם שבורה תפלתו כפי וכו' כמו שהשיב בקנהו עוברי דפי'
אין עומדים עור יש לדקוק נבדלה דמה שהתפלל עליה

קוח לומר שהתפלל בזכות אביה באומרו כך אמרתי וכו' ומשמע
דבזכות זה ניזולה שאמרה שגודלן לה זכר של רחלים וזמן
א' מנהיגו ופי' רש"י ז"ל שהוא אילו של יצחק ואברהם שהיה
מקדישו ומשמע כמו שכתבו המפרשים ז"ל שהכונה שאביה הפס
אומרתו של אברהם לגשות זכריו רבים כבודות מים וקשה
וקאל לא כך היא המדה ואמרין כפ"ק דברכות התולה בזכו'
עמנו תולין לו בזכות אחרים חוקיה תלה בזכות עצמו שא'
זכור כה אשר התקלבהו לטפך תלו לו בזכות אחרים שנאמר
וגבותי על העיר וכו' ולתפך דוד עברי משה הלה זכור' האבו'
זכור לאברהם וכו' תלו בזכות עמנו ויאמר להשמיד לולי משה
בחיורו וכו' ואחאי לא שיהיה כזכות ר' חנינא ואין סברא לומר
דלא התפלל עליה לא שיהיה מוכתב כבודות אביה חדא דהנהו
עוברי דפי' אין עומדים היו אבותיהם גדולי עולם ואע"כ
התפלל עליהם וכן חמ"ט כך אמרתי ולא אמר לא נכיא וכו'
אפשר וכו' ותו לא אחאי הוצרך לומר כך אמרתי ולקושי' שנית
בראה שלזה כונו היום' ז"ל שכתבו בירושלמי הלאך כדמות ר'
חנינא נדרתן לה ע"כ וכל המפרשים תמיהו מה כאו לאשמעי'
ועל פי האמור נחא שהוקשה להם מה שהקשימו והביאו הירן'
שסובר בן ועל פי זה יתורן כמי מה שהקשימו דאחאי לא
הטיב אם שבורה וכו' כמו שהשיב התם על כנו של רבן גמליאל
שחלצנו חמה' גם מה שדקדקו המפרשים ז"ל אחאי לא אמרו
לו נכיא אתה עד ששאלוה ולא תפך כשאמר כבר עמדה דבר'
שלא האמינו ק"ו' אלאל ודאי שפס האמינו ודאי שעתה ולא
שאלוהו נכיא אתה שתשבתם כנדה לומר להם אם שבורה
וכו' כדרכו כמה פעמים וכבר היו יודעים זה' לא שנסתפקו
אם התפלל עליה או סמך על זכות אביה וממה נפשך לא רצו
לומר לו עתה נכיא אתה שאם באמת התפלל עליה כדרכו
על כל השרי כצ"ע ודאי שתתפלל ידע אם שבורה וכו' ואין
צדיקין לומר לו נכיא אתה' אלאל נסתפקו אם התפלל וכפ"ק
הינה שאם התפלל ודאי בזכותו ניזולה מהטעם האמור אי"כ
דהזכיר בתפלתו זכות אביה ואם בזכות אביה ודאי שלא
התפלל ולא רצו לשאול לו אם התפלל או לא ומחילה היו יודעי'
חטאו לשמא יקשיד אם באמת התפלל למה חושדים אותו שלא
התפלל על בת אחת צדיק ולזה נתחפשו לשאל לה מי הצדיק
זכור ידעו בזכות מי ניזולה ומחילה ידעו אם התפלל עליה
או לא שאם התפלל שלא היתה עולת בזכותו ואם ניזולת
בזכות אביה ודאי שלא התפלל וכיון שהשיבה ובר כן רחלים
ווקן א' וכו' ידעו שהוא אברהם' ומחילה מוכח שלא התפלל
עליה אלאל בזכות אביה שאחך מעשה אברהם ומחילה לא
היתה ניזולת אלאל בזכותא דיהיה' ולזה שאלו מחיבין ידע
ודאי נכיא אתה כיון שלא התפללת ואמר להם לא נכיא וכו'
אלא היה כפיא לי כ"כ דרדאי בזכות אביה תקיה ניזולת ווו
היתה תפלתו תתפלל בזכות אביה ובהו ידעתי שעלתה ואם
תאמר אחאי לא ניזולה בזכות ר' חנינא שכן היא המדה לוח
הביאו התוס' ז"ל דההירושלמי נראה דבזכות ר' חנינא ניזולת
ולדעת.

דף נ"ח ע"א מיעוטי כתיבי וכו' הקשו המפרשים
ז"ל ומכלל' מהרש"ל ז"ל דאחאי אצט'
תרי' מיעוטי דדי מיעוטי אחר או כפי' א' או כפי' דרוק'
היא ולא תלתא אחרית ומחילה אנועיטו ליה כל איסו' שכתורה
ואריך דכתיב בהו איסורה מחילה באיסוריה קאי וזל דאי הוה
כתיב מיעוטי גבי שביעית הוה אחינא דלא אנועיטו שאר
איסורין חסביעית אלאל כי קיבו דלא נמנר חסביעית להתידי
האממעים ולעולם גמרינן מעז' לאסור חליטין וחליטין חליטין'
ואי הוה כתיב מיעוטי גבי עז' הוה אחינא דלא אנועיטו שאר
אי' אלאל כי היכי דלא נמנר בהו כעז' דאסורי חליטין וחליטין
חליטין חסא"כ חסביעית ספיר גפרין להכי אנטרין נתי'
מיעוטי גבי שביעית נתי' וק"ל :

הוס' ד"ה עני המהפך בחדרה וכו' פורשי וכו' וקשה
וכו' ואין דבריהם מוכנים לי כלל דמאי
קא מקשו מהתם דלעילוב היא שלו אבל נקרא רשע כהבא
גבי חדרה וזל דדייקי תלת קדי היא שלו ולא התלו זכר בה
משמע ולכתחילה חזי למעבר קבי וליכא למיחזי נקדא רשע
אי נמי דהו"ל נקרא רשע כדאמרינן קבא גבי חדרה ומחילה
הוה שמעינן דהויה דידה אלאל ודאי תס' דלא מיקרי רשע
ככ"ל :

בא"ד ומכאן נראה ליה שאמור למלמד וכו' והק' בס'
עצמות יוסף ז"ל בתן דמדתה ליה לעניו מההפך
במורה א"כ תאו אירויא שמתלמד בביתו אפי' לא שברו אלאל
שהחזיר וכו' וזל דאנטרין למיחזר הכי משום לאשמעינן דאחאי
איסורא נמי בקא תלתא ומכעינן ליה חלעשות זה הלכך שכן'
רשע ולעולם אפי' הוה חמוד אחריו להשכירו נקרא רשע לא
דלא קחינן כוידה אלאל הוהא דאחאי משום גול שקיה ככר
מוסר אל בעה"כ :

לשון רש"י ז"ל בפ"ק דגדרים

דף ט' ע"ב ד"ה נראה נמי וכו' אבל כל תאמר
לא דכל הוהא דאיתא כי נזיא
דדחמא איתא עכ"ל :

וריאיותו להיב המוכר בעל דברי אמת שמה עליו מהיא
דתין כפ"ק דמגילה ואיתא בכהה דוכתי מה
בין נדרים ונדבות וכו' וקאמר הט"ס קא לענין כל תאמר זה
וזה סוין וכו' ועט' ונע"ד דברי רש"י ז"ל כדומים דרואי דאין זה
ומורה דאם התנבד קרובן ועברו שלם רגלים ועורו כרשותו
תלתא רפשי' דעבר בל תאמר' קאמנס אם נאכד אינו חייב
ככל תאמר דכל הוהא דאיתיה כי נזיא דדחמא איתיה אבל
הגדר אקדקפתא דנבדא דמי חובא הוא ככל תאמר אם
עברו ג' רגלים ולא שלם חובתו אפי' הפריש אח"כ כדורו
ונאכד ועברו ג' רגלים ולא נכיא אחר תחתיו למקדש עובר
בכ"תולנה הנהו אינטי כבטרי כוהר' כבד' דלעולם הם עלולין'
ומעותרים לעבור ככל תאמר שמא ישכחו ולא יפרישו איתו
עד עבוד ד' רגלים ואפי' יפרישו אח"כ שמא יהיה מת או
נאכד ומיובא דמיא עליהו לעולם ומישיי דלמא אתו לירי כל
תאמר דקרבן הדבר למיחש ולזה אינס נדרים ככל דחיישי'
לשואל יבואו לירי כל תאמר משא"כ כדכר ריבוא כל תאמר
אלאל בהיות הקרבן תחת רשותו ולא פתח אהל חושך לא הפואו
וכהו תלתא חודקרי' וכולין לזוהר כקלל שלא יניחו איתו
ברשותם עד עבוד ג' רגלים כיון דלחשש שלא ישכחו ולא
יפרישו לנכד דהוה הוא חופרש ועומד וגם אם נאכד או מת
אינס עובר' טוב כהל תאמר דהא אין חייבין באחריותו ופקי'
חייבם דכל הוהא דאיתיה כי נזיא דדחמא וכו' לזה מתנבד'
ולא חיישי' ומכאן רכל כונת רש"י ז"ל היא לומר דגבי נדר

ולדעת הט"ם אין צריך לומר שהאיכס שלא התפלל וכל כך היה פטור בעיניו. שלא יוכל ודעו של אותו דמיון דבר שנטעט כו ע"ז שמך עליו לאחר שכבר עלתה :

שם דף ס' יתיב ר' אחי ור' אחי קמיה דר' יצחק נפחא מר אמר לימא מר שמעתתא ומר אמר לימא מר אבדתא אמר להו אימא לנו מילתא דשויא לתרווייהו וכו' הקטו המפרשים ז"ל מוכתב הרמב"ם ז"ל פ"ד מהלכות ת"ת כ' תלמידים א' שואל הלכה וא' שואל אגדה כוקקין למי ששאל הלכה ועיין למוהר"ט אלבני ז"ל בהקדמות ספר האבות עולם מה שתיקן ולפי ענין דאפשר לו' דהיה דהרמב"ם מיידי כששואל כל א' דבר מיוחד הלכה אחת מיוחד וא' שואל אגדה מיוחדת וכיון דשוי' דבר טעם לו קצתה שהיא הלכה אחת או אגדה אחת כוקקין לומר דשוי' מהלכה ההיא ויש זמן כמותו ויש ענינו לפרט להשואל אגדה מה שאל אמנם הכא כב"ד שא' היה רוצה ללמוד כל אותו היום הלכה שלא שאל הלכה מיוחדת וכיון שאלו כל אותו היום אגדה שרצה בזה נשאר הכחירה ביד הרב ובה אמרינן דאין אדם לומר אלא במקום שלבו חפץ ולית אמר להו מלתא דשויא לתרווייהו :

ב נס הטור כ"ב בס"י כ"ח ועין בשיטה מק"ו ואין הפנאי מסכים דהא זה דאמר כחשן המשפט הוא בס"י כ"ח סט"ו בהנהגה ושם כבר פתגי מיהו וכו' פ"ט :

מסכת מצינא

דף ל"ו תוס' ד"ה בשביל שתיקן וידעו וכו' ובסיפא דתוספתא וכו' ודכריהם ז"ל סהומים וחתומים ועיין בשיטת הרב ברוך אבנ"ל ז"ל וע"ז ולכאורה היה נראה לומר דכונתם ז"ל דקאי להו נזאי קא פטיט מההיא ברייתא דלזכרו ולזכרה פסולה התם הוא דאפשר ראפי' לזכרה לבדו פסולה וש"כ לזכרו ולזכרה פסולה משום דגזרת כהוב דאפי' לזכרה לבד פסולה אמנם הכא דלזכרה שפיר דמי לזכרו ולזכרה הוי כללזכרה ושפיר דמי ומאי חזית לנתיי לזכרו לחודיה לזה הביאו ראיה מזההתוספתא דקתני בסיפא דלזכרה לזכרו לחודיה ולא בכרה ולכך פריך וכו' דמי דהתם נתיי לזכרה כשירה עם כל זה לזכרו ולזכרה הוי כללזכרה הכי נמי הכא כב"ד לא דקאי על זה א"כ הו"ל לאתויי ראיה ליה מריש' דקתני אברא לזכרה וכו' כשרה הוי דלזכרה כשרה ואמאי אצטריכו לאתויי מסיפא טוב ראיתי להרב הנו"ש פירוש זה ודקדק מה שכתבתי וע"ז מה שרצה לישב על זה והוא דחיק ודחיק לכך נר' דהתוס' ז"ל הוקשה להם דמאי ראיה קא מיייתי דאם איתא דהכא לזכרו ולזכרה אסור א"כ קשה לי שחשבוני מתני' דכותא דאפי' לזכרו ולזכר' אסור ואמאי קתני אכל לא לכבודו דנר' דרוקא לכבודו לחוד הוא דשדי דמאי דלזכרה דהוי לחוד הכי נמי או לימא חלוקא לכבודו ולא הוה ליה למתני אלא לזכרה שני וממילא משמע דכל דלא הוי לזכרה לחוד אסור להכי הביאו התוס' ז"ל סיוס היתוספתא דקתני נמי התם לזכרו פסולה וקשה כיון דאשחזינן ברישא ראפי' לזכרו ולזכרה פסולה מאי קת"ל תו דלזכרו פסולה ותו דכל הסיפ' יתיירה דכיון דקתני דלזכרו ולזכרה פסולה דהיינו בשביל שתיקן וידעו מומלא משמע וכו"ט לזכרו דפסולה וממילא דייקין נמי לזכרה כשרה וכו"ט דהא קתני לה ברישא אלא ודאי דהכי קתני כל לזכרו ולזכר' חקרי לזכרו וא"כ הכא נמי לעולם דיוקא דרישא דקתני חזיק דלזכרה דוקא מותר הוי לזכרו אסור והיינו דקתני בסיפא לכבודו אסור דלזכרו ולזכרה הוי כללכבודו לחודיה ודוק ע"כ :

מסכת בתרא

גדולה דקתה יותר מכל הקרכנות שאל' עשה דקתה ומשפט נכחור לה' מוכחיש לרקוק מהיכא קא נמד דקתה לזכרה יותר מכל הקרכנות וקרא קא אמר דקתה ומשפט ויש לומר דקרא הכי הו"ל כמריס לה' מוכחיש אלא ודאי דהכי קאמר עשה דקתה ומשפט א' קתה נכחור לה' מוכחיש וכדלמי דקאי אדקתה דאי אמשפט הו"ל עשה משפט ודקתה כמו ויהי דוד עושה משפט ודקתה והיינו טעם ר"ל שפירשו כפסוק ויהי דוד עושה וכו' שמי שהיה מתחייב ולא היה לו לפרוע היה פורע דוד בעירו תמה דמי דר' דקרא וכתב משפט ברישא ולא נקט דקתה שגדלה מעלתה משפט ודוק :

שם דף ט' גמרא גדול המעשה יותר מן העושה שאל' והיה המעשה הדקתה שלום וכו' הרב בינה לעיתים תמה בזה היתרון שיהיה זה מצינא חלבו ודמו לעשות דקתה כלב שלם וזה שבקש מומן לתת כריכור בעלמא יהיה גדול יותר מחמוכו ויהי כמשיב שהכונה שזה מותן כפני בני אדם ועל ידי זה לומדים ממנו ונותנים גם הם יע"ז ועדין יש לדקדק עליו ז"ל האדרבא אשכחן דהמותן דקתה בסתר גדול מאד ואם איתא אדרבא הנותן בפירסום עדיף כרי שילמדו ממנו בני אדם ולישב דברי הרב ז"ל צריך לומר דגדולת הנותן דקתה בסתר הוא כשנותנה כיד הנבאי דאם נותן בפרישות אדרבא גרע טפי כדאמרין בפירקא קמא דהגיגה מאי אס טוב אס רבי זה הנותן דקתה לעני בפרישותי היא דר' ינאי חויה להקוא נברא דהוא יהיב וזווי לעני בפרישותי אמר ליה מוטב דלא יתכתא ליה מהשתא דיהבת ליה וכסיפתיה יע"ז אמנם הרב ז"ל מיידי כמי שנותן דקתה ליד הנבאי בפרישותי וממנו ירא אחרים תו הקשה הרב מעיל שמואל ז"ל מדאמרין כפרק חלק אמר ר' אבהו כל המעשה את חסדו לזכר מזה מעלה עליו ההפוך כאלו עשאו שגאמה חת חסדו לזכר מזה מעלה עליו וכי משה הכה והשאל אהרן הכהי אלא וכו' ופי' דש' ז"ל כאלו עשאו לאותו דבר גמ' ולכאורה יש לומר דלא קשה מידי דהתם מיידי כריכור בעלמא שמודיעו שצריך לעשות מזה אחת מוט"כ הו"ל דר' אסי מיידי כבופיהו ומורח עמו עד שיתרצה לתת וריקא נמי דמיידי ראיה מאהרן והתם לא שייך אלא

דף ט"ל ע"ב שם גמרא אית לי סהדי ורחלי מוכה והא דאמר כחשן המשפט סי' כ"ב דאם הוא אלמא מצידין שלא בפניו וא"כ הכא נמי ליסדהו

אלא דחזי דבור וכיוצא בזה הוא דהוה כאלו עשאו ותו לא .
 וגם לפי דברי הרב בינה לעיתים זל לא קשה מידי ולעיקר
 המהות הרב הנו' יש לומר דכההיא דר' אלעזר עסקי' בארס
 שנותן דקה כפי יכולתו ולפעמים כשכאים עניים לשאלו ואין
 לו מטבער כמטעו והולך ומקבץ מאחרים ומתן להם ולזה ראוי
 להיות גדול יותר מהנותן יען זה כנופו וזה כממונו וסוכל
 דברים קשים מהנותניו וסוכל הכל התחת זאת לא יהיה יותר
 מהנותן והלא אמרו זל מחשבה טובה וכו' זה לזה צערו השיב
 כאלו כתן משלו והעדרה כמה שטורה מאחרים . וההיא דפ'
 חלק מלכר מאי דאמרינן לעיל לא קשיא כלל דהתם מיירי
 כשהמטעה אינו חייב כלל לעשות אותה מזהו כלל ולא רמיא
 עליו דמיא דמשה דאמר לו ה' שאהרן יכה את היאזר ובמיר
 ר' אבהו דמיא לזה מי שמעשה את חבירו לעשות מה שהוא
 חייב כגון למול את כחו ללמו' כגון תורה או מודיעו שהוא חייב
 בזה וכן כמה מנות שהמעש' לא רמיא עליה בזה הוא דמיירי
 ר' אבהו וקאמר דהוה כאלו עשאו בלומר כאלו היה לו בן ונול
 אותו דמיא דמשה דהנס דלא נצטוו להכות את היאזר וא"כ
 מאי קאמר כאלו עשאו והלא אלו היה מכה משה את היאזר
 היה עובר פי' ה' והיכי קאמר כאלו עשאו אלא דהכונה כאלו
 נצטוו להכות היאזר והכהו . וכההיא דמשה וימא בר' אחא
 מדפתי כל האוכל ושורה בט' מעלה עליו הכתוב פאו התעבה
 ט' וי' והלא אמור להתעבות בט' והיכי קאמר כאלו התעבה
 בט' ולזה פירשו המפרשים זל כאלו נצטוו להתעבות ט' וי'
 והתעבה . וכזה אפשר לישב מ"ש הטור זל יורה דעה סימן
 רמ"ג וזל ואם אין לו מה ליתן נכח לעשות לאחר' שכרו גדול
 פסקר' הנותן ע"כ הקשו המפרשים זל דר' אלעזר קאמר
 גדול יותר מהעושה . ולפי האמור אתי שפיר והוה בדקדק
 עוד בדברי הטור זל אמאי הוסיף לומר ואם אין לו מה ליתן
 הו"ל סתם המעש' חכרו לתת דקה שכרו גדול בשכר הנותן
 אלא דהטור זל מיירי כמי שאין לו כלום לתת דקה כלל כגון
 בן או אדם אחר הסומך על שולחן אחרי' שזה ודאי אינו מחויב
 לתת דקה . משום אחרים ואדרבא עבירה היא בידו אם יתן
 שלא חרעתיס כי אם פירוטה אחת שאין להקפיד עליה ואם
 מרעתיס על שם יקרא וזה אם קאמרת'ל ומעשה לאחרים לתת
 דקה שכרו כאלו היה לו משלו ותתן דמיא דענין משה רבינו
 שזה אין צורך כלל על שאינו עושה הוא . תאמר שירע' שיהיה לו
 עטור כיון שאין לו ולזה רמז שיהיה בעושה מזהו עין נראה לו
 דסובר הטור זל גמר לה מההיא דר' אבהו אלא דערין צריך
 להכין במאי מוקי הטור למימרא דר' אליעזר דגדול המעשה
 יותר וכו' ואפשר דסובר דההיא דר' אליעזר לאו לענין שכר
 אמרו אלא לענין גדולה והשיבות וזה דוחק גדול וכפרט
 דאית הפסקון שמכיו' ז"ע :

מסכת שבועות

דף ה' ע"ב תו' ד"ה תאי . לכל חטאת
 תנאה וכו' ולי נראה
 דכיון דלא כתי' לכל חטאת אלא בני וירוי אית' לן למימר דלא
 תליניהו קרא דתו' לכל חטאת יוד אלא בירוי לחורה
 משא"כ בפדרה דלא כתי' לכל חטאתם בקפירה ודוק .
 (אדה"ב) אע"ג דתתו' כד' ונכפר כפדירה בתבו הסביר
 הפך כותב א"ל זל לומר דאיכא צר לומר הוה אם
 שיה לומר שוכפר וכסאנו באים לומר למסקנא ואינו חבפר
 איכא למימר הסביר כח"ש תתו' זל :
דף י"ד ע"א גמרא . וכו' בתו' בתו' וכו'
 א"ל דאק' תימא דביתו
 כתיב מ"מ הא הותר מכללו דאשר לו לא משמע אלא הא

קמ"ל דלא יביאו אלא מרעם כדי שלא יתכפרו בו ושעיר קמ"ג
תכלה הסת' מעתה אין להם כפרה וזוה חונקן לחסרן מכללו
ולתקנות לבית אהרן ודוק :

דף ט"ו ע"א ד"ה וכן תעשו וכו' ותימא א"כ
כפ"ק דסנהדרין דהעמדת
סנהדרין וכו' ואל"ל דהלא כבר תירצו לעיל גבי אין מוסיפין
וכו' ואין מוציאין להלמנות וכו' דהתם לא מייירי אלא בחילוי
דסנהדרין ובהכי מתורץ מה ששקא הבא וזל דלמאי דלא
קחשיב להו בחתני' כפ"ק דסנהדרין תירצו שעיר לעיל דלא
אייירי תנא התם אלא בחילוי דסנהדרין אהנס מתי דקפריך
הבא היא תמוס דחויצין גבי אין מוסיפין וכו' ואין מוציאין וכו'
הגם דתנא דמתני' לא קחשיב אלא חילוי דסנהדרין עכ"ל הש"ס
פירש בהו כל בני אורזים ותומים וכו' כל מילי דאריכי ומשום הכי
אמרינן בתנא דמתני' דלא קחשיב להו תמוס דלא איירי אלא
בחילוי דסנהדרין אמנס כהא דהעמדת סנהדרין דחוי' דהש"ס
כחית לאתויי ראייה דבעינן ע"א ולא פריש יותר לא אורזים
ותומים וכו' ש"ת דדוקא ע"א הוא דבעינן ומאי דנקיט תנא
כהיא דהעמדת סנהדרין בדוקא נקט ומשום הכי ק"ל אמאי
ודייקי דברי התום' אל דלעיל כד"ה שאין מוסיפין דקרקין
להקשות אמאי לא חשיב וכו' והכא האריכו כהעמדת
סנהדרין דלפינן תמוס וכו' ליכתי נמי וכו' היינו תמאחר דחוי'
דהש"ס הביא ראייה תמוס וכו' ולא פירש שאר קעבייניש ש"ת
דוקא :

אי נמי דכשלת' כהני תרי תמוס דהתנא סמיך אחתני'
דכ"ל לענין אין מוסיפין וכו' ולענין אין מוציאין
להלמנה הרשו' סמיך אקרא דמייני התם ואחרי אחיתופל
כניהו בן יהוידע אהנס כההיא דהעמדת סנהדרין דבעינן
אמאן סמיך אלא ודאי דדוקא קאמר ואמאי אהנס מתי
דהקשו אל ועוד וכו' וכי נשאלו באורזים ותומים לנשיות המשכן
וכו' כד' שלא תירצו כלום והיא קושיא חוקה ולפי חומר הנושא
אל דכיון דקאמר קרא וכן תעשו לרורות ותקשה לן דניחא
ככולהו תנאי דקחשיב מצינן למעבד אמנס התם מתי דהוה
ע"פ הדבר היכי מצינן למעבד אלא ודאי דמשפט האורזים
ותומים הוי במקום ע"פ הדבר וק"ל :

תוס' ד"ה מתיב רבא וכו' ותימא דהמשכן גופי' הו"ל לחפר'
וכו' ויש לתר' לע"ד דהדאצטרי קרא לשנו' דחוקר'
למשכן או איפכא לאשחוי' דחייב על המשכן ועל המקדש
כדאית' התם דף זו ע"כ דמקדש לא נמר דמשכן דמה למשכן
שכן במשיחה ומשכן לא נמר דמקדש דשאני מקדש דקרושת
עולם מוכרחים אנו לומר דמקדש לא בעי משיחה דאי בעי
משיחה א"כ לא צריך לאשחוי' עין במקדש דחייב עליו דכיון
דמשיחה כמשיחה ליכא למימר מה למשכן דחייב שכן במשיחה
דכיון דמקדש איקרי משכן ומשכן אקרי מקדש כגמדי' מקדשי
התם א"כ ודאי דחייב המקדש נמו דבכלל משכן הוא ואדרבא
עדיף טפי דקרושת עולם הוא ומדאצטרי ש"ת דאי לאו דשני
קרא לא הוה נמרין מקדש ממשכן ומוכרח לומר דשעמא
משום דליתיה במשיחה ודוק :

דף י"ז ע"ב גמרא ואינו הוא מ"ע שבגדה
וכו' הגהה התם במסכת
הוריות במתני' דקתני איהו מ"ע שבגדה פרוש מן הגדה
והנ"ל אל תבא אל הגדה פירשי' אל התם וזל פרוש מן הגדה
כלומר כסמוך לוסתה כד' שלא תהא רואה בשעת תשמיש
דכתב והזהרתם את בני ישראל כדמפרש בגמ' במס' שבועות
וכו' עכ"ל והנהי' הרב תוס' אל כתב עליו דלא דק דהיא תלת'
אחריתי התם בברייתא ולא קאי אחתני' ופי' הוא אל כשגטמיה
כשעת תשמיש וכו' ועש' גס הרב"ש אל בתוספתיו למס' הוריו'
ומביאו הרב ש"י נר"ו בשו"ת למס' הוריות דההי' רש"י אל
דכהא :

לכהנים אמנס לפי ס"ד בשל ער היו הותר מכללו אצל ביתו
ומשום הא הוא דמכפר לכהנים ה"ה נמי לויים כיון שהותר
מכללו לכבו ביתו ומשום זה מוכפר לכהנים ה"ה ללויים
דהטעם עצמו ואמרינן דעם למעוטי כהנים ולויים בעינן
שדברי התום' אל קשים בין אי מקשו למקנה וכדכתיבנא בין
אי מקשו לפי ס"ד אם לא שפאמר כה"ס כעניותו לעיל דאף
לפי המסקנה דכולם קרויים ביתו הווי פיר כ"ב הותר מכללו
ודברי התו' אל צ"ע ועיין מה שתי' הר"ב ח"ה אל דכונת
קושייתם היא כיון דהשתא למקנה הפך לא הותר מכללו א"כ
מאי שנא דמדנין לכפרת הלויים לשעיר העם דלא הותר מכללו
מוכח דאשכחן להו כפרה ולא שרינן להו לפר כ"ב הגם דלא
הותר מכללו מהאי טעמ' גופיה ומאי שנא זה מזה ואין לנו כח
לדפריך א"על חכרו ובשלמא לפי ס"ד דפר כ"ב הותר מכללו
יתכפרו הלויים נמי בן ודבריו אל כגונים אמנס דברי התום' אל
לא תשחש מהם אלא רכל קושייתם היא דא"כ הוי שעיר העם
הותר מכללו ולעיל השמע דלא הותר מכללו ומשום זה לא
אשכח תנא שיתכפר הכהנים אלא בפר ואמאי כיון דגם של
עם נמי הותר מכללו ומאי חיות וזה כבר תירצנו לעיל :

איכנס אף לפי דרכו אל מתי' לתרוני דטפי עדיף
שיתכפרו הלויים כהנים ולא שפאמר שיתכפרו
מיעוטא דאשר לעם למעוטי כהנים ולא שפאמר שיתכפרו
הלויים בפר דא"כ מה בא למעט בתלת' ביתו כיון דמכפר נמי
על הלויים דלמעט ישראל לא צריך דמקרא תנא הוא ומאת
עדת בני ישראל וכו' :

תוס' ד"ה האו"ל לכרתיה וכו' ומדאצטרי וכו'
הקשה מהרזבל אל ויש לתמוס כדבריהם
טובא דמי דקרו למימר דפריך וקרא אצטרי וכו' עכ"ל ולפי"ד
בראה דכיון דקושיא הש"ס עליה בתנא דכרייתא דלעיל היא
דלמאי אצטרי לבקש עצות מרחוק לאתויי כפרת הכהנים
בפר כ"ב משום דהותר מכללו אצל ביתו או כפי מסקנת דבריו
דכלם קרויים ביתו ותיפוק ליה מדאצטרי קרא דאשר לו שני
ושלישי למעט שלא יכיא משל אחיו הכהנים ממילא ודאי
שמתכפרים בו דאם אין להם כפרה בו מהיכא תיתי שביא
ממונס והם לא יתכפרו דאצטרי קרא למעט ושאני דעם
דאע"ג דמקרא דומאת בני ישראל יש לדקדק דמדאצטרי
וכו' ש"ת דמכפר על הכהנים מ"ת כבר אתא קרא אחרינא
דאשר לעם שהוא מיותר למעט ועל זה מטיני הש"ס דתנא
הכי קא קשיא ליה וכו' כלומר דהגם דהוה מתי למבמר
מדאצטרי וכו' עכ"ל לא נמר כמדאצטרי משום דק"ל מאי
שנא שעיר העם דלא משום דלא חסרה תמונא דאי לאו האי
טעמא ברעם נמי ניתא מדאצטרי לומר דלא אתי אלא משל
עם ולא משל כהנים וכו' תמונא תש' דמתכפרים בו דאי לא
מהיכא תיתי וכדאמרינן גבי הפך לא ודאי דשעמא דלא אמרי'
ברעם מדאצטרי הוא משום דאין סברא לומר כן כיון דלא
חסר תמונא א"כ בפר כ"ב תהי' שפאמר גופה לא אמרינן
מדאצטרי בפר כיון דלא חסרי' תמונא וכי תמא ומאי קושיא
היא זו וליתעמיך מאי אחרת דלא מתכפרים הכהנים משום
דלא חסרי' תמונ' לא בשל פיר ולא בשל עם א"כ למאי אצטרי
קרא דאשר לו דבעי' משיחה משלנו כיון דלא מתכפרו ביה וב"כ
קרא דומאת בני ישראל נמי למאי אצטרי לומר משיחה משל עם
כיון דאין הכהנים מתכפרים בו ועל זו הקושיא שיקשה לנו
על התנא וליתעמיך וכו' באו לתרץ התום' אל דלעולם כיון
דלא חסרי' תמונא לא חכפר בין כעם בין דכ"ג וקרא אצטרי
דלא ניתא כיון שפנינו שיש להם כפרה יתכפר בשלנו בפר כ"ב
אמנס הדמים יהיו משלהם קמ"ל ריביא משלנו כדי שלא יתכפרו
בו הכהנים וכן נמי ניתא ברעם דאצטרי ומאת בני ישראל
שאין וכו' דלא ניתא ריביאו מרעם ומהכהנים ויתכפרו בו

להם

דף ד' ע"ב תוס' ד"ה כל ששנו בשמייה וכו'

ולחמי דפרישית כמי
דלחומרא מקמינן תימא דליתחייבו בצינ' לכ"ע . ול"ק לעב"ד
דשאני הכא דלא עבדינן למידרש הכי אלא לטוטהם מצניצת
משום דבלי לן קרא דפטורין מצניצת דכתיב וראיתם אותו
וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אותם . והני נמי ליתינהו
ככל מצות עשה שהזמן גרמא ולא קאי עלייהו קרא דקאמר
כל מצות ועשיתם וכו' ופיון דפטורין מצניצת על כרחין אכתי
קשה דנדרו' כל מי שפטור מצניצת פטור מכלא' וכגיס לילבטו
כלאים ובזמן שהקשו התו' זל מההיא דפס"ק דביצה דוד אמאי
לא אוקומה להא דמשלמים כגדים כמ"ד נשים פטורות מצניצ'
ולע"ד הא לא קשיא כלל דמצניצת למימר דתירין אפי' למ"ד
נשים חייבות מצניצת דלדידיה לא חזי מצד הכלאים אמנם
למ"ד פטורות אה"כ דשרו בכלאים . א"כ זל רבין דקאמר
קרא דכר אל כני ישראל הא בלי קרא דלא מייירי קרא אלא
באכסים ולא בכסים וכהלדתיבא בפ"ב דמגינה דבר אל כני
ישראל וסמך כני ישראל סומכין ולא בנות ישראל יעש ובין
דמקרא משמע דמייירי באכסים דוקא ע"כ . למודרש לקולא
מסא"כ לקמן רס"ל דחייבות מצניצת ולא דרש לכני ישראל
פשיטא דחייבות בכלאים ודוק :

דף כ"ב מחמתין

שכונתה של אשה יין
ושמן ודבש חייב על כל
אחת ואחת איכא למידק ודילמא ע"ז תפירות ברפרין כני
פת וזל דשאי הא דמוכחא מילתא דאין דרך כני ארס לשעות
יין ושמן ודבש מעורבין ושאי פת דדרך הוא לאכול פת חטין
ושעורים וכוסמין וק"ל :

דף ל"ו ע"ב ריש"י ד"ה בפני כ"ד וכו' וכיחש

בעמיתו כל דהו וכו' ע"כ
מהרש"א זל בשם מהרש"ל זל וכו' ובתב עליו זל אכל אין לוק
מקום כאן יעש וכוונתו זל דבין דכל כונת רש"י לאשמועי' דאמר
לאו דוקא וכדקאמר הש"ס התם ל"כ ע"א א"כ מקום דבר
זה הוא לקמן כני מאי דקתני מתני' בעד אחר לותן לי וכו'
התם הוה הפרש רש"י דאמר לאו דוקא מוכחש ובתב הוא זל
זל ועוד נראה לפרש משום דכני שכונת העדות קתני דכני
בפירה ככ"ד והכא בשכונת הפקדון לא קתני ליה וקאמר
דהיינו מדכתיב וכחש כל דהו כפרט אפי' שלא ככ"ד עכ"ל
ושמעתי מקשים דמאי דהקשה הרב זל על דברי מהרש"ל נס
עלע תלה הקושיא דהא כני פ"ד רש"א זל רש"י איתא לפרושי
טעמא דרבין ומאי שיאטיה כהי"ר ר"ח דעליה קאי רש"י זל ואין
באן מקומו אלא לקמן בס' רבין ה"ל לפרושי כן . ולי אי
זבא לא איראי דהיינו כונת מהרש"א זל והוא בדרקא אומר
ועוד נראה לפרש וכו' דה"ל ונראה לפרש וכו' ומאי ועוד זה
אין לו שיעור הלשון בין דסתת פ"ד מהרש"ל ובחד דרך לעצמו
לא וראי דבס' למי דרכו לא מתרנא קן קוש' דאין כאן מקומו
והיינו דקאמר ועוד נראה וכו' פ"ד ועוד פ"ד אחר כ"ל ע"כ

אלא

דאי קשיא הא קשיא מאי דפ"ד מהרש"א זל דאתא
לפרושי מ"ל לרבין דבין בבית דין בין שלא ככ"ד
וכו' וקאמר דנפקא מוכחש וכו' הלא לענין מושבע מפי עצמו
דאיתא בשכונת הפקדון כתב רש"י זל כפ' שכונת העדות
דף ל"ו ע"א ד"ה דין מינה וכו' דנפקא לן מושבע על שקר
משמע בין בבית דין וכו' יעש ומינה למושבע מפי אחרים
דמיייתין כ"כ משכונת העדות הנס דכני שכונת העדות
משמע דוקא בבית דין עכ"ל לרבין דנחרי לכו דרון מינה
ואוקי כאתרה כדאי' התם דף ל"א מושבע מפי אחרים כמי
דמייית' משכונת העדות דינה כמי כמושבע מפי עצמו דכני
שכונת

דהאז קרא אשמכתא בעלמא קדיל וסותות דרבין ועוד
דכפ"כ דשבועות לא מקרש הכי דהיא מתני' דקתני איהו
ח"ע שכנדה היה משמש וכו' אמתני' דהכא קאי במפורש
כט"ס :

גם הרשב"א זל כחידושו דהא פ"ד רש"י זל מהך טעמי
והרבה להסיב עוד מסוגין דהכא דמי אתי לאוקומי
היא דאב"י דחייב שתיים בסמוך לוסתה ובת"ח מקמינן
בשלמא אכניסה לחייב קסבר יכולני לבעול כלומר וסוגב הוא
ואי איתא חויר הוא דקעבר אעשה דהזרתם את בני ישראל
ע"כ :

ולע"ד

נראה לקושיא זו טלהרשב"א זל דהנה רש"י זל
פ"ד הכא גופיה לקמן כר"ה ובת"ח לכו וכו' כלו'
יודע שישראל מוהרים לפרוש מנשותיהן סמוך לוסתן כדאמר
לקמן תוהרתם את בני ישראל וכו' ואין זה אובס אלא שוגב
וכו' ואת חויר הוא כבעילה סמוך לוסתה אין זו קושיא שאין
ברת וחייב חטאת על סמוך לוסתה עד שהתאם וכבעילת
הטומאה שוגב הוא קסבר יכולני לבעול ע"כ הרי דרש"י זל
גופיה בין לתרין קושיאן זל וכדוראי לא שלטו עיני המאור
הנדול הרשב"א זל דכברי רש"י זל הנו' הרי דרש"י זל סובר
דאין חייב חטאת ולא ברת על סמוך לוסתה עד שמתאם
ונרדף להק"ו דכרי רש"י הללו דאי סבר דהך דרשה דקתני
בכריתא מוהרתם למוך לוסתה היא דרשה גמורה א"כ
אמאי אינו חייב חטאת דעבר אקרא דהזרתם וכו' וכמו שהק'
הרשב"א זל . ואי מדרבין הוא אשמכתא בעלמא מעיקרא
לא היה לאותו דבר לא קושיא ולא תירין :

ולכן

נראה דעיקר קרא דהזרתם ס"ל לרש"י זל דלא
אתא אלא להזכיר לכ"ד שיהיו ישראל על דבר
זה שיפרשו מנשותיהן סמוך לוסתן ומחיל' שבעי' דאסור לישאל
לשמש סמוך לוסתן אכל אינו עשה מוהיר לישאל אלא לכ"ד
ואם הוורו כ"ד שאין צריך לפרוש אמנה חייבין וזה הוא צווי
בזולל לכ"ד בין על סמוך לוסתה להזכירם שלא יבואו על
האשה סמוך לוסתה בין אי בא עליה ונשאתה כשעת תשמיש
לצוותו שלא יפרוש ממנה בכרכר מי אלא בכרכר מת וזה כלל
הכתוב כאלהו והזרתם וכו' הטומאתם וכו' . וכן ח"ע ש"ל
וישלחו מן המחנה וכו' היא ח"ע על כ"ד שישלחו אותה כשנותר
לצוותו שיצא מן המקדש בקצרה ואינה ח"ע לנטמא גופיה
בעורה . וכן צריכה מני' הגה"כ"ס זל כפי המשנה דמס'
הרויות זל ועשה שבמקדש הוא כשנטמא בתוך הצורה שנטמא
אליו שיצא ומצותו לזולתת היא ח"ע וכו' ועשה שכנדה הוא
בשתעמא בעור שהוא בא עליה שנטמא אותו שיהפרש מחנה
כמו שעינו לאחר שיצא מן המקדש . וזו היא ח"ע כשנאמר לו
פרוש מחנה וכו' נמצא כלל דעולה דקרא דהזרתם את בני
ישראל הוא כולל סמוך לוסתה ונטמאה בשעת תשמיש
שמטלת מנהו וזו על כ"ד להזכיר לישאל על זה ולאפרושינהו
וס"ל דרש"י זל דהאזרה כהא נמי על סמוך לוסתה עכ"ל לא
מחייבי כ"ד בהזרתם אלא א"כ ראתה בעורה משמשת כמ"ס
רש"י זל דעל סמוך לוסתה לובא לקרן וכו' לא אחר שתראה
בעורה משמשת וזהו כשוגב והנה דש"י לשאל למתיתין
דהרויות דקתני איהו ח"ע פרוש מן הצרה וכו' הרי דת"כ
היא פרוש מן הצרה ולא הכא במחלתין קאמר אזרה למושש
עם הטוהרה ואזרה לו נטמאתי דלא פרוש מיד אחר חוקיה
אמר קרא ותהי נדתה עליו אפי' בשעת נדתה תהא עליו
אשכחן עשה וכו' הרי דעשה קרי שצריך שימתין עד שצוות
האבר ול"ת היינו שלא יפרוש מי ואמאי לא קאמר בעשה היינו
שיפרוש בכרכר ות"ת שלא יפרוש חי :

אלא

ודאי דהתם בהרויות לא נחית תנא למתני אלא
עשה דכ"ד שחייבין לצוות שפרשו והיינו שיאחרו

קדשי מכת שבועות דוד

כפירה ככ"ד כר"ז כרס"ז זל כר"ט שבועות העדות וכס"ט
 כההוא פקדא וא"כ הגם ראית להו לרבנן דון מנייה ואוקי
 באתרה עבד' חנלן למגמר תמושבתי מפי עצמון לעמון כפירה
 דשייכא במוס' מפי אחרים הלז כמושבתי מפי"ע ליכא כפירה
 נוסוס דלא שייכא וא"כ חכ"ל גבי שבועת הפקדון במוס' מפי
 אחרים דלא בעינן כפירה ככ"ד דבשלמא אם היה כפירה
 במוס' מפי"ע כיון ראית להו דון מנייה ואוקי באתרה אתי שפיר
 תסא"כ השתא כפי"ט ושלמא גבי שבועת העדות דס"ל
 רבנן דאפי' מושבתי מפי"ג בעינן כפירה ככ"ד מוסוס דס"ל
 דון מנייה ואוקי באתרה שפיר תסוס דתתם מפורש גבי מושב'
 תס"א דבעינן כפירה ככ"ד ולזה לם' רבנן בעינן כפי'
 פעם אחת ככ"ד רע"ז השבועה מפי"ע היא כפי' תסא"כ
 הכא קשה ותי' דס"ז זל כמה שהקדים לו רבני שבועת מפי
 עצמון דפקדון פתיב וכחש למימר אפי' כפירה שלא ככ"ד ואם
 אינו ענין לבטל דלא שייך תנהו ענין לחכרו הלמד ממנו שהוא
 מושב' מפי"א ודוק וזהו שכתב הרב זל רבני שבועת העדות
 קתני רבני כפירה ככ"ד פי' במוס' מפי"א רבני שבו' העדות
 בעי כפירה ככ"ד תאם לא יגיד ולזה שפיר גמרינן מנייה ברוך
 מנייה ואוקי באתרה למוס' מפי"ע גבי שבועת העדות ושפיר
 קתני מתני' לם' רבנן דאפי' תמוס' תפויב בעינן כפירה ככ"ד
 תאמס' הכא גבי שבועת הפקדון לא קתני והיעו תמוס' דלא
 אנטרין דשבועה מפי"ע היינו כפירה וכדאמרו וא"כ חכ"ל
 לרבנן הלא גבי שבועת הפקדון למגמר למוס' מפי"א ברוך
 מנייה וכו' דכפירה אפי' שלא ככ"ד לאשקונו תאו' דגלי לן קרא
 תאם לא יגיד ותי' מוכחש וכו' ונקט רש"י זל. תלתיה אדר"ת
 תסוס ומפורש יוצא כון ככ"ד כין שלא ככ"ד ככ"ל לפ' דברי
 מהרש"א זל והגם שהוא קת דחוק עבד' אין לי תמורתו :

שבועת הפקדון דמפורש כה יוצא דכין ככ"ד כין שלא ככ"ד
 וא"כ הו"ל למימר דש' רתיב וכשבע על אקר וכו' ובמורי רבנן
 דון מנייה ואוקי באתרה וכדאיתא בהדרא התם דף ל"א ע"א
 כנה' וכרש"י זל ר"ה לאו גמרי וכו' ולפ"ד מראה לומר דרש"י
 זל אתא לפרושי דמכ"ל דאם השכימו וענה אתן דהו"ל ככשב'
 מפי עצמון דתא' דהוא תלתא הו"ל כמושבתי מפי אחר' ומס' ו
 דמוכחש גמרינן לה אפי' כל דהו וכו' ואתא גבי מושבתי מפי
 עצמון דשבועת הפקדון :

אלא

דקשה עז' מדאמרינן כפ' שבועת העדות דף ל"ו
 ע"א אחר דז' כר חביבא אתן בו שבועה וכו' דכתי'
 ואמרה האשה אתן אתן ופירש' זל זל אתן בו שבועת וכו'
 העונה אתן אחר שבועה במוניא שבועה תפון ואמרה האשה
 וכו' דאי לאו כמוניא שבועה דמיא אחאי עבדקה אפי' מושבתי
 מפי אחרים אין כאן שהרי לא אמרה כלום אחר שבועה ולא
 דתי וכו' ע"כ הרי להדיא דתתם גמרי דאתן כמוניא שבועה
 תפון וכו' ואפשר דהוה אמינא דדוקא ככ"ד מנין דאפילו
 שלא ככ"ד קת"ל וכחש דקרא דגבא שבועה מפי עצמון מיידי
 אפי' שלא ככ"ד ומנייה למאי דאתרבי מוכיחש דהיינו היכא
 דענה אתן ככה"ג ולוישכ פי' מהרש"א זל אפשר לו' דכונתו
 דך היא וקודם דרבינן להקדים תאי' דכתב הרב הגדול מהר"י
 אשכנזי מייבאש זל ומיייתי דבריו הרב המו' כמהר"ך כס' כתי
 כהונה דבמושבתי מפי עצמון לא שייך כפירה חוץ מהשבועה
 דהשבועה ככללה היא הכפירה וכיון דקאמר קרא וכשבע על
 שקר כין ככ"ד כין וכו' ש"ע דלא בעי כפירה ככ"ד כלל
 דהשבועה גופה היינו כפירה וכפי' ככ"ד לא בעי' אלא במו'
 מפי"א שהוא לא נכבש והכתוב דקאמר אם לא יגיד כפי"א
 קאמר וכפי' קשה לם' רבנן גבי שבועת הפקדון דקתני דאפי'
 מושבתי מפי אחרים דגלי לן קרא כהדיא אחאי לא יגיד דבעי'

ספר קרשי דוד שאלות ותשובות

שאלה זו נשאלתי מאת החכם השלם
כמהריי טורנאגה הי' בישנה ב"י עת"ה
להריב הי' לנו ופרינו בארץ והשבתי בקיצור

א שאלה כמה טענות הרופאים המשמשים השרי

כעשיית המרקחת או מיני תרופות כס'
או כדכש גויס וכונא בהם מספקא לן אי מצי לעשות
המרקחת הלוה וליכא למיחש משום השתכר באיסורי הנאה
וכת"ש מור"ס ב"ר סי' קכ"ג ס"א וז"ל יש אומרים וכו' וכן כו'
שלהם אינו אסור ליהנות ממנו וכו' אבל לכתחילה אסור וכו'
וע"ש והכא נפיק מור"ס אלא כדבעד אבל לכתחילה אסור
דש"ה דלא התיר מור"ס אלא כדבעד אבל לכתחילה אסור
והכא ככ"ר הי"ל לכתחילה א"ר ש"י אף לכתחילה וכו"ס
מור"ס שם כס' הי"ל כשם שמהקיל דאף לכתחילה שרי
להשתכר בכו' אך חזינא למור"ד דפסיק ותיב כסויס ס'
הנו' וטוב להחמיר וטעמו וימחקו הטיעם דרוכה בקיומו ואסור
וכת"ש מרן כש"ע ז"ר סי' קל"ב וז"ל המתן עד שחמכו יב' אף
ע"פ שאזל סו' הי' אסור דרוכה בקיומו וע"ש וה"כ ככ"ר רונה
בקיומו כדי להשתכר בתרופות הנעשים חס"ה דא"ר עושה
ברובר ההתיר המסור ואינו עולה לו חס"ה לשלש ולרביע וא"כ
הו"ל כרוכה בקיומו וא"ר דשרי וכת"ש מור"ס ב"ר כס"י
קל"ד דכס"ו לא אמרינן רונה בקיומו :

הו מספקא לן דה"ל דהכא ככ"ר אינו רונה בקיומו ולא

אסור הטעם השתכר וכו' מספקא לן ברופו"ס
הנוהגין לטעוה חוקו המרקחת קודם שיטעוה הש"ר או החולה
חיינמא דטעמא כל דהו הויא שרי וכת"ש מרן ב"ר סי' ת"כ
ס"ג וז"ל אם חפרה הפרה קודם שיטעוה וכו' וטעמו וכו' והם
לאו טריפה הי' דאף דאפשר שתהיה טריפה וכו' שרי לטעום
מומנה וה"כ ככ"ר מנח"ל דשרי לטעום א"ר ז"ל דש"ה
דכטעימה כל דהו סביא ובלחיים משא"כ ככ"ר דבעי טעימ'
גמורה וחסור ומכ"ש לכת"ש מיהר"ל הביאו הפ"ה ז"ל שם
ה"ק ה' דאסור לטעום בש"ר שאינו יודע אם נחלח והתם
בטעימה כל דהו סבי' ואפ"ה אסור ומכ"ש ככ"ר דבעי טעימה
במורה וכת"ש בתש"ו הרובע סי' רפ"ח ופסקו מור"ס ב"ר סי'
ק"ח ס"ה אבל אסור לטעומו וכו' וע"ש א"ר יש לחלק ולומר
דהכא ככ"ר שרי לטעום אפי' לדעת הרובע ואתר דא"ר לא
ישעום מעללים עליו וכו' ולכן טעימים להראות להם שאין שם
דבר דע ולכן אפשר דחשבונן ליה כאנוס וא"ל דאסור
לטעומו כס' הרובע מספקא לן אי הכא ככ"ר שרי לטעום
ע"מ לפלוט דמעולם לא חסר הרובע לטעום אע"פ שאינו
בולע אלא היכא דליכא טעמא דאנוס אבל היכא דליכא אנוס
טועם ופולט וק"ל לענין מטעמת דאנוס דריכה ברכה
והשכימו רובא דכוותא דפלוט ולכן אינו חייב לכרך וה"כ
ככ"ר נחא דלא ליהוי טעימה מאחר שפולט א"ר יש לחלק
בין ברכה לאיסורין ושכת"ה :

תשובה ראיתי דברי מעכ"ת שאל כענין בענין

איסורי הנאה ואני כעניי ודעתי כמי חיעוט
ערכי עלי משעת את כל כלי מה מנחת ולרש אין כל אפי'
שיחה קלה - אנוס האהבה מתקללת הארה היתה הפיר"ה
חאר וואד כ"ע ע"כ בחתי לפני מעכ"ת בפורותיים אלנו כנוסא
וזאת ברבר הלכה ולמעשה הלך אחר ב"ד יפה ויש אחר שמהם
תבא תורה ויש ויכחרו ולא אני וזה התלי כס"ד :

תנן במס' ע"רף כ"ט ע"כ לן דכריס של נכרים אסורין

ואיסורין איסור הנאה הוין וכו' ובמורה יין מכלן
אחר רבא בר אבהו אחר קדא אחר חלב וזבחימו ואלכו ישמו
יין נכיסים מה זבח אסור בהנאה אף יין אסור בהנאה - וכתבו
הת"ר ז"ל כד"ה יין מכלן וז"ל תימא מאי קא בעי וכו' הא מתני'
מיירי כס"י וגיורה דרבנן היא דגורו על ייבס משום כנותיהם
וז"ל דודאי עיקר הגיורה דמי משום כנותיהם הוא מימו לא היו
אוסרים אותו בהנאה מהאי טעמא מיירי דיהו אפחן ושחן
לא עבדו רבנן כ"כ גמור שנתכסך לפני ע"ז שאסור מן התורה
דרמי ליה ועל ז"ל שאל התלמוד מכלן וכו' הרי דס"ל להם ז"ל
דגורו על סו' לאוסרו בהנאה כי"כ גמור שנתכסך לפני ע"ז
משום דרמי ליה וכונא כוה כתב הר"ק ז"ל כפ' א"ח מעמידן
ע"ש - והרמב"ם ז"ל כתב פ"א מהמ"א וז"ל יין הנשים שאין לנו
יודעים אם נתכסך או לא נתכסך והוא הנקרא סו' אסור בהנאה
כמו יין שנתכסך עכ"ל דרקן לומר כמו שנתכסך לרמוז מ"ש
התוס' ז"ל - וכתוף דכרוי כתב דרוקא באדוה שאנו יודעים
שקם עוכרים ע"ז משא"כ השמעינא סו' אינו אסור אלא
באכילה ולא בהנאה : וטעמו דכיון דלא שייך כיהו משעת
ניסוך מטעם איסור חמיות אסורין ליה כשתיה משא"כ בהכ"ה
כיון דלא אסורין בהנאה אלא מטעם דרמי ליה היכא דליכא
למיחש שרי בהנאה וכ"כ מרן ז"ל בכ"ח כשם דהש"ב ז"ל
בתה"ה לע"ש - והגם שכתב הטור ז"ל סי' קכ"ג וז"ל אבל
דשכ"ס בש"ש רש"י שכתב על שם הנאונים ז"ל וכוונן הוה אין
איסור בהנאה בנפ"ע גוי כיון שלנו דגויס בזמן הוה אין
דבינן לנכך לע"ז והוה לענין ניסוך כאלו אינם יודעים בטיב
ע"ז ומשמיה והו"ל כתינוק שעושה ז"ל לאסור בשתייה ולא
בהנאה וכו' ועל זה טומכין בהריכה תקומות ליקח יין מן
הגויס בחוכותיהם והשחצ' מרכיו דאפי' כגויס היב"ע יכ"ה
אינם יודעים כטוב ע"ז ומותר היין שלהם בהנאה במקום
פסורא כיון לקיול מידם - עכ"ל הת"ר ותרא"ש והמרדכי ז"ל
בפ' ר' ישמעאל כתבו ספרא זו ודחו אותה והכ"ה ר"ת כתבו
שלא תבא ריח' לחתיר ואתיר על ר"ת אפי' כי פיעס אחת
גורדן לו יין והפסיד כיריס אהנס לא רפה לאסור משום דהנה
לחם לישאר ושיהו שבתין ואל יאיו תורין וכו' והמתיר תע"כ
עכ"ל - הרי דלדעתנו לא ס"ל לחתיר סו' של ע"ז אפי' במקום
פסורא - אהנס מדברי פולט משמע דרעית מסכמת כולה
להתיר כס"ו של ישמעאלים כיון שאינם יודעים כלל דלא פליגי לא
כס"ו של ע"ז - והר"ש ז"ל פייס וכתב על דברי רש"ב וכל זה
אין כדאי להתיר אל"כ בנביעתם כיון שלנו ולא כס"ו וע"ש :

גם הר"ק ז"ל פ"ה כפ' ר' ישמעאל כרעת הרמב"ם ז"ל

דהשמעינא ליה כיון דלא פלחי לע"ז סו' מותר בהנאה
אהנס כס"ו של ע"ז אסור אפי' בהנאה לע"ש :

והא קמן דס"ל לכל המי דכוותא ז"ל דה"ל של ישמעאלים

שרי בהנאה בכל אופן - אפי' שלא במקום פסורא
ובק"ו מותר להשתכר בו דאע"ג קיול דאפי' במיירי דלא אסור
אלא באכילה אסור להשתכר בו וא"כ ה"כ חע"ג דאין אסור
אלא בשתייה יהיה כאשר להשתכר בו עכ"ל ה"ת בפולג
דאיסוריהו מודאורייתא משא"כ כס"ו שאין איסורו אלא
סרכיהם משום גיורה כנותיהם שרי וכמ"ש הרמב"ם ז"ל
כפ"ח מהמ"א וז"ל זה הכלל כל שאיסורו מן התורה אסור
לעשות בו סחורה וכל שאיסורו מדברי תורה מותר לעשות בו
סחורה בין בפיקו בין בודא וכו' וכל וכו"ס מותר לעשות בו
בין בודא וכו' בין מלתא דאסורו אהיה רבנן מחמת ספקא
דאיסורא

קדשי שאלות ותשובות דוד

הפסח וכו' לא נודע:

וראייתי להר"ב ט"ז על שהקשה לתירוצו א"ל תבן דכפי דידהי שדכרי רב יהודה מיירי בשביל האומה אינה ענין וכו' קשה מאי פירך והתניא איזהו גר תושב וכו' ומשני דהיינו להחיותו ומאי קושטא פלל דקא רב יהודה מיירי בכל האומה ענין וה"ל כדביישתא פני ס"ל דבמקבל שלא לעבוד ע"ז וכל האומה כן איז מודה ר"מ דדי בכך אבל אם האומה איזו ענין כהא פלוגי ר"מ ורבנן וז"ע ליישבו ע"כ ורבנן ז"ל תמוהים בעיני ובודאי דט"ס כפל בדכריו ז"ל וז"ל ומאי קושטא דרב יהודה מיירי כאין כל האומה ענין וה"ל כדביישתא פני ס"ל במקבל שלא לענין וכל האומה כן איז מודה ר"מ דדי בכך אבל האומה ענין פלוגי ר"מ ורבנן וכו' ויה ברור פמו שיראה הרואה בדכרי מרן ז"ל ככל ולעד"ן דלק"מ דלעולם רב יהודה מצינן למימר שפיר דלא מיירי אלא בשביל האומה איזו ענין וכפי הוא דדי לנו כדירדעין ביה שאינו ענין ואינו צריך קבלת בפניו או קבלתו מות לתר כדאית ליה ולמר כדאית ליה אלא דהמקשה קא רייק לישאל דרב יהודה האקתרי דיעבא ביה דלא פלח לנען שמעב דאיתו הוה דלא פלח ביה כן אומתו פלחי ותו דליתא חלתא דפשיטא קאי דשכי כול דכל אומתו איזו ענין תהיבא תיתי לאסור ומאי קת"ל רב יהודה ומכאן דה סה ס"ד המקשה לומר דכונת רב יהודה הוא דאפי' היבא דאומתו עובדים טון דירדעין ביה איזו דלא פלח שרי ולזה הקשה לו מדר"מ ואז"ל מדרבנן דהשתא ומה בר"מ דחוקל טעמי מרבנן דדי בקבלת שלא לעבוד ע"ז לא מצי אתי ומכ"ש לרבנן דס"ל דבעינן קבלתו מצינן ולא מצי למימר אופאי דאמרי פרי"מ להכי הקשה לו דאפי' פרי"מ לא מצי אתי והמתיר מרן לו לפי דעתיה לפי מה שהבין בדכריו והק"ב דהוה מתיר ליה ר"מ מיירי בשאין אומתו ענין:

אלה לדידי או קשיא הא קשיא לתירוצו כ"ש מרן ז"ל והוא תירוצו הר"ן ז"ל בפ"י ר' ישמעאל דלעולם אפי' היבא דירדעין ביה דאיזו ענין ותו לא שרי יינו בהכאף וטעמא דקתני כדביישתא קבל עליו ו' הנות הוא לאשמעינן דאעפ"כ אסור בשתיק דאי הוה דכדירדעין ביה שאינו ענין יינו מותר בהנאה ואסור בשתיק הו"ל אבל אם קבל עליו ו' הנות מותר אפי' בשתיק קת"ל: קשה טובא מאי קפרידן קבא לרב יהודה מהכרישתא דלעולם כדירדעין ביה דלא יענין שפיר דמי ליהנות חיינו ופלוגתא דר"מ ורבנן דלקח ביצי שיקבל בפניו תלתא שלא לעבוד ענין ולמר ביצי שיקבל עליו ו' הנות היינו לומר דאעפ"כ יינו אסור בשתיק דהיינו יינו בשמנו והיינו קורס שהתירו את השמן והמו שפירש"ז ז"ל וריישא גמי דקתני יינו בשמנו ולא קתני יינו מותר בהנאה דמשמע דאיסורא הוא דתתא לאשמעינן דיינו אסור בשתיק בשמנו ואמאי אצטריך לטנויי דמיירי להחיותו מאי דלא ארבע קברייתא רמוז מזה - ואפשר לומר דהר"ן ומרן ז"ל לא קאמרי קבו אלא במלתא דרבנן לומר דמאי דקאמרי רבנן ז' הנות היינו לאשמעינן דתתא דאעפ"כ יינו אסור בשתיק אבל בהנאה בלאו"ה שרי כל דירדעין ביה דלא קפלח לנען משא"כ בדכרי ר"מ לא מצינן למימר הכי דטעמא דקתני קבל בפניו ג' שלא לעבוד ע"ז היינו לומר דאעפ"כ יינו אסור בשתיק ולעולם בהנאה בלאו"ה שרי דא"כ דוק מונח דבהיבא דקבל עליו ו' הנות לר"מ יינו מותר אפי' בשתיק ודק"ל - והא דלא ליתא דתא טעמא דאיסור סה בשתיק הוא משום חתנות ואפי' בהיבא דלא שייכא ע"ז בלל אסור בשתיק משום איסור חתנות וזה כדור: והו' אמאי לא פלוגי ר"מ בהיבא כמי דארבנן דקאמרי דבכפל ו' הנות יינו בשמנו הו"ל לאפלוגי ולמימר ר"מ מותר מותר אפי' בשתיק בין דקבל עליו ו' הנות: והמשום הכי

דאיסורא דאורייתא כגון חלב שחלבו בני ואין ישראל רואה שאסורו רבנן עיקרא בתרמיהו כיון דאיסוריהו מדרבנן שרי לעשות בהם כהורה ועיין בס' מ"ל - וה"ל יס להתייר לו לרפאת הבוי כדפוסה חסי' של ישמעאלים - אבל סה של ענין אפי' האידנא אסור בהנאה ואפי' לדעת הגאונים דלא קא שרו אלא חנען בין שלנו א"כ סה במקום פסידא כגון לקבלו בחוכו מן הגוים וכמ"ש מרן הכו' ס' קכ"ג כמס הר"ן ז"ל והרמב"ן בפ"י ר"ס ובהכי מיירי מרן ז"ל התם בש"ע בס' קכ"ג ז"ל סה של עמקין ענין אסור בהנאה דקרק לומר עובדי חללים לומר דוקא הני הוא דאסור בהנאה משא"כ סה של ישמעאלים - והגם הרמב"ם ז"ל כתב בפ"א מהמ"א שכל מקום שפאמר גוי סתם הו' עובד ע"ז וה"ל למרן ז"ל לומר סה של גוים סתם ומינה שמעינן רמיירי כענין עכ"ל לתוספת ביאור פירש דכריו ובס' קכ"ד ס"ו כתב כהר"א ז"ל כל גוי שאינו עובד אלילים ינו אסור בשתיק ומותר בהנאה, וא"כ אורחין ראיתי לדקדק בדכריו ז"ל שכתב סתם גוי שאינו עובד אלילים ומשמע אפי' אם הוא בא מלדום שפירש ע"ז מחסר שהוא איזו עובד שרי ואילו הרמב"ם ז"ל דייק בלשונם כפוא ז"ל גוי שאינו ענין כגון אלו הישמעאלים וכו' דייק דמשמע דוקא כגון ישמעאלים שכולם איזו ענין כהא שריין משא"כ אם אומתו ענין הגם שהוא איזו עובד עכ"ל לא אלימא חוקתיה למימר דלא חסר;

וראייתי למרן ז"ל ככו' ס' קכ"ד שהקשה אמאי דכתב הרמב"ם ז"ל בפ"א מהמ"א גר תושב שקבל עליו ו' הנות כמו שביארנו ינו אסור בשתיק ומותר בהנאה דחשעו שאם חסיר אחת מהו' הנות שלא קבלה הגם שקבל עליו ו' ובהללם ע"ז עכ"ל ינו אסור בהנאה ואמאי וכו' גרע חבוי שלא קבל עליו סוס מצוה דכיון דהחוקק לן שאינו ענין ינו מותר בהנאה ותיירן דלא קאמר הרמב"ם ז"ל דמותר בהנאה אלא כגוי שכל כמי אומתו איזו ענין עכ"ל משא"כ כשכני אומתו ענין הגם שהוא איזו עובד לא שריין ינו בהנאה אלא כשקבל עליו ו' הנות כיון דעריין הוא בכלל אומתו ולזה דקרק לומר כגון אלו הישמעאלים - ולכ"ד אפשר לומר דלעולם מצי סבר הרמב"ם ז"ל דהגם דכני אומתו ענין כיון שהוא פירן גרר לעצמו ומחזק לן שאינו ענין שרי ינו בהנאה היינו ה"מ היבא דמאליו ומעצמו הגם שלא קבל עליו ו' הנות ועדיין בגייתו עכ"ל יצריה לא אלבישיה לענין ש"מ דלהכל רייק אחשבה משא"כ כשקבל עליו ו' הנות הגם דבכללם קבל ג"כ שלא לענין עכ"ל כיון דלא קבל עליו כל הו' הנות ש"מ דעדיין יצריה תיקף ובודאי כי לא מלכו קבל עליו שאר הנות אלא להבאת עצמו להחיותו וכדומה ודעתיה עדיין כע"ז וכיון דמתקשה יצריה מהיך מצי לתקמו באידך:

עוד תירוצו מרן ז"ל ככו' ועוד ז"ל דכל גוי שאנו מחזקים בו שאינו ענין הגם שכני אומתו עובדין אותה והוא לא קבל כפי' שלא לעבודה וגם לא קבל ו' הנות ינו מותר בהנאה ומ"ש הרמב"ם ז"ל גר תושב שקבל עליו ו' הנות להשמיענו שאע"פ כן ינו אסור בשתיק וכו' עכ"ל ובודאי שעל תירוצו זה סמך בש"ע שלא כתב כגון ישמעאלים - טוב ראיתי להר"ב ש"ך ז"ל שכתב מזה וכתב דפסק בתירוצו ב' יע"ש - וכן מצאתי להר"ן ז"ל שכתב כן כהר"א בפ"י ושמעאל דלאו דוקא ישמעאלים אלא ה"ה כל דירדעין ביה דלא פלח לנען ינו מותר בהנאה והאי דקתני כבייתא גר תושב לרבנותא דהגם דקבל עליו ו' הנות עכ"ל ינו אסור בשתיק ולעולם כל שאינו ענין ינו מותר בהנאה וכן הוהו כל הגאונים ז"ל עכ"ל - וכ"כ הרשב"א בפ"ה הארוך ומייתי ליה מרן ז"ל ככו' ס' קכ"ד ז"ל גר תושב וכו' וכן ינו מותר בהנאה ומכאן שמכו וכו' וכל שאינו ענין ינו אסור בשתיק משום כנותיה אבל איסור

כיון דתלמודא קפדין ליה מדרי"ח לא חגי לטנניי הכי דריוקיון כמ"ט והכ"ן

א"ד

שיקיה שמעינן דכל דלא פלח לע"ה הגם דאומתו פלחי לע"ה יינו מותר בהנאה ואנ"ל היכא דאומתו כולם לא פלחי לע"ה כגון יאמעאליס וכיוצא דמותר יבם בהנאה ואיסור שתיק אינו אלא השום חתנות י משא"כ סו"ל עע"ה אפי' האידיגא אסור אפי' בהנאה וולת במקום פסידא כמ"ט הטור ז"ל שלמדנו בן מרדכי הגאונים ז"ל דוק תינה דבהיכא דליכא פסידא מלתא דפשיטא דאסור כגון להשתכר בו דאע"ג דק"ל דאסורי אכילה דמדרבנן מותר להשתכר בהם וכמ"ט לעיל כשם הרמב"ם ז"ל ה' ה"א וא"כ ה"כ כיון דלרעת הגאונים ז"ל ס"ל דאין בקיאות בע"ה האידרא לאסור בו שיקים בהנאה כיון דמותר בהנאה שרי לכתילה להשתכר בו : הא ליתא דלא הקילו הגאונים ז"ל אלא במקום פסידא דמיא דגביעתם כיון שלנו וא"כ לא שמעינן מדבריהם דשרי אלא במקום פסידא וכן משמע מדרכי היר"ב ז"ל שכתב וינ"ל שמכו בהרבה מקומות וכו' דרוקא במקום דררא דמהויא וכן דרדק חור"ם ז"ל כד"מ וכ"כ בהג"מ פ"ח מהמ"א וז"ל מפאן התיר מהר"ם ז"ל לאדם שגבס כחובין של קניס או שאר דבר איסור לחזור ולמכרו אבל לא יקנה בתחילה לחזור ולמכרו וכו' או ליתנו לבנו אסור ע"כ ודקדק לומר או ליתנו לבני כיון למ"ט התו' ז"ל בע"ה דמחלי דאסור הנאה אפי' טובת הנאה אסור וע"כ וכן הוא בהג"מ פ"ד י' ישמעאל דרוקא השום הפסד מותר אבל כל מה שאפשר להרחיק ירחיק ולזה כתב שלא ישהו בחבית אצלו לטנו ואפי' בבית גוי והכוונה כמ"ט דהגם דק"ל דרוקא מחלי דאסור אכילה דידקו מדלורוייתא הא דאסור לקטתו ולחזור ולמכרו וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל משא"כ בחיולו דשמייהו דרבנן ואין בהם אסור הנאה שרי לכתילה לעשות בהם במורה עכ"ה הכא גבי סו"ה המחירו כן באיסורי הנאה דרבנן כמו דהיה אסור בימי חכמי הש"ס ואין מקילין האידרא אלא במקום פסידא וכ"כ בחידושי מרדכי דאין חילוק בין חכמי ההלמוד לחכמינו אלא לענין לקבלו בחובו השום פסידא ז"ע :

א"ב

שמדרכי הר"ן ז"ל כפ' ד"ש מוכח דס"ל דאין להתיר בו בהנאה בזמן הזה אפי' במקום פסידא ולא שרו אלא מנע גוי כיון שלנו וכן רעת הרמב"ן ז"ל וכ"ש לרעת הרמב"ם והרשב"א ז"ל דלא שרו בהנאה אלא סו"ל של ישמעאליס או בגוי דלא פלח לפי מ"ש מרן ז"ל כמ"ט וכב"ה וכן מוכח מדרכי הר"ם ז"ל דה"ש כמ"ט על דרכי רשב"ה ז"ל שכתב וע"ה זה פתחו ליקח בחובותיהם וכו' כתב ז"ל ואין בדרכים אלו כדאי להתיר אלא מנע גוי כיון שלנו אבל בו אין לנו להתירו וכו' מוכח בהדיא דס"ל דאפי' כמ"ט לא שרינן דאחאי דקאמר דשבו ליקח בחובותיהם דאיכא פסידא קאי וקאמר ואין דאוק להתירו :

ג

התו' ז"ל התם בתבוב בשם ר"ה שתמה דאין קתיר בהנאה אפי' מנע גוי כיון שלנו וכו' וחזר ר"ת ואמר ודלאו מתוך ההלכות לא חנינו בראה פשוטה להתיר מנע גוי וכו' כי אם לחזרו לבני עצמו כדאמר ר"ה לקמן דמישקל דמי מהוא גוי דנכסיה שרי מט' מתקאל חלינה ולכסוף העלה בה לא לשראח מנע שתיק שגבגין ואלו יהיו חזירין וכו' גם כה"ה נטה להחזיר בת"ש מרן ז"ל שמוח סו"ל קפ"ד הרי מוכח דס"ל לכל הני דהתירא דלא שרינן סו"ל של עע"ה כלל אפי' כמ"ט : עוד בתבוב התו' ז"ל והעיד ר"ת על ד"ה אביו ז"ל כי געם אחת בדרמן לו גין והפסיד בדיקס וכו' הרי דמיא דקאמר דמיקרא לא חנינו בראה להתיר היינו אפי' כמ"ט דאלת"ה דהיה ר"ת דכתחוקס דאיכא פסידא ודאי דאפי' מאן דלא ס"ל לדעת רשב"ה כשם הגאונים ז"ל יורה ככה"ה דשרי ולא קאמר

דלא חנינו בראה להתיר כס' הגאונים אלא אהיבא דליכא פסידא וזה חתינו בראה חעדותו של ר"ת על אביו דהפסיד דהתם חליבא דכ"ע שרי כמ"ט וא"כ על פרחין לו' דחסידותא הוא דעבד וזי היכי דעבד חסידותא לאסור אפי' כמ"ט ה"כ אופא למימד דכל מאי דעבד חסידותא הוא רחן הדין היה להתיר בהנאה אפי' היבא דליכא פסידא ואיהו אסור לגרמיה אפי' בפסידא ואין בראה דס"ל דאפי' היבא דליכא פסידא דאסור מתיקא דהרחקה הוא דעבד ואין לומר דכוותה ז"ל למהוי בראה ע"ה דמדקחוינן לאביו דאסור אפי' כמ"ט בפסידא וכדאיי חסידותא לגרמיה הוא דעבד הינה שמעינן דבהיכא דליכא פסידא מתיקא אסור הא ליתא דסתמא דמלתא מאי דקתייתו בראה הוא דליכא ומג"ה דחסידותא הוא דעבד להפסיד ממונו וא"כ על פרחין אי איתא דס"ל לתו' ז"ל דכתחוקס פסידא שרי א"כ תקשה לכו הרי העיד ר"ת דאביו אסור דף כמ"ט אלא ודאי כמ"ט : דלא ס"ל להתיר אפי' כמ"ט : ודלא ברמ"ט מדרכי מהר"ם מפ"ה דהוה ז"ל בתשו' שחיבא כד"מ סו"ל קכ"ד ז"ע דמשמע מדרכיו דקאי דשרי הגאונים ז"ל סו"ל שיעב"ה בהנאה היינו אפי' היכא דליכא שום פסידא כגון לעשות בו סחורה ומאי דקאמר התו' והרא"ם ז"ל ושאר פוסקים וע"ה סומכין וכו' הוא מאי דס"ל לשאר פוסקים ז"ל לעשות כמותם בת"פ וכבר כתבתי מדרכי הפוסקים ז"ל מוכחי הפך זה דמשמע מדרכיהם דאין להקל בכו' אפי' כמ"ט א"כ משמע ומאי דקאמר דסמכו להקל בכו' כמ"ט היינו דרוקא לרעת הגאונים ז"ל ומעיקרא לא שרו הגאונים ז"ל אלא מנע גוי כיון שלנו ומינה נמדינן להתיר בכו' כמי כמ"ט וגם זה לא נראה לפוסקים ז"ל וכן מוכח מדרכי הרשב"א בת"ה ומכאן הר"ן ז"ל ככו' בפסידא ק"ה ז"ע :

א"ד

שיקיה שמעינן תכל מאי דתניבא דכו' של ישמעאליס או בדיעין ביה דלא פלח לע"ה שרי בכל הונא ליהנות מחנו דגם דכל בני אומתו פלחי שרי ומותר לעשות בו סחורה אמנם בו של עע"ה הסבחת כל הפוסקים ז"ל דאסור בהנאה אפי' בזמן הזה אפי' במקום פסידא אין ולא דפיא בדיקו ודעתם כוטה לאסור ובגביעתם כיון שלנו שרו במקום פסידא : וולת קה"מ פ"ח כשם מהר"ם ז"ל דשרי בפשי' במקום פסידא שגבס כחובו וכ"כ בהג"מ פ"ד י' ודירושני מרדכי ודרכי ירוסא והכלבו ובהפ"ם מרובה שמעינן עילוייהם וכו' ש"תא צריטין לברורי מה דינו של סו"ל של ישמעאליס בטעמיה ונפקא מינה לנרון המוכר בשאלת חכם ולטעמו ולכלוץ מלתא דפשי' לי דאסור ולא חכעיא לחזן דלא חפלינן בהקיא דאחרינן פ' ה"ס קורא בענין מסעמית כין ברכה להענית דבדורוייהו לא שרינן אלא לטעמו ולפלוט אלא אפי' לפי מה שפ' מרן ז"ל התם לרעת הרמב"ם ז"ל כפ"ה קה"כ דשני ליה להרמב"ם כין תענית לכרכה דכרכה הגם דכלוץ לא מוכרף התם שאני דכעינן אכילה בתוך תענית דהגם דפשיטין כנמרא דהנאה לא קביל עליה אלא אכילה במו שאכאח כסמון בס"ד ע"ה אסור לכלוץ אפי' כל דהו דמיקריא אכילה כי קא חספיקא לי לטעמו ולפלוט : **והנה** לשון הגמרא הכין קאי כעיא תינה אשיחן תנא דכ"ה אפי' מרן ז"ל הוה דאחי השווי בתענית חזו שיעשו אכילה עתה קביל עליה והא לנכא או"ה הנאה קביל עליה והא איכא א"ל טועם ואין בכך כלום תנ"ה מטעמת אינה טעונה ברכה והשרוי בתענית טובב ואין בכך כלום ועד כמה ד' אחי ור' אסי' טעמי עד שיעור דביעתא ע"כ :

הנה

פשיטא דסובין מוכחא לפי מ"ש הפוסקים ז"ל דמיירי בטועם ופולט להדיא דכל רטועס ופולט לא חסיבא אכילה אלא הנאה ולהכי קמכעיא ליה השרוי בתענית אי אכילה

קדשי שאלות ותשובות דוד

התקין חידש לו פברא אחרת דאמר פוסק ואין בכך כלום והיה די לומר פוסק לכד ל"ל למימר ואין בכך כלום אלא הכי קאמר לא כמו שאתה סוכר דפסקין ככ"ס אלא אין בכך כלום ויכול לפסוק כמו שיראה וכו' ע"ס ודון מיהא ואוקי באתרין . וכפ"י מניין למימר דשרי לטעום ולפלוט אפי' סו' של עיג"ל כיון דלא חשיבא הנאה . וכפ"י אפי' אם כדון השאלה מיירי כמ"ל של עיג"ל מצי' לשרוי לטעום ולפלוט . אהנס לקבל שכרו הלתא דפשיטא דאסיר וכמ"ס לעיל דאין לך הנאה גדולה מזו ונושכר באיסורי הנאה ורובה בקיומו . משא"כ היכא דאינו מקבל מהס שכרו יש להחזיר הנס דאיכא טובת הנאה וכתבו קתו' ז"ל כהמ"ע פ"ג האוכר רטובת הנאה נתי אסיר עכו"ל בהא יש לסמוך אפאן דהתייר ליהנות מהו' של עיג"ל בזמן הזה לבני טובת הנאה מיהא . וכ"ס דאעשר לומר דלא קאמרי התום ז"ל היתם אלא כיון נסך גמור בזמן התלמוד ולא זו להלכה בזמן הזה קאמרי דאולי ומודו דשרי טובת הנאה ככ"ל :

ובמ"מ להלכה קאמרינא ולא למעשה דאין דעתי נוחח להתייר סו' של עיג"ל לטעום ולפלוט ודברי קתו' ז"ל מניין לפרושי' להו' באעפ"י אחריתא כמו שיראה קדושה . וכ"ס שכבר הורה וכן הרובם ולה"ה ומייתי ליה מור"ס ז"ל סי' ק"ח ועש דאומר אפי' לטעום ולפלוט כדלא דר"ל דהכאן חשיבא אפי' היכא דטעום ופלוט . ותו דלענין עיג"ל כפי כדון השאלה ליכא שום אונס כלל דאינו בעיני' לעלות כמו היסודעאליס וכ"ס דמצי למעבד כיון כשר ואי תשום שהוא ביוקר ואינו מרויח ואדרבא אית ליה פסידא האי לא מוקדריא פסידא ומצי למימר ליהו שהרפואה באה לו ביוקר וכיוצא . ותו דמצי למעבד כיון מאומה שאינם עיג"ל שהוא בזול ואין בו איסורא דהו' מותר בהנאה :

סוף דבר אינו מספיק לג"ר להתייר כס"י של עיג"ל כלל וזולת בלי טעמיה ושלא ליקח מהס שכר אבל ליקח מהס שכר או לטעום אסיר אהנס ס"י של ישעיהאליס מותר לרפ"ת בו לעצמו ולאחרים עמו וליקח שכר . ואפי' לטעום ולפלוט והו' הלעג"ד ומעב"ת חישר בעיניו כפי' הרחבת שכלו הו' יקריב אליו :

ומעתה אכא להשיב על דברי מעב"ת על ראשון ראשון לנזון כתב מעב"ת דמסקתא ליה אי מצי לעשות התרקות הלוה וליכא למיחש תשום משתכר באיסורי הנאה וכמ"ס מור"ס וכו' א"ו דהו' ע"ד דאף לכתמי' שרי להשתכר כס"י עכ"ד . כבר כתבתי לעיל כי הו' היא סברת מהר"ם פארוה ז"ל שהביא בר"מ דר"ל כדעת הגאונים ז"ל דשרו ס"י של עיג"ל בזמן הזה אפי' שלא במקום פסידא . אלא דהפוסקים ז"ל לא סמכו על דברייהם אלא כמ"ס ואפ"ל דיעתיה ז"ל לא פסק בן וכתב דרוקא כמ"ס ודיעבד הוא דשרי וטעמו תשום דאפי' למאי דר"ל הוא ז"ל דהגאון' שרו בכל בוונא עכו"ל כיון דכל הפוסקים ז"ל לא נזלו להס דבריהם און' למו בח להתייר אלא תאי דהסכמו הפוסקים ז"ל דיעיבו כמ"ס לפי דעהו ז"ל וכ"ס לפי מה שכתבתי דהגאונים לא שרו ס"י של עיג"ל אלא כמ"ס הפוסקים ז"ל לא הודו להם אפי' בזה כמו שהוכחתי לעיל ועיין במש"ך ס"ק ע"א וכו' וקו' שמור"ס גופיה לא ספק על זה . ומ"ס מעב"ת דטעמו שכתב דטוב להחזיר הוא מטע' דרובה בקיומו לא ידע' מנליה הא מלתא למעב"ת דכתר דחויין ליה למור"ס ז"ל כהמ"ע ק"כ מתיר בהדיא רובה בקיומו כס"י ולא כתב דטוב להחזיר וא"כ כפי דברי מעב"ת קשיא דידיה ארדיהם אלא מלתא דפשי' דמאי' דקאמר וסוב להחזיר הוא תשום דהא מלתא פלוגתא דפוסקים ז"ל וכבר כתבתי שכל אלו הקולות הם לדעת הגאונים ז"ל ואין זה מוססס כבונותם ז"ל :

אכילה דוקא קביל עליה והא ליכא או"ד הנאה נמי קביל עליה והא איכא משמע דמלתא דפשי' ליה דליכא בזה אכילה אלא הנאה כיון דטעום ופולט אלא מאי דקמבעיא ליה הוא אי קביל עליה ג"כ ההנאה בזה דוקא הוא דאסירין משא"כ אי לא קביל עליה אלא אכילה מלתא דפשי' ליה דלאו אכילה היא אלא הנאה הוא דהויא דאלת"ה הול"ל השרי בתענית וכו' הנאה קביל עליה או אכילה קביל עליה ותו לא ואז הו' שמעינן דמעיקרא קא בעי תה קבל עליו וכהר הכיליביע' אי הנאה חשיבא הך טעמיה או אכילה משא"כ השתא ורו"ק וזה ברור . והנס שיש כאן מקום להאריך בדברי מרן ז"ל כמ"ס דבריו ז"ל מרפסן איברי עכו"ל אין הזמן חסכים עמי ובמקום אחר הארכתי כור ה' הטובה עלי' . וזל מה שצלה בדיוני דטעום ופולט הנאה הוא דחשיבא ולא אכילה וכפ"י אלתאן לנ"ר בכו' של ישעיהאליס דלא אסיר אלא באכילה שרי לטעום ולפלוט דטעום ופולט הנאה הוא דחשיב' וקרי משא"כ לבלוט מלתא דפשי' דאסיר . ואל תשיבני דשאני התענית לדעת הרמב"ם ז"ל דהודיה בתענית דאס בולע אפי' כל דהו היינו טעמא תשום דהוי איסורו מדאורייתא בתענית שכו' וכדומה ולזה אס בולע אפי' כל דהו אסיר משא"כ היכא דאיסורא דפשי' של ישעיהאליס נפסיה הוא תשום חתנות דררבנן יכולים לומר דריון דריוןין וטעמינן דמאי דקאמר אכילה הא ליתא לומר דריון יכולים ליה לבלוע כל דהו ולא חשיבא תלמודא או דלמא אכילה קביל עליה והא ליכא ומקמי' לה דבנותא דמיירי בטעום ופולט מיהא שמעינן דהיכא דבולע חשיבא אכילה וכיון דחשיבא אכילה מלתא דפשי' דאסירה בחיורי דאסורין באכילה :

ותו דהתו' ז"ל כתב בר"ה א"ד וכו' וכן מוכחי דבריהם ז"ל בר"ה טועים דלא מיירי אלא בתענית יחיד וחיליהו מ"ס ה"ס הנאה קביל עליה או אכילה קביל עליה ואי איתא דמיירי בת"ן וכי תליא מלתא בקבלתו ועש דבריהם ז"ל :

איברא דכר מעינין שכיר מניין למימר כוונה אחרת כס"ס דטעום ופולט ליכא אפי' הנאה כלל והוא דאיכא למידק בדברי ר' אמי דקאמר ליה טועם ואין בכך כלום דלא הול"ל אלא טועם ותו לא . אי נמי כיון דאשאיין היתה כעיינונאוי הנאה קביל עליה והא ודאי איכא או"ד אכילה קביל עליה והא ליכא א"כ הול"ל ליה אכילה קביל עליה ומיילא משמע דשרי כיון דליכא אלא הנאה אלא ודאי כוונתו לומר אפי' תימא דהנאה קביל עליה האינא הנאה היא ושמי כיון דטעום ופולט והיינו דריון לומר טועם ואין בכך כלום אפי' לפי פסקי . וכן מוכח מדברי התום ז"ל כהמ"ע ר"ח ז"ל פי' ר"ח שחזור ופולט דלא חשיב הנאה מן הטעמיה וכו' ונקטי דבריהם ז"ל אמאי דקאמר ר' אחי טועם ואין בכך כלום ש"ח דמהתם הוא דריון ליה וכמ"ס והא דמאי למאי דברסין התם פ' היה קורא בעי מניה אחי תנא דבי ר' חייה מר' חייא כהנא וכתבתי מיהא שפסקי מן אחריון ק"ק"ש דאורייתא פוסק הלל דרבנן מיכעיה או דלמא פרסומי גימא עדיף א"ל פוסק ואין בכך כלום ע"כ :

והרמב"ם ז"ל כפ"ג מה' מגילה ומכונה כתב ז"ל ימים שגומרין בהם את ההלל יש לו להפסיק בין פרק לפרק אבל באמצע הפרק לא יפסיק וכו' וכתב הה"ח ז"ל ומדברי רבינו נראה שהוא פוסק לכל דבר ואינו כרוין ק"ס שאינו מפסיק אלא לדברים ידועים כמבואר פ"כ מה' ק"ס וכן בדין שהרי אין ברכה מתוקנת לאחריו ותליה היא במהנה וכו' . אהנס הרב לח"מ ז"ל תמה עליו דמנין לו זה כיון דכל עיקר למודנו לא גמרין אלא מק"ס דיו לכא מן הרין להיות כדון ז"ל דזה סברת הבעיין אבל

שנתן ופרע עד עתה שהוא רכית קטטה סינאה כדיומן
גא יורכו חוריו את הדרך כעלה בה ושכנתה :

תשובה

תנן בפרק פרכית דף ס"ד ע"כ המלוה את
חבירו לא יודר בחצרו חנם ולא ישכור מחנו
בפחות הפני שהוא רב ואלו חמירין עלה כש"ס אמר רב יוסף בר
מימימי אחר רב נחמן אפי' שאלמו הדר בחצר חבירו שלא
מדעתו אינו צריך להעלות לו שכר הלוח ודר בחצרו צריך
להעלות לו שכר ופרין מא קמ"ל תניא וכו' אי מתני' הוה
אחינא ה"ה בחצר דקיימא לאברא ונברא רבכי' למיגר אבל
חצר דלא קיימא לאברא ונברא רחא עביד למיגר אימא : לה
קמ"ל ופרע דמי' ז"ל על מאי דקאמר רב נחמן אינו צריך
לעלות לו שכר ואוקימנא בחצר דלא קיימא לאברא אבל האי
נברא שדר בה עביד למיגר בית לדידתו דהוה ליה זה נהנה
וזה אינו חסר ע"כ ואיכא למירק לפי זה מכליה לש"ס למימר
דקמ"ל רב נחמן אפי' בחצר דלא קיימא לאברא ונברא רחא
עביד למיגר דאימא דמאי דשאריו כדר בחצר חבירו שלא
מדעתו ריבא דלויא הלוחה הוא מאי דקאמר רב נחמן כהי"כ
דהלוחה דרצ"ב דלאו מידי חסדיה לגוף פון דהוי חצר דלא
קיימא לאברא עם כל זה פון דנברא רבכי' למיגר הוה
ההלוחה הרי נהנה בשכר הלוחתו : והרכ מה"ז תימן דכיון
דק"ל אין הרבית בלא נשך וחזוין ליה לרב נחמן דאסר אפילו
תרכית בלא נשך דהיינו נברא דעביד למיגר אפי' דהוי חצר
דלא קיימא לאברא מוכח דטעמא הוי חסוד דמחוי כרכית
דלאו כולי עלמא ידעי דהוי חצר דלא קיימא לאברא ורצ"ב
מינה שמעינן כדראי דס"ל לרב נחמן דה"כ אפי' נברא רחא
עביד למיגר מקאי טעמא נופיה :

ורענ"ד תו יש לומר מאי דקאמר או מתני' הוה
אחינא ה"ה בחצר דקיימא לאברא ונברא
דעביד למיגר מכל"ס לש"ס לומר דלא הוה מוקמינן מתני' אלא
בחצר דקיימא לאברא ונברא דעביד למיגר ולוה יש לומר דאי
מתני' מיירי אפי' בחצר דלא קיימא לאברא ונברא רבכי'
למיגר א"כ מוכח דרב נחמן לא אצטרך לאשמעינן אלא
בחצר דלא קיימא לאברא ונברא רחא עביד למיגר וא"כ הוה
אחינא תלי ליה לדיניה כהדין דר דאמרו הדר בחצר חבירו שלא
מדעתו דה"ס אוקימנן לה בבבא דעביד למיגר וה"לל סתמא
אמר רב נחמן הלוח ודר בחצרו צריך להעלות לו שכר והוה
שמעינן דהיידי בכל בוא אפי' בחצר דלא קיימא לאברא
ונברא רחא עביד למיגר מוכח קושית מאי קמ"ל אלא גרמי
דרב נחמן אתא לאשמעי' איסורא כמי בנברא רבכי' למיגר
דלא השתמיצא מתקני' דמתני' הוה אחינא דזקא קיימא לאבר'
ועביד למיגר וטעמא דרב נחמן נופיה הוה דת"כ הכי דייקא
וקתני ריבא ולא ישכיר מחנו בפחות מפני שהוא רכית ואי
מתני' מיירי בחצר דלא קיימא לאבר' מי שייך למימר לא ישכור
מחנו בפחות כיון דלא קיימא לאברא לא טעברא מתלא כלל
דנות' לפחות כיון שכלל הוה רחא לגבי דבעל הסדר ג"תו
מדקרי ליה בבית וק"ל אין רכית בלא נשך וכו' דהוי חצר דלא
קיימא לאברא לא קמ"ל ליה רכית אלא אסורא ככלמא דרומח
לומר דרישא בחד בוא נופיא בחד בוא לא ודאי דמתני' הוה
מיירי בחצר דקיימא לאברא ונברא רבכי' למיגר ולאשמעינ'
הא חלת' א"הא רב נחמן ותלייה לדיניה כהיא דאעפי' שאמרו
וכו' למימרא דבחצר דלא קיימא לאברא ונברא רבכי' למיגר
אינטידיך לאשמעינן אסורא רחא שמעינן ליה מתני' ולמה
שרקדמו בתפילה מכל"ס לש"ס דרב נחמן סכיבא ליה לאסור
אפי' בחצר דלא קיימא לאברא ונברא רחא עביד למיגר ויש
לומר דהקשה הוה ס"ל דמתני' מיירי אפי' בחצר דלא קיימא
לאברא ונברא רבכי' למיגר והיינו נקי דרב נחמן ואהא

תו חיובא ליה למעב"ת שכתב ואת"ל דשרי להשתכר
וכו' אי שרי לטעום ואייתי בדייה מ"ס מין ז"ל ב"ר סי'
מ"כ ס"ב כענין טעומת הככר וכו' ולדידי אי משאל לא אוריח
דטא"ה דקולן בהמה כחיייה בחוקת איסור עומדת נשחטה
הותרה עד שיודע לך בהמה נטרפה וא"כ כל זמן דלא נתברר
לנו דטרפיה היא בחוקת כשרות עומדת ולהכי שרינן ליה
לטעום : וכן מוכח מרכי ה"ס ד"ר יצמי ותו אי מעב"ת
מיירי על ס"י של עצה לא רחא כלל דהתם ליפא איסור הנאה
כטרופיה משא"כ הכא כס"י דאיסור הנאה הוא איכא למימר
דאפי' טעומה כל דהו הויא הכאס : ואי מעב"ת מיירי כס"י
של ושמעיה כמורשתוכן הרבכוו דתלי איסור מפני שמעילני'
עליו ואיכהו בעלי עלילות כללו הכי שרי בכל בונא :

ג מ"ס מעב"ת דאפשר דלא חסר הרובש טעום ופולט
אלא היכא דליכא אונס וכו' אחר המחילה לא ידעתי
מאי אונס איכא כיון דהכי למעבד כיון כשר ומאי איכפת להו
אם יעשה כיון כשר : ואי מטעם סינאס הוה כולל ויהי' משל
ישראל : גם של ושמעיהלם כולל ויעשה מחנו : וכל שכן
דאעיקרא דריפא בזה אינו נקרא אונס : וברואי שלא יכריחו
אותו כיון דאמר ליה מלתא בטעמא ושול מהס יותר בשכר
הרפואה ואם שאלת מעב"ת הוה על כס"י של ושמעיהל פמוכן
גורביו וכמ"ל מלתא דפשי' דשרי וכרכיבא :

ג מ"ס מעב"ת בהשוכתו הדמתה שדרכי התוס' ז"ל
נראה דמסכימן להתייר לולף הכית כס"י וכו' יש הפרש
דחתם הוי שלא כדרך ההלכות ואפשר דככה"ג סמכו על דברי
הגאונים ז"ל לתירי מיהא ככה"ג משא"כ בהנאה נמורה פשיט'
דאיסור וכמו שכתבו אייכה נופייהו בהמה דוכתי : וכ"ס
גראמי דכרי התוס' ז"ל ד"ה אכיו ובעניתי לא הכנתי כד
הדכריהו ז"ל : וזה הכלל ד"לפי קונד דעתי החמעט הוה אם
גראו דכרי לפני מעב"ת אהיה צניק עמו ואם אין כככללא
דעתי' וזו ישראל וכלנו מוטבא ויהו חתוריה ככללות
כה דכרי העבד הנרצע לכל יודעי דת ודין ומשתמוה מול
באם תפילתן וארכובתיה רח לרא קשן :

הענין דוד חסאן ז"ל

ב שאלה ראובן מנח לשמעון בית באלף ושמונה
מאות דינרים וכתבו שטר כדון ובהלכה
ואופן הפרעון כתוב כבטר שגיה באופן זה ז"ל אלף דינרים
שגיה חייב ראובן לשמעון ושמונה מאות דינרים שהם השלום
עדין הכית הנו הקנה אותם ראובן לשמעון בתורה מתנה
גמורה והחליט שרי' וקיימ' לנדר דלא למימדר בחייב ששמעון
הנו' והיה גמורה ונתחייב כורר ומתחייב בתורת חיוב ושעכור
לת' ולפרוע לראובן הנו' לעולמי עד דינרים ארבעים בכל
שנה ושנה למחית ראובן או למי שירצה לראובן כל זמן שלא יבא
שום מערער על הכית הנו' ומתחייב שמעון חיוב גמור לעול'
ועד כל ימות העולם לתת ולפרוע בכל שנה ושנה מ' דינרים
הנו' לראובן הנו' כלי ערפור ותקפסון כלל ועיקר : יען וכיוצא
בחיוב זה אחר לראובן הנו' מתנה זה לשמעון ולא מחלעני זה
ולא באופן אחר בה התמו דינרים שהם באולי שמעון או ירשו
אזי וירשה ראובן או באי כוחו להחזיק לכל הבית הנו' עד
גכות' משכירות הבית הארבעים דינרים הנו' וגם הוצאות
ראובן או באי כוחו שיעשה ככ"ר יפרעו משכירות הבית הנו'
וזן עתה עכרו קצת סניס ומדי שנה כסנה פרע הראובן
הארבע דינרים וזן עתה רוח טורה לנבשה את שמעון וטובען
שהושט באיסור רכית דחמיר' כולי האי דיראת' סתיו וכפרט
בשטר הנו' כתיב בפרוש שהתנה היתק על תנאי בפירוט
וזן פתה דוצב להחזיר המתנה שמונה מאות' הנו' ככיו

פריך מאי קמ"ל חתני' היא זמני' אי מתני' הוא אמיתא וכו' כלומר לא כמו שעלה בדעתך דמתני' מיירי בחצר דלא קיימא לאגרא ובבבא דעבד למינר :

והנה מפאך למד מזהר"מ ז"ל ומכאן המדרכי בפ' א"ז דשאלת על הכחור שהלוח נ"ך מעות ואתה מתן לו הוצאה והוא חוזר עם בנך אם מתחילה היה התנאי כך כינויכם אעפ"י שהוצאה היתה נותן שהיה חוזר עם בנך וכו' אסור ומי' בנך הכ"ז א"י קע"ז כלומר אעפ"י שאפי' לא היה תלוה לו מעות ה"א נותן לו הוצאה בסביל שחוזר עם בנך אפי' מאחר שהתנו שיתן לו המעות ויחזור עם בנך והוא יתן לו הוצאה אסור וכונ' בפה' דרית' שהשיב הר"ב ז"ל עכ"ל וקסמו על השלחן הטחור להם ס' ז"ל ומור"ם ז"ל בהנהגה הביאו סמוך קמ"ו ס"ג ובתב דהוה ת"ס כל הלויני' ודור בחצרי דאסור אפי'ו בחצר דלא קיימא לאגרא וכו' וכדלוי דכונתו ז"ל דמיה לדרמותו לחצר דלא קיימא לאגרא ובבבא דלא עבד לחצר דאע"ג דהו' אינו גבהה ווה אינו חסר אפי' אסור ולדעת הרמב"ם ז"ל כפ"ו הוי רבית קצוקה ולדעת רוב הפוסקים ז"ל הוה אבא רבית אפי' אי הוי גביר דעבד למינר מאחר דהוי חצר דלא קיימא לאגרא וכמו שכתב הר"ב המגיד בס"ס המכ"ן וקראי' א"ל דאי בעי לדרמותו לחצר דלא קיימא לאגרא ובבבא דעבד למינר קשה דשאני התם דהגם דבעל החצר אינו חסר כלום עם כל זה הדר כה הרי נהנה מש"כ בנדרון מוהר"ם ז"ל דבעל הבית אינו חסר כלום דבלאו הכי בסביל החזוקה עם בנך היה נותן לו הוצאה וגם התלמ' אינו מרויח פלוס כיון שטורח ללמוד לבנו ושכר טורחו הוא נוטל אלף ודאי כונתו לדרמותו לחצר דלא קיימא לאגרא ובבבא דלא עבד למינר אלף דיעס כל זה קשה דשאני ההיא רביון דסוף סוף הרי דר בחצר חסר אף ע"ג ראינו נהנה האחר דהוא גביר דלא עבד למינר עם כל זה וחזוי ברבית מאחר שהתנה עמו הלויני' ודור בחצרי חסר אמנם בנדרון מוהר"ם שמה שנהנה הוא שכר טורחו ובלאו הכי היה רבית לתת לו בסביל ללמוד כגו מנ"ל לאסור וכן מ"ש הטור ס' ק"ם דמותר למלוה והטות מהלוח ודעונו כדעת שהיה מהני אותו בלאו הכי ומשמע דהיה בלא התנה כשעת הלואה הא התנה אסור אפי' שבלאו הכי היה מהנה אותו וכו' שאני התם דהוי נהנה בלא שום טורח מש"כ הכ"ז ויש להביא דאיה הפך מדרכי הפוסקים ראשונים ז"ל דמסקינן בותיהו דמשכנתא בכתיבתא טרי אפי' נבי בית דשכיח תמיד הריוח ולא דוקא כדס דמסקינן איה לא עניא פירות לאקווי דעת רש"י והרמב"ם ז"ל דמפלגני בין בית לכהס והדברים ק"ו ומה התם דעכ"פ הרי נהנה הסוכר שלוקח הבית פחות מהשווי וקא שרו הני דכונתא כ"ס קו' בנדרון מוהר"ם ז"ל דלא קא מתהני כלום אלא אבא טריחא ומה שהתנה עמו ללמד את בנו ולתת לו הוצאה הייא לה טובת הבאה שלא לקח לבנו תלמד אחר וק"ל טובת הבאה אינה מונון וכן ק"ל בני כהן שהלוח לישראל ועושת על מנת לתת לו תרומות ומעשרות דלמאי ק"ל טובת הבאה אינה מתון און מונונין מתון וכמו שכתב הר"ש ז"ל בפירקין ואע"ג דהתם השמע דלכתת' אינו רשאי לעשו'כן הני מילי התם דרוף כל סוף לא קא טרח כלום ומחוי כרבית מש"כ הכ"ז אפי' וסרמב"ם ז"ל דאסרי במשכנתא ככתיבתא היינו דוקא משום דהא קא מתהני שלוקח הבית כזול ונכח' בסביל מעותיו מרויח מש"כ הכ"ז דהוי שכר ללמוד עם בנך וכו' אי ככתב מוהר"ב ז"ל וז"ל אריא דנקט מתני' לא ישכר מחנו כפחות לישמועין ריביתא אפי' לשכר מחנו בשווי דהא לדעת הפוסקים ז"ל דמ"ל דאפי' בהלויני' ודור בחצרי דהוי הנאה אם הוא בחצר דלא קיימא לאגרא הוי אבא רבית מוכרח לומר דמתני' דאוקומא כ"ס אפי' בחצר דלא קיימא לאגרא ובב"ב דלא עבד למינר דאסור היינו דהוי אבא רבית

וא"כ לישמועין מתני' אפי' שכר מחנו בשווי כיון דהוי תצאק ואף לפי פ"י כ' של התוס' ז"ל דמתני' לעולם לא מיירי ל"א בחצר דקיימא לאגרא וכו' אלא דרב נחמן מירס דין אחר אפי' בחצר דלא קיימא לאגרא וכו' והוקשה לו הרא"ש ז"ל לשיטתו דהוי דאפי' בהלויני' ודור בחצרי חסר בחצר דלא קיימא לאגרא וכו' לא הוי אלא אבא רבית ואין מונונין מחנו ובהלוח ודור בחצרו אפי' לזאת ידו נקום אינו מייב משום דאפי' אבא רבית לא הוי אלא דמחוי כרבית וא"כ הוי קמ"ל כרב נחמן וכלו שאנא קמא דאפי' אהלונו וכו' בהלויני' פריך להעלות לו שכר ותיירן ז"ל דהכי קאמר לכתחילה קבא לדור בחצרו פריך להעלות לו שכר אבל לעולם אם דר אינו פריך אפי' בהלויני' וא"כ לשיטתו ו לישמועין רב נחמן מירס' טפי בהלויני' ודור בחצרי דלכתת' לא חגי עבד אפי' שהתנה לתת לו שכרו משום חסד דהוי העברות רבית ונכח' שמתני' ככתב"ס לדור בחצרי לכתחילה בחסר או כפחות וליכא למינר דלאשמועין דאפי' בהלוח ודור בחצרו נקט הכי דכנה לא אסור לכתחילה לא בחסר או כפחות אבל בשכרו משלם כולו האי ודאי דליכ' שום היצמח ולא מחוי כרבית כלל מכל מקום תיקשי הניחא דלישאנא קמא דרב נחמן דהלוהו וכו' הלויני' אלא לזשאנא פתרא דרב נחמן דדוקא הלויני' הוא לכתחילה לא חגי לדור בחסר או כפחות לפי פ"י הרא"ש ז"ל א"כ לישמועין דכונתא אפי' מתנה לשלם לו שכרו משלם אסור לפתחילה משום דמחוי כרבית וקנה הריב' ופרח גטתה אהרן חלק כ' פי ק"ח כגאל על ראובן נתן לבנו סך גביה חמש מאות במתנה גמורה אבא ארבע מאות קרקע וקנה לו הקרקע בקנין סודר הכל כדיון ואחר יניס או עשור בתמיים שמעון בן ראובן בחיוב גמור לתת לאביו ב' גשים גידיי שיה' כשנה ונשפא' אי אפרנין ראלו הכ' גשים כיון דהוי דבר קצוב שנתמיים הנין לתת לאביו מרי' שנה כשנה מיחוי כרבית קצובה כיון שקצן לתת לאביו מה שלא נתן לו מעולם בראה כי מה שנתן האב לבן הוא דרך הלואה ואעפ"י שכתב שנותן לו לשם מתנה אינו אלא להחיר אסור הרבית מאלו הכ' גשים שנתמיים הנין וכו' והביא דאיה אסור דמית' סוהר"ם ז"ל בתשובה סנו' הביאה המורכבי כפ' איוהו נכך ושאלת על הבחור שהלוח נ"ך מעות ואתה נותן לו הוצאה והוא חוזר עם בנך אם מתחילה היה התנאי כינוי' שילוח נ"ך היות ואתה נותן לו הוצאה והוא יחזור עם בנך אעפ"י שיתן נותן לו הוצאה בשכר שחוזר עם בנך מ"מ כיון שיהי' התנאי שילוח נ"ך מעות אסור כדאית' כפ' הרבית וכו' עד אפ' כך היה כשנתן הקרן במתנה גמורה שאם תרצה לזכרו הרשת בדרך כהאי גוונא מותר ע"כ הרי מוכר דב"ל שנתן לו הנותן הקרן במתנ' גמורה אין באן אסור רבית אפי' היה התנאי שילוח הנותן לתקבל מעות כיון שא"כ נתנו לו במתנה אעפ"י שנותן לו הוצאה הכי כמו בכ"ז כיון שנתן לו הקרן במתנה אין באן אסור רבית וכו' ויש לזקוק בדרכי הר"ב פירש מטה אהרן ז"ל דאמאי קא אתי עלה בדמיה והלא כל שכן הוא דאפי' מיציקרא היה התנאי בתורת הלואה ובתרי הכי חזר לתת לו בתורת מתנה ומחוי אערומוי ואינה מתנה גמורה כ"ס כ"ד דאפי' דר לאפובי מטרותא ונותר דשאני כיון מוהר"ם דאיכא דר לומר דבסביל ללמוד בכו אפי' ליה ומשום הכי לא מחוי באערומוי מש"כ בנדרון הר"ב ז"ל ואיכא דר אחר לזקוק ב"ס ל' כ"ס כדון הר"ב בתורת מתנה מיציקרא ולוה הדר השוה שכהס הוי מתנה ושדו ולוה גמר לה הרב בדדמי' ליתא דהרי בתר הכי קא פריך לה הרב ז"ל לנ"ך הוא מותיב לה והוא מפריק לה רביון דהוי מתנה לא שני ל' וליכא איסורא כלל אלא יש לומר דכונת הר"ב ז"ל משום דאיכא למדחי דשאני כיון מוהר"ם ז"ל דהשת' דמהדר ויחייב ליה בתור' מתנה סבר דמית

ההולאה שהיה נותן לו והקטף היא חתמה מהרה ואיכא להי' ראין לחתמה שייכות עם תפא' הראשון מאחר שקורס החתמה הוה יהיה לויה אזי כתיב איכא לחתמה כשכיל טובה שבתמיב כפר לתת לו הולאה כשכיל למוד כו' שנתפרעה לתת לו כו' ללמוד וכן הוה כפי לא דמי לכוון הרב ז"ל דקמתנה היתר קיום החיוב שבתמיב הכן כאשר כאל' בשאלה ומחוי כהעדרמה דלאו חתמה במורה אלא בשכר הענותם בתמיב הכן ואיכא נד' לנפק דכ"ש הוא נדון הרב ז"ל דמעולם לא היתה סם הולאה כלל ולזה דן להו כדדקמי' ובתרא הכי קא פריך דשאני נדון מוהר"ם דיש לתלות דבשכיל למוד כו' נותן לו ומשני רמב"ם דהוה חתמה וכו' ;

ולבאורה

נראה להביא ראיה לראשורה מהא דתנן בסוף פירק ארבעה כשך אומר אדם לחבירו נכס עמי ואכנס עמך עמוד עמי ופירוש עמך עמי ואכנס עמך כל ימי גריר א' כל ימי רביעה אחת ולא' ואחר לו מרוש עמי כגריר ואמי אחרוש עמך כרביעה ע"כ ופי' רש"י ז"ל אכל לא יאמר לו נכס עמי היום ואעדור עמך לזמן פלוני פעמים שזו קשה הוה ויש כאן אבר נטר ליה פשכר שמתקין לו על שכר פצולתו עד אחריו וזמן הוא מקבל עליו מלאכה שהיא קשה מוה' כל ימי גריר א' ולא דקדקו בדבר שמא ווס'א' יהא ארוך החבירו או קשה החבירו אלא חותר לומר לו עדור עמי היום על גריר ואעדור עמך כיום פ' של גריר ע"כ הרי דקנס דלא הוה דרך הולאה אלא דהוה כמתנה קוא דיהיב ליה לביעות עמו מלאכה עם כל זה כל דאופא לתמוס לשמא יעשה מלאכה קשה יותר אכריזן השם דנראה כאלו חתמה עמו שמתקין לו על הדיעון של אותה מלאכה ועשה עמו מלאכה אחרת ופירוש לו יותר והכא נמי דכוותה רב' דבשכיל שלוקח העמות מעט בכל שנה מתנה לטפוי ליה וקוה ליה אבר נטר דדוקא ידעינן דלא מוסיף ליה הוה שפיר דמי - א' ד' ראין זה ככוון דלא דמי כלל דהתם מאחר דקאמר ליה סתמ' נכס עמי וכו' והתם סתם הנכס נוטל שכרו לכסוף כדין פועל וא"כ לא שייך למימר התם דמתנה יהיב ליה דבשעת התנאי עדיין לא נכתמיב לו כלום ונ"ל אמרינן דרדאי כוונתו דצויה נכס עמי ולא טעול כשכירותך באותה שעה אלא תתקין עד זמן פ' ואעדור עמך שאפשר שתיהו מלאכה קשה ואפ"ה מקבל עליו כשכיל שמתקין לו על שכירותו דשכירותו נשארה עליו כחו מלוח וכדנשטה עמו מלכה יותר בבדה הרי פריע לו יותר מש"כ בכ"ד דהתם דמתכח' לה שלפי רוב השנים ארבעים לשנה תרבה נתינתו יותר מהשמונה מאות דיערים עם כל זה כיוון דלא דמי למלוח כלל ומתנה בעין קוא דיהיב ליה כתפא' שיתן לו מתנה אחרת באופן הנו' קמתא קמא אע"כ דהשכחה לה דמטפי ליה טפי לית לן בה ואדרבא אחינא דמכאן רואה לכ"ד דלא חסאו לזום ארוך וזום קצר הכס דפיר' לו יותר מהה שנתמיב וטעמא כיוון דמלאכה אחת היא נכס עמי ואכנס עמך אע"כ דפירוש לו יותר מהה שנתמיב כיוון דמלאכות שוות הן אחריו דמי לכותן לו מתנה על מנת ליתן לו מתנה אחרת ולזה אע"כ דמתכחה לה דהוה טפי מיכה עם כל זה לא חנכרא מלתא שכתבונו לטפוי ולתת לו ריוח כשכיל המתנה אבל אם המלאכות משוות שבתנה עמוד עמי ואמי הנכס עמך נראהם דהכי קאמר ליה ואמי עושה עמך יותר לתת לך יותר מהה שנתמיבתי' ותו דאמאי פירש רש"י ז"ל שאר המפרשים דטעמא הוה חסום דמוסיף לו על שהתקין לו על פירעון שכירותו והיינו טעמו שחייב לו כבוד המלאכה שעשה לו פירוטה אחת וכשנשטה עמו מלאכה שווה ששים הוה' יכתיב כשכיל המתנה פירעון ואמאי לימא דרעשמה הוה חסום דהו"ל כוונתו לו מתנה של פירוטה ארבעתא למתקב ליה לאחד זמן שכיב אלא ורדאי דקאמי נוכחא שרי' : אהנס מרן כפי ז"ל

הביא לנו מסה קרב בעל התרומות ז"ל דנמר לה תקיף שומד לומר לחבירו הלויני מנה חדש זה ואמי אלוני ב' הניס חדש אחר או פסני חדשים ע"כ : וליכא למימר דמאי דפרשתי ז"ל כפי הוא לאשמועינן דאפי' חשבינן לשכירותו כמלוח נכית עם כל זה אם המלאכה שוות דמה שפירע לו קוא דמה למק שבתמיב לו דשרי ומה"ה לא פירשה דהוה כחו חתמה על מנת למיכה ליה מתנה אחרת דמותר דהא מילתא דפשיטא היא ומחויפן יעלה על דעת לאסור דוק דמתמיב לו דינר כבוד שכירותו מה לו המתנה עמו לפירעון מעות או חתמה עמו לפיר' לו מלאכה שיק שיעור דינר כמותו דהיינו נכס עמי ואכנס עמך וכו' ובשלמא לספרת מוהר"ם ז"ל שכתב המרדכי ז"ל סוף פירק ארבעה כשך ומכאן מרן ז"ל הכו' שרפה ללמוד מכאן שמת' לומר לחבירו הלוה לו קאיתוס וזו כחדש זה על מנת שאני מלוה לך מאתיס כחדש אחר דלא שאני ליה כון דרך שכירות למלוח יעני סס' : איכא דקמי טעמא דרש"י דהוה כמו הך דיעא למוהר"ם ז"ל ומש"ה קמי טעמא דרש"י דהוה כמו מלוה נכית וכו' דס"ל דחאה נכיתה קוים קס אפי' שרי ולא אמרינן דהוה ליה מתנה להלות לו כחדש אחר כשכיל המתנה פירעונו שמוה"ה לו כחדש זה : אהנס למאן דחלק על מוהר"ם ז"ל כוה וס"ל דשאני היא דשכר פצולתו נתמיב לו ומה לו מתנה עמו לפירעון דינר שד' פצולתו או מתנה לפירעון פצולתו שרי דינר כמותה' וכו' יעיין שם ח"יב אמאי לא פירשה ז"ל למתמי' מטעם מתנה כהנותן מתנה לחבירו על מנת לתת לו מתנה אחרת לזמן אם משכחה לה שיהיה יותר מהה שנתן לו אסור ולא שרי אלא אם קס שוים אלא ורדאי כחו שבתמיבתי' אלא דיש לרחות ולומר דקוא גופה קמ"ל להך שכרא דדוקא לא שרינן אפי' ההולאות שוות אלא כשאז' דרך שבר פצולת' ולא דרך הולאה : אלא דיעיקר דינו של בר פלוגתיה רמז"ה ז"ל אינו מוכן שכ' דשאני קהיא דנכס עמי ואכנס עמך וכו' מה לי פירע' לו דינר של מלאכתו מה לי פירע' לו המלאכה במקומה דאם כאלו ליימן חף אינו נאמר דדוקא במלאכה עם המלאכה אבל אם הלוה לו מעות על מנת שכתה פלוני יעשה עמו מלאכה כהך דאסור דבשכר ההולאה והמתנת מעות קוא שבתרנה זה לעשות עמו במלאכה שמוכר לו פועל מוכן ואינו בריך לבקש פועל אחר קהי כשהנה כשאר ההולאה : וכו' תימא הכי נמי קא ליתא דרעשום בכל יום לחפך ולא אמרה אדם מעולם : וכנראה לי דרדאי לרדאי מוהר"ם ז"ל דשרי ללוות על מנת ללוות מרתמיא כפ' מי שמת דף קמ"ה ע"א ת"ר חתמה רבאים גאמרו שושבינות וכו' נכיתה בכ"ד דמתנה דמיא ואין בה משום רבית דלאו ארבעתא דקמי יאב ליה וכו' ופירש"י ז"ל חסמי שהיא כמלוח ולרעת כן קלוסו שיחור לו כעונת שמחה ופירש"י הולך אחר חביבות ומן שכתב לו קלוסו דלאו ארבעתא דרבית יהיב ליה שאם רבית פחות לו אלא מתוך שמא רבית הרבה כדזרון עכ"מ ;

ג דאיתוי

את השאלה זאת אשר נגזר עליה חסירי ריחומא קלא הוא וכו' דכי נקודאי אתא ואיית' בדייה פחה קלכתיא גברותא תלי תלין של הלכות אי בעית אימא גמרא ואי בעית אימא סבלא הן הן גופה הלכות : ואמי אכא אכי בא דקשמתתא כע"ז צולותא כימא ראיסתלא כך היא דרבה של תורה כל השואה הלכות : לא כן אכא עמוד שדרות הזמן קהלו עוליג'כרו ועלו על ראשי מתפלל לחס"כ הכרעו' והשכחו'ת חמס' להפקת' רעון השואל פתכוותי ומה' אשאלה עוד ואיניע לפון לאמיתה של תורה כה יעשה לי אלקים חיים אלקי מערכות : ואע"כ ואומר כי מה שטען ראובן להניח מנכחו של שמוען יותר מהשך שתהיה ירו וכו' אינה נכית לפטים ומשאה שאלה דרובה היא וממ' שוויא טענתו מתק' מעמי

נעמי חרף שזה הפך הש"ס וכל הפוסקי' ז"ל ראב"ק ריב"י אינית
 יוצאה בנשים וכד"ר אפי' תימא דהוי אב"ק רבית מאחר
 שכבר מחל לו תביעות טובא שהיה טורח בעדם ומחילה אינית
 צריכה קנין הרי זכה שמעון וכדו' ולא חזי לאפוקי מניה כלום
 וזה כדור וכמו שכתב הרב הפוסק ה' ונאמרו וכו' לפי
 הללע"ד וכמו שאבאר דבר"ד לא היו אפי' אב"ק רבית אלא
 דמחוי ברבית וכבר ידוע הפוסקים ז"ל הפרט שיש בין אב"ק
 רבית למחוי כרבית דאב"ק רבית אפי' דאיכה יוצאה כדיונים
 עם כל זה לצאת ידי שמים צריך להחזיר ומחוי כרבית אף
 לצאת ידי שמים אינו חייב להחזיר והוא דעת חז"ל ופסקו
 בשלמנו הטורור גבי הלואה ודר בחזרו בחצר דלא קיימא
 לאב"ק אפי' היו גבירא דעביד למינר אינו חייב לפקוע לו
 אפי' לצאת ידי שמים ונעמה קטום ולא הרייה ממונא
 כמ"ס חזקוני וכו' והרב בית חוש ז"ל ואלו באב"ק רבית פסק
 דלצאת ידי שמים חייב להחזיר וכו' רצעת חזקוני דמ"ד
 דאב"ק רבית חייב לצאת ידי שמים במחוי כרבית פטור אפי'
 מלצאת ודי שמים וכן כתב הטור כמ"ס קס"ג גבי אמר לו
 הלויני מנה ואמר ליה מנה אין לי לתן לך במנה חטום וחזר
 וחזרו לו בתשעים דבר זה אסור דמחוי כרבית שנותן לו
 תשעים והוא מחזיר לו מנה כר"א כשפורע לו לנסוף מעות
 דלא מחוי כרבית אבל מותן לו חטום טיה מנה מותר דאפי'
 כשפורע לו מעות דוקא שאמר לו תחילה הלויני מנה אבל
 אמר לו הלויני חטום וכו' וכתב הרמב"ם ז"ל אפי' שחכמים
 אהרו אם עבר ועשה כן מוציא מחמו מנה שאפי' אב"ק רבית
 אין כאן . והרמב"ן ז"ל כתב דאב"ק רבית הוא ואין מוציאין
 לא מלוה למלוה ולא ממונא למלוה ולזה הסכים א"א הרא"ש ז"ל
 הרי דלרעת הרמב"ם ז"ל והוא בפרק ה' מהלכות מלוה אפי'
 דאחר לו תחילה הלויני מנה ראסור אם כבר עשה כן שאמר
 לו מנה אין לי חטום במנה אני נותן לך חזרו ומכרו לו
 בתשעים אפי' שמוסר לעשות פן בלתימלה אם עשה חייב
 לפקוע לו מנה שלמים וכדו' דלא הוי אלא מחוי כרבית ומוציאין
 מן הלואה לתת לו למלוה מנה שלמים . וכתב הרב המחבר ז"ל
 כפ"ה שכן דעת הרשב"א ז"ל וכד"ר דלא נזכר שם הלואה
 כלל לא בתחילה ולא בסוף מורה הרמב"ן ז"ל והרא"ש דאזיל
 לשיתיה דמוציאין מיד הלואה וכו' שלא להוציא מיד המלוה
 שאחר שמחל לו טרחתו הרי קנה שמעון וכדו' אותו שבר
 טורחו ואינו יכול להוציא מחמו אם היה מחל לו מעות שהיה
 חייב לו וכ"ס וקו' נד"ר וכמו שאכתוב לקמן בס"ד ואפי'
 איבא דהרמב"ן ז"ל חלק על הרמב"ם ז"ל כמ"ס הטור התם סימן
 מאוס דמ"ל להרמב"ן ז"ל דלא מקיף מחוי כרבית אלא אב"ק
 רבית הוי אבל כד"ר דלענ"ד נראה שפשוט דהוי מחוי כרבית
 וכמו שאכתוב לקמן אפשר דמורה וכ"כ הרב שה"ב אות י"א
 ואפי' לסבירת הרובש דמ"ל לרעת הרמב"ן דהערמת רבית
 דינו כאב"ק רבית כד"ר לא שייך לומר הערמת רבית כלל
 שהרי לעולם לא עלה על דעת ראובן במה שהיה טורח במה
 שנים בעד שמעון וכדו' לשום השם רבית כלל הרי דכל אותם
 שנים שהיה טורח לא היה שם הלואה ביניהם כלל אלא שראובן
 נעשה שלוח שמעון וכדו' להחלו לו הסכמות וכו' והוא היה
 דעת ראובן שלכסוף יקבל שכרו כמו שגילה ועתו לכסוף
 ששאל שכרו . ותו דהא איבא חזקוני דלרעת הרמב"ן ז"ל
 אב"ק רבית אינו חייב אפי' לצאת ידי שמים כמו שכתב חזקוני
 הכו ז"ל סי' קס"א וע"ש :

ורענין

לפסויה מה שנאמר כידו בעד שכיחות מה
 שהיה טורח אותם שנים עמהם הא' וראי חזקוני
 שייח שהיה תלמוד ערוך כדיוני פרוק איזוהי נשך דף ס"ח ע"א
 אחר רב אשי הסתא דאחרת אבל טפי לא מפקינן מיניה אבל
 שיעור וזו"ל מני לא מהלוקינן ליה בלא וזו"ל מאלי טעמא פלוקי

בלא וזו"ל אפוקי מיניה הוא הוי אב"ק רבית ואב"ק רבית אינה
 יוצאה כדיונים עכ"ד רב אשי יצובה וכו' ופסקו הרב בעל
 הטורים ז"ל סי' קע"ב ומזקן קב"ה תבא פירוש דמ"ו שהכונה
 שנותנים לו כל חובו ואין מוכנין לו כלום מחובו ולזה הסכים
 הרשב"א והרב המחבר בפרק ז' מהלכות מלוה וכתב
 הרב המחבר שכן דעת שאר הפוסקים . וכתב על זה חזקוני . כדו'
 שדברי הרא"ש ז"ל ורבינו בעל הטורים מטיין כן . וכתב עוד חזקוני
 כדו' דאמאי דהטור לא כתב דינא דלא החשיבויס מטעמא
 לטעמא וכמו שכתבו הרמב"ם פרוק ז' וכתב דהרמב"ם ז"ל
 לטעמיה דמ"ד דכל פלוקי בלא וזו"ל אפוקי מיניה הוא והוי א"א
 אם יסתלקוהו בלא וזו"ל נמתי אבל אם חכמים לו כפי מה שיראו
 הדיונים אין זה קרוי אפוקי מיניה ולזה . לרעתו הוצרך לכתוב
 דלא מחשיבין מטעמא לטעמא אבל רבינו דמ"ד כפי"ר ר"ש דהזקן
 מוכנין לו כלום . תו לא אנטרדך ליה למיכתב דלא מחשיבין
 מטעמא לטעמא דהא אפי' כדו' שטרא גמוי לא מחשיבין . וכן
 כתב הרשב"א בתשובה הביאה הכ"ס סי' קס"ב . אמנם הטור
 ז"ל התם כפי"ר קס"ב כתב ז"ל אב"ק רבית אינה יוצאה כדיונים
 וכתב הראב"ד גבי דאינה יוצא כדיונים אם תפס לזה . משל
 מלוה לא מפקינן מיניה ולא"א הרא"ש ז"ל כתב אפי' אם תפס
 לזה משל מלוה מפקינן מיניה דאחר שנתנו לזה למלוה הרי
 הוא שלו . וכתב על זה חזקוני ז"ל כתב החזקוני יוסף
 שהרשב"א ז"ל ודק"ג מ"כ מלוקים על הראב"ד ז"ל וקב"ו ר"א
 לרביהם וכתב כמ"ס התרומות שאף הראב"ד ז"ל לא אהרע
 אלא במסתתא או כזכוריה דמן נפשיה כלומר שהוא תלמוד
 מנפשיה קא אביל העירות וכן זכוריה דממילא קא אביל . יותר
 אבל רבית מוקדמת או מאוחרת . דמדעיתך דלזה יסוד ליה אי
 תפס מפקינן מיניה . וכתב הרובש אלא קודו' לו לקראב"ה
 בסב"א זו טעמה אלא אם תפס לזה מפקינן מיניה . וקיימת
 כד"ר בלולא איתיקו ביה חדא שיהי דמורעתו ולמזנו מחל לו
 כל מה שטרח בעניה וכתב עליו שטר המחוב וכל כן
 גמיה קרוי טעמה ונתן לו כל מה שהיה עלוה לו במה שטרח
 בעדם . ועוד דלרעת הרב בעל ספר התרומות שכתב
 דהראב"ד ז"ל איני' ומורה ברבית מוקדמת או מאוחרת הכי
 גמיי כד"ר הוי רבית מוקדמת שקדי שבר טורחו של כמה
 שנים שטרח בעדם קדם זמן הרבה קודם שזקף עליו במלוה
 החוב וכמ"ס ב"ע שבעו שבעו החשבון ומה שנאמר וקפו עליו
 במלוה וכת' שטר על זה לתת כ"ו לשנה מבאן ולקבא הוא
 דהוה הדין וזו"ל במלוה גמיה והקבאה שבעה להם קיימה כמה
 שנים קודם ומזמן וקיימת המלוה ואוליך לא קבטו שום דבר אלא
 שמה שטרח כמה זמן קודם מחל להם ובההיא הקבא שמהל
 להם שטר טורחו האיכו' לו הזמן . לתת כ"ו לשנה והוא ליה
 כרבית מוקדמת ולקיימת המלוה וכו' אפי' הראב"ד ז"ל מורה
 דאף אם תפס מלוה מפקינן מיניה למלוה וכמ"ס דבמר"ד
 איבא דרתי דרבנן הרי דאיעקרא כיון דתיעקרא לא היה
 כאן הלואה אלא דרך חשא ומתן באו לידו מעיקרא לא הוי
 אלא דרבנן . ותו דהיה זמן קודם מחל להם ובההיא הקבא שמהל
 במשך למלוה שום הדין ומזמן שוקמם עליו מלמלה ולהבא כלל
 כל זמן ומשך ההלואה ויהי פשוט לכ"ע :

וגדרה

מזו איני' אמר שאפי' היה לו מלוה במורה
 עליו מוקדם שהלואה מעות לזמן מה ובאותו
 זמן היה טורח בעדם בכמה עינים שדרך בני אדם . לפרט
 לכל העושה להם זה שבר טורחו כיון שהיה עושה בלי שום
 תנאי לא הוי אלא אב"ק רבית . אפי' שיהי נהנה המלוה בזמן
 ההלואה ממש וזה גלמוד ממה שפסק חזקוני ז"ל סי' קס"ו ז"ל
 המלוה את שכרו לא יעשה מלאכה וכו' ולא ידור בחצרו מנה
 וכו' אפי' בחצר דלא קיימא לאב"ק . ונב"ד דלא עביד למינר
 ואם דר בה כבר אין צריך לתת לו אפי' לצאת ידי שמים וכו'
 (להרמב"ם)

ולתורמז"ם אפי' אם נבדל דלא עבד למיבד הוא אבק רבית וכו' והיגיע מור"ם ז"ל על זה וז"ל ובחצר דקיימא לאגרא היו אבק רבית לכ"פ ואם בן כבד"ר דלא היה שם הלואה כלל בכל זמן שהיו נהנים כמה שטורח אפי' אם הוא נבדל שהיה דרכו לישול שכר טורחו רהוא ליה כחצר דקיימא לאגרא ודרך בני אדם לפרוע טורח זה כיון שלא התנו שזה דבר מודים כולי עלמא דלא היו אפי' אבק רבית ואין צורך להחזיר אפי' בבא לצאת ידי שמים וזבס לא דמי לרבית מוקדמת דהוי אבק רבית דשנייא דא מינה להקל וק"ו כיון' כנו של ק"ו דלא דמי כלל כעובל דלנדל למחלוקתם של הרמב"ם ושאר הפוסקים ז"ל בהלואה ואחר זמן תבע את חובו ואמר לו הלוה דור כחצרי דלהרמב"ם הוא אבק רבית ושאר הפוסקים ז"ל היו רבית קצונה ועש הסבאו מרן ז"ל ש"ס רהתם היתה ההלכה במשך ההלואה וגם אמר לו בפירוש שידור בחצרו בשביל הרוחת הזמן של ההלואה משא"כ הפא דלא חכריו רבונא כלל ולא נהנה כלום בזמן ההלואה ובה בזה הרמזו לעבד"ר מחלוקת הראב"ד ז"ל והרז"ף הראב"ד ז"ל ש"ל דלא חכריו כל סלוקוי בלא זוויו אפוקי מיניה הוא ולאו דוהא בפסקהוהא ודכיני העל הטורים פסק פהרז"ף זצט ובה"ס ה"ע זצט ומרן ז"ל בשולחן הטור סי' רכ"ב ה"ב הביא שתי הסברות ולא הכריע שכה"ש אומרים דלא חכריו ליה ולא דמכריו ליה ובפי הכלל המפורסד בירמיהו מהוהו של הרב מה"ר א"ח סי' שזח וככללי הפוסקים כלל פ"ב והרב אליה רבא בה"ר הר"ב והרב ב"ד סי' פ"ב וקידו וכ"ד סי' ר"ה ובינה ורד"מ ח"ה כלל פס"ו א' והרמ"ך הלך ד' דק קב"ח דדעתו כש אומרים בתרא זלפי מה שכתבתי בוליו מודו והכא כיון שכל זמן שהיה טורח בעדס לא היתה שום הלואה בעולם וכשטיהרו המטבון שכתב לו שטר שאו התחילה קצת דררא דהלואה וגם לא הלואה היתה שלא באו לידו שלראובן בתורת הלואה וקודם שתתחיל הרי המטבון לא היה אפוקי מן המקום להשטר רבית כלל וכוה אין מנכין לכ"ע שנבדלו שם המעון פטור לגדרי וראובן חייב לפרוע לו עד סוף פירוטה אחרונה דאפי' לזאה ידי שמים אינו חייב ואינו אוור עוד בכבד"ר מודו כ"ע דמורה הראב"ד ז"ל דחשוב הפוקי לכ"ע וזה שהרי טעמא דהראב"ד שם באמר בס' התרומות חלק ב' דרוקא במשכנתא אחריו הכי דארעא היכא דקיימא תיקו אבל כזווי היכא דקיימי ליקו"ע"כ והכוונה דבמשכנתא היו המלוה מוחוק וכל עוד שלא פרע חובו הלוה בחושלם לא הפיק ארעא היד"ו"וי מנכין ליה הוי אפוקי מיניה אבל זוויו שהלוה לו מעות לעשות כמורה ופניא באופן דאית ביה אבק רבית אין המלוה מוחוק ומרובא הלוה מוחוק שבתן לו מעות להוציאם בסחורה להנאת שניהם לחלוק הרינו צוניקס דרפיש רש"י ז"ל בההיא דאין מקבלין צאן ברזל מוישראל ע"ש בס"י קע"ו ועל זה הוא שכתב הראב"ד ז"ל דככה"ג לא אמרינן סלוקוי בלא זוויו אפוקי מיניה הוא היתעטס שכתבתי אהנס פקד"ר שהמעות הנו"ס בידו ובאו לידו מתחילה בתורת פקדון מהסחורות שחבר לכא מאן דפליב כהא דפקדון כל היכא דאית ברשותא דמורה שהיו ראובן הוא שליח שמעון למכור בהבורות והלואה לו מעותיהם לשטה מרשים ולא היו אלא שומר עליהם או שומר חנם או שומר שכר שהרי אין לו רשות ראובן להוציאם בסחורות שהוא רונה כההיא דאין מקבלין צאן ברזל מוישראל לפי רש"י ומאן הדגלים לקרא לנר"ד שם הלואה כלל הא ודאי בורכא וזא ולמד ת"ס הרמב"ם ז"ל הביאו רבינו בעל הטורים סי' קס"ט מיראליסאמר לחכירו טול מעות הללו ותלוה אותם לגוי רבית אה אחריות המעות על השליח וכו' כלומר אפי' באוהים בהלכה והבאה אסור לחלוה ליקח רבית מיד השליח ע"ש רבינו דנתייב אפי' באונסין הוה ליה מלוה גבי' ואם אין

אחריות עליו הלא בשאר שלוחים אם שומר חנם אם שומר שכר מותר וכו' ע"כ ואם היה מסבון ועשאו שליח לחבל השכונו וכו' אפי' שקבל עליו הישראל אפי' אונסין של התקדון מותר דפקדון הוא דהוי כיון דלא מצי להוציאו בסחורה לעצמו אם הוא רונה ויפ' מתחייב באונסין הא קולמ התנה שומר חנם להיות כשאל ועש ודוק מינה ואוקי באתרין ופיין בהרן הכו ז"ל כוס דטעמא דכל שאינו מקבל עליו אחריות יותר מדין אין לו רשות להוציאם בכרזי ואפי' הוא שולחם והם מותרים אין לו רשות להוציאם ואין קראא שם מלוה עליהם משא"כ אם קבל יותר מדינו שכתחייב אפי' באונסין כשהיא הנאה יש לו רשות להוציאם והוה ליה ליה מחכירו ונטול ממנו רבית יע"ש באורך וא"כ פשוט דכ"ע מודו כבד"ר דסלוקוי בלא זוויו אפוקי הוא דכ"ש הוה טורח בעניניהם המעות היו בידו בתורת פקדון ולא היו אלא שומר עליהם וא"כ כבד"ר כ"ז שהיה טורח בעדס לא היו המעות בידו שלוקח מהסחורות אלא הפקדון וכל היכא דאיתיה ברשות שמעון ונכדו הוו ואפי' אז היו שומר שכר עליהם שיש לו איוו הנאה מ"מ כיון שאין לו רשות להוציאם לנכדו כמה שהוא רונה לא נתחייב באונסין ולא היו שם מלוה עליהם כלל וא"כ כל מה שהיה טובח באותו זמן לא שייך כלל אפי' דמי רבית כלל ואחר שטיהרו המטבון וכתבו עליו שכר לתת לכל שנה כ"ו שאז מחל להם תביעתו מאותו זמן והילך הוא דהוי הנשאר בידו מלוה גביו ואז תתחיל זמן ההלואה ואילך וליכא שום הנאה לשמעון ולנכדו כלל דהא לא טרח בשבילם עוד כלל אלא שהתביעה שהיתה לו עליהם מחל להם קודם שתתחיל זמן ההלואה נמצא שלא נהנו כלל במשך זמן ההלואה כלל וכו' אם היה לו לראובן ועל שמעון ונכדו חוב גמור ומחל להם דהוי מחילת חמון בעין בשביל הרוחת זמן שמרוחיהם לו מכאן ולהבא וגם שיאמר להם בפירוש בשביל הרוחת זמן שאני רונה שתרווחו לי ואן הוה קרינן ביה דמחוי ברבית מוקדמת דטעמא דהוה קרינן ביה דמחוי ברבית נוקדמת ולא רבית מוקדמת היינו טעמא דאין שם דררא דמחונא ברור כההיא דתכתבו הפוסקים היכי דמי רבית מאוחרת נתן דעתו להלות מחמו והיה שולח לו מעות ואומר לו בדי שתלויני לנר"ד או אפי' לא אמר לו כדי שתלויני לנר"ד עיין בטור ובדדון הנו"ד רבית מוקדמת או מאוחרת כ"ע מודו דלא מנכין ליה חמון דקרינן ביה פל סלוקוי בלא זוויו אפוקי מיניה הוא דהא המלוה הוי מוחוק שיש לו שטר חוב גמור על ראובן וכל עוד שלא פרעו לנכדו אינו קודע שטרו וכן כתבו האחרונים ז"ל וכל זה היינו צריכין לומר אם היה לראובן חוב מבורר על שמעון ומחל לו כדי להרווח הזמן אבל כבד"ר לעב"ד אין אנו צריכין לזה כלל דלא הוי אלא מחילת תביעה כדי שמכאן ולהלאה ילוה לו דהיינו הרוחת זמן על מה שהיה בידו ולא בריא דררא דמחונא ואפשר ששמעון היה מרווח לו זמן בלא זה כיון שלא היה לו מוכן לפרוע לו בבת אחת כדרך כל הסוחרים וגם ראובן בלא שירווח לו היה מחילת תביעתו ופסק מרן סי' ק"ס אבל ק"ס הנהה ממנו מותר בדבר שהיה עושה לו אפי' הלואה יע"ש וזה אפי' שההלכה היתה במשך זמן ההלואה וכל כאן כמחור והלא כמה פוסקים ז"ל ס"ל דאם מחל הלוה לחלוה הרבית שקבל ממנו דשפיר דמי יע"ש כמור סי' ק"ס ופסקו מרן ז"ל היתם ובכתב שפתי כהן ז"ל דאפי' ברבית דאורייתא יע"ש ואפי' לתאן דפליג הכ"מ היכא דהוי רבית קמא אפי' דרובאן אבל כבד"ר נלע"ד דמורה כ"ע וכמו שכתב הרב הפוסק הו"ו וקו דהכא לא חסריה ממוכא כלל כמה שטרח בפיניעי שמעון וה"ל זה כהנה וזה אינו מספיק ולא דמי לרבית כלל וגם לא דמי להלוה ודר כחצרו כחצר דלא קיימא לאגרא ונבדל דלא עבד למינר דהוי זה כהנה וזה אינו חסר ואביד לכתחילה דהתם הוה סוף היתה ההלואה ודמי

קדשי שאלות ותשובות דוד

הכא בהקדא דמי' קס"א דיהיב ליה בדיה מרזנו ועכשו רוצה לתפוס ותפס כעד אבך רבית שמתן לו מרזנו והרא"ש אף על גב דבהקדא דרר כחזרו ס"ל כרכינו אפרים ומנכין ליה כהא דמי' קס"א דיהיב מרעיתא ס"ל דמפקין מיניה :

ואם כן כנר"ד אי מדמינן ליה להקדא דמי' קס"א דיהיב ליה מרעיתא האבך רבית הכא נמי נימא דכיון דמחל לו מרעיתו הוה ליה כיהיב ליה מרעיתו וכמו שכתבתי לישב דברי הרב הפוסק הוה ואם ככניס אהמו ביה הדין כנ"ד פשוט וכדור דמפקין מיניה ער סוף פרוטה אחרונה מראובן וכרעת הרא"ש והראש"א והרב בעל התרומות וכ"ש לרעת הר"ף וכ"כ הרב"ש ז"ל ולרעת הרב בעל התרומות גם הראש"ד ז"ל מורה בזה ולא דבר לא בהשקפתא דמפקתא אכל מה שאכל המלוה ובפסק מרן ז"ל וזו מדמינן ליה להקדא דהלוה ודר בחזרו דקיימא לאבדא לרעת הדמכ"ן או אפי' בדלא קיימא לאבדא לרעת הרמב"ם דמפקתו דר בחזרו ולא יהיב ליה מרעיתו ועכשו רוצה לנכות לו מחובו דכוס קליני הר"ף וסייעתיה ורכיבו אפרים והרא"ש ז"ל ולענ"ד הוא דומה ממש לנ"ד דכרכיבית לעיל וא"כ הו"ל פלוגתא דרבנן ודכוותיה דעת מרן דבשולחן ערוך נראה דפטר כ"ש אומרים בתרא דמכני' ליה כרכיבית לעיל ומוזרי דין אפ' ראויה המוחזק יכול לו קול כרכיבו לעיל והרא"ש ז"ל דמנכין מראובן מחוב שיש לכדורו של שמעון עליו ולזה א"א דהא ליתא פלג חדא פת"ש לעיל דארכיבא נכדו של סתמון הוא המוחזק שסטרו חזק כדור שהיב לו ראובן אבל ראובן אין לו אלא טענה בעל פה ויתו דכבר האיר עיניו הרב משנה למלך פרק דביעי מהל' מלוה דלא מהני תפיסת היבא שהתפיסה עצמה במחלוקת שנויה דלהר"ף וסייעתיה דמפקין מיניה אין תפיסתו תפיסה ולא מצי' לחימר קיים לי ותי לנו גדול ודאוי לסמוך עליו ובפרט בהדידי דר' ב"ש וק"ו דלע"כ כדור דנ"ד לא היו אפי' אבך רבית כיון שלא היתה שם הלוואה כלל דכיון שהיה טורח בעדס לא היה ראובן אלא טלמא לתכופ סחורות ולא היה בזה שם הלוואה כלל ולא דררא דרבית כלל כל זמן שהיו נקנים ממנו כמה שהיה טורח בעדס וזה קול טפי מהלוה ודר בחזרו שהיה שם הלוואה סוף סוף ואפי' תלוי ודר בחזרו דלא קיימא לאבדא דפסק מרן ז"ל דאפי' לצאת ידי שמים איש חייב להחזיר לו כלל אע"פ דרבירא דעביד למימר ואפי' תאן דפליג וס"ל דהוי אבך רבית : ונ"ד שלא היה שם הלוואה כלל אויל ומורה הרא"ש לצאת ידי שמים אינו חייב כלל וא"כ נ"ד דלא היה שם הלוואה כלל כל אותו הזמן שהיה טורח ראובן : ועוד בה כי ראובן בזמן שהיה טורח לא היה מתכוין כלל לנשך דדר' דרבית דאפשר שהיה בזה לנשול שכר טורחו לפסוף כמו שצעה אח"כ ואפשר נמי דבשכיל הנאתו בסחורות שכר וקבל לטרוח בעדס בלי שאלת שכר טורחו כלל אלא שאחר כן חזר בו וגם שמעון וכדור לו כוונ' לנשום רבית ולא לנשום הלוואה ולא לית' לו שום דבר שכר טורחו כלל ובכסדרו החשבון ונכתי' שטר ממה שפטר חייב ראובן לכדורו של שמעון סך מה שאז היה שם שטר חייב הוי כמל' נכתי' לא היתה שם הנאה עוד לשמעון ואו כדור מראו' שלא היה שטר עוד בעדס וזה שטר חזק וזמן תחיל' שם הלוואה אם התבאר לומר שיהיה חייב מוטל על שמעון וכדור לפרוע לו דבר מה כבר מחל לו תביעתו ולא הוי אפי' מחוי כרכיבית ומורה גמור וגם לא הוי כרכיבית מוקדתי' דרבית מוקדמת היינו ברעתי' ללנות מחט והיה שולם לו דורין משא"כ הכא שלא היתה דעתם לעשות על דאזכוב שם הלוואה כלל ולא דעתיה דראובן כלל : וכ"ש לחאי' דפסק מרן ז"ל דרבית מוקדמת שולם לו כשתתן דעתו להלות ממנו ואומר לו כשכיל שתלוה לי ואפי' מי שיתעסק לומר דנ"ד הוי מחוי כרכיבית מוקדמת הרי כתב הרב גידולי תרומה דף ריו דר"ף לרבת

קצת לרבית לאוריתיה ואפ"ה עסק מרן ז"ל בשולחנו הטורח ראובן בדין להחזיר לו אפי' לצאת ידי שמים ואפי' הוי נכדא דעביד למימר ואפי' להרמב"ם ז"ל דסבר אבך רבית הוי ונר"ף להחזיר לו לצאת ידי שמים בכד' מורה הרמב"ם הרא"ש לצאת ידי שמים אינו נר"ף מטעם האומר כ"ש לאפקוי ליה מחובו : **והנה** החילוק שחלקתי לעיל לתרן דרכי הרא"ש כנראה אמת חזר עצמו מדבריו הרא"ש ז"ל שמכיל הטור שכ' דמיון דמתן לו הוי הוא שלו ומה שתפס הלוה עתה אם אין אנו מוציין מידו נמצא שאנו מוציין מהמלוה אבך רבית וצולוק זה כתבו מרן ז"ל בכ"ז עתה ס' קס"א על מה שכתב הטור קטש הראש"ד ז"ל דאבך רבית אע"פ דאיהיב יוצאת מהמלוה ללוה כדיונים אם תפס ליה לא מפקין מיניה כתב מרן ז"ל דכרי בעל התרומות שכ' דלא כתב הראש"ד ז"ל כן אלא גבי השקפתא או זכינו דמפקתא דמלוה קא אכיל אבל אבך רבית שנתנו מרעיתו ליה למלוה מורה הראש"ד ז"ל דאם אפי' תפס הלוה השל מלוה דמפקין מיניה זהו הפורש הילוק שכתבתי לעיל . ותו דאי לא תימא קמי לא מצינו דיינו ונר"ף ליתובי פסקי מרן ז"ל בשולחנו הטורח אהדרי שהרי כפי' קס"א ס"ג עסק אבך רבית אם תפס לוח השל מלוה מפקין מיניה ע"כ הוי דמקא בהלכות סכנות הרא"ש דפליג אהראש"ד ז"ל ולאו בפי' קס"א ס"ג כתב היבך דהוי אבך רבית י"ד אומרים שאפי' קא' פקדו הלוה למלוה עדין חובו והובע הלוה טענה לו מחובו שיפור השכירות לא תפכין ליה שיפור השכירות וזו סכרת הר"ף ז"ל ויש אומרים דמנכין ליה ע"כ והיא סכרת רכיבו אפרים ז"ל והרא"ש ז"ל ולכאורה קשה דכיון דפסק ס' קס"א דאפי' הפס לוח מפקין מיניה אף לא כתב כן הכא בהכ"ש דמפקין מיניה דלוה החוב במוטלם ולא מנכין כלום ובסכרת קיימא שהיא דעת הר"ף וכמה שחילקנו לעיל אתי שפיר ור"ד אבך אומר שהרב באר הלוה נתחלפו לו הסכרות כדון זה דקו ותשכח :

ומעתה יש לדקוק על הרב הפוסק הו שהביא לראיה לנ"ד שראובן שתופס מה ששאר כדור מחובו של כדור שמעון דמוציין מידו מרן ז"ל עסק מרן ז"ל ס' קס"א ס"ג דאבך אם תפס הלוה השל מלוה מפקין מיניה ולא דמי כלל דהתם עסקין שהלוה נתן לו כדור האבך רבית מרעיתו והוה ליה שו' לנכדו . ואח"כ תפס ממנו כמ"ש הרא"ש ז"ל להדיא ע"ש כטור ובכ"ז ז"ל אהמס כ"ד לא דמי אלא להלוה ודר בחזרו היבך דהוי אבך רבית שהלוה לא נתן לו מרעיתו שום דבר והכי נמי נ"ד ראובן לא נתן לו לכדורו של שמעון כלום מרעיתו אלא דארכי' היה צווח שיפרע לו שכירותו כמה שטרח וכדור שמעון לא רצה לפרוע לו דכיון שמעצמו של כדור שמעון הוא שנהנה שתפס שכר טורחו של ראובן הרי זה דומה ממש להלוה ודר בחזרו היבך דהוי אבך רבית . ושם ארכיבא כפי' מ"ש לעיל דעת מרן לפסוק כ"ש אומרים בתרא שהיא דעת רכינו אפרים ומנכין ליה שטר שכיבות הוצר מה שדר בה ויהי נמי מתכוין ליה שיפור שכר טורחו ממה שחייב לו כדורו של שמעון . ואפשר דס"ל להרב הפוסק הו דהמחילה שחלל ראובן כדורו של שמעון כל מה שטרח בעדס כמה שנים היה ליה כאלו נתן לו מרעיתו ומרזנו כאותה שעה מה שחייב כדורו של שמעון לתת לו שכר טורחו ולזה דיימה אותו להקדא דמי' קס"א ס"ג דליכא תאן דפליג דאף הראש"ד דפליג התם כמ"ש הטור כדור כתבנו דלרעת הרב בעל התרומות לא פליג הראש"ד בזה ולא דבר אלא בהשקפתא דכ"ש לרעת הר"ף ז"ל דאפי' בהקדא דהלוה ודר בחזרו דקיימ' לאבדא דמי' קס"ל דלא מצי הלוה לנכות מחובו שיש בידו דהוי ליה כאלפוקי מיניה דחייב לפרוע לו כל חובו במוטלם וההם שמעונו דר בחזרו ולא יהיב ליה האבך רבית מרעיתו כ"ש

לרעת התשובה דמ"ל אם תפס תלום דלא תפקינן מיניה וכתב
 בעל התירושות דלא אמרתי אלא במשכבה וזכרתי דמפסייה
 אפילו במזדמנת או מאומרת תפקינן מיניה וע"כ וכבר
 כתבנו דלא דמי כ"ד אפי' להלכות ודאי כמנ"כ שפסק חרן
 שאינו חייב ליתן אפי' לנזקת ידי שמים האם דלא קו ולא חרזי
 כרבינו . ועל זה כתב מוה"ר מינץ ז"ל בתשובה וקרא כה"כ
 ומ"ח סי' כ"ח רכל היכא דרזינו חייב ואפי' לנזקת ידי שמים
 אם תפס תלום תפקינן מיניה . וכתב הרב כהנא עולם סי'
 קס"א שמדברי הר"ן וכשיטת הרב כפ"ל ז"ל משמע כן דתלום
 זה כזה וזה אפי' התם שהיה תלום גמורה וגם נהנת
 קמלוג במשך ומן ההלואה . וכ"כ בפ"ד ראבי"א מן דברי התם
 מורה כ"ד וזה ברור והאריכות בזה אך למותר :

סמוך התשובה טוב הענין

ד הנה הדוף ז"ל כפ' המולץ פירש עם מאי דאמר רב
 אין כופין היינו לחלון :

(א"ה"כ עיין בפתיחת יוסף שהבין כפי' הדוף דאזישא קאי
 וצריך לראות במפרי הפו' אם הרגישו בזה כדברי
 הרב-משפטי שמואל ז"ל) וכתב על זה בספר משפטי שמואל
 סי' נ"ד דמזה מוכח דאפי' לנזקת חנות חליפה קודמת הכ"ח אי
 צ"ע לחלון אבל אי בעי ליקם מיכס וכו' והקמ"ס ז"ל פירק א'
 ה' יבום חלון חנות עשה חן המורה ליקם אף אשת חתן
 וכו' חנות חלון חנות עשה ליקם חנות יבום קודמת לחלון
 גם הרובם סי' הק"ט כתב הדוף והקמ"ס עסקו דקמות יבום
 קודמת וכן פסקו כל האחרונים ז"ל והוא הפסק הנכון וכס"מ
 ר"ש האריך להביא ראיות על זה וכו' וע"כ שפירש להוכיח
 לזאתו חנות יבום מדאוריית' ולא לדמותה חנות סכנת אבא
 שאלו : וכן כפי' ס"מ הרבה להביא ראיות על זה עד שכתב
 שכותבין אגרת מרד על היכמה ע"כ רוצה להתייבש וע"כ
 והדב"כ א"ה כפי' חלף קול הסכים לדבריהם וכן דעת השאלות
 והרובא ורש"כ ורבינו שמחה וכו' הרובא שכן פסקו רוב
 הגאונים וכן דעת הר"ן ז"ל והמרדכי הביא תשובת רביא על
 יבום וקנה אם מתייבמת וכו' ער וכו' לרין לפני רכותי
 שבטמיה ונרמיה ומגננה ומתיבמה וכו' ולא היה פונה פת
 ומתקנף ער ראיתי בתשובות הגאונים כופים שרוצה ליקם
 אפי' לשם נוי ולשם דבר אחר הרשות כדיו וקול כחורו ריבמה
 יבא עליה מכל הקום ויכמה דמסר' דילך במדרת דייטין לה
 כרתין המוררת וכו' וכתב המשטי שמואל סי' קנ"ו שכתב
 תשובה זו הוכחו כמפורסם מוה"ר"ם מפדואל סי' ז' דאין כופין
 לחלון אפי' לזכורו תם וסיעתו וכן קמחא תשובות שפ"ל
 אם כייפינן לחלון חמח חמס דכינן גרסום מוכח מכלל דמכרי
 דמנות יבום קודמת גם בתשובת הרובם סי' ר"ט כתב שיכא
 ור' שמואל והרא"ב ר' ובעלי התו' ורבינו מאור הלוי וכל חכמי
 פרוצניצה וקטלובא כלם הסכימו דמנות יבום קודם : ואפי'
 לר"ת ורש"י דמ"ל חנות חליפה קודמת אין כופין כלל לחלון
 ואפי' רוצה למדור ולהסמיד בתוכה אין כופין ואין כופין אלא
 דומיא דרבי דאמרין פסק המריר לענין גרסום : ואין לומר
 דכ"ן הוא היבא דאין לו אשה ובנים . דקא בתשובת מרן קבל
 ז"ל כהקול תשובה שהיה כקברת רבני אשכנז שהיה לו ליקם
 אשה ובנים ואפי' לא הכריעו לכופו לחלון אלא מפני שהיה
 עני ולא היה לו כמה לפרנס אפי' אשתו ובניה כמו שד"ה
 המעיין דאפי' בזה חלק עליהם הרד"כ ז"ל שאין להם לכופו
 יע"כ . והתם בסוף תשובת מרן ז"ל הביא בסוף התשובות
 תשובה לרד"ו להרב המופלא כהו"ה הרד"ה וזקח קארן ז"ל שהאריך
 להוכיח כמפורסם שחנות יבום קודמת בחלונות ברורות וכתב
 עם כפירוש שאפי' יש לו אשה ובנים הרברים אמרו יע"כ :

גם מהר"ו הלון שורש ק"כ כתב באותה על רבי' שמחה שהיה
 קמורדכי שפ"י היתה וקנה פתיבמה כתב עם ואע"כ שהיו
 להם כפ"י זכור' גם דרון מהרש"ם ז"ל שצירד שיריבזה כרני כסף
 או בהרמקו' היינו כפרון הרב שהיו עליו חתי שבויות ששכב
 לחלון וגם נשבע לאשתו שלא ישא אשה אחרת עליה : וגם
 שהיה חטפל בבנים ולא היה עשיר לפרנסם כדיוח כנראה
 בתשובת הרש"ם ז"ל ומתשובת מהר"א שזון שמכיא דבריו
 בתשובת נפות ורדים כלל ב' סי' כ"ח . ומ"ש הרובם סי' ש"ב
 שאם יש לו אשה כלם מוודו דמנות חליפה קודמת היינו ככ"ד
 במכורא עם כלשון השאלה דהיבם רוצה לחלון והיא רוצה
 להתייבם ועל זה כדעת השואל דכיון דהוא נתן לה אצבע בין
 שניה שרוצה לכופה לחלון הפך מה שהיא הדין שחז' יבום קודם
 שאין שמין מה שעליה דדמיה לגרושה . ועל זה השיב הרובם
 דאין כן כיון דיש לו אשה דמפני זה רוצה לחלון ולא ליקם
 כדא"ל ידע כפשיה דלא חזי למיקם כמסקיניהו ולזה שואל
 חליפה וכפ"ה ג' פשיטא דמנות חליפה קודמת דהתורה תלת
 בו אי כפי היבם או כפי חליץ רכ"כ כיון ששאל חליפה מהטע'
 הנו' פשיטא דכדאיהו תלוי לזה שפיר קאמר הרובם ז"ל ככ"ד
 דיש לו אשה וכו' כלומר ככ"ד דשואל חליפה מטיבס דיש לו אשה
 ושפיר ידע דלא חזי לויקם כמסקיניהו : וגם ידע דיע"כ
 מחלוקת בהך בתיא וזה שואל לחלון : אהנם להפך כשהוא
 רוצה ליקם אפי' יש לו אשה ובנים מנות יבום קודמת ופירט
 אם הוא עשיר וגם קרובים ליבמה הוא ואשתו ריבא למיחא
 לקטטה ולא לשום חששא : ונדולה מוז כתב מוה"ר זלמן ב' ח'
 ח' ז' על מי ששכב כותף באשה ובנים ושאל ליקם והיא
 אחרת וקבלה לו יבמה כהן לז' אשה ובנים ושאל ליקם והיא
 רוצה לחלון : ונכרח הדברים שכוונתו היתה לאכול מצותיו
 באשר הוזכר כל זה בשאלה והשיב הרב הכו' ז"ל דהאחר דהול'
 מנות יבום קודמת אין כופין אותו לחלון כשום אופן : דהא
 אפי' לנכ"ה מנות חליפה קודמת אין כופין אותו לחלון היבא
 דרוצה ליקם ולא תבעיא דאין כופין כפיה בהורה דזה לא חזי
 למעבד אפי' למ"ד מנות חליפה קודמת אלא אפי' להרמיקו
 על ידי גוי וכדא"ל לא עבדי' וסוף דבר דאפי' בהרחקה בעלת'
 לא עבדינן אלא להשיאו ענה ואי לא בעי שכימין ליה והביא
 דברי הסמ"ק ז"ל ע"כ דהיבא דיש לו אשה כייפינן וכו' אלא קיימא
 כותיה ושם באותה תשובה הביא דברי הרובם הנכונים לעיל
 וכ' ועוד ואפי' לפי דעת זו לא כייפינן כלל וע"כ . ועוד כ"ל
 דמוכרח דהרי מעצמו לפרוש דברי הרובם כאמור דאי לא
 תימא קמי אלא שאלה דמאן דסכר דמנות יבום קודמת' דקא'
 כאין לו אשה אבל יש לו אשה אויל ומורה להסוכים מנות
 חליפה קודמת א"כ לא פליגי הב' כיתות של הפוסקים ז"ל א'
 באין לו אשה אחרת הא ליתא שהרי כתב בס' התרומה אחי
 שב' סכרת רש"י ז"ל דמ"ל דכופין לו לחלון אם אין האשה רוצה
 להתייבם כדעתת אמלאל לדבריה וכו' וזלמן עליו בזה דאין
 שום כפיה אלא כדכ"ו שחן וכו' שזכרו בתש"ה וכו' שכוין
 להגוי : ולא חפשיא אם אין לו אשה ובנים ליבם דלא הייפי'
 ליה אלא אפי' יש לו אשה ליקם ככ"ד . ואחריהם כפ' קבא על'
 יבמתו ונושא אשה על אשתו כופין אותה להגוי : וגם
 בתקומתו גם מרס קרמופים שלא ליקם אשתו וכו' אפי' לא
 בייפינן ליה וכו' דאשה קמו' לו מן השמים הילכך לא כייפינן
 ליה וכ"כ שכימין ליה ליבם כמן דמנות חליפה קודמת ע"כ
 משמע להדיא דלמ"ד מנות יבום קודמת מניחין אותו ליקם
 דאפי' יש לו אשה והתם מיידי ספר התרומה להדיא כשהאשה
 רוצה לחלון דהא דכשהוא הוא דפליג על סכרת דש"י ז"ל ראלו
 שניהם רוצים ליקם הרי אף לדברי רש"י ז"ל לא כייפינן וכו'
 שהוכרע שם להדיא וזה ברור . וזה הפך דברי הרובם ז"ל א'
 ודאי כות' הרובם ז"ל כמון שכתבתי : ולענין דהם שאין אפי'
 כדאי :

לד' להכריע חמיכה דכל הי שזכר מצות יבום קודמת אפי' יש לו אשה ובנים הדברים הנזכרים והראיה לזה מהפרכי בפי אעפ"י עליה לשמאל דאחר אין כותבין אגרת מרד על היבמה ופריך ליה מהא דתנא דב"ר וחסדי כמה שמי התם ולכסוף תימן בלחץ למסנה ראשונה כאלו למסנה אחרונה ואם איתא דאיכא דיש לו אשה ובנים אפי' למסנה ראשונה דמצות יבום קודמת כגון זה מצות חליצה קודמת לכ"ע אחאי לא חסנו אי כפייה איתא הא וזל למסנה ראשונה דמצות יבום קודמת והא כפשוטו דיש לו אשה ובנים והא"ל תבע ליבם והיא רוצה לחלוק אין כותבין אגרת מרד משום דכיון דיש לו אשה ובנים לעולם מצות חליצה קודמת בין למסנה ראשונה בין למסנה אחרונה והא דקתני דכותבין אגרת מרד ר"ל הוא דלוקן לו אשה ובנים אלא ודאי דלמסנה ראשונה דמצות יבום קודמת וכל הפוסקים דפסקו מצות יבום קודמת אפי' יש לו אשה ובנים ואזנן דס' מצות חליצה קודמת אפי' אין לו אשה ובנים והרמב"ם ז"ל כתב בפ"ב מה' יבום וחליצה וז"ל ויבמה שתבעה היבם לחליצה והיא אומרת איני חולצת ואיני נוטלת כתובה וכו' אין שוקעין לה שהרי הבנו אומה לזה מן השמים רצה מיכס רצה חולץ וכוונתו בהבנה ולא עוד אלא וכו' שהרי היבם אומר לה כל זמן שאת זקוקה לי אין כותבין לי אשה אחרת ואפי' יהיה נשוי אפשר שישא אשה אחרת וכו' וכתב הרב המחבר ז"ל הבוכר רבינו רסוביא דפי' אעפ"י אפי' למאן דקל דמצות יבום קודמת כגון פ"א בשהוא תובע לחלוק נזקקין לו והואיל כוונתו קוטטא הוא אפי' למסנה רב"ה והרשות בידו אי רצה ליבם מיבם ואי רצה לחלוק חולץ וכו' ע"כ וכן כתבו ההרדכי ז"ל כלשון רבינו יש לדקדק בהאי דכתב רבינו אחר לה כל זמן שאת זקוקה לי וכו' ואחאי צריך לטענה זו תיפוק לי דמצו למי' לה גזיה חמ' רוצה לקיים בחליצה וכוונתו שכתב הרמב"ם ז"ל דאם לא רצה ליבם מצוה מן התורה לחלוק כת"ש פ"א הלכה ב' והאפשר לומר דאין ח"ו דאם אינה רוצה לא ליבם ולא לחלוק אין אנו צריכין לטעם הנז' בדברי הרמב"ם אבל כאן שרונה היא להתיבם והוא אינו רוצה אלא לחלוק חליצה טעם שאינו רוצה אותה אי מטעם מצוה מצוה אחרת ליה אי כותף למצוה עשה מצוה המוכחשת ליבם טוה הוא רצוני וכוון שאיך רוצה ליבם אי אין רצוני לחלוק ודעתה להכריחו אולי ירצה ליבמה שאומרת אני אשכ וכו' ולזה לא חזי לטעון אלא שאין בותיים לי אשה או אפי' יש לו אשה לומר אני רוצה אחרת וא"ל תקח אותה כבר אחרנו טוראי יש לו איזה טעם שאינו רוצה ליבמה ואפי' שרונה ליקח אשה אחרת על אשתו הוא רוצה לבקש אשה שתוכל להתקיים בביתו בלי מחלוק וקוטטה וזו בוודע ומכ"ש שאי אפשר לו ליבמה שלא תבא לרדי קטטה בתוך ביתו או רוצה אשה אחרת יפה ובעלת ממון וכוונתו וא"ל לדעת הרמב"ם ז"ל ה"ה"כ"ש איכא יהיה להפך שהוא רוצה ליבם והוא לחלוק דמצו להכריחה ליבם ונזקקו לו אפי' יש לו אשה אחרת דמצו טעין שרונה לקיים מצות יבום הקודמת למצות חליצה גם שיש לו אשה אחרת ואפי' נאמר דאינו מכוון לשם מצוה ולאחר שרונה ליקח אשה אחרת ואם לא היתה לו אשה אחרת לא בן שמי' הוא היה לוקח אשה אחרת על אשתו ונזקקין לו כטעמה ואתי ופסקא בכו"ש מהאיכא דרוצה לחלוק באומר וא"ל מחילא נפיק לן נמי דבריו הרמב"ם ז"ל היכא דרוצה ליבם והוא רוצה לחלוק אפי' היכא דיש לו אשה אחרת והוא מורדת :

ומעתה

מה שפירשנו בדברי הר"ב ז"ל הוא תחש אולי בטענת הרמב"ם ז"ל רסובין בפרק אף על פי דתבע לחלוק דנזקקין לו אף ע"כ דכאמרי למ"ד מצות חליצה קודמת לענין דינא חזי קאי אף למ"ד מצוה יבום קודמת מאחר דרוצה הוא לחלוק וזה הוא כונת הר"ב ז"ל

לאפוקי ממאן דמלוג דס' דהך דינא לא הוי אלא למאן דאמר מצות חליצה קודמת וכת"ש ה"ה ז"ל וכהנה לא סתרי אהדדי תשובת הר"ב על שאר תשובותיו דחשמע חסד ראפי' יש לו אשה מצות יבום קודמת אי חזי לספוקינהו עי"ש ודו"ק וכן דעת הר"ף ז"ל רסוביא דפרק אף עפ"י חזי קאי הך דינא אפי' למ"ד מצות יבום קודמת וחינו היכא דשואל לחלוק והיא רוצה ליבם או ליבאר עבדוהו כל ימיה או נמי חזין למימר דאיכא בין הרמב"ם להר"ב דלמח"ס היכא דתבע לחלוק נזקקין לו בין יש לו אשה בין אין לו אפי' למ"ד מצות יבום קודמת ולהר"ב אין נזקקין לו למ"ד מצות יבום קודמת אלא או איכא תרתי תבע לחלוק ויש לו אשה אבל אין לו אשה אין נזקקין לו אלא למ"ד מצות חליצה קודמת :

ומעתה

בדון השאלה שהיא היבם עשירי וחזי למיקם בספוק עשרה בתים אפי' יש לו אשה ובנים והוא רוצה ליבם לקיים מצות יבום להקים סם כישראל פאשר נראים הדברים שלא נתן עינו לא כפייה ולא בממונה דכה כדור שאם אינה רוצה להתייבם שיש לה רין מורדת וכל הפוסקים ז"ל טפסקו דמצות יבום קודמת אין גם אחר מהם שיחלוק בזה ובפרט דכיון דהסכימו כל הראשונים וכל האחרונים ז"ל וזל רס' ז"ל דאפי' למאן דאמר מצות חליצה קודמת לא כפייתו ליה כלל לחלוק ואפי' יש לו אשה ול"כ בשו"ט או דריו וכוונתו דלא עבדין אלא אפי' בהחמקה לא עבדין כמ"ש מהירובל סי' י"ח והוסף מהיר' ארדכו' ז"ל פתשובה סי' י"ב אפי' במילי יע"ש ועיין סם שהרבה להוכיח בפישור על כגון שאלתו שהיה ליבם אשה ובנים והוא רוצה ליבם וכתב דהרבר פשוט ככל הפוסקים דמצות יבום קודמת פשיטא דלדידיהו אפי' יש לו אשה ובנים מצות יבום קודמת וכו' :

ה הנה

בענין זה ראיתי פסק אחד מאחד מרבי די באתרא הרון שהצריך למעניתו והפעל דתייב המקבל המסכנתא לחזור כל מה שאכל ולהיות שלא נחמורז לי דכריו אחרתי אעלה על ספר זכרון בקיבור נחרץ ראשונה אומר שהראיה העיקרית שהיכא בסוף דכריו שמתן שתי ידיו עליה באומרן שהיא ראויה ברורה היא מהיכא עובדא דאיתא בפרק איוהו נכך היא איתא דאמרה ליה להוא ברבא זיל זבני לי ארעא מקריבאי אזל זבן לה א"ל אי הו ליה וזוי מהדרא לי א"ל את ונולא אחי וכו' כל את וכוונתו אחי לא ממכא דעתיה ולא במד ומקני ארעא דהרדא פרי' תמי כ"ק דמי והרדי אר"כ בא"ר דמי ולא הרדי אחר רבא בר רב הובא א"ר הו ולא הרדי וכו' אמר ליה אבני לרבא ששכנתא חזי התם טעמא משום דלא קנץ והכא נמי לא קנץ או"ד התם זכיוי הכא הלואה א"ל התם טעמא חזי משום דלא קנץ והאי נמי לא קנץ וכן אמר וכו' עבד רבינא עובדא ומאיכא ואפי' פירי דלא כרבא בר רב הובא ע"כ והרב הגוס' ה' דקדק מדקאמר אבני בשאלתו טעמא חזי משום דלא קנץ וכו' מוכח דאי קנץ לא קא חכעיא ליה דפשיטא ליה דהרדי פירי דהויה ליה ר"ק וינאחא בדעינים ולא קא חכעיא ליה אלא היכא דלא קנץ וא"כ כד"ר דקנץ לו השלשים פייסאם לרעת אבני פשיטא ליה דהויה ר"ק וינאחא בדעינים וכן רבא דהשיב לו טעמא משום דלא קנץ וכו' משום דאילו קנץ אולא ומורה דהויה ר"ק והרדי פירי נמי ורבינא דעבד עובדא ואפי' פירי באשכנתא הנם דלא קנץ ליה ס"ל הויה ר"ק וכו' שכן במסכתא דנדר הש"ס דהויה כהלואה פשו' דהויה ר"ק ודלא ל"אבני ורבא דסבירי במסכתא דהויה א"ר משום דלא קנץ לרעת רבינא הנם דלא קנץ הויה ר"ק ופסק הר"ף ז"ל כרבינא באשכנתא וכ"ש במסכתא אפי' דלא קנץ לרעת רבינא ולאבני ורבא היכא

איכא קרנן דבהא לא קמבעיא ליה לאכני וגם רבא נראה דפטי' ליה כדעת אבוי והארך. בזה יהו' וכתב דהנה דהרף מפרש הוה סובייא כולה דמיירי בלא כנייתא עבד' כיון דהו ר"ק מה יושיעבו הוה כנייתא לסלק ר"ק. ולע"ד לא ירעתי מאי רחיה מהתם כלל חדא דלדעת הרף זל דלא שרי משכנתא אלא משכנתא דסורא כמפורש בדבריו התם דס"ל דכל משנתא בכנייתא הוה אבך רבית כרב כהנא ורב פפי דלא אכלי בכנייתא ודלא כרבינא דס"ל בהשכנתא בלא כנייתא כדכונהו אין מוציאין מיד המלוה ומשום הכי הוכרח לפרש הא דרבינא רעביד עובדא באסמות' ואפ"י פירי דכ"ט כמשכנתא וכס"ד דאכני דמשכנתא חמירא הוכיני באסמכתא וכיון דהוה בלא כנייתא הוה לרעת רבינא ר"ק ופסק כוותיה בהא דכיון דכנייתא הוה אבך רבית בלא כנייתא הוה ר"ק. וכבר ידוע דרל הפוסקים זל חלוקיה עליו בזה ונהנה העולם דלא כוותיה וכמ"ס הרשב"א זל בכחה מקומות וה"כ נתקן יוסף זל התם כההוא עובדא דההיא הכנייתא להתייר ולהו דבריו כמ"ס דכיון דהו ר"ק אין מוציאין הכנייתא להתייר ולהו אכני אומר לו אדרכתא מתקום שכתב שרי לרבינא גופיה דס"ל כפי פ"י הרף זל דהוה ר"ק וכוותיה פסק הרף רבינא גופיה ס"ל דמשכנתא בכנייתא שרייא לגמרי ורבינא גופיה אכלי בכנייתא כמ"ס כל. זה הרף זל ופסק דלא כוותיה בהא דמשכנתא בכנייתא דשרייא טעמו זל לא הוה אלא תשובה דרב כהנא ורב פפא לא אכלי בכנייתא ואין רחיה כלל דבריו הרף זל. דלירין מצינן למפסק כרבינא לגמרי דאי"ג דמשכנתא בלא כנייתא הוה ר"ק בכנייתא שרייתא דקשה דרבינא ארבינא גופיה דהבא קאמר לרעת הרף זל דמשכנתא בלא כנייתא הוה ר"ק. ואיזה גופיה ס"ל דמשכנתא בלא כנייתא בדידהו אין מוציאין וא"כ ס"ל דהוה א"ר ווו לכאורה קושיא עצומה דמכח קושיא זו הוכרח ר"ק זל וע"כ בה"ס לומר דלאו קוטעם רבית אתי עליה רבינא אלא מוטעם מחילה בטעות וע"כ. אמנם לרעת הרף זל דמפרש להא דרבינא משום רבית קשה טובא:

ותירין

הרמב"ם זל כפשיטות כ"ס תלמחות ה' דהוה דרבינא דמשכנתא בלא כנייתא לא הוה אלא א"ר מיירי באתרא דלא חסלקי. וכיון דהוה באתרא דלא חסלקי דהוה חדא לטיבותא וחדא לרעותא דכלא כנייתא הוה א"ר וההוה דרבינא דהבא באתרא דחסלקי ובלא כנייתא תרתי לרעות ס"ל דהוה ר"ק. ובאתרא דלא חסלקי וכנייתא שרי לרעת רבינא דהוה תרתי לטיבותא אלא דהרף זל לא ס"ל כדכונהו בהא משום דהוה אימורא פליגי עליה. וכן מפורש בדבריו הר"ם זל כפסקין לרעת הרף זל וא"כ אף לפי הרף זל בדבריו רבינא דאפיק פירי באסמכתא וכ"ס דמשכנתא ה"מ בלא כנייתא אכלי בכנייתא ולא חסלקי שרי רבינא ואין קול כוותיה כמי בהא דשרי הבס דכלא כנייתא ולא חסלקי הוה ר"ק ולא קול כוותיה בהא דכל הפוס' ס"ל דמשכנתא בלא כנייתא לא הוה אלא א"ר עבד' בכנייתא באתרא דלא חסלקי דשרי רבינא מצינן למפסק כוותיה. אע"ג דהרף לא פסק כוותיה בפרט זה הרי כל הפוס' חלקו עליו רש"י ורבינו מנחם והרא"ש והרמב"ם וכל וכמ"ס לנמן בס"ד. וא"כ בדיון השאלה דהוה בכנייתא. ונ"כ הוה לא חסלקי שרי תנאי מפורש כיניהם דלא חסלקו שרי רבינא וכוותיה קול וכדעביד איהו גופיה. וכ"כ לרעת דש"י זל דס"ל דבאתרא דלא חסלקי אף בלא כנייתא שרי דס"ל דבחדא לטיבותא או בכנייתא אע"ג דחסלקי כיון שקנה חמנו כמה שנתן לו בכל שנה אפי' דבר מועט אפי' הוציא דרבה יותר אין באן רבית. ובאתרא דלא חסלקי אכלי אותו וזון הוה כמכר ואפי' בלא כנייתא שרי וע"כ דבריו זל התם. והנה דעת ר"ת והרא"ש ורבינו

מנחם זל וכן דעת הרמב"ם זל כפ"ו דהמזיל אסמכתא ממשכנתא דאסמכתא הוה. הלוואה גמורה כיון דאסמכתא דעתיה דמוכר שיחזיר לו הדמים כשיוצמו לו ויחזיר לו שדהו וינינו ביני אובל פירות הו"ל הלוואה ברבית קצונה לרעת רבינא הבס דלא קרנן עמו כפי דרוש כיון שדדעתו להחזיר לו מעותיו ואפי' כן דעת המוכר שיאכל הנה פירות הו"ל כאלו הלוואה בקצונה ולרעת רבא כ"ר הוה א"ר כיון דלא קרנן פפי' אמנם כמשכנתא כיון דהמשכנתא דעתיהוה על משכנתא קיילא טפי רחין עליה שם מלוה כלל ולוה התב הרמב"ם זל פ"ו דמוכר באסמכתא הוה ר"ק וכמשכנתא בלא כנייתא הוה א"ר ובכנייתא שרי וזה לרעתו זל בשרה. אמנם כדבר שפירשונו תרידוס בלא כנייתא הוה ר"ק ובכנייתא הוה א"ר וזה הוה במשכן חצר או בית וכיוצא וע"כ כל זה מפורש בדבריו התם בפ"ו. וכזה לא תקשה כלל דרבינא דיריה ארדיה לרעת רבינא לובא כמשכנתא כלל דין ר"ק אלא בלא כנייתא אפי' באתרא דחסלקי לא הוה אלא אבך רבית והיינו דבאתרא רבינא משכנתא בלא כנייתא כדיריהו אין מוציאין וככנייתא שרי ואיזה גופיה אכלי בכנייתא ומאי דעבר רבינא עובדא ואפי' מצינו דיוקא במוכר באסמכתא דכיון דהמכר אינו פחד כלל ומהצ"ו המעות הלוואה ומרעיתיה היה אובל פירות כל אבותאן הוה כ"כ. ולרעת זו הוה דעת כל הפוס' זל בהשגחתה דשרה ובכנייתא שרי לכולי עלמא. ולרעת הרף זל והרמב"ם זל דנר' דהוה בשיטתיה התם כ"ס תלמחות בהושגתא בכנייתא בין בשדה בין בחצר ובית הוה אבך רבית וא"כ אפי' לרעתם זל כ"ר לכאורה הוה א"ר ולא חסלקין. ולרעת הרמב"ם זל וכל הני דכוותא שרי לגמרי. וכ"כ דאיכא מאן דס"ל דאע"ג דהרף זל לא שרי אלא כמשכנתא דסורא כמפורש בדבריו בפ"ו אין עבד' יש מהמפרשים זל שכתבו דהרף זל לא קאי התם אלא על אתרא דחסלקי וצ"ו דהוה דמתב בכבי האי נווגא לא שרי אלא במשכ' דסורא. אכל באתרא דלא חסלקי ובכנייתא דהוה תרתי לטיבותא אפשר שמורה הרף זל דשרי ועיין בכנהי יוסף בפרק אין. ועיין להרב המובהק מהר"ר משה הכהן כ"ס כהנותן עולם זל דף כ"א פ"א וע"כ:

ומעתה

נכח לריון הרב הפוסק הוה דריין מההני סובייא ראיתין לעיל דאת ונולא דקאמר אכני משכנתא מאי התם טעמא מאי משום דלא קן ליה הכא כמי לא קן ליה וכו' השמע דהיכא דקן ליה לא קא מיכביעי ליה דוראי חסלקין פירי דאכל ונר' דהוה קן ליה השלים פייסאם וכו' וגם רבא נראה שכן סובר דקאמר ליה התם טעמא משום דלא קן ליה וכו' וכענין פלא מאי דרבי הוה זו דהתם מיירי באתרא דחסלקי כרפיהה הרמב"ם כל אותה סוביא לרעת הרף זל וגם בלא כנייתא כהיכי דלא תקשה דרבינא דיריה ארדיה דהוה ס"ל כמשכנתא בלא כנייתא דהוה א"ר ולא חסלקין. גם ס"ל לרבינא גופיה דמשכנתא בכנייתא שרי לגמרי ואיזה גופיה אכלי. ורבינא דחשיב ואפי' פירי היינו מוטום דהוה באתרא דחסלקי ובלא כנייתא ועלה קאי רבינא. אלא דלאכני ורבא ס"ל דדוקא היבא דקן ליה הוא דהוה ר"ק כיון דהוה אתרא דחסלקי ובלא כנייתא תרתי לרעותא. אמנם אי לא קן ליה הבס דהוה אתרא דחסלקי ובלא כנייתא לא הוה אלא א"ר. ודמי להלוה וד' במחנה דלא הוה אלא א"ר עינן דפ' אין דף ס"ב פ"ב וע"ו פליגי רבינא דאפיק פירי דס"ל דכיון דהוה אתרא דחסלקי וככל זמן שירצה כותן לו מעותיו ומסלקיו הוה המעות הלוואה גביה ואפי' הולוה גופיה דקאכלי פירי ידע כרפשיה דבהוה פחדא יתיב ככל שעה שיחזיר לו מעותיו. וגם לובא כנייתא ש"מ דרעת שניהם המלוה והלוה שיאכל הפירות בשטר מעותיו

הענותו שהיו כמלות אצל הלוי ולא ה"ל דהוי ר"ק כהכ"ט
מאסמכתא דהתם אף שהמוכר היה דעתו שכל זמן שהביא
לזמנותיו יחזיר לו כהיה דסמך על מה שאמר את וכו' ולא אחי
ולדעתו ליפא כפר כלל מכל חוקם לדעת הקונה סבר דהו
זביני ומאי דאכיל בתורת זביני כפי דעתו אכיל. וכל זה
לדעת הר"ף ז"ל דסבר דרבינא דעבדי עובדא ואסיק פירי
כ"ט במסכתא :

אכנס לדעת הרמב"ם ז"ל והתם ור"ת וכל הפוסקים
קיימו לשיטתם דלא אסיק רבינא אלא
באסמכתא לחוד אבל במסכתא סתם ואכיל פירי לא הו לא
א"ר תמוס דהוי בלא כנייתא דהא לא התנו כיניהם שום דבר
וגם הו באתרא דמסלקי :

ותו דכל זמן יכול לפרוע לו הענותו וליקח קרקעו כיון
שלא היה כיניהם שום תנאי אלא הלואה מועת וכתב
לו שתייה שדהו למשכון. ודמי להלווה ודר בחצרו. אמנם
אם היה קוצץ עמו בשעת הלואה על מנת שיאכל פירותיה כל
זמן שהיה כירו פשיטא לכולי עלמא כיון דהו באתרא
דמסלקי וגם בלא כנייתא הוי ר"ק. אבל לעולם היבא דהוי
באתרא דלא מסלקי וכ"כ כשהתנה כפי שאינו מסלקו ככ"ד
וגם דהוי בכנייתא פשיטא פשיטא דהגם רקנן דרשי
לגמרי :

ואם יאמר הרב הפוסק ה"ז עכ"ל כיון דידן חמיר טפי
שפירש הסכום השלשים פייסאם משא"כ התם
הקניצה היא הוא על מנת שיאכל פירותיה של אותה שדה
ואין ידוע שיעורם משא"כ ככ"ד. הא ודאי ליתא ואין לנו
לחלק שני חייבי רבית קצונה ויה צריכא רבא תלמוד ערוך
שיכריחונו לחלק בכך דכיון דהויא משהיא סובייא גופיה דאם
אמר לו בשעת הלואה על מנת שתאכל פירותיה הוי ר"ק
וברמשתע להדיא דרברי רש"י ז"ל התם שפירשנו ל"קן ליה
ז"ל לא קנן עמו ולאכול פירות לשם רבית אלא סתם והוא
יירד ועשה ואכל. דמשתע הוא אם אחר לו על מנת שתאכל
פירותיה הוי ר"ק אע"פ שלא פירש כמה שיעורי. וכפי דכריו
דסבר דהיבא דהוי ר"ק לא מהיבא לא כנייתא ולא שום דבר
לאפוקיה מר"ק תקשה לכל הפוסקים ז"ל דקצטו בדבריהם
דמסכתא דרשיא הוא דאמר ליה בשעת הלואה הלואה על
שדהו על מנת לאכול פירותיה כל זמן כך וכך שהתנו כיניהם
וכו' הא הו"ל ר"ק ומה יושעיהו או הו התרא דלא מסלקי או
כנייתא. והרי הטור ז"ל כתב בלשון הטור ז"ל עלו מעות
מחברו ומשכנו לו שדה לאכול פירותיה וכו' ומסיק על זה
ובכנייתא שרי וכו' וע"ז הרשב"א מכאן מן הבה ז"ל רש"י
סי' קע"ב דכל בכנייתא שרי אפי' באתרא דמסלקי ובת"י
שכתבו לעיל וכל בלא כנייתא אסור בכל דוכתיא אלא
דבאתרא דמסלקי הוי ר"ק ובאתרא דלא מסלקי הוי א"ר.

וכתב הרב המגיד בפ"ו מה' הלואה סוכר הרשב"א דכל
בכנייתא אפי' בית ואפי' בחקום שמסלקון חותר ועל פיו
כהנו היתר במקומותינו ע"כ הרי דהגם דהוי ר"ק על ידי
כנייתא שרי. ועל פיו זה אורא ליה הרואה שהביא ומהיבא
סובייא מעיקרא דהא"כ דאם קנן עסקי' פרינמי. אמנם
היינו דוקא בלא כנייתא ובאתרא דמסלקי דהיא סובייא
מיידי כהכי וכמ"ש תשם כל הנך דבוקא. אבל בכנייתא
לדעת הרשב"א ורש"י והה"מ ז"ל אפי' מסלקי שרי ותרתי
לטיבותא כנייתא ולא מסלקי לכתא מאן דפליגי דרשב"א
כ"ד שרי לכ"ע ולא כל חמיה לחלק בין קצונה לקצונה דלא
צריך הר"ף או הרמב"ם ז"ל שיאחרוהו. עור כתב שם מרן
הב"י ז"ל ולהרמב"ם ז"ל בין באתרא דמסלקי ובין באתרא
דלא מסלקי כשרה שאין פירותיו מזוין תדיר בכנייתא שרי
בלא כנייתא הוי אבך רבית. ודבר שפירותיו מזוין תדיר כגון

בית וכיוצא בו בלא כנייתא הוי ר"ק ובכנייתא הוי אבך רבית
עכ"ל הרי דאע"פ דהוי ר"ק כשהיא בלא כנייתא עכ"ל כשהיא
בכנייתא הוי אבך רבית. וכפי זה אפי' נרצה לתפוס
כדעת הרמב"ם ז"ל דמחלק בין בית לשרה ונרצה לתפוס
דבריו הרב הפוסק דכ"ד הוי תדיר ולא פסיק שהרי הגוי
שיש כירו השרה בלוינו הוא רחוב לתת ככל שנה השלשים
פייסאם. עכ"ל לא יוסוף תת כמו טפי ומסכתא רבית וחזר
לדעת הרמב"ם אע"פ דלא דמי כלל וכמ"ש לקמן כ"ד עכ"ל
אפי' יחזיקן ליה טענתיה הוי כמסכתא דחזר ובית לדעת
הרמב"ם ז"ל ואפי' דהוי בלא כנייתא ר"ק עכ"ל בכנייתא הוי
א"ר ולא תפקינן. אלא ראיין דבריו מחזיקין בזה כלל
וכמ"ש לקמן ככ"ד וכ"ש דהפוס' ז"ל ר"י ור"ת והרא"ש
והרשב"א והטור וכמה פוסקים ז"ל חלוקים עליו בזה דלא
שנא להו בית מחזר כלל :

ותו דאפי' לדעת הרמב"ם ז"ל רבית וחזר פירותיו מזוין
תדיר. ולא ס"ל כהפוס' ר"י ור"ת והרא"ש ז"ל רבית
כמי משתת לה גפילה או שפיה ולא ירוח כלום וגם יפסיד
הכנייתא שנתחייב ליתן. הני מילין בין הסתם אבל ככ"ד
שנתחייב בפירוש דכל מין אונס שיהיה בין אם לא יפרע לו
הגוי מליוה טעם שיהיה או יפרע לו פחות או יפלו הכתים
של הבן או ישרף הכל ולא יתנא ומי יקח השלשים פייסאם די
לנו זה החיוב דליהוי קרוב לכפר ולהפסד ואף אם ת"ל דאם
יפול או ישרף הכל חייבא דמיא על הגוי שכירו הלוינו לתקן
ולכבו' הכל כמו שיהי אפי' אם יתנא דין זה מפורש כפי דביה'
עכ"ל מי לא משתת לה שלא יפרע לו שנתים ויסלקהו מן
השדה דביניהם ומחייבן יקח השתי שנים שצברו ואפי' יתנאו
הבעלים הראשונים אדם אחר להשכירה לו או בלוינו או
בשכירות עכ"ל לוחק השלשים פי' מנאן ולהבא והשנים שלא
לקח אכרו והלכו להם שהרי מפורש יגדא תקנוטראטו שצאו
ביניהם שאין לו על הבעלים שום דבר כשזיל ה"ל לשנה כלל
והוא חייב בכל שנה בכל אותן שיהיה לתת פייסא אחת לשנה
של כנייתא. ותו אפי' שיהיה רמי החיוב על הגוי שכירו הלוינו
לתקנו כמו שיהיה מי לא משתת לה מת הוא וירעו או נשבר
ואין לו יכולת לתקן ומניחה וסולק לו :

נמצא על פי כל הסתוב הרי הוא בספק גמור אם
יקח ה"ל פי' או לא ודי לנו שיהיה לו ספק הפסד
אפי' שלא יהיה הפסד תדירי דמיא דכל מסכתא
דשרה לכולי עלמא כיון שאפשר שאינו שעה לא יעשה פירות.
והכא כמי דכוותא. והגם דאפשר דלא שכיחא כל כך. גם
הבית והחצר לא שכיח' שיפול או ישרף ואפי' הכי מהני לדעת
במה דבוקתא. ואפי' מאן דפליגי לא הוי אלא א"ר ואינה
יוצאה בדמיהם :

ומלבר כל האמור מה שכתב הרב הפוס' ה"י דקנן
עמו שכתב לו שיקח השלשים פייסאם מיד הגוי
אני אומר לצ"ד שאין זה קריא קנן עמו כלל והרי זה דומה
למי שמחשבין ביד חברו שדה לפירותיה בין יהיו בין לא יהיו
והכא ככ"ד פירות השרה הלזו כבר הם קצובי' עם הגוי בלוינו
והו"ל כאלו אחר לו שדה מחושבת בידך לפירותיה
שקצצתי עם הגוי ובין יתן לך או לא יתן או יתן מקצתם הכל
דמי ומקובל עליך מחמת כל תין הפסד והיוקן שיהיה ואתה
חייב לתת לי בכל שנה בתורת כנייתא בעד הפירות שתאכל
או מעט או הרבה או שום דבר פייסא אחת לשנה וא"כ לא
קנן עמו כלום א לא תראה חוקם הוא מה שקנן עם הגוי וכמה
קנן וקבל עליו שמה שיוכל לקבל אם מעט ואם הרבה או כלל
לא וכל תכלית כונתו כמה שאמר לו והזכיר סכום השלשים
לתכלית המכושא שאעפ"י שקנן עם הגוי בכך וכך עכ"ל אם
יארע שום אונס ולא אוכל ליקח או כלו או מקצתו. ג"כ
אתה

אתה ככנס במקומו כאשר נראה כפירוש מהקונטרס
 סוף דבר אינו רואה הפרש בין זה לנרון שלפנינו . ואררבה
 יש צדדין וצדי צדדין להקל יותר בזה משאר משכנות כיון דיש
 הגוי באמצע וירוע פניה קולות יש בספרי הפוס' זל כשיר
 הגוי באמצע שכתבו דלא אסרה תורה אלא רבית הבא מיד
 הלנה לחלונה וזה פשוט ככל ספרי הפוס' ראשונים ואחרונים
 וטרחה בהדי להעתיק דבריהם וז"ל מאין הרגלים לקרות כ"ר
 רבית קצוצה דאורייתא ועיין בתשו' מהר"ם הארזות סי' שצ"א
 בדין גוי שהביא משכון לראובן להלו' לו עליו ולא היה לראובן
 מעות והלך עם המשכון של גוי אלל חמעון ומשכנו אללו בשם
 הגוי רכב' ולאחר זמן ארך כשבאו לראו' מעו' פירא השמעון
 ונתן לו הקרן והרבית שקצץ עמו ואמר הגוי נתן לי המעות
 והעדי' מעדידים שפרע הקרן והרבית לראובן משלו קודם שבא
 הגוי לפדותו שאמר מוטב שארוח אני הרבית ולא שמעון ולא
 יהיו מעותי בטלים וכו' והשיב זל בה"ג מותר ואין בו איסור
 רבית וכו' ולא אסרה תורה אלא רבית הבא מיד הלנה לחלונה
 והו"ל בקונה משכון זה מיד שמעון וכו' ולא דמי דהא דאמר'
 כפ' איזוהו נשך ישראל שלוח מעות מן הגוי ברבית ובקש
 להחזירם לו ומצאו ישראל חברו ואמר לו תנס לי ואני אעלה לך
 כדרך שאתה מעלה לו דאסור דהתם שאני ישראל הראשון
 זכה באותם מעות וקנה אותם מיד הגוי לצורך עצמו ועכשיו
 הוא חלונה אותם לישראל הב' ומקבל ממנו רבית וה' ז"ש וז"ף
 ע"ג דבצוואת ובטלימות ישראל בעל השדה הגוי השוכר כותב
 השכירות לישראל השני אין זה כלום דהא קול דין שליחות
 לגוי וא"כ הגוי שנותן המעות של כל שנה לישראל לא היה
 שלוחו של בעל השדה לומר שלוחו של ארס פחותו והו"ל כאלו
 מקבלים מיד ישראל אלא דהו"ל לישראל הב' כאלו היה עצמו
 בעל השדה והגוי כותב השכירות לבעל השדה שקנה השירות
 הללו קנין גמור בכנייתא שנותן ככל שנה שקנה שדה זו
 לפירותיה שהוא השכירות מה שיכול ליקח והגוי ואפי' חליוה
 טבה אינו יכול להוציא מהגוי אלא פייסא אחת לשנה או שלא
 יוציא כלום אין לו על בעל השדה הראשון שום דבר כמו שבילה
 בתנאי תפוש שהתנו כיניהם בקונטרסו ואע"ג דאיכא פוס'
 דה"ל דיש שליחות לגוי לחומר' עכ"ל הרי כמה להקט' הפוסקי'
 ס"ל כר"ת דאין שליחות לגוי אפי' לחומר וכמו שהעיד תור"ם
 זל בהנה שך נהנו להקל דאין שליחות לגוי כלל ע"ש סימן
 קס"ט ואפי' תאן דהחמיר וס"ל דיש שליחות לגוי להחמיר עכ"ל
 דוב הפוסקים ס"ל דלא הוי איסורא בה"ג אלא מדרבנן כיון
 דהוי באמצעות הגוי דלא אסרה תורה אלא רבית הבא מיד
 הלנה לחלונה וכן כתב הרב ש"ך שהם סתים"ט וז"ל אפי' להק'
 סכרא דלחומר' יש שליחות עכ"ל כיון דלא הוי אלא איסורא
 דרבנן מהיכא תיתי דחפיק' מיניה דכל סלוקי בלא זווי אפוקי
 הוא כדאי' בפרק איזוהו נשך להדיא ופסקוהו כל הפוסקים זל
 ותו דנראה לע"ד דכ"ד ליכא שום שליחות דגוי כלל אלא
 דהו"ל לישראל השני החלונה כאלו קנה מבעל השדה כל ההכאה
 הבאה ממנו בכל שנה בפייסא אחת לשנה על הספק שיפסיד
 אותה פייסא כולה או מקצתה אם יהיה בהצאות שלא יוכל
 להוצי' מהגוי כלום או משום נפילה או שריפה וכיוצא או נשבר
 או מת ולא פירע לו אותה שנה והגם שיכול לבקש להשכירה
 לאחר או לידד הוא עצמו בה עכ"ל שחא לא יצטרך או לא יצא
 מי שישכירה עד זמן רחוק ופתיחה חפסיד כל מה שנתן באותם
 שנים וכמו שחפסיד בתנאי שבעיניהם בקונטרסו הרואה יכ'
 שחפסיד התם שקבל עליו כל מין הפסיד שיכול להיות כעולם
 אפי' שלא יקח כלום מהזוהו טעם שיהיה ועדין טפי מהשהיה
 דכתב הטור זל סי' קע"ב דר"ר ור"ר והרא"ש כתובוה דלא
 מפלגי בין בית לשרה מהאי טעמא דאפשר דיפול הבית וכו'
 ז"ש וכתב מהן בכו' זל על זה דאע"ג דרש"י ס"ל לחלק בין

בית לשרה משום דהיינו תמיד הרואה ידיים עכ"ל דקדק
 מוכרי הר"א"ש זל דאפי' לרעת רשו והעומדים בשטתו אנ"כ
 דלא אהני האי טעמא דנפילה או שריפה כבית להתייר לגמרי
 עכ"ל ס"ל להרא"ש זל דהכל מקום אהני דלא הוי ר"ק לא אבך
 רבית הרי מכוור דאפי' דכר שרואה דריה חלונה תדיר ולא
 שכיה כל כך שיפסיד עכ"ל ר"ק לא הוי אפי' לרעת רשו ורעיותיה
 זל וע"ש עוד בדברי מהן זל בכו' דאפי' בקבל עליו הלנה
 אחריות על הקרן כיון שהוא בספק שיפסיד הנכנייתא שנותן
 דהא ודאי שאינו יכול לכופו לפדותו וכו' ז"ש דבריו זל דמוכר
 דאע"ג דלוינו בספק הפסד הקרן אלא בספק הפסד הנכנייתא
 שרי . והמעין בכל דבריהם יראה דלא מיירו כל בני רבנותא
 אלא מן הסתם ויב"ל מנו עלה דממילא משכחת לה שיפסיד
 וכו' אם יפול וכו' ואינו מרווח כלום ומצא חפסיד הנכנייתא
 שנותן ככל שנה . אהני ככ"ד שקבל החלונה האחריות כפי'
 כמו שכתבו הו"ל כאלו אחר לו כפי' מה שיעלה כידך שתוכל
 להוציא מפירות הלוינו מיד הגוי שהוא מושכר כירו הוא יהיה
 לך הן רב הן מעט וגלה סופו על זה מן התנאי שקבל החלונה
 כל מין אחריות והפסד וכו' ורעד שהרי הלנה לא נתחייב לתת
 לו אפי' פרוטה קטנה בשום אופן כלל אפי' שלא יקח כלום
 מהגוי שאם כדברי הרב הפוסק דהשיב ליה משום זה ר"ק
 הו"ל להתחייב הלנה שאם יחסר מהשגלים שהוא ישלים לו אלא
 ודאי שאין לו על הלנה כלום אפי' פ"ק ודמי מחש להדיא
 דאמרין כפ' איזוהו נשך ופסקוהו זל ההולך לחלונת את עיני
 ואמר לנכרו מה שצונו חולבת מוכר ר"ק הן רב הן מעט דשרי
 וכמו כל משכנתא בכנייתא דשרי וקדם דהיי"ד דמה שצונו
 חולבת הויא כמכר ולא כהלואה עכ"ל הרי בזה כל הפוסקים
 זל וטעמא טעמו טעמא דמשכנתא בכנייתא דשרי הוא
 משום דהו"ל כאלו מוכר לו פירות כל שנה בדבר מועט ואע"פ
 שלא הזכיר לשון מכר נעשה כלו אחר לו בתורת מכר וכפרט
 דאיכא כמה רבנותא דשרו במשכנתא באתרא דלא מסלקי
 אפי' בלא כנייתא כלל ומכללם הרש"ב"א זל ומי לנו גדול ודמי
 לחאי דאמר' דאע"ג דקול אסור ללוות סאה באסא . ואם יש לו
 מועט מאותו המין שרי דהו"ל כאומר יד' אצטרא חתפתא או
 עד שיכא בני ואע"ג דלא אחר ליה נעשה באומר לו עד שיכא
 וכו' וטעמא דבא איכא דכל היכא שיש לומר אם כיון לאיסורא
 או להתיירא חתפתא אמרינן להתייר' כתבון דלא שביק היתירא
 ואכיל איסורא ומשבינן ליה כאלו אחר לו . והכא ככ"ד יש לנו
 לפרש דבריו מה שהזכיר לו סכום השייחס דוקא מראה מקום
 הוא לו כמה היה תפאז עם הגוי ומה שיכא ליהו ממנו הוא
 שיקבל אפי' דבר מועט או כלום וכפרט שלא נתחייב הלנה כלו'
 באומר . ואפי' שאמר הלנה שנתבאן בדברים אלו לבחנה
 דנפיק מינה כפי אותה כונה לאיסורא . לאו כל כמיניה ואין
 להאמינו בזה כלל דנמצא משום עצמו רשע כמה שכתב
 השטר באיסור ובמה שהיה מקבל החלונה מדיעתו וכמו שחפס'
 בדברי הראשו' זל בתשו' הרא"ש זל בשנים אונ' תשובות
 שאל שהביא משכון לישל לחלונת עליו רבית ואמר לו שהוא
 של גוי והיה כמה זמן בידו ולכסוף אחר לו שהוא שלו ושקר
 עליו מה שאמר לו חקורם . והשיב זל אין לראובן אלא דבריו
 הראשו' שאמר שהוא של גוי וחיוב לפדות הקרן והרבית דלא
 כל כמיניה לסיס עצמו דשוי וכן דעת הרשב"א זל וכ"כ
 בתשו' מהר"ם הארזות סימן פסק הטור ומתן זל על השלחן
 הסהור כ"ד קס"ט . ותו דהצינן לתימר במה שהזכיר לו סך
 הפי' הוא על תכלית תנאו שיעשה באחרונה דכתוב בשטר
 שכיניהם שאם באולי תצא השדה מיד הגוי שהיא כירו קודם
 כלות זמן המשכנתא ויקח אותה אחר בלוינו או בשכרו' ויהיה
 השכירות יותר חשלי' שהיתיר הוא ללוה ולא לחלונה ועל כונה
 זו פי' סך שקצב יצא הגוי . ולעולם שאם אחר השטר' לא

קדשי שאלות ותשובות דוד

ודעו ייחודו כרשן והר"ט ר"ל ר"ש שליחות להחזיר ואפי' לירדה לא היו אלא דרבנן וק"ו בכ"ד דאפשר דאפי' רש"י והר"ט ז"ל יורו בכ"ד מהטעמי' הד' וכן נאמנו מתשו' הר"ט ז"ל כלל ק"ח סי' ב' זע"ש :

גם מה שקרא ערער על זה הכרון דיון הרב הפוס' כד"ו והכנייתו כעין שיכנה לו מהקדן ולא שיערע לו בכל שנה וזכירו זע"ש וכבר רמז הוא עצמו דבר זה דלא חש' כן מדברי הפוס' ז"ל וזה ברור :

עוד כתב כד"ו רבין דאשכחן דהתנו דיניה' בקונטרסאן שאם באולי תצא הסדה מיד הגוי שהיא בידו בלילון אם לא יפרע לו שתי שנים או אחיה סיבה אחרת הבורמת לבגו שתצא מידו תשאר ביד המלוה כל זמן שלא תמצאו מי שישכירנו או יקח אותה בלילון וכתוב שם שהמלוה עשה הטובה לבעל הסדה שאם יצא הוא שישכירנה או בלילון לארס' א' ביותר משלשים היתר יהיה לעצמו ובכ"ד שלא ישכירנה בפחות מל' שהיתה ביד הראשון ומינה דן בפשיטות שהיא רבית קצונה ויוצאה בדיונים ואינו מועיל הכנייתו להיתרה וכו' :

ולע"ד אחרי המח' הבין הרב הפוסק מזה התנאי שמשמעו שהשלשים פייסאם יהיו קבועים ולא יחסר מהם כלום ודבריו תמוהים בעיני דמהיכן תצא לומר זה דה"כ ה"ל לכתוב ואם חסר משלשים בין בעודה ביד הגוי הראשון בין ביד השני חייב בעל הסדה להשלים לו עד תשלום השלשי ואז הוה משמע כדבריו אמנם אכן קצתן שלא הוזכר מזה כלל לא מה שמשמע ידו לקבל מן הגוי וזהו שקנה בכנייתו ואדרבא להיפך מזה שמשמע בתנאי שקבל עליו כל מין הפסד ומטרון בכחוב כפירוש בטור :

אמנם כופת תנאי זה הוא בדקדק מהיבא יתיי' שבעל הסדה ישכיר אותה או יתכנה בלילון בפחות משלשי' שהיתה ביד הא' לברום היוק למלוה ואין לו שום תועב' ואדרבא יוצא לו היוק שאחר עבוד הט' שנים שתצא מיד ישראל או בזמן שהיה שתצא מיד ישראל הרי הוא הפסיד שלוקח פשות חמה שהיה לוקח מהראשון אלא ודאי כך הוא הענין לפי שדרך מקבל הלילון נותן סך מה לבעל הסדה מאה או מאתי' ואלו לטובותיו נתנו ולזה חשש המלוה שמה לסיבת הנאה זו הבאה לו חבעל הלילון השני מיד ולטיבועים יתכנה בפחות משלשים לשנע כדי לקבל אותם המאה או החמיתים ביד ולא ישביתו כהיוק הגורם למו שבידו המסכנתא ואינו יכול לומר לו לשלם לו תשלום השלשים שהרי קבל עליו כל האחריות דוקא מה שיוכל להוציא מן הגוי אם מעט ואם השלשים וכיון שכן אין לו על הלואה בעל הסדה כלום ועל דעת זה כנכס וקבל עליו עם בעל הלילון הא' ומחילא גם אם יהיה בחציאות שישכירנה הלואה לאחר בלילון בפחות אלו יכול לתבוע כלום מהלואה ועל זה קפיד המלוה להתנות שאם באולי ינטרף לתת אותה בלילון לבגו אחר שלא יוקנה בריש להשכירה בפחות :

ואדרבא אפי' אומר דמתנאי זה מוכח לא דהוא בכל מה שכתבתי ודלא ככ"ד הפוס' הנו' דבשלמא אם אמרין דקבל עליה בין שהיה פחות משלשים בין מה שהיה ואפי' יפסיד בהחטך המון מהכנייתא שנותן בכל שנה ככתוב לעיל שפיר שהוצרך להתנות עמו שלא ישכירנה בפחות חשום שאין יכול למלאות חסרון זה כלל אם ישכירנה לאחר בפחות :

אמנם אי אמרין דלעולם צריך שיקח קצבת השלשים ואם לאו ששלמי' לו הלואה אינו צריך תנאי זה כלל דמחילא אינו משכירה בפחות כיון שצריך הוא להשלם הפחות למלוה אלא ודאי פשוט וכבוד כשמש' ששגג' הרב הנו' בזה :
בר"א דמלהא מכל מאי דכתיבנא דאין באן לא רבית קצונה ולא אבך רבית מכל הכי טעמי' שכתבתי לעיל

יחזא מי ששכירה או להשכירה בפחות כל ההפסד ההוא הוא על המלוה ואין לו על הלואה כלום ואדרבא אפי' כ"ד עדיף שאר משכנתא בכנייתא דככל משכנתא כיון שכותב לו ואפי' כותן לך כך וכך לשנה בשכיל הפירות טעושה שרי אף ע"פ שלא פי' בפירוש בין רב בין מעט אלא אמרין ודאי בותו כך הוא כ"ס הכא דכפי התנאי שנתחייב כפי' כל מין הפסד וכו' ומשמעות הדברים הכתובים בקונטרסאן מפרש חמס' אפי' שלא יקח אלא מעט ואפי' לא יקח כלום שמתנאי מפסיד הכנייתא' גם מה דרצה לפקפק הרב הפוס' ככ"ד כיון דלא מצי המלוה לדור או להשכיר אותה שדה מאחר שכ"ד היא מושכרת ביד הגוי וכו' לא רמי לתסכנתא בעלתא דקאחר הס"ט והוא כדור לדור כה או להשכירה לאחרים הוא עצמו וכו' זע"ש ליתא כלל חרא דכיון שנתכם במקום בעל הסדה בכל מכל הו"ל הוא בעצמו משכירה לבגו שהבגו אין לו עוד דין ודברים עם בעל הסדה והו"ל הוא בעל הסדה כל זמן המשכנתא' ותו דמח' הר"ט ז"ל כתב' כלל ז"א סי' ב' ומייתי לה הטור ז"ל סי' ק"ב ז"ל מה שנוהבים האדוכא שראו' מתסכן ביתו לשמועון ולוי שוכרו ששמועון וראובן כאשר בביתו ופורע השכירות לשמועון על ידי לוי השוכר כתב א"א הר"ט ז"ל בתשו' אפי' אומר אבך רבית קצונה לא היו וכו' הרי להדיא רלא קרי ליה הר"ט ז"ל אבך רבית לא משום דרבי ביה בעל הבית עצמו ופורע השכירות לשמועון על ידי לוי ששכרו עתה מחרת אחר עשית המטכנתא שנתאה תכלולה והערתה רבית אבל אם הבית הנו' של ראובן אינו רב דראובן בעל הבית אלא שהיה בשכירות ביד לוי הקודם ומשכנו ראובן לשמועון ושמועון מקבל השכירות מלוי נראה דלית לן בה לייבא שום איסור כלל לעשות כן אעפ"י שהיה טבור ביד לוי לנמה שנים יותר מומן המשכנתא שמשכן עתה לשמועון' וכבר הרב הפוס' עצמו תבריה לבויה ודמה האו דכלא דעתיה' עוד אני מודקק מתשו' הר"ט ז"ל הלז' וזע"ש' שהוא דקדוק כיון והוא שכדון הר"ט ז"ל עצמו אם במקום ששכרה לוי משמעון שכרה בגו' א' משמעון וראובן מעלה השכירות לבגו והבגו פורע לשמועון דאין כזה שום חשש כלל דדוקא ישראל עם ישראל שר' ערמה שר' לוי שלוחו של ראובן וכיון שלוי פורע לשמועון ושלוחו של ארס' כמותו הו"ל כאלו ראובן עצמו פורע לשמועון אבל אם הגוי הלוקח שכירות מראובן ופורע לשמועון לית לן בה כיון דאין שליחות לבגו והבגו מרנפשיה קעביד' וככ"ד אוכא תרתי לטיב ותא שכבר היה מושכר ביד הגוי קודם המשכנתא' ועוד שהוא בגו' אין באן שום פקפוק כלל :

רב' דר' אפי' ח' דר' ר"ל ר"ש שליחות לבגו לחומר וכו' שגראה מדברי הר"ט ז"ל בתשובה ה"ח היבא דקצן עם הגוי בשעת הלואת המעות וכשאלו אומרים יש שליחות לבגו הו"ל כאלו נעשה הכל ההלואה והקצונה בשעת הלואה ע' ישראל המלוה אמנם ככ"ד שכבר היה קצון עם הגוי הריחו ועבשוו בזמן המשכנתא עם ישראל אומר לבגו לתת השלשים פי' לישראל ולא עשאו שליח המלוה כלל ולא הלואה בשעת ההלואה לא המחמת שטר המשכנתא שכידו הוא בקרא ונעשה בעל הסדה זככה שטרו הוא לוקח מהגוי ונס' הלואה לא עשאו למלוה שליח לקבל הפי' מיד הגוי שהרי כל שליחו' שאינה חוזרת אינה שליחות כדאיתא בס"ט דשליחות שאין השליח חייב לחזור למשלחו לומר עשיתי מה שצויתני אינה שליחות וככ"ד אינו חוזר לא הגוי ללוה ולא המלוה ללוה' ולזה עוד לא אפי' היה שליחות גמור שלקח בהלואה הגוי בדבית מישראל כשכיל ישראל אחר' כבר כתבנו לעיל דרבי הרב בעל ס"ך ז"ל שכל הפוסקי' ס"ל דאף לסברא זו שיש שליחות לבגו לחומר עכ"ל לא היו אלא רבית דרבנן דהו' אבך רבית ואינה יוצאה בדיונים וכ"ד הו' הפקא דרבנן ס' אם האבך בר"ת והתוס' :

והנה קודם כל דבר יש לחקור בענין זה אי הלוה ראוי למשכן שדה שכבר היא בלויילו ביד אחר מי נאח מאחר שכבר היא בלויילו ביד אחר ואינן ראויין הבעלים למשכנה לאחר על גוף הקרקע מאחר שאינו כרשות בעל הקרקע. שהרי אין לו רש' להוציאה מידו כל ימי חייו הוא זורעו וא"כ אין לו אלא הפירות וזה דוקא בידו למשכן או למכור וזה לכאורה אינו מופיע לבענין המשכנתא כיון דמה שממשכן בידו הם הפירות עצמם שהם ה"ל פייסאם :

אננם אחר העיון נראה דלאו מלתא היא חדא דהא וראוי הלוילו הוא כמו שכירות גמור לזמן ארוך וזה ששכ"ו ולזרעו בדבר קצוב לכל שנה בדבר מועט ומזויל גביה פחות מהה ששום כהיה הנאה שמקבל עליו הלוילו אינו קלוקל שהיה לתקנו כפי תנאם ועוד לו שמתן לו אינה סך ביד מדורי' וזו הניתנין ביד לטובתו בידו והלוילו אינו יש לו הנאה שאינו יכול להוציאו ולא להוסיף עליו וזהו אם לא יפרע השכירות שתי שנים שכן התנאי ביניהם והלכך שזה הדבר הרבה מעצמו לבעלי האמת עוד שכן תפודש יוצא מדברי הרב הגדול כמה"ר מהר"ם הטראני ז"לה בתשובותיו סי' דאסיק ליה שמה שכירות יעם ונכ' כלשון השאלה ששאלו מחלק מעיר לזוורנו יעא כולם קרו לזלוילו ששעשה פה העירה מהרבותם של איתו וכן שכירות יעם וכפי ליה דין ולית דין שיאח' שאין בידו של בעל הקרקע למשכנו או למכור לאחר וזה הכ' צריך לקיים כל מה שצא הבעלים יעם השוכר שהוא הלוילו אינו שוכרם במקום הבעלים כל ימי המשכנתא וכן אם מכרה הקונה חייב לקיים כל דבר עם מי שהיא בידו כמו הבעלים והגם קולל דשכירות לזמן' ממכר עכו אינו לכל דבר שהרי לענין הציאה קתה לו חצרו שלא מרעהו לבעל החצר או הסדה כמבואר בחסן הקשטט סי' ס"ג יענין שם דקני בעל החצר כל דאית מעלתא :

ו שאלה ראובן שמעון ולוי נשתתפו יחד בשכירות קרקעיות דהיינו ראובן ושמעון הוציאו הקרן שהוצרך לשכירות אותן הקרקעות ולקנות הקרית לבעלות מרעה בקר שמן ולוי חתעסק באיתן הקרקעות ונטול שכר סרחו ועוד החלק שיגיע אליו בריוח ובהפסד והנה בתוך ימי השכירות דהיינו ימי השותפות חקר שמעון ליהודה שהוא איש שכרי ואין לו עסק בשותפות כלל ועיקר החלק שיגיע אליו מהשותפות בריוח ובהפסד לכשיכלה זמן השכירות בעד שעה למאה לשנה תהקין שהוציא ואל' באולי תוך מסך זמן השותפות יחזירו ראובן ולוי לשמיעון הכו' הקרן שלו כלו או חקצתו יפטר יהודה מלפרוע הריוח מהסך שגבה שמיעון הכו' מאת ראובן ולוי השותפים עמו וקבל עליו יהודה לפרוע לשמעון הכו' מדי שנה בשנה כשכונה ודלא כאסתמכתא וכו' וראובן ולוי הסכימו על הדבר הזה ונתחייבו בעד הריוח או ההפסד לחלקו של שמעון הכו' לבעלות חשבון עם יהודה והקרן של שמעון כאשר בירש עד כלות זמן השותפות שאז נתחייבו להחזירו לשמעון הכו' והיה אחר שנה תמימה בקש שמעון מיהודה לפרוע לו הריוח כמו שהתנו במהם ושמעון יהודה שדבר זה הוא רכית קצונה מפני ששמיעון אין מקבלים צאן בדרל מישראל ופי' ר"ת ז"ל דהיינו עסק בדבר קצוב כנ"ד והשיב שמעון שאין בדברי יהודה חמש כהמשכנתא דמתני' הוא משום דחשיבין להו כמלוה ביד המקבל ובנ"ד שיהודה לא קבל כלום משמעון לא שייכא אסורא דרכית שהרי לא הלוה לו מחומה אלא חכר הריוח או ההפסד שיגיע אליו מהשותפות וכיון שכן הלוואה אין כאן רכית אין כאן יורינו המורה לנדקה ויכא שכ"מה :

לעיל ולכרוך דיוק לא צריכין לזה אלא ראפי' או היו אבק רכית הא קול' דכל סלוקי בלא זוי אפוקי הוא וא"כ חייב הלוה להחזיר למלוה מעותיו כמאסלם בלי שום פקפוק דכבר ידוע הסכמת המוס' ז"ל ראפי' לפחות לו זוי אחר לא חגי דקרינן ביה אפוקי וברולה מזו אשכחן לרכנן קדשי מספיקי' ראפי' היכא ראיכא פלונתא דרכותא או הוי ר"ק או אבק רכית ראיכה יוצאה בריוח ומאי דאלל אכל ואינו חייב להחזיר או לסלקו בלא זוי דהוי כאפוקי מניה כראיתא בפ' איהו נשך דהוי בספק גזל דאינו חייב להחזיר אפי' נצחת דיי שמים וכל שכן ספק רכית וכן הסכמת הרב הגדול מהר"ר אליהו קובו ז"ל בתשובותיו והרב מהר"א שאן בתשובה סי' קס"ב והרב הס"ד הסכים יעני' יעם סי' קס"ט ואצ"ג דאין היכרי' הסודרי' והבוארים יפה ברחמי בטטר המשכנתא מאחר שהוא בנוסן שלהם סטר המשכנתא עשוי אין זה מועלה ומוריד שכונת הענין מבוארת והו' מאחר דכתוב שם בלשונה שסטד הענין מבוארת זה הוא על פי התורה הקדושה ועל פי החכמי' בעלי הוראה וכן קבלו עליהם וכוננא כדבריהם אלו' אין כזה שום פקפוק אם איהו דבור אינו מכור כל דין בלע"ד אם ישיבון עמי בעלי הוראה הרבנים המובהקים ה' שמתה לעד אמן :

ובאחר שכרנו שאין בידו וזה לא ר"ק ולא אבק רכית לא חגי לערער עליו בעלילות דרכיה שגרה לו היוק דהיינו כשנתחייב הבני שהיה בידו הלוילו שלא פרע שתי שנים ונתחייב בריוחיה להוציא מתחת ידו הקרקע ונכ' בני אחר אהובו ומלה בני הלוה שהוא יפרע שכירות השתי שנים בערו וקטאר ביד הבני הקרקע וכך עשה ונתרצה המלוה וקבל שכירות השתי שנים והכית בידו הקרקע וזה גרם לו ללוה בעל הקרקע הפסד והנה יבול להרויח ליתן קרקע זה ביותר מתה שהיה ביד הא' והיה לוקח היתר על השלשים כמו שהתנה עמו דאורת הרויח שפרע לו מעותיו כמאסל' ואח"כ יטעון עליו מה שטעון דינא דנרמי כפי דבריו כי לפע"ד אין מחש' בטענ' זו ולכאורה חרא כי לא כריא היוק כי מי יודע אם היה מוצא להשכירה ביותר מתה שהיה נותן הראשון :

ותו דהתנאי שעשו ביניהם הוא אם לא יפרע לו כלל כשום אופן ותשאר הקרקע ביד המלוה כפי ניה שהתנו ביניהם או עשה המלוה הטבה ללוה להשכירה על ידו ולהיות שלוחו לתת אותה בלעילו או בשכירות לבני אחר אולי אפטר שישיכרנה ביותר וזה הטבה הוא שעשה ללוה מאחר שהמלוה כל זמן המשכנתא הוא נקרא בעל הקרקע וכל עוד שלא יצאת הקרקע מיד הבני לבמרי' הן שנתחייב בריוחיה לנצח מתחת ידו אם בני בני כוח בני אחר ופרע בשבילו זה לא קבל עליו המלוה כלל ואין כוח התנאי אלא אחר שהשאר ביד המלוה לבמרי' שלא ישיכרנו לבני אחר אלא על יד הלוה :

דיאמין כי יסופר שהמלוה ישלך מידו פירות שתי שנים שהם ששים פייסאם שלא קבל כלום וכאז לירו לקבלם כשכל ספק הכאת הלוה שהא יוצא מי שיקחנה ביותר מהה שהיה נותן הא' זה לא יתכן לא ודאי כונת התנאי היא כאמור וכן משמע להדיא מלשון הקונטרסאם שהוא לשון הספר העשוי ביניהם בנוסן שלהם :

ותו נלע"ד דלא חמיקן רינא דנרמי אלא אם עושה לו היוק דהיינו הקרבת הנוק כמנונו מהא אכל בדרון דין הו' הרחקה התועלת שגרה לו שלא להרויח ואפי' דבר זה הוא כמפק אם היה מרויח אולא ולפי ע"ד אפי' גרמא כבוקין לא הוי וענין למו"ס בהנה ז"ל סי' שפ"ג :

(זה שייך תמו' סי' ה' וכעת ההרפסה בתחלק)

בתורה אשאל מהאל המוקן לארס דעת יחמי במעבלי דקל לכין את ההלכה :

קדשי שאלות ותשובות דוד

אלא שהמאה של ריוח יכנסו למלאת המאה שהפסידו ויהיה הקרן קיים תמיד וכן בכל שנה אם בהצטרפות מס שהריוחו ומה שהפסידו ישלמו הקרן ויותר הצרפה הריוח יתר על מה שהפסידו אז הריוח היתר הוא שילקו ויתנו ליהודה חלק הנוגע לשמעון ואם הריוח וההפסד שיהיה כשהוא אז לא יתנו ליהודה כלום שאותו הריוח יתלוא בו חסרון הקרן ויכולים השותפים כל אחד מהם להכריע לחכירו לעשות כן ולא לחלוק הריוח ואח"כ יחלקו ההפסד וכדאמרינן בפרק הרבית דף ק"ד תימרא דרבא ופסקה חרן ז"ל סי' קצ"א בסוף ל"ד ואם כן הוא חזינן למימר שזה הוא כונת אפרו בין בריוח בין בהפסד ר"ל שיחשבו ראונו ולנו עם יהודה מה שהפסידו ומה שהריוחו ויתלואו הקרן והנותן יתנו ליהודה חלק המגיע לשמעון ואם אחר המלאת הקרן מהריוח לא נשאר כלום ריוח חוץ מהקרן לא יתנו ליהודה כלום מאחר שלא נשאר כלום וזה כשינוי מהשנים כל הריוח המשל שנה אחת הריוחו ושנה אחת הפסידו מהקרן ואם נשים אמתנו בזה עדיין יש לפיכך שני דברים האחד הוא הנגע ענמדך שההפסד שהיה להם בקרן לא נתמלא בריוח שהריוח ועדיין חסר לתשלום הקרן אם נאמר שכיון שנתחייב יהודה בהפסד צריך לשלם החלק החסר חן הקרן הנוגע לשמעון מכיון א"כ הוי גומש צ"ח כדלג"פ ר"ת ז"ל ואם נאמר דאם אחר הצטרפות ההפסד והריוח ויהיה עדיין חסר לתשלום הקרן אינו משלם מכיון יהודה תשלום הקרן אז לא הוי שמעון קרוב לשכר ורחוק להפסד כיון דמה שנתחייב יהודה לתשלום הקרן הוא דוקא חניה וביה ולא מכיון כיון שנתחייב באופן זה ולפעמים שמעון מתפסד מחוץ הקרן הן רב הן מעט והיה חותר דמציא דיהודה לא נתחייב בקרן כל עקר והוה ליה כאלו נתרצה יהודה לתת לשמעון ששה למאה ריוח בכל שנה אף שלא יבוא לידו ריוח אלא מובט כצדוק כל שני השכירות ואפי' לא יעלה לו שום ריוח מאחר דמשפחת לה שריוח הרבה ועל דעת כן ככנס וכל זה אנו מצד צדי צדדין לרין לכו' שלא לאמר ולפרש שיהודה ככנס במקום שמעון בכל חבל בשותפות והוסיף על שאר השותפים שקצץ על הקרן והריוחו זה אין הדעת סובלתו דאם כן מה לראובן ולנו עם שמעון לומר והקרן נשאר בידם ונתחייבו להחזירו לשמעון וכו' הרי יהודה הוא בעל דיוט שכנסם בחריקה ונתחייב בכל ונתן דכל תאז דמניין להקד כמות דלאו ברשיעי עסקינן וכל ישראל בחזקת בשורת והנם שיהודה טוען עכשיו כן אמרינן שמה שטען שכן עשו טוען עכשיו כן שירע שאינו עולה ריוח כ"כ כמו שחשב דאם נפרש כן הוי רבית קצונה כרורה ולא חשיבין לאיכסי ברשיעי שעשו השטר ברבית קצונה חסרת כל דלא חזינן הרבה מפורש וכמו שמתבאר מדברי הרא"ש ז"ל בתשובה כלל ק"ח בתי שאמר לישראל חבירו קח משכון זה של גוי והלוה לו ברבית וכן עשה ולכסוף אמר לו שהוא שלו והר רבית קצונה וכתב ז"ל דלא יאמרו דכרוי האחרונים אלא בדבריו הראשונים מאחר שתרבוני האחרונים רשע וכו' ע"ש שלשה תשובות בכנין זה ובתשובות מהר"ם בר כרוך הארכות ס"ו והכא כתי דכותה דאינו נאמן יהודה לשים עצמו וחכירו רשעים שכתבו שטר ברבית קצונה מפורש שיתחייב בהפסד הקרן וקנינת הריוח ואל תשיבני דראני הכא דלשון השטר שכתוב בו חלקו של שמעון בריוח ובהפסד מסייע ליהודה כיון דמניין לפרושי באמור ותו דלשון השאלה מוכח להדיא שלא כדברי יהודה רבעי לדהוי לתקבל צ"ח ברוב כפי ר"ת ז"ל דליתא כלל ורב החרחך ביניהם כיון שגראה דראובן ולנו הם הם שנשארו חייבים בקרן של שמעון וכפי זה יצא לנו שהרין עם שמעון וחיוב יהודה לפרוע לו מדי שנה בשנה כפי תנאו ועוד נראה דאפי' ינוא דאם יפסיד מהקרן

תשובה ברש כל המלך חזין ולשון השאלה מתום וחתום ולא עירש מהו ההפסד שקבל עליו יהודה שכתוב בה ז"ל מחר שמעון ליהודה וכו' חלקו שיגיע אליו מהשותפות בריוח ובהפסד לכשיכלה זמן השכירות בעד ששה למאה מהקרן שהיוא וכו' הדברים אלו נראה כרוך שנתחייב יהודה הנו' גם בעד הקרן אם יהיה שום הפסד בשותפות לפדוע חלק ההפסד הנוגע לשמעון דאי לא הכי הפסד מאן דבר שמה אלא כך הל"ל מחר שמעון ליהודה וכו' החלק שיגיע לו בריוח מהשותפות אפי' לא יהיה ריוח בשותפות לחלקו של שמעון אלא אחר למאה בשנה או אפי' לא יהיה ריוח כלל אהכס לישאל מהפסד משמע מהקרן ויה פשוט אף שאפשר לומר שההפסד הוא שלא הריוח שנשארו מעותיו בטלים שהיה יכול להריוח בהם באופן אחר גם מאחר ז"ל וראובן ולנו הסכימו על הדבר הזה ונתחייבו בעד הריוח או ההפסד לחלקו של שמעון לעשות חשבון עם יהודה וכו' מכל הני מילי משמע שיהודה נכנס במקום שמעון בין לריוח בין להפסד לפרוע פרוצות הכיסו חלקו של שמעון בהפסד ואם כן הוא הו"ל שמעון קרוב לשכר ורחוק להפסד וכיון שקצץ כל כך למאה לשנה הוי דכית קצונה מדאורייתא ואפי' נדרון השאלה לא העמיד הקרן בדמים על המקבל וכבר ידוע מה שפרשו הראשונים ז"ל בביהאי דאין תקבלים צ"ח ברוב משראל בין לרש"י בין לר"ת ז"ל שם הנכסים בדמים על ההקבל אלא לפרוע רש"י ורעמייה דמתניתין ברבית דרבנן מיידי בלא קצץ לו הריוח ולפינו' ר"ת ורעמייה ז"ל דהוי רבית דאורייתא קצץ הקרן והריוח עם כל זה בדרון השאלה הקרן ידוע והשורש מה שהטיל שמעון לשותפות וכיון שנתחייב יהודה בהפסד ועוד כיון שנתחייב לתת כ"כ למאה ונתחייב בהפסד ולישאל מהפסד משמעותו חן הקרן הרי פירש יוצא שקבל עליו יהודה לעשות חשבון עם ראובן ולנו שההפסד היה להם חן הקרן לגדל פרע חלק חן ההפסד הנוגע לחלק שמעון וחזינא הכי נתחייב בקרן גם כן והוי רבית קצונה דהוה ליה בללוה גמורה דסתם הפסד קאמר ולא פירש משמע בין דאונסים בין דגניבה ואכידה ואף אם נפרש דמאי דקביל עליה היינו מקצת הפסד והיינו הפסד הבאה מחמת גניבה ואכידה ולא אונסים י הא ליתא דכל כהאי הו"ל לפרושי ותו דלא מהני מקצת אחריות אלא היכא רלא קצץ אבל קצץ בדרון דידן לתת לו בכל שנה ששה למאה ליכא חזון דאחריה דאפי' ברבית דרבנן כבעסקא דחזנית שטר אם קצץ אפי' כל האחריות על הנותן אסור כמפורש בגמור משם הרב ישעיה ז"ל וההו' ופסקו חר"ן סי' קצ"א ס"ו ז"ל כתי מעות ליעסקא לחזנית שטר וקצץ בדבר ידוע אפי' כל האחריות על הנותן אסור וכוונתו דאפי' קבל עליו כל האחריות בין דאונסים בין דגניבה ואכידה ועיין בש"כ ס"ק ט"ו עיין ס"ס ואם כן אפי' יחא בדרון דידן דכל האחריות על שמעון הנותן אונסים וגניבה וכלא כיון שקצץ לא מהני שקבל עליו יהודה היינו וקרא וז"ל אלא קצץ לא מהני ואסור ואף לדעת מהר"ם קולן שורש קצץ דמקל ברין זה הכ"מ כשקבל הנותן עליו כל האחריות אכל כג"ד דמוכח מדברי השאלה דהמקבל קבל עליו לפחות מקצת אחריות אהכס חזינן דכפי הנראה תלשון השאלה דקבלו עליהם דאובן ולנו לעשות חשבון עם יהודה על חלקו של שמעון בריוח ובהפסד וכו' וכתר הכי קאמר והקרן נשאר בידם ונתחייבו להחזירו לשמעון אחר בלות זמן השותפות מכל זה הסגנון נראה ברור שיהודה אין לו עסק בגוף הקרן לא כלו ולא מקצתו אלא שהענין כך הוא שהתנו השותפים ביניהם שאם באולי ריחוהו האה ופסידו מהקרן אח"כ שלא יחלקו הריוח בפני עצמו ביניהם וההפסד יחלקו אח"כ על פי הקרן

בכרון דיון דתלמי כדעת אחרים והרואים יראה שבסוף דבריו
אל נטה לדעת הרמב"ם והרשב"א אל שחלק בין דברים שבין
אדם לחבירו וכזו וממה שכתבנו תמוזא דבר קט"ל על הרב
פאר הגולה בורה דעה סי' רל"ט ס' ו' על מ"ט מין אל אבל
אם נשבע לעבור על מצות ל"ת תרכנן וכו' כיון שהיא תשובה
תרשב"א והיא כתשובות להרמב"ן וכו' ומהאמור נראה
דבכ"ד אף הרמב"ם והרד"ב וידו חלוקה כל מה שכתבתי והוא
דקיון דהיו כזו אדם לחבירו להפסיד חבירו וכל אדם יפקיע
תמון חבירו כהא יודו הרמב"ם והרד"ב כאמור :

אכילת

אחר ההשקפה אין אנו נריבין לכל זה דוראי
לא חכמיא שאין כאן רבית דאורייתא אלא אפי'
אבק רבית לובא ושרי נגמרי ומה שצ"ח יהודה לדמותו לצאן
ברזל כפי"ת אל הכל יפנה פניה דלא רמו דהתם בין לפי"ש
בין לעיר"ת הויה הלוא יפנה ספקל הצאן או הכהתם וספ דמיה'
וקבלם על עצמן בכרי דמיהן לשאת ולהת בן כהרס העושה
בשלו וקבל עליו כל אחריותו הוה ליה כאלו קבל דמיהן דמה
לי הן מה לי דמיהן כיון שקבלן על עצמו לישא בן קמו ליה
ברשותיה ובתמיכה בגוף הקרו ומו"ש אוקמוה רבנן עליה
במלוה נמורה - אלא דלר"ת שקצן גם על הדינים היו רבית
קנונה מדאורייתא ולרש"י דלא קצן על הדינים היו אבק רבית
הש"ס כ"ד דר דאף אי תרשב"א שיהיה קבל עליו אפי' הפסד
שיפסיד מנוף הקרן הננוע לחלק שיעון איפ"י בן אין זה
בקרוב קבלת אחריות דלמיה במלוה על יהודה דלא קבל עליו
אלא אם יגיע הפסד דרך משא ומתן דהיינו ויקרא וזולא אין
זה דומה לצאן ברזל הקיבל אפי' אונסין ונזכה ואכירה - ותו
דאין זה מצלה ומוריד לשיחש למלוה נבי"מין דלא פני לניב
בו לא למשא ומתן כלל - ועוד דאין בידו וכרסו לא כרשות
ראובן ולוי המתעסק ואיך יעלה על הדעת שיחש עליו במל'
מה שאינו בידו ובכרסו ואין לו רשות לניב בו וכן הוה מפורש
בדברי הרמב"ן אל בחידושו ואל התם בסוגין דאין מקבלן
צאן ברזל וכו' ואפי' הכי אקשי ליה דבא דלא מקרי צאן ברזל
לא הוה מקביל עליה התקבל במלוה אונסין ויקרא וזולא אין
לא תמא הכי פלוגא וליה מתקבל במלוה אונסין ויקרא וזולא אין
אבל כפי האי בנזכר ר"ל מקבל עליה אונסין ויקרא וזולא אין
והוא שני מרלל מפלוג כמי כדורה שמת מוכה דלא מקרי צאן
ברזל ע"ד דמקבל עליה הכל עכ"ל הרי דאפי' קבלו עליו כפי'
ומושא ומתן בו אם לא קבל עליה אונסין ויקרא וזולא שרי
ובכ"ד אין כאן קבלת אחריות נוף הקרן על יהודה כלל
בדמוכה מלשון השאלה ככא :

עוד

כתב בשיטה מקובצת לתוה"ד ברזל כשם רבינו
פרץ וז"ל והכא קא משמע לן וכו' פירוש דחלקא
דעתך אמינא כיון שאינם ברשות המקבל להוסיף לעצמו
כשאיר מלוה וכל כמה שהם יכול להחזירם לו וכו' דלאו סיני
מלוה קמ"ל כיון דכל האחריות על המקבל מינו מלוה ע"כ
ור"ל דס"ד דכיון דאין ראוי לניבשות באלה הצאן אלא אותה
סחור' שהתנו בוטין ביה ולרות ומלכ ואחר וכן אקצבו בוטין
אם חיים הם יכול להחזירם כעוטייהו דלא הוה מלוה קמ"ל כיון
דקבל כל האחריות וכו' וכן מפורש התם בדברי הרשב"א ואל
דאלמא כיון דין צאן ברזל שסם הבהמה ברמיס ומקבל עליו
ברמיס נגמרי ואפי' פחיים יעלו לתת חכיסו דבר רדיון כהרס
וכו' כיון דכל האחריות קביל עליה - נ"ס הר"ב כ"ד אל ההב
צאן בהל' מתקבל אחריות צאן בעיה ואלה הכי חבולו
ואם כשאו החבולו וקונה את הפירות במנה למה דכו' חכמי
סתמיים כי בכל הדמים שלהם עוה כתב הרשב"א אל ומשעב
להו הכי מרמזליב כהמ"י בין מרבל משרא למרבל מן
הנכרי ולא הפליג בישראל גופיה כלומר דה"ל ליה לאיפוגי
וכו' דאלמא צאן ברזל לא מקרי אלא במקבל עליו לנמרי
ושעיה

החייב יהודה לפרוע לו חכיסו ונמ"ל לפי זה שמעון היו קרוב
לשכר ורחוק להפסד והרי הספיק רוב הפוסקים דקרב לשכר
ורחוק להפסד לא הוה אלא אבק רבית - ובזו שנשבע יהודה
הו"ל שנשבע ליתן אבק רבית ובת"כ הרשב"א אל בהשוכה סי'
כ"ד וכו' תורה משפועה חלם על אסור דרכנן ואבק רבית הוה
דרכנן דלא דמיון שבוים דאורייתא חכמי אסור דרכנן אלא
אדרכא דמיון אסור דרכנן לקיים שבוים דאורייתא כיון
דאינו רוצה בעל דינו להתיר לו שבויה - וגם אין לכופו
לומר הרניו כאלו ההקבלתי כמ"ס הרשב"א בתשובה הביאה
מין אל בכ"ס סוף סי' ק"ס יעו"ש ואף לדעת הרד"ב אל סי'
קצ"ה וסי' רע"א דנראה דמוקף להמיר נראה רוקא כהלואה
במורה דהו עיני דאורייתא אלא בכרון דיון דלופא הלואה
והו"ל כתרת דרכנן גרמ"ל ליה ע"כ ע"כ מורו דחייב להיש
שבויה וכו"ס למח שכתב ע"ה הרד"ב אל שאין קלוה עובר
אלא המלוה והגר דאיכא הויה לפי עור לא לתן מספול כה"ח
ליה למעבר אכורא וז"ל כי הוה דלא ליבער חברה אסורא
רבא דשבויה בעימן שמכל קמי טעמי נראה לי דיהיה חייב
לפרוע לשמעון כפי תנאו - ואף לדברי הרמב"ם שהביא
הרד"ב שמולק על סכרת רבו הרשב"א בכ"ד כולו יעלמא
מורי' מרא דהוה דרכנן כאמור קרוב לשכר ורחוק להפסד
ר"ל הוה אלא דרכנן - ותו דתמא שבעון הוה נמי קרוב להפסד
דאם לא עלה הדין של כל הסיים כשאלו הצדפים כל הדינים
וכל ההפסד עדיין חסר ומקורן של שמעון שלא נתחייב יהודה
לשום חכיסו וכמו שגדרנו לעיל ואם בן הוה ספק אבק רבית
וכוה כולו יעלמא מורו דחייב לפרוע לקיים שבויה ודק
אבק יש לי מקום עיין בסברא זו של הרד"ב אל דכרי
דבבטינן שבוים דאורייתא בשב ואל העשה אף עפי' שהיא
מן התורה משיעקור אסור דרכנן כקום ועשה וכו' דאדרכא
הא ק"ל אפי' דאורייתא ודאורייתא התי עשה ורחה לא תעשה
אפי' לא תעשה נמור וכו"ס דאחי עשה דאורייתא דקיים
שבויה דכל היובא מפיו יעשה ודמי לא תעשה דרבית דרכנן
בשמקיים שבויה הרי מקיים עשה - ותו אפי' אי הוה עשה
דכל היובא מפיו דרכנן אתי עשה דרכנן ודמי לא תעשה
דרכנן כדאחרנין כהתם רובי ומהכ הוה דאחרנין בפ"ר' אמי
הוה העשר פירוש כע"כ שכתב אפירי דחייתי ליה אריסיה אף
ע"כ דהוה תורם שלא מן המוקף משום עונג שכתב ברכות
ויקרא לשכת עונג וכו' הרי דדמיון לא תעשה מרבין דאין
לחרום שלא מן המוקף מפני עשה דרכנן דוקראת לשכת
עונג דלא הוה אלא אסתמכתא בעלמא אלא דלמיה יש לומר
דדכרי קבלה חמירי טפי ויש למו ביה אריכות במקום אחר לא
עת האסף - ותו דהרשב"א והרמ"ם סבירא לה דמי שנשבע
לחבירו לפרוע לו לחון פלוני והגיע זמנו בשכת שכתבו אל
שחייב לקיים שבויה מוטב שהקיים מ"ע של תורה אף ע"כ
שמחלל את השכת כאסור דכריהם ועיין סם וכבר הרב אל
גרבס מוה ודחק רשמי הוה טהור טלטול בעלמא ויהיאל לי
דבשלמ' אם לא הוה הרשב"א חתיר להייא במי שנשבע לתת
רבית דרכנן הוה מנין להשכנו נכסין ולתן כדכרי הרב אל
אבל השתא דמיון ליה להרשב"א להייא בתשובה הנו' לעיל
דאחר הכי לניבין אבק רבית דרכנן אם בן לא סבירא ליה
להרשב"א הכן חילוקין - ועוד אני אומר דאפי' לדעת
הרמב"ם שדראה שחולק על רבו הרשב"א אל לא מני להיחד
יהודה המוחזק קים לי בהרמב"ם דמוטב לנטל שבויה ואל
יעבור על אסור דרכנן כקום עשה - אינו נלע"ד מרא דלא
אשתכן כברי הרמב"ם כזה אלא שנשבע לתת שמתם יינם
ולחול שומע של גיד ומנין למיחד רשמי הנו דסתם יינם
הוה דאיכא לתא דע"כ וממנו של גיד השום דתקבל אתי
למחן כחלב - ותו כהמי אינו תולה כדעת אחרים משא"כ

קדשי שאלות ותשובות דוד

ועשה אותם דמים וכו' גם מוכח מדבריהם זל דרוקא כהסה בירו ובכונתו לישא וליתן בהם וגם קבל כל האחריות דהיון עליו וזכרם וזל ולזה השיבא מלזה נמורה למר כדלית ליה ולמר כדלית ליה דהיינו כשלא קצב הריוח לרשע דהוי רבית דרכן ולר"ת היכא דקצב תריווה דהוי רבית דאורייתא דכבר כתב מרן ב"ב סי' קצ"ד לרשע מורה לר"ת ור"ת מורה לרשע ומרכיבי כלם משמע דאם לא שם דמי הקרן ברמי' על המקבל וגם שקבלם עליו והן כרשותו לשתא ולתת בהם ולהתעסק בהן דלא הוי לא שם ולא ריוח מלזה כלל . וכן פסק מרן זל בשלחן הטהור דאם קבל עליו הנותן יוקרא וזולא וכו' אע"ג דקבל המתעסק עליו אנוסין שרי . וכ"ד לא דמי כלל דלא נתחייב בקרן כל עקר ולא דמי אפי' לפקדון דעלמא דפקדון דעלמא על כל כמים חייב בפשיעה וכ"ד אינו חייב כלל אפי' בפשיעה כפקדון יתנו כיון דלוי הוא המתעסק בקרן של ראובן ושמעון ככתוב בשאלה ונותנים לו שכרו מלבד הריוח הנמנע לחלקו של פלגא מלזה שהוא באחריותו כדון כל עיסא ח"כ הרי כל הקרן ביד לוי חזיו מלזה גביה וחזיו פקדון בידו היתכן לומר שכל הקרן ביד לוי חזי מלזה וחזי פקדון ויחשב על יהודה כמלזה זה לא ניתן לומר . והפיה דר' ישעיה על ופקדון מרן דאם נתן לו עיסא במחצית שכר וקבל הנותן עליו כל האחריות והמתעסק קצץ עמו על הריוח ואסור . הא לא דמיא כלל דהתם עסקא דמחוי ברבית כיון דפלגא מלזה בידו מחוי בכחון לו זה הריוח כשכיל חצי המלוח שבידו ואפי' הימא דיהיב ליה אברא בשכיל שטורה כחצי הפקדון עם כל זה מחוי שכשכיל חצי מלוח שבידו הוא דיהיב ליה ועם כל זה מוהר"ק זל מתיר כזה ומפסוק מור"ם זל כהנהה . ולדעתו זל כ"ס וק"ו כ"ד דשרי דקצב יהודה עם שמעון על הריוח בין להריוח בין להפסיד ואין לו טעם שיכופעם הקרן שהרי נתחייבו עליו ראובן ולוי להחזירו במחר שני השכירות ואין בידו כלל בכתוב בשאלה והקרן נשאר ביד שמעון ולוי וכו' ונתחייבו להחזירו וכו' ואין ביד יהודה שום דבר ולא דררא דהלואה לחוש למחוי כרבית . וכ"ד דר' אמינא ולא מסתמינא דאפי' מוהר"ר ישעיה ומרן זל דפסק כותיה ורבינו בעל הטורים שהביאו כלהו אזלי ומורו כב"ד דשרי בלי טעם פקדון מאחר דליכא דררא דהלואה כלל גבי יהודה דליווש ליה למחוי כרבית .

וגדולה

מזו תמצא דאפי' אם היה לוי המתעסק אם קבל עליו חיוב גופיה אחריות חצי העסקא שהיתה פקדון בידו ער עתה פליגי רבנותא אם קבל דהרדב"ז זל בתשובתו סי' תק"ע מחיר ובהך לה מהא דק"ל תתנה שומר חנם להיות כשואל להתחייב באנוסין . ולא תשום זה באמר דנעשית כל העסק' כמלזה גביה וכל הריוח שלוקח הוי רבית אלא ינא חכלל שומר ונעשה שואל לשעבר ככסיו להתחיי' באנוסין באכרז ולא תשום זה יקנה לו שם מלזה גביה לאכור ליקח הריוח אכרז כל העסקא חצי מלוח כמו שהיה ונחזי הפקדון שלא היה חייב עליו אלא כשנע כעשה עליו ולא להתחייב באנוסין ומותר לבעלים ליקח הריוח כאשר בתחינה מאחר דתחילה בהיתרא אתא ליריה כתורת עסקא כדניה ולא ישתנה הפקדון למלזה בשכיל קבלת אחריות ולסכר' ו דהרדב"ז כ"ס וק"ו כ"ד דשרי דליכא דררא דמלוח כלל גבי יהודה ולא קבל בלום משמעון לא טקנה מחמו בסך וכו' למאה לשנה הריוח שיעלה לחלקו של שמעון בין ועלה הריוח לחלק שמעון יותר מו למאה לשנה בין פחות דאפי' לא ועלה ריוח לשמעון כלל בהשך כל שני השכיר' כגון שינא שטרס והפסד' פשיטא דשרי דאין שום נד לאסור . אלא אפי' להרא"ש זל בתשובה בלל פ"ח סי' ב' דאסר שטט' אם יש שום תיקון למקבל מעות בתורת עסקא לתחית שכר שיקבל עליו כל האחריות

דומיא דשומר חכם דמתנה שומר חנם להיות כשואל והשיב זל דלא דמי דהתם שומר הוא דהוי ורשאי להתנות לשעבר ככסיו לקבל האנוסין כדון שואל ולא הוי שם שואל אבל חכא שמויא ומתן בכפסיו כיון שקבל אחריות פקע מחמו שם פקדון של חצי העסקא ונעשית מלזה . גם מוהר"ם אלשקר בתשובות סי' זג הסכים לרעת הרא"ש זל מטעם הני' דכדברי הרא"ש דשאני פלגא פקדון דעסק' משאר פקדון דעלמא דקול מתנה שומר חנם להיות כשואל דפלגא דפקדון דעסקא הואיל ונשא ומתן בו כשקבל אחריותו עליו הו"ל כמלוח גם הרדב"ז בתשובותיו הנרפסות מחדש סי' רט"ו הסכים לאסור מטעם הני' והביא ראיה מתשובת הרא"ש זל הני' ומאי דקשה תשובה זו דהרדב"ז ידיר אחריותו מתשו' זו לתשובה הנז' עיין להרב קרית מלך רב חלק ב' סי' ל"ד שכתב לישום דלא פלגא בהריוח ועיין לרב ספר הכונת עולם סי' קע"ח יציין שם נקטינן דכל הני רבנותא סבירא להו דפלגא פקדון דעסקא כיון שהוא כרשותו לישא וליתן בו משום הכי כיון קבל עליו אחריותו הו"ל כמלוח גביה ולא דמי לפקדון דעלמא דמתנה שומר חנם להיות כשואל דון מינה לכ"ד רד"ו לראו בריוח הוא ולא נושא ומתן בו ואין לו רשות אפי' לבעו בו פשיטא ופשיטא דאפי' אם הוא מקבל הפסד הרבוע בו כגוף הקרן פשיטא דמתן שו"א דאין כאן שום חשש ברבית דמלוח אין כאן רבית דאין כאן שום חשש ברבית דלא קבל שום דבר על גוף הקרן ועדין מתפקדון דעלמא אם דלא חזי לשלוח בו דדקרא גולן עם כל זה הרי הוא ברשותו ואם ירעה לעשות בו סחורה על מנת להטיב לבעל הפקדון לתת לו כל הריוח דשאני כח"ס הרשב"א זל בתשובה סי' תתק"לח וע"ש הרי אפי' דשלח בו יד וקס ליה ברשותיה להתחייב באחריותו שרי לתת לו מה שהריוח ולא הוי כמלוח גביה כיון שנתחייב באחריותו לאסור לו ליקח הריוח . ועיין בתשובה הני' דכ"ד דסבר כהני רבנות' הרא"ש והרדב"ז ומהר"ם אלשקר דמפלגי בין פקדון דעלמא לפלגא פקדון דעסקא עיין שם . וכן נלע"ד להוכיח כותיהו מסוגיא דפ' איזהו נשך דף ע' דפריך אמתני' דאין מקבלין כאן ברזל משראל מחמת' דכבורות ומשני הא דקביל וכו' ואמאי לא משני דמתני' דדון דקביל אחריות בתחילת העסקא ונמצא שתחילת העסקא היה באסור . ומתניתין דכבורות דקביל ליה לכסוף וכהאי גוונא שרי מאחר דבא ליד המקבל כהיתר אפי' דאח"כ קבל אחריות מותר אלא ודאי דסבר דאפי' ג"כ אינו מותר' משום דהוי אבך דבי רבין דקבלו אח"כ עליהם באחריות ינא מכלל פקדון והו"ל כמלוח ולא שרי ונראה דגם דמ"א זל ס"ל ככל הני רבנותא הנזכרים לעיל שכתב רבינו בעל הטורים משמו סי' קס"ט ישראל שאמר לישראל חבירו טול מעות הללו והלוה אותן ברבית לגבי אם אחריות המעות על השלמי' בהולכה ובהובאה אסור למלוח ליקח הרבית מיר השלמי' וכו' ותולה שנושא שלח לישראל לקבל יתשכחו מיר גוי מותר אפי' ששלמי' נתחייב באחריות' המשכון כפקדון הוא דאיכא אלא שמתחייב עצמו באנוסין וקול' מתנה שומר חנם להיות כשואל . ויש לדקדק מאי שאל רישא ומאי שאל ספחא כיון דקבל עליו אחריות כאן וכאן ותרוויבו היו פקדון . ועל פי האחרות אתי' שפיר דמעו' שאני כיון שהן בידו להוליכ' ולהביא' אף שהן פקדון בידו כיון שנתחייב באחריותן שאל אם ינטרף להוציא מהם לגורכו בימי בימי באיזה דבר שזרמין לו לפי שעה הו"ל כמלוח גביה דלזה אסור לקבל מידו הרבית . מש"כ במשכון אף שקבל עליו אחריות בהולכה ובהובאה כיון דלא ניתן להוצאה דלא חזי להשתמש בו כשום דבר . לזה אף שקבל עליו אחריות לעולם שם פקדון עליו לא שחייב עצמו באנוסין כשואל דמתנה שומר חנם להיות כשואל ולעולם שם שומר עליו וקרוב לזה תיבן מרן זל בבי' זע"ב :

קרוב לזה ולזה הוא ע"כ הרי דמון דמקבל עליה המקבל ריח והפסד שאפשר שיוול היין ואפשר שיתיקר היין יותר שרי אצמו שאחריות החימוץ על המוכר שרי - דהכא נמי דכוותה שמכר לו בו' למאה בין ירוחי יותר בין יפסוד ולא קבל עליו אחריות הקרן אלא על המוכר שרי ואע"כ דהתם פ"י רש"י ז"ל דהחבית היתה מוכרת בבית המוכר - הא לא הוי דבר שלא בא ליעולם מש"כ הכא דהוי דבר שלא בא ליעולם דהריח שמכר עדיין אינו בעולם וכיון דלא קנה הוה ליה תעוה כהנלוה גביה ואם הריח יותר מהו' למאה הוה ליה רב"ל הא לית' כלל חרא דכרדון זה לא שייך אגד נטר כלל לחוש לזה שהרי יהודה אינו מקדים הו' למאה לשחינוך ולא התנה עמו שיקדים לו כלל אלא כלל סוף השנה יתן לו לחשבון ו' למאה וכיון דלא הוי אלא יום או יומים עד שיטעם חשבון יהודה עם ראובן ולוי אין קפידא בזה לקרוא אגד נטר ליה וכמו שכתבו התוס' ז"ל דף ס"ד ר"ה מה שצוי חולכות וכו' עיינין שם והשכחת לה פתימי' טיעשה חשבון עמהם קודם שיפרע לשמעון :

זתו כיון שגשבע יהודה ככתוב בשאלה הרי בשבועה נקנה אצ"י דבר שלא בא ליעולם ואחמכתא עינין בחשן משפט ס' ר"ז טעמי' ז"ט ס"ד כהנהגה אם גשבע לקיים המוקח אצ"י שלא בא ליעולם כד"ל לקיים וכו' דס"י ע"כ בשם השוכת הרא"ש והרובט ושאר פוסקים ז"ל זע"ש - ותו כיון דקביל עליה הפסד ריחו וכך הוא קרוב לשכר ולהפסד לא שייך אגד נטר ליה כלל :

ז ידעתי בני ידעתי מיעוט ערבי עלי זמנין תלתא - כי משתתי את כל כלי לא מצאתי און לי כפרא וספרי ותוספתא שמעתיא בעיני צלותא - ואני היום בולה ומטולטל טלטלא נבר בבורת עירין רבין קדישי מלכי צבאות רבני מאותא - משום יתובי יתבינין ארץ נבי ארעא קדישתא - וכפרט כי אצי מחוסר כל ספרי הקדש שמפיהם אנו חיים ואם כן אצי בא לימא תיהיו תיובתא - אך אחכס מילתא כרזא לא דריבא רבה פשוטה לפניה ושפוטה לאחריה הלא היא כתובה על ספר הישר כתב איש רכי חרן הקדוש ז"ל ריש תיבתא :

תשובה נדמיין כפרק הגדול פתרא ההוא נבדא דהוא כצי אחווי אתיבנא דחברי' אתא לקמי' דרב אמר ליה לא תמוי לא תמוי אמר ליה מחויבא ומחויבא יתיב רב בהק"קיה דרב שמסיה לקועה קיימא קרי רב עליוהי כניך עולפו שכתבו כראש כל חכונת כחא אמת מה תנא זה כיון שגבל בהמכר אין מרחמים עליו אף ממונס של ישראל כיון שגבל ביר גויים אין מרחמים עליו ע"כ - ופי' רש"י ז"ל אין מרחמין ושמיר עבדת דקטלתי ע"כ - והרא"ש ז"ל כתב ז"ל מה תנא זה כיון שגבל למכור אין מרחמין עליו אף ממון של ישראל כיון שגבל ביר א"ה אין מרחמין עליו וכונטין היום מוקצתו ולמחר כונטין כולו וכפא מייסדין את נפשו והורבין איתו אלו יורה שיש לו ממון יותר והוה ליה דורף וכיתן להבינו כנפשו ע"כ - ופסקו מרן ז"ל בשולחנו הטהור כחשן משפט סי' שפ"ח טעמי' י' ז"ל מותר להרוג המוסר בכל מקום אפילו בזמן הזה ומותר להורגו קודם שימסור אלא כשאמר הריני מוסר פ' בגופו או בהמונו אפי' ממון קל התיר עצמו למיתה ומתירין בו ז' ה"ל' לו אל תמסור אם היצו פניו ואמר לא כי לא אחסרנו מזה להורגו וכל הקודם להורגו וכה ע"כ - תו איבעי' לן ההם דף קט"ע ע"א ממון מוסר רב הוה רב יהודה חד אמר הותר לאכדו ביד יחד אמר אסור לאכדו ביד מאן דאמר הותר לאכדו ביד לא יהיה ממונו מקור מנופו ומאן דאמר אסור לאכדו דילמא הוה ליה ורעא מעליא ותיב יבין רש"י

הביל העולה מכל חמי דכתיב' דרוקא היבא דכוסא ונותן כהה או סחן כרשותו דמשכחת לה שויזיא מהס לצורכו כהיה דהרמ"א ז"ל אז כשנתחייב באונסין אף דמעיקרא חתא ליריה כהיתרא ככלנא פקרון דעסקא לרעת בני רבוותא ז"ל או הוא דאסור דמיו למלוה דה"ל כאלו קבלו עליו במלוה ומש"ה קא אסרי רבנן ואפי' לרעתם ז"ל גרע אפי' מאכא רבית ולא אסרו אלא משום דמחוי כדכתיב' ומלתא דפשיט' דמחוי כרבית גרע מאכא רבית כמו שהוכיח בחיטור הרב קרית מלך ח"כ סי' ל"ז וא"כ כבדון השאלה אף אם מקבל עליו יהודה הפסד הנגיע לשמעון דבין הקרן עם כל זה אינו נק' דררא דמלוה כלל כ"ש וק"ו דרריה ברור דלא נכנס יהודה בבין הקרן כלל כיון דלא הוי אלא חיוב בעלמא שנתחייב בריוח ובהפסד ולא קבל המנו ואין בירו המנו שום דבר אלא שקבל עליו לקח לו ו' למאה לטנה בין שהריח בין שפסד ועל שמעון כשאר חיוב אונסין - וגיביה ואכידה וא"כ הוי שמעון קרוב לשכר ולהפסד :

והדרורה תו נכסא הרא"ש ז"ל כלל כ"ח ז"ל ראובן מוכר חצרו לשמעון ואותה חצרו המוכר היתה המושכנת ביר לוי בשמנה מלות וזבובים - והיה לו לראובן לפדותה מחמומו ולפי שלא היה יכול לפדותה כשעת המכר חוק עליו שטר חוב לשמעון באותן שמנה מלות והוכיח לזמן קצוב וקבל עליו ראובן שכל זמן שיהעכב הלפדות המושכנה או תלפדות השמונה מלות וזבובים של החוב שיטכיר חצר אחרת לשמעון שיתרצה לזרז כה על כד' ק"ל והוכי' לטנה ועבדו שהי שנים ופרע ראובן חסלו שכירות אותה חצר שדר בה שמעון ועכשו כשאר עד זמן פרעון שטר החוב שנה אחת ואמר שמעון לראו' קבלת עלך לפדות המושכנה או להטכיר לי חצר אחרת שאתרצה לזרז כה על כד' ק"ל והוכיח בטנה קיים לי - השיב ראובן זה הוא רבית ואין לך ליקח ממני רבית לכשע"כ וכן פרעון שטר החוב למך השנה אפרע לך חובך או אפרע הנושכנה ואככה מהם מה שקבלת ממני כשענת השכירות - השוכה רואה אצי כבדון זה ששמעון לא הלוח לראובן כלום אלא כתב עליו שטר חוב ששמונה מלות והוכיח לשמעון כרי שיהיה כטוח שיפרע ראובן החצר שקנה ממנו וכו' ואינו רואה באן רבית כי לא הלוח לו כלום ובה לא ליר שמעון שום דבר מראובן וכו' הרי תבואר כדברי הרא"ש ז"ל דאע"כ דראו' נתחייב כשטר שמונה מלות והוכיח לשמעון וכל זמן שאינו פורע לו פורע שכירות הבית עד ק"ל והוכיח לטנה והוה סלקא דעתייה לומר דסלקא דעתייה דשאל' דירן דלוי אגד נטר ליה כשגיל המותר השמונה מלות והוכיח נותן לו בכל שנה ק"ל והוכיח דמיון שנתחייב לו כשטר הוה ליה במלוה על ראובן - עם כל זה אשמעינן הרא"ש ז"ל כיון דלא הוי אלא שטר חיוב בעלמא ולא להו ראובן שמעון כלום הלוח אין באן רבית אין באן הכא נמי כבדון דירן כיון שיהודה לא קבל כלום שמעון לקרותו מלוה כלל אלא שטר הוא שכתב לכטחון שמקבל עליו ריחו והפסד פשיטא דרשי :

ומלבר כל מה שכתבנו להוכיח להנודא עוד יש לנו בענין זה כ"ד ר"ר פתח פתח פתחו כפתחו של אולם נומנו אותן כדכרינו לעיל והוא לכדו די לנו להתיר ורשפי - והוא דכ"ד הוי חכר כמו שכתוב בשלח שמעון ליהודה ריחו והפסד וכו' וכיון דהוי דרך מוכר בין ירוחי בין יפסוד חס שנתחייב לתת ו' למאה בכל שנה או כולו או מקצתו אין בזה שום עקמוק דחשד רבית - ודמה להאי דאמרינן כפרק הרכ"ג דף ס"ד ע"א אמר אבוי שרי ליה לאניגס למימר לחבריה הילך ארבעה וווי אחביתא דחמרא אי תקפא כרשותך אי יקרא אילא כרשותי אמר ליה רב שרבייא לאבוי האי קרוב לשכר ייחוק להפסד הוא אמר ליה כיון דמקבל עליה יוקרא ווילא

קדשי שאלות ותשובות דוד

רשע וצדק ילכש ע"כ . והנה פשטא דכעיא חשמי רלף
מכעיא להו אלא לאכרו כיר אי שרי אי אסקי חתם ליטלו
לעצמו שרי וליכא קאן דפליג וכן פסק מור"ם ז"ל בהגהה ס'
שפ"ח על מאי דפסקתו ז"ל התם כסברת הר"ף ז"ל דפסק
כגוף דאמר אסור לאכרו וז"ל יש אומרים דמוקד ליטול תמוכו
לעצמו ראינו אסור אלא לאכרו ע"כ והנה הנס דכתב מור"ם
ז"ל כשם יש אומרים לעכ"ד ליכא מאן דפליג בהא אלא משום
דלא אתכריד דין זה בשאר פוסקי' ז"ל אלא בדברי המרדכי ז"ל
הש"ה כתבו כשם יש אומרים ופרושי הוא דקמפרס וכה"ג
אשכחן בדוכתי טובא דכתב מור"ם ז"ל יש אומרים
משום דלא נתכר זה בשאר פוסקים ומדברי השלחן
ערוך הגפ' דלא נתכר רסכרי להפך והכי נמי דכוותה וכדלמי
דמין ז"ל זשאר פוסקים סמכו אליגנא דלאכרו דהשמע דלא
קא הבעיא לן אלא לאכרו אבל ליטלו לעצמו שפיר דמי דמי
לא תימא הכי לשמועין רבותא דאפי' ליטלו לעצמו אסור
ומכ"ס לאכרו דאסור אלא דאפי' מאן דאסר רוקא לאכרו אבל
ליטלו לעצמו שרי ומאן דשרי לאכרו כ"ס ליטלו לעצמו דשרי
וראייה לדבר מהאן דאייית' הש"ס בתי דהכי עובדא דרב חסדא
היה ליה הסוא אריסא דהוא תקילא יתיב תקיל וסקיל סלקיה
קרא לעפשיה כפון לצדיק חיל חוטא והו' זעש והכונה לאשמועי'
דכי היכי דאשכחן דרב חסדא דהש"ר דהאריס היה לוקח תמוכו
כפי' בתרא דרש"י ז"ל ליה גס הוא אח"כ חלקו מינה לכ"ד
וליוכר קודם לזה דלא עליגי אלא לאכרו אבל לעצמו שרי .
וליכא דקשות על זה מהא דמיבעיא לן כפ' הכנסה דף
כ"ב ז"ל בעיא אמירה עשו תקנת בגזל כהמור או לא אליכא
דמאן דאמר לא דייטין ריבא דנרתי לא תיביעי לך דחוסרות
כחי לא דייטין בר תיביעי לך אליכא דמאן דאמר דייטין ריבא
דנרמו עשו תקנת בגזל כהמור דמשתבע וסקיל או לא תיקון
ע"כ . וכתיבו התוס' ז"ל כשם הר"ף ז"ל וז"ל כגון שישי עדים
שמכרו ואכר תמוכו ואין יודעין כמה וכו' זעש . ואם איתא
דחותר ליטול תמוכו לעצמו דרוקא לאכרו הוא דפליגי מאי קא
חכעיא ליה כיון דאפי' ליטלו לעצמו כל תמוכו שרי כ"ס ליטובע
כמה הפסידו ויטול ווו אינה קושיא כלל דהיינו לענין לוקח
אותו בריבא ודייני וליקטו בידו של נחסר אמנם לענין ליטלו
לעצמו לא קא מיבעיא לן דרוק תרע שכן הוא דאי לא תימא הכי
אמאי לא קאמר הש"ס הכי למאן דאמר חותר לאכר תמוכו לא
קחכעיא לן דה"ס הוא אי חותר לאכרו כ"ס שישבע ויטול
מאי דאפסידה שעשו כו תקנת בגזל כיו קא מיבעיא לן למאן
דאמר אסור לאכר תמוכו וכו' כדרך הש"ס בכמה דוכתי
אלא וראוי דכעיא זו אין לה דמיון ושייכו' עם פלונת' דאחוראי
אי שרי לאכרו או לא מטעם האמור . וכ"ס לפי מה שכתב
הרא"ם ז"ל התם כפרת הגזל בתרא בהיה פלונתא אי שרי
לאכר תמוכו או לאו רליכא לאתויי ראייה תסובין דפ' הכנסה
דאיבעיא להו אי עשו תקנת בגזל כהמור או לא ואם איתא
דשרי לאכר תמוכו כ"ס שעשו כו תקנת בגזל אלא וראוי תוכח
דהלכה כהרן דאמר אסור לאכר תמוכו ודחה ז"ל דאין ראייה
דהתם כשעשה תשובה עינין עם ותיבה דאין דהיה ותתם
לעניינינו . ועוד אינו רותקת דפשיטא הוא דאפי' אם
תמצא לומר דאיכא מאן דפליג על מור"ם ז"ל כמ"ש דמות'
ליטול תמוכו מוסר לעצמו הכי מיני ליטלו שלא כדון יותר מהיה
שופסידו או שהמורס הוא ידעין דלא אהכו תעשו להשפיד
לחכירו כמה שאומר לחוסרו ומש"ה חתיקו עלה' צדוק דמתאן
דהותר דמו כ"ס תמוכו למאן דאמר שרי ולמאן דאמר אסור
משום דלמאן נפקי מיניה זערא תעליא ולזה לא שריקן אפילו
ליטלו לעצמו אהכס היכא דאפסידה ותמוכו כמסירתו חילתא
דפשיטא דשרי ליטלו לעצמו דלא חתיקו עלה מטעם קל וחומר
דכיון דהותר דמו כ"ס תמוכו דנימא הכי ראוי לירשוין לסכרת

מאן דאסר כי היכי דתדמי דהוא הדין לנצחו דאסר אלא
מטעם דהא אפסידה תמוכו וככה"ג לא חסמתי כזרעו וירשיו
ומעתה הכוא ככוא לנרון השאלה כדון דאיכא עדים שהאשה
הנוכרת חסרה את בעלה כמה פנימים והפסידתו תמוכו והתרו
בה התראה נחודה וחזרה לרשעותה לו' כפני עדים אחסור
אלך ואחסור אחר ההתראה חלתא דפשיטא וכדלמי חלתא
כדכא לא נריבא רבא שרי כתבו ההגהות חיינוניות פ' ל"ד
ופסקו מור"ם ז"ל בהגהה אכן העור ס' קט"ו ס"ה ז"ל אשה
שבזמה על בעלה שרצה להשכיר עליו גוים להורגו מקרי
עוברת על דת כלומר שרייה תפוש יוצא התם כההוא סימן
שתצא כלל כתובה ואי התם דהוא לה הגזמה דאי בה
תעשה דהיינו לשכור גוים להורגו בידים ואיכא למימר גוים
איניש ולא עביר כההוא דאיתא בפ' חוקת הכתים דף ל"ד
ההוא דנקיט חגלא כידיה ואמר אקטול דקל דפליג וכו'
דאחריון גוים איניש ולא עביר זעש ע"כ כל זה אמרנו דלא דמי
דהתם שאני דראיה כידיה קא עביר תעשה אחריון גוים
איניש ולא עביר משא"כ התם דראיה לא עבדא תעשה בידים
אחריון גוים איניש ועביר והא לא דמיא אלא להאומר אחסור
אלך ואחסור וקול דגוים איניש ועביר כיון דכדיבורא בעלתא
ופכי נמי דכוותה דאמרה האשה אני מסרתי אותו ואני מוסר'
איתו ודורפת אחריו עד חרמה כמפורש בקבלת עדות שיש
ביר בעלה הרב דלובן הכו' חילתא דפשיטא דהוא עוברת
על דת ויוצאה כלל כתובה' וכי תימא דמרוכב בעסה דכריה
אלו' הא וראוי ליתא דאין לך מוסר בעולם שאומר אחסור לך
ואחסור כחנם אלא כי מדוב כעסו שיש לו עם חכירו ואפי'ה
היינו מוסר זכל דמי' מוסר אית ליה כמו שכתב הרן ז"ל בשולחנו
הטהור ס' שפ"ח סעיף ט' אסור לחסור וכו' כיון כגומו בין
בממוכו ואפי' היה דשע זבעל עבירות ואפי' זגור לו ומצער
ע"כ . ומינה ג"כ לרין אשה שבזמה לבעלה לשכור עליו וכו'
כדלמי עסקין דהרבה להכעיסה . ולצננה ואפי'ה היא
עוברת על דת . כ"ס הכא דכרין עשה לוקח אשה אחרת
שלא זכה להכנו' חמנה כנים זכרים של תימא ואפי' לא היתה
אחרת בפני עדים אחסור אלך ואחסור ככתוב בקבלת עדות
הכו' עם כל זה כיון שהורית בפנימה שמסרה אותו הוראת
בעל דין כמאה עדים דמי להפסידה כתובתה ואפי' דקיל
אין אדם חשים עצמו רשע דהיי' כתב הר"ן כפ' המדיר גבי
תניתין דאלו יוצאות שלא כתובה דאפי' דאין אדם חשים
עצמו רשע אם הורית שעברה על דבר ה' מהני דיוצאה שלא
כתובה הפסידה כתובתה דלהפסידה כתובתה דאמנת זעש
ואפי' דהראב"ד פליג עליה דהר"ן עכ"ל מוכח מודברי
הרמב"ם להרב המחיר ז"ל בפדק ב"ד מהלכות אישות בדעת
הר"ן ופסקו הרן ז"ל על השלחן הטעור באכן העור ס' קט"ו
ס' ו' גבי אשת איש שלא יש עדים שזינתה אלא מורת שזינתה
אפי' דלענין לאוסרה על בעלה אין חוששין לדכריה מ"מ
איברה כתובתה עיקר יתוסף' וכתב הרב המחיר ז"ל דמהש"ס
הוכח הכי אפי' ג"ג לענין אסורא אינה נאמנת לענין תמוכו
הודלתה כמאה עדים דמי ואפי' דמור"ם ז"ל בהגהה כשם
הגהות מרדכי כתב דאם נתנה חלתא לדכריה נאמנת על
מה שאמרה שזינתה זעש והכי נמי איכא למימר שמהא תתן
אמתלא לדכריה אף שהסכרמא מנחשת זה דאין אפשר ומה
אמתלא יכולה למצא לדכריה שאמרה חסרתי דכשלאמא התם
מציא לתת אמתלא לדכריה דכחותה שעה היתה שונאה אותו
ועניה נתנה באחר מאחר דמעצמה הוא שאמרה שזינתה
כשמעוה הענין בלי שאלת שום א' ועכשו חזרתי כי ולזה
נאמנת . אמנם ככ"ד דרדרכא הכעל רוצה לגרשה ואלה
לתת לה כתובתה היכי מוסטא על חטאתה פסע לו' מסרתי

להפסידה כדכתיב ואם כן חלתא דפשיטא דהיייא עוברת על דת אחר התראה ותבא בלא כתובה ככתוב והפירוש כשולחן ערוך אכן העור סי' קט"ו זע"ש . ואין לומר דהא קול בכל דיני התורה ובכל האיסורין דבעינן התראה בשעת מעשה והכא לא הייחא התראה בשעת מעשה . הא ליתא כלל כח"ס המרדכי ז"ל בפרק המדיר גבי נשים היוצאות בלא כתובה העוברת על דת דאפי"ן דלא התרבה בשעת מעשה יוצאה בלא כתובה דאי תימא דבעינן התראה בשעת מעשה כמו דיני נשואין ומכאן ועושין כראייתא בפרק אלו נערות וכו' אם כן אהם מכשילו לבעל דרואי אם התרה בה תאמר לא אעשה עוד כדו שלא תפסיד כתובתה ואח"כ תחזור לקולוה וכי יטרח הבעל להעמיד עדים בכל בית על כל קלוקל וקלוקל וכו' והכי נמי דהוותה וכו' יוכל הבעל להעמיד עדים בשעה שרובה למסור אותה ומי יודע שעה שרובה למסור אלא ודאי דלא בעינן התראה בשעת מעשה כלל אלא גבי דיני נפשות ועונשין וכוונתו :

אמנם איך אנו צריכים לצל זה מכיון שכתוב קהל ועדה מישראל וקדו מנייהו רבנן אשר הלכו להוכיחה ולהרתות בה שלא תחזור לקולקולה ולתתן ביניהם לתת לה הבעל סך מה אף שאינו חייב וענתה והארה העיזה פניה ותאמר חסרתי אותה ועוד אמסור אותה וארדוף אותה וכו' חלתא דפשיטא ולכא שום הפיקא בזה שהרי אחר שיש עדים שמסרה אותה והתרו בה התראה גמרה חזרה לקולקולה וכשחזרו עוד להוכיחה על מה שנתנה בו בפרק אחר בספרתי ואלך ואמסור והרי זו עוברת על דת אחר התראה שחזרו והתרו בה שנית . והשתא קל וחומר הדברים ומה אשה שנומה על בעלה שרובה להספיקו נוי להורגו והוי בוי דעלמא שלא על ידי הלכות דאובא לחומר שהניו עצמו יתפטר מריבא דמלכותא ולא יהרגו והיא גם היא כהיא שפירא יתבא אויבא למימר בנזמא הוא דקאמר עס כל זה כתבו ז"ל דהיייא עוברת על דת בהיא אחיהו בדברים דאית להו הויא וכו' וק"ו בשאומרת אחרת אלך ואמסור למלכות כדאי דליכא מאן דפליג בהא והדאי דהא צריכא תשובות על דת דעוברת על דת לא תפשיטין האידרא וצדקאית לנעיל ואלו המוסרי חזרת אפי' להורגו כמפורש בס"ס זכשולמן ערוך ח"מ בס"י שש"ח זע"ש ואם כן איך לא לא כתובה ולא תוספתא בלאותיה הקיימין כהפירוש באבן העזר סי' קט"ו זע"ש וכו' שוק"ו אי איתין מדין חוסר אף לה אפי' בלאותיה הקיימין זלמי טענת המרדכי ז"ל פ' הגוול בתרא ובשקלא מור"ם ז"ל בהנה חסן משפט סי' שש"ח סיפוק י"ב שבאיתי דבריו לנעיל ז"ל ויש אומרים דמותר ליתול חמומו לנעמו דאינו אסור אלא לאכרו ע"כ דף שיש חן המתעסקים לומר דהמרדכי חולק על הר"ף שאר פוסקים כוח עכו' לעכו"ר יצין רואה ואון שומעת תבין לה דלא איתא המרדכי לאפלוני אבל הני דבנותא אלא לטפוי ולפרושי התם דרוקא לאכרו ולא ללקוח לנעמו בתוספתא מלת לאכרו ומלך ז"ל לא אצטרך לפרושי דמק"ל על מלת לאכרו דתפשיטתו היא רוקא לאכרו ולא ללקוחו לעצמו וצדקא דאיתא ראי' ללקוחו לעצמו בכלל האסור לישמעינן דכתיב דאפי' ללקוחו לעצמו אסור וכו' לאכרו אלא ודאי כדכתיבא וכו' שכבר כתבתי לעיל דאפי' קאן דפליג על הור"ם הכ"מ ליתלו שלא כדון וכו' כח"ס ע"ש :

ה ראיתי את השאלה זאת אשר נכזר עליה מפעם מתלל דברכן האדיה דאתרא הרין הרב שכלל המקון ויהי צעזעו ויהי דוד בכל דבריו תשכל ולפי רוב הענוה נקרא נקראתי לחוות בכו"ז דבריו אף כי לית דין צדק תטיב בעזרה אף כי ידעתי בינה כי מוסר שאני עתה למור איך חכמה

אחר שהם כאן להוכיחה לחם חוסרת אותו ומה חמתלא יהולם לפנאו וזו דהתם שאני ריש לנו חוקה שאין אשה אומרת מעצמה שזכתה אלא א"כ עניה בנתה באחר ואפי"ה לעינן לתובה אמרינן הודאת בעל דין כמאה עדים דמי כלומר דסכר וזקבלה להפסיד כתובתה והיא דאפסידא אנפיה אמנם לגדום הויק לבעל לאוסרה עלון אינה נאמנת מאחר דאית לן חוקה לימתא דאי אפשר דאשה תאסור עצמה על בעלה אם לא שנתנה עניה אכל כ"ד דר"ד דאונה לאסרת על בעלה באומרת חסרתי אותו . והו דאמי הקיא הודות שזינתה דאנו תאמינא אותה כמה שחורה בה ונתנה חמתלא לדבריה משום דלא עשתה מקודם כיוצא בזה ולזה בחוקת כשרות עונות והפה שאסר הוא שהתיר אמנם כ"ד שיש לנו עדים כשרים שמקודם לה מסרה אותו כמה מפירות לובא למימר הכי וזה ברור . ותו איכא למימר דכ"ד ד"ד אפי' דה"כ ד"ד מורה דכאמנת להפסידה כתובהה דכמו דקול דמיא איביא ולא עביר חמתלא דאית בה מעשה דהשה עליו לצאת בידו וכל עושה"ה עשה אמרינן גזים ולא יעביר עם כל זה בעינן חסירות אמרינן גזים ועביר כיון דכדכ"ד פועלמ"קל בעינן לעשות והכי נמי חפלינן . כ"ד ד"ד דאמרינן דער כאן לא קא פליג דה"כ ד"ד אלא בהיא דהייא חלתא דאית בה מעשה בהיא דפ' המדיר שהיה שיהפלינו דבר איבור השום דכמילת דאית בה מעשה ב"ל לה"כ"ד ז"ל דאונה כאמנה לא לעינן אסורא ולא לעינן חמומו אמנם בהודות שמסרה דהייא דכורא בעלמא כאמנת אלא דאין אנו צריכין לה מאחד דפסקין כדעת הרמב"ם וסר"ן והרי המדיר ז"ל כח"ס :

ארא דכ"ד ד"ד הרי איכא קבלת עדות ביד כה"ר האובן הגו' שמסרה אותו כמה פעמים למלכות ונסחבן כפשוטו ל"ה שהיה לו ואפי"ן דקול ברין חוסר שאמר כבר אינו חייב היתה הכי מילי אדם דעלמא עם חבירו אהנס אק ברין חטעמא אחריבא איתין עלה חרין עוברת על דת דיוצאה בלא כתובה אפי' הויא דעברא ואררכא כ"ס הוא אם אפי' באותיה בעלמא שבזמ"ל על פעלה אפי' שערין לא עשה שום דבר חקריה עוברת על דת כמ"ס למעלה פסק מור"ם ז"ל בהנה ב"ס שכבר עשתה כפועל והאשה בעדים פשיטא דהיייא עוברת על דת ויוצאה בלא כתובה . ותו דסכרא אליהא היא זאין בזה פקפוק דאם אפי' לעינן אסורא אמרינן אם האכילתו אסור וכיוצא תדיני עוברת על דת ויוצאה בלא כתובה אחר מעשה כ"ס בעינן סכנתא דחמורא סכנתא מחסורא וזה ברור לכל פותח ספר דהא בכל אסורים שכתורה לא דינינן האידרא דיני קנסות ולא דיני עונשין ואפי' הכי ברין חוסר אפי' האידרא חזרת להורגו כח"ס מרן בהשן משפט סי' שפ"א סי' ז"ל זע"ש הרי דיש הפרש בין חוסר לאחד אסורים שכתורה דחמורא סכנתא תאסורא אלא דהתם דיניה הוא רוקא אם עדיין בחזרו לחסור או עדיין לא מסר וכו' הכ"מ התב דאיתין עלה חשעם סכנתא דרוקא דחמורא דאוסר' לא ענסינן האידרא ומס"ה חפלינן בין אם כבר עבד מעשה ללא עבד עדיין חשא"כ כד"ר דאיתין עלה חשעם דעוברת על דת איתייא בקל וחומר אם קודם מעשה פשיטא עוברת על דת כ"ס אחר מעשה . ותו אם לעינן שאר אסורין אי עברא הויא לה עוברת על דת ויוצאה בלא כתובה כ"ס לעינן חסירות אם עברה דתא כלל כתובה דהיייא עוברת על דת :

ואם כן חזרו לדין דמאחר דאיכא עדים שמסרה אותו והלכו והתרו בה התראה גמורה זקבלה עליה שלא למסור ואח"כ חזרה למסור כאשר הודית בפיה בפני עדים ככתוב ומפורש בקבלת העדות . שביד בעלה של זה המעשה היה אחר התראה שהתרו בה וכבר כתבו דאמנות

קדשי שאלות ותשובות דוד

הבמה ואין תקונה כקט נחשבו אתיא הכערה הכערה עכו
 אין הסרכין תקן ודברו הקל היו נופה גורה וזה החלו בס"ר:
דגה לפי הדוכר כתב הרב הפוסק הנו"נ ר"ו דכרון
 השאלה שכבר נפלו כמה קורות עד שהזכירו אם
 הבנים וחכוך במה לפנות ולבקש מדור אחר בשבירות ומחמת
 זה התרו חמד ולא נתכוון כלל להפקיע זכות אמו בהא ודאי
 ליכא פהו דפליג ראבד זכותא דאלמנה מאותו ה"ת וכו' .
 ולעב"ד יש להביא ראיה לזה מודקאמר רב נחמן התם בפרק
 הכושא יתומים שמכרו מדור האלמנה לא עשו ולא כלום ואם
 איתא דהביא רהוי רעוע והפילו אותו שכל הסופט כדנק לבבו
 יבין שלא כיוון לאבד זכותא רידה ואבסו חייבין לבנותו ואע"ג
 דליתיה בעולם . ומכ"ש תכרו אותו דוראי כיוון לאבד זכותה
 ועוד דעד האידנא איתיה בעולם דוראי לא עשו ולא כלום
 וא"כ לישמעונין דזכותא טפי רב נחמן ומכ"ש תכרו אותו אל
 ודאי דהיכא דאיכא חולדן דעתן בהאי חלתא דפשיטא דאינן
 חייבין לבנותו ואבדה זכותה . ואין לומר שאף שנטלו כמה
 קורות מנגבו עם כל זה חזו לדירה על ידי הרחק וכפרט
 האירכא דשכימי דוחק הכתים וכל בתי המזרים אתו מחולאים
 דוראי ולא נתייש אם הבנים לשאל מדור אחר יותר טוב וקוק
 ביין רהוי לדירה וכיון שכן כוראי עדיין אית לה זכות בגויה
 דכיתא וזכ"ן אס הית אותו הפקיע זכותה בידים וחייב
 לבנותו ואף דלוחן אס הית נפל עם כל זה השתא מיהא כיון
 דראוי לדירה על ידי הרחק חייב רהוי לת"ש הרא"ש גבי שבים
 שהיו על הפסל ומייתי . לה מרן ז"ל בח"מ דהתם לא כיון
 להזיק ואפיה חייב הא ליתא דכיון דלא נתייש לתקנו לא היא
 ולא לחייב הדין לתקנו כח"ס מרן ז"ל בשולחן הטסור ח"כ
 כוראי שאינה יכולה לסבול לרוד בה כמות שהיא למורכ בוס
 ולקרס בלילה . ותו דמעשה הוסיחין שפינתה מקום והלכס
 לתקום אחר דוראי דלא ניהא לה לדור בה כך ודבדה וכו' תה .
 ועוד חזי אומר דאי לא חזי לדירה כלל כבד פקע זכותא תמנו
 ואפי' היא רוצה לדור בו כוון שהיא בטלה דעתה דכבר אבדה
 זכותא ומכא אמוכא לה מלשון הכרייתא דאיתא התם ופסקו
 מרן ז"ל ואם אמרה הניחו לי ואני אבכנו משלנו וכו' אין שומעין
 לה וטעמא דלא נשתעבר לה אלא כו' רהוי לדירה . ואפי' לא
 נפל לבתדי כל דלא חזי לדירה לא נשתעבר לה . ותה לי
 רוצה לעשותו רהוי לדירה על ידי חזון אל ע"י שתסבול גער
 וביון דעל ידי חזון לא שכינן לה מטעם דפקע שעבודה
 הוא הדין אס רוצה לדור בו הרום דלא שומעין לה . וכן
 מוכח נמי מת"ש בסעיף ג' ואם נפל אפי' כבאוסו יורשים
 אבדה זכותה תמנו ויש לרקק חזי אפי' וחזי לא מבעיית
 שייך לא מבעיית אס בנתה השאס הא ליתא דנפיי מסתברא
 למימר דאס בנתה היא דלא אבדה זכותה מתיבא דכנו היורשי'
 ומאי אפי' אלא לאו הכי קאמר לא מבעיית אס נאשר כך הרום
 ולא ככה דאבדה זכותה תמנו ושיב דמי דאי אמרה כעיון
 לדור בו כך אין שומעין לה דכבר פקע זכותה תמנו . ועפ"ן
 דכרון השאלה נראה ברור דפקע זכותה של האלמנה וזכה
 הלוקח בחקוה לכול ולחידי:

אכונה מה שכתב הרב הפוסק הנו"נ ר"ו ז"ל אלא אפי'
 נישא דסתרו לכתחילה כדי להפקיע זכותה מה
 טעשה עשו דמדי הוא טעמא דמדור האלמנה שגפ' פקע
 זכותא אלא משום דנשים חדשות באו לבאן וכח"ס הרשב"א
 בתשובה וכו' ואחרי החילה דבה חכתו דלע"ז י"אן ראה
 מדבריו הרשב"א ז"ל דהתם דוקא דלא הפקיע זכותו בידים
 אלא דמעשה איתריבא לחוקתיה ובסתתפא כי היכי דלא
 נישא דאית ליה זכות במקום כיון הכותל ואם כן אף אם נפל
 אית ליה זכות במקומו וכשחור וככאו מצי להעמיד קורותיו
 עפ"ס אחרת דהא אית ליה זכות בקרקע שהיה בגויו הכותל

אמנו להכי כתב הרשב"א ז"ל דליתא דלית ליה זכות אלא
 בבני הכותל והש"ה כשנפל אורח לחוקתיה משום דנשים
 חדשות באו לבאן ואזוזכותל שהחזיק בו ליתיה בעולם .
 האמנם אם סתרו בידים וכיון שכל חוקתם תאן אחרת .
 ואף על גב דנשים חדשות באו לבאן עפ"ס כל זה הוא גרס
 שיכולו לאיתם פנים חדשות ולאז כל כתיבי' ומה שגמתייע דנפל
 כולל אפי' סתרו בידים ומדבריו הרשב"א ז"ל בשם שגמתייע וכו'
 לא יבולתי להכין רבתי מעב"ת דלעולם היא דקונס לבית זה
 שאני נכנס אם נפל וככאו תוחד דוקא נפל העצמו מש"כ אם
 הפילו בידים וטעמא רבא איכא לפגומי בוניסה דוראי זה
 טעשה קונס שלא ליכנס לבית זה הוא מרוב בעצמו וכוראי
 בונתו באותה טעה לעשות באופן החופזיל לתנוע עצמו
 חללהכנס לו וא"כ בשלמא היכא דנפל תאלו מצי למימר
 דלעולם היא היתה כונתו לקיים נדרו ולא ליכנס בבית זה
 כלל כי לא עלה על דעתו שיפול והשתא דנפל אורח ליה ההוא
 כיתא משא"כ אי אלתרין דנפל לאו דוקא אלא דרשאו להפילו
 כדי ליכנס וכו' מיחוי דאיערומיקא מערים דמעיקרא לא היה
 דעתו לזה דכתיב זה מצי היום לומר קונס וכו' והמר יסתור אותו
 ויכנס והוי דבר שכירו ומה קונס הוא זה אלא ודאי דהדר ביה
 כמנא דלשנא דכית זה הוא שקול יכול לומר בית זה לאפקי
 בית אחר או בית זה לאפקי כפל וכשאינו שכל זמן שהיה
 קיים לא נכנס לו ולא בקט תחבולה ליכנס לו איז בשפסל אנו
 אומרים אדעתא דהכי לא נכנס אבל אם אחר הקונס אעדיין
 הכית חזק רוצה להפילו כדי ליכנס לו לא דלויכא גילוי דעת
 דשיו ולבו שוים בעינין . ומה שהביא ראיה מחקב"ה שאל
 ראה טובא הנס דהתם סתרי אדעתא דהכי לגבי קב"ה דלא
 שייך שיתנסו ומעיקרא כוה"ה חשב"ה לסתור אותו כדי
 להביאם . ותו אפי' נישא דהיא דקונס אפי' לסתור בידים
 עם כל זה לא רמי דהתם טובא הר"ן דהוי מפור' ועומר אומרו
 בית זה שהוא דוקא בפעורו קיים ומעיקרא דעתו לסתורו
 בשירצה וכן היא דאם יבואו מפורס יוצא למנוסה זו איכס
 באים וכו' משא"כ בנר"ד דהדבר הלוי בדעת הסעל ומי יאמר
 דדעתיה דהיורשים יפקיעו מהאשה חוקת הכתים בידים .
 גם מה שהביא ראיה מתשובת מוה"ר"ם גאלאנטי ז"ל בסו"ס"ב
 מדאצטרין לפגומי בין היא דנענית קורות דביטל חבירו
 להיא דתנור דהיא דנענית קורות לא הוא ליה זכיה בבנין
 הקרקע מש"כ הסיח דתנור יש להם זכיה וקנין בבנין הקרקע .
 ולא קא מפלוג דהיא דנענת קורותיו היינו טעמא משום
 דנפל מעצמו מש"כ הסיח דתנור שהפילו ייחודה וכו' שמ"מ
 דלא שאל ליה בין נפל מעצמו להפילו כיון גם זו אינה הוכחה
 לעב"ד דהרב ז"ל בעא לא שמועין דכרון השאלה שהיה זכיה
 בבנין הקרקע אפי' נפל מאלו לא פקע זכותיהו בדמוכח
 מדבריו לכל עין רואה ואי הוא תלם וינייה מטעם דהוא סתרו
 הוא משמע דדוקא משום דסתרו בידים ובתד הכי כתב לחייב
 יהודה דפרע להם שטר פבנין מאחר דסתרו בידו משמע
 להדיא דלא איצטרין לטעם זה אלא לחייבו דפרע להם שטרם
 אמנם לפבנין שאיזו לבנותו ולא אבדו זכותם מהחזר איז אנו
 צריבין לזה דתיפוק ליה משום דיש להם זכיה בבנין הקרקע .
 אמנם השאל שרצה לדמותו להיא דנענת קורות ולא אסיק
 אדעת' חילוק זה של מוה"ר"ם ז"ל הוה סבירא ליה דהיא דנענ'
 קורות נמי אית ליה זכיה בבנין הקרקע תקוה הכות' שהיה חניח
 עליו הקורו והיה ליה כמו התנור דאית ליה זכיה בבנין הקרקע'
 חזון התנו' ומש"ה לא הונח לו לחל' בין נפל מעצמו לסתורו רכיון
 דאית ליה זכיה בבנין הקרקע אפי' נפל מעצמו לא אבד זכותו
 וחדש לו הרב ז"ל דלא דמו דהיא לית ליה זכיה בבנין הקרקע
 ומש"ה הוצר הרב ז"ל בתשובתו הרמת' להרחי' הדיבור ז"ל דיש
 לתקן את הקב לדמותו וכו' למה שכתב הרשב"א דראני התם

עצמו בבית אחר או בכסירות בית אחר ומש"ה אלמנה
 לפרוש - ולכאורה נראה להביא ראיה חרוץ זה של המכ"ס
 הפך דרכי הרב הפוסק הש"י דהא המסכיר בית זה הוא רוחה
 מחש למדור האלמנה שאין לה זכות אלא באותו בית עבמו
 ואם ככל פקע וזכותא תמנו וכן באומר בית זה אני מסכיר לך
 ולזה אם נפלאינו חייב לבנותו ואפי' הכי אם סתרו חייב ענין
 בדרכי הרב התמיד ז"ל ומינה נגד"ד דאם סתרו חזרו האלמנה
 חייבין - וכן ראיתי שהוכיח במשור הרב מוהר"ש בפסק שלו
 אמנם כד דייקנין שפיר לא היא דאדרכא מכאן ראיה לדרכי
 מעב"ת ותמיה אני איך לא הסביר להביא ראיה ברורה מכאן
 דאם רימך היתב"ס ז"ל לומר דאם סתרו חייב להעמיד לו בית
 אחר כלומר שיתן לו בית אחר במקומו או ישכור לו כמותו ולא
 קאמר דחייב לבנותו הוא ענינו שמי"ד דלעולם מההוא ביתא
 גופיה אפי' סתרו בידים פקע וזכותא דיריה אלא דהשלים לו
 מה שהזיקו בידים לבקש לו בית אחר כיונא בו ואותה אפי'
 במקשים נגד"ד דאם לסכרת הפוסקים ז"ל דפסקו דלעולם
 היורשים חייבים לתת לה חזרו אחר אפי' ככל מאלו יגע
 וכו' ויהיה פסקינן - א"כ הוה רוחה כדומה לדין המסכיר דאדרכא
 כ"ש הוא רחמי דמסכיר בית לחסרו דהשוכר אית ליה זמיה
 טפי מהאלמנה דאם לא אחר לישא דריות זה אני מסכיר לך
 אלא סתם חייב לבנותו אפי' ככל מעבמו אם אינו מוצא בית
 אחר לתת לו במקומו שמי"ד ראית ליה כה טפי מהאלמנה
 וצוד דאם לא ככל נבמרי חייב לתקנו משא"כ בהאלמנה
 וכמ"ש הטור סי' ט"ז והכא שאני דאמר בית זה ואפי' הכי אם
 סתרו לא מחייב לבנותו איהו גופיה דלית ליה זמיה כההוא
 ביתא כ"ש וק"ו חזרו האלמנה דברע כחה טפי לגבו ההוא
 ביתא דאפי' ג' דינוי תפוש כדכא הכתובה לישא רבית זה
 ואפניה אם ככל מעבמו אכרה וזכותה מההוא ביתא מלתא
 דפשיטא דאפי' סתרוהו היורשים אינם מחייבים לבנותו
 איהו גופיה ומחילא מכירתם חכירה - וכפרט לסכרת מעב"ת
 שהביא ראיה מההוא דקונס לבית זה שאינו נכנס וככל וכתב
 דהוא הדין הפילו בידים וכו' שמי"ד דמ"ל מעב"ת נדון
 האלמנה נמי הוה באומר בית זה תמיה אני לתת לא איתי
 ברייה ראיה מכאן - גם לענין נראה ראיה מכאן דההוא
 דקונס לבית זה שאינו נכנס וככל דלאו רוקא ככל לא אפי' סתרו
 בידים שרי לנכנס לתוכה וכנראה מפשטות דרכי הרשב"א ז"ל
 דהא הכא גבי מסכיר בית זה אפי' סתרו בידים אינו חייב
 לבנותו שמי"ד דאין לו זמיה כההוא ביתא אפי' סתרו מתק
 בידים - ומינה לההוא דקונס לבית זה דאפי' סתרו מתק לא
 חייל עליה שם איסורא ושרי לנכנס לתוכה - ומתק זה של
 שכירות יש ראיה לדרכי הר"ן והרשב"א ז"ל - ולסכרת הרשב"א
 ז"ל וסעיף מרחמיה דפליגי יש לומר דשאני ההוא דהדי
 הנאה אפי' הדייטת הרב"ל ואם כן אפי' ככל שיק ברדיסת
 הרב"ל דרוק :

עוד

כתב מעב"ת דלנר"ד שנתרופע וכו' ודאי שהסכר
 קיים ואפי' אם אי היה הדבר שקול האן השיב ומאן
 סבין לאמרוק מיד הלוקח הבא מחכ היורש שהוא המוחק וכו'
 ולא ירדתי לסוף דעתו דשאני התם גבי שמוא דוראי היורשין
 מוחזקים טפי ממנה ומש"ה אמרינן דלא מציא לנפן כמש"כ
 הד"ף ושאר פוסקים ז"ל והר"כ שלטי הנכדים סבירה ליה
 דבכה"ג האדור שנתפער לה מחיי' כדאיתא בנפרא חוקתה
 טפי מהיורשים דלא נשתפער להם אלא לאחר מיתת אביהם
 ובהכי אין להקשות עליו מההוא דתנאי בקובה ככתובה וה"ל
 כתובה בחוקת יורש הכפל דההוא בשאר רבדים שלא וכתה
 בהם מקודם משא"כ בהא דוכתה מקודם זה יכולים אנו לומר
 לרעת הרב ז"ל אמנם נגד"ד אכין שמכר אותה היורשים כבר
 הורעה חוקים והאלמנה שטרפה אותה מיד הלוקח אית לה
 השרת

שמתן שלא ברשות העצל ואח"כ ירע ושתק שכל עוד שהכותל
 וכו' הרי שהוצרך הרב ז"ל להודיעו דהתם לית ליה זמיה
 בקרקע ומש"ה כי ככל מעבמו אכר זכותו אמנם ההיא דתנור
 דאית להו זמיה בגוף הקרקע אפי' ככל מעבמו לא אכרו
 וזכותא זמיה דאם הפילו בידו אף בילית ליה זמיה כההיא
 דקורות איכא לתמיד דלא פקע זכותיה ועל כל פנים אין
 להוכיח מכאן :

ומעתה

ניחוי אכן מה נדון במדור האלמנה אי קרינן
 בה אית לה זמיה בגוף הקרקע או לא והנה
 כפי מה שיעלה בידנו מיסודו של הרשב"א ז"ל ומהר"ם
 גאלאנטי ז"ל דכל דאית להו זמיה בגוף הקרקע אפי' שלא קנו
 אותו כההיא דתנור אלא שרעה אותם. כונס התנור בחסרו
 ושתק שזה נקרא אית ליה זמיה בגוף הקרקע כמפורש יוצא
 מדרכי הרב ז"ל ולא נקט טעמא דקנו אחוה בדמים כי אם
 לרוחא דמלתא כמובן למעו' ובדבריו יע"ש בין ככל מעבמו
 בין סתרו על מנת לחזור ולבנותו לא אכר זכותו ואי לית ליה
 זמיה בגוף הקרקע כההיא דרעעא קורה ככותל דלית ליה
 זמיה בגוף הקרקע שבו כנו הכותל ונס לא אכאו בדמים
 כהש"כ הרב ז"ל התם אפי' ככל מעבמו אכר זכותו - ומעתה
 כיון דחייבן דתלהורא קאמר דאם ככל חזרו האלמנה אינן
 יכולים לבנותו לא היורשים ולא האלמנה ואכרה וזכותה שמי"ד
 דחייב לה דלית לה זמיה בגוף הקרקע והכי תשוב כמו
 הכותל שהיה מניח עליו קורות וכן דעת הרשב"א ז"ל שהשוה
 דין מניח קורותיו על כותל חסרו למדור האלמנה ומינה דאפי'
 סתרה אותו הבית על מנת לחזור ולבנותו הפסידה -
 והוצרכתי לכתוב זה לפי ששמעתי באומרים שדון השאלה היא
 שנתרפת האלמנה כסתירת הבית על מנת לבנות וכפי מה
 שכתבתי משם הרבנים ז"ל לא הועילה כלום דאפי' סתרה אותה
 בידה על מנת לבנו' אכרה וזכותה דהא הרבנים הנוברי' השוו
 ככל מעבמו לסתור אותו על מנת לבנות דמינה באחר לא מוכח
 חתוך מעשיו שרובה לצקור זכותו והיינו רוקא היכא דאית
 ליה זכות בגוף הקרקע ולזה אנו צריכין גילוי דעתו שרובה
 לעקור זכותו אימננס במדור האלמנה שאמר אי ככל אכר
 זכותה שמי"ד שבעל כורחה אכרת זכותה אפי' בלא גילוי
 דעתה וא"כ הוא הדין נמי אפי' סתרה אותו על מנת לבנות
 אכרה וזכותה אפי' שלא נתכונה לסלק זכותה וא"כ חזרנו
 לדין דמאי רומשע מדרכי מוהר"ם גאלאנטי דלא שאכא ליה
 בין ככל מעבמו להפילו היינו בהיכא דאית ליה זמיה בגוף
 הקרקע שמי"ד נד"ד דלית ליה זמיה בגוף הקרקע יש חילוק
 בין ככל מעבמו לסתירה בידים - ומכל מקום קצת הוכחה
 איכא ממש"כ הרב בתר הכי הנב עמך שקנה במעות כעל
 הקורה לנעוץ שם הקורה ופעל האם נאמר שלא וכה וכו'
 חלילה וכו' דליערכוניה וליהינהו והול"ל הנב עמך שקנה
 במעות וככל או שסתר אותו כעל הכותל לאכר זכותו של בעל
 הקורה האם נאמר וכו' ומרלא תני תנא כי אם שקנה במעות
 שמי"ד דלא אשכח הציאות אחר להוות לו זמיה כי אם שקנה
 משום דאית ליה זמיה בגוף הקרקע - עוד הביא ראיה
 מעב"ת דנפל הוא שם כולל אפי' סתרו בידים ממש"כ הרמב"ם
 ז"ל בפרק ה' תהלות שכירות בית זה וכו' וככל אינו חייב
 לבנותו וכו' אבל אם סתרו חייב להעמיד לו בית אחר וכו'
 ומדאשטריק לומר אבל אם סתרו ולא סמך להבין מאומרו ככל
 דרוקא ככל ולא סתרו שמי"ד דכתלת ככל משמע נמי סתרו
 איכה ראיה חדא דכך רכבו של הרמב"ם ז"ל למנן' דבר והפכו
 ולא לסמוך על הדיוק - ותו ראי לא היה כותב אבל אם סתרו
 וכו' אין הכל נמי דהוה שמעין לה הדייקא דרוקא ככל ולא
 סתרו אבל הוה דייקנין על זה והאופן דרוקא ככל אינו חייב
 לבנותו לא וכו' אבל סתרו חייב לבנותו מתק ואינו יכול לפטור

קדשי שאלות ותשובות דוד

השתא חוקה אלומתא וכפטי-שהחוקה על פירוב בית דין והחוקה חוקה דאית בה מעשה דאפי' לסכרת הרובש זל סי' סט"ד רחוקה דלית בה אחת מהקניות לא הוית תפיסה גמור' כגון הנכסים שהיו כבית הכעל אף על פי ששמת בשאר הנכסים בידה והאגלים כאשר המה אין זו תפיסה של כלום יצט' ומייתני לה הדין כבי' סי' כ"ט יצט' עם כל זק ככד"ר מורה הוא דעשתה מעשה גמור לאמנה מיד הלוקח ואין לך מעשה גדול מזה . וכ"ש למ"ש הרב לחם רב בתשובותיו סי' קכ"ג דכמתל' דהו' פלוגתא אוקי ארעא בחוקת מי שהו' כידו עכשו . ודמי לחם"כ הרמב"ם זל ופסקו חרן זל כח"מ סי' ט"ז הו' עתי עליות וז' על גב זו ונפתחה העלוונה דר כתמתונה עמיתה התחתונה הרי זה ספק אם ידור בעליונה או כבית המשכן לן דילמא עלים עליונה הוי גמי בית כמס"כ התוספות ומתקרא אמרינן ארעא היבא דיקמא תיקום ואם דר אין מוציאין אותו ולא דמי לבעי'א דלא אפשריא כמ"ס וסלקא בתיקו דאמרינן אוקי ארעא בחוקת מרא קמא . ומתאי נוצמא כמי אמרינן גבי שיפון דלא תשפן לדעת שאר פוסקים זל פסאס דכיון דלא אפשריא אמרינן דהו' בחוקת היורשים דכמקום ארבוהן קיימו דהו' מרא קמא . ונצמא הו' כמס"כ הרב משה למחך זל כפרק ז' מהלכות שכירות דהיבא דאיבא פלוגתא דרבנן היבא דיקמא תיקום משום דמצי למימר קים לי כפלוגי משא"כ בבעי'א דלא אפשריא ובהה חילוקי דינים יש בזה כמפרי הפוסקים זל סוגים זה מזה . ומס"כ מעב"ת דרש'א חנו מוכים האלמנה חנו צושים מעשה וכו' אדרבא השתא הכא ככד"ר לעת כזאת איפכא הוא דהו' דרש'א חנו מוכים הלוקח חנו עושים מעשה בידים לאמנה מיד האלמנה :

איסיכוני לה לטרה אה פאבר אה אורדין די שצפון אי שצפון אה לוי אי לוי אה יאורה סי פור אין קאון כו סי פאנו לה לטרה אי טורנה אטראס יאורה טורנה אה לויא לוי אה שצפון או שצפון אה ראוון אי סי לוי כו פואירי פאבאר אה יאורה יאור' טורנה אה שצפון וכן על זה הדרך :

איל

היתר ריוון פואירי אביר איס קי אקי כאלו איל איסקורו ד"ט פראנקוס פור סולרוס די אקי 105 עובר לסוחר אינפירו קון מוכירה די טורין כו באלין טאנטו קי וזיום כאלו 100 וזיום 100 או אונז או 102 כפי איל זמן אי איל הכרח אי איס לה סיכה קי איל חלך מיטיו איל פריסיו קי דינו איסקורו סייגדו איס אוטרו מוטבע דיל מלך די פראנס' כאלג' אה 98 סולרוס סויס קי אכסי וייני קי סי אגוסטאן כור איל פריסיו דיל איסקורו אינטרי איליוס לוס מידקאדיריס קואנדו טיינין קי פאבר מוכיר די טורין קומו אריכה אה 100 או חו'מאס או מינוס . אכסי ויכנו לוי אי דינו טי ויכרו איסטא לטרה די ליוון און איל פאבראינטרו די סא"נטוי מוי ריספוכרי איל קומפראדור לה קופארה אה ערך דיל איסקורו די 6 פראנקוס פור מוכירה די אקי די 102 קירי דיזיר קארה איסקורו די 6 פראנקוס פור 100 או דוס סולרוס די אקי קון קי וייני אה סיר קי לוס 100 פראנקוס אי סון 100 איסקורוס קונטארלוס אה 102 אינטראטון איסקורוס 97 אי גאדה איל קונפראדור 3 איסקורוס על כן שאל השאל אה יש חשש רבית בזה :

והנה

ההיתר הזה נראה דלא מהני וזה כיון דהקונה בנות לו עתה שבעה ונצמא איסקורוס ולוקח מחנו לטרה ממהל והו' מהמטבע עצמו וא"כ כיון דאזיק סוף כשעת הפריעה שפורע הליטרה פורע ממה איסקורו כמטבע שלקח הרי זה רבית שנת' לו יותר כשביל ההדמת המעות ומאי אהני לן מאי דש' אותם לערך מטבע טורין אה רוצה להחליף האיסקורו בשלמ' אה הקונה היה בנות לו מטבע טורין והמוכר הו' פורע מטבע פראנסוא דהיינו איסקורו היה לן לומר בעון דכסבא להחליף האיסקורו מפחד בך למאה הו' כמכר פירות וכמו שיבא לקמן אבל עתה שהקונה נתן לו איסקורו והמוכר עצמו איסקורו ועובר לסוחר ממה ומשם הו' אחר דמוחל בניה כיון דאם רוצה להחליף מפסיד כיון דמה שנתן לו הקונה הו' איסקורו בעצמו והנה בפי' הו'ב דף ח"ו אחריון איתוכיה רבה לעולא הרי שהיו חנוני ופיליון תוכעין אותו בשוק ואחר לשלמתי לן כדיוני מועות ואפרנס' ואני אעלה לך יפה דינר וטריסית ממועות שיש לי בכיתי אה יש לו מועות מותר ואם לאו אסור ואי"ד וכו' וזכ' אשי תירין לעול' כפרומות כיון דאית ליה נעשה כאומר הלויני עדי שיבא בני או עדי שאמצא המפתח . ורש"י סובר דאפי' בהלואה מותר ליתן לו עורף אם יש לו בכיתו והתוס' שם כר"ה געשה תמחו עליו דבהלואה לתת עורף ודאי אסור-אלא שאני הכא דאינו נתן לו אותו מטבע לא מין אחר דמתי' למקח וממכר וכן דעת הרמב"ם דהוא כבי' דברע' אה"כ סי' קמ"א ובתשו' אחיו של הרב ט"ו סי' ר' שכרי בדעת התוס' דאף דכל כ' המטבעות כיון מה שנתן שולמני ומה שנתן כ"ה הם של כסף אלא דזה נתן מועות וזה נתן דינר הו' כמכר כיון שהו' מין אחר אף שאינו מין אחר לגמרי וכדכרי שאר המפרשים לא פירשו לנו לדעת התוס' והראב"ד אי בעו מין אחר לגמרי והרוב בהנות עולם מהתמיות דבריו נראה דכינו שם מין לגמרי ואינו מוכרח ומה שפי' הש"ך דעת התוס' כהרמב"ם כבר תמהו עליו האחרונים . והרוב בעל התרומות כשער ח"ו ס"ה סי' י' דהא דכרי שכמי הדור דהתניו בהלואה לתת עורף בינה לוי' אחס' הטור סבר דבעינן תרתי להכשיר דיהיה האחד טכוע והב' בלתי טכוע וא' כסף וא' גמשת כן פי' דבריו הפרישה כדעת הרמב"ם

ט שאלה

כשילד די ליוון זל איל אונז די לאס לטראס די קאחטיו אין פיירי די ליוון איס די איסטי מורו קומו סיני ראוון איסקריבי אונה לטרה די מיל פראנקוס סוכרי אונז די ליוון אה קי פאג' אין טל פיירא קי דיטה פיירא אים קארה אנו 4 פייראס קארה 3 מיוס אונה פייר' אי לייא אים סאכידו איל דיטה דילא פיירא קי אין אקיל רואה סי ריכ'ן פאבאר או אקיליא סימאה . רוכקי וייני ראוון אי איסקריבי לה לטרה 3 או 4 מיוס אנטים דיל טייכנו דילא פיירא אי דיטה לטרה לה איסקריבי פארה קי לה פאג' איל קי סיאה אפי' קימו סיאה סוקוסידו אי אפי' קימו אי טאל נומכרי בעולס כי איל דיטו טייני ניגבונה מוכירה אין ליוון דיטה לטרה לה ויכרו קון דאניו אכיוון סי אגוסטה קון איל קומפראדור פור דוס פור סיינטו מינוס איל קומפראדור טומה אקיליא לטרה אי לה טייני קון סי פאסאנדו און מיד בלי מיריו פור סיינטו מאס אי הא לאס וזיום מאס או מינוס פאסאנדוס דוס כאלו מאס טאנטו קי בה איסקראנדו איל טייכנו כאלו מאס קארו אסטא קי וייני אה סיר קואדראס מאסקה און גונו פארה לה פייר' קימו בי פיירי נארה אי מאס טאככוין קי אהם וזיום כאלין לוס 100 פור 100 אי מיריו או 100 אי אונז איל דיטו קי ויכרו אים תייכסטיר קי אנטים קי ויבנה איל טייכנו די קי סיאה פאבארה אים תייכסטיר קי מאכרי לה סומה קי קיטו די לטרה און ליוון אה אלגונו או לטראפ' קילי ריכין פאבאר אה איל פארה קי איכרו לה לטרה אליו קי לה פאג' איסטו אים איל מודו דילאס לטראס די ליוון . אי אים און נינוסו גראדרי קי איל קי מירקה אוי לה ויכרי מאכיינה אה אוטרו אקיליי לטרא קון אויך לה גירא די טראס אה קי סיאה פאבארה אה פ' אי פ' לה ויכרו אי לה גירא אה פ' אי סימפרי קארה אונז דילוס אכרימאדוס קורי אחרית דרך משל ראוון

מחשבו' כההיא דחביתא ד"ה או תקפה וכ"כ הר"ם אלשקאר
 סי' ל"ד והג"ן סי' ק' וכ"כ הכו' בסו' קע"ג על ההיא דקדשה
 בשם הרז"ש ומרן בסו' קס"ג הביא דברי רש"י והכהונת עולם
 שם האריך :

והרמ"ה הביאו הסו' סי' קע"ג כ' דאין להתיר אלא
 בשלמתי אבל באיניש אחרינא אסור ער
 דאמר בפירוש דרך תקח ומתער ופי' תקן הכו' שלא יאמר לו
 תן לי כרימך ומיני' אלא מכור לי כרימך מעות ומשמע דתת'
 והרא"ש לא ס"ל כהרמ"ה שחיי וכו' עכ"ל והש"ך שם והכני
 יעקב דף ס' כתבו רכולם מודין בדניני של הרמ"ה :

והא דמכשירין כו' לו לאווילי כהב' הטור שם בסיומן
 קע"ג דבעינן יש לו כנגד כל המעות וכ"כ הכו'
 בשם הרמב"ן עלה דמעמידין על המלוה וכ"כ בר"ם
 פ"ט מהמכירה וכן הוא בהרי"ב בהרמ"ם פי' עלה דמעמידין
 על המלוה וכן הסכים הטו' הרב אחי' בתשו' וכ"כ בשם
 העט"ו והפרישה והב"ח ומקד"ש דלא כהרמ"ה בהנה דהטו'
 אותו ללוה סאה כסאה ועיין בני יעקב דף ס' וכהונת עולם
 דין הדלוועין ח"ש בשם הקוטבא דשרי ביש לו מקצת ודלוועין
 חשיב יש לו כיון דאינו מחוסר תיקון לדעת הטור ולא דמי
 לנכס ועיין מחנה אפרים סי' הנז' והרדב"ז בח"ב סי' תקנ"ז
 כתב יש לנו לבטל דעתינו חפני רעתם ואלו בסו' קמ"ט
 בסופו התייר אפי' אין לו הכל ונראה לתרץ במ"ש בתשו' הרב
 אחי' הטו' כההיא דשלמתי דכטרסיית דהעדיף לו בעינן יש לו
 וכתב שם בסוף התשו' דבמה שיש לו אווילי גביה ע"ש :

ואם יש לו בעיר אחרת או חשיב יש לו או לא רש"י
 בההיא דקיראה התייר גם הרז"בא כ"כ גבי הלויני
 ער שיכא בני גס מדברי הר"ם אלשקאר סי' ק' נראה דחשיב
 יש לו גם בתשו' הרב אחי' הטו' כתב כן בפשיטות כלי ראייה
 והרב פ"מ ק"א סי' ע"ד מהר"א רוואניס וכס"י ע"ה הרב
 המחבר בלפלו דבריו רש"י וביאורו שם דברי הגמ"ר עלה
 דהתוליד פירו' דתולידין והאריך הר"א רוואניס להוכיח דהטור
 ומהרז"ב דסברי כרש"י עוד כתב שם מהר"א רוואניס דאף
 הגמ"ר יורו בכ"ד שאינו יכול להחליט' וליתן לו אחרים מט"ל
 בכל יש לו בההיא דקיראה וכונא' וכס"י מ"ש לעיל ומשם הגמ"ר
 זה אינו ותו' אינו חשיב חולל בניהו ואלו זה רבו הנהני' עולם
 בהי' קע"ג שיש בדבריהם חקום עיין והסביתו שם הרב
 המחבר ומקד"ש רוואניס כרש"י אחרים הטור בההיא דלועין
 כתב שם הרב המחבר דאין ראייה טוב ראייתו להכהונת עולם
 סי' קס"ב הביא שם דברי הגמ"ר והוקשה מה שקיימו על
 הר"א רוואניס והוכיח שם מהרמ"ם ונתו' והרא"ש דאיפשר
 דסברי בהג"מ וכו' כאופן שאין בידינו חולקים על
 הגמ"ר אלא רש"י והרז"ש יש לפרש בדבריהם דלא מהני אלא
 דיכול ליתן להם וכן ראייתו בכנסת וכו' ע' ברש"י בר"ם הזהב
 דף מ"א אההיא דשלמתי דלא שרי אלא ביש לו סביתו אף הוויא
 דרך תקח ומתער ועכ"ל כיון שמתן כו' והרב בגל המפת
 סתמו סך דהג"מ לא היה לו להרב בעפ"מ לדמותה ככ"
 ידים ושבו ראייתו בכנסת הגדולה בהגהת בו סי' ז' דרעיהו
 דקירא דהיי מקח ומתער שרי אף להג"מ ומ"ש הגמ"ר הו"ל
 כהשאלתי' שם ואפי' יחא' דאמר בהלואה סאה כסאה חודה
 וזה הוכרחתה שפי' רש"י כפ' הזהב בההיא דשלמתי ע"ש
 ונראה מדברי רש"י דבמכר לא פשיט' ליה אי סבר הגמ"ר דלא
 חשיב יש לו שם כתב שם קודם הביאו דברי הכנסת דאיפשר
 דהרמ"ם ו' היתום' והרא"ש יסברו כותיה אף במכר ומ"ש שם
 דיש לפ' דברי רש"י והרז"ש דיכול ליתן להם בלו דבריו סתומי'
 גם הוא ביש לו דרך לשם אחרים המחל' אפרו' פשיט' ליה בבירור
 בסו' כ"ט דכשאינם בעידי לא חשיב יש לו והאריך להוכיח
 מהתו' והרמ"ם ו' אף רש"י אוקמה רלא התייר בעידי קרובה וזה

המכין שכתבו תלמידי הרשב"א הביאו חקן שם רש"י כ"ט
 הו"ל פירו' דהוא בלי טרה וכיון דיש לו מתירין כתב הרב
 כהונת עולם בדעת הטור אמר הכ"ח והגמ"ר פירושו דברי הטור
 כהתו' ושם בכהונת עולם תמה עליהם וכדעת הרא"ש הב'
 והפרישה והב"ח סכרי להר"ם כהתו' והרב כהונת עולם
 עשאן שוין הרא"ש הטור - והרדב"ז בח"ב סי' הנו' לעיל כתב
 רעת התו' והראב"ד דהתיירי אף דאינו מסוב פירו' ואפי' כתב
 אבל הרב"ן והרשב"א והרא"ש והר"ן שמעו דס"ל דאינו
 מתיר אלא כיון שבעל הבית כותן לו פרוטות דהיינו כסא'
 פירות או מטלטלין דהיינו כסומי הפוסק על הפירות הילכך כיון
 דהיינו פלוניא דרכותא אינו להאחרים גם בהשו' הכו' הרב
 אחי' הטו' פסק להחמיר כיון שהאחרים שאלה ר' רבני' פירי
 יאף דכפוסק יכל הפירות אינו יכול לאווילי גביה אלא כשער
 שבטוק וכס"י הר"ם אלשקאר סי' ק' היינו חשום דאין לו
 אבל יש לו יכול לאווילי גביה ובכתב הכו' בההיא דמעמידין
 על המלוה משם הרמב"ן דאף בלא יפא השער כשיש לו שרי
 לאווילי ואפי' השירוב ששער ומווילי גביה ביש לו מתירין
 בההיא דאב' דימיס וזו' לקיראה וכ"כ הר"ם אלשקאר בסו'
 הנו' ולפי מ"ש בהג"מ כהיא דקיראה הביא דבריו מרן
 סי' קע"ג בדיון מורה ליתן מעות לבינהא דלא שרי לאווילי
 לא כמותן לו אותן דלועין דוקא ו' אותה קירא וכן הוכיח הנהני'
 עולם מרש"י והתוס' והרמ"ם אבל דברי אשכנזי' להג"מ
 הנו' גס' הרב מחנה אפרים ה' מלוה סי' כ"ט הוכיח כן ועיין
 בכהונת עולם והרב מחנה אפרים דתמהו על הרב פני נושא
 סי' ע"ד וע"ה גם בדיון חביתא דחמרא שם בסו' קע"ג
 הכהונת עולם תמה על מהר"ט ח"א סי' פ' דהתייר לאווילי
 אף דאינו כותן לו אותם דוקא ואסף שם כמה דבנותא דסכרי
 כן דלא שרי לאווילי לא ביש לו וכותן לו אותה דוקא - ח"ב
 גם קרא כיון שלמתי נראה דנותן לו אותם שייחד לו סביתו
 דאינו כותן לו אחרים ונקמו לו מעתה ושרי לאווילי כיון דהיי
 בפירות לדעת הטור ורעמימה וכד"ל להג"מ ו' ורעמימה כיון
 הקירא והרלוועין וכדמי' וכו' שהאריכו בהכו' עולם והמחנה
 אפרים דאי לא דיכול ליתן לו אחרים נמצא דלא נקמו לו אלו
 והיי כמווילי גביה כמביל הקדמת המעות וככ"ר מתשו' הר"ם
 אלשקאר סי' ק' דכתב דנקמה לו אותם שבעיר אחרת - גם
 בההיא דחביתא הביא חקן שם מהג"מ דוקא כמזכרה
 בשינויה מתיר בקבל הלוואה וקרא' וזולא' אבל לא לאווילי גביה
 ונר' דסבר דאינו על חבית ידועה דנותן לו אותה דוקא ועיין
 פ"מ סי' ע"ה ובכהונת עולם בדיון החביתא מה שתמה עליו
 ועל מהרז"ט ואף דהבא בשלמתי אחריות גכסה ואברה על
 המוכר וכן בההיא דקיראה כמ"ס הרלוועין סי' פ' ונ"ש מההיא
 דחבית ככר תי' בכהונת עולם תירוצ' כיון דהתם אחריותו
 קדימא הוי על המוכר הש"כ בההיא דחבית והרב מחנה
 אפרים סי' כ"ט הקשה כן לדעת התו' מההיא דקיראה כיון
 דנותן לו אותה חבית ובקירא כמי' אותם דוקא דהו"ל יכול
 לאווילי גביה אחי' מבעירין בקירא בקבלת אחריות המוכר
 ונרדק' לומר דכיון דהתם בקירא יש לו וזמון ליתנו מהשתא
 בכל עת שידעה אין לאסור מטעם קבלת אחריות המוכר ונ"ל
 לדעתו דהתם בחבית אינו רונה ליקח אותה עכשיו כמ"ס
 הר"א רוואניס בס' פ"ו סי' ו' ועיין כהונת עולם מה
 שהביא מהרז"בא בשם תוס' ותלמידי הר"ם דאוסרים כל
 שיכול ליתנו ולא נתנו וכפי תי' בכהונת עולם אף אנו נריבין
 ליה שתי' הווחק' אפרים אחי' לכ"ע ואף דבטור ח"מ סימן
 ד"פ דאם חשך המוכר המטבע לא נקנה ללווק הפירות
 והבא בשלמתי חשיבין ליה מכירה אף דלא חשך הפירות ונ"ל
 כיון דהיי כמי' שערע הוי כמכירה לענין רבית וכמ"ס רש"י
 ב"ד ס"ג והביאו הכו' בההיא דמעמידין על המלוה וכנראה

והמגיד וכן נראה עיקר והרמ המגיד טס פ"ו מה' ח' כ' כיון
 דמעות היפות חריפי יותר מהם פירו הוו • והרמטבא ככ"ח
 ה' ת"ה כתב ונראה דרוקא היבא דמיפסלה לנמרי ולא תודכבא
 הכא אלא בתורת כספא הוא דמיקרי פירא לכל מילי אבל היבא
 דלא מיפסלי לנמרי אלא שאינן יוצאין בפירא הזאת כמו בעירם
 כמו היום בעירנו שינאין המחלבוט ומטכפות של מרינות
 אחרות כגון דמוכב"ש וכיוצא בהן אינן יוצאין כאן אלא בדוחק
 ובשכאין להחליף דמוכב"ש במחלבוט איך קונון אותם כמו
 שאינם בעירם לנמרי אלא פחות מוכאן מטכ"ו ומ"ח מוכרים
 אותם יותר מעשי שהם טובעים דלמי השבון הכסף שבהם אינן
 שוים כ"כ וכהני ודאי אית לן למימר דלנבי פירא טכעא הוי
 דהא שוים יותר תחמת צורת המטכב שבהם הישו לנבי
 המטכב היבא כפייר פירא הוי לעבין מחק וממכר ולעבין
 דכית כן אך תנאית להר' משה פ"ח מה' פכידה שב' דהני נתי
 הוו פירא לכל מילי כאלו נפסלו לנמרי וזל וכן מעות הרעש
 שפסלתו מלכות או מדינה או דינרים שאינן יוצאין באותה
 מדינה עד שמשנין אותם למטכב אחר הרי הן כפירות לכל
 דבר נקנין בקנין וקונין את המעיות ואין המעיות קונות אותן
 ונ"ע עכ"ל:

ביעתי

כבא לכ"ד ואומר דהנה האיסקודו דהוא מטכב
 מלכות אחרת ויבדל לסוחר 6 פראקוס בער
 סולרום מדינה וזו מהה וחמט אלא דכשאין להחליף בער מטכב
 טורין פוחקין לו רנו' בשאלה וא"כ חף אם נרצה לדמותו
 להיאר הרמטבא ומוור"ם דנחשב כפירי לנבי מטכב העיר
 כיון דכשאין להחליפו אינן קונין כמו ששוא כשהוא עובר
 לסוחר בלא החלפה דאפשר לומר דלא דמי דהתם הרמטבא
 ומוור"ם כתבו דאינו עובר אלא בדוחק משא"כ הכא דעובר
 לסוחר בער מהה וחמט סולרום טורין כשנותנו המשא ומתן
 שלם הוא וא"כ חף דכשרוצה להחליפו פוחקין לו לא יחשב
 כפירי ועוד דמרכיזי מן שם יראש דברלא מיפסלי לנמרי לא
 חשיב פירי כי אם לרעת היא מ"ח חף נומא דחשיב פירי הכא
 בכ"ד דמטכב הלוקח מותן דאיסקודו מותן לו ואיסקודו מחויר
 לו לא הוי במכירת פירות דכשלמא אם חוכר הליטרא היה
 פורע לו איסקודו והקונה היה מותן לו מטכב טורין כזה הוא
 אמרינן דמכר לו פירות וכן אם היה מחויר לו כעל הליטרא
 מטכב ששלו דין פירי וחף אי נומא דכין מה שנותן בעלי
 הליטרא האיסקודו כין מה שלוקח הו"ל פירות כיון דלנבי
 מטכב העיר אכל זה לנבי זה ודאי דין מטכב יש לו כמ"ש
 הטור ח"מ סי' ר"ב דאף מטכב דיש לו דין פירות כמו זה
 לנבי כסף דינר והב לנבי דינר זהב דין מטכב יש לו והכא נתי
 בן הוא ויבדל פירות כפירות אסור לאוולי נביה כמ"ש הש"ך
 סי' קע"ג ולרעת הטור דרעימיה דכתבו לעיל דלא שרי
 לעבין רבית אלא בתרתי לנכותא ודאי אסור דשניהם טובעים
 מין אחד הם ולרעת התו' והראב"ד הכא נמי דהכא הוי כפייר
 כדינר דאסור לרידו • ועוד דרעימין יש לו כנבד כל המעות
 ובעיר אחרת במחלוקת שבו ולרעת הרמב"ם הג"ל כעיקר
 דליהיב ליה אותן דוקא וחף דכהיבא דשלמני לא תנאית הדבר
 מחבור מ"ח כ"ל דדמי לחירא וכיוצא כיון דהכא הוי פירי לרעת
 הטור וכ"כ לרעת התו' כהיאר דר' אושעיא ודינש בלי טעם
 מחוסר תיקון כמ"ש הכהנות עולם ולרש' כהיאר דרבי
 אושעיא:

אמנם

הכא בכ"ד אין לו שם בליאן שום דבר אלא ער
 בא זמן חדש ימים לפני הותן שלח הפוכד"ו בהא
 ודאי נראה דאסור ולא גרע מואכר רבית עור בה דרכבני זמן
 אי שרי במכר לרעת הרמב"ם דאוסר סאה כסאה לזמן מנינו
 להרמטבא הביאו הכנה"ג סי' קס"ב הנהיה כל או' ל"ט דכתב
 לרעת:

או יומים דכה"ג אינם מוולייה כשכל השתנה וכמ"ש התוס'
 בד"ס ומהה טס על הפ"ו ועוד כתב טס דאף אם רש'
 יתיר בעיר אחרת לטעמיה אויל דמתיר לאוולי חף במחוסר
 תיקון כדכתב הטור סי' קע"ה ועיין ככהנות עולם סי' קע"ג
 בדין הרלוועין שהוכיח מרש"ש פני' כבדיתא דר' אושעיא דף
 ס"ג דיש לו מותר כפו' כעשר שכסוק כנראה דאסור לאוולי
 וזה הטעם משום דמשמע ליה שיכול ליתן אחרים אכל בדין
 הקירא קאמר איתיהו סכותן אוחס דוקא ע"כ וק' הרי רש'
 התיר כבדיש לאוולי והתם נתיישרה כהא דר' אושעיא
 דנותן אחרים ולמה התיר דהרי להתוס' טס כ' דהיאר רעל
 הנדיש והא דר' אושעיא חדא היא לרעתם ולו' דלרש' בהיאר
 דגדיש אינו מותן אחרים אתי שפיר והנ"ל בהיאר דמעמדין
 על המלוה הכיח חסס הרמב"ן והרמב"א דאפי' בלא יבא
 השער שרי לאוולי דיש לו ואיפשר דסברי דאינו מותן אחרים
 כדכתבו התו' בתמ"ו בד"ה קרוב לשכר והאחריות על המוכר
 כיון שהוא מן הדין כדכתב הכהנו' עולם וא"כ חף לרש' כאמר
 דמתיר כרעת הרמב"ן דסברי דלאו דוקא יבא השער והא
 דפירשה דינא השער הוא משום דשגא דרש' דניקט כעשר של
 עכשו ומרן כמ"י קס"ג הביא דברי הרמב"ן שתמא בלי טס
 חולק וחף התו' כהיאר דגדיש לא פשוט להו דנותן אחרים
 כמ"ש הכהנות עולם:

אמור

מעתיה נקטינן וההתור דאפי' לרעת התוס'
 ורעימיהו אם שניהם הם טובעים והכל דינרי' או
 הכל מעות אסור להעדיף חף בשלו ולא צריכא למימר לרעת
 הטור ורעימיה דרבי תרתי לנכותא אבל אם הם טובעים
 אף דזה דינר וזה מעות נחשת אוסר וכן אם הא' טובע והב'
 אינו טובע אם הכל מין א' חף דזה דינר וזה מעות כסף אוסר
 ועיין בת"מ סי' ר"ב דכתב רבולן זה כנבד זה דינר זהב
 כדינר זהב או דינר כסף ככסף דין מטכב יש לו אלא דין' לי
 לרעת המוכרים ברעת הטור כמ"ש אבל מעות כמעות אסור
 היינו אפי' א' טובע והב' טובע כיון שהוא מין א' וכמ"ש
 הכהנות עולם ק' דהרי הטור טס כפי' ר"ב כ' דאסימון דאין
 לו צורה פירא הוי ומסתמא נראה דהכל איירי שם אפי' כהוא
 מין א' הטכוב והאסימון ובחשון האסימון נקנה המטכ' והכא
 דלעבין רבית במטכב המטכב הכ"ה נקנה לו לעבין מי שפרע
 ולקבי חשבינן ליה במחירה א"כ הכא נתי כיון דהוי פירות
 לתה אסור וכשלמא לרעת הגר"ת דסבר דדוקא בשניהם
 טובעים הוא דאסר הטור אתי שפיר גס כהה דרבי כ' מיינן
 והא' טובע והא' אינו טובע אבל בשניהם טובעים אוסר
 לתה הרי נחשת הוי פירא ולמה שפי' טס ככהנות עולם כסוף
 לרעת מרן והפרישה והכ"ה דהטור מתיר כב' מיינן חף
 דשניהם טובעים אתי שפיר אונס לרעת התו' דלאו מטכב
 פירי הוא דמתיר אף דשניהם טובעים כיון שהוא מין אחד
 חף שאינו מין אחד לנמרי נראה כמכר ומסו"ה הכשיר:

והרי"ף

כתב בפ' הוזהב טעם צריכין לזכור ללאו כל
 דינר דהכא הוי טכוב לנבי פירא אלא דינרי
 דסגין כהוא אחר וכוני וזוכני כהו אינשי הוא דהו טכעא
 אכל דינר דמיפסלן לא וכוני ומוכני כהו אלא דמוכני להו
 אויל כיהו לנבי טכעא אי נמי אויל כהו לדוכתא אחריתי דסגין
 להו או דמוכני להו כגון הני לא הוו טכעא אלא פירי אינשו
 לכל מילי והכיב דינא בטכעא דכספא באתרא דלא סגין ע"ס
 מוכח מדבריו דמטכב דלא סגי פירא הוי ומרן בת"מ סי' ר"ג
 ס' ח' פ' וזל מעות הרעות שפסלתן מלכות או מדינה או
 דינרים שאינם יוצאים כהוצאה באותה מדינה ואינן נושאין
 ונותנין בהם עד שמשנין אותם למטכב אחר הרי הם כפירות
 לכל דבר והור"ם כתב ולא דאפי' הרעות שלא נפסלו לנמרי
 רק שאינן יוצאין בהוצאה להדיא בקראו מטלטלין טור וכו'

לדעת הרמב"ם והראו"ם במכרי יותר למסוק אפי' בקביעו' וזן קשים לו הו' השאין לו וילא השער ויכול למכור שיה מנה כהאיתים בשש לו ואפי' בקביעות וזן עכ"ל והכה"ת ח"ד ר' רנ"ו כחב לרהמכ"ס אסור והרדב"ך ס' קפ"ו וההמכ"ס ח"א ס' ז' והרב בנו כ"ד כ' דש"י לרהמכ"ס ועיין בפ"מ ח"א ע"ל פתח דאין לחלק לרעת הרמב"ם ובוכיני נמי אשר והרב כהנות עולם שם תמה עליו דאישתמטתיה דרבי בה"ת והרמב"ם עור פתח על דרבי הרמב"ם דמתיר לאוויילי ביש לו אפי' קבע וזן כתב וז"ל ורב בוכריה אמר רב דהא הרמב"ם פ"ט כשהביא הימר זה קידרתי ואמר כאין לו כ' אפי' ר' דאית ליה אשראי שיה בקובצי וזן הנהגה דקבע וזן אסור בכל גוונא כיון דמויילי גביה מהשתא כהדייא חסיר טעי וזדון החמרים פ"ט מה"ש ס"ה ה"א ח"א דאית דפתיחת השקין הו' לנהן הועט כח"ס בגידוליה תרוחתי ר"ל עכ"ל והרב נחמה אפרים פסי"כ כ"ט ב' ואפשר לומר דאפי' החולק' יצא הרמב"ם גבי הלואות סאה בסאה לחן לא אמרו אלא סאה בסאה דאינו מוילי גביה השתא יש לו לא גזרו אבל היכא דמויילי גביה השתא כל כמה דקבע וזן א"כ לית ליה בעור אסור דאין שהי דבשכ"ל מהשתא הוא המור ליה כיון לאוויילי מוילי גביה והקשה לו שם מהימיה דההולך פירות ורפי' מינא בעיר ותנ' התם ס' אה בסאה הו' וכיני לו קפת שרי אבל למכור דבר שיה ה' כ"ד' אסור כל היכא דהו' בעיר אחרת או קביע וזן דלא ודא חייא הו' לדעתיה ואשתמיטתיה דרבי הרמב"ם שמתיר לאוויילי במכר לדעת הרמב"ם בקביע וזן נמי גס מה שרצה לומר דחולק' הו' סאה בסאה ומותר בע"ר אחרת גס כוה כפי הגמ"ר אסרי סאה בסאה אס' אין לו דרך לשם גס הכל הכיאה בסו' קס"כ תמור"ס פסקיה והכנסת הגדולה הסכים בן גס הכהנות עולם הסכים לאסור בסאה בסאה ומה שנתקשה שם הרב בנו מרדכי התו' כר"ה יקייבא לך ה' כוונא לזמן פ' וכה"ל נראה דא"א מיידי דאין לו הכל דכדון קשים לו דאפי' דאית ליה ומסתמא הכל אסור' שם בקבע וזן אהנס מהתו' לוכא קושיא דהו' לזמן דקטנו היינו וזן מועט כער שיכא בני ובח"ש הרב חמיה אפרים שם דבשכ"ל יום או יומים לא חוויילי אינשי בשם התו' דס"ד ע"ל אף שיהיה נחציו למרין דבמכר וקבע וזן ומויילי גביה במחלוקת שמי אפי' ביש לו כ"ש כדדון ידון דאין לו וקבע וזן ומויילי גביה נמי דבהא דהאי כ"ע מודו דאסור אפי' תאן דפליג' בסאה בסאה כיון דהתם לא מוויילי גביה יותר תמה שסוק כסוק וכ"ש דהכא אפי' דין מוכר לית ליה אפי' לדעת התו' בהקיא דשלחני כיון דהכל הו' חין אחד איסקודו ב' איסקודו וכיון דאינו מוכר הו"ל הלואה ומויילי גביה ואסור ועוד דאין לו ובשלמא אס' היה לו חין אחר אפי' אינו למחי' היינו מתירין לא ובשלמא אס' היה לו חין אחר אומרים נהג להם מוטב שיהיו שוגגים כיון דאית לכו על מה למהך כרעת התו' והראב"ד ר' ואפי' יש לו בעיר אחרת ואפי' קבע וזן כיון דבמחלוקת שמי ואפי' כוונתו גביה כהרמב"ם כיון דהו"ל כמכר ואפי' להקד"א דהרב דכאנינא אחרניא צריך שיאמר בלשון חכירה הכא אומרים בלשון חכירה יבואמר ליטרא ועוד היינו יכולין לומר על מה שאומרים התנאים שלפעמים יורד הקאחכיו ומפסידים חקירנא אף שמועט זה לכד אינו מסמיק דמוק סוף המוצא הליטרא לכסוף נפרע כל הסכום והו' מורע בער הפלוה ואף הקונה אותה אה יניחה עד כא הוון יפרע כל הסכום הנו' בליטרא ועוד רובא רובא מרויחיס ח"ת מנטרף זה הטעם כיט לו דהו' כמכר כאלוה ונדולה הו' הכוה הרב המחסף כ"ד ס' קע"ג בה"ג כ' אית לך וז"ל אה מנהג הסוחרים לעשות הקאחכיונים מנהג מטבל הלכה הרדב"ך והקד"א מונוסן בתשו' ה' וכן מתבאר מרדכי הרש"ך ח"כ ס' כ' וכתבתי לאינו לעיל ולעיל הכי' דרבי

הרש"ך שפתיב דמדר הדין נראה לו להחמיר ומפני טראח שתיפשוט המנהג ביצני דע והו' שקוננין סך קצוב ריוח שהיו נפרעים הרש"ך או חרשים או אינה וזן שמגבילים עליהם אחר הבעת הסקניה עד הבעתה לנמל ואח"כ מקיפים עליהם החוב עפי' הרינו שקצבו חרלתי מלאסרו דנהג להם לישראל עכ"ל א"כ הכא נמחי אכא להם על מה לסמוך לרעת התו' והראב"ד אמרין כהא אבל אי לא נראה דהכא ברע דהתם חקבלי עכ"פ האחריות הנותן המעות ואיכא נר להקל משא"כ הלא וזי מוטוס מנהג הסוחרים הרי כתב בס' מנן גיבורים ס' ה' דבענין רכית לא אולונין במד מנהג הסוחרים יעש וכן אס' בענין דמה שנותן לו המוכר בליטרא הו' פירות ויש לו התם לכ"ע מותר ואפי' הו' דער והב כיון דאית ליה דיכא דשייך בח"ס הטור ח"מ ס' ר"ג ורפי' בזמן הזה נאקד כן כיון דאנו מוחים דמטבע כסף יוצא יותר כהוצאה והיינו הקלים כוה אפי' יש לו בעיר אחרת ואפי' בקבע וזן ומויילי גביה כיון דבמחלוקת שמי משא"כ כ"ד' דלא חייא ביה לשיכותא ואין לומר דהכא חשיב יש לו כיון דבמחלוקת פקידו פורע כדכתיב הסוחרים שיש להם קיריטו והאסור שלו כשולח לו כתב בחמשה פרעו כע"פ הו' פורע דהי הכנסת הגדולה דו' ס' קס"כ אות כ' א"ו וכתב יראה לעכ"ד דלמאן דש"י ביש לו פקדון היינו דוקא פקדון מוסרם בלופה שאינו יכול לנפוק הנפקד' אבל אם יכול לנפוק כפקדון הו"ל כמלוה ואפי' תימא דאפי' אס' יכול לנפוק כל' שלא הפך ביש לו דמי אס' כער כער פאיט' כאין לו דמי וכן יש לדיוק מרדכי הגמ"ר עכ"ל כ"ש הכא דהרבה פעמים אין לו דבר בידו ופורע בעדו מוטוס הקיריטו והדבה פעמים מחויבו לאסור כלו פרישה וא"כ בהא ודאי ברע פקידון דלא חשיב יש לו ועוד דהא ברור להכנסת הגד' הראשון ואפי' תימא דחשיב יש לו כיון שפורע בער הקיריטו כהה פעמים ח"ת באלו הקאחכיונים של ליאון אינו כן דאינו פורע בער הקיריטו כלל אס' אינו שולח הפקדו ועוד דמה יועיל אף אס' כמאמר דיש לו כיון דהפריעה הו' איסקודו כמו שלקח חין כאן חכירה ובשלמא אס' היה לו שם מוטב דיש לו חין פירי כמח"ל היה אפשר לנדר אבל יתנה לא אהיין לן מידי - ואין לומר עוד דהכא חשיב שטר חליפין זה כמוכר סחורה ונתייקרה ברשיתו וזה דמה שנותן לו הליטרא חין דרך שהלוקח ינפון אותה עד שת בא זמנה ויפרע סך המוכר אלא צריך שתלך לליאון ובכאן אינו יכול לומר גרל פר"ע עד שתבא פרוטסטארה וזהו הסוחרים כוה משא ומתן שללוקח ממתין מעט אחר הלחיחה ואס' עלה השער ומרויח מני למהא או פחות מוכרה לאחר אף דאינו לוקח כל הפך הרשום כשטר חליפין ואחר לאחר עד האחרון שבהם ונמצא כמכר לו סחורה ונכפה לו אס' הו' רובה למוכרה כסף ללקחה אינו מוכר אלא ככנר מצותיו שנתן או לפעמים אחר לקחתה יורד השער ונמצא רבעת הכתיבת שטר החליפין לא נתן לו יתנה דבר דמה יותר תמה שלקח אלא צד עבור וזן כ' מרשים או יותר ונמצא דתתייקרה פראות הלוקח ואף המוכר דהיינו הלוקח שמוכר אה"כ על הרוב רוכא דרוכא אינו לוקח כל הסכום הרשום אלא זה מוכרה לזה וזה לזה עד האחרון שהוא הפרע הרשום בכתב ולא בא מיד ליד הקונה אותה הראשון ואף מה שהריח הוא בהצטרפה לקחו מאחר דבעת לקחת הליטרא לא היה שיה אהא כפי מה שנתן ולא יתכן לה תועבת באותה שניה אלא הנותן לו הסחורה שלומן תתייקר - זה אינו דמי גרם לו להרויח אה"כ הו' המוטוס דהך הרשום כשטר חליפין הו' יותר תמה שנתן וז' לא הו' הסחורה כיון דלכסוף פורע בעל הליטרא המעות והא הו' כמח"ס דמוכרו בפחות משווייה ודאי אסור וכן מההרש"ם ח"מ ס' פ"ה וס' ג"ה והיי' לליטרא דינא דשט"ס אס' נאמן לומר פרעתי

פרעתי וענין שם בתי"א בשאל ונוד אס יצטון אותה לוקח כל הרשום מש"ה דהו כשט"ח - וראיתי להכנסת ז' ס"ו סי' קע"ג הג"ה כ"ז אות ל"ה שהביא מס' הזכרונות שאמר וכמדתה באלו הקאמכיוס הוא דאסר - גם בקאמכיולים של הארס לניא אני חפסקת דהכל הוא מטבע אחד ותין אחד ואומרים התבנים שמה שמוסיפים הוא חשום שאס ירצו להביא נועותיהם חשם לכאן ירצו לשלם להביאיהם ושכר הסיבוי בעד דרך יס או יבשה וכיוצא הפסדות המודמנים להם והש"ה מתרצים להפסיד סך למאה גם אומרים טעם אחר דהם יש להם מוחן במארסיליא או יש להם חכמיהם שם ובמארסיליא ככל הסחורות שעושין הכל הוא בחתיכת נייד ומעות אינן נותנין זה לזה אלא במושל היה לי הסורה ושלחתי אותה במארסיליא ומכרה החמר או השאטור נותנין חתיכת נייד וזה הכיור לוקח שם סחורה אחרת ונותן אותו הכיור וכן על זה הדרך ואם רוצה ליקח מעות מורד"ן הולך לכאנקיר וצריך שיפסיד חמשה למאה או יותר וא"כ אני שביעיר הלון ויש לי תאותן הסחורות ומכרתי שם ונתנו לי נייד ואני רוצה להפסיד כ"כ למאה לוקח חצות ואם הביא אותו הנייר הכל לא יועיל ואני צריך למעות מש"ה לוקח המעות שפא ונותן שטר חליפין והקונה שולח לשם ופורש בעד סחורות שיקנס באתו שטר וכן על זה הדרך והבא חפסיד המוכר מעט הדבשה ממה שחפסיד שם אס ירצה ליקח חצות באמור :

ג בקאמכיולים הנוהגים והבא לניאורני דראובן נותן לשמעון סך מאה איסקודו ושמעון נותן לו בליאורני מאה ואחר פייסא כפי מה שמעריכם הפייסא וזו הפייסא אינה בעולם אלא כך הנהגו הסוחרים בהשאלם ובמתנם וס' בליאורני נפרע מראובן השמעון כפי מה שבא בשטר חליפין אס כתב אה פאגאר פייסא דא אוב"ו ריאל כיון שהפייסא אינה בעולם נפרע מטבע זהב ואם כתב בפ"י אין פראנססקיונס נותן לו פראנססקיונס לערך הפייסא זה נראה דמותר כיון דהוא מטבע דלא בניין בעיר הלון ואפי"ש לו בעיר אחרת ומוזיל גביה יש להם על מה שיסמוכו ופעמים שהוא פורע השאטור שיש לו אפי"אין לו כלל בעד הקריריטו כמש"ל בזה צרי להתיש' אי חשיב יש לו - גם בלא הקאמכיוס של לניאון מוסתפק אני כיון דכבר הוא נהוג בין הגוי' שעושין והול' יצא השער או חשכוין ליה כסחור ומוסק בשער אפי"אין לו ולא אסר מהירובל ח"א סי' כ"ב לא דהגוי' אינם לוקחי' כמו היהודים וגם אין מותנין מעות כמו היהודי' מש"כ הכא דהכל אחר ונהגו כן אי נזיר מטעם זה גם לפעמי' נולד דבר דע והוא שאם יבא הסחוקא' הליטראם ואומר תרצה ליטרא על לניאון בכך וכך ומנהגם שאינם מוזכרי' על מיל או לפעמים מוזכרים ואם יאמר הוא יהודי אס יאמר לו איני רוצה מיהודי חושבין שכ"מ הוא קרוב להפסד כמו שהוא בז' הסוחרים ויגרם היוזן גדול ושנאה צוה נתי באמור מהבנים לוקחים ומיהודים אינן לוקחים :

עוד שאל השואל אם ת"ל דבישראל יתקיים :
 יד ביה באמצע עם דניו והוא אס ישראל קנה קאמכיל' מגוי (אשר הגוי לקחה מישאל אחר בכתיבת המעות כנהוג והגוי חזר ומכרה לישראל בהפסד כך למאה כנהוג וזן חדש או יותר כמנהגם ואחריות הליטרא היא על ישראל שלקחה מגוי) ומוכרה עתה לישראל אחר באחריות המוכר מה דניו אי שרי לתעבד הכי - הנה במוכר שט"ח בעיני כתיבה ומסירה והבא אי יתבינין ליה דניו לזו הליטרה שיקנה הישראל מגוי ומוכרה לישראל במוכר שט"ח היה צריך כתיבה ומסירה וכן לא נהגו וכבר בא בארוכה באחרוני' במכירת התישקרוס הלז' בספרתם אמנם אי תהא כבר הרב בני יעקב בשאלה אחרונה כתב אף דלא נקנה כתיבה ומסירה הול' כסתימותא כיון דנהגו בין הסוחרים גם הרלנ"ח סי' קצ"ה האריך בענין

זה כמי שקנה תישקרו באולפיה וא"כ כיון דחשבו' ליה כמור שט"ח ובמוכר שט"ח כתבו הפוסקים דבעינין שיקבל הלוקח האחריות במוכר כסור ז' סי' קע"ג וא"כ שהאחריו' הליטרה שקנה מהגוי ומוכרה לישראל שאם יעני הגוי חייב הוא לברל פרע הוי קרוב לשכר ורחוק להפסד וראיתי לתרן הד' סומן קס"ט שהביא חלוקת בזה במוכר שט"ח שיש לו על הגוי לישראל חבירו כפחות וקבל המוכר אחריות וז' וכתב בת"ה סי' ש"א - חכר שט"ח הכריז אסור להכשילו מן הקרן דהוי קרוב לשכר ורחוק להפסד והר"ן כתב דלא דשרי תשום דכיון דדניו של לוקח לתכוע לכרי תחי' הול' מוכר זה כשמקבל האחריות בערב וכתבו בעל הנמקי עכ"ל והנה הת"ה לא התייר שם מדין ערב תשום רכסר דשאיני ההיא דערב דהגוי קבל המעות מיד הישראל המלוג והישראל האחר נעשה לו ערב אבל הבא דהישראל בעצמו מקבל המעות מיד הישראל אסור וע"ש ראיתו דאיכ' למישרי בה נרנא והוא עצמו הדגיש ולא החמיר אלא מטעם קרוב לשכר ורחוק להפסד והרב בהנות עולם סי' ק"ע בד"ה בהיתר הערב רחה שם הראיה וכו' שם דמדברי הב"ע"ה שם הרמב"ן ומסו' דברי הר"ן שהביא מרן הד' סי' קס"ט ברין גוי שאמר לישראל לזה לי מעות הישראל מתכאר שישאל קבל מעות ההלואה מיד הישראל לצורך בניו ושרי להיות ערב אף כתי' חולק וכ"פ בס' ההפסד וכו' ומחבר' דהפסיה הוא החמיר ואם סיה רואה דברי הרמב"ן ובה"ת והר"ן שהתייר אין ס' שלא היה החמיר וא"כ לא הול' למפה לאסור ותמה שם על ח"ס הש"ך בה"י ק"ע סי' ק"ו לאסור אפי' בלא נעשה ערב וע"ש ולריבא העלה ירא שמים ימוש לפצמו מלהיות ערב כשמקבל מיד הישראל כיון דספק משומיה דהת"ה וההפסד הביאו ומה גם וכו' ואם ירצה שלא לחוש להא דת"ה כיון שלא נגלו אליו דברי שלשת הרועים שהתיירו והכי פשוטא למהירומט ח"ב ה"י קכ"ב סמוך לכו לא יירא ובלבד שקיבל הגוי שלא יוכל הגוי לרחותו למלוה וע"ש וכיון שכן דלדעת שלשת הרועים חתימים להיות ערב אף בקבל הישראל המעות א"כ גם כמוכר שט"ח שג"ל הגוי שרי לקבל האחריות מדין ערב כדעת הר"ן והמקנא' והבא באלו הקאמכיולים תוכע לבני תחי' והגוי אינו יכול לומר לאו בעל דברים ידיו את לכל מוניא הליטרא ההיא ונפרעת בליאון ע"ז פקידו כגזל כנהוג בין הסוחר' ואף דהת"ה אסר במוכר שטר חוב שעל הגוי וקבל האחריו' מטע' קרוב לשכר ורחוק להפסד ת"מ הוא עצמו הרבים וח"י בין דניא קרוב לשכר להך דהוי מדין ערבנות אלא דמוכר דבערב נמי אסור בקבל המעות מישראל אמנם להרבינים הנזל דשרו בערב אף בקבל המעות הישראל מישאל אף אנו נאחר בכ"ד דשרי לקבל האחריות מדין ערב כדעת הר"ן והמקנא' ומה שהביא ראיות בת"ה מהבאוני' הוו לשיטתיהם ואין כ"כ סברא היבא דשרינן מדין ערב כאמור :

אמנם ראיתי לטכנות עולם בתי' קע"ג ברין מוכר שט"ח הביא חסד דברי הר"ן והמקנא' הגו' ואוכתי שם משאר הפוסקי' דאסר בחביר' שט"ח בקבל המוכר אחריו' דלא ס"ל כהר"ן והמקנא' דאי ס"ל כוותיהו הול' להתיר במוכר' שט"ח אף בקבל אחריות מדין ערב דהא ודאי לדעתם יתירו במוכרת שט"ח ולא נקטו דינא במוכרת שט"ח גוי אלא תשום דהוא עשוי ברבית וע"ש הן אחת דשם הביא רעת דכוותא דהתיירן במוכרה שט"ח בקבל אחריות המוכר והוא הרזטבא קאם גדולי' דמכשיר והרזבל ח"ג סי' ס' כתב שמצא כן בשטת ב"ה לר"ן שאלו ודבותיו גם הרזטבא הובאו דבריו וכו' כ"כ בשם כמה גדולים ודמסתברא כוותיהו ושלפחות יש להתיר בקבל האחריות הדמים שקיבל לבר וחי' שם ההיא דחכיתא בנ"ש הרב כסנות עולם מ"ח הרי אסיק מהרזבל לאסור אפי' קיבל כנגד דמים שקיבל לבר כיון שהרבה"ס והרמב"ן וה"ה אומרים

במה שקונה הרי הת שכ"ן ח"ג סי' קכ"ב כתב שאפי' הגב' אסרה תורה ואף בסמורה אשר שם :

עוד שאל השואל ואם ישראל קנה תבוא קמחואל יהודי שכירו שקפאה מהיהודי שנתן לו שויה ומכרה הכוי לישראל בפחות והמנכס בין התגרדי'האחריות כמו על הישרא' הראשון שנתן הקמחואל לבנו ואם נשכר הבוי הישרא' השני כפרע מהישראל הראשון כסום הליטרה וגם הישרא' הראשון הוא דרדיך שיטלח הסוכרו לליאון לפקידו בהתקד' הומן שפרע לפקיד המוניא הליטרה אי אחריון דהו"ל ישראל הראשון לזה הישרא' השני כיון דאחריותו עליו . הנס בזה נראה דשרי וזה דהרובש כתשו' הביאה חקן יד סי' קס"ט וז"ל וכתב הרובש שנשאל על שמעון שלחן שינש חכברי וכיום עצמו ושיבי וראוי כיון דהכברי הודם שמעו' ליאובן וכואתנס אם לא היה בדרך זה אלא שהכברי הלוח לישראל חעותיו בזה יש צד שהוא אסור ויש צד שהוא מותר שאם הלוח לא התנה עם הכברי שיוכל להחזיר לו חעותיו בזה נראה שהוא מותר במור וכו' ה"ת כשהכברי הלוח לישראל מנה ושיתן לו עשרה דינרים ככל שנה לעול' ולא יוכל לטלוק הדי וזה הכברי בחס שנתחייב לו הלוח לפרוע לו ככל שנה וא"כ פשהקנה הכברי מוכ הישרא' המור והרי הוא כמו ישראל שחייב לכברי מאה דינרי' של רביה ומוכר לישראל בפחות שהוא מותר במור כיון דהרביה נתרבה אצל הכברי והאן כמו כן כיון שהכר נתחייב הישרא' לבואל אם התנה שיוכל לטלוק הו"ל יצתה בלוח לישראל . ומור"ס בס' המפה שם ס"ך פסקה להא הכא נמי בדר"ף דהוא קנה לבוי בפחות ממה שקבל והבוי מכרה לישראל ואם נשכר הבוי הוא חוזר וכפרע מהישראל הראשון לית לן בה דהא נתרבה אצל הבוי והכא עדיף יותר מהתם דהתם מה שתעלה לו בשנה הוא רעולה לו מ"מ כיון דאינו יכול לטלוק אחריון נתרבה השעה ראשונה :

וראיתי להרשב"א בכתשו' הביאה חקן יד סוף סימן קס"ט בס"ט וז"ל וכתב עוד על ישראל שנתחייב לכברי מנה בשטר וחזר הכברי ולזה הישרא' אחר ושעבר לו כל נכסיו ועוד יחד לו מוכ זה לענין רביה מתפברא שאם הישרא' נתן לכברי חותר ישראל לנקלו אבל אם בא הרביה מיד ישראל ליר ישראל ואין יד הכברי באמצע אסור משום חומר רביה דומיא דהותה ששינוי בפ' אלנ' וכו' ופסקה מור"ס לתשו' הלון בס' וכתב הט"ו ס"ק יב זה פשוט אם כבר חייב לבוי קרן ורביה יכול הישרא' לקבל עליו ולקוח מהישראל גם אותו רביה אלא דשם כתשו' הרשב"א איירי שישאל היה חייב לבוי קרן ורבי' עדיין לא חל באותה שעה שהקנה הבוי לישרא' וכתב עוד דהרשב"א לא איירי שמכר מכירה גמורה דבזה אסור אפי' לקבל מיד הבוי לא מיירי שהקנה לו בתורת בטחון וכשרונה הבוי יכול לטלוק הישרא' בזווי"ע ונראה ת דבריו כפי זה דהיב' רעלה הקרן ורבי' דכתב דשאוט דמותד איירי נמי במכירה גמורה ולא ידע בא אפתי לא הביא ראיה מתשובות הרובש דאחריון נתרבה אצל הבוי היכא דאינו יכול לטלוק והרשב"א בנק"ה תמה על דבריו ואשר אפי' כשעלה הרביה לקבל מיד הישרא' ומה יענה לה דהרובש דהתיר בטכירה גמורה . עוד יש להקשות עליו מדברי הפוסקים דבתבו דלס זקף הקרן עם הרביה הו"ל כקדן הביאה חקן סי' קס"ט מדברי הר"ה סי' ט"ג ותשו' המלצר והרא"ש שם בדברי משה כ' שם לקמן יהבאר דהוא שיעקר סי' ק"ע . וראיתי להכחכות עולם סי' קס"ט בד"ו כתב והואיל ואתא לירן דכרי הט"ו אוכיר דבר א' שחלק עליו בעל הקנה' על מה שהתיר באותו סעיף כשכבר עלה הרביה ואמר הרב דלא שגא ואחד נ"ק לא נשמע בואת ומכחה דינים שבסי' שאחז' וסי' קע"ה מתבאר היתר בזה גם מהרדקו שורש קו"ל היתר אפי' כשלא עלה הרביה

אומרים וסמחה עולם אף שכתחילה תמה על מהרובל דמה מצא כרכרי הרעב"ט לאסור ותו דרכו המתקיים ע"ש ח"ת א"ח כ' כ"ב כרם חוקן שלא הרמכ' וזה"ה אומרים אל גם כה"ת ד' רל"ט והרשב"א בכתשו' הביא חקן כדיון מוכר שט"ח ות"ה הביא דבריו חקן סי' קס"ט וכ"כ הרובשא בשם רבותיו וירוע שרבותיו של הרובשא הם רבינו יונה והרמכ"ן גם מדברי הרמ"ך הובא בשו"ת הרב"ד אף ס"ה נראה דבאחריות הקרן לבר נמי אסר גם הביא שם דברי מהרומט חזק סי' ט"ל דאמר והתקיים שם הרב בהכות עולם לרובא ראם קבל המוכר אחריו' שחא יעני התיב לו אפי' אם קיבל כנגד מה שקיבל לבר אסור כי רבים אומרים ועיני שם מ"ט על רכרי מהררט דכתב דלרע' האוכריה היו רביה קמנזה . גם הב"ח בשו"ת סי' קוד' הסכים לומר במוכר שט"ח שיש לו על גוי בקבל האחריות כדעת הפ"ה וישו' הרשב"א הביאה חקן סי' קע"ג כיון חכירת שט"ח דלא שרי במוכר שט"ח שיש לו על גוי וקיבל האחריות והרב בני יעקב כשאלה האחרונה כדברנו שם שהוא כז' המלך שותף להשתדלו שיתפרעו חקן' פ' ומכרו הבוי לישרא' והישרא' לחבירו דהוי דומה לנד' ולא היתיר שם אלא כשקבלת האחריו' שהא יעני הוא על הלוקח והביא שם דברי הרובשא ותשו' הרשב"א וכן הביא מ"ט המכילט ח"א סי' קע"ג גם הרל"ח סי' קכ"ו האריך בענין הנו' ובטענה דה' האריך להנצל האיבור רביה אם קבל עליו המוכר אחריות ולא אשכח היתרא אלא משום דג' חרשים ראשונים קבל המוכר כל האחריות של כל חין העפר ומשם והלאה על הלוקח אפי' אחריות רחמתי המוכר גם כהן נבונים סי' ו' היתיר בכיוצא בזה משום דכל א' קבל מני האחריות ומהירטין סי' הל"ח כתב דאסור באחר שמכר כנדי' איתר תשויון לשמעון נתן ושמעון נתן לו פוליסה וכתב דאין לומר שיוכל להוסיף בכנדי' ושמעון מכר לו שטר חוב בפחות דהא קבל עליו האחריות ע"ש א"כ כגטין תכל האמור דבקבל המוכר אחריות דלא מתחתייה רבו האוסרי' וכן במוכר שט"ח גוי ולא שריין הדין ערב דרכו האוסרים דהו"ל קרוב לשכר ורוחח להפטר כמה דאסריין בהיותו דחביתא אי לאו משום דקבל עליה יוקרא וזולא רבינו בני ומכס' שט"ח לא שייך כה"ש מהרומט סי' פ"ל ואף דהיא דחביתא תרנמה הרובשא דמינה בענין ח"ת שאר הפוסקים אף אם הוא בענין אוסרי' או לאו משום יוקרא וזולא ואם נאמר דסבא כיון שעולה ויורד הקמחוי ופעמים מפסיד מהקרן כהש"ל וכו' הו"ל קרוב לזה ולזה ח"ת אין מעם זה מספקי ליה דהא אי מתתין עד הזמן רוב דרובא מרווח ואף אם אינו מתתין על הרוב מרווח ובוד דקוף מוף בעל הליטרה פורע כל הסכום הכו' בליטרה למנויא הליטרה שהוא כפורע לפקונה הראשון שהיה חייב לזה שקנהו ממנו והרי במוכר שט"ח בפחות באיזה ומכ' שירד הקמחוי ואפי' שטר בשטר רמותן לו א' של תמה ולוקח א' של תשעה ותשע' אסור כה"ש הכי' סי' קכ"א והט"ו שם סוף ס"א אבל אם מקבל האחריות של השטר שמקבל נראה דהו"ל במוכר שט"ח בפחות ומקבל האחריו' הלוקח וכן מה שנהגו' הסוחרים החתולפים אפתיבאל באחמיואל דהיינו דראובן יש לו קמחואל שזמנה קרובה לפרע חבירו הקרוב ושמעון נתן לו אחרת יותר רחוקה ומתפשרי' בנייהס כ"כ למה זה מפסיד ג' או ד' למה ושמעון מפסיד שעה כרחוקה דבזה נמי הו"ל המוכר שט"ח בפחות אם מקבל עליו האחריות שטר ההלפין שלוקח כער שטרן וכן חבירו . אמנם נראה דבזה כיון דאובא רכותא דרובא במכירת שט"ח אף אם קבל המוכר אחריו' בלאו רחמתייה ונהגו' לעשות היתירי' באלו הקמחואלים נראה דבגון דה' הנח' להם לישראל מוטב שיהיו שוגבין ולא יהיו חזירין כיון דיש להם על מה שיסמכו אחסם הירא ימוש לעצמו דב' האוקרים כה"ט"ל . ואף דעושין בזה סמורה וארומים

קדשי שאלות ותשובות דוד

הדבית היבא דנוקף רבנא קרן יעש וכל עי כסן עכ"ל ועיין ההירוקין דין ב' ודיו"כ ב' כס' קס"ט אבל הכא רעלה מותר כח"ש כס"ך כנוקף מעתה כג"ד נראה דמותר חמי' לקבל מיד הישראל הראשון אם נשבר הגוי כ"ש דהכא אינו חקבלו מידו. אלא כפרע בליאון מיד פקידו לפקיד דישאל הכ' ואפי' הש"ך איפשר דידע בזה: את זה כתבתי לא להלכה ולא למעשה אלא בנושא ונמנן ולהתלמד חני צריך וכן אעלה שא"כ א"כ ר"ס אבואה למסכתותיו בית מדרשו של סם מורינו ודביתו הרב המפלא ח' היה אברהם אלנו פי קראתי את המגילה הזאת קל"ה כמות שהיא ואת אשר יאמר הוא הקדוש אותו אשמור לאיסור איסר או למיפך בזכותא לישירי לן מר ואפי' תלין חסונתי והיה שכרו כפול מן השמים:

כה דבריו איש נעור מהיושבים לפניו מתלמדו דרך כרע לעבודתו באהבה רבה בעונם התשוה מצותו בכפוף עניו כלפי הקדש נזק:

שלמה חסאן ס"ט

קראתי

בכל לב אמונית טהורות דברי שלמה יודיר נפש החכם השלם זהבולל הפוסק עליון למעלה בידך שכה לו בעולמו ועליו לבי כי לא הית חיות ופניה בדרישה ואקירה בדברי הפוסקים איש מתקומו ידיו רב לו דן את הרון אלפיא דהלבית דכרס שמומרים ברומו ואסוף מנילתא חני קרוא לביוי דעתאי ומעט אש הוה ובגון אכא פסילנא ליה לדיבא דחכיב עלי כנפואי ואן ארס רואה מוכה לעצמו אהנס לעשות רבנו חפנית ועמדתי כמותו על כל דבריו כי לא כהפון לילו כעמו: ואהבס חמד עליו און להוקיף וחמנו אין לברוע לא יכרת ולא ישמר שמו: ואזרח כי כשאלה הראשונה פשיטה דכיון דמתן הלוקח איסקורו ונטל איסקורו אסור - אלא דאין לעצער על העושים כן כיון דיש להם על מילסמוד דמדברי הרב"ך שהביא הרב הנחמ"פ הוזהב ובאסיפת' זקנים במאי דשייך לדף מ"ן בהקיא דשלחני כראה בהדיא דסובר דאפי' שהשלחני נתן לו מטבע וקבע"ח פורע לו אותו מטבע כל שהוא דרך תקח וממחר שרי היבא דיש לו מעות כביתו וזה פשוט בדבריו וכן הוא דעת ר"ח באסיפת זקנים ע"ש. וכבר כתב מוהרמ"א ס' קס"ב סעיף ב' למה שאומר ששלו מעט מזה המון יכול המלוה להלוות לו ואין צריך לראו בדבריו. ובכ"ד כמו הרי אומר מוכר קלוטרא שיש לו מעות בליאון ואין הלוקח מחוייב לרע אם יש לו מעות בליאון או לא. ואף שהר"ב ט"ז ס' קע"ג ברין השלחני קרא תבר על מה שהלוח בכתב שמוכר לו כסף והדבר ידוע שאין לו אותו סך דהיי הודאת שקר. הכר הר"ב בית יעקב ס' קיב הלין בעד הפתגם ע"ש. והיו טעם חספין למה שנהגו כאלו המקומות דלא חמ' כדיוהו כיון דהיי איסור דרבנן. אמנם לא יגהה מזור לכל הבא לעשות מעשה הירא את דבר ה':

אמנם

רחש לבי היתר לדבר בהקדים ה"ש הרא"ש פ' מקום שנהגו דההלך ממקום שמתמירין למקום שסקילין אפי' דעתו נגד לחזור לו - לנהוג כקולי המקום שהלך לשם ואל יחזור מפני החמלות בדבר שניכר בו שגוי מנהג כיון דלתיבא איסור דאורייתא ע"ש. וכ"כ התוס' שהדף ב"ן ע"א ד"ה המקום. ועשט דכריהה הוא דרוקא כמיוי דאסיר מן התורה לא חיישינן לקטטה ומחלוקת אבל כמיוי דאסיר מדרבנן אל יגהה ממנה המקום שהלך סם מפני החמלות. ועב כו הר"ב פרי חדש ז"ל בה' ז"ט כריני מנהגי איסור סעיף י"ו כתב כמות דכריהס דכרבר שנהגו איסור לחומרא במקומו ובמקום שהלך סם לא כהגו להחמיר הוא דאמרי' אל יגהה מפני החמלות אבל בהלתא דמעיקר הדין אסיר אפי' שהוא איסור מדרבנן לא אמרי' אל יגהה מפני

החמלות. ואת מצינו להקדש המופלא בעל הקדמי קדש ז"ל דסתר כל דבריו כטוב טעם ודעת והלכה זו העלה דאפי' באיסורא דרבנן כל שיש מחלוקת חכמים כדבר בגון כשר צוף בחלב והלך למקום שהורה להם דכס בסכרת המתיר צריך ההולך סם לנהוג כמותם ולא יגהה מפני החמלות עיין ענין וקמי' שמיא גליח כי כן דרתי מדעתו קידס ראיתי דברי הר"ב מ"ק. אשר לפי דבריו ז"ל ודאי דבכל אלו המקומות שנהגו להסתיר כאלו הקאמביאלים ודאי רלאו מסכרת הכרס נהגו כך רוב ישראל אלא איזה מורה הורה להם שאפי' שמהן איסקורו ולוקח איסקורו שרי כיון דהיי דרך תקח וממחר ובסכרת הרב"ך דה"ח. וכיון דהיי איסור דרבנן ואיבא עלגותא כענין זה דאיבא חזן דשיי איסקורו באיסקורו ואיבא חזן דאסר ואיבא עלגותא דרכותא ביש לו כעיר אחרת אם קרא יש לו אולא ונהגו סם בתוך דרשו עפ"י איזה מורה הוראה קדמון ואם ההולך לשם לא יקח ליטרא תיפורי כי אם חנוי כחשך מזה שגאה ומחלוקת גדול כמ"ש בתוך דבריו ח' הש' הפוסק כר"ו. בכל כי הא גדול הש' ומותר ליקח הליטרא תיפורי ולתן איסקורו וליקח איסקורו כן לע"ד אם יסכים עמי אחד מדברי המורים:

ובשאלה

השנית כתב הח' הש' הפוסק כר"ו דכיון דרבוי האוסרים וס' ז"ל דאין לו מתירין מדין ערכות מאוס דהיי קרוב נשכר ורחוק להפסד הירא את דבר ה' יחוש לעצמו וקו"י ואפי' אומר דהמקדש יראה דאדרבא רבו המתירין וכן שהר"ב כהנות עולם ז"ל סי' קע"ג הביא לקחת הנביאים שאסרו ואחריו נמשך ידיוני ח' הש' הפוסק ה' לעד דרבוי המתירין וזה דהרמב"ם אין בדבריו שום הכרע כמו שכתב הר"ב כהנות עולם גופים. גם מדברי הרשב"א בשם"א שהביא חזן סי' קע"ג שמונה למד הר"ב כ"ע לומר דחולק על הר"ן והנה: לא כן דחה"כ דיודה הרשב"א לדברי הר"ן וסיעתו וכותב הרשב"א רצויה לע"ד דכיון דהמוכר התנה וקבל עליו אחריות שאם לא יוכל לנכות מן הגוי שפרע לו הקרן לכך. ולא הרבית זה אינו מורה ערכות דשלמא אם היה מקבל עליו לשלם לו קרן ורבית הוי כערכ וכמ"ש הר"ן ושריי אבל דהקבל עליו לפרוע הקרן לכך זה מורה כאלכע דאינו חתורת ערכות אלא כותבו שאם לא יוכל לנכות ממנו שיתבטל החכר ויחזור לו מעותיו וישאר החכר לחומר ונטו"א דלא חכר לו לגמרי הקוב אלא הוי כעין הלוואה ועדיין שם המוכר על אותו החכר ומעותיו של מוכר הם ביד הגוי ומנחא שזה הלוקח כשנטול דבית מהגוי הוא נוטל כשכר מעותיו שנתן למוכר אותו הדיוח שהרחיחו מעות המוכר ביד הגוי והיי אגרי כטר. אבל הר"ב דאם היה מתחייב המוכר בקרן וברבית ודאי דהוה שרי מתורת ערכות כיון דתובע הלוקח את הגוי תחילה ומעתה דעמוד למינן האוסרים ומינן המתירים. הנה הר"ן כתב. דינו בשם איבא חזן דאמרי וכן הרב האמרי הביא להלכה הרי"ג גדולים והר"ך בן שאול שביא מוהרי"ב. ח"ב סי' ס' כתב בן בשט מדעותיו ומיעוט רבים שנים הרי"ו אהריתבא בשם"א לרוב הובא באשתי זקנים דף קמ"ד שרי טעשה גדולי ישראל המתירים. ולעומתם הרמב"ן ומהר"ם חזקוני ומהר"ם ת"ה דמורכתי של המושבא הרי"ו. והרמ"ך הוי כעשה נחמא דרבו המתירין ואפי' יהיה מחלוקת שקול כמיוי דרבנן אולי לקולא ושרי מדן ערכות ומצי' לסמוך סמכה בכל כחכו ע"ד המתירים וכפרט כאתרא דלא שכיחא דוחא לפי ברכת הכית כי אם כאלו הקאמביאלים:

ובשאלה

שלושית פשיטא לי להיתרא וכמ"ש הח' הש' וירורו כר"ו וכל דבריו ככונים לענין דיבא. אוחלה לאל ידיו תביאנה גופי הלכות בכל יום וה'

עמו - יעמד חי לפני ה' בכל ימיו דמיטב ותיקום רישתו
אכול כרכה הם יאכלו בלחמו - כה מעתה נאמן אהבתו
הצביר חיים אברהם ישראל ס"ט

מדי יעבדו אב - אורחא חיה הוית דברו פיהם חן
ירדו החכם השלם והכולל שייך עייל שייך נפיק
הן הראנו מעשה ידיו להתפאר גות אח' גות אסוק - וגם ראיתי
הסכמת הרב המובהק בישראל גדול שמו שר המכסים והוסף
נפק רב שרי בחותב לתלא שרי ליה לאיגו הכרך בהו ועסקה
ואין בצביות לא שמע לן ורואה אבי את דברי החכם השלם
הפוסק כר' פוכה וזוית לא שבוק - והני מילי מהיים היום
קנה אב דחוקא ואני אמרתי בחפזי מחכים הולך לכל דברי
החכם השלם ירדו אני המרבה אדם מוצ'ט בחתא שמאי
חיים יוסף דוד אולאי ס"ט

הנוגע בקרן שהניח ראובן בחנות הנו' לאחר מותו יתן כור
בתו דינה אשת שמעון הנו' ועמה יבואו לחשבון כצת הנסוב
בכל שנה וכן עשו אחרי מות ראובן הנו' עם אשת שמעון כל
ימי חייה והיתה לוקחת הרינו הנוגע לה וכל זה מובאר
באיסטרומינטו הנו' מהנה הכ"ל בחדש הני"א אח"ך כשנת
1746 בחדש פיבדאר'ו חמשה בו מרת דינה בהיותה
אלמנה מצילה אחר חייה שנים עשרה מתנת בריא לר' בניס
שהיו לה משמעון הנו' בחלק שום ואלה שמותם דוד כרוך משה
מרדכי שלמה ישראל יעקב חלק כחלק כנגד ארבעה בניס
ואחריהם שיהיו לבניהם אשר נולדו והעתידים להולד כל
סביבתותיה מהשני אלפים איסקור'ו וכל אויה זכות שהיה
לה ושיהיה לה בכל נר ואופן בין במקרקעי בין במטלטלי בין
בשחורים בין באויה זכות שהיה לה לשצבר ולצמיד בכל מקום
שיהיה בין במקום מושבה בין בחוץ כל הנוגע לה לתנה
בתנת בריא הנו' ככה האיסטרומינטו הנו' בתכאי מפורש
שכל מה שיקרא להם ממקרי הזמן הן מחובות הן תאויה עילה
או דבר רע ממקרים הכלים לבני אדם לא יהיה להם לא
שום רשות ולא שום גלושה וכח בקרן הנו' אשר בסחורת
הברזל שהיה קודם לבנים הנולדים והעתידים להולד ואינה
מונחת ברשותם כי אם חמשה סקורה הנקרא לניסמוח ואיני
בפירושהו אין להם רשות כי אם מה שנקטן בתוך פיהם
אבל לא למכור ולשצבר להבא ולעתיד וכמו כן לא יהיה
ברשותם הפירות באופן שאם יבוא אויה מצרער בצל חוב
שלהם לעכב בפירו' מעשה ומעשיו תכאו מצור' הדבר שאינו
שלהם אלא של בנייהם ואינה נותנת רשות בידם בפירות כי
אם לתת לתוך פיהם אבל לא להם ולא לשום מצרער לעכב
או לשצבר או למכור הפירות אלא הכל הם של בנייהם מעתה
והכל היה תכאי מפורש עם שאר תנאים הנו' עם אם אויה
מהם לא יהיו לו בניס או ימותו אין תסיה הירושה הנובעת
להם בחלק הראוי לבנים שהיו להם ושיירה לצננתם פירות הקרן
הנו' אשר בסחורת הברזל כל ימי חייה אשר בכלל מתנתה
הנו' היה קרן סחורת הברזל ונתקיימה חתנה באופן
המועיל באיסטרומינטו הנו' ובאיסטרומינטו הנו' נתנה
כח ורשות לבנים ארבעה שהיו ראשים כל א' בין יהיו יחד או
יתחלקו שישימו על הקרן הנו' לאחר מתת ונקרא בלשונם
אחינסטראטור' ונתנה להם כח ורשות למכור ולהחליף הקרן
הנו' אך בזאת תכאי כתוב בכל תוקף שלא יהיה רשות
למכור ולהחליף אלא לתועלת הקרן הנו' ולהניחו במקום
אחר לעולם לקרן קיים לתועלת בנייהם אשר ילדו ואשר יולדו
להם כאשר הכל מובאר באיסטרומינטו הנקרא אסו פובליקו
נודפ בכל בכל חוקק ארבעה בניס הנו' בשבועה
כח וקבלו עליוהם הארבעה בניס הנו' כל הנו' בשבועה
החורה לשמור ולצאת ולקיים כל האמור באיסטרומינטו הנו'
והנה הארבעה בניס היו זמן מרובה ביחד והיא היתה
לוקחת פירות הקרן הנו' ונותנת להם אהנם מכתם מקרים
כתמעט הקרן אשר היה בסחורת הברזל ועמד לך שחנה
חיות סקורה ובשנת 1760 למנינה עגדו לחוקק האחים
הנו' כמבואר בסטר החלוקה חתום מהרב שמורה המוסדר'
מורינה ללה וכל א' מהם לקח להסלים כך דוכיית אשתו שני
מאות אסקורה מהקרן אשר בסחורת הברזל משועבדים כך
הנזל לשמו ולשם אשתו ואעפ' שחלקו באופן סנו' מ"ת פירות
סקרן הכ"ל היתה גובה אותה אהם דינה מדי שנה בשנה כל
ימי חייה וזותמת בפנקס אשר הוא ביד יהודה ואחר פטירתה
שנת 1751 למנינה היו האחים כל א' בשלו לוקח הפירות
היצולים כחשכונו וחוקם בשם אחינסטראטורי ועד היום
האחים אשר הקרן שלהם צורנו עם עושים כן ויהי היום שנת
1752 למנינה שנים עשר לחדש מאוי למה אשת דוד כרוך

שאלה מעשה שהיה כך היה בשנת אלף ושבע
מאות ותשעה למנינם ראובן השיל את
בתו לשמעון ונתן לה בתורת נדוניה כך אלף ושלש מאות
סקורי מטבע רומאני דהיינו אלף מעות מחושבים ושלש מאות
במלכוסים ותכשיטים ושמעון הנו' הוסף מדליה תושפת
לזכות אשתו דינה שלש מאות סקורי כך הכל אלף ושש מאות
סקורי עוד ירשה מחלק ביתה שהיתה לה למנה דינה הנו'
מצבלה הא' לוי וכמות הכת הנו' ירשה חלק שנבע לה כך
ארבע מאות סקורי אשר בין הכל עלה כך דוכייתא שני לפי
סקורי כאשר הכל בא מובאר ומפורש ינא כבודרת שמעון
הנו' בכתובת ידו חתים עלה בכתב השטר העשוי בצרכאות'
הנקרא איסטרומינטו בחדש דיג'מכרי שנת ל'ף ושבע מאות
וארבעה עשר למנינם מקוים כהנוג בנייהם בחווק שטרותיה'
והנכר כל זה עם ראובן הנו' אבי דינה בשטר הנו' כשנת
הנו' מתנת בריא מכל נכסיו דקנה וריקנה וכל מין זכות שיש
לו בעולם לחתמו שמעון ולאשתו דינה ולבנים אשר כבר נולדו
ושעתידים להולד להם וכבר היה להם אז בת זה שמה
לאברהם ושיר לעצמו כל ימי חייו פירות נכסיו ועוד שייך לעצמו
לעשות כרצונו מהם לאחר מותו כך שני מאות סקורי דהיינו
דחקין יהיה קיים לעולם לרש שמעון חתנו ודינה בתו
והפירות יהיו לעצמו כל ימי חייו לאחר מותו לחתמו שמעון
זאשתו דינה בתו והקרן יהיה עומדת לעה לבנייהם אחריהם
הנולדים ושעתידין להולד להם לר שיר לעצמו שני מאות
סקורה הנו' והכל עשוי בחווק ותוקף שטרותיהם הנוהגים
בצרכאותיהם וקיים בקיום ההנוג בנייהם אח"ך בשנת אלף
ושבע מאות ותשעה עשר למנינם בחודש ניסאר'ו עשו
שתיפות ראובן הנו' עם יהודה בעשר חבורש ניסאר'ו עשו
מקדמת דיכא הר' יהודה עם יעקב' לשליש הדינו שיעלה
ועתה שנסתתפו מחדש ראובן עם יהודה נתנו כל א' מהם
קרן בשותפות כך אלף ומאה וארבע' ושחנה איסקורה ובאינק'
שנים ראנאר' ששה וראובן הנו' כבר התחיל לתת כך שש
מאות סקורי בקרן הכ"ל וחייב עצמו שחדש אפרילי דשנה
היהו יסלים לתת כל כך הקרן הנו' מתחלקו ער כך אלף ומאה
וארבעים ושחנה הנו' וכן עשם כמבואר בפנקסם והתנו
בנייהם שהיווח יתחלק באופן זה דיהודה יקח חמשים וחמשה
וראובן ארבעים וחמשה ועם שאר תנאים שאינם נושעים לענין
כתוב עם באינסטרומינטו הנו' משנת 1719 בחדש ניסאר'ו
הנו' ותנאי היה בנייהם שיהיה השותפות לעולם קיים כל זמן
שיהיה השותפות בשם הירוע הנקרא בלשונם ראוון בשם
יהודה ויעקב' שהיה שותפים בחתלה ועוד תכאי מפורש
שחתנו של ראובן הוא שמעון לא יהיה שום עסק עמהם
ליתפסק עם באונר הסחורה הנו' לעיל ושלפולס יתנו הרינו

א' מארכבעה בניס עלתה בקשה להשר וש' באר"ה כרכדיה
 מקבלה מהר גדולה אביה שני מאות אסקורה אשר היו בקרן
 הנו' הנוגעים לבניה שהיו חמת כריא החקוקה לבניה וכלו
 לידה השלם ושהוציא אותם לחובותי ולבניה הקטני ארץ אשר
 הגדולה בת ימנים מארכבעה עלולים ויוקיים והוצרכ לכך להיות
 שבעה כירולא היא כח לזון ולפני' האשה וילדיה וע"כ היתה
 מתחנך חשור שיתן לה רשות בין על מה שכבר הוציאה בין על
 מה ששאל בידה שכל קבלה מהר"ר גדולה אביה וככה רשותו
 תתן פטורים בתמים להר"ר גדולה הג"ל יורשין לשמה ולשם
 בעלה ולשם בניה הנולדו והעתידי להולד ושלא בתוך הכקשה
 בתב עדות מגיד לאמר מעצות בעלה כי אזלת יד ושאינו לו
 בקה לזון וחתמי עלה תרו מהדי אשר א' מהם היה מינוכטרו
 אל הר"ר גדולה והשר בראות בקשתה נתן רשות לדין עירם
 לשמוע אם אחת הדבר ושאלו הוא יתן השות לתת את שאלתה
 לעשות כתב הפטורין הנו' ואחר שנתברר הדבר הכל נעשה
 גור דין של הרשות לתת הפטורין וזה כללות שטר הפטורין
 ותמנית רכביו היה דמוס מתברר פי חפני שטר שותפות
 בפני הכרול בין ראוהו ובין יקורהו וזכו 119 שלושה
 עשר פזכרורו ותחמת שטר המתנה ק"ל פשוו מראובן לבתו
 דינה ולארכבעה בניה אשר היו לה מתכנה שחצון לפיכך אחר
 מיתת ראוובן היו מקבלים היא ובניו ריוח העולה מרו שנה
 בשנה ובס' כשעת דוחקם היו לוקחים מהקרן עד כי כשנת
 935 לא נשאר מהקרן כ"א סך איסקורה 6471 אשר
 נתיחדו לדינה אם הכנים כאחד ומבאר באיסטרומונטו ש
 זיכרו בשנה היא 6471 ואח"ך תחמת שנחמתה את עצמה
 להניח מהדוחים על הקרן עלה הקרן לשהונה תאות איסקורה
 אשר הסך הנו תחמת שטר המתנה שעשת דינה פזכרורו
 מהשנה היא 6471 ותחמת הסתלקות שלקנו עצמם
 ארכבעה בניס מירוסת אהם הקבא כלשגוס דבוראסינו הלא
 איריריטם אם כן נשאר יורשים ומקבלי התנה הכול נכסי דינה
 בני בניה הנו' והפניו כי חרת להם הפני עניות בעלה וחזון
 בניה הכל קבלה בידה וברשותה הפני חרות איסקורה תחנית
 הכרול הלק בניה אשר היו בדינה כ"ל שקודם הכקשה
 קבלתם ושוניאה מהם סך מה ולכן באו לפני דין עדים אשר
 היה ארכבעה בן שבץ שנים וריקה בת עשר שמואל ויהודה
 בני ארכבעה וחסה עם אביהם ואחם הנזכרים ובקשו מדין
 עדים לעשות להם אפטורום הקבא קוראטורו שיעיל בעד
 הנזכרים וכעד שגר הבנים שלא היו באותו מעמד שהם
 יהודה שמואל יחנן וחסה עליהם שבתאי יאניו אשר
 היה לו שם פזכ באפי מלא לאמר שלא היה לו שום עסק
 ונביעה בזה הענין והוזכר מדין העיר לעשות לתורה הקטני'
 באשר נשבע לפני' כגניעת הקולמוס ולכן מדין מכת הרשות
 המתונה לו מהשר אשר בפירורה ובסכמת הקוראטורו הנ"ל
 באו אל ואם הג"ל ופטרו לחלוטין להר"ר גדולה וכינו שלא
 יהיה עליהם שום תביעה תחמת שכבר קבלה מהשעמי' הנ"ל
 ועתה שאלו ישאלו בני דוד הדכירה זאת שטכרו אביהם ואחם
 אינה חכירה לפי דינו' ובס' על פי דיניהם אומרים ששאלו
 להכתיים ואומרים שכל עת וזמן שיכא מערער המכירה
 בטלה אחסג לפי דינו' הם אמרו דין אחת דלמי תתנת ראוובן
 בהתנה דסקרן יהיה קיים לבני דינה ותתנו שמועון
 והפירות אחר מותו יהיו לדינה וחתמי א"כ הרירה דומה למה
 שפסק בש"ע ח"מ סי' רנ"ו הכותב לבני מהיום וכו' הכא נמי
 אינם ראשים לא האם ולא האב למכור כיון שהבנף לפנייהם ולא
 הבנים ראשים כיון שהפירות לאכות עבר האב ומכר הבן
 הוציא עבר הבן ומכר אינו מכור עד שימות האב א"כ הכא
 מכירת אבות אינה מכירה אלא אחר מיתת אחותם דינה
 ובשלת יקנה לוקח אכן תחמת מתנת אהם שעשת בראש' בניס

שהיו בעלים בקרן הרי מעתה בני כפיס יש להם אחיזה בקרן
 והלכות בפירות וזו גם אחרי מיתת אחם אין מפירותם חכירה
 חלוטה ואם מכרו אחר מיתת האב מוציא ואפי' בפירות אינם
 ראשים למכור ולא עכ"ר כ"א לתת לתוך פיהם חכה התנאי
 והשבויה שקבלו עליהם וזה גם לפי הסתלקות שצאו
 אכותיהם אחרי מיתת אחם אין להם עוד שובות לא בקרן
 ולא בפירות עוד טוענים שאביהם מוכר הסך השבויה ועוד
 דהיה חוקם חסורה הנו' בות' ריוח יותר מעשרים לפאה ולכן
 אומרים שאל תחמת שברה אביהם תחמת בעלי חובות
 ותפחד שקף ישלשו בקרן ועשה שטר מחדת למראה עינים
 ואם יאמר האומר דהיה ראוי להקרא אינה כתב המכרר הסך
 הג"ל אפשר שהיה אלא כיון דברח אביהם והר"ר גדולה היה
 אבי אשתו ששלהם לבעלה ללואקטו נשאר כל הכתבים
 שבידה אזלו וא"כ אף שהדין עמו במכירה טוענים אם
 יבולגם להטיל עליו תומרה או שבויה אם לא היתה מכירה זו
 למראה עינים הכל יורנו המורה :

תשובה

וישעתי הינו' ירעתי חפוט ערכי עלו ואף כי
 האירכא הלך וסוכב חציר לעיר גולה
 ומטולטל ולטולא דבכרא קשה ולכי כל עמי וספרי דכירי
 אינם אתי ושחפתתא בעיא ללותא ח"ת להפגרת השאל אשיב
 היום בקשרה לענין דינא ואומר :

הנה

לענין המתנה הראשונה שנתן ראוובן לחתנו וכתו
 היתה תחנתו ונפא מהיום ופירי לאחר מיתה ולת
 הרי כתב הרמב"ם בסוף ה' זכיה מתנת כריא שכתב מהיום
 ולאחר מיתה הרי זו מתנת שכיב מרע שאינה קונה אלא
 לאחר מיתה שמשמע פלינו שקונה הנוף תמיים אינו זוכה בו
 לאכול פירות עד לאחר מיתה והטור בח"מ סי' קנ"ג הביא
 דברי הרמב"ם וסיים לפיכך הנוף קונה היר ואינו יכול לחזור
 בו ופירות לאחר מיתה ועיין להדי' המגיד דלא פליגי רבינו
 תם והרמב"ם ושוים הם דכל מלא פירש אם לא לחזור כי אינו
 יכול לחזור מהנוף וכן מהרזבל בח"מ סי' ל"ג אסף להקת
 פוסקים דבולה מורו לטכ"ר"ת כשפירש ועיין לכנסת שם בס'
 הנו' ובכרון דין אין אנו צריכין ליה דכאן לא אחר גלשו
 הש"ס מהיום ולאחר מיתה מאחר שנתם אלא מאחר שנתם
 דכפירוש אמתר דהנוף חקנה להם מהיום ופירי לאחר מיתה
 ועיין שו"ת מד"ק ק"א ואפילו לא היה כתוב מהיום הא קיימא
 לן כר' יוסי דזמחו של פטר מוכיה ואפילו ליכא קנין וכן פסק
 הטור סי' רנ"א וזל הנותן חתניה למכירו וכתב לו שרי נתינה
 לך לאחר מיתה אם יש בשטר זמן שפירש בו היותו אפי' שלא
 בתן לו מהיום ולאחר מיתה קנה את הנוף מיד ואין הבות
 יכול לחזור בו שזמנו של שטר מוכי עליו שמהיום נתן לו כיון
 שפירש בו זמן אפילו אין קנין בשטרו ע"כ ובהכי גיחא לן
 דריבא הוא דמתנת כריא צדיקה קנין ובכרון דין מתנת כריא
 הוא כאלמר ולא היה בה קנין אכן לפי דברי הטור אתי שפיר
 כיון דכתוב בה מהיום וגם הזכירו בה זמן אמנם דואם אני
 דבר זה בחתולקות שני עיין להדי' החביב שם אסף איש טהור
 מחלוקת הפוסקים בזה היכן דליכא קנין אי מהני מהיום או
 זמנו של שטר וכפי דבריו שם רובא דרובא מכירה להו דצריך
 קנין הריחו לכל דבר קרקעות כפי קנינים ומטולטלים כפי
 קנינים ולא חזינו דחולקים בזה כי אם המורים שכתב משפטי
 שמואל בס' ק"ד ומהר"ר ששון סי' קפ"א וכבר תמה על
 דבריו בעל כנה"ג ועיין עוד שם הבהת בית יוסף אות' י' ועיין
 מהרש"ם סי' ד' וכן ב"ל להוכיח מהנימוקי יוסף כפרק י'
 בוחלין ד"ה אלא הכל מיירי בחתנת כריא ועיין שם בבנין
 בשם מהר"ם ובנימוקי פרק מי שמת ד"ה ומיהו הא דאמרינן
 דכרי ש"ת וכו' אבל אי בתיבו ביה מהיום ולאחר היתה כפי

קנין דכל שמחיים לא קנה בדכבוד ויציא עם מוהר"ם בגילוי
 והיינו היא דפ' יש נחלין איוו היא חמת בריא שהיא וכו'
 ע"ס הרי נרוו בדכריו דכפי קנין כיון דמקנה מחיים כמתנ'
 בריא ולא ידעתו אחאי לא הזכירו הפוסקים דמכריו הנימוקי
 משמע דכפי קנין אף דמחיים ועיין כוהר"ר שטון סי' קכ"א
 דרצה להוכיח חמתמות דכרי הנימוקי ממה שכתב בחתניות
 דהתנתב לבנו הסך חס שכתבתי והדבר קשה אלני לחוה"ר
 שטון עצמו כסי' מ"ב היבא בדכרי השאל דכרי הנימוקי
 דבהיום ולאחר מיתה לא נריך קנין נס כל תשומתו סוכת
 בדעת מהרזכל ולא אשתמיט לומר סברתו לומר דמחיים
 ולאחר מיתה אינו צריך קנין ועיין בשו"ת דמ"א סי' ה"ו
 זכ"ע ח"מ סי' ר"ן סעיף ט' כוהר"ם זכ"ע שם והגם
 דכוהר"ם הביאו מר"ן בית יוסף כסי' ר"ן כתב דכריא שנתן
 לאחר מיתה נקרא חנוה חמת מיתה ואינו נריך קנין ככר
 כתב סהרשכ"א והרזכש ומהר"ו קולון חולקין ונס כסי' ר"ח
 הזכיר מחלוקת זה ועיין שם להכנסת בהגהת כ"ה חזות
 קכ"ס ע"ד קל"א וה"ש משב גוהרזכש דהמדכרי חיורי בזיכה
 ע"ה אחר ולוח מהני כוחו של שטר וכן כתב הדרכי שהיה כסי'
 ר"ן ורנ"ו גס הו"מ"ס כמפה פסק כסי' רנ"ו כהרשכ"א וז'
 וה"ח צריך קנין בחמתנת בריא ועיין בתשובותיו סי' ה"ו ומ"ח
 המורים נראה דזו רישותא דהשונה בריא עיין בתשובת הל"ו דליכא
 קנין עור גרסא לכאורה דישותא שנית ושוא מ"ה שכתב
 בתשובה הביאה מר"ן סוף סי' ר"ן ככריא שרצה לתת חתנה
 ע"ש בסוף כתב א"י יש לו עסק או חמודה או מטלטלין שאינם
 מחיימים ורובה לחלק אינו יודע לו דרך שיוכל לזכורם להם
 בחמתנת בריא מעכשיו ולאחר מיתה דמחא מה שיש לו היום
 לא יהיה לו כשעת פטירה ולפיכך אין לו תיקון בזה לא בחיוב
 ד"ל מתחייב עצמו וזכשו מעכשיו ולאחר מיתה וכן פסק
 חורם כסי' רנ"ו וכתב דאפילו קנין לא חקניאם רוצה ליתן
 להם שאינו בידו וכו' ואינו מהני לא דרך הודאה שמורה שחייב
 וכו' ומר"ן כסי' ר"ן כתב הנותן סתם מטלטלין לאחר מעכשיו
 ולאחר מותו ואחר שעת טועני הוהר"ש הכא דאיה שמטלטלין
 אלו היו לו בשעת חמתנה שחא לאחר מחלק לקח און בדכריהם
 כלום דמסתחא באן נמצאו וכאן היו והרכ בעל המפה הניח
 על דכריו עיין לעיל סי' מ' וכן הגיה כסי' רנ"ו והרב חייב
 כסי' ר"ן הגהת כ"ה חז"ו וזכות קט"ו כתב לכאורה נראה
 שתשובת הרשכ"א שהביא רבינו המחבר לקמן פליגא אשתוכה
 זו שכתב משם הנאונים ואסף איש טהור מן רובו האחרונים
 שכתבו כן והרש"ד כח"ה וז"ה סי' קמ"ד וכתב שמכרת
 הנאונים היא יחידית ומהר"ם שטון סי' קנ"א כתב דכריא
 זו היא העיקר וכן ראוי להורות ע"ש. ככנסת שהאריך יתמה
 אהר"ן מפסקיו סי' קי"ב למי' ד"ן ואמ"רס מדוע לא הגיה כסי'
 ד"ן על דכריו כנראה דכאן חודה דכאן נמצאו ושם העלה
 דכריא א' היא עיקר דעל המקבל להביא ראייה ע"ש וקצת
 קשה דיותר הוה ליה לתמוה דכריא רנ"ו פסק דכרי הרשכ"א
 דמחודשים טו' ובכאן חודה וכן ד"ן פסקת הרשכ"א כשם
 הנאונים למאי דסבר דפליגי אהר"ו ועיין שם שהאריך יתמה
 וראו דלפי חילוק הכנסת דשם חיורי הרשכ"א לתקן אפילו
 למה שיקנס אחי שפיר הן אחת דהו"ל להביא סיוע לחילוקו
 מדכריהם ורם הגזכרים ואני אמרתי בחפ"י איך שיהיה אף
 דכ"ד כתוב דאקנאו ודאקני דא"כ נראה דליכא פלוגתא
 כמתבאר כסי' קי"ב ומדכרי הכנסת שם דכהני תירץ דלא
 מקשים המקום למקום ופכל מקום נראה דהיה צריך שיפעה
 כח"ש שם אות קט"ו. וז"כ הרי חסר לפנינו הקנין ואופם
 אחסם אחר אשתכוננת נראה דא"י מהא רישותא שניה ליכא
 שם נפקותא כ"ד לחילוק. הכנסת דטוען הוה בריא הכא
 ליכא יגדט דטוען כלל דהלוקח אינו יכול לטוען דהן הן שהא

בסחור' הברזל ולחילוק הה"מ בחטטלין על היודשן להביא
 ראייה וא"כ מכה רישותא זו לא תבאר ככ"ד אחסם רישותא
 א' עומדת בפנינו דחסר הקנין באחר עור רישותא דהמתנה
 כעשית בשטר ערכאותיה' כחומר כסור א"ה סי' ס"ח דבשטר
 מקנה כיון שצריך הקנין נעשה ע"ה השטר אינו כלום אפילו
 נחסר בפני עדי ישראל ועיין מה שכתב מהר"ב כל ח"ה סימן
 ק"ט ואי חסום דינא דמלכות דבר זה במחלוק' שמי דהרמב"ם
 ודוכ הגאונים סכרי דאמ"ג דקיימא לן דינא דמלכותא דינא
 חיינו כמה שהוא תועלת המלך בענין חסום שלו ומה שהוא
 מחוקקו אבל כדברים שבין אדם לחבירו אין דינו בהכרע
 אחסם ה"ה ה"ה הכיא שרעת העיטור והרמב"ן והרשכ"א ס"ל
 דהיבא דאיבא הורמבא דמלכא כל השטרות פעול' כערכאות
 פשרים ואפילו שטרי מתנה וכן דעת הר"ש והר"ן והרזכש
 כסי' ר"ג והטור שם הביא דברי הר"ש וזל הנהיג המלך
 שלא יעשה שום שטר אלס בפני הערכאות אז היו כל השטרי'
 העולים כערכאות כשרים חסום דינא דמלכותא אבל כיון
 דהאירנא ליכא דר"ח טהיו כל השטרות נעשה כערכאות
 קני שטרי חמתות העשין כערכאות חספא כעלמא כינאו
 ואפילו בחסרו בפני עדי ישראל גס כסי' רנ"ב כתב הטור
 אילת הד"ש וזל שאלת שטר צוואת ש"מ העולה בערכאו'
 של ארמים אי רמי לח' ות' או חתנה תשובה חמתת ש"מ כלל
 בעסיו או אפילו במקצת וחזרה ח"ה דלא כפי קנין בדכריו'
 בעלמא קני ושטרא לראיה כעלמא הוא וכשר אבל חתנת ש"מ
 דמקל' ולא כוח מ"מ ונס לא היה כס קנין או נקל' ככל במסר'
 השטר ושטרא דידהו יספא בעלמא הוא אבל ערכאות לקנות
 הוה אינם רגילים ליה בריוי ישראל ולא בדיגי ערכאות לקנות
 בשטר לא בחכר ולא בחמתה ושטר קנין חיינו שכתב בו שדי
 מכורה לך או שדי נתנו לך ומוסר השטר לך הלוקח או ליד
 המקבל וכוס אין אנו רגילים כוחו הוה אלס חקיימים המכר
 בא' תהקנינים דשייכו בהו וכתבין השטר לראיה הלכך כולם
 כשרים כערכאות של ארמיות עכ"ל :

ובן ראיתי להרש"ד חלק א"ה סי' קמ"ד שכתבו כן וא"כ
 אינו שטר מתנה הנו' כש"ס פ"ש ולפי הגר' איתשוב'
 הללו של הר"ש הוה דאס איד דר"מ הוא מהני שטר
 ערכאותיה' בשטר מתנ' בריא אף דהוה שטר קנין שדי נתונה
 לך דקניית במסירת השטר וכמו שכתב הפוד והמחבר כסימן
 קצ"א והסמ"פ כסי' רמ"ו סעיף א' אלס דאינו מוציל חסום
 דליכא דר"מ ולוח כחותה תשובה דמי' רנ"ב כתב בחתמה
 דהספא בעלמא הוא ובדכרי הר"ש שהביא הטור סי' רס"ה
 דהתיר אי הוה נהיג אלס דאס באותה תשובה חרית לן דכיון
 דאין כוחבין בשטר קנין לא יש קנין חיוניו הוה לראיה בעלמא
 בשטר חסר ומתן שם כסי' ס"ח כתב דבתלכות תונמח
 איכא דר"מ וכן היה בחקומו של הרזכש כסי' רנ"ב א"כ
 בחקומוות הללו דאיכא דר"מ אחסם לא נהגו לעשות קנין
 חיוני דהוה שטר קנין באס למחלוקת הנו' דלדעת הר"ש
 ודעמיים כשר ולרביעית הרמב"ם ודעמיים פסול הוה מחלוקת א'
 עור איכא מחלוקת שנית דכתב טבור שם כסי' ס"ח וזל'
 שטרות העשום כנוטארו של מלכות פי' ע"ה סופר המלך ואפי'
 אין עדים התומים כו' אלס א' מחזקה חשי החלך בשר לא תן
 הדין אלס חסום דר"ח וזכין כו' מן המשפצדים דקלא אית
 להו ואס חסר דרך מרדכי הסקאלות כנה' שלא הקנה מקרקעי'
 וממלסני אבנן או שלא כתב דאקני וכינא כו' אין דנין כו'
 לענין אהוה דבר שמסר בו דאס הוא דבר הפוסלו כנון שנתן
 לו מעות בלא אבנ' או שטרות כלא מסירה וכתיבה קנה לך
 איהו כל שצבוריה דאית ביה פסול' למדוי דלא ערפי ערכאו'
 חדוספי ישראל שאין דינם של הלכוס אלס להכשיר שטרות
 שלהם ולעשות סופר שלהם באמן אבל לענין דכרי ההקבא
 ל

כוחנו זה והנה הרב משפט זמן ח"א סי' נ"ב אחר שכתב
 רבנו תהר"ם מפארוה כתב בדבריו דכתוב בוטארו פובליקו
 כשר והיו בערכאות וכתב שוב מהרש"ם מודה בזה שלא
 כתב מה שכתב כא' בדבריו שהיה שטרי דרשות לא שטרי
 ערכאות ובוטארו פובליקו עוד כתב שם לאחר לנאת חבל
 הספקות הנזכרות וגם לנאת תירי המחלוק' שקצת מהם זכרנו
 לפיל ראש המנהג כך בשטרי הנוטארו כשר' וכן כתב מהר"ב
 ח"א סי' ס"ה והרש"ם ח"ה סי' ט"ג ולכאוף שם בתשובת
 משפט זמן כשהביא דברי הרמב"ן והר"ב שהיבא דמסר
 דרכי ההקצאות לא אמרין דר"ע. כתב דגם דאין בזה מנהג
 כנראה דאי איבא מנהג מקומות הנזכרה ככל ג"ס הרב גדולי
 תרומה בשער ס' ח"א סי' דף ש"ב אחר שהבי' דברי הרמב"ן
 והר"ב שכתב וכל לו הענינים והמקלות' אם נהנו בני העיר
 לעשות שטרותיה' ע' שופר מתא אף שאינם הערכא' ולסתקא
 על פיהם בכל דבר כולו עלמא מודו דתמיני ככל מה שנהנו
 כאשר הוכיחו מההיא קניא ובדברי הר"ב כהרבה מתשובותיו
 גם כס' ת"ע"ח כתב הר"ב דאם נהנו יחיד הקהל לעשו' ביד
 הנוטארו הקיום כיון שנהנו בהם הקי' ביד הנוטארו הרי הוא
 קנין מן הדין דזוה' למאי דאפרין כפ' הזהב האי סטימות' וכו'
 ע"ש ומדבריו אלה נראה דאפי' לא היה שטר כתוב כתיקונו
 בב"ד ישראל קנה בשטר מן הדין וכן נראה בבירור בתשובת
 הרב"ב ח"ב סי' תק"מ ותקמ"ב אף ש' ותק"מ ותקמ"ה
 שם כתב וזו הילכך אם חכמי הא"י בפני עדים כשרים שכל
 שטרותיהן היו ועושים ע' שופר ועדים גוים אעפ"י שלא היה
 בערכאותיהן וכלל התנאים אשר הוכירו ר"ל והובאו שטרות
 אלו לפני חכמי העיר ועשו על פיהם והוקבע המנהג הרי זה
 המנהג מהטל הלכה ואפי' שלא בא לפיהם שטר מתנה בזה
 חמש לית לן בה כיון שנהנו בשאר שטר' אעפ"י שאין בהם
 שאר תנאי ערכאותיהן נהנו גם בשטר מתנה אבל אם העיר
 שהיו באים לפני החכמים שטרות העולים בערכאותיהם ועשו
 על פיהם אין זו ראייה שהמנהג הוא לכתוב כל השטרות ע"פ
 גוים דילמא חזינא עשו על פיהם ולא משום מנהגא עד
 שתביא ראייה שכל לפניהם שטרי חתנות דמשלמלי' בלא דרך
 מדרבי הקנין שעשו על פיהם וכך הוא המנהג לעשות כל
 שטרותיהם בעד' גוים ובמסומ' ולפי דעתו עדות זה רחוק
 המציאות ולכן צריך לחזור אחר העדים ולקרקא אחרים ע"ש
 כפי תקמ"ה ונראה דתשובה הללו היא תשובה הרב משפטי
 שמואל סי' ק"ג ע"ש וכפי' ק"ד שם בשאלה השלישית
 שרנו להכשיר התורים הנו' שם ודחה דבריהם אחרים
 כפי' ק"ג העלה שאם יתברר שהמנהג עיקר מה
 ראייה תספיק והצריך שיתברר ששטר כזה נהוג כך
 ועשו מעשה והכשירוהו דכזה פליגי על הרב"ב כנ"ל גם
 הכנסת הגדולה ח"ה סי' רמ"א כתב נהנו לכוזר מתנת בריא
 בלא קנין צריך שיעירו העד' כפירוש מתנת בריא בלא קנין
 היו מתכשרים חכמי אותה העיר בכית דינם על פי המנהג
 מהר"ב ח"א סי' ס"ב וכבר כתבתי בכרמס סי' ס"ח הגהת
 שטרות כ"ט שטר הרש"ם חולקים על זה ושם כתב
 יצא לפנינו שטר מתנה לני שאינו ראוי לירש והוא עשו
 בערכאותיהם אין צריך להעיר שמהנהג העיר להכשיר שטר
 בזה הנעשה בערכאות אלא כיון שמעידו שהיו החכמי' עושי'
 מעשה ומכשירי' שטרות הנעשו' בערכאות של כשרי הרש"ם
 ח"ה סי' ט"ד והרד"ב סי' רכ"ז אבל מהר"ב חולק ומכירא ליה
 דבעינן שהעדים מצידיים שהיו מכשירי' שטר בזה ועיין משפט
 זמן סי' כ"ב ומהר"ב הלוי סי' ע"ב ולא ידעתי למה לא הוכי'
 הכנסת סברת המשפטי שמואל דקאי בהר"ב ועיין הרב"ב
 בשני' סי' ס' דכתב לנהנו להכשיר בכל גוונא בבב' כרמס
 ושם לא הצריך שיעירו כנראה דהיה שם במקומו ברור לו

לא עדיפי משטרות שלנו שגם הם במקומות הרבה ברבים
 חלוקים דנים אותם וכשחם להם מהנמוסים שלהם לפי דעתו
 של דין פובליקאות זה בוודל דין ונימוס א' זה כוזר לו
 אחר כפי חלוקת הכמיהם והנהגה מקומותיהם שאין החלבים
 מקפידים אלא בהכשר שטרותיהם ע"כ והר"ב כפי' ר"ג
 הביא סברת הרמב"ן הללו וכתב ולפי סברה זו בב"ד קנתה
 קרקעות לבר לא הסלטין ראין נקנין כשטר דלא עדיף
 משטרותינו ויש חולקין על הרמב"ן בזה ויש להם על מה
 שישפכו כפרק חוקת' ושם נדרשו לא הכשיר אלא משום שהיה
 שם קנין והערכי נאמן לומר דטלטל קנין ראוי לאו דחיה לא
 מרע נפשיה ואי משום דלא כתב בתנ' דכשר מ"מ כבר הוכי'
 שהיו שם עדי ישראל והוא נאמן על זה ע"ש ועיין מהרש"ם
 ח"ה סי' ר' ועיין במו"ר סי' ס"ח שכתב וכל שטר שמכשירין
 משום דינא דמלכותא אם לא נכתב כהונן לפי דינישם אעפ"י
 שנכתב לפי דינינו כסול דלא ככשרי אחר תהו וכן להפך אם
 פסול לפי דינינו וכשר לפי דיניהם ויש חולקין בזה והנראה
 דהחלוקים יהיו מה שהוכי' הר"ב כפי' ר"ג ולא כאשר דרש
 המרש"י שכתב הר"ש כ"ל זה סי' ה' דמיהינן מוכח מהר"א ש'
 שחולק בהא דאי הכי הוה ליה להטור לומר דהר"א פליגי
 להרמב"ן ועוד מה יתיר' למה שנראה מהר"א ש' דכל הדינין
 דנאמרו דשטר' פרכאם צריכי גם בערכאות הן אמת דלזה
 אפטר' דס' כ"ב ח"ה דפירש דמתפק הטור בדבר מ"מ אחתי
 ל' הנהגה לנו דלו יהיה לא הפך אף כתב בבירור דחולק ועוד
 דאפשר דנאמו דכשר כפי' לשיטתו אולי כפי' קנין חיצוני
 ובמקומות הרמב"ן לא נהגי' ועוד דאי לא הכי חקטי דזה
 הפך שאר תשובותיו דכתב דהאידנה לוכא דר"מ ואף הכשר
 הכא ס' וזהו דס' ל' דכפי' ה' מוכרח לזקומא כדאיבא
 דר"מ ומדמה' וכתב שטרותיהם משמע דכלל גוונא מכשיר
 ודחק תלכד דקשה בכל האמור ומדבר הרב"ב כשיט'
 סי' כ' נראה שהבין דמיוני תשובה הללו כדאיבא דר"מ ע"ש
 אף שיהיה הא מצינו מחלוק' שניה עוד איבא מחלוק' שלישית
 ונריך שיעירו עדי ישראל על העד' ועל הערכי שאינן ידועי'
 בקבלת שוחד עוד שמו בתמלוקת' רביעית דהטור כתב והוא
 שורצו עירי חסירה לקרותי ויהיה עשוי כהלכתו בכל הענינים
 שיהיה וכתב על דבר שאינו מוויף והחזירו בו מענינו כשיטה
 אחרונה דהר"א ש' הצריך אף בשטר העשוי בערכאות וה"ס
 בתב מחלוקת בזה דלהרמב"ם דינו' אלו אינם אלא בהדיוט'
 ונראה דס' דבערכאות לא כעיעא אבל הרמב"ן והרמב"א
 תצריכים לדינם אלו אף בערכאות והרמב"ם כתב דמתפק
 הר"ש בזה אמנם הפרישה ודישה ס' ל' איפכא עוד מצינו
 לתהר"ם מפארוה שכתב לחלק בכוטארו ובין שופר התלך
 דכאוטארו פסול והביא דבריו מהר"ב הלוי סי' כ"ד דהכרח
 ששטר שלנו אינו בערכאות אלא בכוטארו ע"ש אמנם הכ"ח
 דחה דבריו מהר"ם מפארוה ופי' דרכי הטור באופן אחר
 דהטור מיידי כלליכא הורמא דהלכא לעשות הסופר שלהם
 באופן ולא באינו להכשיר שטר לא משום שעלה בערכאותיה'
 לפיכך כתב רבינו דלר"ה אלו השטרות שכותבים הסופרי' אין
 בהם דין הערכא' דאף דמחלוק' הרמב"ם והר"א ש' בהכשר אף
 דלכא הורמא דלהרמב"ם צריך שיעיר עליהן ולהר"ש ש' אין
 צריך אבל כהא מודו שהסופר אין לו דין הערכאות כיון שאין
 השטר נעשה בפני השופט ודברי הרמב"ם אינם אלא היבא
 דאיבא הורמא דמלכא' לעשות הסופר שלהם נאמן וכתב שם
 דהר"ם מפארוה עצמו בתשובה אחרת סי' ע"ז כתב שקשה
 לישען על חילוק זה שחילק ע"ש באופן שאתה הראת לרעת
 בזה ריעותות' יש לפנינו כשטר מתנה בב"ד אמנם אחרי
 החיובי חזינו מוד' לקיי' שטר המתנה בב"ד והילך מה שהעלו
 לדינא גדולי האחרונים בתשובותיהם בכונן שטרות' הנלו'

כל רבין לבין הקרקע בין בפירות דינה כמתנת בריא א"כ לפי זה רבנים אשר אתנו דפשיטא להו ספקו של מהרזבל דרין מתנת בריא יש לה ויש לה הפסק וא"כ אפי"כ כנ"ר כניחה אחרתם וזכים מרין מתנת הוקין אכן רואה אני להכנסת שם דכתב וזכורא הוא שאין ספקו של מהרזבל ופשיטות הגדולני הללו אלף כפי סברת הרמב"ם ושיפתו דמתנת בריא ירושם יש לה הפסק אבל הר"ם ושיפתו דמ"ל דמתנת בריא נמי אין לה הפסק כ"ש הנותן מעבשיו ולאחר מיתה דאין לה הפסק ועיין בס' פ' ת' ח' ע' ולענין הלכה כיון דאיכא פלוגתא דרבנותא יכול המחוקק לומר קים ליעב"ל :

והנה לפי דבריו ז"ל גם כנ"ר יכול הקונה שהוא המחוקק לזקום לזי כמאן דאמר ירושה אין לה הפסק והכני' אחרת' מכה ירושה וכו' וזכירם להחזיר כמו שיבא לפנינו כע"ה גם בהנחת הסוד אית' ו' כתב עוד הכנסת וז"ל אמר המאסף חרסתם רבין וזה בעל הסוד ולא חילק בין מתנת ש"מ לבריא וגם מדיבאי דין וזה סבלבטור אלן נבי דיני מתנת בריא נראה שחולק על הרמב"ם וס"ל דאין חילוק בין המתנת ש"ח למתנת בריא דאם ראשון ראוי לירשו ירושה היא ואין לה הפסק וכן מצאתי למחשד"ם א"ח"ה סי' קפ"ה ולמהד"ו הלוי סי' ע"ב דהרא"ש והטור סבירא להו דכבריא נמי אין לה הפסק :

אמנם מהר"א מוטאל מצאתי שכתב שרבינו בעל הטורים ס"ל כהרמב"ם ולא ידעתי לו הכרח ע"ש ושם בהנחת כ"ז אות כ"ז תמה על מזה"ש הלוי סי' ל"ה דכתב בפשיטות דמתנת בריא יש לה הפסק ולא הביט דהרא"ש והטור פלוגי ועיין במהר"ר בלאל"ל סי' ל"ג ע"ב :

אכנים אנכי הרואה להפרישה והדרישה והכ"ח דהסכמו דעת הרא"ש והטור כדעת הרמב"ם וכן כתב במה"ע כמו שיבא לפנינו וכן כתב הרד"כ בשמיות בס' ס"ב דליכא חולק בהא וכן משמע בהשר"ם א"ה סי' ר' וא"כ הרי לנו הסת"ג והכ"ח והר"ם הלוי והרד"כ ומהר"א מוטאל הבינו דברי הרא"ש והטור דסבדי בהרמב"ם דגם מרבדי מהרזבל ומכל גדולי האחרונים שהוכרו כרבדי הכנסת בס' רמ"א הגהת כ"ז אות כ"ב בולטו סברי דליכא חולק ומתנת בריא יש לה הפסק וא"כ כיון דפשיטא להו לכל הנך דבנותא נגד ספקו של מהרזבל דמתנת בריא דין מתנת בריא יש לה ויש לה הפסק והוה ליה תיה כן הרא"ש יחיד ברבך דהרינן למא' דכתבינא דבניהם אחרים וזכים מכה מתנת הוקין :

ועוד אני אומר לזאת מיד ספקו של מהרזבל דהכ"ח יורה דרין מתנת בריא יש לה והוא דכתב הרב הר"ם אלשיך סי' נ"ח וז"ל ובר מן דין ומן דין ע"כ לא אנטריך הש"ס לאשמועינן דההיום ולאחר מיתה הוי גופא מהיום ופרי לאחר מיתה לא משום שלא פירש אבל כנ"ר שאמר כפי' בוף הקרקע מעבשיו יהיה לו ופירות לאחר מיתה לית ולית דין דלא לימא דבגופא מתנת בריא הויא ויש לה הפסק וקנין אחיותיו קנין גמור ע"ש א"כ גם כנ"ר כיון דפירש הויא ליה מתנת בריא ועוד אני אומר דכנ"ר כולם יורדו דמתנת בריא הויא ויש לה הפסק דלא אמרו אלף היכא דתן לפי שראוי לירשו או אמרינן לדעת הגאונים דאפי' אחר בלשון מתנה ירושה הויא אהכנס היכא דתן בלשון מתנה לירשו ולמי שראוי לירשו והקרי' ניתנת תחלה למי שאינו ראוי לירשו כנ"ר דהקדים לחתמו ראו דאין לירשו חנך עצמו כלל בלשון המתנה שתנו ותנו או אמרינן דגם לכתו דתן עם בעלה בלשון מתנה נתן כי הוי דלמתנו דאינו ראוי לירשו דהקדמו מוכרח אתה לומר דבלשון מתנה נתן ולא ירושה ולא אמרינן כפי' היא ירושה אין לה הפסק דדיינו לומר לדעת הגאונים דאפי' אחר בלשון מתנה הוי ירושה כשאלתו למי שראוי לירשו לא למי שאינו ראוי כנ"ר ואז גם בתו עבד' אחר מתנתו לבעלה :

שהמתנה כך ועיין בש"ת הרבש"י ש"ה גם הכה"ג בח"ה סי' ס"ח הבהת הטור אות נ' כתב אם לא היה ערב בשעת מתן מעות לא השתעבד אפי' אם יורה דהאז לא קנו חזקה דאיכס כ"ר חשוב אבל כבר נהגו לדון על שטרותיהן אעפ"י שאין בהם כל התנאים שהזכירו רז"ל והפעם דר"מ דינא והתנן חמנה שופטים ועדים שיעידו לכל העולם גם כי ידם תקיפא ואנו מוכרחים לדון ע"פ שטרותיהם וכל מי שהולך לפניהם ע"מ כן הולך וסביר וקבל הרב"ז ח"א סי' קנ"ו וקנ"ד וח"כ סי' י"ז גם מהר"ו הלוי סי' כ"ד כתב דמועיל המנהג שכתב רמב"ם שטרותיהם ע"י שופר מתא ועדים שלהם ואף שכתב רמב"ם דרך מדרבי ההקפאות פסול אפשר דמתקומו לא היו נוהגים אבל אם היה מתנה אפשר דמורה ועיין בכה"ג ח"מ סי' כ"א הבהת כ"ז אות ס"ד שהכניס דברי הרב מטפטי שמואל דכתב דאין הולכים אחר ההנהגה הוה כיון שיש בו כ"ר לבטל דיתורה והביא שם כל גדולי האחרוני החולק' עליו ואף דכת' בעל התרומות הביאו מהרזבל ח"ג סי' ק"ט וז"ל ועוד יש לבקש לפי שהמתנה היא בלא המקומות כי אין הדין והשופט היתקין ולא העדים אלף שהדין הוא כותב שם העדים אשר נתנאו שם וכבון האי דלא מהני ולא מיד ח"מ הרי כמה פוסקי' הכשירו גם כזה משו' דר"מ ומה גם דהטיין בה משום מנהג' והן היום עיני ראו שור גדול אור תורה ס' הבהיר למדי הרב המופלא ז"לס"ה זה שמו בית אברהם ושם לו קונטרס מאמר המלך ואסיפא דרינא כתב דרך נהגו ברומניא טוסקאנא לומהארדיאה מלאכסיא פיאומנטי ומטי בה מטעם דר"מ ומטעם מנהג ונראה דככל גוונא הכשיר ועיין להכנסת ח"מ סי' רמ"א אות ס"ח דנהגו להכשיר אפי' שלא כתוב כתובה כשוקא דרד"ב ח"ב סי' רכ"ח משפט צדק ח"א סי' כ"ב ועיין דהרד"ם ח"ה סי' ר' הנה נא ערכתי משפט לקיים המתנה הוי מצד כל הנו' אם נהגו כך ואם לאו יכול הקונה לז' קים ליה דהאי שטר' חספ' בעלמ' הוא ומעתה אסורה נא ואראה ברבדי הנותן דלפי הבראה שוכלל פירושים והפי' היותר נראה פשט הלשון דברב בו ראשונה הוא דנראה דנתן מתנה מהני' ולאחר מיתה לחתנו ולכתו ואחרים לבניהם ואף דכתבת' דבריו כללם לבול' בלשון מתנה מהיום כבר פירש דרבינו היינו הקרן יהיה קיים לעולם לרע חתנו וסיים הקרן תהיה עומרת לעולם לבניהם אחרים וכיון דהקרן יהיה לבניהם כללם בתחלה וא"כ פי' דבריו דהפירות יזכו בהם חתנו וכתו לאחר מותו דגופא מהיום ואחרים לבניהם :

ואם לזה כיון הרי אנו באים למאי דמסתפק מהרזבל כח"כ סי' ל"ה וז"ל ראובן בהיותו בריא נתן כספו למי שלא היה ראוי לירשו ובלשון מתנה מהיום ולאחר מיתה ואחריו וראיתי דרד"ן לכאן ולכאן ולא נכתב לו אז אמרינן בההיום ולאחר מיתה' ואי דאמרינן כפי' יש נחלין ככמי' ולא אחריך לפ' אם היה הראשון ראוי לירשו אין לשיני במקום ראשון כלום שאין לשון מתנה אלף לשון ירושה וירשה אין לה הפסק ואחר שכלל בחכמה עמד בפניו בספק א"כ בדרון ידרן נתי' הוא הספק בעצמו אי אמרינן ירושה אין לה הפסק לא זכו בניהם אחרים ודרין מתנת הוקין אלף הדין ירושה מאביהם ואחם אכן ראיתי להרב כנה"ג בח"מ סי' רמ"ח כתב שהמרכי והחכמים שחלקו על ה"ז בן הרא"ש וזכיר המחבר מזה"ה"ם חטראמי כולוה סבירא להו שריה כמתנ' בריא שיש לה הפסק לדעת הרמב"ם אבל לדעת הר"ז בן הרא"ש דינא כמתנת ש"מ וכבר כתב בהשפ"ט צדק ח"ב סי' י"א שהר"ז בן הרא"ש יחיד דבר הזה ואין המחוקק יכול לומר קים לזי כותיה וכן כתב מהר"ם אלשיך סי' נ"ח ומהר"ם מטרלני כח"כ סי' קפ"ב דרינא מתנת ברי' דיש לה הפסק וכן כתב מהר"ם גאליקו בתשובה

קדשי שאלות תשובות רוד

זמרה גם לזנות חז"ם כח"פ דס"ר ח"פ ט"ו דפסק דאפי' כש"מ הכא דאמר מהיום לשני לא אמרינן ירושה אין לה הפסק וכ"כ דהסכרה דהשגחה עיקר כ"ס כבדו דכבדו הכרחו לעיל דכונן סכירה ליה דיש לה הפסק דאפי' כמתנה דההיא וקח שיש לדקדק בדברי המור"ם דהביא מחלוקת הג"ל על דברי חז"ן דהיא סברת הפוסקים דהשני חזינא ולפי דברי הר"ן הובאו ביתה יוסף על דברי הרשב"א דת"ל האגידנא לפי מחלוקת הפוסקים וא"כ לא שייכי דברי מור"ם על סברת הש"ס גם בדברי תהד"כ יש קצת נהגוס דעלה וחסתפק לרעת הרמב"ם דהוא חז"ן הסוכרי דהכ"מ חזינא אמנם נראה דברי דא"נ תלוי זה בזה דהר"ן לא בא לפרש אלא לחלוק בדיוטת פירות לא אמרי' ירושה אין לה הפסק אמנם הרשב"א סבר דאפי' דהכ"מ חזינא כיון דההיא שירות אמרינן ירושה אין לה הפסק וכו' אתי שפיר כל מה שכתבו וכן נראה שכתבין הסמ"ע שכתב על דברי מור"ם ויש חולקים ואומרים ירושה אין לה הפסק אפי' כפי האי גוונא כיון דע"כ וזה בפירות כל ימיו חייו וזה בבזק אבל ג"כ מור"ם דאין כח ב"ד הראשון למכור אלא אחר מתינו ע"כ נר' דהרשב"א לתם שיש להרגיש בדברי מור"ם גם עיין מ"ס הכנס' שם כשם תשובת הר"ן ב"ד דהכריח דאפי' לרעת הר"ן דהכ"מ חזינא אמרינן ירושה אין לה הפסק דנראה דאין זה תלוי בזה שוב דאיתי בדיוטת כבו דה"ח בפ"ב סוף לראשון דלרעת הטור אינו תלוי זה בזה דאף דלענין חכמים כשאנו יודעם כמתינו וכ' מוצא כשהוא יורש אמרינן ירושה אין לה הפסק ע"כ כמו שגרא' דכרינו בסמ"ע איך שיהיה כחזור לתאי האתי' עלה דכ"ד מהטעמים האמורים כתבנו דכולם יורו דרין מתנת בריא יש לה ויש לה הפסק:

עוד

הטעם אחר מנטרף לטעמים האמורים אפי'א דהבא בולס יורו דרין מתנת בריא יש לה והוא דכתב הרא"ש בתשובה כלל פ"א סי' א' דאובן נתן מחומו לשני בניו ורבה לזה ומיעט לזה והטיל תנאי במתנתו ע"מ שלא יוכל לתכור שום דבר מכל אלו הקרקעות ואלא יחשבן ולא יתן עד שיהיה לקטן פשעים שבה ועמד הגדול ומכר מאחיותו קורס שיהיה לקטן עשירים שבה והשיב גם כיון שעבר התנאי נתבטלו מתנתו וכו' ואין לומר כיון שהגדול ראו לירשו לא יועיל שום תנאי להוציא הנחלה מתחת ידו כדאיתא בפ' יש כחלין וכו' דירושא אין לה הפסק לא דמו דהתם המור"ם חזינא הנחלה מתחת ידו בלא שום תנאי ולא שייך בה לעצמו כלום אלא שמה שאחרי מות הירש תשוב הנחלה לאחר ופסקו דיש לה הפסק ורחצא אחר אין לה הפסק אבל כנדון זה שייך הנותן לעצמו דכיון דטיל תנאי במתנתו ולא נתקיים נתבטלה המתנה ונעיקרא ולא יצאה חיד יורשי אכיו מעולם הלכך השני אחים יורשים כאלו מתנת הגדול ע"כ גם אנו נאמר ככ"ד הרי שייך דקאמר שיהיה הקרן קיים לבנים והחויי הרבוב כמה פעמים ואינו כסתם אחריו שנותן הכל לראשון ואחריו לשני דא"כ כיון שלא החליטו לראשון דמיא להיבא דהרא"ש ולא אמרינן בה ירושה אין לה הפסק ואע"ג דהבא ככ"ד לא היה תנאי גמור ובחששני התבאים כשהיא דתשובת הרא"ש מ"ח כיון שבעיקר המתנה לא נתן הכל להם אלא הפירות והגוף קאמר שיהיה לבנים אחריהם אן לך שייך גדול וזה כיון דאינו כסתם אחריו ועוד דברי כתב מהר"ב ח"כ סי' פ"ט וז' ועוד אנו מודיע לשאל שנתחדש לי חידוש גדול מדברי הר"ן בהלכות פ' האומר המקדש את האשה ואמר סבור הייתי שיהא כהנת והיא ליה וכו' הרי זו מקודשת חשני שלא הטעתו ויש לתמוה למה כשיפת משנה זאת כאן דלעיל בפ' האיש מקדש גבי ע"מ שאני כהן ונחצא לוי דקתני סיפא וכולן אעפי' שאמרה בלבי היה להתקדש אינה מקודשת היה

ליה לתמימה ונראה שסחכה ענין לתנאי כפול לא שמועין דאפי' ר"מ דכפי תנאי כפול ה"מ כשהתנה דהואיל והתנה ולא כפול יש בחשש דכפול ענין יהיה הענינה קיים אבל משבילה דעתו שג"ד כ"ך הוא עושה חרי הוא כאלו התנה וכפל ושינוי דתנן מקודשת חשני שלא הטעתו אלא הטעתו אינה מקודשת דבגלוני דעת לא זריכה כפולה והרא"ש כתב וכו' עד ומצוינו למדין שהר"ן זל והרא"ש חלוקין דהרא"ש סבר דלא בעי ר"מ תנאי כפול אלא היבא דאיבא אמרנא דמוכח או הוכחה דמעשו מוכיחין על' מתקבצו ואילו הר"ן בכל תלוי קאמר דהיבא דלא קאמר כלשון תנאי אלא שבילה דעתו שג"ד כך הוא עושה חרי הוא כאלו התנה וכפל וככ"ד נראה ששמעון גילה דעתו ע"ש מעתה גם אנו קאמר בכ"ד דלא ברע תלוי דעת כיון שלא כלשון תנאי אקרו אלא דפירש דכרינו דאחריהם לבניהם רצה לומר דאינו מתן לחתנו וכתו הכל לגמרי אלא יהיה קרן קיים לבניהם א"כ הוי שייך ואינו מוחלט כסתם אחריו ואפי' אם תרצה תחשוב ככ"ד הוי כמו תנאי כיון דמתן להם גופא מהיום וא"כ כיון דליבא חששני התבאים לא חשיב תנאי גמור ולא חשיב שייך הרי מתן דכחולא דסברי דלא בעינן חששני התבאים כרינו ממונות כהן שייבא לבינו דהכחה ולירושא הוי שייך ויועיל לנו לסניף פ"ט נראה לבי שנינו תנאי אלא דפירש דכרינו דמתן שבתן להם גופא מהיום שייכו שיהיה קרן קיים לבניהם אחריה' ולא ברע תלוי דעת והוי שייך וראיתי להכנה"ב בה"ר רמ"ח הנהת הטור אות ת"א שכתב על תשובת הרא"ש כלל פ"ד סי' ב' הדיאח הטור שם ששאל ע"מ מה שכתוב במתנה זו אם ימות א' מהם בלא זרע וכו' עיין למטה ר' בגלגל ולמהר"ר קלו' ועיין באות ז' וכו' לא תקשי לך איך כתב הרא"ש במתנה טובה היא מאחרי שכתב לבניו שהם ראויים לירשו וכו' אלא הכי קאמר כיון דלא הוי מוחלט אלא בחיאי וכו' ע"ש וקצת נהגוס רואה אני בדברי דלא הוה ליה לתקשות אחאי מתנה טובה דהיא ירושה אין לה הפסק דאדרבא היא הכותבת תמוס דראוי לירשו ולשמעון נתן ואם לא ישיה זרע יהיה לראוי דהיא תשובה היא סובבת ארבעין א"כ כיון דהוי ראוי לירשו אין לה הפסק אפי' השני ראוי לירשו כ"ס ה"ה והכיוון כ"ע וכך הוה ליה לתקשות היכי דתמה דזון דידיה ליהאי דכספי לך שאני הבא דראוי לירשו ואם ליה כיון דכרינו לא באו כהגון ה"מ תידונו אחת אמנם אין אלו צריכין לזה דהוא זל לשיטתו אויב דסבר בעיר הרא"ש דאף בכתבת בריא כמו ס"ל דאין לה הפסק ולהכי קשיא ליה אמנם הפרישה ודרישה והכ"מ חוקמי דתשובת הרא"ש קלו בבדיא אויבי והסמ"ע אוקי כס"י רמ"א לתשובת הרא"ש דכלל פ"א סי' א' ב"מ והכנסת שם בהנהגת הטור אות ס"ט עיין שם גם מה שכתב בח"מ סי' ר"ז דהנהגת הטור אות ל"ב ומה שנתקשה בתשובת הרא"ש בכלל ע"ד סי' ג' ומה שתיירץ לדכרינו נוטים דברי הפרישה כס"י רמ"ע ע"ש וכפי זה תשובה דכלל פ"ט סי' ב' צ"ל דאיבא על מתן דאם לא כן אחתי לא הוכח לנו על פי מה שתיירץ הכנסת כיון דאינו מוחלט דהא חלה שעה אחת וכן נראה מכלל הכלל סי' ה' דבע"מ היא אלא דאובא לחידוק למה לא התיירץ הרא"ש בכלל הקול למשפטי התבאים וז"ל בחילוק הכנסת דס"ל כהרשב"א דכשור דמחילא לא בעי קשטני התבאים משא"כ כשהיא דכלל פ"א סי' א' דהוי תנאי דמעשה שלא יחזור ע"ש ולענין דמעשה אחריהם נתן הונדק הרא"ש לומר ע"מ כמעשיו כמו שביאר דכרינו בכלל ע"כ סי' ג' דכיון ששעשה שמתקיים התנאי אותה שעה חל הקטין ואין קטין לאחר מיתה ע"ש לזה התיירץ כפי ע"מ ו

מכל האומר לעיל דלא אמרינן ככ"ד ירושה וקטנין אין לה הפסק עוד כ"ל חששני אחר נתייבא דכתב

הכת דלא היתה כפונה דק על היורשי' שהיו לו בשעת המתה
הגמ"ר ע"כ נראה מדבריו דרוקא משום שלא היה דעתו הא
אם היה דעתו בפירושו זכיס וזה אינו כמבואר במחלוקת
במדרכי ולא העיניו בזה הסמ"ע והס"ד ועיניו בתו"ר סי' ר"ט
העיקר ד' דהם הביאו מחלוקת המדרכי הנ"ל ואם ס"ל לחלק
בשאלת ואחריו לירשי הא בהא גמיו פלוגי במדרכי שם אם
לא שאלת ר"ו הנהיה אחרת היא וסברה דת"מ דיכול להקנות
לכשיהיה חמנס אם לא פירש לא וכתב כ"א הכת שהיתה לו
או חמנס ברפום הסמ"ע מ"ח לרין זה מהמשפעות הטור וא"כ
הן הן הדברים שכתב בד"ק ואין הפנאי חסכים עמי להתישב
ברבר חוורני לחמי דלתינה עלה ג"ס הנוספות דפ"ט נוהלון
דף קל"א ב"ה וס"ח הביאו סכרת רש"ס דס"ל רכיון וזאיו
מוכה לו מעכשיו מהני ודמו דרכיו ג"ס מדרכי הרא"ש בתשוב'
כלל פ"ד סי' א' נראה מדבריו דאפילו בעל חמת אין אדם
מוקנה לדבר שלא בא לעולם לכשיהיה ודמו הכנסת כח"ה סי'
ר"י ותמה שם על הר"ס חוראני שכת' שאעפ"י שבשעת המתה
לא היו בעולם וכן מחמת התנאי ע"ס וז"ל ככ"ד לפני
הראשון בדרכי הנותן שאינו עוסקים בו במחלוקת שניו אי
זכו במלויט חמרש שלא היו בשעת המתה ועוד אינו רואה
דלמ"ד דלא וכו' אפילו זכיות הכת שהיתה בעולם במחלוקת
שניו דלא. אחריו דזכותה הכת אלא בשאל כלל עמה זכיות
לדבר שלא בא לעולם אבל כשכלל עמה זכיות לדבר שלא בא
לעולם נראה דרמיא להא דפלוגי כפ"י מי שמת דף קמ"ג
קנה את וחמור דכ נחמן קנה מחלה וכו' ודיחו שם בס"ס הא
דקמי אח וחמור להא דאמר לרביהו נכמי לבנין די יהוה די
מיידיק אתא בריה קשיא וכו' דכתב שם מר"ן סי' ה' וידוע
דהלכתא ברב נחמן בדין וכן פסקו כל הפוסקים וא"כ לכאורה
נראה דאי דמיא כ"ד להא אף חתנו וכתו אפטר דכיון דכלל
עם הנולדים והעתידיים להולד לא יקבו אלא אם רוקא לרעת
זו מחמה כיון דהם כלולים עם הנולדים העתידיים להולד
ואפטר רכיון דקנין חתנו וכתו מילי והבדלים מהאחרים שהם
קנין אחריו לא דמיא לנת וחמור חמנס לכת שגולרה כבר
בשעת המתה עם הנולדים אחר' ודאי דמיא שפיר דחל קנינם
שהו קנין דאחריו וזה ג"ס למה שכתב הכנה"ג בס"ל די
צ"הגהת כז' את' דמ"ש רכיון המחבר וכן פסקו כל הפוסקים'
חפני שלא ראה מ"ש פלסטי הגבורים וכו' ועוד כתב ול"כ
דלא קנה כלום והוכיח בדבריו ע"ד שלכסוף כתב דאפשר לפ"כ
דכרי קנת ג'וליס באנפי דמיקי באופן שכולם יודו והלכה
ברב נחמן ואפשר שזה דעת רכיון ועיניו עוד שם מ"ש בשם
מהר"ך ומהר"ג בש"ך ומהר"ש יונה וכל הגדולים שהביאו
המדרכי פוסקים כר"ב ההפנאי ולא קנה כלום ובסיחון ר"ב
הביאו הכנסת שם בהגהת כז' אות יח להקת נבואים מהם
ס"ל ראין המוחזק יכול לומר קים לי בדעת אותם הגדולים
ומהם ס"ל המע"ה מ"ח שם באות יב הביאו משם פוסקים
דבמהנה דיש בכלל חובות ומעו'ת לכולי עלמא קנה מחמה
ומחלוקת הגדולים הוא כמכר המור"ס תיאמור דכפי הנ"ל לא
קנתה כ"א הכת חמנס נראה דכ"ד כולי עלמא מוריס דקנה
הכל ורוקא התם דכ"ע ידועי דאמור אינו קונה כלל וכלל
משום הדין דרוקא התם דכ"ע ידועי דאמור אינו קונה כלל וכלל
ארכא גדולים וטובים דס"ל רכיון דמינו מקנה מעתה לשאיין
גדולים אלא לזמן שיחיו דוכי א"כ לכו כ"ע ריבא נמימי הארכא
פלוגתא ואדרכא ס"ל רכיון וידועי ודאי וכתב הכת בכל
וגדולה חואת כתב הכנה"ג בס"ל ר"ב כסוף לשונו באות הנ"ל
ע"ס חמנס אם ובר אותן שלא היו בשעת מתנתן הוקן
במחלוק' שניו כ"ש וכל דהם בשטר כזה העשוי בערבאותיה
כהנו לזכות לשאיין גולדים דיינינו הכי ואף דאיכא כמה
פוסקים דכתבו דלא אחריון כוח דר"מ דא"כ בטלת דיני
התורה

דכתב הרכב ופסקו כ"ע בס"י רמ"ח רזוואה שגזעית
כמקום שגזעו לרון בערבאות וכו' אחר' למקום אחר לרון
בריו ושראל לא אחריון ירושה אין לה הטסק ועיניו בסמ"ע
עם שתי' ד"ח בס"י ס"ט כ"ב כי היכי דלא תקשו ורכיו מור"ס
אהרדי וז"ל ס"ל רשאי התם כיון דהמחנה צות באותו מקום
שגזעית בו הנוואה שרין כו' דיני כותים ועשה נוואה שם
ואחריו לפלוגי אחריון דודאי דעתו היה כמו שמורגל כפי
הבריות ואחריו ל"כ כפסומו ואפי' אם הראשון ראוי לירש
ומשו"ה פסק שרין כריני הכותים משא"כ וכו' ע"ס וז"ל
ככ"ד שטר המתנה עשוי בערבאותיהם וכפי המורגל כפי
הכריות כתבוהו והכי דיני והמקום שרנים בו ברעיקה דיני
כי על כן כותכין המטרות בערבאות והכי דיינינו להו ואף
שראיתי להכנסת הגדולה בס"י רמ"ח הנהיה הטור אות י'
תמה אדרכי סמ"ע דכתב דלענין הלכה נקטוין כהרשב"א
והרשב"א דרכים נינהו ג"כ הרכב ומגדולי האחרונים הכי
ס"ל ע"ס מ"ח הוא בעצמו כה"ב שהרשב"א מוכח מדבריו
דאם הנכסים שם במקום שרנים כריני כותים דיני מדרכי
כותים א"כ ככ"ד הכי הוי ואף שכתב בסוף מהדימה הרבה
לסתור פסקו בעל הדין ועיניו פ"ח וכו' מ"ח תצטרף סכרת
הרכב הלון לסניף עם הטעמים האחרים לעיל ועוד דכל זה
כתבו לזאת מירי פסקו של מהר"ב וסכרת הלנפת כרעת
הרא"ש ועיניו עוד להר"ח מטראי ח"א סי' ס"ט רחון הכנסת
שם שכתב ג"כ דוקא כשהשמי ראוי לירש לחורים ולא לראשון
המקבל אבל אם היה ראוי לירש גם את הראשון וכה ועיניו
לרכיו המחבר בתשובה סי' י' ואף הספרים מוזנין אצלי
דנראה מדרכים דנפקא מינה ככ"ד עוד שם דלא אחריון
ירושא אין לה הפסק כאמור

פ"ט נכון לדבריו חמי דכתוב בשאלת דעתן חתנת כריא
לעתידים להולד אי וכו' אגולדים אחר' כיון דבשעת
המתה לא היו בעולם פי אם כת אחת קיתה והיא דוקא
זוכה או זכיס גמיו הגולדים אחר' ורואה אני דדבר זה
במחלוקת שניו במדרכי ע"י נוהלון ר"ה ואלו היה כדא
לכתרא ירית ספר החכמה קבלתי מחורו וכו' ולד"ן הכי בס"י
דמ"ח רחון דברי המדרכי הללו וכו' כתב יציעתי ולא תנאית
לקמן בס"י זה נראה מדרכי רכיון שאין כוונתו אלא
ליורשים שהיו לו בשעת המתה וכן כתב לקמן דאם אחר
אחריו לירשי והיה לו כת וכו' ע"כ כ"ל דעת רכיון ודלא
ככו שתמה על רכיון וכתב יש לתמוה למה לא ירוש שאר
והיורשים דהא אחר אחריו לירשים והיו אלו יורשים ונ"ע
ע"כ"ל ומה שכל כתבתי עכ"ל:

והנה מה שכתב יציעתי ולא תנאית רכיון המדרכי
הם בס"י תקת"ח כמו שרמז הרב כז' נס כן על
מר"ן וכו' על ד"ח איכא לתמה דהא סברא הלון הווכרה
במדרכי שם חמנס הר' אברהם דרוקא אי אית כרא לכתרא
ירית אבל שאר אדם שהוא מתעפפת אביה או כן יורה לא
ירית ועוד יש לתמוה דהטעם כבר הוכיחו מר"ן הכי במדרכי
הר"ן לעיל וזו ועוד דכני מערבא ע"ש וסר"ן דחה דכריהם
וכתב דלמאן דסבר דאומר אחריו לאו באומר מעכשיו דמי
אה"כ דאין הקרובים חזר האב יורשים והוא הטעם וכו' וכיון
דהטור ס"ל דכל האומר אחריו לאו באומר מעכשיו ס"ל כמי
דמי שכתב הר"ן וא"כ אין באין תימא ומור"ס הביא דין זה
ומיט אין שאר העבשים עומדים בתקוה אה"כ אחר חפצ'יו
ק' בשם הר"ן וא"כ היה לזה להשיב על מר"ן מדרכי הר"ן טוב
דאיתי להסמ"ע שכתב על דברי רמ"ח שפסם הר"ן ושכיה
קשתלקה תליית הכי ולא זכר שדרכי המדרכי גם כמה
שכתב המור"ס אחר כמי לפ' ואחריו לירשי והיתה לו בשעת
גמיה בת אחת ואח"ך גולרו לו כמים יש ואחרים דזכותה בהם

קדשי שאלות ותשובות דוד

התורה היינו כהיבא דכדור דהוא הפך רענו אחנס היבא
 דאיבא חקת דכוותא דמ"ל כדרינו כמ"ל שנים הם כהא לא
 אמרין בטלת ריני התורה - מ"ש מההיא דהר"בם סבת"ל
 דרניס ירושה יש לה הפסק ומההיא דמתנת כריא בלא קנין
 דכתבו לעיל והא דירושא אין לה הפסק נמי בבריא הרי
 הרמב"ם ורעיוניה ס"ל דיש לה הפסק ובסברת קרא"ש אינו
 כרוך דהא כתבו לעיל דעת הסוברים דככל הפוסקים ס"ל
 תימי נופה דירושא אין לה הפסק כלשון התנה פלוגתא
 דרכותא היא וכתב הוקן אהרן דיכול המוחזק לומר קים לי
 כרכותא דמ"ל דכלשון מתנה לא אמרי' וכיון שבכרכאותיהם
 בהגו כן בבריא לא נקרא כזה בטלת דין תורה ככ"ד ואם
 נהגו המורים על פי שטרותיהם הכי שפיר דמיכת"ש במה
 שכתבתי לעיל בענין השטר :

ולפיכך

אני אומר דאם כ"ד היה תנאי שלא יוכלו
 חתנו ובתו למכור ולשעבד מהקרן אלא
 יהיו קיים לבניהם אחריהם ומכרו חתנו ובתו אחר מותו אף
 דליכא משפטי התנאים אם נהגו לבטל המכירה ספק
 בכרכאותיהם לא נקרא בטלת ריני התורה דהא איבא
 פלוגתא אי במחובא בעי משפטי התנאים וגם בע"מ דהוא
 כמעכשיו איבא פלוגתא וכתבו הפוסקי' ומהם מהרי"ב דיוכל
 המוחזק לומר קים לי בהם וא"כ שפיר דמי מה שנהגו והיה
 גם מה שראיתי במסברת השולחן בה"ה סי' ר"ז שכתב משם
 הכ"ה דא"ה סי' ל"ח וז"ל אבל עכשיו אין לנו נהגים כתנאים
 דעל מה כדריני מחומות וכו' ע"ש :

אמנם

כיון דכ"ד לא נאמר תנאי מקורש דאיבא נדרין
 לבריו או דהרי כ"ש לחעלה דדמיא לנדרין
 מהרי"ב דערדיף מאס כפלו לתנאי ואו בטלה מכירה אם מכרו
 או דהוי כמ תנאי מ"ש שיהיה הקרן קיים לבניהם וכיון דלא
 עשאה כהגון כמשפטו ואו באנו למחלוקת הכול או שמה אינו
 לא תנאי ולא גילו דעת כההיא דמהרי"ב אלא שפירש דבריו
 דאחר אחרין סר"ל שיהיה הקרן קיים לבניהם ואו זוכים מכה
 אחרין וא"כ כיון דהוא ספק בלשונו אין לנו כח לבטל
 המחייבה אם מכרו חתנו ובתו והמע"ה ואף שכתבתי לחעלה
 דברי טיור כיון דלא נקט בלשונו סתם אחרין והרי קרא"ש
 כתשוכה כלל פ"ד סי' ב' כתב וז"ל הוקן לומר ככ"ד זה
 דהוי כאלו התנה בפירוש שלא יתנו שלא יתכרו לאחרים אלא
 יורשוה אחריהם לאחרים דאל"כ לתם הוצרך לפרש שאם ימותו
 בלי רע שירשוהו אחיו אמו בר קטיא דמתא לירית מי
 יורשוו אלא אחיו אלא לישנא יתירה לטפוי אתא כאלו התנה
 שלא ימכרו ולא יתנו לאחרים כדי להעמיד בהחלה ביד בניו
 הא יתנה כי אינה סברה כלל שהתנה שלא ימכרו בניו מחמת
 דוחקא וכי עלתה על דעתו שימותו ברעב להרבות נחלה
 אחרי מיתתם לאחרים וכו' ע"ש א"כ ככ"ד כל שלא פירש אין
 לנו לבטל תנאיהם אם מכרו דאפשר לפרש דברי הנותן דהוא
 כמו אחרין כמ"ש מההיא דהרא"ש דאיבא לישנא יתירה ואין
 לומר דהרא"ש שם כבר תיקן הלישנ' יתירה למאי אתא אמנס
 ככ"ד מה נוחא בלישנא יתירה דכתב שיהיה הקרן קיים כמה
 שעמים וגם למאי אצטרדין לומר ואחריהם לבניהם הרי הכנים
 יורשים את האבות ז"ל דאצטרדין לשתיהה המתנה ממנו כדי
 שיהיו שווים בה זכרים ונקבות כניהם אחריהם והוי דומיא
 מ"ש הרא"ש שם בתשוכה עוד איבא נפקותא דמי לאו דנתן
 להם מכחו היו יכולין חתנו ובתו למכור לכתחילה לא כן עתה
 עיני בנימוקי יוסף והובא כב"ה סי' דק"ח ועיני בסמ"ב שם על
 דברי המורים באופן שעלה כדרינו למי העי' היה שפירשונו
 כדברי הנותן דאין לומר זה ירושה אין לה הפסק וכבר כתבונו
 ספק נראה משט הדברים :

ואם

ירצה המערער לפרש כדבריו עוד פי' אסר דהיינו

דכוונתו היתה לתת מהיום נופא לחתנו ובתו חרעש
 וטייר לעצמו פירות כל ימי חייו ואחריו לחתנו ובתו ואחריהם
 לבניהם כבר יצאנו ידי חובתנו כמ"ש לעיל דאף אי ימא דכיון
 דמוריש פירות לחתנו איבא מ"ד ירושה אין לה הפסק ואיבא
 חתן דפליגי וא"כ תאמר שאף דכלולים אבות ובנים
 בנפוא מהיום מ"מ כיון דמוריש פירות לאבות לבד באנו
 למחלוקת הכל מ"מ מ"ש לעיל מתכבד דכדון זה כולם יוח
 דלא אמרין ירושה אין לה הפסק והכא לפני' זה הוי משם
 בתשובת הרא"ש דאינו כסתם אחרין והכא אין לך טיור גדול
 מזה דגם לבנים נתן מהיום נופא ועוד נראה דהכא אפי'
 למ"ד לעיל דהיינו מנוא כהא אפשר דלא דמאי חיות הא כולנו
 אינן להו קנין בקוף מהיום ופ"מ יותר נראה דאיבא מכירה
 אמנס כל זה הוי לכת שכבר היתה בשעת המתנה אמנס
 לעתידים להוליד כזה נראה דהכא לכ"ע לא זכו דהא זיבא
 להם מהיום ובהא ליבא למ"ד דזכו ובאנו למחלוקת דלת וחמור
 דאפי' לרעת מד' ורעמיה לא קנו אלא מחצת אף חתנו ובתו
 והכת שכבר היתה בעולם כ"ש לרעת שאר הפוסקי' שכתבתי
 לעיל אם לא משום דהיא מתנה כאשר כתבתי ואו דנהגו
 בערכאותיהם ובאו שטרות כאלו לפני המורים והטעמים כמו
 שכתבתי לעיל בשם הרדב"א וגם דראב"י עדיין אפשר דהוא
 גילוי דעת וכמו שכתבתי לעיל ואם לאו זכו הנולדים שלא
 היו בשעת המתנה וגם אם ירצה לפרש עוד פירוש אחר
 כדברי הנותן לומר דכוונתו היתה נכסי לך מהיום ולאחר
 מיתה ואחרין מהיום לכניך אחתי איבא לפרשק ממה פרטים
 שכתבתי לעיל ומה גם דהישר הולך הוא פירוש הא' דפירשונו
 דבריו דמה שנתן לרצונו הוא דיהיה הקרן קיים ואו יוכו ורעו
 מכה אחרין וזאת היתה כוונתו במה שכללם בתחילה אבל
 לעולם לחתנו ובתו נתן נופא מהיום ופירי לאחר מיתה
 ואחריהם לבניהם דיהיה הקרן קיים דאף אם ירצה המערער
 לומר לא כי לא פירכריו הוא כי פ"ה הכ"ה ג"ו או לפחות מדי ספ'
 לא נפקא הרי לפנינו מתנת האם שהיא מתנת כריא נופא
 מהיום ושיינו כמו נכסי לך מהיום ולאחר מיתה ואחרין לפ'
 אמנס בריש כל נאמר במונח דמתנת הוקן טובה היא כאשר
 פתכנו דהישר הולך הוא פירוש הראשון סנה כי כן ארדה
 נא ואראה כיון דזכו כניהם אחריהם ככל מכה מתנת הוקן
 מהיכן בא לה זה הכח לתת היא מתנה חדשה לבני כנים
 ולהתנות על כניהם כאשר כתוב בשאלת כיון דהקרן צריך
 שיהיה קיים לבניהם אחרים אם זכו בו שכבר בא שטר הוקן
 בורה והרי כתב הרא"ש בכלל י"ב סי' ק' דמקבל מתנה דלאחר
 שבת לירו אחר אינו מסתלק לא מהני בכל דבר שזכה בו
 אדם אינו יוצא מתחת ידו עד שיכתבו או ימכרוו ללאחר
 אמנס כפי הפירוש הזה בדברי הנותן דהיתה מתנתו לחתנו
 ובתו מהיום ולאחר מיתה ואחרין לבניהם הא קול דאין לטני
 אלא מה ששייר ראשון ואין לומר דהא פסק הרמב"ם ז"ל
 והביאו הסוד סי' רמ"ח וז"ל דהא שמכר הראשון או נתן
 לאחרים אלא אם מכר או נתן הראשון לבנו או לאחר מירשו
 לא עשה ולא כלום וה"ה בפ"ה מה זכיה כתב והעשם נראה שהוא
 אחר יורש וה"ה בפ"ה מה זכיה כתב והעשם נראה שהוא
 מפני שכותב הנותן כשאמר ואחרין לפני' לא היה כדעתו
 שיוכל המקבל הראשון לתת לבנו או ליורשו שא"כ לא עשה
 ולא כלום כשיירו שכל מה שיש לו לרשם נתן לבניו אבל
 כשאינו יכול לתת לבנו או ליורשו אפי' שיוכל לתתם לאחרים
 אין אדם חוסא ולא לו ע"ש וא"כ יאמר האומר דלא אחרו
 אין לטני אלא מה ששייר ראשון אלא כשהוא נאוש זר לא לבי
 בנו או ליורשו דכיון דהנותן הא' אמר לבניהם אחריהם היינו
 לבני ביתו אבל עתה שנתנה לבני כניהם וסלקה כח הכנים כי
 אם אפשר ופוסקים כנו' כשאלה ולהא' לא כיון הנותן זה איש

חובות אמנם אינו תנאי גמור דלא ניתכונה שיהיו ברעב כדי שירכזו כחלה לבניהם אחריהם ולהכי לא עשתה התבואה כמשפטו ראוי לתנאי בתכונה כשכתבה שלא יוכל למכור אם היה צריך לכפול התבואה ועוד תנאי קודם למעשה לכ"ע צריך אף לתנאי כדבר א' ומעשה בדבר אחר כתב הריישה כח"ה דסבירא ליה להטור והרמב"ם כמחנה אין צריך מ"מ שאם תכלים חסרים ומשום שכתוב בשאלה תנאו נפורש ככל תוקף אינו נראה דדמי למה שכתב הכנה"ג בס' רמ"א בהנהגת הטור אות ע"ד כשם מהרש"ח בשטר שהיה כתוב תנאי בראיו גם עיין כמה שכתב הכנה"ג סם אות ע"ה דאין ספרי העוסקים הנו"ט שם במצאים אנלי וזו"ל אינו אומר דמה שמכירה חנה עם בעלה מכרה קיים דאין לשני אלא מה ששייר ראשון ועוד כיון דשעבדו בכתובתה ועתה מכרתו עם בעלה הוה ליה כאלו הבכה הראשון לכתובת אשתו מחיים דמה שעשה עשוי ועוד רכתבו דהבא הראשון יש לו קנין בבין כמתנה דהתום דיכול לשעבד ואעפ"י שכתבתי לעיל דאיכא מרביות דסבירא דלא עינין משפטו תנאים בריוו מחונות ומה גם בערבאות ובשטרותיהם הכי נהנו משום דנראי דמלכותא ומכרם ככל מנר התנאי ולא מקרי כזה בעלת דימי התורה דהא איכא כחה בכמותא דקבירי הכי והוי כאלו התנאי הוה ככל חוקת יוכל שלא נתקיים התנאי המעשה ככל התנאי היה דיהיה הקרן קיים לבני כנים וגם ההתנה כטלה וחורה לבני כנים ואין לומר לא יהא שמכר התנאי ככל מעשה המכירה והתנה מ"מ נשאר כך ובמות האם יורשין הכנים ואלהם מכרו ואינו נראה אלא כשנתבטלה מתמות נראה דחלה תנתת אחריו דהם כניהם :

אמנם

אחי אומר דאין המכירה כטלה כיון דרוב הפוסקים ס"ל דבעינן משפטי התנאי ועוד דכבר בתבתי דמכתביהם מוכח דכל דהבעית להכריזי התבואה חובות וכיון שכן הסבירא נותנת שלא היתה רעיה שיומחו ברעב כדי שיאשר לבני כנים כ"ש משם הרא"ם לעיל וכיון שכן יוכל הקונה שהוא המחזק לומר קיים לי כרכותא דבעינן המשפטי התנאים לטבול המכירה וגם הסבירא חסיפת והיא עמוד ההוראה ואין לומר ואף דמנר התנאי אין המקירה כטלה ולא נעשה בריוו מ"מ מנר השבועה שקבלו הכנים שבועה חמורה לשמור ולעשו ולקיים כל האמו כשטר הנולד תהיה כטלה זה אינו דלא חפשי דעבר איסורא ועב"ד השבועה לא תהיה חכירתו מכירה דהא פסק מר"ן כח"ט ס' קנ"ה אם קנו כשבת אעפ"י שעשו עבירה קנו וכן כתב המור"ם בס' כ"א וז"ל וכן אם בשבע או נדר שלא למכור ועב"ד ומכר המחזק קיים קושטא קאי ברואה אינו להסמ"ע והצדק שם לדגא בדברי הגהות מרדכי בסוף מסכת שבועות שחכר בטל ושכן משמע מתשובת מהר"ו ושכן פסק מור"ם ענמו ב"ד סי' ר"ל ותמה על דבריו דהבא והעלה דסתראזי ניהוגם הרב ש"ך הסכים לריבא בדברי הסמ"ע והבא פסק דהוי סתיקא דריבא והמע"ה וכן פסקתי ב"ד סי' ר"ל סק"ד וע"ש שאסף איש טהור לב חסיפת זקנים והרב כנה"ג בס' ר"ח בהנהגת בו אות ט' אחר שהביא עקרת הפוסקים מהם סבירא ליה לריבא בהמרדכי ומהם לא והביא עקרת הב"ח והש"ך דהמע"ה ודחה דבריהם וכתב והכונן אנלי שדעת הרב הגהה דלפנין מחנא. אם רוצה הקונה או המקבל לזכות בחכר או בכתנה אעפ"י שאינו בידו הרין עמו וחוצאים הסקר מיד החוכר או המתנה מיד הנותן אבל ב"ד דבאיסור ריני שבועה קא עסיק כתב עקרת הסנהות ללמד דעת להנהיג אעפ"י שהנדר הרין קונה יראה שרי על פניו יעבור ולא יעשה בענין שהמוכר יעבור על שבועתו עינין שם נמצא מכל האומר יוצא דאין בנו כח לטבול החכר מנר השבועה ומה גם לת"ש מהר"ז כל"ה סי' פ"ט

דיהא כפי טעם ה"ה כבוד דרוקא כשאחריו איש זר ורובן הנותן בשיווי לו או אחריון דאם נתנו הא' לבנו אינו כלום משום דכל מה שאם לאדם נותן לבנו אבל כשאחריו הוא קרוב לו שהוא בנו של המקבל ונתנו לבן בנו כזה לא נאמר דהרי בני כנים הם ככנים ועוד דהבא הרי נתקיימה דעת הנותן כשאחריו נמי דאחר מות המקבל הראשון יש לו פירות וגם הגוף אלא דהוסיפה דישאר קרן קיים לבני כנים אחריהם שלא יפסדוהו וכיון דהאם דהיא המקבל הא' איש לה קנין הגוף ושירו' וכניה צדיין אפי' פירות בחייה לית ליה כחה גדול לעשות מה שעשתה ועוד דהא כרצון כניה שהם אחריו נעשה הכל והם הורו בשטר מתנה הנולד דככלל כפי כתובתה ככלל הקרן שהיה כסחורת הכרזו ואף דבטור סי' רמ"ח במחלוקת שנוי פמו שאחר ככסי לך ואחריו לך' אינה יכולה אשתו לבנות אלא אחריו וזה גם לב' הפירושי' שפירשם בכונת החם הוא מתנת נופא מהיום לכניה הרי הכנה"ג בס' רכ"ו העלה דגם מר"ן סבירא ליה כמו הר"ם שטרואני דאינה יכולה לבנות בתובתה מתנת מהיום והוי מתנת כריה מ"מ הכא שאני שברכוסם עשתה ועוד דבהקדמות שטור בשטר הנ"ל שהיא מסכי בתובתה הו"ל כאלו הבכה ל"ש הכתובה אחריו שהיא כניה וכבר כתב הסמ"ע דאם הראשון הגירה לה שפיר רמי וכן כתבו שאר האחרונים כ"ס כשאחריו ענמו הגבנה לה והבא כיון דהורו בכתב התום דהוא שלה הוה ליה כאלו בכר הגבנו לה כ"ס מהבא מלבד דהיה ברצונה ופכת. שטר הנ"ל עוד בשבוע לקיים כל האומר וא"כ איפה אפי' דינא דמתנת הזקן היתה טובה מ"מ מה שנתנה היא מחדש מתנתה מתנה כ"ש לפירושים אחרים לפי' הנ"ל וכן במתנה כלל הכנים וכן לב' וספיר היתה האם יכולה לתת למי שתרצה גם מתוך מה שכתבתי למעלה מתבאר דאיכא לחומר כזה ורואה אין לה הפסק כיון דנתנה מהיום לבניה ואחריהם לבני כנים מהטעמים האמורים לעיל גם מה שנו' בשאלה בהתנת האם שוכחה לנולדים לעתידים להולד כבר נתבאר דאי נהנו לזכות כהאי גוונא שפיר רמי כיון דאיכא כת פוסקים רס"ל דיוכיס דהא לא וכתה להם מעכשו ואף שכתבה שאם יבא איזה מערער אינו שלהם אלא של כניהם העתה לומר שעל כניהם הנולדים קאחרת ולפי האומר נמצא דמתנתה שהיתה ככסי לך מהיום לכנים ואחריהם לבני כנים א"כ אם הכנים מכרו לאחר מיתת האם חכירתם מכרה דאין לשני אלא מה ששייר ראשון וגם כ"ע עוד בשאלה שבטנת 175 עמוד למחוקק האחים וכל אחר לקח השלמים סך כדוויית אשתו ב' מאות אסקודי לשמו ולשם אשתו לפי האומר ניחא כיון דאין לשני אלא מה ששייר ראשון ואף דכתבו דכחחלוקת שנוי אי גביא כתובת אשה מתנתת אחריו דאף במתנה דמהיום כאשר כתבנו מ"מ כבר כתבנו דהבא שאני דהכנים יש להם קנין בבין מהיום וזה שפיר עשו מה שעבדו מהקרן הנ"ל להשלום כתובת נשותיהם אף במתנת אחריו ואם משום התנאי שהתניה שלא יוכלו למכור ולשעבד אלא לתועלת הקרן ולהניחו במקום קיים לא למכרו מכירה חלוטה אין לטבול המכירה מנר זה דהא כתב הרא"ם בתשובה כלל פ"א סי' א' דצריך שיהיה התנאי עשוי בריוו כהשפט התנאים ואף שכפי הרב משפטי שמואל סי' ס' שכתב דהא דבעינן תנאי בטול היינו רוקא כשהרבר אינו נשחפ כפי' אם לא חכלל הן אתה שומע לזו אבל כשהרבר נשחפ וולת פירושו הוה ליה כאלו פירש וככל דא"כ הבא הרי פירשה שכל מקרה וכו' תנאי תפורט הרבר שאינו שלהם מ"מ הרואה בכתובתיהם רואה שכל זה עשו להכריח מהבעלי חובות. בשכריאסקר הם נשכרו ומפני זה עשו שהאם תעשה המתנה הזאת לבני כנים אסיהיו הערערים לעבד משמי

עבד ופג"ד לאו כולו עלמא דביא גמירי דלא בני בקנין לחור
אלא צריך שיתן תקנת רמיס כיון דהוי פגותא דרכותא קנין
דכן הוא אמרינן דלא נשבע אלא בהיותו חושב שהוא מחוייב
תקנת הקנין וכיון דקנין אין כאן טבועה אין כאן ע"כ אף
אזו כאמר בב"ד דכ"כ רגילין במקומות הללו לנשות
סטרוותיהם בערכאות ולא כ"כ דינא במירי שצריך משפטי
התנאים וכונא ובחשכס דמחוייבים לקיים תנאים מצד הדן
נשבעו להבטיחה ולרדווי נפשייהו וכיון דהין הדין אינא
מחוייבים נס טבועה אין כאן ועיין כ"כ ע"כ וכו' סעיף
ט"ו ור"ט סעיף ד' ובכ"כ ס' ר"ו הגהת ב' אות ר"ח וז"ל
ובסי' רמ"ה הנהת ב' אות ו"ב ו"ג שאין הפקדי הסכים עמו
לנמור בענין -

פש ב"כ לברורי מצד ההסתלקות שסתלקו במות אחס
אבל נכסיה וקרא בלשונם דפרודיאסוני כתוב
ומתוס בשטר עדיכאותיהם הנה מור"ס בסי' ק"ז כתב דאם
אומר איני יורש ואינו השלם ע"ל ה"ס רמ"ח אם שומעין לו
וגם מנינו דבסתלקות שני בין ה"ו ה"ו והראב"ד דלהר"ו הלוי
והטור כפי העולה מדברי הפוסקים שם כדן כבוד דאינו
רומה לטול מי שנים ולא לפצוע דהוי ונפיק מניה דאם שאל
היורשים קטנים או שאינן כאן אין ב"ח יכול לנכות מחנו אלא
כפי חלק הפשיטות וכתב הר"ו הלוי דדוקא בתלם הכבוד שה"ו
מתנה אבל בחלק הפשיטות אינו יכול לסלק עצמו ולומר לבעל
חובות הנה הנכסים לפניכם איני רומה לפצוע הלום ולא לירש
כלום אלא כופין אותו להטפל בדבר ולהכירו להבנות שהוא
במקום מורישו וכמו שהמוריש אינו יכול לסלק עצמו גם היורש
אינו יכול לסלק עצמו והראב"ד כתב דאפי' בחלק הפשיטות אם
אמר איני רומה כירוש' ולא אפרע וכו' והכא לענין חזיה קאמר
וכו' אבל בחלק כבודה לא ובה וכו' ומתנה כיון דאמר אי אפשי
בה דבריו קיימים ולא הני הדר ביה וכתב שם הרב ב"ח פי' לא
תימא דליכא נפקותא בה"ס אינו נוטל מי שנים ואינו פורע
כ"כ ה"ו הוא סלו כשמות אביו עד שפיקודים וכו' דליתא
אלא שפיר איתא נפקותא דאין ב"ח יכול לנכות ממנו חלק
בכורה כ"כ וטעמא דמתא וכו' ואין חופין לו לאדם
במתנה כ"כ חס שאין בן בחלק הפשיטות דירושא היא וכו'
ע"כ:

נראה מדבריו דעת הראב"ד בחלק הפשיטות יכול
להסתלק אפי' כנגד ב"ס וכן נר' שהבין הדרישה
לדעת הראב"ד וכן נראה מדבריו בסמ"ע וכתב דמסתבר
למחבר הזה דבחלק הפשיטות אינו יכול לסלק והבן במקום
האב קאי ככרת הר"ו הלוי אמנם בהנחת הטור אות
ט"ג רנה למד דהראב"ד יורה דאינו יכול להסתלק עצמו
מהירושה למחברה או ליתנה ב"ס לו בעל חוב דהוי חב לאחרי'
אמנם הכ"ח לא ס"ל בן בעד הראב"ד ולא ידענא מנא ליה
ולענין הלכה דבינו בס"ה פתס כהר"ו הלוי אבל מהר"ס הלוי
בחלק ח"ה סי' ת"ו כתב דיכול המחזיק לומר קול כהראב"ד
ודעתיה וכו' מהר"א מוטאל בתשובת כ"כ ע"כ ומ"ס לא
ידענא מנא ליה עיין ברדישה ותמצא מתיבין קא דייק ומ"ס
משס קהר"ס אין ה"ס נהנא אגלי לראות אי אפשי כנגד בעל
חובו אמר ומאי סייעתיה אי כיון לדעת ר"ת שאכתוב והובא
בברישה ודרישה ובסמ"ע דער עתה לא מנינו אלא כמות
אינו יורש ואינו פורע חובות אבא אמנם אינו יורש ואינו
פורע חובותי אפטר רביון דהם חובותיו לאו כל כמיניה
שלא לובות ולפרוע מאש"כ בחובות אביו דאין כופין לדרין
בה"ס הרשב"א ורואתי בברישה שהביא דכתבו ה"תוס' בשם
ר"ת וז"ל עוד דאם כבוד זה היה חייב חוב דנפשו יכול לסלק
נפשו ומתפרס ב"ח לברורי וז"ל חסלק נפשו מירושה מכל וכל
אין לו במה לפצוע השלנו עב"ל ובסמ"ע הביא נפקותא זו

בשם ר"ת ולכסוף כתב ונ"ע כנראה דמסתמא ליה לריבא אז
יכול לסלק כיון דלא דינא כשאר פוסקים דכתבו נפקותא זו
דאי דכחא ככ"ל מודו דינא יכול לסלק טעמא האמור אז
דכ"כ חובים דיכול לסלק נגד סכרת ר"ת דדוקא פתס הוא
במקום מוריש ואינו יכול לסלק למ"ד אבל הכא דהם חובותיו
יכול לסלק עצמו מן הירושה דאין וכן לאדם כע"כ או מתא
דירושה יורש כע"כ והנה לדעת הטור שמתכו דמ"ל דיכול
להסתלק היכא לריבא בעלי חובות כתב ומיהו אינו יכול
להסתלק כדכ"כ דכ"כ דמסתלק החלק הכבודה אם לא כלשון
מתנה או הפקר וגם מדברי הראב"ד נר' בן דלא פני כלשון
אי אפשי שלא לחזור בו לנכי אחים אמנם לנכי ב"ח נראה
דהלשון אי אפשי או כדכ"כ סמ"ע ומסתמא וז"ל כתב דלנכי
ב"ח אינו יכול להסתלק כלל א"כ אפטר דלנכי אחים שלא
יחזור בו קאמר אמנם הו' מיהא כהא נר' דפליגי דלהראב"ד
אפי' כלשון ברעז דאי אפשי שוי סילוק נכי ב"ח ולהטור אפילו
כלשון הפקר גמור ומכירה אינו יכול להפקיע חב"ח והנה
הרב"ח והפרי"ש והרב כ"כ ע"כ נפקו כדברי הראב"ד מנא
דמשתע מיניה דבחלק הפשיטות דאינה מתנה אפילו
אמר אי אפשי לאו כלום הוא ולעיל בסיון רמ"ה כתוב דאי
אפשי הו' לשון הפקר אפילו דאין כ"כ לחזור לבעלים הפקר
מיהא הו' הפקודים אפילו במקרקעי ולרש"י במחלטמי ותיירו
ול' דהיו דוקא לאחר שבהא לירו' וקדמו בכתבא נשם אבל
כאן מיידי דלא בא לירו' הילכך בחלק הפשיטות לאו לשון הפקר
הו' וכן תירץ הפרישה כמד תירוצא דירושה פריין לא איתא
ליריה מקרי נר' דבחלק כבודה איתא לירו' מקרי דמתנה היא
ולנכי סבי כלשון אי אפשי סן נראה כדברי הפרישה ס"ק י"ב
וא"כ להטור דהצריך הפקר גמור או מכירה או תינה צ"ל
לדעתו כחילוק ה"ו וק"ל לפי תירוץ זה דהא בסי' ר"ט פ"ה
כתב מור"ס בשם המרדכי וכן יכול לסלק עצמו וכמו מדבר
שלא בא לעולם הואיל ועדיין לא וזהו כו' וכתב הסמ"ע בס"ק
פ"ה ונראה דבא לומר הא דמהי לשון סילוק בלא קנין גמור
דע' קאי שם מינו דוקא כדבר שגריין לא וזהו כו' הא לו כבד
וזהו כו' לא חסדי סילוק בתנאי בעלמא או כלשון דין ודברים
אין לי וכו' ובי' אם בקנין גמור וכמ"ל בסי' ל"ו ובסי' קמ"פ
וכ"כ הש"ך בסי' ל"ו והנראה לומר דלעולם הסתלקות מועיל
בדבר שלא בא לירו' כדחזינו הכא לדעת הראב"ד לנכי ב"ח
צ"ל מן שלא חור בו אמנם אם רומה לחזור יכול לחזור בו
וכלשון אי אפשי לא אמרינן דהוי הפקר כדבר שלא בא לירו'
וכל הקודם וזהו וכו' אמנם ואינו יכול לחזור דאי אפשי אינו
לשון הפקר אמנם לחזור לבעלים ראשונ' אינו מועיל אי אפשי
וגם לשון סילוק כמ"ס הר"ח כמ"ס בתשובה כלל ז' סי' ד' דה"ה
כתי לשון סילוק לא חסדי הו' אחר להם דכל דבר שזכה בו
האדם אינו יורש מתחת ידו וכו' ע"כ וכדא"ל דלחזור לבעלים
הו' דקאמר דאילו להפקיע הא מורה הו' ז"ל עוד תי' הפרישה
דשאני דלא היה החמון שלו מועיל עד עתה ממונא מתס הוא
וזה פשוט דהרומה להפקיע ממונא שיש לו כבד צריך שיתנו
בפירוש חקנה לאחר או שיקרינו בפירוש ולא חסדי אמירת אי
אפשי ע"כ ולתירוק זה צ"ל דלנכי יכול לחזור בו ומ"ת אנו
רואי דמהי סילוק בזה לבעל חוב דאבחה לדעתיה להראב"ד
אף דהו' ממונו ונחלה הדי הוא ממונו אך שזכיה אין הפנאי
מסכים עיני לנמור בענין וגם חסר לפני ספרי הפוסקי מצתה
נכא לנ"ד לענין דהעובדיאסוני צריך לדעת איך היה לשון
ההסתלקות אי מירשות אחים בסתלקו ככראה תלשונם כאומרם
לאהאירדוטה דר"ל מהירושה הנה כפי האמת לבעל לא תנינו האן
דסבר דמסתלק כנגד בעלי חובותיו ויריה אלא ר"ח והסמ"ע
הניחו כ"כ ע"כ וזכוכ מורישו כבר כתבנו דמסקו פוסקים דלא
במות הראב"ד לבר הכנסת שכתב בשם מהר"ס הלוי דיכול
המחזיק

המחוקק לומר קולו בהראב"ד ולא אמר הראב"ד כי אם כחוב
 מורישו ואפי' יאמר מהר"ש אף כנגד חובותיו הרי הקונה הוא
 המחוקק כנ"ד ויאמר קולו כשאר פוסקי ועוד דהיה נריך לדעת
 באיזה לשון אחרו שאינו יכול לחזור בו והרי חזר בו ותפס בו
 ומכרו ועוד דהרי כתבנו דשעברו כל א' מהאח"חלקו לכתוב
 אשתו וכבר אמרנו לעיל דכנ"ד בזה דהיה להם קנין בגוף
 בחתנת דמיהו ראשיתו גובה מתנת אחריו וצ"ח מ"ס הכנס'
 גסי' דמ"ח הנהת הטור אות כ"ד משם מהר"ר כנצל ס' ל"ב
 ואף בריתים כתובת אשה קודמת וא"כ אם נהגו כסילוק עפ"י
 שטרותיהם ונהגו החכמים להכשיר כל חין סילוק אפילו כנגד
 חובותיו וככל לשון עפ"י שטרותיהם ומנהיגה את"ש ומה גם
 למ"ס דהכל עשו להכרח וא"כ אשתו שהיתה ב"ח הינה
 יכולה לתפוס מה ששעבר לה בעד כתובתה כמבואר כח"ה
 הו"י ז"ט ברוב הכרח והיא חברה מא שהיתה יכולה לקחת
 ע"ס לפי דינה כבר כתבנו למעלה דכדבר הבא בירו צריך
 קנין וזה בא לידם בחתנה דמיהו והכא לא היה קנין וגם
 לפי דברי הפרשה ממונו הוא הכא' ומה גם דלפי הלשון אפי'
 יהיה סילוק בהונ' מהירושא סלקו עצמן ולא מהמתנה ואין
 לשיי' אלא מה ששייר ראשון מוכ"ס כאן דלראשון היתה מתנת
 מהיום ואפי' אם הסילוק היה מהמתנה כמו מה שעכשו אינו
 וכפי הנראה מרבני הפוסקים לעיל דמהי בו לשון אי אכשי
 דהוי הפקר ובא לירו חקרי כמו שאמרנו בחלק בכורת וממונו
 הוא ומעיל כנגד חוב מורישו מ"ח היה צריך לראות אי מהני
 כנגד חובותיו והרי בס' דמ"ס דמהני אפי' אפי"ה כ"ח גובה
 מהם כמבואר במור"ס טס ובסת"ע והכא וגם היה צריך לראות
 דנשותיהם היה על כ"ט בחמ"ע בדבר הכא לירו צריך קנין
 דכפי הנראה בס' כ"ט בסמ"ע בדבר הכא לירו צריך קנין
 וכיון שאין ענין לנו אין הפנאי מסכי' לעמוד עליו באופן דאיני
 רואה לבטל החכמה מכל האמור ואין לשיי' אלא מה ששייר
 ראשון ואי משום התנאי כבר כתבנו לעיל כל הצורך ועוד נר'
 דלא עדיף מהכא דאמר נכסי לך ואחריו לי דיינא הוא
 דאחריו מוציא מיר הלוקחות כתב הכנסת בס' דמ"ח הנ"ה
 ב' או כ"ו וז' ועוד דאפי' ל"ד רבנכסי לך ואחריו לי וכן נכסי
 לך כל ימי חיך אם חזר ונתן מוציאין מיר הלוקחות היינו דוקא
 במה שמכר או נתן שלא לצורך מוזנות ופרנסתו אבל כשמכר
 או נתן לצורך פרנסתו וכ"ס כשהמתנה עצמה הוציאה לצורך
 מוזנותיו ופרנסתו דאין מוציאין ממנו ראשו' אם זה המקבל לא
 מכרו ולא נתן אלא הוציאה לצורך פרנסתו יתחייב להשלים מה
 שהוציא לצורך פרנסתו אם יהיו לו מעות מתקום אחר וכ"ס
 כשאין לו מעות אחרים כנ"ד וכיון שאם פור החתנה להוצאתו
 אינו חייב לשלם ה"ה כשמכר או נתן לצורך מוזנותיו ע"ש גם
 אנו נאמר כנ"ד דהחכמה היתה בעד המוזנות ופרנסתם הו'
 וכניה' כמבואר בשאלה אפילו הו' תבאי גמור אין מוציאין מיר
 הלוקח כיון דלמוזנות ופרנסתו מכרו דהא אתה תחיה דאפילו
 בחיי אחת קודם מתנתה כתמעט הקדן משום שהיו לוקחים
 למוזנות ולפרנסת ביפם ואף דמתשובת הרא"ש שכת"ל כלל
 פ"ר ס' ב' נראה דוקא משום שלא פירש אחריו סכרא וו לא
 תירוק בן דהרא"ש עדיפא מיעה קאמר דלא הוצרך בדינו אבל
 א"כ דאם היה צריך אפי' כפירש סכרה אלימתא היא כמו
 שהעלה הכנסת בתשובת כנ"ד ומה גם למ"ס הכנסת בסימן
 דמ"א הנ"ה הטור אות ע' ובס' דמ"ח אות כ"ח משם מהר"ר
 בן יעיש דגדלו המחברים פלגי' אהר"ה כמא' דס"ל דהינא
 דאיכא תנאה הוי שויר ולא אחריו ירושה אין לה הפסק בראי'ו
 לירושה והם מצדדים דאפילו דאיכא תנאה אחריו ירושה אין
 לה הפסק ומגדלו המחבר' שראיתי הם הנהות אשרי ומחר"ס
 כמרה"י ע"ש וכנסת טס אות ל"ו ובסת"ע ובהרמ"ם ח"ה
 ט' קפ"ה דאחר ירושה אין לה הפסק אפילו בכריא ואף' שם

פרנו הוא כדקדק הראב"ש דהתנ' אם לא יהיה ודע תמור וא"כ
 יכול הקונה שהוא מחוקק לומר קולו כהני רבותא כנ"ד הראב"ש
 ואיכ"ו וזה חכם ירושה כיון דהו' דאוס לירש לאתם ולא חכם
 מתנתה וכו' וירושא אין לה הפסק ושלם מכרו ואף שכתב
 הכרת הרב"ש דיינין להו כריתיהם דירושא יש לה הפסק מ"ח
 הרי כתבתי החולקי' ויאמר הקונה קולו כחולקי' ואעפ"י שזירדתי
 למעלה דכולם יורו מטעמים אחרים וגם דלא אחריו ירושה
 אין לה הפסק מ"ח מסתיין לסיני' הטעמת האלו בהצטרפות
 השאר להחזיק המכירה כיד הקונה ועוד אפי' אומר דיכול
 הקונה לטעון הרי כל כחך בחתנתך אף דירושא חכמה אנפי
 כאמור לעיל בחוסר דרכי ההקבלות וכוננא הוא משום דינא
 דחלבות' וא"כ אנכי בא חכם דינא דמלפנתא דהם נתנו רשות
 לקנות דמעיקרא המכירה היתה כרשותם וגם נתנו טעם
 כעיקר דבריה' ורואה אני את דבריה' דאפי' באחר דנסתלקו
 אבות ונשאר לבניו מ"ח לא התנתה שיהיה הקדן קיים הבא
 ביד בני בניו אלא כשכח לירש יכולי' לנשט בו כרונ' וא"כ
 הרי בא בידם כהיותם קטנים אחרי הסילוק והוצרכו למוזנות
 דשאים הם להוציאם או העומדים עליהם לוונס כאשר כבר
 מבואר בא דבריהם טעם זה בחזקונות ועוד דאף שזירדתי
 לעיל לתת כח לתנת האם מ"ח הישר הולך דכיון דמתנתה
 היתה קודם הדם אחר השנת 1746 דהיינו בחדש אדר עשו
 באחזקו' מה דהיינו דבחדש אדר נעשה שטר מתנה הנו'
 ובחדש ניסן אחריו עשו הבאנ' הנו' ועשו אינויטארוזי חבל
 נכסיהם והניבו לאלמנה אהם כך כתובתה עם הקדן אשר
 בכחורת הכדול לתשל' כתובתה נהנא דמתנתה היתה קודם
 שעברו לה הקדן הכל כערכאותיהם ולא כדירא דמשום
 דנורו כשטר' יחשב כאלו שיעברו והנראה מתבאים' דהכל עשו
 להכרח דהא הם בערכאותיהם ובכחורת נשותיהם שעברו מנכסים
 הקדן הנו' לכתובתה ולכתובת נשותיהם שעברו מנכסים
 אחרי' ואח"ך בחלוקת האח' פשו' על ידי הרב המורה שצברו
 מהקדן הנו' לכתובת נשותיה' אלא ודאי הכל היו עושי' לטע'
 הנו' וא"כ אם מתנת הזקן טובה היתה אכתי שלהם היה הקדן
 הנו' וא"כ רשאים היו במה שמכרו ואם לא היתה טובה הרי
 כל האחים חלקו ונסלו הקדן ממיהם ושעברו לכתובת נשותיה'
 ברצון אם הבני' וכמות האם אינם יכולי' להסתלק כנגד כ"ח
 שלהם וכבר הארכנו למעלה ומ"ח בכל אות' נאמר של הכניס
 ואו אינו צריך שיהיה לקדן קיים א"ו הו' אפטרופוס' ומכרוהו
 למוזנות ואף אם תאמר שלא היה צריך שיעברו הכניס דהא
 כלאו הכי היה משועבר לכתובת' מ"ח כבר כתבנו דמתנתה
 לא סלקו עצמה ואין לשיי' אלא מה ששייר ראשון:

ויעוד איני צריך לדעת במה זכו הבני' כמים כמתנה כיון
 בחתנת הזקן שהיתה לבני' כמו וחתנו בין בחתנ'
 האם שהיתה בלשון אחריו לבני' בניס שאם יבא איזה מערער
 שיוכו בו מעתה דהא אחריו ב' המקבל דף ס"ח א"ג יהודה
 אחר רב אשי צרור וורוקו וכו' וזכה לעצמו וכו' וכתב הר"ן
 דהכא אחריו דקטן וזכה לעצמו ואלו ב' הניזקין אחריו
 דחזינת חט"ו יש בהן משום גזל משום דרכי שלום יל דהתם
 היינו טעמא משום דליכא דעת אחרת חקקה וז"ת דכפ' נוי
 שמת אחריו דוכין לקטן ואין זכין לגדול כלומר דאיכא תנא'
 דסכיר' ליה דקטן משום דליחא לא זכי זכין לו מ"ח משמע
 מהתם דקטן לא עמי' וא"כ אחריו דוכה לעצמו תירמו בזה
 דכי אחריו דוכה לעצמו רוקא דמטלטלין ורוקא כשהניעו
 לירו אבל בהקבא' אחרת כגון אבן וחלטיין לא לפי שהקטן אינו
 יודע בדרכי ההקבאה כלל וכשאמרו הפעוטות חקקם מקם
 ומחברם המכר כהטלטלי' רוקא כשהחזיק בהם הזוכה דכיון
 שכרשות של קטן חמויק בהם תקנו בהם שיזכה כרי חיון אבל
 בהקבאה אחרת ליתיה כלל ולפיכך תישתמייב לקטן בין
 בטור

אם לא הגיע לירי המדה וזכיה צד אחר לא היתה כזה ולאשר
נולדו אח"כ שהם הארבעה כנים כמה זכו ואפילו לדעת חזן
דאחר כמדרכי כפ"י יש נחלין דכשאינו זוכה מעתה אלה
כשיהיה זמנא דהמתנה לחם היתה כרון אחריו ולא מהיום
במה זכו לדעת חזונו האן דאמר צ"ל דסבירא ליה כדעת
מאן דאמר שכתב הטור כפי"ד דלכשתלך מהני זכריך שלא
מת המוכה ולא חזר בו וקנה הזוכה בהשכחה וסבירא דכשות
הזוכה והשטר קיים אי נמי בהגעת הדבר לידם ואף שיהיה
אח"ך אפשר דמהני אף דהוא אחר מיתת המותן כ"ש בהכנסת
כספי"ד דמ"ה לענין השטר אף דאיכא תאן דפליגי ע"ש :

אמנם נראה דהכא לא דמי דרשם שכר היה קנין הצד'
מה שאין כאן באופן דבש לארבעה בניס מנר
מתנת וקניסה כפי המזמור היה צריך לכל הכול ויהיה הזוכה
בעדם ואף דיתא דבעת דהגיע השטר לידם זכו הדין הת'
הנותן ומטלטלין אינו נקיים בשטר אם לא שיאמר דהוי כאילו
אחר הוקן בהגיע השטר לידכם לחתנו וכתו זכו בשכר
בניכס לכשיהיו כעולם וכל זה חסר לפנינו אמנם חזר חתנת
האם שנתנה לבניה שהיו גדולים יומא רובו בהגיע השטר
לידם ואף דמטלטלין ומעות אינם נתקן בשטר מכה מכה
ודינא דתלכותא דהבנו כן זכו אף שש לפקפק כזה קמה
דכתבו לעיל :

אמנם בני כנים כמה זכו דהוי גס בדוניהם מנימוין
קורטטורה שהיא אפטרופוס דאין מעשה קטן
כלום דאין לו זכיה ואותם שבאו לפני הדיין היו העולמי' ויזכק'
ודוקא ח' מהכנים היה כן שש לשכר והכת כת עשר וזה היה
בשנת 1752 למנינס וכפי זה בזמן מתנת וקניסה שהיא
בשנת 1746 הבת היתה היגלה ומטה כת ארבעה שנים
והכן היה לו כמו שנה והשאר אפשר שלא נולדו בעת וז"ל
במה זכו ואף דמהרזמט בתשובה הנו' זכיה לבת שהיתה
קטנה מבח הקנין שהקנו העדים הכא בכ"ד לכא למימר הכי
הלא דהער הן ארמי ואינו זוכה כמ"ש הטור אות כ"ו והגם
שהיזכר בתשובה הכיאו מר"ן ב"ש ע"ז ועוד אחרת אפי'
לגשון שאמר העד זכה המקבל ואפילו מחיים וכו' וכן הנותן
שטר כירו ואמר ליה וכו' ע"ש מהשט"ם האמור אינו ענין לכ"ד
מחא דרשם שכר היה הקנין כהונן לא משום דהיה צריך הגעת
השטר נמי ליד המקבל משום הכי קאמר דכיון דאמר ליה
כלשון ההוא הוי כזכי אמנם הכא ליכא קנין כלל וגם העד
הכא ארמי וא"ת שהאב יזכה בהגעת השטר לידו גם בעד
בניו זה אינו מרא דלא אחר בכ"ד כמו שאמר שם בכדון
הדייטכא ואף שאמרו דהוי כאילו אחר כמו שכתב מהרזמט
בכדונו דכאמור הוו עלי עדים וקנו ממני שאכי נתן
מעבשני לפ' למה צריך שיאמר זכי לפ' הרי קנו בדרכיו מ"פ
הרי כבר כתבנו ראיוני נקנה בשטר המטלטלי' והמעות מלבד
דכא אינו בכדון מהרזמט דזכיה היתה מעבשני ולזה אמר
דזכה אבל הכא צריך להוסיף שיזכה לכשיהיו בעד הכנים
שלא נולדו וקנין שכן אף שסלקו האבות עצמם מהירושה לא
תגבי זה זכו הכנים דהא צריך דעת חזקת בהגעת הדבר
לידם זה ח"כ לא ובהאבות חזרו וזכר כמ"ש לעיל משם
הראב"כ בההוא דחלק הפשוט ועוד דכבר בכתבתי דהמתנה
לא סלקו עצמם וא"כ מכירת האבות לא בטלה ועוד דמנינו
במחלוקת שאנו במתנה שמתנים לכן הסמוך בשולחן אבי'
כמ"ש הנמוקי בפ"ד למצינא דיש מי שאומר דכי היכי דאמרי'
דתיצאה היא של אבינו כן הדין אם נתנו אחרים מתנה לכן
שהיא של אבינו וכן אם נתן לו אבינו מתנה לא קנה שהדין אין לו
יד לזכות לעצמו כלל וכתב שמתכבדא שהדין הוא כך בקטן
הסמוך לשולחן אבינו והכנסת כספי"ד ע"ד הנהי שטור אות ב'
וכספי"ד דמ"ה אות כ' הכיאו סכרת גדולי האחרונים וכתב דהוי
פלגותא

בשטר בין בקנין כיון דאין אותו דבר תפוס כירו אנו זוכה
אח"כ וזכה ע"ז אחר והיינו דלמרינו כפי"י שמת רוכין לקטן
השוכ דאיהו גופיה לאו בר זכיום הוא בדרכי ההקנאות וכו'
ואתקום פירוט ההיא דפי"י שמת בקטן שלא הגיע לירי מדה
זו עכ"ל ואכילו מרן כמ"ס מ"ד דמ"ג וה"פ"ד מוכייה כתב
צ"ל וזל זוכה לעצמו פי' כשם דעת אחרת מקנה וכו' :
והנה ענין זה סובל ארבות ואין הפכה חסדים עמי
מטרת שליחותי אמנם אחר זאפלה כפי מה
שאני נראה כספרי הפוסקים הנכבד' אצלי ואומר דכפי דברו
הר"ן הוא כהא דמהני זוכה כהמטלטלין כשבאו לידו וקא'
בריא"כ דעת אחרת מקנה דלי לא אכתוקסה מההיא דפי'
סניוקין וגם לדעת מי שהעמיד ההיא דפי"י שקת דלא הגיע
לירי מדה זו נראה דמחלק בין ההיא דכיוקין להיא דפי'
התקבל דהתם ליכא דעת אחרת מקנה :

אמנם הא מספקא לי אי בעינן לדעתו דוקא מטלטלין
שבאו לידו או הוא דזוכה או לא מחלקין בהכי
וראיתי להכנה"ג שם כספי"ד דמ"ג הנהי בלאות כ"כ כתב ז"ל
וגם האחרים שהעמידו ההיא דפי"י מי שמת בקטן שלא הגיע
לירי מדה זו אינו חולקין על הר"ן במה שחלק בין קרקע
למטלטלין ודבר זה השכל מחייב אותו וכו' ואי נמי פליגי
המ"ס"ה ועיין בתשובותיו כנראה דיותר בכור לו דלא פליגי
ומה שזוכה הוא כמטלטלין שהגיע לירו לא התקנאה אחרת
ועדכרי מר"ן והורם נמי נראה דלא פליגי דהא כתב בסעיף
זכ"י שמי שאומר שמי שנתחייב לקטן וכו' כיון דאין אותו
דבר תחת ידו וכו' אלא אח"כ ע"ז אחר ומורס לא הכיאו אדם
חולק והכנה"ע כתב כן הוכיח הר"ן אבל ע"ז קנין אב או
חליפין דלא בא הנחה או המתנה לירו אינו זוכה אפילו
לעצמו וכעין זה כתב הטור כספי"ד רל"ה השם הרמב"ם סעיף
ה' ע"ד סעיף י' וגם המחבר כתבו שם ע"כ וגראה מדברי
הסמ"ע דהראב"ד דפליגי שם אפשר דפליגי נמי הכא וצריך
להתיישב בדבר וע"ש בכנה"ג סימן רל"ה בהנהי הטור
ח"ש כשם המספס דק"ח סימן ס"ה וכסיון דמ"ג סעיף א'
פסק מרן דוכין לקטן אפילו כן יום א' והיינו ע"ז אחר ובסעיף
ט"ו כתב קטן שמתנין לו נזרו וכו' זוכה לעצמו וכתב המורס
דדוקא פשיט דעת אחרת אבל תצאה לא והיב ש"ך פליגי
אהו וס"ל דגם בתצאה זכה אמנם כהא דהר"ן נראה דאין
ומורה וכן נראה מדרכיו כספי"ד רל"ה סעיף ד' שם בסעיף
קטן ג' תמה אמר"ן דחילק בין קטנה לקטן בקנין חליפין
ע"ש אמנם לא הוכיח מאן דסבירא ליה איפכא דקטן קובה
בקנין חליפין אלא לדרכיו קא מתקנה מנא ליה לחלק ועיין
בהכנסת סי' דמ"ג הנהי כ"ז מה שהעלה מדרכיו הרמב"ם
כפי' ד' דזכיה דזכיה ע"ז אחר אפ"כ יומו זוכה מדאוריית'
בין בכח בין במתנה ובזכיה ע"ז עצמו אם בר הכנה הוא
שהגיע לעונת הפעוטות אם דעת אחרת מקנה לו במתנה
זוכה מדאורייתא וכתב וכתב דרכו ומכתב הרב המהרר
ופי' זוכה כשם דעת אחרת מקנה למרנו דאפילו דאיכא דעת
אחרת צריך שיהיה ע"ז דעת אבל אם אינו כן דעת אין לו זכיה
כשדעת אחרת מקנה וכו' ועיין כמה שצדק בדרכי הרמב"ם
והרב הגדול כספי"ד רל"ה בהנהי הטור אות ג' כמ"ש ה"ה דיש
זכיה לקטן במקרקעי נמי כמטלטלי' דאיכא דעת אחרת
ומהרזמט כמ"ס מ"י כ"א העלה כן ז"ל ולפי דרכו למרנו
שם לקטן קנין בין במקרקע בין כמטלטלי' כן דעת ע"ז דעת
אחרת וכן יום א' ע"ז זכיה אחרים :

והנה בכ"ד המתנת האב מעיקר לבנו ולחתנו ולכנים
הנולדים והעתידים להולד זכעת ההיא לא
היתה להם כ"א לזכות הבת ובכא' לא היה קנין במה וכתב
הבת אם הגיע לירי הקדש הרי אצטרך שיגיעו לירי תב"ש

עלונתא רכותא וגם מלמון הר"ן ושאר הגדולים שכתבו לעיל נראה שהקדמות להשי"ת רעועות ברליכא רעת אחרת פקנה הא איכא זכה אפי' בן אצל אביו וא"כ אפי' אם היה בכ"ד תנאי בכל חוקותיו דאם ימכרו תחזור המתנה לבני בנים בכ"ד דהם קטני ארץ יכול האב לומר קים לי כמ"ד דלא וכו' כן שהם סמוכים על שלמתי וזכה אביהם ושפיר מוכר וחס לעולם לא וכו' ואפי' מאן דעלמי דמכירא ליה דזכה הכן היינו דוקא כשהיה לו זכיה כגון דמיה כר הבחנה והינינו לידיו לא דהוא סוחר על שלמתי אביו משום הכי ס"ל דזכה הכן אכל הכא כבר כתבנו דאין להם מעיקר' שום זכיה כלל כולם יודו ואף מאן דאחר דכתב חכמה שם דהיכא דמתנה שלא יהיה לאביו רשות בה וכה הכן הכא יורה מטעם הנ"ל וא"כ הא אין עליו לומר אלא כי היכי דאב וכה תכח מענה ודינא דהלכותא כ"ס לעיל לנאת מכל המכובות גם הבנים הגולרים ואשר עתידים להולד וזכיה תכח המתנה כדניא דהלכותא בכתובת השטר והתקנתו כפי משפטי המלכו' וכיון שכן השת' דאיתת' לשהי גם אלו כאגור דכיון דמתנה ודינא דהלכותא להניח קורא' שטר שהוא ימכרו בכספי הקטנים שכן דנים בערכאות וכן עשו ככתוב בשאלה וכה הקומה' עוד רואה אמי רעותא אחרת בכ"ד וסוף דבשלמא הנותן דנתן כל נכסיו דקנה ודיקנה אף דאח"ך עשה שהותפות בסחורות הכזול מ"מ קנו המתנה בשטר המתנה אף דלא נוסד שטר השותפות בכתובה ומסירה כיון דמסר שטר המתנה בידם אמנם האם שעשתה עכשיו מתנה מחדש אחר שעבדו לה הכל בכתובת' היאך וכו' במתנה הללו והא היה צריך בתיבה ומסירה שטר שותפו' החנות ונכתו' קנה לך איהו וכל שעבדו ואי לא לא קנה כמכורא כח"ס מ' ס' בתשוב' הרא"ש שכתב הטור שם סעיף ג' כראובן שנתן מתנה לשמעון בכלל נכסיו בח"כ חטלטי אב"ב מקרקעי בקנין ואע"ג דשטרות בכלל נכסיו אינון לא קנאו אפי' היו השטר' בבית ראובן והקנה כל נכסיו לשמעון ונמצא שקנה הבית ומה שכתבו ויש כאן בתיבה וחזירו דהוי כחסי' ואפי' לא קנה השטרות כיון שלא כתב לו קנה וכו' ואפילו דכתב לו פליגי הרמב"ם א"כ מסר השטר לידו ויקנה כדיון החובר שם בלכות מ' זכך מוכר שם בח"רן בל מתנה תשוב' הראש"ל הנזכרים שם ובחמורשים ואפי' בשטרות הכתובים על שמו ע"ש וכתב שם מרן תשובת הראש"ל דסי' ת"ט"ך דכתב בן תשם הרא"ה והרב יונה ופסקו מרן בס"ה סעיף ג' ואפי' אחרת בע"ש ומסירה לא היתה בכ"ד וע"ש בסת"ע וש"ך בלכות מ' בכל הפרטים הנזכרים וא"כ אצתי נסאר ביד בניה גופא תהיוס תכח מתנת הוקן לא' מהפירושים שר"ל זמתיא טעמיה נמי אינו דאם המתנות כמה שהקנו לה אותן הקרן בכתובתה דמתנה קנהה הרי היא צריך שיכתבו ומסרו לה שטר השותפות דשטר המתנה על שמה ויכתבו קנה לך כדיון דהא פסק הטור שם דהנותן מתנה לחבירו והחזיר לו השטר לא קנה דלא חזרה מתנתו עד שיכתוב קנה לך וא"כ הכא דהבנים אינו' בחמתנת הוקן אפי' נאחר דחזירו לה השטר לא קנתה וכיון שכן תכח מתנת הוקן תכך בחות אהם וכו' הבנים ושלהם מכרו ומתמתנה ולא נכתבו כאמור עוד בה דמותא בחמתנת שנתנה כל נכסיה דאבו באיה למה שנחלקו הראש"ל והרמב"ם והרמב"ם ורעועות כדיון שאמר כל נכסיהם בכללים השטרות אם לא דניתא דהכא אפשר לכיון דהזכירה אח"ך קרן' שבסחורות הכזול ככלל מ"מ גוף הקנין מסר דלא היה כאן בתיבה ומסירה כדיון דאם היה הוא מהני אעפ"י שהשטרות הם שפיר בערכאות כדכתב הטור כמ' ס"ו ואפי' היו שטרות עכו"ם היה קונה וזל ושטר העשוי בערכאות של גוים ושמן' של כתב ידו נקנין בתיבה ומסירה למור"ם

וכו' וכתב עוד שם בכ"ד אב"ל ואם השטר פסול כדכינו אפילו שהגוים נוהגים בו הוה ליה כמלוה על פה ולא מהניא ביה כתיבה ומסירה ונראה דלזה כיון הטור שכתב עשוי כתיקונו ע"ש ומרן' שם כתב דהרשב"א והרא"ש ולכינו ירוסם והגאונים ס"ל דתהני בתיבה ומסירה כשטרי הגוים עוד כתב הראש"ל שטר הקנאה העשוי בנותן של גוים אם כתוב בו לשונות המסתיקין למתנת גוף הנייר והשעבוד הרי הוא כשטרות שלנו ופסקו מרן בס"ה וכתב דר"ל שטר שכתב א' לחבירו בערבאו' עכו"ם לתקנות בו שטר חוב קאחר דאם כתבו כלשונ' לשון שמשפחותו כמו מאי דתשטע כלשוננו קנס לך וכו' הוי כאלו כתוב כלל' קנה לך והש"ך שם על דברי מרן שכתב בענין שהוא כשטר דשם על פי מה שכתבאר למרן ס' פ"ה וכן כתב בפרישה ועיין במה"רד בנאל' ס' ל"ג וברין שטר העשוי בגופן של גוים עיין בתשובת מהרש"ך ח"ב מ' קמ"ו ואין דבריו מוכרחים עיין שם א"כ הכא בכ"ד שכתב הארכנו למעלה דהני שטרי אינם עשויי כרין כפי ח"ס מודברי הטור והכו' הנו' מוכח דאפי' בתיבה ומסירה לא מהני כ"ס דאין כאן בתיבה ומסירה ומה גם לכתוב הרא"ש שכתב הטור דמ' ס"ו דפליגי על הרב שעהי דס"ל דבתיבה ומסירה חזני אף בשטר דאינו עשוי קנין אמנם הרא"ש ס"ל דאינו מהני אף בשטר קנין וכו' לנציל חסד תשוב' הרא"ש דהארכנו לא נהני לא ברמי ישראל ולא בערכאות לקנות בשטר קנין לא כמכר ולא בחמתנה וא"כ אם כך נבטו במקומות הללו לא מהני לרעת הרא"ש אפי' היה בכ"ד בתיבה ומסירה והבי' סתם מרן כמ' ס"ו סעיף יד בדעת הרא"ש וגם מור"ם נראה דמודה ומיהו אי היהא הרי כמ' קצ"ה סעיף ג' ברור דשטרי דירן שטרי קנין אינון כ"ס הש"ך בסעיף קטן מ"ה כמ' ס"ו דמהני בהו בתיבה ומסירה ושכן העלה הר"מ לאיך בתשובת ס' ס"ב וע"כ ועיין להכנסת שם כמ' ס"ו בהנהת הטור אות ז"ך וכמ' ק"ך הנהיה בז' אות זו וכמ' קצ"ה אות ז"ך וכ"ס ע"ש וא"כ כפי זה בכ"ד אי הוה בתיבה ומסירה הוה מהני אי הוי שטר קנין אלא דאצתי חסד כ"ס דאין כאן בתיבה ומסירה אם לא שנאמר דכ"ר מסרו בידה שטר השותפות ושטר המתנה וכשומר הנכסיה שעשו לה בערבאו' כתוב בו לשונ' המסתיקין לתיבת הנזק של הנייר והשעבוד כ"ס הראש"ל וכן גם היא בשנתנה המתנה לכניה מסרה בידם שטר השותפות ושטר המתנה דכתבו בו לשונות המסתיקים כאמור דאי לא אינו מוצא דרך קניה במה קנו הן כיון אמנם כ"ס דהא נראה דלא חשיב גבייה לכשאמר דזה דומה למ"ה הטור סימן ס"ו סעיף זו לזה שפרע ללווקח שמסר לו המלוה השטר או המוכר דלא כת' לו קנה לך אינו חייב למכר כלום אעפ"י שאין המוכר כלום מ"מ אם תפס הלווקח אף חזינאין מידו וכתב א"ה הרא"ש ז"ל ודוקא שירע המוכר שנכחו הלווקח דכיון שירע ושמן' מחול אכל אס ליה דער המוכר חזרו וגיבה מוכ"ח דאחד ליה לא היה לך ליתן חובו עד שיראה לך שצאקו כרין קניית שטר ער"ל וע"ש למרן' שכן כתב הרא"ש בשם ר"ת וכו' אמנם כתב תשם ה"ה ז"ל מסתברא לוי דדוקא בכתב לוי לאו כדאמר לוי קנה וכו' אבל אם לא אמר וקדם ונבטו חזינאין חמתו ומרן' פסק בסתמות דברי ר"ת ורעועות אכן מור"ם הביא בסדרתה"ס דחולק וע"ש כש"ך וכתב לרעת ה"ה דאי אחד סגי אפי' דלא נוסד לו השטר ומעתה בכ"ד לא היכתיב לרעת ה"ה דלא קנתה האם לא אפי' לנפסק מרן הכא נראה דלא חיקרי גבייה לא חיקרי' בשעשתה שטר המתנה אלא אפי' דאח"ך כהרש"א אחר וכן הנותנת דהגבולה בשטר ערכאותיהם כגור בכתובה לא חיקרי גבייה ומה שהתנה גובה פירות היה תכח מתנת אביה ומה גם למ"ה הסת"ע בסעיף קטן דכ"ד דס"ל למור"ם

קדשי שאלות ותשובות רוד

לזכות בתו יחידית ותחזיקה הטה ארזו לכקשתם והט עשו
 הרשאה לאביהם לפני שפגם העיר אשר בתוכו הפורש כי
 בשביל טעם זה נותנין לו רשות למכור ליהודה הקרן הכלל
 ונמור הענין אחר בא יהודה ותבע לירש שמעון כי מהיום
 ההוא והלאה יבא עמו לחשבון כירויות שיעלו מאותו הקרן
 בכל שנה ושנה יורש שמעון מילין בדבר באומרו לאו בעל
 דברים ידוי את והוא אינו חייב לגלות עניניו ומשאל ומתן שלו
 לאיש נכרי כ"א לירשאי לאה ולא לאחר ועד נשל מסה ומדיכה
 ביניהם לדון בערכאותיהם אחר כמה חרשים כראותו יהודה
 כי היה מוציא הוצאות מרובות והכס למשא על ריכ זה דלאה
 כי טוב הוא להתפטר עם יורש שמעון ולכן מוכר לו הקרן
 וקבל המנוה הכ' מאות שקורו ועשה לו שטר ערבי בקבלת
 אחריות לזכות יורש שמעון על כל נכסיו מכל הלחיכות
 וטענות ותפישות שיבואו נגד יורש שמעון הכלל מנר לו
 וכניו בכל עת וזמן ויקרבו ימי יהודה למות ועשה שטר
 זוואה ופירש בו שרעונו היה בשטר מתנה אשר כבר נתן לו
 בתנת כריא חמיש שאלו הכת וחתנו פירות קרבו אך
 שהקרן יהיה קיים לבנים שיבואו אחריהם ומינה אפטרופוס
 בשביל זה על נכסיו והיה להם לאשה ובעלה מחלוקת עם
 האפטרופוסים באחרם כי לא היה ביד יהודה רשות עוד
 לעשות כי כבר נכתב ונחת שטר מתנה חמיש וקבלו השטר
 בידם וברשות מאותו זמן ולא שטר לעצמו אלא חלק א' קטן
 כי כבר חילק לקרוביו ופירש כל ימי חייו ועוד לישא וליתן
 בכספים שנית כמו שליח ואכלול בידו ויתנו וככתוב בשטר
 מתנה בלשון איתלקו סימפליש אמיניסטרטורו דה הוכיז ויתן
 לא לכסוף הרכיבו ראשם שלא לחרות במחלוקת ולפי שם
 טובת ביניהם עשה לאכל פירוהיהם והקרן קיים לבנים
 וקבלו האפטרופוסים כל הצרכון ועלה הירושה להך חמש מאות
 שקורו אחר זמן תבעו מירש שמעון הכת וחתן יהודה כי
 הביח מועותיו על קרן הכני בקמת הכ' מאות שקורו חלקם
 בחנות מוכרם הגדול כי להם ראוי אותן קרן בדרך ראיון
 השר והרשאת אחם יורש שמעון משיב כי הוא קנה מיהודה
 ושעבר כל נכסיו נגד כל הטענות שיבואו מאתם וא"כ כל
 החמש מאות משועבדים לו אם הם ילחצו וירחקו והכת
 וחתן יהודה משיבים אחריהם שלא היה בידו לשעבר נכסיו
 כי כבר אין מאומה בידו כי הכל באשר לכל להם נתן יורש
 שמעון ההוא אחר כיון ששיר לעצמו כח ואל לישא וליתן
 בכספים כמו אפטרופוס ואמיניסטרטורו היה בידו למכור
 ולשעבר כיון שמעולם היה עושה כדרך שארם עושה בשלנו
 ומחבלי המתנה החזיקו טענותם כי אמרו שלא פירש אלא
 להיות כמו שליח בעדם ובטעות מפורסם כזה לא שלחוהו
 וכ"ע היו עדיש משטר מתנה זאת כי עשה כפומכי ע"ז ספר
 ערבי וגם יורש שמעון ירעו ולא יוכל להכחיש זה יורש שמעון
 שנה ופירש כי השויר היה להיות כח בידו לעשות כרעתו
 ולזכו דאפטרופוס וכ"ש כל מה שעשה היה לטובה כדי שלא
 להרבות בהוצאה ועוד די הם עשו פטורין לחלוטין
 לאפטרופוסי יהודה ולא שייך להם בטענה זו כלום ואשה
 זכבלה משיבים כי מה להם אלא האפטרופוסים על זה זמן הרין
 פטרו אותם מכל מה שבא בידם וכרשותם וטענה זו לא נגד
 האפטרופוסים הוא לישא אלא נגדו וירשויו ומנר אשר באו כמי
 לוי לומר כי בטל המחק לנמרי כי הם פראו דעתם לפני השר
 הגדול ושפט העיר כי חמת זכות אחיהם היו נותנין רשות
 וקיון שלא נעשה הדבר עדיין בחזקתם קיימת הכ' מאות
 שקורו הכלל ואכ לשש מאות שקורו שקבל אביהם טוענים כי
 אין להם להחזיר כלום כי הם אינם יורשים מאביהם כלום ועין
 מפורסם לכל שאפי' כדי נדוניית אחם כי להם יאתה מנח
 שטרי בעש"ג הנהוג בארמליא אין בכית לא תינה ולא מקצתה
 יורש

למורס רכנלי עלתא מוריס להאי דיכא דה"ה מדלא כתב
 בלשון א' אחנס לבנים גדלה דחף שלא היתה כאן מתנת
 חוקן אלא מתנתה כיון שבו ומכרו אחר קיתתה דמי להאי
 דיכא דהטור דאם גבה אין חוציאל מירד לדעת ד"ת ודעמינה
 אחנס לדעת ה"ה אינו כן ככתוב והטעם האמור ביחא נמי
 במה שיש לעבור כמה קנה המכירה שמכרו לו דוד ואשתו מרא
 דהרי גבה חמה שכירו קרן השתפות ואף לדעת הפת"ע
 דכתב לדעת מורס לכולי עלמא כפי דאמר ליה כפה קנה
 לך שתמיות מרן והפסקי' לא משמע הכי ועוד עיין בפרישה
 ודרישה עצמו שמה דברי מורס דלוקח אפי' בלא אמר מה
 שכנה גבה ועוד דלוקח הרי כתב הרשב"א ופסקו מורס
 כפי' ס"ו דחייב לשלם חשום שקבל אחריות חף דלא נקנו
 השטרות א"כ גם הכא הרי איכא שעבוד בשטר המכירה
 מה הנוכח ואשתו לוקח אחנס בקניית הבנים מתנת האם כיון
 דלא היה בה כתיבה ומסירה אינו יונא מדי מחלוקת אם לא
 שאלר כ"ט דמסרה בידם השטרות ושמה ערכאותיהם כפי
 הגרסה שמעתיקין פל' השטרות דשייבי כענין בקונטרסים
 א' למעלה ואח"ך כותבין שטר החדש המכירה או מהמתכס
 דה"כ אם עשו כך וכתבו שטר השותפות ושטר המתנה בנייר
 א' וכתבו לשון חספיה לכתוב השטר והשעבוד שפיר דמי כ"ש
 לעיל ואם אין הלשון חספיק נר' דאם נהנו כך להקנו בשטרות
 אלו מהני וכ"ש לעיל השם כמה פוסקים דאי נהנו כהו אף
 שאינו כפי דינו ועיין בכנסת ח"מ פ"ק"ף הנהת פ"ז אות ו'
 מה שכתב בשם הרה"ש הלוי ח"ה ס' מ"ז וזל דכיון דעתה
 דוחיניו הוא מנהג להשיבם כשטר קרן בין ראוי לרון ע"ש
 אחנס השום דר"ה לבר עיין ת"ש לעיל כמה דיות משתפות
 א"כ מכל הימור תורה וינאה ותבא דינה המכירה שריא
 וקיימת וזה כה יורש שמעון כהשטרות כל הטעמי' האמור'
 מה גם מנח מנהג שטרותיה' במכירת' ובמתנתם אם יטכמו
 עמי רבנן קדשי היושבים על כסא ההוראה שמורים לכל בני
 ישראל על דבר המשפט :

יא שארה שנייה ראובן נשא לאה אשר

היתה לה ירושת אבות קרן
 א' שהיה לו לאשה בשותפות עם שמעון וירשו בחנות מוכרת
 הגדול ואביה פירש והתנה שבת וחתנו יאכלו פירות והקרן
 יהיה קיים לזכות בנים היוצאים מהם ומת האב וקיימו כדבריו
 והנה היום בעת זקנתה של לאה שנשארת אלמנה עשתה שטר
 זוואה וכו פירשה שכל הנדוניא שלה שהיתה גדולה לנך שג'
 אלפים שקורו תהיה מחולקת בין הד' ב"שם שהיה לה והקרן של
 הגדול שהיה עולה באותה שעה לשמונה מאות שקורו יאכלו
 בניה הפירות והקרן יהיה קיים לבני בנים ועב' נתנה כח
 לבניה למכור או להחליף כל א' חלקו אך ע"ה שאותו הקרן
 יהיה במקום א' מטופל ומלוכש וקיים בעסק א' לזנות באי
 כמה והבנים קבלו עלניהם לשמור ולעשות כאשר עשו כמה
 זכמה שנים והיו חותמין בפנקס השותפות עם יורש שמעון
 שנה בשנה אפטרופוסים ביניהם ואמיניסטרטורו בלע"ז :

אחר עבד כמה שנים לוי א' מכני לאה שהיה לו ה'

בנים עלה בערתו למכור קרן וזה ליהודה תושב
 עיר אחרת חותן בנו הגדול אשר כתיב יחידית ליהודה
 בכך ששה מאות שקורו וחשום שכל בניו היו רכי שנים וקנת
 מהם קטנים מאוד בכך ששות מהשר זרה כד"ה כ"ה כשם
 הכנים יורשי הקרן הכלל כדי ליתן לו כח ורשות למכור וכתוך
 הכקפה חנו פני השר לשמוע את התנה והתפלה מן הטעם
 כי מלבד הקרן רשום של ששה מאות שקורו שהיה נוטל אביהם
 על סך ב' מאות הללו עוד נוסף על זה כי אחרי מות יהודה
 יפול הקרן הכלל והפירות לאחיהם הגדול חמת שטר מתנת
 מחיים שקורם ליה עשה יהודה מכל נכסיו שקנה ושיקנה

הנותן מתנה מהיום ולאחר מיתה לעשות כל ימי חייו ככספו
 כארס העושה בשלו ומה שיפסד יפסד ומה שישאיר קיים אחר
 מותו יקח המקבל דל"כ היה להם לעשות דיקח בהם קרקע
 ויאכל הפירות כל ימי חייו וכח"ש היו כשם הרומכא עלה
 דמתיתין דהכותב נכסיו לכוון מהיום ולאחר מיתה והביא
 דבריו וכו' כמפה להלכה כח"מ סי' רכ"ו וזל ונרדף למוכרם
 ולקנות בדמיהם קרקע ולאכול פירות כיון בעל"כ ככספו אשתו
 אר"כ שתנה לעשות ככספיו כל ימי חייו מה שיצא וכתב עוד
 שם דאם נפטר מהקדן לא משתעבד רווחא ע"ש לבס מר"ן
 בס' ר"ן כ"ז כתב תשובת הרשב"א דיכול להתנות ורמזה
 בס' רנ"ו וצ"ח להרהרכל ח"ב סי' ל"ז מה שהאריך בזה וכו'ן
 שכן נראה דרך נהגו ואפי' שתמא הוא לוס באלו התנו כיון
 דזהו התנאי לעשות כארס הציטוס בשלו ומה שיפסד מנכסיו
 אחר מותו יתיה לחתמו וא"כ בידו כח להתחייב ולהשתעבד
 כדרך התנאים הקונים ומוכרים דאם לאו הכי שום אר"כ לא
 יתעסק עם הדתן מתנה מהיום ולאחר מותו כיון דיכולו
 לצרבר אחר תצטיו מקבלי המתנה והחייב יגבו השעבוד
 משעבד לכל מי שהיו לו נפק עמו ואל תשיבני כי מ"ש כשטר
 המתנה שהוא שליח ואפטרך דרך פי' הדברים דהיינו לומר שלא
 יהיה בידו כח לתת ככספו המתנה לאחרים או לקרוביו אבל
 לתת ולשאיר כארס הציטוס בשלו במקורה יראה דל"כ לא
 קבלו עליו דלא יעשה וישתעבד ככספו מה שיפסד יפסד ומה
 שיפסד יהיה למקבל דשעבודו שצ"ה דל"כ היה ליה ליקח
 בהן קרקע כאחרת ואם כן כי יחיי דיכול למכור ולעשות משא
 ומתן כפי ההודגן וכפי הצעה אף דישאר כדרך התנאים גם
 זו מכירה שחבר מחמתם כשני נאיות סקודו ולקח המצות
 ובשאריו בתוך כל נכסיו שלקח אחר' מחמתו מכירתו מכירה
 כמו שהיה רשות בידו לתת ולשאיר כפי ראות עיניו וגם כזה
 כשר היה הדבר והגון בעיניו ושיעבורו שצ"ה ואם יצריצרו
 על מכירתו יתפוס יורש שצ"ה כפי כח שצ"ה כיון דלא היה
 בשטר המכירה תנאי ברינו שלא יוכל למכרו וכיון דל"כ להכי
 אפי' ערעור אינו יכולן לצרבר עליו אם לא ירצה להחזיר
 מה שקנה אף אם יתנו כל דמיו כ"ש להוציא מידו בלא דמים
 כמו שטוענים לוי וכיון ואפי' היינו נותנים להם בסעיפתם
 דהמכירה היתה בטלה מחמת מה שפרשו בבקשת השטר דשם
 נאמר משום דצ"ה לומר דיון דלא חוד בטלה המכירה
 כנו' בסעיפתם מ"ח כיון דמחמתם לא היה יכול להוציא ממנו
 בלא דמים כן הם אינם יכולין להוציא בלא דמים ודמיא למאי
 דאחריון כפ' מי שמח שלחו מתם כן שמכר בכספי אביו כחיי
 אביו ומת אביו כן מוציא חיד הלוקחות וזו היא שקשה כד"מ
 אביו מוכין כן הפיק משום דאמר ליה מכת אבא דאבא
 קאחינא והקשו התוספות והנימוקי והרא"ש ושאר הפוסקים
 התייבוק ליה דהמכירה אינה מכירה דהוי דבר שלא בא לעולם
 ואפי' בלי טעמא מכת אבא דאבא ותיצו דאי לא הוי טעמא
 אף דהמכירה אינה מכירה לא מצי מפיק בלא דמים כיון
 דאביו נמי לא מפיק בלא דמים אר"כ ה"נ דאי חמיו היה רוצה
 להוציא מיד יורש שצ"ה לא היה יכול להוציא בלא דמים גם
 חתמו ואביו אינו יכול להוציא בלא דמים ואפי' דהטור' בה"מ
 סי' רנ"ו ור"מ פירשו לה בענין אחר לא תידוק תנייהו דמדל"כ
 פירשו התוספות דס"ל דהיבא דהמכירה אינה מכירה דיוצא
 בלא דמים דזה אינו דכולם תורים בזה ואף רשב"ם יתדב שכן
 דאחריון כפי' יערה שנתפתה בבושא התקינו הא"ש
 שמכרה משכב כפי' מלוג כחיי בעלה ומתה והבטל מוציא מיד
 הלוקחות וכתב הרמ"ה מוציא מיד הלוקחות בלא דמים וכתב
 ה"ן הקדן הכעל מוציא דשיניהו רבין בלוקח והוא לוקח
 ראשון וכתב הרשב"א דמוציא דאחריון היינו לומר דער
 שמתה וכותו תלוי וצ"ה שאל ימות עליה כהיה וכו' ולאן
 מוציא

יורש שמעון חשבו כי אין להם נגדו כלום יען הם חזרו
 לחלוטין ואם הקדן יכול או לפני אחיהם או לפני א' מהם מה
 להם כי יצטעקו ועוד כ"א יהיה להם טענה כל הלחיות
 והתביעות הוא יחזירם על קדן אחיהם הנ"ל על חמת מאות
 סקוד' באשר שעבד יהודה ובאשר אחריו ועל זה שאלים אר"כ
 ליריעו דמי קד יבא :

תשובה

הנה הרוחה יראה ששאלה הזאת השנית
 חדשות הוא מניד השאלה אמנם אנכי היורש
 וזן המצרכה באתי והיא היא השאלה הראשונה אלא שצ"ה
 השמות מהמסדר והואיל וכן מ"ש לעיל הרי הוא כמכור
 דגם מכירה הלו שמכר האם אחר א' מר' בניס סנו' לעיל
 שנקרא בשאלה הלו לוי שמכר לחתמו שפיר מר :

אמנם

מה שיש לעמוד הוא כמה שמכר מחמתם לירש
 שמעון ושעבורו שצ"ה ככזה להבין ולהורות אי הא
 מכירה ושעבורה שמכר ושעבד יהודה מחמתם המניא יורש
 שמעון יכול לתפוס מנכסיו מחמתם בין בחייו בין במותו אם
 באים המוכר ויורשו ומתנו על יהודה שהוא כן המוכר והוא
 עבמו חזר יצא אביו לחמתם לערער יתה על המכירה
 והשעבוד הנז' שמכרה לחלוטין ולא היה כן הדבר בעיניהם
 בשעת המכירה אלא דעתיה לתווך לחתמו וכתו אחר מיהו
 מכת מתנת מהיום ולאחר מיתה שצ"ה יהודה לבתו ומתנו כן
 המוכר קודם קבותו מהם קדן הנ"ל אשר בסמות הדבול
 והרבר' מורים כן מכתבו טעם זה בבקשתם רשות מהשטר
 על המכירה הם אמרו כ"ט יען חוזר לאחיהם הנדול אחרי
 חות הקונה מחמתם לזה אומר דמצינא היה צריך לראות
 שטר המכירה שמכר לוי וכנון לחמתם יהודה אם בא בפירוש
 תכאזי מורש עמיה שמה שמכרו לו אינו אלא לאכול פירות כל
 ימי חייו ושאר מותו ומתוור להם מכת מתנת מהיום לחתמו
 ולבתו ושלא יוכל למכור הקדן כי אם שיהיה קיים לאכול
 פירותיו ושצ"ה התנאי ברינו ככל חוקותיו וככל משפטיו
 כמכור בפפרי הפוסקים דאם לא התנאי בטל והצטעה
 דהיינו המכירה קיים ואף שכתבתי לעיל בשאלה הא' להקל
 בזה מכת המתנה הנהוג בשטרותיהם הנ"ל שאני כתבתי
 להקל בהצטרפות כמה פעמים וכל אופן שהיה מ"ח היינו
 צריכים לדעת אם היה בשטר המכירה תנאי הנ"ל אפי' אם לא
 עשאו ברינו דמתי שכתבו בבקשתם המכירה אינה ראויה
 דכשטר המכירה היה תנאי זה אלא דהן שטרותיהם בבקשה
 לביעותה כדי שיצטע אלניהם השטר כיון דראמת היה כן דאם לא
 היה מוכרו לירש שמעון חמילא לאחר מותו דלא היה לו יורש
 אלא בתו ומתנו וגם מכת המתנה שצ"ה להם קודם הקנייה
 דתמילא היה חוזר אלניהם אבל אין לדון ככאן דתכאזי היו
 הדברים שלא יוכל להכור אלא שהאור לחתמו הנ"ל לעיל
 לעולם אינא לך דשמכירה היתה מכירה לחלוטין בלי שום תנאי
 וכן מוסין הדברים ומורים דלא עשו תנאי אלא דסבור דירש
 שמעון יקבל מחמתם לשתף במקומם ומתמילא אחרי חות
 מחמתם חוזר לחתמו וכתו בכלל כל נכסיו מכת מתנת מהיום
 ולאחר מיתה וכיון שכן יכולים אנו לאחר דאף דכתוב בשטר
 מתנתם דקנאו וראקני כמו שצ"ה מהשאלה מ"ח כהא דנו'
 בשאלה הבכסמי המתנה אינו אלא בשליח ואבטלן נכתו ומתנו
 היינו לעיקר המתנה אמנם כהא דקנה אר"כ הן לחלוטין
 ולא היה שם תנאי ואם היה לא נעשה כדיון יכול לומר אף
 דלענין המתנה ככלל קדן זה שקנה חתם כמה שיפסד אר"כ
 עותו אם לא ימכרו או יאכל אותו אבל לא להיות בו שליח
 ואבטלן ואף אם תרצה לומר דכיון דאמר דקנאו וראקני הוא
 לכל האמור שם כהא נמי דקנה מהם בשליח ואבטלן מכל
 קקוס אפי' במתנה צמחה אפי' חוקך דנראה דכן נהגו כל

קדשי שאלות ותשובות דוד

מוציא חמס האחר וכו' ובינא בה כטלית' מי שמת בן שומר וכו' וכן הסכמו הגאונים וכן ברין דהיה איתתא נמי לא חלוקה ליה דתנן פניעתן וכו' ונדלה רביא דהראשון משלם איהו ונתי לא חמי מפיק בלא דמיס ופסקה הפוסקים להאי' ריבא כה"ס סי' ס' גס מהיהו דב' מי שהיה נשוי מוכח בן דאמרינן הוא גברא דוכנה לכתובה דאיתיה כמו שכתבו בה בעל העיטור ובעל התרומות הביא דבריה מר"ן כ"ח ח"מ סי' רזא דלענין דמי קאמר אבל קרקב וכתובה לא דמי שאירש מאבא הוא ופסקה הטור כה"ס סי' ק"ה :

שוב ראיתי לרש"ל בתשובת סי' מ"ט הכריח לדעת הטור ור"ת ורשב"ם כאמור דאף דהתכיליני חכיר' אינה מוציאה בלא דמיס וכ"ע מדי' כהא' להטו' ודעמיהו אחסס אכתי לא ידעתי למה לא הביא מר סייעתא לדבריו מהקומות' הכו' גס דמ"ה בתשובת סי' נ' הורה לו בזה ועיין ת"ס הכ"ה ה' רזא חסס הנאות אשירי דלפני' כהיהו דאמר הכח אבא דאבאראי העמות בעין או נפלו ככספי וכו' חייבים לשלם חוב איניהם וכן עיין בת"ס הפוסקים כה"ס סי' ז' כרינא דמכרה האשה ובמק"פ יש נמולין דאם הוו לאשה נכסים שאין לבעל רשות שבוכה מהם הלוקח כמייה או לאחר מותה אף דהמכיר אינה מכירה והבי' מוכח נמי דבריו הטור מה"מ סי' ס' אכתוב דבריו לקמן שכתב בשם בעל התרומות' לפיכך אה בא כ"ה של מוכר וכו' או שבא אחר והביא רזיה ששטר זה שלו וכו' חזור הלוקח ובוכה כל השטר מהמוכר ומכסיו ע"ש ונבא שיבא לפיכך כה"רובא ואין לחלק ולומר דהא לא דמיא לא להיהו דהכות' ככ"פ' לבנו בופא מהיום ופירי לאחר חיתת ופסקה מר"ן בסי' רנ"ז איהו מוכר האב הפירות מכרוין עד שמות האב ואחרי מות האב הבן ויורשיו מוציאין בן הלקוחות וא"כ כהא נמי לא מוכר יהודה המתתם כ"ה הפירות שהיו לו אחסס בופא שהיה לחתנו ולאשתו ולא מוכר וא"כ אחר מותו חתנו ובתו מוציאין מיד הלוקח בלא דמיס ולא אמרו דאינו מוציא בלא דמיס אלא הביא דהמכירה אינה מכירה וכיון דאינו נמי אם היה רוצה להוציא היה צריך להוציא כדמיס בן הבאים שבחו לא עדיפי אבל הכא דהמכירה לא היתה אלא לפירו' מה שהיה כח בידו למכור מכר וכחו לכד שהיה לו מוכר ולהא כבר היתה ביד הקונה לפירו' עד שמת המוכר ומתקיימה בזה המעירה ואחרי מותו מוציאין בנו ויורשיו בלא דמיס כרינא דהאב שמוכר הנו' והסכרה נותנת דלפני' לא וכה לוקח ליהנות בפירותיה כגון שמת המוכר תכף אמרינן מולו גרס ויוצא בלא דמיס דהוי כמכר לותן פלוני וא"כ גס בכ"ד מה שהיה כח לחמו מוכר חכה מחתנו דהיום דהיינו דהוי שלו הפירו' כל ימי חייו וזה הכח מוכר לירש שחפז' וכיון שמת מוציאין חמונו חתנו וכתו בלא דמי' כד דייקת שטר זה אינו דכ"ל דהא דאמרינן שם דמכר האב דהפירות מוכרוין היינו משום דמכר פתס אמרינן ודאי שלפירות היתה מכירתו דהו' הפח שיש לו אבל אם פירש כשעת המכירה שמוכר הכל כיון דהמכירה היא בטלה מר"ל דתחול במקצת וכן נראה מוכרי הנמקי שם שכתס מכירה אמרינן ואסם הלוקח היתה דעתו בכל דהו' הסתם וכיון דאין לו כח למכור כ"ה הפירות או אחרינן ודאי דלהו' כיון וזו אם ירצה הלוקח המוכר שפירו' כשלא ירע כמו שיראה הדואה שם כדברי הנמקי וא"כ בכ"ד דעטנו לוי וכו' שמה שמוכרו ליהודה היה משום דעתיד לחזור לבנו חתן יהודה הכח' ונתנת מהיום וכיון דיהודה מכר חכירה החלטית לירש שמעון נתכטל המקח לגמרי בכל תנאים דעלמא כיון דתכלי היו דבריהם וכדלוי לא תחול במקצת ואז ודאי דלא יוצאו בלא דמיס כמו מחתנ' אם היה כח להוציא מירי יורש שמעון ובטל המכירה ולא מוכיעו' אם לאי דע יורש שמעון מחת' יהוד' לחתנו ובתו דאין הו' כמול' שחסס הנמקי ככ"ל

דאם לא ירע הלוקח אם ירצה בטל המכר כנראה דחזור למוכ' ולוקח מעותיו אלא אפילו ירע לא אמרינן דלא קנה אלא לפירות כל ימי חי המוכר דהא שזני דפירושא' אחר' דמכר לו יהודה מכיר' חלוטה לניולם ושיבד לו כל נכסיו דקנה ודיקנה שיבכה מהם אם יבאו חתנו ואשתו ואחיו לערער על המכירה וא"כ אם המכיר' בטלה אינו מוציא בלא דמיס ובוכ' יורש שמעון מהנכסים החשופכרי' לו דאף דכתבתי לעיל ת"ס הסוד בסי' רמ"ח אם כ"ה בוכה מותנת אחרין ואף במתנת מהיום ולאחר חיתה כתבתי ת"ס בזה הכה"ג כח"מ סי' רנ"ז אות כ"ה על מה שכתב חרן כי שם על הנותן מתנה מהיום ולאחר חיתה לאחר שאלמנתו בוכה כתובתה תחלה כתב דכחלוקת שנוי דמהרש"ם כח"מ סי' ת"ס"ל דבוכה כתובתה אחר' ולכרויו אינה בוכה כתובתה מתנת מהיום כיון דאין לו לנותן אלא הפירות כחיו ובופא הקבחו מחיים ושקיל וטני הרב כה"ג והעלה דבס' מר"ן יתכן דס"ל כה"ס מטראלי ע"ש וא"כ אף דאיכ' מהרש"ם דס"ל דיבולה לבנו' וה"ה כ"ה אין המוחזק יכול לומר קיל דהוי יחיד כדבר זה ואילו צ"ח אפ"ה היה בחיי יהודה והו' באים חתנו ואחיו לערע' על המכירה לא היה יכול יורש שמעון לתפוט מהנכסים החשופכריים כיון דמתנן יהודה קודם המכירה במתנת מהיום ולאחרי ואינו המוכרים אין להם נכסים אחרים שיבכה מהם מכל מקום בכ"ד יורה אף מהר"ם שטרלאו דע"כ לא פלוגי' לאף דהוי חוב הנותן אבל היבא דהוי חוב המקבל עצמו כי הכא ודאי דבוכה אחרי מות יהודה דהא חתנו ואינו מכרו האי קרינא דשם מואות' סקורו ליהודה חמותם להכנס במקומם ויהודה בא לו אצל יורש שמעון להכירו במקומו מכל' ולהלאה ויחזק ערש שמעון בכח טענותיו והוצרכו להסדין בערכאותים ויהי כי ארכו היום וירא שם יהודה דכלי' קרינא בהוצאות ואינו מוצא ממה לבכות מהמוכרים אם יחזור אליהם כי על בן נדרצה ומתפטר עם יורש שמעון בעד כחו ושטרו שמכרו לו חתנו ואינו בסך הנז' מכרו הוא בסך ב' מאות סקורו והספיד שני שלשי' וסוי' כמוכר שטר חוב בפחות והא ודאי אם היה יהודה מוצא ממה להתפרע מחתנו ואינו המוכרים הו' חייבים לשלם לו כל מה שנתן דקנין אין כאן דאין הסכרה נותנת שיהיה פתדין והולך עם יורש שמעון ולהספיד כמה הוצא' וכדלוי דרואה דעל הרוב לא היה עולה כידו כמותו ועוד דלא קנה מהם כ"ה מכיר' מנופה מכל ערעור דכיון דלא נתקיימה שמכירה אם היה להם היו נותנין לו מעותיו שנתן וכיון דלא היה להם היה מוכרה כמעשיו למוכרו ואותו שטר ואותו כח מכר לערש שמעון והו' ליה שטר חוב דידהו ומכחו כא היום ובוכה אם יערערו עליו כיון דהיום הנכסים הם מהמוכר חתנו וחובו הוא בוכה ואינו חוב הנותן אלא חוב המקבל ועדיפא חובה אחינא דכיון דמכירתו לא היתה מכירה חייב לשלם הדמיס כמו שהיה בוכה יהודה כל השם מאות משום דכחו מכר לו דאף דירש שמעון לא נתן כ"ה שני מאות בער קנייתו כח"מ מחילי דכתבו הפוסקים כח"מ סי' ס' לענין בער קנייתו חזרו ומחלו מחול וצריך לערוב ולוקח כל דמי הסטר כדעת רש"י והרמב"ם והרשב"א והר"ן והרב כה"ג כהנהגת כ"ז שם באות ע"ז כתב זלענין הלכה נקטינן כהרמב"ם ז"ל דמונין דעלמא כוותיה כד"מ כ"ש דרש' הרשב"א והר"ן סברו כוותיה עכ"ל ואף מאן דפליגי' שם הכל מודה ודיקא הפס' כיון דבידו לחמול או בעי ליה לשנוי' שטר' כמו שכתב רב שריא ג'און דלא דמי לשאר זכיי' דאית ליה ללוקח שבחא דהכא מעיקרא זכיי' בעי דאי' כעני ליה לשנוי' שטר' וכיון דמשום דינא דנרמי הוא דיו מה שמעון אבל היבא דאין בידו לחמול ולאו זכיי' בעי פורע הכל כסתם מוכר שטר

מכירתם שמכרו למחמתם שמכרו לו וכפרצ כנגד כולו ובהא
 אפילו מר"ן הכו יורה דמה מכר ראשן לשני כל זכות טפסה
 בידו והיא היו כאילו פירש דמשעבר לו כנגד פל דמי
 השטר בפירושה כיון דאותו השטר מכירתם תמיד כידן נאז
 כשפירש ליכא ספיקא וכמ"ס הש"ך על דברי מור"ם במענין
 א' דאם קבל עליו המוכר אחריו אם לא יבנה הלוקח השטרות
 צריך לקיים המוכר שיקבל עליו אעפ"י וכו' וכתב שם המח"ש
 פס"ק ה' דמאס כל דמי השטר והש"ך פס"ק ד' נחלק עליו
 וס"ל דבעי שיפירש ואם קבל אחריות סתם אינו פורע לו אלא
 מה שנתן והיינו שפירש שכתב דלא דמי למ"ש לחקן סעוק ל"ד
 דחתם נקבה השטר כרוך ואחריו ט"ס ולכשי השלם הכל וה"כ
 כנ"ד הו' משם יותר מפירש דהא שטר מכירתם מכר לו וס"ס
 כשטר מכירתם שעברו נכסיהם להחזיק מכירתם כנהוג מה
 שמכרו למתנתם בעד שם האות וכיון דאין מערערים על
 שמכרוהו דל מהכא שצבור מחמתם דינו כי היכי דמחמתם
 היה בא ומוציא כל כך השם מאות הנכסיהם כמו זה מכר
 לירוש שצדקן וכו' וזכה היום עמוס ונכסי המתנה עתה הם
 לנכסי. ומכל האמור תראה דלא דמיא למ"ש עוד שם להוציא
 הלוה שוכר או שמחל לו פתכר מר"ן והכ"ס ושאר הפוסקים
 דאין לו אלא מה שנתן משום דהו' מקח טעות אלא לנכס
 שאינו שלו דבזה קבל אחריות אם יערערו דלא היה בידו
 למוכרו לעולם וכמו שמבאר שם בדברי הסור והר"ש ופ"ש
 בדר"ש פרי"ש כ"ש למה שכתבתי דל מהכא שצבו מחמתם
 אלא תכח מכירתם ושטר שלהם וכחו הכר דירוש שצדקן והוא
 נוכח מנכסיהם שהם היום דהא נתמיהו למחמתם בעד
 מכירתם ולא עלתה לו :

שוב

ראיתי להכנס ח"ב מ' ק"ס דהעלה דכתבתם
 מחיסוס ומת המקבל בחיי הנותן והנותן קרש
 המתנה דלא עשה ולא כלום ואשתו של המקבל יב"ח שהיו
 פכחי של המקבל משועבדים להם נכללה יעם מתנה הנותן
 מחיסוס כשצבור כיון דבופס קמי לו ונכסיהם המתנה ודמיו
 למכר הנותן ומת בחיי אביו דכשימות סבאכזה לוקח גם כאן
 ששעבר הו' כמוכר וזוכים ב"ח והאשה אחרי מות הנותן גם
 דימה מה שהקרישף האם למכר האב שנתן מוציא וכו' גם
 כאן מוציאין האשה זב"ח דאם היו יורשים מחייבים לפרוע
 קוב אביהם וכנ"ד לזכא יורשים הכ"ס והאשה במקום יורשי
 קיימי וכיון שנהו קמי לו מחייבים אפי' כלא שצבור כ"ס ונכס
 מהם והנכס ראוי לרבר ע"ש והיה הרשע המבטל הו' דר"ל
 דאין כתובה וס"מ נכסין מתנתן מהיום ואפ"ה כחוב המקבל
 נופיה מורה דנכסין אפ"ל כלא שצבור כאן שצבור אקניו לו אש
 דלא באו לידו ומת בחיי הנותן כ"ס הכ"ד דכבר באו ליד
 המקבל חתנו וכיון דמבטל המתנה פסקר לסמו בצד הש
 מאות נתחייב להפיר דמי' שלקח מחתנו דשטר מכירתו הו'
 שטר חוב וזכר דבזה זה מכר חתני לירוש שצדקן יורש שצדקן
 בזה וזכה הכל בזה שטר מכירתם ושצבור נכסיהם מלבד
 שצבור מחמתם להורה שצדקן לירוש שצדקן ככרובל צד
 ומה שיש לעמוד בדברי הרב המבטל הלא הוא כחוב שחייב

ערה

כדמינו דאף אנוסכין ליה בגבתייהו ס"מ אינן
 יכולין להוציאם מחנו בלא דמי' ואורכא יתכנו
 רבובה כל השטר השם דהו' חוב חתנו חקבל המתנה וס"מ
 קודם מות הנותן פירש דבריו ואחר דבשנתו הית' דהקרן
 יהיה לירע מתנו וכתו והפיקות יהיו לזאת חזותו לחתנו וא"כ
 תאמר אם אחרית דיקול לנכו' מתן הכל משום דהו' של חתנו
 והו' מוכר וכפרצ כ"ח מחנו דמינו יורש שצדקן שכלם
 במקום מחמתו ב"ח אכן לכו' עתה שהו' של הנכס מהיום
 ואין לחתנו אביהם אלא כפירות לאחר מות מחמתם ואין יורש
 שצדקן שהו' כ"ח יכול לנכות אלא הפירות בחיי של חתן

חובו כפחות הלוקח נוכח כל השטר וכמ"ס ככה"ב על דברי
 כה"ת שאין ה"ד יכול למחול ואם מחל פורע הכל סמ"ע וי"ח
 ועוד דקבל אחריות כשכתב ללוקח דאם ימחול ולשעבר
 כבסו או נוכח הכל כמ"ס הכנסת טעם הגדולי תמוה
 בהנסת בו אות ע"ה והרי הכא כמי שעבר לו נכסיו בפירוש
 אם יערערו כנגד המכירה חתנו ואחריו ועוד יכתב שם הסור
 וז"ל טעם בעל התרומות כי היכי דבעל האמין אחריות ס"ס
 הוא הכי כמי אחריו כמוכר ש"ח לנפיק אם בא כ"ח של מוכר
 וסדק זה החוב או שכל אחר והנכס ראה ששטר זה שלו או
 שלקחו התמלה תמלה וכל כיוצא בזה חזר הלוקח ונוכה כל
 השטר המוכר או הנכסיו ע"ש וגם מר"ן ככו' הכי אם דברי
 בעל התרומות כשער כ"ח וז"ל כיון דהמוכר שטר למכירו חייב
 לשלם חריצא דנרמי ולא מרין אחריות א"כ אפילו כמתנה
 שאין בה אחריות חייב לשלם ע"ש וא"כ כ"ס הכא דשעבר לו
 כנגד שטר קנייה שקנה מחתנו ואביו שמכרו לירוש שצדקן כי
 היכי דהיו מחייבים לפירוש למחמתם כל דמי השטר כיון
 דהמכירה לא היתה מכירה כמו שקנחא גם לוקח שקנה מכר
 פשרה או קנין מחמתם נוכח הכל ואפי' דיאמר חתנו דמכר
 מה שאינו שלו נוכח כל השטר וכמ"ס הסור כרוך דהכא ראה
 ששטר זה שלו אפילו דלא כתב אחריות כ"ס כ"כ והו' כחוב
 המקבל כמ"ס ונכ"י המתנה טעם וכי תראה הדי כתב מר"ן
 שם וז"ל ויש לתמה שאלמר שרכינו סתם דבריו לעיל דאינו
 משלם אלא דמי' שנתן למה כתב כאן רבובה כל השטר ולא
 עוד אלא דאשטר דאפילו למ"ד הית' רבובה כל השטר הכא
 מורה דאינו נוכח אלא דמי' שנתן כיון דמרין אחריות הוא
 דחייב דיו שיתחייב כמעט שנתן אבל כיתר חנין לנו עכ"ל
 וא"כ ה"כ הרי אתה מחייבו מכת האחריות והשעבור הינו
 כמה שנתן מ"מ הרי כתב מהר"ל הניאו סב"ח וז"ל ונראה
 דדיו זה שייך אף להר"ש דס"ל נכי מחילה שאינו נתן אלא
 כפי הדמי' דהו' ללוקח ארעית הש"כ ככרוך זה וה"מ
 ל"ל טעם לחלק אלא עיקר סברתו של בעל התרומות משום
 דאחריות ס"ס הוא והו' כאילו כתב לו אחריות והיה מתוכ בו
 לשלם כל החוב ודוק וכן כ"ל לפרש רבובה כל החוב מרין
 אחריות דכיון דשעבר לו קרקעותיו בבכור דמי וכמו
 שהקרקעות כחוקת הלוקח הם ונכסיו מהם וכסבר ר' רב
 הטולה כדיו שמישה וכו' ודלא כמ"ס הכ"ה אלא הכא לכ"ע
 נוכח כל החוב כדכתיבתי ונוכה אפי' מהלוקח ע"ש וכדרישה
 כתב וז"ל דשאני התם דהעיקר זכאי רעיו דהו' ללוקח
 ארעית שיש בידו למחול מש"כ ככרוך זה לא הו' ליה
 ללוקח ארעית דמוכר לו דבר שאינו שלו ולעב"ד דשאני
 מחילה דעו' מחיל' בעקר שם השטר מעלנו ונעשה כיו' בעלמ'
 מש"ס דרמי מור"ל לבר כיון דשעבר זכאי רעיו וכנ"ל אבל
 כדכתיב שאינו שלו ואיקר ששאלו עליו שם השטר והלוה ע"כ
 ירפי לזה תאמר דין הוא שנוכה הלוקח כל חובו מהמוכר
 מרין אחריות וזכה נסתלקה תמיהת הכ"ה עכ"ל וכיוצא בזה
 כתב שט"פ מ' פ"א וכן הסכים הש"ך וכתב ועיקר כולן
 מ' ק"ו וזכה"נ אות' ז' כתב משם הרב גדולי תרומה כמאמר
 אפי' כדרישה שם הנח כי בן אף רב' חילוקי מהר"ל והדרישה
 הראשונים לכאורה איכא צד לומר דמי הכא ימי יורש שצדקן
 ירע מתמלה סממתה וקנה הו' זכאי רעיו דהו' ללוקח
 ארעית מ"מ הרי תפסו לעיקר תירושים אחרונים וכמת"פ
 לא כתב כ"ח תירון אחרון כ"ס דשעבר הרי אסוק ארעית
 ושעבר לו נכסיו ועוד דכיון דמה שמכר לו הוא שטר קנייתו
 שקנה מחתנו ואביו כחו' מכר לו ובי היכי דמתנתם אם הים
 מוציא חמה לפרוע והוא שהיה חוזר עליהם ולוקח כל השם
 מאות זה הכא משם מכר והיום מוציאם ביד חתנו הכי נכסי
 כיון שערערו על מכירת מחמתם בא יורש שצדקן כשטר

קדש שאלות ותשובות דוד

יהודה בחלוקת הכול דאחר כך ובהיא דמתנת מהיום ואין לו לנתן אלא הפירות דאין יכול כ"ח לנכות הכבוד לדעת ס"ט טרלמי ודעמיה :

דיוה אבי אומר מי אומר שכן הוא האמת מה שחזר ופירש דכרו יהודה קורט מותו בטער אחר סמוך למיתתו טכונתו היתה דמתנתה הראשונה סתן הבין לזרע חתנו מהיום והפירות לנתנו לאחר מותו כיון שלא פירש כן בטענה ראשונה ואדרכתא בטער המתנה כתוב מהיום לנתנו וכיון שלא פירש אם לא אחוב כי אינו יכול לחזור בו ואדרכתא כראיה דלמחרת פתרון דבין שהוא טעבר ככספי לזרע שמעון קמנעיל עשו כיון וכיון חתנו לכתוב דכרסין האלה סמוך לעצתו כד שלא יוכל לתפוס לזרע שמעון מהכספים אם יערער חתנו על מכירת מחתנו ועיין בת"ס ס"ט היכא דכיון להכרזה דכ"ה גובה חסס ב"ה הכא דכרו הוא דמתנתו הא היתה לנתנו גופא מהיום ופירי לאחר היתה דאינו יכול לחזור קר דהיי זה סותר דכרו אחרונים חתן הראשונים ולכן כל כתיביה :

ועוד אבי אומר שאם היה מפרש כך במתנה א' כפי כתוב לאחר שנושא בתולדות חתנו מהיום ופירי לאחר מותו לנתנו לא עשה ולא כלום דהיי הכנים עצמו בחלוקת גדולים הכתובים לחצלה חרף דזרע חתנו עדין בחיות טעה לא בא לעול ואפי' אם בא בתוך זכו ועוד דבתב דעתידין להולד ועוד דמתנתו לנתנו לא נתן בלום אלא לאחר מותו הפירושה מתנה לאחר היתה באופן דעלה כידעו דאפי' אם גורה לטענות חתן יהודה דראה חתנו דזרע שמעון גובה גל הסטר ככל חכ"ס למ"ט לעיל בתפלת כדכרו ולא היה כאן טוס תנאי ואפי' את"ל היה לא היה עשוי ברצונו ולא עוד אלא דכתבו דמוכח דמתנה הללו נראה דכשנת היתה כיד יהודה מהותנס לחבור ולעשות בארץ העושה בטלנו ומה שיאמר אחר מותו הוא דקא ייחב במתנה מהיום ולאחר מיתת דאז ודאי אם היה תנאי ברצונו בין במכירת הבין בטער המתנה או דאי כיון דלא נתקיי התנאי לא חב עליו חובתו טכירה טכיה טעבר יהודה לזרע שמעון אלא אפי' טכירתו ראשונה שמכרו הם למחיתנס יהודה בטלה וכמו שהעלה חס"א שטון בס' קוזת הדכרי הדמכ"ס והרא"ש ואז אף דכתבו דאינה ענאה כלא דמיס ג"מ כיון דריבא הוא דאין מחשבתו מכירה דאו חוויין הפירות כמו שהעלה סס תה"א שטון וא"כ יוכלי לטעון באי כח יהודה לזרע שמעון בלא השבון כמה לזרע היה לך חשבת קנייה ער חות יהודה מחתניו וככה מדמת המכירה ער טכוס טמר מכירתנון ואם יזיר לנו מהשנים האלה חסור לנו עם הקן :

ועוד בה ראיכא לגמנס כח"ט לעיל דיכולים באי כח יהודה חתנו ואביו וכנני לומר לו יהא רבין דלא כה יורש שמעון להכיר את יהודה ומכר שטרן בפחו זכחו חכר לו וכי היכי דיהודה אם היה חובל לנכות היה גובה כן יורש שמעון דהוא ליה חוב המקבל מ"מ מה שהיה גובה יהוד' היה כירו לפירות אכן גופא היה טענה ואחר גזוין און כיון עוד חוב דהא הכל דריהו ויהא גם יורש שמעון לא עדין מתברא דאית חמתיה ולא היה כמו כמותו אלא בחיי יהודה אף כמותו מקצ חובו ואין שום חוב דהכל היה מתנה :

ואמנם עתה רלא היה שום תנאי ונס מתחיל גר טכונתו פארס העושה בטלנו ומה שיאמר אחריו הוא דנתן במתנה מהיום כאשר הארבת און כח ביד חתן יהודה ודעמיה לערער על יורש שמעון כמה מכירת חסותו ומכירתו מכירה גמורה ומה בס דאמינא ולא מסתמינא דכדוראי בטלא דנה יורש שמעון להכירו ליהודה לשותף והלך בערכאות

הודיע לנתנו ואכיו חפרסת העיבור והם כיון טלה היה לאז ירם לחזוץ לזמעות ואפי' טני מלות סקורי ודאי כתרנו זכתנו לזרעות שיפטר יהודה עם יורש שמעון לחבור לו וכרשותם מכר ואינן יכולים לערער על החכירה ועוד דכבר נשמע דכדוע במחנה העכרי דזרע שמעון עם מחיתנס יהודס היו התדיינים בערכאותיהם והוכרה להפסד כיון דלא יכול לו ולמה לא יערערו כל יחי יהודה אשר חי אלא ודאי קנאיא היתה כיני' כרי לחזור ולערער על יורש שמעון ולאו כל כתיביה או דמתלן בעת הדין ועתה הוא דרוניס לערער ועוד כח דאף אחר מותו לא יערערו וס כמה טכיס ומדסתקו מחלו וירש שמעון הכא תפוס והיי דהדומה למ"ט כטור ומכן בחס"מ סי' ר"ט עיף ר' און ארס חקקה דבר שלא בא לעולם דאפי' פסק דאם תפס הלוקח הפירות און מוציאן מידו וע"כ כש"ך מסעיף י"ע ס"ק ח' דאית כח מטעם מחילה ומ"כ שלדעת הסת"ע לגי מה טעמיא הס"ה הל"א איתיה מטעם מחילה וכן נראה ממ"ט כפי מ"ו ס"ק ח"ו כמה טפסס שס מתן בלוח טמסר לו סטר ולא בתב לו קפה לך איהיכול טעבוריה אינו מי"כ לטובר כל' אע"פ שאין הטכר כל' מ"מ אם תפס הלוקח און מוציאן מידו ויש מי שיאמר דדוקא שידע המוכר טכיה קניקא דבין שידע וסתן חסל אכל אם לא ידע המוכר חוזר וגובה מ"כ וכוליה וכתב פור"ס במת"א אם אין הלוח יכול לשלם אין המוכר יכול להנייא חן הלוקח כלום הואיל ותפס ומקור דין מור"ס הוא תפוסות תרומת דרטן ס' ט"ב ומסס לגמ' סת"ד ע"כ כ"ס מ"ו דהא דכתבו הרא"ש והטור דכע"י ידע הוא דוקא לפטור הלוח אחנס הלוקח כל'אז הכי פטור דהא דריבא דבעל התרומות למדו מההיא דהמוכר דכסל"כ כל דאם תפס הלוקח און מוציאן מידו אפי' לא ידע המוכר והרב ש"ך כתב דאף דהרב כדכתיב טעם ובהנהגה הדין מת"ס ט"ב דכתקום דאין הקבין ותפס אם תפס הלוקח לא מתקבין מיניה וכמ"ט ג"כ כדכתיב טעם ובהנהגה ס' קכ"ו וגם בס' גידולי תרומת הבין ונזדחק סס גי' בההיא דסי' ר"ט איידי דידע המוכר ומטעם מחילה וגם דכרו התרומה דהן דחק עצמו וכתב דאף דאין פטור דכרי תורים בין מ"מ יש לדחוק כמו שכתבתי דהתרומת דהן איידי שס בראובן טעו לו חעות כיד קותי דנתן סי' לשמעון אל הטת' שיקבל חתנו המעות וקבל ואח"ך רוצה לחזור בו ואינני ראייה מוכרי הרא"ש דאפי' כתיבי דאין הקבין נתפס אם זכה וקבל ככד תו לא חסתי מיניה ופי' גם הטורי והכ בה"ע ב"ס הל"ל טכורא ליה כש"ך אחנס עיין להכנס' הבה הטור אית ג"כ כתב בשם המחבר ח"א סי' רל"ו דכרו הידוילי תרומה ומור"ס מכל מקום בכ"ד מודו דהיי ידע ומחל ומה שתפס הלוקח מקרן הספירה און מוציאן מידו :

שוב דאית דכרי הפרישה וגם כדור בדכרו דאף הוא ל' מטעם מחילה אית גלה דכשעה שחפר השטר ללוקח חסר לו לנכותו מהיום דמתל ע"כ באורך דכרו חסס באר' ס' ד' מקום לכל חז' דהיינו גלו הרב ש"ך והטו' גם תשובת הרב תרומת דהן וג' מ"מ לשי דרעו מטעם מחילה היא דחציקלא טכיה שסטר וס' ונתמכותה הרש"א שהביא הרב מחו' ג"א שסטר וכתב דהיינו טכיה גבה דכרו ככ"ט ולא חילק בין ידע ללא ידע ומ"מ בראש דמטעם מחילה נכס כה אכל מ"מ כפי זה כ"ל דאף כהייא דא"כ מוציא ל"ס כהר"ט וברטכריה ש"ך ואף טמכריה מור"ס שכתב דהיינו דוקא בארץ כע"פ קנה לך עיין כדכ"ט שכתב דלוקח לא בעי טל שס כסאו מ"מ אם תפס כראש דלפי מ"ט והוכחתי דהטעם דאין מוציאן מיד הלוקח הוא ג"כ מטעם מחילה א"כ אפי' כע"פ קנה לך און מוציאן מידו ורלא במחשבו' ס"ט כדכתיב איתיה כע"פ לפטור הלוקח וסוף חס"מ ש"כ מטעם הרש"א

הרשב"א ובהנהגת ר"ח כתבתי דצ"ל דהרא"ש ורבינו לא ס"ל
הכי ע"ש ומת"ש כתיביהו ד"מ פהו ועיין דלה שכתב הש"ך
בס"ק פ"ד דבאחריתא חף כלל. עשר השטר סגו והוביח בן
קדבריהם פ"ח. ע"ש ולפי זה הוא אפשר לומר דגם המ"מ לפי
אלא דגם איירי בלא חסד השטר משו"ס כפי למכירה ע"ש;
עלה כירינו מכל האמור דיוט שמעון קנה זבטיה
ועטיר מכל ערעוריה חתן יהודה ור"א כמו וכו' וכו'
מאלוהי וכו' ואלו חכמי תלמידיהם לתמונתם מחמה טעמי
הכתובים לעיל דשאלה ותשובה וכי תימא מה מכירה היה זו
דלא בעינן כתובה ומכירה וכו' מה שקנה מחתנה חסד וכו'
מה שמכר ליוט שמעון היה צריך קתיב וחסד' לזה ג"כ כבר
הארכתי לעיל ב"ש ח' וקחנן חסד ועוד בה הפ"א ואת שנית
תוספת יתירה ליוט שמעון מכה שעבדו שקבל עליו החוכר
אחריות אם יערערו עליו חתנו וכו' כמו וכו' כבר כתב
הרשב"א ופסקו מו"רס בס"י ס"ו דהייב לט"ל חסד דקבל עליו
אחריות חף דלא נתנו השטרות לטוס דינא ואף שכתבתי לעיל
מחלוקת הסמ"ג כיה עם הש"ך דהרב ט"ך ב"י שפירש כנגד
פ"ל השטר איפשר דהכ"א ככ"ד הפורש יונא חכ"ש בהגמ"ר
ט"ז קטעמ"ח דאם גבה וסכא כבר גבה ונס להכות הסמ"ג
דלא כפי אמירה ומכ"ש למ"ש דהנהיג לכתוב הכל בקונטרס
אחר ואם הלשונות שכותבים יש בהם כחשמע לנתיבות גוף
השטר והשעבוד די :

וואת חתימת מורנו הרב המופלא פאר הדור כהר"ד ח"א
דחתיים עלה

ודיע

כל שער עמוכי חדלתי תביית לאיש מושך כס"ת
אשר לא נסתי בך הנג על האר"ם בהלכת גוברין
הואלכי תרכ"רות • במקום שאמרנו לחתום בדינא רבא וזוטא
דינא דר"טו אי נמי איפשיטו לכל אשר יבטא והלכתא לטטרות
או פיק הנג די בהסמ"מ. על ספר חקה לארפוס דהרא"י די
אסורות • התוך שטהו אתקוניהו לפני גיורא • כעלמא לארחה
ופרתי ינאו קבונס עובדים ושבים על העיר ועל העורות •

וכבר על חומה עיניו רכנן פסקו פסקו האם בלא ביה מוכה
וקסתי' הוסג' אחר • אין אומר ואין דברים ויחנן כחכמו'ת •
אי חסום דירענא • בפסקא לא צ"ל דעתא' וננו דאת קנא' ח"א
גופא' כחיס חילאי ומה לשון סכא' ואי חסו' ומזני' חסאי • דכתיב
דרישאי עה טופרא דרענא' עתים חסות רבו טעפרות • יתיר
על כן נצמי' תריש את הכלו' ניתן לוא' ורכר סתר הנסתרי'
איכו השתא כי יפלא פ"י • העם מזה היום חיתום ומת' • גבר
בגוברין כהניף שכס הלא כדאפי' סודות' • הדתי היום כי
לחי בכוח בגוברין • זה שתיים והתה' הפגרה מרהבות' דהדנת
ואלא כריה קלה אישתמוטי קא תישתיטי • ענה קנה לית ליה
דיו חסידים כקוס'רות • ואלום הקיפו' עלן אוהב ודעי יקלחנן
גדין קרי זה גו' לזה דנטי' הניה חורבא וטון • נרו' כות גס
אשור גלוג יקרא דרכ' רבין חסידא מתהלך בנן לפינדיה קא
אזיל על נהרו'ת' ומקום יקרא לאוריתא צמית בתורה כחיי
דצנה כפשו' מפלת החקס השלם הרב הפוסק נר"י היה דיוט
לשון הדיוט לפי רוב הענוה' על פי מדותיו כאות סאלרות כל
אלין דהו' תמוסה הדריכוני' סוניאוי' המחיעתי' נתקו חוסרות •
ואומר דע קני' לכפא' הכפתיס דברית שתיס דזיו לפתוח שתי
אותיות יתן אומר המכסדות • על כן הוית הני כי תרי' אתו
לטיולו על ריב כפי' ישאל ועל נכו'תם כטענות סונות קלית
וחמורות • ולפי' ישיב ח"ע הרב הכוסם כר"ו שתי' השוכות
גדים ודוית גופי' הלבו' מחד' כהו' עסום גוד אחית גוד אחי'ן
בינה ווית לא שכי' וער אחר' מתוק ומחסי' קא כסי' ומנן
משפטיס ישרים ותורות • קדאתי בכל לב דובי' תורתו כרוב
עוביין ורוב הקפן • ולענין דינא דעתי' הקנדה מסכמת ומקיימת
בהלכתיה ובטעמי' ונרו'ף ונרבו' השכ"ס תחכמוני והיו
למאורות • וכך אני אומר באשר העלה הרב הפוסק בתשובה
קמיתא' דהמכירה קיימת וכתשו' שנית דקנה יורש שמעון
יפה דן יפה ויכה הרב הפוסק גר"ו במתן דשן • עריו ורבו
גבורות • תול' כול' אחרתי' ש"ס לי ועזרא • חלכשי ירושלם
תוכ"ב בא' אקוס מוער כמתא שאלו' •

הנעיר חיים יוסף דוד אונלוי הו'

יען הנייר גביצא חלק אני בותב בו ישרי כות'בות הדאות והשבות מאליפות מרובבות

אמר שלמה איש צור בן הרב המחבר ז"לה שיר ושכחה לאל השוכן בעברות • אשר ער בה עורני להכיל הדבר לידו נמר
טוב ולהוציא לאור חילי' דאבות • יהודא איני ומשכח לך חללה באלהתי' הטות' לעיף בש' ולאין חושים • ענאם ירכה ואתא'
הרכבות • חילי' אני תחיתי' אל עין הקולא' דיני' לנף וכות פרט לחזו'טנ' ואותו' חי וכו' • ובפרט בסמכים דמשונים המסדר בוג יען לא
במאלתי' מה בעת' הרפוס נגוד פרו המהירות' לטי' לרדך פעמי' והיו לפניך כתיחלת סי' תכ"ט כתיבתי' דא"א לא הקשה לרדך הר"ן
וא"כ בשקראתי' סוף דבריו ראי' שכבר הקטה ומחיתי' תה' שכתבתי' ומחיעתיקים וחסדשים הכמסוהו כפניס ועוד בסו' תל"ג סוף
ס"ג יראה היראה טיפול' טעיות' וחסדס עיני' כדאש' ולכבו' יבין ואין הפני' חסדים לעשות לוח הטעיות' • גם בסו' תמ"ה סוף ס"כ
במ"ס אין דברי' הטור חוכמים' לי' היה כתוב כן ליון טוב דאיתי' ואף טפסח כחכמים' מ"מ ס"ל לא"א דהטור ס"ל כדאמרי' על פיחושו'
פני' לעל' סלרובן חתן • עוקרן לפרשה' אל' דהקילו' לקוכרו' וסי' קולא' דחתי' לירי חומרא' כחומר לעיל' וממנו' יקוש' המעין כאווס •
דפרים' ובסי' תמו' סי' רנ"ו בלומס' בע"כ • כתיבת' הדרכ' קצתו' סוף פנים' וז"ל ואולי' ס"ל לא"א ז"ל דבי' הדי' דקס' לא כטיל' נוסף
מחמת' השעיות' מרובבן' אל' א"כ' • הדבר' בעצמו' סוף כן' בהתן' וכו' • ע"ש ואיני' תפילה' ה' עמוד' כערו' למשן' דוד איני' זלחה' וכו'
חסי' אכות' אחו' •

חידושי כגלה להרשב"א זל

מגלה נקראת בי"ל כי"ב וכו' הא דקמי לישנא דמגל
 נקראת ולא קמי לישנא דקורין את החגלה
 כדתי התם קורין את שמע חסום דהכא קריאה א' שא' קורא
 וכלם באמיהא ע"כ כק"ט שכ"ח תהא חייב לקרא ולשנן בפיו
 ואין א' תהא מויליא ואפי' בנכור וכדאיתא בירושלמי ונעמח
 דלא פחות ולא יתר לא פחות דחומיהס דומיא דרמסס ולא יתר
 מולא ועבור כדאיתא במג' כככס המוקפין חומה הזכין קורין
 כט"ו נלאין דברים דחלתא פסקית' קמי ל"ט כאו' ול"ט כח"ל
 ולא חלשנא דתנתיין כלומר דיק' לס דכהא איכא למיפרך
 דמכיון דתני חלתא ביכ"ן תתמו כפי' דבא' איירי דמה עבין
 יהושע ח"ל מיהו אי' למרן לה מראמירין כבמרח דתנתיין
 דלא כריב"ק דתני ספחא כככס המוקפין מיפ"ט ומייתי' לס
 משושן ע"דידיה דלאי כיון דמייתי' לס משושן אפי' כח"ל כמי
 ולדידיה ליכא דכותא כשושן טפי משאר עיירות ולרבין
 דמתניתין הוא דאיכא דכותא הוילא ונעמח כס כדאיתא
 במרחא וכיון דכן מדריב"ק כשמש לרבין דע"כ לא חזי'
 דפליגי אלא כיון דהקף דרבין תלו גימ' מיכ"ן וריב"ק מיפ"ט
 אבל כרוי ח"ל לא פליגי וכיון דריב"ק ליכא השמש כין אי'
 לח"ל ה"ה לרבין ובתוספות סייעו דבר זה מראמירין במרחא
 דכ' אשי קרא חגלה כהולל כיר' ובפ"ט דמספחא אי' הוה
 מוקפת חומה או' והולל מח"ל הוא כדאמרינן פ' חלק כקמ"ו
 ככל לחחויא חבלי דתשיח דתרבמינא אהולל וכדאיתא כמי
 בכתובות והא' לאו סייעו אלא פוסק חקת כמי דרמי' רב
 אשי קרא כהולל דבניחוק ותרתי הולל כיהו ואי' דמסייעי לה
 כמי מראמירין בירושלמי הכרז שחרב ונעמח של גויים
 אתמהו בו אי' קורין כח"ל קורין מי' בעיקר נסחי"ג בו
 אין קורין כח"ל קורין כלומר דריבין קורס שחרב היו קורין בו
 חומה לו מדריב"ל דאמרינן כרך וכל הסמוך לו וכו' ופכשו
 שחרב תוכו וה"ל קיים כיון דח"ל קורין לכתלה שדרי
 ונתחייב ולא נשתנה אף תוכו קורין בכתלה שהרי נתחייב
 שלא יהא טעמל חזור חן העיקר וסייעו דתתמה וכו' תעלה
 על דעת שח"ל עיקר חייבו היה מחמת הכרך קורין כט"ו
 וכו' אין קורין ולפוס שאי כסחא ליכא סייעת' אלא דנסחא דחיק'
 היא וידיך דיקוי' טפי דמדת' כרך שחרב ונעמח של גויים
 לח"ל ובר מיהא חסעו דטעמח כמה דבתבין הילכך מוקמי'
 מתניתין כפסטה דמלתא פסקיתא קתני כככס המוקפי' חומה
 חייב' קורין כט"ו ול"ט כאו' ול"ט כח"ל' ונעו רבין ו"ל מה
 דאו' אכ"ל לתלות הדבר ביכ"ן ותירצו הראשונים ו"ל השום
 דייכין הוא סגלחס כעמלק תחלה והתן היה חורב עמלק
 והא' בנת' רבני מערבא כעו' לה ופרמי' כה טעמח דרבסין
 התם ר' סימון כשם ריב"ן חלקו כבוד לאי' שהית' חרבה באותן
 סימנים ותלו אותם מיכ"ן ונפרס לה רבין ו"ל שהוצרכו אכ"ס
 לחלק בין כרכים לעיירות משום דהמי מינו והני' לא תיבנו
 כדאיתא בנת' אלו תלו הקף הכרכין כיו"ח היתה אי' כפרוים
 חמי' מרכבה וימי' נבאו ול"ט ונפי' תלו דברים מיכ"ן ולא
 כדיר' לן האי טעמח דבשאלא לח"ל קדשה אי' קדש הלשפתה
 וקדשה לצמיד לבא שייך טעמח שחלקו ליה כבוד ששם שוקדשה'
 אארץ קיימת לעבין בית כתי' עיר מוחה רין הוא שכתא קיימ'
 נ"כ לעבין מ"ח לא' לח"ל לא קדשה לצמיד לבא עיר שכל חזור
 וקדשה כיון דאו' לה קדשא לעבין בית כתי' עיר חומה
 וסלוח מזרעיס ודכותיהו מה עבין לחלוק כבוד לאי' לעבין
 מ"ח אומר מורי כ"ר דודאי טעמח דמלתא משום דכל מורי
 דהוי מדרבין סמחי' לה ארין תורס כל מה דאפשר וכדחוי
 כסתי' יינכ דרבין דגורו כה משום כנותיהן שאסרוהו בהכחא
 החלטו אקורו לעולם כעבין יין כסך ודאי דאוריתא חס"כ

כפתן ושתקן וכשוליהן שאסרו אף משום כנותיהן וכדמוכח
 בדוכתיה וכדבירובא התם והכא כמי כיון שהוצרכו כמי לחלק
 בין מוקפין חומה לעיירות כחזאו שיש חלוק לעבין בית כתי'
 עיר חומה בין מוקפין חומה לאין מוקפין חומה אתו' אכ"ס
 וסמכו תקנתם לאותו דין תורה ומה לחלק מוקפין חומה מיכ"ן
 שהוא תחלת קבוצ א"י אף ו מוקפין חומה מוכן' והוה ג"כ
 ח"ט בירושלמי כדילן לחלוק כבוד לאי' אע"פ שחרכה עדיין
 חזויות שלה השכות כעמיסס ואלו מוחפין בהם תקנתנו זאת
 אפי' למ"ד קדשה אי' קדשה לשעתה ולא קדשה לצמיד לבא
 ופ"ת והא' חייבין שאין דין שיה כשמיסס סמרי לעבין מקר' מינ'
 אמרינן כרך וכל הסמוך לו וכו' חס"כ לעבין כתי' עיר חומה
 שאין בידן ככרך אלא חן החומה ולפיכך וכן סברא אין לש
 דין מוקפת חומה לעבין כתי' עיר חומה טפי שחרב אי' ימה
 חומתה כדאיתא במרחא ולעבין מ"ח מספחא ליה לחוקיא
 משום דלא ידע לתאן דסליג בין כרכים לפרוים אי' טעמח
 משום דהמי מינו והני' לא תיבנו וכו' סברא היא מנבא
 וקריא כיר' אלמא כל איכא דאמרת טעמח משום דהנבא אף
 במכריא קורין בס"ו ר"י פסי' ליה דקורין בול' כט"ו ביר'
 והני' אסיקנא כדמרא רילן במסלת ערבין ו"ל דאע"ג דמסחי'
 רבין איתקתיא חז"ת' לא השו' מוחיהן לנמרי ככל אלא
 דרך כלל ועל פירוש חנוך' כפירוש שסתי' יינכ אין כל דיני'
 שוין לין כסך ודאי דכרת ביכ"ן כדוכתיה וסכא כמי' כל איכא
 דמנו' ויש כה דד הקף חומה מיכ"ן עשאוה כמוקפ' גמורס
 בעת כרך והסמוך לו רבין דסמוך לכרך מוקפ' ונבא כתוכו
 בעת גרה וכהו' הדרי קיימי ונשתתפי' דיכא הוא דליקרו
 שדי הדרי וכן בסברא כיון שמוקפת חומה חס"כ חז' נדרים
 ונבא חלויכוס דין הוא שלא תהא כעיר לעבין מ"ח אע"פ
 שיש לה דין כתי' עיר חומה ולא חסרי' בה קרא וסייעו דאמרינן
 בירוש' מוקפין קרא כמכריא כ"ר וכו' חס"ט על דהא דתיני'
 רסכ' ואיש כי ימכור בית משב וכו' פרט לסברא שמה
 מוחתה פי' לא דמספחא ליה אם איתא להא דרסכ' לעבין
 כתי' עיר חומה דא"כ תפלו' אבמרא רילן דאמר דהא פשיט'
 ליה אלא דמספחא ליה אם הקלו לעבין מ"ח כיון דמנבא או'
 לא כיון דהפליג ר' יוחנן קרי' לה ככמיסס דכפרי' בס"ו אמר
 דהא הוא עיקר סכרי' קדחתא ולא להא דתי' רסכ' קל הקלו
 בקריאתה כלומר דאע"ג דלעבין בית כתי' עיר חומה אין
 לה דין מוקפת חומה לעבין מ"ח הקלו כיון דמנבא ומייתי'
 טעמח שלא השו' חסמי' הדותיהן כוה דתיבין תתן כל שהוא
 לפנים מן החומה היא הוא כתי' עיר חומה חז' חן הסדרת
 ותבין הסמוך לכרך והכרחה שח' הדי הוא כיוכא כן פי' כלו'
 וכשא' שחלקו ביה כך הקלו לעבין סברא והלכתא ודאי כר'
 דהני' אסיקנא בנת' דערבין מ"ח מדברי' כלם כלומר טעמח
 מ"ח כרן כתי' עיר חומה הוא שאלו איתן מפני' כל מוספין
 לדינים פירושלמי ונח' ואי' משום כפוד אי' בריר' תהא פתן זה
 אלל זה ער שאקפיד ככרז ג"כ כמו שכתבנו והאמת מורה
 דרבו'

אלא שהכפרים מקריבין ליה פרי"ט וז' שכבסין לרין
 טעמיסס בשבת כ"ר ויטכין כעיירות יוס כ'ווס
 ח' כדאיתא בכתובות וכיון שכלו לרין קרי' חגלה וסקשו בתו'
 דקא' תנן אי' וו היא עיר גדולה כל שיש בה' כסלמי' פחות חבין
 שרי' וס כפר ונעמח אי' וו היא עיר גדולה לכל הדיני' שאמרנו
 וכי' תלמא פסקיתא הוא דכל שיש בה' יכ"ט יש סס כ"ר שאין
 בה' כט' אין סס כ"ר וי"ל דמתני' לא לעבין כסיסת' בפריס
 קאמר אי' וו היא עיר גדולה דהא לישנא מוכח עליו שדיבין
 תלוי בעיר שיש כ"ר לכמיסה וכדקמי' איפתי' חקוס שכבסין
 וכן

וכו' ואורך דקתני אי זהו עיר גדולה דין אחר הוא לענין
 עיירות גופיהו שאע"כ שאין נכנסים במקום אחר ולא חכפיקי'
 מים והיון לאחיהם הקלו להם ג"כ שהיו מקדימין ל"ה לומר
 ח"מ בעיר שהיו מקובצים כזמן ש"כ יושבין שהרי בית דין
 יושבין בעיירות כב' וכה' כדבעי למו' קמן וכן נראה דעת
 רש"י ז"ל שם וכתוב פ' אלא שהכפרים מקדים ל"ה שנכנסין
 לעיירות כב' וכה' לקרא בתורה ובעי' שנכנסין לכך קורין את
 התגלה ולתרויהו פ' טעמא דכפרים היינו לפי שמכפיקי הים
 ומזון לאחיהם הוא כראיתא בגמ' אלא ודאי מההוא טעמא
 כל היכא דקרו מקמי ה' בהכי טבי כרי שהיו פנויים כיום י"ד
 אבל חכמים קבעו להם זמן קבוע כ"ה לני שהוא יום
 הכטלה להם שנכנסין שם לרין או לקרא בתורה
 וזה ברור וכירושלמי השנוע כפי' התוספות דגרסי' התם בעין
 קמיר' מונא ולא עורא התקין שהיו קורין בתורה כב' וכה'
 בשבת ובשבת ובחנחה ומר' והאמר מתקנים על מה שעתיד
 עורא לתקן א"ל מי ססדר את המשנה סמכה על המקרא
 משפח ומשפחה מר' ומר' ועיר ועיר ע"כ וה"פ דהכווה מתמי
 מעיקרא האין שינו שהכפרים מקדימין ל"ה כשנכנסו לקרא
 בתורה שהרי בזמן מר' ואסתר ואכ"ה ערין לאתקנה תקנה
 קריאה בתורה שתיקו שהיו קורין בתורה כב' וכה' כי עורא
 עמד אח"ך ותיקן כן כלומר דר' אע"כ דכביאם כראיתא ב"כ הא
 אתפרש התם כב' וכה' ונשבת ובחנחה כראיתא ב"כ הא אתפרש התם
 דכביאם הראשונים לא תקון אלא תלתא פסוקי בחד גכרא
 או תלתא גברי חד חד פסוקא וקריאה זו לא היתה חשובה
 פעיניהם כ"כ עד שיכנסו שם מן הכפרים אבל אחר תקנת
 עורא שיקראו תלתא גברי עשרה פסוקי היתה קריאה
 חשובה ליכנס שם מן הכפרים וא"כ איך אנשי כ"כ"ב מתקני'
 וקובעים ל"ה על מה שעתיד עורא לתקן ופריק מי ססדר
 את המשנה סמכה על המקרא ולא למימרא דתקנת כפרים
 אינה תאכ"ה לא מחכמי המש"כ שלאחר עורא וקראי אסמכת'
 בעלמא דכפר"ת י"ל רהא לתא כדאמרי' כרישא דשמיפתין
 דכלהו אכ"ה תקון אלא ה"ק שאכ"ה לא קבעו אלא שנתנו
 להם רשות להקדים לקרות יום או יומים מוזנייהם דומיא
 דזמנא כרי שהיו פנויים כיום י"ד וחכמי המשנה אח"כ קבעו
 להם ל"ה לפי שהוא יום נכון ומזוהן להם וכן מה ששינו בעיר
 שאין בה עש' בט' מקדימין ל"ה ג"כ אכ"ה תקנו להם
 הקדמה לפי שהיה להם טורח לתקאספ כיום י"ד אלא שיקראו
 ביום או יומים קודם לכן או יהיה להם הזמנה 'ותר' וחכמים
 קבעו להם ל"ה שבו מן הסתם מתאספין לרין או לקר' בתורה
 ומר' ועי' כלומר שדורשין אותו לחלק בין עיר שיש בה
 י' בט' לעיר שאין בה י' בט' וכן משפחה כפרים שנכנסים
 לעיירות לשאינן נכנסין וכדדוה דרשין בגמ' דין וכדבעי'
 למי' קמן וק"ל לרבנן ז"ל הינו עבדין הכי שהיו אלו קורין
 ב"א בי"ב ב"ג ואלו בי"ד ובט' קרי כאן לא תתגדרו לא
 תעשו אבודות אבודות וכדאי כפ"ק דיבמות איתא להאי
 פירכא ואס"ק רבא דבי אמרי' אבודות ה"מ כ"ד א' בעיר א'
 כלב הווי כב"ש ופלג הווי כב"ה אבל ב"ד אפילו בעיר א'
 לא וכ"ש ב' כ"ד כב' עיירות ולרירה שפיר מתרצא מתנתין
 בלה דאפי' כפרים הקורין בעיירות בזמן חלוק לצמחן והעירו
 עצמן בזמן א' ב' כ"ד בעיר א' הוא אבל לאבי דקאמר
 התם דדוקא ב' כ"ד בעיר א' הוא אבודות בעלמא כרכים
 ועיירות ביחא דהו לכו' ב' כ"ד כב' עיירות אלא כפר' ועיירו'
 ק' מתוך קושוא זו פירש הרב"ב ז"ל שהכפרים שמקדימין
 ל"ה אינם קורין בעיר אלא במקומן ולפי שכיום א' אינם
 יכולים להתקבץ עד שיכא י"ה ושבוו מקבוצים מן העיר

קבעו להם ל"ה וכתו' תירונו דוראי הכפרים בעיירות הם קורין
 כפטטא דפתלא וכדמשמע מפר"ש ז"ל אבל בענין חגלה
 ליכא אבודות אבודות אלא כשהאבו' חולקים אלו עם אלו
 וכסכודים שהכל היה להם לעשות שטה א' ואלו חודיש' על
 דכריהם וכצ"ע תורה כב' תורות אבל הכא כך היתה
 התקנה מתחלה שהיו חולקים בזמניהם וכלם מודים זה לזה
 שצושה כראוי לו וכהא' ליכא אבודות כלל וכן נראה כירושלמי
 דפסחים דגרסינן התם גבי מקום שנהנו לעשות תלכזה
 בערבי פסחים דאקשינן קרי כן וכו' ופריק כצ"ע שאלו עושים
 ככ"ט ואלו כב"ה והרי חגלה דאלו קורין בי"ד ואלו כט"ו א"ל
 מי סדר את המשנה סמכה על המקרא משפחה ומשפחה כלו'
 לא תעלה על דעתך שותנים אלו חכמי המשנה קבעו אבל
 בעיקר התקנה בלם קורין כיום א' או בי"ד או בט"ו דהשתא
 ודאי כו' פלג' להו שהא' זמנו של זה לאו זהו זמנו של זה הוי
 אבודות אבל אינו כן בי' אכ"ה תקנו כן שהיו חלוקי' בקריאתן
 וכדכפיק' לן מקרא משפחה ומשפחה וכו' ומהתם הפיק ליה
 התא ססדר את המשנה וחלק דיניהם וכיון שכך היתה
 התקנה הדיאשונה אין כאן משום אבודות זו שיטת ירושלמי
 מוכרעת כפ' התוספות אבל אינה טעה דמר'א שלנו כפ"ק
 דיבמות דפרפרי' מתמני' כרכים ועיירות לא פרכי לן
 כאי טעמא אלא משום דהו' כ"ד כב' עיירות אלא א"כ
 תאמר דהתם לרבותא נקטיה קושא דפתלא דאפי' לרבי
 ריש לקיש שהיה סבור שיש בחגלה משום אבוד' כיון שהם כב'
 עיירו' ליכא אבודות מי' כלאו הכי פמי אפי' בעיר א' ליכא חגלה'
 משום אבוד' כטעם היור' אבל זה אינו נכון כצ"ע דהא שקל'
 וטרי' כה ה"ק טובא כהאי ענינא ולא ארכרו האי טעמא
 כלל ולפום סתמא דמר'א דין י"ל דלעולם ליכא משו' אבודות
 אלא בחגלה שהמותר לזה אסור לזה כדדאסור דצרת הבת
 דעייתי' התם וכגון כרכים ועיירות שזמנו של זה וכו' אלא
 כפרים בהדי עיירות הוי אלו רנו כפרים לקרות בוד הרשות
 בידם שלא מייבום להקדים אלא שהקלו להם להקדים אם
 יצו וכראיתא בגמרא וכיון שכן דינו ידוע לכל אין כאן
 אבודות וזה שלא הקשו שם ביבמות אלא מיר' וט"ו כלכד
 ופריקו ליה משום דהו' כ"ד כב' עיירו' וכן לאבי כן לרבא
 ליכא אבודות אבל כפרים ועיירות לא חוקשה להם מעולם
 וזה טעם נכון וכדור ומפי הרשב"א כר"ו למדתיו ויש לו טעם
 ממה שאמרנו שם כשמעתיא א"ל ר"ל לר' יתנן חגלה נקראת
 וכו' קרי כאן וכו' א"ל לר' ע"כ לא שנית מקום שנהנו וכו'
 כלומר ואמאי לאין לך הכא א"ל אשיבא אכא אסורא וכו'
 כלומר דאזא לן ל' אלא כרכים ועיירות דאיכא כנייהו
 איסורא דזמנו של זה לא זהו זמנו של זה ואת אמרת לי דמקום
 שנהנו דלית ביה שום תקנת חכמים מעיקר' לא פארתו לקיים
 חנהב כל מקום כפי מה שנהנו אבל לא לחייב לשום מקום
 לקבוע אסור או התר בזה וכירושלמי ג"כ לא הקשו אלא מיר'
 וט"ו כפ"ל אלא כבני כפרים בהדי עיירות ליכא פירכא והיינו
 כדאמרי'

ורענין

כפרים כשהם מקדימין ל"ה איכא מרכוואת
 ז"ל תאן דסבר שכן כפר הוא שקורא
 להם ולא כן עיר או כן כרך שהרי כן עיר או כן כרך לא הניע
 זמנו וכל שאינו מחוייב ברבר אינו מוציא אחרים י"ח וכ"ת
 א"כ יקראו במקומן הא ליתא שאינם מתקבצים כי לא בעיר
 שנכנסין לקרא בתורה וזהו דעת הרשב"א כר"ו והביא ר' חיה
 מדראמרינן כירושלמי כן כרך אינו קורא לכן עיר וכן עיר
 אינו קורא לכן כרך ומור"ז כר"ן בשם רבותיו ז"ל דכפרים
 המקדימין ל"ה כך היתה עיקר התקנה שהיא כן עיר קורא
 להם כחד עם חשיב' וכיון שעדיין הוא מחוייב לא חשיב' לממר'
 נמי

במי שאינו מחוייב בקרבן לא הרי הוא באותה שאלתו כל הכרכו
כלן אעפ"י שצ"ל מוציא כיון דבר חיובא הוא ואף אלו הרי
כפרים ראויים לקרא ב"ר פס העיירות שפתי קורים בכפרים
כשאין יבטלנן כן עיר וכן כרך חלקים לגמרי בדריסה וזמנו
של זה לא זהו זמנו של זה כלל ולפי' אין א"מחה מוציא לחכרו
מי' הוא דהכא משמע כירושלמי שאין כן עיר קורא לכן כפר
לכרו כלומר עיר שיהא עשירה

בנה לן

פי' ה"ל דקרינן בכל הני זמני דאקרינן
במתניתין ומתתיה ה"ל כדכרעין לקימרי
קמון והלא יהוא מתניתין היא ודילמ' תמי דכעי מעיקרא ה"ל
לא ידע להיהו מתני' שמועא ליה כמו לכ"ע ופירשו הם ו"ל
הא המתתיה הונו מדכעי ליה הכל ולא כעי לא אסועא
דמתניתין כבי הכפרים הקרימין ליה והיינו קומתה מל"ה
בעי לה לקמן תכלל רפשי' לך דטעמא דכפרים הקרימין ליה
היינו מוציא דלקמן וא"כ תמי קא בעי לך הפא ול"כ
והנכון דבי קא בעי מכל' הוה ס"ד דקא בעי מ"ל מקר' ממש
ולחכי משמע דמתתיה דהא לא ה"ל למכעי כלל דכעי' דליכא
בקרא כהדיא אלא י"ד וט"ו והא לא אפשר דלהוי אלא תקפת
חכמים ואבב אורחין תייתי מתניתין דכעי למי' קמון והרי
היא כאלו אחר היכי בעית' קרא דהא ודאי פשיטא דתקפת
חכמים הוא וכדכעין למימקמון ואפי' לא תקא ארעיתין ט"ב
תקנה זו דמפ' במתניתין ת"ח לית לך לאסוקי ארעיתך מקרא
המש כהדיא והיינו דההדר ליה דאיהו לא בעי קרא מכל' **ה**
אלא היכא ודאי לא אפשר דתהוי תקפת חכמים ההשנה לגמרי
שהרי אין כ"ד בעול לבטל דכ"ד כ"כ

והא

דמקשינן דהא אין כ"ד יכול לבטל וכו' כיון הוא דמני
להקשות דאפי' כ"ד גדול מן הראשון לא מני לבטולי
תקנה כיון שפסג מתחילה בכל ישראל וכדאמרינן בעינן בני
י"ח דבר שזרוב כ"ס וכו' שפ"י יבא אליהו דכיון דהא
סביא ליה תו לא אכפת ליה ותו לא בעי למקט חילתא בכדי
דהא פשי' שאר אכ"ה לא קם כ"ד כמותא

אלא

פשי' דכלהו אכ"ה תקון כלומר שיהא רשאי
להקדים יום או יומים אלא שחכמים קבעו זמן
ליה היכא קמיא אחר רב שאין כ"ד וכו' ומגיס שובל כלומר כל
החדש וטעי לובא למי' וכן אמרינן כירושלמי כל החדש כשר
למ"ח דכתיב וחדש אשר לחשבן לכו' והשתא בני לני' למי'
תפסת מרובה לא תפסת כיון דאלי' קרא דכתיב החדש ומי'
פט"ו ואורך לני' למי' דהא כתיב ולא יעבור ופירוש זמניה דומיא
דזמנס ופרקי' י"ב ו"ג ופירוק י"ג זמן קהלה לכל' היא ולא
צריך לרבווי וזמנס רש"י ו"ל ופי' דיום י"ג יום מלחמה היה
שנקלהו בו לעמוד על נפשם כמו שכתוב כפי' וכו' היה עיקר
הנס ואין צריך לרבותו דממילא מתרבי וכו' אנטרין ריבוי לא
וי"כ והא דלא נקט זמן מלחמה י"ל דלשנא דקרא נקט והקשו
עליו כתו' היכי קאמר משום דה"ל יום מלחמה לא צריך לרבווי
וממילא אתי שהרי לפי פסג הכתוב אין' עיקר הדבר תלוי
במלחמה אלא ביומי דהונו לכו' ניחא כדכתיב בהאי קרא
בימים אשר נחו בהם היהודים וכו' וכתבי נקלהו ועמוד על
נפשם כ"כ בו וכו' כי יום י"ד וט"ו שהיו ימי שמחה
צריכים לרבווי אלא ה"ב יום י"ג זמן קהלה היא ופי' ר"ת ז'ל
דזמן קהלה היינו שכיום י"ב נקהלו עם מר' ואם' להתענות
לפי שהם עומדים במלחמה וכן כתב רב אחא ז"ל שכיום י"ג
התענו בזמן שהיו כוללם במשע שעשה תענית בעלמם
יהושע בעמלק כדדרשין בהם' תענית וחסה ואהרן וסור עלו
ראש הבכיה מכאן לתענית מצדן ג' אלו דכרי דרב אחא ז"ל
ומכאן יש סודק למח שההו העולם להתענות י"ג שלא מצינו
לו זכר אחר בתלמוד בשום מקום ואע"ג דכתעניות אמרי
ד"ג יום לקדור הוה הא ק"ל רבטלה חבלת תענית וכו' ת

ותפוק ליה דה"ל יום שלפני פורים וקי"ל ריחם התשובה כמנ"ל
תענית לפניהם אסור וקול כמו דחוכה ופורים לא בעלי ככר
תרגמה בעל החומר ז"ל דמי אמרי' דמנוה ופורים לא בטלי
היינו לבעין איכה גופיהו אבל לפניהם ולאחריהם אין כאן
כלום מ"מ לא מצינו תענית זה בכלל הנמוות שהם נזרת
הקמים אלא כעין תענית יחיד הוא ואע"פ שחייב אדם
להתענות כוונתו אל תשובה נזרת אחר צריך קבלה מדעי'
ולפי שאין לו עיקר גמור נהנו ששחל פורים באחד בשבת
להתענות כיום ה"ה שלפניו ואע"פ שהוא יום י"א ולא היה
יום קהלה ולית בהא כמי השום אקדומי פורענותא לא מקדתי'
וכירושלמי משמע בשבת דאי' ז"ל דנרסין התם ימי' כנגד
זמנס י"א ו"כ כנגד י"ד וט"ו או י"ב כנגד י"ד וט"ו א"ר
חלכו יום י"ג זמן מלחמה לכל' היא אף הוא מוכיח על' עצמו
שאין בו ניחא אפדוק מעתה לא יקראו בו ופירוש לפניו ולאחרי
קורין בו אין קורין ע"כ וכוה יש לזכות גרסתו הספרים וה"ק
יום י"ג זמן מלחמה הוא ואין לרבותו קומניה דומיא דזמנס
דכעין דומיא דזמנס שהיו ימי ניחא מ"מ מאליו הוא מתרבי
דלא בני שיהו קורין לפניו ולאחריו ולא יקראו בו והיינו דאמרי
גבמתי' דילן יום י"ג זמן קהלה לכל' היא ולא צריך לרבווי דכיון
דקומניה דומיא דזמנס מתרבי' י"א וי"ב האי מתרבי
ממילא

ור"י

בר נחמני אמר בימימי כיהי' לרבות י"א וי"כ פי'
דקום כמיים משמע כמיים הסמוכים להם וימי
מנוחה כמותם וברמב"ם ואילו הילכך לא בני אלא י"א וי"כ
ואתי י"ג ממילא

אמר

רב אחא בר יעקב זו דברי ר"ע סתימתאה פרא'
ז'ל שנסתמו כל התעניות לדעתו והיו קושיא
בדאמרינן סתם משנה ר"מ סתם פרייתא ר' יהודה וכו' וכולהו
אליבא דר"ע מי' הכל לובא לפירוש הכי מדאמרינן פי' בני
העיר זו דברי ר' מנחם בר' יוסי סתימאה וסתם לובא למי'
שנסתמו כל התעניות לדעתו ולכן יש לפרש כל היכא דאתמר
זו דברי ר"ע סתימאה ר"ע שנסתמה משנה זו לדעתו

מתיבי

א"ר יהודה ר' יוחנן שפסגים וכו' אפי' בזמן
הוה כמי פ"י ר' יהודה אפי' בזמן הוה אמרה
אי בעי' אוקא כרפסג' ז'ל דר"ע אחר חרבן הוה כלו' היה
עיקר ענינו דאע"ג דתנייה דכלבא שבעו היה שהיה קודם
חרבן כדאיתא בכתובות מ"מ עיקר שיבתו של ר"ע לאחר
חרבן הוה שהרי רבו רובח נחשך ע"ד לאחר חרבן וכיון דכן
ר"ע לדידיה הוה דאמר ולא למח' שצבר קודם חרבן ותו
דהא סתם מתני' ר"ע היא ומתני' ודאי אפי' בזמן הוה הוא
בדריין רב אשי לקמן דממשליב תנא בין למקום שנסתמן בכ'
ובחמישי למקום שאין נכנסין ולא חסליב בין כומן
שישראל שרוים על' ארחתן מיהת קרי' תיובתא דרב אחא בר
יעקב תיובתא והא דמסקין לה בתיובתא ולא אמרי' דרו' דעית
ג' הוא ופליגי אדר"ע ואדרבך משום דהא לא ניחא דפליגי
אכלהו דהא איירי במתני' ולא פליגי ולא ניחא כמי' למי'
דברייתא ד' בר יהודה ומתני' ד' ותי תנאז אליבא דר"ע דהא
ניחא לן לאוקומיה חתי' בר"ע ואיידך כרבנן ותהוי תיובתא
דרב אחא מלאוקומיה ר"ע בתרי תנאי

א"ר

אמר רבא ארו' זו דברי ר"ע סתימאה אבל חכמים
אומרים בזמן הוה ארו'ל ומסתכלין אותה אין קורין
אותה אלא בזמנה זו גרסא ז'ל ופי' הוא ז'ל בזמן הוה שוב
המון עם הם עמי הארץ מסתכלין ביום שקורין המגלה ומזיין
היום ההוא ער הפסח ל' יום ואי עבדי כ"א כ"ב כ"ג א"תו
למטעי ועבדי פסח קודם זמנו ואכלי חמץ בפסח ול"כ דהא
בפ"ק דפסחים אסקינן דלא חשי להאי טעמא דאמרינן התם
הם העידו שהעבדין את השנה כל אדר שהיו אומרים ער
הפסחים

הפדוים ועטם האומר ער הפדוים וטעמא כדכתב רש"י ז"ל כדאיתא תתם ואפי' הלא חשו לטפס תהוה ומצברין את השנה כל אדר וכדמתן לקמן במכתתין קראו את המגלה באדר הראסון ונתעברה השנה וכו' אפי' מעברין אחר פדוים ואחרים פי' לפי' נדבא זו צביניהם של עניים הלויית למ"מ כדי לחלק להם מצות וצדק שידעו יום ידוע ומסויים לכל מקום שילכו אם ולא יבואו בפני נפש זאפי' דגרסי הוילי ומסתבין בה כל' שכוחן היה שמתכנין יש' כדתיקא אם אנו קורין בכל הזמנים הללו אושא חילתא טובא ודילמא גזרין שמדא עליה לכטולה וכיון דכן דאין הקדמתו וכו' חילתא אלא קולא לכפדים אם יצאו להקדים והוטב שלא יקדמו וכטל מהס תקנה משתכחא כל המצוה לדי כטולא הא אלו היה ענין הכפדים בחיוב שלא היה זמנס י"ד לא הוה איפשר לן לכטולו הכל וזה הדבר ברורה:

רב אשי

ק"ל דר' ארז' וזוקי' לס ברז' כר' יהודה ומי אחר רב יהודה וכו' ופרכי' וטעם דק"ל לרז' ארז' חוקי' לס למתני' כרז' פי' הא ודאי טפי' אי' למי' דמתני' ומתביתא תרי תנאי אליבא דרז' א"כ דתרווייהו דרז' ומרז' כרז' והיינו מתני' ואיך מתניתא כרבנן ופרקי' דכיון דאשתבת חאין דתני' כמתני' בהדיא רז' כר' יהודה הא ניחא ליה טפי' לומר דהקיא בר' ליתא דייקא ואיך דגדים לק ברז' טיביתא הלאוקמה כתרי תנאי אליבא דרז' או מרז' כרבנן ומרז' כרז' ואי' י"ג ופרקי' בשוואן פי' ודאי כל הכי ואי' ואי' דמתני' כסוגיא לא פרכי' מחט נינהו אלא לכדורוי דרך קושא ותידון והיינו דאמרי' ואי' י"ג שוקראו עיירות בי"ד או בט"ו דתרווייהו ליכא למי' כדעיל' כוכבים י"ג ואפי' דיהבי השיבותא לעיירות טפי' להקדים כוכבים לעיירות ולקבוע להם ימים שלא היו להנחות ד' אה"י והא ודאי לאו פרכא היא דליכא למסקנא כי הא אלא ברורה וכדאמרי' כג"ל:

אשכחן

עשייה וזכרה חכ"ל פי' עשייה היינו עשייה וכבר רבי' בירוש' נזכרים ונעשים נזכרים לקריאה נעשים לסעודה איתקש וזכרה לעשייה פי' לענין קביעות העינים אבל לא לכל ענין שהרי חייב אדם לומר ת"מ בלילה וסעודה אינה אלא כיום דומי השתה ושמתה כתיב ימים ולא לילות וכדאמרי' סעודת פורים שאכלה בלילה לא יצא זח אלא ודאי כדאמרי' דשאני קריאה בלילה דרכו קרא מדכתוב לילה ולא דומיה לי ולעולם בכלל ימים אלו ליכא לילות:

ותנא דיון ח"ט יליף פדוים פדוים גרסינן ביר' חבלת' אסת' ניתנה לירוש' ומסתברא לן דלאו למקרא דגמר פדוים פדוים כג"ש דהא ל' למימר דעבדי ב"ש מרוראיתא למגלה אלא לומר שניתנה לירוש' ללמוד מלישנא שהשמות לשון פדוים פדוים דמגלה לקרוי דאורייתא והוכחת לשון בעלתא הוא:

אלא

לתיבא דיון שטון דעבדא כחאן פי' כיון דהינהו מוקפת חומה מוזבן כי קרא בחמישר לא עבדא לא בעיירות ולא בכרכים ומרז'א אשכח חידושא אחרניא בשוואן אליבא דתנא דיון נמי אלא טעום דאין הקפה מוזבן שמועי' דלאו הכי ניחא ליה למאי דקריא בס' ואפי' לריתא אפי' דח"ל היא וזה ראהי למה שפירשנו כהשתנות דאפי' תנא דיון ח"ל בארץ לכתוב כרכי' דאי לא חמי' ק"ל דהא חו' דשוואן דכותא אית ליה על שאר כרכים שאל"כ אפי' תנא שוואן מוקפת חומה הובן ותיקשי ליה כיון דח"ל ה"כ היאך קרי' בט"ו ואלו כסוגי' משמע דלא ק"ל הא כלל דכהא ליכא רבותא בשוואן שאף כח"ל קורין בכרכים ולא משכח טוס רבותא כהא ולכאי בעי גרין הקפה דעברה כחאן ופרקי' הוילי ונעשה בה נס פי' יהבו ליה השיבותא למקרי' כט' וכרכים במזוים ואמרי' כשחלח לתיבא דיון היינו דתני' מדינה ומדינה ועיר לחלק

הן מדינה ומדינה ועיר ועיר פדוים' ואיזל וכ"ת ולדינה תש' ומש' למה לי וכ"ת לרבא משפחות כהונה ולויה וכדלקמן הא ליתא דלישנא דלקמן אמרי' והשתא דאחרת מדינה ומדינה לירוש' משמע כדאמ' לחלק ניחא לן חס' ומש' לחלק דאי לא מאי והשתא דקטטין וזל דהשתא דדרשון לים לחלק בין כרכי' טכנסין ככתי' וכה' לשאינן ככנסין וכדמשמע מן הירושלמי שכתבו לעיל ועו' אמר לשם ר' סימון כהנס ר"ש אומר תש' ומש' אלו הכפרים עיר ועיר אלו העיירות מדינה ומדינה אלו הכרכים:

אלא

קרא לכדלכל אחיא פי' דלא כתיב כפילא דלישנ' לחלק אלא כל א' מנייהו חיתר לירוש' ומדינה חיתר לכדלכל דאמר כרף וכל הסמוך לו וכל הנראה עמו וכו' דכיון דמגבו בתוך העיר כשעת צרה ומשתתפי לכל חילי כדיריהו חשיבו לענין ת"מ וכ"ת ייתורא דעיר ועיר למה לי ז"ל דלשאי' נמי אחיא שכל הסמוך לעיר וכל הנר' עמו וכו' ואנטרך לרכוי' בעיר וכדך דכיון שאין הדיון כן לבתי ערי חומה אלא בחד היכיכיה ק"ל אין לך כו' אלא חרוש ככ"ל ויתור' דהס"פ לקמן בעי' לה ודריש ליה:

וער

כחם כחמתן לטכריא והיינו מיל דהא קמ"ל דשעורא דמיל כחמתן לטכריא ולדין פירש' ז"ל במס' ערובין דמיל מהלך חלפים אחיה ודעת רבותי כל סמוך הוא דמשערינן במיל דכיון שאינו נראה עמו לא חשיב סמוך ביותר ממיל אבל כדראה כל שהוא נראה עמו ומשתתף עמו צביניהם ולית ליה שיעורא וקול' כתיבא דיון דכתי' מוקפת חומה מוזבן:

דא

דאמרי' ת"ט מנפך צ"ל לפי סדר האותיות הל"ל כמנפך אלא טעום דמשמע צ"ל וכאלו בעי' לומר מן צופיד וכך הוא בירוש' והא צ"ל לחרי שיהיו באלו קודם לכן דהי' היו שם הארון הלוחות וכו' אפי' קבא דשכחו' ומורו ויסרו' וכירוש' אמרי' דצופי' היינו ר"א ור' יהושע ומסברא והא כתיב אלה המצות שאין נכוא רשאי לחדש דבר מצותה הקשו בתו' דהא אי' מ"ד בסנהדרין פרק כ"ג דעורא טינה את הכתב דמאי אשורית שעלה עההם מאשור ותידנו דהתם קרא אשכחו ודרוש דכתיב וכתיב לו את השנה הסורה הולת כתב העשוי להשתנות כדאי' התם . ואחרים תירצו דהא לא חשיב דמש' משום חלוק הכתב בכתיב אחר ואין חירוש אלא במניח הכתוב כמו שהוא לא שמויהו עליו אותיות כי הא דקס"ד קס"ה קכ"א חזי ודאי תתיבא הלתא טובא דהא רב חסדא קאתר דת"ס וסמ"ך שבלוחות כנס היו עומדין משמע רכ"ע היא ואלו התם בסנהדרין אמרין דאי' מ"ד שתי' ניתנה לישראל בכתיב עברי' ולשון הקדש וזמר ונתן להם בימי עזרא שכתב אשורית ואמרי' האי אשורית שעלה עמהם האשור שכתב הקדש הוא כתב בני אשור ויה תי' גדול' שיהיה הכתיב הזה המאושר שיש בכל קוף וקוף חמנו הלי' תלים של קלכות יסוד' התורה כתב של בני אשור ויהיו הלוחות מחבב עברי' ועיר ככתב עברי' מה נס היה כמ"ס וסמ"ך אבל ודאי אין בפק שיה הכתיב הנק' אשורית הוא כתב הקדש שבלוחות וע"ס כך נקרא קדש וכן לשון הקדש והעולם לא נראה הכתיב הקדש אלא בלוחות אבל לשון הקדש כבר נודע לאבות ובני ישראל קודם מתן תורה וכן השם חכר עס כתיבוי' וקדשו' ואפי' כתיב מתוך תומת וקדושת הכתב הקדש כתי' קיימי' לא היו כותבין אותו אפי' בספרים שכותב השולח או כל א' וא' לעצמו אלא היו כותבין אותו בכתב עברי' שהוא כשכבו הארון שכתבו לאותו' מנפך וכשגלו לאשור וירעו בני אשור כתב וק' נטלוהו להם או שהיה אצלם קודם לכן סגורע להם מספר הקדש מלכר כתב שלהם או שהיה להם וחמרו אותו ובני ישראל הורגלו בו עמהם משם ואילך וזה הוא שעלה מאשור ובימי עזרא נית' להם לכתוב ס"ה

איפטר למחר וכשם שמבטלין מפני תפלה וק"ש לבל אדם
והפני ק"ש אפי' למי שתורתו אומנותו דמאס פדמוני כיסא
עשאהו כפ"ש דאורייתא ויזו מבטלין עבודתן לגמרי אפי'
כשאין שהיה ביום לחזור לעבודתן וחכמי' יכולים לעמוד דבר
מן התורה בטב ולא תעשה ואינו מחזור אלף כדאמרן :

והיכי עבד הכיני' אל רובל אפור לארס וכו' ואע"ג
דיהושע לא ייבך ליה שלמא דרביע מיניה עביד

דסגד ליה כדכתי' ויפול יהושע וכו' ולא חשך דילמא עד הוא
וסגדי ליה וכתבו בתו' שאין דכרסו אלו אמורים אלף דוקא
בשרה וכלילה כמינשה דיהושע דהוה בשרה וכלילה אבל
בעיר אפי' כלילה לא חיישי'ומי שאמר כלילה כתבו בט לאשתי
כותבין ומתיבין ואע"פ שלא ראו' לו בכוחה דכבואה כדאמר'
כמי שהיה מושגך בכבוד ומי' שעמד בראש ההר וברכ' ביר'ן
תמן מעידין לאור הכר או לאור הלכנה א"ר נתן והוא שראו
בכוחה של ארס ר' אחא בשם ר' חנינא הדא דתי' בשרה אבל
בעיר אפי' לא ראו בכוח של ארס פי' כיון דאיכא אור הכר או
אור הלכנה וכיון הוא וכו' ועובדא דיהושע מ"ל דכלילה הוה
דשא לא כתי' הכי בקרא ונ"ל דרפי' תימא דיומא כיון דאודיעיה
דלאו בר אינש הוא דתי' כי אמי טר נבא א' והוה בשדות
ה"ל למיחש שמא לא הוה ומפרקי' דכיון דמרבך שם שמיס לאו
עד הוא מאי עתה כתי' א"ל אמש בטלתם וכו' ימ שלא בטלו
כל התמיד לגמרי שהיו כהנים לא היו כלתמים כדו שיהיו
טרודין אלף שבתלו חמנו אכשי מעמד של ישראל שהיו כלתמי'
ומעמד אינו מעכב הקרבן ול"כ דא"כ לא מוכח מהא דיהושע
אלף דתי' עדיף מעמד ואילו אכן בעי' דעדיף מעבודה
ממס והנכון כי לפי שלא היה הארון במקומו כדאיתא בפ'
הדר והיו הכהנים נושאים אותו תבטל בו ולא הקריבו
התמיד :

א"ר על אי זהו חסם באת א"ל עתה באתי כלל'על ביטול
תורה של עבשני מיד וילן יהושע כלילה בתוך העם
וכתי' קרא אחרינא בתוך העמא וכו' יומן תלמד' שלן
בעומקה של הלכה פי' ב' פסוקים אלו לא נכתבו על דבר
ויחיו אלף בעי לפי שא"ל המלאך על ביטול תורה של ייחא
נודרוו עסק בתורה בהלחמת העי' :

והיא תמן כשם כמועד מענות פי' שכלן כותבו' ביחד קול
א' ותקונות שהא' תקונות וכולן עומת אחריה
ונוטפות שמכות על ראשיהם כידם שלא כאשר אלף שריטה
ובירד' אבל מכה על ראשו עד שדמו שותת כדאמר' בסנהדרין
כ"ע בשמת ר' אליעזר . אמר רבא בר רב הונא אין מועד
כפני ת"מ וכו' חוכה ופורי' אלף מענות כדרכן בחול אסקי'
התם כדוכתב דה"מ בפניו אבל שלא בפניו לא ואסיקנא דיוס
שמועה כלפניו דאחי ולענין צדוק הדא' איכא פלוגתא בין
דבואתא א"ל דיש סוכרים שאין אמורים איתו' כמועד ולא בר"מ
והנכוח ופורים ודעת רש"י א"ל שאמרים אותו בוט ב' אבל לא
ב"ט דאשון וכן עיקר :

אמר רבא פשי' ליעבודה ומ"מ וכו' ת"ת ומ"מ ת"מ
עדיף מדתניא וכו' ואע"ג דההיא מתני' בכל מת
מיירי אע"פ שאינו ת"מ ואלו הכא עסקי' ת"מ א"ל דאלו
מבטלין דהתם בכל מת רשות ולא מוכח ולהכי אמרינן הכא
דמת"מ ודאי מוכח כיון דככל מת דעלמא רשות ולמאן דמפ'
דמבטלין דהתם מוכח נמי הוא א"ל דהכא נמי איירי דבעי' למי'
ק"מ ומ"מ מהו נקט השתא ת"מ ומ"מ ולא דוקא זה"ה לכל
מת דעלמא וכבר הארכתי בזה בכתובות בס"ד :

עבודה ומ"מ ת"מ עדיף מולאחותו פי' בבי כויר
כתיב קרא יתירא לאביו ולאמו לא יטמא להם
במותם ומיותר הוא לדרשה דהא כתיב ועל כל נפשית מת לא
יבא ולהכי דרש' ליה התם ואמר' הרי שהיה כויר ושמע שמת
אביו

ס"ת ושאר כתובים ובלדייקי' מדכתיב וכתב הכתובין ור' הילאי
אומר שמעולם לא נכתבו וכתב זה ניתנה תורה לישראל
בס כפרי הקדש ולמה נקרא שמו אשורית שמאשר בכתבו
ולקמן במלתין קרי אשורי ללשון הקדש כדתנן והלוצו שמעי
אשורי' יבא דהא ודאי דכ"ע ללשון הקדש אינו של בני אשור דהא
אמרינן כיוש' אשור ללשון א"ל להם כתב יש להם כלומ' כתב יש
יש להם השלמה אבל אין להם ללשון א"ל משל אחרי' א"ל ק"ל
דכתב שלמו יש להם אבל לא ללשון שלנו וע"כ שהורגלו לכתוב
בלשון הקדש בכתב אשורית זה נקרא בלשון אשורית וזה כ"ל
כיון וכבוד ולפי זה אין כמה שטייה עזרא את הכתב לכתוב
ספרי תורה בכתב הקדש שום חדוש על התורה שהרי הכתב
הזה כבר היה ידוע וניתן לנו בלוחות הברית והא דאקשינן
מדרכ' הסדר האמר ת"ס ומד' שכלוחו' כגם היו עומדין ק"ל
לר"ל א"ל רבא חמצי דמן זופים היינו סתומות מדאקשינן
מת"ס סתומה שכלוחות ואלו בפ' הכונה במס' שבת אמרינן
איכא דאמר' התם פתוח שעשאו פתוח כשר דעלוי דאמר
רב הדרא מס' וספק שכלוחות וכו' אלף סתום שעשאו פתוח
גדועי גרעיה דאמר רב הדרא מנפך ז"ל אתה אלף מנפך
היינו פתוחות והכונן דמנפך ז"ל סתם והוה מאקשא לתלמוד'
אי פתוחות או סתומות ומ"מ פריך התם פתוחות והכא
מסתומות או יתירא דהאי ז"ל מוכח ב' דלחוי פתוחות בין
דלחוי סתומות קשיא זו מהא דרבא או מההיא דהתם הילכך
התם איוקמה בפתוחות והכא סתומות ואקשינן מיכה דמאקשא
הא אפרקא שפיר דכלוהו מדאורייתא וזופים נמי ככלוהו אינו
וארכרו לן הימיניה בסו' תבנה והי מיניה בראש תיבה ור"ל ז"ל
היה אומר מתוך קושיא זו דל"כ הכא והא אמר רב הדרא אלף
כמנפך בפתוחות הוה שמיע ליה מעיקרא כדא"כ בפ' הכונה
כפי מה שכתבנו וכן פירשנו בתו' :

הא דאמרינן כיונתן בן עזריאל שביקש לבלות תרגום
של כתובים ויצאת בת קול וא"ל ריך ופי' אע"פ
שיהותן בן עזריאל פי' ולא תרגם תרגומיה אחריו שהרי
תרגום של כתובים בדיני' היום ולקמן נמי אמרי' במלתין
בהלל ובמגלה אפי' י קוין וי' מתרגמין וכמס' שבת פ' כל
כתבי אמרינן ברכן בתיאלל שהיה עומד ע"ג מעלה כהר
הבית ותרגום של איוב מוכח בחקן אלף ודאי כדאמר' ויונתן
פי' שלא הורגם לתרגם ספר דמיאל טיש לון קא' והתנבאים
שא"כ עמד ותרגם הכתובים חוץ מספר דמיאל :

אמר רב יוסף אלמלא תרגמו דהאי קרא וכו' הא
דאשכחן לרב יוסף דעסיק ומיירי בתרגום טובא
בכל דוכתא מאס דהוי סביא כהור ולא היה יכול לחזור דברים
שכתבן ע"פ וכתו' בסוף קדושין ולפי' היה קורא הפסוקים
בתרגום שבע"פ :

והשתא דאמרת מדינה ומדינה קרא יתירא הוא
פוש' ומס' לתה לי א"ר חנינא וכו' פי'
כשתייהם לפניו דלע"פ שם שהיה ביום לעבוד עבודתם
ולקרא אח"כ המגלה אפי' חסבטלין מעבודתן כרי לקרא
עבשני בכבוד משום כבוד עם הדרת מלך והכי השמע לישא
דכאין לשמוע ת"מ ונראה דברים דקרא הכי שכולים לחזור
לעבודתן הא לאו הכי לא ומה דאמרינן לקמן עבודה ומ"מ
ח"מ עדיף מדר' בר חנינא היינו דהקמתי' ת"מ כדי לקראתה
בציבור ובדאמרן ונראה דברים שכל שהתחילו בעבודתן אין
מבטלין אותן אלף בשא"ל לקיים שתייהם כלל שאם יעברו
תחלה טוב לא יהיה להם קורא המגלה דבהא איפטר שמבטלי'
אחר שהתחילו וחזורין לעבודה הא לאו הכי אין מבטלין
ובדאמרן מדמתכו של בית ר' שמבטלין ת"ת וכאין לקרא
את המגלה פי' כדי לקראתה בציבור ואין צריך לומר שמבטלין
תורתן לגמרי מפני ת"מ דמ"מ תבנה עובדת היום ות"ת

אכיו ואמו יכול יטמא אחרת לא יטמא יכול כשם שאינו מטמא
לאכיו ולאמו כך לא יטמא למ"מ והא כתיב גבי אכיו ואמו
אצ"ב רחמי רחמייהו דייק ס"א דלדידיה אינו מוטת אבל לאידך
הוטמא הילכך כתיבו תרומיהו ודיקי' מינייהו מ"מ ואמר' תו
לאחיו ל"ל הרי שהיה כ"ב וכויר ששמע שמת לו מה יכול יטמא
וכו' עד יטמא למ"מ הא ודאי לכהן שאינו כויר לא אצטרדין
דשפיר יליף כהן הנוזר תנ"ו דהשת' טומאת קדושים דלא רחו
פזירות רחו כהונה מ"מ שדוחה כויר אינו דין שדוחה כהונה
ואפי' כ"ב כתיב דליתיה להאי ק"ו דהא טומאת קדושי' לא רחיא
בהכותו מ"מ לא עריך מהא מכויר שדחה למ"מ הילכך יתורא
דאחיו ע"כ לכויר וכהן אצטרדין דהפ"ה איתנהו לתרומיהו מרחו
תקמי מ"מ ואמר' תו ולאחותו ל"ל הרי שהיה וכו' פרש"ז
אחרת לא יטמא דהא כתיב ביה על כל נפשות מת לא יבא
חששע ליה לרבנן ז"ל דטעמא דהא חתני' דכויר שדולך לשחוט
וכו' מיירי דאמר' כפ' טכול יוס דטומאת קדושים דחייסמח
אבל לא לאחר חנות ודיקי' לה מיוסף הכהן שהיה אשתו
בפרב הפסח ולא היה רוצה ליתמא ונמנו עליו אחיו וטמאיהו
והו' י"ב אהאי טמאיהו והא תניא ולאחותו מת' וכו' אלמא
הך ספ"א לא מיירי ככויר דהא כ"ב קושיא מכויר שדחה לא
יטמא לכהן ביום שדחה כהנות קדושים לכך פי' בתו'
דטעמא דככל אדם מיירי בין כב"ב וכויר בין כהאריני ראב"ל
כ"ב וכויר והולך לשחוט אית פסח ולמול בכו אינו נוטמא
לקדושים כשם להס קדושים דאי לא אין לך מ"מ גדול הזה
וכדאמרין ככויר פרק ג' מינין קא אויל בפקתא דערכות
ופסקו גרבי לנישא דאכיה ה"ל לא לטמא אל"מ מ"מ קא אחרת
השתא יש לומר באחרניי מחייב באכיה לכ"ש ואקשי' והא
מ"מ הוא והא תניא איזה מ"מ כל שאין לו קוברי' קורא לאחר'
ואחרים עונים אותו שמתרל לקבורו על קרובי' וכני משפחה
ומפרקי' בין דאזיל באורחא כתי שאין לו קדושים דתי שאין
בני השיירא מתעסקין באכיו והוא נושא ובטל דאלמא אפילו
במת שיש לו קדושים כשאין שם מי שיתעסק בקבורתו מ"מ
חייב ליתמא אפי' כהן וכויר וכו' דאי אפילו באיניש דלא
פזיר הוא חאי היא דאמר' עלה אחרת לא יטמא דהא איניש
דעלמא ליבא לא יטמא הארבה חנות עשה ליתמא לקדושים
כדנפקא לן תלה יטמא זיל דהיינו דמהררי' רבין דטומאת
קדושים עשה גרידא ועשה דמילה ופסח כי כות דעשה
ש"ס כו כדת חמיר ודמי עשה גרידא והיינו דנקט מילה ופסח
דאלו עשה דעלמא גרידא עשה דטומאת קדושים דמי ליה
כדאמר' כשלוח הקן עשה ולא תעשה עבר הכי עשה גרידא
עשה דטהרת חנוכה מטום שלום ביתי' והשתא אפי' מקשי'
מהידיה מתני' דקתני דכהן או איש דלא כויר שאם היה הולך
לשחוט את פסחו דלא יטמא לקדושים ולמה טמאיהו חבירי
ליוסף כהן דהא ודאי עשה דפסח ש"ס כו כדת דחיי טומא'
קדושים אפי' קורס חנות אחר רבא ג"מ ומ"מ אי מינייהו
עדיף בתר דבעיא דהר פטטה מ"מ עריך דאמר מר גדול
כבוד הכריות שדוחה את לא תעשה שבתורה פי' מש"כ במ"מ
שאפי' ת' דחיי עבודה לגמרי לא תעשה מיהא לא דמי דהא
לא תעשה שבתורה פרישנא בכרכות דהיינו כשכ ואל תעשה
בגון לאו דלא תוכל להתעל' גבי אברה וזקן ואינה לפי כבוד
א"כ לאו דלא תסור דרבנן ואפי' כלכוס כלאים דרבנן דאיבא
עקירת לאו בידים אבל לעקור בידים לאו של תורה לא שאם
היה כלאים של תורה פושטו ואפי' בשוק ואקשי' תהא דתניא
ולאחותו מת' ל' וכו' עד דטמא למ"מ מנוה פי' והא הכא דלתי'
מ"מ שחיתת פסח ודילת בנו דהיי מראובייתא ופרקי' שאני
התם דכתיב ואקשי' ולגומר חויה ופרקי' ואל תעשה שאני
כלו' כי חפני כבוד הת' יטב ואינו טומא את פסחו ואינו מל
את בנו אבל אינו עושה בידים עבודה בגון זה שלכוס כלאים

של תורה וק"ל לרבנן ז"ל טובא כהן וכויר דחטו למ"מ ועקר
לאו דלא יטמא מהום כבוד הכריות דת"ו כר בהא חתני'
בהדיא ז"ל דההוא לא חשיבא דחייב אלא דמעולם לא חל ולא
באמר לעולם לאו דלא יטמא למ"מ כשם שלא באמר בבסח
בטומאת קדושים דאין חשוב רחיה אלא כשיש מקום לעשה
להתקיים בלא עקירת לאו וכי איבא לאו במי דחי ואפילו דחי
ליה פסח וחילה ויציאת וכלאים וכן פרש"ז ז"ל בכרכות ועיקר
דין מ"מ וסנהדרין וככויר דתניא איזה מ"מ כל שאין לו
קוברין יש' לא קדושים ולא דחוקים כגון שמתו כדרך און
בעיר של בניי שאין לו קוברי' לזה ילך ויניחו אפי' הולך לעיר
להביא לו קדושים יטמא הוא עצמו ויקברנו ואפי' כ"ב וכויר
והולך לשחוט את פסחו או לחול את בנו אבל אם היו יש'
קדושים או דחוקים למ"מ שבהן היה מוצא קורא אותם ועונים
ובאים לקבורו אין זה מ"מ שיתמא לו כהן אלא קורא לאחרים
וקדושים אותו אבל לא יזו חסע עד שיכאוו וכן דבין שלא התיר
הכתוב טומאה זו לא מפני כבוד הכרוי' דכין שאין לו קוברין
כלל הרי כבודו עמו וכן מפורש בירוש' אי זהו מ"מ כל שהוא
זוח ואין בני אדם באים כחו אנשים מושך ידיו היינו עד כרי
נושאי המטה וחלופיהן דאד דתי' כשאין צריכין אבל צריכין
לא ברא כלומר שאם היו מוכרים מ"מ וצריכין לסקורי' וכיוצא
בו לפי כבודו ואין לו כל צורכו וזלחו וטמא לו עוד אמרו שאין
כבודו לכן לא ברא והשני כבודו לכן כלומר שאדם חשוב
ביותר כהן הגויא וכיוצא בזה אדם גדול שאין לו שיעור בקבורה
וכבודו לכל אדם שיטמאו לו הכל כיון דהוא צריך לכך קוברין
אותו ככהנים וכל אדם ולא עוד שהתירו אבל כשיא וכיוצא בו
שאפי' יש' לו קוברין וקוברין בעיר היתרו שיטמאו לו הכל שאין
כבוד אנשיא בירשים וקוברין לו לבר אלא בכל אדם וזה ששאו
מהו שיטמא כהן לנשיא קדמן ר' יהודה הגשיא הכריז ר' ינאי
ואמר אין כהונה היום וכבת' דילן בכתובות אמות היום שמת
ר' בטלה כהונה ובפסחים כגון שמת גשיא ואטמו ליה רוח
צבור וזה ראייה שאין הטעם חפני שאין הצדיקים מטמאים
דהא אליהו דקאמר ליה דחייא בעלמא אבל טעמא מהום
דעשאוהו כמ"מ וכן מפורש בירושלמי ובתלמוד אצל רבו שאינו
מטמא ליה מהום כבודו כשם לו קוברין בעין שמתמאין הכל
לגשיא ולא איפשיטא הילכך לחומרא דאסורא דאורייתא הוא
גבי כהן לאשתו קטנה שאין לה שפחה אחרת ואמרין
ביבמות פ' האשה רבה שמתמא לו אפי' אשתו ואקשינן
חתני' מהרביא קורא ואחרים עונים אותו על האיש העומד
למות שקורא ואין לו קדושים עונים אותו ואפי' יש אחרים
שטפלו לו כרבני' קנת רבנן דהא פרישנא דכהן קורא קאמר
אלא התם מילתא בעלמא קאמר' דודאי אם אין הבעל קובר
לא יהו לה קוברין כי אפי' היה קורא לקברה לא יענו לה
להשתרל בקבורתה שאין בני משפחה קורין לה שירשע זה
שאינו מן המשפחה אם אינו דאיו לירשה מן הדין וקצרוה
הס וכ"ש אחרים שיש שלא יתעסקו בקבורתה כיון שיש לה
יורשים וקדושים ואין זה רנוה לכ"ב שירש את אכיו ושאר
קדושים מתעסקים בו ולא עשאוהו כמ"מ דהתם לא הוסיפה
חלמא וכדין יצית ליה ולא מונעני קדושים אחרים ושאר בני
ארס להתעסק בו מן הסתם וזה כגון וכדור תפי רבינו נר"ו
כשיטת רבו רבינו הגדול ז"ל ולא אמרו שיטכור אנשי' לקבורה
שהרי אין און בקורה ועוד שזה אין קבורתה חוטלת עליו מנר
אמר ומנר אחר אלא נטום מ"מ שאין שם מי שיטפל בה בודאי
מסתמא הרי היא כמ"מ ממש שבהן בעצמו מטמא ואינו שוכר
אחרים לנשות' אם אינו עושה חס"כ באחותו כעולה שחובת
קבורתה עליו ומש' אפי' חס"כ אצלו שאחרים מטפלים
עושה על אחרים :

אמר רזבל כך שיש ולכסוף הוקף כידון כעבר כרתניא
 וכו' לזכא לפרושי לענין בית בכתי ערי חומה
 כדפרטו זל דה"כ הל"ג כידון בכתי החברים ותו מאי כרתניא
 היינו היא גופה אלא ודאי לענין ח"מ והא קהל"ן דכהא לא
 הקלו לענין ח"מ כמס שהקלו כסמך וזרחה לכרך וכמו
 שהקלו בסכריא כרכעי קומד לקמן דאע"כ דהא תיבניה
 חלואיכס ומכסאי ואמרי חוקיא דמספקא ליה כסבריא
 קסום דמניא וירעלאק טעם דכרכון משום דלא חגלו לבהא
 תורה דקרו כט"ו הא חגביא ומכסאי וכ"ש דאפי' כסבריא קשי'
 ליה דקרו כט"ו כיון דמניא ואע"כ דלא מכסאי דטעמא
 דחלואי מסתבר' לזי משום דכל שרינו ברור לענין בית בכתי
 ערי חומה ולא אתי למסרך ולמטעי ביה הקלו כו' לענין ח"מ
 ולא גזרו כיון סכריה שדרכו והפשוט לכל שאין לזי רין כתי
 ערי חומה רבתי חומה גמשה וזו היא חומתה מדר' א' וכן נרד
 וכל הסמך לו זבל הגדיחה עמו הדכר פשוט מן המקרא שאין
 דין כתי ערי חומה אלא לפנים מן החומה וכשדות אלפני' מן
 החומה יש החלוקות הילכך כי מקלין פליגי לזוויניהו ככרכים
 לענין ח"מ לא טעו בהו לענין בתי ערי חומה דיל קרי כי
 רב הוא וכ"ע ידעל שקל הוא שהקלו לענין ח"מ לזכום ככרך
 דטעמא דכרכים ח"מ משום דמניא וזכי גמי חגלו אכל
 ליתך דכרך שיש ולכסוף הוקף לא כריה הכי לזכשי ומדרש'
 וכו' דוקא אתי ומסכרא חגלו מפסטיה דקרא לא משמע דאיכ'
 סכרא בהא הילכך כי אם הקלו כו' לענין ח"מ לזכום ככרך
 יבאו לחון כו' ענין בתי ערי חומה ולפי' לא הקלו כו' כ"ל
 זל' מרובותיו כו' שמעתי שהיה ח"מ דהא דריב"ל פליגא
 אדרה דקרא כסבריא כט"ו המקל בה לענין חגלה דריב"ל
 סכר דלא מקלין בהו ודין בכתי ערי חומה ופליגא אחוקי'
 גמי דפשיטא ליה לענין בתי ערי חומה דלא הויה ככרך
 ומספקא ליה לענין ח"מ משום דמניא דלזכי' פשיטא ליה
 דלא הקלו בהו ודין שיה ואע"כ שמדרי ריב"ל שהקלו בחגלה
 לענין כרך וכל הסמך לו כדאמר איבה גופיה בשפתין שאני
 הים דכיון דמניא ומכסו בתוך שיעור בשעת תלחמה הרי הן
 כאשאי כרך ענתון ועם א' הם והרי הם כאלו הם בענתון בתוך
 החומה מוקפת מיכ"ן ודחי ליה לרי' מקמי ריב"ל דהא דהרי'
 דרי' גמרא ינו והיא דריב"ל גמ' דילן וזלמגרא דידן סמכינן
 ועו' דרי' תלמוד הזה ולי משום חוקים אפי"ג דגמ' דילן
 חפשי' דמפקי' דחוקים אינו לענין בתי ערי חומה לא לענין
 ח"מ דלמא חגלו היינו טעמיה אלא דאף לענין בתי ערי חומה
 מספקא ליה ח"מ קרי בוד וכו' כסבריא דאלו קים לים שהוה
 כעיר לענין בתי ערי חומה אף בחגלה פשיטא ליה דלא
 לתקרי ביה אלא כ"ד ואין סיטה זו וכוונה בעיני כלל לספקוי'
 אחאי דפריש תלמודא בחוקיהו ולחומר ביה טעמא חריבא
 וינושלתי גמי כספקא דחוקיהו בדפשיטא לעיל גמ' דילן
 כפרכין אסיקו כהדיא כרי' בירושלמי וסבריא כיון דמניא
 קרו כט"ו ואלו פליגא דריב"ל אההוא לזכי סבי דמסתיס לה
 תלמודא כולי האי אלא ודאי עיקר ההכרעה כדפרישית וכן
 דתי' לפני תורי זל' והשתא דכריבנא דהא דריב"ל לענין ח"מ
 היא ק"ל למאי פרישו דכין זל' דגדון בכפר היינו למימרא
 שמקדימין ל"ה ה"ד אי ראית כיה' בטלנתו גמי ברע מעיר
 גדולה דקרו כ"ד ואי לזכא י' בט' ח"ש ישכ' ולכסוף הוקף
 אפילו הוקף ולכסוף ישכ' גמי דהא חריבין בסמך כרך שאין
 בו י' בט' כידון ככפר תערטו בתו' דלעולם כשאינן י' בטלני'
 והא דחריבין לקמן כרך שאין בה' כס' וכו' לזכום כרך מוקפת
 מיכ"ן דהיא לא תלי חשיבותא כי' בט' אלא בחומתה וכיון
 דכן אפי' אין בו י' בטלנין קודין בט' וקויו דתין בחתינתין
 אי זהו עיר גדולה כל שיש בה י' בט' כדון ככרך אלא ההוא
 לקמן היינו כרך שאינו מוקף חומה אלא שהוא עיר גדולה

שכנדולות כסתם כרכים הן כחלודו באר חוקיות וקל"ן
 דאע"כ דמכניי ליה מעלמא ביון דלא קביעי כידון ככפר
 הילכך הא קמיתא בכרך שישכ' ולכסוף הוקף אלו היה הוקף
 חתולה הי"ן צראו ואעפ"י שאין בו י' בט' כדון ככרך אכל
 עכשיו שישכ' ולכסוף הוקף כיון שאין בו י' בט' כדון ככפר
 ומקדים ליה ול"כ דאע"כ דבעלמא קרי' כרך שתתא לעיר
 גדולה שכנדולות וכרתין אין חזיאון חכרך לעיר ומעי' לכרך
 וכדאמרינן במכילתא בית הכנסת של כרכים הכא בהאי
 ענינא כל היבא דאמרינן כרך פתס כרך חשוכ' לבתי ערי
 חומה שהוה מוקף מיכ"ן בעי' למימר ח"מ דידון ככפר דלקמן
 לזל' ככפר חמש חלוא בכתי ערי החברים דכיון שהוה מוקף
 מיכ"ן כשאין בו י' בט' כדון כעיר לקרא כ"ד ולא מדרעי ליה
 בכפר וכדמתרבימין חברים כפרגיה והכייל רחיה מן הירוש'
 דתני כרך שאין בו י' בט' תקנתו קלקלתו וידון כעיר' והקס'
 שליו הרש"כ גר' חרא דלישאא דידון ככפר לא גשמוה הכי
 דתרנוס דבתי החברי' לאו בתי כפרניא אלא פנמיאל ועוד
 לא מנינו כפרה שום מקום קיום אל יום אחר חמת' שאין
 בו י' בטלנין אלא חפני תקנתו שאין לו ריוח להתאסף לומר
 ח"מ כדאמר ר' ירמיה טרידי ומנועני ושמחתם ולפי' הקלו להם
 להקדים חס' ויטו יום או חנוני וקיים קודם לכן חס'
 יזדמן להם קריאה כניכור ואם לא רנו להקדים הרשות ביהם
 ואי בן כרך זה החשוב כחומתו אלא שאין בו י' בט' תכא
 תיתי' לן לזיבוי כהכרם להחם זמנו ולקרא עכ"פ כ"ד ועוד
 מאי תקנתו קלקלתו דקאמר בירושלמי ומאי היא התקנה שיש
 לכרך זה כשיקרא ביום י' בחקומו שהרי אין להם הזמנה יותר
 ביום י' ל' לקרא תגלה ולעש' אצור' כו' ביום ואל' שיקראו ביום
 י' וישרתו כל היום להק' ולקרא יעשו אצור' כט"ו הא לא משת'
 חלישאא דידון כעיר יותר היא תקנתה שיקראו כט"ו ככרכים
 החשובים ולא שיקראו כ"ד כעירות חשיבותא בכלכים
 יחכו ליה יום ט"ו שהיה להם כו' יום חומה יותר זמון חס'
 ופי' הוא כרי' דידון ככפר דאמרי' הכא לאסוף דבר להקדי'
 ל"ה לא ה"פ כדון ככפר כריבוי שאם יש בו י' בט' הרי הוא בעיר
 ואם אין בו י' בט' מקדים ליה אם יבנה ואף זו גבון והכי
 מתפרש גמי הא דלקמן ואתי לישאל דכרך וכפר בפשטי' ומ"ש
 בירושלמי כידון כעיר ח"מ קאמר שגדון כעיר גדולה שאם יש
 בו י' בט' קודין כ"ד ואי לאו מקדים ל"ה אם יבנה לפי שכו'
 הכניסה מתאספי' יותר ויקראו חגלה ולא ישרתו ביום
 השני' אחר ציבור לערב שמחתם וההוא בירושלמי אמתי'
 קאיו ומכא כי קלקלתו שאין בו י' בט' תקנתו שראי' להקדים
 ל"ה דקתיב אי זו היא עיר גדול' ולהכי נקט לישאל דידון כעיר
 אכל כדמרא דילן לאקראי' אלא אכפריס מקדימין ונקט כידון
 ככפר ח"מ דכתי' אורחא דלישאא לומר שאע"כ שהוה כרך
 החשוב מחר כדון ככפר הגדוע מחר :

נמצא עכשיו שדין כפרים ועיירות וכרכים גדולים
 המוקפין חומה מיכ"ן שיה הוא שאם אין בו
 י' בט' מקדימין ל"ה ואם יש בו י' בט' אין מקדימין ל"ה אלא
 קודין כוחן ככרכים כט"ו וכפרים ועיירו' כ"ד והא דנקט
 תכא הקדמה בכפרים דוקא אחרא דתלתא גבט דסתם
 עיירות וכפרים יש בהם י' בט' חס"כ ככפרים דסתמא לית
 בהו י' בט' והא דקאשינן לקמן וריב"ל מקס"ל תכינא אי זו
 היא עיר גדולה וכו' וכי היכי דעיר גדולה שרינא כ"ד כשאין
 בה י' בט' נותנין לה הקדמה ח"ל לכרך שרינו בט"ו ביבשאין
 בו י' בט' נותנין לה הקדמה דהא חד טעמא הוא להקדמה ולא
 נקט תכא דידן עיר גדולה אלא משום דכרך לא שכיח דלא
 להו בו י' בטלנין ומדדרי' דהא קמל"ן דאע"כ באתו קעלמא
 כן שמעתי חפי מורי גר' וזכרון הוא

ואריב"ל כך שחבר וכו' מאי שרבו' אע"פ שאין לו עכשו והיה לו קודם לכן פי' משור דכתיב באלף וקרינן כולו דריש הכי אלא מאי שרבו' חרב ח' כט' הא קשיא לפי פי' התוספות דפי' לעיל דכרך המוקף מיב"ן אף ע"פ שאין בו י' כט' קורין כט' כדין והא הכא דכרך המוקף חומה כראוי אמרינן דהא תייתי עלה מתניתא דאשר לו חומה ואפי' כשהחבר ח' כט' חור ויטב הוא גרין ככרך אבל לא בעורו חרב וי"ל דכי תליגן חרכתו הוה משמע לן דמיירי במוקף חומת **המל** הסתא אמרינן גלוא כרך המוקף חומה קאמר אלא כרך גדול שלא הוקף אלא שחבר ח' כט' לא צריך תלמודא לפרושי הכי משום דתמילא משמע דכיון דתלי חשיכותא כי' כט' אין כרך מוקף כראוי שהוא בעיני' .

ואריב"ל נשים חייבות וכו' פי' ואעפ"י שפטורו' חבל עשה שהג"ח בר ההנהו מיעוטא דחתיכו כפי' שאף הן באותו עם האין לישב' בופיה חתמ' לחיובינהו כחמכה וכו' כוסות וכבלהו פירש"י ז"ל שהגם כעשה על ידן שגם פורים ע"י אסתרי' וגם חמכה ע"י יהודית וגם הגרים בשכר נשים צדקניות שדודו כדאיתא בהגרא ולחאי פי' ק' לישבא דשאף הן דכיון דאינהו עמר היכי עביד להו טפלה ה"ל שיהן היו עיקר הגם וכידועלמי פי' ריב"ז מייבסם בני ביתי' וקרי לי קהיהון שאף הן היו באותו הגם להשמיר להרונ ולאכר טף ונשים ביום א' והן היו נ"כ בצרתן וכעביד חצרים וכראין דברים שכוין שחייבות בת"מ ה"ם שמוציאות לאחרים לקרא לאחרים ואמרינן בערבין הכל לאתווי מאי נשים חייבות לקרא לאחרים חרבי להו וגבי חמכה אמרו דמלוק' לאחר' כיון דמחייבא וכו' כ"כ ר"מ אמרו בכרכות דאי אחרת דחייבות בכרכת המוקף דאורייתא הפקו אפי' למי שאכל שצורא דאוריית' ומי מחייבי מדרבנן בלמוד לפי שלא נטלו חלק בארץ לא הפקו למאן דמחייב תלמודא דלא אתי דרבנן ומפיק דאורייתא אבל למאן דאכל שצורא דרבנן כגון כוית מפקא וכדתיבא בן חכך לאכיו וכו' אלמא במירי דמחייבא מפקא לאחרים והא דתיב תוספות נשים ועבדים וקטנים פטורים חמ"ם היא חשכתא היא ולית בה טעמא שאף הן היו באותו הגם דהא פטור להו למירי כדמשמע לישבא וכדקתני חיבה לזומוטוס ואנרונ' יום חייבים ואין מוציאם את הרבי' לתא שפטורות לגמרי וכוין דק' כל כיוצא' ודחייבות אף מוציא' אלא שאין זה כבוד לזכור והן בכלל חמ"ם והשתא דאתי להכי ה"ם שהם מצטרפים (א"ם ז"ל והא דאין מצטרפים לזיומן) שאני התם דאיכא צירוף רבה שיש שנינו ככ"ה בשבילן להוסיף ברכת הזיומן בשבילן ואיכא לחישה לפיריותא אבל הכא אין שנינו בת"מ ולא בכרכותיה כן יחד ל' ולא חשיב צירוף כלי האין ריחוש לפיריותא תרע דהתם גמי כל היכא דבר מייבאו איכא וזיומן בנכרי דהוה תלתא מצטרפין וזומנות עמהן לגלות בכרכתן דלא חשיב צירוף כל היכא דלא צריכי נכרי לצרוף דידהו למירי דבר מייבאו איכא וזיומן הינכך הכא ל' אינה אלא לפרסומי ניסא בעלמא ולא חשיב צירוף כולי האי' כיון דחייבות בת"מ הצטרפות מפני מורינר' .

ואריב"ל פורים שחל להיות בשבת' פי' יש להם להקדים קריאה ל"ה או לע"ם כראיתא במתניתין דרושין בענינו של יום ומקסינן מאי אריב"א פולגס אל"י י"ט גמי דתיבא חמ"ם תקן להם ליש' וכו' פי' בתו' דהכי חקטינן מאי אריב"א פורים שאין דרושין בענינו של יום קודם זמנו שגלוי לדרוש בו בכתב דהא אפי' י"ט שדרושין בענינו קודם לכן דתיבא שואלין בהלכות הפסח קודם לפסח ל' יום אפי' חייבין לחזור ולדרוש בענינו בתעורו כדתיבא .

חמה תקן להם ליש' שזרוין לארס קודם מעשה ולאחר מעשה ונראה דכריהו דהא דאמרינן כפורים שחל להיות בשבת שדרושין בענינו של יום דהיינו בהלכות מנחה וכן היא דתיבא שואלין בהלכות הפסח קודם לפסח ל' יום היינו לדרוש דברים בהלכותיו הכאן ואילך כדי לזרוף והא ליתא דהכא גבי פורים כיון שכבר קראו את המגילה בה' בשבת או בע"ש אין לדרוש עכשו בשבת בהלכותיה והואו נמי שואלין בהלכות הפסח קודם לפסח ל' יום לא שחייבין לדרוש כן דברים אלא שיש רשות לתלמוד לשאול והוי שואל כענין שיהא ממדות החכם הנזכר' באבות שואל כענין ומשיב כהלכה ובאותה שאלו כ' תלמודים ששאלו א' שואל כענין וא' שלא כענין שחייבין לשאול כענין והכא אס' כאל לשאול קודם לפסח שואל כענין ומשיבין לו והכא פורים שחל להיות בשבת דרושין בענינו של יום כלומר שדרושין בענינו של עם דרש המגילה וכן פירש"י ז"ל מעמידין לתורמין לפני חכם לדרוש פורים דברים והכי פרכי' מאי אריב"א פורים דלית בזמניה וכירה אמריב"א הנה אלא שחמה בעלמא שנוהגת בזמנה ולא הוי פרסומי ניסא כולי האי דבשבת איכא סעודה קת' וריבא הוא נדרוש בענין הגם משום פרסומי ניסא דלא תחייב למעבר אזכרה בכרכת המוקף אלא שאס' כאל להוכיר מזכיר כהודאה ואפי' כי מוכיר ל"ה בתפלה לויא פרסומי ניסא כולי האי דאפי' ימים טובים דלית בה כהה וזכיות כטובל מלאכ' ולנחוב אותו קרש וכמה הזכרות אפי' חייבין לדרוש בהלכותיו כדתיבא וכו' נמצאו ב' לשונות אלו תלמידי בעניניהם כשואלין ודרושין בהלכו' הפסח בפסח סימו לדרוש בהלכותיו מתע כרכי' ואידך כשואלין בהל' הפסח ל' יום היינו שיש רשות לשאול בשבת הוצר להכי לא גרסין ביה ודרושין ליתא כנפשי דוקי וכתו' הוכחא לרבר זה דדרשין התם דרושין הלכות פסח בפסח הלכות חג כחג הלכות עצרת כעצרת וכבית העור שואלין הלכות הפסח קודם לפסח ל' יום מפני מורי' כר"י בשם רבו רבינו הגדול ז"ל .

ואריב"ל חייב ארס לקרא את המגילה כליל ולשנותה ביום וכן הלכתא כתב רבי' יעקב ול אפי' כשחודד וקורא ביום מוכרך שחייבו שאין קריאה של יום טפלה משל לילה דאררבה עיקר קריאה ביום היא וימים משמע בפ' ותשמע יום דוקא כדאמרינן גבי סעודה ותבא כמי פסיק ותני לה לקמן במכילתין דברכים שכיום כשר כל היום לקריאת המגילה ולא קתני ליה בהרי דברים שכלילה ונראין דברים וכן כהגו מסתבר לוי דבקריות לילה לויא קמירא כ"י ואפי' שלא בזמנה דכ"ע דהרי כפרים המקרימין ל"ה כלילה במקומן היו קורין אותה דהא לא מפרשין מקריאה זו דחומה היא ובמקומן לא היה להם י' ואף כלילה לא מוכפי להאי קרוב בעיני' לומר דכפרים או עיירות המקרימין ל"ה קריאת היום הוא שמקדים כדי לקראתה בניבור אבל קריאתה כלילה בזמנה קורין אותה כ"א במקומו כפי מה שזרע או הולך אל חכיריו ואפי' תימא דכ"ע עשרה לחמה כלקמן שפיר מנו למטרם ולאכבושי דלא טרידי בהא שהרי אין סעודה אלא ביום וכי ליכא י' נמי מנ"ל' בזמנה היא ולא מעכב כדכעין למיחר קמן והא דמתיך ליה ריב"ז אקרא דכתיב אלהי אקרא יומם וגו' כלומר אעפ"י שהלילה לא היה דומיה לוי והאי קרא אתמר במו' ע"ל אילת שגירש על אסתר שנחמלה לאילת השחר כדאיתא לקמן במכילתין ואידך קרא למען יזכרך וגו' אתמר במו' ארומחן והפומור הוא כדרש במדרש' על מדרכי אסתר והמן כדפרש"י ז"ל .

והא דתיבא חכמים הקלו על הכפרים כדי שיספקו מיס' ומזון לחישה שכרכי' והיונין בה למימרא רתקתא דכרכים הוא והתניה וכו' ת"ש א"ר אימתי מקום שנגסין כלאו הכי נמי מצי' לאקשו' מתקן אינון עיר גדולה כל שיש בה

שאי הכא רלא חיפטר תריוהו צריכי להאי פירוקא אלא רת"ק
דבין רלא חיפטר לקיחיהו תריוהו סוקדו עיירות לכרכים
דהוא שבת דכרכים בשלא ידחו פ"יירות מתקומם דהוי שבחא
דעיירות שבחא דכרכים עדיף לה לקיחיהו ול סבר דשבחא
דעיירות שלא ידחו מתקוות עדיף וכוונא בפלוגתא דר'
ורבנן:

הא דאמרי כל הגדה יתה ליה כמאן כר איכא
דק"ל אחאי לא אוקמוהו כמתני דאית ליה האי סבר
כמי וכתו אומרי דמתני ה"ה חל להיות בשבת כפלים מקדמי
לנה ועיניהו גדול קורין כע"ס כת"ק וא"כ הויא מתני רישא
ר' וסיפא רבנן ול דמתני ר' יומי היא דס"ל כר' בלדא וכרבנן
כאריך בשבת והיינו דאמרי לקמן לאפוקי מתתני וצבר
חקתי על משניות שנות ול"ג הכא כמי כנומחא ריזן וה"כ
משמע מן הירוש' ואין אלו צריכין להגיה כלום דהא דנקטיה
הכא כמאן כר' ולקמן לאפוקי מר' נשום דהא אוקימנא מתני
בוקיה ותו דבין דליריה אשכחן דאמר בהדללא ביחא לן
למשכך ר' ולנקט מתני דלא מתפרש תנא דיריה תמי ניהו
והכי איהו דתלמודא והא דקאמר דקתני כל הגדה יתה
לנה אליכא דר' לאו דוקא כללא הוא לעולם דהא ס"ו דכרכים
שחל בשבת שגרות מתקומן לע"ס ולא ליה אליכא דר' אלא
כללא דהא בלמוד הוא שכל הגדהו כיום זה דהיינו שחל י"ד
בשבת כדמין לנה כדו שלא יקראו יום ג' שהא יום ונלמדה
וזה ברור:

דב"ט מגלה בשבת לא קרי ת"ט אמר רבא הכל
חייבין וכו' פ' שש"י תהא מגלה בר"ה איכא
למיחא לנה מיהת וכ"ט כשהיא ברה דאיכא למיחא כמי
שיזיאה מרה לנה ו"מחא דקילא טעי בקט לרבנא:

וה"ט דלולב וה"ט דשופר ק"ל מי דמי בשלח מ"מ
דרכנן איכא למדיה משום חשש איסור דאוריית'
אלא שופר ולולב דאורייתא היכי תירחו משום גז' דרבא ועי'
דחא כחם' סוכה איתמר טעמא דלולב לא דמי שבת היינו
משום דלא ידעי בקבועא דירחא ואיתמר התם דה"ט דשופר
ומגלה ותו מילה בשבת לא לירחי משום גז' דרבא וכ"ט
דהתם דמיא מלתא אחר גברא לא טריר ולכי למבזך
להעברת תינוק און אמל הא ליתא דבבי הוהא נמי אשכחן
דגזרי רבנן אפי' בחד גברא משום גז' דרבא כדאיתא בפסח
ב' והנכון דהא דרבא וההיא דסוכה לחד עיכא סלקי גלעולס
המצוה דאורייתא ודאית לא גזרי משום דרבא כללא גזרי'
במילה שהיא יום ח' ודמיא אכל שופר ולולב תלי תנייהו בקבוע'
דירחא וכיון דלא הוה קיס לנה בלולב כגבולין בקבועא דירח'
דלשו יום א' לא טעו סליח ואין מצוה זו ודאית ולכתי גזרי'
כה משום דרבא ושופר לא ידעינן בקבועא אלא כירושלם
כלמוד לפי שחנן כן יומהו הוא ואין סגוהו יומאים בו ואפי'
כירושלם כמי ומנין דלא אתו סגדי והו עושין כ' ימים ולפי'
לא היו תוקעים אלא במקדש תדע שהיו לענין לולב שנינו
בראשונה היה לולב נטל במקדש ו' וכדמיהו יום א' והיינו
היכא דידעינן בקבועא דירחא ולא גזרי' משום דרבא ואע"ג
דהשתא הא ידעי' בקבועא דירחא בעבור זה שתקן הלל אף
הוא הקקין לנו שנתקן לכתובת אבותינו כדמינו ואין לנו אלא
מה שתקן והרי אנו בבעשה הוה כללנו אין אנו יודעים ולפי'
אנו עושין כ' ימים דאיתא פ"ק ד"ט ואע"ג דבשופר תקון
שהיו תוקעים בכל מקום שיש בו ב"ד ועם כ"ד ואפי' לאחר
חרכן הא פירושלם התם דשופר כיון דמצוה דאורייתא וצ"י
בא' תוקע וכוונ' שומעין וכיון שכן והתקיעה דב"ד שהן זריזין
המכי' אהא דלא אתי למטעי בברכה כדי לקיים מצוה שופר
מס"כ בלולב שהוה חסור לכל א' וא' והס"כ בהגלה רהויא
דרכנן והיא שגורו כה אע"פ שזמן הפסח ברור דידעי'
בקבועא

בה' כט' פחות מכאן הרי זה כפר ומקדמין ליה והעירות
אינם מספקים מוון לאחיהם כדי שנתקן להם חפמי אחיה' אלא
דעדיפא מנה דמיימי ליה מריבא דכפרים גופיהו דליירי
בהו איקא חפמי שמספקין מיס' ומוון לאחיהם שכרכים פי'
בו דכי היכי הוה גרסינן כמתמין כדי שישפיק ביום
פורים הכונמי משמע השתא הוה חס' שמספקי' מיס' ביום
פורים ואלו היו קורין ב"ד מרידי כהלכה וחזרה וכו' הדרי
וקרו תגלה טעדי נמי ומחנכי' שמחת פורים אבל השתא
דקרו ב"ה כי היו פורים מספקים מיס' ומוון בהרי דהו קורין
למגלה והדרי לרבותיהו ועבדי שמחה ריהו ואחרים פירשו כי
ב"ה הוא שמספקין מיס' ומוון ומתכנסין והקלו להם לקרא
בשעת כניסתן כדי שלא יסרוהו בקריאתה ביום פוריות בטלן
מספורתם וה"ט דעירי וככך שאין בו ב"ט' שתקדמין ליה
כדי שיהיו פנים ליום פורים לשעורותן ורש"י ז"ל לא ביאר זה
אלא שכתב שכן הוא להם חפמי שמספקין והיכא דאין ככנסין
לאו קולא לגביהו ואין כאן שכן ואין לשנוא כבוד:

מתניתין כיצד חל להיות כב' גרסינן כירושלמי כל
היכא דתין קל להיות ב"ד קימי א"ר יומי
מתניתא אמרה כן ומוקפות חומה לחמר פי' כי לפי שיום י"ד
קורין בו רוב העולם עבדי מיכיה תנא עיקר ואמרינן תו א"ר
יומי לית כאן חל להיות כב' לית כאן חל להיות בשבת - חל
להיות כב' אמר רבא כע"פ דכל דהי י"ד ופסח הוי שנו'
דכא בחד בשבת או בע"פ' ואלו היו י"ד דאדר כב' הוי פסח
כר' ואלו היו פורים כר' הוי פסח כב' הילכך לירדן לא מישלו
אלא לירידה דעבדי קבועא דירחא:

חל להיות כב' וכו' כי הוי י"ד כב' הוי הקדמה ב"ג וכי
הוי כר' הוי הקדמה ב"ב וכי הוי כב' וכה' ליכא
הקדמה ב"ה הוי כע"פ הוי הקדמה ב"ב כי הוי בשבת הוי
הקדמה ב"ב וכי הוי י"ד בא' בשבת הוי הקדמה ב"ה הילכך
אי הוה מפרש להו תנא אסודר' דירחא עב"פ מחפסי ליה יומי
דשבת וכיון דלא בגיח רלא הוה מרבר יומי טבועתא דילמא
משתכס אבל השתא נקיס סדורא דיומי ולא צריך לאדכורי
סדורא דירחא דמתילא משמע הי כיון לא א"כ או י"ג וכיון
דכן אע"פ דמהפך ליה סדורא דירחא דמעיקרא י"ג וסדר זב'
והדר י"ה מכיון דלא צריך לאסבוגיניהו כהירא לית להו למטעי
בהו והא דלא פתח בא' בשבת דהוי יומי והוי נמי רישא
דקדמוה משום דאי מהפכי ליה טובא סדורא דירחא הוא
ל"ג והדר ל"ב אבל השתא כלתון סמוכים זה לזה לא דמהפך
סדורא א"כ ניהא למפתח כיומא דעיירות ופגרים קרו בהרי
הדרי בכ"ג:

והא דתי חל להיות כע"פ כפדים מקדמין לנה ועיירי'
גבולות ומוקפין חומה קורין בו ביום משום דט"ו
דכרכים בשבת כעו לאקדמין דקרו ב"ד בהרי
עיירות ולא ב"ג בהרי כפרים וכשחל י"ד בשבת מקדמין
עיירות ל"ה יס' שפירושו דכשחל י"ד בשבת דקרו בע"פ
הכי עדיף לעיירות למקרי בהרי כפרים בה שהו ב"ב
חלמקרי לחודיהו כשפי' בשבת אבל ט"ו דכרכים שחל - בשבת
ניחא להו דליקרו בהרי עיירות כן' בשבת חלמקרי בהרי
כפרים ב"ג וכיון הוא' אבל כירושלמי פי' בטעם דכל היכא
דחיפטר טעי עדיף למקרי ב"ד או ב"ב חלמקרי ב"ב שהו
יום תלמדה הילכך כשחל ט"ו בשבת אלו קרובה ה"ל י"ג
וכי קרו בע"פ י"ד וכשחל י"ד בשבת אי הו עיירות בע"פ הו
ג' והשת דקרו ביום ה' הוי י"ב וכלשון הזה אמרו שם חל להיות'
בשבת יקראו בע"פ לית יכול דא"ר חלבו יום י"ג יום תלמדה
הוא מוכיח על עגמו שאין בו ניהא:

ג מני מתני' ה"ר יומי א"ר דתניא וכו' וכיון דכן הלכת'
כותיהו דתהם משנה כותיהו ואמרי' מ"ט רת"ק ער

בקבוצא דירחא מפני שעדין טומאתו בו ואינו ראוי לשמש ואין אנו מפרעלין אתו. תפלתו אלא שמוענין ממנו הכשר מצותו כמו שהצמידו דכרייהם בחכשירי מילה על שאין לבדור במילה גזירה דרבה שהיה היא ענתה מלאכה גמורה והותרה. תשום מצות מילה ואין לבדור בה שמה יעשה תלאכה הקמת.

ככ"ל וכבר ביארנו עיקרי דברים אלו בחס' סוכה בס"ד: **נמצאת** למר דמי היכי דגזרו תשום דרבה במגלה. והוא דרכה ה"כ גזרו כשופר ולולב תשום דרבה לפי שהוא כעין של דכרייהם כיון דלא ירעו בקבוצא דירחא ומ"ה אתמר הכהנים דחד טבעת איכא לכליהו ויהו עיקר והשתא מתרבא חאי דכתב הרף זל בהלכות טעמא דאיתמר כלולב התם תשום דלא ירעו בקבוצא דירחא וכתב דמי דמגלה דאע"ג דההוא טעמא לא איתמר בבת' כלל לבכי מגלה ח"ס לפום חאי דפרישאי דרוק ותשבח:

רב יוסף אמר לפי שעיניהם של עמיים כשואות למ' עפי' להחלק להם חמות פורים וכשבת ח"א: **תניא** כמי הכי לאו דתניא דהוה טעמא דלא קרינן מגלה בשבת דרבי יוסף דהא ליכא טעמא דתניא ח"א דתניא כמיה שיש טעם דכרייהם של עמיים כשואות למ' לחוש לה דרכותיה בתלמודא: **אמר** רב וכו' ובראין דברים שלא חלקו אלא לכתלה אבל כריעבר דכ"ע אפי' ביחוד ינא דהא אמרי לקמן אמר ר' הקורא במגלה הכתובה בין הכתובים לא ינא ומחו לה אמר ר' לא אמר אלא כצדף אבל ביחוד ינא אלתא מגלה בקראת בומה מיהת בימי' כריעבר ומסתמא לא פליגי רב חמי אר' והכי משמע מפטייה דלשאל דרב ורב חמי לכתלה תוא דפליגי ואע"ג דתניא דכרייהם כעבודתם ולויים כדוכס ישראל כמעמדם כלם. כטלנין מיעבורתם וכאין לשמוע ת"ת דהיינו כרי לקרותה כביבור אפי' לא ק' לרב דמורה רב שמחה מן המוכתר לקראתה כביבור דרוב עם כל חאי דאיפשר תשום פרוסומי ניסא ומשום ברוב עם הדת מןך אלא שהוא אומר דבומה מיהת אינו חייב לטרוח ולקבץ עשרה מן השוק ורב חמי סבר שחייב הוא לחזור אחרי' אפי' כומה וכן נראה כירושלמי כגולוה אמוראי דהתם אזלי בשיתיה דרב ושמואל דהלכה בותיה כרפסק הרף זל מיהו לאו מטעמא דריה דהא פרישאי דהא בר' לא פליגי ארבי חמי ואע"ג דהא לא רב חמי לפנים משורת הדין הוא דעבר והגלה שלא בזמנה דקאמר פריש זל דהיינו יא וי"ב ח"ג דכרי כפריים תני' דהא בטלה ליה הקדמת כפריים דהא קל' כרבנן דאמרי אין קורין אותה אלא בזמנה והכי שקלנו וטרו רב ורב חמי אליכא בר' ע"ז דעיקר פלוגתא דריהו היינו תשום מגלה וזמנה וכתב הוא דפליגי ואיך קמי ליה אב' גרר' ואמרי' פ' דהאי שלא בזמנה היינו כשאל' י"ד או ט"ו בשבת שהכריסו או הציירות מקרימין ליה או לע"ג זבנן:

רב יוסף אמר לפי שעיניהם של עמיים כשואות למ' עפי' להחלק להם חמות פורים וכשבת ח"א:

תניא כמי הכי לאו דתניא דהוה טעמא דלא קרינן מגלה בשבת דרבי יוסף דהא ליכא טעמא דתניא ח"א דתניא כמיה שיש טעם דכרייהם של עמיים כשואות למ' לחוש לה דרכותיה בתלמודא: **אמר** רב וכו' ובראין דברים שלא חלקו אלא לכתלה אבל כריעבר דכ"ע אפי' ביחוד ינא דהא אמרי לקמן אמר ר' הקורא במגלה הכתובה בין הכתובים לא ינא ומחו לה אמר ר' לא אמר אלא כצדף אבל ביחוד ינא אלתא מגלה בקראת בומה מיהת בימי' כריעבר ומסתמא לא פליגי רב חמי אר' והכי משמע מפטייה דלשאל דרב ורב חמי לכתלה תוא דפליגי ואע"ג דתניא דכרייהם כעבודתם ולויים כדוכס ישראל כמעמדם כלם. כטלנין מיעבורתם וכאין לשמוע ת"ת דהיינו כרי לקרותה כביבור אפי' לא ק' לרב דמורה רב שמחה מן המוכתר לקראתה כביבור דרוב עם כל חאי דאיפשר תשום פרוסומי ניסא ומשום ברוב עם הדת מןך אלא שהוא אומר דבומה מיהת אינו חייב לטרוח ולקבץ עשרה מן השוק ורב חמי סבר שחייב הוא לחזור אחרי' אפי' כומה וכן נראה כירושלמי כגולוה אמוראי דהתם אזלי בשיתיה דרב ושמואל דהלכה בותיה כרפסק הרף זל מיהו לאו מטעמא דריה דהא פרישאי דהא בר' לא פליגי ארבי חמי ואע"ג דהא לא רב חמי לפנים משורת הדין הוא דעבר והגלה שלא בזמנה דקאמר פריש זל דהיינו יא וי"ב ח"ג דכרי כפריים תני' דהא בטלה ליה הקדמת כפריים דהא קל' כרבנן דאמרי אין קורין אותה אלא בזמנה והכי שקלנו וטרו רב ורב חמי אליכא בר' ע"ז דעיקר פלוגתא דריהו היינו תשום מגלה וזמנה וכתב הוא דפליגי ואיך קמי ליה אב' גרר' ואמרי' פ' דהאי שלא בזמנה היינו כשאל' י"ד או ט"ו בשבת שהכריסו או הציירות מקרימין ליה או לע"ג זבנן:

ורענין התפרס בים והיוצא כשיירא חיי' מרבנן זל מ"ד טדינו ככפריים דמקרים לקרות כ"ה כי' ומסייע מן התום דתניא התפרס בים והיוצא כשיירא קורא כ"ג וי"ב לאו דוקא אלא חדא חגיגהו קטט וס"ה לזא או ל"ב דת"ש ווס דעת בעל המאור וקבו של חורי רבינו גר"ו:

ואיכא ת"ד כיון דבטלה להקדמת כפריים ליכא תאן דקרי כזא ולא כזב אלא כזב קורא אס הוא בן עיר דהא כשאל' זר להיות בשבת קורין בע"ג אליכא דת"ק ולא דמין זר ליה שהוא זכ אלא כששט שם כפריים והיינו דקטס /בת"ס ז"ל דוקא ויש מוסתא דרבנן' בה ביד וכן הוא בעל היצטור ותפשי ליה כבן כרך שכל לפרוש שקורא ביד כבן עיר ע"ד הוא וזן הרף אבל בזמן אחר לא קרי כלל לא בן עיר ולא בן כרך והרבת מלכרעת כלשון הראשון דהא לא בטלה הקדמת

עוד אמר שם אבל סעודת פורים וסעודת ר"ח מאחרין ולא מקרימין ופירשו בירושלמי שאם חל פורים בשבת מאחרין הסעודה עד אחר השבת כרי שתיה שחמת פורי' כיכרת' ולא תתערכב כסעודת שבת ודרש' לה מדרבתי לעשות אותם ימי משתה ומשתה את ששחמתו כב"ד ינא זה ששחמתו תלויה בידי שמים ואין הירוש' הוה ברור דהא כי כתיב ולא יעבור אפי' אשתמה נמי הוא דוכריס ובעשים כתוב שם ואפי' לא' בשבת יום הוא כדריה כמי איכא ולא יעבור

בקבוצא דירחא מפני שעדין טומאתו בו ואינו ראוי לשמש ואין אנו מפרעלין אתו. תפלתו אלא שמוענין ממנו הכשר מצותו כמו שהצמידו דכרייהם בחכשירי מילה על שאין לבדור במילה גזירה דרבה שהיה היא ענתה מלאכה גמורה והותרה. תשום מצות מילה ואין לבדור בה שמה יעשה תלאכה הקמת. ככ"ל וכבר ביארנו עיקרי דברים אלו בחס' סוכה בס"ד: **נמצאת** למר דמי היכי דגזרו תשום דרבה במגלה. והוא דרכה ה"כ גזרו כשופר ולולב תשום דרבה לפי שהוא כעין של דכרייהם כיון דלא ירעו בקבוצא דירחא ומ"ה אתמר הכהנים דחד טבעת איכא לכליהו ויהו עיקר והשתא מתרבא חאי דכתב הרף זל בהלכות טעמא דאיתמר כלולב התם תשום דלא ירעו בקבוצא דירחא וכתב דמי דמגלה דאע"ג דההוא טעמא לא איתמר בבת' כלל לבכי מגלה ח"ס לפום חאי דפרישאי דרוק ותשבח:

רב יוסף אמר לפי שעיניהם של עמיים כשואות למ' עפי' להחלק להם חמות פורים וכשבת ח"א: **תניא** כמי הכי לאו דתניא דהוה טעמא דלא קרינן מגלה בשבת דרבי יוסף דהא ליכא טעמא דתניא ח"א דתניא כמיה שיש טעם דכרייהם של עמיים כשואות למ' לחוש לה דרכותיה בתלמודא: **אמר** רב וכו' ובראין דברים שלא חלקו אלא לכתלה אבל כריעבר דכ"ע אפי' ביחוד ינא דהא אמרי לקמן אמר ר' הקורא במגלה הכתובה בין הכתובים לא ינא ומחו לה אמר ר' לא אמר אלא כצדף אבל ביחוד ינא אלתא מגלה בקראת בומה מיהת בימי' כריעבר ומסתמא לא פליגי רב חמי אר' והכי משמע מפטייה דלשאל דרב ורב חמי לכתלה תוא דפליגי ואע"ג דתניא דכרייהם כעבודתם ולויים כדוכס ישראל כמעמדם כלם. כטלנין מיעבורתם וכאין לשמוע ת"ת דהיינו כרי לקרותה כביבור אפי' לא ק' לרב דמורה רב שמחה מן המוכתר לקראתה כביבור דרוב עם כל חאי דאיפשר תשום פרוסומי ניסא ומשום ברוב עם הדת מןך אלא שהוא אומר דבומה מיהת אינו חייב לטרוח ולקבץ עשרה מן השוק ורב חמי סבר שחייב הוא לחזור אחרי' אפי' כומה וכן נראה כירושלמי כגולוה אמוראי דהתם אזלי בשיתיה דרב ושמואל דהלכה בותיה כרפסק הרף זל מיהו לאו מטעמא דריה דהא פרישאי דהא בר' לא פליגי ארבי חמי ואע"ג דהא לא רב חמי לפנים משורת הדין הוא דעבר והגלה שלא בזמנה דקאמר פריש זל דהיינו יא וי"ב ח"ג דכרי כפריים תני' דהא בטלה ליה הקדמת כפריים דהא קל' כרבנן דאמרי אין קורין אותה אלא בזמנה והכי שקלנו וטרו רב ורב חמי אליכא בר' ע"ז דעיקר פלוגתא דריהו היינו תשום מגלה וזמנה וכתב הוא דפליגי ואיך קמי ליה אב' גרר' ואמרי' פ' דהאי שלא בזמנה היינו כשאל' י"ד או ט"ו בשבת שהכריסו או הציירות מקרימין ליה או לע"ג זבנן:

ורענין התפרס בים והיוצא כשיירא חיי' מרבנן זל מ"ד טדינו ככפריים דמקרים לקרות כ"ה כי' ומסייע מן התום דתניא התפרס בים והיוצא כשיירא קורא כ"ג וי"ב לאו דוקא אלא חדא חגיגהו קטט וס"ה לזא או ל"ב דת"ש ווס דעת בעל המאור וקבו של חורי רבינו גר"ו:

ואיכא ת"ד כיון דבטלה להקדמת כפריים ליכא תאן דקרי כזא ולא כזב אלא כזב קורא אס הוא בן עיר דהא כשאל' זר להיות בשבת קורין בע"ג אליכא דת"ק ולא דמין זר ליה שהוא זכ אלא כששט שם כפריים והיינו דקטס /בת"ס ז"ל דוקא ויש מוסתא דרבנן' בה ביד וכן הוא בעל היצטור ותפשי ליה כבן כרך שכל לפרוש שקורא ביד כבן עיר ע"ד הוא וזן הרף אבל בזמן אחר לא קרי כלל לא בן עיר ולא בן כרך והרבת מלכרעת כלשון הראשון דהא לא בטלה הקדמת

עוד אמר שם אבל סעודת פורים וסעודת ר"ח מאחרין ולא מקרימין ופירשו בירושלמי שאם חל פורים בשבת מאחרין הסעודה עד אחר השבת כרי שתיה שחמת פורי' כיכרת' ולא תתערכב כסעודת שבת ודרש' לה מדרבתי לעשות אותם ימי משתה ומשתה את ששחמתו כב"ד ינא זה ששחמתו תלויה בידי שמים ואין הירוש' הוה ברור דהא כי כתיב ולא יעבור אפי' אשתמה נמי הוא דוכריס ובעשים כתוב שם ואפי' לא' בשבת יום הוא כדריה כמי איכא ולא יעבור

יעבור לכני זר למ"ת וה"ם לשמחה רחא איתקש ולא הונכרו
למזר. סעודת פורים שאכלה כלילה לא יצאו חסוד דתיב ימו
השטה ושחחה אלה חסוד ליל ד לכני צעירות כווי ראלו חסוד
ליל יצאתו דהא חס"ד הוא זמולא יעבור לקרא זכר פראו זל
ולת דכי תיב כתוספתא סעודת פורים מאחרין למי גמרא
דילן לא סהאריין אותה עד זמנה וצענין סאמרן כהקרא
שמחה לא נוספת אלא זמנה וכלפי סאמר הקדמתן להא חמר
כזה תאחרין וזהו חזק הלשונות שכתלמונו טענינים יתחילין
לעסודת ר"ח צ"ל שהיא סעודה שהיו עובין אותן כשהיו
עולין לקדשית החדש ולעבור הסג"ל כדמותה כסודת דרין דאלו
כד"ח לא אשמתן סעודה אחרת דהא קול דהו בעי אכיל ואי
כעני לא אכיל :

אבל

כמות עני הכהנים וס' כאב וחיבה והקבל
מאחרין ולא הקדמתן פירשו כהקרא טעמא דט'
כאב חסוד דאקדמתן פירשו כהקרא טעמא דט'
כמות אלה חסוד דט' כהכ"ק פירשו וכו' הסולחין וזאלו ראלו
אורך לא קביעין ואם רצו מתעבין רצו אין מתעבים נקט ט'
כאב וכתעבית טעמי פורי סהגו להקדמתו לזה חסוד דהוא ט'
תעבית תשובה היא ולית כה חסוד אקדמתו טעמא כולל
ולא עוד אלא שתעבית חסוד היא כהו סכתפנו ולעיל ופרשת
הקבל שחל להיות בשבת מאחרין אותו לאחר שבת פירשו
בירושלמי הטעם מפני שהיו צריכין לנמנה שעולה בה המלך
בסקרלא להם וז"ל לנמנה בשבת גאס היו חזקין אותנו שם
ביום ר' היתם מרחקת לנמנה ולמי מאחרין אותו עד יום ט'
של סב' שהיו חולו סל מועד :

גברא

תפא ר' פטלנין של ב"ה פי' שיש עם בעיר ג'
אכשים כפין תלמידים וקוצא בהם שכתלים
מתלכת השוק ותקומתם לב"ה ערבית ומחרית ולא פוק דבר
שהיו ממונים לכך מן הציבור כדברי רס"י זל וכן תפ' כירוס'
ועכשו סנהבו העם להשכס ולעריב לב"ה ריטו כאלו יש עם
י' בטלנין אלא דה"מ כבר כולה הקדמה הואיל ומסתכנין
כדאיתא לעיל :

אר

כאב אר' סקאל חנין שאין חוכין ית' לשכה פי' שכל
ענין שהולכין בו אחר שכה חוכה יב' חדש מיום ליום
כדרך שב"ד קובעין ואין חוכין ימות החמה כפי מה שהיא אם
ט"ס א"ס ט"ד וכן אין חוכין שעות למדשים אלא לימים כפי
מה שהיא קבוע ואע"פ שצדקות תמנו או חסדות שעות כפי
המונח הרי שאחר הרי זה נטך אם לא באתי חדש פלוני
והקבע החדש כ"ט ובא תחלת ל' אע"פ שעדיין יש חשעות
החדש שעבר יום ל' אין ל' זה כחוסו מן החדש הכא אין בכך
כלום והרי קיים תפלו וככל הנט וכן כל כיוצא בזה :

תניא

חגיגה וכל זמן חגיגה מאחרין ומארי בשלחא
חגיגה מאחרין דאקלע בשבת אלא זמן חגיגה מאי
היא אר' הושעיה ה"ק חגיגה כומנה בשבת או עולות ראיה
דאקלע אפי' בטו שהוא זמן חגיגה ושלמים קריבס
כזו אבל לא ארלחריו ומי ב"ש דס' בטו דאיבא נורך הדינט
וקרינא ביה לכס אבל עולה דכלה לנבוה אביה
קריכה דקסבר לכס אבל לא לנבוה אבל כ"ה פליגי עליה
וסבדי דעולות כמי קרבות דה"ס וכי תיב לכס לכס ולא
לבוים :

רבה

אמר ה"ק חגיגה וכל זמן חגיגה מאחרין טפי
תהכי לא תקן מי שלא חב גט הראשון של חג חוגב
כל הרגל וכו' :

אמר

ר' אלעזר אר' חנינא ר' נטע כטיעה כפורים ורחץ
בקרובה של ציפורי כזו בתמוז פי' דאלו הדינא כל
ד' הזבות אסורין בכל חומרי תעבית רחיצה וסיבס ועעילת

הסנדל ותשמיש המטה כט' כאב עצמה דכלו פחד קרא
כתיבי וכחרא חתתא חתניהו וזין תענית כבוד החמוד כפל
א' חסא אלא דכימי ריבין הקדש דהיינו ד' אין שלום ואין
שמד הוה ואמרי' בחס' ר"ה דלל שאין שמד ואין שלום רצו
מתעבים רצו אין מתעבים שך התנו כנאים סגורו אותם דים
שלום היינו שישאל שרויים על ארחתן ואין שמד שמחה יש
שמד זום אין שלום ואין שמד רצו מתעבים רצו אין מתעבים
ולפיכך רחץ ר' כזו בתמוז ואפי' דה"ה שאכל דרצו אין מתעבי'
כלל אלא דנקט רחץ דתיפרסמא מילתא א"כ לא אכל כיון
דנהוג בה איסורא כגון כמות הוה נהגו כו' ענינו שלא לפרח
בדרס של ראשונה סנהגו כן לא לירידי מתעבר שלא תלו הכביא
ברצו אלא חוקר התענית דהיינו רחיצה וסיבס ועעילת הסנדל
אכל לא לאכלה שאין בדין שהיא בית אלס ועיר הקדש חרכה
ואנו אוכלים ומותים והיינו דקאחר שמדן ודוקא רחץ ומכירו
אכל לא אכל וכמות הוה ג"כ שאין שמד ואין שלום חייבין אנו
להאמר כאכלה מביצית הנפאים ולא כמות חנה כלבר
ומה שרצה לעקור ט' כאב פי' בתו' דלא רצה לעקרו לנמרי
אלא לקבצו כו' אלא חסוד רק ל' ט' כאב אינו תלוי ברצו
הואיל והכפלן בו צרות ומפני זה היו שלוחין ונאים כו' כדאיתא
בר' ה וא"כ הויך היה איכסו לו לר' לעקרו דהא אין כ"ד זה
יכול לנטל דברי ב"ה חכירו אלא א"כ גדול ממונו בחכמה
ובחכמן ולא ירדתי לטוף דעתם דא"כ אפי' לעקרו לו או לזא
לא היה יכול רצו' שהראשונים קבעוהו בט' כאב אף כזה יש
משום כיתול דרצו כ"ד חכירו וכדמוכח בהדיא כריס מכלתין
גבי הקדמת בני כפרים ועוד דהא מתשובתו של ר' אבא בר
יבדא שאמר לא כך היה מצעה אלא ט' כאב שחל להיות
בשבת ודמיכלו לאחר השבת ומארי הואיל ונדחה ירחה כלומר
ירחה שנה זו כלבר חשעה לכאורה דלר' חנינא ר' היה רוח'
אותו לעולם ולכך השיב לו שלא אחר אלא לאותה שנה והכסין
דר' היה רוצה לעקור ט' כן וזו בתמוז חסוד דשורת הרין אין
הפרס כביה כנוי כביא כדברי הראשונים זל שלא להתענות
בו כלל דחומרי דתעבית וחכמים לא הוו לו בזה לפי שהכפלן
בו צרות ואין הוא לבו להקל בו אע"פ שאיפשר כן מביצית
כנאים ברצו אלא שישאל חסידים לא רצו להקל בו מטעם זה
ולפי' היו שלוחים ונאים כו' חס"כ בשאר תעניות וזה טעם
קצת דרבותי והוא טעם כגון וכדור :

איל

טובים השנים מן הא' פרשו זל אלהל' שמעת איה
הייתי טועה בדבר עתה טוב לילך דתני האמת
פי' לצי' טובים מן השנים שהא' שומע לחכירו ואם הוא טועה
מתקנו וכסס בעליו היום זל שמעתי שך אחר לז' אלו ר'
חנינא שהעיר כדברי שנים וטובים להאמין מתך שאתה יחירי
קדברי רס"י זל כדאין יותר דהא כיון דר' אלעזר כסס ר' חנינא
קאחר לה לא חשיב אלא כחד ויתיר אליו ר' אבא בר זבדא
שמעיד שהיה בשעת מעשה :

דא

דאחרין שמחה מלמד שאסור בהסדר נראה דה"ה
שאין נוסח בו אכילות יום כ' שהוא טל דפריהס
לדברי הכל דחתי שמחה דרכין דרכים ודמי אכילות דרכין
דיחיר וכדאחרין דקותה אבל אינו נוסח אכילות כרגל פי'
ואפי' לח"ד ראכילות לילה דאורייתא ואתי געסה דשמחת
רכים דהיינו ושמחת כהגך דדמי געסה דאכילות דיחיר וה"ה
כהא אבל אס' הוא יום מיתה וקבורה דהיי דאורייתא נוסח בו
אכילות כסס שמהג' ביום כ' של דבריהס דלא חמירי האי
מיניה ואע"פ דאמר' כפ"ק דכתובות מי שמת אכיו של חתן
או אמה של בלה מכניסין את המת למרד ואתה חתן ואת הכלה
לחופה וכו' ונוהג ז' ומי הקשתה ואח"כ נוסח ז' ומי אכילות
ומשמע

ומשמע שקברוהו כו ביום דהיו אכילות דאורייתא ואפי"ה דרחה
 הפני שמחתו שהוא לו כרגל דרפ"ה התם משום שמחת ימי
 חוקתו שלא תהא אכילות במקום חופה עשאוהו חכמים כעין
 רגל של תורה שבי"ה מתנין לעיקור דבר תן התורה שב"כ ואל
 תעשה אבל משום שמחה זו של פנה"ל לא דחו אכילות של תורה
 ויש אומרים שלא אסרו אלא הספר שהוא דבר של פרהסיא
 אבל אכילות מהג' כניענה בתוך ביתו ואפי"ה אכילות יום ב'
 ואילך שהוא מדרבייהו :

משתה - תלמד שאסור בתענית פי' ומ"מ חזון ראכל
 חגי' חגי' פירות טוב אין בו אסור דומיא
 דמועד ראי כפי' לא אכיל אלא פירות יהיה חיוב לקיים חזת
 סצויה כל שאפשר ותענית הלום מותר בו אפי' לימיר
 וניכור שהיו מתענים ופגעו כפורים אין מחסיקין כרא'
 וכרכתא בהדיא :

הא דאקטינן והאר' בטבריא הוה משמע דהכי קיס
 והכי אשבחן כחמ"ץ רבצא אנטוכיאום דתתצביר
 טבריא קניא ומשמע ש"ל כן לכבודו הפני דרב וכל
 התלמידים אבל בכתובות פרק אלתנה כוונת ר' בנימין
 ומקום מוכן לו בבית שצרים וכחמ"ץ סנהדרין אחר הלך אחר
 ב"ר יפה אחר ר' אליעזר ללוד עד אחר דבי לבית שצרים וזו
 דתתחלה הוה בטבריא ואח"כ בנימין ובית שצרים והא
 דאקטי' והא ה' בטבריא הוה וטבריא מוקפת חומה מימי
 יהושע כ"כ א"כ דקטיא ליה ליהי' קאמר הכי
 כפשיטותא דארבא אחריון בסמוך רפשי' מילתא דנבוי פוט
 בבתי ערי חומה לאו מוקפת חומה היא מדרבנן סביב פרט
 לטבריא שיקה חומה ועוד דהא בתי דפרין ליה דר' בוד
 נטע דר' פריך ליה ומי פשיטא ליה מילתא דטבריא מוקפת
 חומה היא והא חוקיה וכו' ועוד הכי חפיקי' לר' פשיטא ליה
 לחוקיה מספקא ליה כבי מילתא דפשיטא ליה לר' מספקא ליה
 לחוקיה ואלא יש לו לסמוך על ר' ומפרקי' דה"ק ר"ל אותם
 שהוקשה לכם כך תירצו וסינו הרשב"א שתירין כך והא טבריא
 מוקפת חומה ועוד אנבצר היא דכתיב קרא בהדיא בספר
 יהושע ערי מצדק הצידים צר חמת דקת וכברת וכיון דערי
 מצדק היא בזמן חזן לימא לן דלא ס"ל לר' דיש ליה דין מוקפת
 חומה לכל דבר ולא דרש פרט לטבריא סימה חומה וברי
 לחוקם אטבריא דר' חקשה הכי לימא לר' ב"ט"ו הוה וכי נטע
 בזד נטע והדר אקטי ליה והכי ניתא דפשיטא דטבריא מוקפת
 חומה היא לכל דבר רשא חזון דחוקיה מספקא ליה ופריך
 דחוקיה מספקא לענין בתי ערי חומה מיהא משום דחייס
 לאיך מתניתא דפליג אר' דרש סביב פרט לטבריא ולהוה
 תבא אף למ"מ דנה כן דלית לה דין כרכים ואפי"ה דלקחן
 אחריון דלאו היינו ספקיה דחוקיה לענין בתי ערי חומה
 ומספקא אי חיישינן להוהיה חתני' אי לאו כן אמרו בירוש'
 חוקיה קרי בזד ובט"ו משע על' דהא דתני רשע ואיש כי
 ימכור בית מושבעי עיר חומה פרט לטבריא סימה חומה :

דהלכתא כותיה לענין בתי ערי חומה ככ"ל לפי שיטה זו
 ואתיא שפיר כההוא דלקחן מיהו אכתי לא תחורא דליטא
 דחיקא הוא ודאי בהדיא פריך דלמורא והא טבריא מוקפת
 חומה הוה כלומר ופשי' מלתא דקרו בט"ו ותו אחאי מוקמינן
 פלוגתא כרבי ומתניתא דלקחן משמע דלכ"ע ולהכי אקטי'
 מנייה ואמר' בהדיא הא ודאי לאו חומה היא דתניא וכו'
 והנכון דתלמודא דפריך הכי סמיך אטובא דרעבין דאסיקנא
 טבריא אפי"ה שאינה מוקפת חומה בזמן לבתי ערי חומה
 הפני שימה חומה אפי"ה לענין מ"מ דין כרכים יש לה כיון
 דמתניא חלוקים ומקוי ר' בהלכתא ופריך דטבריא מוקפת
 חומה מיכן כדכתיב ערי מצדק וכיון שהיא עיר מצדק להבן
 חלוקים דנה כרכים למ"מ דר' בר ט"ו כדאמרין וכי נטע
 בזד נטע והשתא דייק תלמודא על המקשה הוה פשיטא ליה
 דטבריא מוקפת חומה היא לענין מ"מ דפריך הכי כשיטתה
 דהא חגי' דחוקי' מספקא ליה דחגי' דחוקיה מספקא ליה
 משום דלא שמיז ליה הא דר' אבל ר' פשיטא ליה דאין לר'
 קאמר' ומקוי' ליה בהלכתא ודין הוא דמני למפרך הוה
 מספקא חוקיה במאי דפשיטא ליה לר' דליכא תבא דפליג
 עליה אלא דמני' לדחוי' דלא שמיז ליה האי עובדא דר' ולא
 קיס ליה בנייה ואיך פירכא עדיפא לן ואמסקי' ל"ק כלל
 דאפי' נטע ר' אישור מלאכה לא קבילו עליהו ונטייתו דר'
 אינה דאיה שלא היה פורים וזה כ"ל עיקר ואסיק' דמלאכה
 שריא כפורים אלא היכא דנהו אישורא תאן דעביד מלאכה
 עובד משום כל תשום תורתא אהך דתניא דברים המותרים
 ואחרים נהנו בהן אישור אי אתה רשאי להיתרו בפניהם רב
 לטייה להוה נבדא רבי' רבי' הכי וכיון דכן איפשר דכר שנתא
 הוא כדאמר' לעיל ולשמתייה שמתי' :

ופסק - דכיון דלא נחמ כי תניס סינו שמתייה ויש
 למחן ולומר דמיעקרא דהוה ס"ל דאסור
 במלאכה בזמני הוה חקטינן דלשמתייה משום דהוה עברייהו
 ומשמתינן אחא דעבר אדרבנן כדאיתא פרק מקום שהגבו
 אבל השתא דליכא אישורא דגזירת נביאים אלא משום בטול
 מכתב עולי מלש לייטו שמוטיה לא משמתינן ליה בבב"א
 ככ"ל :

ואי בעית - אימא באתרא דר' כמי נהוג ור' נאמרה
 של שמחה נטע כדתינן עברו אלזכו פי'
 וכיון דבתענית כבוד אחריון נטיעה זו חפני שהיא נטיעה
 של שמחה דינא הוא דתשתרי לפורים שהוא יום שמחה
גופא - חוקיה קרא מנהל כ"ד ובט"ו מספקא ליה אי
 מוקפת חומה מיכ"פאו לא איכא רק"ל א"כ אין
 בח"ל במקומות אלו דמספקי' בהו כקרי ב"ד ובט"ו ועל חק'
 סמוכו כל העולם כ"ד לבר וי"ל אלו מרינא מספקא לן לית
 לן למקרי כלל דמספקא דרבנן הוה מדברי קבלה בשל דבריה'
 ולקולא אלא משום דלא נימא דלאו ישראל וגם משום פרסומי
 נימא אית לן למצבד חד יומא לכד מיהת היינו יום י"ד דקרו
 ביה רובא דגלגלא וחוקיה ורב אשי דלקחן חרת חסידות נהבו
 כעצמן לקרא ב"ד וכוט"ו וכו"ת היכי חקטי' לעיל מחסידותיה
 דחוקיה דילמא לר' כמי מספקא ליה וקרא בחד כדעיה א"כ
 דקרא הרי יומי אבל לא אסור מלאכה דין ביום א'
וי"ד - דהיינו חזן דלאו מפשיקא שורת דין לקרא כו"ד
 שהוא זמן הרוב ודואו לעשותו עיקר לקריא לכרכ'
 ולכל דבר אבל זמן מקרא קרי' בלא כרכה דלא מרכיבין
 אפשיקא דרבנן וה"ה דמקלינן בה לאיך חומרי ולהכי אקטי'
 דאם איתא דר' מספקא ליה בחוקיה בט"ו הוה דהוה נטע
 ולא ב"ד שהוא עיקר והכי אמרת דנטע ב"ד אלא ודאי קיס
 ליה דבר ט"ו הוה כך תירץ דמכ"ן ז"ל ועיקר .

ושמתייה

והשתא - לא תיקשי לן הכי מספקא חוקיה במאי דמורו
 ד' ועביד ביה מיבשה דחוקיה חיישינן דר'
 עיקר טעמיה משום דלא קפדינן אטבריא משום שניה אחת
 יש ואף לענין בתי ערי חומה וכ"ס למ"מ אלא לר' שדפשיטא
 ליה לענין בתי ערי חומה שאינה מוקפת בתי חומה מספקי'
 אי חיישינן להוהיה דר"ט א"כ והוה הנכון לפוס טוביא דלקחן
 דלחוקיה פשיטא ליה לענין בית כבתי ערי חומה דהלכתא
 באיך מתניתא דרשע ור"מ מספקא ליה לענין חגי' דילמא
 הכא נמי כך דינא דטעמיה כרכינן משום דמכסו והא חבליא
 הא אלא ס"ל כר' לענין בתי ערי חומה תו ליכא ספקא לענין
 ה"ה וכינשולמי כמי ה"ה דחיישינן למ"מ משום הא דר' שמעון

שכל המצות הנוהגות ככל הנוהגות בארץ ישראל וכו' ע"ה
כ"ל דלרובן קאמר שכל המצות הנוהגות לרובן כב' נהגו
אלו כב' ורש"י סבר אפי' פרשיות נהגו אפי' דקרו להו
בראשון הדרי וקרו להו כב' ואסיקא דלעולם מתנ"ל כרשב"ג
ומתניתין ד"ק אין בין י"ד של אדר הראשון ל"ד של אדר הב'
אלא ת"מ ונתנו לאבינוס אבל לענין פרשיות לא אומר כלל
ואתניתין הכי דייקי' הא לענין הספר ותענית זה ונתנו
ואופסיקא הלכת' כרשב"ג ולפי הדין ו"ל משנתנו כדפריש"ב
אליבא ולא הוה מחלוקת פרשיו כלום וסתמו כפיירושו דברי
פי תכס ח

בישלמא ר' אלעזר בר' ר' וימי הסתבר סתמי למדרש
קרא הכי משום רשסייב עלה טעמא האין
מעבירין על המצות ומירושו בעלמא שאם באו ל"ד כ' מקנות
שיתמיל באות השבאית ל"ד תמלה ולא יתמיל לאחרת וגם לא
יביחנה כשכילה וכדאמרין בהסכת יתא"פ א"ת להם הממוז'
דישון מוכח הפנימי קודם להסכת ה' נרות פ"ט א"י אחר
במרא במירא סכרא לא סבינא דבא אחר כ"ר כ"ר דאמר אין
מעבירין על המצו וכו' פנע כרישא דמוזב פנע כרישא ונקטי'
מיניה דה"ה שלא ואכל אותה כיון שלא הניע זמנה וכדתנין
התם מצות העומר דבא תן הקרוב ושעמא לפי שאין מעבירין
על המצות להניח הקרוב ול"לך לרחוק אלא רש"י מ"ט דריש
כ"י דהא קרא לא דריש הכי שפי מהו ופריש"ב דקסדר מסמך
באלות אדר לדאלת ל"סן עדיף ה"לך היא הנותנת למדרש
הכי דאמר שמונה לה הלא כתבתי לך שלשים ולא רביעים
גפרש"י ו"ל כב' מקומות יש לנו לכתוב תחית וכו' עמלק ולא
יתר ולא בסי' דמה עבין עמלק לפסוק זה לפי פירושו וכו' כי
שלמה אחר שכתב ג' גפרים ולא היה איפשר לו לכתוב יותר
וביון שהוא לא היה איפשר לו להוסיף עזר על כתב הקדש
הואך ככתב אלו ספר שלך וכן דרשו במדרש פסוק זה על שיר
האזנים וקבלת ומשלי

ישמעתי חפי הרש"י א"ר שאין כל הדברים האלו
אמורים אלא כב' או במקומות הקרובים
לשם שהיה דיון ודיון בשבת תקנת נביאים אם היה כ"ט
או כ"י שיהי יורעים הטב בהקפן וכיון שנגזר דיום
מתמלה כדאפי' פסקא דריש א"ר ליהו נהוג מרת חסירות
לקרא בכ' ימים כי הכי דלקרי ביום שנגזר עליו ממה נפשך
אבל כב' שלא היו ידועות להם פגיעת התקנה כך היא דריש
מתמלה שכל שהוא ודאי מוקפת חוקה תיב"ן יקראו בט"ו
וכל שהוא פסק יקראו כ"ד וכיון הוא וכו' וזה
נתקיים יפה תהנה שלנו ומי' אכורין הן בהספר
ותענית כ"ד וכו' ודכתיב במגילת תענית את יום י"ד יום
ט"ו וימי פורים אינון דלא להתענה וללא למספר כהון ואמר
דבאל' נדרה אלא לאסור את של זה בזה ולפי' נהגו שלא
לחר תחננו כשמהם וכשתעבדך הסנה קי"ל בבריסקין
דלענין הספר ותענית זה וזה שום ואין כופלים על פניה' ואין
אומרים תחננו כשמי אדרים כ"ד וכו' ושל כל א' מהם
הסקיין דפסקייה דתוקייה בפרוים דקרא אי בעינן למיחר
דמינן ומכריח הא תיב"ל הגדה האחד או דילמא מידע
שהם פתוחים לוכסם סכריא הא מניבא גר' יושן פליג עליה
כירושלמי וקרא כהו כ"ט כיון דהמניבא ואסיקא כותיה
כנמרא כמסכת ערבין פסקיה בפרא ה"ה וכן עיקר
כנמרא ר' אסי קרא בכולל ויטעו הובל דה"ל ול"ג בכולל
דכניינין היהו אפי' ברסיין ליה דין ח"ל כב"י בענין זה כדכת'
כריש ומלתין אבל לאוקומי גרסא כלומר שלא ישבת תלמודו
מ"ד היא

ואל טרסאות וקדסיות בי' לאו כתי' ע"ו כפרש"י ז'
דא"כ לא יעשו מהם בתי גדרות אלא מקו' קיבוץ
חכמים שלהם היה וכן בר"ח ז' תן קראו את המגלה באדר
הראשון פי' א"כ כפסטיה דלישא דק"ל שמעברין אותה כל
אדר וכ"ס כשתעבדה קודם לכן ועגרו וקראוהו שמורין
וקריין אותה

אין בין אדר א' לאדר ב' אלא מ"מ ומתנות לאבינוס
קס"ד דמתניתין כפסטיה שאין בין אדר זה לאדר
הב' אלא מ"מ וכל הפי' הא לענין פרשיות זה וזה שוין כלומר
אותן פרשיות שהן שקלים וכו' ופרה ארומה וג' הדרש
ואיכא שלא אחרו לענין פרשיות זה וזה שוין אלא לפ' שקלים
ופרשת וכו' כלכד שהן מענין אדר ועודים וכהו צמי רוקא
כריעבר ויבאין בקריאתן של אדר א' אבל פרשת פרה והחמש
שהם כשכל ניסן שאף פ' פרה דר' להויר טמאי מת שיטרו
לפניהם ואפי' שיתיה טרעיות כב' כניסן מקרינין אותה
לפ' הדרש הפקדים בהר"ה של שרל כדאיתא כירושל' וכיון
דכן הנהו לדברי הכל באתר ב' שהוא סמך לניסן חבתי לחקרי
ואפי' קראוהו באדר א' ולא חומר מדמסתים ליה תלמוד' הא
לענין פרשיות אלא ככלהו מיירי ורבך כחד ימא תקנוס
כולהו וכיון דקרו חירך קסייתא ה"ה לאיך אעפ"י שתקדים
אוהרתן ופי' עניינים ימים רבים קודם ניסן

בני מתניתין לא ת"ק רש"י איונת"ק אחר רב פפא
וכו' דת"ק סבר לכתתלה כב' פי' לאו כ' דייק
הכי לשינה אלא דסכרא הוא שחזות' לכתתלה כדרש שקורין
כו' את ההגל' מיהו מקרא קאמר שמורין וקורין אותה שמעי'
דס"ל דאי קרו בראשון קרו ור' אלעזר בר' ר' וימי סבר דאפי'
מ"מ לכתתלה בראשון לישנא מוכח שכן הוא שמוי מצותו
לכתתלה ולא עזר אלא רשעא דאי לא קהו בראשון לא
קרו להו כב' דהא טעמא דרייה משום דרשים ככל שנה ושנה
לאדר החמוך לשכטו וכי הכי ורש"י ב' דרדאי' ליה לאדר
הסמוך לניסן אין קריאה בראשון כלל דלעכב בא הכתוב
אף לר' וימי אין קריאה כב' כלום וכ"כ א"כ מה היא דקרי

הא דאמרין מסכת יומא פליק אחר להם הממוכה מפני מה
כחשלה אחר לאילת הסחר לומר לך מה שחר זה סוף כל
הלינה אף אחר סוף כל הניסים וערכי והא איכא חנוכה
אפריק פתחה לכתב קאמר' הניחא לה"ד ניתנה אלא לה"ד
לא ניתנה לכתב האוייבא למי' דאלמא ח"ד שלא נית' לכתב
היינו שלא ניתנה לכתב כלל רומיא דחנוכה דלוי ניתנה למכת'
מה שאין כן חנוכה שאסור לפותחה (א"ה נר דב"ל חמי קשיא
ליה או דאיתא וכו') וזל דכל שלא ניתנה לכתב בכתבי הקדש
ובקדושת' לא חשיבא כתיב' ער דמת' כה שהיא סוף על הניסי'
ולכי' סכחא כהא כולי האי א"כ מסתבר לי דהא מקשינן דוראי
לשאכ' דסוף כל הניסים לא שייך שכתבה לפעמה לא כשהיא
ככלל כל כתבי הקדש והיא סוף להם ורומיא דמחר זה שהיא
מכלל לילה והוא סוף לה ואינה חלק לפעמה

אמר סמואל דידי עדיפא מכלהו קיימו וקבלו יהודים
קיימו למעלה מה שקבלו למטה ומאי ידעינן אלהלא
שאמרה ברוח הקדש וכמפכת שבת דרשי לה מדרש' אחרין'
זרתי ש"ל תני רב יוסף ומשלח מכות איש לרעהו כ' מכות
לארס א' כלומר לרעהו העשיר ומתנות לאכיונים כ' מתנות
לכ' בני ארס ר' יהודה כשיאס שדר ליה לרב קושעיא אטחא
דעבלא תליתא וברכא דחמרא ברש"י שלא לו קיימ' כנו רבי'
ומשלח מכות ופי' דכבא מכות איכא אול"ג אדר שלח ליה
איסא אבל בכלתו נסמי ברמינן קיימת כנו רבי' ומתנות
לאכיונים פי' שלא היתה יקרה התעורה בעיניו ואמר שאינה
התנה לא ד' כמיהו ולא יבא ידי חובת משלוח מכות איש לרעהו
הדר שלח ליה כלומר ר' יהודה כשיאס גופיה עבלא תליתא
ותלת ברבי יין שלח ליה קיימת כנו רבי' ומשלוח מכות איש
לרעהו כלומר שון התעורה הראויה לך ומסתברא דמתנות
לאכיונים היינו אפי' כב' פרוטות דמה פרוטה חשיבא מתנה
אכל לא בבמו' כדאיתא בנטיין וכדוכתי אחריתו

גרסינן בגמ' דכ"ט פירק השוכר את הסופגין מנבת
פורים לפורים ואין מדקדקין בדבר ואין העני
רשאי לנטול מהם רבועה לסדרלו וה"ל כל מה שכתבו ביום פוג'
השם הרי זה כחפור ואין בהכאון דאין לחלקו לעניים ולקנות
דבר אחר אלא לגורך סעודת פורים של עמים וקתני עלה
כתוספתא ומנבת העיר - לאותה העיר ואין מדקדקים בדבר
פירסא בירוש' שכל השוטט ידו לנטול יתנו לו לומר שניתנו לכל
ארס ואין מדקדקין אם הוא עני ועלוי ליתני לו שאין כתיבה זו
היא דרקה בירובתא אלא מדין - שחמה שהרי אף לעשירים יש
לשלוח מנות ולפי' שהיו ליתן תעוב פורים לגנים ואפי' בשירים
שזין שאנו קותנים לגב' אדם אם לא כיתן להם יהא שם איבה
וגדהקן מפגמין עני' ביום עם עניי ישראל מפני דרכי שלום
וש"ג ב' כלל אין מדקדקין בלא כהעדפה שאין כותנים להם נורך
סעודת פורי' כדקדוקו ומתנוס א"כ בהעדפה וכמ"ש בתוספת'
אין מדקדקין בתקנת פורים אלא שחושפין את העבדים לרוב
ושותפין אותם ואוכלין ולא יתירי ומכר - ועול לקופה של דרקה
ומאי דקתני ספאזאין העני רשאי לוקח מהם רבועה לסדרלו
אוקימנא בר"מ דאמר כל המעביר על דעתו של כ"ה נקרא
גזלן ובאידיך בתניא הנותן דיכר לעני ליקח בו חלק לא יקח
בו שלטת וכו' ולית הלכתא כוותיה כמד מהני לא רשאי העני
לפשות מהם כלל דרכו דנותן לא קפיד פסאי ומראה מקום
הוא לן דהנין לדרקס כתבון ולעשו' מנות כוראו ועני ליעבדי
בכפשיה ספאזא כמותן' מנות לביתו אי לנאחיס לקנות בו
קרקע או להשקט' בהם שאין קפיד' בדבר מן הדרכי עד שיתענה
בפי' אלא תעשה מהם מה שתענה וכן דעת' רבותינו כ"ו
והכרי' בתפני בהם כתובות ושכיב חרב שהקדש לעניים וזהו
שחלקו פירושו על יד קרוביו בזמן ידוע בשנה והאי קרובים
היו קפידא אבל זמן ידוע לא הוא מסתמא דכיחא ליה לאינוש

שיחלקו אותם בזמן אחר שיראו קרובים שהוא הבן ויתר' ואין
כזה משום חנוכה לקיים דרכי המת הרי הוא באותה שעת
האומר תנו לפני שקל כשבת והם ראוים לתת להם שלם
מנותבי להם שלם דלרזונייהו הוא דעבר וכן כל כיוצא בזה
מפירדני כר"ן

אמר רבא מחישב איניש לכסותו כפראוי וכו' סעודת
פורים שאכלה כלילה לא יצא יח ח"ט עזי מסתה
ושמחה בתיב' הא כתיבנא לעיל שלא נכרס' אלא לילה של
פורים שבו קורין את המגלה ואלו לילה של תוכא' פורים חולא
ישאר הפקא והא דאמר' רב אשי ומילא שיה ליה למכיל
באורחא היינו כלילה של פורים כדכתיבנא

מתניתין אין בין יט לשבת לא אוכל' נפש בלכר אין
בין שבת לזה אלא שזה זרנו כידי אדם וזה

זרנו כבר ק"ל דהא דקתני אין בין משמש רתו ליכא כתיביו
ואע"ג דתנן בתפנית אין בין י' דאשבות לב' אחרונות שכלו
מתירי כעשיית מלאכה ואמר' עלה דתנא ושייר ההיא מיצוט'
דחייבט' היא דמסתמ' אין בין לא חשיב כלל יתו דכין דאחרת
דאין בין לאו דוקא ופקא ושייר מהיכא שפע' מאי דרייק'
בבת' על כל חדא מיבייהו הא לענין פלו' זה וזה שזין זהא הכא
לן כיון דתנא ושייר בהכי אלא ודאית' דלא שייר מסתמא דהא
אפי' במקום שאנו אומרים בהלכתא תנא ושייר אקשי תלמודא
מאי שייר דתני שייר דלית לן לאחזיקי תנא כשירכא עד
דמשייר דתני מילי וכיון דכין תמילא' מילתא' דהא אין בין יט
ושבת שייר פוג' דהא איכא כתיביו דלומי' אפי' הבנו שבת
ולא כ"ט ואפי' תימא דחומרישבת קתני ולא חומרי ד"ט
איכא כמה מילי דשרו כ"ט ולא לגורך אוכל נפש השלין פירות
דרך ארובה כ"ט ושחזין עני בשמים למילה ב"ט ולא בשבת
ורכות' טובא כהיא מכללתא ואפי' תימא דמיירי דאורייתא
קתני ולא איסור והתר' דרכן ואע"ג דלא משמש הכי לקמן
דאמר' אין בין כהן וכו' דעבי' למימר לקמן הא אחרני דמנו
תני שזה זרנו בסקילה וזה זרנו במלקות וכדקתני לענין
זה ושבת ותו כתיב אין בין זה לשבת ליתני שום אסור באכילה
ושתיה מש"כ בשבת אלא שבה ז' שלא נכרסה דהיינו עיקר
זה וכלל הוא בשבוע' וצ"ב חס' גדולה ומה קטנה שייר טובא
דככש יסור קין ורכשו וכו' כדן ואלה ושוק כמכא גדולה ולא
כמנה קטנה כדאיתא בשלהי מסכת' ובחיל' והנכון דכל הני
אין בין דוקא ביניהו ולא שייר מודי כההיא עיבא דאית' כיה
פיהו איכ' כתיביו דאין בין דקתני איכ' כלל כל דבר לא דמיירי
בענין ידוע ולענין זט קאמר שאין צ"ב יקשי' אשפת בענין איסור
מלאכות אלא מלאכות אוכל' נפש בלכר ולהכי דייק עלה בבת'
הא לענין מלאכת חסדיו זה וזה עמים וכן אין בין שבת לזה
לחומר עונשין אלא שזה זרנו ופיר' ולמירק מיניה דלענין עונש
תשלומין זה וזה שזין בין כמה גדולה ומה קטנה לענין
קרבנותיהן אלא פחים ודכותיהו ולמירק מיניה דלענין
קרבנות שאין אלו בעל להם זמן זה וזה שזין וכלל לא כשנו אלא
למאי דקיימין מינייהו דהו' מוקי בשלגות' ודאיכא כהו רבותא
וכדמוכא בגמ' ואידיך מאידך דאין בין כולל כל דבר והאיכא
ג"כ לדקדוקיהן כמה שאינם בהם והשתא דאית' להכי מכיון
דכ"ט ושבת איידיכעני איסור והתר' מלאכו' ולא אשכח הפירס'
אלא באוכל' נפש שמעי' דמ"ל דערוכ והוצאה ל"ט בשבת
שאנו אוכל' נפש ולא מורך זט וכגון הוצאת אכניס' לכנין דלא
אמר' מתוך שהותרה הוצאה לגורך הותרה שלא לגורך שלא
לגורך אוכל' נפש כשהוא מורך זט וכדכריבנא ברכותי אחרתא
וכן בלכתא ומיהו ק"ל כהא דקתני אין בין ספרים לתפלין
וגזויות וכו' דהא איכא דספרים כריכים שרטוט ולא תפלין וכן
ספרים ככתבים על הגויל ולא על הקלף ועל הדוכסוסטוס
ותפלין על הקלף ומזויה על הדוכסוסטוס וזל דלא קתניא
דכריס

ושמרתם את המצוות דהיינו מצבת לטשה ואילך שהיא וכן
שחור מצה דמלך ליה אשר ואלו לכלי נפש אחר חזרי כד'
אלא התייר הכתוב ב"ט ל' דבר שכתבתו כבון לטשה ולאפוקי
צידה אע"ג מעיט ולא חזיא כולי האי וכן לא התייר הכת' ל' ד'
דבר שדרך לעשותו לטעה על הדוב בליטשה ולח דבר שרבו
על הדוב לזמן מרובה כטוחן וכודר ותלמי' רוב פירות ותבואה
לזמן מרוב' לכך אמרה אף לקיטת ירק ופירות שהם לטעה שלא
לחלו בדביעה וזה ברור והולכת סבון אצל טבח התיירו אע"פ
שאפשר מעיט כדאיתא התם משום דהוה כשחטטה גופא שהוה
אוכל נפש עצמו ומה שאסרו לבגן חשום דבביעה דלאו בת
יומא עריפא הגבי' בת יומא לא מטעם שאפשר לעשותה
מעיט כדמשמע מפסטה אלא לומר לך דמיין דבביעה לאו בת
יומא כך דרכה לעשותה לזמן מרובה מש"כ בליטשה קמי רבי'
כר"א :

הא דאמרו כל חיובי כרתות בכלל היו זלמא יצא כרת
באחותו לומר לך לדונו ככרת ולא במלקות פרט' א'
חיובי כרתו' כלם בכלל כרת היו שאות' בסופו ובכרתה ואחותו
ג"כ בכלל זלמא חזר וכתב באחותו ככרת לומר לך דכתיב כי
ישכב איש את אחותו ובכרתה ככרת ולא במלקות :
דבר שהיה בכלל יצא מן הכלל ללמד לא ללמד וכו'
ולא א"ש לישא דכל חיובי כרתות בכלל היו והל"ל
אחותו בכלל כרת היתה זלמא יצא וכו' לכך פירשו דה"ק כל
חיובי כרתות היו בכלל מלקות שבכל א' מהם יש לאו וא"כ
דדונו כלם ככרת ואחותו בכלל כרת ג"כ ובשיפאת מן הכלל
היה לרין על עצמה ועל חכרותה כדפרט' א' :

רב אישי' אחר אפי' תימא רבין פי לעולם תחמיטין
רבין דפליגי אר' יצחק דסבדי דחייבי
כרתות היו בכלל מלקות מ' היבא דאיבא עדים והתראה
דמורו לרשב"ג כחייבי כרתות' שלקו נפטרו מידי כרתן ולתני'
ה"ק זה עיקר זדונו בידי אדם וזה עיקר זדונו בידי שמים
אבל ה"ה שפעמים שנענשו כלם בידי אדם וכן הלכתא :

מתניתין אין בין המורד הנאה מחברו למורד הימנו
מאכל אלא דריסת הרגל וכלים שאין עושין
בהן אוכל נפש פי' האי אין בין בולל כל דבר ודייקי' הא לענין
בלי' שעושים בהם אוכל נפש זה וזה שוים ואוקימנא כדוכתב
דמורד הימנ' מאכל דקמי' היינו דקאמר קונס הנאה המחביא'
לידי מאכל עליו דכלי' שעושים בהם אוכל נפש דשרי בהו ה"מ
בחקום שאין משכיירין כיוצא באלו לתשמיש כזה שהשאינו לו
אבל במקום שמשכיירין באלו לתשמיש כזה אסור בהם דהא
משתרשי ליה דמי' שכירות ומקמי' בהו מידי דמאכל ומאזי
טעמא כמי' אסור ליתן לו מתנה ואמרינן התם היבא דאמר
קונס מאכלו עליו לא מתסר אלא באוכל גופי' ועל ידי
אכילה לרפואה חותר ולא אמר קונס הנאת מאכל
חיתסר כחייבי דבר מאכל אפילו לרפואה והנאה
אחרת אבל כדברים אחרים שאינם בני מאכל אפי' מכשירי
מאכל מותר עד שיאמר קונס הנאה המחביא' לידיה מאכל :

אין בין נדרים לנדרות שהנדרים חייב באחריותן ונדרו'
לאינו חייב באחריותן הקשו בתו' ליתני בני שהנדר'
אינם באין מן המעשר ונדרות באים ממעשר ב' וי"ל דהאי
טעמא היינו שכל דבר שבחובה אינו בא מן המעשר הילכך
בין דתני נדרים חייב באחריותן והוה דבר שבחובה ונדרות
אזי חייב באחריותן ולא הוה דבר שבחובה ומיילא נפקא לן
דכאי' מן המעשרו' אידך הפרשה ודייקינן בהמרא הא לענין
כל תאמר זה וזה שוין כלומר שעבר עליהם בכל תאמר
אחר שלשה הנלים כראיתא בפ"ק דר"ה :

דכריש שאים תפלגין ומזוזות ומפוסים חספרים כדמוכח לט'
בהדיא ואלו מזוזות נריכה שרטוט כס"ת וכן נמי לא קמי'
חילתא כפולגתא ולא כהלכתא דהא לרבין נריבין עבוד
וכתיבה לשמן חס"כ כתפלגין ומזוזו' וכדכרידנא במסכ' גיטין
אלא כיון דקול כרש"ג דהכר כלן נריבין עבוד וכתיבה לשמן
לא תנינה ולאחרים פירשו דלכחי לא תני לה משום דחומרי'
דתפלגין ומזוזות קמי' וה"ק אין חספרים קלין מתפלגין ומזוזות
אלא שהספרים ככתבין וק"ל דא"כ כידויק בנת' הא לענין
לטמא את הדיים זה וזה שוין ה"פ דהא לענין זה הספרים
אחרים כתפלגין ומזוזו' והיכי עבדי שומחת ידים עיקר כתפלגין
ומזוזות ומפליח טפלים דאדריכלא טמאע כפ"ק דבבא דעיקר
ג. ה' משום ספרים שלא יאחזו אדם ס"ת ערום והתני' דחוסוס
דאיבא ספרה דקילו בהא' כבון הא דאמרי' לעיל קהלת אינו
מטמא את הדיים מחלקת בשלי השירים דכחי מהפקא לך
ותפליגין ומזוזות חייבי היכיכיהו נקט האי לישא אכולהו כפרי'
והא דלא קמי' בכלי כפרים שתולין בהן בין שטה לשיטה
חס"כ כתפלגין ומזוזות משום דלא תיירי דלא בעיקר עשייתן
ולא כתבין שלהן וזה הכוונ' ומזוזות שעשאה כשיפה ואלו
בספר היא ולהכי לא קמי' לה :

(א"ה כאן חסר וכראה דכחן לו' לנינים החלוקים בין ס"ת
למזוזות דוק ותפסח)

גמרא הא לענין חספלין זה וזה שוים חתמי דלאו כר'
יהודה דתימא אין בין ג' נסכת' אלא אוכל נפש
בלבד ר' יהודה התייר במכשירי אוכל נפש מ"ט דרבין אחר
קרא הוא לברו הוא ולא מכשירי ור' יהודה סבר לכס לכל
צורכס ורבין לכס ולא לניוס לכס ולא ללכבי' וכודאי דמורה
ר' דרשב"י לכס ולא לניוס אלא דכבר דתרת' מ"ט דלדין שרי
כל נריבין ומינה משמע היעוטא לניוס תדע דהא קול כריכי
יהודה והלכה ואין מורין כן כראיתא במסכת' ט' בהדי' וקול'
כמי דאין תומנין את הגוי' בנט' בזינה משום שחא י"כה
בשכילו אלא כודאי כדאמרי' ומאזי דנקטי' לכס ולא ללכבים
אליבא דרז' הגלילי היא ובאשבת' לישן נקוט לה תלמוד' בכל
דוכת' אבל כר"ע ק"ל דכבר לכל נפש אפי' נפש בהמה כחשט'
דהלכה כר"ע מחכירו והא דתני עיסת הכלב' כזון שהרועי'
אוכלים המתה כאפה ב"ט הא לאו הכי לא לאו למיתרא דסתם
לן תנא כרז' הגלילי כדכתב הירף ז"ל אלא ההוא משום דכל
שאין הרועים אוכלים המתה יש בהאפייתא משום טירחא
יתירתא דסביא ללכבים בלאו הכי הא תריבא דאורייתא שרי
וכשם שאסרו לאפיות פת חרובה אלא כשהרועי' אוכלים המתה
חותרת לדרכי הכל ואפי' לר' יוסי מדאורייתא ולר"ע משום
טירחא ואפי' כשפשוטיהו כלשהו סתמי דשרו לטלטל לבהמה אפי'
מידי דלא חוו לארס כלל ואתו כר"ע דכלשהו סתמי כוותיה ומה
דטרחינן ב"ט לתרזי אליבא דר' יוסי הנו סופלי לחיותא היכי
יהכי' ומסקינן דחזו לאסקא ובשבת' מטלטלין אותן אבב
דיפתא יחא לן לתרזיניהו דלאו לכ"ע אבל עיקרא מלתא
כר"ע אתו ומה דאמרי' בהם שבת פרוק כונס דמשאל מטלטל
להו אבב ריפת' ורבא אבב לקנייא דמי' משום דאיבא גרעיני
פירות דלא חוו למידי ואפי' לבהמה רבי' כר"ו :

ורבי יהודה כתיב הוא וקני' לכם כאן במכשירין שא"ל לעשותן
לעשותם מערב' וט' ובאן במכשירין שא"ל לעשותן
מערב' וט' דהיינו שרי כבון שטור שניצט' וסבין שנפגס ב"ט
דשרו מדאורייתא ומדרכין כל היבא דלכבא והלכה ואין מורין
כן' וס"מ דבאכול נפש גופיה ליבא הפרשה בין אפסר
לעשותו מערב' וט' ללא אפסר והכל שרי לר' יהודה דהכי הוא
ולא מכשירין שא"ל אבל הוא גופיה אע"פ שא"ל ולא חסכת'
דפליגי רבין כהא וק"ל א"כ למה אסרו לקיטת פירות וכודר
וסוף ויורה לא התיירו אלא תלשה ואילך כדמפ' בירוש' מן

אב הטומאה לטמא אדם וכלים כדון זב כי משגב כירה
 ומטמא את כוונה לטמא משכב התחתון בעלון ופרישכא
 במסכת נידה בעליונו של זב שמתמא אובלין ומשקין כבר
 פי' רבינו שמאל ו"ל דעליונו של זב היינו הסיטו שחכרש
 בכף מאזנים ותעלה עליו שאין הסיטו זה אלא ראשון לטומאה
 בלא אב הטומאה וכן הנינו לרש"י ו"ל שכתב במסכת
 פסחים שהמזרע הטמא משכב ומשכב לטמא אובלין ומשקין
 ולא ידענו למה חתך גרסת זו וכתב דה"ב ומה אם מטמא
 משכב ומושב לא ישעון ספירתו ו' כלומר כיון שכתב
 קראו טמא לכל חומר טומא זב הסיבא תיקם ארצתין למעומו
 מספירה שאין טעם הרב ו"ל לפי שסובר שאף זב אינו מטמא
 משכב ומושב לטומאת אדם וכלים שהרי כתב כפי' שהן אבות
 הטומאה ואמרין שזמרת יום כנגד יום תיבויא שזמרת משכב
 ומושב כדון זב כדאיתא במסכת נדה ואינה טעונה ספירת
 ו' ואמרין וכת' האי חזוכו הא דרשת ליה חזוכו ולא חזוכו
 ומנעו דהכי דרשת ליה חזוכו וספר לרבות ספירה לבעל-ב'
 ראיות ופריך א"כ ליכתוב קרא וכי יטהר הוב דכתיב סג'י
 לדרשה קמיתא שרשיקין וכי יטהר מן הויכה ולא עד שיטהר
 מן הויכה והצרפת מאז וזכו ללמד על זב ב' ראיות שטעון
 ספירתו ו' אלא רבין דאיכ' דרשה מקרא לא קמיר תנא ונקיט
 להו לתרתי דרשות חזוכו והכי אורחא דתלמודא

מתניתין

תן אין בין מנורע מוסבר למנורע מחולט
 אלא ברעו ופרימה ודייקי' הא לענין שלוח
 חזן לב' מחמת זה וזה שום

מנה"מ

תני רב שמואל בר יצחק קמי' דרב הונא וטיהרו
 ההבן משפחת היא וככם כבדו וטהר מאי
 וטהר טהור מפריעה ופרימה כלומר שקודם טבילה זו היא
 טהור מפריעה ומפרימה שלא בא לאכלס מעולם

א"ל

רבא אלא מעתה גבי זב דכתי' ורחץ בשרו בחים חיים
 וטהר מאי וטהר מעיקר' איכא פיל' למימר טהור מלמא
 בלי חרס בהסיט רחא בהסיטו של זב שנושא איתיה עליו הרי
 מטמאם ואם בהסר רעלמא שזינו מטמא דרב שזוא נושא
 עליו אלא הדרס או דרב שראוי למשכב ומושב הא לזו משוכ
 מחולט ועדיין לא בא לכלל כן אלא הסט כלי חרס כיוצא
 בו אין הוב ראוי לכא לכלל כן מעולם כדו לומר מהור מעיקרו
 מטמאה זו וזאת דבר פשוט וההוא בסמי דברסין הקא
 טהור מלמא כלי חרס טעוה הוא וכך הברשא כמו שגורס
 רש"י ו"ל התם מאי טהור מעיקרא איכא אלא טהור השתא
 מלמא כלי חרס בהסר וכו'

וה"פ

דלעולם וטהר השתא משמש והיינו דכתיב
 טוב וטהר ללמדנו כי כשטבל כיום ו'אע"כ דאי
 הדר חזו בו כיום זיכה סותר בה כל מנינו וחוזר לטומאתו
 אינו מטמא למפריע כלי חרס שהסיט כן טבילה לראיה ואף
 ע"פ שמתמא למפריע משכבות ומושבות ואדם כדאית' כפסח
 ב' וכו' הסתוב הוא רטבילה זו מלטהר הסט של כלי חרס
 שלא למפריע דהכי כתי' האי קרא וכלי חרס אשר יגע הוב
 יטמא דרפיקא לן הסט פלי חרס ועלה קאמר ורחץ וטהר ה"ב
 גבי מנורע דכתיב ביה וככם כבדו וטהר אי' נהי דהיינו
 דיטהר השתא מלמא כביא' שארס וכלים שזכנשו עמו לכתב
 בין טבילה לראיהו כיום שאינן טמאי למפריע ב' תן אין
 בין טהור מתוך הסבר לטהור מתוך החלט אלא תבליח
 ונפריס וה"ה נהי דאיכ' דהוב קרבנות אס' ולוב' שנתן אלא הוב
 כיום דרפיקא ורפואתו דמיידי ולא איירי בקרבנות שהם כו
 לפפירתו איכא דגרסי הא לענין טבילה זה וזה שום ומאן
 דלא גרסינן ליה משום דמילתא פשיט' היא שגרביס טבילה
 ולא נריך לפרשי'

גמרא דריסת הרגל והא לא קפדי פי' ואפי' ארדיסת
 הרגל דכניסה בעלמא לא קפדי וכ"ס דבקיעה
 וכיון דלא קפדי עליו לא ליה כלל איסור הנאה מן הסת' ופריך
 דמתניתין תני ר' אליעזר דאמר אפי' יתור כלו דבר שמתרין
 אותו כמי אדם כמור הנאה אבל לרבנן שרי והא דתנן
 שותפין שגדו זה מזה אסורין לזככם ולהשתמש אחר וכוון
 דסת' לן תנא הכא כר' אליעזר הלכתא כותיה ואע"כ דקי"ל
 כר' אליעזר כן יעקב דאמר בשותפין שגדו הנאה זה מזה
 מתרין לזככם כחנר הוה לא שיכא כהא כלל דהא אינהו
 אפי' לזככם ולהשתמש בחנר שרו וטעמא משום דסברו יש
 ברירה רכל א' בשלו השתמש ולא בשל חבירו כלל והא ליתיה
 כלל ויתור איסור כמור הנאה דהתם מיעדי כמור הוא רבני
 משכב עליה על דריסת הרגל ולפי' ישבו בכלל איסור אבל
 זה אינו מעכב על שותפו אלא ישתמש כחנר ולפיכך כשהסירו
 יכול לומר לתוך שלי אני ככנס והיינו דקמי' סיפא ואסור
 להשמיר רחיים ותנור כחנר ואע"כ דשותפין דהאי בנזא לא
 קפדי מתין דמזו מעכבי הא מתהני מיניה ואסור מרדכי
 אליעזר כן יעקב ואע"כ דכדאיתא אין ברירה וטעמא
 דר' אליעזר כן יעקב התם משום דבר יש ברירה הא פרישכא
 התם דבריה דעלמא היינו דבר שאינו מקור לשעתו עד
 לאחריו ומן שאמר דכבר הרבץ למפריע שלוה היה אבל
 בההיא ליכא למיהכי שהי' כ"א תסס (א"ה כאן חסר והכוונה
 חזון) אלא פי' ברירה דהתם לומר ששעתו עתכרר כי לתוך
 שלו ככנס ומשתמש שכן דין השותפין שישתמש כ"א תסס ככלה
 ולא שכיבין ליה בששתמש בשל חבירו כלל

הא

דאמרין ונרצה לו לכפר עליו כלומר מה שאינו נרצ'
 לו עד שיכפר דהיינו עד שיהא קרב היינו כשאומר
 עליו ותיבה יתיר' דעליו דריש'

והא

דתנן אין בין זב הרואה ב' ראיות לזב הרואה ג'
 אלא קרבן הא לענין משכב ומושב זה וזה שזין
 כלומר שכל' מהם מטמא כמדרס משכב ומושבו וטעון ספיר'
 ו' קנייס דאוקימנא להמתניתין כר' יעקבא דאיתא ר"ס אומר
 מנה הכתוב ב' וקרא טהא ג' וקרא טהא ג' אלו כב' ימיר לטומאה
 טעא ג' ל"ל הא כיצד כ' ראיות כיום א' או כב' ימיר לטומאה
 חמורה של זב כ' ראיות רצופות שאין ביניהם יום א'
 בין ע"א וא' לקרבן אבל ראיה אחד אינה אלא בקרי בעלתא
 ואין לו שום טומאה חמורה ומאי דאמרין הא לענין משכב
 ומושב זה וזה שזין חרס מיניה נקט וס"ה לרוקן ומשקין ולטמ'
 בהסס אפי' כלי חרס דהינו כלים שנושא עליו בהכרעת
 כף מאזנים שהיו הסיטו של זב שלא מנינו לו חכר ככל התור'
 בלה כדכתיבנא בכמה דוכתי ואי אשתמיבין חזוכו ה"א לא
 ידעין כמה הו' להחייב קרבן קמ"ל שכהא ב' וב' וע"כ ג'
 לקרבן דאי לטומאה טכ' הוא טהא

והשתא

דאחרת חזוכו לדרשא הוא דאיתא כי וטהר
 הוב חזוכו מאי דרשת' ביה ה"ב דריפסיק
 חזוכו ולא חזוכו ומנעו פי' שאם היה זב ומנורע ומסק'
 וזכו עד שלא כרפא מנרעתו סופר ימין נקיים של וזכו לאלתר
 ולא יעתיק עד שיתרפא מנרעתו ועולה לו לטבילת זוכו ג' כ'
 והיה סהור חזוכו לגמרי ואע"כ שצריך יש' ללמוד למרעתו
 ונריך טבילה פליה לטהר לגמרי ולענין אכילת קדשים וליכנס
 למקדש כדכתיב קרא כהדיא ח"מ מוביל לו טבילה זו לטהר
 אותו לטומא' השכב ומושב ומלמא כלי חרס כהסס ברין זכ'
גריסינן בחקתא הספרים והלא קו' הוא ומה מנורע
 שאינו מטמא משכב ומושב טעון ספירתו וזכו
 וק"ל שהיה אפי' כתיב' ובחקמות אחרים שהמנורע טעון
 משכב ומושב לטמא ו"ל דהיינו לטמא אובלין ומשקין כראש
 לטומאה והכא אמרין דאין חמתאין משכב ומושב לעשות

כ"ט אחר קרא והנה כרעא נגע הצרעת מן הצרוע חי
צרעתו תלויה ברפואתו דהיינו מצורע מוחלט
תש"ב במצורע מוכר שצרעתו תלויה במים שאע"ב שצמד
הנגע בעינו טהור אם לא פשה ואין השער לכן

כתבתי

אין בין כפרו ומפלין ומזויות אלא שהספרי
כתבו' בכל לשון פי' וה"ה בכל כתב רכל
לשון דשרי' כתבו נמי שרי' ור' יהודה דאזיל בשיטתיה דרשב"ג
לחשרי יוני' כס"ת משום מפשה דתלמי המלך כתב ולשון שרי
שהרי בכתבו ולשונו בתפלו והפלין ומזויות אינן נכתבים לא
אשורי' כלומר כתב הקדש ולשון הקדש דכתיב והיו כהויות
יהו כדלמא בנחרא ולא הכתב נקרא אשורית על שהאשר
בכתבו אע"פ על שגלה עמם האשור וקרי נמי הכא ללשון
הקדש אשורי בשתוף השם לפי שכתבו אשורית או על שם
שחאשר כלשונו וה"ה קרי ליה לקמן בחבלתן והלועז שמש
אשורי' ונא שמיעה לשון קמי' מיהו בעלמא על הגוה לא הקרי
אלא לשון הקדש כדאמרינן בסנהדרין פרק כ"ב כררו להם
כתב אשורית ולשון הקדש וכדלמא קרי ליה לשון עברי
דאמרינן בהא כררו להם כתב אשורית ולשון עברי וככ"ר
אמרו ויגד לאכרס העברי למה נקרא שמו עברי שחפסד
לשון עברי וזהו לשון הקדש שהיו חספין בו האבו' מיהו עיקר
לשון עברי אינו לשון הקדש כדתיניא לקמן עברי' לעבריים
ואלו אשורית כל ארס יוצא בו ולא עברי' בלבד אלא שזה מן
הלשונות ההמשלים וזה כררו

דשב"ג

אחר חף כברי' לא התירו לכתב אלא יונת
פי' לא התירו משאר לשונות אלא יוני'
גמרא הא לענין לטמא את הידים ולתפרן כבדרי' זה
וזה שוי' ולמאי דכתיבא לעיל דלא איורי מתני'
אלא כדברי' ומזויות ומפלין שוין כי קתני הכא לתפרן כבדרי'
זה וזה שוין שפי' איתא לפרושי' אפי' אהזויה וכגון שנקדעה
א"כ שכתבה ככ' ערות ותפרן

וספרים

נכתבין בכל לשון ודמניה תרגו' שכתבו מקר'
ומקרא שכתבו תרגום וכתב עברי' איכא
לפרושי' דתריתי קתני פסוק תרגום שכתב מקרא ופסוק מקרא
שכתב תרגום שהרי טעה את הלשון אבל לא טעה את הכתב
לכתבו בכתב אשורית א"כ שכתבו בכתב עברי' טעמה את
הכתב ולא טעה את הלשון וקמס' כתב עברי' שהוא המוכרח
מן האשורי אינו מטמא את הידים עד שיכתבו אשורית פי'
האשורי בכתב הקדש ולשון הקדש וכספרי דריו'
וכל שאינו כן אינו מטמא את הידים לטמא את
הידיים ופסק רבא דמתני' בגופו שלנו פי' שכתבו'
בכל לשון ובכלכ' בכתב שלנו היינו אשורית וכדתיא בגופו
שלהן דלאו כדקא ס"ד דכדתיא תרתי קתני אלא חרא קתני
שטעה תרגום למקרא או תמקרא לתרגום וטעה ג"כ את
הכתב שכתבה ערב שכתבה אשורית דהיינו ככתב הקדש
מלכד אשורית עד שיכתבה אשורית דהיינו ככתב הקדש
ובהכי שרי אפי' תרגו' שכתבו מקרא או מקרא שכתבו תרגו'
שטינה את הלשון דדומיא דמתני' דליכא קפידא אלא בשעו'
הכתב ופריך אכיו' א"ה ח"ס שכתבו תרגום ותרגום שכתבו
מקרא כיון דאמרת דכלה חרא היא שאינה את הכתב אפילו
לא טעה את הלשון נמי אלא שכתב המקרא מקרא ותרגום
תרגום דהא אמרת דכלה הלתיא תלויא בכתב והאי א"ה
אפירוקא דבעינן למיחר סמך דלפירוקא א"שזכותה טובא :

אלא

לעולם כדתיא ומתני' כפסטה דמתני' שרי בכל
לשון וכל כתב וכדתיא כל שטינה את הלשון או
את הכתב מתני' דרכין וכדתיא רשב"ג דאסר כל לשון וכל
כתב ודתיא כדתיא כפסטה דתריתי קתני ופריכין אי רשב"ג
לפי' יונת נמי שרי דמיש ליה באשורית ואלו כדתיא לא קתני

אלא אשורית ומדלא פרכי' רבי שרי רשב"ג יונת היינו בלשון
וכי כפי' תנא אשורית היינו בכתב ותריתי קתני טעמה את
הלשון ושלא בלשון יונת או טעמה את כתב לכתב עברי' או
שאר פתיכים ולא הוי בכתב אשורית שמעינן דלרשב"ג כתב
יונית נמי שרי ושאר לשונות דרכין כיונית לרשב"ג דשרו כתב
ולשון רכל מאן דשרי לשון שרי כתב וכיון דכין הא דתיניא
בפסטי' גפטיים ופכרית לעבריים היינו אפי' בכתבם ולשונו'
אלא לעולם כדתיא אפי' דרכין היא ומתני' כספרי' וברית'
בתפלין ומזויות כדדריהו אפילו דרכין חודו דבעינן אשורית
ולשון הקדש משום דכתיב והיו כהויות יהו :

דגמרא

היא וליכא דפליג עליה ואדמי' האי פירוקא
משום דלא מתני' בהו תרגו' שכתבו מקרא דתפלין
ומזויות ליכא תרגום אלא ל"ק כאן כספרים כאן במגלה ט'
חגלה הוא דכעו רבין אשורית ושאר לשונות מ"ט משום
דכתיב בכתבם וכלשונום ולא רלא מקשרי רבין חגלה כשאר
לשונות כלל דהא תקן לקמן אבל קורין אותה ללעזות כלעזו
והוא שכתובה כלעזו דאי לא היינו קוריה ע"פ ותיניא גפסתי'
לגפטיים עברית לעבריו' עילמ' לעילמס' ויכתי' ליומס' והנהו
דכין כינהו כדתיא לקמן אלא דודאי דרכין שרו לכל ארס
בלשון מוכר בו ואפי' כתבו באותו לשון וכפן ליה ע"ש וע"ס
כלשונו ולא מייצג בכתבם וכלשונום אלא דשאר לשונות אין
יוצאין בו אלא ארס שוכר בו :

אבל

אשורית יוצא בו כל ארס דכתבן והלועז שמשע
אשורית ומשום דאיך לא חשיבי למיפק בהו אלא
המכריזין בלבד קתני ומתני' שאין מטמא את הידי' אלא חגלה
אשורי' שהיא חשובה להוציא בה כל ארס זה שזה לכר חשובה
שהיא נכתבת בהלכתה אבל ספרים בכל לשון יוצאין בהן כל
ארס ואע"פ שאין מכריזין לפי' כלם מטמאים את הידים
לדרכין והיינו רלא אוקימנא תריוסו כספרים ומתני' לקרות
בהם בלבד אבל אין מטמאין בהן את הידים אלא אשורית
כדתיא דכספרים ליכא האי הפרשה כדכתיבא דלישנא
דספרי' נכתבו' בכל לשון הכי משמע שכתבין לכל ארס ככל
לשון וא"כ כלם מטמאים את הידים וכדדרייקינן עלה כדמחא
הא לטמא את הידי' זה וזה שוין :

ודתיא

מתניתא לטום האי אוקימתא דכין היא
וכדמשמע מסובין אבל לרשב"ג חגלה יוני' נמי
מטמאה את הידי' דהא יוני' לדריה לכל כשר יוצא בו באשורי'
לדרכין וכדאמרי' לקמן רב ושמו' דאמרי' תריוסו לעזו יוני' לכל
כשר ואמרינן דאיניהו דאמרי' כרש"ב דמכשיר יונת לס"ת
באשורית ולא שאר לשונות וכיון דכין חכש' ליה נמי לחגלה
לכל ארס באשורי' וזה כרור ותרגום שכתבו מקרא במגלה
פרישא דהיינו ושמשע פתנס המתך וכס"ת יגד שהדתיא ולאו
למיהרא דהפסלי אלא כב' טפיות בדף כדתיא בפי' הקומץ
ולקמן אמרי' גבי חגלה שאם השמיט בה הסופר קרא הקורא
כמתורבין יצא לחמא לא עיפסיל כהי' לא הי' דשנוי תרגום
מקרא זה מחטף עם שאר טפיות לפסול :

רב

אפי' אחר כי תניא מתני' אשאר ספרי' רס"ל דאפי'
לרשב"ג לא התירו שיכתב יונת אלא ס"ת והשתא
רב אפי' אוקמתא הוא דעביד לנפשיה לארוחי' מתניתא טפי
אבל חודה הוא כהו' דאתמר לעיל דתפלין ומזויות נכתבין
אשורית דוקא רכ"ג וכן חגלה לדרכין אשורית דוקא להוציא
כל ארס והא דאמרינן אלא איתא ספרים רבתינו אמרו שלא
יכתבו אלא יונת פי' דמתני' דקתני ורבתינו התירו שיכתבו
יונית בלבד ולא בשאר לשונות שאינן אשורית :

א"ר

אכהו ארי' הלכה כרשב"ג וכן הלכתא וק"ל לדרכין
ל' דהכא פסק ר' כרשב"ג ואלו לקמן דכרש"ג הקורא
תנן והלועז שמשע אשורית דוקא אשורית ולא יונת ואין
יולאין

והא דתמן אין בין כמה גדולה של צבור לכמה קטנה של יחיד אלא פסחי' פי' שלענין קרבנותיהם אין כיניסה דבר אחר כדפרישנא לעיל והוינן בה פסחים ותו לא כלומר זהו קרבי' ספא כל שאינו נידר ונידרי אינו קרב בכמה קטנה ואלו בכמה קטנה קרבנו' ציבור תמיד' ומוספין אלא אימא כעין פסחים כלומר קרבנות ציבור שקבוע להם זמן וזמני' ר"ש היא כלומר ומתגן' דקתני שאינו קרב בכמה גדולה אלא כעין פסחים ר"ש היא דסבר דחובות שאין קבוע להם זמן כעין פר העלם דרב' ושערינו ע"ז לא קרבי בכמה גדולה ולאמקו' מדרבנן התם כל שהצבור מקריבין ב"כ באהל מועד שכלב' ואפי' העלם דבר ושערינו ע"ז

ד"ע"א א"ר יצחק שמעתי' שמקרי' בכית חובו בנו של שמעון הצדיק כי בשכרה למצרי' ככה סס בית זהקרי' עליו קרבנות ואיכא פלוגתא ראיכא ח"ד לע"ז ואיכא ח"ד לשם שמים ור"ש איסור עשה שזכותן שנית המקדש קיים העלה והקריב כזמן וקאמר ר' יצחק שמעתי' מרבתי מתקריב בכית חובו כזמן הוה שמרבי הכית וליכא שמוס מעלה בזמן ולטומו מוכח שזכו הלשון קבלה מרבתי' ואמרין במתניתין שהרי סבר ע"כ דכית חובו לאו ככ"ז הוה ולא ככ"ז הוה אסור ומיהו השתא לאו ע"ז היא ובראייתא בפרק האומר רע"ז ההם הוא דקנסו רבנן משום דמאיסא שלא יבא אל כ"ה כהם אבל בכית חובו נופיה לא ברו כיון דלאו בית ע"ז וקסבר קדושה ח' קדשה לבעתה כלומר בע"ז שנית המקדש קיים ולא קדשה לעתיד לבא כלומר כי אחר שמרבי היתיר הכמות וכאן שכן הדין בקדושה ח' ה"ה בקדושה ב' שלא קדשה אלא לבעתה ומשום דקדושה ח' עיקר בהא מילתא דהיא היא דקדושה לשילה נקט קדושה ח' וה"ה לקדושה ב' והיינו קרא' שמקריבין יבומן הוה דהיינו ללאר קדושה סתיה אבל קרא' דאית ליה דקדושה ח' קדושה לבעתה וקדושה לעתיד לבא לענין איסור הכמות משום דר"ש והיא היתה לבחול כלומר מקום קבוע לעולם שלא יקריב במקום אחר מינה נמי שאף לאמר קדושה ב' אין התר הכמות וכדאמר' בסוגיא כהרי"א דמאן דאית ליה ושיא היתה לנחלם לפי שקדושה ח' קדושה לבעתה וקדושה לעתיד לבא פליגא אר"י יצחק שאין מקריבין בכית חובו כזמן הוה ואתי' כסתם מתני' דקתני קדושת ירושלם אין אחריה התייר לעולם הילכך אפי' ח"ד התם בפרק הערל דקדושה א"כ יש להם קדושה ג' אין להם דקדושה ח' בטלה לענין קדושה אבל קדושה ב' לא בטלה ומורה הכא רבנן דב' יש להם לענין זה כ"ש שיש להם ג' והיינו דלא מוסיעין מיניה הכא לר' יצחק וזה כבוד ואין אנו צריכין לתיירן התום בזה

א"ר אמרת אחר לכו לא תמקריבא האלהים אחרים ואבא במירכא לה מיניה עד תנאי היא תמיה מילתא כיון דתנאי היא ואיכא תנא דסבר לה כותיה אחאי הרר ביה וכפר בשמותיה ותו היאי סתמא דמותיב היאי מיד' לא סניא דלא ידיעא לנה עיקרא ופ"ה ה' עיקרא מאי סבר ולכסוף מאי סבר ותו כיון דלא נופיה הרר ביה וכפר בשמותיה מאי היאי דמהדרינן אכן למימר תנאי היא איהו לא קאמר ואינן קאמינן היאי ודאי לאו אורחא דתלמודא הכתיב ויש תסכמים סתירנו דר' לא קבל מרבנות' אלא שכות' חובו לאו בית ע"ז היא וקדושה ח' קדושה לבעתה ולא לעתיד לבא והוסיף זה מרעתי' שלמי זה מותר להקריב כזמן הוה בכל מקום ואילו סתם מתני' דהכא מוכחים אתיא כר' יהושע דאמר קדושה ח' קדושה לעתיד לבא וכתב הכי סבר דלא איפשר דפליג שום תנא אסתם מתני' דהכא מוכחים ור"ש אפי' למ"ד דקדושה ח' לא קדושה לעתיד לבא מורה שמקדושת ירושלם אין אחריה התייר כמות משום דתיוב נחלה ואררכא לדרבנן אין מקריבין כזמן הוה ואפי' כמקומו של מזבח והיינו דאמרין תנאי היא כלומר

ינאין בה אלא זמינא כלכד וקול ר"ד ר' יוחנן הלכה כסתם והיא מחלוקת ואח"כ בתם הא דקול כסתם והוי דלאו כר"ש כ"ג ומקרינן ראחוראי ביניה וליכא דר' כדאמרין בעלתא והא אסתחן נמי ר"ד ר' יוחנן כל מקום שסתם ר"ג כמשתנינו הלכה כמותו ואחרים יתירו והתם כי תסתם הלעו שסעפ אשורית ולאו לאמקו' מר"ש כ"ג דמכאן אף כיניתי אלא לאמקו' שאר לשונות ונקט אשורית דמרווה כ"כ וכל זה אינו ממעור דאלו כפרוקא קחא איכא למפרך אם איתא ראחוראי ביניה איכא דרי הוה מקשינן ומקרינן כנ"ה הכי כדאמרין בעלמ' ואיך פירוקא נמי לא מיתער פניי אבל הכנח דהכא לא פסח ר' יוחנן הלכה כר"ש כ"ג לא לענין ס"ת כלכד דאייני בהפני' אבל תנלה דילמא מדור רלא שריא אשורית אלא משום דכתיב ככתבם וכלאונם לתעוטי שאר לשונות ואיפשר נמי דמורה דרשב"ג דלא מצינן האי קרא יוגית אלא שאר לשונות תיהו לא אייני בהאי כלל וזה כיון ואמרין מ"ט רשב"ג דכתיב יפת אהיה לבי' וישנן באהלי' סס יפיתו של יפת וזוהו לשון יוגית יסנן באהלי' סס

ד"ט ע"ב מתני' אין בין כהן משוח כסתם המשחה למרובה כבדים פי' מיהות יאשיהו ואיך שגבוו שכן המשח שפעם משח לא היו כהני' כמשתחין בשמן לפי כשלא היה אפשר לבעות שכן משחה אחד כדאית' בהוריות וכסדר קריס' בדוכי' טובא ולפי' לא היה להם כ"ג אלא מרובה כבדים שמשחה כה' כבדים וקתני שאין כהן משוח כסתם ההמשחה לכהן המרובה שהיה מרובה כבדים כלכד אלא פר הכא על כל המנין כסתם משוח שהיה התר בדבר שזרזו בית ועשו בהוריתו מביא פר כדכתיב ואלו היתה המשחה יחטא לאשמת העם היא לענין פר זה שפ"ג מביא משלו ומשחי' שהיפה והם חבתי כ"ג זה וזה שון ואע"פ דאמרן כתיב כפ' שהיה משוח אינו מעכב

אין בין כהן המשחם לכהן שעבר פי' כהן שאירע בו פסול ומינו אחר תחתיו ואח"כ חזר הראשון להכשירו חוזר לעבודתו ומעבירין את הכ' ואותו השני בקרא כהן שעבר וקתני שאין בציניהם אלא פר זה ועשירית האיפה שזה ח' אלא בכהן המשחם ולא נכרחה אלא לריוקא דהא לכל דבריהם זה וזה שון גומר שאף כהן שעבר אם בא לעבוד משחם כה' כבדים ולא פורע ולא פורם בכהן וכשאף כל קדושות כ"ג

הין בין שילה לירושלם וכו' ואין וכו' קדושי קדושים באכלין לפנים מן הקלעים פי' משום שילה נקט קלעים והא דפריש הכא כהרי"א מה שאין שון כו' בלא פריש כללהו איך דלעיל משום דהכא פסיק ותני כל עניני שילה וכדקתני קדושי' שילה יש אחריה התייר לכתות קדושת ירושלם אין אחריה התייר בל' לאחר שמרבה שילה סתירו כמות ואע"פ שמרבה ירושלם הכמות באשורין עומדין ויש כהן משוח מעלה ומקריב כחוק

גברא מתני' דלא בר"ה וכו' אימא סיפא וכו' אתא לר' יצחק דתיבא אינו פיסול כ"ג וכו' יוסי או' הראשון חוזר לעבודתו א"כ אינו פיסול כ"ג ולא לכהן הדוט פי' שאינו ראוי לנשט כה' כבדים כ"ג ולא כהן הדיוט והיינו מדרבנן כדמפרש ואזיל משום איכא דאלו מדראורייתא עובד כ"ג וכיון דכן כשאף קדושות מורה ר' יוסי שאינו פורע ולא פורם ומצויה בכתולה ומורה באלמנה וכינוא בו אשתה דפלוגתא דר"ת ור' יוסי כדרבנן הוא וכאן דלא אוקמינא אין בין דקתני כר' שמעין מאי דתיבא לעיל דכי קתני מתני' אין בין אפי' כדרבנן מייירי דהו' לא איעיא אלא בדאורייתא וכדאורי' מורה ר' דרשום הם אלא ודאי כדאמרין ואיסקנא דמתני' ר' היא ובסבי' לה אליכא דתנאי וכיון דכן קול כסתם מתני' שראה ר' דרבני' של ר"ת ואע"פ דבעלמא ר"ת וזה הלכה כר' יוסי

חידושי מסכת מגילה הריטב"א

ראובן תאן דסבר דקדושה א' לא קדשה לעתיד לבא מיהת כדעת רבותיו של ר' ולא דהנהו תנאי סברי כו' דהיה ליתא לכ"ע ומ"ה הדר ביה וספיר עבר דהדר ביה תדע דאחריון בזבחים המעלה בחוץ כוונן הוה ר' ויחנן אמר חייב ר"ל אמר עטור ר' אמר חייב קדושה ראשונה קדשה נמי לעתיד לבא ור"ל אמר עטור קדושה א' קדשה לשעתה ולא קדשה לעתיד לבא אף למחרת שאף לדברי האומר קדושה א' לאו לעתיד לבא אין התר כמות אף במקדש אסו' להקריב ולפי' עטור בחוץ משום שחטוי חוץ אבל לר' דאמר קדושה א' אף לעתיד לבא חוץ מותר להקריב כב"ה כוונן הוה לכתחלה ולפי' המעלה בחוץ חייב משום שחטוי חוץ דקרינן ביה לבא אל אהל מועד ולא נהירא דהאי לישנא דר' מוכח בהירא שצד שחטו מרביתו שמקריבים כוונן הוה בכית חובו כיון דקדושה א' לאו קדשה לעתיד לבא ולית ליה דר"ל א"כ אפי' לר"ל מותר ואיירי דנקטו חייב נקט איהו עטור ועטור ומותר קאתרו ודכותיה בתלמודא טובא לכך חזרו פי' בתו' האחרונות דרואי דר' ובק' קבל מרביתו שמקריבין כוונן הוה בכית חובו ואינהו דאחור' כר' ישמעאל בר' יוסי דלמ' לאו קדשה לעתיד לבא מקריבין כוונן הוה בכל' מקום ככמות זולמ' קדשה לעתיד לבא לכתחלה אסורות' אבל בירושלם במקום המוכח מותרת ודקתני ר' יהושע' מקריבין אפי' שאין קלפיס מפני שקדושה א' קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא ור' לא חזר משום שחטוי למרי' ולדורות כדכתיב' תתם משחיתו אלא שפיר טעם קבל כן כרי' שלא יקשו לו מהני סתמי ודאחור לו היכי שביק סתמי וסו'ך אלוך והיינו דאבד תלמודא מעיקר' דהא דר' תנאי היא ועלה סו'ך מעיקרא ועד השתא ולאו דהדר ביה כלל ואשכחן דכותיה עמוד במשנתו לא שופר בדבריו כד' שלא קשה לו כדאיתא בירושלמי פירקא בתרא דמכות גבי לא תעשה סקרוה עשה ודאחריון כפ"ק דכ"ק אמר עולא א"ר אלעזר גובין מן העברים וא"ל לב' כחון לעולא אמר רב כחון אפי' מיתמי הרי סהיה כופר בתה שמעט מרביתו כרי' שלא יקשו לו :

הנאי

הוא דתנאי א"ר אלעזר שמעתי כשהיו בונים כהיכל היו עושין קלפיס להיכל וקלפיס לעזרות אלא שבהיכל בונים כחון קלפיס כרי' שלא יזונו עיניהם מן ההיכל ובעזרה בוני' מנכבדים לקלפי' וקס"ד דשמעאל לקלפי' לר' אלעזר משום דלא הוה קדש' דר' טעמי ליה קדושה א' ושוו כהו קלפיס למחנות' לקדושהו שאין קדוש' אלא במחנות' ועלוי עליה ר' ואמר שמעתי שמקריבין אפי' שאין בית וכו' שקדושה א' קדשה לעתיד לבא ור"ל אמר עולא אמר ר' אמר חזי דשמעאל ליה קאתור וקר' חזי דשמעאל ליה קאתור וקלפיס לר"ל לנשיעות בעלמ' וק"ל לדבנן ז' היכי לא מיייתי לה ראייה דר' אלעזר סבר קדושה א' לא קדשה לעתיד לבא תהא דתנן במס' ידים איתו הוים עבד ר' יוסי בן דורמסקית אצל ר' אלעזר כשהלך בעל' פניו בלוד' א"ל מה הדרוש היה בכית המדרש א"ל נימנו ובפרו' עמון ומואב מעשרין מעשר עמי בו' וכו' עד ככה ואחר סוד' ליריחו ובריתו להודיעם צא ואחור' להם אל תמושו למנינכם כך תקובלני שקבל מרכו ודכו מרכו הלכה למשה מסיני עמון ומואב מעשרין מעשר עמי בו' פי' לפי' שז' נהוגת בה' כדון ארץ ישראל ואחריון עלה כבדיתא במס' חגיגה כפ"ק ח"ט הרבה כרבים ככשום עולי מצרים ולא ככשום עולי' ככל והניחום כרי' שזמכו עליה' עמי' כן חפני שקדושה א' קדשה לשעתה ולא קדשה לע"ל הא למדת דר' אלעזר לא קדשה לע"ל סבי' וא"כ הוסי' לא מיייתי ליה ראייה ומיייתי ליה מאירך דר' ישמעאל והיכי דמי' דילמא ודכ"ע קדשה לעתיד לבא ואפי' לר' אלעזר וסתמי' ולא מוכרחי'

דר' אלעזר לא קדשה ס"ל כדמוכח מאירך מתני' ולפום האי אהן קלפי' למחנות כדקא ס"ד מעיקרא וליכא למי' דאפי' דר' אלעזר סבר לענין קדושת הארץ שלא קדשה לעתיד לבא דילמא לענין קדושת הכית קדשה לעתיד לבא ס"ל משום דכתיב' כהלה דא"כ מאו' היא דמיייתין ראה' מדר' אלעזר כד' יוסי דהא איהו לענין קדושת הארץ הוא דמיידי נמי אלא ודאי כי האי דהררי כניהו וסבי' מוכח' במס' שבויות ולא עוד דאפי' תימא דמ"ד דקדושת הארץ לאו קדישא דילמא חזרו בקדוש' הכית שקדשה והכא לא אוקימו' מימרא דר' כדתנאי ברוק' אלא ליתא דילמא כי היכי דא"ר ישמעאל לענין קדושת הארץ ה"כ לענין הכית אבל לאו דלהו הכרחה ודסכרי קנת רבנן אפי' דלא מוכח הכי לישבא דהכא דשמעתי וסוביא דשבויות ח"מ היא גופה תנין למימר מדר' אלעזר ומאי חולמיה דהאי מהאי והכחון כמו שכתב רבינו הגדול הר"מ כ"ן ז' דטעמא דר' אלעזר כהיה לאו משום דסבר קדושה א' לא קדשה לעתיד לבא וכדתני' בהדיא אלא דסבר עמון ומואב אינו מאותו העין שטרוו מחיחון שהו' מכלל הארץ דתנן בה' ג' ארצות לביער יגורוה ועבר הירדן ונלוז אלא מאירך עמון ומואב שהו' חז"ל והו' רבו כח"ל נגמרי' שלא קדשו עולי מצרים כלל והניחו כרי' שזמכו עליהם עמי' כו' חדע דהא ר' יהושע' ית' ליה הכי התם במס' ידים בהדיא אפי' דסבר הכי דקדושה לעתיד לבא וכדתני' בהדיא אלא לעולם עישרו מעשר עמי כו' כעמון ומואב ואפי' בכית א' לפי שאין ו' הנהגת' שם שלא נתקדשו מעולה וחיובם כמעשר מרבית' לפי ששבויות לארץ ויהויה שקבל ר' אלעזר מרכו ורבו מרכו הלכה למשה מסיני שמקומות הללו לא נתקדשו מעולה חדע כל נימנו ונמרו הלכה הוא ואלו קול' בסתם מתני' דהכא ובזבחים דקדושה א' קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא וכן שזינו שם במס' ידים הסיב' ר"ט ואמר מצרים ח"ל ועמון ומואב ח"ל ותנן נמי מצרים מעשה חדש וכלל מעשה א"ן והכחון כענינו כלומר עמון ומואב מעשה חדש מצרים מעשה וקנים הרי שמקיש עמון ומואב לכלל ומצרי' שה' ח"ל גמורה ומ"ש במס' חגיגה מה טעם וכו' טעמיה הוא דליתא בכספי' דוקני ולפום כמי' דברמי' ליה חיובא למימר טעם יחוב לר' אלעזר למה מעשרין מעשר עמון ומואב אלא כרי' שזמכו עליהם עמי' כו' עמון ומואב אלא שלא נתקדשו מעולה שמעשרין מעשר עמי כרי' שזמכו עליהם עמי' כו' ואיכא נסחי' בהדיא הרבה כרבים ככשום עולי מצרי' ולא קדשו והניחום כד' שזמכו עליהם עמי' כו' ולא ברמי' שקדושה א' וכו' ואתיא כדפרישנא והכחון דלא ברמי' ליה כלל דאינהו הוה מיייתי מה שזמכו בתקומה השיב ר"ט שפיר וכו' מה מצרים שהיא קרובה עשאוה כאל' למעשר כרי' שזמכו עליהם עמי' כו' אף עמון ומואב שהיא קרובה וכו' והא הוה עריפ' טמי וכדפרישנא אמר עמון ומואב א"ר דתנא חזל רש עשיתי ארנו חולין לפניך אל' כר' דסבר קדשו עולי מצרים ואתי' כדכתיב' עור הקסו' כדוספות' מהאי' לא מיייתי' מאירך דרבי אלעזר קתני כהמכת' תרומות ועבול' בעבולין עולה ומאן דאית ליה הכי סבר תרומה הארץ כוונן הוה רבנן שקדושה א' לא קדשה לעתיד לבא דמאחריון פרוק הערל א"ל ר' לר"ל מי סברת תרומה כוונן הוה דרבנן א"ל אין שאני טובא עבול' בעבולין עולה דילמא חזן דאית ליה עבול' בעבולין עולה סבר דתרומה כוונן הוה דרבנן :

והנכון

דהא לאו הכרחה היא דילמא לא קאתר ר"א אלא בענינא של תאנים דאפי' כוונן הבית תרומות מרבנן שאין חיוב תרומה מן התור' לא בדרבן תירוש ויבהר אכל' ר"ל דוקי' לה ככל עינול' ואפי' בענינא של עינים

די ר' ע"א דהא דתניא מ"ח כבאים שהיו להם לישארל
הפורשי' כפי' רש"י ז"ל וכלן לא פווחו ולא הופיפו על פה
שכתוב בתורה אפי' אות א' חוץ ממ"ח כתב רש"י ז"ל ואת' ל' ד'
מנוכה כבר פסקו הכבאים אבל בימי חרדכי היה חגי זכריה
ותלמידי ואחריון מאי דרוש' כלומר בשקבעו חובה וכתבוה
ג"כ אלכא דר' יהושע ושמואל דהא רב"ע כתיבה לכתב
שלא תהא ע"פ כדכתיבנא לעיל ומהדרין נשאו ק"ו ורבנן
דתקון כתר הכי נר חנוכה י"ל דסמוך למי אחאי טעמא תי'
מגלת אסתר הויא רכותא טפי שכתבוה

רב נחמן אמר קריאתה זו היא הלילה ורובא אמר
אבתי עבדי אחשורוש חנן ולא חזי' לסימני
הללו עברי ה' כל היבא דאנן עבדים לאחרים ואותבינן
לרבא ורב נחמן דאית לכו הכי טעמי תיפוס ליה תפא דתניא
חשכנכו ישראל לארץ לא הוכשרו כל הארצות לומר שיה
על הכס הנעשה כהם ומהדרין משום דאיבא למיה דכיון
שבלינו תארננו חורו להתירן ולהכי אצטר עבא להכי טעמי
די ר' ע"ב ור' י"ל ד' בני המן ועשרת צדיק למימרניהו
בגשמי' א' דכהדי דרדו נפיק כשתייהו והא דאמר ר'
אלעזר ו' דויתא צדיק למתתימי' בוקיפא יש טעמיטו טעמיט
אותה ארובה וזו טעמיט שהרי איכה כתובה בחנין אותיות
ארובות ועו' לא א"ס לישכא דלמתיהא דמורי' כ"ר אנו' לפשוט
ראשו הכפוף כלפי מעלה שיהא כוקיפא וזהו לטון מתיהא
ככל מקום פשוט הדבר הכפוף או הכפול וכן עיקר ואיב' שר
טאין זה אלא בכתיבה אשורית

דרש ר' שילא כל השירות כלן אריז וכו' פרש"י ז"ל
אריז הוא הכתב ולכנה היא החלק שהיא כותב
מן הכתב כפלים והאריז חגי לכנה היא ודקאמר חוץ השירות
זו לאו דוקא אלא ה"ה לכל שאינן דרך הלל אלא שמוכר
חפלתן של רשעים כגון שירת. חלפי כענין יהושע וכן
שירת האזינו שחברת ג"כ בחפלתן של רשעים וכלל השירת
כלן אע"פ שפשוט אותם אריז ע"כ לבנן ולכנה ע"כ אריז
צריך שיאו ראשי השירות סתומים חכאן ומכאן ושלא יהו
פרזים כמו שכותבין קצת ספרים וכן קבלנו מן הבאונים
ז"ל

הא דאמרין צריכה שרטוט לאחיתה של תורה פירש"י
ז"ל כס"ת עצמו וכן עיקר אבל ר"ת פיר' כמזווה
שכתוב בה אחיתה של תורה אבל ס"ת אינו צריך שרטוט אלא
כתחילת הדף ומדרשו והיינו דלא מיתיה ליה הכא דתקראת
ספר אלא מרכיב בה אחת וליתא דהא דאמרין במכילתין
בירושלמי גבי ס"ת הלכה למשה מסיני שיהו כותבין בעורות
כדיו ומסורגין וככ"ר זה ספר. תולדות אדם אף סרגל הספר
אדם הוא לחדו דלשון סרגל היינו שרטוט כל שטה ושטה
כדאמרין בספר ויקרא רבא קוונותיו תלתלים וח' הסרגול
שחורות כעורב אלו השוטות תרע רגבי הא דאמר' כמגלה
צריכין שרטוט משום דרכיב בה אחת אמרין בירושלמי כתיב
הכא דברי שלום ואמת וכתיב התם אחת קנה וההוא ככל
ס"ת מיידי ומ"ה נקט הכא כאחיתה של תורה כאלו אמר
בתורה שהיא אחת והא נקפא מדנקרא' ספר משום דהא נמי
נקראת אגדת ולפי' הוצרך אחת לרונה כזה כספר ומש' ולא
כאגדת כלל וכתיב תכתי יתיר מזה כפי' דבטין

גרסת הספרים א"ל יאמר בפה מה שכתוב בספר אפשר
שכאשם מהבו טעמו להם דשות לקבוע זכירה זו לדורות ולא
תחשב לו כנאי או שכאשם חמום שוכייו הכרוזים כן כהנהג
לפי שיתירו השומעים ולא יוסיפו בדבר הזה אבל רש"י ז"ל
ל"ג אמרה לו וה"ג אמר רב נחמן אמר בפה מה שכתוב
בספר וארבעין קאי וקבל' היהודים וכו' פי המן כן הגדרתא
האגבי כלומר שכל עיני מחשב' המן יעם שנתגלגל על אסתר
ככאה

או של עבדים וכאשם שתרומה שלהם כזמן הכית מן התורה
לקבד רבזון הזה כלומר דרכן משום דכטלה קדושה וכיון
דהו' דרובן כטיל אבל ר' יוחנן לית' ליה אלא כדאמרנא
ואדור' פלוגתיהו דפליגי בוכמים כמעלה בחוץ דאיתיה לעיל
א"כ דאפי' תימא דהא דר' אלעזר בעיגול ותיס ועבדים הוא
דעולה בא' ותאה לאו משום תרומה כזמן הזה דרכן אלא
משום דלא הו' דבר חשוב דקסבר ר' יוחנן דהא שדרכו
לחמות ועיגול אינו מחלל שדרכו לחמות אבל רש' לקיש דסבר
כל שדרכו לחמות תנינן כדאיתא בפרק הערל אצטריך למי'
דהא דכטיל משום תרומה כזמן הזה דרכן אכל' לאו הכרח
הוא והא דתניא נמי בריש מסכת ביצה כרס רבעי' היה לו
לר' אליעזר וקש' להפקירו לעבדים כדי שיעלו ויאכלו הם
בירושלם לאו משום דסבר דקדושה א' קדשה לעתיד לבא
בדפרש"י ז"ל ההך ר"כ אהאי לא מיתיה לה הכא לראי' מאי
דאחרין שהיא דר' אליעזר בר' יהושע ס"ל אלא אפי' לת"ר
שקדושה א' לאו קדשה לעתיד לבא ולא תקדשה כל הארץ
בקדושה טעניה כדאיתא בערבין כהי דאין כרס רבעי' כהי
ככל הארץ לעלות בירושלם ודאורייתא נוהב הוא מררכנן
וא"כ מאי דאמרין כפי' דשכבות ר' אליעזר אומר כאמר
מטאין וכאמר מקדש וכו' ער הייתי אומר על המקדש יהא חייב
שקדושתו קדושה עולם הין פירושו טאין אחריו התר בזות
בדפרש"י ז"ל ההך דה"כ היכי אמרי' הכא מעקרא דר' אליעזר
אית ליה דר' שמקרישין בבית חובו ודמי לה כלשון דילמא
ולא פרכי' לה מההיא מתניתין אלא ודאי שפיר קדושתו
קדושת עולם היינו שלאחר שהסרה הכ"ה שכינתו בבית
הקדש שוב לא השרה אותה בבית אחר ואע"פ שחבר
מ"ס' במשכן שכתב בקדש אחריו וזה בענין שאמר
הסתוב זאת מנחתיה עדי ער פה אשכ' כי אותיה והרי הכל
מכורר יפה

הא דאמרין וכי אלו כלכר מנו כלומר וכי אלו כלכר
היה להם ליחמות בכלל חוקפות חומה מיכ' והלא
יתר היה להם לחמות אלא שכשעלו הוא דאמרין
ע"בואי בעית איתא חרא מנייהו בריתיה דרבי אלעזר
בר' יוסי היא דתנא ר' אלעזר בר' יוסי
אומר אשר לו חומה אעפ"י שאין לו עכשיו והיה לו קודם לכן
פי' לאו דלהו קרא הכרחה דא"כ יקיש למאן דסבר לא'
קדשה לעתיד לבא אלא קרא ה"ק ועל זמניו של יהושע אומר
כל שהיה לו חומה בימי ואע"פ שחרכה א"כ ואתא למימר
דלא מיידי אלא כזמן הבית דכל שחוקף כ"כ אע"פ שחרכ
בימי שלמה אלא מלמא נקט הכי ר' אלעזר בר' יוסי דרשא
דקרא וקט' לישנא דכל שאין לו עכשיו משמע עכשיו מהם
ס"ל דאי לא לישובוק קרא בפסטיה ולי' כל שהיש כאות' טעם
אעפ"י שלא היה לו לאחר מכאן אלא ודאי להכי הפוך ליה
והיינו ראיה דתיי' תלמודא ראיה גמורה היא ככ"ל ולענין
פסק הלכה קי"ל לענין אשור כסתם חתמיתין וכוכחי' וכאיתא
דר' יוחנן דהתם דאמר המעלה בזמן כזמן הזה היה חייב
אבל לענין קדושת הארץ איבא מאן דפסק נמי דקדושה א'
קדשה לעתיד לבא כפסטה דשמעתין דתנן' לכו אתיריש
וכדסבר רב הונא' ואיבא מאן דפסק כרב נחמן דהתם
דלא קדשה לעתיד לבא וכדחזיקן לר' שהתיר כל בית שאין
ואחסה דתיה דר' חייא וקסבר ר' פנחס בן יאיר דקדושה א'
לא קדשה לעתיד דתיה דקדושת הבית שפני' לגבי אשור במות
משום דכתיב ביה חלה והיינו דהתם לן הכא ר' דלא כרבי
ינחוקהתם עבר דלאו קדשה לעתיד לבא ואע"כ דמשמע
במנויין דכי הדרי ביניה לרווחא דמיתא נקטי ליה למויבה
לר' ולא דהו' הכרחה דר' ישמעאל סבר בקדושת הבית ואין
למחלוקת זה הכרח גמור

בבאה לפני המלך יאמר בכל שנה ושנה בפה והסכר פתוח לפניו ולשון דמיון הוא גם אין סוף הפסוק בקשר הזה :

כישנורו של ישמעאל שהיה בן ע"ד כשנולד יעקב בן ס"ב ונאחזו ללכת לקרן כי באותה שנה נפטרה שנה כשנפטר ישמעאל ברכתו אחות כביוול ולא נשארו משמות ישמעאל מחסולו יעקב עד שנה זו אלא ס"ב ומנינו שהיה ליעקב כשנפטר לפני פריעה ק"ל ואי אתה מוצא לו העודף בזה על ס"ב שהיה לו כשנפטר מיעקב אלא אם אתה מוצא י"ד שנה שלמד בכית עבר ובחפ"ו ואיז"ל ולא נעשם עליהם לפי שגדול תלמוד תורה יותר מחיבור אב ואם אכל על שאר השנים שלא נתעסק בכבוד אביו נעשם והס"ב שנה שנפטר בכית לבן וב' כדרך דמנינו יצא תארים בברים ובא לו ללכות ועשה סם ו"ד הדין בתיב ויעקב נסע סכותה רש"י ו"ל לא דריש אלא ולתקנהו עשה סכות דמחמת דרתי והיינו שתי ימות הקיץ ויכן לו בית זמן חורף א' אבל איך סכותה דרישא סכ מקום הוא ו"מ סכותה קמא דדריש לחד קיץ ויכן לו בית זה חורף ולתקנהו עשה סכות זה קיץ ועל כן נקרא אח"כ סכות אכל מעיקרא לא נקרא כן וסכותה היינו ששעשע סם סכותה חקם והכל ענין א'

דין ע"א פ' הקורא את המגלה לחפרע לא יצא

ומזכה בנת' דרפי' בפרשיות כגון שהקרי' פרשה כ' לא חס"כ בק"מ לחפרע פרשיות יצא כרתין היה קורא בתורה והביע זמן שכתובה אלא כיון לבו יצא ומחמת שהיה קורא כדרכו וכן שכתובה כתורה היא אוקימתא בקורא להגיה ודין הוא התם אין טעם שיפא בדר פרשיות מעכב כדבעבר כיון שקראם כסדר שכתובות כתורה אכל הכא כהגלה אס סגם את הפרשיות הפך כל הענין דבונה כהודא פרשה היא :

קראה ע"פ קראה תרגום בכל לשון לא יצא אוקימתא

בנת' דוקא שאינן חכירין אכל לחפרע :
א"ה ז"ל אכל לחכירים) יצא צרתן בהתני' בפטית לגפטיים עכרית לעכרים דמתניתין בכרייתא והיינו דקתני אכל קורין אותה ללעווות בלעז ואוקי' שכתובה בלעז דאי לא התיבא קמייהו בלישנא דקרי' לה הוא ע"פ הילכך הקורא ללשנים בלעז על המקרא לא יצא ואתר' בירושלמי דוקא ללעווות שאינם חכירין בלשון אשורית יצא בשקורין להם בלעז דמתתתא ליעבו לא ידע אשורית וכדקתני בסופא והלועז ששמע אשורית יצא דכע"למי דאע"ב דלא ידע אשורית מסתתא יצא וכדפרכי' בנת' כהדיא דהא לא ידע מאי קאמרי אלתא סתם לועז אינו יודע אשורית ומ"ס הוא דיוצא בלעז שהוא חכיר אכל אס הוא חכיר באשורי לא יצא ובלשון אחר ועוד אחר ע"פ ס"ס שאס הקורא יודע אשורית אינו מוציא אף ללועז שהרי לעצמו אינו מוציא בלעז ומ"ל כהדיא כל שאינו מחוייב בדבר אינו מוציא את אחרים ויי חובתן ולאז דוקא מהאי טעמא תמס דהא גמוייב בדבר הוא אלא שאינו יוצא בקריאה זו והיו כמי שיבא שהוא מוציא הילכך אע"פ שאינו מוציא לעצמו מוציא ללועז הוה אלא בעי' לחומר דכו דליקיים ככתבם וכלשונם כל מה דאיפשר לא תקבו לזה שיבא בלשון אחר ע"ז אחרים כיון שאותו אחר יכול להקרותו אשורית והאי דינא כתר לא דייקא חמתני' כלל דהא לא קפיד הקורא אלא כל ארס קורין ללעווות דא"כ ה"ל והלעווות קורין אותה ללועז בלעז אע"פ אומ' רבי' שגדול שיש לנו לחוש לדכרי הירוש' אכל מדכרי הירוש' ז"ל כראה שפיר שאפי' הלועז ענמו חכיר אשורי יוצא בלעז שהוא חכיר כן וכן דעת הרמב"ם ז"ל :

והלועז

שמעע אשורית הא כתיבא לעיל דהא דקרי ללשון הקדש אשורי היינו כהשאלת הסם

אפני שמאמר כלשוננו בעיני שאמר ככתב או לפי שזיין שכתוב הלשון הוא ככתב אשורי נקרא על שמו בכלל הכתוב מכלל כפני ענמו לשון הקדש נקרא על הרוב ולפעמים לשון עברי בהשאלת הסם והא דנקט אשורית אופטר דדוקא הוא ומתני' דכרייתא דקתני יונית ליוני אין ל"כ על לא וסתתא דלא כ"ל :

כ"ג ואע"ב דר' יוחנן פסיק לעיל כ"ג א"כ כ"ג ה"ח כשאר ספרים אכל בהגלה כרבין קול' דסברי ככתב' וכלשונם תיעט אפי' לשון יוני לשאין חכירין בו ואע"פ שאמרי' כל תקום ששנה ר"ג כמתני' הלכה כמותו ואין פסקי דר"ג א"כ דעבי' באשורי לעינין יספרים ה"ה למגלה וכדאמור רב ושמואל בנת' הא קול' שאין למגדן חן הכללות אע"פ שגאמר בהן חן שלא נאמר הכלל אלא על הרוב וכדכתב הר"ף ז"ל בפרק גט פשוט וכיון דכן קול' בסתם הוהנה דהכא וכדקתני כמי שיפא עד שתהא כתובה אשורית דלגמא אשורית דוקא חויא לכל ארס וזו דעת הר"ף שהביא משנתנו וכרייתא דנקטן דיונית ליוניס ולא הביא דברי רב ושמואל שפסקו לעזו יונית לכל כשר כ"ג א"כ וקול' בר' יוחנן דפסק בכל דוכתא הלכה בסתם השנה אכל הרמב"ם ז"ל פסק כרב ושמואל דאמרי' לעזו יוני לכל כשר כ"ג א"כ ולא חפיק מתכבסם וכלשונם אלא שאר לטעות אכל יוני כשר ומורי' ר"ג א"כ כשאר לטעות שוגאין כו המכירין חסום דכתיב אל עם ועם כלשונם חס"כ בס"ת דבוטל לכל ארס בכל חוץ לגפטיים ועברית לעברים דלא בבמרה מתניתין דגפטיית' לנפטיים ועברית לעברים דלא בר"ג א"כ אלא כשאר דקתני יונית ליוניס דוקא אכל בגפטיית' לנפטיים ועברית' וכן כל לשון למכיר בו חורה ד"ג א"כ דעכא והכי תשמע בנת' דלא קמטא לן מחתני' עליה דר"ג א"כ אלא מיונית ליוניס בלחוד וסתם מתני' דהכא כמי לא אוקימתא בכרייתא אלא למימרה דגפטיית' לגפטיים ועברית' לעברים וכ"א כלשונם יצא ולא פוקי מתאי דקס"ד מעיקרא דהי קתני בכל לשון לא יצא אף למכירין קאמר קמ"ל דכל לעז מחסר למכירין בו ולא קתני בכל לשון לא יצא אלא לשאינם חכירין אכל לא אמרינן דקתני' בכריית' דיונית ליוני' אין ל"כ ע"ל דהא תיבא תיני לן דאי משום דקתני והלועז ששמע אשורי לאו למעוטי יונית נקט הכי לא למימר דאשורית יוצא כל ארס כו דרכייהו הכל נקטת חילת דמורו ל"כ אף כיוני דהאי פלוגתא דרבין ור"ג א"כ לא כמי לאורווי וכוין דאיכא למימר הכי דלא תהוי סתם חתני' כרבין ואסתחן לרב ושמואל דפסקי' כהדיא כר"ג א"כ ולא ספקי' פסקא דיריהו דדברי כדמפרס כהדיא משום שתתא דלא מכרעא שפיר כרבין כן ז"ל לפי שיטת בעל השאר ז"ל וקמו של רבינו כר' וכן גראה ככונן והא דקתני הלועז שמעע אשורית יצא לאו דוקא יצא כדבער אלא אפי' לפתחלה כמי מיורי דהוה ארשיס ועמי הארץ לא דאיירי דקתני רשאי לא יצא בדוק נקט בסופא יצא :

גמ' הא דאמרי' יצא אשורי כל שנה בלשון הקדש באמרה ק"ל ליוני' ענין דר' ודאי איתיה בלשון הקדש ניתסם ואלו לקיים מצוות והגית כו ויחס ולילה אף בכל לשון הוא ורש"י ז"ל פירש כאן לענין לקרוא בתורה ויקשו עליו דהא קריאה בתורה תקנת משה וגורא היא ז"ל דקריאה בתורה כצבור מן התורה כשכתות ימים טובים דהא דאמרינן בכרכות שלמדנו מן התורה ברכה לאקריהס מן התורה בק"ו דכרכת' מוזן ולא שייך ברכה לאמריה למצות והגית כו ויחס ולילה שאין לקריאה זו שיעור דהא כל היים וכל הלילה הוא ואין כיוצא בזה ברכה לאמריה וכמו שכתבו ואין ברכה לאמריה אלא לקריאה לזכור שיש לה שיעור ומשה ועורא תיקון שמויה' ושבת בגונחה יהיה אלא כיוניס לנו קריאות כחיים מן התורה כגון פרשת וצור דאמרי' לקמן וזכור בפה וכן פ' פרה וכמו כן פ' הקהל ופ' שטרס ויקרא ביכור' וחלוצה

ואתנה ויודי מעשר וכל אותן שמענו כהם סוסה פ' ואלו
באמרין ככל לשון ולבדי רידהו אמרי' ככל לשון באמרה או
כלשון הקדש באמרה וזה הכתוב :

ע"ב תפדה מכל דתניא שמעון הפקולי הסריד ה'
כניאים תקבוס כדקתלי' ואירך אלא ששכחוס וחור ר"ש
וסדרס כריתתא הים והא דקתני על הסדר לא תיקטי למאי
דאחרין כבכרות אטעציות אין להם סדר דהתם לאו דאין
להם סדר כלל אלא שזין להם סדר ב' ראשונות וב' אחרונות
דאלו כדריהו אט טעה חוור לראש ואלו הכא אינו חוור אלא
מתקוס טעה והוא הכתוב :

ת"ר מנין שאמרין אבות עד מה ראו באולה כו' אבל
ליכא למיזיל דלמורה כתר רפואה משום דכתוב
הרפוא לכל תמלוזיכו הכולל השמת חיובי וחס ראו לומר
רפואה כה' ואע"ג דהא מוכח הלמודא דלא איפשר למימרה
אקמי הכי הא אמרין כיון דאידה' מדוכתה דהיינו כתר
כלימה אידהה יותר ולמה קבעה כה' וכדאמרין דכרכת
השנים התשיעי' השום דרוד אמרה כט' דכתיב שכור זרוע
רשע והוא כמותו ט' והיינו למאי דאמרין כבכרות דאשרי
האיש ולמה רבשו מרא תומורא הוא דאי לא עשירי הוי הילכך
המחליף אותו לשנים טובה הוא אלא חפדין מתקומו להשלים
למנין חומותיה למה ה' העמוד ברחוק שחולק' אותו הן
למנח על מית' למה והא דמשמע לן דהא דכתיב שכור זרוע
רשע כחפיקיבו שצרים כתיב יפה פרשו' ז' משום דלעיל מיניה
יארוב לחטוף עמי ואין דרך לסטוי לארוב לא לעשיר לא שכתבו
הדבר בחפיקיבו שצרי' וע' התפלל דוד שכור זרוע רשע שיכ'ו
הכ' שמת טובע וישכר זרוע הרשע המפקיע את השערים
ולא יוכל עוד להרשיע בהפקיע השערים וזהו שאמר ורשע
תדרוש רשעו כל תמצא ומה ראו לומר שיש שלום אחרי ברכת
כהנים כלל' מה ענין ברכה זו ככאן שלא שימום בכרכת
כהנים דאלו חקמי הכי לא איפשר ומקדרי' משום דכתיב ואני
אברכם וכרכתם כל הבה שלום וזש כהדרש כל חותמי ברכות
שלום והוה שתקנו לסוף ברכות של ק"ס של ערבותי' פרוש
סוכת שלום והנחום ח' הוא כחול ובשבת אלא כשתקנו אותם
פסוקים של אחד כך שינו את המתניה לשומר את עמו ישראל
לעד' אבל חורי כר' נוהג' כרכו וכו' הגדול זל לחתום
תמיד כשלום כמו בשבת וכרכת החוון ג' כ' השלים ה' יברך
את עמו כשלום וכן בסדר קדושה של שמירת :

ד"ח ע"א ודא דאמרין מנין שקראו הכ"ה ליעקב
אל שאמר ויקרא לו אל אלהי ישראל
אל למזבח קראו יעקב אל לא חתמהוין משום דלא חוו
למקרא למזבח אל דהא כתיב ויקרא לו אל בית אל ובמשה
כתיב ויקרא ה' ניסו אלא קרא ותי' דרש' דלא הוה קרי ליה
אל אלהי ישראל אלא חר מיניהו אלא ודאי ליעקב הוא
שקרא אל והכי הוא דאלו אמרי' ס"ד למזבח קרא יעקב אל
והא כתיב כמי אלהי ישראל ודכותה בתלמודא טובא :

וידא דתני הקורא תרגום בכל לשון לא יצא הויכא בה הכי
קתני אבל קורין אותה ללבוש' כלעו והא אמרת רישא'
לשו' בכל לא יצא וקס"ד דסתמא קתני לא יצא ואפי' למכירי' לרכבן
דמכשרי ספרים בכל לשון דשאי הכא דכתיב ככתבם וכלשונם
להעוטי שאר לשונות לגמרי וכי כתוב אל עם ועם כלשונם
היינו לענין השלוח ספרים ולא ללמד על תבולה ולהכי ק"ל
רישא' אסיפא ופריק רב ושמואל דאמרי' תרייהו דכי קתני
אבל קורין אותה ללבוש' כלעו היינו יוני דוקא וע"כ לר"ש
ב"ג הקאמינ' דאלו לרכבן תשיכא תימי דמכשירין כונוי טפי
משאר לשונות דהא אייבן גבי ספרים כהרא כסיפא משונו ליהו
הלא ודאי לר"ש ב"ג קאמרין דעכרי' כספרים יוני כאשורי
ולדיה לא קעסי ככתבם וכלשונם יוני לגמרי כשאר לשונות

ואפי' למכירין דהא לא איפשר כיון דח"ת אחרני כאשורי
מדכתיב עת אלהים לפת חלא שאר לשונות מעיט לגמרי וכן
יוני למי שאינו מכיר בו אבל המכיר בו יוצא בו והיינו דקתני
אבל קורין אותה ללבוש' כלעו והא דנקיט לה קלמורא
סתמא ולא קאמר הא מני דר"ש ב"ג משום דשאיכא ליה טובא
דהאי' דרב' ושמואל לר"ש ב"ג הוה ולא איפש' דאתיא כרכבן
כלל :

ואמריו מתיבי קראה גפטיה עברית לוינו לא יצא אלתא
כיונית כמי לא יצא ודינו כשאר לשונות וכדין
הוא דמני למימר ליה דהא מתני' רבבן היא ואלו מתני' כר"ש
ב"ג אוקימונא אלא רכעי למיתת לקוטטא דמילתא' ואמרי'
הא לא דמיה אלא להא גפטיה לגפטיים עברית לעברים
עלמית לעלמיו יוכית ליוכיה פי' דמתני' דקתני ללבוש' וזו
כלעו היינו כאירך מתני' דשרינמי יוכית ליוכיה וכן גפטיה
לגפטיים ולכל א' לשונו ואירך מתני' דקתני יוני' לא יצא מיירי
למי שאינו לועו שאינו מכיר באותו לשון וכריש דמתני' דקתני
לא יצא דהיינו לשאינו מכירין ואקשי' א"ה דאפי' בשאר
לשונות שריק למכירים כהם רב' ושמואל אחאי מקומיסיפא
דמתני' כלע' (א"ה כ"ל יוני) ולר"ש ב"ג אפי' בכל לעו
כמי חנו מוקמינן לה' אלא רבבן תלאוקומה כלעו יוני
דוקא אלא מתני' פי' אפי' ודאי פירוקא דלעיל לאו כלום
דמתני' בכל לעו מיירי דשרי למכירים בו דקתני ללבוש' וזש
כלעו ורבבן ור"ש ב"ג חוור בה משום דכתיב ואל עם ועם
כלשונם ולא מיפט ככתבם וכלשונם משאר לשונות אלא למי
שאין מכירין מיהו הא ודאי בריתא כלה לא אתיא כר"ש ב"ג
דהא כספרים דפסילי שאר לשונות לגמרי ואפי' להכירין
אליכא דר"ש ב"ג מכשיר יוני לכ"ע כאשורי כ"ש במגלה
דכתיב אל עם ועם כלשונם לכאשורי שאר לשונות למכירי' דלא
שניא דלא חקשר ר"ש ב"ג יוני כאשורי לכל ארס ולא תיעט
מכתבם ולשונם לר"ש ב"ג יוני כלל אלא שאר לשונות לשאינו
חכירין ובהא אפי' ר' יוחנן מורה וכו' דהיינו סברא דר"ש ב"ג
ולא פליג דארב' ושמואל כהא אלא אפשר דליהו הוה פסיק
ברבבן דממעטי כלהו לשונות ואפי' יוכית לשאינו מכירין
מדכתיב ככתבם וכלשונם וכן כמי אית לן למימר דמורה ר"ש
ב"ג כשאר לשונות שיוצאין כהן המכירין כמתניתא גפטיה
לגפטיים דהא רבבן אע"ג דמכשירי שאר לשונות כספרים
לגמרי ממעטינן ליה ככתבם וכלשונם כמי אית לן למימ'
דמורה ר"ש ב"ג כשאר לשונות שיוצאין כהן המכירין והוה ליה
כר"ש ב"ג גבי מגלה לבדי שאר לשונות אלא דהא מרכו שאר
לשונות למכירין מדכתיב אל עם ועם כלשונם וכיון דכן ה"ה
לר"ש ב"ג אסתכח דהא מתני' גפטיה לגפטיים כולה בין
לר"ש ב"ג בין לרבבן כר' מתמי דקתני יוכית ליוכיה דאתי
כרכבן דאלו לר"ש ב"ג לעו יוכית לכל כשר וזה כבוד ואין כאן
בית חימוש' ומדנקיט תלמודא סתם דמתני' ככריתתא
משמע ככולה מילתא ואפי' יוני דאלמא אף כיוני דוקא כלעו
ולא לכל ארס והיינו דקתני כתר והלעו שמשע אשורית יצא
בה כל לעו אבל לא יוכית וסתמא דלא כר"ש ב"ג אלא כרכבן
וא"כ הלכתא כרכבן דהא פסק ר' יוחנן בכל דוכתא הלכתא
סתם משנה אע"ג דפסק כספרים כר"ש ב"ג שאני מגלה
דכתיב בה בכתבם וכלשונם ואיהו מייר מריכ' ושמואל דפסקי
במגלה כמי כר"ש ב"ג רב' ושמואל ר' יוחנן הלכה כר' יוחנן
וזה דעת הר"ק זל שהכיוו משנת' ומתניתא דגפטיה לגפטי'
יוכית ליוכיה ואע"ג דפליגי' ארר"ש ב"ג ומה שתפס' עליו
בעל המאור ור"ח זל' מהא דפסק ר' לעיל הלכה כר"ש ב"ג
כשאר ספרים אינה קושיא כמו שכתבנו אלא שהרעת מדעת
לפסוק כר"ש ב"ג בקראו ואלו פסק דרכבן לא כדיר דמילתא
סתם

חידושי מסכת מגילה הריטב"א

סתם חתני לא מוכרע לא כרכני ולא כר"ס כ"ב דאיהו קט
 הלועו שמע אשורית דמורו בה כ"ב אכל כיומי לא פריס ולא
 אחית כפטיה לאכרועי כרכני ולא כר"ס כ"ב וכן נתי סתמא
 דקתי קורין אותם ללועות כלעו דהא אפי' ר"א כ"ב חודה
 בה ולא פי' שיהא לעו יוני פסאר לשונות שלא ינא בו אלא
 הלועו ומאי דקאמר לתלמודא הכא בשמעתין דתני כבהית'
 סכרא דתלמודא הוא דקניס הכא אבכ נרדא ורב ושמואל
 אמרי לך דתתיתין לא אחיה ככריתא אלא לענין נפטית
 לנפטית ועברית לעברית וכיוצא בו אבל דילמא תתני דיונית
 ליונים דוקא הא לא משמע ולא עוד אלא דילמא תלמודא
 בופיה ה"ק תתיתין ככריתא נפטית לנפטית ועברית
 לתברי' ויונית ליונים וצאו תיבת ודלא בסכרא דפירוקא קמא
 דלעיל דר"ס דתתיתין כלעו יוני דוקא אבל אבתי או' לך
 דה"ל אסתא דדילמא לתתיתין יומית ככריתא ח"כ כשאר
 לשונות ולא אכרעין בהא מירי וכיון דלא כרודא מילת' דתהי
 אסתא תתיתין כרכני ואשכחן לרב ושמואל דפסקי בהדיא
 הלכתא כרש"כ לא שבקי' לן פסק דשמי' לן תמוס סתם
 משנה דלא כריר לן ויה נר' ככני וכדורי

וכי אתמר דרב ושמואל בעלמא אתמר כלומר
 מיתרל בלתי נפשה הוא דאמר
 בתנא ולא דאמרוא אאוקמתא דתני' דהיה ס"ד
דאתמר רב ושמואל דאמרי תרבייהו לעו יוני לכל כשר
 וכו' וכבר כתיבא לעיל בפ' דל היבא
דשריני לשון שריני' מתי כתב מיהו סתתכר דלא קפד' אתבין
 ולפפות ופוקמות ואותיות דוקקות גזיל אלא ככתב הקדש
 כלחוד ובמדומה לי שכן קבלתי מרבותי :

והא לא ירע מאיקא אחרי ופרקינ חזיר דהו אנשים ועמי
 הארץ דנפיקי ביין דאיכא חזות קריאה ופרסומי ניסא
ואמרינן בתי אטו אכן האשתיבני בני הרמב' מי
 ידע' מה הם אלא חזות קריאה ופרסומי
 ניסא ושמעי' מינה שכל אדם יוצא כאשורית אפי' אינו חכין
 ונס איך בחקום מי שיתרגם לו דהא האשתיבני בני הרמב"ם
 ליכא דמתרגם לן ומיתי' מיניה ראייה ללועו ששמע אשורית
 והדפרכי' להכיח תהאשתיבני ולא תפרכי' שאני התם דהו
 כ' תילות כלחוד שמעינן דאי לאו דליכא קפידא בתאי ירעי'
 מאי קאמרינן דינא הוא דלעובכ וש"מ דאפי' מעה כתיבא
 חזיר לחקום שטעה וזהו דיקי' לקמן חתניא השמיט בה
 הסובר אותיות או פסוקים וקראן הקורא כהתורגמן ינא רוק'
 קראן ע"פ מיהת הא לא קראן כלל לא ינא ואפילו באותיות
 ולהאי דכותא הוא דתני אותיות דאפי' בהו אס לא קראן לא
 ינא ונקט פסוקין דאפי' כרדשו דהו מוכא אס קראן ינא ור"ש
 בירושלמי תני אין חדקדיקין כטעיותיה היינו כטעות שאין
 הלשון והענין משתנה בו ודאמרינן עליה ינא כד אבא כד
 תמסו ורב כהנאל הו' יתבין קומי רב הדא אחר יהודים ומר
 אחר יהודים ולא חזר חד כהנאל ר' אחר קרי כלה יהודים ע"ב
 ומשמע דדוקא בטעות שבין היהודי' ליהודי' אבל לא בטעו'
 אחרת שהענין משתנה בו וכן למרתי' תרבותי' כר' :

גמרא ת' קריאה סדוגין וכן מירוסין לא ינא ירושלמי
 סדוגין קטועין סדוגין קרא חל ברא הדא
 כלומר שקורא מסוך כ' וקורא הב' וחזיר וקורא הב' וה"ל
 קורא למפרע והא קת"ל תנא דלמפרע אפי' כפסוקים שלמים
 לא ינא שלא תאמר דלמפרע דתתיתין היינו שפסל' התיבות
 לקרא הפסוק מסופו לראשו

ע"ב מתני' קראה סדוגין ומתנמנס ינא היה כותבה
 דרשה ומביה אס כיון לכו ינא ואס לאו לא
 ינא - ברסינן כירוש' דתתני כותבה הדא אחרת שהוא חותר
 בעשיית מלאכה תפתר כ"ד ככרכין ע"ב ובדואי בירושלמי

דא דתני שמרת יבם וכו' טעמא משום ד קסב' ט' זקה אפי'
 כתרי וכן הלכתא וכבר ביריחא לה ברוכתה בס"ד
ד"ע א' דא' נקנתוס דאמרינן בנתיבא לרבינו
 הגדול פי' שזה אינו כדיו היינו דיו של עפנים כעין שלנו
 כשהוא מכוול אבל עפנים ששרו במים כלבד מי קדומי של
 עפנא וכשתכבשל דריו הזה הרכה ועומר ימים רבים תתיבש
 ובעשה קודט וכירושלמי אמר בו דיו שאין בו עפנא אלא
 בתם דיו של עפנים הוא לכן אינו טהני' בו שרף לפי שהוא
 יפה לו כמ"ס כל השרפיה יפין לדיו ושרף הקטף יפה מכלם
 וכן העשני' יפין לו כמ"ס כל הלשאים יפין לדיו

ג א"ה כל לשון זה ליכא הכא בש"ס דילן כי אס שם בתוספת
 (כרכות פ' הקורא)

אמר רב אשי רכ"ע שהה לבגוד את בלה חוזר לראש
 והכא בגלגל שהה קא חפלגי מר סבד נכרא
 דתייה הא פי' דהא מדרכנין לא חוי למקרי בשטסה ומר
 סבד נכרא חוייא טיא כלומר כיון דמדאורייתא היה חוי שלא
 אסכה תורה אלא בגדר הפגור כלבד ויהא ודאי ה"כ הוא
 איפשר לרב אשי למימר דכ"ע שהה כדי לבגוד את בלה(א"ה)
 ז"ל אינו ועיין כר"י שם בכרכות ובהר"א(אס) חוזר לראש והכא
 בגמרא דתייא ונכרא חויא חפלגי ומדנקיט אידך ליכא
 דכ"ע חוזר לראש משמע דהיינו סכרא דרב אשי דשהה כדי
 לבגוד את בלה חוזר לראש כר' מוכא והנכין דלעולם בק"ס
 ומגלה והלל ותקיעות שהם קלים טפי דהא אית בהו שיחה
 לשאלו לשלום או להשיב מפני הכבוד ומפני הידיעה
 הקלו ובהיה שלו אפי' שהה כדי לבגוד את בלה אינו חוזר
 לראש כרכני דתתיתין וכבר' יוחנן דיתם ודלא כר' מוכא
 אכל בתפלה החמירה שאין כה הטר שיחה כלל אלא מפני
 הסכנה כלבד ואפי' נחש כדק' על עקבה לא יפסיק החמיר
 כשהייתו אפי' בגברא חויא אס דהיינו כדי לבגוד את בלה
 חוזר לראש וה"ה דהיכא דהו נכרא דחויא ושהה כדי לבגוד
 את בלה דאיכא תרתי לגביעותא חוזר לראש וכדאמרינן התם
 כר' אבבו דפסק ק"ס כחכובאות המטונפות ולכתר דחליף א"ל
 לר"י מהו לבגוד ואסיקא דה"ק לירי לא סבירא לדיוד אס
 שהיה כדי לבגוד את בלה חוזר לראש וה"פ דיקא לירי לא
 ס"ל רבעית למפסק נכרא דתייא אתו אס שהה כדי לבגוד
 את בלה חוזר לראש וכן הלכתא וזו שטה נכונה ובדורה ואין
 לנפות חמנה יסין ושמואל הפי רבינו כר' ו- ושהה כדי לבגוד
 את בלה בירושלמי בגמרא דהיינו לאומרה ללה וכן פירש בכל
 חקום ומפרש בירושלמי דבקורא משערינן
 מה"מ

מה"ג

איתא כתיבה כתיבה ולא מיתני' לה מדנקראת
 ספר דהא נקראת חכמת ג"כ ולקמן נבי
 תפירה מספקא לן ולא יקרא דלרובא ארמי רכשי שאס תפר'
 כולה כחוש פשתן פסולה דהא נקראת ספר ואם הטיל בה
 ג' חושי בידין כשרה דהא נקראת חכמת ולקמן אמרי' דקוראה
 בין עומר בין יושב מש"כ כס"ת ואומר חורי ר' כר"ו דרבדרי'
 שכנופה כגון שרבוט ודיו עשאוה פספר ומינה שפריכה
 כתיבה ועיבוד לשמה שהם דכריים שכנופה וכלאו הכי לא
 חשיב ספר כלל אבל ברבך שהא חזן לבושה עשאוה כאגרת
 לקרותה בין עומר בין יושב ולפי' הכנו לקרותה כלי פסוק
 סעמיים וכלא הפסק הפסוקים וזה מה שכתב רבנו האי
 גאון וז' שפוטין אותה כאגרת ונבי תפירה שאי' תנופה
 ולא מחזן לבושה לבדדי הוא כאגרת וכספר וק"ל להאי כלל'
 מה שאין מדקדקין בחסרון טעיותיה מתקנתה מש"כ בס"ת
 שנפסל בב' טעיות ברך וז' שזה אינו כספר מדין ספר אלא
 מדין קדושה דהתם כיון דלא (א"ה כאן) ענין ונקרא ספר
 וז' דבר הכוזב ומה שכתבו בדיון לא הפקירו כיון דאיכא
 מנוה קדוש ופרסוטי עשא לקיים קצתם אף כנופה שדכוה
 כאגרת כהא מילתא דלא מינכר כולי האי וכירושלמי אמרינן
 אין כיון עשרי' למגלת אסתר אלא שהספרים נכתבין בכל לשון
 ומגל' אסתר אינה נכתבת אלא אשורית פי' לרבנן הא לכל
 דכריים זה וזה שנים כחומר לבגדים שכנופ' מתאסודרתי' כ'
 ותו לא' אמרי'

שהוא חקום ויחוב' מן הדיון חוזר וקורא עמהם ולא אמרי' ככר
 נפטר בהו הכא כמי אפי"ט שנתחייב בעיר לפי שהיה פרוו בן
 יומי כיון דחזר לכרך שהא עיקר חקומו וחיובו חוזר וקורא
 עמהם כתיב בהלכות הרזף ז' ל"ט אלא שעתיד לחזור
 לחקומו כליני' ד' ונתעכב ולא חזר ונדאח מדרכיו לפוש
 פטטיהו דכל שהיה בדעתו לחזור ליני' ד' אפי"ט שאנס
 ונתעכב אם עד יום ז' אינו קורא עמהם עד שיתעכב אם
 יום ז' מדעתו שכך היה בדעתו בתחילת ליל ז' ולהכי חשוב
 פרוו בן יומו ולא נהירא כלל שאין זה תלמי בדעתו אלא כל
 שנתעכב אם ביום ז' פורים היו פרוו בן יומו אבל יש לפרש
 דכרי רבי' ז' דה"ק שאם דעתו לחזור כלל ז' דאפי"ט שנתעכב
 אם כל הלילה עד סמוך לעגל' השחר שהם קוראי' מ"ת של לילה
 אינו קורא עמהם הלילה ככל' עיקר פי' שחופה זו :

וי"ג דהא דרכה אכלה התניתין קאי דאפי' כן עיר שהלך
 אם כל יום ז' אם אין עתיד לחזור לחקומו ליני' ז'
 אלא שמתעכב אם עד יום ז' אפי"ט שדעתו לחזור כדכיום
 כופין אותו להתעכב אם ולקרא עמהם יום ט"ו דמוקף כן
 יומו נקרא ואין פי' זה נכון כלל דכיון שלא היה אם ביום ט"ו
 שהוא ומן הכר' הואך נעשה מוקף בן יומו ולא פרוו בן יומו לא
 בהיות אם יום פורים של פרוו' או של חוקפי' ואין טעם להיותו
 מוקף מפני יום ז' ויתר מהיותו אם יום ז' או קורס לבן והאמ'
 כמו שכתבנו :

גרסינן בירוש' ר' יוחנן כעני' בן עיר שנתן דעתו לפקד
 דירתו ליני' ט"ו מהו פי' וקס"ד דמיירי בכך עיר
 שהלך לכרך ומהדרי' מתני' כשהיה בכרך ומה צריכה לזה
 כשהיה בעיר פי' כאלו מתני' פמי' שהיה בכרך כל ליל ט"ו עד
 שפי' כמו שפי' וכי קא תבעי' לן כשהוא עדיין בעיר לא שנתן
 דעתו לעקור דירתו ליני' ט"ו לכרך מוחשב בן כרך מעתה ולא
 יקרא בעיר לא מתתין עד שיהא בכרך וקורא עמהם ואפי"ט
 ששנינו שאפי' בן כרך ממש שהלך לעיר אם מתעכב אם ז'
 קורא עמהם כז' וקס"ד דהתם הוא שדעתו להתעכב אם גם
 יום ט"ו אבל זה שהיה בכרך יום ט"ו אינו קורא אלא בכרך
 ועו' דהתם שבא מן הכרך לעיר אפי' כדרך ערמי' מדעתו יושב
 בעיר וזוהי בה ובשכחתה לאותו יום ופרו' בן יומו הוא אבל
 זה שמתעקר חסם אין עכובן אם יום ז' עושה אותו יום פרוו
 וכאלו פי' מהם וחכברתם דמי' ואמרינן אבל חפשי ימים
 והלכו מדברות קורין כז' כדרכן א"ר תנא בעתי' לחזור
 לחקומו א"ר פנחס ע"ט היהודי הפרז' פרוו היה בלאתה שפס'
 וה"פ דרואא בן עיר שצוקר דירתו לכרך הוא דמתבעי' לן אבל
 בן עיר שהוא חפשי' בים או הולך במדבר ונמצא אם יום ז'
 קורא בחקומו כז' שאפי"ט בחקום שום חוב חוב קורא
 בחקומו א"ר תנא בעתי' לחזור לחקומו אבל אם דעתו
 לילך לכרך אינו קורא כלל שיהי בכר נעקר מן העיר ולכלל
 בן כרך לא בא וזה בלאתה שאמר בירוש' בחקום אחר בן כרך
 שצוקר ליני' ז' נפטר מחאן ומכאן א"ר פנחס ע"כ היהודים
 ר' פנחס מהרר אבעי' דר' יודן וקאמר שכן עיר שנתן דעתו
 לעקור לכרך לז' ט"ו כיון שערין הוא כז' בעיר קור' כפי'ר
 כיון שהוא פרוו בלאתה שפס' דלא נרע מכן כרך שהלך לעיר
 יש מדכותי שכתבו דכן כרך שהולך במדבר או כיס או
 בחקומו שאין אם ישראל ואין דעתו לחזור לחקומו אינו נפטר
 לבגדי' לא שקור' יום ז' כותן הרוכ וז' גרסא בן בירוש'
 שכתבנו :

מתניתין בן עיר שהלך לכרך וכן כרך שהלך לעיר וכו' בנמ' הפרש לה :

גמרא אמר רבא ל"ט אלא שעת' לחזור לחקומו כליני'
 ז' אבל אין עתיד לחזור לחקומו כליני' ז' קורא
 עמהם עיקר הפי' בדפרשו' ז' דרבא אבן כרך שהלך
 לעיר בלחזר קאי וה"ק דלא תני' דעתיד לחזור לחקומו דקדמי
 היינו שעתיד לחזור כותן חייבו לא ה"ק אם עתיד בן כרך זה
 לחזור לחקומו כליני' ז' קורא בחקומו כל' שאינו קורא ככני
 העיר שהוא אם אלא קורא בחקומו כפי' כשולך לשם אבל אם
 אין עתיד לחזור לחקומו ליני' ז' והואיר לו יום ז' בעיר שהלך
 חייב קריאת היום שהוא עיקר הקריאה על בני העיר בעירו
 אם קורא עמהם הלילה והיום דפרו' בן יומו נקרא פרוו ואפי"ט
 שרובה לחז' ביום ז' עצמו בענין שיהא בחקומו ליני' ט"ו קורא
 עכשו ביום ז' בחקומו וקורא אם בכרך וליכא משום אגרות
 ואפי' לאכיו' תחילת' כזה וכ' לרבא אבל אם אין עתיד לחזור
 לחקומו עד יום ט"ו שיחול חיוב קריאת היום של בני הכרך
 קורא עמהם כלומ' שאינו קורא ביד' כלל לא מתתין ביום ט"ו
 וקורא ליני' ט"ו ויומו עם בני הכרך דמוקף בן יומו נקרא מוקף
 כנא פי' משנת' אם עתיד לחזור לחקומו כליני' יום פורים
 של אותו חקום שהוא ואם לאו אלא שמתעכב עד יום פורים
 של אותו חקום קורא עמהם והא דפרשי' רבא בלשניה דין בן
 כרך שהלך לעיר ולא פריש בהדיא דין בן עיר שהלך לכרך
 שכתבה בתחלת משנת' מטום דעיקר דניא חקרא בכך כרך
 שהלך לעיר כתיב דפרו' בן יומו נקרא פרוו ומדיוקא דירה
 כפקא דנקרא מוקף ולהכי פריש ליה כד נמי ליה מקרא וכן
 כרך שהלך אם ונתעכב אם עד כקר ז' שקורא עמהם אם
 חזר לחקומו ליני' ט"ו חוזר וקור' עמהם שאפי"ט שנתחייב ככר
 עם בני העיר שהלך אם הדי חזר ונתחייב עם בני הכרך
 תדולה מוז' אחרו כירו' דכן עיר שצוקר דירתו לכרך ליני' ט"ו
 נתחייב פלון וכאן וכ"ס זה שצוקר דירתו היה בכרך ולא היה
 כפי'ר אלא גר ופרו' בן יומו וזה ברור ושלא כדכרי' התוס' יש
 קצת סעך לזה כנה' דין' מהא דאמרי' בסמוך דכן כרך שהלך
 לעיר בן כך וכן כך קורא עמהם והיא ודאי לא נכרעה אלא
 לכן ככר שהקדים ליה ונפטר ואפי"ט כיון שבא לעיר אחי"ט

ואמר רבא בן כפר שהלך לעיר בן כך וכן כך קורא
 עמהם פי' אפי' עתיד לחזור לכפר קורס כקר'
 ז' חייב להתעכב אם ולקרות עמהם ומפי' טעמא רהאי' כמי'
 העיר כפי' מקרא ורכנן הוא רתקינו לש' כיה וכי תקינו ליה
 היכא

חידושי נכנת מגילה הריטב"א

היבא דאיתיה ככפר אבל היבא דליתיה בעיר ככני עיר כעיר
 והיה וכו' וכו' וכו' עיר חקט קאמר שקורא עמיה אמר
 כיום מיהו דוקא כהא שהיה שם כליל אבל אם לא בא שם עיר
 תיזכר כח ח' ח' ע' עליהם קורא כולו ונפטר והיינו דתני
 ששפירוס מספקין חייס ומזון לחייסה שכבדוים ונפ' אפילו
 ביום פורים דרמ"ז לעיל ונפ' ה' מקדמין ליה ונפטרין ואין
 כניסתן לעיר כיום ד' חוזר ומחייבין שא"כ מה הועילו
 בהקדמתן ופירש' רב' איתיה נמי בעיר ליל ד' אינו חייב
 לתרות עמיהם אלא כליל' אם חזר לתקומו אלא כליל' ואינו
 ככין' תני קורא עמיהם מ' בתקומו דקתני היינו עיר שהוא
 עיקר תקומו לעינין זה :

תנן

מהיכן קורא את המגלה ויבא כה' זה ר"מ אומר בלה
 ר' יהודה אומר מאיש יהודי וכו' א"ר חמא בר גוריא
 אומר רב הלכה כרבנן או' בלה ואפי' וכו' כ"ל דהא קמלן
 בהא ליבא דהלכה' שריכה שלא תהא חסדה עינין כדכתוב
 לעיל ושמע' מינה שמע' פ' שקרא בבר' חקנת בהגלה שליחה
 ונפטר מליתו המקנת אינו קורא המקנת הנשאר לא בהגלה
 שלמה דהא לר' יהודה דלא מחייבין למקרי' אלא מאיש יהודי
 בריכה שתהא כתובה בלה וזה ברור' ואסקנא דהגלה אם
 הפיל בה ג' חוטי נידון כשירה ובלכד' שהיו מושלשין פ' שתיים
 בשני קצוות הידיעה וא' באמצע ומאיש התפר עד הגיד כמו
 שיש מחנה ער' וכו' וכן מן הכ"ל ע' סוף התפר כדפרש' זל'
ע"ב וכו' לה אמונ' לא אמרו' לא יבני' לא דליבא פרסומ'
 וכו' בפרסומי' חלתא אבל כתי' יבא מפני דתניבא
 כדמו' וכזכור' נמי לא אמרנא' אלא דלא ויחסר' או' לא
 מיישרא פורתא שאר יריעתא אבל חסרה או מיישרא כיון
 דמינכר לית לן בה ומכאן נראה שקור' ופוסטה כאג' כרבנן
 רבינו האי' באין ז' דאי קורא וכו' כ"מ' הני גוללה ולא
 מייבד' מילתא :

מתניתין

הכל כשרים לקרא את המגלה חוץ מחש"ו
 ר' יהודה מחש"ו בקטן כדמרא דרעבין פ'י'
 והכל לאתויי נשים שבשרו לקרא את המגלה דמשמע לקרות
 להוניה את אחריהם וכבר בתבונה לעיל' והוא קטן דאפילו
 רבנן ור' יהודה דוקא קטן שהגיע לחינוך וכהא' הוא דמבשר
 ר' יהודה כדאיתא בגמ' כהדין קטן שגדילן לא הניב לחינוך
 הא לא חזי לחיור' וק"ל לרבנן ז' אי' בקטן שהגיע לחינוך
 הא מחייב מדרבנן וכיון דהגלה מדרבנן היא אתי מדרבנן
 ומפיק מדרבנן כדאמר' כדרכות בה"ש אשה מוכר' לבעלה
 דאכל שיעורא דרבנן וא"כ מ"ט דרבנן הוה ותי' דקמתן תנן
 קטן אינו פורס על שמוע ומיידי רבי' יהודה בהיה ולא פליגי
 בהא ובהם' סוכה ג' כ' אחרו גבי הלל שאם היה קטן מקרא
 אותו עונה אחריו מה שהוא או' שאין הקטן מוציא ולא פליגי
 בה ר' יהודה למא' אע"ג דפוסם על שמוע וקרא' קלל דרבנן
 כינוי רכ"ג אן קטן מוציא אע"ג שהגיע לחינוך' והטוב
 דקטן שהגיע לחינוך אינו מחייב בחצות כלל ואפי' מדרבנן
 אלא שאם מחוון עליו לחככו בחצות ולא עזר אלא שאפי' הוא
 אוכל כללות אין כ"ר מחוון להפרישו כדאוכח במסכת גרה
 ופרכת יבא' בהם' ע' ופ'י' אינו דאוי להוניה לאחדים אפי'
 בחצות דרבנן שכל שאינו מחוייב בדבר אינו מוציא אחרי' או'
 אבל הכא כהא פליגי' דר' יהודה סבר כיון שהגיע לחינוך שאר
 חצות האוי הוא לחיבו בהגלה לפי שהיה באותו הנס וכעין
 שחייבו בה את הנשים שהיו פטורות מחכה מן הדין לפי שהוא
 חצות עשה שהיון גרמא מחייבו אותן לפי שהיו באותו הנס -
 ורבנן סברי' נכשי' דבעלמא' כבות חיובה כינוי מחייבי' כו'
 שפשו' אותה כאו היה מנוה שלא הוון גרמא אבל קטן דפטור
 אפי' מלישורין מחוון של תורה ומעונשין אף בחצות זו לא
 מחייב אותו מעט' שהיה באותו הנס וזה טעם כעיקר

והלכתא דרבנן ואי' ק"ל הא אחריון' כן מוכרז לאפ' ונש'ה
 מוכרת' לבעלה הייא כבן גדול' הוא ולא קתני אלא משום
 סופא דתבוא' וחלילה דהוה כסופר' מוכרז' וכזר' וינא אוקומח'
 כדאכל שיעורא דרבנן הוא :

גמרא

חאן הניא חרש דיעבד נמי'א פ'י' כל תס' חרש
 שאמרו מחמיהם בכל' תקום הוא שאינו שומע
 ואינו מדבר ורינו כשטטה לכל דבר אבל חרש המדבר ואינו
 שומע' וכן אלה' ששומע ואינו מדבר רינס דפקחים לכל דבריה'
 וחרש שבחמטנינו ע"כ היינו שמדבר ואינו שומע והיינו דשיך
 דבמ"ו ולאכ' אמר' חאן תנא דחרש כיון שאינו משמע' לאינו
 לאו כד' חיובה' הוא לעינין ח"מ ואפי' כדיעבד לא ינא דמשמע'
 ליה רבי קתני חוץ מחרש דאפי' כדיעבד לא ינא ולא מליטכ'
 דחוץ דייק ליה דאדרכא חוץ מחרש שאינו כשר לכתלה משמע'
 אלא דייק ליה מדקאמר' כסמוך מדקתני חרש דומיא דשטטה
 ואחריון א"ר' מתבא ר' יוסי היא דתנן הקורא את שמוע ולא
 השמיע לאזני' ינא ר' יוסי אומר לא ינא ומשמע' לן השתא
 בכלה טוביא דליבא' הפרשה כיון ק"ש דאורייתא לתרומה או'
 למ"מ דרבנן והיינו דמיינן להו אהדרי' דמאן דקפיד אשמיעת
 אזניס כהא ה"ה כהא ולא אחריון שאני ק"ש דחורייתא או'
 שאני ק"ש דכתיב כיה שמע' השמע' לאזניך מה שאתה מוציא
 תפיד אלא דארכא הוא כיון אכ' וכהכי ויהיא כולה טוביא :
ואבריינן וממאי דמתני' דהכא ר' יוסי היא ואפילו
 כדיעבד לא ינא דילמא ר' יהודה היא
 ולכתלה הוא דלא הא כדיעבד שפיר רמי ונקטינן ר' יהודה
 משום דמסתמא אינהו כד פלוגתיה דר' יוסי דקתני התם הקור'
 את שמוע ולא השמיע לאזני' ינא היינו ר' יהודה ודוקא קתני
 הקורא כדיעבד לכתלה צריך שישמע לאזני' ומתני' דקתני
 חוץ מחרש אהכל כשרים קאי וה"ק חוץ מחרש שאינו כשר
 לכתלה ושטה וקטן שפוסלן אף כדיעבד כדמפ' ואיזיל ואיכ'
 דלא גריס דומיא דמ"ק אלא דומיא דשטטה כלומר אבל קטן
 שהגיע לחינוך איפשר דלא פסול ליה ת"ק אף כדיעבד כיון
 דר' יהודה מבשר' כו' לכתלה ואין צריך לפי מה שכתתי
 בחמטנינו :

בבאי

אוקומחא למתני' כד' דיעבד אין לכתלה לא
 הא ודאי איפכא ה"ל למקטן לשיטה ולכתלה
 הוא דלא הא כדיעבד שפיר רמי כדאמרן לעיל אלא דהאי
 ליבא נקטינן ליה חסום מתני' הקורא את שמוע כדיעבד
 הוא דקתני ר' ינא אבל לכתלה לא אלא הא דקתני ר' יהודה
 בריה דר"ס בן פזי חרש המדבר ואינו שומע תורם לכתלה
 ואע"פ שאינו שומע מה שמכרז' מבי אי ר' יהודה כדיעבד אין
 לכתלה לא ואי ר' יוסי כדיעבד נמי לא אע"ג דק"ש דאוריית'
 וברכת תרומה דרבנן לא שני ליה כינוי כלל דאי לא חאי קו'
 וכע' למימר דלאוקומחא דרב' מתנה ר' יהודה והיינו דאמרין
 ולא הא דר"ס בן פזי חני' ר' יהודה ואפי' לכתלה ומתני' דהכא
 דמבלה ר' יוסי היא לא הא דקתני לא יכרך אלא ברכת המון
 בלבד ואם כיוך ינא פ'י' לאו כלבו ממש דא"כ ה"ד ליה דטוביא
 שמכרז' ואינו שומע אלא פ'י' שמצוי' בשפתיה ואינו שומע ומ"ה
 קרי ליה בלבד אבל חידך מהררר היקרי' ולכ"ע לא ינא בשום
 דבר אפי' כדיעבד חני' אי' ר' זכ' לעולם הא דר"ס בן פזי ר'
 יהודה היא וכן היא דברכת המון הא דרדיה הא דרביה פ'י'
 הא דתרומה דיריה ודק"ש וברכת המון דרביה ולעולם מתני'
 דהכא ר' יוסי היא דתניא ר' יהודה אומר משום ר' אליעזר ז'
 עוריה הקורא את שמוע צריך להשמיע לאזני' שאלמר שמע
 ישראל השמע' לאזניך מה שאתה מוציא תפיד וקרא אסתכתא
 הוא דהשתא לכתלה משמע לן דצריך הא כדיעבד שפיר רמי
 וכל כדאורייתא לא שני לן בין לכתלה בין כדיעבד ולא נרס'
 השבת ושמוע דהא לכ"ע בכונת' הוב' שצריכה הא דאתא ולא
 להשמיעת

להשמעת אונן :

ד"ב ע"א חשתא דריתית להכי וכו' וכבר אפסיקא לכתא התם כד' יהודה למישר' דכדיעבר ינא אבל לפתולה נריך שימיע לאזני :

הא דאמרין ר"מ קטן הייתי וקראתי למעלה מר' יהודה אמר לו אין מביאין ראיה חן הקטן כלומר מנה שאר הגדול שיחזק בקטן ועוד אין מביאין ראיה חן המת' כלו' מר' יהודה שקראתה לפניו כי הוא המתיל' במשנתו ורכבן פלוגי געליה ואיהו לגרמיה הוא דעבר :

מהניתין

ואין קורין את המגלה ולא מוהלין ולא טוכלין ולא הוי' וכן שומרת יום כנגד יום לא תטבול עד שתכין החמה וראי' כל הני משום חרוש' דאית כהו נקטיהו אין קורין את המגלה אדיום קאי כדאי' בגמרא ואע"ג דאיכא חזו' קראתה בלינה נמי לא ינא בשל יום אלא ביום ולא מוהלין דאפי' הילנה שלא בזמנה אינה אלא ביום והכי נפקא לן הפרק העבר' מדרכותיו וביום השמיני וכלא טוכלין נמי אשהיבין דתם בעינן לפדושי' זקטו ולא חזין משום ולא טוכלין דאתקם טבילה להואה ואומר' יום כנגד שומר' אינה משום של אלו כלל דאלו כל הני עיקר שבתן ביום ולא בלינה לפולס אבל שומרת יום לאו משום עכובא ביום הוא אלא דאכתה לא מטא זמן חיובא דאין ספירה אלא ביום וכן כוב וכוכה גדולה לאחר שספירה השעות בירה לטבול בין ביום וכן בלינה אבב אורחא דאיך נקטה לאשמעי' חרוש' דאיהו בה שאינה בזב בעל דאיהו א' כדאי' בנח' והא דקתני ולא טוכלין פרשו ז"ל שאין זה וטמא מת טוכלין כליל ז' אפי' שהיא תחלת היום עד שתכין החמה אבל משעבר היום טוכל אפי' בלינה וכן דרין בזכה גדולה ומאי דאמרין בנח' טעמא משום דאתקם טבילה להואה היינו מדרכותיו והוא הטורח וכו' ורחץ בשני בתיים והוא הדין לטבילת זב וזכה אבל טבילת נדה בלינה היא בתחלת לילת' ואח"כ טבילת בין ביום וכן בלינה ור' יעקב ז"ל פ' רלא מיידי לא בטבילה הבאה מחמת הזאה בלחוד דהיינו טבילת טמא מת בלחוד וק"ל דאלו טביל' טמא מת בלינה היא כדתנן במס' פרה טבל את האזוב בלינה והוא ביום ביום והוא בלינה פסול כו' ביום עד שיטבול ביום והוא ביום אבל הוא עצמו פירש המטטר טוכל בלינה וחזין עליו ביום ותי' רבי יעקב ז"ל דטמא מת ב' טבילות היה טוכל א' קורס הואה וא' לאחר הזאה והוא דרכותיו בקרא היינו טבילה דלאחר הזאה כדאית' בהדיא ועלה תניא בספרי' שאם הקדים טבילה להזאה לא יעשה כלום ועלה שנינו במשנתנו שאינה אלא ביום שהוקם להזאה כדכתב דש"ז ז"ל אבל יש טבילה אחרת קורס הזאה רממירי דאין' הזאה בלא טבילה כדאי' בנח' פרק הערל ומחיתין' ז"ל להכי בר שניך מילה וטבילה והרנאת המים ואמרין' בשלמא מילה בתובה וכן הרנאת המים דרכותיו וקח חס' הרס ויורוק על הגס אלא טבילה מנ"ל ואמר' במירי דאין' הזאה בלא טבילה והיינו ודאי בסדר מדבר להו מילה בתחילה ואח"כ טבילה כדתיבא לכפיתרפ' מטבילין אותו מיר ואח"כ הזאה ועליה אמר במס' פרה שהיא בלינה והיינו הלילה שחזין אותו למח' ולא כה' חרא מדרקתני ולא טוכלין ולא חזין אלמא בטבילה דקמי' הזאה היא והוא אף רבי יעקב ז"ל מודה דבלינה הוא כדאית' במס' פרה כהדיא' ועו' דבטבילה דבתר הזאה לא אתקם להזאה דאלו' הזאה פסולה בנ' ובט' כדאמר' במסכת קידושין פרין האו' ואלו טבילה איתא בנ' או אח"כ כראיתא במסכת סו' כפ' ב' מינין הא דטבל בנ' הא דטבל בנ' ועוד דאיהו דאי ביהו' טבל' פשו' דביום היא דא"ל לה אלא לאחר הזאה שהיא ביום ולא בלינה ול"ל נמי' עליה טעמא דאתקם להזאה רהא אכת' לא מטא וימניה בין באום בין בלינה דמי

משום דאתקם להזאה והואה ביום ולא בלינה א"כ ליבני' דוקא כהואה אלא ודאי לא נהמי הקיטא אלא לנ' והכין כמו שפירשו בתום' דהאי ולא טוכלין היינו טבילת האזוב שאינה אלא ביום כדתנן במס' פרה והוא אמרין דאתקם להזאה וכן אמרין בירוש' דאתיא מדרכותיו וטבל והוא דרכותיו כפר' פרה ארומה והוא כטבילת האזוב מיידי והיינו דכותא דמתני' שאפי' אם היה ביום אם טבילת האזוב בעלמא בלינה פסול וכיון שעשו משעלה יחוד השחר בשר :

גמרא

ולא מוהלין דרכותיו וכיוס הח' כפ' ר' אליעזר דשבת מייית לה מדרכותיו וכן ח' ימיו ולא לילת ורשין ביום הח' ואפי' בשבת לא רהבא לא דאקרא ורכוהה כהלמורא טובא א"כ והוא הכין דהבא משום מילה שלא בזמנה רהוי' רכותא' טפי דמתני' נקטינן האי קרא דמיתין לה פרק הערל מוא' וימניה דכיוס' הו' כדאיתא התם :

ג' דר' קת' הספרי תאי איריא שומרת יום כנגד יום מכל חיובי כריתו והכי פירושו מאי אירי' ראיירי כהא יותר מכל שאר חיובי טבילות ליתני דוב וזכה גדולה וזכה קטנה וזכה ביום וזכה זמנה בלינה והפדרינן דלפרוש' דאית' בהו נקטה דהא לא היה דמותיה הכא כהדי אריך' א"כ משום דנקטה כהרי אריך' דמתני' הוה קס"ד אי בני' לחיהר לעולם טוכלת ביום ואפילו לאחר זמנה משום עכובא דיום ולהכי פריך דמ"ש מכל חיובי טבילות שאלחר זמנה טוכלין בין ביום בין בלינה והפדרינן לאו משום האי נקטה כהרי אריך' לא אשהיבין חרוש' דאיהו בה דקס"ד תיהו כראיה א' של זב דאתקם לטבול קרי שטובל בימותו כדרכיו והיה לפנות יערב ירחן כתיים והא כיומא לא מנא טבילה ואפי' דפסק התם דרתיים כל ימיו וזכה במשכב מידתה יהיה לה כלומר שהימים שתראה בהם כלוב כשעת מידתה כאלו שופעת דם ומכל יומי דרשין אפי' לראיה א' ששופרת א' לא' כדרך ששופרת לנ' שאין ימי' הראיה בכלל זריכא לספור יום א' והוה ס"ד דתיבדד שחור קצת ליל ב' לספירה ומטבול באותה הלילה ואח"כ תחתין עד כל יום פ' קמ"ל תנא דכיון דרביי ספירה שפירה בימותא הוא ולכך נריך להיתין עד אור היום שיחול זמן ספירתה ואח"כ הטבול וכן הלכתא וה"ל מוכח' כמקרא בתרא דמנה' בספירה בימותא היא ואין טבילה בלינה וק"ל בפרק כינר בולין ר' יוסי אומר שומרת יום כנגד יום ששחטנו ודחוי' געליה בנ' שלה ואח"כ ראתה הרי זו אינה אובלת' ופטורה מתפסה כ' ועירשכא טעמא דיקהו משום דסבר ראינה' סותרת ומכאן ולהבא היא דמנויה דקצת יום ב' ככלו וזקטינן אלא וזכה גדולה לנ' והו' יומי תוספתא לה ואמר' בשופרת א"כ שראתה בין השמש' ומרלאו מוסי' לה בלאו שופרת' ובראה בלינות דלר' יוסי אפי' ספירה מקצת לילה ספירה' ושוב אינה סותרת יול' כמנשטי' בתום' דכין דסבר ר' יוסי מקצת היום ככלו ושוב אינה סותרת א"כ אפי' ראתה בתחלת היום ופסקה בו ביום סוף היום ועלה לה לשחר ולטבול בלינה וכדאמרין' ככור פ"כ ולר' יוסי בין דחויא פלגא דומא' אריך' פלגא סליק' לה סימור ומ"ה לא משחת' לירדיה וזכה גדולה אלא כשופעת או כבאה בין השמש' דלא הוה שהות לספור' בו ביום מיהו דוקא כהא שהו' סוף מנין עולה לר' יוסי מקצת היום לספירה אבל בתחלת ספירה לא ספירה דכותא :

הא

דאמרין' יום ששוקת בו שופרתו למנין ז' וליכא מאך דש"ל הכי כדאי' בשלמי חס' מדה תרע דאין' כחיס' ל' סוף מנין דסליק כד אמרי' ואחר תשרי אחר היגעה תשרי אלא דחורה וראתה בו ביום לית לן לר' יוסי דלריך שופרת למפרע ואלו בתחלת ימין לא סליק לן מקצת היום בין כתיבו בתום' :

ע"ב הוא דאמר וכו' דתמערב שמשא לילה הוא מהכא
תשמע דחבי ערבא שמשא היינו משקיע החמה
דאלו תקמי כבי ליכא למימר דלהו לילה ולא כמו שפירשי זל
בפסחים תבי ערבא שמשא מחצות ולמעלה שהשמש נוטה
לערב והא לא הוה ס"ד כלל :

מתניתין כל היום כשר לקרא את המנולה ק"ל רה"ל
למחמי אורך דקתני לעיל והיינו מילה
וטבילה והואה דהכחו נמי כשרים כל היום אלא כיון דתני
לכו כהדי הדרי הא גלין לן תכסיסא מינה והכא תפסחד
מויניסו לבנוי אחרין ונקט הכוה דהוה רישא דמתני' וכאלו
אחר לקרא את המנולה ולחבייו וכו' דשיק נהי כהדי לקרא
את ההלל כ"ל ולקרוה את ההלל לנטיל לולב ולתקיעת שופר
ולירוי פדים פי' פר העלם דבר של זכור ופר כהן משיח
שחזרין עליו' כדלפי' במס' יומא כפרה כפרה חפר יום
הכיפורים ומהתעבדי ילפינן דכיום כדאיתא בבת' ולתפלת
המוספין וכו' והא ר"א להקריב מוסף אלא לאחר תמיד של
שחר כדררשינן מדרבנן העולה עולה ראשונה וכן צריך
להקריבו קודם תמיד של בין הערבוב כדררשינן עליה השלי'
כל הקורבנות בלן וכדאיתא בפסחי' פ' תמיד נסחם' הא ל"ן
דמוסף כל היום קרב אלא שברא' ויא מולית קרבן
תמיד חסכא אטו קרב כל היום ואיפשר נמי דאם הקד' קודם
תמיד של שחר או אחר אחר תמיד של כ"ב כשר ותפלת
המוספין נמי כשר כל היום ואפי' הקדים קודם תפלת השחר
או אחר אחר תפלת המנחה ויאכא מ"ד התם שאם תביע
ומן תפלת מנחה קודם שיתפלל תפלת מוסף תתפלל תפלת
מנחה תתלה וכן הלכתא וכלכר כשסתיה' לפניו שרעתו
להתפלל אותן שתיהן עכשו כדקתני הו' לפניו כ' תפלות אבל
אם אין רעתו להתפלל מנחה עכשו אלא לאחר רשאי להקד'
תפלת מוסף וכמו שנהגו עכשו במקומותינו ממאחרין ביה
תפלת מוסף עד לאחר ז' שעות וגמחה זעופי' בן מקדימין
של מוספין . ת"מ למדנו שזמן מוסף אף לאחר מנחה וכן
בהקדמת תפלת יומר :

אמר בתוספתא התפלל תפלת מוספין בן השקרב
תמיד של שחר בין שלא קרב תמיד של שחר יא
וכפ"ק דע' אחרין לא ליעלי אימס במוספין בתלת שעי
קמיתא כריש שתא כחיד השום דמחיה אלמא כשאר ימים
תתפלל ככל עת שיומן לו יותר אפי' שנתחלה מנחה להקדים
של שחר ותפלות כנגד תמידים תקנוס :

זה הכלל דבר שהזוהו כיום כשר כל היום ע"כ יום לנו
לפרש דבר שהזוהו כיום סתם שלא קבע לו זמן ידוע
כיום דאי לא תיקמין לן תמידין ושמיט' פסחי' שמתנות כיום ואין
כשרים כל היום אלא דשאני התם שקבע להם הכתוב זמן
דתיב בתומר את הכבש א' תעשה כבקר דהיינו עד מחצות
או עד ד' שעות ואת הכבש סב' תעשה בין הערבוב תפלת
המנחה ולמעלה ובפסחים תביע כתיב של תובח את הפסח כערב
דהיינו מחצות ואילך ודבר שמתנות בלילה כשר כל הלילה בבת'
ספ' וז' הכלל לאתניו מנחה :

דב"א ע"א גמ' דאמר גר' ספיר' וקצור' כלילה והכאה
כיום פי' דפסיגה כלילה נפקא לן לכ"ע מדרבנן
וספרתם לכם וכו' תמימות תהיינה . אימית הס תמימות בזמן
שנהגה מערב וכשם שחתמי' גלספור הרי שאף קצרה כלילה
היא כספירה והיינו דחקרים הכא למימר שפירש' ל קצרה והא
דכ"ע היא שכן מחצות זמן התורה אלא שר' מכשירו להקריבה
אעפ"י שנקנה' שלא . כחצות זמן התורה ואפי' נקצר כ' ימים
קודם לכן כדאיתא התם והתם מפרש שעמיה והא פרישנא
דלית הלכתא כותיה . והדמיותי להו כי הדרי דקאחר ספירה
וקצרה כלילה משמע דאף ספירה נמי לעכובא לכתה תתל' :

דכא וזכ לא ספר כלילה אינו חופר היום בכרכה אלא שאין
אם ירצה היום כך וכך לעומר ולא עוד לא דאפי' דר' דלזכור
כנקצר היום ושדחה הקרבנות את השבת כאלו נקצר בחצותו
אין לנו לו' אמכשיר ג"כ לספור כיום כיון דלא אחר ליה כהדי'
דהא מוכסר קצרה כ' ימים קודם לכן ולא משמע לן דמכסר
הכי כספירה אלא ודאי כדאמרין וככ"ר ת' זל ותפס על
כה"ג דתבכ שאם לא בירך כלילה יכרך כיום ודכ"ע אע"פ
שלא מנה קצת לילות ואפילו לילה הא' חייב לספור את השאר
וכ"ד רבותי זל :

זה הכלל לאתניו חזי לאתניו סדר כוכין וסלוק כוכין
סדר כוכין וסלוק היה עש' למס הפנים מתש' כי
כשעה שמתקין המיברכה הישנה מסדרין עליו הלכות
וכשמתדרין המרשה מסדרין עמו כוכין לכוכה ומקטירין את
הכוכין כוכים ומתקלין את החלות בין משמרה הנכנס' זכין
משמרה' היוצאה כדאיתא בשלמי' מס' סוכה ומה' נקס' הכא
לאתניו סדר כוכין וסלוק כוכין ולא נקס' סידור הלחם וסלוק
הלחם משום דפשיט' מילתא דהי דרבינכוה ולאשמעי' דאפי'
סדר כוכין שלא בזמנו פוסל וכדאיתא התם סידר את הלחם
בסדר' ואתחכאכין לאחר שבת והיינו דאמר' ובר' עמי אפי'
סדר' את הישנה שרית וסדר את החדש' עירבית אין בכך כלל'
זהוהי' בסידור מערכת עצמו היא ומייתי לה לראיה למאי
דנקטין סדר כוכין משום דכל מרא מילתא היא כדאמרן
ירבנן בלבו' עליה דר' עמי התם כפרק כ' הלחם דרדשי תמיד
מתש' וכדתנן אלו מוסיכים ואלו מניחין וטמחו של זה לתוך
טמחו של זה שאלמר לפני תמיד :

רבי יוסי אומר אפי' אלו כנטלין ואלו מנימים אף זו היא
תמיד והואיכו בכריתא שאפי' סלק את הישנה שמר'
זכו' ומה' אבי מתיים לפני תמיד שלא ילין וסלוק כלל לחם
ומדסתם לן תבא הכא כר' יוסי גבי הלכתא פסיקתא הלכתא
כותיה וזהו משמע התם :

פרק הקורא בתרא הקורא את המנולה
וכו' תקווס שנהגו לכרך
צריך שלא לכרך לא יכרך ואוקומחא בכרכה שלאחרים וחמרו
בירוש' דאפי' במקווס שנהגו רשאי להיות א' קורא' ואל' מברך
ומעשה בר' מ' שקראס מיוטכ ותתנה לאחר וכיוך אחרים
ואוקומהו כאל' מן הזמנים ומפני שהשמוע כקורא ובר' שאין
הרין כזה בכרכות שלפניה אלא קורא עצמו מייב לכרך ומה'
סנהגו לכתוב הכרכות כבונה של מנהל אין בכך כלום ואפי'
כזכור שאין קפידא אלא בכרכה בין הכרכות והתם שרינן
כי מייקרא בורתא :

ע"ב גמ' הא דתנן קראה א' קראה ב' יצאו תבא חס"כ
בתורה והאי דינא דרבינן שהעומד לקרא
בתורה קור' עצמו ס"ן תקון רבנן הכי כדי שלא לבייש מי שאינו
יודע וכדאמרין במסכת ביבול' גבי הקרא ביבול' כדאסונה
מי שהיה יודע לקדתי קורא שלא היה יודע לקרו' מתקין אותו
היו עמי הארץ מתביישין ותקיבו שהיו מקרים את כלם :
ג' ר' כהלל וכמהלל אפי' קורא ו' מתרומין וק"ל לרש"י ז"ל
שאין תרנו' בכרכותי' הא פרישנ' בפ"ק דיומין בן עזרי'
לא תגרסו אבל הנכרי' האחרוני' תרנו' אותו חזק מספר דניל'
דלית כיה קז משיה :

וכיאי משמע דהאי עובר וכו' והא דנקיט דעובר ולא
נקט קודם לאשמעין שלא ישנה בין כרכה
למנוה אלא שיעבור מזו לזו לאלתר וכירושלמי שאם שהה כרי'
כל הכרכה חוזר ומכרך לפניה מאי מברך רב אשי אחר כריך
מנ"ח ומדלא אמרין כלילה מברך מנ"ח ואימס מברך מ"ן
וכדאמרין גבי חמובה יום א' מברך ג' מברך א' ואלו' ב' שמעינן
שאף כיום מברך מנ"ח לאחרים במקווס דנהיגו מאי מברך
באז

תוספות בעל חנינים עולא בר דב הרבא פ' ר"ח כיצד קורין אותה זו את קרבני לחמי דהו תמניא פסוקי היכי נעבי' ליקרו תרי תלתא תלתא פשו להו כ' ואין תשיירין כפ' פחות חנ' פסוקים פי' גזירה משום היוצאין דנפקי בין גברא לגברא דסברי דהני תרי פסוקי דשיירי לחיקרי לגברא תלתיאי שיירינהו מהו ליתא להאי חששא לא בכנון וה שהוא משייר בסוף הפרשה שאמר למה לא טייס הפרשה עם זה אלא ודאי לגברא אחרניא שיירינהו אבל בפסוקים הפרשה אלא שיש סמוך לה פרשה של כ' פסוקים להאי ליכא למיחש והיינו דלא חייטין להא לרבה דקרו הני תמניא פסוקי תרי גברי ד' נר' דמשייר פ' וכיום השבת שהיא כ' פסוקים כלכד כדמוכח בכחון ומכאן למדנו דין זה לכל מקום והלשון מוכיח עליו דקאמר שאין תשיירין בפרשה דקאה כשייר פרשה שלא טייס אותה אייריין דוקא

ליקרו כ' ד' ר' כ' כיום השבת דמיוא כ' ובראשי חרשיב' דהו חמשה היכי נעביד ליקרי הני תרי מיום השבת וחד מראשי חרשיבם אין תחילין בפרשה פחות חנ' פסוקים פירש גזירה משום הנכנסין' כתרי אנפי חדא שהנכנס כשהקורא הו' הנשאר מפרשה זו ויודע שאין למעלה ממנו כפ' אלא פסוק א' יהיה סכור שלא קרא הני' אלא אותו פ' כלכד ואירך שחא יכנס אחד כשקורא הני' פסוק ובראשי חרשיבם שהרי נכנסין' לכ"ה אפי' בין פסוקא לפסוק וכדסבור שאין כ' זה קורא אלא פסוק א' וסברה דפחותין לקרא בתורה חנ' והאי אפי' אפי' אפי' עדין טפי שהנכנס טועה כמה שקורין לפניו דאלו אפי' קרא לא חששא הוא כולי האי שאין הנכנסים מעיינים כמה שקראו כבר והכי משמע לקמן בדבטיבין לכרורי בס' ד' ויוצאין באמצע גברא לא חייטין לעולם דהא לא שרי למיעבד הכי והיינו דליכא בהא משום גזרת יוצאין כשמתחיל הני' לקרא כיום השבת שהיא סכור שלא יקרא לא אותם כ' פסוקי' מי' כר מהכי ליכ' למיחש כהכי דמה ראה בדעתו בין אינו אומר כן לא ברואה שחיי' בפרש' כמו לקרו תרי חדק ותלתא חדק פשו להו תרי ואין תשיירין בפרשה פחות חנ' פסוקים אלא דאשגרת לישן רלעול נקט ודכותא כתלמודא

דכיב ע"א א"ר לאחר זו לא שמעתי כיוצא בו שמעתי דתכן בני אנשי מעמד במסכת תעניות בין הראשון בראשית ויהי רקיע בא' והיוצין בה בשלמא ויהי רקיע בראשון תלתא פסוקי כינהו והקורא בתורה לא יפחות חנ' פסוקים ואתת' עלה רב אמר דולב' ושמואל אחר פוס' רב אמר דולב' ח"ע וכו' ושמואל אחר פוסק וכו' ושמואל מ"ט לא אמר דולב' גז' משום הנכנסין' והיוצאין ולא למי' דרב לית ליה גז' דנכנסים ויוצאין דהא אחרין לקמן דרב קורא בתורה בתעניות כבוד ופתח וברך חתם ולא בריך

ואמרינן עלה ואי ס"ד רב כיש' קרא לפניו אחאי בריך ופריק אחד התקנה איה ח"ה לאחריה כמו ליברך שאני היכא רתיב רב דהיעל עיילי הויפק לא נפקי אלמא אית ליה לרב תקנתא דגז' הנכנסים והיוצאין לא מטעמא דאמרי' בסמוך בין דלא אפשיטא לליכ' רוחא ערישא ליה דלא למפקק קורא דלא פסקיה משה מלמיחש לכנסין ויוצאין - ושמואל דאמר דעדיף ליה למיחש לכנסין ויוצאין אבל קרא פסקיה ע"י הדחק כמס' שפוסקים לתינוקות להתלמד משום דלא איפשר כלאו הכי

מתיבי פרשה של' פסוקים קורין אותה כב' ה"ב וכן היא בספרים שלא עבר עליהם קולתום שלהם קורין אותה כיחוד פי' לפי שאין תשיירין בפרשת פחות חנ' פסוקים ואם קרא א' נ' קורא הני' כ' מפרשה ולא חייטין לגז' דנכנסין דתאן דעיוול שזילי משאיל כדמפ' בסמוך וי"ל נ' אין מתחילין

בא"י חת"ה האל סרב וכו' ואסיקא דחותם בא"י הנפרע לשראל מכל צדיהם האל המושיע וכן עמא דרב והאי' האל הנפרע לשראל טועה הוא - ותמיה לן למה פותח בכרכה זו בברוך שהיא סמוכה לחכירת' לכרכה קודם מנלה שאפי' הכרכה הסמוכה לכרכה קדמה חשיבא סמיכ' כדאית' ביר' וכ"ת כיון דתלוא כמנהב' פותח בברוך והרי כרכה אחרת' של הלל שתלוי' במנהב' כדאית' בתם' סוכה ואפ"ה אינה פותח' בברוך מפני שממוכה לכרכה ראשונה שלפני הלל ודין הוא דהא כל היכא דאמרין לה סמוכה היא לעולם וי"ל שכרכה זו אינה על המגל' אלא בכרכה של קבא על חנם מהו אחתי ק"ל כרכה אחרונה לתת פותחת בברוך וכ"ת שהטעם מפני שכתחלה הפותח בכרך והחותם לאחרים וכיון שהיא בשנים אינה סמוכה שהרי הא' הולך לדרבן והשיח אחתי קאיא ברכת כביא של הפטירה לאחריה למה פותחת בברוך שהרי סמוכה לכרכה שלפניה וכדא' דכל ש"ש הפסק ושיין אחר בין כרכה לכרכה כמו אלו שהברכות והקריאה אינם מועילין א' כגון פסוקי דומיה שהכל ענין סבב וזמירה וכן ברכות הלל וההלל שהכל לשבח וא"ל למה ולגלגל עממה דבר אחר וכן ברכות ק"ש וק"ש שהכל ענין קריאה ושנון וקבלת מלכות שמים והרי מין כמינו אינו חוצץ ומל' אחריהם אינם פותחות בברוך דחשיכו סמוכות בעין טבא והוראה וכשהקריאה ענין אחר תלון לעצמו וספוד האורע כגון מגל' וקריאה בתורה המפטיר בכביא הרי הוא יתפסק שהרי ענין א' הוא ונס אפי' להפסק בכתים לשיחה או לתרגום או כיוצא בהם מש"כ כאירך ולפיכך לא חשיב סמוכים זמרי הוא בכרכה מזון שפחותות בברוך אפי' שקרחה לה ברכת שלום וכן ברכת כסוי אפי' שקר' לה ברכת שחטה - **דא** דתכן שאין הפטירין לשבת כמנהג לא שיש אסור כדבר אלא שאין חייבין בך והדבר תלוי במנהג וכן כתב רבי' האי' באון ו"ל בתשובת שאלה שמתגבות תלויות יש ועדיין יש בפרס ותרי הפטרות ידועות לשבת כמנהג בכל השנה ובהכי מתקבצא לן מאיר דק' לר"ת ו"ל תהא דאמרין בפרק כמה גדליקין אמר רב אהדבוי אמר רב י"ט שחל להיות בשבת שמפטיר בכביא כמנהג אינו תוכיח של י"ט שאלמלא שבת אין בביא כמנהג כ"ט אלהא אפי' במנהג של שבת תפטירין בכביא -

והא דאמרין הני' כנגד מי ואמרין כנגד כך וכך ואפ"ה אם רצה להוסיף מוסף דההוא סימנא אינו לא שלא לפחות אחותו תנן ומהא שמענין שיש רבות להוסיף כר"ה בפסוקי מולכות וזכויות ושפירות אפי' שאחרו בהם מה כנגד' תאמרנות שאמר רוד הם אותם מזמורים שאמר דוד הם מזמורים שבסוף תהלים שמתחילין בהללו יה ומה' מזמורי' ואסיקא דבית א' בין אמצעי בין אחרון שקרא ד' משוכה וכי קתבי האחרון שקורא ד' לאו לעכובא הוא -

תנא פותח מברך לפניו והחותם מברך לאחריה פירש דכלה קריאה חדא הנהו היא שבעשית ע"י רבים וכתבא ברכה סגיא לכלהו וכן כל כיוצא בזה כגון תקיעת של ר"ה ותקע ליכא למדוד משום נכנסין ויוצאין דהתם לא שייך דעל כ"א וא' תהם חייב לשמוע' כלם מראש ועד סוף וכדפרש' ברכותה - וכן בשמיטת ובריקת חתן ברכותיב התם דמימורי נרו והאידיבא דקא מברכי כלנהו גזירה משו' דנכנסין ויוצאין ולפי' כשקורא בהן בחקום לוי או שאין כב"ה מי שיועד לקרות וקורא א' בחקום ו' שאמר בתום שמועד בכל פעם ופעם לא אמר אלא מתחלה קודם תקנה משום היכא שלא ישא כקורא א' כל הפרשה אבל השתא דאיכא ברכות גבאי' הא איכא הכיורא ואינו צריך לישב ולעמוד אלא בחקומו וכן הנהו -

חידושי מכבת מגילה הריטב"א

מתחילין בפרשה פחות חג' פסוקים דמיס לכנסתו ב"ה וכן עיקר ואם איתא למ"ד דולג לרובו ולק"ד פוסק לפסוק והראשונים ז"ל היו סבורין דאשכח קיימא למה לו לב' להתחיל כלום מפרשה ב' לפסוק או לרובו פסוק א"ל שלמה לב' מן סב' והו' להו' תלתא פסוקי וק"ל ז"ל היכי שייך הכא לפסוק כיון דכדיעבד קיימא שיהא' קראו כלו שלם והייך חזרו ב' זה וקורא חגיגי ולמטה הוא ודאי עדיפא ליה להיות דולג לבד' מלרובו ולפסוק פסוק סבכר נקד' שלם סב' ומתקנו אותו דל"ג אלא למ"ד דולג לרובו ולר"ב תקיפון הדין דש"ל ז"ל והוספה להם עבודתו לרובו תמימה ליה דהא לא משתיירי ב' פסוקי' למעלה זאיבא חסדא דכנסתו סבורין שלא קרא הראשון לא ב' וכן זאיבא סוס חסדא עדיף ליה למקרי לקמן חזו שנים ומזו א' א"ב וזוהו ומתקנו הכל ואמר דמסתמא פרכין הא חתימתא מייס לכנסתו וינאך ורב' אמר דולג היכי לא חייט כלל והא שלא פריך מעבודת דלקמן דרב קרא כספרא ופתח ובריד השום דמי מתי ליה כדאסיקנא דרב ככהני קרא ותו דמתכיתתא עדיפא ליה לאקשווי ולק"ד חזו צריכים לכל זה אלא לברכת הספרים עיקר וקשוין מדקתיב רישא פ' של' ה' פסוקים קורין אותה ביחוד דמשמע דה"ל לקרותה בב' ולהכי אקשינן אמתי למ"ד דולג ולר"ב ולמ"ד פוסק לפסוק דקס"ד דרב ושמואל אפי' היכא דאייבא בלאו הכי שרי לפסוק או לרובו ומתרינין דשאני התם דאיבא דווקא ואיבא לא שרו לא היכא לא אפי' שרי ואיבא למידק ליתא ליה לרב דאמר דולג דאיבא חסדא כנסתו וינאך ולשמואל דאמר פוסק דאיבא חסדא פ' דלא פסקי' משה יקרא ה' פרט' כדאש' ויחזר הכ' כל מה שקרא ה' א"ל שקרא הכ' פ' והייך עיינו ויקרא ב' מה שקרא הכ' דהא אשכחן שגושין בן בקרבותי החב' ולקמן אמרינן אמר אפי' ר"ח' מדר שחל להיות כואתה תדעו קרו שיהא מואתה תדעו עדי' ועשית ביד נחשת ז"ל דהכא כי עבדי' הכי אבתי איבא חסדא דכנסתו וינאך טפי דמסתמא ידעי כליו כסדרו של יום וכשיבא א' חכ"ה ור"ה שקרא הראשון כל פ' כראשית ולא בשתיירו אלא ב' פסוקים יהא סבור דהא חתימתו או שיקרא א' ואין קורין בתענית אלא בן או שיקרו אותה בב' זה פ' א"ה ב' ונפוחת' לקרא מנ' פסוקי' וכן הכנסתו כשיחזרו' הא לקרו' מה שקרא חבירו הוא סב' שלא קרא חבירו מה שקור' הוא כלל ושאיין קורי' היום לא ב' וכן שכן ויתר טוב הוא לרובו או לפסוק ובפרשות החב' א"ל ברובו ולא בפסוק שהרי אין כאן כדי לקרותי' בב' ע"כ יש לנו לעשות שיקראו החרוזים מה שקראו ראשונים מיהו כל היכא דליבא חסדא דכנסתו וינאך שרי לרובו בין פסוק א' בין כל מה שקרא חבירו כהיא רבמי' והפרשה גדולה לו' או ויתר וכשיכנס אדם כשיקרא הו' חכי תשא אין באן מקום טעית וזה ברור וכן נהגו למעשים כגא' משתה חתנים וקורין רבים בשבת שהזריין וקורין מה שקראו הר' אשכנזי' משעבדין כדכר' וקורין טעם לדבריהם

איבעיא

להו תענית צבור ככהני פי דאע"ג דתנן גבי אגשי העמד שקורין כראשי ויהי ריקני בב' כדאיתא לעיל דילמא הדר קרי רבינו בפרשת ויחל וכיוצא בה ומדחיקין בב' ע' מושם דק"ל זה הכלל דמתניתין דק"ל לרב אשי לקמן או דילמא הכא נמי איבא מוסף תפלה יש שפירשו דהיינו שמוסיפין ברכת ענוו דאלו כ"ד' ברכות הא ליתניהו אלא בב' החרונות בלבד כדאסיקנא בדוכייה דמתני' דקתני מה אלו יתרות וכו' הנא ושייר ומשום דמישטא איבא כ"ד' ברכות לא מוסיפין נכרא ככולהו תענית דהא אמרינן לקמן יום שיש בו ביטול מלאכה לעם כגון תענית צבור ואלו בב' החרונות ליבא ביטול מלאכה שהרי אמורים בתלאכה לא

דחטום ראשונות ואמצעות מענין דהוי רובא הכא כגא' חידושו ומשנתן דלית בהו כ"ד' ואע"ג דרב אשי דאמר לקמן זה הכלל לאתויי תעניות וכו' באב ט' ס"ל התם דככולהו תעניות איבא ת"ד כ"ה דפסחה דמתני' דקתנ' מה אלו יתירות ולא אמרי' תפא ושייר מ"מ מה דנקיט תלמוד השתא או דילמא הכא נמי איבא מוסף תפלה איבא דהלכת' נקיט ליה ולא לכמה רב אשי אלא ודאי דענינו הוא דקארי מוסף תפלה וחרים דחטום ענינו בתלמוד לא קארי מוסף תפלה היינו תפלת נעילה שהיה דרכן להתפלל בכל תענית צבור

וביא דאמרינן לקמן זה הכלל לאיתויי תענית וט' באב נאן בט"כ ליבא כ"ד ולא תפילי נעילה כדאית' כחוס' פסחים פירק מקום שנהבו האי דנקיט ט' באב אשגרת לית' דעלמא נקט א"כ דקסבר דאע"ג דליב' ביה מוסף תפלה כיון שהוא חמור משאר האחרים כשאר דברים תקנו כו' לקראו ר' כמותם ומתקנא דא אסיקנא דזה הכלל סימנא בעלמא הוא וזו טעמת רבי הגדול זל וכן עיקר :

רב

אקלעו לכלל בתענית צבור ואי ק"ל והא אמרי' דהיינו תענית צבור בכלל הא כבר פירשה רבי הגדול זל דהיינו למי' שאין בודין תענית צבור להפסיק מהצד יום ולכאן כחומרי תענית דאיסור דמיהו וסיכה וכעילה ושייר חומרי תענית ושלא יהא צריך קבלה חבטי' אלא דינו ומיהו בעלמא שלא לנהוג אלא באיסור אכילה ושתיה ושלא להפסיק חבטי' ולקבלו עליו חבטי' הא לענין כ"ד ברכות ושופרות זה וזה שיש וטעם הרב שאינו תענית צבור לכל הדרגות כג' כירוש' חטום דלית כאן נשיא כלו' שיהא ראוי לגזור אותו בכל חומרות אלו ולכוף לכל אדם בכך ובתקומו יתבאר עוד בס"ד :

מבדי רב ושמואל קרא מ"ט חתם ולא בריך לאו משום דבגי' תוקרא אחריה וכו' עד לעולם רב ככהני ואע"ג דרב עביד ליה כבוד דמוכ' ליה עליוהי כדאית' בב"ק ה"ט בפניו אבל שלא בפניו לא עביד ליה כבוד :

ושמעין

מיהו דרוקא חטום דשמואל כייף לרב ולא עביד ליה כבוד אלא בפניו הא ככהני שהוא גדול בתורה דת"ח דאלו אתי גבי כנישתא אינו קרום לת"ח מדיבא כי ליתיה בני כנישתא נמי חייב לחלוק לו כבוד ושיהא כהן עם הארץ שבכ"ה קרום חטום כבודו חסד שהוא כצד וכ"כ רבי מאיר זל :

ע"ב ה

דאמרי' כל שאין בו ביטול לעם כגון ר"ח לפי מהנהג' אמר בן שהיו נוהגין שלא לעשו' מלאכה בר"ח ומכנה הראשונים כמו שכתוב בדרו' ויהונתן אשר נפתרת טס ביום המוצא שהיה יום שלפני ר"ח כדכתיב חזר חזק למימרא דחרש ענינו אינו יום מעשה להם אבל אנו אין אנו נוהגי' בכך אלא הנשים כלכר ומכרן ח"ל תפרקי דר' אליעזר כתיב בן לפי שלא קבלו הנשים לעולם ליתן נזמיהם לעלל נתן להם הקב"ה שכן' בעה"ז שהם משמרות ר"ח ויתר' מן האכשי' ולרב אשי מתני' מני לא ת"ק ולא ר' אליעזר :

רבי

יוסי דתניא חל להיות ט' באב בב' וכה' קורין ג' ומפטיר א' כב' וכד' קורא א' ומפטיר א' ר' יוסי אומר לעולם קורין בב' ומפטיר א' איבא למידק אדרב' ליתא דמתני' דרבי הכלל היא שהרי המפטיר קורא בתורה לעולם כדאיתא בתולתין וא"כ הו' להו' ד' בהדיא וזל דמתני' לא דייק הכי דאלו היו קורין בתעני' צבור ד' ומפטיר הוא כמנין הקורא' היאך הוציאו מן הכלל כלשון מפטיר כיון שהוא מכלל' וקרא' לב' קורין הל"ל קורין ד' ומפטיר א' א"כ ד' ומפטיר ככבא' לא דאי' ליטבא מוכח דמפטיר אינו מן הקוראים והיינו דלא פשטי' מיהו לקמן דמפטיר עולה לבנין ז' ולא שאינו עולה חטום דמי קתני

קמי מעטיר א' לא נחית בדין קריאת אותו חפטי א' הוא חשוכ מן האורות א' לאו אלא שלמנו שיש כאן חפטי ואין ידוע אלא עולה למנין ג' אלו א' לאו וכתום פירושו דרך אחרת וזה כנן יותר :

ת"ר קידה על אפי' פ' שמוען בודלו בארץ עד דחסיק אבסו לארץ שנאמר ותקוד כת שבע אפי' ארנה אר' דק"ל היכי משמע מיהא דקידה על אפי' א' חשום דכתיב אפי' דמשמע דאפי' כלחו הוא דהו' אארעא והא בהשתחויה נמי כתיב הכי דכתיב אפי' ארץ ושתחו לך ואפי' אמרינן לתקן בהשתחויה הוא פשוט ידים ורגלי' ואיכא דאמרי דה"כ דליכא לתשע הכי מקרא דקידה על אפי' ואיכו קום ליה דהוי הוא ונסיב ליה קרא לדרשה כעלמא א' ג' דודאי קרא מוכח ליה והכא כהאי קרא קידה והשתחויה כתיב דכתיב ותקוד כת שבע אפי' ארנה ותשתחו ואפי' קמי אקידה וארנה קמי אהשתחויה דאפי' נבי השתחויה ליכא אלא ארץ בלמוד בדכתיב להשתחויה לך ארנה ומאי דכתיב אפי' ארץ ושתחו לך תרי עבדי הוא אקידה בתחלת אפי' ואח"כ ושתחו ארץ כמה דכתיב התם וקידו ושתחו :

ל"ו אהו קידה קמי דר' ואטעב פ' כי מדר שמוען בודלין בארץ וכסוקוף הוא תחתו על מתני' תקיף כפ היך למי שאינו פקי ולוי כפי דכתיב היה אלא לפי שהטוים דברים כלפי מעלה כפי' כעצת הסכנה ויימי דאמיקא הא רה' והא דקרא ליה וזוהי השם דברים הוא מ"ש בסדר תעביות לוי כור תעביות ולא אתא מטר אחר לפניו דכ"ע עביות לחמוס וישכת בשמי מרוסו וזו אתה משביע על כנין וכו' **ה"א** ד"א ר' ה"א בריה דר' הובא חזי' ליה גלגלי' ודכא רחנלו אצלו פי' אר' אצלו ער' אצלו ער' קמי ארץ ארס שוכו רשאי ליפל על פמו ולפי אבי' ודכא לא היו נובלי' על פניהם בארץ והתעבטו ומסתיר פגו בארץ והו' עיקר כפילות אפי' אינו לא קידה ולא פשוט אפי' ורגלים כדמוכח לעיל כהויא אלא חנלו אצלו בחקוקם כמו שאנו עושים האם וכחם כדכתיב חיייתו לא נבי' וצדקת של אבני' שאבסו להשתחוית עליה דכתיב ודכא אצלו וצדקת של בהשתחויה של אבנה תורה לא פשוט ידים ורגלים לגמרי כעין השתחויה שבמקרא והא איתא ודכוותה בעלמא :

דכ"ג ע"א פ"ג חתני לא הו' אלא ר' ער' חתני וכו' ה"ג ר' ע' אומר ב"ס ה' כשכת כיום הכפורים ו' ארץ שותקין מהם אבל מוספים עליהם ואוקי' חתני' כר' ישמעאל דתנא דרבי' ישמעאל איתי' תנאי גימטו אליכא דר' ישמעאל וקול כסתם חתני' :

ה"ו ג' ה' ו' כנגד ג' ארץ עיקר שעתא דהא אתפרש בחתני' רבנן דרבי' חלפתא מסכריה סמי ליה נכרא ויתרא אלא רבנן דרבי' דאמרו אקרא ולמדורש דרבי' תרע דהא לא תדריש סכא טעמיה דר' ו' ולקמן דמפרש טעמא דר' כנגד ר' דעבודא היא גופה תבעי ל' ג' דעבודא כנגד ה' אלא ודאי ברארין חד אחר כנגד כדכתיב חתני' פי' ג' פאוקים על ברכת בהנים הראשון יש בו ג' תיבות והכ' ה' תבות והכ' ו' אחר ג' כנגד ג' שומרי הסף וכו' ו' דואי פני אמתך פר"ת דו' דואי פני אמתך הי' ששכסוף ירמיה וה' דואי פני אמתך הכתוב במלכים ב' ב' ו' אלא דואי הכתובים במלכי תרי יפרס כדפרש' ז' מה ענין לתקן חכמים מדר קריאת התורה כנגד ענינו של אותו דשע אכל כירוס' גרמא כפי' של דש' ז' אחר יכא בה' ויכטל בה' וכן במקת פי' רבי' ז' והכטן דלאו כנגד חכמים אלו תקנוס לא כנגד אותה שכתבם בחמור דמלכות דקריעתא כעין מלכותא דארעא וזה חלפתא :

(א"ה הכי איתא בכרכות דפ"א ועל פה קהיל)
א"ר הוה הכנסם לב"ה ומצא ציבור מתפללים א' א' יכול להתפלל ולגמור עד שלא יגיע ש"צ למודים יתחיל ואם לאו לא יתחיל פי' ואפי' שאינו אר' קדוש עם אצלו וכדאמרן וכ"ע מיפסק לא פסקי' ורובל א' יכול להתחיל ולגמור עד שלא יגיע ש"צ לקדוש יתפלל ואם לאו א' יתפלל כדי שיאמר קדושה עם הציבור ואמרי' כהאי קא חסלני מי סבר היסוד אומר קדוש וזר סבר אין היסוד אומר קדוש דכתיב ונקראשתי בתוך בני ישראל כל דבר שבקדושה אינו פחות מי' והשתא נחוי אן רב סוגא רהוה אחרת היכי סבר דהיסוד אומר קדוש והלא חסנה שלמה שנינו הכא שאין עוברי' בפני התיבה בפחות מי' והייט חסום קדושה דאית ביה וכדפרש' בבב' ולי' גמי' כהנמי מעמא אחרינא אלא ודאי פ' פרש' ז' א' התם דרב הוה סבר כי היסוד המתפלל בתוך הציבור אומר קדוש ואפי' שאינו אומר עמהם ולא עונים כלום ולא חזרתי לן שהי' עסקים בתפלתם לעצמם והייט לישאל דהיסוד ית' קדוש' שאלו היה אר' כקול ר'ס והקול עובי' אחריו או שתקין לאו יחיד הוא אלא ודאי הוא אומרה יחיד בתפלתם והכבוד עסקים בתפלתם שהי' פדין לא בחדו ואפי' סבר דכיון דבתוך י' הוא ששכינה ביניהם רשאי ולא באחר ואין צורך לפני התיבה בפחות מי' אלא לאבוקי יחיד המתפלל שלא כתיב וי"כ לא בליני' עליוס דרו' אלא מטעמא דאין היסוד או' קדוש כשהוא בחדו אפי' בתוך צבור הא כהאי' בתוך הציבור ועובין אחריו רשאי ואפי' הם קולין לעצמם בשלח עמהם שאור' להם קדושה בפני עצמן ואפי' שיש כאן כ"ה קדושו וכבר עמו כדאשנה וזו ס"ר רב' י' מתשל' לירוף ו' שלא יבאו היכי שפי' רב סוגא כלי האי דאיד לעצמם או' קדוש וכו' ודברי רש' ז' אפי' ל' יהושע למה אחר שאם יכול להתחיל ולגמור עד שלא יגיע ש"צ לקדוש אלא יתפלל יחיד יתפלל בלא קדושה וכשילוו הציבור יפרוס עמהם על שתי הא כורכא רמ"ג ר' גיטור ליה צבורא כתר הכי בלי האי ועוד אשילו תימון דמטרי ליה למס לי לאשרגמי ציבור כולי האי חקתייה דליגטר איהו השתא ער דמנלי צבורא בלחשה וזי' בסדר שלמא דצבורא לנלותא ואפי' כהדה חלפתא וזו קדושה עם הציבור וכדכתיב דבן ז' וכו' וזילמא פלונק' דרב הוה וז' לא שתי' רב הוה ליה' המתפלל כלס' ל' קדוש בתפלתו אלא שהיה סבר שלאשר אשילתו כבוד תפלתם עומד היסוד ואומר קדוש בתוך הציבור וזה סבר שאינו אומר כיון שכבר התפללו הציבור והלכתא כדכיל הא נמי כולכא וסתרא כל מאי דרבישו רבן ז' כהא רחיד או' קדוש יחיד לגמרי בתפלתו חשעו ועוד היכי תיסק חרפתין שיל סתך זה שמתניוהו צבור לאחר תפלתם יתיר רב הוה להתפלל בחסיד ושלא להתחיל ל"ש ער שסדר תפלתו ושנה קדושתו עם הציבור ואם הוא יס' שמתניו לו ג' כ' למודים ולפה את' ש'ס לא עכל לגמור עד שלא יגיע ש"צ למודים א' יתפלל הו' צבור שטרסו כשילו ער קדושה אין תימון שיסרו ג' כ' ער ש'גיע למודים שהי' הוא ג' כ' יסיים את התפלה שלא יפסיק בסדר קדושה כלכר אפי' ס' שכבר התפלל שיה לא מני' ככל חקוקם ובכרכה של ק"ש הוא שאפשר לומר כן שהי' אינם מעבכות זו את זו כדאיתא בכרכות כפ"ק אלא ודאי דהא ליכא למימר כלל ככל' ועל פיהו כדכתיב רש' ז' א' שאפילו ס' שכבר התפללו חזרתיים עם היסוד שלא התפלל כדי שיאמר קדושה וקראש או ברכו מ"מ לעבן פי' פרסין על שמע אינו שלשן פורסין איש משמע לרוב הכרכות ולומר מקתם כלכר ועוד שהי' אחר בחשתינו הפפטי ככתיב הוא יפרוס על שמע או חסום כבוד או חסום אצוני ואי פורס על שמע הוא כדאמרנא לא מביא כלאו הכי ער דליתא הוא פורס על שמע והוא

גמרא מ"ה וכו' קולת פסוקי פשוטה וברפת רחבה
ועמדה רבתי פסוקי כפ"ק דתננות והא
ראקטי ואמיה' בהניס וז' גראליס זית תמוס דמסתקא דני
לכא חן הרין להיות כגרון ואחרים פירשו תמוס דכח ראסון
דוקא והכ' מיעוט אחר מיעוט וכן כלם זמן פסוקי זל
דב"ד ע"א והא דאמרי' ר' יוחנן הוה שאלתן נ' פרשי'
בגמון בני כה' מה' אחר' ה' וכו'

ברוב הסגרים ככל א' מהם פרשה ולפ"י היא פירושו ג' ענינים
חלוקים ואסקופא דכתורה מדלגין בעינין א' בגון אחריו מות
ואך כצבור וכמו שאנו טהגין בתעניות לומר ויחל תשה ופסול
לך אבל לא כב' ענינים ופכאוי מדלגין אפי' בפ' ענינות
וכאן וזכאן ככרי שלא יפסק התורגמן ואין מדלגין תכאוי
לכאוי דמסתמא יש בו כרי להפסיק התורגמן וככאוי של זכ'
מותר שס' יבשתי פשויות בעלמא ובלכד שלא ידלג מסוף
הספר לראשו דה"ל בקורא למפרע :

מתני' מתפטר בבטא הוא פורס על שמו ואצ"ג
דהפטרס תאומרת תמוס דהא גניס לת גורס
על שמו ולעבור לפני התיבה אקדמיה ולא קתי' העורס על
שמו הוא עובר לפני התיבה והוא מתפטר בכאוי : ואם הוה
קטן אביו או רבו עוברין על ידו פי' כשכילו אבל אינו פורס
הוא עצמו ואפי' הביע לחימוך ואצ"ג דברכות הן דרכין
דאינו פטור הוא למתרי אפי' מירבין וכדכתיבא לעיל קטן
קורא ומתרגם מה טעם אביו או רבו עוברין על ידו לפי
שהקטן קורא תורה ומתרגם אבל אינו פורס על שמו ואינו
עובר לפני התיבה ואינו נושא את כפיו ושמי' מינה דדוקא
קטן אבל גדול סהביע לכלל שמי' עובר לפני התיבה מיהו
דוקא באקראי שלא בחנין שאנו אבל אין ממנין אותו לעבור
לפני התיבה ואינו נושא את כפיו דידר ער שאלמלא זקנה
ברתיא בפ"ק דסולין קתתלא זקנו דאע' לעשות ש"ל ועובר
לפני התיבה ולשא את כפיו ומתרגם וקמו וכן אתה' אומר
כענין גמלוה' כפיס דבעי' חס' שיתמלא חס' לתמנו בכך
דכך קבע אבל לעתים נושא את כפיו בין שהוא גדול ולאפוקי
קטן ואפי' דרך צדאי' נמי לא יבשתי' איכא למידק מהא
דאמרי' בהם סוכה קטן הורע לישא את כפיו חולקין לו
תרומה בכית הנרות אלמא קטן נושא את כפיו ולפי' חולקין
לו תרומה ודע' זל פי' שם דלאו קטן ממש כמיס קאמר אלמ'
שהוא נראה כקטן ואין אנו יודעים אם הוא גדול כשניס אי
לאו שהוא נושא את כפיו בידוע שהוא גדול שאלמלא כן לא
היה נושא את כפיו ברתין חכא וביין שכן חולקין לו תרומה
בחושת גדול ולא כסירא דהיס דקתי' כמה ענינין כההיא
ותכ' בהקטן ממש ציניה אבל הכתוב דהתם לא קתי' קטן
הנושא את כפיו אלא קטן הורע לישא את כפיו שמכסא את
אחיו ההניס בקול ולפיכך חולקין לו תרומה וכן אמרי' לענין
מסורדים ולא עוליס לדוכן אלא ראשיהם בין גדלי הלויס והיו
קורין אותן סוגידי' הלויס כלו' שאמתי' קולם ואמרי' לה זועבי'
הלויס כלו' קטני הלויס וזכרדי' הים כס"ד הילכך משהביע
מכסם עם אחיו בקול כי הויא דסוכה וכשהוא גדול עולה
לדוכן דרך אקראי :

פוחח פורס על שמו ומתרגם פי' פוחח סבדרין קרועי'
כדמתרגמי' ערום ועקר פוחח ואמרי' נמי הים
כירושלמי על מי שתכפוהו אכלנו ועך שקרע חלפניו ומלאחריו
בעשה כפוחח ומ"כ במשנת' שבוים על שמו דרך עראי
כשאין שם אחר אלא הוא לפי שבחמיו הוא עומד ופורס וכן
מתרגם דלאו מיתתא דקביעותא הוא כוליה האי דנשנח ביה
לבויוני אבל אינו עובר לפני התיבה ואינו פורס את כפיו
סומא פורס על שמו ומתרגם ונ"כ עובד לפני התיבה ונקט
פורס על שמו לאפוקי מדר' יהודה בפליג עלת :

פוחח פורס על שמו ומתרגם פי' פוחח סבדרין קרועי'
כדמתרגמי' ערום ועקר פוחח ואמרי' נמי הים
כירושלמי על מי שתכפוהו אכלנו ועך שקרע חלפניו ומלאחריו
בעשה כפוחח ומ"כ במשנת' שבוים על שמו דרך עראי
כשאין שם אחר אלא הוא לפי שבחמיו הוא עומד ופורס וכן
מתרגם דלאו מיתתא דקביעותא הוא כוליה האי דנשנח ביה
לבויוני אבל אינו עובר לפני התיבה ואינו פורס את כפיו
סומא פורס על שמו ומתרגם ונ"כ עובד לפני התיבה ונקט
פורס על שמו לאפוקי מדר' יהודה בפליג עלת :

והוא עובר לפני התיבה והא רמז' לא מתמלא מלתא ורז'
תאי' כבוד ותאי' איכנוי' אי' וכדאמרי' נמי איכא ביחיויה דעביד
הפורס על שמו בהס' דמשתע דומינן דעביד כסכר וכי
קלתא קביעא הוא שיטלו עליה סכר דמינזו עליה לכך הכתוב
כחו שמע רבי' כר"י כסס רבי' הגדול זל שפורסין על
שמו כמו מברכין על שמו כלו' שמתחיל בקרוס וברכו וק"ט
ובברותיה כלן וכדמתרגמינן כי הוא יברך הדבך הרי הוא
סרגס על חובא לפי שהא' מברך והאחרים נפטרין ואף כאן
לפי שש"י הלומד ברכות של ק"ט בקול רם והס' עובדין אחריו
אין לפטרין כדכרתי' ובלכד' שיקראו את שמו כדי שיטנו
כפייהם כראית' כירושלמי הוה ס"ר דסג' בפחות מי' נתי קמ"ל
היא כהא נמי לא אפסק תמוס דכל כה"ג לא סני בלא כרכו'
שאינן בפחות מי' וגם שיחוד אינו מוציא לחבירין את הברכות
של ק"ט לא כעבוד וכ"ט בברכות ק"ט של שחרית (א"ה גראה
ד"ל ר"ן) ואין קדושה נראה לפי' זה הא דברס' כחם סוטה
בזכר אחריו ושל' סירה על היס ר"ע אומר כדחל שקורא את
ההלל ועובדין אחריו מה שהוא או' דנחמא אומר כפור' על שמו
כב"ה שהוא פותח תהלה וכן אומר את שמו בלחם ויהי' שמי'
לפיו ואנו והא דקתי' בתר הכי אין עוברין לפני התיבה היינו
למדך את התפלה שרבים' הוה שלא לעבור לפני התיבה ער
תפלת התפלה ועמיים שא' פורס על שמו וא' מסדר התפלה
ולענין מה שנהגין בקטן המקומות לומר ברכו אחס' תפלה
הפני שקצת בני אדם שלא היו עם בפתיחות ברכות אחר מורי
רבו' כר"י שהוא טעית שלא תקנו לומר ברכו אלא בראשי
ברכות ובאומר ברכו אחריו להוציא לאחרים כעין זימון של
ברכת המזון וענין הקורא בתורה והמפטיר בבכאי וכן מברך
של ק"ט ומדברי רבותינו זל למדנו שקדושת ברכה האסוה של
ק"ט שחרית אינה כחמת כלל כי' והיאה מרלב ואומר בשפה
גדולה וכנעיהה קדושה בלא כה' עונים באיפה ואומרים
בידיה קדושה והאפניסו' לעומתם משבחים לאל' ברוך
נעיוות יחירו ויש חבויאן ראה לזה מהא דתני אין פורסין
על שמו בפחות מי' ואמרינן עלה בירוש' התחיל' בו' לומר
ברכו גומר תהיה הא לאו הכי לא ואינה ראה דהא פרישנא
דפורסין היינו לברך ברכות ק"ט להוציא אחרים ובעי' לפי
שאין יחיד קונוא לאחרים מברכות ק"ט ג"כ אלא כי' אעפ"כ
אם התחילו כי' והלכו להם מתקצתם גומר ונזינא ואל' דכין
שאין זו אלא ספור דברים הויך תלאכי עליון חקדישין אפי'
יחיד גומר וכן דעת מורי' כר"י ובסדר קדושה של אחר כל
התפלות והתמונים לא חזי' שהיא צריך' שאינו אלא כקורא
בכאוי ומתרגם וכן דעת מורי' כר"י :

והקרקעות פי' כשפורס אותם חן הקדש ט' וכהן
דעשרת כהנים כתובים כפרס כראיתא
בגמ' והקשו בתוספות נחמא כיון דכתיב' ו' ואין כ"ד שקול הו'
לחוי' דככל ריני תמונות בעי' שלא יהא כ"ד שקול ודאמרי'
פרק ראשון כ"ד רבעי קרוש המדשג' מרכיב המדש הזה
לכס' ואין כ"ד שקול ברה' ומהא דאמרין מוסיפין עוד א'
דשאני הכא דפריש קרא כהדיא י' ולא יותר ואלו היה צריך
עוד א' היה פורס אותו מש"י והתם דלכד הירוע שאין כ"ד
שקול וטעם הדבר שהרי דבר של שומא הוא ולא שמיא כה'
פלוגתא שלא יבחימו פולם או רובם לדעת א' ואם יחלקו או
מוסיפין עליהם :

ואדם כיוצא בהם אוקי' כאומר דמי עלי' שמיין אותו
כעבר ומכר הוקס לקרקע אבל אין חקדיש עצמו
ולא אוקימא במקדיש עברו תמוס דלא תיקרי אדם סתם אלא
כן חוקין ופירוש' פי' שאין שמיין עבר כי' דאושא תילתא שהא
ישמעון ויברחו :

ליכא קפירא ואי' דלא גרום קטן אלף פוסח לחוד ואפי' גבול
מבטיח ליה :

תניא

אל' לר' יאודה והלא הרכה צנו במרכבה ולא
דלא אותה מומהם כלו' שורעין צניכה אפי' שאל
ראיה וסומא ג"כ יודיע עינין המאורות ויכול לכתוב עליהם
אפי' שלא ראה אותם על מה שהשיב עו' למד ואהדר להו
דלענין בהנאה תליא הלתא וקא לא נהנה ורבנן אמרי דנהנה
מעבודא דר' יוסי והלכתא כותיהו :

זבלגן

מענינו חפלות דמעיה לא יסא את כפיו ואם הוא
דס בעיורו חותר וכן סומא בא' מענינו אבל סומא
גמור יא' דלא חוי לנשיאות כפיס אפי' דס בעיורו ואל' דכי קמס
בא' מענינו היינו לרבותא כסאינו דס בעיורו אבל דס בעיורו
אפי' ככ' עיניו ופי' בירוש' דהה"כ שיש בירוי מומין כגון שהיו
עקומות וכיוצא בו שאם דס חותר :

לימא

תניבא להא דר' ת' תפלין מרובעות הלכה למשה
מסיני ואמר רב פיבי בתפרן ובלבסונן של בתים
שהיו מרובעות בבזוף עד שתהא בלבסונן בלבסונן של מרובע
שהוא יתר על המרובע ב' חומשין שזה סימן ריבוען יפה :

דביה ע"א ההוא

דנחית קמיה דר' חנינא
והוא האל הגדול וכו' עד
חשל למתך שהיו לו אף אלפים של זהב וזהו מקלסין כשל כסף
זה ראיה שאין נמותו של ש"ז זה לפי שלא שייס טא"כ הל"ל
למתך שהיו לו אלף אלפים של זהב והיו מקלסין אותו כ"ק של
זהב אלא הנמות שאין נכחות לו של כ"ו שהם ענינים גופניים
חמין נכחות של הכ"ה כמתך סדירינו וזהו ומקלסין אותך כשל
כסף וכמו שפירש הרמב"ן ו' :

א"ר

וירא כל האומר שחצו שחצו כאומר חרי חודים דמי
ומשתקין אותו ואוקימנא כדאמר פסוקא פסוקא
ובתפלה אבל אמר הלתא חלתא תמיס מבושה אבל אין משתקין
אותו ואית דמפרשי אופכא ויה יתיר כגון מהיה אמר בירושלמי
דרוקא כש"כ אבל ביחוד לית לן בה וחודר ואומר כמה פעמים
עד שיכין מ"ח כל שאפשר לבזון כשעה א' הדור לו ויתר א'
נקרא וכו' כולא תמי' מפרס כב' וקול' כרז'
מעשה דשדו להפטיור כמרכבה ומנהבא כותיה ולת'
הלכתא כר' אליעזר :

ע"ב מהו

דיתאף ניהוש' רילמא עברי מידא פי'
שלא יכונן לשחים לבס כלל אבל בתקון
לכונן לשחים דניק גמור כדמפרש בכמה דוכתין שזה אפי' לא
יסודין לא יקרא שלא לשמה בא לשמה איתמר כפ"ק דר"ה
גבי האומר שלע זה לנדקא כשכיל שהיו כמ' :

מה

שביעס ר' אליעזר על איתו כשפטיור בהורע את ירושל'
אפי' דהוה עביד כרבנן לפי שכתקומו של ר' אליעזר היו לו
ליוה' לשאלו את פיו כמה יפטיור ומי שאינן מולק כבוד לחכמי'
פיטול יש בו זלפי' ברוקו אחריו ונעשה בו כן חפי מורי כר"ן
אלא תתרגם פרט"ו ו' לפי שיש בו ש' קרי ליה אחרון :

מעשה

העגל הכ' נקרא ולא התרגם משום דכתיב
כיה ואשליכיה כחש וינא העגל הוה כאלו ינא
מעצמו ויש בו כח ואלו היה מתרגם כל השאר כ"ש שהיו
מענינים מה שלא תרגם כזה וזה טעם בכרבת כהנים שאין
מתרבהין חמפו כלום דכתיב ישא' כל לוינותא חסיד בר'
תליכותא דע"ו דשייא דקרא נמי אלין כיה :

אמר

רב אשי האי' תואן דסני שומעיה שרי לכוויי ככ'
וש' וי"א כן גוייה וספחה וואן דספיר שומעיה
ינאו לו ברכות על ראשו סליק :

פרק בני העיר

שחברו רחובה של עיר לוחקין
ברחש כ"ה וכו' השתא לא
איירי תנא בענין החבורה היאך נמכר וכענין הלוקח היאך
ישתתם בדברים אלו ואלו בתורה וספרים וכל תשמיש קרושה
פ"טו :

רבי יהודה אומר כל שלא ראה מאורות מימיו לא יפרס
על שחצו ק"ל דש"ח דרוקא סומא מעיקרא פוסל
ה' יהודה אומר כשך לבמיו חייב בחצות ופורס
על שחצו ואפי' בסומא מעיקרא נמי לא פסל אלף לפרוסקבל
שחצו משום שלא נהנה מן האורה כדאיתא בגמ' הא כשאד
תצות דלא שייך למי' הכי הרי הוא כפקח גמור ומתאי ראמור
ליו רבנן לר' יהודה ומאי דמהדר להו דהכא כהנאה תליא
ורבנן אית להו הנאה חדר' וימי ולא קאמר דטעם דהתם
משום דכל שלא ראה מאורות מימיו פטור מן המנויה ויקט
האי טעמא דלקח בשאר מצות חייבו מחיוב ומייתי לה מקרא
דכתיב אלה המצות והמשפטים כל שיטתו במשפטים ישנו
בהצוות והנא תימרא דאפי' כפקח ונסתם דואמרינן
אמר רב יוסף הריש הוה אמיתא ח"ד לי הלכה כר' יהודה
עבדינא יומא טבא לרבנן דלא הפקירא ועבדינא ורב יוסף
פקח ונסתמה היה עו' מעשה דלא חגי קיימי ככפטיה דלא
לא הפיקולי כר' תר' אמות ריש' כדאיתא בהגדה והסכנון דר' :
יהודה ורזי אפי' פקח ונסתמה פטור מכל המצוות מן התורה
אלא שחמסין חייבוהו במצות לפי שלא ידע כגו' דכשלא
כשיס פטורות המצוות עשה שהזמן גרמא ולא חייבוהו מדרבנן
משום דהא איתנהו בשאר מצוות שלא הזמן גרמא אבל זה
שפטור מכלום אם הבימוהו חכמים כפטורו הוי כגו' ולפי' פקח
ונסתמה שכבר נהנה מן האור פורס על שחצו דהא מיימיב
מדרבנן ואפי' מדרבנן ונפיק מדברכות של ק"ס דרבנן אבל
סומא מעיקרו כיון שלא נהנה מן האורה אינו ראוי לכפך עליו
ולהניא אחרים הא בשאר מצות וחייב מדרבנן מיסת וכן
עיקר ונכחו' ויא' שאף בשאר מצוות הוא פוסל לסומא מעיקרו
ואפי' מדרבנן כיון שלא היה ראוי לעולם לבא בכלל חיוב
זבפקח ונסתמ' הוא דמיב מדרבנן לפי שכבר בא לכלל מצוות
כשהוא פקח אפי' כשתמה. כשהוא פקח ראוי היה לבא בכלל
סיוב וזהו דקפטי הכא לא יפרוס על שחצו לזו דוקא אלא ה"ה
דחייפטור משאר מצוות ואפי' מדרבנן וזו שיטת התוס' וכירוש'
הוקשה להם מה שהקשו ומיירשו בעומד בבית אבל הא
מתקנתא כלי' כפקח גדול שחייב בכל המצוות אלא שלא נהנה
לעולם מן האורה ולדבריהם הא דאמרי' בגמ' דילן דר' יוסי
פליג אדר' לתימרא שהסומא ינהה מן האורה חמשה של
אוקו סומא דאלמא ר' יהודה בסומא גמור מעיקרו מיירי ו' :
דלדבוגא קמטי' שאף הסומא גמור נהנה מן האורה עו' בני
אדם כנהנים ממנה וה"ה לעומד בבית אבל נטעום לרבנן
סומא גמור חייב בשאר מצוות בעומד בבית אבל ואלו היה
טעמו של ר' יהודה כגון בעומד בבית אבל לפטור ומכרחה וו
אפי' שחייב בשאר מצוות אף לרבנן היה להם לפטור סומא
גמור ומכרחה וזו אפי' שחייב בכל המצוות לדבריהם הידום
לומר שאף הסומא נהנה ולפי' אחריו כו' שפורס על שחצו
ולמרנו בירוש' דמתני' דוקא קמס לא יפרוס על שחצו דאלו
בשאר מצוות חייב דפקח גמור הא ואיפשר דלא לומר דר'
יהודה לדבריהם דרבנן קאמר לא ויפטרו מיסת דלא לומר על
שחצו כיון שהוה איתמר לר' יהודה אף הדרו ליה דהא
נהנה כבר יוסי אבל לר' יהודה אף חמל המצוות הוא פטור
אלא דכל כ"ה היה מפרס לה בגמ' כדמפרס בשאר דוכתי
ולפי' אין לנו אלא מה שביטרו ד"ל :

גמרא

מ"ט הפטיור פורס על שחצו רב פקח אחר משום
כבוד פי' שלא יפרוס לומר הפטרה שאינו כבוד
ולפי' תקינו לו לפרוס על שחצו ולעבור לפני התיבה שיש כחש
בכבוד רב מימיה אחר משום איננוי כלו' שלא ירוב עם ש"ג
שהוא נוטל שכר וזה הפטיור ואמרי' איבא בינייהו היבא
דעביד ש"ג פחנס משום איננוי ליכא משום כבוד איבא :
ע"ב והא דתבעיא לן קטן פוסח מהו שוקרא כתורה
דאלו כבדול פשטא דלא יקרא אבל קטן

חירושי מסבת פנייה הר שבא

ומטפחות חיותה איש נה כ"כ תשמש תחום כנון כ"ה וד"ה
ומה שהזכירו במחבר ארצי כ"ה לטון קדושה בקדושה קתה
כחאי תפקד קדושה לאו תשום שיש קדושה בקדושה אלא
שכ"ו לכהו זה קדושה כל זמן שהיא ראויה ועודר למנותיה
וכמ"ל אסור להרבות מצות כבוד נר חנוכה ואקשו עלה וכג
נר חנוכה קדו' יש בו ואסוקא דאסור ודלו משום כוון חנוכה
שאסו לכהו בתשישי חנוכה חנה כוון בעוד טראוין ועומדין
למנותן ואמרוין נמי התם רמזי סוכה אסור להסתפק מהם כל
ו' משום כוון חנוכה קיהו כל שצדד זמן מנותן או שאינו צריך
להם כלל למנותן עושה כהם צדדין וזקוקין שנותן לעשות
כל צדדין פנין זמן של חנוכה לאחר שהדליק כמנותן ועבד
סצורה או אם כפתה תוך זמנה וכן כוון סוכה לאחר ו' וזה
אוקה שאקרו סוכה אבא את כוון בשעת מיתנו הידיו תכלת
מאפילווי ואמר עליה וחסמים אומרים אין כהם משום קדושה
דאבא סכר שיש משום כוון חנוכה לגנוו עמו צדדין שבשעת
כה חסמים כיון שצדין ראויה למנותה להשתמש בה אחרים
והיה חנוכה שינויאוה מטליתו ויתנו שם אחרת שלא נשתמשו
בה בקדושה מעולם פתחו דסכר שמטילין צדדין בטליתו של
חת או שקא סוכר נ"כ שאינו צריך לכך כדעת חקת חסמים
ו"ל

דב"ו ע"א גב' אחר רבא בר בר חנה אר"י וו דבריו ר'
הנהם כר ישיב סימאח פל' שנסתמה חנהה זנ לרעתו
דכנסתא תני לה כהיהא אכל חממים אומרים הרחוב אין
כו משום קדושה יש לפרש אין כו לעבדן מחירתו ועליו דקון
השם קדושה אכל הוא עצמו קדושה יש אפי' לרבנן בעירו
מוזמן לכך שלא להשתין בו ולא דמי להא דאמרינן לקמן חותר
לאדם להשתין מים בתוך ר' אמות של חפלה דשאני ריח
שהוא מוזמן ומעמיד לתכלת לפעמים אלא שקא לזמן רחוק
ולא קבעו הילכך אסור לנהוג בו כוון בעירו עומד לעיננו
זכ"ש במקום אורה של הקברות שהוא מוכן לומר בו קדוש
וזקוק דקון ושאני עיקר

ורבי יוסף ט"ט תואל והעם מתפללין בן בתענית
ובתעניות היא דנקט מעבודת אשכנז דלישן
באם כהדי תענית דאלו אנשי מעמד לא תגלו כרחוב לגולם
אלא בירושלם ובבתי כנסתו דרבי דאמרינן לקמן ורבין אקראי
בעלתא הוא ואלו היו מתפללין בו בתעניות לא היו אקראי
אלא תדיר בכל יום

אמר שחולל לא שבו פי' רקתיני שמכרו דמשמע שמכרו
קיים אלא שצריך להיפלות הדמים אלא כ"ה של
כערים דהא אית להו רשות לזבוכי אכל כ"ה של כרכים פיון
דמעלמא קאתו לה הווי גי רכוס דעלמא ודכ"ע אית להו
זכות כנוויה ולא הני מוכבי שמכרו ומעבד דשאני דלפי'
דעלמא איכא ח"ד דחיישי' שמא ישיעו ונתנו תלקס ככנייה
בכוס דעלמא דחתו לה חולקס מעבדי שהיו אינם כשים לנו
ולפרעטנו וכן אמר בירושלמי אני אומר שפא אחר חסוף קנייה
לוה ולפוס ה' חל היבא דאתברר שכני הכרך כבואה חסלהם
מוז מוכבי לה והאי דפרקינן לקמן גבי כ"ה של טרסיים הוא
כי כנישתא ווטא הוה ואיניו דעברוה כל היבא רדיע לן
דאיניו עברוה אפי' רכתא נמי אלא הכי אמרינן כיון דוטא
דאיכא כמתא אומריני דרומי פנינה תסתמא אינה
עברוה ואיכא ח"ד דאפי' ידיע חילתא דכני הכרך כבואה
נמי אנו חוששין שהקנייה לכ"ע ודכ"ע היא ואמרינן דהיא
כי כנישתא ווטא היא ריש אחרת גדולת חמנה ולא כל כמי
העיר עשו אותה כדי שיקראוה לכל היבולם אלא פרסי' עבדו
עשאוה ולרדינהו למוד ושתיים ככוסים :

עשיתא ליה חילתא שאין הלוקח משתמש באין אלא בקדושתא
דהא קדושת הנוקף ניכיה ואין להם פרוין וחלו לקדושתן לעויל'
ואלו כ"ה ורחה לקמן מיי' בעצ' וחכירתו לאורך מתניתין
כפלוגתא דר"ה ור"י ורבנן ופשיטא חילתא דאין להם לכני
העיר למכור לכתחלה כ"ה ושאר דברים אלו לא בשאיני צריכי'
להם כנון דאית להו אחריו וכדאמרי' לקמן לא ליתגור איניש
כי כנישתא עבד דכני כי כנישתא אחריו משום פשיעות' ופ"ט
דליה להו לזכונה ככדי ולא למזבן אחריו כלל אלא היבא
דזכינו או כנו כנישתא אחריתו דתו ליבא האו פשיעותא
דהשתא מני פתלי להא או לזכונה והפי דיוק ליבא דלכתר
דכנו פי כנישתא אחריתו מפי פתרי לאורך דתו ליבא נושם
פשיעותא כיון דהא אית להו כנישתא אחריתו ולגבי ס"ת
איכתיב לן לקמן חת למכור ס"ת יושן ליקח חדש אפי' היבא
דליבא משום פשיעותא כנון דכתוב וזמנן להפיקו ומשום
דליבא לעלויי אכל כב"ה רית כה משום קדושה מהם שיניה
קדושת הנוקף אלא שהוא תשמישי חנוכה כנון אופר וסוכ' ולולב
דינה כמותה דכל שאין צדדים לה כלל דשאין למכור ולהפקיע
קדושתה כדון תשמישי חנוכה שהם כזקני ביהו תנא קתת
מצי' דבר שבקדושה דהיינו בעלמא דדמים תקמי דאיני
כענין חכירתו וחלו כיוי שלא לפתוח בכניאיש והיינו אמי
דלא תקמי כני העיר שמכרין כ"ה לוקחין כך וכך משום דלאו
ליבא חעליא הוא א"כ דלא נשפע דלא איפשר לזכונה אלא
לעלויא ולהכי סתם לה סתימו ונקטה כדרישך והיינו רבנן'
איכתיב לן חוה למכור ס"ת חדש ילקח בו יושן ליקח חדש למפסטי'
דשרי חקתיני ביבא חס חברו עורה לא קתו ספרים ספרים
הוא דלא אכל חורה כתורה שפיר דמי דקס"ד דבי קתני
מכרו כדרישך לאו דוקא אלא ה"ס לכתחלה דומיא דרבנן
דחכה של עיר וכו' דלכ"ע אפי' לכתחלה שרי כיון דמעלי
ליה ולא צריך וקמי ליה כדרישך ומסעמי דבתיבכא וה"ה
למכרו דסומא ואפ"ה רחמין לה דרילתא ספאל דכני לנותלו
מכרו כדרישך דוקא ורישא לאו דוקא זהא רקתיני דלענין
פירושא דרישכא בבת דדוקא כשתכרו ו' טובי העיר שלא
במעמד אנשי העיר אפי' למסתי ביה שפיר דמי וברואו
דאכלא מתנתין קיימי ואפי' אפי' ותשמישי' וסיפא רקתיני
אכלוה וכן כמותריהון פרישכא כגתתא שאם התנו
ו' טובי העיר אפי' לדוכסאוי דתת' נמי שארי ואכול' חתני'
קאי והשתא כנו רבנן ו'ל כמתניתין ושעתא דלפ"ה ח"ט
לעילוי דמים אלו דמי למיחרא דהו דודין פרוין וכולא נהפס
קדושתא אדמים והשום מעלין בקדש כפי' לעינוליניהו א"כ כי
מכרו ו' טובי העיר כמעמד בני העיר היכי שתו ביה שפאל
וייבאי להו לדוכסאוי דתת' ותו דכשלתא כ"ה ורחה דרפקי
לחולין כיד לוקח אי' לעומד דחילתא קדושת' ארביי אלא ספרים
ושאר תשמישי קדושה ע"כ בקדושתן עומדין בכל מקום שהם
וכשילנו כנוון קדושה היא הקדושה שחלה על הדמים לא מנינו
דבר שתופס דמיו ואינו נושא לחולין אלא ע"ג שבשעיות זהו
להו נמי ב' ככוסים הכאים כא' כדאיתא בכמה דוכתי וזו
כיון שראויים לעינים היאך כפרין לא מנינו כמותקדין דבר
הראוי לגבוש מהם שיהא כפרה וקדשי בדיק הכית אינם ראויין
לגבוש ואין קדושתן תתחלה ג"כ אלא לדמיהן וכל שראויין
לגבוש כיון דקדוש קדושת הנוקף שוב אין להם פרוין כדתיבא
בתובע' אכדי היכל ועורות שמתגו וסגנתו אין להם פרוין
ותו דהא במתנה איכא חתן דשאי לכתחלה משום דה"ל הנאה
מוכה ולא מנינו פרוין אלא דבר המוקף העומד בעין בשעת
פרוין והאי הנאה כבר אכלוה ואלו חזרי דכינו ונ"ו בשם רבו
רכיני הגדול ו'ל דהכא לאו חתן פרוין הוא כלל אלא כך שמש
דכר שאלו כחשתינו יש קדושה ותשמישא בתורה וספרים

התשובה טעמת מנינה תשובה

דב"ר כר אבא הוה רבאני כי נצטת אחריתי יעתיקא בעיה לתקנתיה ולתתוי בשורי תיבה ולעזולי להאי יתוב וקא תבעיה ליה הא דהאור רב חסדא התם כפרק השותפין לא ליקתוי איניש כי נצטתא ער רבני כי נצטתא אחריתי גוסוס פשיעוהא כה"ג שאין סתירתו של זה אלא לכנינו של זה תמט נה איכא לתחם לפשיעוהא או לא ואלו כפלו אחינו גאלהוהן פשיטת דשרי דהא חנו לזבוניהו בדלקתן ולא תבעיה ליה אלא כהא דבעי לתקתך ולא תתירי ואלו הווי ביה תוהי קול התם דסתרי וכו' לא אלא חישבין לפשיעוהא שאפי' לעשות במקום אחר כמדו זה ראשי בני העיר או הפדנסיס ולא אסרו ליה כהאן אלא תמוס דלא ה"ל תישי' תמוס פשיעוהא ואפי' תאכעז לן לקתן מהו לתקור ס"ת וכן לוקא כו חרש אפילו היכא רביבא תמוס פשיעוהא כגון דתחב לאיפדוקי ואלו הכא דתמטע דשרי וזל דלא דמי הפעיה לצוקר אותו ממקום ופ' גתנינו במקור אחר ומ' שרי כל היכא דליכא תמוס פשיעוהא אבל לתקור כ"ה לנמכו כד לוקא אחר אסור בעודו בקדושתו גסהי' דס"ת דאסר לזבונ' ליקא ס"ת חרש והיינו דלא פשטו סתריה חסרו לתקור דוכ"ה ביה כנישתא או דכו ליה ונפקד מהאי ולא תנטרני ליה ופקעה קדושתה ודאי מני סתרי ליה או וכו' ליה דה"ל תשישי תמוס לאחד ומכס כדאחרין לא ולסתור איניש כי נצטתא ער רבני כי נצטתא אחריתי שרי וזבלכר מרעת הפרכס' או מרעת בני העיר שהסכימו להוציא הא' מקדושתו מש"כ הדין כס"ת שכשם כעבוד שצריך להם אין מוכרין אותו ליקא אחר כדמייבך לאחר שלקחו אחר וקולין בו ואין רכיב ליה אין ראין למכרו לכתלה כדאיתא לקתן בדינא וזה חומר דברר שקדוש קדושת הבוף ותתני דתני שיחבר ס"ת הא אקומה דרוקא בדועבר אבל לכתלה לא דלעולם חשיב דתנטרני ליה שאין ררך להרבות כספרים וה"ה ג"כ לשאר תשישי קדושה שאין למוכר לכתלה אלא לעלו' שרי דלא חכעז לן לאב"ב ס"ת דליכא מדי גלויא כ"ל מיהו נראה פי כנישתא אפי' דליכא תוהי ליה לן לחסתר כי כנישת' דהנלי ביה למיכני אחריתי במקור אחר לא הפרכס' וכן פי בירוש' דהכא להכי אסרו ליה לרמי בר חמא הפני עגמת כפש של ראשון כלומר שאין ראוי להחליפו בעוד שראוי וצריך כמו שאחרנו ואפי' אית ביה תוהי אבל בהסקמת בני העיר או' טובי העיר חותר כל היכא דאית בה תוהי דקאי לחסתר דליכא תמוס פשיעו דהא מוחא טעמא הוא דאחרין לא ליקתור איניש כי נצטתא ער רבני כי נצטתא אחריתי ולא תמוס עגמ' כפש של ראשון מש"כ בס"ת וכדאמרן :

נמצאת

אומר טב"ה שמתפלגין בו ואפי' כל בני העיר אין להם לסתור אותו לכתלה לעשות אחר במקום או חסוס אחר תמוס פשיעוהא וזי אית בה תוהי סתרי ליה וכו' ליה אפי' במקום אחר ובלכר מרעת הפרכס' אבל שלא מרעת הפרכס' לא ופ"כ היכא דכו כי נצטתא אחרינא או דרביה ליה ותללו התם פקעה קדושתה דאריך ואפי' דאית בה תוהי כלל סתרי ליה או מוכני לה אכפשהו מש"כ בס"ת ותשישי קדושת דאית בה לזבוניה מעולם אלא לעלוהא ואפי' כל בני העיר דהא בלהו ביחא כסטר דיליה הוא שאין למוכרו לא לעלוהא ורכ"ע כל שהתכו עליו בתחלתו בין יחיד בין רבים הכל לפי תכאס ויחיד שעשה ס"ת למוכרו ראוי או אם עשאו לקרות בו ולמוכרו כל זמן שיפצה וכן כל מינא כזה :

ואמר

רבא האי כי נצטתא חלופה וזבונה שרי פי' לבתר דלא תנטרני ליה כדאמר' אונרה ומשכנה אסור מ"ט בקדושתה קימא כדמעיקרא פי' ולא דמי למרכעל תנאי דשרי ר"ת ואפי' רבנן נמי לא אסרי אלא תמוס

כל רבית ולא תמוס קדושה דהתם תכירה גמורה היא לשבתה ולנמרו בשתלקו תמנה כני העיר ואין דעהם בו לאותו זמן וה' כסופר ולולב לאחר ומנס ער שיכא זמן אחר אבל אונרה ומשכנה אפי' דכדאמר' קניא לכסי בעליהם הראשונים היא ואלו כסתלקו תמוס לבמרי דרעין דעתם על זה וכו' שכן ואלו כמזמנה יש בה תמוס קדושה דלא כפחא מקדושתה אלא כחששה גמור וקיים שיתקנו תמונה לבמרי דהשתא איכא גלוייה דאית להו ריעוהא כגוה ואפי' איניש צריכין לה דאית להו כי נצטתא אחריתי והו חומר כב"ה יותר משאר תשישי חנות מפני שזה דבר קבוע ויכר ואין כבוד המנה להשתמש בקלות ראש בעוד שהיא ברשותו כדמעיקרא לבנינו חלופיהו וזבוניהו שרי אופיניהו אסור פי' כשאלה וה"ה לאור ריעוהו ומשכוניהו אלא דלא נקט הכי תמוס דלא שייך בהו דלא כהלואה היינו חלופין ושרי וה"ת דעתיקא אבל בהדרת שרי ואפי' למ"ד הומה מילתא היא דהכא כטווי לואר' דמאי פי' דלא חשיבא תמונה מילתא אלא כעושה מעשה כמלאכה שבה ראוי היכר ההוא לאותו הענין שהזמינה בגון אורב כבד למת לאכני ולית הלכתא כותיה מ' ט"מ כדבר שהוא גומן קדוש דהומה מילת' וכפי כבוד לשמן בגון ס"ת ויתפלג ומזויות לא כפי הומנה ון אלא כמלאכה אחרונה שבה כעשה עוד ראוי למתנו ולא כמלאכת שקדום לכן וכן הורה לז רבנו נר"ו :

מתנה

פליגי בה רב אחא ורבא פי' הריף זל כסתנו ו' טובי העיר כמעמד אנשי העיר ואלו כסתנו הפרכס' כלומר רב"ע אסר דלעלוהא בעי וליתא תמוס א"כ מ"ט דמאן דאסר גמטוס דליכא דפקעה קדושתה דהא אחר' לעלו דמכר אפי' למשני ביה שיכרה כפי דמי וזל לרעת רבנו זל דשאפי' התם רבנן דשקלוהו לא מהו כולול דמאן דשני בהו שיכרה הלואה הוא דשקלוהו וכי מנטרני מעלי קמייהו אחרינא אבל כמתנה דלא שקלו מדי דחוי לעלתא דפקעה ביה קדושת אסיר מ' לא אלא הכא כמתנה מו' טובי העיר שלא כמעמד אנשי העיר קיימא ואמתני קאי היא כסתברו ז' טובי העיר כמעמד אנשי העיר ראין לעשות תמנה כל מה שיצרכו כל זמן שאין צריכין לה והכא כהא פליגי מר סבר כהא תפקע קדושת' ותר סבר אי לאו רהו' להו הכאה מיקת לא הו' יהכי ליה פי' לאו למימרא דחשיב בזבונא בהכאה שקבלו תמו' מדבר רהיהו הכאה ככר (א"ה נר"ו זל כבד הלכה) ואפי' יהיב להו מעיקרא ח"ת ואיתיה בענין אין זה טעם מספיק ליתן לו ג"ה של כל ושלל יהא בו כווי מזה דהיה מתנה ככר וכו' בה ואין דעת בני העיר שיפקעו הפרכס' מצותו אלא כשקחו ואח"כ דבר היכר שהוא תשלומי מזה ון אלא הכי קאחרין דהאי נכרא ככר יהיב להו תמנה כיוצא בו וידי ביה פרכס' דכל היכא דאצטרך לן (א"ה נר"ו זל יהיב לן) ואלוהי שמניחין אותו ככך בזדא לא היו נותנים לן הילכך אלו מכרו לו והפקי' אצלו המעות עד עת מוכר שרי השתא נמי דיחבו ליה כפקדון כיונה גביה ככל היכא דאצטרך לן יהיב לן והשתא לעית הדר ה"ל מתנה דבניה דהא פרישתא לא מדין פרוק היא אלא מדין מוכנה כבוד ודלא לאכחושי תמוס היא גווא ליכא לאכחושי תמוס והשתא א"ש לנשא דאמר הדר ה"ל תמנה כוכיכא כלומר דלר' תקבלים תיבה פתחה להכא הדר הויה תמנה דיהבין ליה או בזבונא ותאי דקאמר אי לאו דהוה להו הכאה מיינה דמשמע על שעבר היינו כדאמרן כי לפי מה שנהג פתחם ער יבשין ליתר משלו לכי העיר לענינים אלו מכירים בו שיעשה כן חמלן ולהכא לעת הצורך מפני מורי רבנו נר"ו ופסק הריף זל הלכתא כמאן דשרי :

הרוא

כי נצטתא דרותאי פי' שעשאוהו רומים לישאל או שעשאהו ישראלים שכלו מרומי לתקנתו

למחנה דהוה סמוכה לטהור ביתא דהוה בית שבבא והוה כותא בנייהו פ"ל חלוק שיש בו פותח גגה ומביא את הטומאה דרך סל לכה ולא יכלי כהני למיכל לנלוו ולתפרס ויהו אתו ללקיחה דרבא א"ל רלו תיבותא דלית בה ספרי השתא אותבו דה"ל כלי העשוי לנחת כלל להויה מונח במקום אחר ואינו מטלטל כ"ס כשהוא מלא ואינו מקבל טומאה דלא הויה דומי דשק - שמתלטל מלא וריקס וכל שאינו מקבל טומאה מונח לפני הטומאה וכן בטלית שבת שפקקו את המאזר בטפיח בשבת בחוץ חמלי הטומאה ק' לן היחך חוץ והאי לא מטלט ליה לעולה דה"ל ה"ל עושה דופן בשבת אבל רש"ז נשמר סט ועי' רבין דלא תיהדר' לביא משום דופן אע"ב דמחטל ליה היהו הא דהכא פ' ובהספתא פי' דבמישט חלוק הוא דבעי דמחטל ליה לעול' אבל לסבור הפתח ולעשו' חצינה לא בעי כ"טול לא כל שאינו מקבל טומא' חוץ אעפי' שאינו מחטל כלל ואפי' ד דהכא שחצתא דרלו חונקין בפני הטומאה אקשי' כפרק א' יתמו וסא לא מחטל ליה לאו דוקא חצונ' א"כ רבי ולישנא דבמלא הוא ואין משתבת מס' אלהות חונקין א"כ רבי אקשי' התם רבעי ביטול היינו לגבי אוכלין שמקבלין טומאה וכינא בהם וכל כמה רלא מחטל להו להוניהם תתורת אוכל מקבלין טומאה ואין חונקין אבל חרם שאינו מקבל טומאה בכלי העשוי לנחת וכעין טפיח של חרם שאינו מקבל טומאה חבכו אינו צריך ביטול וכי אקשי' התם והא לא מחטל ליה היינו בשאר דברים כגון תבן ונרוגרות שהן אוכלים אבל בשאר דברים לא בעי ביטול כבי חצינה כלל מיהת ודעת תורי דבינוכ"ו דמעולם כ"סום דבר דמחטל ליה לעולם אלא כיון דקא מחטל ליה כותן החצינה כהא דהכא כהני סגו והיינו דטפיח לא חשיב דופן משום דלא מחטל ליה לדורות אלא לזמן החצינה וכעין כ"ח בשבת שהוא חוץ אעפי' שאינו מחטל אלא לשבת שאינו בר ביטול וכדכתיבנא התם כמ"ד א"ל והא דתנין דמטלטלי ליה כי תנא ספרא עליה וה"ל כלי המחטל מלא וריקס א"ל א"ה אסיר תימה מה מספקא להו ובמאי שקלו וטרו כהא דהא ק"ל רבלי שאינו מקבל טומאה היינו כלי שמתוקין מ' סאה בלח הסה-כוריים כיבש דהיינו ס' סאה דהשתא אינו מטלטל מלא וריקס כדאי' התם וכיון דכן ליחוי לי' אית ביה סאי שיעורא או וזל דתרי רבני כיניהו וכל שיש לבראות שיעור שכן הסתם אינו מטלטל מלא אינו מקבל טומאה ואפי' דלפעמים וטלטל ליה הכי בטלית דרפתס אצל כל אדם שכבר יצא מתורת כלי וכן כלי העשוי לנחת שאינו מטלטל לעולם מלא וריקס אעפי' שאין בו שיעור זה אינו מקבל טומאה והיינו מה דאמר להו רבא דתיבותא דא אפי' דלית בה שיעורא כיון שעשויה לנחת אינה מקבלת טומאה וזוהנת וכיון דא"ל דוימנין דמטלטלין לה אחר דמקבלה טומאה ולא מינא כיון דלית בה שיעורא כך פי' בתוספות :

דו"ק ע"א ת"ד לא יחבא אדם ס'ת' שאינו ואפי' דגרמי אעפי' שהוא צריך לו כלום צדק גדול לחכרו יותר ע"ב אחר רשב"ב אפי' אין לו מה ויכלל ומכר ס'ת' ובתו אינו רואה סיחן ברכה לעול' כלומר באותן דמים שהיא החכר חכר גמור הוא כריעבר ודמיו מותרין לו לכל דבר ולא צריך עליונא כיון דשלו חכר והרי הוא כזה בכל בני העיר ומסתבר' דכיון שאין לו רשות למכרו אינו משעבר מן הסתם בכלל ככסיו ואין כ"ח נוכח ממנו ואם שזכרו בפ' השועבר כאלו מכרו ותם הסתם תניא המקריש ככסיו מעלין לו תפלו ופס"ת איבעיא לן וסלקא בתיקו ואין מעלין לא דהתם דוקא במקריש דאיבעיא רבין דלהקדש אויל דעתו היה אף על ס'ת' אבל במכר אינו בכלל מכר ככסיו מן הסתם וה"ה לשתכור : **אמר** כד"א שלא התנו אפי' לרכסוקיא ה"ד אילימא

שמכרו והתירו ביתנו מאי הוי דקס' דריהתנו עסי פלוקה קאמר והיינו דק"ל הלוקח מה עסקו אצל דתאם דהא לאו מדריה יהיב מידי ריבול לאתנוי עליה לאחותיה מקדושתה ומפרשי' לעולם מכרו והתנו והיינו שהתנו הפרנסים כמעמד אנשי העיר אפי' אחד המוכר ותנאיהו תנאה לאפוקינא לחולין סר"א כיון שמכרוהו הפרנסים כלא דעהם וצריכין לעלויה תו לא מחתנין להו קמ"ל דאי בשתנו מתחלה קודם המכר פשי' וכ"ת א"כ מאי אשתעי' רבא לעיל שאם מכרו ו' טובי העיר כמעמד אנשי העיר ויכול' לעשו' מה שירצה פשי' אפי' חכרו הם לזכרם שרי תתני' אם התנו עתהם וכ"ס כשהיו כלם חבוין כחכר וזל דהא"כ דתהבא דייקיל'ה ור"כ היא גופא קמ"ל דהא מתני' בשמכרו והתנו היא ולא בטנכו והתנו כדכבר אביי א"כ הא ס"ד שהתנו שאני שאמר כפי' יצאו לחולין אבל פכר סתם אפי' שמכרו כלם יכלי למתני' כהו שוכר :

ע"ב מתני' אין מוכרין של ריבוס ליהודי מפני שמורדין אותו מקדושתו דברי ר"מ וכו' א"ל א"ב אפי' מעיר גדולה לעיר קטנה כגון תפוש פלונתייהו אין מוכרין כ"ה אלא על תנאיהו מתני' שירצה יחודו' פרט' ז' דאפי' דלר"מ אין מוכרין כ"ה אלא בראשונה ואפי' מרכיב ליהודי וכ"ס להוציא לחולין דקדמני ברישא א"ה בעי לאתנוי סוכיני דדייה שלא יראה כאלו המוכרים מולו לים בקדושתה שמתקדוקין ממנה וכאלו אינם חפזי' בה ואפי' שאינם צריכי' לה ולרכיבו' ז' הא דאמר'י כגון' ולר"מ היכי דייירי כה לא דירת חולין היא אלא דירת תפלה כדכתי'ת' מי יגור באהלך ואינו מחוור' והרב בעל המאזר ז' כתב רכל היבא דמוכרי' לה ו' טובי העיר לחוריינו' אי מעלו פדמי' נפקא לחולין לגמרי והיינו רישא דמתני' דקדמי בני העיר וכדירה הוא דקדמי הכא דבעי' תפאי משום דנפקא לחולין וכי קתני' מציעותא שאין מוכרין של ריבוס ליהודי בשמכרו ו' טובי העיר לזכרם ולא מעלו ברימיה שאין להם כמה לעלות זכיון שמוכרין אותה להצמידה בקדושתה רשאין לעשות מן הדמי' מה שירבו ובהא כעיר ר"ת שלא יורידו מקדושתה כלל ואפי' מרכיב ליהודי כיון דלא מעלו ברימיה הא פל היבא דמעלו בדמי' לא בעי קדושה לבי' כדשות לוקח וכל היבא דקדמי בקדושתה לא בעי עליונא ככ"ה מיהת אבל חומר יורדו וכדקתני' רישא כהדי' ומתני' מילי מילי קתני' טומאה אפי' לר"מ ולא רפליב' מציעתא ארישא כלל ולא סיפא אמציעתא והשתא אמי' כפמטתה מאי דאמרין בנ"מ ולר"מ הכי דייירי כה דהיינו דירה מהא דסיפא ארישא קאו דמייירי כנפקא לחולין זו שיטת הרב ז' אבל עדיין אינו מחוור מהא דקתני' מציעתא סתם אין מוכרין משל ריבוס ליהודי ולא חפ' דלאו ארישא קאו דמייירי בראיבא עליונא דכל פה"ג דאיתי' לאורויי באנפא אחריב' דלא אויירי ביה וקאי עלה לא היה לו לתמוס אלא לפ' ועוד דהעיקר ה"ל למתני' סיפא דאין מוכרין כ"ה לא על תנאי דמייירי כענינא דרישא דנפקא לחולין והדר ליתני' מציעתא לכך כדראה לומר דלא פליגי ר"ת ורבנן כענין כ"ה אלא כענין התנאי שפני' בסוף משתנינו ורב"ע נפקא לחולין ואפי' דלא מעלו בדמי' ולהכי בעי בה ר"ת תנאי דכיון דב"ה תשמיש מצוה כיניהו כל שאין צריכין לה יוצאה לחולין להתנות כדי שלא כהא בתולולין בקדושתה ומאי דקתני' מציעת' אין מוכרין משל ריבוס ליהודי אספריס ותשמישי קדושה כלומר קאי רכ"ע בעי' מיקום קדושתיהו ולא הושר' לפ' דכסהי' מייירי משום דפשי' למתא' טובא דכ"ה לא בעי' קדושה כתר זכונה כלל ותשמישי' מנהו נורקין והיינו דאהדרו ליה רבנן א"כ אף לא מעיר גדולה לעיר קטנה כלומר דרמי קדושה כעני מיהו לא הורדה היא כסס שאין הורדה פיער גדולה לעיר קטנה ואלו ככ"ה לא בעי' דבכך קדושה כלל כדמוכח

כדרכה שמעתי לעול ולא שיני נמו וכיוצא בזה תעיר לפיר
אלה ודאי כדאמרן ואף דאמרין במגלה מרכים לרכים
מפיקרא קדושה והסתא קדושה מרכים לומר לכת קדושה
אפי"ן דליטל דפ"ה פתח פירי איכא לאוקומה לפני תורה
ושאר דברים שבקדושה ולהאי פי אחי ותני כפסטר ואחי
לשכח רבנן דהיינו דריירי בה פפסטה דלא חמד היכי חמנו בה
דחיי"ג לא אסכתן בתלמוד לשכח דרילה אלא על דירה חמש
ואפי"ן דרבינו מיי"גור באהלך אבירה באהלך עלמיה לשון
תורה לאור ולשון תלמוד לאור

גמרא

ספיר קאמר ליה רבין לר"ה ז"ל מועיר גדולה
לפיר קטנה מפיקרא קדושה והסתא קדושה
מפיקרא לומר ליה בה קדושה פי"ן ליה צה קדושה כולהאי
לפי שאין הימיר אומר בה דבר שבקדושה לפי שאין דבר
שבקדושה כפחות מי ולא בתורה והספירם ובתשמישי קדושה
שלהם הרי אינו קורא בהם כצדור וכמה דברים שאינם
באיור אבל ודאי קדושה יש לפי"ן ככ"ה דחיד לא ח"כ התנה
פלי"ה טיהא חומר להסתתם כה חול שכל לפי תנאו אבל הן
הסתם קדושה וכלבד טיהא בקרקע שנו ולא שכור או שאול
או המשכן אלנו שאינו חסור ומקדש כבר שאינו שלו וכן אתה
דן לענין כ"ה של ימיר ורבין או איכא למיחס מסוס בדוב עם
ה"ה שיתר בכור יש לדברים אלו כשהקול גדול אלא דחית לך
לחומר רבין דבובין בו קדושה דמפיקרא לא השכח ה"ה
הורה וכוון דכן ה"ה מרכי לחיד. והא רבין אין מוכרין כ"ה
אלא על תנאי אמתי שיצו וחיובו דברי ר"ה וקוין בה
ולכ"ה הגי ריורי בה ה"ה ליה ליה רבית

רבא

אמר רב"ז ז"ל ח"כ כרבית אסור פי"ן רבין דריטב"א
לכא לדי רבית מוחס בשום צד אבל הכא רבית
פי"ן להחיד או ביביה דר"ה יורה אומר רבית ע"מ להחיד
חומר ורבין שכרי רבית ע"מ להחיד אסור פרי"ן ז"ל וכל
הראשונים רבית ע"מ להחיד שהתנה עמו אסר יתן לו
העוהו עד ומן קצוב שיחיד לו הקרקע ופירות שאלו ואם
לאו טיהא הכל שלו מפעטיו וזה תימא גדול מ"ט דרבין
דאסרי שהיו זה פירות אלו בתורת חקק גמור אוכל אותם
בכתים מה נפסק אסר יביא העוהו הרי חכמה לו מן החוב
שעוהו הפירות ונחמא שלקחם בדמיו ומה שתיירבו בתפשו"ן
שאין לו לככות מן החוב אלא הוא יש לו לטרוח ולהכיר כל
המעות ואח"כ יחיד לו הנה ארעא ופירות אינו כלום דאכתו
פירות שאלו בתורת חקק אבל המעות הקדים ובהי דכתיב
כזה יש קנס יותר למוכר דשחא לא יודען לו כל המעול לאותה
שעה ולא היה חכמה לו לשעה היה חולא את המותר להציל
לו מ"מ לענין הפירות שאינו יבסוקין איכנה בתורת חקק היא
זממה נפסק בין שחכ"ל לו שוין וישלים המוכר עד סך הדמים
בין שמחיד לו כל הדמים ויחזיר ויבכה חמנו לשע"דמי הפירות
שאין בין זה לזה אלא אפוכי חטרתי ויבכה וקבא
למוכר ועוד דהתם בערבין מדמינן הא למוכר ביה בכתו
ערי חוזה דאמר דתהדר בתוך סט"ו והתם לא רבית ע"מ
כלל אלא ארעא וכדאמרין בתוך סט"ו המוכר בית כבתי ע"מ
חומה הרי זה נכאל מיד ונאל כל י"ב חדש הרי זה כמין רבית
ואינה רבית

שאלו

תלמידיו את ר' ישמעאל בן שמעון בהם הארכת
ימים אחר להם חיינו לא קרמני ארס לבית
ההדרש ולא פסעתי על עם קרש ולא עשיתי ב"ה קפנדריא
פי"ן אפי"ן שהיה חומר בכוון שהיה שכל מעיקרא כדאי לקחן
ולא נשאתי כפי"ן בלא ברכה פי"ן בהן היה ובטעת נשיאות
כפי"ן חכך א"ל בקדושתו של אהרן וזונו לכרך את עמו
ישראל וכדאיתא במסכת סוטה כהדיא דמיימי ליה להאי
ואמרי תאי תכרך אחר רב חסדא א"ק וכו' ולא יוענא גואי

חסירותיה בהאי דהא משמע דהאי ברכה חובה היא לכל
כהן מכהן ודילמא היא חובה קמחן דכל כהן המכהן אמת
מתכרך ומאריך ימים

דב"ה ע"א ור"ה

ולא אכלתי מכהמה שלא הורמו
מתנותיה דאמר ר' יוחנן אר"י כל האוכל מכהמה שלא הורמו
מתנותיה באלו אוכל סבלים ולית הלכתא כותיה דלא דמי
לסבל דעלמא שמתנות כהונה שבו היא מעורב בכל הדבין
אכל מכהמה פתנות כהונה שבו דהיינו ורוע ולחיים וקוביא
הלוקים הם לעצמם וגם אינם קדושים שמתירין כחי להדיא
אלא טי"ס בהם משום גזל השכט ויהי פרייה שלא היה אוכל
מכהמה שלא הורמו מתנותיה למדת חסידו היה וכעין שאמרין
בהוסת חולין על יחוקאל הנביא ולא בירכתי לפני כהן
למימרא דמעלייתא הוא והארי כל ת"ת שמכרך לפני אפי"ן
כ"ג עם הארץ חייב חותה שאלהר כל משכאו אסכו מות אל
תיקרי משכאו אלא השמיאיו כי המולול בכבוד תורה גורם
שישאלוהו בני ארס ודוקא כשהכהן מכהן העצמו דחומר טלג
דאוי לכרך וכדאח שכלשותו הוא שמכרך אין כהן כלום ואפי"ן
לעם הארץ דעלמא כדאיתא בפירי כינר מכהדין ואמרין כג
קאמר ר' פרידה בשוין פתך ר"ת ו"ל דלאו בשוין מתא דא"כ
ודאו בהן קודם שהיו טיה בתורה ויותר עליו קדושת כהונה
ובתיב וקדשתו לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון ולכרך ראשון
וחאי רבותיה דר' פרייה אלא לומר שאף הכהן ת"ח אלא
שהו גדול ממנו וכהני רשאי חכס הגדול ממנו לתת לו כוס
של כבה לכרך לפניו חקק מעלת קדושת כהונתו ולא קאמר
ה' יוחנן אלא בעם הארץ כדאיתא כהדיא ו"ל עלתה קללת
חברי על מיסתיו כי הא דמר ר' זוטרא כהדיא דרב נחמן כי הוה
הליק לפרייה אחר שרי ליה מחיל ליה לכל מאן דמבעירין
לי והא דאמרין בל ת"ח שאינו קוסס וכוסר כחש אינו
ת"ח ה"ה היא כמי שחטא לו כמיני דשמיא ולייסי את החטאים
תייתי לי דלא עבדי שותפות כהדין גוי וכ"ת תאי רבותיה
דחא איסורא דאורייתא הוא ובכלל לא ישמע על פיך
כדאיתא במסכת סנהדרין אסור לארס לעשות שותפות עם
הגוי שחא יתחייב לו טעוה והתורה אמרה לא ישמע על פיך
והכחון דהיאי לאו איסורא חמש דאורייתא או רבבין אלא
חידת חסידות בעלמא וכענין שאמרנו אסור לארס לעשות
שותפות עם הגוי שחא יתחייב לו טעוה והתורה אמרה לא
ישמע על פיך והכחון דהיאי לאו איסורא חמש דאורייתא או
דרבבין אלא חידת חסידות בעלמא והענין שאמרנו אסור
לארס שילוח הצותו כלל עדים ואסור להלוות את הגוי כרכי
ובענין שאמרנו אסור דמחחרר עבדו עובר בעשה וכדפרש"י
בסדר בויקין מורי כר"ו

דב"מ ע"א ה"ה

כ"ת הקברות אין נוהגין בהן קלות
דאש כתב הרמב"ן ז"ל בתי הקברות אסורין בהנאה אין
אוכלין בהם ולא שותין בהם ואין עושין בהם תלאף ולא קורין
בהם ולא שואין בהן כללו דבר אין באותין כהן ואין נוהגין
בהן קלות דאש גרסאם באכלין אין תוביחן אחת המוס
לכית הקברות ולא יעשה שם קפנדרי' ולא ילקט חמש עצים ועשבי'
וגיל שם ולא יעשה שם קפנדרי' ולא ילקט חמש עצים ועשבי'
ואם לקטם אסורים בהנאה ואם כשכיל בית הקברות ענמו
חלקטן ושורפין במקומן ועוד תניא קתם קבר חדש נמרד
ונחלק ונמכר והישן לא נמרד ולא נמכר ולא נחלק פי"ן שאין
מורדין אותו לידע כמה מתים נקברו במקצתו שיקנו אותה
חבה למתים סבבדן ולא נמכר משום פגם משפחה ולא נחלק
בין היורשין אלא כלן נקברין שריות שורות לעצמן והכל מפני
הכבוד של המתים ואסור ליטע על הקבר או להלק ולרמוס בו
העושה כן עובר משום לועב לרש חרף ועשהו

ותב רבינו הגדול זל בספר תורת סאדס נהגו
במקומותינו לקנח בעפר ולתלוש עשב חן
מחוייב לאחר קריש ולרחוץ ידים באמת ואומרי' שהם רומזי'
גזירת האדם בענין שאמרנו בהגדה ולקח חלה מים קדושים
גפלי חרם ומן העפר למה מים ועפר מפני שתחלת' מן המים
צופה חן העפר לפי' כבדקת בהם שאם טהורה היא כבדתה
אם לאו תחזור לעפרה ומן העפר והמים הללו רמזו לניירה
למיתה הם והעשב רמז לתחיית המתים כענין וינינו מעיר
בעשב הארץ ומפי' א' מרבתי שמעתי קבלה בידו שהוא רמז
לטהרת שטומאה נומר שאין טומאה זו נטמאת אלא בענין
ג' דברים הללו במים ואפר פרה ואזכוב וה טעם יפה ע"כ
דברי רבינו זל והגאון זל נשאל על זה ואמר שלא נהגו בהם
ושאין צריך לרחוץ ידים בשוכו מן הקבר אלא לנושאי המטה
או לנבועים בקבר ובמקום שנהגו טוב ומנהג חסידים הוא
אכל אותם עשבים אין תולשים אותם מכית הקברות אלא
מחנה לנו ד' לחות זמין זה מקומו יותר :

מתניתין ר"ח ארז שחל להיות בשבת קורין כפרשת
שקלים וכו' :

גמרא תנן התם בא' בארז תשיעין על השקלי' ועל
הכלאי' פי' להפריש כלאי הכרם שעכשויו צומחין
הורעים וניכרים וצריך להפרישם שלא יקראו וכן משמיעין
להכיא שקלים כהרש ארז להקריב מהם קרבנות צבור מניסין
ואילך מתרומה הרשף והיינו כניסין כתיב הכא לחרש השנה
וכתיב התם ראשון הוא לכם לחרשי השנה וכיון דכניסין בעי'
לאקריבין מקדימין וקרינן בא' בארז כי היכי דלית שקלים
בחק בארז . כמאן דלא כרשב"ג דאי כרשב"ג כ"ג כב' שכתות
דתימא שאלין בהלכות פסח קודם לגפסח ל' יום רשב"ג אומר
כ' שכתות וקס"ד שרין שאלה קריאת פרושיות ברין שאלה כהל'
פ' שקלים כל ההקדמה הזאת כדרך שמקדימין לשאלו ומן זה
כהלכותיו דומיא דה' הפסח ומקדימין דלפני תי' רשב"ג כיון
דאחר בר כט"ו בו שולחנות יושבין במקדש משום שולחנות
קדמי' וקרינן מר"ח ארז וא"ש לרשב"ג דמר"ח ועד שולחנות
כ' שכתות איכא והה"כ דמתרנגילין לרבנן דלאו משום שאלת
הלכו הוא שקדינן בפ' שקלי' דא"כ נקדים ל' יום קוד' שולחנו
אלא משום וריות בעלמא הוא לורו' על הבאת שקליה ואפי'
לרבנן כט"ו יום סני נלמאי דקס"ד תשיעיקא דמשום שאלת
הלכות כהיא דהתם היינו לדרוש כדכתיב בה' הפסח קודם
לפסח ל' יום דהא פרישנא כפ"ק דליתא אלא קס"ד דכעין
דהתם יש רשות לשאלו בה' הפסח שהם רבים ומן זה שהוא
כעין ערב הפסח אה"כ סייד לקבא כמאן בקראת שקלים ל'
יום קודם לכן כדי לשאלו כל אדם בהלכות שהם עמוקות תוך
זמן זה' ככ"ה בו יושבין במקדש משום דאותן שלא נרפו
שקליה' עדין מועטין ואין צריך לשלחנות במדינה א"כ להודיע
שמכאן ואילך תושבנן על' מי שלא הביא שקלו כדפרש"י זל .
ע"כ מאי פ' שקלי' דב אחר את קרבני לחמי לחשי ושמו'
אחר כי תשא והלכתא כשחולל דתיבא כותיה . וא"ר יצחק
נפחא ר"ח ארז שחל להיות בשבת מביאין ג' תורות וכו' ואין
קורין הכל בספ"א משום טורח ציבור שיתעכבו כשגוללי' אותן
ובתם' סוטה אמרי' בני כ"ב ביה שקורא כפרשת אחרי מות
ואומר יותר ממה שקריתיה לפני' כתוב כאן וכצאנר שבחומש
הפקודים קורא ע"פ ואקשי' וניתי' ס"ת אחרינא וליקרי ביה
ופקא דליכא משום פגם של דאשון אלא כי קרי חר גברא
בתרי ספריי' אבל תלתא גברי בתלתא ספריי' ליכא פגמא וכן
ר"ח טבת שחל להיות בשבת מביאין ג' תורות וקורין בא'
בענינו של יום וא' כשל ר"ח וא' כהוכה פי' ושל חנוכה אחרון
כדתסביר להו' ואסיקנא דר"ח טבת שחל להיות בחול קרו
תלתא כר"ח ותר בשל חנוכה . ואין משניחין בשל חנוכה

לקרות בו תחלה ונ' דר"ח תדיר ותדיר ושאינו תדיר תדיר
קודם ומעולה יותר ואסיקנא דפ' שקלים שחל להיות בואתה
תנוס קרו שיתא תואת' תנוס עד ועשית כבוד נחשת וחד חוור
וקורא משום פרשת שקלים מצי תשא עד ועשית ראי לא קרו
לא חרדא וימנא ליכא הכיורא דאמרי' אוקומי הוא דמוקמי התם
לפרש' וזאת תנוס והאי חר דמהדר מצי תשא עד ועשית היינו
ו' ממש ולמ"ד חפטיור עולה למנין ו' היינו חפטיור ולמ"ד
חפטיור אינו עולה למנין ו' היינו א' מן הקוראין ולא בעינן
דליקרו ו' כפ' עד ועשית והדר חפטיור וליקרי מצי תשא עד
ועשית משום פ' דלא חיבבי ליה למקרי בעקר פרשה חר לא
העולים למנין הקוראין ולהכי סתים לש' סתומי וסוב אין ראייה
מכאן לדברי ה"ף זל כדכתיבנא לעיל והשתא נהנינן דקלי
ו' בפרשת היום וחפטיור קרי כפ' שקלי' ושפיר רמי כדפרקינן
לעיל מ' אביי לא נחית כהא ונקיים ליטבא דרווחא שלעולם
הכי מעולה שיקרא פרשת הענין חי שעולה למנין ו' ולעולם
אי' לך דלאו עבוכא היא מ' השתא לא מתרמי לן פ' שקלים
בואתה תנוס וכן כשחל פ' שקלים כבי תשא עצמה קרו שיתא
וכו' והשתא לא מתרמי לן . אמרי להפרע קא קרו פי' שאין
כאן הכר כיון שהוא סדר א' אלא שאומר אותו להפרע . ת"ש
אי זו היא שבת א' וכו' כדתימא מסרגין לשכתו' פי' שחפסיקין
בין שקלים לצבור חלשון סירובין ודוקא בהן אבל בין פרה
להרשע לדברי הכל אין מסרגין לעולם ופימחין בין הכסות
האלו אם רצה לשתות ושתה בין ג' לר' לא ישתה דברי
ד' יהודה הנשיא רשב"ג אומר אין מסרגין אלא סומכין שקלי'
לצבור :

ד"ר ע"א אומר רשב"ג א' אימתי אבי אומ' אין מסרגין
בזמן שחל להיות ר"ח ארז כע"ש שמקדימין שקלים לשעבר
ומפסיקין בשבת שניה וקורין וכו' לב' והלכתא בותיה ויהיב
רבנן סימון וכו' כלומר שיום ראשון חרש ארז בו' יש כ' הפסקו'
כב' בארז וכו' בארז הפסק' אחרת בין וכו' לפרה וכו' חקלע
ארז בשבת קורין בו ביום שקלי' לשבת אחרת וכו' להסמיכה
לפורים שהוא בודקול כרכ פורים שחל להיות בע"ש מקדימין
ומפסיקין לשבת שלאחר פורים ולשבת אחרת פרה ולשבת
אחרת חרש וסימן ז"טו כר"ח בו' היינו שכת הפסקה כט"ו
לחרש דהיינו לשבת ג' :

ובר חקלע ר"ח כב' מקדימין שקלים לשעבר ואכתין
כ' שכתות קודם פורים מפסיקין בשבת א' שאחר
ר"ח ושוכ אין מפסיקין וסימן בו' ובר חקלע ר"ח ארז כר'
מפסיקין נמי לשבת שלאחריו כלכר וסימן ד"ד ולעולם לא
תיקלע ר"ח . בא"ה ר"ח' הוי כר' ופסח ולעולם לא בר'ו
פסח . אמר רב פפא מאי שניה שניה להפסקה כלומר דכי
קתני כב' וכו' לא קאי ארישא ולא שהיא שבת שניה לשקלים
אלא אסיפא קאי שחל בתוך השבת ומפסיקין בשבת ראשונה
של ארז וקורין בשניה לה וכו' וכו' פרה ארומה וכו' חרש
דתו ליכא הפסקה וסימן ז"טו או ד"ד :

ובר חקלע ער"ש דאיכא כ' הפסקות והוי סימון וכו' הא
פרישנא לעיל דע"ש לא מיקרי תוך השבת וכ"ת
לעיל דהוה פרכינן חד שמואל חסיפא ואמרי' מאי לאו אפילו
בע"ש נחמא ליה ולטעמיך דס"ר בתוך השבת מיקרי אפילו
ע"ש לרב מי ניחא ושא קתני כב' פרה ארומה ומאי שלישי
להפסקה והא אין קורין להפסקה כר חקלע ר"ח בע"ש
דסימחין וכו' ולונו שבת ג' להפסקה היא וזל כדאמרן לעיל
דא"כ דמנינן למיפרך ולטעמיך ולא חייש א"כ והוא הנכון
דרב פפא מילתא כשלמחא קאמר שניה להפסקה אבל תנא
לא נחית להני אלא סדר פרושיות הוא מונה ועל סם עצמם
קורא אותם ונ' וד' כלומר שניה לפרשיות ונ' לפרשיות באו זו
שבת

חידושי מסכת מגילה הריטב"א

ע"ב ח"ר מקום שחפסיקין וכו' עד ולמא ה"ל כ"ל יהודה
 מקום דמפניו לכו וכו' למא הלכה כהשתנו
 דקתני כה"ל כ"ל יהודה כ"ל וכו' ובשבת ובמנחה קורין
 בסדרין כלומר מראש הסדר ושינוי כ"ל יהודה וכו' דלא מחתני
 לא מירושלמי מילתא שפיר ודי"ה דקתני דעת ג' היא והכי
 קתני קורין בסדרין כלומר כי מקום שחפסיקין בשבת שארית
 א"ש קורין במנחה בשבת וכו' מתחילת מקום שפסק בהנחה
 וכו' ומקור שפסק ככ' אבל אינו עולה להם מן החשבון כש"כ
 שא"י מתחיל מראש הסדר להכי אמר לה בהדיא למיסק מכל
 ספיקא :

דל"ב ע"כ ח"ר פותח ורואה גולגולת ומזכיר ויחזור ופיתח
 ומכרך ופרישט טעמיה שלא יאמרו ברכו כתובו בתורה
 ל' יהודה אומר פותח ורואה מכרך וקורא כלומר ואינו גולג
 בנתים ולא היטיבן שיאמרו שהרכו כתובות בתורה שחששה
 דחוקה היא ולתרגו' הוא דאיכא למחש' כדעולא והלכתא כ"ל
 יהודה כשכרך וז"ל דברכה א' היא ולא תשייב לפתוח לרא'ו
 ולגלול ולפתוח אבל ברכה אחרונה כיון שסופו לגלול חוטב
 שיגלול לקורם ברכה ולחשו כ"ל וזרמין דבריה דאמר עולא

תפני מה אמר הקורא בגמרה לא יסייע לתורבמן פי' לא יקט
 שלא יתרגם עמו כימד בכל טעיה דהא פשי דכתורה לא יהיו
 כ' קוראים וב' מתרגמי' דהתיבא פרק הקורא אלא לפי' סוויבי
 בעלמא הקספיל קולו יותר חמו' שאינו מעבד לשומעי' לא
 יסייע שלא יאמרו כתוב בתורה :

א"ר וירא ח"ר מתנהג הלוחות והכימות אין בהם משום
 קרושה אין לפ' כדפרש"י ז"ל לחות שעל הספרים ולא
 העמודים שבראש הספר' וסופו דהנהו תשמישי קרושה מיסו
 וכו' בלוינים שכתפריס דהא איבא מאן דסבר פ' כתבי
 הקדש שרינן כס"ת וכעניניו ג"ס אין הלשון מוכיח בן כלל
 אבל בירוש' אמר אין בהם משום קרושה ס"ת אבל יש בהם
 משום קרושה כ"ה ולפי' נ"ל שהלוחות והכימות הם של כ"ה
 להשתמש בהם ש"ן או דורש' וכונא בהם ופעמים שמיחזק
 עליו תורה בהם דרך עראי אבל אין עשיית' לכך ולפי' אינם
 חשובים תשמישי קרושה אלא כדון כל כ"ה כדאמרינן בירוש'
 כל כלי כ"ה כ"ה ספגלו וקלפרי כ"ה כ"ל :

ת"ר תשה תקן להם לישראל שיטו שאלין הלכות פסח
 בפסח ה"ל עצרת בעצרת שאלת וידבר משה את
 מועדי ה' אל בני ישראל :

תם וגשלם שבה לאל בורא עולם

כתיבת ידו אברהם י' ע"ש בן לא"ה ומורי בן של קדושים נבזה על כל נבזוים כמותה"ר יוסף י' ע"ש
 ז"ל שיחיה ויארץ ימים כפגשו היקרה וכקטש אנשי ביתו ז"ל בן להחכם השלם אשר מקבת בור מחמו נזכר
 עושה גדולות בחמתו מעתיק הרים בגבורתו פדי צדיק יסוד עולם גדולים מעשו וגדול שמו בישראל
 עד חאר ליש' לאב ולכות יהודה למעט ולאות הלא הוא היה"ש וקני אברהם י' ע"ש זמקל האל למענו
 ולמען רפתיו יוכיז לפתוח ספרים אחרים ולהגות בעושי ה' ולבקר בהיכלו אמן אמן

אז אמר שלמה אהללה שם אלהים כבוד ואבדלנו בתורה אשר שם בחיים נפשו לסיים כבי טוב ולכרך על החוב"מ
 ויהי נועם ה' אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננה ה' הוא יודע וישראל הוא
 ידע כי טרחנו בעשר אנכשותינו כחכרת החכם השלם חריץ המצויין כמה"ר **אליעזר סערון** כד"ל לתקן שיטה הלזו
 בכל כחינו הן בטענותיה כי רבו מספר זלזלפריד בין הדכקים מענין לענין וחסרות ויתרות
 להרים ומשול אל עין הקורא ולצון יאמר כיון הדברים למען ירוץ הקורא את המבואה למצוא דברי הס' יקרה היא המננים תורתם של
 ראשונים חזור עינינו אכן ח"ה לומר וקט"ה שגיאות מה יבין ואכתי איכא חסר לפנינו בכמה מקומות חסרון הניכר וחששנו
 לפשטנו להביא ולהוסיף תפני חומר שבה כידוע ועוד בה שאין הפכאי חסכים כפי הנורך להשים לפני הקורא כפי ראות עיניו והוא
 יבחר ולא אנו ע"כ סמכנו על המעין וקין בעיני שכלו כונת הרכ המחבר והקדוש והקניב אלע וכותיה דמר ניהו דבם וכותי סרכים
 יבן בעדינו ונהיה אכחנו וזאזאינו וזאזאינו נאזאינו כלבו יודעים את התורה ולומדי תורה לשמה לעשות רצון קניינו ודרך אנכי
 אומר כי נפחם בקדשי רוד ח"ה בסוף ס' ת"ל אל לפנ' ס"ש כרעת הרמכ"ס דאיכא כל יראה משם שפנות ולמעלה יש ראים לסכר או
 בירושלמי פרק תמיד שחם עלה דמתני' השומט כפיסקת ר' דבראה ברור דמאן רס"ל דאסוד דרומיתא משם שפנות ולמעלה איכא
 לאו ועיין שם בקרבן העדה ותפלת קבע וז' שיבה זו היא על ארמת הקדש לעבדו שכם אחר וכתר עיד בירושלמי כפי עדינו :